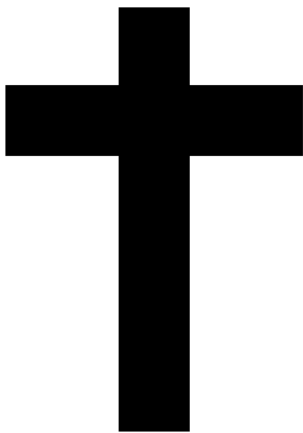

NGÖNËN PEPEWER

The New Testament in the Weri Language of Papua New Guinea

NGÖNĒN PEPEWER
The New Testament in the Weri Language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Weri long Niugini

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Weri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
ec1ac06d-1c8c-5be3-8326-dcf0ceacd4c2

Contents

Ngönën Pepewer	1
Matiu	3
Maak	63
Luk	98
Son	160
Ngön Yaaö Omnarö	204
Rom	262
1 Korin	289
2 Korin	315
Kalesia	333
Epesas	343
Pilipai	351
Kolosi	358
1 Tesalonaika	364
2 Tesalonaika	370
1 Timoti	374
2 Timoti	382
Taitas	387
Pailimon	391
Ipru	393
Sems	413
1 Pita	421
2 PITA	428
1 Son	432
2 Son	439
3 Son	440
Yut	442
Ënëma Ngönte	445
Bible reading	476

Ngönën Pepewer

The New Testament in the Weri language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Weri long Niugini

Ngönën Pepewer

The New Testament in the Weri language of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1984, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1984 by Bible League International

Web version

© 2015, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Ngönën Pepewer

Matiu

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê ênëmak Matiuuk Yesuu ngön ompyaô epêt refêng ëa. Matiu, yapin nent Liwai, pöp Yesuu ru 12 pôroakaanëp. Pi tektek ngön yaauröa ngaan retêng ëa pöt Yesuu naë kê oröön pi Anutuu wa ngaöök nimëëpna pöt ngës rëere Yesuu ngön kësang ök ëa pöt retêng ëa. Ngön pöt, Yuta omnarö Yesuun Anutuu Yaö Mëëaup pöt êwat sêpënëak retêng ëa.

Pöt epël wia.

Yesuu ëere körööröere pim wilauta ngönte *1:1-2:23*

Son i yamëaupë ya mënaut *3:1-12*

Yesu i momëen morök elmëaut *3:13-4:11*

Yesuu Kalili yangerak ya mënaut *4:12-18:35*

Kalili yangerakaan Yerusalemë saut *19:1-20:34*

Yerusalem kak Yesuu naë oröaut *21:1-27:66*

Yesuu wal ëak ëö pet elmëaut *28:1-20*

Yesu Kristo pim ëere körööröa ngönte

(Luk 3:23-38)

¹ Yesu Kristo pim ëere körööröa kurment epël. Yesu pi Tewit pim kurmentëakaanëp. Ën Tewit pi Apram pim kurmentëakaanëp.

² Apram pi Aisakë pepap.

Ën Aisak pi Yakopë pepap.

Ën Yakop pi Yutaare pim nangre nanöröa pepap.

³ Ën Yuta pi Peresre Siraë pepap, ën piarpim ëlëp Tema.

Ën Peres pi Esonë pepap.

Ën Eson pi Ramë pepap.

⁴ Ën Ram pi Aminatapë pepap.

Ën Aminatap pi Nasonë pepap.

Ën Nason pi Salmonë pepap.

⁵ Ën Salmon pi Poasë pepap, ën pim ëlëp Reap.

Ën Poas pi Opetë pepap, ën pim ëlëp Rut.

Ën Opet pi Sesi pim pepap.

⁶ Ën Sesi pi omp ak Tewit pim pepap.

Ën Tewit pi Solomonë pepap, pim ëlëp pöt Yuraiaë öng kapirëp.

⁷ Ën Solomon pi Riapoamë pepap.

Ën Riapoam pi Apaisaë pepap.

Ën Apaisa pi Esaë pepap.

⁸ Ën Esa pi Seosapatë pepap.

Ën Seosapat pi Soramë pepap.

Ën Soram pi Asaiaë pepap.

⁹ Ën Asaia pi Sotamë pepap.

Ën Sotam pi Easë pepap.

Ën Eas pi Esekaiaë pepap.

¹⁰ Ën Esekaia pi Manasaë pepap.

Ën Manasa pi Emosë pepap.

Ën Emos pi Sosaiaë pepap.

11 Ën Sosaia pi Sekonaiaare pim nangaröa pepap.
Akun pötak Papilon nga omnaröak Yuta omnaröa naëaan narö wii téak wak sê Papilon yanggerak moulmëen pitëm inëen eim wakaima.

12 Yuta omën narö Papilon yanggerak wakaima akun pötak Sekonaia Sialtielë pepap wakaima.

Ën Sialtiel pi Serapapelë pepap.

13 Ën Serapapel pi Apaiatë pepap.

Ën Apaiat pi Elaiakimë pepap.

Ën Elaiakim pi Esoë pepap.

14 Ën Eso pi Setokë pepap.

Ën Setok pi Ekimë pepap.

Ën Ekim pi Elaiatë pepap.

15 Ën Elaiat pi Eliesäë pepap.

Ën Eliesa pi Matanë pepap.

Ën Matan pi Yakopë pepap.

16 Ën Yakop pi Yosepë pepap.

Ën Yosep pi Mariaë ompöp.

Ënak Mariaak Yesu, pim yapinte Kristo pël yema pöp wila.

17 Apramökaan yewaisem wais Tewitëk elën, omën kur pöment 14 yaë. Ën Tewitëkaan yewaisem wais Papilon omnaröa pit wii téak wak sê Papilon yanggerak moulmëa akun pötak ela pöröeta 14 tapël yaë. Ën pitëm Papilon yanggerak wii kaatak saö pörekaan yewaisem wais Yesuu wilaurek oröa pöröeta 14 tapël yaë.

*Yesu Kristoë wilauta ngönte
(Luk 2:1-7)*

18 Yesu Kristo pim wilauta ngönte epët. Öng Maria Yesu pim ël pöp omp Yosep pöp koirëpënëak yaö elmëen wëa. Pël äautak piarip yal naën om namp nerek wëen, Maria pi Ngëengk Pulöök elmëen önga namp tekeri sa.

19 Pël ëen pim omp yaö elmëaup Yosep pi omën wotpilëp yak Maria omnaröa eöetak ëö sëpanëak ëlëep wes momëepënëak kön wia.

20 Yosep pi pël kön wieim ka uraan Aköpë ensel nampök wangartak oröak piin epël ök mëëa. "Yosep, Tewitë körööp, ni Maria pim öngaap wë piptaan kas ëengan. Pim önga tekeri sak wë pipop, Ngëengk Pulöök kaamök elmëenak wë.

21 Pël ëen pi yokotup wilën pöt pim yapinte Yesu pël mam. Pi tapöpök pim omnaröa ketre saunat ent ë nuulëak utpetetakaan kama niöpnaap."

22 Omën nant peene e orö yes epot, Aköp pimtë tektek ngön yaaö omën naröen ök maan pitëm tekeri wesak ök niaö aprö ima pötök kë yaarö.

23 "Kat wieë. Koont öng tek nampök ru yak sak yokot namp wilëpnaap yaë. Pël ëen pitök yokot pöpë yapinte Emanuel pël mapnaap." Yapin pöta songönte epët. "Änutu tiarring wë."

24 Pël maan Yosep pi wal ëak Aköpë enselëpë ök mëëa pöl ëak Maria koira.

25 Pël äautak Maria yokot pöp nawilën wëen Yosep piiring ka naurön ëa. Pël ëen yokotup wilën pim yapinte Yesu pël mëëa.

1 Omp Erot pim Yutia yangerak omp ak sak wëa pötak Mariaak pörek Petelem kak Yesu wila. Pël èen ènëmak kêtëpë yengampiaulaan ëwat omën narö Yerusalem kak së oröak epël pëël mëëa.

2 “Runga ngolöp oröaup, Yuta omnaröa omp ak sëpna pöp e tarëk wë? Ten pim tangewes kêtëpë yengampiaulaan oröak wëen itenak yaya manëak yewais,” pël mëëa.

3 Pël maan omp ak Erot pöpë èn Yerusalem kakë omnarö pit ngön pöten kat wiak yaan sak kön selap wia.

4 Pël ëak omën omp ak Erot pi kiri ar yaaö wotöököröere èn Mosesë ngön kosangotë ngarangk pouröen ngön maan së pim naë rongan èen ngön pötaan yak pitën, “Kristo pi kak tarëk orööpnaap?” pël mëak pëlpël mëëa.

5 Pël maanak pit epël mëëa. “Petelem kak Yutia yangerak orööpnaap. Ngön pöt tektek ngön yaaö omën nampök epël retëng ëaut.

6 ‘O Petelem kak Yutia yangerak wëaurö, arim kak Yutia yangerak ka wia pötë iri naëpan. Pöt arim naëaan omën kësang nampök oröak Israel nem omnaröa ngarangk sëpnaat.’ ”

7 Pël maanak omp ak Erot pi ëlëëp kêtëpë yengampiaulaan ëwat omën pöröen ngön maan pim naë sëen pitën, “Tangewes akun taltak oröak wëen itena?” pöten pëël kat wia.

8 Pël èen pit ök maan pi pitën epël ök mëak Petelem kakë wes momëa. “Ar së kosang ngëntiak ap wesak runga pöp koirak pöt kaalak wais neen ök nean. Pël èen neenta së itenak piin yaya memaan,” pël mëëa.

9 Pël maan pit kat wiak sëp wesak kan yesem itaangkën tang peen ngaantak pitëm kêtëpë yengampiaulaan oröak wëen itena pöwes pitëm tet rëak së ruupë ka wieëaö pöta ngaarëk leng ëak wëa.

10 Ènak pit tang pöwesën itenak ya kë panë sa.

11 Pël ëak ka pöta kakaati së itaangkën ruupre èn pim ëlëp Maria wëa. Pël èen pit së rar rë mowesirak yaya mëak pitëm ul keus köröokaan sum kësang yaaö nant, aini koolre kos lolöp kamp yaaöre i kamp ompyaö yaaut yowe mena.

12 Pël ëak pit rö kan ka uraan Anutuuk wangartak omp ak Erotë ngësël sëpanëak nga mëak pepanöm maan pit sëp wesak pim naë nasën, kan munt naöök kaalak pitëm kakël kan sa.

Yesure ëlre pepaar Isëp yangerakë kas sa

13 Pit kan sëen Yosep ka uraan Aköpë ensel nampök wangartak oröak piin epël ök mëëa. “Ni wal ëak Yesure ëlëp mësak kan kas Isëp yangerakël së. Erot pi runga pipop ap wesak mëmpënëak yaë pötaan. Ni pörek së wë kat wiaan ènëmak nemtok kaalak waisën pël niaanak waisënëen.”

14 Pël maan Yosep pi wal ëak Yesure ëlëp mësak Isëp yangerakël röök taptakëer kan sa.

15 Pël ëak pit Isëp yangerak së wëen omën omp ak Erot pöp ènëmak wel wiin akun pötak kaalak waisa. Pöt Aköpë ngönte tektek ngön yaaö nampök ök ëa pöt kë rëa. Ngön pöt epët. “Ne nem ruup Isëp yangerak wëen yas maan waisa.”

Erotök maan runga narö kësang panë mën wel wia

16 Omp ak Erot kêtëpë yengampiaulaan ëwat omën pörö pi morök elmëa pöten kön wiak ya sangën kaö pan ëa. Pël ëak pim omën naröen maan pit së Petelem kakre ka kot naë wieëa pötë yokot kot narö krismaki nentepar il newasën pörö pourö mën won wesa. Pöt ëwat omnaröa tangewesi oröön itenak ök mëëa akun pöten kön weswes ëak ök maan së mën won wesa.

17 Akun pötak tektek ngön yaaö omèn Seremaia pöpè ngön ëa pöt kè oröa.

18 Pöt epèt.

“Rama kakaan ingre këlél kaö panë yaan kat wia.

Öng Resel pim ë köröörök pitëm rungaaröaan yaköm ëën ing aima.

Pël yaëën omnarök yok pangk pit wiap nemowasën ëa.

Pöt pitëm rungaarö wel wia pötaanök.”

Yesure ëlre pepaar Isëp yanger sëp wesak kaalak sa

19 Omp ak Erot pöp wel wiin Aköpè ensel namp kaalak Yosepë naë orök wangartak epël ök mëëa.

20 “Omèn rungaap mëmpënëak ëa pörö yok wel wia. Pötaanök piar ëlëp mësak Israel yangrakël së.”

21 Pël maan Yosep pi wal ëak Yesure ëlëp mësak Israel yangerakël sa.

22 Pël ëak pi kat wiin Akeleas pöp pim pepap Erot pim urtak Yutia yangera omp ak sak wëa. Pël ëën pi we pöökël së öpnaaten kas ëa. Ënak Anutuuk piin wangartak pepanöm maan pi pörek sëp wesak Yesure ëlëp Kalili yangerakël mësak sa.

23 Pël ëak pit së ka naöökë yapinte Nasaret pël ya pöök wakaima. Pöt Anutuu tektek ngön yaaö omèn naröa Yesu pimëën ëa pöt kè oröa. Ngön pöt epèt. “Omnarök piin Nasaret omnamp pël mapnaap.”

3

Son i yamëaup Anutuu ngönte ök aima

(Maak 1:1-8; Luk 3:1-18; Son 1:19-28)

1 Akun pötak Son omnarö i yamëa pöp orök Yutia yang omèn wonrek Anutuu ngönte ngës rëak epël ök maima.

2 “Anutuuk tiar wa ngaöök nimëëpna akunet yok temanöm yes. Pötaanök ar lup kaip tiak utpetat sëp wesak kasëng mënëë.”

3 Son pöpön Anutuu tektek ngön yaaö omèn Aisaia pöpök ngön epël ëa.

“Yang pultakaan omèn nampök epël ya.

‘Aköpëën kanö wotpil weseë.

Ngësak ompyaö panë weseë.’ ”

4 Son pöp pim ulpëën kosangëp pol kamel ëpötök ket ëak mëak wëa. Pël ëak pol koröpöök yepat ket ëaö naö ureëa. Ën pim kaomp pöt ngëntre mop pëën neima.

5 Yerusalem kakaanre Yutia yang poutëaanre Yotan i pouuk ka wieëa pötëaan omnarö pim naë së rongan ëa.

6 Pël ëak pitëm ketre saunat tekeri wesak ök maan Sonök Yotan imeri i momëa.

7 Son pi itaangkën Parisiire Satusi ngönën omèn narö kësang puuk i momëëpënëak yesën itenak pitën epël ök mëëa. “Kamalöröa morök yaalni pöl ar yaaurö. Ar kön wiin nem naë waisën i nimëëma pöt Anutuuk nga elniipënëak ëa pöt naalniipan.

8 Ar lup kaip tiak wëwë pötakël önë pötakëer omnarök arën itaangkën lup kaip tian pël ëëpnaat.

9 Arimtë könöök epël angan. ‘Ten Apramë köröörö,’ pël angan. Ar kön wi kosang newasën wë, ‘Ten Apramë köröörö,’ pël anë pöt pangk naën. Ne niamaan kat wieë. Anutu pi apënëak pöt yok pangk aan kël epotök Apramë körö koröp orööpnaat.

10 Anutu pim iner këra songöntak wia. Pöwer këra nement ulöp ompyaö nautön ëëpna pöt ku tiak es marën kotöpnaat.

11 “Omën nem ënëm waisëpna pöp pim weëre kosangtak nemët il wasëpnaap. Ne utpet epopök pim ing korötepar yok pangk wak nasëngan. Ne ar lup kaip tiak arim utpetat sëp wasënëëtaan i yaaptaring yanimë. Ën puuk pöt ar Ngëëngk Pulöök i ket ëak nimëën esuwesi ök arim utpetat kotak won sëpnaat.

12 Pi pim kat yaurautaring wais kat ur rongan ëak kaömp ompyaut wa pim kaömp kaatak wiipnaat. Pël ëak unönre söksök pöt wa top ëak es kosangwesi moolaan kot sëpnaat.”

Sonök Yesu i momëa
(Maak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Akun pötak Yesu pi Kalili yanger sëp wesak Sonök i momëëpna yak Yotan i poukë sa.

14 Pël ëën Son pi ke mourak piin epël ök mëëa. “Ni oröp morëën nook i nimëëmëak yenëaan? Ne omën pasip, ën nuukëër omën kaöap. Pötaan nuukëër yok pangk ne i nemëëmëep. Pël ëautak ni nook i nimëëmëak waisan.”

15 Pël maan Yesuuk kangiir epël ök mëëa. “Ni peene kat newiak pël ëëm. Tepër wotpil wesak Anutuu ngön pout ngaarëk öpëa pöt pangk ëëpnaat.” Pël maan Son kuure mak mëak i momëa.

16 Sonök Yesu i momëën pi akun tapëtakëër imeriaan orök itaangkën kutömwer këm nga ëën Ngëëngk Pulö int ekëpë ök sak pim rangk irë ngentia.

17 Pël yaëën kutömweriaan ngön nent epël irëa. “Epop nem Ruup. Ne piin ya kë sak kent pan yaalmë.”

4

Setenök Yesu morök elmëa
(Maak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Setenök Yesu morök elmëëpna yak Pulöök Yesu mësak së yang pultak omën won panëërek moulmëa.

2 Pël ëën Yesu pi kaömp nanën wë këtre rökök akun 40 pël ëak sa. Pël ëën ënëmak pi këënëën elmëa.

3 Pël ëën Seten pi orök morök elmëak epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup. Pötaanök kël epotön maan kaömp sëën në.”

4 Pël maan Yesuuk kangiir kaip tiak epël mëëa. “Ngönëntak epël wia. ‘Kaömp pöt pëënök omnaröa wëwëet nanimpan. Anutuu këmtakaan pim ngön ëaut pout ngaarëk weim öpna pöpökëër wëwë om wakaim öpnaap.’ ”

5 Pël maanak Setenök kaalak Yesu pi mës wak së Yerusalem ka kësang ngëëngköökë ngönën tup kaöeta möröök moulmëak

6 epël ök mëëa. “Ni Anutuu Ruup. Pötaanök öngkrek sörok ola. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. ‘Anutu pi pim enselöröen maan ni ngarangk elniipnaat. Pël ëak këlotok nim ingesi niwalpanëën pitök morötök akaak elniipnaat.’ ”

7 Pël maan Yesu pi kaalak kangiir epël mëëa. “Ngönën nenteta epël wia. ‘Aköp Anutu kaamök elniipnaaten ököök elmëëngan.’ ”

8 Pël maanak Seten pi kaalak Yesu mës wak së rosir wali panë naöök moulmëak omnaröa kaare yang poutre ën pitëm omnant ompyaö poutön pet elmëak

9 piin epël mëëa. “Ni nemëën rar rë nowesirak yaya neamë pötak ne e yangerakë omën ompyaö epot pout nimpaat” mëëa.

10 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Seten, ni mop wiak kama së. Pöt ngönëntak epël wia. ‘Aköp Anutuun yaya mam. Pimënt kopëtapön inëën elmëëm.’ ”

11 Pël maan Seten pi yok Yesu pörök sëp wesak kan sëën ensel narö së pi kaamök elmëa.

*Yesu Kalili yangerak ya ngës rëak mëna
(Maak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² Yesu pi kat wiin Son pi omën narök wak wii kaatak moulmëen wë pël maan Yesu pi Kalili yangerakë sa.

¹³ Pi Nasaret kak sêp wesak Kapaneam kak sê wakaima. Ka pö i kaöökë ëöök Sepulanre Naptalai yang pöraarë tekarak wieëau.

¹⁴ Pël ëën Anutuu ngönte tektek ngön yaaö omën Aisaia pöp pim ök ëa pöt kë oröa. Pöt epët.

¹⁵ “Sepulanre Naptalai yang pöraarë, i kaöökë naë, i Yotanë nal komuntakël, Kalili yang ngönën wonöröa wëaurek,

¹⁶ omën narö pörek koutak wëa pörö pit yok ëwa kësangöön itena.

Ën omën pörek koutak wë wel wiak kö sêpënëak yaaö pöröa naë ëwaö yok oröa.”

¹⁷ Akun pötak Yesu pi ngës rëak ngönën epël ök maö ima. “Anutuu wa ngaöök nimëëpna akunet yok temanön yes. Pötaanök ar lup kaip tieë.”

*Yesuuk omp 4 ëak ngön maan pim ënëm sa
(Maak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

¹⁸ Yesu pi Kalili i kaö pöökë pouuk yesem itaangkën omp nanang naar, namp Saimon pim yapin nent Pita, ën pim nangap Entru, piarip i kaö pöök iir yoolaan itena. Pöt piarip i kaö animaurö korak wes mëak mon wa pël eim wëa.

¹⁹ Pël yeem wëen Yesu pi piaripön ngön mëak epël mëëa. “Arip nem ënëm waiseë. Pël ëën nook aripön arpim i kaö animaurö yewan pi tapël omnaröeta önën niulëëmaan.”

²⁰ Pël maan piarip teëntom panë piarpim iiröt om wiak pim ënëm sa.

²¹ Pël ëën pi kaalak yesem itaangkën omp nanangën munt naar, piarpim peparing i kaö wang naöökë rangk wë iiröt ompyaö yewasën itena. Piarpim yapintepar, namp Sems, namp Son, ën piarpim pepap Sepeti. Pël ëën pi piaripön pim ënëm sêpënëak mëëa.

²² Pël maan piarip teëntom panë piarpim pepapre wangaö sêp wesak Yesuu ënëm sa.

*Yesuuk ngönën ök mëak omën kësang pan këëkë mowesa
(Luk 6:17-19)*

²³ Yesu pi Kalili yangerak ka wieëa pötë sê omnaröen ngönën tupötë kakaati Anutuu ngönte rë moulak pim wa ngaöök nimëëpna ngön ompyaö pöt ök mëak omën yauman ke nentere nent yaaö pöröere omën koröp lup nantë utpet ëa pörö pourö këëkë moweseima.

²⁴ Pël ëën Yesu pim pël yaaö pöta ngönte aö yesem Siria yangerak oröön yang pör pangk ëa. Pël ëën omën pörek wëaurö pöten kat wiak pitëm yauman omën pourö pim ngësë mësak sa. Yauman omën pörö, narö yauman ke nentere nent waurö, ën narö këlangön ke nentere nent kat yawiaurö. Ën këlangön kat yawia pörö, narö urmerarö pitëm lupötë wëaurö, narö om pas kawi ngentiak reireë ureim wëaurö, ën narö kosat kël waurö. Omën yauman piporö pourö pit pim naë mësak sëen këëkë moweseima.

²⁵ Pël yaëen Kalili yangerakaanre Tekapolis yangerak ka 10 pötëaanre Yerusalem kakaanre Yutia yangerakaanre i Yotanë nal komuntakëlaan omën kësang pan pim ënëm ëa.

5

Yesu pi rosiraöök isak ngönën ök mëä

1 Yesu pi omën kësang panë pim ënëm sa pöröen itenak rosir naöök së wel aisëak wëa. Pël ëën ruurö pim naë sa.

2 Pël ëën pi ngës rëak ya rë moulak pitën epël ök mëä.

*Omnaröa ërëpërëp ëëpnaata songönte
(Luk 6:20-23)*

3 “Omën pitëmtë lupötön kön wiin ompyaut won yaë piporö Anutuuk wa ngaöök yemomë. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

4 “Omën ingre ya ilak aim wë piporö Anutuuk wiap mowasëpnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

5 “Omën ya wiapring wë piporö yang ngolöpra omnantëen yaö sëpnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

6 “Omën wëwë wotpilte öpnaaten kent ëën weë yengenti piporö Anutuuk wëwë wotpil pöt mangkën öpnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

7 “Omën karuröaan yaköm yaalmëa piporö Anutuuk yaköm elmëëpnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

8 “Omën lup kölam wë piporö Anutuun itaampnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

9 “Omën mayaap wiaapnaataan weë yengenti piporöen Anutuuk pim ruurö pël mapnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

10 “Omën pitëm wëwë wotpil yaaö pötaan omën munt naröak utpet mowasën këlangön kat wiipna piporö Anutuuk wa ngaöök momëëpnaat. Pötaanök pit ërëpërëp ëëpnaarö.

11 “Ën naröak itaangkën ar nem ënëm yeëan ëën pöt ökre was niaöre utpet elniire ngön utpet ke nentere nent ngön kaar niaö pël yaëen pöt ërëpërëp ëëneët.

12 Pöt naröak tektek ngön yaaö omën ngaan wakaima pöröaan utpet ke pil elmëimauro. Pötaanök pitök peene ar pil yaalniin pöt, ‘Ënëmak kutömweriaan kangut kësang önaat,’ pël weseë ya kë sak ërëpërëp ëën.”

*Anutuu omnarö tomunatre ëwaöökë ökörö
(Maak 9:50; Luk 14:34-35)*

13 “Tomunat polötë olaan söp naën yaë pöl ar yangerakë omnarö utpet ëëpanëak kaamök yaalmëaurö. Pël yauröak tomun pötë misëngö som sak wiaan tiar tol ëak kaalak misëng wasën pangk ëëpën? Pël naëngan. Tomun som ke piltak omnant pangk misëng newaspan. Pötaanök wa moolaan omnarö ing mësaö kan ing ëëpnaat. Ar ngön epët kasëng menak pöt tomun misëng won pöta ök sënëet.

14 “Ën es ëwaöök rö kanötë omnarö kaamök elmëen kamtaöök yes pöl ar yangerakë omnarö Anutuu ënëm sëpënëak kaamök yaalmëaurö. Ar ka naö rosiraöök wieëa pöökë ökörö. Ka pö ëlëëp wi naöpan, om tekeri wiaan omnarö maimerekaan pangk itaampnaat.

15 Ën omnarö esuwes mangiak kapita öngpök namëëpan, ngaarëk wasën kakaati ëwa ëaan omën kakaati wëaurö omnantön pangk itaampnaat.

16 Arim omnant yaaut esuwesi ök ëëp. Omnarö itenak arim Pep kutömweri wë pöpë yapinte ngaarëk wak isak apnaan omën ompyaut ëë.”

Anutuu ngön kosangta ngönte

17 “Arök ne Moses pim ngön kosangötre tektek ngön yaaö omnaröa ngönöt wa moolamëak waisan pël wasnganok. Ne pipot wa moolamëak newaisënëp. Ngön pi tapöt kë orööpënëak waisaup.

18 Ne yaap pan niamaan. Kutömre yang epweriar won nasën wiaan Mosesë ngön kosang lup kot nent ap nasëpan, pout kë rapnaat.

19 Omën Mosesë ngön kosang lup kot panë nent wa moolëak naröen tapël ëëpënëak mapna pörö pit omën Anutuu wa ngaöök momëëpnaaröa ikanöök öpnaarö. Ën omën ngön pöt pout ngaarek wak naröen tapël ëëpënëak mapna pörö omën Anutuu wa ngaöök momëëpnaaröa naë kaö sak öpnaarö.

20 Ne niamaan kat wieë. Arim Anutuu ngönte ngarëk wak wëwë wotpil yaaö pötak omën ngön kosangötë ngarangköröere Parisi ngönën omnaröa pël yaaö pöt il newasën ëëpna pöt ar Anutuu naë rë olëak wëen wa ngaöök nanimëëpan.”

*Ya sangën yaauta ngönte
(Luk 12:57-59)*

21 “Ëaröen ngön ök mëëa pöt ar yok kat yawiaurö. Pöt epët. ‘Ni nim karip mëngkanok. Ën ni namp pël ëëmë pöp ngön yaatak oröömëëp,’ pël yaan kat wi yëë.

22 Ën nook pöt ök niamaan kat wieë. Omën namp pim karipön ya sangën ëëpna pöp pi ngön yaatak orööpnaap. Ën namp pim karipön utpet wesak mapna pöp pi ngarangk wotöököröa naë oröak ngön ya mëmpnaap. Ën namp pim karipön, ‘Kaökaö,’ kip mapna pöp pi es parëaöökë yaö sëpnaap.

23 Pötaanök ni omën nant Anutuun kiri wiimëak wak së kiri yawiaurek wë kön wiin nim karipëen utpet elmëen pi niiring ngön wieëaupök ëanëen pöt

24 sëp mowasum. Pël ëak om kiri yaauta naë wiak kaalak së. Pël ëak nim karipring arpim ngön wieëa pöt wilak wotpil wesak sëak Anutuun yowe wiim.

25 “Ën omën nampök ni ngön yaatak nuulëëpënëak yaan pöt ngön yaaurek nasën wieëaar ngön pöt teëntom ë pet irak ngönte kar ëëë. Pöt puuk ni omën ngön ë pet yairaupë moresi nuulëen polisöröa moresi wes nimëen wii kaatak nuulnëëpanëen.

26 Ne yaap panë niamaan kat wi. Ni pörek wë teënt naaröongan. Nim karipë kangut pet pan ir olëakök oröömëëp.”

Öngre omp wëwëet utpet yawesauta ngönte

27 “Ngön kosang nent yaan ar yok kat yawiaurö. Pöt epët. ‘Ni Öngre omp wëwëet kom ëënganok.’

28 Ën nook pöt, ök niamaan kat wieë. Omp namp öng nampön itenak kent kön wiin pöt yok könöök öng ngësëp sëp yewas. Pël ëak öngre omp ë ngön kosangët ilap riak saun yokoir.

29 Ën omën nent nim it yaapkëöök itaampë pötak wak weru nuulaan utpet ëëmëak yeem pöt it pö ti moolam. Pöt koröp kaö nentak elniin utpet ëak nim koröp pou es parëaöökë sëpanëen koröp kaö kopët pöt won wasumë pötakëer ompyaö.

30 Ën nim mor yaapkëewesök kentöökë ënëm ëak utpet nent ëëmë pöt nim mor pöwes kama il moolam. Pöt koröp kaö nentak elniin utpet ëak nim koröp pou es parëaöökë sëpanëen koröp kaö kopët pöt won wasumë pötakëer ompyaö.”

*Öngre omp wes yamëauta ngönte
(Matiu 19:9; Maak 10:11-12; Luk 16:18)*

31 “Ngön kosang munt nenteta epël yaan ar yok kat yawiaurö. ‘Omp namp pim öngöp wes mëepënëak pöt öngre omp yailauta pepewer pim öng pöp mamp.’

32 Ën nook pöt, ök niamaan kat wieë. Omën namp pim öng omp nga naën yaapök wes mëepna pöt pim pël elmëepna pötaan öngöp omp munt namp yokiorem öngre omp ë ngön kosangët ilap riak saun koirëpnaat. Ën namp pi munt nampë öng wes mëa pöp koirëpna pöt piita öngre omp ë ngön kosangët ilap riak saun koirëpnaat.”

Tiar ngön nent kosang wasëpenëak ngaarëkël wesak angan

33 “Ën ngön kosang munt nent ëaröen ök mëëa pöt ar yok kat yawiaurö. Pöt epët. ‘Ni omën nent ëëmëak Aköpë ëöetak kaar kosang wesak anganok. Omën nent pël ëëmëak pim ëöetak kosang wesak pöt ngaarëk wëen këët orööp.’

34 Ën nook pöt, ök niamaan kat wieë. Ar ngön nent kosang wasënëak ngaarëkël wesak yaap pël anganok, won pan. Ar kutömweril wesak kosang wasnganok. Kutöm pöwer Anutu pim wëauwer pötaanök.

35 Ën e yangerakëlta mëak kosang wasnganok. Yang epëreta Anutu pim ingesiarë urte pötaanök. Ën Yerusalem kakëlta yapin mëak kosang wasnganok. Yerusalem pö Omp Ak kaöapë ka kësangö pötaanök.

36 Ën nim kepönöökëlta ngön nent kosang wasnganok. Nuuk yok pangk kepön ëp naön maan koöre kôlam naëpan pötaanök.

37 Ar omën nent ëënëak pöt om, ‘Mak, ne pël ëëmaap,’ pöt pëen an. Ma omën nent naën ëënëak pöt om, ‘Won, pël naëngan,’ pöt pëen an. Arim omën nantëël mëak kosang wasënëak ngön munt nant anë pöt Setenë naëaan orööpnaat.”

Omën nampök utpet yaalniin pöt kangüir elmëëngan

(Luk 6:29-30)

38 “Ngön kosang nent epël yaan ar yok kat yawiaurö. ‘Omën nampök nim it naö utpet nuwasën pöt kangüir pim naö utpet mowasumëep. Ën omën nampök nim kë naö nitiin pöt kangüir pim naö motiimëep.’

39 Ën nook pöt, epël niamaan kat wieë. Omën nampök ni utpet yaalniin pöt kangüir elmëënganok. Ën omën nampök nim kerëm yaapkëetak nimöön pöt katnëëteta nimööpnaan mowasum.

40 Ën omën nampök nim ulpëen iriip öpënëak ngön yaatak nuulëak ngön nent nimëen wesak niaan pöt ulpëen rangkëëpta përe mamp.

41 Ën omën kaö nampök kan mëntöök omën nant wak sumëak kosang wesak niaan pöt nuuk kan waliöököl wak sum.

42 Ën omën nampök ni omën nant pi mampëak kimang yeniaan pöt mamp. Ën nampök nim naëaan omën nant yaam öpënëak yaan pöt keimön ëënganëp mamp.”

Kööre tokörö lup sant elmëëpa

(Luk 6:27-28, 32-36)

43 “Ngön kosang nent epël yaan ar yok kat yawiaurö. ‘Nim karipön lup sant elmëëm. Pël ëak nim kööre toköpön kaaö elmëëm.’

44 Ën nook pöt, ök niamaan kat wieë. Arimëen kööre tok yaalniaurö lup sant elmëën. Ën utpet yaalniaurö Anutuuk kaamök elmëëpnaan kimang man.

45 Ar omën ke pilöt ëënë pöt arim Pep kutömweri wëaup pim ru panë sënëët. Pöt puuk pim këtëpön maan omën utpetere ompyaö pouröa rangk yema. Ën pi tapöpök pim kopiirenta maan omën wotpilre korar pouröa naë yepel.

⁴⁶ Arën lup sant yaalnaürö kangiiir elmëënë pöt Anutuuk ompyaut nimpnaat ma? Won. Utpet yaaurö pitta lup sant tapël elmë yaë.

⁴⁷ Ën arimtë karuröenökëer sant mowasënë pöten kön wiin arök omën muntarö il wesak ompyaö ëën sa ma? Won. Omën ngönën wonörö pitta sant tapël mowas yaë.

⁴⁸ Pötaanök arim Pep kutömweri wëa pöpë ompyaö wotpil wë pöl arta ompyaö wotpil wë arim kööre toköröen ompyaö moweseim ön.”

6

Omën il ngentingenti yaaö pörö kaamök yaalmëauta ngönte

¹ “Ar arimtën ngarang këëkë ëën. Arim ngönën yaat omnaröa ëöetak pit itenak arën kön wiin ompyaö ëëpna pöl wesak mëngkanok. Pël ëënë pöt arim Pep kutömweri wëaup kön wiin ompyaö naën ëën ompyaö kangut nangingkën ëëpnaat.

² “Ni omën il ngentingenti yaaurö omnant kaamök elmëëmëak pöt kaar yaauröa ök elmëënganok ëlëëp mamp. Kaar omën pörö pit omën muntaröak itenak pitëmëen wak isak apëna yak omën il ngentingenti yaaurö kaamök ëak omnant ngönën tupötëere kamtatë omnaröa itöök yemengkarö. Ne yaap yeniak. Omnaröa pitëmëen wak isak yaaö pötök pitëm kangut yok yemangk. Pötaanök pit puorö ënëmak Anutuuk kaalak ompyaö kang munt nant nemangkën ëëpnaarö.

³ Ni pöt omën il ngentingenti yaaurö kaamök elmëëmëak pöt omnant ëlëëp panë wesak mamp. Nim mor yaapkëëwesök omnant yemangkën katnëëwesi ewat nasën ëëpna pöta ök karuröak nim mampëëtön ewat nasën ëëp.

⁴ Ni omnant ëlëëp mampë pöt nim Pep omën ëlëëp pipotön ityeengkaupök ompyaö kangut nimpnaat.”

Anutuun ök yamëëauta ngönte (Luk 11:2-4)

⁵ “Ar Anutuun ök manëak pöt kaar omnaröa yaaul ëënganok. Pit omnaröak itenak pitëmëen wak isak apëna yak ngönën tupötë kakaatiire kamtatë, omnaröa itöök, tauëë Anutuun ök mapnaaten kent yaaurö. Ne yaap yeniak. Omnaröa pitëmëen wak isak yaaö pötök pitëm kangut yok yemangk. Pötaanök pit ënëmak Anutuuk kaalak kang munt nant nemangkën ëëpnaarö.

⁶ Ar Anutuun ök manëak pöt arimtë kaatë kakaati së kan wariak arim Pep ëlëëp wë pöpön ök man. Pël ëënë pötak arim Pep ëlëëp yamëëautön ityeengkaupök kangut nimpnaat.

⁷ “Arim Anutuun ök yamëëautë ngönën wonöröa ök ëak ngön paspas nentere nent kësang anganok. Pitëm pël yaaö pöt, pitëmtok kön wiin ngön wali yemaan Anutuuk kat mowiipnaat wesak pël yaaurö.

⁸ Ar pitëm ök ëënganok. Pep piin kimang nemaan wëen arim ap yewesautön ewat yaaup.

⁹ Pötaanök ar Anutuun epël ök man.

‘Tenim Pep kutömweri wëaup, nim yapinte ngëëngk wiaap.

¹⁰ Ni wais wa ngaöök nimë.

Kutömweri wëaurö nim këm ngön ngaarëk yeö pöl e yangerak wëaurö teenta tapël ëënëak kent yaë.

¹¹ Ni peene kët epta könkön kaömp nimp.

¹² Tenim saunatë kangut kërë nuula.

Tenökta omnaröa saun tenimëen yaalni pötë kangut tapël kërë yemoolak pötaanök.

13 Moröktak nuulëenganëp,
pim naëaan ent ë nuulë’

14 “Yaap, ar omnaröa arimëen utpet elniauta kangut kërë moolanë pöt arim Pep kutömweri wë pöpökta arim utpet yaautë kangut kërë nuulapnaat.

15 Ën ar omnaröa arimëen utpet elniauta kangut kërë nemoolaan ëënë pöt arim Pepap puukta arim utpet yaautë kangut kërë nanuulaan ëëpnaat.”

Kaömp ngës olëak wëauta ngönte

16 “Ar Anutuun yak kaömp ngës olëak pöt omën ngön kaar yaauröa ök koöre sap ëak önganok. Pit kaömp ngës olëak wë pël yaëen omnaröak pitën itenak wak isak apëna yak koöre sap ëak wëaurö. Ne yaap yeniak. Omnaröa pitëmëen wak isak yaaö pötök pitëm kangut yok yemangk. Pötaanök pit puorö ënëmak Anutuuk kaalak ompyaö kang munt nant nemangkën ëëpnaarö.

17 Ar kaömp ngës olanëak pöt arim wëaul uwari mëak arim këere wot kanöt iirën.

18 Arim kaömp ngës olëak önë pöt, omnaröak itenak ëwat nasëpan, arim Pep ëlëëptak wë pöpökëer itaampnaan pël ëën. Pël ëënë pötak arim Pep ëlëëp pipotön ityeengkaupök ompyaö kangut nimpnaat.”

Omën ompyaut wieëauta ngönte

(Luk 12:33-34)

19 “Ar yangerakë omnant iwal ka ëere kumkum ë, omnaröak ka pör menak këkain wë pël yaaut kësang wiak önganok.

20 Anutuuk arimëen omën ompyaut kutömweri ningkën önëen omën ompyaut ëëë. Kutömweri pötökëer iwal ka ëere kumkum ë, ën omnaröak ka pör menak këkain wë pël naën yaaut.

21 Arim omën ompyautë wia pörekël arim könötta wiaapnaat.”

Tiarim itöörar koröpöökë rampewesi ök

(Luk 11:34-36)

22 “It pipöörar arim koröpöökë rampewes. Arim itöök omnant itenak kön ompyaut yawiin pöt arim lupötë rampewesi yaë pöl ëwa ompyaö ëaapnaat.

23 En arim itöök omnant itenak kön utpetat yawiin pöt arim lupötë koö olëaapnaat. Pötaanök arim lupötë ëwa wia pipët koö olapna pöt koö pöt sasa kësang panë olëaapnaat.”

Tiar Anutuua yaatere monere uröma yaat mëngkre mëngk namëngkan

(Luk 16:13)

24 “Omën nampök yok pangk omën omp ak naarë inëen naën ëëpnaat. Pi nampön kaaö yaalmëem nampön ngöntre kar elmëëpnaat. Won ëën pöt, kangiir nampë naë rë olëak wë namp kasëng mampnaat. Pötaanök arta tapël Anutuua yaatere monere uröma yaat mëngkre mëngk namëngkan.”

Kön selap yaauta ngönte

(Luk 12:22-31)

25 “Pötaanök ne arën epël ök yeniak. Ar arimtë wëwëetaan kön selap ëak epël anganok. ‘Tiar kaömpöt tarëkaan öpen? Ma iit tarëkaan öpen?’ Ën koröpöönta kön selap ëak epël angan. ‘Oröpötök kör koëpen?’ Kaömp pöt këët won, wëwëetakëer këët. Ën ulpëenre poë koröp pöt këët won, koröpöökëer këö.

26 Ar intöröen kön wieë. Pit kaömp ngëntak nëere wa peram wi pël naën yaauröak arim Pep kutömweri wë pöpök kaömp koir mangkën neim wë. Omnarö arök intörö il yewas. Pötaanök pi ngarangk elniipnaat.

27 Ma arim naëaan nampök weëre kosang wia pöt yok pangk pimtë wëwëeten kön selap ëak kot nent wali wes ulmëëpën sa ma? Won.

²⁸ Ën ar tol èënak ulpèenre poë koröpötèen kön selap yeë? Ar polpol puutön kön wieë. Pit pitèm ulpèenre poë koröpötèen ya namèngkèn yaë.

²⁹ Pël yaëetak ne epël ök yeniak. Omp ak Solomon pi omnant kèsang wieëaupök è rangiak wakaima. Pël éaap pim è rangiatök polpol pu pötèët il nemowasèn.

³⁰ Kéra pu ompyaut ya lupöök peene yaarö, èlpamök tiak es marèn won sèpnaat pël yewas pipotta Anutuuk maan ompyaut yaarö. Kön wi kosang panè newasènörö ar pöt, Anutuuk koröpöökë kaamököt nin yaë.

³¹ Pötaanök ar kön selap éak epël anganok. ‘Tiar kaömpöt tarékaan öpen?’ ma ‘Iit tarékaan öpen?’ ma ‘Öröpötök kör koëpen?’ pël angan.

³² Omèn ngönèn wonörö pit omèn pipotèen kön kèsang wia. Pël éaap arim Pepap ar wèwë koirènéen iire kaömp nënë pöten kön wiak nimpnaat. Pötaanök omèn pipotèen kön selap èëngan.

³³ Ar pöt, wot réak Anutuuk wa ngaöök nimèen wèwë wotpil pim önèak niia pöt önèen weë ngentieë. Pël èënë pötak yangerakë omèn pipotta koir nimpnaat.

³⁴ Pötaanök omèn nant èlpamök orööpna pötön peene kët eptak kön selap èënganok Wangam kan orööpna akun pötakökèer omèn pötön kön wiin. Ën kët nantè könömöt yaaröön yok pangk pötèen kön wiinèët.”

7

Omnaröa wèwëat wël yaauta ngönte (Luk 6:37-38, 41-42)

¹ “Anutuuk ngön è pet yairaupë yaë pöl ar elniipanèen omnarö kom éak ngön è pet yairaupë yaë pöl elmèëngan.

² Arök omnaröaan ngön ya ke nal wesak mompunë pöt Anutuuk kangiiir ke tapël wesak arimèen elniipnaat. Ën arök omnant omnaröaan elmèënë pöt Anutuukta tapël kaip ti nimpnaat.

³ Ni tol èënak nim karipë itöök ulöl kotten iteneëak nimtëöökë këra elten kön nawiin yaën?

⁴ Nimtëöök om wiaan ni tol éak karipön epël maan pangk èëpën? ‘Ni kat newiin ne nim itöök ulöl wia pipët niömaan.’

⁵ Kaar omnamp, ni nimtë itöök këra elte wia pipët wakök këëkë iteneë nim karipë itöök ulöl wia pipët wèen pangk èëpnaat.

⁶ “Omèn utpet kentöröa ök pörö Anutuu ngön ngèëngkët köntak mengkanok. Pël èënë pöt arim è rangiat ent éak polöröa naë olanë pöta ök yaë. Ënak pol pöröak ing samsam yeem kaalak kaip tiak arimènt kant nimpnaat.”

Anutuun ök yamèëauta ngönte (Luk 11:9-13)

⁷ “Kimang maim olèak omèn kèët önèët. Ngaöl èeim sèak kèët koirènéët. Kanwer körangkörang maimèn tè niwiipnaat.

⁸ Anutuun kimang yamèëauröak omnant yeö. Ngaöl yaurö Anutuu naëaan kèët yokoir. Kanweri körangkörang yamèëauröaan Anutuuk tè yemowi.

⁹ Arim naëaan runga namp këënëen pepapön kaömp kimang maan këlö kor mampèn ma?

¹⁰ Ma animautaan kimang maan kamal utpet namp wa mampèn ma? Won.

¹¹ Ar omèn utpetaröak arim rungaarö omèn ompyaut men yeë pöl arim Pep kutömweri wè pöpök il niwesak omèn piin kimang manë pörö omèn ompyaut kaö wesak nimpnaat.

12 “Arim omnaröak omën ompyaut elniipënëak kent kön yawi pipël arök kangiir pitën elmëën. Ngön piptak Mosesë ngön kosangötre tektek ngön yaaö omnaröa ngönöt kepön erën ëak wia.”

*Wëwë kosangta kanër kotur
(Luk 13:24)*

13 “Ar kan koturak ilëak wëwë kosangta kanöök sën. Kö yesaurekë kanër kaöer, ën pörekë kanö kaöaö. Pötaanök omën selap ilëak yesau.

14 Ën wëwë kosangtakël yesa kan pör kotur. Kan pöök sëpenëak pöt pomp ëak omën selap won kopët nampnampök koirak yesau.”

*Tektek ngön yaaö kaar omnaröaan ngarangk këëkë ëëpa
(Luk 6:43-44; 13:25-27)*

15 “Ar tektek ngön yaaö omën kaaröröaan ngarangk këëkë ëën. Pit arim naë wais wëën ar pitëm koröpötön pëën itenak pitën kön wiin pol sëpsëpöröa ök ëpre wiap yaauro pël wasënëët. Pël ëënëetak pitëm lupötë kent toköröa ök nga panë wiä. Pötaanök ar utpet niwasëpnaarö.

16 Ar pitëm omnant yaautön itenak songönten ewat sënëët. Pöt wëleri ëër nautpan. Ën rakësaöök kasu nautpan.

17 Këra ompyaut ulöp ompyaurö yaut. Ën këra utpetat ulöp utpetarö yaut.

18 Këra ompyautök ulöp utpetarö nautpan. Ën këra utpetatök ulöp ompyaurö nautpan.

19 Ën këraat ulöp ompyaurö nautön ëëpna pöt ku tiak es marën kotöpnaat.

20 Pötaanök tektek ngön yaaö omën kaaröröa omnant yaautön itenak pitëm songönten ewat sënëët.

21 “Ar epël kön wiingan. ‘Omën neen, “Nem Aköp,” pël yenëa pörö pourö Anutuu wa ngaöök yamëautak ilapnaarö,’ pël wasngan. Nem Pep kutömweri wëaupë kentöökë ënëm yaaö pöröakëër pël ëëpnaarö.

22 Ënëmak akun kaöaöök omën kësang wais neen epël neapnaat. ‘Aköp, ten nim urtak wë Anutuu ngönte ök aöre omën naröa lupötëaan urmerarö waö ë momëëre omën weëre kosang it ngolöp kësang nant pet ë pël eimaut.’

23 Pël neaan ne pitën epël memaap. ‘Utpet omnaarö aë, ne arën köpël. Ar mop newiak kama sëë.’ ”

*Ka ök yarëauta songön nenteparë ngönte
(Luk 6:47-49)*

24 “Omën nem ngön epët kat wiak ngaarëk öpna pörö pit omën kön ompyao wieëaup ka weit ök rëa pöpë ökörö.

25 Pël ëën kopi kësang panë pelak i nga urak kent kësang nempel möak ka pöt tööl noolaan ëa. Pöt ka pöta wapöt yang weitak wesirak taë ë ulmëa pötaan.

26 Ën omën nem ngön epët kat wiak ngaarëk naön ëëpna pörö pit omën kaökaup pim kaat i kosemeri pisöök ök rëa pöpë ökörö.

27 Pël ëën kopi kësang panë pelak i nga urak kent kësang nempel möak ka pöt töölak sasa utpet wes olëa.”

28 Yesu pi ngön epët ök më pet yairën omën pim naë wa rongan ëa pörö pourö pim ngön pötaan yaan panë sa.

29 Pöt pi pepapök öngpököt wa kotiak maan ngön kosangötë ngarangköröa ngön yaaut il mowesa pötaanök.

8

*Yesuuk omën kësë ëa namp ompyao mowesa
(Maak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

¹ Yesu pi rosiraöökāan kaip tiak yengmaan omēn rongān kēsang panē nempel pim ēnēm sa.

² Akun pōtak omēn kēsē ēa namp pim naē sē rar rē mowesirak epēl mēēa. “Akōp, ni ompyaō newasumēak pōt yok pangk ompyaō newasumēēt.”

³ Pēl maan Yesu mores el mēak pim rangk mowiak epēl mēēa. “Pēl elnīmēak yeēerek ompyaō sē.” Pēl maan tapētākēer pim kēsēat won sa.

⁴ Pēl ēēn Yesuuk piin ngōn epēl mēēa. “Kat wi. E yaalni epēta ngōnte omnarōen ōk manganok om el wesak sē nim korōpō kiri ar yaaō nampōn pet elmē. Pēl ēak omnarō nim ompyaō san pōt ēwat sēpnaan Moses pim ngōn kosangta wia pōl kiri ar ēēm.”

*Yesuuk nga omnarōa wotōök nampē inēēn ruup ompyaō mowesa
(Luk 7:1-10)*

⁵ Ēnēmāk Yesu pi Kapaneam kakē sa. Pēl ēēn Rom nga omnarōa wotōök namp sē piin ngōn kosang wesak epēl mēēa.

⁶ “Akōp, nem inēēn ruup pi yauman ēak pim kosat kēl wak kēlangōn kēsang yaēēn komun ureim kaatak wia,” pēl mēēa.

⁷ Pēl maan epēl mēēa. “Ne sē ompyaō wasumaap.”

⁸ Maan nga omnarōa wotōökōpōk ngōn kangit epēl mēēa. “Akōp mosēp. Ne ompyaup talte nem kaatak waisum? Ni om eprek wē kēm pēēntak aan nem inēēn ruup ompyaō sēp.

⁹ Pōt ne omēn isaurōa ikanōōk inēēn yaaupōk nem iri nga omnarō wē. Pōtaanōk nook nampōn, ‘Sē,’ maan sēpnaat, nampōn, ‘Wais,’ maan waisēpnaat, ēn nem inēēn ruupōn, ‘Pēl ē,’ maan pēl ēēpnant. Pōtaanōk nim naē weēre kosang wieēaup pōten ne kōn wiin ni maan nem inēēn ruup yok pangk ompyaō sēpnaap.”

¹⁰ Pēl maan Yesu pi kat wiak yaan sak omēn pim ēnēm yesa pōrōen epēl mēēa. “Ne yaap niamaan. Israel omnarō arim naē kōn wi kosang yewesa epēl nent nokoirēn ē yeē.

¹¹ Kat wieē. Omēn kēsang panē yang we naōōkāan naōōk, kētēpē yengampiaulaanre sē yeilēaulaan omēn pōrō wais Apramre Aisakre ēn Yakop pitēm naē kutōmweri wel aisēak kaōmp nēmpnaarō.

¹² Pēl ēēpnaarōak Anutuuk Yuta omēn narō kutōmweri sē ōpnaarō pēl yewesa pōrō koō panēētākēl wa moolaan wē ingre ya ilak aimeē kē pōtōppōtōp aim ōpnaarō.”

¹³ Pēl mēak pi kaip tiak nga omnarōa wotōökōpōn epēl mēēa. “Ni sē. Nim omēn orōōpēnēak kōn wi kosang yewesan pōt nim naē orōōpnaat.” Pēl yemaan akun tapētākēer pim inēēn ruup ompyaō sa.

*Yesuuk Pita pim lēlamōp ompyaō mowesa
(Maak 1:29-34; Luk 4:38-39)*

¹⁴ Yesu pi sē Pita pim kaata kakaati ilēak itaangkēn pim ōng lēlamōp yauman korōp es nga kaō nent yeem ka ureēa.

¹⁵ Pēl ēēn Yesu pi pim moresi mor moōn yauman korōp es nga pōt won sēēn pi wal ēak kaōmp ar ē mena.

*Yesuuk omēn narō kēsang ompyaō mowesa
(Maak 1:32-34; Luk 4:40-41)*

¹⁶ Wiap kan koō olapēnēak yaēēn omēn narōak yauman omēn kēsang pan pitēm lupōtē urmerarō ilēak wēa pōrō pim ngēsē wak sa. Pēl ēēn pi urmerarōen nga mēak pitēm lupōtēaan waō ē momēak yauman yaaurō ompyaō mowesa.

17 Pël ëa pötak tektek ngön yaaö omën Aisaia pöpë ngön epël ëa pöt kë öröa. “Pi tiarim yauman won nuwesak këlangön pöt kama wak sa.”

*Omën naar Yesuu ënëm sêpënëak mëëa
(Luk 9:57-62)*

18 Yesu pi itaangkën omën rongan kësang nempel pi wa taap elmëak wëën pim ruuröen i kaöökë ëngk komuntakël sêpnaan ko ëêpënëak mëëa.

19 Pël yaëen omën ngön kosangötë ngarangk nampök piin epël mëëa. “Rë yanuulaup, nim yasumëëtë ne ënëm elniimaap.”

20 Pël maan Yesuuk kanggiir epël ök mëëa. “Kent tokörö pit pitëm ka yauraut wia. Ën intörö pitta pitëm ka ëpöt wia. Pël ëaatak Omën Këëp nem ka uröma kaat won.”

21 Pël maan omën munt pim ënëm yaaö nampök epël mëëa. “Aköp, ni yok pangk kat newiin wet rëak sê nem pepap yang kel weerum.”

22 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Mosêpnerek ni nem ënëm wais. Omën nem ngönte ngaarëk naön yaaö pöröak yok pangk wel pitëm karurö yang kel weerëpnaat.”

*Yesuuk kent kësangöön maan won sa
(Maak 4:36-41; Luk 8:22-25)*

23 Pël mëak Yesu pi wangaöök ilaan pim ruurö pitta tapël ëak piiring sa.

24 Pël ëën kent kësang nempel möön i kaö maat kësang panë möak wangaöök ilaan utpet ëak iri i kaöök ilapënëak yeëa. Pël yaëen Yesu pi om ka kun sak wieëa.

25 Pël ëën Yesuu naë sê it moillak epël mëëa. “Aköp, tiar kö sêpenëak yeëerek ni ten kaamök elni,” pël mëëa.

26 Pël maan Yesu pi pitëm epël mëëa. “Ar tol ëënak kas yeë? Arim kön wi kosang yewesaut om kot panë wieëan epët.” Pël mëak pi kentöore i kaöön nga maan kentö leng ëën kaö maatta won sa.

27 Pël ëën pit yaan sak neneren epël mëëa. “Elei, omën epop ke tolëël namp apen? Puuk kentre kaö maatön nga maan pim ngönte ngaarëk yeöp.”

*Yesuuk omën naarë lupmeriarëaan urmer narö waö ë momëa
(Maak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

28 Pit i kaöökë ëngk komuntak sê Katara yangerak oröön omën urmeraröaring wëa naar Yesuu naë sê koirra. Omën pöaar piarip wel yangaöök wakaimën omnarö piaripön itaangkën nga panë sak wëën kas ëak piarpim naë nasën ëeima.

29 Pël ëën piaripök merëk ë olëak Yesuun epël mëëa. “Yesu, ni Anutuu Ruup. Ni ten tol elniimëep? Akun kaöaö temanöm nasën wiaan këlangön kat niwiimëak yaën ma?”

30 Akun pötak pol narö kësang kamaarek wë kaömp neim wëa.

31 Pël ëën urmeraröak kosang wesak piin epël mëëa. “Ni ten waö ë nimëëmëak pöt pol ëngkoröa lupötë öngpök wes nimëëm.”

32 Pël maan, “Yok seë,” pël maan pit sê polöröa lupötë öngpök ilëa. Pël ëën pol pörö kas pöömpö sê parëaöök oröak i kaöök ilëak ëm pëëak wel wia.

33 Pël ëën omën pol ngarangk yaaö pörö kas sê pitëm ka kaöaöök oröak omën urmeraröaring wakaima pöaarë naë öröa pöta ngönöt ök mëëa.

34 Pël ëën ka kaö pöökë omën pourö Yesuun itaampö sa. Pël ëak sê koirak pitëm yanger sêp wesak kaalak kaip tiak sêpënëak ke urak mëëa.

9

*Yesuuk omèn kosat kël wa namp ompyaö mowesa
(Maak 2:1-12; Luk 5:17-26)*

1 Yesu wangaök ilëak pim ruuröaring kaalak i kaöökë ëngk komuntakël së Kapaneam kak oröa.

2 Pël ëën omèn narö omèn kosat kël wa namp urweri wiak wak Yesuu naë sa. Pël ëën Yesu pitëm kön wi kosang yewesauten itenak omèn kosat kël wa pöpön epël ök mëëa. “Nem ruup, ne yok nim saunatë kangut ent ë yanuulak. Pötaanök ni ya kë sak öm.”

3 Pël maan omèn ngön kosangötë ngarangk narö neneren epël mëëa. “Omèn epop, ‘Ne yok nim saunatë kangut ent ë yanuulak,’ pël yemaan Anutuu yapinte wa ngep yaalmë. Ya pöt Anutu pimtëët.”

4 Pël yemaan Yesuuk pitëm könre lupötön itenak epël mëëa. “Ar tol ëënak kön utpet pipot yawi?”

5 Pöt nem omnampön, ‘Nim saunatë kangut ent ë yanuulak,’ ngön pël yemak pöt kengkënte. Pöt ar ngön pöta këët tekeri nasën ëën ar nem ngön pöt yaap ma kaar pël newasngan. Ën nem omnampön, ‘Wal ëak së; ngön pël yemak pöt könömët. Pöt nem ngön pöta këët tekeri sëën ngön pöt yaap ma kaar pël wasënëët.

6 Pötaanök ar ne kaar omèn wonöp Omèn Këëp e yangerak wë weëre kosang wak saunatë kangut ent ë yemoolak pöten ëwat sënëak epël ök yemaan iteneë.” Pël mëak kosat kël wa pöpön epël mëëa. “Ni wal ëak korumönte wak nim kaatakë së.”

7 Pël maan pi wal ëak pim kaatakë sa.

8 Pël ëën omèn kësang pöten itenak kas ëak Anutuuk weëre kosang ke pilte omèn moresi mena pötaan pit Anutuun ping wesak mëëa.

*Yesuuk Matiuun pim ënëm ëëpënëak mëëa
(Maak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

9 Yesu pi pörek sëp wesak yesem takis yewa omèn namp Matiu ne nem takis yewa kaatak weën itenak epël yenëa. “Ni nem ënëm elnë.” Pël neaan ne wal ëak omnant sëp wesak pim ënëm saut.

10 Yesu pi nem kaata kakaati wais wel aisëak kaömp yenën takis yewaare saun omèn munt narö kësang wais Yesure ten pim ruuröaring wel aisëak kaömp naut.

11 Pël yaëën Parisi ngönën omnaröak pöten itenak ten pim ruuröen epël niiaut. “Arim rê yanuulaup pi tol ëënak omèn takis yewauröere saun omnaröaring kaömp ngawi yen?”

12 Pël yeniaan Yesu kat wiak kangiiir epël mëëaut. “Omèn yauman wonörö rota ngësë nasën. Yaumanringöröakëër rotaaröa ngësë sa yaë.

13 Ar pöt, së ngön nent ngönëntak epël wia pöta songönten këëkë kön wiin. ‘Ne ar nemëën animaurö kiri ar elnëënëëten kaaö. Nem kentöök ar omnarö yaköm ëën ompyaö elmëënëëtenök kent yaë,’ pël wia pöten kön wieim ön. Ne omèn pitëmtën kön wiin wotpilörö pël yewas pörö lup kaip tiipnaan memëak newaisën. Won, omèn pitëmtën kön wiin saun yaaurö pël yewas pörö ngön ök maan lup kaip tiipënëak waisaup.”

*Omèn naröak Yesuun kaömp ngës olëak wëautaan pëël mëëa
(Maak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

14 Akun pötak Sonë ru narö Yesuu naë wais epël mëak pëël yema. “Ten Parisi ngönën omnarö Anutuun yak kaömp ngës olëak wëaurö. Ën nim ruurö pit tol ëënak kaömp ngës olëak naön yaë?”

15 Pël maan Yesuuk kangiir epël mēēaut. “Omēn namp öng öpēnēak yeem pim karuröaring wēen karuröak yaköm ēen kaömp ngēs olēak öpēn ma? Won pan. Peene wē öng öpna pöp karuröaring akun wali naön ēēpnaat. Pi peene wēen omēn naröak pi wak kama ulmēen akun pötakökēer pim karurö yaköm ēen kaömp ngēs olēak öpnaat. Pöl pit ne kama neöpna pötakökēer nem ruurö neen yaköm ēen kaömp ngēs olēak öpnaat.

16 “Omēn namp poē koröp ngölöpöökāan kaö nent ilak ulpēen ngaanēpē keliarek wiak korir namēēpan. Pël ēēpna pöt poē koröp ngölöp pötak ulpēen ngaanēp weruun ilak kaak sēpnaat.

17 Ēn omēn namp i kep pol koröpwerring ket ēa ngaan pötak wain i ngölöpöt kolön yok pangk naēpan. Pël ēēpna pöt wain i pöt kep wetak pol koröp pöt sak il ngentiin iit orö sēpnaat. Pël ēēn pol koröpwerta utpet ēēpnaat. Pötaanök wain i ngölöpöt kep ngölöpök lē mēēpna pötak pangk ēēpnaat.” Yesuu pël mēēa pöta songönte epēt. Mosesē ngön kosang ngaanötre pimtē ngön ngölöpöt pangk irikor naēpan pötenök mēēa.

*Yesuuk ngarangk nampē koontupre öng namp ompyaö mowesa
(Maak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

18 Yesu pi ngön pöt ök yemēem wēen ngarangk namp wais pim naē rar rē mowesirak epël yema. “Nem koontup peene ngölöp wel wia. Pël ēaarek ni wais mores pim rangk mowiin kaalak öp sēp.”

19 Pël maan Yesu pi wal ēak ten pim ruuröaring omp pöpring saut.

20 Pi kan yesēn öng namp öng yauman ēeim wēen krismaki 12 ēak saö namp kasngaēl wais pim mores ulpēenēpök mēsēl yaalmē.

21 Pöt. “Ne om pim ulpēenēpök mēsēl elmēēma pöt ompyaö sumaat,” pimēt kön pël wesak pël yaē.

22 Pël ēēn Yesu pi kaip ti itenak epël yema. “Koontup aē, nimtē kön wi kosang yewesautak ompyaö yesēn. Pötaanök ya kē sak öm.” Pël maan öng pöp tapētakēer ompyaö yes.

23 Yesu pi sē ngarangkēpēl kaatak oröak itaangkēn omnarö koontupēen yak yaköm ēen pitēm yaaul nger pēep mempöore ngön kaēp ilö pël eim wēa.

24 Pël ēēn pi pitēn epël yema. “Ar mop wiak ka tomökēl oröēē, koont epop wel nawiin om ka ura.” Pël maan pit sömre ēlak ya.

25 Pël yaan Yesu pi omnarö tomökēl wes momēak koontupē wieēa pörek ilē moresi wēen wal ēaut.

26 Pël ēēn pim pël elmēa pöta ngönte yang pörek ka poutē sa pet ira.

Yesuuk omēn it il tēa naarre ngön won sa namp ompyaö mowesa

27 Yesu pi ka pö sēp wesak ten pim ruuröaring yesēn omēn it il tēa naar pim ēnēm yewaisem ngön ē olēak epël yema. “Yesu ni Tewitē ēapök tenipön yaköm kön niwi.”

28 Pël maan Yesu pi pim ka sēpēnēak ēa pötak ilaan omēn it il tēa pöaar pim naē waisēn pēēl mēēaut. “Arip kön wiin ne yok pangk ompyaö niwasum ma?” Pël maan piaripök kangiir epël yema. “Aköp, mak.”

29 Pël maan piarpim itöörarē mēsēl elmēak epël yema. “Arpim kön wi kosang yenewas pötak ne ompyaö yanuwās.”

30 Pël maan piarpim itöörar nga ngēna. Pël ēēn Yesuuk kosang panē wesak epël yema. “Omnaröen ök manganok.”

31 Pël maan piarip sē Yesu pim pël elmēa pöta ngönte yang pörekē omnaröen ök maan yang pörek pangk ē pet ira.

32 Ten kaalak ka pöt sēp wesak kan yesēn omēn narö omēn urmerapök elmēen ngön won sak wēa namp Yesuu naē wak waisa.

33 Pël èen Yesuuk urmer pöp waö ë momëen omën ngön won sak wëa pöpök ngön yaan omnarö kat wiak yaan sak epël ya. “Elei, tiar omën ke epël nent Israel yangerak oröön itnaangkën äaut.”

34 Pël yaan Parisi ngönën omnaröak epël yema. “Urmeraröa kaöapök kaamök elmëen urmerarö waö ë yemomé,” pël yema.

Yesuuk omnaröen yaköm elmëa

35 Yesu pi ten pim ruuröaring ka kotre kaö poutë imeë pitëm ngönën tupötë ngönën rë moulööre Anutuuk wa ngaöök nimëëpna ngön ompyaö pöt ök maö, këlangönre yauman ke nentere nent ompyaö mowasö pël elmë imaut.

36 Pël yeem pi omën selap pan itenak pitën kön wiin pol sëpsëp ngarangk wonöröa ök kön irikorring wë weëre kosang won wëen itenak pitën yaköm kön wia.

37 Pël äak pim ruurö tenën epël yenia. “Ya lupöök kaömp kë kësang pan köp sak wë. Pël äaap ya omnaar kopët.

38 Pötaanök ar ya Pepapön kimang man. Pël èen puuk ya omën munt narö koirak wes mëen këet wa rongan äëpnaan.”

10

Yesuu ngön yaaö omën 12 pöröa yapinöt (Maak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 Yesuuk ten pim ru 12 pöröen ngön niaan sëen urmerarö waö ë mëere këlangönre yauman ke nentere nent ompyaö mowasö pël èenëak weëre kosang ninaut.

2 Ten pim ngön yaaö omën 12 pöröa yapinöt epot. Wotöököp Saimon yapin nent Pita piire ën pim nangap Entru, Semsre pim nangap Son, Sepeti pim ruaar,

3 ën Pilipre Patolomiu, Tomasre Matiu takis yewaup neere Sems Alpiasë ruupre Tatias,

4 Saimon Selot pël yamëëa pöp pi ngaan Rom kamanëp sëp mowasëpënëak aimä omën tok pötakaanëp piire ën Yutas Keriot kakaanëp ënëmak Yesuun kup mowiipnaap.

Yesuuk pim ngön yaaö omën 12 pöröen ya ngön mëëa (Maak 6:7-13; Luk 9:1-6)

5 Ten omën 12 pöröen Yesuuk epël niak wes nimëen saut. “Ar omën ngönën wonöröa naë sëere Sameria omnaröa ka kaöatë së orö pël èenganok.

6 Om Israel omën pol sëpsëp ngarangk won èen repak yes pöröa ök äa pöröa naëkëër sën.

7 Pël äak ar yesem pöt ngönën epël ök man. ‘Anutuuk tiar wa ngaöök nimëëpna akunet yok fëmanöm yes.’

8 Pël yeem yauman omnarö ompyaö mowasööre omën wel wiaurö wal ë moulmë, omën kësë äaurö ompyaö mowasööre urmerarö omën naröa lupötëaan waö ë momë pël elmëen. Nem weëre kosangöt sum won yaningk. Pötaanök arta tapël sum won omnarö kaamök elmëen.

9 Èn monat arim kërötë waulak sënganok.

10 Ar kan kourakë kaömp waulönëak këröt wak sënganok. Ar ulpëenre ing kör muntatre sungköratta wak sënganok. Pöt ar omnarö ya yamëngkën yok pangk kaamök elniak kaömp nimpnaat.

11 Ar ka kaö naöök ma kot nentak së oröak wet rëak pitëm songönöt nampön pëël mëak kat wiin ompyaö sant niwasëpnaap èen pöt piiring wë olëak sënëetak sëp wesak sën.

12 Ar ka nenta kakaati yeilëem pöt omën pörek wëauröen, ‘Anutuuk ompyaö elniip,’ pël ök man.

13 Pël èen pit sant niwasëpna pöt Anutuuk arim ngön manë pöl pit ompyaö elmëëpnaat. Èn pit sant naniwasën èëpna pöt arim ngön Anutuuk ompyaö elmëëpënëak mëëan pöt pitëm naë kè naarööpan. Arimënt wak sënëët.

14 Èn ka naöök ma nentak omën narö sant niwesak arim ngönte kat nawiin yaëen pöt ar pörek sëp wesak yesem pit utpet èen Anutuuk kangiiir kasëng mampnaat pöt pet elmëak ing porpor elmëak arim ingötëaan yangre ulölot kërë pörek moolan.

15 Ne yaap pan niamaan. Ngaanëër Sotomre Komora ka pöteparë omnarö pit utpet èëima. Pötaan akun kaöaöök Anutuuk Sotomre Komora omnarö pitëm utpetatë kangtu mampnaat. Èn omën ar sant naniwasën èëpna pörö utpet pan èen Sotomre Komora omnaröa kangut kaö wesak mampnaat.”

*Könöm ke nentere nent orööpnaata ngönte
(Maak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

16 “Kat wieë. Pol sëpsëp ruurö kent toköröa öngpök wes namëën yaau-tak nook ar kööre toköröa öngpök wes nimëën së önëen yeë. Pit utpet niwasëpënëak èëpnaat. Pötaanök ar pol reraupë yaë pöl it nganga yeem int ekëpë wë pöl wiap èen.

17 Ar omnaröen ngarangk këëkë èen. Pit ar kaöaröa naë niulëen pitök maan ngönën tupötë pës nimööpnaat pötaanök.

18 Ar nem ru sak wë pötaanök pitök ar yang ngarangkre omën omp ak naröa naë ngön yaatak niulëëpnaat. Pël èen ar pitre omën ngönën wonöröa èöetak nem ngönte tekeri wesak manëët.

19 Yang ngarangköröa naë niulëen tol anet ëak kön selap èënganok. Akun pötak ngön anëët Anutuuk arim lupötë niwiipnaat.

20 Pël èen ngön anë pöt arimtok naëngan, arim Pepapë Pulöök tekeri wes nimpnaat.

21 “Omën naar nanëpök nangapëen kup mowiin mëmpnaat. Èn pepapökta ruupëen kup mowiin mëmpnaat. Èn koröngre ruuröak ëlre pepaarëen kup mowiin mëmpnaat.

22 Ar nem ru sak wë pötaan omën pourö ya sangën èen kööre tok elniipnaat. Pël èëpnaatak omën wëë sak wëak wel wiipnaarö Anutuuk kama öpnaat.

23 Ar kak nerek wëen nga elniin pöt kas nerekël sën. Ne yaap niamaan. Ar kak nerekään waö elniin pöt nerekël kas sënëët. Israel kaatë wii saal ar sa pet nairën wiaan Omën Këep ne oröömaap.

24 “Runga pep kaatak nampök pim pepap il newaspan. Èn inëen ru nampök tapël pim ngarangkëp il newaspan.

25 Runga pep kaatakëp pim pepapë mëngkre mëngk wëen pangk èëpnaat. Èn inëen ruupta pim ngarangkëpë mëngkre mëngk wëen pangk èëpnaat. Pitök ne arim kaöapön utpet wesak neak neen, ‘Pielsepul urmeraröa kaöap,’ pël nea. Pötaanök pitök il wesak ar nem ruuröen utpet panë wesak niapnaat.”

*Tiar Anutuunökëer kas èëpa
(Luk 12:2-7)*

26 “Pitën kas èënganok. Pöt epël. Omën ngep èen wia pipot wiakaim wi naöpanëët. Ènëmak wëlël èen omnarö itaampnaat. Èn ëlëëp wia pipot wi naöpanëët. Pipot tekeri sëpnaat.

27 Nem arën koutak ök yeniak pipot ëwaatak ök an. Èn ngön laöök ök yeniak pipot omnaröa tekraak wë kaö wesak an.

28 Ar omën könöp utpet newasën koröpö pëen nimëmpnaaröen kas eënganok. Anutu es parëaöök niulëak könöpre koröpö pout kö niwasëpna pöpönökëer kas eën.

29 Omnarö tiar int sèpër naar 1 toea pötak sum eëpenaat int ke pëlöröakaan namp köntak wel wiak yangerak nengentiipan. Anutuuk aanak pël eëpnaat.

30 Ar omnarö pöt, arim kepön epötönta pi ewat wë.

31 Pötaanök ar kas eëngan. Pöt Anutuuk kön wiin arim sumatök int kot pöröaat il yemowas. Pötaanök omën nant arim naë köntak naarööpan. Puuk aanak orööpnaat.”

Yesuu yapinte aöre piin yak mowasö pël yaauta ngönte

(Luk 12:8-9)

32 “Namp pi omnaröa eöetak, ‘Ne Yesuu enëm yeë,’ pël apna pöp nookta kangiiir nem Pep kutömweri wë pöpön, ‘Pi nemop,’ pël memaat.

33 Ën namp pi omnaröa eöetak neen yak newasëpna pöp nookta nem Pep kutömweri wë pöpë eöetak piin yak mowasumaat.”

Yesu pi tiar kom elniipënëak waisa

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 “Arök ne yangerakë ngaat won wasumëak waisan wasngan. Ne arim naë ngaat won wasumëak newaisën. Ne ar neen kön wi kosang wesak wëaurö omën neen pël naalnëen wëauröa naëaan kom elniin pit kööre tok elniipënëak waisaup.

35 Nook elmëen ruupök pepapëen kööre tok eëre korömpök ëlëpëen kööre tok eëre koröng lëlamöpök ël lëlamöpëen kööre tok ë pël eëpënëak waisaup.

36 Omën ka kopëtetak wëaurö neneraan kööre tok eëpnaat.

37 “Omën namp pim ëlre peparëen kent panë yeem neen kent panë naën eëpna pöp yok pangk nem omnamp pël naëpan. Ën namp pim rungaaröaan kent panë yeem neen kent panë naën eëpna pöp yok pangk nem omnamp pël naëpan.

38 Ën namp pi, ‘Ne Yesu pimëen wel wiima pöt pangk eëmaap,’ pël wesak pim këra yetapër wak nem enëm naalnëen eëpna pipop nem omnamp pël naëpan.

39 Namp pim wëwëet keimön ëak öpna pöt pim wëwëet kö sëpnaat. Ën namp nemëen yak wëwëet këëpöt wasëpna pöt pim wëwëet ompyaö orö morëepnaat.”

Omën narö ompyaö kangut öpnaata ngönte

(Maak 9:41)

40 “Omën ar sant niwasëpna pöp ne elnëëpnaap. Ën omën ne sant newasëpna pöp Anutu nem wes nemëaup elmëëpnaap.

41 Omën namp tektek ngön yaaö namp pim ngësë yewaisën pi tektek ngön yaaup pël wesak sant mowasëpna pöt pi tektek ngön yaaupë ompyaö kangit piiring öpnaap. Ën namp omën wotpil namp pim ngësë yewaisën pi wotpil yaaup pël wesak sant mowasëpna pöt pi omën wotpilëpë ompyaö kangit piiring öpnaap.

42 Ën omën namp omën pas nampön itenak pi nem ruup pël wesak i epët nëmpënëak kelöntak kol mampna pöp pi Anutuuk yaaup ompyaö kangit mampnaap.”

11

Sonök Yesuu ngësëel ngön wes mëa

(Luk 7:18-35)

¹ Yesuuk ten pim ruuröen wetete ngön pöt ök ni pet irak pörek sêp wesak ka munt pörek wieëa pötë ngönën ök mëak rë moulö saut.

² Son i yamëaup wii kaatak om wë Kristoë yaauta ngönte kat wiak pim ru naar wes mëen waisa.

³ Pël ëak piaripök piin epël mëak pëël yema. “Waisëpënëak aan kor wakaimaup ni tapöp ma muntapön kor ön?”

⁴ Pël maan omën pöaar wais ök maan Yesuuk kangiiir piaripön epël ök yema. “Arip së Sonön omnant ar pim itaampöore kat wi yeë epotön ök man.

⁵ It ngaapörö it nganga së, ing il tëaurö ompyaö sak kan ë, kësë ëaurö ompyaö së, katun yaaurö kat nganga së, welarö wal ë ulmë, ngöntök yaaurö ngön ompyaut ök maan kat wi, pël yeë epotön ök man.

⁶ Omën namp nemëen yak pim kön wi kosang yewesaut irikor naën yaë pipop ërëpërëp ëëpnaap.”

⁷ Pël maan piarip yesën Yesuuk omnaröen Sonë songönte ök yema. “Ar ngaan yang omën wonrek kalaö naö kent möön sak waisak yaëen itaampunëak saurö ma? Won, Son pi pöta ök won.

⁸ Ma ar omën ulpëen ke nalëp mëaö nampön itaampunëak saurö ma? Won, omën ulpëen ke nalörö mëa pörö omën omp aköröa ka ompyautë wëetak Son pi ulpëen ke nalörö namëen wëaup.

⁹ Ma ar omën ke tolëëlëpön itaampunëak saurö? Ar tektek ngön yaaö nampön itaampunëak saurö ma? Ar yok pël ëan. Ne ök niamaan. Epop tektek ngön yaaö tapöpök pim ya yamëngka pötök tektek ngön yaaö muntaröa ya yamëngka pöt il yemowas.

¹⁰ Pöt omën pöpëenök ngönëntak epël retëng ëa.

‘Kat wi. Ne omën nem ngönte waup wes mëen wet rapnaat. Puuk nim kanö ningësëpnaat.’

¹¹ Ne yaap niamaan. Son puuk yangerakë omën pourö il yemowas. Pël ëaap omën Anutuuk wa ngaöök yamë pörök pi il yemowas. Pitëm naëaan koturöakta pi il yemowas.

¹² Ngaan Son i yamëaup pim ngës rëak ngönën ök ëa pötakaan wais peene e wë eptak omën utpet ke nentere nent yaaö narök Anutu pim wa ngaöök nimëak wë pötak ilapënëak wë yengenti.

¹³ Mosesre tektek ngön yaaurök Anutuuk wa ngaöök nimëëpënëak ëa ngön pöt aö aö wais Sonë örök wë eptak kë yaarö.

¹⁴ Ën ar pitëm ngönöt kat wiak taë wasënëak pöt Sonön pi Elia pitëm waisëpënëak ëa tapöp pël wasënëet.

¹⁵ Katringëpök ngön epët kat wiip.

¹⁶ “Ne ar akun eptak wëauröen öröp nentak ök elniim? Ar rungaaröa ökörö. Rungaarö pit ka tomök ngasam yeem pitëm karuröen epël yema.

¹⁷ ‘Ten intö tang yamöön ar tan naurön yeë.

Ten ingre tan yaan ar ingre ya ilak naën yeë.’

¹⁸ Ar tapël yaaurö. Son pi wais wain i nanën wë akun nantë kaömp ngës olëak wëen ar piin, ‘Pi urmerapring wë,’ pël aiman.

¹⁹ Ën peene Omën Këëp ne wais iire kaömp yenën ar epël aim. ‘Iteneë. Omën epop wain iire kaömp kaö yenëp. Pi takis yewaöre saun omnaröa karip,’ pël aim. Pël ëaap Anutu pim éwat pöt arim naë wieëanëen ar tenip sant elnian tapön.”

*Yesuuk Kalili omnaröen pepanöm ngön mëëa
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Akun pötak Yesu pim wet rëak ka nantë ya retëng weëre kosang mëngkën itenak lup kaip natiin ëa pöröen epël mëak nga yema.

21 “Yakömpe, Korasin omnaröen. Yakömpe, Pesaita omnaröen. Nem retëng weëre kosangöt arim naë elnia pöl Taiiare Saiton omnaröen elmëanëen pit ngaanëer pitëm lupöt kaip tiak ulpëenre poë koröp sinöt ëak ka kosöt kolak pitëm koröpöök wa mëan tapön.

22 Pötaanök epël niamaan. Akun kaöaöök Anutuuk Taiiare Saiton omnarö pitëm utpetatë kangut mampnaat. Ën ar pöt, utpet pan ëen pitëm kangut kaö wesak nimpnaat.

23 Ën Kapaneam omnarö, ar kutömweriil isën ma? Won, ar es parëaöök nge-manëët. Nem retëng weëre kosangöt arim naë elnia pöl Sotom omnaröaan elmëanëen pitëm ka kaö pö kö nasën peene om wieëan tapön.

24 Pötaanök epël niamaan. Akun kaöaöök Anutuuk Sotom omnarö pitëm utpetatë kangut mampnaat. Ën ar pöt, utpet pan ëen pitëm kangut kaö wesak nimpnaat.”

*Yesuu naë së kë sëpenaat
(Luk 10:21-22)*

25 Akun pötak Yesuuk Pepapön epël ök mëëaut, “O Pep, ni kutömre yang poutë pepap. Niin yowe yeniak. Ni omën ewatöröaan nim ngönëntë élëep yaalmëaup. Ën kön nawiin yauröaan pet yaalmëaup.

26 Mak, Pep nim kentöök pël yaaup.”

27 Pël mëak omnaröen epël yema. “Pepak omnant pout ne nenaut. Pötaanök omnarö pit ne Anutuu Ruupë songönten köpël wë, Pepakëër ewat wë. Ën Pepenta tapël wia. Omnarö piin köpël wë, Ruupökëër ewat wë. Pötaanök Ruupök omën nampön Pepapë songönten ök maan yok pangk ewat sëpnaat.

28 Ar Anutuu ngönte ngaarëk önëëtaan ya kaö mëneimeë këlangön kat wieim wëaurö nem ngësë waisën. Pël ëen nook niaan kë sënëen.

29 Ar nem inëen ru sak neering ya mëneim wë nem naëaan ewatöt ön. Pöt epël. Ne ya wiap yaaupök nemtën wak irëak wëen arim saunatë könöm pöt won sëen lup kengkën sak önëët.

30 Omnant arim ëënëak ök niaim pöt ompyaut, könöm won pangk ëënëët.”

12

*Kë yesa akun ngëëngkta ngönte
(Maak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

1 Wë kë yesa akun nentak ten Yesuring rais yaöökë lup yesem këenëen ulöp nant töak söngsöng ëak naut.

2 Pël yaëen Parisi omnaröak itenak Yesuun epël yema. “Kat wi. Nim ruurö kë yesa akun ngëëngkötë naënëel yaë.”

3 Pël maan kangiir epël yema. “Ar Tewitre pim omnaröa këen wë ëa pöt ar sangk kelak kat nawiin yaurö ma?

4 Tewitre pim omnarö pit Anutuu ngönën tup kaöeta kakaati së kaömp Anutuu ëöetak wieëa pöt kiri ar yauröakëër nempnaan piire omën pas pim naë wëaurö nëmpanëak nga yaaup wa na.

5 Ma Mosesë ngön kosangtak lup epël wia pöt ar sangk kelak kat nawiin yaurö ma? Kiri ar yaurö Anutuu ngönën tup kaöetak kët kë yesa akun ngëëngkötë ya yamëngkem kë yesa akunatë nga wieëa pöt ilën saun naën ë yaë.

6 Ne niamaan kat wieë. Arim ëöetak e taua epopök tup kaöet il yewas.

7 Ngönëntak ngön nent epël wia. ‘Ne ar nemëen animaurö kiri ar el-nëenëeten kaaö. Nem kentöök ar omnarö yaköm ëak ompyaö elmëenëëtenök

kent yaë. Ar ngön pöta songönte ewat wëanëen omën ketre saun wonöröen nga nemaan ëan tapön.

⁸ Omën Këep ne kë yesa akun ngëengki pöta pepap. Pötaanök nem kentöök akun eptak nem ruuröen omnant ëëpnaa memaat.”

Kë yesa akun ngëengki nentak Yesuuk omën mores kël wa namp ompyaö mowesa

(Maak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Pël mëak pörekaan pitëm ngönën tuptak së ilëaut.

¹⁰ Pël ëen omën namp pim mor nas kël waup pöreka wëa. Pël ëen pitök Yesuun morök elmëak ngön yaatak ulmëepënëak epël pëel yema. “Tiar yok pangk kë yesa akun ngëengki ompyaö wasëpen ma won?”

¹¹ Pël maan pim mores el mëëaut. “Arim naëaan namp pim pol sëpsëp namp kë yesa akun ngëengki nentak yang öngöpöök ilëaan sëp wasëpen ma? Pël naëpan, öpnaat.

¹² Sëpsëp pöp omën pasip. Ën omnarö tiar këërö. Pötaanök kë yesa akun ngëengki yok pangk ompyaö wasëpenaat.”

¹³ Pël mëak pi omën pim mores kël wa pöpön epël yema. “Nim mores el më.” Pël maan pim mores el mëen kaalak muntasi ök ompyaö yes.

¹⁴ Pël yaëen Parisi omnarö ka tomök së wa top ëak pit tol ëak Yesu mëmpën pöta ngönte kopëta wesa.

Yesu pi Anutuu inëenëp

¹⁵ Yesu pi pitëm ngönte ewat wëak pörekaan yesën omën selap pim ënëm waisa. Pël ëen pi yauman omën pourö ompyaö mowesak

¹⁶ pitëm omën muntaröen piin ök mepanëak nga yema.

¹⁷ Pël yaëen tektek ngön yaaö Aisaia pöpë ngön epël ëa pöt kë oröaut.

¹⁸ “Epop nem inëen ruup, nem yaö mëëaup.

Ne piin kent pan ëak ya kë yes.

Nem Pulö pim naë wes mëen pim rangk wë weëre kosang mangkën nem ngön wotpilte omën ngönën wonöröen ök mapnaat.

¹⁹ Pi omnaröaring ngön nga elööre ngön ëak aö, omnarö pim ngönte ka tomök kat wi pël naëpan.

²⁰ Omën kalaö pötöp möautë ök këlangön kat yawiaurö pi utpet nemowaspan, kaamök elmëen ompyaö sëpnaat.

Ën omën es wëlëngö riipënëak yaë pöl wiap panë yaauröeta puuk elmëen wel nawiipan, kaamök elmëen wë sak öpnaat.

Pi kosang ngentiak ya mëngkën Anutuu wotpil yaautak omën muntat il wasëpnaat.

²¹ Pël ëen omën ngönën wonöröak piin kön wi kosang wesak kor öpnaat.”

Omën narök Yesuun Pielsepulök kaamök yaalmë pël mëëa

(Maak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Wë ënëmak omën narö omën urmer nampök elmëen it il tëëre ngön won së pël ëa namp Yesu naë wak waisa. Pël ëen ompyaö mowasën omën pöp ngön aöre it nga së pël ëaut.

²³ Pël ëen omnarö pöten itenak yaan sak epël ya. “Elei, epop Tewitë ëap, Anutuu Yaö Mëëaup, tiarim ngarangk elniipnaap ma?”

²⁴ Pël yaan Parisi omnarö pöten kat wiak epël yema. “Kaar angan. Omën epop urmeraröa kaöap Pielsepul puuk kaamök elmëen waö ë yamë.”

²⁵ Pël yemaan pi pitëm lupötë itenak yema. “Yang nerakë omnarö pitëm naë nga oröön nener mënak kom ëak wë weëre kosangring naön ëëpnaat. Ën

omën ka naöök wëaurö ma ka kopët nentak wëaurö tapël nener mënak kom ëëpna pöt repak sëen omën won wiaapnaat.

²⁶ Tapël Seten pimtök ne kaamök elnëen pim urmerarö waö ë yemomëanëen pimtök pimënt mëngkën pim weëre kosangöt won san tapön.

²⁷ Ar neen, 'Pielsepul puuk kaamök elmëen urmerarö waö ë yamë,' pël aim. Pötaanök arim ngön pipët yaap yeëanëen arim ruurö pitta Pielsepul kaamök elmëen urmerarö waö ë mëan tapön. Pötaanök arim ruurö pifëmtök arim ngön pöt kaar ëan pöt tekeri yewas.

²⁸ Ne pöt, Anutuu Pulöök kaamök elnëen urmerarö waö yeë. Pötaanök Anutuu wa ngaöök yanimë pöt arim naë yaarö.

²⁹ "Omën nga namp wëen munt nampök pim kaatak ilëak pim omnant naöpan. Wet réak omën nga pöp wii të wiakök pim omnant pouf öpnaat. Nga pöp Seten.

³⁰ "Namp ne sant naalnëen yaë pipöp kööre tok yaalnë. Namp neering pol sëpsëpörö wa top naën yaë pipöp pi sëpsëpörö rep yamë.

³¹ Pötaanök ne ök niamaan. Omën utpet ke nentere nent ëak Anutuun utpet wesak mapna pöt Anutuuk omën utpet pöt poutë kangut yok pangk kërë moolapnaat. Ën namp pi Ngëëngk Pulöön utpet wesak tapël mapna pöp pim saun pöta kangit ent ë nemooolapan.

³² Ën namp pi Omën Këëp neen utpet wesak apna pöp pim saun pöta kangit Anutuuk kërë moolapnaat. Ën namp pi Ngëëngk Pulöön utpet wesak tapël mapna pöp pim saun pöta kangit peeneere ënëm poutë ent ë nemooolapan."

Këra ompyaöre utpet pötë ngönte
(Luk 6:43-45)

³³ "Këra ompyaumentëk ulöp ompyaurö ütöpnaat. Ën utpetementëk ulöp utpetarö ütöpnaat. Këra ëlmentë songönte ulöpöröak war yewas.

³⁴ Kamalöröa morök yaë pöl ar yaaurö. Utpet yaauröak tol ëak ngön ompyaut an? Pël naëngan. Omën namp ke nantre nant pim lupmeri peö ëak wë pöt këmtak war yewas.

³⁵ Omën ompyaup pim lupmeri kön ompyaut wieë ngön ompyaut ya. Ën utpetap pim lupmeri kön utpetat wieë ngön utpet tapëlöt ya.

³⁶ "Ne ök niamaan. Ënëmak kangiiir ëëpna akunetak Anutuuk omnaröa ngön köntak mosut yaaö pötaan ngön ya mëmpnaat.

³⁷ Arim ngön yaautak arim songön ompyaut tekeri wasën pöt Anutuuk niöpnaat. Ën arim ngön yaautak utpet yaaut tekeri wasën pöt sëp niwasëpnaat."

Omën narö Yesu retëng weëre kosangring nent ëën itaampënëak mëëa.
(Maak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Pël maan ngön kosangötë ngarangköröere Parisi ngönën omën naröak Yesuun epël yema. "Rë yanuulaup, ten Anutu niring wë ma won pöta songönte ëwat sënaan, ni retëng weëre kosang nent ë. Pël ëën itaampunaan."

³⁹ Pël maan pi epël yema. "Omën peene akun eptak wë epörö ar utpet ëak Anutuun kön wi kosang newasën yaaurö. Ar ya retëngöt yamëngka pöten ke urak yenëak. Pötaanök ne ya retëng nent naëngan, om ngaan tektek ngön yaaö omën Sona pim elmëa pöta ököt peën pet elniin itaampunëët.

⁴⁰ Ngaan Sona pi i kaö imën kaöapë yaatak këtre röök nentepar nent wakaima pöl Omën Këëp ne këtre röök nentepar nent yangera öngpök ömaap.

⁴¹ Ënëmak Anutu pim ar kom elniipna akunetak Niniwa kakaanörö pit wal ëak arim kön wi kosang newasën yeë pöt war wasëpnaat. Pöt Sona puuk

ngönën ök maan lup kaip tia pötaanök. Pël äaap omën peene wë epop nook Sona il yemowesetak ar nem ngönöt kat nawiin yeë.

⁴² Ënëmak Anutu pim ar kom elniipna akunetak öng ak namp yang we naöökël wakaimaup pi wal äak arim kön wi kosang newasën yeë pöt war wasëpnaat. Pöt öng pöp yang kaö pantakaan Solomonë naë wais pim ewat kësangöt kat wiipënéak waisaup pötaanök. Pël äaap omën peene wë epop nook Solomon il yemowesetak ar nem ngönöt kat nawiin yeë.”

*Urmerap omën namp sëp wesak së rëak kaalak waisauta ngönte
(Luk 11:24-26)*

⁴³ Pël mëak Yesuuk pitën watepang ngön nent epël ök yema. “Urmer namp omën nampökaan oröak së kosangöök wë urre korumön ap wesak

⁴⁴ epël kön wia. ‘Nem ka ngaan wakaim olëak waisautakë kaalak sumaan.’ Pël kön wiak së itaangkën ka tapët koore katëp äak ë rangi ulmëën kos wieëa.

⁴⁵ Pël ëën pi kaalak së urmer muntarö 7 äak koirak waisa. Pörö pim ök won, utpet panëerö koirak wais ka kopët taptak wëa. Pël ëën omën pöp pi ngaan utpet kot nent wakaimaupök ënëm sasa pan sa. Tapël Yuta omën utpet peene akun eptak wë eporö ar utpet panë sak önëerö.”

*Yesu pim ëlre nangaröa ngönte
(Maak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Yesu pi omnaröen ngön ök maim wëën pim ëlre nang wais ka tomök wë piin ngön ök mapënéak yema.

⁴⁷ Pël ëën omën nampök piin epël yema. “Nim ëlre nang niin ngön ök niapënéak wais ka tomök wë.”

⁴⁸ Pël maan piin kangiiir epël yema. “Nem elëp talëp? Nangarö talörö?”

⁴⁹ Pël mëak pim ruurö tenim ngësël mor song äak kaalak epël yema. “Nem ëlre nang pörö eporö.

⁵⁰ Omën nem Pep kutömweri wëaupë ngön ngaarëk yeö piporö nem ëlre nangarö pël yaë.”

13

*Omnant öp olëauta watepang ngönte
(Maak 4:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Kët pötak Yesu pi pim kaatakaan oröak ten pim ruuröaring i kaö ëöök së wel aisëaan

² omën kësang pan wais pim naë wa rongan yaë. Pël yaëën pi wangaöökë ngaarëk is wel aisëak wëën omnarö i pisöök taueëa.

³ Pël äaan pi watepang ngön nentere nent epël yema. “Omën namp pim yaak së omnant öpöt olëa.

⁴ Pël ëën nant kamtaöök ngentiin intöröak oröak na.

⁵ Ën nant këlöökë rangk ngentia. Pël ëën yanget könyangap wiaan yak teënt oröa.

⁶ Pël ëën këtëp ngaarëk apër maan öp pöt kotön saap wak umön rëa. Pöt misënöt kotut pötaanök.

⁷ Ën nant nönötë öngpök olëa. Pël ëën nönöt oröak ngep ëën sësë äa.

⁸ Ën nantökëer yang kolaptak olëa. Pël ëën pötökëer aprak kë kësang pan uta. Kengk nemorëët 100, nemorëët 60, nemorëët 30 pël uta.

⁹ Katringëpök ngön epët kat wiip.”

*Yesu pi watepang ngöntaan mëëa
(Maak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

10 Pël yemaan ten pim ruurö Yesuu naë së piin epël mēēaut. “Ni tol ēēnak pitēn watepang ngōn yemaan?”

11 Pël maan pi kangir epël yenia. “Anutu pimtok wa ngaōök nimēak wē ngōn ēlēp pōta songōnte arēnōkēer pet yaalni. Ēn muntarō puuk pël naalmēen yaē.

12 Omēn namp Anutuuk ngōn ompyaō nant mangkēn taē wak ōpna pōp muntat mangkēn pim naē kēsang wiaapnaap. Ēn namp mangkēn taē wes wak naōn ēēpna pōp kot weēa tapēt Anutuuk kama wa ēp ēēn elek ōpnaap.

13 Nem watepang ngōn yemak epēta songōnte epël. Pit itōök iteneēak kēēkē itna naskolōn yaaurō. Katēpōk kat wieēak kēēkē kōn nawiin yaaurō.

14 Tektēk ngōn yaaō omēn Aisaia pōpē ōk ēa pōt pitēm naē kē yaarō. Pōt epël.

‘Ar ngōn pēēn kat wiinēetak songōnte ēwat nasēngan.

Pël ēak ar itaampunēetak yok pangk omnantōn itnaangkan.

15 Omēn piporō pitēm lupōt kosang saurō, katōt il wariaurō, itōt mēsēaurō.

Pit pël naēn ēanēen itaampōore kat wiire kōn wi pël ēan tapōn.

Ēn pit pël naēn ēanēen nem naē rē laalan ompyaō mowesan tapōn, Anutuuk pël ya.’

16 “Ar pōt arim itōök omēn ngolōpōtōn itaampōore katēpōk ngōn ompyaut kat wi pël yēē pōtōn ērēpērēp ēēnēet.

17 Ne yaap ōk niamaan. Ngaan tektēk ngōn yaaōre omēn wotpilōrō kēsang omēn epotōn iteempēnēak ēak itnaangkēn ēautak ar peene ityaangk. Kat wiipēnēak ēak kat nawiin ēautak peene kat yawi.”

Omnant ōp olēauta watepang ngōn pōta songōnte

(Maak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 “Peene omnant ōpōt olēauta watepang ngōn niak pōta songōnte war wes niamaan kat wieē.

19 Omnant ōpōt kamtōök ngentia pōtē ōkōrō omēn narō Anutuuk wa ngaōök nimēēpēnēak yaē ngōn pōt kat wiaurōak kōn nawiin yaēēn ngōn Anutuū pitēm lupōtē wia pōt Setenōk kama wa ēp yaē.

20 Ēn omnant ōpōt kēlōōkē rangk ngentia pōtē ōkōrō, omēn narō Anutuū ngōnte kat wiak ērēpsawi ēak ōpnaat.

21 Pitēm lupōtē misēn il natēēn. Pōtaanōk akun kot nent kōn wi kosang wesak wēēn pitēm Anutuū ngōn ngaarēk yēē pōtaan omnarōak kēlangōn kat mowiak utpet mowasēn tapētakēer wil kēlok ēēpnaat.

22 Ēn omnant ōpōt nōnōtē ōngpōk ngentia pōtē ōkōrō, omēn narō Anutuū ngōnte kat wiipnaatak wē korōpōōkē omnantōn kōn selap ēēre monere urōmen kentre kaur ēēre omēn munt nantōn war ē pël yaēēn pōtōk ngep elmēēn Anutuū ngōnte mos ēēpnaat.

23 Ēn omnant ōpōt yang kolaptak ngentia pōtē ōkōrō, omēn narō Anutuū ngōnte kat wiak kēēkē kōn wiak wēēn pitēm wēwēatē kē ompyaut orōōpnaat. Narō kē 100, narō kē 60, narō kē 30 pël orōōpnaat.”

Ya lupōök nōn utpetat orōauta watepang ngōnte

24 Pël mēak Yesuuk watepang ngōn munt nent pitēm epël yema. “Anutu pim omnarō wa ngaōök yamē pōt omēn namp pim ya lupōök omnant ōp ompyaut ngēnta pōtakēl ōk ēēmaan.

25 Pël ēēn rōök nentak pim kōore tok namp wais nōn utpetatē ōpōt ompyautē rangk olēak sa.

26 Pël ēēn omēn ompyaut orōak kēēt utōpēnēak yaēēn nōn utpet pōtta orōak kaō sa.

27 Pël èen omp pöpè inèen ruurö pim naë wais epël mëëa. ‘Kaöap, ni öp ompyaut ya lupöök ngëntauppe. Nön utpetat tol ëak oröa?’

28 Pël maan epël mëëa. ‘Kööre tok nampök ëa.’ Pël maan pim inèen ruuröak, ‘Ten sè nön utpetat ti moolan ma?’ pël mëëa.

29 Pël maan pi kangiir pitèn epël mëëa. ‘Won. Ar nön utpetat yatiem omèn ompyautta tiinganok.

30 Pout irikor ëak öp. Pël èen omnant köp sèen öpenaatak nem omèn këët öpnaaröen epël memaat. Wet réak nön utpetat tiak üt urak esuwesi moolan. Pël ëak omèn ompyaut wa rongan ëak nem kaatak wiin.’ ”

*Këra lëlëp kotupre yis pöteparë watepang ngönte
(Maak 4:30-34; Luk 13:18-21)*

31 Pël mëak Yesuuk watepang ngön munt nent pitèn epël yema. “Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt këra nementi lëlëp pöpökël ök èëmaan. Omèn nampök lëlëp pöp pim ya lupöök ngënta.

32 Lëlëp pöp kot panëëp, omèn muntatë lëlëpöröak il yewas. Pël yaëetak oröakökëer pöpök këra muntat il yewas. Pël ëak kësang sak wëen intörö wais morötë ngentiak ka ëp yawi.”

33 Pël mëak watepang ngön munt nent epël yema. “Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt öng namp yis pöt korupaë kas möautring irikor èen pötak ekek yes pötak ök èëmaan.”

34 Yesu pi watepang ngön kësang omnaröen ök yema. Nent war wesak nemaan, watepang pëen yema.

35 Pël yaëen tektek ngön yaaö nampë ngön epël ëa pöt pim naë kë yaarö. “Ne watepang ngön ök memaap. Omnant ngaanëer Anutuuk kutömre yang ket ëa akun pötakaan wais peene e wë eptak ëlëëp wiakaima pöt nook tekeri wasumaap.”

Nön utpetat ya lupöök oröauta watepang ngön pöta songönte

36 Yesu omnarö sëp wesak së kaata kakaati yeila. Pël èen ten pim ruurö naë sè epël mëëaut. “Ya lupöök nön utpetat oröautakël nim watepang ngön yaan pöta songönte ök nia.”

37 Pël maan kangiir epël yenia. “Omèn öp ompyaut ngënta pöp Omèn Këëp ne epop.

38 Ya pöwer pöt yang epër. Èn omnant öp ompyaö pöt omèn Anutu pim wa ngaöök yamë pörö. Èn nön utpetat omèn Setenë ènëm yaëen pim ngarangk yaalmë pörö.

39 Kööre tok öp utpetat olëa pöp Seten, èn omèn ompyaö wa pöt akun kaöaö. Èn omèn wa wia pörö enselörö.

40 Omnaröa nön utpetat tiak esuwesi mera pöta ök akun kaöaöök orööpnaat.

41 Akun pötak Omèn Këëp nook nem enselörö wes mëen nem wa ngaöök yamë pötak omèn utpet yaauröere omèn munt narö utpet sèpënëak yaalmëa pörö kama wak

42 es kosangwesi moolanpaat. Es kosang pöwesi omnarö ingre ya ilak aimeë kë pötöppötöp aim öpnaarö.

43 Pël èen akun pötak omèn ompyaö saurö pit Anutu pitëm Pepapök wa ngaöök yamëen këtëpë yema pöl ëwa elmëëpnaat. Katringëpök ngön epët kat wiip.”

Omèn nampök uröm ompyaut yangerak ëlëëp wieëaut koirauta watepang ngönte

44 “Ēn Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt urömere omën ompyaut ngaanëer yangerak ëlëëp wia pötakël ök ëëmaan. Ēnëmak omën munt namp koirak muntarö koirpanëen kaalak ëlëëp wia. Pël ëak teëntom ërëpsawiarang sê pim omën pout menak sumat wak yang lup pöt sum ëa.”

Songre sar ompyauta watepang ngönte

45 “Ēn Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt omën songre sar ompyaut ap yewesa pöpëel ök ëëmaan.

46 Pi songre sar ompyaö panë nent koirak pim omnant pout menak sumat wak sê songre sar ompyaö pöt sum ëa.”

Iir yewaul pöta watepang ngönte

47 “Ēn Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt iirëp i kaöök olaan imën ke nampre namp ilëa pötakël ök ëëmaan.

48 Iir pöëp imënörö peö ëen omnarö weruak eöökël sa. Pël ëak wël ëak ompyaurö kaputë wesirak utpetarö wa moolëa.

49 Pöta ök akun kaöaöök tapël ëëpnaat. Enselöröak wais omën utpetarö ompyauröa naëaan wël ëak kama wak

50 es kosangwesi moolapnaat. Es kosang pöwesi ingre ya ilak aimeë kë pötöpötöp aim öpnaat.”

Uröm ngaanre ngolöpöt wieëauta watepang ngönte

51 Pël niak tenën epël peël yenia. “Ar pöta songönten kön wia ma?” Pël niaan ten, “Mak,” pël mëëaut.

52 Pël maan tenën epël niiaut. “Pöt ompyaö. Ngön kosangötë ngarangk namp Anutuu wa ngaöök yamëautak ilëak wë ngönente këëkë ewat saup pi ka pepapë ököp. Ka pep pöp pi uröm ompyaö ngaanre ngolöp pout pim peram wiaurekaan yeö pöl pi ngönën ompyaö ngaanre ngolöp poutepar ewat wëaup.”

*Nasaret omnarö Yesuun kaaöre këëpöt elmëa
(Maak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

53 Yesu pi watepang ngön pöt ök më pet irak ten pim ruuröaring saut.

54 Pël ëak Nasaret pim ka songöntak oröak ngönën tuptak ilëak ngönën ök yemaan omnarö pit yaan sak epël ya. “Elei, omën epop omën yaap tiarim karppe. Tarëkaan ewat ompyaö epot wa? Ma talëpök weëre kosang mangkën ya weëre kosang epot yamëngk?”

55 Tiar piin ewat wëep. Pi ka ök yarëaupë ruuppe. Pim ëlëp Maria. Ēn yokot pim nangarö Semsre Yosep, Saimonre Yutas pörö.

56 Ēn koont pim nangaröeta tiarring wë. Pël ëaap pi weëre kosang epot tarëkaan wa?”

57 Pël mëak pit piin kaaöre këëpöt yaalmëen Yesuuk epël yema. “Tektek ngön yaaö namp ka poutë omnaröak piin ping wesak yema. Pël yaautak pimtë kaare yangerak wëen piiring wëauröak pi kaö nasën wë wesak piin ping wesak nemaan ë yaë.”

58 Kak pörökörö pitëm kön wi kosang nemowasën ëautaan ya retëng weëre kosangring nant kësang pitëm naë namëngkën ëaut.

14

Son i yamëaup mëna

(Maak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

1 Akun pötak yang ngarangk kaöap Erot pi Yesu pim yaauta ngönte kat wia.

² Pël ëak pim ya omnaröen epël mëëa. “Omën pipop Son i yamëaup, pi wel wiak wal ëaup yak weëre kosangring ya retëng pipot yamëngk.”

³⁻⁴ Erot pim pël mëëa pöta songönte epët. Ngaan pi pim nanëpë öngöp Erotias pöp wa ëp ëa. Pël ëën Sonök piin epël mëak nga mëëa. “Ni öng pipop wa ëp ëën pangk naën yaë.” Pël mëëa pötaanök Erotök pim ya omën naröen maan pitök Sonë ingre morötë wii téak wii kaatak moulmëa.

⁵ Pël ëën Erot pi Son mëmpënëak kön wiautak omnarök piin, “Anutuu tektek ngön yaaö omnamp,” pël yamëëa pötaan kas ëën sëp wesa.

⁶ Pël ëën ënëmak Erotë oröa akunet temanöm sëën këëre imën nëmpënëak omën kaöarö pourö pim naë wa top ëa. Akun pötak Erotiasë koontup omën pöröa ëöetak tan yaurön Erot pi itenak kent kön wia.

⁷ Pël ëak pi koont pöpön epël mëëa. “Ne Anutuu ëöetak kosang wesak niamaan. Ni omën nenten kimang neamë pöt nimpaat.”

⁸ Pël maan pim ëlëpök këk maan epël mëëa. “Son i yamëaup pim kepönö töak söwar neweri wiak wak wais namp. Pël ëën ne pi wel wia pöt ëwat sumaan.”

⁹ Pël maan omën omp ak Erot pi pöt kat wiak ya këlangön kön wia. Pël ëaup pi omnaröa ëöetak ngön kosang wesautaan pim kimang ngönten kat wiak

¹⁰ pim ya omën naröen maan wii kaatak së Sonë kepönö töak

¹¹ söwar neweri wiak wak së koontup mangkën wak së ëlëp mena.

¹² Pël ëën Sonë ruurö kat wiak së pim sokur wak yang kel weera. Pël ëak wais Yesuun ök yema.

Yesu pi omën 5000 pörö kaömp mena

(Maak 6:30-44; Luk 9:10-17; Son 6:1-14)

¹³ Yesu pi ngön pöt kat wiak ten pim ruuröaring yang pör sëp wesak wangaöök ilëak i kaöök yang omën wonrekël saut. Pël yaëën omnarö kat wiak pitëm kaat sëp wesak tenim ënëm yangerak waisa.

¹⁴ Pël ëën wangaöökaan orök së itaangkën omën kësang pan wëën itenak yaköm ëën pitëm yauman omnarö ompyaö yemowas.

¹⁵ Wë wiap kan ten pim ruurö pim naë së epël ök mëëaut. “Omën wonrek wëën wiap kanëën yes. Pötaanök omnarö wes mëën kaatë së kaömp sum ëëp.”

¹⁶ Pël maan Yesuuk epël niiaut. “Pit tol ëën sëpën? Arök kaömp meneë.”

¹⁷ Pël niaan epël mëëaut. “Ten tarëkaan mampun? Tenim naë kaömp selap won, kaömp mor nas, ën i kaö imën kopët naar pël ëak wia.”

¹⁸ Maan epël niiaut. “Nem naë wak waiseë.”

¹⁹ Pël niak omnaröen maan nönö mö mëak wel aisëaan kaömp mor nas pötiring i kaö imënaar wak kutömweriil iteneë Anutuun yowe mëak kaömpöt pelak ten pim ruurö ningkën omnarö menaut.

²⁰ Pël ëën omën pourö nak kep wesak kaut olaan ten wak kër 12 pötë waulön peö yaë.

²¹ Omën kaömp na pörö selap pan, ompörö 5000, ën öngre yokoturö pöt sangk nekelën.

Yesu pi i kaöökë roro sa

(Maak 6:45-56; Son 6:15-21)

²² Kaömp na pet irën Yesuuk ten pim ruuröen epël niak këk niiaut. “Ar wangaöök ilëak i kaöökë ëngk komuntakël seë. Pël yaëën ne omnarö wes mëëmaan.” Pël niaan saut.

²³ Pël ëën pi omnarö wes mëën yesën Anutuun ök mapënëak rosiraöök isa. Pël ëën koö olaan pimënt pörök wëën

²⁴ wangaö i kaöökë luptak yesën kentö maap yamöön kaö maat weëre kosangring wangaöök yamö.

25 Pël èen èlpam wal èëpènèak yaèen Yesu i kaöökë roro tenim ngësë yewais.

26 Pël yaèen itenak ten kas kësang èak, “Elei, waötöp èngk yewais,” pël mëak merèk èaut.

27 Pël èen pi tapètakèer tenèn epël niiaut. “Arim lupöt weë sèp. Nemtok yewaiserek kas èengan.”

28 Pël niaan Pitaak piin epël mëèaut. “Aköp, nimtok yaèen pöt aan ne i kaöökë roro nim naë waisum.”

29 Pël maan, “Wais,” maan Pita wangaöökaan oröak kaöökë roro Yesuu ngësël yes.

30 Pël yeem kentö kësang yamöön itenak kas èak i kaöökë öngpök yengmëem ngön èak Yesuun, “Aköp, kaamök elnë,” pël mëèaut.

31 Maan Yesuuk tapètakèer el mëak moresi weë epël yema. “Nim kön wi kosang yewesaut këlok pan yaën. Tol èènak kön selap yaën?”

32 Pël mëak piarip wais wangaöök ilaan kentö leng yaë.

33 Pël èen wangaöök wëaurö ten piin yaya mëak epël mëèaut. “Yaap pan, ni Anutuu Ruup.”

Yesu pi yauman omèn kësang Kenesaret yangerak ompyaö mowesa (Maak 6:53-56)

34 Ten i kaö poö èngköök sè Kenesaret yangerak oröaut.

35 Pël èen omèn pörek wëaurö Yesuun itenak èwat sak ngön maan yauman omèn yang pörek wëaurö pim naë wak waisa.

36 Pël èen pit pim ulpëen kautak pëen mësël èak ompyaö sèpènèak këk yema. Pël maan omèn pël èa pörö ompyaö saut.

15

Anutuu ngön kosangötök èaröaat il yewas (Maak 7:1-13)

1 Parisi ngönèn omèn naröere ngön kosangötë ngarangk narö Yerusalem kakaan Yesuu naë wais epël yema.

2 “Nim ruurö tol èènak tiarim èaröa ngön kosangöt ilap yari? Pit ngön kosangötë wieëaul kaömp nëmpènèak mor i nairèn yaë.”

3 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ar tol èènak arim èaröa ngön kosangöt ngaarèk önèak Anutu pimtë ngön kosangöt wa yoolak?”

4 Anutuuk kosang wesak epël èa. ‘Nim èlre pepaarë ngön ngar wak ompyaö elmë.’ Èn nenteta epël. ‘Omèn namp pim èlëpön ma pepapön utpet wesak mapna pöp mën wel wiip.’

5 Anutuuk pël yaatak ar ngön epël yaaurö. ‘Namp pim èlre pepaar omèn nenten ap ywasën omèn pim piarip kaamök elmëepna pöt pim naë wiaan pöten, “Ne omèn epët Anutuun yaö èaup,” pël mëèaupök pim èlre pepaarë ikanöök wë kaamök naalmëen pöt pangk yaë.’

6 Ar pël yeem arim èaröa ngön kosangötë ènëm yeë pötak Anutuu ngönte ke ur yoolak.

7 Kaar omnarö aë. Tektek ngön yaaö omèn Aisaia pim ngaanèer arimëen ngön èa pöt kë yaarö. Pöt epël.

8 ‘Omèn eporö pitëm këmötök neen yaya yenëem lupötök këëpöt yaalnëaurö.

9 Pitëm ngönöt nem ngön këëta urtak wiak nener rë yemoulaurö.

Pël yeem neen yaya yenëaan itaangkën mos è yaë.”

Tiarim lupmer utpet yewas pöta ngönte (Maak 7:14-23)

10 Pël mëak Yesu pi omnaröen ngön maan waisën epël yema. “Nem ngön ök niama epët kat wiak kön wi soköleë.

11 Omnant këmtak yen pötök lupmer utpet newasën yaë. Këmtakaan yaarö pötök lupmer utpet yewas.”

12 Pël maan ten pim ruurö së piin epël mëëaut. “Ni ngön pipot yemaan Parisi omnarö këëpöt kön yawi pöten ni ewat wëen ma?”

13 Maan epël ya. “Këra pout nem Pep kutömweri wëaupök pim ya lupöök nangëntën ëa pipot ti moolapnaat.

14 Ar Parisi omnaröen kön selap ëëngan. Pit omën it il tëauröa ök yaë. It il tëa naar nampnamp mësak yesem kanö wiaan saarëak parë orööpnaat.”

15 Pël niaan Pitaak epël yema. “Watepang ngön pipta songönte ök nia.”

16 Maan Yesuuk epël ya. “E, arta om köpël wëan ma?”

17 Arim omnant këmtak yen pötök utpet naniwaspan, yaatak sëen ya yaar pöten ar köpël ma?

18 Ën këmtakaan yaarö pipotökëer lupmeriaan yaarö. Pipotök lupmer utpet yewas.

19 Omën lupmeriaan utpet epot yaarö. Kön utpet, yamëngka, öngre omp wëwëet kom yaaö, öngre omp nga yaaö, këkain, kaar, neneren utpet wesak yaaö,

20 pipot lupmeriaan oröak lupmer utpet wasëpnaat. Mor i nairën kaömp yen pötak omnampë lupmer utpet newaspan.”

Kanan yangerakaan öng nampök Yesuun kön wi kosang wesa

(Maak 7:24-30)

21 Yesu pi ten pim ruuröaring Kenesaret yang pör sëp wesak Taiaare Saiton ka pöörar wieëa yang pörökël saut.

22 Pël ëen Kanan yangerakaan ngönën köpël öng namp yang pörök wëaupök wais merëkre ngön ëak Yesuun epël yema. “O Aköp, Tewitë ëap, Anutuu Yaö Mëëaup, urmer namp nem koontupë lupmeri wëen këlangön kaö panë kat yawi. Pötaan ni neen yaköm elnë.”

23 Pël maan pi kangüir nemaan ëen ten pim ruurö pim naë së ke urak epël mëëaut. “Pi tiarim ënëm yewaisem merëkre ngön yaarek wes momëen sëp.”

24 Pël maan Yesuuk kangüir Kanan öng pöpön epël yema. “Anutuuk ne Israel pol sëpsëpöröa ök ëak repak sauröaan pëen wes nemëaup.”

25 Pël maan pi pim naë wais rar rë wesirak epël yema. “Aköp, kaamök elnë.”

26 Pël maan Yesuuk kangüir epël yema. “Runjaaröa kaömpöt wa ëp ëak kentörö nemangkën ë yaë pöl ni maimap kaamök naalningan.”

27 Pël maan pi kangüir epël ök yema. “Aköp, yaap yaan. Pël ëaap kentörö pit peparö kaömp yenaurek yenën lupöt ti ngentiin na yaë pöl ni kaamök elnë.”

28 Maan epël yema. “Öng epop, ni kön wi kosang kaö panë yenewasën. Pötaanök nim kent kön yawiin pöt orö nirëepnaat.” Pël yemaan tapëtäkëer koontup ompyaö sa.

Yesuuk yauman omnarö kësang ompyaö mowesa

29 Yesu ten pim ruuröaring yang pör sëp wesak kaalak Kalili i kaöökël së oröak ë kankan rosiraöök së wel aisëaan

30 omën selap pan pim naë oröa. Omën ingöt kël wë, it il të, kos korar së, ngön won së, yauman ke nentere nent yaaurö wak wais Yesuu naë rongan ë moulmëen ompyaö mowesaut.

31 Pël ëen omën ngön won saurö ngön aö, kos korar saurö wotpil së, ing kël waurö kan ing ë, it il tëaurö it nga së, pël yaëen omën kësang pörö itenak yaan sak Israel omnaröa Anutuun yaya yema.

*Yesuuk omën 4000 pörö kaömp mena
(Maak 8:1-10)*

³² Yesu pi ten pim ruuröen ngön niaan pim naë sëen epël niaut. “Ne omën kësang eporöen yaköm kön yawi. Pit neering wë kaömp nanën wëen kët nentepar nent äak yes. Pötaanök ne pit këen wes mëen kan kourak yesem utpet ëëpanëak ya ngës yaë.”

³³ Pël niaan ten epël mëëaut. “Tiar omën wonrek wë omën kësang eporöa kaömp mangkën pangk nëmpna pöt tarëkaan öpen?”

³⁴ Pël maan Yesuuk, “Arim naë kaömp tolël äak wia?” pël niaan tenök, “Kaömp 7, ën i kaö imën kopët naar;” pël mëëaut.

³⁵ Maan Yesuuk omnaröen yangerak wel aisapën mëak

³⁶ kaömp 7 pötring i kaö imënaar wak Anutuun yowe mëak pelak ten pim ruurö ningkën omnarö menaut.

³⁷ Pël ëen omën pourö nak kep wesak kaut olaan ten wak kër 7 pötë waulön peö yaë.

³⁸ Omën kaömp na pörö selap pan, ompörö 4000, ën öngre yokoturö pöt sang nekelën.

³⁹ Pörö Yesuuk wes mëen yesën tenring wangaök ilëak Makatan yangerakël saut.

16

Parisiire Satusi omnaröak retëng it ngolöp nent nent itaampënëak Yesuun mëëa

(Maak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Parisiire Satusi ngönën omën narö Yesuu naë wais piin morök elmëak epël yema. “Ni maan retëng it ngolöp nent oröön Anutuu naëaan waisan pöt ëwat sënaan.”

² Pël maan pitën epël yema. “Ar wiap kanötë itaangkën yanget sapiire waö yamëen itenak, ‘Wangam kanök këtëp mapënëak yaë,’ pël ë yeë.

³ Ën wangam kanötë itaangkën yanget mëëtmëët yaëen pöt, ‘Kopi pelëpënëak yaë,’ pël ë yeë. Ar mopöök uröamre kepilötön itenak ëwat yaauröak peene Anutuu yaalni epëta songönten kópël yeë.

⁴ Omën peene akun eptak wë eporö ar utpet äak Anutuun kön wi kosang newasën yaaurö. Ar ya retëngöt yamëngka pöten ke urak yenëak. Pötaanök ne ya retëng nent naëngan, om ngaan tektek ngön yaaö omën Sona pi i kaö imënëpë öngpök wëen Anutu pim elmëa pöta ököt pëen pet elniin itaampunëët.” Pël mëak pit sëp wesak saut.

*Parisiire Satusi omnaröak irikor elmëëpanëak pepanöm mëëa
(Maak 8:14-21)*

⁵ Ten Yesuu ruurö kaömpöt kat kol wiak piiring i kaöökë ëngk komuntakël së oröak kön wiaut.

⁶ Pël yaëen Yesuuk epël yenia. “Ar Parisiire Satusi omnaröa yisötön ngarang këëkë ëën.”

⁷ Pël niaan ten neneren epël mëëaut. “Tiar kaömp peretöt wak newaisën ëautaan epël yenia.”

⁸ Tenimënt neneren yemaan kat men äak epël yenia. “Arim kön wi kosang yewesaut këlok pan yaaurö, aë. Ar tol ëënak kaömp won pöten yak?”

⁹ Ar om neen kópël wë ma? Ne kaömp mor nas wak ulöl wesak omën 5000 pörö mangkën nëen pangk ëaut pöt ar kat kola ma? Pit kep wasën ar kaömp kaut kër tolël äak waulön peö ëa?

10 Ën ne kaömp 7 pöteparök wak ulöl wesak ömën 4000 pörö mangkën nëen pangk éaut pöteta ar kat kola ma? Pit kep wasën ar kaömp kaut kër tolël éak waulön peö éa?

11 Ar tol éënak nem ngönten kön nawiin yeé? Ne kaömp peret pöten neniaan. Ar Parisiire Satusi omnaröa yisötön ngarangk kééké éën.”

12 Pël niaan ten pim niia pöta songönten kön wiaut. Pi yis kaömp peretötë yamëa pöten neniaan, Parisiire Satusi omnaröa ngön kaaröt tenim yaapta öngpök ilapanëak niia.

Pitaak Yesuun pi Kristo pöt war wes ök mëä
(Maak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Yesu pi tenring Sisaria Pilipai kak naë së orök tenën epël pëel yenia. “Omnarö pit Omën Këëp neen talëp aim?”

14 Pël niaan epël mëëaut. “Narök niin, ‘Son i yamëaup,’ pël yaan narök, ‘Elia,’ narök, ‘Seremaia ma tektek ngön yaaö namp wes,’ pël aim.”

15 Pël maan epël yenia. “Ën arimtok pöt neen talëp aim?”

16 Pël niaan Saimon Pitaak epël yema. “Ni Kristo, Anutuuk Yaö Niaaup. Ni Anutu wëwëetaringëpë Ruup.”

17 Pël maan Yesuuk epël yema. “Saimon, Sona pim ruup, ni ërëpërëp ëëmëëp. Yang omën nampök ngön pipët ök neniaan, nem Pep kutömweri wëaupök yenia.

18 Pötaanök ne niamaan kat wi. Nim yapinte Pita, pöt kël kosangö. Ën nim nem songönte tekeri yewasën pipëteta kël kosangöökë ököt. Nook maan nem ingre mor saurö kël kosang pöökë rangk tauaan Setenë weëre kosangtak il naniwaspan.

19 Ne Anutuuk wa ngaöök yanimë pötak yeilëauta kiet nimpaat. Pël éën yangerak omnant yaautön, ‘Pël ëëngan,’ mamë pöt kutömweriita pël naën ëëpnaat. Ën yangerak omnant yaautön, ‘Pël ë,’ mamë pöt kutömweriita pël ëëpnaat.”

20 Pël mëak tenën kosang wesak epël yenia. “Ar ne Kristo, Anutuu Yaö Neeaup, pöt omnaröen ök manganok,” pël niiaut.

Yesuuk pi weletakaan wal ëëpnaap pöt ök mëä
(Maak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

21 Akun pötak Yesuuk ngës réak ten pim ruuröen omnant ënëm pim naë orööpnaatë ngöntön war wesak epël yenia. “Ne Yerusalem kak sëen ngarangkre kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörök këlangön késang kat newiak nemëngkën kët nentepar nent won sëen kaalak weletakaan wal ëëmaap,” ngön pöt ök yenia.

22 Pël niaan Pitaak pëentakël koirak së epël mëak nga yema. “Anutuuk ngarangk elniaan omën ke pipot orö nanirëen ëëp.”

23 Maan Yesuuk kaip tiak epël yema. “Seten, ni sëp newesak së kan newariingan. Nim ngön yaan pipët Anutuu ngönte won, omën ngönte.”

24 Pël mëak Yesuuk ten pim ruuröen epël niiaut. “Omën namp pi nem ënëm elnëëpënëak pöt pimtë könöökë kentöt këëpöt weseë, ‘Ne Yesu pimëen wel wiima pöt pangk ëëmaap,’ pël wesak pim këra yetapër waalak nem ënëm ëëp.

25 Namp pim wëwëet keimön éak öpna pöt pim wëwëet kö sëpnaat. Ën namp nemëen yak wëwëet këëpöt wasëpna pöt pim wëwëet ompyaö orö morëëpnaat.”

26 Ën namp yangerakë omnant pout kent éak weim wëen pötök pim wëwë ompyaut utpet mowasën won sëen omën pötök tolëël kaamök elmëëpën? Pël

naëpan. Ma namp pim wëwë ompyaut kaalak öpënëak pöt oröpöt kangiir mampën?

²⁷ Omën Këëp nem Pepapë ëwaö nem rangk wiaan nem enselörö koirak waisumaap. Pël ëak omën pourö neenem wëwëatë kangut mempaap.

²⁸ Ne yaap pan niamaan. E taua eporö arëkaan narö wel nawiin wëën Omën Këëp ne omp ak sak yewaisën itaampun sa.”

17

Yesu pim möönre koröp maim wa

(Maak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Kët 6 ëak won sëën Yesu pi Pitaare Semsre pim nangap Son porö koirak rosir wali naöök së pitëmënt wakaima.

² Pël ëak pi pitëm ëöetak möönre koröp maim wa. Ën pim këere wot kante këtëpë ök ëwa ëën ulpëënëpta kölam panë tëa.

³ Pël ëaan pit itaangkën Mosesre Elia piarip oröak Yesuring ngönaak yeëa.

⁴ Pël ëën Pita pi Yesuun epël ök mëëa. “Aköp ten eprek wëën ompyaö yaë. Ni kent yaëën pöt ne ka kot nentepar nent ök remaan. Nent nimëën, nent Mosesëën, nent Eliaëën pël ëak ök remaan.”

⁵ Pël yemaan tapët pöt uröam kölam ëwa nempel irë kaka elmëën Anutuuk uröamta öngpökaan epël mëëa. “Epop nem Ruup. Ne piin ya kë sak kent pan yaalmë. Ar pim ngönte kat wiin.”

⁶ Ruurö pit ngön pöt kat wiak kas panë ëën yangerak së ngentiak wot nön ëak wieëa.

⁷ Pël ëën Yesu pi së pitën ngëën elmëak epël ök mëëa. “Wal ëëë. Kas ëëngan.”

⁸ Pël maan pit we riak itaangkën muntaar won, Yesu pimënt wëa.

⁹ Pit rosiraöökaan yeirëem Yesuuk pitën pepanöm epël mëëa. “Arim omën it köpëlöt ityaangk pöten omnaröen peene ök mangan. Ënëmak Omën Këëp ne weletakaan wal ëënak omnaröen ök man.”

¹⁰ Pël maan pim ruuröak epël mëak pëël mëëa. “Ngön kosangötë ngarangkörö pit tol ëënak Elia wet réak oröönak Anutuu yaö mëëaup ënëm orööpnaat pël aim?”

¹¹ Maan pi epël mëëa. “Yaap, Elia pi wet réak oröak Anutuu yaö neeap nemëën omnant kopëta wasëpënëak ëaut.

¹² Pël wiaap ne epël niamaan. Elia pi yok oröak wëën omnarö piin këëkë ëwat nasën wë pitëm könöök utpet mowesaut. Pötaanök Omën Këëp neenta tapël elnëëpnaat.”

¹³ Pël maan pit epël kön wia. “Pipët Son i yamëaupön ya.”

Yesuuk yokot nampë lupmeriaan urmer namp waö ë mëa

(Maak 9:14-29; Luk 9:37-43)

¹⁴ Omën kësang pan wa top ëak wëën pit wais oröön omën namp Yesuu naë wais rar rë mowesirak epël yema.

¹⁵ “Kaöap, ni nem yokotupön yaköm kön wi. Pi it ngengën yeem imeri ilaöre es kotö pël yaë.

¹⁶ Pël yaëën nim ruuröa naë wak wais ompyaö wasëpënëak maan poprak ëaut.”

¹⁷ Pël maan Yesuuk epël yema. “O kön wi kosang yewesaut wonörö, aë. Ar lup kosarö. Ar neen kön wi kosang nenewasën yeem ar kön wiin akun tolëë arring wë arim könömöt weim öm?” Pël mëak epël yema. “Yokotup wak wais.”

¹⁸ Pël maan wak waisën Yesuuk urmerapön nga maan kas oröak yes. Pël ëën akun tapëtakëer ompyaö saut.

19 Pël èen ten pëentak sê Yesuun, “Ten tol èenak urmerap waô ë momëenëak poprak ëan?” pöten pëël mëëaut.

20 Pël maan epël niaut. “Arim kön wi kosang yewesaut këlok yaë pötaan poprak ëan. Ne yaap niamaan. Ar kön wi kosang kot panë nent wieëan talte rosir epöön, ‘Ni tiak eprekaan ëngkrek sê orô; pël maan yok pangk pël ëëpën. Ar kön wi kosang kaô newasënë pöt omnant pout pangk ëënëët.

21 [Urmer ke pilörö weëre kosangring wë. Pötaanök pit waô ë momëenë pöt kan munt naô won, om Anutuun kimang manëak kaômp ngës olëak önë kopët pötakëer waô ë momëenëët.]”

*Yesuuk pimtë wel wiak wal ëëpnaata ngönte ök maan akun nentepar ëa
(Maak 9:30-32; Luk 9:44-45)*

22 Ènëmak Yesuuk ten pim ruurö wa top ë niulëak epël niaut. “Omnaröak Omën Këëp ne ngaaröa moresi neulëëpnaat.

23 Pël èen pit nemëngkën kët nentepar nent won sëen kaalak weletakaan wal ë neulëëpnaap.” Pël niaan ten yaköm panë kön wiaut.

Yesuuk ngönën tup kaöeta takis mena

24 Ènëmak ten Yesu piiring Kapaneam kak sê oröön omën Anutuu ngönën tup kaöetaan takis yewa pörö Pitaë naë wais epël mëak pëël yema. “Arim rë yanuulaup ngönën tup kaöetaan takis nawiin yeëa ma?”

25 Pël maan Pitaak, “Won, yawiaup,” pël mëak Yesu kaatak sê ilëak ök nemaan wëen pimtök epël mëak pëël yema. “Saimon, ni kön tolëël yawiin? Yang omp akörö pit talöröa naëaan takis yewa? Pitëmtë omnaröa naëaan ma maimaröa naëaan yewa?”

26 Pël maan Pitaak, “Maimaröa naëaan,” pël yemaan Yesuuk epël mëëaut. “Pël yaëen yang omp aköröa karurö pangk takis nemangkën ë yaë.

27 Pël ëaap tepër nemangkën èen pit kön wiin utpet ëëpanok i kaöök sê tatë olëak i kaô imën wet rëak omë pöp këm nga ëak itaangkën sum nent wiaan pöt wak sê tepërim könkön takis mamp.”

18

*Yesu ruuröak piin talëpök wotöök sak wë pöten pëël mëëa
(Maak 9:33-37; Luk 9:46-48)*

1 Yesuuk Pitaan pël yemaan akun tapëtak ten pim ruurö naë sê epël mëak pëël mëëaut. “Anutuu wa ngaöök yanimë eporö tenëkaan talëpök wotöök wë?”

2 Pël maan pi runga nampön ngön maan waisën tenim tekrak tau ulmëak

3 epël yenia. “Ne yaap niamaan. Ar kön kur kaip tiak arimtën kön wiin iraan rungaröa ök nasën èënë pöt Anutuuk wa ngaöök nanimëëpan.

4 Namp pi pimtën kön wiin iraan runga epopë ök sak öpna pöp omën Anutuu wa ngaöök yamëautak wëauröa wotöök sak öpnaap.

5 Omën nemëen yak runga kot ke epëlëp sant elmëëpna pipop ne sant elnëëpnaap.”

*Utpetatëen këk nemaan ëëpenaat
(Maak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

6 “Èn omën nampök kot ke epëlöröakaan namp neen kön wi kosang yewe-saupön këk maan pim kön wi kosang yewesaut sêp wasëpënëak yaëen pöt pël ëëpanëen naröak wet rëak kël kësangö pim mesetak öngö moutak i kaöök moolaan i nak wel wiipna pöt pangk ëëpnaat. Pöt omën pöpök maan kot ke epëlöröa namp pim kön wi kosang yewesaut sêp wasën pöt kangiir utpet kaô panëët pim naë orööpnaat.

⁷ Yaköm. Morök ke nentere nent jaaröön omnarö saun yokoir. Yaap, morök ke nentere nent oröön omnarö saun koirëpnaat. Pël ëaap omën morök elmëen omnarö saun koirëpna pöp tol ëëpën?

⁸ Nim moresök ma ingesök utpet nent koirën pöt il olam. Mor kopëtasring ma ing kopëtasring wëwë kosangtak ömë pöt ompyaö. Pouwesiarring wëen Anutuuk es kosangwesi nuulaan pangk naën ëëpnaat.

⁹ Ën omën nim itöök itaampëetak weru nuulaan utpet ëëmëak yeem pöt it pö ur olam. It kopët naööring wëwë kosangtak ömë pöt ompyaö. Pourarring wëen Anutuuk es parëaöök wa nuulaan pangk naën ëëpnaat.”

Sëpsëp kö saupë watepang ngönte

(Luk 15:3-7)

¹⁰ “Ar ngarangk këëkë ëën. Runga neen kön wi kosang yewesa kot eporöen kön wiin irepan. Ne yaap niamaan. Ensel pitën ngarangk yaaurö kët ëlötë nem Pep kutömweri wëaupë ëöetak wë pitëmëen ya yamëngk.

¹¹ [Omën Këëp ne omën utpet ëak kö sëpënëak yaaurö koirak ompyaö wasumëak waisaup.]

¹² “Ar kön tolëël yawi? Omën namp pim pol sëpsëp 100 ëak wëauröak kopët namp kö sëën pöt pi tol ëëpën? Pi 99 ompyaö wëa pörö rosiraöök moulmëak kö sak sa pöpön ngaöl ëëpnaat.

¹³ Ne yaap niamaan. Pi ngaöl ë së koirak 99 kö nasën ëa pöröaan ya kë nasëpan, ngaöl ëak koira pöpönökëer ya kë panë sëpnaat.

¹⁴ Pötaanök nem Pep kutömweri wëaupë kentöök pim omën runga kot eporöa ök sak wëauröakaan kopët namp kö sëpnaaten kaaö yaë.”

Kar nampök utpet elniin wotpil wasëpenaata ngönte

¹⁵ “Nim kar nampök utpet elniin pöt ni pim naë së arpmënt wë utpet pöta ngönte an. Pël ëën pi nim ngönte kat wiak ënëm ëën pöt arip lup kopëtemer sak öñëët.

¹⁶ Ën nim ngönte kat nawiin ëën pöt ni omën kopët namp ma naar koirak pim naë sën. Pël ëak ar naar ma naar namp pöröak pim ngönte ëak wotpil wasën.

¹⁷ Ën pi arim ngönte wa olaan pöt së ingre moröröen ök man. Pël ëën pitëm ngönteta wa olaan pöt piin, ‘Ngönën wonöröere utpet yaauröa ököp,’ pël mëak waö ë mëen.

¹⁸ “Ne yaap niamaan. Ar yangerak wë omnant yaautön, ‘Pël ëëngan,’ manë pöt Anutu kutömweri wëaupökta tapël apnaat. Ën yangerak wë omnant yaautön, ‘Pël ë,’ manë pöt Anutu kutömweri wëaupökta tapël apnaat.

¹⁹ “Ën nenteta epël niamaan. Arim naëaan omën naar omën nentaan Anutuun kimang manëak lup kopëtemer sak kimang manë pöt nem Pep kutömweri wëaup yok pangk kat wiipnaat.

²⁰ Ar omën naar ma naar nampök nem yapintakël kimang manë pöt ne arim tekarak wë kaamök elniimaat.”

Inëen ru utpetapë watepang ngönte

²¹ Yesuuk pël niaan Pitaak naë së epël yema. “Aköp, nem karip utpet yaalnëen ne akun tolël ëak pim utpet pöt ent ë moolam? Akun 7 ëak pël ëën pangk ëëpën ma?”

²² Pël maan Yesuuk epël yema. “Ne akun 7 ëak pël neniaan, sangk naalngan, om pël ëeim ömëeten yeniak.

²³ “Pöta watepang ngön nent epël niamaan. Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt ne yang omp ak nampë pim inëen ruurö sumat mangkën kangut mampëneak yas mëea pötakël ök ëëmaan.

24 Pi nampön yas maan waisa. Pöp 10 milion kina pël mangkën kangut nemangkën ëa.

25 Pi sum kësang pöta kangiir mon oröpöt mampënëak ap yewasën omp aköpök pimëntre pim öngre ruure omnant pout omnarö menak sum öpënëak mëëa.

26 Pël maan inëën ru pöp omp aköpë naë së rar rë wesirak wiap sësë mëak epël mëëa. ‘Kaöap, ni yaköm kön newi. Pël ëën ne sapsap nimpö së pet irumaan.’

27 Pël maan omp aköpök pim kang kësang pöt sëp wesak sëpënëak mëëa.

28 Pël ëën inëën ru pöp kaatakaan oröak së kan kourak inëën ru pim kar namp kaira. Pim kar pöp puuk 100 kina pël mangkën kangut nemangkën ëaup. Pöp koirak ngerngeröök moröak, ‘Nem kangut peene nan,’ pël mëak këm mëëa.

29 Pël maan pim karip rar rë wesirak wiap sësë mëak epël mëëa. ‘Ni yaköm kön newi. Pël ëën ne kangut sapsap nimpö së pet irumaan.’

30 Pël maan pi kat nemowiin wii kaatak moulmëak epël mëëa. ‘Nem kangut pout pet irakök oröömëëp.’

31 Pël ëën inëën ru pim karuröak pim ëa pöten itenak ya këlängön panë ëën së omp aköpön ök mëëa.

32 Pël ëën inëën ru mon kësang mena pöpön kaalak yas maan waisën epël mëëa. ‘Ni inëën ru utpetemor. Nem sum kësangötë kangut ni wiap sësë yenëaan yaköm ëën pout sëp wesaut.

33 Nem niin yaköm elnian pöl tol ëënak nim karipön naën ëaup?’

34 Pël mëak omp aköpök ya sangën ëën wii kaatak moulmëak epël mëëa. ‘Nem kangut pout pet irakök oröömëëp.’”

35 Yesu pi watepang ngön pöt ök ë pet irak tenën epël niiaut. “Arim karuröa utpet elniaut yaap ent ë nemoolaan ëënë pöt nem Pep kutömweri wëaupök tapël elniipnaat.”

19

Öng wes yamëauta ngönte (Maak 10:1-12; Luk 16:18)

1 Yesu pi ngön pöt ök ni pet irak ten pim ruuröaring Kalili yanger sëp wesak Yotan olëak ëngk komuntakël Yutia yangera kautakël saut.

2 Pël ëak wëën omën kësang ënëm wais pörek oröön yauman omnarö ompyaö mowesaut.

3 Pël yaëën Parisi ngönën omën narö wais piin morök elmëak epël yema. “Omën namp pim öngöp omën nant ëën yok pangk wes mëëpën ma?”

4 Maan epël yema. “Ar ngönëntak epël wia pöt sangk kelak kat nawiin yaaurö ma? Anutu pi ngaan omën ket ëëpënëak öngre omp pouwaar ket ëa.

5 Pël ëak Anutu pi epël ëa. ‘Ne ompöpë kosaöökaan öngöp ket ëaut. Pötaanök omp namp pim ëlre pëapar sëp wesak öngöpring erën ëën piarip pouwaarök möönre koröp kopëtaö sëpnaat.’

6 Anutuuk pël ëa pötaanök piarip naarök erën ëën möönre koröp kopëtaö yes. Anutuuk erën elmëa. Pötaanök omnaröak yok pangk kom naën ëëpenaat.”

7 Pël maan pit piin epël yema. “Moses pi tol ëënak epël ëa? ‘Namp pim öngöp wes mëëpënëak pöt kaöaröa naëaan pep kosangwer wa öngöp menakök wes mëëpnaat,’ pël ëa.”

8 Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Moses pim ngön kosangtak arim lup kosangtaanök öng wes mëëneëtaan kuure mak niia. Pël ëaatak ngön pöt won wiaan ngaan panëer Anutu pim öngre omp ket ëa pötak pël ëënëak neniaan.

9 Ën nook pöt epël niamaan kat wieë. Namp pi pim öngöp öngre omp wëwëet utpet newasën wëen wes mëak öng muntap koirëpna pöp pi öngre omp wëwëet utpet wesak saun koirëpnaap.”

10 Pël yemaan ten epël mëëaut. “Pil wiaan pöt öng naön öpën seëa.”

11 Pël maan epël niiaut. “Omën pourö arim ngön pöta ënëm pangk naëpan. Om Anutuuk öng naön ëëpënëak mapna pörö pëen arim ngön pöta ënëm ëak öng naön ëëpnaat.

12 Omnaröa öng naön yaaö pöta songön nentere nent wia. Narö pitëm ëlöröak mos wilën öng naön ëëpnaat. Narö omën naröak öp ilën öng naön ëëpnaat. Narö Anutuu yaat mëmpënëak kön wiak öng naön ëëpnaat. Omën nem ngön epët kat wiak Anutuu yaat mëmpënëak tek öpna pörö yok pangk pël ëëpnaarö.”

*Yesuuk rungaarö welaköt elmëa
(Maak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

13 Akun nentak omën narö pitëm rungaarö Yesu pim moresiar pitëm rangk mowiak Anutuun kimang mapënëak wak waisa. Pël yaëen tenök nga yemaan

14 Yesuuk epël niiaut. “Nga mangan. Wes mëen nem naë waisëp. Ke pilörö Anutuuk wa ngaöök mëëpënëak yaö yema pötaanök.”

15 Pël niak pim moresiar pitëm rangk mowiak wes mëak yang pör sëp wesak nal saut.

*Omp ulwas omnant kësang wieëaupë ngönte
(Maak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

16 Akun nentak omp ulwas namp Yesuu naë wais epël yema. “Rë yanuu-laup, ne ya ompyaö tol nent mënak wëwë kosangta yaö sum?”

17 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni tol ëënak ya ompyauten pëël yenëaan? Anutu kopëtäpökëer ompyaup. Ni wëwë kosangtak ömëak pöt Anutuu ngön kosangöt ngaarëk öm.”

18 Maan “Ngön kosang tal nent ngaarëk öm?” pëël yema. Pël maan Yesuuk kangiiir epël yema. “Ni omën mëngkanok. Ni öngre omp wëwëet kom ëënganok. Ni këkain ëënganok. Ni omën muntaröen kaar manganok.

19 Ni nim ëlre pepaarë ngön ngar öm. Nimtëen lup sant yaën tapël muntaröen elmëem.”

20 Pël maan omën pöpök epël yema. “Pipot nem kotuukaan ë waiseimautöp wëwë kosangtak ömaan munt tal nent ëëm?”

21 Maan Yesuuk epël yema. “Ni ompyaö sumëak pöt së nim omnant pout menak sumat wak omën omnant wonörö mamp. Pël ëëmë pöt kutömweri omën ompyaut orö niriëpnaat. Pötaanök pël ëak wais nem ënëm elnëem.”

22 Pël maan omnamp pi pöt kat wiak ya këlangön kön wiak sa. Pöt pi urömere kaar es kësang wieëa pötaanök.

23 Omën pöp yesën Yesuuk ten pim ruuröen epël niiaut. “Ne yaap niamaan. Omën omnant kësang wieëaurö Anutuu wa ngaöök yamëa pöta öngpök ilapnaataan poprak ë yaë.

24 Pöta nokoli nent epël niamaan. Pol kamel namp yok pangk wap pöë koröp korir yamë pöökë kanöök ilapna pöt kengkënte. Ën omën monere uröm selap wieëauröak Anutuu wa ngaöök yamë pötak ilapna pöt könöm panëët.”

25 Pël niaan ten kat wiak weëre kosang won sëen epël mëëaut. “Omën ke pilörö Anutuu wa ngaöök yamëautak neilaan ëëpna pöt omën tolëëlepök yok pangk wëwë kosangtak öpën?”

²⁶ Maan Yesuuk tenën it kos ëë epël yenia. “Omnaröak Anutuuk wa ngaöök yamëautak ilanë pöt pangk naën ëënëetak Anutuuk yok pangk kanö koir nimpnaat. Pöt pi weëre kosangringöpök omnant pout pangk yaaup.”

²⁷ Pël niaan Pitaak kangiir epël yema. “Kat wi. Ten omnant pout sêp wesak nim ënëm elniaut. Pöta kangiir ten ënëmak oröpöt orö nirëëpën?”

²⁸ Maan Yesuuk epël yenia. “Ne yaap niaamaan. Ënëmak omnant pout ngolöp wasën ompyaö sêpna pötak Anutuuk Omën Këëp ne weëre kosang nangkën nem ur kësangtak wel aisëaan ar nem ënëm elnëeimauroeta kaö sak ur kësang 12 pötë wel aisëak neering Israel kur 12 pötë ngön ë pet irëpen sa.

²⁹ Omën namp nemëen yak pim kaare yang, öngre ru, sasre nan, ëlre pep, ëmre ya sêp wasêpna pöp Anutuuk kangiir omën ke pilöt kësang pan tekeri wes mangkën wëwë kosangët pep sêpnaap.

³⁰ Wetëëröakaan selap ënëm rapnaat. Ën ënëmaröakaan selap wetë rapnaat.”

20

Wain yaaweri ya mëmpënëak wes mëauta watepang ngönte

¹ Akun nentak Yesuuk watepang ngön nent epël niaut. “Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt wain yaawer wieëa nampök pim ya pöweri omnarö ya mëmpënëak wes mëen sa pötakël ök ëëmaan.

² Omën pöp pi kët kopët nentaan 2 kina mampna pöten maan pit kat wiin pangk ëen yaakë wes momëen sa.

³ Pël ëen këtëp kosang yesën pi sê itaangkën narö pit ka tomök tauwal ëeim wëen epël ök mëëa.

⁴ ‘Arta nem yaak sê ya mëngkën ne sum ompyaö nimpnaan.’

⁵ Pël ëen këtëp luptak wëen sê tapël ök mëak kaalak këtëp tingk yewasën tapël ëa.

⁶ Pël ëak wiap kan kaalak sê itaangkën munt narö ka tomök tauwal yaëen pitta koirak epël mëak pëel mëëa. ‘Ar tol ëënak kët ël epöök ya namëngkën wisën eprek wakaim?’

⁷ Pël maan pit epël mëëa. ‘Ten omën nampök ya ngön nent neniaan.’ Maan, ‘Arta nem yaak sê ya mëmpunëen sê, pël mëëa.

⁸ “Koö yoolaan ya pepap pimënt sê pim ya ngarangkëpön epël ök mëëa. ‘Ya omnaröen ngön maan waisën pitëm sumat man. Wet rëak ënëm waisa puorö pitëm sumat man. Pël ëak pitëm rakörö tapël tapël mampö sê wetëërö ënëm man.’

⁹ Pël maan omën wiap kan oröak ya mëna pörö waisën 2 kina 2 kina mena.

¹⁰ Pël ëak mampö yesën wet rëak ya mëna pörö pit sum isak öpnaat wesa pöt om 2 kina tapël mena.

¹¹ Pël ëen pitëm sum mena pötaan ya pepapön kaaö ngön mëak epël mëëa.

¹² ‘Ënëm ya ngës rëaö eporö pit akun kot nent ya mëna. Ën ten kët ël epöök kët nga köpël ya mëneimauro. Pël ëauröak tenim yaningkën tapël pit yemangkën. Pöten kaaö.’

¹³ Pël maan pi kangiir pitëm tekrakaan nampön epël mëëa. ‘Ngöntöp, ne niin utpet naalniin. Ne 2 kina nimpa pöten niaan ni kuure mak neeaup.

¹⁴ Pötaanök nim sumet wak sê. Nim yaningk tapël ënëm waisa eporöeta mampëak kön yawi.

¹⁵ Sumat nemotöp nem kön wiaul naalmëëngan ma? Ni tol ëen nem kësangënten kön wiin utpet yaë? ”

16 Watepang ngön pöt niak epël yenia. “Pöta ök ënëm Anutuu naë waisauröakaan selap wotöök moulmëepnaat. Ën wet réak waisauröakaan selap tapël ënëm moulmëepnaat.”

Yesuuk pim wel wiak kaalak wal ëëpnaata ngönte ök maan akun nentepar nent ëa

(Maak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Yesuuk ten pim ru 12 pöröaring Yerusalem kakë yesem tenën pëen wesak epël niaut.

18 “Kat wieë. Tiar peene Yerusalem kakë yewais. Pörek sëën Omën Këëp ne omnarök kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröa naë neulëën pit ngön yaatak ne wel wiimëak neak

19 ngönën köpëlöröa naë wes nemëën pitök ökre was neak pës nemök këra yetaparak nemöön wel wiak akun nentepar nent won sëën kaalak wal ëëmaap.”

Semsre Son piarip wotöök sëpënëak mëëa

(Maak 10:35-45)

20 Pël niaan Sepeti pim öngöpök pim yokot Semsre Son pöaar Yesuu naë wak së rar rë wesirak omën nentaan kimang yema.

21 Pël ëën Yesuuk, “Ni oröptaan kent yaë?” pël maan epël yema. “Ënëmak nim omën poutë kaö sak ömë akunetak nem ru epaar, nim kopirarë, namp yaapkëel namp katnëel, wel aisëak wë niiring ngarangk ëëpnaan kosang wes mamëak yeniaak.”

22 Pël maan Yesuuk epël yema. “Arim yenëak pöta songönte ar köpël wë. Ne kelöntak i kakam yaauf yen pöl këlangön kësang kat wiimaap. Pöt arip pangk ëënëëwaar ma?” Pël maan piaripök, “Pangk ëënaawaar,” pël yema.

23 Maan epël yema. “I kakam pöt pangk nënëët. Pël ëënëëtak nem kopirarë yaapkëëlaan katnëel wel aisapnaata ngönte nook naëngan. Nem Pepapök wel aisapënëak yaö mëëa pöröakëer wel aisapnaat.”

24 Pël yemaan ten ru 10 pörö Sepeti pim ruarëen mëëa pöt kat wiak ya sangën éaut.

25 Pël ëën Yesuuk tenën ngön niaan pim naë sëën epël niaut. “Yang nantë omp akörö pitëm omnarö nga ëak ngarangk yaalmë. Pël yeem pitëm ikanöök ngarangk narö moulmëën pitta tapël omnarö ngarangk yaalmë.

26 Ar pël ëëngan. Arim naëaan namp kaö sak öpënëak pöt pi ar pouröa inëën elniip.

27 Ën namp wotöök sëpënëak pöt pi kot panë sak ar pouröa inëën panë elniip.

28 Pi nem yeë epël ëëp. Omën Këëp ne omnarök inëën elnëëpënëak newaisën. Nook arim inëën elniak omnarö utpetatë öngpökaan kama niömaan arim kangiir wel wiimëak waisaup.”

Yesuuk omën it il tëa naar ompyaö mowesa

(Maak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Ten Yeriko kakaan yesën omën kësang pan Yesuu ënëm waisa.

30 Pël yaëën omën it il tëa naar kan ëöök wel aisëëë Yesuu yesa ngön pöt kat wiak ngön ëak epël yema. “Aköp, Tewitë ëap, Anutuu Yaö Niiaup, ni tenipön yaköm kön niwi.”

31 Pël yemaan omnarök leng ëëpën mëak nga yemaan piarip pöten kat nemowiin ke urak kaalak ngön ëak epël yema. “Aköp, ni Tewitë ëapök tenipön yaköm kön niwi.”

³² Pël maan Yesu pi leng ëak kamtaöök tauëë ngön maan waisën piaripön epël pëël yema. “Arip tol elniimëak yak?”

³³ Maan piaripök epël yema. “Aköp, ni aan tenip it nga sën.”

³⁴ Pël maan Yesuuk piaripön yaköm ëën pim moresiar piarpim itöörarë rangk mowiin tapëtakëer ompyaö sak Yesu enëm saut.

21

*Yesu pol tongkiipë rangk isak Yerusalem kakë sa
(Maak 11:1-11; Luk 19:28-40; Son 12:12-19)*

¹ Ten Yesuring Yerusalem kak temanöm yesem Petepasi ka Olip tomök wiëa pöök oröak Yesuuk pim ru naar epël mëak wes yamë.

² “Arip ka ëngköök së oröak itaangknë pol tongki ruupring namp këraamentëk wii ngan ë ulmëën öpnaat. Pipaar tapëtakëer wilak mësak waisën.

³ Pël yaëën omën nampök pëël yeniaan pöt epël man. ‘Aköpök epaarën ya.’ Pël maan kat wiak tapëtakëer pëël niaan mësak waisënëët.”

⁴ Pël yaëën tektek ngön yaaö nampë ngaan ngön ök ëa nent kë oröa. Ngön pöt epët.

⁵ “Omën Saion kak wëauröen epël man.

‘Kat wieë. Arim omën omp aköp arim naë yewais.

Pi pimtën kön wiin nawis, ya wiapring pol tongkiipë rangk yewais.

Yaap, pi pol tongki ruupë rangk wel aisëak yewais.’ ”

⁶ Maan ru pöaar së Yesu pim ök mëëa pöl ëa.

⁷ Piarip pol tongkiipre ruup mësak wais piarpim ulpëën rangköt përeak pol tongkiipë rangk mourön Yesu rangk wel aisëa.

⁸ Pël ëak kan yesën omën kësang pan pitëm ulpëën rangköt përeak kamtaöök mourö yesën naröak ya lupöök së kewisat ilak këemre kewis elmë yes.

⁹ Pël ëak omën wet rëak yesauröere ënëm yesa pourö ërëpsawi yeem ngön ëak epël yema.

“Tewitë ëap, yowe.

Aköpë këm ngöntak yewais epopön yaya mepa.

Anutu ngaarëk wëaup, yowe.”

¹⁰ Pël ë së Yerusalem kak yaaröön pörek wëaurö yaan sak epël yema. “E, pipop talëp?”

¹¹ Pël yemaan omën Yesuring yesauröak epël yema. “Epop tektek ngön yaaö omnamp, Yesu, Kalili yangerak Nasaret kakaanëp.”

*Omën narö ngönën tup kaöetak omnant mampööre sum ë pël ëeim wëën waö
ë mëa*

(Maak 11:15-19; Luk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹² Yesu pi Anutuu ngönën tup kaöeta kakaati së itaangknë omnarö omnant ngawi yeem wëën itenak pit waö ë momëak omën mon ngawingawi yaauröa urötere omën int ekörö menak sum yewauröa uröt kaip ti yemoola.

¹³ Pël ëak pitën epël yema. “Ngönën pepeweri Anutuuk epël ëa. ‘Nem tup pipten omnaröak kimang yenëa kaat pël apnaat.’ Ar pipël yaëën këkain yaauröa kaata ök yes.”

¹⁴ Omën it il tëaare ing il tëaurö pim naë waisën ngönën tup kaöetak ompyaö mowesaut.

¹⁵ Pël yaëën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröak pim ya retëngöt mëmpööre rungaaröak piin, “Tewitë ëap, yowe,” pël maö yaauten itenak pit ya sangën rëan

¹⁶ piin epël yema. “Ni pitëm yenia pöten kat wian ma?” Maan Yesuuk epël yema. “Mäk, ne yok kat wia. Pël ëaap ngön nent ngönëntak wia pöt ar sangk

kelak kat nawiin yaauro ma? Pöt epël. ‘Ni runga kotre kapaatakörö kengkên mowasên pitëm këmötëaan ompyaö wesak yaya yenia.’”

¹⁷ Pël mëak pit sêp mowesak Yerusalem kakaan oröak Petani kak sê wê koö olaan ka uraut.

*Yesuuk maan këra kemment umön rëa
(Maak 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Wangam kanök ka kaöaöökël kaalak yesem këen ëa.

¹⁹ Pël ëen këra kem kan ëöök wëa nementën itaangkên ulöpörö nautön, om ëpöt pëen wëa. Pël ëen pömentën epël yema. “Ni kaalak ulöp utnganok.” Pël maan kem pöment tapëtakëer saap wak umön yarë.

²⁰ Pël yaëen ten pim ruurö pöten itenak yaan sak epël mëëaut. “Kem epment tol ëak teëntom umön yera?”

²¹ Pël maan Yesuuk epël yenia. “Ne yaap niamaan. Ar kön selap ëak yok pangk pël ëëpën ma won pël kön nawiin, kön wi kosang wasënë pöt arökta nem kemmentën maan yaë epël ëënëët. Pöt pëen won. Tomön epöönta, ‘Ni tiak i kaöökël sê orö,’ pël maan pangk pël ëëpnaat.

²² Ar kön wi kosang yewesautaring wë Anutuun nem yapintakël omën nenten kimang manë pöt nimpnaat.”

*Kaöarök Yesu ya yamëngkauten pëël mëëa
(Maak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Yesu pi kaalak ngönën tup kaöetak sê ilëak omnaröen ngönën ök maim wëen kiri ar yaaö kaöaröere ngarangkörö pit pim naë wais epël mëak pëël yema. “Nim eprek ë yaën pipot talëpë këm ngöntak ëeimën? Talëpök pël ëëm niia?”

²⁴ Pël maan Yesuuk kangiir epël kaip ti mëëaut. “Nookta arën pëël niamaan. Ar këet ök neaan pöt ne talëpë këmtak omnant yeëan pöt ök niamaan.

²⁵ Sonë i mëëima pöt talëpök maan eima? Anutuuk ma pimtok kön wiak eima?” Pël maan pit neneren epël yema. “Tiar tol mapen? ‘Anutuuk,’ pël mepenaatep pi epël niepan. ‘Tol ëënak Sonë ngönten kön wi kosang newasën yeë?’

²⁶ Ën tiar ‘Sonök’ pël mepenaatep omën pouröak piin, ‘Tektek ngön yaaö namp,’ pël yaauro yak utpët niwaspan. Pötaan kas yaë.”

²⁷ Pël mëak Yesuun kangiir epël yema. “Ten köpël.” Pël maan Yesuuk epël mëëaut. “Nem yeë epotta talëpök neaan yeë pöt ök neniangan.”

Yokot naarë watepang ngönte

²⁸ Pël mëak Yesuuk ngön nent epël ök yema. “Ar kön tolël yawi? Omën namp pim yokot naar wëa. Pël ëen wetëepë naë sê epël mëëa. ‘Yokotup, ni peene sê nem wain yaöök ya mën.’

²⁹ Pël maan pi, ‘Won, ne pël naëngan,’ pël mëak wë ënëmak lup kaip tiak sa.

³⁰ Pël yaëen pepap pi pim yokot muntapë naë sê tapël ök mëëa. Pël maan pi, ‘Mak, ne sumaa,’ pël mëak nasën ëa.

³¹ Ar kön tolël yawi? Yokot talëpök pepapë ngönte ngaarëk wa?” Pël maan pit, ‘Wetëep,’ maan Yesuuk epël yema. “Ne yaap niamaan. Takis yewaö utpetere öng omp nga yaaö utpet ke pilöröak ar il niwesak Anutuu wa ngaöök yamëautak ilapnaat.

³² Pöt Son pi wotpil yaauta kanö pet elniipënëak yewaisën ar pim ngönten kön wi kosang newasën yaëen takis yewaö utpetaröere öng omp nga yaauroakëer pim ngönten kön wi kosang wesa. Pit pël yaëen ar itenakök lup kaip tiak tapël naën ëan.”

*Wain yaaweri ngarangk utpetaröa watepang ngönte
(Maak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³“Ne watepang ngön munt nent niamaan kat wieë. Omën kaö namp wain ya newer ngëntak em ök réak wain ulöpörö wamp olapna yang öngöpö téak ngarangk éepna ka wali nent ök réa. Pél éak ya omnarö ngarangk moulméak pimént yang wali nerek së wakaima.

³⁴Wë köp yesa akunet temanöm sëen tööpënëak inëen narö wes mëen sa.

³⁵Së oröön ngarangk moulméaurö pit inëen namp pës möa, namp mën wel wia, namp kël mö wel wia.

³⁶Pël ëen ya pepapök inëen munt narö kësang wes mëen së oröön tapël elmëa.

³⁷Pël ëen ënëmak pimtë ru panëëpön, ‘Pit nem ruupë ngönte kat wiak ngaarëk öpnaat,’ pël weseë wes momëen sa.

³⁸Pël ëen ngarangkörö piin itenak pitëmënt neneren epël mëëa. ‘Omën epop pim pepapë mor kolut pout öpnaap. Pötaanök tiar mëmpa. Pël ëen yaat tiarimëen sëpnaan.’

³⁹Pël mëak wain yaaweriaan wa wilëngkëël olëak mëna.”

⁴⁰Yesuuk ngön pöt mëak epël pëël yema. “Ënëmak wain ya pepap wais ngarangkörö tol elmëëpën?”

⁴¹Pël maan pitök epël yema. “Pi yaap omën utpet pörö mënak utpet wesak ngarangk munt köp yesa akunaté ulöpörö pi mampna pörö wain yaaweri moulmëëpnaat.”

⁴²Pël mëak Yesuuk kaalak pitën epël yema. “Ngönën pepeweri epël wia pöt ar sangk kelak kat nawiin yaaurö ma?

‘Wap omën ka ök yarëauröa wël ë moolëaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.

Anutu pimtök pël yaalmëen ten itaangkën ompyaö panë yaë.’

⁴³Pël wia pötaanök ne ök niamaan kat wieë. Anutuuk pim omën ompyaut ngaan ar nina pöt arim naëaan kama wak omën maimarö mangkën pit Anutuuk könöökë ënëm ëen kë ompyaut pitëm wëwëetak orööpnaat.

⁴⁴[Omën namp wap epëtak soë urak kawu ngentiipnaap, pi koröp ilak utpet ëëpnaap. Ën wapëtak pim rangk ngentiipna pöt, omën pöp ilak unön éak utpet panë sëpnaap.]”

⁴⁵Kiri ar yaaö kaöaröere Parisi omnarö pim watepang ngön pöt kat wiak pi pitëmël ko wesak ya pël wesak

⁴⁶wali öpënëak kön wia. Pël ëautak omën pouröak piin, “Tektek ngön yaaö omnamp,” pël yamëëa pötaan kas ëen sëp wesa.

22

*Öngre omp mës mampënëak këere imën yenausta ngönte
(Luk 14:15-24)*

¹Yesu pi kaalak omnaröen watepang ngöntak epël ök yema.

²“Anutu pim omnarö wa ngaöök yamëaut omën omp ak nampë pim ruup öng mës mampënëak këere imën kaö wa pötakël ök ëëmaan.

³Pi kaömpöt ar éak kopëta wes pet irak pim inëen ruurö omën pim wet réak ngön ök mëëauröa ngësë yas wes mëen sëen pit kat wiak waisëpnaaten kaaö ëa.

⁴Pël ëen pi kaalak inëen ru munt naröen epël mëak wes mëa. ‘Omën nem wet réak ngön ök mëëauröen epël man. “Kaömpöt ar éak kopëta wes wiak wë. Purimakaö kaöaröaring ru ompyauröeta möak omnant pout yok kopëta wes pet iraut. Pötaanök peene wais këere imën yenem ërëpsawi ëëpa.” ’

5 Pël maan pit sê ök maan kat wiak pitëmotön sa. Namp pim yaakê sa. Namp pim uröm kaatakê sa.

6 Ën narö inëen ruurö wali wak utpet wesak mëna.

7 Pël ëen omën omp aköp pi ya sangën ëen pim nga omnarö wes mëen omën pim inëen ruurö mënaurö mënak pitëm kaaö es kor mëen kot sa.

8 Pël ëen pim inëen ru naröen kaalak epël ök mëëa. 'Këëre imën pöt kopëta wes pet irautak omën nem wet rëak yas mëëaurök utpet ëa.

9 Pötaanök ar kamtatê yesem omën koirënëerö pouröen wais këere imën nëmpnaan ök man.'

10 Pël maan pim inëen ru pörö kamtatê yesem omën koirauröen ök maan ompyaöre utpet pourö sê kaatak ilaan peö ëa.

11 "Omën omp aköp pi omën waisauröen itaampënëak kaata kakaati ilëak itaangkën omën namp wa top ke pötê ulpëen yamëaup namëen wëen itena.

12 Pël ëak epël mëëa. 'Ngöntöp, ni tol ëen wa top epta ulpëenëp won wais wel aisëaan? Ni pil yaëen pangk naën yaë.' Pël maan ngön won sak wëa.

13 Pël ëen omën omp aköpök pim inëen ruuröen epël mëëa. 'Omën epop ingre morötê wii tëak koö panëetak wa moolan. Pi pörök wë ingre ya ilak aimeë kê pötöppötöp aim öpnaan.'

14 Yesu pi watepang ngön pöt më pet irak epël yema. "Ne yaap niamaan. Anutu omën selap yas mëëauröakaan kopët naar waisën wël ê yaulmë."

*Takis yaautaan Yesuun morök elmëa
(Maak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

15 Pël maan Parisi ngönën omnarö pit sê wa top ëak ngön tol nentak Yesuun nga wiipën pël mëak kopëta wesa.

16 Pël ëak pitök pitëm ru naröere Erotê omën narö wes mëen wais epël yema. "Rë yanuulaup, ten niin ewat wë. Ni ngön wotpil yaaup, ngön ompyaö Anutuuk ök niiaut pëen omën pourö yaap wesak rë yanuulaup. Ni omën isaare irëaurö omnant mööngkraar kangk naalmëen yaaup.

17 Pötaanök ni kön tolëël yawiin? Rom omën omp ak Sisa pöp takis mampen ma Anutu pimënt mampen?"

18 Pël maan Yesuuk pitëm utpet mowasëpënëak yaauten iteneë epël mëëaut. "Kaar, omnarö ar tol ëënak morök yaalnë?"

19 Mon kël nent wak wais neneë." Pël maan pit nent wak wais yemangk.

20 Pël ëen Yesuuk pitën epël mëak pëël yema. "Könre yapin epot talëpëët?"

21 Pël maan pit epël yema. "Sisaëët." Pël maan puuk epël yema. "Sisaën yaö ëa pipot Sisa mampun. Ën Anutuun yaö ëa pipot Anutu mampun."

22 Pël maan pit yaan sak sêp wesak saut.

*Weletakaan wal yaauta ngönte
(Maak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

23 Kët pötak Satusi ngönën omën narö Yesuu naë waisa. Omën pörö weletakaan wal naëngan pël yaurö. Pit wais Yesuun epël mëak pëël yema.

24 "Rë yanuulaup, Mosesök epël ëa. 'Omën namp öng wak ru won wë wel wiin pöt pim nangapök kaalak öng pöp wak wë ru oröön pöt pim nanëpë yaö sëpnaat.'

25 Pël wiaap tenim naë omën nanang narö 7 ëak wakaima. Pël ëaurö nanëpök öng namp wak ru won wë wel wiin nangap öng kapirëp wa.

26 Pël ëen pi tapël wel wiin nang muntap öng kapirëp wa. Pël pël ë seim omën nanang 7 pörö öng kopët tapöp wak ru won wë wel wi won sa.

27 Pël ëen ënëmak pitëm öng kapirëpta tapël wel wia.

28 Pötaanök omën 7 piporö öng kopët tapöp wauröep wë wal eëpena akunaöök ni kön wiin talëpë öng sèpën?”

29 Pël maan Yesuuk pitën epël yema. “Ar ngönënre Anutuu weëre kosangöön engk ma e weseë irikor ngön yak.

30 Wal eëné akunaöök ar omnarö öngre omp naëngan. Kutöm enselöröa ök tek önëërö.

31 Ën weletakaan wal yaaö pöt ngönëntak Anutuuk epël ëa pöt sangk kelak kat nawiin yaaurö ma?

32 ‘Ne Apramre Aisakre Yakop pitëm Anutu.’ Ngön pöta songönte epët. Omën pörö wel wiaurö öp sak kutömweri wë. Pötaanök Anutu pi wel wiauröaap won, öp wëauröa Anutu.”

33 Pël maan kat wiak pim ngönëntaan yaan sa.

*Yesuun ngön kosangötë kaöeten pëël mëä
(Maak 12:28-34; Luk 10:25-28)*

34 Yesu pi ngön pöt ök maan Satusi omnarö ngön won sa. Pël eën Parisi omnarök pöten kat wiak pit pimëën ngön nent kopëta wasëpënëak wa top ëa.

35 Pël ëak pitëm naëaan ngön kosangötë ngarangk nampök piin morök elmëak epël pëël yema.

36 “Rë yanuulaup, Anutuu ngön kosang tal nentak kaöet?”

37 Pël maan epël yema. “Anutu pi nim Aköp. Ni piin lup sant elmëak nim lupre köhre kön yawia pipot pout pimëën pëël elmëëm.

38 Pipët Anutuu ngön kosangötë kaöet, muntat il yewas.

39 Pël ëak pöta kar nenteta wia. Pöt epël. Nimtëën lup sant yaën tapël nim karipön elmëëm.

40 Ngön pipteparök Mosesre tektek ngön yaauröa ngön kosangöt erën ëak wia.”

*Yesuuk Parisi omnaröen Kristoë songönten morök elmëä
(Maak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

41 Parisi omnarö wa top ëak wëën Yesuuk pitën epël mëak pëël yema.

42 “Ar Kristo, Anutuu Yaö Mëëaupön talëp aim? Pi talëpë ëap?” Maan pitök, “Tewitë ëap,” pël yema.

43 Pël maan Yesuuk epël yema. “Yak tol eënak Ngëengk Pulöök Tewitën elmëën Kristoon, ‘Nem Aköp’ pël mëä? Pöt epël.

44 ‘Anutu puuk nem Aköpön epël yema.

“Ni wais nem yaapkéetakël öm.

Pël ëaan nimëën kööre tok yaaö piporö nook nim weëre kosangöökë karök moulmëëmaat.”

45 Tewitök piin, ‘Nem Aköp’ pël mëëaupök tol eënak Tewitë ëap pël yaë?”

46 Pël maan pit ngön pöta kangit mapnaat pangk naën eën akun pötak ngës rëak pëël muntat mapnaaten kas eën sèp yewas.

23

*Yesuuk omnaröen Parisiire ngön kosangötë ngarangköröa utpet yaautë
ënëm eëpanëak pepanöm mëä*

(Maak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Akun pötak Yesuuk ten pim ruuröere omnaröen epël ök niiaut.

2 “Ngön kosangötë ngarangköröere Parisi ngönën omnarö pit Mosesë urötak wë ngön kosangöt rë yanuul.

3 Pötaanök pitëm ök yenia pöt kat wiak ngaarëk ön. Ën pitëm wëwë wë pötak öngan. Pit rë yanuulem pitëmënt ngaarëk naön yaë pötaanök.

⁴ Pit ngön kosang nantta ar ngaarëk önëak pitëm könöökaan rangk ök niaan ar ngaarëk önëak poprak yaëen pitëmënt kaamök kot nent naën yaë.

⁵ Pitëm omnant yaaut omnaröak itaangkën ompyaö ëëpnaataan yaaurö. Pit ngön kosang lup nant retëng ëak kör koëak kepön upakötë wii ngan ë utöore moresi tapël ë, ën pitëm ulpëenöröa kautë poë koröp sëtöt ngan ë më pël ëak yaaurö.

⁶ Pit këere imën yena akunatë itëkëel kaöaröa urötë wel aisapnaaten kent yeem ngönën tupötë kakaatiita omnaröa itëkëel wel yaisëaurö.

⁷ Pël yeem omnaröak wa topöök koirak ërëpsawi ngön maöre 'Rë yanuu-laup,' maö pël ëëpnaaten kent yaaurö.

⁸ Ar pöt omnaröak arën, 'Rë yanuu-laup,' pël niapnaaten kent ëënganok. Ar ke kopëtalörö, Anutu kopëtap arim Rë Yanuu-laup.

⁹ Yang omën nampön, 'Pep,' manganok. Arim Pep kopëtap kutömweri wë.

¹⁰ Omnaröak arën, 'Wotöököp,' pël niapnaaten kent ëënganok. Arim wotöök kopëtap Kristo nemënt.

¹¹ Arimëen kaö sak wëaupök ar pouröa inëen elniip.

¹² Omën namp pimtök pimtën kön wiin isëpna pöp Anutuuk wak irapnaap. Ën namp pimtën kön wiin irapna pöp Anutuuk wak isak mapnaap."

Yesuuk Parisiire ngön kosangötë ngarangköröen pitëm kaar yaautaan nga mëëa

(Maak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ "Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi ngönën omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar omnarö Anutuu wa ngaöök yamëautak ilapëneak yaëen kan yemowariem arimëntta neilaan yaaurö.

¹⁴ ["Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi omën kaarörö. Ar öng kapiöröa omnant pout arimëen weimeë morök elmëak omnaröak arën kön wiin isëpëneak Anutuun kimang wali yamëëaurö. Ar kangiir akunetak könöm kësangöt koirëneët.]

¹⁵ "Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi ngönën omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar omën namp pim ngönënte sëp wesak arim ngönënta ënëm ëëpëneak i kaöök olëak yang kaö poutë yesaurö. Pël yeem arim utpet yaaut pet elmëen pi ënëm panë ëak ar il niwesak arim es parëaöökë sënë pöl piita teëntom së orööpnaat.

¹⁶ "Elei, wotöök it il tëaurö, ar Anutuu kanö omnaröen pet yaalmëem arimënt kan pöök nasën yaaurö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar omnaröen ngön kaar epël yamëëaurö. 'Omën namp ngön nent kosang wasëpëneak Anutuu ngönën tup kaöetakël utak kosang wasën pöt mos ëëpnaat. Ën namp aini kool ngönën tup kaöeta kakaati ë rangia pötëel utak kosang wasën pöt kë ëëpnaat.'

¹⁷ It il tëa kaökaurö aë! Tol nentak kaöet? Ngönën tup kaöetak këët ma aini kool kakaati ë rangia pötök këët? Anutuu ngönën tuptakëer kaöet.

¹⁸ Ar tapël ngön kaar epël yamëëaurö' 'Omën namp ngön nent kosang wasëpëneak ur Anutuun kiri yawiautakël utak kosang wasën pöt mos ëëpnaat. Ën namp urta rangk kiri wiautëel utak kosang wasën pöt kë ëëpnaat.'

¹⁹ It il tëa kaökaurö aë! Tol nentak kaöet? Ur Anutuun kiri yawiautak këët ma urta rangk kiri wiautak këët? Urtakëer kaöet.

²⁰ Pël yaë pötaanök omën namp urtakël utak kosang wesak yemaan pöt urötëre kiri wiaut pouteparëel utak kosang wesak yema.

²¹ Ën namp Anutuu ngönën tup kaöetakël utak kosang wesak yemaan pöt ngönën tupëtëre tuptak wëaupököl utak kosang wesak yema.

22 Ën tapël namp kutömweriil utak kosang wesak yemaan pöt Anutuu ur kësangëtere pötak wel aisëaupököl utak kosang wesak yema.

23 “Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar ëwamre kaëkoöre këenre pöt wa top ëak moresiar wesak kom ëak kopët nent Anutuun yaö yaalmë. Ar omën pas pöt yeemak nokoliil wotpil mëmpöore yaköm ëak ompyaö elmëere Anutuun kön wi kosang wasö ngön kosang kaö pipot ngaarëk naön yeë. Poutepar ëënë pötaar ompyaö.

24 Wotöök it il tëaurö, ar Anutuu kanö omnarö pet yaalmëem arimënt kan pöök nasën yaaurö. Omën namp iiste nëmpënëak yaëen iwal namp ilaian pöt nanëmpan, lë olapnaat. Pël ëëpnaatak pol kamal kësangëp ilaian iustaring köntak nëmpnaat. Tapël ar Anutuu ngön kosangötë ënëm ëënëak kot panë nantë ënëm yeem kaöat sëp yewas.

25 “Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar kelönre söwarötë kasngaëel pëen i yairem öngpök i nairën ëen kewil wia pöl ar koröpöök ompyaö wasën arim lupötë pöt kainre koröpöökë kentöökë ënëm yaaö pöt peö ëak wë.

26 Parisi omën it il tëaup ni! Wet rëak kelönre söwarötë öngpök iirën kewil won sëpna pöt kasngaëelta won wiaapnaat.

27 “Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar omën yangaöökë ökörö. Tomök pöt omnaröak ë rangiin itaangken ompyaö yaë. Ën öngpök pöt omën kosere söp kampöt wia.

28 Ar tapël arim koröpöök omnaröa ëöetak wotpil koröp oröak wëen arim lupötë pöt kaar yaaöre utpet yaaut wia.”

Yesuuk Parisiire ngön kosangötë ngarangkörö utpet kangut öpnaat pël mëëa (Luk 11:47-51)

29 “Elei, ngön kosangötë ngarangkre Parisi omën kaarörö. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar tektek ngön yaaö omën ngaanëer wel wiauröa yangaö wa ngolöp weseim wë. Pël yeem wotpil wakaimauröa yangaö ë morangieim wë.

30 Pël yeem ar epël aim. ‘Tenim ëaröa wakaimauk wakaimanëen pit kaamök ëak tektek ngön yaaö omnarö namëngkën ëan tapön.’

31 Arim ngön yak pïptak ar omën tektek ngön yaaö omnarö mëneimauröa ëarö pöt tekeri yewas.

32 Arim ëaröa mëneima kaut wia pöt arök mën pet irën.

33 Kamal ëlre ruuröa ök utpetarö, arim saunatë kangiir es parëaöök sënë akun temanöm yesën kas tarëk së ëlëëp ilan? Pangk pël naëngan.

34 Pötaanök ne niamaan kat wieë. Ne tektek ngön yaaö omnaröere ngön ompyaüt ëwatoröere ngön ompyaö pöt rë nuulöpnaarö arim naë wes nimëëmaat. Pël ëen arök narö mëmpöore këra yetaprak mö pël ëënëët, narö arim ngönën tupötë pës momöak ka nantëaan nantë waö ë momëënëët.

35 Pël ëënë pötak Anutuu omën wotpilörö mënan pöta kangut arim naë orööpnaat. Ngaanëer arim ë nampök ngës rëak Apel mënak mëmpö mëmpö ë wais Sekaraia, Perekaiaë ruup, Anutuu ngönën tup kaöetak kiri yawiautere ngëëngk panë tupta ngeröök mënaut.

36 Ne yaap niamaan. Omën mënauröa kangut ar peene e wë epöröa naë orööpnaat.”

Yesuuk Yerusalem omnaröen yaköm köm mëëa (Luk 13:34-35)

37 Yesuuk kaalak epël ök yema. “O Yerusalem omnarö, Yerusalem omnarö, yaköm. Ar tektek ngön yaaö omnarö mëmpöore ngönën omën arim naë wes nimëaurö kël mö wel wi pël yaaurö. Ne kët ël epotë kokor ëlëpë

ruurö wereweriarë öngpök wa mëak ngarangk yaalmë pöl ar wa rongan ëak ngarangk elniimëak kent kön wiak pël yaalniin ar kaaö elnëeimauro.

³⁸Pötaanök ne sêp niwasën ar ngarangk won önëët.

³⁹Yaap, ne epël niamaan. Ar neen itnaangkën wakaim akun kaöaöök neen kaalak itenak epël neanëët. ‘Aköpök wes mëen yewais epopön yaya mepa.’ ”

24

Yesuuk Anutuu ngëengk tupët utpet sêpnaat ök mëëa
(Maak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹Yesu pi ngön pöt ök më pet irak Anutu pim ngönën tup kaöetakaan oröak yesën ten pim ruurö naë sê ka yal menmen ë sëëautön sös mëak pet elmëaut.

²Pël ëën epël niaut. “Ne yaap niamaan. Omën ompyaö e wiaan ityaangk epot epël wi naöpan. Ënëmak ngaaröak wais tup epët tööl olaan kël naö naöökë rangk wi naöpan, utpet panë sêpnaat.”

Yesuuk këlangön ke nentere nent orööpnaata ngönte mëëa
(Maak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Pël niak Yesu pi Olip tomök sê wel aisëaan pim ruurö tenimënt naë sê epël mëak pëël mëëaut. “Nim ngönën tupët tööl komun ëëpnaat aan pöt taan pël ëëpën? Ën nim kaalak waisën akun pet irëpna pöt temanöm yesën oröpöt oröön ten itenak ëwat sën?”

⁴Pël maan Yesuuk tenën epël niaut. “Ar omnaröak lup wa irikor elni-ipanëën këëkë ngarangk ëën.

⁵Naröak wais nem yapintakël, ‘Ne Kristo,’ pël niak omën selap pitëm lup wa irikor elmëëpnaat.

⁶Ar nga yapinte kat wiak ngarangk ëëë. Kas ëëngan. Akun kaöaö ngolöp yaëën omën pipot wet réak orööpnaat.

⁷Omën kur nementëakaanöröak kur nementekël nga ëëpnaat. Ën yang omp ak nampë omnaröak munt nampë omnaröaan nga ëëpnaat. Pël yaëën yang nantë kaömp ngöntök oröeim wëën moup selap mööpnaat.

⁸Omën pipot om öng namp ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat yawi pöta ök ëëpnaat.

⁹“Akun pötak omnaröak ar wali nuwak naröa naë nuulëën këlangön kat niwiak nimpënaat. Ën yang poutë omnaröak ar nemorö pël weseë arën kööre tok elniipnaat.

¹⁰Omën pöt jaaröön omën selap pitëm kön wi kosang yewesaut sêp wesak pitëm karuröen kup mowiin neneraan kööre tok ëëpnaat.

¹¹Pël yaëën tektek ngön yaaö kaar omën narö selap oröak omën kësang morök elmëën pitëm kaarötë ënëm sêpnaat.

¹²Pël ëën utpet yaautök ulöl sëën omën selap pitëm lup sant yaaut won sêpnaat.

¹³Ën omën weë sak wakaim wel wiipna pöp Anutuuk kama öpnaap.

¹⁴Pël ëën Anutuuk wa ngaöök yanimë pöta ngön ompyaö epët nem omnaröak yang poutë omnaröen ök maan kat wi pet yairën akunet pet irëpnaat.”

Omën utpet panëët orööpnaata ngönte
(Maak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵“Ënëmak omën utpet panëët omnant utpet yewesaut Anutuu ngëengk tuptak wiaan itaampunëët. Omën pöt tektek ngön yaaö namp Taniel puuk orööpënëak ëaut.” (Ar ngön epët sangk kelënëëro pöten këëkë kön wiaan.)

¹⁶“Pël yaëën Yutia yangerak wëaurö kas rosiraöökël sën.

17 Ka tomök öpnaapök kaata kakaati së omnant öpan.

18 Ën yaak öpnaapta kak së ulpëenre omnant öpan.

19 Elei, akun pötak ru kepringre ru kapa yemenauro tol ëëpën?

20 Ar omën kas yaaö pipot kopi akunetakre Anutuü kë yesa ngëengk akunetak orööpanëen Anutuun kimang man. Akun pötë ar yok pangk kas nasëngan pötaanök.

21 Akun pötak këlangön kaö panë kat wiipnaat. Ke pil nent kutö mre yang oröaurekaan yewaisem e wë eptak naaröön ëaut. Ënëmeta naaröön ëëpnaat.

22 Anutu pi akun pöt mënt wasëpënëak kön wia. Pi pël naën ëa talte omën pourö kö sën. Omën pim yaö wesauröaan akun pipët mënt wasëpnaat.

23-24 “Akun pötak kaar omën selap oröak naröak pitëmtën, ‘Ne Kristo,’ pël yaan naröak, ‘Ne tektek ngön yaaö omnamp,’ pël niapnaat. Pit omnarö morök elniin pitëm ënëm këngk retëng weëre kosangringöt ëëpnaat. Yaap, pit omën Anutuü yaö wesauröeta morök elniak pël ëëpnaat. Pötaanök nampök, ‘Kristo e oröak wë,’ pël yeniaan nampök, ‘Kristo ëngkrek oröak wë,’ pël yeniaan pöt kat mowiinganok.

25 Ne omën pöt naaröön wiaan ök yeniak. Pötaanök ënëmak yaaröön ëngk ma e wasnganok.

26 Ënëmak naröak, ‘Kristo yang omën wonrek yaaröön itenaut,’ pël niaan pöt sëngan. Ën naröak, ‘Kristo ka eptak ëlëëp wë,’ pël niaan pöteta kat wiingan.

27 Omën Këëp ne kent tangarta yamëngk pöl ëëmaap. Kent tangarët kopëter tar elmëen këtëpë yengampiaulaan yeilëaul poutë ëwa ë pet yair. Pipta ök Omën Këëp nem waisuma akunetak tekeri yesën omën pourö neen itaampun sa.

28 Omnantë söp kampaöök wer moön tuparö wa top yaë. Pöta ök ënëmak ne wais utpet yaauro kangut mempaat.”

*Omën Këëp orööpanaata ngönte
(Maak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

29 “Akun pötak omnarö këlangön kat wi pet yairën këtëp röök ulöpnaat. Pël ëen ngoonöpta ngaap yesën ariat kutömweriaan tiak yengentiin kutömweri omën weëre kosangringöt këlok sëpnaat.

30 Pël ëen Omën Këëp nem tekeri suma retëng kësang nent kutömweri yaaröön yang omën pourö itenak kas ëak merek apnaat. Pël yaëen ne weëre kosangre iere kasir nemotring kutöm kepilötë rangk yaaröön itaampnaat.

31 Pël ëen Anutuuk kuup kaö yamëngkën nem enselörö wes mëen së nem omën yaö wesaurö yang we naöökkan naöök, oorekaan öngkrek yang poutëaan koirëpnaat.”

*Akun kaöaö temanöm yesën omnant orööpanaata ngönte
(Maak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

32 “Ar këra wasmentë yaë pöten kön wieë. Këra pöment ëp këre sak wil yewatën itenak pöt kopi akunet temanöm yes pël yewas.

33 Pöta ök omën yeniak epot yaaröön itenak pöt, ‘Pim waisëpna akunet temanöm sëen waisëpënëak yaë,’ pël wasënëët.

34 Ne yaap niamaan. Omën e wë epörö wel wi won nasën wiaan omën yeniak epot orööpnaat.

35 Kutö mre yang eptepar won sëpnaatepar. Ën nem ngön epët won nasëpan.”

*Akun kaöaö orööpna akuneten köpël wë
(Maak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)*

36 “Omnarö ar omën pötë orööpna akun kë panëeten ewat naön. Ën ensel kutömweri wëauröere Anutuu Ruup neenta ewat naön. Pep pimtökëer ewat wë.

37 Noaë akunetak omnaröa ëa pöl Omën Këep nem waisuma akunetak tapël ëëpnaat.

38 I ngaampel naaröön wiaan pit iire kaömp në, öngre omp ë pël ëeim Anutu kasëng menak wëen Noa wangaöök ilëa.

39 Pël yaëen pit köpël wëen i ngaampel oröön omën pourö i nak won sa. Pöta ök Omën Këep nem waisumaatak omnarö köpël wë pitëm omnant yaaut ëeim wëen waisumaap.

40 Akun pötak omp naar ya lupöök wëen namp yeweem namp sëp wasumaap.

41 Ën öng naarta kaömp koröp yokoëem wëen namp yeweem namp sëp wasumaap.

42 Ar Aköp nem waisuma akuneten köpël wë. Pötaanök ngaire wa kom ëeim ön.

43 Ar epël kön wieë. Ka pepap pi kainëpë rö kan waisëpna akuneten ewat wëanëen itit wë ngarangk ëen kainëp kaat pör menak neilaan ëan tapön.

44 Omën Këep nem waisuma akunetak ar kön nenewiin wëen pipël ëem sa. Pötaanök ko ëak ön.”

Inëen ru ompyaupre utpetapë ngönte

(Luk 12:41-48)

45 “Ar inëen ru ompyaupë ök sën. Inëen ru namp kön ompyaö wieë ya ompyaö yamëngkën kaöapök muntarö ngarangk ëë akunatë kaömp mampëneak moulmëak sa.

46 Ënëmak inëen ruup kaöapë ök mëak sa pöl ëeim wëen kaöap wais itaangkën pöt pi ërëpsawi ëëpnaat.

47 Ne yaap niamaan. Kaöap pi pim omnant pout ngarangk ëëpëneak moulmëepnaat.

48 Ën inëen ru utpet pöp pi, ‘Nem kaöap pi teënt newaispan,’ pël weseë

49 inëen ru pim karurö tang mööre omën i ngaat nak kön irikor yaauröaring kaömpre i ngawi në pël eim wë

50 pim kaöapë waisëpna akuneten kön nawiin öpna pötak kaöap kaalak waisëpna pöt

51 pi yokot pöp möak utpet wesak kaar omnaröa naë moulmëëpnaat. Pörek omnarö ingre ya ilak aimeë kë pötöppötöp aim öpnaan.”

25

Öng ulwas 10 pöröa ngönte

1 “Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt öng ulwas 10 pitëm karip omp koirëpna pöröakël ök ëëmaan. Ong pörö omp namp pim öng yaup koirëpëneak yewaisën pit neenem rampeet wak kan kourak koirëpëneak sa.

2 Öng 5 ëak könringörö, 5 ëak wonörö.

3 Öng kön won pörö pit i kön korat naön, rampeet pëen wak sa.

4 Ën könringöröakëer i kön korat rampeetring wak sa.

5 Pël ëak së kor wëen omp öng koirëpnaap teënt newaisën ëen kor wë ka kom ëen ka ura.

6 Pël ëen röök lupöök ngön nent ngön ëak epël mëëa. ‘E, öng koirëpnaap yewaisrek wal ëak së koirëë.’

7 Pël maan pit yaan sak wal ëak rampeet mangia.

8 Pël yeem kön wonöröak könringöröen epël mëëa. ‘Tenim rampeet yariirek i nant lê nineë.’

9 Maan könringöröak epël mëëa. ‘Tol êak pël êepen? I epot tiar pourö pangk naalniipan. Arta uröm kaatak sê arimot sum êeë.’

10 Pël maan pit yesën omën öng koirëpnaap wais kopëta wesak kor wëaurö koirak sa. Pël êak kak sê orök kaata kakaati sê ilêak kan wari ulmêak öng koirëpnaapë kêere imën neim wëa.

11 Pël êeim wëen öng kön wonörö sê ap wesak ngön êak öng waupön epël mëëa. ‘Kan tē niwi. Kan tē niwi.’

12 Maan epël mëëa. ‘Yaap niamaan. Ne arën it köpël yaningëngk.’”

13 Yesu pi watepang ngön pöt niak kaalak tenën epël niiaut. “Nem kaalak waisuma akunet köpël. Pötaanök ngai êeim ön.”

*Omën mon menaurö watepang ngönte
(Luk 19:11-27)*

14 Yesuuk kaalak watepang ngön munt nent epël niiaut. “Anutu pim omnarö wa ngaöök yamë pöt omën kaö nampë ëa pötakël ök êëmaan. Pi yang wali nerakël sêpënëak pim inëen ruuröen yas mëak pim omnant ngarangk êeim öpënëak kom ë mena.

15 Pi pitëm ya yamëngkauten kön weswes êeë kom êak namp 5000 kina, namp 2000 kina, namp 1000 kina pël meank sa.

16 Pël êen inëen ru 5000 kina mena pöpök ya kosang mënak 5000 kina tapël koira.

17 Ên kar 2000 kina mena pöpök ya kosang mënak 2000 kina tapël koira.

18 Ên kar 1000 kina mena pöp pim kaöapë monat wak sê yang kel weera.

19 “Akun wali sêen kaöap kaalak wais pim inëen ruurö mon mena pöt öpënëak wa rongan elmëa.

20 Pël êen mon 5000 kina mena pöpök naë wais epël mëëa. ‘Nem kaöap, ni mon 5000 kina nenaup. Pël êen nook ya mënak 5000 kina tapël koiraut.’

21 Maan kaöapök epël ök mëëa. ‘Inëen ru ompyaup, ni ya ompyaö mënan. Ni omën pasut ngarangk ompyaö êeiman. Pötaanök nook omën kêeta ngarangk niulëëmaan. Neering wë êrëpsawi êëpa.’

22 Pël yemaan inëen ru 2000 kina mena pöpökta tapël naë wais epël mëëa. ‘Kaöap, ni mon 2000 kina nenaup. Pël êen nook ya mënak 2000 kina tapël koiraut.’

23 Maan kaöapök epël ök mëëa. ‘Inëen ru ompyaup, ni ya ompyaö mënan. Ni omën pasut ngarangk ompyaö êeiman. Pötaanök nook omën kêeta ngarangk niulëëmaan. Neering wë êrëpsawi êëpa.’

24 Pël yemaan inëen ru 1000 kina mena pöpökta tapël naë wais epël mëëa. ‘Kaöap, ne nim songönte êwat wë. Ni nga yaaup yak omnant omën muntarök ngëntën yewetaup. Ni omnant nangëntën yeem omën naröa ngëntaurekaan kêet wak yenaup.

25 Pël yaaup yak kas êen nim 1000 kina nenan pöt wak sê yang kel weerak wakaimaut. Pötaanök nim monat kaalak yaningk. E.’

26 Pël maan kaöapök epël mëëa. ‘Inëen ru utpet wisënëp. Ne omnant omën muntarök ngëntën watöore omnant nangëntën wë omën naröa ngëntaurekaan kêet wa nê pël yaaup pël kön wiaup ma?’

27 Ni nem songönten pipël êwat mëak tol êënak nem monat mon kaatak nawiin ëaup? Pël êanëen nê wais mon pöt kangitarng wan tapön.’

28 Pël mëak omën pörek wëauröen epël mëëa. ‘Ar mon 1000 kina epot piikaan wa ëp êak mon 10,000 kina wa epop mënëë.

29 Namp pi omnant menaut ngarangk ëak wëen pöt muntat erën ëak mangkën ulöl wesak wak öpnaat. Ën namp pi menaut ngarangk naën wëen pöt wa ëp ëën om pas öpnaat.

30 Inëën ru utpet epop wak koö panëetak moolaë. Pël ëën pörek ingre ya ilak aimeë kë pötöppötöp aim öpnaan.”

Yesuuk kom elniipnaat

31 “Wë ënëmak Omën Këëp nem ëwaö wak nem enselöröaring waisumaatak kaö sak nem ur kësangtak wel aisëaam sa.

32 Pël ëën yang omën pourö nem iri wa top ë nuulëen sëpsëp ngarangkëpök sëpsëpörö memeeröa naëaan kom yaë pöl ëën rongan nentepar ëëpnaat.

33 Pël ëën omën ompyaö sëpsëpöröa ökörö nem yaapkëël, utpet memeeröa ökörö katnëël pël ë nuulëëmaat.

34 Pël ëak Omp Ak kësangëp nook yaapkëël önëëröen epël ök niamaap. ‘Nem Pepapök ompyaö niwësaurö, ar wais pim wangaöök nimëëpënëak kutömrë yang naaröön wiaan kopëta wes niwia pötak ilaë.

35 Ne këen wëen ar kaömp nenauro. Iiten yaëen iit nenauro. Maimerakaanëp sant elnëaurö.

36 Ulpëen won wëen nenauro. Yauman yaëen ngarangk elnëaurö. Wii kaatak neulëen wëen wais ëö nenauro.’

37 Pël niaan omën wotpilöröak neen epël neanëët. ‘Aköp, ni taan këen wëen itenak kaömp ninan? Ën taan iiten yaëen iit ninan?’

38 Ma taan maimerakaanëp sant elnian? Ma taan ulpëen won wëen ninan?

39 Ën taan yauman yaëen ngarangk elnian? Ma taan wii kaatak wëen wais ëö ninan?’

40 Pël neaan nook epël ök niamaat. ‘Ne yaap niamaan. Ar nem kar pas eporö kaamök elmëan pöt neen elnëan pël yaë.’

41 Pël niak nem katnëël öpnaaröen epël ök memaat. ‘Anutuuk kemp elni-aurö ar mop wiak es kosangwesi sëë. Es pöwes Anutuuk ngaanëër Setenre pim enselöröaan merauwes.

42 Pöt epël. Ne këen wëen ar kaömp nenangkën ëaurö. Iiten yaëen iit nenangkën ëaurö.

43 Maimerakaanëp sant naalnëen ëaurö. Ulpëen won wëen nenangkën ëaurö. Yauman yaëen ngarangk naalnëen ëaurö. Wii kaatak neulëen wëen wais ëö nenangkën ëaurö.’

44 Pël maan pit neen epël ök neapnaat. ‘Aköp, ni taan këen wëere iiten ë, maimerakaan waisöore ulpëen won wë, yauman ëere wii kaatak wë, pël yaëen itenak kaamök naalniin ëan?’

45 Pël neaan pitën epël memaat. ‘Ne yaap niamaan. Ar nem kar pas eporö kaamök naalmëen ëan pöt neen elnëan pël yaë.’

46 Omën utpet pörö pit kö yesa kak së utpetat ëeim öpnaat. Ën wotpilörö wëwë kosangtak së önëët.”

26

Omën kaöarö Yesu mëmpnaata ngönte ëmön ëa

(Maak 14:1-2; Luk 22:1-2; Son 11:45-53)

1 Yesuuk ngön pöt ni pet irak kaalak ten pim ruuröen epël ök niiaut.

2 “Ar ëwat wë. Kët nentepar won sëen Anutuu mait elmëa akunet temanöm sëpnaat. Akun pötak Omën Këëp ne omnarök kööre toköröa moresi neulëen këra yetaparak nemööpnaat.”

³ Akun pötak kiri ar yaaö kaöaröere ngarangkörö pit kiri ar yaaö wotöököp, Kaiapas, pim kaatak së wa top ëak

⁴ Yesu ëlëëp wali wak mëmpnaata ngönte ëmön ëa.

⁵ Pël yeem pit epël mëëa. “Omnarö tiarring nga elpanok akun kësangtak pël naëngan.”

Öng nampök Yesu i nga kampët lë momëa

(Maak 14:3-9; Son 12:1-8)

⁶ Yesu ten pim ruuröaring Petani kak së oröak kësë omën namp Saimon pim kaatak së wëa.

⁷ Pël ëën öng namp kël kep ompyaö nentak i köp nga kamp sum kësangring nent pim naë wak waisa. Pël ëak Yesu kaömp yenën i pöt pim kepönöök lë yemomé.

⁸ Pël yaëen ten pim ruurö itenak öngöpön nga ngön epël ëaut. “Pi tol ëënak i sum kaöaring epët pas köntak lë yemomé?”

⁹ I piptak mon kësang koirën omën omnant wonörö mangkën pangk ëëpnaatep.”

¹⁰ Pël yaan Yesu pi tenim ngönten kön waswas ëëë epël niiaut. “Ar tol ëënak maan pi ya këlängön kön yawi? Pi neen ompyaö pan yaalnë.

¹¹ Omën omnant wonörö pit akun wali arring wëen ompyaö elmëëneäk pöt yok pangk pël ëëneët. Ën ne pöt akun wali arring naön ëëmaap. Pötaanök pim ompyaö yaalnë epët yok pangk yaalnë.

¹² Ne teënt wel wiin yang kel neweerëpnaap. Pötaanök Yuta omnaröa sokuté yaul nem koröpöön kan yaö elmëäk i nga kamp yaaut lë yenemë.

¹³ Ne yaap niamaan. Nem ngönte yang ël epotë aö yesem pöt öng epopë yaalnë epëta ngönte aan omnarö kat wiak kön wiipnaat.”

Yutas pi Yesuun kup mowiipëneäk sum wa

(Maak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Pël niaan ten ru 12 pöröakaan namp, yapinte Yutas Keriot kakaanëp, pi kiri ar yaaö kaöaröa naë së

¹⁵ epël ök mëëa. “Ne Yesu arim moresi niulëën pöt ar mon tolël ëak nampön?” Pël maan pit mon siluwa 30 pöt mena.

¹⁶ Pël ëën akun pötak ngës rëak Yesuun kup mowiipëneäk kan ap weseima.

Yesu pi pim ruuröaring Anutuu mait kaömpöt na

(Maak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)

¹⁷ Kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngkët temanöm sëën Yesu ruurö ten pim naë së epël mëäk pëël mëëaut. “Ka taltak Anutuu mait elmëa akunetak kaömp nëmpnaat ar ëäk kopëta wasëneäk kent kön yawiin?”

¹⁸ Pël maan epël niiaut. “Ar Yerusalem kak së oröak omën nem yeniak pöp koirak epël man. ‘Rë yanuulaupök epël yenia. “Nem akun newiaut temanöm yes. Pötaanök Anutuu mait elmëa akunetak nem ruuröaring kaömp ngawi numaat.” ’ ’ ”

¹⁹ Pël niaan ten pim ök niia pöl ëäk së Anutuu mait elmëa akunetak kaömp nënaat ar ëäk kopëta wesaut.

²⁰ Koö olaan Yesu ten pim ruuröaring kakaati së kaömp yenaatak wel aisëäk wëa.

²¹ Pël ëäk Yesuuk tenën epël niiaut. “Ne yaap niamaan. Arim naëaan nampök nemëen kup mowiipnaat.”

²² Pël niaan ten ya këlängön pan ëën pöppöp piin epël mëäk pëël mëëaut. “Aköp, nook ma?” “Aköp, nook ma?” pël maö saut.

23 Pël een puuk epël niaut. “Neering kaömpöt iistak wariak yen epopök nemëen kup mowiipnaat.

24 Omën Këep ne ngönentak nemëen ëa kan pöök së wel wiimaap. Ën nemëen kup mowiipna pöp, elei, kangut kësang pan öpnaap. Pim ëlöpök nawilën ëanëen ompyaö ëan tapön.”

25 Pël maan kup mowiipnaap, Yutas Keriot kakaanëp, puukta tapël epël mëak pëel yema. “Aköp, nook ma?” Maan, “Ni tapöp,” pël yema.

Yesuuk ruurö kë mena

(Maak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

26 Pël mëak ten kaömp yenem Yesuuk kaömp nent wak Anutuun yowe mëak pel ninak epël yenia. “Epët nem mësëpëtak wa neë.”

27-28 Pël niak wain kelön nent wak Anutuun yowe mëak ten ninak epël yenia. “Epët nem iit. Il yoolaan Anutuuk omën selap pitëm saunat won yewasem pim sulöp ngolöpët taë yewas. Pötaanök ar pourö wak neë.

29 Ne niamaan kat wieë. Yangerak eprek wain iit peene nëen pet yair. Arring kaalak nanën wë ënëmak akun kaöaöök nem Pepapë naë wain i maim nent nëmpenen ëa.”

30 Ten kaömp na pet irak ngönën tan nent mëak kakaan oröak Olip tomökël saut.

Yesuuk Pitaë piin yak mowasëpnaaten ök mëëa

(Maak 14:27-31; Luk 22:31-35; Son 13:36-38)

31 Kan kourak yesem Yesuuk tenën epël niaut. “Röök eptak ar pourö ne sëp newesak kas sënëët. Arim pël ëënë pöt ngönentak ngön nent epël wia. ‘Ne sëpsëp ngarangkëp mëngkën sëpsëpörö repak sëpnaat.’

32 Ne yaap wel wiin weletekaan wal ë neulëen wet rëak Kalili yangerak së wëen ar ënëm waisënëët.”

33 Pël niaan Pitaak epël yema. “Eporö sëp niwesak kas sëpën koröp. Ne pöt, pël naëngan pan.”

34 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ne yaap niamaan kat wi. Ni röök eptak kokor ngön naën wiaan akun nentepar nent yak newasumëët.”

35 Pël maan Pitaak kaalak epël yema. “Nimënt yanimëngkem ne nempënëak yaan pöteta yak naniwasën ëëmaap.” Pël yemaan ten pourö tapël mëëaut.

Yesu pi Kesemani ngësöök së Anutuun kimang mëëa

(Maak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Pörekaan yesem yang lup nenta yapinte Kesemani pörek së oröak Yesuuk tenën epël yenia. “Ar eprek wëen ne ëngkrek së Anutuun kimang memaan.”

37 Pël niak Pitaare Sepeti pim ruaar koirak saut. Yesem ngës rëak ya këlangön kön wiak ya ngës pan ëa.

38 Pël yeem epël mëëa. “Ne ya këlangön panë yeem wel wiima yangap yaë. Pötaanök kosang newesak neering itiiit öpa.”

39 Pël mëak kot nent ëngkël së ë kosaö yangerak wesirak wë Anutuun kimang ngöntak epël mëëa. “Pep, ni kön wiin pangk ëen pöt këlangön nem naë orööpënëak yaë epot mop wasum. Nem könöök won, nim könöökë wiaul ëëm.”

40 Pël më pet irak pim ru naar namp pöröa naë së itaangkën ka uraan Pitaan epël ök mëëa. “Ar neering kot nent itiiit naëngan ma?”

41 Moröktak wiap sënganëen lup itiiit wë Anutuun kimang maë. Arim lupöt kengkën yeëetak koröpöt könöm yaalni.”

42 Pël mëak kaalak sê Anutuun kimang mëak epël mëëa. “Pep, këlångön epot ilap neriipënëak kôn wiin pangk naën èën pôt yok pangk kat wiimaat. Nim kônöökê wiaul èëm.”

43 Pël më pet irak kaalak pim ru naar namp pöröa naë sê itaangkên pitëm itöt kônöm yaëën ka ureim wëën itena.

44 Pël ëak kaalak sê kimang maan akun nentepar nent ëa. Ngön wet réak kimang ngöntak ök mëëa tapët kaalak mëëa.

45 Kimang më pet irak ru naar namp pöröa naë sê epël mëëa. “Ar om ka kônkôn ureim wë ma? Peene epët nemëën kup mowiipna akunet temanöm yes. Omën Këëp nemëën kup mowiak omën utpetaröa moresi neulëëpnaat.

46 Wal èën sêpa. Omën nemëën kup mowiipnaap e yaarö.”

*Yutasök Yesu kööre toköröa moresi ulmëa
(Maak 14:43-50; Luk 22:47-53; Son 18:3-12)*

47 Yesu pi pël yamëem wëën ten pim ru 12 pöröakaan namp yapinte Yutas pöpring omën kësang pan kiri ar yaaö kaöaröere ngarangköröak maan inre tang wak wais oröaut.

48 Yutas Yesu kup mowiipna pöp wet réak pitën epël mëëa. “Ar ëwat sënëën tot numaatak pël yaëën tapöp wesak wali ön.”

49 Pël mëak pi teëntom Yesuu naë wais, “Aköp, ni e wëën ma?” pël mëak tot yen.

50 Pël èën Yesuuk epël yema. “Ngöntöp nim èëmëak waisan pöl ë.” Pël maan pit wais yeö.

51 Pël yaëën ten Yesuring wëauröakaan nampök pim öpwer yepatuukaan téak kiri ar yaaö wotöököpë inëën ru namp möak pim katëëp per yoola.

52 Pël èën Yesuuk piin epël yema. “Ni öpwer yepatuuk më. Omën öpwerring nga yaë pörö naröak kangiir öp möön wel wiipnaarö.

53 Ne nem Pëpapön kimang maan pi teëntom ensel kësang pan rongan 12 pôt wes mëën wais kaamök elnëëpna pôt ni köpël ma?

54 Pël èëmaatëp ngönëntak utpet nem naë orööpënëak ëa epot tol ëak orööpën?”

55 Pël niak pi öpënëak waisauröen epël yema. “Ar neen ngaap wesak wali neönëak inre tang wak yewais ma? Ne kët ël epotë ngönën tup kaöetak arring wëaup. Pël èën ar akun pötë neneön yaarö.

56 Pël ëaap omën epot yaaröön tektek ngön yaaö omnaröa ngaanëer retëng ëa pôt kë yaarö.” Pël yemaan ten pim ruurö sêp mowesak kas saut.

*Yesu ngön yaatak moulmëa
(Maak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Son 18:13-14, 19-24)*

57 Ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö pit kiri ar yaaö wotöököp, Kaia-pas pim kaatak wa top ëak wëën omën Yesu wali wa pörö pi pörök mësak sê moulmëa.

58 Pël èën Pita pi ènemënëm sa. Pël ëak pi kiri ar yaaö wotöököpë kaatak oröak ëmööké kakaati sê ilëak pit Yesu tol yaalmë pôt itaampënëak ngai omnaröa tekarak wël aisëa.

59 Pël èën kiri ar yaaö kaöaröere kansol pourö Yesu mëmpnaan omën naröak kaar réak pim utpet ëautön mapënëak ap wesa.

60 Pël yeem pimëën ngön kaar kësang pan koiraap pôt kônöm naën èën om ap weseim wëën ènemak omën naar pitëm naë sê

61 epël mëëa. “Omën epmor epël ëaumor. ‘Ne Anutuu ngëëngk tup epët tööl olëak kaalak kët nentepar nent ök remaap,’ pël yaan kat wiaumor.”

62 Pël maan kiri ar yaaö wotöököpök wal ëak Yesuun epël ök mëëa. “Pitëm nimëën ngön ya epëten tol yewasën? Ni kangiir nent naëngan ma?”

⁶³ Pël maan Yesu ngön nemaan wëen kiri ar yaaö wotöököpök kaalak epël ök mëëa. “Ne Anutu wëwëetaringëp pim ëöetak pëël niamaan kosang wesak am. Ni Anutuu Yaö Niiaup, Kristo, Anutuu Ru tapöp ma?”

⁶⁴ Pël maan Yesuuk kangiiir epël mëëa. “Nimtë yaan pi tapët. Pötaanök ne niamaan kat wieë. Ënëmak Omën Këëp ne Anutu wëere kosangëp pim yaapkëël wel aisëak kutöm kepilôtë rangk yewaisën it nengempun sa.”

⁶⁵ Pël maan kiri ar yaaö wotöököp ya utpet pan ëen pimtë ulpëënëp keli olëak pim omnaröen epël ök mëëa. “Pi Anutu il yemowasem utpet wesak ya. Tol ëen omën munt narö piin ngön mapnaaröen kaalak ap weseim öpen? Ar pim Anutuun utpet wesak ya pöt yok kat wia.

⁶⁶ Ar tol yak?” Pël maan epël mëëa. “Pi utpet yaarek wel wiip.”

⁶⁷ Pël mëak pim këere wot kantak wasöp ngës menak momöa. Ën naröak kerëmteparë mor kaë yemomöem

⁶⁸ utpet wesak epël mëëa. “Kristo, omën ni yanimö pöpë yapinte ök a.”

Pitaak Yesuun yak mowesa

(Maak 14:66-72; Luk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita pi ka tomök ëmöökö kakaati wel aisëaan inëen koont nampök pim naë së piin epël mëëa. “Namp ni, Yesu Kalili yangerakaanëp piiring wëaup.”

⁷⁰ Pël maan pi omnaröa ëöetak yak wesak epël mëëa. “Ne nim yaan pipten ëngk ma e yewas.”

⁷¹ Pël mëak ëm kanrak orööpënëak yaëen inëen koont munt nampök itenak omën naë wëauröen epël mëëa. “Omën epop Yesu Nasaret kakaanëpring wëaakë yaaup.”

⁷² Pël yemaan Pita pi yak weseë kosang wesak epël mëëa. “Anutuu ëöetak ne piin köpël.”

⁷³ Pël maan wë ngöpngöp yaëen omën pim naë wëauröak së piin epël mëëa. “Ten nim ngön köngkömöön kat yawi. Ni yaap pim toktakaanëp.”

⁷⁴ Pël yemaan Pita pi kosang panë wesak ngön köntak epël mëëa. “Ne Anutuu ëöetak omën pöpön köpëlëp.” Pël maöataring kokor ngön ëa.

⁷⁵ Pël ëen Pita pi Yesuu epël mëëa pöt kön wia. “Ni kokor ngön naën wiaan akun nentepar nent yak newasumëëp,” pël mëëa pöten kön wiak yaköm pan ëen së ing kaö ëa.

27

Omnarö Yesu Pailatë naë wak sa

(Maak 15:1; Luk 23:1-2; Son 18:28-32)

¹ Ëlpam walën kiri ar yaaö kaöaröere ngarangk pourö wa top ëak Yesu mëngkën wel wiipnaata ngönte kosang wesa.

² Pël ëak maan wii tëak mësak së Rom yang ngarangk Pailat pöpë naë moulmëa.

Yutas wel wia

(Ngön 1:18-19)

³ Wel wiipënëak kosang wesa pöt Yutas kup mowiaup kat wiak tol ëënak ëan pël kön wiak ya utpet ëen siluwa mon 30 ëak mena pöt wak së kiri ar yaaö kaöaröere ngarangköre kaip ti menak epël mëëa.

⁴ “Ne utpet ëak saun wonöpön kup niwiin mëmpunëak yeë.” Maan pit epël mëëa. “Tol ëen tenën yeniaan? Pipët nimtëetëp.”

⁵ Pël maan monat Anutuu ngönën tup kaöetak moolëak së kaö töa.

6 Pël een kiri ar yaaö kaöaröere ngarangkörö siluwa mon pöt wa rongan äak epël mëä. “Mon epot kup niwiak waut. Pötaanök ke epëlöt ngönënen yawiautak wiipenaataan nga wia.”

7 Pël mëak pit ngön ë kopëta wesak omën kamaatëaanörö yang kel weerëpënëak omën yang kaap ket yaaupë yang lup nent sum ëa.

8 Pël ëa pötaanök yang lup pöta yapinte omën iita yanget pël ya.

9 Pël een tektek ngön yaaö namp Seremaia pim ngaanëer ngön ëa pöt kë oröa. Ngön pöt epët. “Israel omën naröak siluwa mon 30 pöt omën sum ëëpënëak kosang wiak mena pöt pit kaalak wa.

10 Pël een aköpë ök neea pöl pit sum pötring omën yang kaap ket yaaupë yang lup nent sum ëa.”

Pailatök Yesuun pëël mëä

(Maak 15:2-5; Luk 23:3-5; Son 18:33-38)

11 Yesu pi Rom yang ngarangkepë ëöetak tauaan epël mëak pëël mëä. “Ni Yuta omnaröa omën omp aköp ma?” Maan, “Yok yaan pi tapët,” pël mëä.

12 Pël maan kiri ar yaaö kaöaröere ngarangköröak pimëen ngön ya yamëngkën pi kanguir nemaan ëa.

13 Pël yaëen Pailatök epël mëä. “Omnaröa ngön yaatak nimëen ngön ke nentere nent ya pöt kat nawiin ma?”

14 Pël maan Yesu pi ngön kangut nemaan pan yaëen yang ngarangkep pi yaan sa.

Pailatök Yesu këra yetaparak mööpënëak mëä

(Maak 15:6-15; Luk 23:13-25; Son 18:39-19:16)

15 Krismakiatë akun kësang pötak yang ngarangkep pi omnaröak omën namp wii kaatakaan wes mëëpënëak maan pöt wes më pël yeä.

16 Akun pötak omën namp yapinte Parapas pöp wii kaatak wë pöt omën pourö ewat wëa.

17 Pötaanök omnarö wa top äak wëen Pailatök epël mëä. “Talëp wes nimëëmëak aim? Parapas ma Yesu yapin nent Kristo yemak pöp?”

18 Yuta omën kaöarö Yesuun om pas kaaö kön wieë wii kaatak moulmëa pöt pi ewat wëak pël mëä.

19 Yang ngarangkep pi ngön pöt më pet irak pim ngön ë pet yaira urtak wel aisëaan pim öngöpök ngön nent epël wes mëä. “Ni omën wotpil puopë ngönte pet irngan. Ne peene wangarëtak piin itenak ya këlangön pan kön yawi.”

20 Pël yaëen kiri ar yaaö kaöaröere ngarangköröak omnaröen Parapas wes mëak Yesu mëmpnaan mapënëak këk mëä.

21 Pël een yang ngarangkep pi kaalak epël mëak pëël mëä. “Epaarëkaan talëp wes nimëëmëak aim?” Maan pitök, “Parapas,” pël mëä.

22 Pël maan epël mëä. “Ën Yesu, yapin nent Kristo pël yemak epop tol ëëm?” Maan epël mëä. “Pi këra yetaparak möön wel wiip.”

23 Pël maan pi kaalak epël mëä. “Omën epop utpet oröp nent ëa?” Maan ngön ë olëak epël mëä. “Këra yetaparak möön wel wiip.”

24 Pël maan Pailat pi wiap yemowasem itaangkën pim ngönte kat nemowiin yeem ngön kaëp kësang yaan pi maan iit kol mangkën Yesu mëmpna saunet pim naë won pöt pet elmëëpënëak pim moresiar i yairem epël mëä. “Omën wotpil epopë mëmpnaata saunet nemëen nasën, arimëen yes.”

25 Maan pit këm top äak epël mëä. “Pim mëmpnaata saunet tenre tenim ëaröaan wiaap.”

26 Pël maan Parapas pëël elmëak Yesu pol koröp wapötringöök momöak këra yetaparak mööpënëak ngaaröa ngësë wes momëa.

*Nga omnarö Yesuun ökre was elmëa
(Maak 15:16-20; Son 19:2-3)*

²⁷ Yang ngarangkepë nga narök Yesu mësak së ngarangkepë kaatak ulmëak maan nga omën pourö pim naë wa rongan ëa.

²⁸ Pël ëak pim ulpëenëp përe moolëak ngaaröa ulpëen köp möa namp momëa.

²⁹ Pël ëak wii këmampön ulte ket ë mowaëak kalaö naö mangkën mor yaapkëesi sungkör ëak taueëa. Pël ëen pim naë së ököök elmëak rar rë wesirak epël mëa. “Yowe, Yuta omnaröa omp aköp.”

³⁰ Pël mëak waasöp ngës menak sungköraö wa ëp ëak kepönöök momöa.

³¹ Ngaaröak ököökre waswas pël elmëak ngaë ulpëenëp përeëak kaalak pimtëëp më moulmëak këra yetaparak mööpënëak mësak sa.

*Yesu këra yetaparak möa
(Maak 15:21-32; Luk 23:26-43; Son 19:17-27)*

³² Pit kan yesem kamtaöök omën namp Sairini kakaanëp, pim yapinte Saimon, pöp koirak Yesu këra yetapëp wak sëpënëak këk maan wak sa.

³³ Pël ëak pit yang lup nenta yapinte Kolkota, tiarim ngöntak Kepön Kos pël yamëëa pötak së oröa.

³⁴ Pël ëak pit wain iitaring kakam yaaut irikor ëak mangkën na pet ëak kaaö ëa.

³⁵ Pël ëen pit pi këra yetaparak möak pim ulpëenre poë koröpöt wak ngasam-tak wiak talëpök öpën pöten itena.

³⁶ Pël ëak pörek wel aisëak piin ngarangk ëa.

³⁷ Pël ëak “Omën epop Yesu, Yuta omnaröa omën omp aköp,” ngön yaatak pimëen ngön pël ëa pöt këra welingweri retëng ëak kepön löötak mö ulmëa.

³⁸ Pël ëak pit ngaare këkain omën naar, namp yaapkëel, namp katnëel mö ulmëa.

³⁹ Pël ëen omnarö sak waisak yeem piin sömre ëlakëer kepön keke elmëak

⁴⁰ epël mëa. “Ni, ‘Anutuu ngëengng tupët tööl olëak kaalak akun nentepar nent ök remaap,’ pël ëauppe nimtë koröpö kaamök ë. Ni yaap Anutuu Ruup pöt këra yetaprakaan ent ëak ira.”

⁴¹ Pël yemaan kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö pit tapël ökre was elmëak epël mëa.

⁴² “Pi omën muntarö kaamök yaaupök pimtëen poprak yaë. Pi yaap Israel omnarö tiarim omën omp aköp pöt peene këra yetaprakaan ent ëak irap. Pël ëen tiar itenak piin kön wi kosang wasëpenaan.

⁴³ Pi Anutuun kön wi kosang yewasem, ‘Ne Anutuu Ruup’ pël yaaup. Pötaanök Anutuuk kent yaalmëa pöt ent ë moulmëëpnep.”

⁴⁴ Pël yemaan ngaare këkain omën pöaarökta tapël utpet wesak mëa.

*Yesu wel wia
(Maak 15:33-41; Luk 23:44-49; Son 19:28-30)*

⁴⁵ Këtëp luptak 12 kilok pötak wëen yanget koö olëak wiaan së wiap kan 3 kilok oröa.

⁴⁶ Pël ëen 3 kilok këtëp tingk wesak yengmaan Yesu pi ngön ëak epël mëa. “Eli, eli, lama sapaktani?” Pöt tiarim ngöntak epël. “Nem Anutu, nem Anutu, ni tol ëënak sëp yenewasën?”

⁴⁷ Pël yemaan omën pörek taueëaurö pit pöten kat wiak epël mëa. “Kat wiewë. Omën epop Eliaan merëk yema.”

⁴⁸ Pël yemaan pitëkaan namp pöömpö së i kaö kelwer wak wain i som yaautak wariak këkalëp kautak wa tëak Yesu nëmpënëak mena.

49 Pël yaëen naröak epël mëëa. “Kora, Elia pi wais kaamök elmëepën ma won pöten iteempa.”

50 Pël yemaan Yesu pi kaalak merëk kaö ëak pim könöp wes mëak wel wia.

51 Wel yawiin ngönën tup kaöetak poë koröp kësang ngeröök uteëaumpel oorekaan luptak keliak nempelnempel ëa. Pël yaëen yanger moup yamöön kël kësangöt luptak weling wera.

52 Pël yaëen omën yangatta këm nga ëën Anutuu omën ngaan wel wia narö selap weletakaan wal ëa.

53 Pël ëën Yesu wet rëak weletakaan wal ëënak pit omën yangat sëp wasak ka ngëengk Yerusalem pöök së oröak wëën omën narö selap pitën itena.

54 Nga omën wotöököpre omën piiring Yesu ngarangk wëa porö yanger moup yamöön omnant oröa pötön itenak kas kësang pan ëak epël mëëa. “Yaap, epop Anutuu Ruup.”

55 Yesu yamöön öng Kalili yangerakaan pim ënëm yewaisem kaömpre omnant kaamök elmë ima porö kamaarek wë iteneëa.

56 Öng pël ëa poröakaan narö eporö. Maria Matala kakaanëpre Maria muntap Semsre Yosep pöaarë ëlëpre, Sepeti pim ruaarë ëlëp piporö.

Yesu yang kel weera

(Maak 15:42-47; Luk 23:50-55; Son 19:38-42)

57 Wiap kanök Arimatia kakaan omën uröm kësang wieëa namp yapinte Yosep pöp sa. Pi Yesuu ru namp.

58 Puuk Pailatë naë së Yesuu sokuren ök mëëa. Pël maan Pailatök pim omnaröen sokur mampënëak ök mëëa.

59 Pël ëën Yosep pi sokur wak poë koröp kölam ompyaö naöök kör koëak

60 wak së pimtëën wesak kël öngöp ngolöp tëa naöök wiak kël kaö naö kur kaip tiak kanrak il wari ulmëak sa.

61 Pël ëën Maria Matala kakaanëpre Maria muntap piarip naë wel aisëak ngarangk wëa.

Ngaarö yangaöök ngarangk wakaima

62 Kë yesa akun ngëengktakëën omnant kön yaëen ëlpam walën ngëengk akun pöt oröön kiri ar yaaö kaöaröere Parisi ngönën omnarö wa top ëak Pailatë naë së epël mëëa.

63 “Kaöap, kaar omnamp pim öp wë epël ëaö pöten ten kön yawi. ‘Ne wel wiak kët nentepar nent won yesën kaalak wal ëëmaap.’

64 Pötaanök pim ruuröak së sokur kékain wak së ëlëp wiak kaar ‘Wal ëa’ epanok ni maan nga omnarö pit yangaöök së ngarangk wëën kët nentepar nent won sëp. Pim ngaan kaar, ‘Ne Kristo,’ ëa pöt wiaan kaalak ‘Weletakaan wal ëëmaap,’ ëa epët rangk sëën kaö sëpan. Pötaanök yeniak.”

65 Pël maan Pailatök epël mëëa. “Ar nga omnarö mësak së moulmëen këëkë ngarangk ëëp.”

66 Pël maan pit ngaaröaring së këlöökë rangk kël il mowiak ngaarö ngarangk öpënëak moulmëa.

28

Yesu wal ëa

(Maak 16:1-10; Luk 24:1-12; Son 20:1-10)

1 Kë yesa akunet pet irën Sante wamgam kan ëlpam walëpënëak yaëën Maria Matala kakaanëpre Maria muntap piarip itaampënëak yangaöökë sa.

2 Yesën moup kësangpel möön Aköpë ensel namp kutömweriaan irëak këlö wa pëlëer wiak rangk wel aisëëa.

³ Pim möönre koröpö kent tangarötë ököp, ën ulpëenëp kölam panë tëaup.

⁴ Pël ëen ngarangk wëaurö pit itenak kas kësang ëak reireë urak it köpköp tiak së ngentiak wieëa.

⁵ Pël ëen öngaar së oröön enselëpök epël mëëa. “Arip kas ëengan. Ne ëwat wë. Arip Yesu këra yetaprak möaupön itaampunëak waisan.

⁶ Pël ëanëp eprek won wiaap. Pim ngaan ök niia pöl ëak wal ëa. Wais, ur koseten itenëe.

⁷ Pël ëak së pim ruuröen epël ök maë. ‘Yesu pi weletakaan wal ëa. Pël ëak wet reäk Kalili yangerak së wëen ar ënëm së itaampunëët.’ Ngön kot pi tapët ök yeniak.”

⁸ Pël maan piarip teëntom yangaöökaan kaip tiak ërëpsawi kaö ë ruuröen ök mapënëak sa.

⁹ Yesën Yesu kan kourak koirak, “Yowe” mëëa. Pël ëen piarip pim naë së tok oriak ingesiare moröak yaya mëëa.

¹⁰ Pël ëen Yesuuk piaripön epël mëëa. “Kas ëengan. Arip së nem karuröen Kalili yangerak wais nen itaampnaan ök man.”

Yangaöök ngarangk wakaimauröa ngönte

¹¹ Öng pöaar yesën nga omën yangaöök ngarangk wakaimauröakaan narö kak së kiri ar yaaö kaöaröen omnant yangaöök oröön itena pötön ök mëëa.

¹² Pël ëen pit ngarangkörö wa top ë ulmëak ngön ë kopëta wesak nga omnarö sum kësang menak

¹³ epël mëëa. “Ar omnaröen epël man. ‘Rö kan ten ka uraan pim ruurö wais sokur këkain wak ëlëëp wia.’

¹⁴ Ngön pöt yang ngarangkëp kat wiak nga yaalniin pöt tenök wiap mowasën nga sëp wasëpnaat.

¹⁵ Pël maan ngaarö pit mon pöt wak së pitëm mëëa pöl ëa. Pël ëen ngön kaar pöt Yutia yangerak kaö wesak om aim wë.

Yesu pim ruuröen ya ngön mëëa

(Maak 16:14-18; Luk 24:36-39; Son 20:19-20)

¹⁶ Ten ru 11 pörö Kalili yangerak së Yesuuk ngaan rosir naö pi koirënëak ök niia pöökël saut.

¹⁷ Së piin itenak narö yaya yemaan narö kön selap ëaut.

¹⁸ Pël yaëen Yesu tenim naë wais epël yenia. “Kutömweriire yangerakë weëre kosang pout Anutuuk ne nen pet iraut.

¹⁹ Pötaanök ar yang ël epotë yesem omën ke nampre namp pourö nem ingre mor sëpnaan ngönën ök maim ön. Pël yeem Pepere Ruupre Ngëengk Pulö tenim yapintak i momëen.

²⁰ Pël ëak nem ngön ök niiaöre rë niulö pël elnieim pöt rë moulön ënëm ëëp. Ne niamaan kat wieë. Ne kët ël epotë arring wëen akun kaöaö temanöm sëpën sa.”

Maak

Yesu pi wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 35 pōta ök won sēen Maak puuk Yesuu ngōn ompyaō epēt retēng ēa. Maak yapin nent Son pōp Yerusalem kak wilēn wē Pitaare Pool kaamök elmēa. Pi Rom omnarōaan retēng ēa. Rom omnarō pōt, weēre kosangōtōn kōn wiin ompyaō yaaurō yak pi Yesuu ya retēng weēre kosangring mēneimauta ngōnte retēng ēa.

Pōt epēl wia.

Ngōn ompyaut ngēs rēaut 1:1-13

Yesuu Kalili yangerak ya mēnaut 1:14-9:50

Kalili yangerakaan Yerusalemē saut 10:1-52

Yerusalem kak Yesuu naē orōaut 11:1-15:47

Yesu wal ēaut 16:1-8

Yesuu ēō pet elmēaut 16:9-20

Son i yamēaupök ngōnēn ök maima

(Matiu 3:1-12; Luk 3:1-18; Son 1:19-28)

¹ Yesu Kristo Anutuu Ruup pim ngōn ompyaut ngēs rēak epēl orōa.

² Aisaia Anutuu tektek ngōn yaaupök epēl retēng ēa.

“Kat wi. Ne omēn nem ngōnte waup wes mēēn wet rapnaat.

Puuk nim kanō ningēsēpnaat.

³ Yang pultakaan omēn nampök epēl ya.

‘Aköpēēn kanō wotpil weseē. Ngēsak ompyaō panē weseē.’”

⁴ Aisaia pim retēng ēa pōl Son i yamēa pōp yang pultak orōak ngōn epēl ēa.

“Arim utpetat sēp wasēn ne ar i nimēēmaan. Pēl ēēn Anutuuk arim utpetat ent ē nuulapnaan.”

⁵ Pēl maan Yutia yangrakaanre Yerusalem kakaan omēn narō selap pim naē sē ngōn kat wiak pitēm ketre saunat tekeri wesak ök maan Sonök Yotan imeri i momēa.

⁶ Son pōp pim ulpēēn kosangēp pol kamel epōtök ket ēak mēak wēa. Pēl ēak pol korōpōök yepat ket ēaō naō urēēa. Ēn pim kaōmp pōt ngēntre mop pēēn neima.

⁷ Ngōnte pōt epēl ök maima. “Omēn nem ēnēm waisēpna pōp pim weēre kosangtak nemēt il wasēpnaap. Ne utpet epopök pim ing korōtepar wii nemowilnganēēp.

⁸ Ne i yaaptaring yanimē. Puuk pōt Ngēēngk Pulōök nimēēpnaat.”

Sonök Yesu i momēa

(Matiu 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ Akun pōtak Yesu Nasaret kak Kalili yangerakaan sē orōon Sonök Yotanēk i momēa.

¹⁰ Pēl ēēn imeriaan yaaprem itaangkēn kutömwer kēm nga ēēn Pulō ekēpē ök sak pim rangk irēa.

¹¹ Pēl yaēēn kutömweriaan ngōn nent epēl mēēa. “Ni nem Ruup. Ne nimēēn ya kē sak niin kent panē yaalni.”

Setenök Yesu morök elmēa

(Matiu 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Pēl yemaan Pulōök tapētakēēr yang omēn wonrekē wes mēēn sa.

¹³ Pōrek sē akun 40 wēēn Setenök morök elmēeima. Pi animaurōa tekrak wēēn enselōrōak kaamök elmēeima.

*Yesu pim yaat ngēs rēa**(Matiu 4:12-17; Luk 4:14-15)*

¹⁴ Son wii kaatak moulmēen wēen Yesu pi Kalili yanggerak sē orōak Anutuu ngōn ompyaut war wesak epēl ōk mēea.

¹⁵ “Akun temanōm yesēn Anutuuk peene wa ngaōōk nimēēpnaan yaē. Pōtaanōk lup kaip tiak ngōn ompyaut wak taē weseē.”

*Yesuuk ru kong nent pimēēn koira**(Matiu 4:18-22; Luk 5:1-11)*

¹⁶ Yesu pi Kalili i kaō pōōkē pouuk yesem itaangkēn omp nanang naar, Saimonre nangap Entru, piarip i kaō pōōk iir yoolaan itena. Piarip i kaō imēnōrō korak wes mēak mon wa pēl eim wēa.

¹⁷ Pēl ēēn epēl mēea. “Arip nem ēnēm waiseē. Pēl ēēn nook arpip i kaō imēnōrō yewan pi tapēl omnarōeta ōnēēn niulēēmaan.”

¹⁸ Pēl maan piarip tapētakēēr piarpim iirōt om wiak pim ēnēm sa.

¹⁹ Pēl ēēn pi kot nent ēngkēl yesem itaangkēn omēn nanang munt naar Semsre nangap Son, Sepeti pim ruuar, piarpim wangaōōkē rangk iirōt ompyaō yewasem wēēn itena.

²⁰ Pēl ēak piaripōn ngōn maan piarpim pepap Sepeti pim ya omnarōaring wangaōōk wēēn sēp mowesak Yesuu ēnēm sa.

*Yesuuk urmerap waō ē momēa**(Luk 4:31-37)*

²¹ Pēl ēak pit Kapaneam kak sē orōak kēt kē yesautak Yesu pi Yuta omnarōa ngōnēn tuptak sē ilēak ngēs rēak ngōnēn ōk mēea.

²² Pēl yaēēn omnarō pim ngōntaan yaan panē sa. Pi pepapōk ōngpōkōt wa kotiak maan ngōn kosangōtē ngarangkōrōa ngōn yaaut il mowesa.

²³ Pēl yaēēn akun tapētak ngōnēn tup pōta kakaati omēn urmerap pim lupmeri wēaō nampōk Yesuun ngōn ēak epēl mēea.

²⁴ “Elei, Yesu Nasaretanēp. Ni ten tol elniim? Ni utpet niwasumēak waisan korōp. Ne niin ēwat wē. Ni Anutuun naēaan Omēn Ngēēngkēp.”

²⁵ Pēl maan Yesuuk urmer pōpōn ngōn kosang mēak epēl mēea. “Ni ngōn angan. Omēn pipop sēp mowesak orōak sē.”

²⁶ Pēl maan urmerap orōōpēnēak omnamp mōk ē moolaan sē ngentiak wiaan ngōnēēr orōak sa.

²⁷ Pēl ēēn omnarō yaan panē sak neneren epēl mēea. “Elei, epēt orōpēt? Ngōn epēt maim nent. Wēere kosangring maan urmerarōeta pim ngōn ngaarēk yēo.”

²⁸ Pēl ēēn ngōn pōt ulōl sak Kalili yanger pangk ēa.

*Yesuuk Pitaē lēlamōp ompyaō mowesa**(Matiu 8:14-15; Luk 4:38-39)*

²⁹ Akun pōtak ngōnēn tuptakaan orōak Semsre Sonring Saimonre Entru piarpim kaatakē sa.

³⁰ Pēl ēak Saimon pim ōng lēlamōp yauman korōp es nga yeem wiaan teēt Yesuun ōk mēea.

³¹ Ōk maan pim naē sē moresi morōak wal ē moulmēen tapētakēēr korōp es nga pōt won sēēn kaōmp ar ē mena.

*Yesuuk omēn selap ompyaō mowesa**(Matiu 8:16-17; Luk 4:40-41)*

³² Wiap kan pōtak kētēp yeilaan omēn kak pōrek wēaurō pit omēn yauman yaaurōere urmerarō pitēm lupōtē wēaurō pourō pim naē wak sa.

³³ Pēl ēēn kak pōrekōrō ka kanrak sē rongan ēa.

³⁴ Pël èen yauman ke nentere nent yaaurö ompyaö mowesak urmerarö selap waö ë momëa. Pël ëak urmerarö pim songönte éwatörö yak tekeri wesak apanëak nga mëëa.

*Yesu pi Kalili yangerak ngönën ök maö sa
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Röök nginömööring ëlpam këëké newalën wiaan wal ëak yang lup omën won nentak së Anutuun ök mëëa.

³⁶ Pël èen Saimonre pim karurö piin ap wasö ënëm së

³⁷ koirak epël mëëa. “Omnarö niin ap yewas.”

³⁸ Pël maan epël mëëa. “Tiar ka munt temanöm wia pötëeta ngönën ök maö sëpa. Ne ya pöt mëmpëak waisaup.”

³⁹ Pël mëak Kalili yangerak ka wieëa pötë së ngönën tupötë ngönën ök maöre urmerarö waö ë më pël ëeim wakaima.

*Yesu pi omën kësë ëa namp ompyaö mowesa
(Matiu 8:1-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Omën kësë ëa namp pim naë së rar rë mowesirak epël mëëa. “Aköp, ni ompyaö newasumëak pöt yok pangk ompyaö newasumëët.”

⁴¹ Pël maan Yesu pi piin yaköm èen mores el mëak pim rangk mowiak epël mëëa. “Pël elniimëak yeëerek ompyaö së.”

⁴² Pël maan tapëtakëer pim këséat won sa.

⁴³ Pël èen teënt wes yamëem pepanöm mëak epël ök mëëa.

⁴⁴ “Epël yaalni epta ngönte omnaröen ök manganok om el wesak së nim koröpö kiri ar yaaö nampön pet elmë. Pël ëak omnarö nim ompyaö san pöt éwat sëpnaan Moses pim ngön kosangta wia pöl kiri ar ëëm.”

⁴⁵ Pël èen Yesu pi ka kaotë yoolök naaröön ëlëep omën wonötë wëen omën nalaan nal wëaurö pim naë seima.

2

*Yesuuk omën kosat kël wa namp ompyaö mowesa
(Matiu 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Wë ënëmak akun nentak Yesu pi kaalak Kapaneam kak së oröak ka nentak së wëen ka peparö kat wiak

² pim ka wëa pötak së wa top ëak peö èen ka kanëreta il wariak wëa. Pël èen Yesuuk pitën ngönën ök yemaan

³ omën mor kong nent pöröak omën kosat kël wa namp urtak wiak wak së oröa.

⁴ Pël ëak pim naë mowiiipënëak omën selap peö ëak wëen pomp ëak kaata ngaarëk is Yesuu wëaurek ka möör wak omnamp urtaring wes mëen irëa.

⁵ Pël èen Yesu pitëm kön wi kosang yewesauten itenak omën kosat kël wa pöpön epël ök mëëa. “Nem ruup, ne yok nim saunatë kangut ent ë yanuulak.”

⁶ Pël yemaan ngön kosangötë ngarangk pörek wëa narö kat wiak epël kön wia.

⁷ “Elei, omën epop pi oröp èënak epël ya? Pi, ‘Ne yok nim saunatë kangut ent ë yanuulak,’ pël yemaan Anutuu yapinte wa ngep yaalmë. Ya pöt Anutu pimtéetep.”

⁸ Pël yaëen Yesu pitëm könötön pim könöök itenak epël mëëa. “Arim lupötë tol èënak kön ke pil yawi?”

⁹ Nem omën kosat kël waupön, ‘Nim saunatë kangut ent ë yanuulak,’ ngön pël yemak pöt kengkënte. Pöt ar ngön pöta këet tekeri nasën èen nem ngön pöt yaap ma kaar pël newasngan. Èn nem omnampön, ‘Wal ëak së,’ ngön pël

yemak pöt könömēt. Pöt nem ngön pöta kēēt tekeri sēen ngön pöt yaap ma kaar pēl wasēnēēt.

¹⁰ Pötaanök ar ne kaar wonöp Omēn Kēēp e yangerak wē weēre kosang wak saunatē kangut ent ē yemoolak pōten ēwat sēnēak epēl ök yemaan iteneē.” Pēl mēak kosat kēl wa pōpōn epēl mēēa.

¹¹ “Ne epēl niamaan kat wi. Ni wal ēak korumōnte wak nim kaatakē sē.”

¹² Pēl maan pi wal ēak tapētakēēr korumōnte wak pit pourōa itōök kan sa. Pēl ēēn yaan sak Anutuun ping wesak epēl ök mēēa. “Tiar omēn ke epēl nenten itnaangkēn ēaut.”

Yesuuk Liwai pimēēn koirā

(Matiu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Yesu pi pēl ēak kaalak i kaō ēōökēl yesēn omēn selap pim ēnēm sēen ngōnēn ök mēēa.

¹⁴ Pēl ēak pōrekaan sē Liwai, Alpias pim ruup, pim mon yewaō kaatak wēen itenak epēl ök mēēa. “Nem ēnēm elnē.” Pēl maan pi wal ēak pim ēnēm sa.

¹⁵ Pēl ēak Yesuun yas maan pim kaatak sē wel aisēak kaōmp yenēn takis yewaōre utpet yaaō munt narō kēsang piire pim ruurōaring kaōmp ngawi na. Omēn ke pilorō kēsang pan pim ēnēm sa pötaanök.

¹⁶ Pēl ēēn Parisi omēn ngön kosangōtē ngarangk narōak itaangkēn pi omēn utpet yaaurōere takis yewaurōaring kaōmp ngawi yenēn pim ruurōen epēl mēak pēēl mēēa. “Arim rē yanuulaup, pi tol ēēnak omēn takis yewaurōere utpet omnarōaring kaōmp ngawi yen?”

¹⁷ Pēl maan Yesu kat wiak kangiiir epēl mēēa. “Omēn yauman wonōrō rota ngēsē nasēn. Yaumanngōrōakēēr pötaarōa ngēsē sa yaē. Ne omēn pitēmtēn kōn wiin wotpilōrō pēl yewas pōrō lup kaip tiipnaan memēak newaisēn. Won, omēn pitēmtēn kōn wiin saun yaaurō pēl yewas pōrō ngön ök maan lup kaip tiipnēak waisaup.”

Kaōmp ngēs yoolēauta ngōnte

(Matiu 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Akun pōtak Sonē ruurōere Parisi omnarōa ruurō kaōmp ngēs olēak wēa. Pēl ēēn omēn narō Yesu naē sē epēl mēak pēēl mēēa, “Sonē ruurōere Parisi omnarōa ruurō kaōmp ngēs olēak wē. Ēn nim ruurō tol ēēnak pēl naēn yaē?”

¹⁹ Pēl maan Yesuuk kangiiir epēl mēēa. “Omēn namp ōng ōpēnēak yeem pim karurōaring wēen karurōak yakōm ēēn kaōmp ngēs olēak ōpēn ma? Won. Pitring wēen kaōmp ngēs olēak naōpan.

²⁰ Ēnēmak omēn narōak pi wak kama ulmēēn akun pōtakōkēēr pim karurō yakōm ēēn kaōmp ngēs olēak ōpnaat. Pōl pit ne kama neōpna pōtakōkēēr nem ruurō neen yakōm ēēn kaōmp ngēs olēak ōpnaat.

²¹ “Omēn namp poē korōp ngolōpōōkaan kaō nent ilak ulpēēn ngaanēpē keliaurek wiak korir namēēpan. Pēl ēēpna pōt poē korōp ngolōp pōtak ulpēēn ngaanēp weruun ilak kaak sēpnaat.

²² Ēn omēn namp i kep pol korōpwerring ket ēa ngaan pōtak wain i ngolōpēt kolōn yok pangk naēpan. Pēl ēēpna pōt wain i pōt kep wetak pol korōp pōt sak il ngentiin iit orō sēpnaat. Pēl ēēn pol korōpwerta utpet ēēpnaat. Pötaanök wain i ngolōpēt kep ngolōptak lē mēēpna pōtak pangk ēēpnaat.” Yesu pēl mēēa pöta songōnte epēt. Mosesē ngön kosang ngaanōtre pimtē ngön ngolōpōt pangk irikor naēpan pōtenök mēēa.

Akun kē yesauta ngōnte

(Matiu 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Kë yesa akun ngëengnk nentak Yesure pim ruurö pit rais yaöökë lup yesem ruurö ulöp narö töa.

24 Pël yaëen Parisi naröak piin epël mëëa. “Kë yesa akun ngëengktak pitëm ya yamëngk pipotön pepanöm wia. Pit tol ëënak yaë?”

25 Pël maan Yesuuk epël ök mëëa. “Tewitre pim omnaröa kaömp won wë këënéen ëa pöt ar sangk kelak kat nawiin yaaurö ma?”

26 Apaiata pim kiri ar yaaö wotöök sak wëa akunetak Tewit pi Anutuu ngönën tup kaöeta kakaati së kaömp Anutuu ëöetak wieëa pöt kiri ar yaauröakëer nëmpnaan omën pasurö nëmpnanëak nga yaaut wak pimënt nak pim omnarö karut mangkën na. Pöt ar sangk kelak kat nawiin yaaurö ma?”

27 Pël mëak epël mëëa. “Anutu pi omnarö kaamök ëëpënëak akun kë yesaut ket ëa. Pi akun kë yesaut kaamök ëëpënëak omnarö ket naën.

28 Pötaanök Omën Këëp ne kë yesa akun ngëengnk pöta pepap. Nem kentöök akun eptak nem ruuröen omnant ëëpnaan memaat.”

3

Yesuuk omën kël wa namp ompyaö mowesa

(Matiu 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Akun nentak Yesu pi kaalak ngönën tupta kakaati ilëak itaangkën omën mores kël wa namp wëa.

2 Pël ëën omnarö pit Yesuuk akun ngëengktak ompyaö wasën pöt ngön yaatak ulmëëpënëak ngai yeem wëa.

3 Pël ëën puuk omën mores kël wa pöpön epël mëëa. “Wal ëak wais itëkëël tau.”

4 Pël mëak omnaröen epël pëël mëëa. “Kë yesa akun ngëengktak omnarö ompyaö elmëëpen ma utpet elmëëpen? Omnarö ompyaö mowasëpen ma utpet mowasëpen?” Pël maan pit nerek nemaan.

5 Pël yaëen pi pitëm lup kosang yaauten ya këlangön ëën nga it nalnal elmë pet irak omën pöpön epël mëëa. “Nim mores el më.” Maan mores el mëën kosang sa.

6 Pël ëën Parisi omnarö ka tomök së tapëtakëer Erotë omnaröaring pit tol ëak Yesu mëmpën pöta ngönte kopëta wesa.

Omnarö i kaöök wa rongan ëa

7 Yesu pi pim ruurö koirak i kaöök së wëen Kalili yangerakaan omën selap pan pitëm ënëm sa. Pörö pëen won, Yutia yangerakaanre

8 Yerusalem kakaan, Itumia yangerakaanre i Yotanë ëngk komuntakëlaanre Taiaare Saiton ka pöörarëaan omën selap pan pim yaautön kat wiak së oröa.

9 Pël ëën omën selap pörö pi ngepre un elmëëpanëak pim ruuröen wang naö temanöm wes ulmëëpënëak mëëa.

10 Omën selap pan ompyaö mowesa. Pötaanök omën ëmpölre yaumanörö pi mëëël elmëëpënëak së ngepre un elmëëpanëak wangaöön mëëa.

11 Pël ëën omën urmeraröaringöröak Yesuun itenak pim ingrak rar rë wesirak ngön ëak epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup.”

12 Pël yemaan pit pim songönte tekeri wesak apanëak kosang wesak nga mëëa.

Yesuuk pim ngön yaaö omën 12 pörö wa ulmëa

(Matiu 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Wë akun nentak pimënt rosir naöök së wë pim ru öpënëak kent kön wiauröen yas maan pim naë së rongan ëa.

14 Pël ëën omën 12 pörö ru wesak piiring wë ngönën ök maöre

15 urmerarö waö ë momë pël ëëpënëak mëëa.

16 Pim omën 12 ëak wa ulmëa pörö eporö. Saimonön yapin ngolöpët Pita mëëa.

17 Pël ëak Sems Sepeti pim ruupre nangap Son, piaripön yapin ngolöpët Poanesis mëëa. Tiarim ngöntak tangre kaö pöta ökaar pël apenaat.

18 Ën Entruure Pilip, Patolomiuure Matiu, Tomasre Sems Alpiasë ruup, Tatasre Saimon Selot pël yamëëa pöp pi ngaan Rom kamanëp sêp mowasëpënëak aima omën tok pötakaanëp piire

19 ën Yutas Keriot kakaanëp Yesuun kup mowiiipnaap.

Yesure Pielsepulë ngönte

(Matiu 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Yesu pi kaatak së wëën omën kësang pan kaalak wa top yaëën pit ruuröa kaömp nëmpna mopët won ëa.

21 Pël yaëën pim ëlre nang kat wiak, “Kön irikor yaalmë,” pël mëak koirëpënëak sa.

22 Pël ëën ngön kosangötë ngarangk Yerusalem kakaan sa pöröak epël mëëa. “Urmeraröa kaöap, Pielsepul, pim lupmeri wëën pöpë weëre kosangöök urmerarö waö ë yamë.”

23 Yemaan wa top elmëak ngön nokoliil nent epël mëëa, “Setenök tol ëak pimënt waö elmëëpën?”

24 Yang nerakë omnarö pitëm naë nga oröön nener mënak kom ëak pöt naön ëëpnaat.

25 Ën ka kopët nentak wëaurö tapël nener mënak kom ëëpna pöt repak sëën ka kosaö wiaapnaat.

26 Tapël Setenök werak pimënt möak waö elmeëpna pöt pangk kosang sak naën ëëpnaat. Pi kö sêpnaat.

27 Omën nga namp wëën munt nampök pim kaatak ilëak omnant naöpan. Wet rëak omën nga pöp wii të wiakök pim omnant pout öpnaat. Nga pöp Seten.

28 Ne yaap niamaan kat wieë. Omën utpet ke nentere nent ëak Anutuun utpet wesak mapna pöt Anutuuk omën utpet pöt poutë kangut yok pangk kërë moolapnaat.

29 Ën namp pi Ngëëngk Pulöön utpet wesak tapël mapna pöp pim saun pöta kangit ent ë nemoolapan, om kosang wiaapnaat.”

30 Ngön pipët, “Pim lupmeri urmerap wë,” mëëa pötaanök pil mëëa.

Yesuu ëlre nangaröa ngönte

(Matiu 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Ngön pipot ök yamëem wëën pim ëlre nang ka tomök së wë orööpënëak kakaatiil ngön wes mëa.

32 Pël ëën Yesu pi omnaröa öngpök wëën epël ök mëëa. “Nim ëlre nang tomök wë niin ya.”

33 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Nem ëlre nang talörö?”

34 Pël mëak omën wirö wa taap elmëak wëa pöröen iteneë epël mëëa. “Nem ëlre nang pörö eporö.

35 Omën Anutuu këm ngön ngaarëk yeö piporö nem ëlre nangarö pël yaë.”

4

Omnant öpöt olëauta watepang ngönte

(Matiu 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Yesu pi kaalak i kaō ēōök sē kēēkē wesak ngōnēn ōk mēēa. Pēl yaēēn omēn kēsang pan pim naē wa rongan ēa. Pēl ēēn pi wangaōōkē ngaarēk is wel aisēak wēēn omnarō yangarak wēa.

2 Pēl ēaan watepang ngōn nentere nent yamēem nent ngēs rēak epēl mēēa.

3 “Niamaan kat wieē. Omēn namp pim yaak sē omnant ōpōt olēa.

4 Pēl ēēn nant kamtaōōk ngentiin intōrōak orōak na.

5 Ēn nant kēlōōkē rangk ngentia. Pēl ēēn yanget kōnyangap wiaan yak teēt orōa.

6 Pēl ēēn kētēp ngaarēk apēr maan ōp pōt kotōn saap wak umōn rēa. Pōt misēnōt kotut pōtaanōk.

7 Ēn nant nōnōtē ōngpōk olēa. Pēl ēēn nōnōt orōak ngep ēēn sēsē ēak mos ēa.

8 Ēn nantōkēer yang kolaptak olēa. Pēl ēēn pōtōkēer aprak ulōl sak kē kēsang pan uta. Kengk nemorēēt 30, nemorēēt 60, nemorēēt 100 pēl uta.”

9 Ngōn pipēt maō sē epēl mēak pet ira. “Katringēpōk ngōn epēt kat wiip.”

*Yesu pi tol ēēnak watepang ngōnōt mapēnēak mēēa
(Matiu 13:10-17; Luk 8:9-10)*

10 Omnarō sa pet yairēn pimēt wēēn pim ru 12 pōrōere omēn munt piiring wēaurō pim watepang mēēautē songōnōtōn pēēl mēēa.

11 Pēl ēēn epēl mēēa. “Anutu pimtok wa ngaōōk nimēak wē ngōn ēlēēp pōta songōntē arēnōkēer pet yaalni. Ēn omēn muntarō pit pōta songōntē kat wiipanēak watepang ngōn ōk yak.

12 Pit Anutuu naē rē olaan pitēm saunatē kangut kērē olapan itōōk itaampēnaatak kēēten yok pangk itnaampan ma katēēpōk kat wiipnaatak songōntēn kēēkē kōn nawiipan.”

*Omnant ōpōt olēauta watepang ngōnta songōntē
(Matiu 13:18-23; Luk 8:11-15)*

13 Pēl mēak epēl mēēa. “Watepang niak pōta songōntēn ēwat nasēn ma? Pēl yaēēn tol ēak watepang ngōn pout niaan ēwat sēn?

14 Omnampē ōpōt olēa pōt ngōnēn ōpōt olēa.

15 ōpōt kamtaōōk ngentia pōtē ōkōrō pit ngōnēn kat wiak wa lupmeri wiin Seten tapētakēer wais wak sēpnaat.

16 Ēn ōpōt kēlōōkē rangk ngentia pōtē ōkōrō pit ngōnēn kat wiak tapētakēer kent kōn wiak wak ōpnaat.

17 Pēl ēak lupōtē misēn il natēēn. Pōtaanōk akun kot nent kōn wi kosang wesak wēēn pitēm Anutuu ngōn ngaarēk yeō pōtaan omnarōak kēlangōn kat mowiak utpet mowasēn tapētakēer wil kēlok ēēpnaat.

18 ōpōt nōnōtē ōngpōk ngentia pōtē ōkōrō pit ngōnēn kat wiipnaatak

19 wē korōpōōkē omnantōn kōn selap ēēre monere urōmen kentre kaur ēēre omēn munt nantōn war ē pēl yaēēn pōtōk ngep elmēēn ngōnēn mos ēēpnaat.

20 Ēn ōpōt kolaptak ngentia pōtē ōkōrō pit ngōnēn kat wiak wak wēēn pitēm wēwēatē kē ompyaut orōōpnaat. Narō kē 30, narō kē 60, narō kē 100 pēl orōōpnaat.”

*Esuwesi ngōntē
(Luk 8:16-18)*

21 “Talēpōk esuwes mangiak wak sē kapita ōngpōk mēēre urta ikanōōk wi pēl ēēpēn? Pēl naēpan. Urta ngaarēk wesiren ēwa ēēpnaat.

22 Omēn ēlēēp wia pipot wi naōpanēēt. Pipot tekeri sēpnaat. Ēn ngep ēēn wia pipot wiakaim wi naōpanēēt. Ēnēmak wēlēl ēēn omnarō itaampnaat.

23 Katringēpōk ngōn epēt kat wiip.”

24 Pël mëak epël mëëa. “Ar nem ngönöt këëkë wesak kat wieë. Arök omnant omnaröaan elmëënë pöt Anutuuk tapël kaip ti nimpnaat. Pël ëak muntat kaö wesak nimpnaat.

25 Namp Anutuuk ngön ompyaö nant mangkën taë wak öpna pöp muntat mampnaap. Ën namp mangkën taë wes wak naön ëëpna pöp kot weëa tapët Anutuuk kama wa ëp ëën elek öpnaap.”

Omnant öpöt olaan yaaröauta watepang ngönte

26 Yesu pi ngön nent epël mëëa. “Anutuu wa ngaöök yanimë pöt epël. Omën namp pim yaak omnant öpöt olapnaat.

27 Pël ëak rö kan ka urööre këtëk wal ëak wë pël yeem rengap yaaröön pöta songönte köpël öpnaat.

28 Yanger pimtök kaamök elmëën rengap orööpnaat. Wet rëak rengap orööpnaat. Pörekaan ëp wilëpnaat. Pörekaan këët ütöpnaat.

29 Pël ëak köp sëën omnamp tööpnaat. Këët yatöa akunet temanöm yes.”

Këra lëlëp kotupë watepang ngönte

(Matiu 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)

30 Yesuuk omnaröen ngön nent epël ök mëëa. “Anutuu wa ngaöök yanimë pöt tolëëlte? Ne oröp nantë ök ëak am?”

31 Pipët këra lëlëp nampë ökö. Lëlëp pöp kot panëëp, omën muntatë lëlëpöröak il yewas.

32 Pël yaëetak orökökëër pöpök këra muntat il wesak wap wiak wëën intörö wais ngentiak kët kosöptak wëëre ka ëp wi pël yaë.”

33 Yesu pi watepang ngön nentere nent mëak ngönën ök maima. Pitëm ewat sëpnaat ök maima.

34 Nent war wesak nemaan, watepang pëën maima. Pimtë ruuröaring pëën wëäkëër war wesak ök maima.

Kentöök Yesuu ngönte ngaarëk wa

(Matiu 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Kët taptak wiap kanök pim ruuröen epël mëëa. “Tiar i kaö olëak ëngk komuntakël sëpa.”

36 Pël maan omën kësang pörek wëën sëp mowesak teëntom piiring wangaöök ilëak yesën wang munt nant ënëm sa.

37 Yesën kent kësang panë möak kaö maat wangaöök ilëak peö ëëpënëak ëa.

38 Pël yaëën Yesu pimënt wangaöökë kasngaël ngan rerekta rangk ka uraan it moilak epël ök mëëa. “Rë yanuulaup, tiar kö sëpenëak yeëep ya ngës naën ma?”

39 Pël maan wal ëak kentöön nga mëak i kaöön epël ök mëëa. “Ni leng ëak wia.” Pël maan kentö leng ëën i kaö wiap sa.

40 Pël ëën pitën epël mëëa. “Ar oröpëën kasiin sak yeë? Arim kön wi kosang yewesaut won ma?”

41 Pël maan pit yaan sak neneren epël mëëa. “Elei, omën epop tal namp apen? Puuk kentre i kaö maatön nga maan pim ngönte ngaarëk yeöp.”

5

Yesuuk omën nampökaan urmerarö waö ë mëa

(Matiu 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Pit i kaö olëak ëngk komuntakël Kerasa yangerak së öröa.

2 Pël ëak wangaöökëen yaaröön omen urmerap pim lupmeri wëäo namp omën yangaöökëen së pi koirä.

³ Omèn pöp omèn yangaöök wë nga yaëen ingre morötë wii yaapötökre seenötök tē yemowiin pangk naën yaaup.

⁴ Omnaröak kët ël epotë ingre morötë wii yaapötök tēere seenötök tē pël ëën wii yaapöt il olëak seenötta tapël il olëak wëën omnarö mor öpënëak yaëen pangk naën yaaup.

⁵ Pi rö kanre këtëk poutë omèn yangaöökre rosiratë ka ureim wë ngön ë olëak aimeë pimtök pimtë koröpö kël möeimën utpet ëaup.

⁶ Omèn pöpök kamaarek wë Yesuun itenak pöömpö së rar rë wesirak yaya yamëem

⁷ ngön ëak epël mëëa. “Yesu ni Anutu Ngarëk Panëëpë Ruup. Ni ne tol elnëëm? Ne Anutuu ëöetak niamaan. Ni këlangön nangkan.”

⁸ Yesuuk, “Urmerap ni, omnampökaan oröak se,” pël ök mëëa pötaanök.

⁹ Pël ëak Yesuuk pim yapinten pëël maan epël mëëa. “Nem yapinte Selap. Ten selap wë pötaanök.”

¹⁰ Pël mëäk ke urak kimang epël mëëa. “Ten yang epër sëp wasënaataan waö elnëëngan.”

¹¹ Pël ëën yang pörek tangitak pol narö kësang lupönöök wëa.

¹² Pël ëaan urmerarö pit Yesuun ke urak epël kimang mëëa. “Ni ten wes nimëën polöröa öngpök ilenaan sën.”

¹³ Pël maan Yesuuk kuure mak maan urmerarö pit omèn pöpökaan oröak së polöröak ilëa. Pël ëën polörö pöömpö së parëaöök oröak së i kaöök ilëak i nak wel wia. Pol pörö selap 2000.

¹⁴ Pël ëën pol ngarangkörö kas së kaare yang pörekë omèn wëauröen ök më pet ira. Pël ëën omnarö itaampënëak sa.

¹⁵ Pël ëak omnarö pit pöten itaampënëak Yesuu naë së oröak itaangkën omèn urmerarö selap piikaan oröak sa pöp könö koirak poë koröp urak Yesuu naë wel aisëaan itenak kas ëa.

¹⁶ Pël yaëen itenauröak omèn urmerarö wakaima pöpë ngönteere polöröa ngönte poutepar ök mëëa.

¹⁷ Pël ëën pit Yesu pitëm yanger sëp wesak sëpënëak ke urak mëëa.

¹⁸ Yesu wangaöök yeilaan omèn urmeraröaring wakaima pöp piiring sëpënëak ke urak mëëa.

¹⁹ Pël yaëen Yesuuk ke mourak epël mëëa. “Nim kak së nimoröaring wë Aköpë nim naë retëng kaö elniak sant yaniwas pipta ngönte ök mam.”

²⁰ Maan omèn pöp Tekapolis yangerak ka 10 pötë Yesuuk pim elmëa pöt pout ök maö sa. Pël ëën pit kat wiak yaan sa.

*Yesuuk Sairasë koontupre öng namp ompyaö mowesa
(Matiu 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Pël ëak Yesu pi wangaöök ilëak ëngk komuntakël së oröak i pisöök ngentiak wëën omèn kësang pim naë së oröak wa top ëa.

²² Pël yaëen ngönën tupta ngarangk namp yapinte Sairas pi Yesuu naë së pim ingrak tok oriak

²³ kosang wesak epël mëëa. “Nem koontup wel wiipënëak yaë. Pötaanök ni wais morësi mor wëën ompyaö sak öp.”

²⁴ Pël maan kat wiak yesën omèn kësang pan pim ënëm yesem pi il mowari yesa.

²⁵ Pël yaëen pitëm tekarak öng namp öng yauman ëeim wëën krismaki 12 ëak won saup wëa.

²⁶ Öng pöp rotaaröak ya mængkën pangk naën om këlängön kat wieim wëa. Pël yeem pim sumat meneimën won sa. Pël èen yaumante won nasën om èeim wëa.

²⁷ Öng pöpök Yesuu yaauta ngönte kat wiak omnaröa tektrak wë Yesuu kasngaël sê pim ulpëenëpök mësël elmëa.

²⁸ Pöt, “Ne om pim ulpëenëpök mësël elmëëma pöt ompyaö sumaat,” pël wesakök ëa.

²⁹ Pël elmëen tapëtakëer won sëen kat men èen pim koröpö taë sa.

³⁰ Pël èen Yesu pim weëre kosangö won yesem yaan kat men ëak omnaröa tektrak kaip tiak, “Talëpök nem ulpëenëpök mësël yaalnë,” mëak pël mëëa.

³¹ Maan ruuröak epël mëëa. “Omnarö selap wë naröak mök ë yanimëërek, “Talëpök neek mësël yaalnë?” pël angan.”

³² Yemaan Yesu pi pöt talëpök yaalmë pöt ewat sëpënëak omnaröen it nalaan nal elmëa.

³³ Öngöp pi pöt pim koröpöök retëng oröa pöten itenak kas kön wiak reireë urak Yesuu naë sê pim ingrak tok oriak pim songönte war wesak ök mëëa.

³⁴ Pël maan puuk epël mëëa. “Koontup aë, nimtë kön wi kosang yewe-sautak ompyaö yesën. Pötaanök ya kë sak sê ompyaö öm.”

³⁵ Öng pöpön pël yamëem wëen omën narö ngarangkëpë kaatakaan sê ngarangkëpön epël mëëa. “Nim koontup wel wiaarek këpök rë yanuulaup koirak waisngan.”

³⁶ Pël yemaan Yesu kat mowieë ngarangkëpön epël ök mëëa. “Kön selap èënganëp om kön wi kosang newas.”

³⁷ Pël mëak omën muntaröen nga mëak Pitaare Semsre nangap Sonringörö pitëmënt sa.

³⁸ Së ngönën tupta ngarangkëpë kaatak oröak omën selap pan pit ingre këlël aö ngön kaëp kaö aim wëen itena.

³⁹ Pël ëak kakaati sê omnaröen epël mëëa. “Ar tol èënak ingre ya ilak aö epël yeë? Koontup wel nawiin om ka ura.”

⁴⁰ Pël yemaan sômre ëlak yeëa. Pël èen pit koö ë mëen yaaröön ëlre pepaarring pim ruurö pëen koontupë wieëa pörek ilëa.

⁴¹ Pël ëak koontupë moresi moröak epël mëëa. “Talita kumi.” Pöt tiarim ngöntak, “Koontup, ni wal èëmëak yeniak,” pël apenaat.

⁴² Maan tapëtakëer koontup wal ëak sak waisö ëa. Koont pöpë krismakiat 12 pël won saup. Pël èen omnarö itenak yaan utpet sa.

⁴³ Pël yaëen omnaröen ök mepanëak kosang wesak nga mëak koontup kaömp mangkën nëmpënëak mëëa.

6

Nasaret omnarö Yesu kasëng mena (Matiu 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Yesu pi kaare yang pör sëp wesak pimtë ka songöntakël yesën pim ruurö ènëm sa.

² Së wëen ngëengk akunet temanöm sëen ngönën tuptak sê ngönën ök mëëa. Pël èen omën selap kat wiak yaan sak epël mëëa. “Elei, omën epët tarëkaan örö morëa? Ewat kësang eppel talëpök rë moula? Pël ëak pim retëng kaö yaaö pöt kaö panë maimal yaë.

³ Tiar piin ewat wë. Pi ka ök yarëaupë ruup. Pim ëlëp Maria. Yokot pim nangarö Semsre Yosep, Saimonre Yutas pörö. Èn koont pim nangaröeta tiarring wë.” Pël mëak piin kaaöre këëpöt elmëa.

4 Pël yaëen Yesuuk epël mëëa. “Tektek ngön yaaö namp ka nantëeröak piin ping wesak yema. Pël yaautak pimtê kaare yangerak wëen piiring wëauröak kaö nasën wë wesak piin ping wesak nemaan ë yaë.”

5 Kak pôrekörö pitëm piin kön wi kosang nemowasën ëautaan ya retëng weëre kosangring nant kësang pitëm naë namëngkën ëa. Om yauman omën kopët nampnamp pim moresiar rangk mowiak ompyaö mowesa.

6 Pël ëak pitëm piin kön wi kosang nemowasën ëa pôtaan yaan sa.

*Yesuuk pim ru 12 pôrö ya nga wes mëa
(Matiu 10:5-15; Luk 9:1-6)*

Yesu pi ka muntatê ngönën ök maö seima.

7 Pël yeem pim ru 12 pôröen yas maan sëen urmerarö waö ë momëëpënëak weëre kosang menak ngës rëak kom ëak naar naar pël pël ëak wes momëa.

8 Pël ëak kan kourakê omnant wak sëpanëak nga mëak sungkörat pëen wak sëpënëak mëëa. Kaömpre kërre monere pöt wak sëpanëak mëëa.

9 Ing körötökëer mëak ulpëënaarta pouwaar mëëpanëak nga mëëa.

10 Pël mëak epël ök mëëa. “Kak nerek së oröak ka ilanë piptak pëen wë olëak oröak sën.

11 Kak nerek së oröön ngöntre kar elniak arim ngönöt kat nawiin yaëen pöt kasëng menak ing porpor elmëak arim ingötëaan yangre ulölöt ka pöök kërë moolëak sëen pitëmtê songönöt kön wiipnaan.”

12 Pël maan pit së lup kaip tiipënëak ngönën ök mëëa.

13 Pël yeem urmerarö selap waö ë momëëre yauman yaaurö selap tapël i kolapöt wa momëak ompyaö mowasö pël ëa.

*Erotök maan Son mëna
(Matiu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-9)*

14 Yesuu yaauta ngönte aö aö yesem yang omp ak Erot pim naë oröön kat wia. Omën naröak epël mëëa. “Omën pipop Son i yamëaup pi wel wiak wal ëaup yak weëre kosangring ya retëng pipot yamëngk.”

15 Narëak Yesuun, “Elia,” pël mëëa. Ën naröak, “Pi tektek ngön yaaö ngaan wakaimauröa ök namp.”

16 Pël yemaan Erot pi kat wiak epël mëëa. “Won, Son nem ngernger ilaup pi tapöpök weletakaan wal ëak wë.”

17-18 Erot pi wet rëak pim nanëp Pilipë öngöp, Erotias, wa ëp ëa. Pötaanök Sonök Erotön epël ök mëëa. “Ni nim nanëpë öngöp wa ëp ëan pöt yok pangk naën.” Pël maan Erotök Sonë nga mëëa pôtaan pi wali wak wii tëa.

19 Erotias Sonë piin nga mëëautaan ya sangën kön wiak mëmpënëak kan ap wesak sëp wesa.

20 Erot pi pöt Sonön kön wiin omën wotpilre ompyaup pël weseë piin kasinkasin ëak mait elmëa. Pël yaëen yak Erotias pi namëngkën ëa. Pël yaëen Erot pi Sonë ngönöt kat wiak ëngk ma e wesak kön selap ëa. Pël yeemak kat wiipnaataanta kent ëa.

21 Wë ënëmak Erot pim wila akunet temanöm sëen pim ngarangköröere nga omën wotököröere Kalili yangerakaan omën kaöarö wa top elmëak këere kaömp mena. Pël yaëen Erotiasë Son mëmpna kanö oröa.

22 Pit wa top ëak wëen Erotias pim koontup pitëm ëöetak së tan yaura. Pël yaëen Erotre piiring wëaurö itenak kent kön wia. Pël ëak Erotök koontupön epël mëëa. “Ni omën nenten kent ëen aan pöt nimpaat.

23 Pël mëak Aköpë ëöetak kosang wesak epël mëëa. “Omën pasutön aan pöt nimpaat. Ën nem yangereta kom ëak kaö ner nimpëak aan pöt pangk nimpaat.”

24 Pël maan koontup sê ëlëpön epël mëak pëel mëëa. “Ne omën oröpötön mam?” Maan ëlëpök mëëa. “Son i yamëaup pim kepönöön ma.”

25 Pël maan koontup pi pöömpö omp aköpë naë sê epël mëëa. “Ni Son i yamëaup pim kepönö peene tapëtakëer söwarweri wiak nampëak kent yaë.”

26 Pël maan omp aköp pi ya utpet kön wia. Pël ëaup kaöapre omën piiring wëauröa ëöetak ngön kosang wesak ök mëëa pötaan kuure mak mëëa.

27 Pël ëak teënt nga omën namp Sonë kepönö wak waisëpënëak mëëa. Pël ëën pi wii kaatak sê Son ngernger ilak

28 kepönö söwarweri wiak wak sê koontup mangkën wak sê pim ëlëp mena.

29 Pël ëën Sonë ruurö kat wiak sê sokur wak sê yang kel weera.

Yesuuk omën 5000 pörö kaömp mena

(Matiu 14:13-21; Luk 9:10-17; Son 6:1-13)

30 Yesuu ngön yaaö omnarö ya nga ë im olëak kaalak sê pim naë wa top ëak pitëm ya mëmpöore ngönën ök maö imautë ngönöt ök mëëa.

31 Pël ë pet irën omën selap yesën yewaisën yaëën kè sëere kaömp nê ëëpna mopö won yaëën ruuröen epël mëëa. “Tiarimënt omën wonrek sê kè sëpa.”

32 Pël mëak pitëmënt wangaöök ilëak yang omën wonrekël sa.

33 Pël yaëën omën selap pitëmток itenak ëwat sak ka poutëaan i kaö pouuk kan pöömpö sê wet réak oröa.

34 Pël ëën Yesu pi wangaöökkaan oröak omën selap pan wëën itenak sëpsëp pep wonöröa ök wakaima pötaan yaköm kön wiak ngës réak ngönën ngönöt selap ök mëëa.

35 Pël yaëën könöp wali yesën itenak ruuröak Yesuu naë sê epël mëëa. “Tiar yang omën wonrek wëën könöp wali yesrek

36 ni omnarö wes mëën ka wia pötë sê kaömp sum ëak nëmp.”

37 Maan Yesuuk epël mëëa. “Arök nant meneë.” Pël maan ruuröak mëëa. “Ten sê 200 kina pötak kaömp sum ëak wais mampunëak yaan ma?”

38 Maan epël mëëa. “Arim naë kaömp tolël ëak wiaarek sê iteneë.” Maan pit sê itenak, “Kaömp mor nas, ën i kaö imën kopët naar pël ëak wia,” pël mëëa.

39 Pël ëën omnaröen nönö mö mëak rek mëak wel aisapënëak mëëa.

40 Pël maan pit rek nemor 100, nemor 50 pël pël ëak wel aisëa.

41 Pël ëën Yesu pi kaömp mor nas pötring i kaö imënaar wak kutömweriil iteneë Anutuun yowe mëak pelak omnarö kom ë mampënëak ruurö mena. Pël ëak i kaö imën pöaarta tapël kom ë mampënëak mena.

42 Pël ëën pit pourö nak kep wesak

43 kaut olaan wak kër 12 pötë waulön peö ëa.

44 Omën kaömp na pörö selap pan, ompörö 5000.

Yesu i kaöökë roro sa

(Matiu 14:22-23; Son 6:15-21)

45 Kaömp na pet irën tapëtakëer Yesuuk pim ruurö wes mëën wangaöök ilëak ëngk komuntak Pesaita kakël wet réak yesën pimënt omnarö wes mëa.

46 Pël ëën yesën pimënt Anutuun ök mapënëak rosiraöök isa.

47 Pël ëën koö yoolaan wangaö i kaö luptak yesën pimënt wëa.

48 Pël ëak pi itaangkën kentö sëpnaalaan yamöön pit weë ngentiak poprak yaëën ëlpam walëpënëak yaëën kaöökë roro sê pitëm naë oröak il mowasëpënëak ëa.

49 Pël yaëën pit itenak kas kësang ëak, “Elei, waötöp ëngk yewais,” pël mëak merëk ëa.

50 Pit pourö itenak kas kësang ëën pël ëa. Pël yaëën teënt epël mëëa. “Nemtok yewaiserek kas ëëngan.”

⁵¹ Pël mëak pitëm naë wangaöök ilaan kentö leng ëa. Pël ëen pit yaan sak ngön won sak wëa.

⁵² Pöt kaömp mena pöta songönte ëngk ma e wesa pötaan pitëm lupöt om il wariak wëa.

*Yesu pi Kenesaret yangerak omnarö ompyaö mowesa
(Matiu 14:34-36)*

⁵³ I kaö olëak Kenesaret yangerak sê oröak wangaö leng ë ulmëa.

⁵⁴ Pël ëen wangaöökaan yaaröön tapëtakëer omnarö Yesuun itenak

⁵⁵ kaatë pöömpö sê yaumanörö urötring wak Yesuu wëautëel kat wiak pötëel seima.

⁵⁶ Pël ëen ka kaöre kot Yesuu yesautë yauman omnarö wak sê ka tomök mowiin pim ulpëen kautak pëen mësël ëak ompyaö sêpënëak kék mëea. Pël maan omën pël ëa pörö ompyaö sa.

7

*Yuta omnaröa ëaröa yaautë ngönte
(Matiu 15:1-9)*

¹ Parisi ngönën omën naröere ngön kosangötë ngarangk narö Yerusalem kakaan Yesuu naë sê wa rongan ëa.

² Pël yeem pim ruuröakaan narö kaömp nêmpënëak ngön kosangta wieëaul mor i nairën kewilring kaömp yenën itena.

³ Parisiire Yuta omën pourö kaömp nêmpënëak pöt pitëm ëaröa ngön kosangta wieëaul mor iirakök yenauro.

⁴ Pötaanök sum yaurekaan pitëm kaatë sê oröak mor i nairën kaömp nanëmpän. Pöt pëen won kapre kelönre omnant pout iirak pitëm ëaröa ngön kosangta wieëaul yaaurö.

⁵ Pötaanök Parisiire ngön kosangötë ngarangkörö pit Yesuun epël mëea. “Nim ruurö pit tol ëenak tenim kaöaröa ngön kosangöt ilak pitëm moröt i nairën omnant wak yen?”

⁶ Maan epël mëea, “Kaar omnarö aë. Tektek ngön yaaö omën Aisaia pim ngaanëer arimëen ngön ëa pöt kë yaarö. Pöt epël.

‘Omën eporö pitëm këmötök neen yaya yanëem pitëm lupötök këepöt yaalnëaurö.

⁷ Pitëm ngönöt nem ngön këeta urtak wiak nener rë yemoulaurö.

Pël yeem neen yaya yenëaan itaangkën mos ë yaë.’

⁸ Ar Anutuu ngön kosangöt moolëak arimté ngönöt kosang wesak wak wëaurö.”

⁹ Pël mëak epël mëea. “Arim ëaröa ngön kosangöt ulöl wesak aö imeë Anutuu ngön kosangöt utpet wesak komun yauraurö.

¹⁰ Mosesök kosang wesak epël ëa. ‘Nim ëlre pepaarë ngön ngar wak ompyaö elmë.’ Ën nenteta epël. ‘Omën namp pim ëlëpön ma pepapön utpet wesak mapna pöp mën wel wiip.’

¹¹ Mosesök pël yaatak ar ngön epël yaaurö. ‘Namp pim ëlre pepaar omën nenten ap yewasën omën pim piarip kaamök elmëëpna pöt pim naë wiaan pöten, “Ne omën epët Anutuun yaö ëaup,” yemaan’

¹² arök pim ëlre pepaarë ikanöök wë kaamök elmëëpna pöt il yemowariaurö.

¹³ Ar pël yeem arim ëaröa ngön kosangötë ënëm yeë pötak Anutuu ngönte ke ur yoolak. Pël yeem omën utpet muntta yaaurö.”

*Yenautök omnaröa lupöt utpet newaspan
(Matiu 15:10-20)*

¹⁴ Yesu pi pël mëak kaalak omnaröen ngön maan sëen epël ök mëä. “Ar pourö nem ngön ök niama epët kat wiak kön wi sokoleë.

¹⁵ Omën nëen yaatak yes pipotök lupmer utpet newasën yaë. Lupmeriaan yaarö pötök lupmer utpet yewas.

¹⁶ [Katringöpök ngön epët kat wiip.]”

¹⁷ Pël mëak omnarö wëen kaata kakaati yesën ruuröak watepang ngön pötaan pëel mëä.

¹⁸ Pëel maan Yesuuk epël mëä. “E, arta om köpël wëan ma? Omën nëen yaatak yes pipötök tol ëak lupmer utpet niwasëpën?”

¹⁹ Pipot lupmeri nasën, yaatak sëen ya yaar pöten ar köpël ma?” Yesu pim ngön pöt, yenautök utpet naniwaspan pël mëä.

²⁰ Pël mëak yal menak epël mëä. “Lupmeriiaan omnant apër yaarö pötök utpet yaniwas.

²¹ Omën lupmeriaan yaarö pöt epot. Kön utpet, öngre omp nga yaaö, këkain, omën yamëngka, öngre omp wëwëet kom yaaö,

²² war, omën utpet panëet, morök, omën kewilringöt, keimön, omnaröen utpet wesak yaauf, iep inging, irikor.

²³ Omën utpet pipotök omën lupmeriiaan apër oröak lupmer utpet yaniwas.”

*Pinisia köpël öng namp Yesuun kön wi kosang wesa
(Matiu 15:21-28)*

²⁴ Yesu kaare yang pör sëp wesak Taia kak naë së oröak ka nenta kakaati ilëak omnarö pim wëaut kat wiipanëak ëlëëp wëaup tol ëak ëlëëp öpën?

²⁵ Tapëtakëër öng namp pim wëaut kat wia. Öng pöp pim koontup lupmeri urmerap wëaup yak Yesuu naë së pim ingrak tok oria.

²⁶ Öng pöp pi maim Siria yangerak Pinisia yangerakaanëp. Pöpök pim koontupökaan urmerap waö ë mëëpënëak ke urak mëä.

²⁷ Pël ëen Yesuuk epël mëä. “Rungaarö kaömp nak kep ëëpënëak ëaut. Pötaanök rungaaröa kaömpöt wa ëp ëak kentörö nemangkën ë yaë pöl ni maimap kaamök naalniingan.”

²⁸ Pël maan öngöpök kangiiir epël mëä. “Aköp yaap yaan. Pël ëaup kentörö rungaarö kaömp yenën ikanöök wë lupöt ti ngentiin na yaë pöl ni kaamök elnë.”

²⁹ Pël maan Yesuuk epël mëä. “Ni pil yaan nim koontupökaan waö ë yamëerek së.”

³⁰ Pël maan öngöp kaatak së itaangkën pim koontup urmerap piikaan oröak sëen ompyaö ka uraan itena.

Yesu pi omën ngön won katun namp ompyaö mowesa

³¹ Yesu pi Taia kakaan kaip tiak Saiton kak il wesak Kalili i kaökë naë Tekapolis yangerak ka 10 ëak wieëa pörek së oröa.

³² Pël ëen omën ngön won katun namp pim naë mësak së mores rangk mowiipënëak ök mëä.

³³ Pël ëen omën pöp omnaröa naëaan mop nentakël mësak së ulmëak pim mor wotö kat kanöök mowiak wasöp ngësak yangapöök wa momëak

³⁴ kutömweriil iteneë ëm mëak omnampön epël mëä, “Epata.” Tiarim ngöntak, “Kat kan të.”

³⁵ Maan katëëp kan tëen yangapööta kaip tiin ngön yaap ëä.

³⁶ Pël yaëen Yesu pi pöta ngönte kaö wesak apanëak nga mëëa. Pi kosang wesak yemaan pit ke ur moolëak aö sëën kaö sa.

³⁷ Pit yaan panë sak epël mëëa. “Omnant pout ompyaö wes pet yair. Katunöro kat nga mowasoöre ngön wonöro ngön nga mowaso pël yaë.”

8

Yesuuk omën 4000 pöro kaömp mena

(Matiu 15:32-39)

¹ Akun pötak omën kaö pan pim naë wa top ëak wë këen wëën ruuröen ngön mëak epël mëëa.

² “Ne omën kësang eporöen yaköm kön yawi. Pit neering wë kaömp nanën wëën kët nentepar nent ëak yes.

³ Pit këen wes mëën pöt kan kourak yesem utpet ëëpnaat. Narö yang waliitëaan waisaurö.”

⁴ Pël maan ruuröak epël mëëa. “Pultak wëep kaömpöt tarëkaan koirak omën selap eporö mangkën pangk ëëpën?”

⁵ Pël maan Yesuuk, “Arim naë kaömp tolël ëak wia?” pël maan, “Kaömp 7,” pël mëëa.

⁶ Pël maan omnarö wel aisapën mëak kaömp 7 pöt wak Anutuun yowe mëak pelak ruurö mangkën omnarö mena.

⁷ Pël ëak i kaö imën kopët naar wieëa pöaar tapël wak yowe mëak omnarö mampënëak mëëa.

⁸ Pël ëën omën pourö nak kep wesak kaut olaan wak kër 7 pötë waulön peö ëa.

⁹ Omën kaömp na pöro selap pan, 4000. Nëën wes mëën kaalak yesën

¹⁰ tapëtakëer ruuröaring wangaöök ilëak Talmanuta yangerak së oröa.

Parisi omnaröak retëngtaan mëëa

(Matiu 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Pörek wëën Parisi omnarö Yesuu naë së oröak kutömweri retëng nent oröön itaampënëak morök elmëak këkre tö mëak piiring ngön nga ela.

¹² Pël ëën pi ya këlangörring ëm mëak epël mëëa. “Omën peene akun eptak wë eporö ar tol ëënak ya retëngët ëëmëak yak? Ne yaap niamaan kat wieë. Ne utpet ke piloro arimëën ya retëng nent naalniingan.”

¹³ Pël mëak sêp wesak wangaöök ilëak ëngk komuntakël sa.

Parisiire Erotë omnaröa yisötë ngönte

(Matiu 16:5-12)

¹⁴ Yesem ruurö kaömpöt kat kol wiak sa. Pël ëën om kopët nent wangaöök wieëa.

¹⁵ Pël eaan Yesuuk pitën pepanöm mëak epël mëëa. “Ar Parisiire Erotë omnaröa yisötön ngarang këëkë ëën.”

¹⁶ Pël maan pitëmënt neneren epël mëëa. “Tiar kaömp peretöt wak newaisën ëautaan epël yenia.”

¹⁷ Pitëmënt pël yaan kat men ëak epël mëëa. “Kaömp peretöt kat kol wiak waisan pöten tol ëën neneren yemak? Ar songönten ewat nasën ma? Ar kön tektek nasën wë ma?”

¹⁸ Ar iteneëak omnant këëkë itnaangkën ëere katöt wëak ngönöt këëkë kat nawiin yeë ma? Nem omnant yeë pöten kat kolak wë ma?

¹⁹ Ne kaömp 5 pöt kom ëak omën 5000 pöro mangkën nëën kaut om wiaan wak kër tol ëak waulön peö ëa?” Pëël maan, “12,” mëëa.

20 Ën kaömp 7 ëak kom ëak omën 4000 pörö mangkën nëen kaut om wiaan kër tol ëak waulön peö ëa?" Pëel maan, "7," mëëa.

21 Pël maan epël mëëa. "Pöten ar om kön tektek nasën wë ma?"

Yesuuk Pesaita kak omën it il tēja namp ompyaö mowesa

22 Yesure ruurö Pesaita kak së oröak wëen omën naröak omën it il tēja namp Yesuu naë wak së mësël elmëëpënëak ke urak mëëa.

23 Pël ëen omën it il tējaupë moresi wak kaöökë wilëngkëel së ulmëak itöörarë waasöp mongësak mores kepönöök mowiak pëel mëëa. "Omnantön ityaangkën ma?"

24 Maan it il tējaupök it ngaulak epël mëëa, "Ne omnaröen itaangkën këraatë ökörö sak waisak yaë."

25 Pël maan Yesuuk pim mores itöörarë mowiin ompyaö sa. Ompyaö sak itöörar nga ngëna. Pël ëak omnant kamaarekre naë wieëa poutön këékë pan itena.

26 Pël ëen Yesuuk, "Ka epöök ilangan," pël mëak pim kaatakë wes mëen sa.

Pitaak Yesuu songönte war wes mëëa

(Matiu 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Yesu pi pim ruurö koirak Sisaria Pilipai kakë naë ka kot wieëa pötëel sa. Kamtaöök yesem Yesuuk epël mëak pëel mëëa. "Omnarö neen talëp aim?"

28 Pël maan epël mëëa. "Naröak niin, 'Son i yamëaup,' pël yaan naröak, 'Elia,' naröak 'Tektek ngön yaaö namp wes,' pël aim."

29 Pël maan epël mëëa. "Ën arimtok pöt neen talëp aim?" Pël maan Pitaak epël mëëa. "Ni Kristo, Anutuuk Yaö Niiaup."

30 Pël maan omnaröen pim songönte ök mapanëak nga mëëa.

Yesuuk pimtë wel wiipna ngönte war wes mëëa

(Matiu 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Akun pötak Yesuuk ngës rëak war wesak epël mëëa. "Omën Këëp ne wë ënëmak këlangön kësang kat newiire ngarangkre kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangöte ngarangkörö pit kasëng nemenak nemëngkën wel wiak kët nentepar nent yangaöök wieë wal ëëmaap."

32 Ngön pöt war wesak ök mëëa. Pël ëen Pitaak pëëntak koirak së ngës rëak nga mëëa.

33 Pël ëen kaip ti ruuröa ngësël iteneë Pitaan nga mëak epël mëëa. "Seten, ni sëp newesak së kan newariingan. Nim yaan pipët Anutuü ngönte won, omën ngönte."

34 Yesu pi omën selap pörek wëauröere pim ruurö wa top ë ulmëak epël ök mëëa. "Omën namp pi nem ënëm elnëëpënëak pöt pimtë könöökë kentöt këëpöt weseë, 'Ne Yesu pimëen wel wiima pöt pangk ëëmaap,' pël wesak pim këra yetapër waalak nem ënëm elnëëp."

35 Namp pim wëwëet keimön ëak öpna pöt pim wëwëet kö sëpnaat. Ën namp nemëenre nem ngön ompyautaan yak wëwëet këëpöt wasëpna pöt pim wëwëet orö morëëpnaat.

36 Ën namp yangerakë omnant pout kent ëak weim wëen pötök pim wëwë ompyaut utpet mowasën won sëen omën pötök tolëel kaamök elmëëpën? Pël naëpan.

37 Ma namp pim wëwë ompyaut kaalak öpënëak pöt öröpöt kangiiir mampën?

38 Namp pi omën utpet ëak Anutuun kön wi kosang newasën yaaö epöröa tektrak wë nemëentre nem ngönëntaan kön wiin ëö ëëpna pöp pi Omën Këëp

nook nem Pemapë ewaö nem rangk wiaan nem ensel ngëengkörö koirak wais oröak piin kaaö elmëemaap.

9

¹ Ne yaap pan niamaan. E taua eporö arëkaan narö wel nawin wëen Anutuu wa ngaöök nimëepna pöt weëre kosangring yaaröön itaampun sa.”

*Yesu pi möönre koröp maim wa
(Matiu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Kët 6 ëak won sëen Yesu pi Pitaare Semsre pim nangap Son pörö koirak rosir wali naöök së pitëmënt wakaima. Pël ëak pi pitëm ëöetak möönre koröp maim wa.

³ Ulpëenëp kölam panë tëen ëwa elmëa. Pöt yang omnaröa naënganëël ëa.

⁴ Pël ëen pit itaangkën Eliaare Moses piarip oröak Yesuring ngönaak yeem wëa.

⁵ Pël yaëen Pita pi köpël yak Yesuun köntak epël mëëa. “Kaöap, ten eprek wëen ompyaö yaë. Pötaan ka kot nentepar nent ëak ök renaan, nent nimëen, nent Mosesëen, nent Eliaëen ëak.”

⁶ Ruurö pit yaan sak reireë yaurem Pita pi köntak pël mëëa.

⁷ Pël yaëen tapët pöt uröam kölam ëwa nempel irë kaka elmëen Anutuuk uröamta öngpökaan epël mëëa. “Epop nem Ruup. Ar pim ngönte kat wiin.”

⁸ Pël maan pit it nalaan nal ëak itena pöt Yesu pimënt wëa.

⁹ Pit rosiraöökaan yeirëem Yesuuk pitën pepanöm epël mëëa. “Arim omën it köpëlöt ityaangk pöten omnaröen peene ök mangan. Ënëmak Omën Këëp ne weletakaan wal ëënak omnaröen ök man.”

¹⁰ Maan ruurö pit ngön pöt yak wesak wë pitëmënt neneren epël mëëa. “Weletakaan wal ëëpna pöt tol nent?”

¹¹ Pël mëak Yesuun epël mëak pëël mëëa. “Elia wet rëak waisëpnaap ngön kosangötë ngarangkörö pit tol ëënak pël aim?”

¹² Pëël maan epël ök mëëa. “Yaap, Elia pi wet rëak oröak Anutuu Yaö Neeaup nemëen omnant kopëta wasëpënëak ëaut. Pötaanök ‘Omën Këëpön utpet wesak mëak këlangön kat mowiipnaat,’ ngönëntak pël retëng ëa pöta songönte tol nent?”

¹³ Eliaan pöt epël ök yeniak. Pi yok oröak wëen omnaröak pitëm kentöök utpet mowasëpënëak ngönëntak ëa pöl elmëaup.”

*Yesuuk yokot nampökaan urmerap waö ë momëa
(Matiu 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Pit rosiraöökaan ru muntaröa naë së itaangkën omën selap pitëm naë oröak wëen ngön kosangötë ngarangk narö pitring ngön nga yaalem wëa.

¹⁵ Pël yaëen omën pörö Yesuun itenak yaan sak tapëtakëer së koirak yoöre ërëp mëëa.

¹⁶ Pël ëen pi epël mëak pëël mëëa. “Ar tol ëënak ngön nga yaal?”

¹⁷ Maan omën pöröakaan nampök oröak epël mëëa. “Rë yanuulaup, urmer ngön won sa nampök nem yokotup utpet yemowasënak wak yewais.

¹⁸ Yokot epop urmerapök kët ël epotë mök ë moolaan ngentiak këmtakaan kepop yaaröem këet nampnamp mënak ingre mor kosang sak wiaakë yaë. Pël yaëen nim ruuröa naë wak wais waö ëëpënëak ök maan pit ök ëen pangk naën yaë.”

¹⁹ Maan Yesuuk epël ök mëëa. “O omën kön wi kosang yewesaut wonörö, aë. Ar neen kön wi kosang nenewasën yeem kön wiin akun tolëël arring wë arim könömöt weim öm? Yokotup nem naë wak waisëe.”

²⁰ Pël maan yokotup wak yesën urmerap Yesuun itenak tapëtakëer yokotup mök ë yangerak moolaan rikrik yaurem wieë kepop yangësa.

²¹ Pël yaëen Yesuuk pepapön epël mëak pëël mëëa. “Epët akun taltak orö morëa?” Maan pepapök epël ök mëëa. “Kotuukëer.

²² Urmer epop yokotup utpet wasëpënëak esuawesiire imeri wa yemoolëaup. Ni pöta weëre kosang wiaan pöt tenipön yaköm kön niwiak kaamök elni.”

²³ Maan Yesuuk epël mëëa. “Weëre kosangtaan yaan. Pötaan niamaan kat wi. Namp pi kön wi kosang yewesautaring öpna pöp omnant pout yok pangk ëëpnaap.”

²⁴ Pël maan tapëtakëer rungaapë pepapök ngön ë olëak epël mëëa. “Ne kot nent kön wi kosang yaniwas. Nimtok nem kön wi kosang yewesaut wiapre kor epët kosang newas.”

²⁵ Pël yemaan Yesuuk omën selap pim naë së yaaröön urmerapön nga mëak epël mëëa. “Ngön won katun epop, ngön kosang yeniak. Ni oröak kama së kaalak waisngan.”

²⁶ Pël maan urmerap ngön kaëpëer oröak sëpënëak yokotup wa moolaan ngentiak wel ök wiak wieëa. Pël ëaan omnarö itenak, “Wel wiä,” pël mëëa.

²⁷ Pël yemaan Yesuuk yokotup moresi moröak wal ë tau moulmëa.

²⁸ Pël ëak kaata kakaati yeilaan pim ruurö pëentak së epël mëak pëël mëëa. “Ten tol ëak waö elmëënëak poprak ëan?”

²⁹ Maan epël ök mëëa. “Urmer ke pipëlörö omën nentak won, kimang ngöntak waö ë momëët.”

*Yesuuk pim wel wiipna ngönte ök maan akun nentepar ëa
(Matiu 17:22-23; Luk 9:43-45)*

³⁰ Pit yang pör sëp wesak Kalili yangerak së oröak sa. Pöt omnarö piin kat wiipanëak ëléep sa.

³¹ Yesem ruuröen epël mëak rë moula. “Omnaröak Omën Këëp ne ngaaröa moresi neulëen pit nemëngkën ket nentepar nent won sëen kaalak wele-takaan wal ëëmaap.”

³² Pël maan pit ngön pöt kat wiak ëngk ma e ëën pëël mapënëak ëak kas ëën sëp wesa.

*Wotöök wëauta ngönte
(Matiu 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Pël ëën yesem Kapaneam kak së oröa. Pël ëak kakaati së ruuröen pëël mëëa. “Ar kamtaöök oröp morëënëak neneren mëëaurö?”

³⁴ Pël maan pit om ngön won sak wëa. Pöt pit kamtaöök yesem, “Talëpök wotöök wë,” pël mëak neneren maö seima pötaanök.

³⁵ Pël ëën wel aisëak ruurö wa top elmëak epël ök mëëa. “Namp pi wotöök öpënëak pöt muntaröa kasngaël wë inëen elmëëp.”

³⁶ Pël mëak runga kot namp wak pitëm tekarak tau moulmëak moresök kaamök elmëëe epël mëëa.

³⁷ “Omën nemëen yak runga kot ke epëlëp sant elmëëpna pipop ne sant elnëëpnaap. Neen sant elnëëpa pöpök nemënt won, nem wes nemëaupönta sant elmëëpnaap.”

*Utpetatëen këkre tö yaauta ngönte
(Luk 9:49-50; Mati 18:6-9; Luk 17:1-2)*

³⁸ Sonök Yesuun epël mëëa. “Rë yanuulaup, ten itaangkën omën namp nim yapintak urmerarö waö ë yamëen itenaut. Pël ëaupök omën pöp tiarim ënëm naën yaë. Pötaanök tenök pël ëëpanëak kan mowariaut.”

39 Maan Yesuuk epël mëä. “Kan mowariingan. Namp nem yapintak retëng ke pipëlöt yaaupök tol ëäk kengkën sak neen utpet wesak apën?”

40 Tiarim yaat komun naurön ëëpnaapök tiarim karip kaamök yaalniaup pël sak öpnaap.

41 Ne yaap niamaan. Nampök ar Kristoë omnarö pël wesak i pëente nimpna pöt kangit won naëpan.

42 “Namp pi kot ke epëlöröakaan namp neen kön wi kosang yewesaupön këk maan pim kön wi kosang yewesaut sëp wasëpënëak yaëën pöt pël ëëpanëën narök wet réak kël kësangó pim mesetak öngö moutak i kaöök moolaan i nak wel wiipna pöt pangk ëëpnaat. Pöt omën pöpök maan kot ke epëlöröa namp pim kön wi kosang yewesaut sëp wasën pöt kangiir utpet kaö panëët pim naë örööpnaat.

43 Pël ëäk nim moresök utpet nent koirën pöt il olam. Mor kopëtasring wëwë kosangtak ömë pöt ompyaö. Pouwesiarring wëën Anutuuk parëaöök es kosangwesi niolaan pangk naën ëëpnaat.

44 [Parëaöökë ngëëpörö wel nawiiipanëërö. Esuwesta nariinwes.]

45 Ma nim ingesök utpet nent koirën pöt il olam. Ing kopëtasring wëwë kosangtak ömë pöt ompyaö. Pouwesiarring wëën Anutuuk es parëaöök niolaan pangk naën ëëpnaat.

46 [Parëaöökë ngëëpörö wel nawiiipanëërö. Esuwesta nariinwes.]

47 Ën omën nim itöök itaampëetak weru nuulaan utpet ëëmëak yeem pöt it pö ur olam. It kopët naööring Anutuu wa ngaöök yanimë pötak ömë pöt ompyaö. Pourarring wëën Anutuuk es parëaöök wa niolaan pangk naën ëëpnaat.

48 Parëaöökë ngëëpörö wel nawiiipanëërö. Esuwesta nariinwes.

49 Tomunat yenautë yoola pöl esuwesök omën pouröa rangk olapnaat.

50 Tomun pöt ompyaut. Pël ëautak pim misëngö won sak wiaan tol ëäk kaalak misëng wasën pangk ëëpën? Ar tomuneta ök sak wë neneraan mayaap ëeim ön.”

10

Öng wes yamëauta ngönte

(Matiu 19:1-12; Luk 16:18)

1 Yesu pi pörekaan Yutia yangerere Yotan ëngk komuntakël së oröa. Pël ëäk pörek wëën omën selap nan kaalak pim naë së oröa. Pël ëën pim yaaö pöl kaalak ngönën ök mëak rë moula.

2 Pël yaëën Parisi narök së morök elmëak pëël mëä. “Omën namp pim öngöp wes mëën pangk ëëpën ma?”

3 Maan Yesuuk epël mëä. “Moses pi pöta ngönte tolëël niia?”

4 Pël maan pit epël mëä. “Namp wes mëëpënëak pöt pep kosangwer menak wes mëëpnaat. Moses pi pötaan kuure mak niiaut.”

5 Maan Yesuuk epël mëä. “Moses pi arimté lup kosang yaautaan yak ngön kosang pipët retëng ë nina.

6 Pël ëaap songöntak Anutuuk omën ket ëëpënëak öngre omp pouwaar ket ë ulmëa.

7 Pël ëa pötaanök omp namp pim ëlre pepaar sëp wesak öngöpë naë rë olaan

8 piarip möönre koröp kopët naö pël sak wë. Ngönte pël wia pötaanök piarip pouwaar won, kopëtap pël sak wë.

9 Anutuuk erën ë ulmëa pötaanök omnarök pangk kom naëngan.”

10 Pël mëak kakaati së wë ruurök Yesuun taptan pëël maan

11 songönte epël ök mëëa. “Omp namp pim öngöp wes mëak muntap öpna pöp pi öngre omp wëwëet kom ëak saun koirëpnaap.

12 Ën öng namp pim ompöp sëp wesak muntap koirëpnaap pi tapël öngre omp wëwëet kom ëak saun koirëpnaap.”

Yesu pi rungaarö welaköt elmëa

(Matiu 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Ommarö pitëm rungaarö Yesuuk pim mores pitëm rangk mowiak welaköt elmëëpënëak wak yesën pim ruuröak pitën nga mëëa.

14 Pël yaëen pi itenak kön wiin utpet sëen ya këlangön kön wiak epël mëëa. “Nga mangan. Wes mëen naë waisëp. Ke pilorö Anutuuk wa ngaöök momëëpënëak yaö yema pötaanök.

15 Ne yaap niamaan. Namp pi runga kot eporöa Anutuun kön wi kosang yewesa pöl naën ëëpna pöt Anutuu wa ngaöök yamëautak yok pangk neilaan ëëpnaat.”

16 Pël mëak pit moröë pim mores pitëm rangk mowiak welaköt elmëa.

Omën omnant kësang wieëaupë ngönte

(Matiu 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Yesu pi pörek sëp wesak sëpënëak yaëen omën namp pöömpö së pim naë oröak ingrak tok oriak epël mëak pëël mëëa. “Tenim rë yanuula ompyaup, ne tol ëak wëwë kosangta yaö sum?”

18 Maan Yesuuk epël mëëa? “Tol ëënak neen, “Ompyaup,” pël yenëaan? Anutu kopëtapökëer ompyaup.

19 Ni ngön kosangöt epël kat yawiaup. Ni omën mëngkanok. Öngre omp wëwëet kom ëënganok. Ni këkain ëënganok. Ni omën muntaröen kaar manganok. Ni muntarö morök elmëak pitëm omnant wa ëp ëënganok. Ni nim ëlre pepaarë ngön ngar öm.”

20 Pël maan omnamp pi mëëa. “Rë yanuulaup, pipot pout nem kotuukaan ë waiseimaut.”

21 Pël maan Yesu pi pöpön iteneë piin kent ëën epël ök mëëa. “Kopët nent wia pöt ëëm. Ni së nim omnant menak sumat wak omën omnant wonörö këëpöt wes man. Pël ëën kutömweri omnant kosangöt orö nireëpnaan. Pël ëak wais nem ënem elnë.”

22 Pël maan omnamp pi urömere kaar es kësang wieëaup yak këëpöt sak ya utpetaring sa.

23 Yesën Yesu kaip ti ruuröen iteneë epël ök mëëa. “Omën monere uröm kaö wieëaurö Anutuu wa ngaöök yamë pötak ilapënëak pomp ë yaë.”

24 Pël maan ruurö pit ngön pöt kat wiak yaan sak yaëen kaalak rangk epël mëëa. “Nem ruurö, Anutuu wa ngaöök yanimë pötak yeila pöt omën könöm panëët.

25 Pol kamel namp yok pangk wap poë koröp korir yamë pöökë kanöök ilapna pöt kengkën. Ën omën monere uröm kësang wieëauröak Anutuu wa ngaöök yamë pötak ilapna pöt könöm panëët.”

26 Pël maan ruurö pit kat wiak yaan panë sak epël mëëa. “Omën ke pilorö Anutuu wa ngaöök yamëautak neilaan ëëpna pöt omën tolëëlëpök wëwë kosangtak öpën?”

27 Maan ruuröen it kos ëë epël mëëa. “Ommaröak pangk naëngan. Pël ëënëetak Anutu ke nentere nent yaaupök omën ke pilötë kanöt koirëpnaataan poprak naëpan.”

28 Pita pi ngön pöt kat wiak Yesuun epël mëëa. “Kat wi. Ten omnant pout sëp wesak nim ënem elniaut.”

²⁹ Maan Yesuuk epël mëä. “Ne yaap niamaan. Namp pi kaare yang, sasre nan, ëlre pep, korongre ru, ëmre ya pöt nemëenre nem ngön ompyautaan yak sêp wasêpna pöp

³⁰ pi omën kangut kësang pan öpnaap. E yangerak wë kaare yang, sasre nan, ëlre pep, korongre ru, ëmre ya omën pipot kööre tokë rangk orö morëëpnaat. Pël ëäk wë ënemak akun kaöaöök wëwë kosangët öpnaap.

³¹ Pël ëäk pöt wetëeröakaan selap ënem rapnaat. Ën ënëmaröakaan selap wetë rapnaat.”

*Yesuuk pim wel wiipna ngönte ök maan akun nentepar nent ëä
(Matiu 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Pël mëäk kan yesem Yesuuk wet rëäk Yerusalemë kanöököl yesën sa. Pël yeem pöl ko wesak yesën pit yaan sa. Pël ëäk ënem imaurekaan kas kön wial sa. Pël yaëen pim ru 12 pöröen pëlëer wa top elmëäk omnant pim naë orööpnaatön war wesak epël ök mëä.

³³ “Kat wieë. Tiar peene Yerusalem kakë yewais. Pörek sëen Omën Këëp ne omnarök kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröa naë neulëen pit ngön yaatak ne wel wiimëäk neak ngönën köpëlöröa naë wes nemëen

³⁴ pitök ökre was neak waasöp ngës nenak pës nemöäk këra yetaprap nemöön wel wiak akun nentepar nent won sëen kaalak wal ëëmaap.”

*Semsre Son piarpim kaö sak öpënëäk kimang mëäuta ngönte
(Matiu 20:20-28)*

³⁵ Sepetii ruuar, Semsre Son, piarip Yesuu naë sê epël mëä. “Rë yanuulaup, tenip omën nenten kimang niaan nimpëäk kent kön yawi.”

³⁶ Maan, “Tol elniimëäk yak?” mëäk pël mëä.

³⁷ Pël maan piarip epël mëä. “Ni kat wiin wë ënemak nim weëre kosang ierre kasiröök tenip nim kopirarë, namp yaapkëël namp katnëël, wel aisëee ngarangk öpenaat.”

³⁸ Pël maan Yesuuk epël mëä. “Arpim yenëäk pöta songönte arip köpël wë. Ne kelöntak i kakam yaaut yen pöl këlangön kësang kat wiimaap. Pöt arip pangk ëenëëwaar ma? Ën omnarök i yanimë pöl këlangön kësang kat newiipnaap. Pöt arip pangk ëenëëwaar ma?”

³⁹ Maan epël mëä. “Yok pangk pël ëënaawaar.” Maan Yesuuk epël mëä. “Nem i kakam numa pöt arip yaap nënëëwaar. Ën i nemëëpna pöt yaap pël ëenëëwaar.

⁴⁰ Pël ëenëetak nem kopirarë yaapkëëlaan katnëël wel aisapnaata ngönte nook naëngan. Pël ëëpënëäk yaö mëëaurökëer wel aisapnaat.”

⁴¹ Pël yaëen ru munt 10 pörö kat wiak Semsre Son piaripön kön wiin utpet ëä.

⁴² Pël yaëen Yesuuk wa top elmëäk epël ök mëä. “Yang nantë omp akörö pitëm omnarö nga ëäk ngarangk yaalmë. Pël yeem pitëm ikanöök ngarangk narö moulmëen pitta tapël omnarö ngarangk yaalmë.

⁴³ Arim naë pël orööpan. Arëkaan namp kaö sak öpënëäk pöt ar pouröa inëen elniip.

⁴⁴ Ën arëkaan namp arim wotöök sêpënëäk pöt pi kot panë sak ar pouröa inëen panë elniip.

⁴⁵ Pi nem yeë epël ëëp. Omën Këëp ne arök inëen elnëenëäk neiraan. Nemtok inëen yaat mënak omën pouröa kangiir nem wëwëet këëpöt wes nimpëäk irëaup.”

*Yesuuk Yeriko kak omën namp it nga mowesa
(Matiu 20:29-34; Luk 18:35-43)*

46 Yesure ruurö kak sê oröak ka pö il wesak yesën pitëm ënëm omën kësang sa. Pël yaëen omën il tēja omnant won namp kan ëöök wel aisëak wëa, yapinte Patimias Timiasê ruup,

47 puuk, “Yesu Nasaret kakaanëp yes,” yemaan kat wiak ngës rëak ngön ë olëak epël mëëa. “Yesu Tewitë ëap, ni neen yaköm kön newi.”

48 Pël yemaan omnaröak leng ëëpën mëak nga yemaan pi kat nemowiin ke urak kaalak ngön ëak epël mëëa. “Ni Tewitë ëapök neen yaköm kön newi.”

49 Ngön yemaan Yesu kat wiak kamtaöök leng ëak tauëë epël mëëa. “Maan waisëp.” Pël maan omnaröak it il tējaupön epël mëëa. “Ngön yeniaarek kosang sak wal ëak wais.”

50 Pël maan pi ngön pöt kat wiak tapëtakëer pim kelte er olëak wal ëak Yesuu naë sa.

51 Sê oröön epël mëak pëel mëëa. “Tol elniimëak yaan?” Maan it il tējaupök epël mëëa. “Aköp, ni aan ne it nga sum.”

52 Maan Yesuuk epël ök mëëa. “Nimtë kön wi kosang yewesautak ompyaö yesënrek sê.” Pël yemaan tapëtakëer itöörar nga sêen Yesuu ënëm sa.

11

Yesu pi pol tongkiipök Yerusalem kak sê oröa

(Matiu 21:1-11; Luk 19:28-40; Son 12:12-19)

1 Pörekaan yesem Yerusalem kak temanöm wesak Olip rosiraöök Petepasire Petani ka pöteparë sê oröak Yesuuk ru naar wes mëak

2 epël mëëa. “Arip ka ëngköök sê oröak tapëtakëer itaangkën pol tongki ru namp omnaröa wel naisaanëp wii ngan ë ulmëen öpna pipop wilak mësak waisën.

3 Yawilën omën nampök aripön, ‘Oröp ëënëak yeë?’ pël yeniaan pöt epël man. ‘Aköpök epopön ya. Teënt kaalak wes mëen waisëpnaat.’”

4 Pël maan ruaar piarip sê pol tongki ruup ka kanrak temanöm wii tē ulmëen wëen koirak wila.

5 Yawilën omën pörek wëauröak itenak epël mëëa “Aë, arip tol ëënëak yawil?”

6 Pël yemaan Yesuu ngön mëëa pöt ök maan kat wia.

7 Pël ëen Yesuu naë mësak sê pitëm ulpëenörö përeak rangk wiin Yesu wel aisëa.

8 Pël ëen omën selap pitëm ulpëenöt përeak kamtaöök mourö yesën naröak ya lupöök sê kewisat ilak këemre kewis elmë sa.

9 Pël ëak omën selap, narö wetëere narö ënëm, pël yeem ngön ëak epël maö sa.

“Yowe.

Aköpë këm ngöntak yewais epopön yaya mepa.

10 Tiarim ëap Tewit pim wa ngaöök mëa pöta ököt orööpënëak yaë.

Pötaan ërëpsawi ëëpa.

Anutu ngaarëk wëaup, yowe.”

11 Pël elmë Yerusalem kak sê oröak Yesu pi ngönën tup kaöeta kakaati sê ilëak omnant itenak ëwat sak yanget wiap yoolaan pim ru 12 pörö koirak Petani kakë sa.

Yesuuk kemmentën nga maan umön rëa

(Matiu 21:18-19)

12 Ëlpamök Petani kakaan wal ëak yesem Yesu këen elmëa.

13 Pël ëen kamaarekaan itaangkën kem nement ëp wileëa. Pël ëen uta wesak naë sê ap wesa. Ulöp yauta akunet temanöm nasën yak ëpöt pëen wëa.

14 Pël èen itenak epël mëëa. “Niikaan ulöpörö ütön omnarö kaalak nanën panë ëëpnaat.” Pël yemaan ngön pöt pim ruurö kat wia.

Yesuuk ngönën tup kaöeten muumöngk mëëa

(Matiu 21:12-17; Luk 19:45-48; Son 2:13-22)

15 Pël ëak Yerusalem kak së oröak Yesu pi ngönën tup kaöeta kakaati së itaangkën omnarö omnant ngawi yeem wëën itenak pit waö ë momëak omën mon ngawingawi yauröa urötere omën int ekörö menak sum yewauröa uröt kaip ti moolëa.

16 Pël elmëak ngönën tup kaöetak omën ke pilöt wak sëpanëak nga mëëa.

17 Pël elmëak epël mëëa. “Ngönën pepeweri Anutuuk epël ëa. ‘Nem tup pipten yang ël epötë omnaröa kimang yenëa kaat pël apnaat.’ Ar pipël yaëën këkain yauröa kaata ök yes.”

18 Pël yaëën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö pit itenak, “Tol ëak mëngkën won sëpën?” pël mëak neneren mëëa. Pël ëak, “Omën pourö pim ngönëntaan yaan sak yaurö,” pël mëak kas èen sëp wesa.

19 Pël ëak wiap kan Yesure ruurö pit ka kësangö sëp wesak sa.

Kemmenti umön rëauta songönte ök mëëa

(Matiu 21:20-22)

20 Ëlpamök kemmenti wëa pörek kaalak së itaangkën këra pöment umön rëak wëa, misënötëaan epötë pouf.

21 Pël èen Pita itenak ngön mëëa pöt kön wiak epël mëëa. “Aköp itan. Këra kem nim umön rapënëak mëan pöment umön rëak wëëp.”

22 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ar Anutuun kön wi kosang weseim ön.

23 Ne yaap niamaan. Nampök tomön pöön, ‘Tiak i kaöökël së orö;’ pël yamëem kön selap ëak yok pangk pël ëëpën ma won pël kön nawiin pim ök mëëa pöt kë orööpnaat pël kön wi kosang wasëpna pöt kë orööpnaat.

24 Pötaanök ök niamaan. Ar omën nentaan kön wiak Anutuun kimang manë pöt, ‘Yok wa,’ pël weseë kön kosang yawiin orö nirëëpnaat.

25 Kimang manëak omën nampë saunat arim naë wiaan pöt won wes moolan. Pël yaëën arim Pep kutömweri wë pöpök arimot tapël ent ë nuulapnaat.

26 [Ën ar omnaröa saunat won wes nemoolan èënë pöt Pep kutömweri wë pöpök arimot nemoolaan ëëpnaat.]”

Yesure wotöökörö neneren morök elmëa

(Matiu 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Yesure ruurö pit kaalak Yerusalem kak së oröak Yesu ngönën tup kaöeta kakaati së wëën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö pit pim naë së oröak

28 epël mëak pëël mëëa. “Nim eprek ë yaën pipot talëpë këm ngöntak ëeimën? Talëpök pël èëm niia?”

29 Maan Yesuuk kaalak epël mëëa. “Ne ngön kopët nent pëël niamaan. Ar këët ök neaan pöt ne talëpë këmtak omnant yeëan pöt niamaan.

30 Sonë i mëeima pöt talëpök maan eima? Anutuuk ma pimtok kön wiak eima? Aan kat wiim.”

31 Pël maan pitëmënt neneren epël mëëa. “Tiar tol mapen? ‘Anutuuk,’ pël mapenaatëp pi epël niepan. ‘Tol èënak Sonë ngönten kön wi kosang newasën yeë?’

32 Ën, ‘Son pimtok,’ pël mapenaatak pöteta omën pourö Sonön tektek ngön yaaö omën këëp pël yamëëa pötaan kas ëa.”

33 Pël mëak Yesuun kangsiir epël mëëa. “Ten köpël,” maan Yesuuk epël mëëa. “Nookta ne talëpë këmtak yeëan pöt ök neniangan.”

12

Wain ya ngarangk utpetaröa watepang ngönte

(Matiu 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Yesu pi watepang ngönöt apënëak ngës réak nent epël mëëa. “Omën namp wain ya newer ngentak ém ök réak wain ulöpörö wamp olapna yang öngöpö téak ngarangk eëpna ka wali nent ök réa. Pël éak ya omnarö ngarangk moulmëak pimënt yang wali nerek sê wakaima.

2 Pël éak wê kë yaaröa akunet temanöm sêen inëen ru namp ulöp narö öpënëak ngarangk moulmëauröa naë wes mëen sê oröön

3 tang möak waö elmëen elek kaalak sa.

4 Sêen ya pepapök kaalak inëen ru muntap wes mëen sêen kepönöök möak utpet mowesa.

5 Pël éen pi kaalak muntap wes mëen sê oröön mëna. Pël éen kaalak muntarö wes mëen sê oröön ngarangköröak nga elmëak narö tang möak narö mëna.

6 Pël éen pimtë ru ulööpök kopëtap pimënting wëaup pim ngönte ngaarëk öpnaat wesak wes mëa.

7 Pël éen ngarangkörö piin itenak pitëmënt neneren epël mëëa. ‘Omën epöp pim pepapë mor kolut pout öpnaap. Pötaanök mëmpa. Pël éen yaat tiarimëen sêpnaan.’

8 Pël mëak mënak pim sokur ya lupöökkan wilëngkëel moolëa.”

9 Pël mëak Yesuuk epël mëëa. “Yaaweri pepapök ngarangkörö tol elmëepën? Pi oröak ngarangk pörö mënak pim ya lupöök ngarangk ompyaö narö moulmëepnaat.

10 Ngönën pepeweri ngön epël wia pöt sangk kelak kat nawiin yaaurö ma? ‘Wap omën ka ök yarëauröa wël ë moolëaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.

11 Anutu pimtök pël yaalmëen itaangkën ompyaö panë yaë.’”

12 Yesu pi pël maan wotöökörö pit watepang ngön pöt kat wiak pi pitëmëen ko wesak ya pël wesak wali öpënëak kön wia. Pël éautak omnaröen kas éen sêp wesak sa.

Yesuun takis yemengkautaan morök elmëa

(Matiu 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Yuta omën wotöököröak Parisiire Erotë omën narö Yesuun morök elmëepënëak wes mëa.

14 Pël éen pit Yesuu naë sê oröak epël mëëa. “Rë yanuulaup, ten nim songönte éwat wë. Ni ngön kaar naën, yaap panëët yaaup. Ni isaare irëa pouröen omnant mööngkraar kangk naalmëen yaaup, omën ompyaut pëen Anutuuk ök niiaut omën pourö yaap wesak rë yanuulaup. Pötaanök ni aan kat wiin. Sisa takis monat yemangk pöt pangk yeë ma won?

15 Sisa pöp takis mampen ma Anutu pimënt mampen?” Pël yemaan Yesu pi pitëm morök yaalmëa pöten itenak epël mëëa. “Ar tol éënak morök yaalnë? Mon kël nent neneë.”

16 Pël maan nent mangkën pëël mëëa. “Könre yapin epot talëpëët?” Maan pit epël mëëa. “Sisaëët.”

17 Pël maan puuk epël mëëa. “Sisaën yaö ëa pipot Sisa mampun. Èn Anutuun yaö ëa pipot Anutu mampun.” Pël maan pit yaan sa.

Weletakaan wal yaauta ngönte

(Matiu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Pit yesën Satusi ngönën omën narö Yesuu naë sa. Pit weletakaan wal yaaö pöt won wia pël yaauro. Pit së oröak epël mëak pëël mëëa.

¹⁹ “Rë yanuulaup, Moses pi tiarimëën ngön kosang nent epël retëng ëaap. ‘Omën namp öng wak ru won wë wel wiin pöt pim nangapök kaalak öng pöp wak wë rungaap oröön pöt pim nanëpë yaö sëpnaat.’

²⁰ Pël ëën omën nanang narö 7 ëak wakaima. Pël ëaurö nanëp öng namp wak ru won wë wel wia.

²¹ Pël ëën nang pim rakëp öng tapöp wak ru won wë wel wia. Pël ëën ënëmak nang 3 pöpök öng tapöp wak ru won tapël wë wel wia.

²² Pël ëaap omën 7 eporö pit öng kopët tapöp wak ru won wë wel wiin ënëmak pitëm öng kapirëpta tapël wel wia.

²³ Pötaanök omën 7 piporö öng kopët tapöp wauröep wë wal ëëpna akunaöök talëpë öng sëpën?”

²⁴ Pël maan Yesuuk pitën epël mëëa. “Ar ngönëne Anutuu weëre kosangöön ëngk ma e weseë irikor ngön yak.

²⁵ Weletakaan wal ëëne akunaöök ar omnarö öngre omp naëngan. Kutöm enselöröa ök tek önëëro.

²⁶ Ën weletakaan wal yaauta ngön pöt, Moses pi këra kotumentëk es wëlëng yokotön itenak sëën Anutuu ngön ök mëëa pöt ar sangk kelak kat nawiin yaauro ma? Ngön pöt epët. ‘Ne, Apramre Aisakre Yakop pitëm Anutu.’

²⁷ Anutu pi wel wiauröaap won, öp wëauröa Anutu. Ar irikor ngön yak.”

Yesuun ngön kosang kaöeten pëël mëëa

(Matiu 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Pit Yesuring neneren ngön kaip tiktik maim wëën ngön kosangötë ngarangk namp naë së kat wiin Yesu pi këëkë wesak kaip ti yemaan kat wiak epël mëak pëël mëëa. “Ngön kosang taltak kaöet?”

²⁹ Maan Yesuuk epël mëëa. “Ngön kosang kaöet epël wia. ‘Israel omnarö, ar kat wieë. Anutu tiarim Aköp, pi kopëtap Omp Ak Këëp.

³⁰ Pötaan nim lupmerre könöpre kön yawiautere weëre kosang pipot nem Omp Ak, Anutuun muumöngk wasën wiaap.’

³¹ Pöta kar nent epël wia. ‘Nimtëën lup sant yaën tapël nim karipön elmëëm.’ Ngön kosang piptepar kaöetepar, muntat il yewas.”

³² Pël maan ngön kosangötë ngarangkepök epël ök mëëa. “Rë yanuulaup, ni ngönte aan kat wiin kë panë yes. Anutu pi yaap Omp Ak kë kopëtap. Pim ök namp naön.

³³ Pël ëak piin lupre kön yawiaare weëre kosangötë muumöngk pëël elmëëre ën nimtëën yaën tapël nim karipëën lup sant elmëëmëët piptak Anutuun kiri ke nentere nent ar yaaö pöt il yewas.”

³⁴ Pël maan Yesu kat wiin onnamp kön tektekring yemaan kat wiak epël mëëa. “Ni Anutuu wa ngaöök nimëëpna pöta temanöm yesën.” Pël maan akun pötak omnarö Yesuun pëël mapnaaten kas ëën sëp wesa.

Yesu pimtok Kristoon pëël mëëa

(Matiu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu pi ngönën tup kaöetak ngönën ök yamëem epël mëak pëël mëëa. “Ngön kosangötë ngarangkörö pit tol ëënak Kristo pi Tewitë ëap pël aim?

³⁶ Ngëëngk Pulöök Tewitën maan epël ëa.

‘Anutu puuk nem Aköpön epël yema.

‘Ni wais nem yaapkëëtak öm.

Pël äaan nimëen kööre tok yaaö piporö nook nim weëre kosangöökë karök moulmëemaat.”

³⁷ Tewit pimtök piin, ‘Nem Aköp,’ pël mëeaupök tol ëënak Tewitë äap pël yaë?” Pël yemaan omën ngönën tup kaöetak wëaurö kat wiin misëng pan äa.

Yesuuk ngön kosangötë ngarangköröaän pepanöm mëëa

(*Matiu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47*)

³⁸ Yesu pi ngön ök maö yesem yal menak epël mëëa. “Ar ngön kosangötë ngarangköröa utpetatön ngarangk këëkë ëën. Pit ulpëen waliit mëak wa topöök omnarö koirak ërëpsawi ngön mapnaaten kent yaaurö.

³⁹ Pël äak ngönën tupötëere këëre imën akunatë itëkëel omën kaöaröa urötë wel aisapnaaten kent yaaurö.

⁴⁰ Pit pël yeem öng kapiröröa omnant pout pitëmëen weimeë morök elmëak omnarök pitën kön wiin isëpënëak Anutuun kimang wali yamëëaurö. Omën ke pilörö pit kangiiir akunetak könöm kësangöt koirëpnaat.”

Öng kapir omnant wonöpë ngönte

(*Luk 21:1-4*)

⁴¹ Yesu pi ngönën tupta kakaati mon yawia urta ngësnngësöök wel aisëëe itenaan omnarö mon yawia. Pël yaëën omën mon kësang wieëa selap së mon kësangöt wia.

⁴² Pël yaëën öng kapir omnant won namp pi mon kot köp möa nentepar wia.

⁴³ Pël yaëën Yesuuk pim ruuröen ngön mëak epël ök mëëa. “Öng kapir omnant won epopë mon yawi eptak omën muntaröaat il yewas.

⁴⁴ Omën monaringörö pit ëlöt wiaan kopëtetepar yawi. Ën öng kapir epop pi omnant wonöpök pim wieëaut wiak won pan wesak wë.”

13

Yesu pi ngönën tup kaöet utpet sëpnaata ngönte ök mëëa

(*Matiu 24:1-2; Luk 21:5-6*)

¹ Yesu ngönën tuptakaan orök yesën pim ru nampök epël ök mëëa. “Elei, ru yanuulaup itan. Ngönën tup epët kël kosangötök taë panë wesak ök rëaap. Ompyaö pan.”

² Maan Yesuuk epël mëëa. “Peene itaangkën kësangpel ök rëaän itenak yaan pippel epël wi naöpan. Ënëmak ngaarök wais tup epët tööl olaan kël naö naöökë rangk wi naöpan, utpet panë sëpnaat.”

Këlangön akunet orööpnaata ngönte

(*Matiu 24:3-14; Luk 21:7-19*)

³ Ngönën tup pöt nal komuntakël wiaan Yesu Olip tomök së wëen Pitaare Sems, Sonre Entru pit së Yesuun pëentak epël mëak pëel mëëa.

⁴ “Omën nim yan pöt akun taltak orööpën? Akun pöt temanön yesën oröpöt oröön ten itenak ewat sën?”

⁵ Pël maan Yesuuk ngës rëak epël mëëa. “Ar omnarök lupöt wa irikor elniipanëen këëkë ngarang ëën.

⁶ Narök wais nem yapintakël, ‘Ne Kristo,’ pël niak omën selap pitëm lup wa irikor elmëëpnaat.

⁷ Ar nga yapinte kat wiak kas ëëngan. Akun kaöaö ngolöp yaëën omën pipot wet rëak orööpnaat.

⁸ Omën kur nementëkaanörök kur nementekël nga ëëpnaat. Ën yang omp ak nampë omnarök munt nampë omnaröaan nga ëëpnaat. Pël yaëën

moupötta tapël we naöökël sê möak naöökël pël ëëpnaat. Pël yaëen kaömp ngöntök kësangpël orööpnaat. Pipot öng nampê ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat yawi pöta ök ëëpnaat.

⁹“Ar omnaröen ngarangk këékë ëën. Pit ar kaöaröa naë niulëen pitök maan ngönën tupötë pës nimööpnaat pötaanök. Ar nem ruurö pël weseë pitök ar yang ngarangkre omën omp ak naröa naë ngön yaataak niulëëpnaat. Pël ëën pitëm ëöetak nem ngönte tekeri wesak manëët.

¹⁰Akun pöt teënt pet nairpan. Wet rëak ngön ompyaut yang ël epotë pangk ë pet irëpënëak ëaut.

¹¹Pötaanök ngön yaataak yanuulëen ngön tol nant man pël ëak kön selap ëënganok. Akun pötak Anutuuk arim lupötë anëët ök niapna pipot an. Pël ëën anë pöt arim ngönöt pël naëpan, Ngëengk Pulöökë ngönöt pël ëëpnaat.

¹²Omën naar nanëpök nangapëen kup mowiin mëmpnaat. Pepapökta ruupëen kup mowiin mëmpnaat. Ën koröngre ruuröak ëlre pepaarëen kup mowiin mëmpnaat.

¹³Ar nem ru sak wë pötaan omën pourö ya sangën ëën kööre tok elniipnaat. Pël ëëpnaatak omën weë sak wëak wel wiipnaarö Anutuuk kama öpnaat.”

*Omën utpet panëët omnant utpet yewesauta ngönte
(Matiu 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴“Ënëmak omën utpet panëët omnant utpet yewesaut wiaapanëak nga ëaurek wiaan itaampunëët.” (Ar ngön epët sangk kelënëerö pöten këékë kön wiaan.) “Pël yaëen Yütia yangerak wëaurö kas rosiraöökël sën.

¹⁵Pël yeem ka tomök öpnaapök kaata kakaati sê omnant öpan.

¹⁶Ën yaak öpnaapta kak sê ulpëenre omnant öpan.

¹⁷Elei, akun pötak ru kepringre ru kapa yemaurö tol ëëpën?

¹⁸Ar omën kas yaaö pipot kopi akunetak orööpanëen Anutuun kimang man. Akun pötak ar yok pangk kas nasëngan pötaanök.

¹⁹Akun pötak këlangön kaö panë kat wiinëët. Ke pil nent Anutuu kutö mre yang ket ëaurekaan yewaisem e wë eptak naaröön ëaut. Ënëmeta naaröön ëëpnaat.

²⁰Aköp pi akun pöt mënt wasëpënëak kön wia. Pi pël naën ëa talte omën pourö kö sën. Omën yaö wesauröaan akun pipët mënt wasëpnaat.

²¹⁻²²Akun pötak kaar omën selap oröak naröak pitëmtën, ‘Ne Kristo,’ pël yaan naröak, ‘Ne tektek ngön yaaö omnamp,’ pël niapnaat. Pit omnarö morök elniin pitëm ënëak retëng weëre kosangringöt ëëpnaat. Yaap, pit omën Anutuu yaö wesauröeta morök elniak pël ëëpnaat. Pötaanök nampök, ‘Kristo e oröak wë,’ pël yeniaan nampök, ‘Kristo ëngkrek oröak wë,’ pël yeniaan pöt kat mowiingan.

²³Ne omën pöt naaröön wiaan ök yeniak. Pötaanök ënëmak yaaröön ëngk ma e wasnganok.”

*Omën Këëpë orööpnaata ngönte
(Matiu 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴“Akun pötak omnarö këlangön kat wi pet yairën këtëp röök ulöpnaat. Pël ëën ngoonöpta ngaap yesën

²⁵ariat kutömweriaan tiak yengentiin kutömweri omën weëre kosangringöt këlok sëpnaat.

²⁶Pël yaëen Omën Këëp ne weëre kosangre iere kasir nemotring kutöm kepilötë yaaröön itaampnaat.

27 Pël eën nem enselöro wes meën sê nem omên yaö wesaurö yang we naöokaan naöök, oorekaan öngkrek, kutö mre yang kauteparëëlaan wa top elmëepnen ëa.”

Këra wasmentë ngönte

(*Matiu 24:32-35; Luk 21:29-33*)

28 “Ar këra wasmentë yaë pöten kön wieë. Këra pöment ëp këre sak wil yewatën itenak kopi akunet temanöm yes pël yewas.

29 Pöta ök omên yeniak epot yaaröön itenak pöt, ‘Pim waisëpna akunet temanöm sëen waisëpënëak yaë,’ pël wasënëët.

30 Ne yaap nimaan. Omên e wë epörö wel wi won nasën wiaan omên yeniak epot orööpnaat.

31 Kutö mre yang eptepar won sëpnaatepar. Ën nem ngön epët won nasëpan.”

Omên Këëpë akunet köpël wë pöta ngönte

(*Matiu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36*)

32 “Omnarö ar omên pötë orööpna akun kë panëëten ëwat naön. Ën ensel kutö mweri wëauröere Anutuu Ruup neenta ëwat naön. Pep pimtökëer ëwat wë.

33 Ar nem waisuma akuneten köpël wë. Pötaan ngarangk ëak ngaire wa kom ëeim ön.

34 Omên namp ka wauret wiaan yang wali nerek sëpënëak pim inëënörö ngarangk moulmëak neenem ya ngönöt mëak kaata ngarangkëp ngai ëëpënëak mapnaat.

35 Pöta ök arimtë wëwëat ngarangk këëkë ëeim ön. Ka pepap pi wiap kanök ma röök lupöök ma röökre ëlpamën yaëën ma wangam kanök orööpën pöten köpël wë pötaan ngarangk ëeim ön.

36 Ar om ka ureim wëen teënt wais oröön yaan sënganëën.

37 Ngön epët ar omên pouröen ök yeniak. Ngarangk këëkë ëeim ön.”

14

Yesu mëmpënëak kup wia

(*Matiu 26:1-5; Luk 22:1-2; Son 11:45-53*)

1 Kaömp yis namëënöt yenaare Anutuu mait elmëa akunetepar temanöm sëpënëak yaëën kët nentepar wiaan kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö Yesu ëlëëp wak mëmpënëak ngön ë kopëta wesa.

2 Pël yeem epël mëëa. “Omnarö pit tiarring nga elpanok akun kësangtak pël naëngan.”

Öng nampök Yesu i köp nga kampët lë momëa

(*Matiu 26:6-13; Son 12:1-8*)

3 Yesu pi Petani kak Saimon kësë ëaup pim kaatak sê ilëak wëa. Pël ëak kaömp yenam wëen öng nampök i köp nga kamp ompyaö sum kësangring nent kep ompyataring wak sê réak kepönöök pout lë momëa.

4 Pël yaalmëën omên pörek wëauröakaan naröak neneren këëpöt ngön epël mëëa. “Omên sum kësangringët oröp eën utpet yewas?”

5 I kamp ompyaö piptak mon 300 kina il wesak koirën omên omnant wonörö mangkën pangk ëëpnaatep.” Pël mëak öng pöpön ngön kosang mëëa.

6 Pël yemaan Yesuuk epël mëëa. “Pël mangan. Ar tol ëënak maan pi ya këlangön kön yawi. Pi neen ompyaö pan yaalnë.

7 Omnant wonörö pit akun wali arring wëen sant elmëënëak pöt yok pangk pël elmëënëët. Ne pöt, arim naë akun wali naön ëëmaap.

⁸ Öngöp pi pim elnëepnaal yaalnë. Ne teënt wel wiin yang kel neweerëpnaat. Pötaan tiarim yeë pöl nem koröpöön kan yaö yaalmë.

⁹ Ne yaap niamaan. Ngön ompyaut yang ëlötë aö sëen pangk ëëpnaal öng epopë nem koröpöön kan yaö yaalmë epta ngönteta aö sëen pangk ëëpnaat.”

Yutasök Yesuun kup mowiipënëak mëëa

(Matiu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Akun pötak Yesuu ru 12 pöröakaan namp yapinte Yutas Keriot kakaanëp piuk kiri ar yaaö kaöaröa naë së piin kup mowiipënëak war wesak ök mëëa.

¹¹ Pël ëën pit kat wiak ya kë sak sum mampënëak mëëa. Pël maan pi Yesuun kup mowiipënëak kan ap weseima.

Yesure ruurö mait kaömp na

(Matiu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)

¹² Kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngktak Anutuu mait elmëautaan kiri sëpsëporö yamöa akunet temanöm yesën Yesuu ruuröak piin epël mëak pëël mëëa. “Ka taltak së Anutuu mait elmëa akunetak kaömp nëmpenaat ar ëak kopëta wasënëak kent kön yawiin?”

¹³ Pël maan ru naarën epël mëak wes mëa. “Arip kak së oröak omën namp i kepit wak wëen koirak pöt pim ënëm sën.

¹⁴ Pël ëak kaatak yeilaan pöt ilëak ka pepapön epël ök man. ‘Rë yanu-ulaupök, “Nem ruuröaring ka taltak Anutuu mait elmëauten kön wiinaan kaömp nën,” pël ya, pël man.

¹⁵ Pël ök maan ka kaö ngaarëk nent urre korumön ëak ompyaö wesauten pet elniin pötak tiarimëen kaömp ar ëak kopëta wasën.”

¹⁶ Pël maan ruaar kak së oröak mëëaul ëak mait kaömpöt ar ëak kopëta wesa.

¹⁷ Wiap kan Yesu pi ru 12 pöröaring ka pötak së ilëa.

¹⁸ Pël ëak kaömp yenem Yesuuk epël ök mëëa. “Ne yaap niamaan. Arëkaan nampök neen kup mowiipnaat. Neering kaömp yenem wë eporö arëkaan.”

¹⁹ Maan ruurö pit ngës rëak pöppöp epël mëak pëël mëëa. “Aköp, nook ma?” “Aköp, nook ma?” pël maö sa.

²⁰ Pël maan mëëa. “Ru 12 arëkaan namp neering kaömp peret iistak wariak mangkën yen epopök.

²¹ Omën Këep ne ngönëntak nemëën ëa kan pöök së wel wiimaap. Ën nemëën kup mowiipna pöp, elei, kangut kësang pan öpnaap. Pim ëlëpök nawilën ëanëen ompyaö ëan tapön.”

Kë mena

(Matiu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Pit kaömp yenem Yesuuk kaömp nent wak Anutuun yowe mëak pel menak epël mëëa. “Epët nem mësëpëtak wa neë.”

²³ Pël mëak wain kelön nent wak Anutuun yowe mëak mangkën pourö na.

²⁴ Yenën mëëa. “Epët nem iit. Arimëen il yoolaan Anutuuk sulöp ngolöpët taë yewas.

²⁵ Ne yaap niamaan. Yangerak eprek wain iit peene nëën pet yair. Arring kaalak nanën wë ënëmak akun kaöaöök Anutuu naë wain i maim nent nëmpenen ëa.”

Yesu pi Pitaë yak mowasëpnaaten ök mëëa

(Matiu 26:31-35; Luk 22:31-34; Son 13:36-38)

²⁶ Pit kaömp na pet irak ngönën tan nent mëak kakaan oröak Olip tomökël sa.

27 Kan kourak yesem Yesuuk epël mëëa. “Peene eptak ar pourö ne sêp newesak kas sënëët. Arim pël ëënë pôt ngönëntak ngön nent epël wia. ‘Ne sêpsêp ngarangkep mëngkên sêpsêporö repak sêpnaat.’

28 Ne yaap wel wiin weletakaan wal ë neulëën wet réak Kalili yangerak sê wëën ar ënëm waisënëët.”

29 Pël maan Pitaak epël mëëa. “Eporö sêp niwesak kas sêpën koröp. Ne pôt, pël naëngan pan.”

30 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ne yaap niamaan. Peene röök eptak kokor ngön nentepar naën wiaan ni akun nentepar nent yak newasumëët.”

31 Maan Pitaak epël mëëa. “Nimënt yanimëngkem ne nempënëak yaan pöteta yak naniwasën ëëmaap.” Maan ru pim karurö kaamök ëak tapël mëëa.

Yesu pi Kesemani ngësöök Anutuun ök mëëa

(Matiu 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Pörekaan yesem yang lup nenta yapinte Kesemani pörek sê oröak Yesuuk ruuröen epël mëëa. “Ar eprek wëën ne ëngkrek sê Anutuun kimang memaan.”

33 Pël mëak Pitaare Semsre Sonringörö koirak sa. Yesem ngës réak ya këlangön kön wiak ya ngës pan ëa.

34 Pël yeem epël mëëa. “Ne ya këlangön panë yeem wel wiima yangap yaë. Pötaanök kosang newesak neering itiiit öpa.”

35 Pël mëak kot nent ëngkël sê ë kosaö yangerak wesirak këlangön akunet Pepapök kat wiin pël naën ëëpnaat ëën pôt mop mowiipënëak kimang mëëa.

36 Pël yeem epël mëëa. “Pep ni omnant poprak naën yaaup. Pötaanök ni kön wiin pangk ëën pôt këlangön nem naë orööpënëak yaë epot mop wasum. Nem könöök won, nim könöökë wiaul ëëm.”

37 Pël më pet irak kaalak sê itaangkên ka uraan Pitaan epël mëëa. “Saimon, ni tol ëënak ka uraan? Kot nent neering itiiit naëngan ma?”

38 Moröktak wiap sënganëën lup itiiit wë Anutuun kimang maë. Arim lupöt kengkên yeëetak koröpöt könöm yaalni.”

39 Pël mëak kaalak sê kimang mëëa tapët kaalak mëëa.

40 Kimang më pet irak kaalak sê itaangkên ka ureëa. Pit ka urakaim olëak wal ëën pangk naën ëën ngön nent nemaan ëa.

41 Pël ëën kaalak sê kimang mëak waisën akun nentepar nent sëën epël mëëa. “Ar om ka könkön ureim wë ma? Peene epët nemëën kup mowiipna akunet temanöm yes. Omën Këëp nemëën kup mowiak omën utpetaröa moresi neulëëpnaat.

42 Wal ëën sêpa. Omën nemëën kup mowiipnaap e yaarö.”

Yesu wali wa

(Matiu 26:47-56; Luk 22:47-53; Son 18:2-12)

43 Yesu pi pël yamëem wëën pim ru 12 pöröakaan namp yapinte Yutas pöpring omën kësang pan kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö maan inre tang wak sê oröa.

44 Yutas Yesuun kup mowiipna pöp wet réak pitën epël mëëa. “Ar ëwat sënëën tot numaatak pël yaëën tapöp wesak wali wak taintaë wesak wak sën.”

45 Pël mëak pi teëntom Yesuu naë sê, “O Aköp,” pël mëak tot na.

46 Pël yaalmëën itenak wak kosang wesa.

47 Pël yaëën ru piiring wëauröakaan nampök pim öpwer yepatuukaan tëak kiri ar yaaö wotöököpë inëën ru namp möak pim katëëp per olëa.

48 Pël yaëën Yesuuk epël mëëa. “Ar neen ngaap wesak ne wali neönëak inre tang wak yewais ma?”

49 Ne kët ël epotë ngönën tup kaöetak arring wëaup. Pël ëën ar akun pötë neneön ëaurö. Pël ëaap epël yaalnëën ngönën pepeweri nemëën retëng ëa pöt kosang yes.”

50 Pël yemaan pim ruurö sëp mowesak kas sa.

51 Pël yaëën yokot ulwas namp poë koröpö pëën ureëaup pim ënëm yesën

52 wali wëën poë koröpö wil menak kas pöömpö sa.

Yesu kiri yaaö wotöököpë kaatakël mësak sa

(Matü 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Son 18:13-14, 19-24)

53 Pit Yesu mësak kiri ar yaaö wotöököpë naë së wëën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö wa top ëa.

54 Pël ëën Pita pi ënëmënëm sa. Pël ëak kiri ar yaaö wotöököpë ka tomök orök ëmööké kakaati së ilëak pit Yesu tol yaalmë pöt itaampënëak ngai omnaröa tektrak wel aisëak es mor yesa.

55 Pël ëën kiri ar yaaö kaöaröaere kansol pourö Yesu mëmpnaan omën narökäa kaar rëak pim utpet ëautön mapënëak ap wesa.

56 Pël yeem omën selap pan pimëën kaar maan pitëm ngön pöt mëngkre mëngk naën ëa.

57 Pël yaëën omën naarök kaar epël mëëa.

58 “Ten epël aan kat wiAUT. ‘Ne ngëëngk tup omën moresök ök rëa epët tööl olëak kët nentepar nent omën moresök ök nerapanë nent ök remaat.’”

59 Pöteta aan mëngkre mëngk naën ëa.

60 Pël ëën kiri ar yaaö wotöököpök pitëm tektrak wal ëak Yesuun epël ök mëëa. “Pitëm nimëën ngön ya epëten tol yewasën? Ni kangüir nent naëngan ma?”

61 Pël maan Yesu pi nerek wak nemaan wëën kiri ar yaaö wotöököpök epël mëak pëël mëëa. “Ni Kristo Yaya Yemak pöpë Ruup ma?”

62 Pël maan Yesuuk kangüir epël mëëa. “Nimtë yaan pi tapët. Pötaanök ne niamaan kat wieë. Ënëmak Omën Këëp ne Anutu wëere kosangëp pim yaapkëël wel aisëak kutöm kepilötë yewaisën it nengempun sa.”

63 Pël maan kiri ar yaaö wotöököp ya utpet pan ëën pimtë ulpëënëp keli yoolëem pim omnaröen epël ök mëëa. “Tol ëën omën munt narö piin ngön mapnaaröen kaalak ap weseim öpen?”

64 Pi Anutu il yemowasem utpet wesak yaan ar yok kat wia. Ar tol yak?” Pël maan epël mëëa. “Pi utpet yaarek wel wiip.”

65 Pël mëak narökäa ngës rëak wasöp ngës menak itöörarë ngep elmëëë möak, “Talëpök yanimö?” pël mëak polisörö mangkën pitök wak möa.

Pitaak Yesuun yak wesa

(Matü 26:67-75; Luk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

66 Pita pi ka tomök ëmööké kakaati wëën kiri ar yaaö wotöököpë inëën koont nampök së

67 itaangkën Pita es mor yesën itenak epël mëëa. “Namp, ni Yesu Nasaret kakaanëpring wëaup.”

68 Pël maan pi yak wesak epël mëëa. “Ne nim yaan pipten ëngk ma e yewas.” Pël mëak ëm kanrak yaaröön kokor ngön ëa.

69 Pël ëën inëën koontup piin itenak kaalak omën naë wëauröen epël mëëa. “Yaap, pitëkaan omën namp epop.”

70 Pël maan pi kaalak yak wesa. Pël ëak akun kot nent wë olëak omën pim naë wëauröak epël mëëa. “Ni yaap pitëm toktakaanëp, Kalili omnamp.”

71 Pël yemaan Pita pi kosang panë wesak ngön köntak epël mëëa. “Ne Anutuü ëöetak omën arim yak pipopön köpëlëp.”

⁷² Pël yemaan kokor ngön aan nentepar ëa. Pël ëen Yesuuk ngön epël mëea pöt kön wia. Kokor akun nentepar ngön naën wiaan akun nentepar nent yak newasumëep mëea pöten kön wiak yaköm ëen ing kaö ëa.

15

Yesu Pailatë naë wak sa

(Matiu 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Son 18:28-38)

¹ Ëlpam walën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöaröere kansol pourö wa top ëak Yesuu mëmpnaata ngönte kosang wesa. Pël ëak wii tëak naröak mësak së Pailatë naë moulmëa.

² Pël ëen Pailatök epël mëak pëël mëea. “Ni Yuta omnaröa omën omp aköp ma?” Maan “Yok yaan pi tapët,” pël mëea.

³ Pël yemaan kiri ar yaaö kaöarö pit ngön kësang panë kosang wesak ök mëea.

⁴ Pël yaëen Pailat pi Yesuun epël mëak pëël mëea. “Pit nimëen ngön könöm wesak yaan tol ëenak kat wieëak nerek naën yaën?”

⁵ Pël maan Yesu pi ngön kangut nemaan pan yaëen Pailat pi yaan sa.

Pailatök Yesu mëmpënëak mëea

(Matiu 27:15-26; Luk 23:13-25; Son 18:39-19:16)

⁶ Krismaki poutë akun kësang pötak yang ngarangkëp pi omnaröak omën namp wii kaatakaan wes mëepënëak maan pöt wes më pël yeëa.

⁷ Akun pötak omën namp wii kaatak wëa yapinte Parapas. Puuk omën muntaröa wotöök wëak nga yaalem namp mëna. Pël ëen pötaan wii kaatak ulmëa.

⁸ Pël ëen omën selap pit Pailatë naë së wa rongan ëak krismaki poutë yaalmëaul elmëepënëak ök mëea.

⁹ Pël ëen Pailatök epël ök mëea. “Yuta omnarö arim omp aköp mait elmëak wes nimëemaan. Kat wiin pangk yaë ma?”

¹⁰ Yuta omën kaöarö Yesuun om pas kaaö kön wieë wii kaatak moulmëa pöt pi ëwat wëak pël mëea.

¹¹ Pël maan kiri ar yaaö kaöaröak omnaröen Parapas Yesuu urtak wilak wes mëepnaan mapënëak këk mëea.

¹² Pël yaëen Pailatök kaalak epël mëak pëël mëea. “Pël ë kosang yewas pöt arim omp ak pël yemak pöp tol ëëm?”

¹³ Maan elek wiak mëea. “Pi këra yetaprak wel wiip.”

¹⁴ Maan epël mëea. “Omën epop utpet oröp nent ëa?” Maan rangkrangk ngön ë olëak epël mëea. “Këra yetaprak wel wiip.”

¹⁵ Pël maan Pailat pi pitëm kentöt pet irëpnaak yak Parapas wes mëa. Ën Yesuun pöt maan pol koröp wapötringöök momöak këra yetaprak mööpënëak ngaaröa ngësë wes momëa.

Ngaaröak Yesuun ököökre waswas elmëa

(Matiu 27:27-31; Son 19:2-3)

¹⁶ Pël ëen ngaarö pit Yesu mësak oröak së yang ngarangkëpë ka kaö nerak ulmëak maan nga omën pourö pim naë wa rongan ëa.

¹⁷ Pël ëak ngaaröa ulpëen köp möa namp momëak wii öng oröaauk ul ket ëa nent kepönök mowaëa.

¹⁸ Pël elmëak rar rë mowesirak epël mëea. “Yowe, Yuta omnaröa omp aköp.”

¹⁹ Pël mëak kalaö naööring kepönök momöak waasöp ngës menak rar rë mowesirak ngëngk yemowesaul ököök elmëa.

²⁰ Ököökre waswas pël elmëak ulpëen köp möaup përeak kaalak pimtëep më moulmëak këra yetaparak mööpënëak mësak sa.

Yesu këra yetaparak möa

(Matiu 27:32-44; Luk 23:26-43; Son 19:17-27)

²¹ Kamtaöök yesem omën namp koirra yapinte Saimon, Sairini kakaanëp, Alesantaare Rupas piarpim nepap. Pi yaakaan yewaisën koirak këk maan Yesuu këra yetapër waalën sa.

²² Yesem yang lup nenta yapinta Kolkota, tiarim ngöntak Kepön Kos pötak, së oröa.

²³ Pël ëak wain iitaring i kön kat yokola nent irikor ëak nëmpënëak mangkën kaaö ëa.

²⁴ Pël ëen pit këra yetaparak möak pim ulpëenre poë koröpöt narö nant öpënëak ngasamtak wia.

²⁵ Pit këtëp kot nent luptakël yaapren 9 kilok pötak möa.

²⁶ Pël ëak pim kepön löötak epël retëng ëa. “Epop Yuta omnaröa omën omp aköp.”

²⁷ Pël ëak ngaare këkain omën naar, namp yaapkëel namp katnëel, mö ulmëa.

²⁸ [Pël ëen ngönëntak epël ëa pöt kë oröa. “Omën utpet yaauröa rongantak ulmëaup.”]

²⁹ Pël ëen omnarö sak waisak yeem piin sömre ëlakëer kepön keke elmëak epël mëëa. “Aë, ni, ‘Anutuu ngëéngk tupët tööl olëak kaalak akun nentepar nent ök remaap,’ pël ëauppe

³⁰ nimtë koröpö kaamök ëëm. Ni yaap Anutuu Ruup pöt këra yetaprakaan ent ëak ira.”

³¹ Pël yemaan kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö pit tapël ökre was elmëak neneren epël mëëa. “Pi omën muntarö kaamök yaaupök pimtëen poprak yaë.

³² Pi Kristo, Israel omnarö tiarim omën omp aköp pöt këra yetaprakaan ent ëak irap. Pël ëen tiar itenak piin kön wi kosang wasëpenaan.” Pël yemaan omën ngësgës mö ulmëa pöaarta tapël utpet wesak mëëa.

Yesu wel wia

(Matiu 27:45-56; Luk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³ Këtëp luptak 12 kilok pötak wëen yanget koö olëak wieë së 3 kilok ëa.

³⁴ Pël ëen 3 kilok këtëp tingk wesak yengmaan Yesu pi ngön ëak epël mëëa. “Eloi, eloi, lama sapaktani?” Pöt tiarim ngöntak epël. “Nem Anutu, nem Anutu, ni tol ëënak ne sëp yenewasën?”

³⁵ Pël yemaan omën pörëk taueëaurö pit pöten kat wiak epël mëëa. “E kat wieë. Eliaan merëk yemaap.”

³⁶ Pël yaan omën namp pöömpö së i kaö kel newer wain i som yaautak wariak këkalëp kautak wa tëak Yesu nëmpënëak yemangkem epël mëëa. “Kora. Elia pi wais kaamök elmëëpën ma won pöten iteempa.”

³⁷ Pël yemaan Yesu pi merëk kaö mëak wel wia.

³⁸ Wel yawiin ngönën tup kaöetak poë koröp kësang ngeröök uteëaumpel oorekaan luptak keliak nempelnempel ëa.

³⁹ Pël ëen ngaaröa wotöököp Yesu pim koëel tau wëaup pi itaangkën Yesu wel wiin epël ëa. “Omën epop yaap Anutuu Ruup.”

⁴⁰ Yesu yamöön öng Kalili yangerakaan pi inëm yesem kaömpre omnant kaamök elmë ima pörö kamaarek wë iteneëa. Öng pël ëa pöröakaan narö eporö. Maria Matala kakaanëpre Maria muntap Sems kotupre Yose pöaarë ëlëpre Salomi pörö.

⁴¹ Pit Kalili yangerakaan Yesuu enëm inëen elmë imaurö. Pitëmënt pëen won, öng munt naröeta Yesuring së Yerusalem kak wakaima.

Yesu yang kel weera

(Matiu 27:57-61; Luk 23:50-56; Son 19:38-42)

⁴² Kë yesa akun ngëengkët ëlpamökëen wiaan omnant kön yaaö akuneta wiap kanök Yosep Arimatia kakaanëp sa.

⁴³ Pi kansolöröa wotöök wë Anutuu wa ngaöök nimëëpnaaten kent kön wieimaup. Puuk kas kön nawiin Pailatë naë së Yesuu sokuren ök mëëa.

⁴⁴ Pël ëen Pailat pi teënt wel wia pöten yaan sak nga omnaröa wotöököpön yas maan sëen pëël mëëa.

⁴⁵ Pël ëen nga omnaröa wotöököpök “Teënt wel wia,” pël maan kat wiak Yosepön sokur öpnaaten kuure mak mëëa.

⁴⁶ Pël maan Yosep pi së poë koröp kölam naö sum ëak së Yesuu sokur yetaprakaan ent ëak poë koröp pöök kör koëak wak së pimtëen wesak kël öngöp tëa naöök wiak kël kaö naö kur kaip tiak kanrak il wari ulmëa.

⁴⁷ Pël yaëen Maria Matala kakaanëpre Maria Yoseë ëlëp piarip itena.

16

Yesu wal ëa

(Matiu 28:1-8; Luk 24:1-12; Son 20:1-10)

¹ Kë yesa akunet pet irën Maria Matala kakaanëpre Maria Semsë ëlëpre Salmiiringörö pit Yesuu sokurak kolap köp nga kamp ompyaut wa mëëpënëak sum ëak kopëta wesa.

² Pël ëak Sante ëlpam yewalën oröak kan kourak yesën këtëp apra.

³ Pël ëen yangaö temanöm yewasem neneren epël mëëa. “Yangaöökë kanrakaan këlö talëpök wa pëlëer niwiipën?”

⁴ Pël mëak itaangkën kël kësang pö wa pëlëer wieëa.

⁵ Pël ëaan yangaöök ilëak itaangkën omp ulwas namp ulpëen kölam waliip mëaup yaapkëel wel aisëaan itenak yaan sa.

⁶ Pël yaëen epël mëëa. “Yaan sëngan. Ar Yesu Nasaret kakaanëp yetaprak möaupön itaampunëak waisan. Pi eprek won wia. Yok wal ëa. Ur koseten iteneë.

⁷ Ar së pim ruuröere Pitaan ök man. ‘Pi Kalili yangerakël arimëen wet rëak sëpënëak ök niaup. Pörek së itaampun.’ ”

⁸ Pël maan öngörö kas utpet ëak reireë urö yangaöökëan oröak kas pöömpö sa. Pël ëak kas panë ëen omnaröen ök nemaan ëa.

Yesuuk Maria Matala kakaanëp ëö pet elmëa

(Matiu 28:9-10; Son 20:11-18)

⁹ [Yesu pi Santeetak ëlpam yewalën wal ëak wet rëak Maria Matala kakaanëp ngaan urmer 7 ëak waö ë momëa pöp ëö pet elmëa.

¹⁰ Pël ëen së piiring wëaö muntarö ingre ya ilak aim wëen ök mëëa.

¹¹ Pël ëen Yesu pi wal ëak wëen öngöp itena ngön pöten kat wiin kë won ëa.

Yesuuk ru naarën ëö pet elmëa

(Luk 24:13-35)

¹² Akun nentak ingre mor sauröakaan omën naar kak nerekë sëpënëak yesën kan kourak möönre koröp maim wak ëö pet elmëa.

¹³ Pël elmëen piarip së ru muntaröen ök maan kat wiin tapël kë won ëa.

Yesuuk ru 11 pöröen ëö pet elmëa

(Matiu 28:16-20; Luk 24:36-49; Son 20:19-23)

¹⁴ Ënëmak ru 11 pörö wa top ëak kaömp neim wëen ëö pet elmëa. Pël ëak wal ëak wëen itenauröak ök maan pitëm lupöt il wariak wëen kön wi kosang nemowasën ëa pötaan kos elmëa.

¹⁵ Pël elmëak epël ök mëëa. “Ar yang ël epotë yesem omnaröa wëaul ngön ompyaut ök man.

¹⁶ Kön wi kosang yewesautaring i mëëpnaap pi kutömweri yaö sëpnaap. Kön wi kosang yewesaut wonöp pi pöt es parëaöökëen yaö sëpnaap.

¹⁷ Kön wi kosang yewesautaring öpnaarö nook weëre kosang mangkën retëng ke nentere nent epël ëëpnaarö. Nem yapintak urmerarö waö ë momëëpnaat. Ngön köngkôm ngolöpöök apnaat.

¹⁸ Kamalörö moröak mësël ëëpnaat. I nak wel yawiaut nëen utpet nemowaspan. Yauman yaauröa rangk pitëm moröt mowiin ompyaö sëpnaat.”

Yesu kutömweri isa

(Luk 24:50-53; Ngön 1:9-11)

¹⁹ Aköp Yesu pi ngön pipël ök më pet irën Anutuuk wak kutömweri isa. Pörek së pim yaapkëetakël wel aisëak wë.

²⁰ Pël ëën pit kaare yang ël epotë pim ngönte aö sa. Pël yaëen Aköpök kaamök elmëak retëng nentere nent yaalmëem pim ngön yaaö pöt yaap pël pet elmëa.]

Luk

Yesu pi wel wiak kutömweri sèen wê ënëmak Luk puuk Yesu ngön ompyaö epët retëng ëa. Luk pi ngaan root yaatak wakaimaupök Pool kaamök elmëa. Pi Yuta omën wonöp, köpël omnaröakaanëpök Krik omnaröaan retëng ëa. Krik omnarö pöt, wotpil yaauten kön wiin ompyaö yaurö yak pi Yesuun wotpil yaapöp pöta ngönte retëng ë mena. Pi omnaröen Yesuuk yaköm yaalni pöt pet elmëa. Luk pi Ngön Yaaö Omnaröa Ya Mëmpeimauta Ngönteta retëng ëa.

Pöt epël wia.

Son i yamëaupre Yesu wilauta ngönte 1:1-2:52

Son i yamëaupë ya mënaut 3:1-20

Yesu i momëen morök elmëaut 3:21-4:13

Yesu Kalili yangerak ya mënaut 4:14-9:50

Kalili yangerakaan Yerusalemë saut 9:51-19:27

Yerusalem kak Yesu naë oröaut 19:28-23:56

Yesu wal ëak kutömweri isaut 24:1-53

Luk puuk Tiopilas pöpëen pep epwer retëng ëa

¹ O omën kaäp Tiopilas, tenim tekraakaan omën selap pöröak Anutuuk elmëen tenim naë omnant oröa pötön ökre was retëng ëaut.

² Pit omën wet réak omnant oröön itena pöröa këmötëaan ngön kat wiak retëng ëaut.

³ Pël yaëen nem itena pöröen pëel mëak songönöt këékë kat wiaut. Pötaanök wotpil wesak nimëen ë yaningk.

⁴ Ni kat wiak wet réak omën muntaröak ök niaan kat wian epot yaap tapöt pël wasumëak retëng ë yaningk.

Ensel nampök Sonë wilëpnaaten Sakaraiaan ök mëa

⁵ Erot pim Yuta omnarö ngarangk ëak wëa akun pötak kiri ar yaaö omën namp wëa yapinte Sekaraia pöp Eron pim kurmentëkaanöröa naëaan Apaisa pim toktakaanëp. Ën pim öngöp Elisapet piita Eron tapöpë kurmentëkaanëp.

⁶ Piarip Anutuu ëöetak wotpil wë pim ngön kosang pout ngar weim wakaima.

⁷ Pël ëak Elisapet pi ru köpëlëp yak piarip ru won wë ulöp sa.

⁸ Sekaraiaare kiri ar yaaö pim karurö pit Anutuu ngönën tup kaöetak së ilëak Anutuu ëöetak neenem yaat mëmpö yesem

⁹ Sekaraia puuk ka ngerö ngëengktak së köp nga kaampöt kiri ar ëak koulöp wes mëepënak pitëm yaaul wël ëlmëen sa.

¹⁰ Pël yaëen akun pötak omën yaap sa pörö pit tomök wa top kësang ëak Anutuun kimang maim wëa.

¹¹ Pël ëen Sekaraia pi itena pöt Aköpë ensel namp köp nga kaampöt kiri ar yaaö pöta wëe yaapkëöökël tauaan itenak

¹² kas kaö ëak reëreë ura.

¹³ Pël yaëen enselëpök epël mëa. “Sekaraia, ni kas ëëngan. Anutu pi nim kimang ngönte kat wia. Pötaanök nim öngöp Elisapet pi nim yokot namp wilëpnaat. Pël ëen pim yapinte Son pël mam.

¹⁴ Pël ëak ni ya kë sak ërëpërëp yaëen omnaröeta pim orööpna pötaan ërëpërëp ëëpnaat.

¹⁵ Pi Aköpë ëöetak kaö sak wë wain iire i nga muntat nanëmpan. Pim ëlëpë yaatak wëen Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëëpnaap.

16 Puuk Israel omèn selap pan lup kaip motiin Anutu pitëm Aköpë naë rë olapnaat.

17 Pi Eliaë ëa pöl weëre kosang wak Aköpë wotöök rapnaap. Puuk peparöa könöt kaip motiun rungaaröaring lup yal mampnaat. Pël ëën omèn ngön wa olëolë yaauröeta tapël elmëën wotpil wëauröa könöt kat mowiiipnaat. Pël elmëën omèn pörö Aköpë waisëpnaataan ko ëak öpnaat."

18 Pël maan Sekaraia pi enselëpön epël mëëa. "Ten öngöp pouwaar ulöpaar. Pötaanök nim ngönta këët orööpnaalën kön nawiin yeë."

19 Pël maan enselëpök kangiiir epël mëëa. "Ne Kepriel, Anutuu ëöetak wë piin inëën elmëeim wëaup. Pimtok ngön ompyaö epët ök niamëak wes nemëën waisaup.

20 Pël ëën ni kat wiak kön wi kosang newasën yaën. Pötaanök ngön won sak wëën nem ngön yeniak pipot kë oröönak kaalak ngön amëët."

21 Sekaraia pi ka ngerö ngëëngktak akun wali wëën omnarö kor wë kön selap ëa.

22 Pël ëeim wëën ënëmak kakaatiaan oröak ngönaak mapënëak poprak ëa. Pël ëën omnarö pit epël kön wia. "Pi ka ngëëngkta kakaati omèn it ngolöp nent itena koröp." Pël ëën pi ngön apënëak pomp ëak moresiarëring ök elmëa.

23 Ënëmak Sekaraia pim ngönën tup kaöetak ya yamëngka akunet pet irën kaalak kakë sa.

24 Pël ëën ënëmak Elisapet ru kepring sa. Pël ëak ëlëëpëlëëp ëeim wëën ngoon mor nas won sa. Pël ëën epël mëëa.

25 "Aköp pi kaamök elnëak omnaröa ëöetak nem ëöempel won newesak rungaap yenangk."

Ensel nampök Yesu wilëpnaaten Mariaan ök mëëa

26 Elisapet pöp ru iirak ëaan ngoon mor nas nasiaan namp won sëën Anutuuk ensel Kepriel pöp wes mëën Kalili yangerak ka naö yapinte Nasaret pörekë sa.

27 Pörek öng ulwas namp wëa yapinte Maria pi omp namp Yosep piin yaö elmëën wëa. Yosep pi Tewit pim körööp.

28 Pël ëën Kepriel pi Maria pim naë së epël mëëa. "Yowe, Aköp pi nimëën ya ërëp ëak niiring wë."

29 Pël maan Maria pi kat wiak ya ngës ëën epël kön wia. "Tol ëënak yoöre ërëp epël yenëa?" pël kön wia.

30 Pël ëën enselëpök epël ök mëëa. "Maria, ni kas ëëngan. Anutu pi nimëën ya ërëp yaë.

31 Nim yokot kepring sak wilumë pipop yapinte Yesu pël mam.

32 Puuk omèn kaö sak öpnaap. Pël ëën omnaröak piin yaya mëak Anutu kaö panëëpë Ruup pël mapnaap. Pël ëën Anutuuk pim körööp Tewit pim ëaul yangerakë omnaröa kaö wes moulmëëpnaap.

33 Pi Yakopë ëere köröörö ngarangk ëak wakaim öpnaap. Pël ëën pim wa ngaöök nimëëpna pöt won nasëpan."

34 Pël maan Maria enselëpön epël mëëa. "Tol ëak pël ëëm? Ne omp wonöppe."

35 Maan enselëpök kangiiir epël mëëa. "Ngëëngk Puloök nim naë wais Anutu ngaarëkëp pim weëre kosangët nim rangk niwiin kaamök elniipnaat. Pël ëën nim ru wilumë ngëëngk pöpön omnaröak Anutuu Ruup pël apnaat.

36 Kat wi. Nim karip Elisapet pi ulöp saupök ru kepring wë. Ngaan, 'Pi ru nawilpanëëp,' pël aimautak peene pöt pi ru kepring wëën ngoon mor nas nasiaan namp ëak yes.

37 Anutu pi omèn nant èëpènèak poprak naèn yaaup.”

38 Pèl maan Mariaak kanggir epèl mèëa. “Ne Anutuu inèèn koontup. Pötaanök yaan pil elnèëp.” Pèl maan enselèp pi sèp wesak sa.

Maria pi Elisapeten itaampö sa

39 Maria pi akun tapètakèër wal èak Yutia rosir omnaröa kak nerekèl sa.

40 Pèl èak Sekaraia pim kaata kakaati sè ilèak Elisapeten yoöre èrèp mèëa.

41 Pèl yemaan Elisapet pi Mariaè yoöre èrèp pöt kat yawiin ru Elisapet pim yaatak wèaö pöp elèl èa. Pèl èèn Ngéèngk Pulo Elisapet piik ilèak peö èa.

42 Pèl èèn ngön èak Mariaan epèl mèëa. “O öng epop, ni öng muntaröa ök won. Anutu pi niin ompyaö yaalni. Èn nim ru wilumè pöpta ompyaö elmèëpnaat.

43 Ne ompyaö talèpèèn nem Aköpè èlèpök nem naè yewaisèn?

44 Yoöre èrèp ngön neaan kat yawiin nem yaatak wèaupta kat wiak èrèpsawi èak elèl yaè.

45 Ni Aköpè ngön ök niia pöt kè rapna pöten kön wi kosang yewasèn. Pötaan èrèpsawiarung ömèëp.”

Mariaak èrèpsawi ngön mèëa

46 Pèl maan Maria pi epèl mèëa.

“Nem lupmerök Aköpè yapinte wak yawis.

47 Èn nem könöpök Anutu ne utpetetakaan yeneö pötaan èrèpsawi yaalmè.

48 Pi ne pim inèèn koont pasip sant yaalnè.

Pötaanök omèn peene wè eporöere ènèm orööpnaarö pitök neen, ‘Anutuuk ompyaö yaalmè; pèl apnaat.

49 Anutu weère kosangèp puuk retèng epèt yaalnè.

Pötaan pim yapinte ngéèngk wia.

50 Pi omèn pim iri wèaurö sant yaalmèaup.

Omnaarö öpnaal sant pöt pangk èak wiaapnaat.

51 Pim moresök ya kosang mènak

ömèn pitèmtèèn wak isak yaaurö wa moolaan yes.

52 Pi yang omp ak weëröeta wa moolèak

ömèn yapin wonörö pitèm yapinöt wak isak yema.

53 Pi omèn ngöntök yaaö omnant wonörö ulöl wes yemangk.

Èn ulöpre moupring wèaurö ngöntök yemowas.

54-55 Pi tiarim èaröen Apramre pim ruure èarö kaamök elniipènèak kosang wesak ök mèëa.

Pötaanök pi pim ngön kosang wesa pöten kön wiak Israel pim ya omnarö kaamök elnieim wè.”

56 Maria pi Elisapetring wèèn ngoon naar namp èak won sèèn kaalak pim kakè sa.

Elisapetök Son wila

57 Elisapet pim akunet temanöm sèèn yokot namp wila.

58 Pèl èèn omèn kaköröere nanangarö pit Aköpè sant elmèa pöt kat wiak piiring top èak èrèpsawi èa.

59 Wè akun 7 èak won sèèn 8 pötak pit yokotup Anutuun yaö wesak pim koröp kaut ilèpènèak wa top èa. Pèl èak pit Sekaraia pim pepapè yapin ngamp mapènèak mèëa.

60 Pèl maan èlèpök ke urak epèl mèëa. “Won, tiar pim yapinte Son pèl mepa.”

61 Pèl maan pit epèl mèëa. “Nim nanang nampè yapinte pil won wia.”

62 Pël mëak pepapön mor ök elmëak yapin talte mapën pöten pëel mëëa.

63 Pël ëën pi kël wësap naöön kimang elmëen wa mangkën puuk, “Yapinte Son,” pël retëng ëën pit yaan sa.

64 Pël ëën tapëtakëër pim këmët kengkën sëen ngönte orö rëen Anutuun yaya mëëa.

65 Pël ëën kak pörek wëaurö pit yaan sak pöta ngönte ka poutë ök maö yesem Yutia yangerak rosiratë ka wieëa pötëeta ök aö sëen pangk ë pet ira.

66 Pël ëën omën pöt kat wia pörö om ngön pöt kön wieim wë Aköpök weëre kosang mena pël wesak epël mëëa. “Yokotup kaö sak tol ëëpën?”

Sekaraiaak tektek ngön mëak Aköpön yaya mëëa

67 Ngëengk Pulö Sonë pepap Sekaraia pim lupmeri peö elmëen tektek ngön epël mëëa.

68 “Tiar Aköp, Israel omnaröa Anutu pim yapinte wak isak mapa. Puuk tiar kaamök elniak utpetetakaan ent ë yanuulë.

69 Pim inëen ruup Tewit pim kurmentëkaan namp tiar utpetetakaan niöpënëak omën weëre kosangring pöp tau yaulmë.

70 Omën pöpön ngaanëër pim tektek ngön yaaö ngëëngköröen ök maan pitëm këmötëaan epël aimaut.

71 Aköpök tiarim kööre toköröre këëpöt yaniwesaurö pitëm naëaan ent ë nuulëpnaat.

72 Pi ngaanëër ngön ngëengk kosang wes mena pöten kön wieë tiarim ëarö lup sant elmëeima.

73 Pim ngön kosang wes mena pöt tiarim körööp Apramön epël mëëa.

74-75 ‘Ne ar neen akun poutë ompyaöre wotpil wë kas naën inëen elnëenëen arim kööre toköröa naëaan kama niömaat.’

76 ‘Ën yokot epop, ni wet rëak Aköpëen kan ngësum.

Pël ëëmë pötak omnarök niin, ‘Anutu Ngaarëkëp pim tektek ngön yaaup,’ pël niapnaat.

77 Ni Anutuuk pitëm utpetatë kangut kërë moolëak utpetetakaan öpnaat pël ök maan kat wiipnaat.

78 Anutu pi tiarimëen sant yaaup.

Pötaan pël elniipnaat.

Pi kutömweriaan namp tiarim naë wes mëen puuk këtëpë yema pöl ëwa elniipnaat.

79 Pël ëën omën koutak wëauröere wel wiipënëak yaaurö ëwa elniak mayaap kanöök niulëen öpenaat.”

80 Ënëmak yokot Son pöp kaö sëere könö kaö së pël ëa. Pël ëak yang omën wonrek së wakaim wiak pim ya mëmpna akunet temanöm sëen Israel omnaröa naë orö tekeri sa.

2

Yesu wila

(Matiu 1:18-25)

1 Akun pötak Rom yang omp ak Sisa Okastas puuk omën pim iri wëauröa yapinöt öpënëak ngön kosang wia.

2 Ya pöt ngaan namëngkënte, Sairinias pim Siria yangerak yang ngarangk ëak wëaö akun pötak ngës rëa.

3 Pël ëën omën pourö pit yapin wiipënëak pitëm ka songönötë sa.

4 Yesën Yosep pi Tewit pim körööpök Kalili yangerak Nasaret pörek wëa. Pötaanök Yutia yangerak Tewit pim kak Petelem pörekë sa.

5 Sëpënëak pim öng yaup Maria pöpta yapin wiipënëak koirak piarip pouwaar sa. Maria pöp ru kepringëp.

6 Pël ëäk wëën Maria pim ru wilëpna akunet temanöm sa.

7 Pël ëën pim yokot wetkaalëp wila. Pël ëäk poë koröp kautak kör koëak pol purmakaöröa kaömp umweri öngpök mowiin wieëa. Su kaat omën peö ëa. Pötaanök ur ap wesak purmakaö kaatak së wëa.

Enselöröak pol sëpsëp ngarangköröen ök mëëa

8 Petelem kak pörekë naë omën narö pitëm pol sëpsëpörö rö kan koinë ngarangk eim wëa.

9 Pël ëën Aköpë ensel namp pitëm naë së oröön Aköpë ëwaöök pitëk ëwa elmëën kas kaö ëa.

10 Pël yaëën enselëpök epël mëëa. “Ar kas ëëngan. Kat wieë. Ne arimëën ping ngön ompyaut wak yewais. Yang poutë omnarö kat wiak ërëpsawi ëënëët.

11 Peene öng nampök Tewitë kak eprek rungaap yawil pipop ar omën pourö utpetetakaan niöpnaap. Pi Aköp Kristo, Anutuuk Yaö Mëëaup.

12 Itenak yaap ëa wasënëëtaan wetete niamaan. Poë koröpöök kör koëak pol purmakaöröa kaömp umweri wiaan itaampunëët.”

13 Pël maötaring ensel muntarö kësang pan tapët pöt pitëm karipë naë oröak Anutuun yaya mëak epël mëëa.

14 “Anutu Ngaarëkëp pim yapinte wak isëp. Omen pim lup sant elmëaurö pitëm naë mayaap wiaap.”

Pol sëpsëp ngarangkörö Yesuun itena

15 Enselörö pit kaalak kaip tiak kutömweri sëën sëpsëp ngarangkörö pit neneren epël mëëa. “Tiar Petelem kak së oröak Aköpë ök yenia pipten itempa.”

16 Pël mëak pit teëntom pan së Mariaare Yosep koirak itaangkën öngaap poë koröpö kör koëak pol purmakaöröa umweri wiaan itena.

17 Pël ëäk yokot pöpëën ngön ök maan kat wia pöt ök mëëa.

18 Pël ëën omën pörek wëa pörö pourö pit sëpsëp ngarangköröa ngön ök mëëa pöt kat wiak yaan sa.

19 Ën Maria pöt ngön pöt kat wiak pim lupmeri wa wiak om kön wieima.

20 Pël ëën pol sëpsëp ngarangkörö pit kaalak yesem enselëpök rungaapëën ök mëëa pöl itaampöore kat wi ëa pötëën Anutuun yaya maima.

Yesuun yapin mëëa

21 Yesu wilën wieë akun 7 ëäk won sëën 8 pötak pit pim koröp kaut ilak yapinte Yesu mëëa. Yapin pöt pi yaatak won wiaan enselëpök ök mëëaut.

Simionre Ana piarpim ngönte

22 Mariaare ruup piarip kak wë piarpim iirëpna akunet temanöm yesën Moses pim ngön kosangöt ngar wak Yosepring Yerusalem kak së yokotup Aköpëën yaö mowasëpënëak wak sa.

23 Pöt Aköpë ngön kosang epël wia pöt ngar wak pël ëa. “Yokot wetkaalörö wilën pöt Aköpëën yaö mowasën.”

24 Pël ëäk piarip Aköpë ngön kosangöt ngar wak Aköpëën yaö mowasënaataan int ek naar kiri ar ëëpënëak wak sa.

25 Yerusalem kak omën namp wakaima yapinte Simion. Pi omën wotpil ngönëringëpök omën Israel omnarö utpetetakaan moöpna pöpön kor wëën Ngëngk Pulö piiring wakaima.

²⁶ Ngéengk Pulöök ngaan piin epël ök mëëa. “Ni wel nawiin om wëen Aköpë Yaö Mëëaup, Kristo, oröön itenakök wel wiimëët.”

²⁷ Omën pöp Ngéengk Pulöök elmëen Anutuu ngönën tup kaöetak së wëa. Pël ëen Yosepre Maria piarip rungaap wak ngön kosangta wieëaul elmëëpënëak ngönën tupta kakaati sa.

²⁸ Pël ëen Simion pi Yesu wak kapariak epël mëak Anutuun yaya mëëa.

²⁹ “Aköp nim neaan pöt yok kë yaarö.

Pötaanök nuuk aan ne ya kë sak wë wel wiimaan.

³⁰ Nem itöök nim omën ten utpetetakaan niöpënëak yaan pöpön ityaangk.

³¹ Aköp ni omën pourök piin itaampunëak ko ë ninaup.

³² Puuk kopël omnaröa lupöt ëwa yaalmë.

Ën Israel nim omnarö tenim yapinte wak yawis.”

³³ Yokotupön pël yemaan ëlre pepaar piarip kat wiin pölöppölöp ëa.

³⁴ Pël ëen Simion pi welaköt elmëak yokotupë ëlëp Mariaan epël mëëa. “Yokot epopë naë Israel omnarö pit komre kap ëëpnaap. Pël ëak narö pim naëaan kawi ngentiipnaat. Ën narö pim naë tauak kosang sëpnaat. Puuk sowi mowiin omnarö pimëen ngön utpet apnaat.

³⁵ Pit pël yemaan pitëm kön ëlëpöt yoolök wasëpnaat. Pël yaëen nimëntta ya këlangön ëak yaköm kön wiimëët.”

³⁶ Tektek ngön yaaö öng namp wëa yapinte Ana. Pi Panuel pim koontup, Asa pim kurmentëkaanëp. Pim öng ulwasöök omp wak wëen krismaki 7 ëak sëen

³⁷ wel wiin öng tek wakaima. Pim krismakiat 84. Öng ulöp pöp pi akun poutë ngönën tup kaöet sëp newasën këtëkre rö kan poutë Anutuun yak kë ngöläk ëak kë imang maim wakaima.

³⁸ Öng pöp pi akun pötak pitëm naë së Anutuun yokotupëen yaya mëak Yuta omën Anutuuk pit utpetetakaan moöpënëak kor wakaimauröen yokotupë ngönë ök mëëa.

Yosep Mariaare Yesu mësak Nasaret kakë sa

³⁹ Yosepre Maria piarip Aköpë ngön kosangta wieëa pöl omnant pout ë pet irak kaalak Kalili yangerak Nasaret kakë sa.

⁴⁰ Pël ëak yokotup kaö sak weëre kosang wak ëwat kaöempelring wëen Anutu pimëen ya kë sa.

Yesu kotupök Anutuu ngönën tup kaöetakë sa

⁴¹ Yesuu ëlre pepaar piarip Anutuu mait elmëa akun poutë Yerusalem kak seim yeëa.

⁴² Pötaanök piarpim yaaul Yesu krismakiat 12 ëak won saupök mësak pit pourö sa.

⁴³ Pël ëak wë ngéengk akunet pet irën kaalak kakë sëpënëak yokotup Yerusalem kak om wëen piarip pöten köpël yak sa.

⁴⁴ Pël ëak yesem yokotup omën karuröaring yes wesak kët pöt seim wiap kan piarpim kar pöröa naë ap wesa.

⁴⁵ Pël ëak pitëm naë ap wes pet irak kaalak Yerusalem kak ap wasëpënëak sa.

⁴⁶ Pël ëak ap weseim wëen akun nentepar nent ëak won sa. Pël ëen ënëmak ngönën tup kaöeta kakaati së itaangkën pörek rë yemoulauröa tekarak wel aisëëë pitëm ngönöt kat wiak songönötön pëël maim wëa.

⁴⁷ Pël ëen omën pim ngön kat wia pörö pit pim ngön kaip ti mampööre ëwat yaataan itenak yaan sa.

48 Pël èen pim èlre pepaar piin itenak yaan sak èlèpök epël mèëa. “Yokot epop, tol èënak tenipòn epël yaalniin? Ten pep yakòm è sak niin ap wasò imep.”

49 Pël maan kangiir epël mèëa. “Oröp morèënök neen ap wasò im? Arip köpël ma? Ne nem Pèpapè kaatak wèep.”

50 Pël maan piarip ngòn pöt kat wiak èngk ma e wesa.

51 Pël èen èlre pepaarring pit kaalak Nasaret kak sè wè piarpim ngòn ngar weim wakaima. Èn èlèp pöt pi omèn itenak kat wia pöt pim lupmeri wa wiak kön wieima.

52 Pël èen Yesu pi wè kaò sak pim èwatte ompyaò èa. Pël èen Anutüre omnarò piin itaangkèn pangk èa.

3

Son i yamèaup pim yaat ngès rëa

(Matiu 3:1-12; Maak 1:1-8; Son 1:19-28)

1-2 Son, Sekaraiä ruup, pi yang omèn wonrek wèen Anutuuk ya ngòn mèëa. Akun pötak omèn eporöak yang ngarangk eim wèen Anutuuk pël mèëa. Rom omp ak Taipirias Sisa pi Rom yang pör ngarangk èak wèen krismaki 15 èak won sa. Akun pötak Pontias Pailat pi Yutia yanger ngarangk èëëa. Èn Erot pi Kalili yangera kaò sak wèen pim nangap Pilip pi Ituriaare Trekonaitas yangera kaò sak ngarangk èa. Èn Laisenias pi Apilini yanger ngarangk èëëa. Èn Anasre Kaiapas piarip kiri ar yaauröa wotöök wëa. Akun pötak Anutuuk Sonön ya ngòn mèëa.

3 Pël èen pi i Yotanë we naöökään naöök yesem Anutuuk omnaröa saunaté kangut ent è moolapnaataan lup kaip tiin i momèëpënëak ök maima.

4 Pöta ngönte tektek ngòn yaaup Aisaia puuk epël ngönëntak retèng èa pöt Son pim naë kè oröa.

“Yang pultakaan omèn nampök epël ya.

‘Aköpèen kanö wotpil weseë.

Ngèsak ompyaò panë weseë.

5 I kön pipotta yang rë ngep èë.

Pël èak rosir kotre kaò pipotta pout mængkèn iri rëep.

Kan pek wia pipotta wotpil weseë.

Pël èak kamtaöök kël wia pipotta wa moolèak won weseë.

6 Pël èen omèn pourö Anutuuk utpetetakaan yaniö pöten itaampenaan.’ ”

7 Omèn kësang Sonök i momèëpënëak pim naë sèen epël mèëa. “Kamalöröa morök yaalni pöl ar yaaurö. Ar kön wiin nem naë waisèn i nimèëma pöt Anutuuk nga elniipënëak ya pöt naalniipan.

8 Ar lup kaip tiak wèwè pötakèl önë pötakèer omnaröak arèn itaangkèn lup kaip tian pël èëpnaat. Arimté könöök epël angan. ‘Ten Apramë köröörö,’ pël angan. Ar kön wi kosang newasèn wë, ‘Ten Apramë köröörö,’ pël anë pöt pangk naën. Ne niamaan kat wië. Anutu pi apënëak pöt yok pangk aan kël epotök Apramë körö koröp orööpnaat.

9 Anutuuk iner kera songöntak wia. Kera nement ulöp ompyaò nautön èëpna pöt ku tiak es marèn kotöpnaat.”

10 Pi pël maan pit piin pèël mèëa. “Elei, ten tol èen?”

11 Pël maan puuk kangiir epël mèëa. “Omèn namp pim ulpèen naar wiaan pöt omèn wonöp namp mamp. Èn namp kaompöt selap wiaan pöt tapël muntap nant mamp.”

12 Takis yewa omèn naröeta i mèëpënëak sa. Pël èak pi ngòn pöt maan kat wiak epël mèëa. “Rë yanuulaup, ten tol èen?”

13 Maan puuk epël mēea. “Ar omnarōa naēaan takis önēak pöt ngarangkörōa niia pil pēen ön. Arök arimēen kaut önganak.”

14 Pël maan nga omën narōeta kaalak pēël mēea. “Ēn ten tol ēēn?” Pël maan puuk epël mēea. “Arta omnarō mööre kaar ēak sumat wē pël ēēnganak. Ar arimtē ya yamēngkauta sumat pēen weē. Muntat önēak kent ēēngan.”

15 Son pi pël maan omnarō pit ērēpērēp ēak pimēen kön selap ēak epël mēea. “Epop Yaō Mēēaup Kristo tapöp koröp.”

16 Pël yaan pit pourōen epël ök mēea. “Omën nem ēnēm waisēpna pöp pim weēre kosangtak nemēt il wasēpnaap. Ne utpet epopök pim ing korōtepar wii nemowilnganēep. Ne i yaaptaring i yanimē. Puuk pöt ar Ngeēngk Pulō nimēen esuwesi ök arim utpetat kotak won sēpnaat.

17 Pi pim kat yaurautaring wais kat ur rongan ēak kaömp ompyaut wa pim kaömp kaatak wiipnaat. Pël ēak unönre söksök pöt wa top ēak es kosangwesi moolaan kot sēpnaat.”

Erotök Son wii kaatak moulmēa

18 Son pi ngön pöt ök mēak wa korkor ngön munt nantre ngön ompyaut omnarōen ök mēea.

19 Pël ēak yang ngarangk kaöap Erot pi utpet nant yaaupök pim nanēpē öngöpta wa ep ēa pōtaan ngön kosang mēea.

20 Pël ēa pōta rangk saun kaö panēet Son wii kaatak moulmēa.

Yesu i mēa

(Matiu 3:13-17; Maak 1:9-11)

21 Son pi wii kaatak nemoulmēen wiaan omnarō i momēak Yesuta i momēa. Pël ēēn pi Anutuun kimang yemaan kutömwer kēm nga ēēn

22 Ngēēngk Pulō int ekēpē ök sak Yesuu rangk irēa. Pël yaēēn kutömweriaan ngön nent epël mēea. “Ni nem Ruup. Ne niin ya kē sak kent pan yaalni.”

Yesuu ēere köröörō

(Matiu 1:1-17)

23 Yesu pi pim krismaki 30 ēak won sēēn pim yaat ngēs rēa. Pël yaēēn omnarōak piin kön wiin Yosepē ruup pël ēa.

Yosep pöp İlai pim ruup.

24 İlai pöp Matat pim ruup.

Matat pöp Liwai pim ruup.

Liwai pöp Melkai pim ruup.

Melkai pöp Sanai pim ruup.

Sanai pöp Yosep pim ruup.

25 Yosep pöp Matataias pim ruup.

Matataias pöp Emos pim ruup.

Emos pöp Neam pim ruup.

Neam pöp Eslai pim ruup.

Eslai pöp Nakai pim ruup.

26 Nakai pöp Meat pim ruup.

Meat pöp Matataias pim ruup.

Matataias pöp Semen pim ruup.

Semen pöp Sosek pim ruup.

Sosek pöp Sota pim ruup.

27 Sota pöp Soanan pim ruup.

Soanan pöp Resa pim ruup.

Resa pöp Serapapel pim ruup.

Serapapel pöp Sialtiel pim ruup.

Sialtiel pöp Nerai pim ruup.

28 Nerai pöp Melkai pim ruup.
Melkai pöp Etai pim ruup.
Etai pöp Kosam pim ruup.
Kosam pöp Elmatam pim ruup.
Elmatam pöp Er pim ruup.

29 Er pöp Yosua pim ruup.
Yosua pöp Eliesa pim ruup.
Eliesa pöp Sorim pim ruup.
Sorim pöp Matat pim ruup.
Matat pöp Liwai pim ruup.

30 Liwai pöp Simion pim ruup.
Simion pöp Yuta pim ruup.
Yuta pöp Yosep pim ruup.
Yosep pöp Sonam pim ruup.
Sonam pöp Elaiakim pim ruup.

31 Elaiakim pöp Melia pim ruup.
Melia pöp Mena pim ruup.
Mena pöp Matata pim ruup.
Matata pöp Netan pim ruup.
Netan pöp Tewit pim ruup.

32 Tewit pöp Sesi pim ruup.
Sesi pöp Opet pim ruup.
Opet pöp Poas pim ruup.
Poas pöp Salmon pim ruup.
Salmon pöp Nason pim ruup.

33 Nason pöp Aminatap pim ruup.
Aminatap pöp Atmin pim ruup.
Atmin pöp Anai pim ruup.
Anai pöp Esron pim ruup.
Esron pöp Peres pim ruup.
Peres pöp Yuta pim ruup.

34 Yuta pöp Yakop pim ruup.
Yakop pöp Aisak pim ruup.
Aisak pöp Apram pim ruup.
Apram pöp Tera pim ruup.
Tera pöp Neo pim ruup.

35 Neo pöp Serak pim ruup.
Serak pöp Reu pim ruup.
Reu pöp Pelek pim ruup.
Pelek pöp Epe pim ruup.
Epe pöp Sela pim ruup.

36 Sela pöp Kenan pim ruup.
Kenan pöp Apaksat pim ruup.
Apaksat pöp Sem pim ruup.
Sem pöp Noa pim ruup.
Noa pöp Lamék pim ruup.

37 Lamék pöp Metusala pim ruup.
Metusala pöp Inok pim ruup.
Inok pöp Saret pim ruup.
Saret pöp Malalél pim ruup.
Malalél pöp Kenan pim ruup.

38 Kenan pöp Inos pim ruup.
Inos pöp Set pim ruup.

Set pöp Atam pim ruup.
Atam pöp Anutu pim ruup.

4

Setenök Yesu morök elmëa

(Matiu 4:1-11; Maak 1:12-13)

1 Yesu pi Ngëengk Pulöök pim lupmeri peö ëak mësak Yotan imer sêp wesak yang omën wonrekë sa.

2 Pël ëak wë kët 40 ëak won sëen Seten pim naë sê oröak morök elmëa. Akun pötak pi kaömp won pan ëa. Pël ëën akun pöt won sëen këen wel wia.

3 Pël yaëen Setenök epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup. Pötaanök kël epotön maan kaömp sëen në.”

4 Pël maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “Ngönentak epël wia. ‘Kaömp pöt peëenök omnaröa wëwëet nanimpan.’”

5 Pël maan Seten pi Yesu mësak rosir naöök is moulmëak tapëtakëer yangerkakë omën poutön pet elmëak

6 epël mëëa. “Yang epotë omën nantre nant pötë weëre kosang nem naë wiaan namp ngarangk elmëëpnaataan mempëak pöt mempaat. Pötaanök ni ngarangk ëëmëëtaan nimpëak yeë.

7 Pötaanök ni nem iri ilëak yaya neamë pöt omën epot pout nimëën sëpnaat.”

8 Maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “Ngönentak epël wia. ‘Aköp Anutuun yaya mam. Pimënt kopëtapön inëen elmëëm.’”

9 Pël maan Seten pi kaalak Yesu mësak Yerusalem kak së ngönën tup kaöeta möröök moulmëak epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup. Pötaanök eprekaan öngkrek sörok ola.

10 Pöta ngönte ngönentak epël wia. ‘Anutu pi pim enselöröen maan ni ngarangk elniipnaat.’

11 Ën ngönën nenteta epël wia. ‘Këlötök nim ingesi niwalpanëen pitök morötök akaak elniipnaat.’”

12 Pël maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “Ngönën nenteta epël wia. ‘Aköp Anutuun kaamök elniipnaaten ököök elmëëngan.’”

13 Pël maan Seten pi morök ke nentere nent elmë pet irak akun nentakëen wesak sa.

Yesu pi Kalili yangerak pim yaat ngës rëa

(Matiu 4:12-17; Maak 1:14-15)

14 Yesu pi Pulöök weëre kosang kaamök elmëën Kalili yangerakël kaalak sa. Pël ëën pim ëa pöta ngönte yang pörek sa pet ira.

15 Pël ëën ngönën tupötë ngönën ök yemaan omën pourö pim yapinte ngar wa.

Nasaret omnarö Yesu kaseng mena

(Matiu 13:53-58; Maak 6:1-6)

16 Yesu pi Nasaret kak pim kotuuk wakaimaurekë sa. Pël ëak pim yaal kë yesa akun ngëngktak ngönën tuptak së ngönënte sangk kelëpënëak wal ëa.

17 Pël ëën nampök Aisaia pim ngönën pepewer mangkën wilak epël retëng ëaö pöt koira.

18 “Aköpë Pulö neering wë.

Pim ngön ompyaut omën omnant wonöröen ök mamëak yenëa.

Pi ngön epël ök mamëak wes nemëen waisaut. ‘Ar wii kaatak wëaurö, nook wil niulëen kan sënëët.

Ën ar it ngaap wëaurö, nook ompyaö niwasën nga sënëët.’

Pi kĕlangön kat wieim wĕaurö pitĕm kĕlangön yemengkauröa naĕaan wil moulmĕĕn sĕpĕnĕak wes nemĕaut.

19 Pi Aköpĕ omnarö utpetetakaan moöpĕna akunet temanöm yes pötenta ök mamĕak wes nemĕaut."

20 Yesu pi ngön lup pöt sangk kelak pepewer kaalak koö möak ya omnamp menak wel aisĕa. Pĕl ĕĕn omĕn ngönĕn tup pötak wĕa pörö pourö piin it kos elmĕĕĕa.

21 Pĕl ĕĕn ngĕs rĕak epĕl ök mĕĕa. "Ngönĕn lup sangk kelĕn kat yawi pipĕt peene kĕ yaarö."

22 Pĕl maan pit piin kön wiin isĕn kön selap ĕak pim kĕmtakaan ngön ompyaut oröa pöten yaan sak neneren epĕl mĕĕa. "E, tiar piin ĕwat wĕep. Pi Yosepĕ ruuppe."

23 Pĕl maan Yesuuk kangir epĕl mĕĕa. "Tiar akun poutĕ, 'Rotap nimtĕ yaumantĕ won wasum,' pĕl yaaurö. Pöta ök arök neen, 'Pi yaap ma kaar ya,' pöt itaampunĕak waswas ngön pöt an koröp. Pĕl neak arök kaalak, 'Nim Kapaneam kak ya mĕngkĕn kat wian pöt nimtĕ wĕaö eprekta pĕl namĕngkan ma?' pĕl an koröp."

24 Pĕl mĕak epĕl mĕĕa. "Ne yaap niamaan. Tektek ngön yaaö nampök ngönte aan pitmĕ ka songöntakörö kat nawiin yaaurö.

25 Ne yaap niamaan kat wieĕ. Arim köröörö tektek ngön yaaup Elia pim ngöntĕn kat nawiin ĕĕn Anutuuk maan kopi nepelĕn wiaan krismaki 3 ngön 6 ĕak won sĕĕn kaömp ngöntök kĕsang pan yang poutĕ wiakaima. Akun pötak öng kapir kĕsang Israel yangerak wĕ kaömp ngöntök wakaima.

26 Pĕl yaĕĕn Anutuuk Elia pitĕm naĕ wes namĕĕn, Saiton yangerak Sarepat kak öng kapir kopĕt namp wĕa pöpĕ ngĕsĕl wes momĕĕn sa.

27 Pöta ök, tektek ngön yaaup Ilaisĕ wakaima akunetak Israel omnaröa naĕ omĕn selap kĕsĕ ĕak wakaima. Omĕn pörö pitĕm naĕaan namp ompyaö nemowasĕn won. Neaman Siria yangerakaanĕp pi kopĕtapökĕĕr ompyaö mowesa."

28 Pĕl maan omĕn ngönĕn tupta kakaati wĕaurö pit ngön pöt kat wiak ya sangĕn pan ĕa.

29 Pĕl ĕĕn wal ĕak Yesu moröak kaöökĕ wilĕngkĕĕl sa. Pitĕm ka pö tomönta rangk wieĕa. Pötaanök pit pi wak parĕaöök moolapĕnĕak sa.

30 Pĕl ĕĕn Yesu pi pitĕm teköök ilĕak kö sak sa.

Yesuuk urmer namp waö ĕ momĕa (Maak 1:21-28)

31 Yesu pi Kalili yangerak ka naöökĕ yapinte Kapaneam pörĕk sĕ kĕt kĕ yesa akun ngĕĕngktak omnaröĕn ngönĕn ök mĕĕa.

32 Pĕl ĕĕn pit kat wiin pi pepapök öngpököt wa kotiak yemaan kat wiak yaan sa.

33 Pĕl ĕĕn ngönĕn tup pöta kakaati omĕn urmerap pim lupmeri wĕaö namp puuk Yesuun ngön ĕak epĕl mĕĕa.

34 "Elei, Yesu Nasaretanĕp. Ni ten tol elniim? Ni utpet niwasumĕak waisan koröp. Ne niin ĕwat wĕ. Ni Anutuun naĕaan Omĕn Ngĕĕngkĕp."

35 Pĕl maan Yesuuk urmer pöpön ngön kosang mĕak epĕl mĕĕa. "Ni ngön angan. Omĕn pipop sĕp mowesak oröak sĕ." Pĕl maan urmer pöp utpet nemowasĕn, om oröak sĕpĕnĕak pi kutpat ĕ omnaröa teköök moolĕak oröak sa.

36 Pĕl ĕĕn pit yaan panĕ sak neneren epĕl mĕĕa. "Elei, ngön epĕt tol nent? Pi wĕĕre kosangring urmeraröĕn ngön maan kat wiak oröak kas yesĕp."

37 Pĕl mĕak pit pöta ngönte aö sĕĕn yang pörĕk ka wieĕa pötĕ sa pet ira.

Yesuuk Pitaë lëlamöp ompyaö mowesa

(Matiu 8:14-15; Maak 1:29-31)

³⁸ Yesu pi ngönën tuptakaan oröak Saimonë kaata kakaati sa. Pël ëak itaangkën Saimonë öng lëlamöp yauman koröp es nga kö nent yeem wieëa. Pël yaëën pit puuk kaamök elmëëpënëak mëëa.

³⁹ Pël ëën Yesu pi öng yauman wieëaupë naë së tauëë yaumanten nga mëëa. Pël ëën öngöp pi tapëtakëër koröp es nga pöt won sëën wal ëak kaömp ar ë mena.

Yesuuk omën selap ompyaö mowesa

(Matiu 8:16-17; Maak 1:32-34)

⁴⁰ Kët yeilaan omnarö pitëm kar yauman ke nentere nent yaaurö mësak pim naë sëën pim moresiar pitëm rangk mowiak yaumanöt ompyaö mowesa.

⁴¹ Pël yaëën urmerarö pit omën naröakaan oröak yesem ngön ëak epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup.” Pöt pit pi Kristo, Yaö Mëëaup, pöten ëwat wëa. Pötaanök pim songönten ök mapanëak nga mëëa.

Yesu pi ka nantë ya mëmpö sa

(Maak 1:35-39)

⁴² Ëlpam walën Yesu pi kaöökaan oröak yang lup omën won nentak së wëën omnarö pit ap wasö së koirak pi sëpanëak mëëa.

⁴³ Pël ëën Yesu pi epël mëëa. “Ne Anutuu omnarö wa ngaöök nimëëpna ngön ompyaö pöt ök niamëak wes nemëaup. Pötaanök omën ka muntatëeröenta ök maö sum.”

⁴⁴ Pël mëak Yuta omnaröa ngönën tup wieëa pötë ngönën ök maima.

5

Yesuuk maan Pita i kaö imënörö kësang pan wa

(Matiu 4:18-22; Maak 1:16-20)

¹ Akun nentak Yesu pi Kenesaret i kaöökë pisöök wëën omën kësang pan pit Anutuu ngönte kat wiipënëak së wa rongan ëak pi kör mokoëa.

² Pël ëën i pisöök pörek wang kot naöörar wieëa. Pëpaar pöt wi ulmëak së iiröt iireim wëa.

³ Pël ëën Yesu pi Saimon pimöökë ngaarëk isak Saimonön kot nent mök ë i kaöökël mëëpënëak mëak pöök wel aisëak wë omnaröen ngönën ök mëëa.

⁴ Pël ë pet irak Saimonön wangaö kaalak i kaöökël mök ë mëak iiröt olëak i kaö imën narö waulöpënëak mëëa.

⁵ Pël maan Saimonök kangiir epël mëëa. “Kaöap, ten röökö epöök weë ngentiak pël ëeim imën namp naön ëautep nim ngöntak kaalak olamaan.”

⁶ Pël mëak pit iiröt olaan imën kësang pan ilëak peö ëën iiröt ilëpënëak ëa.

⁷ Pël ëën pit pitëm karurö wang muntaöök wëauröen kaamök elmëëpënëak moresring waiseë elmëën së kaamök ëak wangaöörarë wiin könöm menak i kaöök ilapënëak ëa.

⁸ Pël ëën Saimon Pita pi pöten itenak Yesu ingrak tok oriak epël mëëa. “O Aköp, ne utpetapök sëp newesak së.”

⁹ Pöt piire omën pörek wëa pörö pit imën kësang pan wa pöten yaan sak pël mëëa.

¹⁰ Pël maan Sepeti pim ruaar Semsre Son, Saimon pim karaar, piaripta tapël yaan sa. Pël ëën Yesuuk Saimonön epël mëëa. “Ni kas ëëngan. Ënëmak nim i kaö imënörö yewan pi tapël omnaröeta ömëët.”

11 Pël maan pit wangaöörar weruak sê i pisöök më ulmëak pitëm omnant pout sasa sêp mowesak Yesuu ênëm elmëa.

*Yesuuk omën kësê ëa namp ompyaö mowesa
(Matiu 8:1-4; Maak 1:40-45)*

12 Yesu pi kak nerek sê wëen omën namp pim koröp pou kësê ëaup Yesuun itenak pim naë sê tok oriak ë koset yangerak elak wê epël mëak kimang mëëa. “Aköp, ni ompyaö newasumëak pöt yok pangk ompyaö newasumëët.”

13 Maan Yesuuk moresiar pim rangk mowiak, “Pël ëëmëak yeëerek, ompyaö sê,” pël maan tapëtakëer pim kësëat won sa.

14 Pël ëen Yesuuk ngön kosang mëak epël mëëa. “Epël yaalni epëta ngönte omnaröen ök manganok om el wesak sê nim koröpö kiri ar yaaö nampön pet elmë. Pël ëak omnarö nim ompyaö san pöt ëwat sêpnaan Moses pim ngön kosangta wia pöl kiri ar ëëm.”

15 Pël maan Yesu pim elmëa pöta ngönte ka poutë kat wi pet irak omën kësang pan pim ngön kat wiire yaumanöt won wasö pël ëëpënëak pim naë sê oröa.

16 Pël yaëen pi yang omën wonrekël sê Anutuun kimang mëëa.

*Yesuuk omën kosat kël wa namp ompyaö mowesa
(Matiu 9:1-8; Maak 2:1-12)*

17 Kët nentak Yesu pi omnaröen ngönën ök maim wëen ka poutë Kalili yangerakaanre Yutia yangerakaanre Yerusalem kakaan omën ngön kosangötë ngarangk naröere Parisi ngönën omën narö pitta pörek wel aiséak wëen Aköpë weëre kosangöök Yesu kaamök elmëen yauman omnarö ompyaö mowesa.

18 Pël yaëen omën narö omën kosat kël wa namp urweri wiak wak naë sê kakaati ilëak Yesuu naë mowiipënëak itaangkën omën kësang pan peö ëak wëa.

19 Pël ëen pit yaumanëp wak kakaati sêpënëak omnaröaan kan pomp ëak kamörökë ngaarëk is kamörö kan wesak omën pöp urtaring wes mëen yangerak omnaröa tekarak Yesuu naë ngemëa.

20 Pël ëen Yesu pi pitëm kön wi kosang yewesautön itenak epël mëëa. “Ngöntöp, ne yok nim saunaté kangut ent ë yanuulak.”

21 Pël yemaan omën ngön kosangötë ngarangköröere Parisi omnarö neneren epël mëëa. “Omën epop pim oröptak Anutu wa iri yemowas? Omën nampök yok pangk omën muntapë saunaté kangut ent ë nemoolangan. Ya pöt Anutu pimtëetep.”

22 Pël yaan Yesu pi pitëm lupötön itenak epël mëëa. “Ar tol ëënak kön pil yawi?”

23 Nem omnampön, ‘Nim saunaté kangut ent ë yanuulak,’ ngön pël yemak pöt kengkënte. Pöt ar ngön pöta këët tekeri nasën ëen nem ngön pöt yaap ma kaar pël newasngan. Ën nem omnampön, ‘Wal ëak sê,’ ngön pël yemak pöt könömët. Pöt nem ngön pöta këët tekeri sëen nem ngön pöt yaap ma kaar pël wasënëët.

24 Pötaanök ar ne kaar omën wonöp Omën Këep e yangerak wê weëre kosang wak saunaté kangut ent ë yemoolak pöten ëwat sënëen epël ök yemaan iteneë.” Pël mëak kosat kël wa pöpön epël mëëa. “Ne epël niamaan kat wi. Ni wal ë korumönte wak nim kaatakë sê.”

25 Pël maan tapëtakëer pitëm itöök wal ë pim korumönte wak pim kaatakë yesem Anutuun yaya mëëa.

26 Pël ëen omën pourö itenak yaan panë sak Anutuun ping wesak epël mëëa. “Peene ten omën it ngölöp nenten ityaangk.”

⁴ Tewit pi Anutuu ngönën tup kaöeta kakaati së kaömp Anutuu ëöetak wieëa pöt kiri ar yaauröakëer nêmpnaan omën pasurö nêmpañëak nga yaaut wak pimënt nak pim omnarö karut mangkën na. Pöt ar sangk kelak kat nawiin yaaurö ma?"

⁵ Pël mëak epël mëëa. "Omën Këep ne kë yesa akun ngëengk pöta pepap."

*Kë yesa akun ngëengk nentak Yesuuk omën namp ompyaö mowesa
(Matiu 12:9-14; Maak 3:1-6)*

⁶ Kë yesa akun ngëengk nentak Yesu pi kaalak ngönën tupta kakaati së omnaröen ngönën ök yamëem pörek omën namp pim mor yaapkëës kël waup wëën itena.

⁷ Pël ëën ngön kosangötë ngarangköröere Parisi ngönën omnaröak Yesuuk akun ngëengktak ompyaö wasën pöt ngön yaatak ulmëëpënëak ngai yeem wëa.

⁸ Pël ëën pimtok pitëm lupötë itenak omën mores kël wa pöpön epël mëëa. "Ni wal ëak wais omnaröa itëkëel tau." Pël maan omën pöp wal ëak së pörek tau.

⁹ Pël ëën Yesuuk epël mëëa. "Ne arën pëlpël niamaan. Tiar yok pangk kë yesa akun ngëengktak omnarö ompyaö elmëëpen ma utpet elmëëpen? Yauman omnarö ompyaö mowasëpen ma mëmpen?"

¹⁰ Pël mëak pitën nga it nalnal elmë pet irak omën pöpön epël mëëa. "Nim mores el më." Maan omnamp pi pël ëën mores kosang sa.

¹¹ Pël ëën pit ya këlangön utpet ëën pitëmënt wa top ëak neneren epël mëëa. "Tiar Yesu epop tol elmëëpen?" pël mëëa.

*Yesuuk pim ngön yaaö omën 12 pörö il ulmëa
(Matiu 10:1-4; Maak 3:13-19)*

¹² Akun pötak Yesu pi Anutuun ök mapënëak rosir naöökël sa. Pël ëak rök pötak ök maim wëën ëwa tëa.

¹³ Pël ëën ëlpam walën pim ruuröen yas maan sëën pi pitëm naëaan omën 12 ëak il moulmëak pitëm yapinten pim ngönte yaaö omnarö pël mëëa.

¹⁴ Nampë yapinte Saimon pöpön Yesuuk yapinte Pita pël mëëa. Ën namp Entru pöp Saimon pim nangap. Ën naröa yapinöt Sems Son, Patolomiure

¹⁵ Matiu, Tomasre Sems Alpiasë ruupre Saimon Selot pël yamëëa pöp,

¹⁶ Yutas Sems pim ruupre Yutas muntap Keriot kakaanëp, ënëmak Yesuun kup mowiipnaap.

*Omën selap pan wëën Yesuuk ya mëna
(Matiu 4:23-25)*

¹⁷ Yesu pitring rosiraöökëan ëëtöök së oröak pim ruurö selap pan pitring taaan omën selap Yutia yangerakaanre Yerusalem kakaanre i kaö ëök Tajaare Saiton ka pöteparëaan narö pit pourö wa top ëa.

¹⁸ Omën pörö pit Yesuuk ngönën ök maan kat wiire pitëm yaumanöt won wasö pël ëëpënëak sa. Pël ëën Yesuuk omën urmerarö pitëk wëauröeta ompyaö mowesa.

¹⁹ Pël ëën omën pourö pit itaangkën weëre kosangö pim naëaan sëën ompyaö sëpën seëa pöt itenak pitta ompyaö sëpënëak kent ëën piik morring ngëen elmëëpënëak ök ëa.

*Ërëpsawiarung wëautere yaköm ë sak wëauta ngönte
(Matiu 5:1-12)*

²⁰ Yesu pi pim ruuröen iteneë epël mëëa. "Omnant wonörö ar Anutuuk wa ngaöök yanimë. Pötaanök ërëpërëp ëënëët.

21 “Omën peene kēen ēeim wēaurō ar ēnēmak kep ēēnēēt. Pōtaan ērēpērēp ēēnēēt.

“Omën peene ingre kēlēl aim wēaurō ar ēnēmak sōm anēēt. Pōtaan ērēpērēp ēēnēēt.

22 “Enēmak omnarō pit arēn Omën Kēēp nemorō pēl niak nga elniak kasēng nimampnaat. Pēl ēak ngōn utpet niak arim yapinōt utpet pan wesak niapnaat. Pēl ēēn ar pōten ērēpērēp ēēnēēt.

23 Ngaan pitēm ēarō tektek ngōn yaaurōen pil elmēaurō. Pōtaanōk pit ar pēl yaalniin pōt, ‘Enēmak kutōmweriaan kangut kēsang ōnaat,’ pēl weseē ya kē sak ērēpērēpring tan urōn.

24 “Ēn monere urōmaringōrō ar omnant weimaurō, yakōmpe. Ar kutōmweri kaalak munt nant naōngan.

25 “Kaōmp nak kepring wakaimaurō, yakōmpe. Ar kēen eim ōnēēt.

“Sōm aim wakaimaurō, yakōmpe. Ar ingre ya ilak aim ōnēēt.

26 “Omën peene omnarōak arim yapinōt ping wesak yaaurō, yakōmpe. Ngaan arim ēarōak tektek ngōn kaarkaar yaaurōen tapēl elmēa.”

*Kōore tokorō lup sant yaalmēauta ngōnte
(Matiu 5:38-48)*

27 “Nem ngōnte kat yawiaurō arēn ōk niamaan. Arimēēn kōore tok yaalniurō lup sant elmēēn. Utpet yaalniurō ompyaō elmēēn.

28 Omën ar utpet niwasēpēnēak ngōn yaaurō Anutuuk ompyaō mowasēpnaan kimang man. Ēn arimēēn ōkre was yaalniurōaan Anutuun kimang man.

29 Omën nampōk kerēm nentak yanimōōn pōt nenteta nimōōpnaan mowasum. Ulpēēn rangkēp yeōn pōt iriipōn nga elmēēnganok.

30 Namp niin omën nantōn kimang niaan mamp. Nampōk niikaan wa ēp ēēn kaalak nimpēnēak ke urak manganok.

31 Ar omnarōak omnant elniipēnēak kent kōn yawi pipēl arōkta pitēmēēn elmēēn.

32 “Arim kar lup sant yaalniurō kangiir lup sant elmēēnē pōt pangk naēpan. Omën saunaringōrō pitta lup sant tapēl elmē yaē.

33 Ēn omën ompyaō yaalniurō kangiir ompyaō elmēēnē pōt pangk naēpan. Omën saunaringōrō pitta ompyaō tapēl elmē yaē.

34 Ēn ar omnarō kangut nimpēnaak pēl wesak omnant mampunē pōt pangk naēpan. Omën saunaringōrō pitta omnarō kangiir tapēl mampēnaak pēl wesak omnant men yaē.

35 Ar pōt, arimēēn kōore tok yaalniurō lup sant elmēak ompyaō elmēēn. Ar omnarō omën kangutēēn kōn wiak mengkanok. Pēl ēēnē pōtak kangut kaō pan wak Anutu Ngaarēkēpē ru sēnēēt. Pōt pi omën pimēēn yowe nemaan yaaōre utpet yaalmēa pōrōaan kēsangēn yaaup. Ar Anutuu ru sēnē pōtaan pim ōk tapēl omnarō elmēēn.

36 Arim pepapōk yakōm yaalni tapēl arta yakōm elmēēn.”

*Ngōn ē pet yairaurōa yaē pōta ngōnte
(Matiu 7:1-5)*

37 “Ar omnarō kom ēak ngōn ē pet yairaupē yaē pōl ēēnganok. Pēl ēēnē pōt Anutuuk ngōn ē pet yairaupē yaē pōl naalniipan. Ar omnarō ngōn ē pet yairaupē yaē pōl kōnōm mangkanok. Pēl ēēnē pōt Anutuuk ngōn ē pet yairaupē yaē pōl kōnōm naningkēn ēēpnaat. Ar omnarōa saunatē kangut kērē moolan. Pēl ēēnē pōt Anutuuk arimotē kangut kērē nuulapnaat.

38 Ar omnarö kësangën yaalmëen Anutuuk ar tapël elniipnaat. Pöt arim eëne pöt il wesak kësang panë wesak wa top elniipnaat. Pöta ök omnaröen elmëenë pöt Anutuukta ar elniipnaat.”

39 Pël mëak Yesu pi yal menak watepang ngön nent epël mëëa. “Omën it il tēja naar piarip yok pangk nampnamp mësak sêpën ma? Won, pël naëpan. Piarip pouwaar kanö wiaan saarëak sê parë orööpnaat.

40 Runga pep kaatak nampök pim pepap il newaspan. Pi omnant ewat sa pet irak pim pepapë ök sêpnaat.

41 Ni tol eënak nim karipë itöök ulöl kotten iteneëak nimtëöökë këra elten kön nawiin yaën?

42 Nimtëöök om wiaan ni tol ëak karipön epël maan pangk eëpën? ‘Ngöntöp, ni kat newiin ne nim itöök ulöl wia pipët niömaan.’ Kaar omnamp, ni nimtë itöök këra elte wia pipët wakök nim karipë itöök ulöl wia pipët wëen pangk eëpnaat.”

Këraatë songönte

(Matiu 7:16-20; 12:33-35)

43 “Këra ompyaumentëk ulöp utpetarö nautpan. Ën këra utpetementëk ulöp ompyaurö nautpan.

44 Këraamenti songönte ulöpöröak war yewas. Wëleri eër nautpan. Ën rakësaöök kasu nautpan.

45 Omën ompyaup pi pim lupmeri kön ompyaut wieëa. Pötaanök omnant ompyaö yaë. Ën omën utpetap pim lupmeri kön utpetat wieëa. Pötaanök pi utpetat yaë. Omën namp ke nentere nent pim lupmeri peö ëak wë pöt këmtak war yewas.”

Ka ök yarëauta songön nentepar wia

(Matiu 7:24-27)

46 “Oröp eën, ‘Tenim Aköp,’ pël yeneemak nem ngönte kat nawiin eëim?

47 Omën nem naë wais ngönte kat wiak nem këm ngön ngar öpna pipopön omën eptak ök eën ar ewat sënëen.

48 Omën pipop pi omën ka weit ök rëaupë ököp. Omën pöp pi pim kaat ök rëepënëak wap waliit ilak pongön tëak wes mëen ngemaan yang menak taintaë wesa. Pël eën kopi akunaöök i nga urak tööl noolaan ëa. Pöt omën pöp pi taintaë pan wesak ök rëa. Pötaanök kosang ëa.

49 Ën omën nem ngönte kat wiak ngar naön eëpna pipopön omën kaat mangkimangki ök rëa pöpëel ök eëmaan. Omën pöp pi ka wapöt taë newasën ëa. Pötaanök kopi akunaöök i nga urak tööl olaan yangerak ngentiak utpet pan ëa.”

7

Yesuuk Rom nga omnaröa wotöököpë inëenëp ompyaö mowesa

(Matiu 8:5-13)

1 Yesu pi ngön pöt omnaröen ök më pet irak Kapaneam kak sê oröa.

2 Pörek Rom nga omnaröa wotöök nampë inëen namp yauman kaö pan yeem wel wiipënëak ëa. Wotöököp piin kent yaaup.

3 Pël eën wotöököp pi Yesu pim yaauten kat wiak Yuta kaö narö pi koirak waisën pim inëen ruup ompyaö mowasëpënëak wes momëa.

4 Pël eën pit Yesu naë sê oröak kosang wesak epël mëëa. “Omën pöp ompyaö yaaup. Pötaanök ni kaamök elmë.

5 Pi tiar Yuta omnarö lup sant elniak tiarim ngönën tupët ök rëaup.”

6 Pël maan Yesu pitring sê kaata temanöm yesën nga wotöököp pim kar narö epël ök mapënëak wes mëen sa. “Aköp mosêp. Ne ompyaup talte ni nem kaatak waisum?”

7 Ne nemtëen kön wiin pangk naën ëen nim ngësël waisumataan pomp yeë. Pötaanök ni om pirek wê këm pëentak aan nem inëen ruup ompyaö sêp.

8 Ne omën isauröa ikanöök inëen yaaup. Ën nem iri nga omnarö wê. Pötaanök nook nampön, ‘Sê,’ maan sêpnaat, nampön, ‘Wais,’ maan waisêpnaat, ën nampön, ‘Pël ë,’ maan pël ëêpnaat. Pötaanök nim naë weere kosang wieëaup pöten ne kön wiin ni maan nem inëen ruup yok pangk ompyaö sêpnaat.”

9 Pël maan Yesu pi kat wiak yaan sak kaip ti omën pim ënem yesa pöröen epël mëea. “Ne ök niamaan. Israel omnarö arim naë kön wi kosang yewesa epël nent nokoirën ë yeë.”

10 Pël maan nga wotöököpë karurö pit kaalak kaatak sê itaangkën inëen ruup ompyaö sak wêa.

Yesuuk yokot namp weletakaan wal ë moulmëa

11 Wê akun nentak Yesu pi ka nenta yapinte Nain pörökë yesën pim ruuröaring omën kësang pan piiring sa.

12 Pël ëen kak temanöm yesën öng kapir namp pim yokot kopëtap wêa pël ëëëaup wel wiin yang kel weerëpënëak omën pourö wak kakaan kan kourak koira.

13 Pël ëak Yesu pi öng pöpön itenak yaköm ëen epël mëea. “Ing angan.”

14 Pël mëak naë sê umkekët mor wëen wak sa pörö leng ëak tauaan epël mëea. “Yokot epop, ni wal ëëmëak yeniak.”

15 Pël ök maan welap wal ëak ngön ëa. Pël ëen Yesuuk pim ëlëpring öpënëak mëea.

16 Pël ëen omnarö pöten itenak kas ëen Anutuun yaya mëak epël mëea. “Tektek ngön yaaö kao namp peene tiarim tekarak yaarö.” Pël yemaan naröak epël mëea. “Anutu pim omnarö kaamök elniipënëak yewais.”

17 Pël ëen Yesu pim ëa pöta ngönte Yutia yang pour pangk ëen yang naë wieëa pötë sa.

Sonök Yesuu ngësë ru naar wes mëa (Matiu 11:2-19)

18 Sonë ruurö pit Sonön Yesuu ëa pöta ngönte ök mëea.

19 Pël maan Son pi ru naar ngön maan sëen Aköpön epël pëlpël mapënëak wes mëa. “Waisêpënëak aan kor wakaimaup ni tapöp ma muntapön kor ön?”

20 Pël mëak wes mëen omën pöaar Yesuu naë sê oröak epël mëea. “Son i yamëaup puuk niin epël pëël nianëak wes yanimë. “Waisêpënëak aan kor wakaimaup ni tapöp ma muntapön kor ön?” ”

21 Akun pötak Yesu pi omën yauman ke nentere nent yaurö ompyaö mowasöore omën urmeraröaring wëaurö urmerarö waö ë momëere omën it il tëaurö it nganga mowasö pël ëeim wêa.

22 Pël ëen omën pöaar sê ök maan Yesuuk kangiir epël mëea. “Arip sê Sonön omnant arpm itaampöore kat wi yeë epötön ök man. It ngaapörö it nganga sê, ing il tëaurö ompyaö sak kan ë, kësë ëaurö ompyaö sê, katun yaurö kat nganga sê, welarö wal ë ulmë, ngöntök yaurö ngön ompyaut ök maan kat wi, pël yeë epötön ök man.

23 Omën namp nemëen yak pim kön wi kosang yewesaut irikor naën yaë pipop ërëpërëp ëêpnaap.”

24 Pël maan omën Sonë wes mëa pöaar yesën Yesuuk omnaröen Sonë songönte epël mëea. “Ar ngaan yang omën wonrek kalaö naö kent möön sak waisak yaëen itaampunëak saurö ma? Won, Son pi pöta ök won.

²⁵ Ma omèn ulpëen ke nalëp mēaō nampön itaampunëak saurō ma? Won, omèn ulpëen ke nalörō mēa pörō omnant kēsangring omèn omp akörōa ka ompyautë wë. Son pi ulpëen ke nalörō namëënëp.

²⁶ Ma ar omèn ke tolëälëpön itaampunëak saurō? Ar tektek ngön yaaō nampön itaampunëak saurō ma? Ar yok pël éan. Ne ök niamaan. Pi tektek ngön yaaō tapöpök pim ya yamëngka pötök tektek ngön yaaō muntarōa ya yamëngkaut il yemowas.

²⁷ Omèn pöpëënök ngönëntak epël retëng éa.

‘Kat wi. Ne omèn nem ngönte waup wes mëen nimëen wet rapnaat. Puuk nim kanö ningësëpnaat.’

²⁸ Ne ök niamaan. Son puuk yangerkë omèn pourō il yemowas. Pël éaap omèn Anutuuk wa ngaöök yamë pörōak pi il yemowas. Pitëm naëaan koturōakta pi il yemowas.’

²⁹ Omèn yaapörōere takis yewaurō pit makre ku mëak epël mëëa. “Mak, Anutu pi ompyao yaaup.” Pöt Sonök wet réak pit i momëa. Pötaanök pël mëëa.

³⁰ Én Parisi ngönën omnarōere ngön kosangötë ngarangkörō pit Sonök i momëëpnaaten kaaō yeem Anutuu kan ompyao pet yaalmë pö kasëng mena.

³¹ Pit pël yaëen Yesuuk epël mëëa. “Ne ar akun eptak wëauröen oröp nentak ök elniim? Ar talörōa ökörō?”

³² Ar rungaarōa ökörō. Rungaarō pit ka tomök ngasam yeem neneren epël yema.

‘Ten intö tang yamöön ar tan naurön yeë.

Ten ingre tan yaan ar ingre ya ilak naën yeë.’

³³ Ar tapël yaurō. Son i yamëaup pi wais wain i nanën wë akun nantë kaömp ngës olëak wëen ar piin, ‘Pi urmerapring wë,’ pël aiman.

³⁴ Én peene Omèn Këep ne wais iire kaömp yenën ar epël aim. ‘Iteneë. Omèn epop wain iire kaömp kaō yenëp. Pi takis yewaöre saun omnarōa karip,’ pël aim.

³⁵ Pël éaap Anutu pim éwat pöt arim naë wieëanëen ar tenip sant elnian tapön.”

Öng utpet nampök Yesuu ingesiarë i köp nga kamp nent lë momëa

³⁶ Parisi ngönën omèn nampök Yesu piiring kaömp nëmpënëak yas maan pim kaata kakaati së kaömp yenem wëa.

³⁷ Pël éen kak pörök öng utpet namp Yesu Parisi omnampë kaatak kaömp yenem wë pöt kat wiak i köp nga kamp nent kep ompyautaring wak sa.

³⁸ Pël éak Yesuu kasngaël së pim ingrak taueë ing éa. Pël éen ing lelapöt pim ingesiarë ngentiin pim kepön éptak kol mowesak ingesiar tot nak i köp nga kamp pöt lë momëa.

³⁹ Pël yaëen Parisi omèn Yesuun yas mëëa pöp itenak kön epël wia. “Pi tektek ngön yaaō namp éanëen öng epopë songönten éwat éan tapön. Öng epop saun öngöp.”

⁴⁰ Pël kön yawiin Yesu pim kön pöt itenak epël mëëa. “Saimon, ne ngön nent ök niamaan kat wi.” Maan Saimonök epël mëëa. “Rë yanuulaup, ök a.”

⁴¹ Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Omèn naar piarpim sum kangit wiaapnaat. Namp 500 kina, namp 50 kina.

⁴² Piarip sum pöt kangiir mampënaat pangk naën éa. Pël éen mon pepap piarpim kangiir mampëna pöt sëp mowesa. Ni kön wiin omèn pöaarëkaan talëpök mon pepapön lup sant elmëëpën?”

⁴³ Pëel maan Saimonök epël mëëa. “Ne omèn sum kangit selap sëp mowesa pöpön kön yawi.” Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ni pangk yaan.”

44 Pël mëak kaip ti öngöpön itneë Saimonön epël mëëa. “Ni öng epopön itenaan ma? Ne nim kaatak waisën ni ingesiar iirömaan iit nenangkën. Pël ëën öng epop pim ing lelapatak nem ingesiar i neirak kepön ëptak kol yewas.

45 Ne waisën ni sant elnëak tot nenenën ëaup. Pël ëën öng epopök nem ingesiar tot yen.

46 Ni nem kepön ëptak iit wa nenemëën yaëën öng epopök ingesiarë i köp nga kampët wa yememë.

47 Pötaanök öng epopë lup sant kësang yaalnë pöta songönte ök niamaan. Pim utpetat kësang pan pötë kangut kërë moolëaut. Namp pi nook pim saun kotta kangit kërë moolëma pöt pim lup santeta kot tapël elnëëpnaat.”

48 Pël mëak Yesu pi öngöpön epël mëëa. “Nim saunatë kangut kërë niolëaut.”

49 Pël yemaan omën piiring kaömp neim wëaurö pit kön epël wesa. “Saunatë kangut yakërë epop pi omën ke tolëëlëp?”

50 Pël ëën Yesuuk öngöpön epël mëëa. “Nimté neen kön wi kosang yewe-sautak utpetetakaan yaniö. Pötaanök ya kë sak së öm.”

8

Öng narö Yesuu ënëm sa

1 Akun kot nent won sëën rangkël Yesu pi ka kotre kaö poutë ngön ompyaut ök mëak Anutuuk wa ngaöök nimëëpna pöta ngönte ök maö yesën pim ru 12 pöröeta piiring sa.

2 Pël yaëën öng narö Yesuu ngaanëër urmerarö pitëkaan waö ë mëëre yauman ompyaö mowasö ëa pörö pitta Yesuring sa. Namp Maria Matala kakaanëp urmerarö 7 ëak waö ë momëa pöp.

3 Namp Soana ngarangk namp Susa Erotë kaatak wëaup pim öngöp. Ën namp Susana piporöere öng munt narö pit Yesuring yesem Yesure ruurö sumre omnant kaamök elmë sa.

Omnant öpöt yaak yoolëauta ngönte

(Matiu 13:1-9; Maak 4:1-9)

4 Ka poutëaan omën selap pan së wa top ëën Yesuuk watepang ngön nent epël ök mëëa.

5 “Omën nampök pim yaak omnant öpöt olëa. Pël ëën nant kamtaöök ngentiin omnaröak kan së waisö yeem ing mësak pötöp rep olaan intöröak wa na.

6 Ën nant këlöökë ngaarëk ngentia. Pël ëaut oröak yang kolapët won ëën umön rëa.

7 Ën nant nönötë öngpök olëa. Pël ëën nönöt oröak ngep ëën sësë ëa.

8 Ën nantökëër yang kolaptak olëa. Pël ëën pötökëër aprak kë kësang pan, kengk nemorëët 100, nemorëët 100 pël uta.” Yesu pi pël mëak ngön ëak epël mëëa. “Katringëpök ngön epët kat wiip.”

Yesu pim watepang mëëauta songönte

(Matiu 13:10-17; Maak 4:10-12)

9 Pël maan ruuröak Yesu pim watepang ngön pöta songönten pëël mëëa.

10 Pëël maan Yesuuk epël mëëa. “Anutu pimtök wa ngaöök nimëak wë ngön ëlëëp pöta songönte arënökëër pet yaalni. Ën omën muntarö pit pöta songönte kat wiipanëak watepang ngön ök yak. Pit Anutuu naë rë olaan pitëm saunatë kangut kërë olapan itöök itaampënaatak këëten yok pangk itnaampan ma katëpök kat wiipnaatak songönten këëkë kön nawiipan.”

*Omnant öpöteën watepang ngön äa pöta songönte
(Matiu 13:18-23; Maak 4:13-20)*

¹¹ “Watepang ngön niak pöta keët epët. Anutu pim ngöntak omnant öpöt yoolak pötë ök yaë.

¹² Omnant öpöt kamtaöök ngentia pötë ökörö, omën narö ngönën kat wiak Anutuun kön wi kosang wasën utpetetakaan moöpanëak Setenök pitëm lupötëaan wa yemoola.

¹³ Ën öpöt këlöökë rangk ngentia pötë ökörö, omën narö ngönte kat wiak ërëpsawi äak öpnaat. Pitëm lupötë misën il natëën. Pötaanök akun kot nent kön wi kosang wesak wëën morököt oröön wil këlok ëëpnaat.

¹⁴ Ën öpöt nönötë öngpök ngentia pötë ökörö, omën narö ngönën kat wiipnaatak wë koröpöökë omnantön kön selap ëëre monere urömen kentre kaur ëëre omën munt nantön war ë pël yaëën pötök ngep elmëen ngönën keët mos ëëpnaat.

¹⁵ Ën öpöt yang kolaptak ngentia pötë ökörö pit ngönën kat wiak lupöt ompyaö wesak wak wëën pitëm wëwëatë kë ompyaut koirëpnaarö.”

*Esuwes mangiak ëlëëp yawiauta ngönte
(Maak 4:21-25)*

¹⁶ “Omnarö esuwes mangiak kapita öngpök mëere urta ikanöök wi pël naëngan. Ngaarëk wesirën ëwa äaan omën kakaati waisëpnaarö ëwa pöön itaampnaat.

¹⁷ Omën ëlëëp wia pipot wi naöpanëët. Pipot tekeri sëpnaat. Ën ngep ëën wia pipot wiakaim wi naöpanëët. Ënëmak wëlël ëën omnarö itaampnaat.

¹⁸ Ar nem ngönöt këëkë wesak kat wieë. Omën namp Anutuuk ngön ompyaö lup nant mangkën ompyaö wesak öpna pöp muntat kësang wesak mampnaat. Ën namp naön wë wak wë wes öpna pöt wa ëp ëëpnaat.”

*Yesure ëlre nang pitëm ngönte
(Matiu 12:46-50; Maak 3:31-35)*

¹⁹ Akun nentak Yesuu ëlre nang pit Yesuun itaampënëak sa. Pël ëën omnarö kësang pan peö ëën pit om pëlëër wëa.

²⁰ Pël ëën omën nampök epël mëëa. “Nim ëlre nang niin itaampënëak wais tomök wë.”

²¹ Maan kangiir epël mëëa. “Omën Anutuun ngönöt kat wiak ënëm yaë piporö nem ëlre nangarö pël yaë.”

*Yesuuk kent kaöaöön nga maan leng äa
(Matiu 8:23-27; Maak 4:35-41)*

²² Kët nentak Yesure pim ruurö pit wang naöök ilëak pitën epël mëëa. “Tiar i kaö olëak ëngk komuntakël sëpa.” Pël mëak sa.

²³ Yesem Yesu pi itkaan ëën ka ura. Pël ëën kent nempel möön i kaö maat wangaöök ilaan utpet äak i kaöök ilapënëak äa.

²⁴ Pël ëën pit Yesuu naë së it moilak epël mëëa. “Rë yanuulaup, tiar kö sëpenëak yeë.” Pël maan pi wal äak kentööre kaö maatön nga maan kentö leng ëën kaö maat wiap sa.

²⁵ Pël ëën pitën epël mëëa. “Ar öröp morëën neen kön wi kosang nenewasën yeë?” Pël maan pit yaan sak kas äak neneren epël mëëa. “Omën epop tal namp apen? Puuk kentre kaö ma pötëparën nga maan pim ngönte ngar yeöp.”

*Yesuuk omën kaökaö yaaö nampökaan urmerarö waö ë mëa
(Matiu 8:28-34; Maak 5:1-20)*

²⁶ I kaö olëak së Kalili ëngk komuntakël Kekesa yangerak së oröa.

27 Pël ëak pörek wangaö leng ë ulmëak wëen ka pöökaan omën namp pitëm naë sa. Omën pöp pim lupmeri urmerarö wëen akun wali yool wakaimaup. Akun wali urmer pörö omën pöpök taintaë wakaima. Pël ëaan omnaröak kët poutë ngarangk këëk elmëimeë wii weitring wii motëeima. Pël ëaap omën pöp pi wii pötta wil moolaima. Pël ëak urmer pöröak omnamp mësak omën wonrekë seima. Pi kakaati ka naurönöp, omën yangaöök pëen wëaup.

28 Omën pöpök Yesuun itenak merëk mëak pim ingesiarë së ngentiak epël mëëa. “Yesu ni Anutu Ngaarëk panëpë Ruup. Ni ne tol elnëem? Ne këlängön nangkanëak kimang yeniak.”

29 Pöt Yesuuk urmeraröen ngön ök maan orööpënëak yeem urmeraröak ngön pil mëëa.

30 Pël ëen Yesuuk pim yapinten pëël maan epël mëëa. “Nem yapinte Selap.” Pöt urmer selap piik ilëak wakaima pötaanök.

31 Pël ëen urmer pöröak Yesuun ngön ëak epël kimang mëëa. “Ni ten es parëaöökël waö ë nimëëngan.”

32 Yang pörek tangitak pol narö kësang lupönöök wëa. Pël ëen urmerarö pit es pariaöökël sëpanëak kas ëen Yesuun ke urak epël kimang mëëa. “Ni ten om wes nimëen polöröa öngpök ilenaan sën.” Pël maan Yesuuk kuure mak mëëa.

33 Pël ëen urmerarö pit omën pöpökaan oröak së polöröak ilëa. Pël ëen polörö pöömöp së parëaöök oröak së i kaöök ilëak i nak wel wia.

34 Pël ëen pol ngarangkörö pit itenak kas së ngön pöt ök maan kaare yang pörekë omën wëaurö pangk ë pet ira.

35 Pël ëen omnarö pit pöten itaampënëak Yesuu naë së itaangkën omën urmerarö piikaan oröak sa pöp könö koirak poë koröp urak Yesuu naë wel aisëaan pit itenak kas ëa.

36 Pël ëen omën pöten itena pöröak Yesuu omën urmerarö lupmeri wakaimaup ompyaö mowesa pöta ngönte omnaröen ök mëëa.

37 Pël ëen Kekesa yang pörekë omën pörö pim ëa pöten kas ëen Yesu pi pitëm yanger sëp wesak sëpënëak maan kaalak wangaöök ilëa.

38 Pël yaëen omën urmerarö piikaan waö ë momëa pöpök Yesuring sëpënëak ke urak kimang mëëa. Pël ëen Yesuuk kaalak wes mëak epël mëëa.

39 “Nim kak së omnaröen Anutuu nim naë retëng kaö elniak sant yaniwas pipta ngönte ök mam.” Pël maan omën pöp pim kak së omën pörek wëauröen Yesuuk pim elmëa pöt pout ök maima.

Yesuuk öng namp ompyaö mowesak Sairasë koontup weletekaan wal ë moulmëa

(Matiu 9:18-26; Maak 5:21-43)

40 Omnarö pit Yesu kaalak sëpënëak yaëen kor wëen së oröön omën pourö wa top ëak ërëpsawi elmëa.

41 Pël ëen ngönën tupta ngarangk namp Sairas pi Yesuu naë së pim ingrak tok oriak kosang wesak kimang epël mëëa. “Ni nem kaatak wais,” pël mëëa.

42 Omën pöp pim koont kopëtap krismaki 12 ëak saup wëa pöp yauman kaö pan wel wiüpënëak yeëa.

Yesu piiring yesën öngre omp kësang pan pi il mowaria.

43 Pël ëen pitëm tekarak öng namp öng yauman ëeim wëen krismaki 12 ëak saup wëa. Pël yaëen rotaaröakta kaamök elmëen pangk naën ëa.

44 Öng pöp Yesuu kasngaë së pim mores ulpënëpök mësël elmëen tapëtakëer won sa.

45 Pël yaëen Yesu kat men ëak pëël mëëa. “Talëpök mësël yaalnë?” Pël maan pit wonwon yemaan Pitaak epël mëëa. “Kaöap, omnarö tetang menak wëep naröak mësël yaalniip oröpmorëen yaan?”

46 Maan Yesuuk epël mëëa. “Won, omën nampök mëëäl elnëën nem weëre kosang nant piik yesën kat men yeë.”

47 Pël maan öngpöp pi itaangkën pim songönte tekeri yewasën reireë urak Yesuu naë së pim ingrak tok oriak omnaröa itöök pim yaumanta songöntere mëëäl ëlmëak teëntom ompyaö sa pöta ngönte war wesak ök mëëa.

48 Pël ëën Yesuuk epël mëëa. “Koontup aë, nimtë kön wi kosang yewesautak ompyaö yesën. Pötaanök ya kë sak öm.”

49 Pi pël yamëem taprek om wëën omën namp ngarangkëpë kaatakaan së ngarangkëpön epël mëëa. “Nim koontup wel wiaarek këpök rë yanuulaup koirak waisngan.”

50 Pël miak Yesu pi ngön pöt kat wiak kangüir ngarangkëpön epël mëëa. “Ni kon selap eënganëp om kön wi kosang newas. Pël ëën nim koontup ompyaö sëpnaan.”

51 Pël mëak kaatak së oröak omën muntaröen kakaati sëpanëak nga mëak Pitaare Sonre Semsre koontupë ëlre pepaar pitëmënt piiring koontupë wieëaurekë sa.

52 Pël ëak öngre ompörö koontupëën ingre ya ilak kësang yaan Yesuuk epël mëëa. “Ar ing angan. Koontup pi wel nawiin om ka ura.”

53 Pël maan pit wel yaap wiaup pël kön wiak söm ëa.

54 Pël yaëën Yesu pi koontupë moresi wak epël mëëa. “Koontup aë, ni wal ë.”

55 Maan pim könöp kaalak së ilaan tapëtakëer teëntom wal ëa. Pël ëën kaömp mampënëak ök mëëa.

56 Pël ëën ëlre pepaar pöten itenak yaan panë sa. Pël yaëën Yesuuk omën oröa pöta ngönte omnaröen mepanëak nga mëëa.

9

Yesuuk pim ru 12 pöröen ya ngön mëëa (Matiu 10:5-15; Maak 6:7-13)

1 Yesu pim ru 12 pöröen yas maan sëën urmerarö waö ë momëere yauman yaaurö ompyaö mowasö pël ëëpënëak weëre kosang mena.

2 Pël ëak Anutuuk wa ngaöök nimëak wë pël maöre yaumanörö ompyaö mowasö pël ëëpënëak pit wes momëa.

3 Wes momëëpënëak yeem epël ngan rë mena. “Ar kan kourakë omnant wak sënganok. Sungkörere kërre kaömpre monere pötring ulpëën naar wak sënganok.

4 Kak nerek së oröak ka ilanë piptak pëën wë olëak sën.

5 Nerek së oröön pit ka naningken ëën pöt ing porpor elmëak arim ingötëaan yangre ulölöt kërë ka pöök moolan.”

6 Pël maan sa. Pël ëak ka poutë yesem ngönën ök maö yauman omnarö ompyaö mowasö pël ë sa.

Erot pi Yesuu ngönte kat wia (Matiu 14:1-2; Maak 6:14-29)

7 Omën omp ak Erot pi Yesuu omnant yaaö pötön kat wiak ëngk ma e wesa. Pöt omën naröak Yesuun Sonök weletakaan wal ëak wë yaë pël mëëa pötaanök.

8 Ën naröak tapël, “Eliiak oröak yaë koröp,” yemaan naröak, “Tektek ngön yaaö ngaan wakaimauröakaan nampök wal ëak yaë koröp,” pël mëëa.

9 Pël yemaan Erot pi epël mëëa. “Son pöp nook maan ngernger ilauppe. Talëpök yaauten ne kat yawi?” Pël mëak Yesuun itaampënëak kent elmëa.

*Yesuuk omp 5000 äak kaömp mena
(Matiu 14:13-21; Maak 6:30-44; Son 6:1-13)*

10 Yesuu ngön yaaö pim wes mäa pörö pit ya nga im olëak kaalak sa. Pël äak pitëm ya mëmpöore omnant ë ima pötön ök mëä. Pël ëen pit koirak kak pörök sêp wesak ka nenta yapinte Pesaita pörök sê pitëmënt öpënëak sa.

11 Pël ëen omnarö pöten kat wiak kaalak pim ënëm sê oröön Yesu pitën itenak ngöntre kar elmëak Anutuuk wa ngaöök nimëak wë pöta ngönte ök mëak yaumanringörö ompyaö mowesa.

12 Pël ëeim wëen wiap kanök këtëp yeilaan ru 12 pörö pim naë sê epël mëä. “Tiar omën wonrek wë. Pötaanök ni omnaröen maan repak yang eprek ka wieëautë sê kaare kaömp koirëp.”

13 Pël maan Yesuuk epël mëä. “Arök kaömp meneë.” Maan pit epël mëä. “Tenim naë kaömp selap won, kaömp mor nas ën i kaö imën kopët naar pël äak wia. Ma ten kak sê omën selap eporöa kaömp nant sum ëënëak yaan ma?”

14 Ompörö selap pan 5000. Pötaanök pël mëä. Pël maan Yesuuk pitën epël ök mëä. “Ar omnaröen ök maan pit kom äak rongan 50 50 pël wel aisap.”

15 Pël maan ruurö pit pël elmëen omën pourö wel aisä.

16 Pël ëen Yesu pi kaömp mor nas pötring i kaö imënaar wak kutömweriil iteneë Anutuun yowe mëak pelak omnarö kom ë mampënëak ruurö mena.

17 Pël ëen omën pourö nak kep äak kaut olaan ruurö wak kër 12 pötë waulön peö ëa.

*Pitaak Yesuun Kristo mëä
(Matiu 16:13-19; Maak 8:27-29)*

18 Akun nentak Yesu pi pimtë ruuröaring pëen wë kimang ya mëna. Pël äak pitën epël mëak pël mëä. “Omnarö neen talëp aim?”

19 Pël maan pit kangiiir epël mëä. “Naröak niin, ‘Son i yamëaup,’ pël aim. Ën naröak pöt, ‘Elia,’ pël yaan naröak, ‘Tektek ngön yaaö ngaan wakaimauröakaan nampök wal ëa,’ pël aim.”

20 Maan Yesuuk epël mëä. “Ën arimtok pöt talëp aim?” Pël maan Pitaak kangiiir epël mëä. “Ni Kristo, Anutuuk Yaö Niiaup.”

*Yesu pi pimtë wel wiak wal ëëpna ngönte ök mëä
(Matiu 16:20-28; Maak 8:30-9:1)*

21 Pël maan Yesuuk pitën Pitaë ngön mëä pöt omnaröen ök mepanëak nga mëä.

22 Pël mëak yal menak epël mëä. “Omën Këep ne wë ënëmak këemre këlangön kësang kat wiire ngarangkre kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö pit kasëng nemenak nemëngkën wel wiak akun nentepar nent kaalak wal ëëmaap.”

23 Pël mëak omën pouröen nent epël mëä. “Namp pi nem ënëm elnëëpënëak pöt pimtë könöökë kentöt këëpöt weseë, ‘Ne Yesu pimëen wel wiima pöt pangk ëëmaap,’ pël wesak pim këra yetapër kët poutë waalak nem ënëm ëëp.”

24 Namp pim wëwëet keimön äak öpna pöt pim wëwëet kö sëpnaat. Ën namp nemëen yak wëwëet këëpöt wasëpna pöt pim wëwëet ompyaö orö morëëpnaat.

25 Ën namp yangerakë omnant pout kent äak weim wëen pötök pim wëwë ompyaut utpet mowasën won sëen omën pötök tolëël kaamök elmëëpën? Pël naëpan.

26 Namp pi nemëntre nem ngönëntaan omnaröa ëöetak ëö ëëpna pöp ënëmak Omën Këep ne nem Pepapre ngëëngk enselöröaring pitëm ëwaat nem rangk elaan nem kutöm ëwaöring oröak piin kaaö elmëëmaap.

27 Ne yaap niamaan. E taua eporö arëkaan narö wel nawiin om wëen Anutuu wa ngaöök nimëëpna pöt yaaröön itaampun sa.”

*Yesu pi möönre koröp maim wa
(Matiu 17:1-13; Maak 9:2-13)*

28 Yesu pi ngön pöt mëak wë kët 8 ëak won sëen Pitaare Sonre Semsre pël ëak pit koirak Anutuun ök mapënëak rosir naöökë sa.

29 Pël ëak ök yemaan ë kosaö maim koröp oröön ulpëenëpta kôlam panë tëen ëwa elmëa.

30 Pël ëen omën naar oröak piiring ngöngön ëa yapintepar Mosesre Elia.

31 Piarip kutöm ëwaöring oröak wë Yesu pi Anutuu yaö mëëa pël Yerusalem kak së wel wiipna pöta ngönte piiring aim

32 wëen Pitaare karaar pit kakom pan yaëënak ke urak it nganga sak itaangkën Yesuu ëwaö wiaan omën pöaar piiring tauaan itena.

33 Pël ëen piarip Yesu wil moulmëak sëpënëak yaëen Pita pi köpël yak Yesuun köntak epël mëëa. “Kaöap, ten eprek wëen ompyaö yaë. Pötaanök ten ka kot nentepar nent ëak ök renaan, nent nimëen, nent Mosesëen, nent Eliaëen ëak.”

34 Pël yemaan tapët pöt uröam nempel iri kaka elmëen pit kas ëa.

35 Pël ëen uröam pömpelë öngpökaan ngön epël oröa. “Epop nem Ruup, piin yaö mëëaup. Pötaanök ar pim ngönte kat wiin.”

36 Pël ëen pit ngön pöt kat wieë itaangkën Yesu pimënt tauaan itena. Pël ëak pit omnant pitëm itaampööre kat wi ëa pöt tapëtakëer omnaröen ök nemaan om yak wesak wakaima.

*Yesuuk yokot namp urmerap piik wëen waö ë momëa
(Matiu 17:14-21; Maak 9:14-29)*

37 Ëlpam walën rosiraöökaan ngemaan omën kësang pan Yesu kan kourak koira.

38 Pël ëak omën pöröa tekrakaan nampök epël mëëa. “Rë yanuulaup, ni nem yokotupön iteempëek yak kosang wesak kimang yeniak. Pi kopëtapök yaë pötaanök.

39 Urmerapök pi taintaë wak wëen këlël aim wë. Pël ëak pöpök pi kutpat ë moolaan ngëntiak ing elre mor el ëak wieë kepeep yangësem wiaakë yaë. Pël ëen këlangön panë yemengkem wil nemoulmëen yaëen

40 nim ruuröak waö ë momëëpënëak kosang wesak kimang maan pitök waö ëen pang naën ëaut.”

41 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “O kön wi kosang yewesaut wonörö, aë. Ar lup kosarö. Ar neen kön wi kosang nenewasën yeem kön wiin akun tolëël arring wë arim könömöt weim öm? Nim yokotup nem naë wak wais.”

42 Maan yokotup wak yesën urmer pöpök kutpat ë moolaan ngëntiak ing elre mor el ëak wiaan Yesuuk urmerapön ngön kosang mëak yokotup ompyaö mowesak pim pepap kaalak mena.

43 Pël ëen omnarö Anutuu weëre kosang pöten itenak yaan sa.

*Yesu pi kaalak pim wel wiipnaata ngönte ök mëëa
(Matiu 17:22-23; Maak 9:30-32)*

Pit Yesuu ëa pöten om kön wieim wëen Yesuuk pim ruuröen yas mëak epël mëëa.

44 “Ar ngön epël këëkë kat wieë. Omnaröak Omën Këëp ne ngaaröa moresi neulëëpna akunet temanöm yes.”

45 Yesuuk pit ngön pöta songönten kön wiipanëak ëlëëp mowesa. Pël ëen pit ngön pöt kat wiak ëngk ma e ëen pël mapënëak ëak kas ëen sëp wesa.

*Kaō sak wēauta ngōnte**(Matiu 18:1-5; Maak 9:33-37)*

⁴⁶ Ruurō pit, “Tiarim naēaan talēpōk kaō sak wē,” pël mēak pitēmēt ngōn nga ela.

⁴⁷ Pël yaēen Yesu pi pitēm kōn pōten itenak runga kot namp wak pim naē tau ulmēak

⁴⁸ pitēn epël mēea. “Omēn namp nemēēn yak runga kot ke epëlēp ompyaō elmēēpna pipop ne elnēēpnaat. Ne elnēēpna pipop nem wes nemēaup elmēēpnaat. Arim tekrakaan namp, ‘Ne irēak wē, pël apna pipop pi isak ōpnaap.’”

Omēn namp arim yaaut utpet newasēn ēēpna pipop arim karip
(Maak 9:38-40)

⁴⁹ Pël maan Sonōk epël mēea. “Kaōap, ten itaangkēn omēn namp nim yapintak urmerarō waō ē yamēēn itenaut. Pël ēaupōk omēn pōp tiarim ēnēm naēn yaē. Pël ēēn tenōk pël ēēpanēak kan mowariaut.”

⁵⁰ Pël maan Yesuuk piin epël mēea. “Ar kan mowariingan. Omēn namp arim yaat komun naurōn ēēpna pipop arim karip.”

Sameria omnarōak Yesu ka nemangkēn ēa

⁵¹ Yesu pi Anutuuk pi koirak kutōmweri sēpna pōt temanōm yesēn kosang weseēak Yerusalem kakē sēpēnēak mēea.

⁵² Pël ēak omēn narō wes mēēn wet rēak sē Sameria yangerak ka naōōk sē orōak Yesuun kaare omnant kopēta wasēpēnēak mēea.

⁵³ Pël maan omēn pōrō pit Yesu Yerusalem kakē sēpnaat ēwat wē yak pi sant nemowasēn ēa.

⁵⁴ Pël ēēn Yesuu ruaar Sonre Sems piarip pōten itenak epël mēea. “Akōp, tenip maan kutōmweriaan esuwes irē pit kotōpēn ma?”

⁵⁵ Maan kaip ti nga mēea.

⁵⁶ Pël ēak pit kak nerekē sa.

*Yesuu ēnēm ēēpenaata ngōnte**(Matiu 8:19-22)*

⁵⁷ Yesēn kan kourak omēn nampōk epël mēea. “Nim yasumēētē ne ēnēm elniimaap.”

⁵⁸ Maan Yesuuk epël mēea. “Kent tokōrō pit pitēm ka yauraut wia. Ēn intōrō pitta pitēm ka ēpōt wia. Pël ēaap Omēn Kēēp nem ka urōma kaat won.”

⁵⁹ Pël mēak Yesuuk omēn nampōn epël mēea. “Ni nem ēnēm ē.” Pël maan kangiir epël mēea. “Akōp, ni yok pangk kat newiin wet rēak sē nem pepap yang kel weerum.”

⁶⁰ Maan Yesuuk epël mēea. “Sēp was. Omēn nem ngōnte ngaarēk naōn yaō pōrōak yok pangk wel pitēm karurō yang kel weerēpnaat. Ēn ni pōt sē Anutuuk wa ngaōōk nīmēak wē pōta ngōnte ōk ma.”

⁶¹ Pël maan omēn munt nampōk epël mēea. “Akōp, ne nim ēnēm elniimaaten kent yaē. Pël ēaap ni kat wiin wet rēak kak sē nem karurō mor menak waisum.”

⁶² Maan Yesuuk epël mēea. “Omēn namp pi Anutuu yaatak wē wēwē ngaanten yakōm ēēpna pōpōk Anutu pim wa ngaōōk mēak wēaō pōta yaat yok pangk namēpan.”

10*Yesuuk omēn 70 ēak ngōnēn yaatak wes mēa*

¹ Ënëmak Aköp pi omën munt 70 ëak kom ë ulmëak pim ënëm sëpnaal ka kotre kaö poutë naar kak nerekëën naar kak nerekëën pëlpël ëak wet rëak wes mëen sa.

² Wes mëepëñëak yeem epël mëëa. “Ya lupöök kaömp kë kësang pan köp sak wë. Pël ëaap ya omnaar kopët. Pötaanök ar yesem pöt ya Pepapön kimang man. Pël ëën puuk ya omën munt narö koirak wes mëen këët wa rongan ëëpnaan.

³ Seë. Yesem epël kön wieë. Pol sëpsëp ruurö kent toköröa öngpök wë pöl nook ar omnaröa öngpök wes nimëën së öñëen yeë.

⁴ Pötaanök monere kërre ing körre pöt wak sënganok. It wompwomp ëënganëën kan kourak yesem omnarö koirak ngönaak manganok.

⁵ Ar ka nentak së ilanë piptak wet rëak epël man. ‘Anutuuk öngre omp ka eptakörö mayaap elniip.’

⁶ Pël ëën ka pötak omën mayaap namp wëa pöt arim mayaap ök mëëa pöt pim naë orööpnaat. Won ëën pöt arim mayaap pöt arimté ngësël kaip tiak waisëpnaat.

⁷ Ya omnarö pit pitëm ya yamëngkauta kangiiir omnant yok pangk yeö. Pötaanök ar ya omnarö arim ka öñë pötak pëën wëen kaömpre iire pöt pit ningkën pöt yok pangk nën. Pël ëak ar ka paspas ëënganok.

⁸ Kak nerek së oröön sant niwesak kaömp ningkën pöt nën.

⁹ Pël ëak kak pörëkë yauman omnarö ompyaö mowesak, ‘Anutuuk wa ngaöök nimëëpëñëak yaë,’ pël man.

¹⁰ Ën ar kak nerek së oröön pit sant naalniin ëën pöt ar ka tomök së tauëë epël man.

¹¹ ‘Ar kön wiak “Ten utpet yeë,” pël wasënëek yak arim ka epöökkan yangre ulöl tenim ingötë el menaut kaalak kërë arimtéën yanuulak. Pötaanök ar këëkë kön wëen. Anutuuk wa ngaöök nimëëpnaaten kaäö yeë.’

¹² Ne niamaan kat wieë. Ngaanëër Sotom kakörö pit utpet ëeima. Pötaan akun kaöaöök Anutuuk Sotom kakaanörö pitëm utpetatë kangut mampnaat. Ën ka ke pilötë pörö utpet pan ëën Sotom omnaröa kangut kaö wesak mampnaat.”

*Yesuuk ka nantë omën lup kaip natiin ëauröaan yaköm ngön mëëa
(Matü 11:20-24)*

¹³ “Yakömpe, Korasin omnaröen. Yakömpe, Pesaita omnaröen. Nem retëng weëre kosangöt arim naë elnia pöl Taiiare Saiton omnaröen elmëanëën pit ngaanëër pitëm lupöt kaip tiak ulpëenre poë koröp sinöt ëak ka kosöt kolak pitëm koröpöök wa mëan tapön.

¹⁴ Pötaanök wë ënëmak akun kaöaöök Anutuuk Taiiare Saiton omnarö pitëm utpetatë kangut mampnaat. Ën ar pöt utpet pan ëën pitëm kangut kaö wesak nimpnaat.

¹⁵ Ën Kapaneam omnarö, ar kutömweriil isën ma? Won, ar es parëaöök ngemanëët.”

¹⁶ Pël mëak Yesuuk pim ruuröen epël mëëa. “Arim ngönöt kat wiipna piporö nem ngönte kat wiipnaat. Ar kasëng nimampna piporö ne kasëng nemampnaat. Ne kasëng nemampna piporö wes nemëaupta kasëng mampnaat.”

Ya omën 70 pörö kaalak waisa

¹⁷ Omën 70 pörö ya nga im olëak kaalak ërëpsawiarëng së oröak Yesuun epël mëëa. “Aköp, ten nim yapintak urmerarö waö elmëën tenim ngönöt kat yawi.”

¹⁸ Maan epël mëä. “Ne itaangkën Seten pim weëre kosang won sëen pi kent tangaarötë yaë pöl kutömweriaan wais yengenti. Pötaanök ar peene urmerarö wao yaalmë.

¹⁹ Kat wieë. Ne yok weëre kosang ninaut. Pötaanök ar kamalre körngap pörö ing mësaan kööre toköp Seten pim weëre kosang pötak ar il naniwaspan ma këere nga nentak utpet naniwaspan.

²⁰ Ar pöt, urmerarö arim ngönöt kat wia pötaan ërëpsawi ëengan. Won, ar Anutuuk arim yapiñöt kutömweri wa yawi pötaanökëër ërëpsawi ëë.”

*Yesu pi ërëpsawi ëak pim Pepapön yaya mëä
(Matü 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Akun pötak Ngëengk Pulöök Yesu kaamök elmëen ërëpërëp kësang ëak Pepapön epël mëä. “O Pep, ni kutömre yang poutë Pepap. Niin yowe yeniak. Ni omën ëwatöröaan nim ngönente ëlëëp yaalmëaup. Ën kön nawiin yaauröaan pet yaalmëaup. Mak, Pep nim kentöök pël yaaup.”

²² Pël mëak omën pouröen epël mëä. “Pepak omnant pout ne nenaut. Pötaanök omnarö ne Anutuu Ruupë songönten köpël wë, Pepakëër ëwat wë. Ën Pepenta tapël wia. Omnarö piin köpël wë, Ruupökëër ëwat wë. Pötaanök Ruupök omën nampön Pepapë songönten ök maan yok pangk ëwat sëpnaat.”

²³ Pël mëak Yesu pi kaip tiak ruurö pitëmtën epël mëä. “Omën it ngolöpöt arim ityaangk epötön ërëpërëp ëënëët.

²⁴ Ne ök niamaan. Ngaan tektek ngön yaaöre yang omp akörö kësang pit omën epotön itaampënëak ëak itnaangkën ëautak ar peene ityaangk. Kat wiipënëak ëak kat nawiin ëautak peene kat yawi.”

Sameria omën nampök pim kööre toköp ngarangk elmä

²⁵ Omën ngön kosangöt ëwat nampök Yesuun morök elmëëpënëak epël mëä. “Rë yanuulaup, ne tol ëak wëwë kosangta yaö sum?”

²⁶ Maan Yesuuk kangiir epël mëä. “Ngön kosangöt pepeweri tolëël wiaan sangk kel yaaup?”

²⁷ Pël maan omën pöpök epël mëä. “Anutu pi nim Aköp. Ni piin lup sant elmëak nim lupmerrë köñre weëre kosangre kön yawiaare pipot pout pimëen pëël elmëak nimtëen lup sant yaën tapël nim karipön elmëem pël wiaap.”

²⁸ Maan Yesuuk epël ök mëä. “Yok pangk yaan. Pël ëëmë pötak wëwë kosangta yaö sumëët.”

²⁹ Pël maan omën pöp pi pimtën wak isëpënëak Yesuun epël mëä. “Ën nem karip talëp?”

³⁰ Maan Yesuuk watepang ngön nent epël ök mëä. “Yuta omën namp Yerusalem kakaan Yeriko kakë sëpënëak yesën këkain yaaö naröak kamtaöök koirak mën olëak pim ulpëenre omnant wak sëen wel wiipënak eim wieëa.

³¹ Pël ëën kët pötak kiri ar yaaö namp kan tapöök së itaangkën wiaan keker elmëak sa.

³² Pël ëën Liwai ngönën omën kiri ar yaaö kaata inëen namp kan tapöök së orök itenak keker elmëak sa.

³³ Pël ëën Sameria omën namp Yuta omnaröa kööre toköröa naëaanëp pi kan tapöök së orök omën pöpön itenak yaköm pan ëa.

³⁴ Pël ëën naë së mën ilautë kolapötire wain iit wa momëa. Pël ëak kör mokoëak wa pim pol tongkiipë rangk ulmëak mësak së su ka nentak moulmëak ngarangk yeem ka ura.

³⁵ Pël ëak wangam kanök sëpënëak sum 2 kina pöt su ka pöta pepap menak epël mëä. ‘Ni omën epop ompyaö wesak ngarangk ëëm. Nim sum nant pimëen won wesan ëën pöt nem kaalak waisumaatak kangit nimpaat.’ ”

³⁶ Yesuuk watepang ngön pöt më pet irak ngön kosangöt ewat pöpön epël mëëa. “Omën naar namp pöröakaan talëpökëër omën këkainöröak mëna pöpë karip yaë?”

³⁷ Pël maan omën pöpök mëëa. “Mënaup sant mowesa pöp.” Maan Yesuuk kangiiir epël mëëa. Niinta së tapël èëm.”

Mataare Maria piarpim ngönte

³⁸ Yesure pim ruurö pit së kak nerek oröön öng nampë yapinte Mata puuk Yesu pim kaatak koirak së ulmëak sant mowesa.

³⁹ Pël èën Mataë nang namp wëa yapinte Maria pöpök Yesuu naë së pim ingrak wel aisëak wë ngönën yaan kat wia.

⁴⁰ Pël èën Mata pimënt kaömp kësang ar yeem pangk naën èën kön selap ëak Yesuu naë së epël mëëa. “Aköp, nem nangap pi ne wil neulëak sëën nemënt kaömp ar yeë. Pöten ni kön wiin yok pangk yaë ma? Ni maan ne kaamök elnëëp.”

⁴¹ Pël maan Yesuuk piin epël mëëa. “Mata, Mata, ni kaömp kësang ar èëmëëtaan kön selap ëak ya ngës yaën.

⁴² Pël ëaap ar omën kopët nent èënë pöt pangk. Maria pi omën kopët ompyaö tapët yaë. Pötaanök sëp waspanok mangan.”

11

Kimang yamëëauta ngönte (Matiu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Akun nentak Yesu pi nal së Anutuun ök maima. Pël ëak pet irën ruuröakaan nampök epël mëëa. “Aköp, Son pi pim ruuröen Anutuun ök mapënëak rë mouleima pöl nuuk ten nent rë nuul.”

² Maan Yesuuk epël ök mëëa. “Ar Anutuun ök manëak pöt epël man: ‘Pep, nim yapinte ngëëngk wiaap. Ni wais wa ngaöök nimë.

³ Kët poutë tenim kaömpöt nimp.

⁴ Tenim saunatë kangut kërë nuula.

Tenök omnaröa saun tenimëën yaalni pötë kangut tapël kërë yemoolak pötaanök.

Moröktak nuulëënganok,’ ”

⁵ Pël mëak Yesuuk kaalak yal menak pim ruuröen epël mëëa. “Arim naëaan nampök röök ulöpöök së pim karip ka uraan it moilak epël mapnaat. ‘Ngöntöp, ni kaömp nemesiar nemes ëak nan.

⁶ Nem kar namp kan im wais nem naë oröön kaömp mempaat won.’

⁷ Pël maan ka pepap pi wal ëak epël mapnaat. ‘Ni tol èën ka uraan it yeneilën? Kaat kan wariaan rungaaröeta ka uraap. Yok pangk kaömp naningkan sa.’ ”

⁸ Pël mëak Yesuuk yal menak epël mëëa. “Ka pepap tol ëëpën? Ne niamaan kat wieë. Pi ‘Nem ngöntöpök ya,’ pël wesak nemampän. Om pim ke urak mapna pötaan omnant pim mapna pöt mampnaat.

⁹ Pöta nokoliit niamaan. Kimang maim olëak omën këët önëët. Ngaöl ëeim së këët koirënëët. Kanwer kōrangkōrang maimën tē niwiipnaat.

¹⁰ Anutuun kimang yamëëauröak omnant yeö. Ngaöl yaaurö Anutuu naëaan këët yokoir. Kanweri kōrangkōrang yamëëauröaan Anutuuk tē yemowi.

¹¹ Arim naëaan namp pim ruupök animauten maan kamal utpet namp wa mampën ma?

12 Ma kokor ngeepön maan körngap namp wa mampën ma? Won.

13 Ar omën utpetaröak arim rungaarö omën ompyaut men yeë pöl arim Pep kutömweri wëaup puuk il niwesak Ngéengk Pulöön piin kimang maan nimpnaat.”

Omën naröak, “Pielsepul pöpök Yesu kaamök èën ya yaméngk,” pël mëëa (Matiu 12:22-30; Maak 3:20-27)

14 Yesuuk omën urmerapök elmëen ngön naën wëao namp waö ë momëen oröak sëen ngön yaap yaan omnarö itenak yaan sa.

15 Pël yaëen naröak epël mëëa. “Pi urmeraröa kaöap Pielsepul puuk kaamök elmëen urmerarö waö ë yemomé,” pël mëëa.

16 Pël yaëen naröak Anutu piiring wë ma won pöten itaampënëak kutöm retëng nent èepën mëak morök elmëa.

17 Pël yaëen pi pitëm lupötë itenak mëëa. “Yang nerakë omnarö pitëm naë nga oröön nga elak kom ëak wëen weëre kosangring naön èëpnaat. Èn ka naöök wëaurö pit tapël kom elmëen repak sëen ka kosaö wiaapnaat.

18 Pöta ök Setenë omnarö pit kom ëak pitëmënt nga elëpna pöt tol ëak pim yaat kosang sèpën? Ar neen, ‘Pielsepulök kaamök elmëen urmerarö waö ë yamë,’ pël yak. Arim ngön pöt yaap ëanéen nemorö waö ë mëan tapön.

19 ‘Pielsepul puuk kaamök elmëen urmerarö waö ë yamë,’ pël aim. Pötaanök arim ngön pipët yaap yeëanéen arim ruurö pitta Pielsepul kaamök elmëen urmerarö waö ë mëan tapön. Pötaanök arim ruurö pitëm tok arim ngön pöt kaar ëan pöt tekeri yewas.

20 Ne Anutu weëre kosangöök urmerarö waö yeë. Pötaanök Anutuu wa ngaöök yanimë pöt arim naë yaarö.

21 Omën nga namp, Seten, pim raëep wak tupre ka pimtak ngarangk ëak öpna pöt pim omnant muumöngk wiaapnaat.

22 Pël ëaap omën nga munt namp weëre kosangringëp nook wais il mowesak raare inre tang pim kosang wesak weëa pöt wa ep ëak pim omnant pout kom ëak omën muntarö mempaat.

23 Namp ne sant naalnëen yaë pipop kööre tok yaalnë. Namp neering pol sèpsépörö wa top naën yaë pipop pi sèpsépörö rep yamë.”

Urmerap kaalak waisëpna pöta ngönte (Matiu 12:43-45)

24 Pël mëak Yesuuk pitën watëpang ngön nent epël ök mëëa. “Urmer namp omën nampökaan oröak së kosangöök wë urre korumön ap wesak epël kön wia. ‘Nem ka ngaan wakaim olëak waisautakë kaalak sumaan.’

25 Pël kön wiak së itaangkën ka tapët koore katëp ëak ë rangi ulmëen kos wieëa.

26 Pël èen pi kaalak së urmer muntarö 7 ëak koirak waisa. Pörö pim ök won, utpet panëerö koirak wais ka kopët taptak wëa. Pël èen omën pöp pi ngaan utpet kot nent wakaimaupök ënëm sasa utpet pan sa. Pöta ök namp pim lupmeri ne won kos wiaapna pöt pi ënëmak utpet pan èëpnaat.”

Èrëpsawiarng wëauta ngönte

27 Yesu pi pël yëmaan öng nampök omnaröa tekraakan ngön ëak epël mëëa. “Niwilak kapa nina pöpön kön wiin èrëpsawi yaë.”

28 Maan Yesuuk epël mëëa. “Pipët yaap yaan. Nook pöt, Anutuu ngönte kat wiak wak wë piporöen kön wiin èrëpsawiarng yaë.”

Omën naröak Yesu ya retëng nant mëmpënëak mëëa (Matiu 12:38-42; Maak 8:12)

29 Omèn kësang pan pim naë sê wa top yaëen pi pitèn epèl mēëa. “Omèn peene akun eptak wê eporö ar utpetarö. Ar ya retêngöt yamêngka pöten ke urak yenëak. Pötaanök ne ya retêng nent naëngan, ngaan Sona pim elmëa pöta ököt pēen pet elniin itaampunēët.

30 Sona pim naë omèn oröa pipēt Niniwa kak wëauröaan Anutuuk pitèn retêng pipēt pet elmëa. Pipta ököt Omèn Kēep nem elnēepna pipēt akun eptak wê eporö arën retêng pet elniimaat.

31 Ënëmak Anutuu omèn kom elniipna akunetak öng ak namp yang we naöökël wakaimaup pi wal ëak arim kön wi kosang newasën yēë pöt war wasëpnaat. Pöt öng pöp yang kaö pantakaan Solomonë naë wais pim ëwat kësangöt kat wiipënëak waisaup pötaanök. Pël ëaap omèn peene wê epop nook Solomon il yemowasetak ar nem ngönöt kat nawiin yēë.

32 Ënëmak Anutuu omèn kom elniipna akunetak Niniwa kakaanörö pit wal ëak peene wê eporö arim utpetat tekeri wasëpnaat. Pöt Niniwa omnarö pit Sonaak ngönën ök maan kat wiak lup kaip tiaurö pötaanök. Pël ëaap omèn peene wê epop nook Sona il yemowasetak ar nem ngönöt kat nawiin yēë.”

*Tiarim lupötë ëwa wiaap
(Matiu 5:15; 6:22-23)*

33 “Ar esuwes mangiak karök wiire kapita öngpök mē pël naëngan. Njaarëk wesirën ëwa ëaan omèn kakaati waisëpnaarö ëwa pöön itaampnaat.

34 It pipöörar arim koröpöökë rampewes. Arim itöök omnant itenak kön ompyaut yawiin pöt arim lupötë rampewesi yaë pöl ëwa ompyaö ëaapnaat. Ën arim itöök omnant itenak kön utpetat yawiin pöt arim lupötë koö olëaapnaat.

35 Pötaanök arim lupötë ëwa wia pipēt koö olapanëen ngarangk kēëkë ëën.

36 Pël ëën arim lupötë kout won, ëwaat pēen wiaan pötak esuwesi yaë pöl ëwa elniaan önēët.”

*Yesuuk Parisi omnaröere ngön kosangötë ngarangkörö pitëm utpet yaaut war wesa
(Matiu 23:1-36; Maak 12:38-40; Luk 20:45-47)*

37 Yesu pi ngön pöt mē pet irak wēën Parisi ngönën omèn nampök kaömp nēmpënëak yas maan pim kaatak sê ilëak wel aisëa.

38 Pël ëën omèn pöp itaangkën Yesu Yuta omnaröa yaul kaömp akunetak i nairën ëa pöten kön wiin pangk naën ëa.

39 Pël yaëen Yesuuk itenak epèl ök mēëa. “Ar Parisi omnarö kelönre söwarre pöt kasngaëël pēen i yairem öngpök i yairën ëën kewil wia pöl ar koröpöök ompyaö wasën arim lupötë pöt kainre utpet yaaut peö ëak wê.

40 Kaökaurö aë. Anutu omnantë koröpöt ket ëaup pi lupötta ket naën ëa ma? Ar pöt, arim koröp pēen kölam wasënëak kent yeëetak Anutu pöt, tiarim lupötta kölam sēpenëak kent yaë.

41 Ar arim lupötëaan kësangën yaat mëmpunë pötak arim lupötë kout won sēpnaat.

42 “O Parisi omnarö, yakömpe. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar ëwamre kaëkoöre kēënre pöt wa top ëak moresiar wesak nokoliil nent Anutuun yaö yaalmë. Ar omèn pas pöt yeemak nokoliil omèn ompyaut ëëre Anutuun lup sant elmë pöt naën yēë. Poutepar ëënë pötaar ompyaö.

43 O Parisi omnarö, yakömpe. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar ngönën tupötë kakaati sê omnaröa itëkëël wel aisanëeten kent yaaurö. Pël ëak omnarö wa ronganöök koirak ërëpsawi ngön niapnaaten kent yaaurö.

44 O yakömpe. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar omnarö yangaöökë ongpök weera pöta ök. Pël éaan omnarö utpet wia pöten köpèlék roro sak waisak yaë.”

45 Yesu pi ngön pöt maan ngön kosangötë ngarangk nampök epël mëëa. “Rë yanuulaup, nim ngön pipët tenta yanio.”

46 Maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “O ngön kosangötë ngarangkörö, yakömpe. Arta arim naë könöm nant orööpnaat. Ar ngön kosang nant pit ngar öpènëak arim könöökëaan mangkën pit ngar öpènëak këlangön kat yawiin arimënt kaamök naën yeë.

47 Yakömpe. Arim éaröak tektek ngön yaaurö mënaut. Pël éën arök pitëm yangaö wa ngolöp wesak ë yemorangi.

48 Pël yeem arim éaröa eima pötön kön wiin ompyaut yaë. Pitök tektek ngön yaaurö mëngkën wel wia. Ën arök yangaö ë yemorangi.

49 Pötaanök Anutu éwatépök epël éaut. ‘Ne tektek ngön yaauröere nem ngön yaaö omnarö pitëm naë wes mëën narö këlangön kat mowiire narö mëmpö pël ëëpnaat.’

50 Ar arim éaröa eima pötön kön wiin ompyaut yaë. Pötaanök omën ngaan tektek ngön yaaurö mëmpö waiseima poröa saunatë könömët akun eptak wë eporö ar önëët.

51 Ngaanëer arim ë nampök ngës réak Apel mënak mëmpö mëmpö ë wais Sekaraia pi kiri ar yaaö kaata kakaati mënaut. Pötaanök ne niamaan kat wieë. Mëneima pöta könöm pöt peene ar akun eptak wë eporöa naë pet irëpnaat.

52 O ngön kosangötë ngangkörö, yakömpe. Arim naë könöm nant orööpnaat. Ar ngönën kat yawiauröa kanö il yemowariaurö. Arimëntta kan pöök nasën wë omnarö sëpanëak kan yemowariaurö.”

53 Ngön pöt mëak yesën ngön kosangötë ngarangköröere Parisi ngönën omnarö ngës réak pim ököök ë yesem morök elmë sa.

54 Pël yeem pim këmtakaan ngön nent kat wiin korar aan pöt pötak ütöpènëak ngarangk këëkë pan ëa.

12

Kaarötön ngarangk ëëpenaata ngönte (Matü 10:26-27)

1 Omën selap pan Yesuu naë wa top ëak teptep ëak naröa ingötë rangk naröaat mësäak wëa. Pël éën Yesuuk pim ruuröen wet réak epël mëëa. “Parisi omnarö pit kaar yaaurö. Yis kaömp peret ket yaaö pöt korupaë kas möautë öngpök élëëp repak yes pöl pitëm kaar yaaö pöt repak yes. Pötaanök arim naë repak waispanëen ngarangk këëkë éën.

2 Omën ngep éën wia pipot wiakaim wi naöpanëët. Ënëmak wëlél éën omnarö itaampnaat. Ën élëëp wia pipot wi naöpanëët. Pipot tekeri sëpnaat.

3 Pötaanök arim koutak ngön yak pipot omnarö pit éwaatak kat wiipnaat. Ën arim kaata kakaati ngön laöök yak pipot ënëmak omnaröa tekrak wë kaö wesak orööpnaat.”

Omën kopët nampönökëër kas elmëëpa (Matü 10:28-31)

4 “Ngöntörö, ne niamaan. Ar koröpö pëen nimëmpnaaröen kas ëëngan. Pit pël ëak rangkël munt nant naalniipan.

5 Ën arim kas ëënë pöpön nook ök niamaan. Ar Anutu nimënak ënëmak kaalak es parëaöök wa nuulapna pöpönökëër kas éën.

⁶ Omnarö tiar int sêpêr mor nas pôrô 2 toea pötak sum êëpenaatak Anutu pi int kot ke pêlöröenta kat nokolôn yaaup.

⁷ Ên omnarö ar pöt, arim kepôn êpötönta êwat wêaup. Pötaanök ar kas êengan. Anutuuk kön wiin arök int koturöa sum pöt il mowasên arên kat nokolôn yaaup.”

*Yesuu yapinte apenaata ngönte
(Matiu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Ne niamaan kat wieë. Namp pi omnaröa êöetak, ‘Ne Yesuu ênêm yeë,’ pêl apna pôp Omên Kêëp nookta kangîir Anutuu enselöröa êöetak, ‘Pi nemop,’ pêl amaata.

⁹ Ên namp pi omnaröa êöetak neen yak newasêpna pôp nookta Anutuu enselöröa êöetak piin yak mowasömaap.

¹⁰ Namp pi Omên Kêëp neen utpet wesak apna pôp pim saun pöta kangit Anutuuk kêrê moolapnaat. Ên namp pi Ngêêngk Pulöön utpet wesak tapêl mapna pôp pim sauneta kangit ent ê nemooolapan.

¹¹ Ên omnarök ngönên ngarangköröere yang ngarangköröa naë mës nuwak sê ngön yaatak niulêëpênêak yaëên pöt ngön nokoliit tolêl menet êak kön selap êenganok.

¹² Akun pötak ngön anê pöt Ngêêngk Pulöök tekeri wes nimpnaat.”

Mon omên kaökaupê ngönte

¹³ Omnarö pitêm tekrakaan nampök Yesuun epêl mää. “Rê yanuulaup, nem nanêp pi tenpim pepapê mor kolöt pimënt wak wê. Pötaan ni ök ma. Pêl êên nent kom êak ne nampnaan.”

¹⁴ Maan Yesuuk epêl mää. “Talêpök ne arim ngön ê pet irööre omnant kom ê pêl êëmêak yaö neea? Pêl naengan.”

¹⁵ Pêl määk yal menak pitên epêl mää. “Ar ngarangk êên. Ar omnantêên kentre kaur êenganok. Omnarö pitêm omên kêsang wa pipotök wêwêet koir nemangkên yaaut.”

¹⁶ Pêl määk watelang ngön nent epêl mää. “Omp ak namp pim yaak kaömp kêsang pan oröa.

¹⁷ Pêl êên pi epêl kön wia. ‘Ne kaömp kaat wonöp. Oröptak kaömp epot wa wiim?

¹⁸ Ne epêl êêm. Kaömp kaat töölak kaö wes ök rêak nem kaömpre omnant pout wa wiimaan.

¹⁹ Pêl êak epêl kön wiimaat. Peene akun eptak nem kaömpre omnant kêsang pan wia. Pötaanök akun wali wak wê nê pêl êeimeë êrêpsawaring kê seim ömaat.’

²⁰ Pêl maan Anutuuk epêl mää. ‘Kaökaup, ni rôök eptakêêr wel wiimêêp. Talêpök kopêta wes wian pöt öpên?’ ” Pêl määk Yesuuk ngön kaut epêl mää.

²¹ “Omên narö Anutuu naëaan ulöpre moup pöt pitêm lupötê won wiaan yangaakê omnant ulöpre moupring öpna pôrô omên pôpê ök sêpnaat.”

*Koröpöökê omnantêên kön selap naên êêpa
(Matiu 6:25-34)*

²² Pêl määk Yesuuk pim ruuröen epêl mää. “Pötaanök ne niamaan. Ar arim wêwêetaan kön selap êak epêl anganok. ‘Tiar kaömp tarêkaan öpen?’ Ên koröpöonta kön selap êak epêl angan. ‘Oröpötök kör koêpen?’

²³ Kaömp pöt kêet won, wêwêetakêêr kêet. Ên ulpêênre poë koröp pöt kêet won, koröpöökêêr kêö.

24 Ar intöröen kön wieë. Pit kaömpöt ngëntööre wa peram wi pël naën yauröak Anutuuk kaömp koir mangkën neim wë. Omnarö arök intörö il yewas. Pötaanök pi ngarangk elniipnaat.

25 Ma arim naëaan nampök weëre kosang wia pöt yok pangk pimtë wewëeten kön selap ëak kot nent wali wasëpën sa ma? Won.

26 Arök kot ke pëlöt naënöröak tol ëënak omën muntatëen kön selap yeë?

27 Ar polpol puutön kön wieë. Pit pitëm ulpëenre poë koröpötëen waur naën yaë. Pël yaëetak ne niamaan. Omp ak Solomon pi omnant kësang wieëaupök ë rangiak wakaima. Pël ëaap pim ë rangiatök polpol pu pötëet il nemowasën.

28 Këra pu ompyaut ya lupöök peene yaarö, ëlpamök tiak es marën won sëpnaat pël yewas pipotta Anutuuk maan ompyaut yaarö. Kön wi kosang panë newasënörö ar pöt, Anutuuk koröpöökë kaamököt nin yaë.

29 Pötaanök ar iire kaömp nënë pötön kön selap ëengan.

30 Yangerak köpël omnarö pit omën pipotëen kön kësang wia. Pël ëaap arim Pepap ar wëwë koirënëen iire kaömp nënë pöten kön wia. Pötaanök omën pötëen kön selap ëengan.

31 Ar pöt, Anutuuk wa ngaöök nimëëpnaataan weë ngentiin. Pël ëen puuk omën pipotta koir nimpnaat.”

Kutömweri omën ompyaut wa top ëëpenaata ngönte

(Matiu 6:19-21)

32 “Sëpsëp rongan kot epët ar kas ëengan. Pep pi ar wa ngaöök nimëëpënëak kön wiin pangk yaë.

33 Arim omnant pout sum ëak mon kangir önë pöt wonörö meneë. Pël ëak ar mon weë panëet wak wëen utpet nasëpanëet. Titi tëere kain wë pël naëpanëet. Mon pöt arimëen kutömweri wiaapnaat pötaanök.

34 Arim omën ompyaut wia pörökël könötta wiaapnaat.”

Lup itit öpenaata ngönte

35 “Ar poë koröp mënt wes urak es rangiak kopëta weseë.

36 Ar pël ëak inëen omën narö pitëm kaöap wa topöökëan wais kanwer körang elmëen të mowiipënëak kor wakaima pöta ök ëëë.

37 Pël ëen inëen ruurö ka naurön wiaan wais itaangkën pöt pit ërëpsawi ëëpnaat. Ne yaap niamaan. Kaöap pi poë koröp mënt wes urak urötë wa moulmëak kaömp nëmpnaataan inëen elmëëpnaat.

38 Ën pi röökö lupöök ma ëlpam walëpënëak yaëen pit ka naurön wëen wais itaangkën pöt pit ërëpsawi ëëpnaat.

39 Ar epël kön wieë. Ka pepap pi kainëpë waisëpna akuneten ewat wëanëen pi itit wë ngarangk ëen kainëp kaat pör menak neilaan ëan tapön.

40 Omën Këëp nem waisuma akunetak ar kön nenewiin wëen pipël ëëm sa. Pötaanök ko ëak ön.”

Inëen ru ompyaupre utpetapë ngönte

(Matiu 24:45-51)

41 Yesu pi ngön pöt maan Pitaak epël mëëa. “Aköp, ni watepang ngön pipët tenimëntëen ma ten omën pouröaan yaan?”

42 Pël maan Aköpök epël mëëa. “Ar inëen ru ompyaupë ök sën. Inëen ru namp kön ompyaö wieë ya ompyaö yamëngkën kaöapök pim karurö ngarangk ëëë akunatë kaömp mampënëak moulmëak sa.

43 Ënëmak inëen ruup kaöapë ök mëak sa pöl ëeim wëen kaöap wais itaangkën pöt pi ërëpsawi ëëpnaat.

44 Ne yaap niamaan. Kaöap pi pim omnant pout ngarangk ëëpënëak moulmëëpnaat.

45 Ën inëen ru pöp pi, 'Nem kaöap pi teënt newaispan,' pël weseë inëen koont yokot muntarö tang mö kaömpre i ngaat nak kön irikor ëeim wë

46 pim kaöapë waisëpna akuneten kön nawiin öpna pötak kaöap kaalak waisëpna pöt pi yokot pöp möak utpet wesak omën ngön wa yoolëauröa naë moulmëëpnaat.

47 "Inëen ru namp pim kaöapë këm ngönten ëwat wëak kangk naën kat koko öpna pöp kaöapök pës kaö panë mööpnaat.

48 Ën ru namp kaöapë këm ngönten köpël wë omnant pës mööpna salöt ëëpna pöp kaöapök pës kaö namöön ëëpnaat. Pötaanök nem kaalak waisuma pötak ko ëak ön. Namp pi omnant kësang mampnaap këët kësang tapël koirën pangk ëëpnaat. Ën namp pi ya kaö tapël menaupök kosang ngentiak ya kaö mëmpna pöp kësang tapël koirën pangk ëëpnaat."

*Yesu pi omnarö kom elniin kööre tok ëëpenëak irëaup
(Matiu 10:34-36)*

49 "Ne esuwes marën ulölöt yokot pöta ök ar omnarö kom elniimëak yangerak waisaup. Pötaanök esuwes teëntom wëlëng kotöpnaaten kent yaë.

50 Ne këlangön kat wiimëak ëautak pël naën wë. Pötaan ya ngësring wë pet irumaaten kent yaalnë.

51 Arök ne yangerakë ngaat won wasumëak waisan wasngan. Ne omnarö kom elniin kööre tok ëëneëak waisaup.

52 Pötaanök peene ngës rëak ka nentak omën mor nas önëërö ar kom elniin naar namp ëak nal naar nal pël ëak neneraan kööre tok ëëneët.

53 Epël ëëneët. Pepapök ruupön kööre tok yeëa. Ruupök pepapön kööre tok yeëa. Elëpök korömpëen kööre tok yeëa. Korömpök elëpëen tapël yeëa. Pël yaëen öng lëlamringaarta nampnampön kööre tok ëëpnaat."

*Omën orööpnaatön ëwat sëpenaata ngönte
(Matiu 16:2-3; Maak 8:11-13)*

54 Yesuuk pël mëak omën pouröen epël mëëa. "Ar uröam yewariin itenak, 'Kopi waisëpëneëak yaë,' pël yaan yok wais yaë.

55 Ën yanget ompyaö ëak yesën itenak, 'Kët mapnaan yaë,' pël yaan yok kët më yaë.

56 Kaar omnarö, ar mopöök uröamre kepilötön itenak ëwat yaauröak tol ëën akun wë eptak Anutu pim yaauta songönten köpël yeë?"

*Omën nimëen ngön apnaapring ngönte wotpil wasum
(Matiu 5:25-26)*

57 "Tol ëënak utpetre ompyaö pötepar kom naën yeë?"

58 Ni ngön yaatak sumëak yeem pöt wet rëak niiring ngön wieëaupring ë kopëta wasum. Ni pël naën së niiring ngön wieëaupök ë pet yairaupë naë niulëen puuk ë pet irak polisöröa naë niulëen pitök wii kaatak niulëëpan.

59 Ne niamaan kat wi. Ni pörek wë teënt naaröongan. Nim karipë kangut pout pet ir olëakök oröömëëp."

13

Omnarö lup kaip natiin ëëpena pöt kö sëpena

1 Akun pötak omën narök Yesuu naë së epël mëëa. "Kalili yangerakaan omën narö ngaan animaö iit Anutuu kiri ëëpëneëak yaëen Pailatök maan pim ngaarök mëngkën wel wia."

2 Maan Yesuuk kangiir epël mëëa. "Ar epël kön wiingan. 'Pitëm saunat Kalili omën muntaröat il yemowasën yak mëngkën wel wia,' pël wasnganok.

³ Won, arta lup kaip natiin eënë pöt tapël wel wiinëet.

⁴ Ën ngaan Yerusalem kak Siloam ka waliimpel töolak omën 18 ëak ngep eën wel wia pöröeta pitëm saunat Yerusalem omën muntaröaat il yemowasënak ëa wasngan.

⁵ Won, arta lup kaip natiin eënë pöt tapël wel wiinëet.”

Këra ulöp nautön yaauta watepang ngönte

⁶ Yesu pi ngön pöt mëak watepang ngön nent epël mëea. “Omën namp pim ya lupöök kem nement ngëntën wëa. Pël eën ënëmak ulöpörö tööpënëak së itaangkën won wieëa.

⁷ Pël eën inëen yaaupön epël ök mëea. ‘Krismaki nentepar nent pötë öngpök këra epment töömëak wais itaangkën won yaë. Pi këpök yang kolapöt yen. Pötaanök ni ku ti ola,’ pël mëea.

⁸ Pël maan inëen ruupök epël mëea. ‘Pël eënganëp om öp. Pël eën krismaki kopët epëta öngpök nook songöntak yang inin ëak pol yaat köm lëëmaat.

⁹ Pël eën krismaki ootak utöpna pöt yok pangk. Nautön eëpna pöt ku tiimëet.’ ”

Yesuuk kë yesa akun ngëëngk nentak öng namp ompyaö wesa

¹⁰ Yesu pi kë yesa akun ngëëngk nentak ngönën tup nentak së omnaröen ngönën ök mëea.

¹¹ Pël yaëen omnaröa tekrak öng namp urmerap piik wëen yauman sësë eim wëen krismaki 18 ëak won saup wëa. Öng pöp kasngelö pak ëak wë wotpil tau naön yaaup.

¹² Pël eën Yesuuk öng pöpön ngön mëak epël mëea. “Öng epop, nook nim yaumante wa yoolak.”

¹³ Pël mëak moresiar pim rangk mowiin tapëtakëer wotpil sak Anutuun yaya mëea.

¹⁴ Pël yaëen ngönën tup pöta ngarangkëp Yesuuk akun ngëëngktak ompyaö yemowasën itenak ya sangën eën omnaröen epël mëea. “Kët 6 pipot ya akunat. Pötaanök ar ompyaö niwasëpënëak pöt akun pipotë waisën. Ën akun ngëëngktak pipotëen waisngan.”

¹⁵ Pël maan Yesuuk kangiiir epël mëea. “Kaar omnarö ar, akun ngëëngkötë ar pol purmakaöre tongkiiröa kaatak së kan tē mowiak mësak sëen i na yaë. Ar kön wiin arim animaurö pël yaalmëem ya yamëngk pipët ompyaut pël yewas.

¹⁶ Pël ëaap öng epop pöt tiar Yuta omnaröa kar namp Apramë ëapök Setenök krismaki 18 pötë öngpök wii motëak wakaima. Pötaanök nook akun ngëëngktak wil yemoulmëep pangk naën yaë ma?”

¹⁷ Pël maan pimëen kööre tok yaaurö pit ëö sa. Ën omën ëlörö pöt pim ya ompyaö yamëngka pötëen ërëpërëp ëa.

Këra lëlëpre yis pöteparë ngönte

(Matiu 13:31-33; Maak 4:30-32)

¹⁸ Yesu pi yal menak epël mëea. “Anutuu wa ngaöök yanimë pöt tolëëlte? Ne oröp nantë ök eëm?”

¹⁹ Pipët këra lëlëp nampë ököt. Omën nampök lëlëp pöp pim yaak së ngëntën oröak kaö sak wëen intörö wais morötë ngentiak ka ëp yawi.”

²⁰ Pël mëak munt nent epël mëea. “Anutuu wa ngaöök yanimë pöten oröptak ök eëm?”

²¹ Pöt yis pöta ököt. Öng nampök yis pöt korupaë kas möautring wa irikor eën pötak ekek sëpnaat.”

*Kan koturakë ngönte**(Matiu 7:13-14, 21-23)*

²² Yesu pi Yerusalemë sêpênëak yesem ka kotre kaö poutë ngönën ök maö sa.

²³ Pël yaëen omën nampök pëel mëak epël mëëa. “Aköp, Anutu pi omën kopët nampnamp utpetetakaan öpên sa ma?” Maan Yesuuk pitën epël mëëa.

²⁴ “Ar kan koturak ilëak wëwë kosangta kanöök sênëëtaan weë panë ngentiin. Ne niamaan. Omën selap pan kan porak ilapênëak weë ngentiipnaatak pourö neilapan.

²⁵ Ka pepap pi pim kaat kan wariak öpnaat. Pël ëen ar tomökël wë pomp ëak tauëë körang elmëak epël manëët. ‘Aköp, tenimëen kan tē niwi.’ Pël maan puuk epël niapnaat. ‘Ne arën köpël. Ar tarëkaanörö?’

²⁶ Pël niaan ar epël manëët. ‘Ten niiring kaömpre i ngawi naut. Ni tenim kak wais rē nuuleimënte.’

²⁷ Pël maan puuk epël niapnaat. ‘Ne arën köpël. Ar tarëkaanörö? Utpet omnarö, ar mop newiak kama seë, pël niapnaat.’

²⁸ Pël ëen ar itaangkën Apramre Aisakre Yakopre tektek ngön yaaurö pit Anutuu naë wëen itaampunëët. Ën ar pöt kaaö yaaurö. Pötaanök tomökël wë ingre ya ilak aimeë kē pötöppötöp aim önëët.

²⁹ Pël ëen omën yang we naöökään naöök, këtëp yengampiaulaanre yeilëaulaan pourö wais Anutuu naë wel aisëëë kaömp neim öpnaat.

³⁰ Kat wieë. Tiar yang omnaröa naëaan kot narö kutömweri sē kaö sêpnaat. Ën kangiir kaö narö kot sêpnaat.”

*Yesuuk Yerusalem omnaröen yaköm ngön mëëa**(Matiu 23:37-39)*

³¹ Akun taptak Parisi omën narö sē Yesuun epël mëëa. “Yang omp ak Erot pi ni nimpênëak ya. Pötaanök ni eprek sêp wesak nal sē.”

³² Maan Yesuuk epël mëëa. “Ar kaalak sē kent tok utpet pöpön epël man. ‘Yesuuk pimtën epël ya. Pi akun eptak omën urmerarö wëaurö waö ë momëak yauman omnarö ompyaö mowesak akun kot nent won sêen pet irêpnaap pël ya,’ pöt man.

³³ Peeneere ëlpamök yesem muntetak Yerusalem kak oröömaap. Pöt tol ëënak? Tektek ngön yaaö namp Yerusalem kak naaröön wiaan namëngkën ëëpnaat.”

³⁴ Pël mëak pimtëen epël mëëa. “O Yerusalem omnarö, Yerusalem omnarö, yaköm. Ar tektek ngön yaaurö mëmpöore ngönën omën arim ngësë wes nimëaurö kël mö wel wël pël yaaurö. Kët ël epotë ne kokor ëlëpë ruuro wereweriarë öngpök wa mëak ngarangk yaalmë pöl ar wa rongan ëak ngarangk elnimëak kent kön wiak pël yaalniin ar kaaö elnëimaaurö.

³⁵ Pötaanök ne sêp niwasën ngarangk won önëët. Ne yaap niamaan kat wieë. Ar it nenengaangkën wakaim akun kaöaöök neen kaalak itenak epël neanëët. ‘Aköpök wes nimëen yewais epopön yaya mepa.’ ”

14*Yesuuk omën namp kē yesa akun ngëëngk nentak ompyaö mowesa*

¹ Kē yesa akun ngëëngk nentak Yesu pi Parisi omën kaö nampë kaatak sē kaömp yenën omnarö pit iteneëa.

² Pël yaëen omën koröpö pön mena namp pim naë wëa.

³ Pël ëen Yesuuk itenak ngön kosangötë ngarangköröere Parisi omnaröen epël mëak pëel mëëa. “Tiar yok pangk akun ngëëngktak yauman omnarö ompyaö mowasêpen ma won?”

4 Pël maan pit om ngön won sak wëen omën pöp moröak ompyaö mowesak wes mëen sa.

5 Pël ëen pitën epël mëea. “Arim naëaan namp akun ngëengktak pim rungaap ma pol namp yang öngöpöök ilëaan sëp wasëpën ma yok pangk akun ngëengktak öpën?”

6 Pël maan pit kangiir mapënaat ap wesak sëp wesa.

Omnarö irëak öpenaat

7 Yesuuk omën kaömp nëmpënëak së wëa narö itkëel wel aisapënëak yaëen itenak watepang ngön nent epël mëea.

8 “Ni omën nampë këere imëntak yas niaan së pöt itkëel wel aisanganok. Pël ëëmë pöt omën yapinring namp ni il niwasëpna pöp waisën pöt

9 omën yas niia pöpök epël niapnaat. ‘Ni itkëel ur epët omën epop man.’ Pël niaan ëö kaö sak kasngaëël së ömëët.

10 Ën nampök pim këere imën nentak yas niaan së pöt kasngaëël pan wel aisam. Pël ëen këere imën pepapök wais itenak epël niapnaat. ‘Ngöntöp, ni itkëel wais wel aisa.’ Pël niaan ni omën muntaröa ëöetak itkëel wëen niin kön wiin isëpnaat.

11 Namp pi pimtën kön wiin isëpna pöp Anutuuk wak irapnaat. Ën namp pimtën kön wiin irapna pöp Anutuuk wak isëpnaat.”

Këere imën nëmpënëak yas mëëauta ngönte

12 Pël mëak omën yas mëea pöpön epël mëea. “Ni këere imën numëak nim ngöntre kar, sasre nanre nim kak omën mon wieëa piporöen yas manganok. Ni pitën mamë pöt pitök kangiir niin yas niak kangut nimpnaat.

13 Pötaanök pël ëënganëp. Ni këere imën ar ëak pöt omën omnant won, ingre mor il tëaare it il tëa piporöen yas mam.

14 Omën ke pilöröakëer kangut nanimpan. Pötaanök ni ërëpsawi ëëmëët. Om wiaan wë ënëmak omën ompyauröa weletakaan wal ëëpna akunetak Anutuuk nim kangut nimpnaat.”

Këere imën kaö ëauta watepang ngönte

(Matu 22:1-10)

15 Yesu pi pël maan kaömp yenauro pit kat wiak pitëm naëaan nampök epël mëea. “Omën Anutuuk wa ngaöök mëaan piiring kaömp nëmpna pörö ërëpsawi ëëpnaarö.”

16 Pël maan Yesuuk ngönaak nent piin epël ök mëea. “Omën nampök këere imën kaö nent nëmpënëak omën kësang pan yas mëea.

17 Pël ëak nëmpëna akunet temanöm sëen pim inëen ruup wes mëen së yas mëëauröen epël mëea. ‘Yok waiseë. Omnant pout yok wa kön ë pet iraut.’

18 Pël maan pit pourö omën pasutëël utak om öpënëak nampök epël mëea. ‘Ne yang nent sum ëaut yak pötak wer yeneön sumaan yeë. Pötaanök nemop newaisngan sa.’

19 Pël yemaan nampökta tapël mëea. ‘Ne pol purmakaö moresiar ya kaamök elnëpënëak waut yak së ya ökre was ë pet ëëmaan yeë. Pötaanök nemop ne newaisngan sa.’

20 Yemaan nampök epël mëea. ‘Ne peene tapët öng waup. Pötaan newaisngan sa.’

21 Pël maan inëen ruup së pim kaöapön ök mëea. Pël ëen kaöap pi kat wiak ya këlangön ëen inëënëpön epël mëak kaalak wes mëa. ‘Ni teënt së kaatë omën omnant won ingre mor il tëaare it il tëa piporö pourö koirak nem kaatakë waisum.’

²² Pël maan inëen ruup pim mëea pöl ëak sê kaöapön epël mëea. ‘Kaöap, nim aan pöl ëautep omnarö pangk naën ur nant om wiaap.’

²³ Maan kaöapök kaalak epël mëea. ‘Ni kan kaö poutê sê pël ëak wilëngkê kaatê sê öngpök ilëak omën pouröen këkre tō mëak koirak wais ulmëen nem kaat peö ëëp.

²⁴ Ne niamaan kat wi. Omën wet rëak nem yas mëea piporö nem kaömp pöt nanëmpan pan.’” Yesu pi watepang ngön pipët yamëem yas maan pim naë sêpnaaten kaaö yaaurö kutömweri piiring kaömp nanën ëëpën pël mëea.

Yesuu ënëm ëëpenaata ngönte

(Matiu 10:37-38; 5:13; Maak 9:50)

²⁵ Omën kësang pan Yesuring sa. Pël ëën pi kaip ti pitën itnee epël mëea.

²⁶ “Omën namp nem ënëm ëëpënëak pim ëlre pep, öngre ru, sasre nan pimoröen kent ëak neen kaaö elnëëpna pipop ma pimtê koröpöökê wëwëeteta kasëng nemangkën ëëpna pipop nem ruup pël nasëpan.

²⁷ Pötaanök omën namp pi, ‘Ne Yesu pimëen wel wiima pöt pangk ëëmaap,’ pël wesak pim këra yetapër wak ënëm naalnëen ëëpna pipop nem ruup pël nasëpan.

²⁸ Arim naëaan namp pim ka kaö nent ök rapën pël kön wiak pöt wet rëak monet ka pöt pangk ëëpën ma won pöten sangk kelëpnaat.

²⁹ Ën pël naënrek köntak wap wesirak mormor ë yesem luptak sê pangk naën ëën sêp mowasën om wiaan pöt omnaröak itenak ökre was epël mapnaat.

³⁰ ‘Omën epop pi kaat ök rapënëak ngës rëaupök pet nairën ëa.’

³¹ Ën yang omp ak namp pi yang omp ak munt nampring nga elëpënëak wet rëak pimëntê nga omnaröa saarëet sangk kelën pimtëet 10,000, ën muntapëet 20,000. Pël ëën pimënt kön wiipnaat. Pi yok pangk muntapring nga elëpën ma won pöten kön wiipnaat.

³² Pël ëak pi kön wiin pangk naën ëën pöt pim kööre toköp kamaarek wëen omën narö wes mëen sê ngön ëak nga pöt wiap wasëpnaat.

³³ Pötaanök arim naëaan omën namp pi pim omnant pout kasëng nemangkënëpök nem ru nasëpan.

³⁴ “Tomun pöt omën ompyaut. Pël ëautak pim misëngö won sak wiaan tiar tol ëak kaalak misëng wasën pangk ëëpën? Pël naëngan.

³⁵ Tomun ke pëltak ya lupöök olaöre purmakaö yaatring irikor ë pël naëngan om moolapnaat. Katëëpringëpök ngön epët kat wiip.” Pöta ök tapël narö yaap Yesu pim ënëm naën ëëpna pöt Anutuuk wa moolapnaat.

15

Sêpsëp kö saupë watepang ngönte

(Matiu 18:12-14)

¹ Akun nentak omën takis yewaare utpet yaaö munt narö Yesuuk ngönën ök yemaan kat wiipënëak pim naë sa.

² Pël yaëën Parisi omnaröere ngön kosangötê ngarangkörö pit Yesuun yak këëpöt ngön mëak epël mëea. “Omën epop omën utpet yaaurö ngöntre kar elmëak kaömp ngawi yen.”

³ Pël yemaan Yesu pimënt kat wiak watepang ngön nent epël mëea.

⁴ “Ar nampë pol sêpsëpörö 100 ëak wëauröak kopët namp kö sêpnaat. Pël ëën sêpsëpöröa pepap pi 99 pörö we naöökêl kaömp neim wëen pi we naöökêl kö sa pöpön ngaöl ë sê koirëpnaat.

⁵ Pël ëak ya kë sak wa kuröpweri waalak

6 kak sē orōak karurōen ngōn ēak epēl ōk mapnaat. ‘Nem sēpsēp epop kō sēen ngaōl ē sē koirak yewais. Pōtaanōk ērēpsawi ēēpa.’

7 Ne ōk niamaan kat wieē. Pōta ōk omēn wotpil 99 pōrō lup kaip tiipēnēak kōn nawiin yaaurō omēn kutōmweri wēaurō pitēmēen ērēpsawi kotkot yaē. Ēn utpet kopēt epop lup kaip yati pōtaan kutōmweri wēaurō ērēpsawi kaō yaē.”

Mon kō sauta watepang ngōnte

8 “Ōng namp pi mon 1 kina wak wēen 10 toea nent kangk ngentiin pōt pi kalaō rangiak kakaati katēp ilak kēēkē panē ap wesak koirēpnaat.

9 Pēl ēak pim karurōen epēl mapnaat. ‘Nem 10 toea irikor ēen ap weseim pōt peene yokoir. Pōtaanōk ērēpsawi ēēpa.’

10 Ne ōk niamaan kat iweē. Pōta ōk omēn utpet kopēt ap lup kaip tiin Anutuu enselōrō ērēpsawi yaē.”

Yokot pim pepap sēp wesak maimerekē saupē watepang ngōnte

11 Yesu pi pēl mēak munt nent epēl mēēa. “Omēn namp pim yokot naar wēa.

12 Wē yokot ēnēmapōk pepapōn epēl mēēa. ‘Nim monere urōm tenpimēen yaō ēan pōt kom ēak nemēen ēaut nan.’ Pēl maan pepapōk pim omnant pout kom ēak yokotaar mena.

13 Pēl ēen akun kot nent wē yokot ēnēmap pi pimat wak yang wali nerekēl sa. Pōrek sē wē omnantēen kentre kaur ēak pim monat pout won wes olēa.

14 Pēl ēak omnant pout won wesak wēen ēnēmak yang pōrek kēen kēsang nempel orōa. Pēl ēen pi ngōntōk panē ēen

15 yang pōrek omēn nampē naē sē wēen omēn pōpōk pim polōrōa ngarangk moulmēen wakaima.

16 Pēl ēak polōrōa kaōmp karut mangkēn nak kep ēēpēn wesak itaangkēn pōtta nemangkēn ēa.

17 Pēl ēen pi kōn tektek sak epēl kōn wia. ‘Nem pepapē inēen ruurō kaōmp kēsang pan neim wēen ne eprek wē kēēnēen wel wiimēak yeē.

18 Pōtaanōk nem pepapē ngēsē kaalak sumaat. Sē orōak epēl memaat. “Pep, ne Anuture niire ēak utpet elniaut.

19 Pōtaanōk peene pōt nim ru panēep pēl neangan. Om nim inēen ru newasēn ōmaat.”

20 Pēl wesak wal ēak pim pepapē ngēsēl sa. Seim sē kak temanōm yesēn pepap itenak ya utpet ēen naē sē kapariak tot na.

21 Pēl ēen ruupōk epēl mēēa. ‘Pep, ne Anuture niire ēak utpet elniaut. Pōtaanōk peene pōt nim ru panēep pēl neangan.’

22 Pēl maan pepapōk pim inēen ruurōen epēl mēēa. ‘Ar teēntom nem ulpēen wali ompyaup momēak mor ēngō wak wais moresī momēak ing kōrtepar wak wais ingesiare momēak pēl ēēē.

23 Pēl ēak purmakaō ru ompyaō mēsēpringēp mōēē. Pēl ēen ar ēak yenem ērēpsawi ēēpenaan.

24 Nem ruup wel wia wesapōk kaalak waisa. Irikor ēaupōk kaalak orō yarē. Pēl mēak pit ērēpsawi ēa.

25 “Wēen yokot kaōap pi yaak wakaim olēak kaalak wais kaat temanōm yewasem kat wiin intō ngōnre tanre pōt yeēa.

26 Pēl ēen inēen ru nampōn maan sēen, ‘Tol ēēnak ya?’ pēl mēak pēel mēēa.

27 Pēl maan puuk epēl mēēa. ‘Nim nangap kaalak waisa. Pi irikor ēak saupōk kaalak wais orōa. Pōtaanōk ar pim pepapōk maan purmakaō ru ompyaō mēsēpringēp mōak ar ēak yen.’

28 Pēl maan pi kōlōp ēak kakaati sēpnaaten kaaō ēa. Pēl ēen pepapōk wais wiap wesak ngōn ōk mēēa.

²⁹ Pël èen pi kangir epël mëëa. 'Kat wi. Ne krismaki selap pan nim naë pas ya mëneimeë nim ngôn nent wa noolaan èaut. Pël èen ni pol meme ru namp nem karuröaring èrèpsawi èëmaan nenangkèn èaupök

³⁰ nim ru pipmor pi öng paspas yaauroöaan nim omnant pout won wes olëak kaalak waisën ni pimèènökèër purmakaö ru ompyaö mësépringép yamöön.'

³¹ Pël maan pepapök epël mëëa. 'Yokot epop, ni kët èl epotë tepër wèaup. Pötaanök nem omnant epot pout nimot.

³² Èn nim nang epop wel wia wesaupök kaalak waisa. Irikor èaupök kaalak orö yarè. Pötaanök tiar pimèèn èrèpsawi èen pangk yaë.' "

16

Ngarangk utpetapë watepang ngönte

¹ Yesuuk pim ruuröen ngönaak nent epël ök mëëa. "Omèn omp ak namp pim inèen ru omnant ngarangk yaaö namp wèa. Pël èen wè akun nentak omnarök omp aköpön epël mëëa. 'Nim omnant ngarangk yaaup pi nimot köntak pentak yaë,' pël mëëa.

² Pël maan kat wiak omnant ngarangk yaaupön yas mëak epël mëëa. 'Ni tol yaèen omnarö nimèen yaan kat yawi? Pöta songönte iteempan nem omnant nim ngarangk yaën pötë pepewer wak wais nan. Ke pilèpök nem omnant ngarangk naengan.'

³ Pël maan inèen ru omnant ngarangk yaaup pim könök epël wesa. 'Nem kaöapök nem omnant ngarangk yaaute nga neak wes nemèen tol èëm? Ne yang kelumaata weëre kosang won. Èn sumatön kimang memaatenta èö yaë.

⁴ Peenök nem èëmaaten kön yokoir. Pël èëma pötak nem kaöapök wes nemèen pöt kaamök elmèëmaaröa naë sèen sant elnèëpnaat.'

⁵ Pël kön wiak omèn pim kaöapë naë kangut wieëauröen ngön maan pöppöp waisa. Pël èen wet réak waisaupön pèël mëëa. 'Nem kaöapë kangut nim naë tolèël wia?'

⁶ Maan pi epël mëëa. 'Kolap tram 100,' pël mëëa. Pël maan ngarangkèpök pep nent menak epël mëëa. 'Nim pep eptak 100 pöt kërèak 50 retèng è.'

⁷ Pël mëak nampön pèël mëëa. 'Nim naë nem kaöapë kangut tolèël wia?' Pël maan puuk epël mëëa. 'Rais kër 100,' pël mëëa. Pël maan pep nent menak epël mëëa. 'Ni eptak 100 pöt kërèak 80 retèng è,' pël mëëa.

⁸ Pël èen kaöap pi ngarangk utpet pöpë èwat èa pöten itenak piin ping wesak mëëa. Pöt tol èënak? Omèn yangerakë omnantön kentre kaur yaauro pit pitèm omnant ngarangk èëpènéak pitèm èwat pöt omèn Anutuuk èwaatak wè pöröa èwatöt il yewas.

⁹ "Pötaanök ne niamaan. Ar tapël monere uröm omèn pasut omnarö menak ngöntre kar réak önè pötak omèn pas pöt pet irèn Anutuuk yas niaan wèwè kosangta kaatak sè önèët.

¹⁰ Èn namp pi omèn pasut ompyaö wesak ngarangk èëpna pöp omèn ompyautta tapël ompyaö wesak ngarangk èëpnaat. Èn namp omèn pasut ompyaö wesak ngarangk naën èëpna pöp omèn ompyautta tapël ompyaö wesak ngarangk naën èëpnaat.

¹¹ Ar yangerakë monere uröm pasut ompyaö wesak ngarangk naën yaèen talèpök omèn kèët arök ngarangk èènéen nimpèn?

¹² Ar omnaröaat yaam ninaut ompyaö wesak ngarangk naën yaèen Anutuuk yaö niia pöt naningkèn èëpnaat.

¹³ Inèen ru kopètapök kaö naarè inèen naëpan. Pi nampön kaaö yaalmèem nampön ngöntre kar elmèëpnaat. Won èen pöt, nampë naë rè olëak wè namp

kasëng mampanat. Pötaanök arta tapël Anutuü yaatere monere uröma yaat mëngkre mëngk namëngkan.”

Yesuuk Parisi omnaröen pepanöm mëëa

(Matiu 11:12-13; 5:31-32; Maak 10:11-12)

14 Yesu pi ngön pöt maan Parisi omnarö pit monere urömen kent yaaurö yak kat wiak ökre wa mëëa.

15 Pël yemaan Yesuuk epël mëëa. “Arimtok arimtën omnaröa itöök ping wesak yaaurö. Pël ëaap Anutuuk arim lupötë ityaangk. Omnaröak ompyaut pël yewas pipot Anutuuk itaangkën kömkëëning yaë.

16 “Moses pim ngön kosangötre tektek ngönöt im wais Son pim naë oröak pet ira. Ën Sonë naëaan wais peene wë epëtak pöt Anutu pim wa ngaöök nimëak wë pöta ngön ompyaut yaan omën pourö kat wiak pötak ilapënëak weë yengenti.

17 Wë ënëmak kutö mre yang epraar won sëpënëak pöt yok pangk won sëpnaat. Ën ngön kosang pöt nent won nasëpan, pout om wiaapnaat.

18 “Omp namp pi pim öngöp wes mëak munt namp öpna pöp pi öngre omp wëwëet kom ëak saun koirëpnaat. Ën namp pi munt nampë öng wes mëaup öpna pöp pi öngre omp wëwëet kom ëak saun koirëpnaat.”

Mon omnampre Lasaras piarpim ngönte

19 “Mon omën namp wakaima. Pël ëaup pi akun poutë ulpëën retëngretëng ëa ompyaut mëak wë kaömp ompyaut neim wakaima.

20 Pël ëën omën elek yaaö namp wëa yapinte Lasaras. Pöp koröp pouuk ëmpöl pep saup pi mon omnampë kaata kanra naë wëën

21 mon omën pöp kaömp yenën lupöt ngentiin wa nëmpënëak kön wieim wëaakë yeëa. Pël yaëën kentöröak wais pim ëmpölöt öngör neim yeëa.

22 Pël ëën wë elek yaaö omën pöp wel wiin enselöröak koirak së Apramë naë moulmëa. Pël ëën wë mon omën pöpta wel wiin yang kel weera.

23 Pël ëën pi es parëaöök së wë këlangön kaö kat yawiem ool itaangkën Apram maimerek wëën Lasaras pim naë wëa.

24 Pël ëën mon omën pöpök Apramön ngön ëak epël mëëa. ‘Pep, ni neen yaköm kön wiak Lasaras wes mëën wais pim mor wotö iitak wariak nem yangapöök wa nemëën kot nent ëp sëp. Ne esuwesi öngpök wë këlangön kaö kat yawi.’

25 Pël maan Apramök epël mëëa. ‘Nem ruup, ni kön wi. Ni ngaan yangerak wë omën ompyaut ëeim wëën Lasaras pi pöt utpetat pëën eima. Pötaanök peene pöt pi kak eprek wais ya kë sak wëën ni kangiir këlangön kat yawiin.

26 Pël ëaap Anutuuk tiarim tektrak parë naö wiau wia. Pötaanök eprekaanörö pipël yeiraan pirekaanörö epël yaaprën pël naëngan.’

27 Pël maan mon omnampök epël mëëa. ‘Pep, ne kosang wesak ök yeniak. Ni Lasaras wes mëën nemoröa naë sëp.

28 Nem nangarö mor nas wë. Pötaanök Lasaras pi së pitta eprek wais këlangön kat wiipandëën nga map.’

29 Pël maan Apramök epël mëëa. ‘Won. Pit Mosesre tektek ngön yaauröa ngön pitëm naë wia pipot kat wiip.’

30 Maan mon omnampök epël mëëa. ‘Apram nem pepap, pöt pangk naëpan. Omën wel wiaö nampök weletakaan wal ëak së ngön ök mapna pöt pit kat wiak lup kaip tiipnaat.’

31 Pël maan Apramök kaalak epël ök mëëa. ‘Pit Mosesre tektek ngön yaauröa ngönöt wa olapna pöt weletakaanëpök wal ëak së mapna pöteta wa olapnaat.’”

17

*Utpetatök kön wi kosang yewesaut utpet yewas
(Matiu 18:6-7, 21-22; Maak 9:42)*

¹ Yesuuk pim ruuröen ngön nent epël ök mëëa. “Morök ke nentere nent oröön omnarö saun koirëpnaat. Pël äaap omën morök elmëen omnarö saun koirëpna pöp tol ëëpën? Yaköm.

² Omën ke pilëpök runga kotup morök elmëen saun koirpanëen ar kël kaöaö wii ngan äak omën pöpë mesetak öngö moutak i kaöök moolaan i nak wel wiipna pöt ompyaö.

³ Ar ngarangk këëkë ëën. Arim kar namp saun yokoirën pöt nga man. Pël ëën pi lup kaip tiin pöt saun pöta kangit ent ë moolan.

⁴ Pël ëën arim kar namp pi kët kopët nenta öngpök akun 7 äak utpet elniak akun 7 tapël arim naë wais, ‘Ne lup kaip yati,’ pël niaan pöt ar pim saun pötë kangut ent ë moolan.”

Kön wi kosang yewesauta ngönte

⁵ Yesuu ngön yaaö omnarö pit Yesuun epël mëak kimang mëëa. “Ni tenim kön wi kosang yewesaut kaö wes nin.”

⁶ Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ar kön wi kosang yewesa kot panë nent wieëan talte këra kaö epmentën, ‘Ni kaam tiak i kaöök öngpök së orö,’ pël maan yok pangk kat wiak pël ëëpën.”

Inëen yaauta ngönte

⁷ “Arim tekraakaan nampë inëen ruupök ya lupöök së yang mëmpën ma polörö ngarangk ëëpën pël ëeim olëak yewaisën yok pangk epël mam ma? ‘Ni kakaati wais kaömp numëën,’ pël mam ma?”

⁸ Pël naëpan. Pi epël mapnaat. ‘Ni nem kaömpöt ar elnëëm. Pël äak poë koröpö mënt wes urak kaömpre iit wak waisën numaan. Pël ëën ënëmak nimtëët ar äak numëën.’

⁹ Pi inëen ruup pim ngan rë menaul ëa pötaan yowe mapën ma? Yok pangk pël naëpan.

¹⁰ Pötaanök arim naë tapël ëëpnaat. Anutuu ya ngön niaut ë pet irak pöt epël an. “Ten inëen ru katkoko yaauro. Ya ngön niaut pëen yaauro; pël an.”

Yesuuk omën kësë ëa moresiar pörö ompyaö mowesa

¹¹ Yesu Yerusalem kakë sëpënëak Kalili yanger nal, Sameria yanger nal pël ëaan teköök sa.

¹² Pël äak së kak nerek oröön omën kësë ëa narö moresiar pörö pit kamtaöök së koirak pëlëer taueë

¹³ ngön äak epël mëëa. “Yesu, Kaöap, ni tenën yaköm kön wi.”

¹⁴ Pël maan pi pitën epël mëëa. “Ar së kiri ar yaauroen arim koröpöt pet elmëen pit ar ompyaö san pël apnaat.” Pël maan yesem koröpöt ompyaö sa.

¹⁵ Pël ëën pitëkaan kopët namp pi pim koröpöön itaangkën ompyaö sa. Pël ëën kaalak së ngön ë olëak Anutuun yaya mëëa.

¹⁶ Pël äak Yesuu ingesiarë së tok oriak ë koset yangaak wesirak wë yowe mëëa. Omën pöp Sameria yangerakaanëp.

¹⁷ Pël ëën Yesuuk epël mëëa. “Omën moresiar ompyaö sauröep 9 pörö tarëk wë?”

¹⁸ Pit kaip tiak së Anutuun yoöre ërëp mapnaaten kön nawiin. Katkoko äak sëën Sameria yangerakaan omën maim epop pimënt waisa.”

¹⁹ Pël mëak omën pöpön epël mëëa. “Nimtë kön wi kosang yewesautak ompyaö yesënrek wal äak së.”

Anutuuk wa ngaöök nimëëpnaata ngönte

(Matiu 24:23-28, 37-41)

²⁰ Parisi ngönën omnarök Yesuun, “Anutu taan wa ngaöök nimëëpën?” pël mëak pëel mëëa. Maan Yesuuk kanggir epël mëëa. “Anutuu wa ngaöök nimëëpna pöt yoolök pël yaalniin itnaangkan.

²¹ Kat wieë. Anutu pi peene arim tektrak wë wa ngaöök yanimë. Pël yaëen narök, ‘Anutuu wa ngaöök yanimë pöt e yaarö,’ pël yaan narök, ‘O ëngk yaarö,’ pël naëpan.”

²² Pël mëak ruuröen epël mëëa. “Wë ënëm akun nent temanöm sëen ar këlëre ngön epël anëët. ‘Omën Këëp yaaröön ten itaampun,’ pël anëëtak yok pangk itnaangkan.

²³ Pël yaëen akun pötak narök, ‘Eprek yaaröörek iteneë,’ pël yeniaan narök, ‘Ëngkrek yaaröörek iteneë,’ pël yeniaan kat wiak pitëm ënëm ëënganok.

²⁴ Kent tangarët kopëter tar elmëen yang poutë ëwa ë pet yair. Pipta ök Omën Këëp nem waisuma akunetak pël ëëm sa.

²⁵ Pötaanök omën peene wë eporö kasëng nangkën këëmre këlangön kësang kat wiimaat.

²⁶ Noaë akunetak omnaröa ëa pöl Omën Këëp nem waisuma akunetak tapël ëëpnaat.

²⁷ Pit iire kaömp në, öngre omp ë, pël ëeim Anutu kasëng menak wëen Noa wangaöök yeilaan i ngaampel oröön omën pourö i nak won sa.

²⁸ Lot pim naëëta tapël ëaut. Omnarö iire kaömp në, omnant sumre kap ë, ëmre ya ë, ka ök raö, pël ëeim Anutu kasëng menak wëa.

²⁹ Pël ëen Lot pi Sotom kak sëp wesak yesën akun tapëtak kutömweriaan esutre kël es ngaat kopiitë yepel pöl ëen omën pourö won sa.

³⁰ Pöta ök omnarö tapël eim wëen Omën Këëp nem tekeri suma akunetak tapël ëëpën sa.

³¹ “Akun pötak omën ka tomök öpnaapök kakaati së pim omnant öpan. Ën yaak öpnaapta tapël kaalak kakë sëpan.

³² Ar Lot pim öngöp Anutuu ngön wa olëak wel wia pöten kön wieë.

³³ Omën namp pi pim wëwëet keimön ëëpna pöt pim wëwëet kö sëpnaat. Ën namp pim wëwëet këëpöt wasën pöt orö morëëpnaat.

³⁴ Ne niamaan kat wieë. Akun pötak omën naar rö kan ur kopëtetak ka uraan namp yeweem namp sëp wasumaat.

³⁵ Öng naarta kaömp koröp yokoëem wëen namp yeweem namp sëp wasumaat.

³⁶ Ën omp naar ya lupöök wëen namp yeweem namp sëp wasumaat.”

³⁷ Pël maan ruurök epël mëak pëel mëëa. “Tarëk pël ëëpën?” Maan Yesuuk omën piin kön wi kosang newasën yaauröa këlangön kat wiipnaataan kön wiak watepang ngön nent epël mëëa. “Omnant söp kampaöök wer moön tuparö wa top yaë.”

18

Öngöp ngön ë pet yairaupön kimang mëëauta ngönte

¹ Yesuuk pim ruuröen kaaö köpël kimang maim öpënëak watepang ngön nent epël mëëa.

² “Kak nerek ngön ë pet yaira namp wëa. Omën pöp pi Anutüre omën pouröen kas naën yaaup.

³ Kak taprek öng kapir namp wëaup pi kët poutë omën pöpë naë së, ‘Nemëen kööre toköpëen ngön yaatak kaamök elnëëm,’ pël më yeëa.

4 Pël ëeimën omën pöp pim lupmeri epël kön wia. ‘Ne Anutüre omën pouröen kas naën yaauppe.

5 Öng kapir epop ke urak neaim. Pötaanök kaalak wais neaan kaaö kön wiingönëen kaamök elmëëmaat.’ ”

6 Yesu pi ngön pöt mëak kaalak epël mëëa. “Ar ngön ë pet yaira utpetapë ngön ök yeniak epëten kön wiëë.

7 Ën Anutuun tol yewes? Omën pimëën yaö wesaurö kët kanaan rö kanë piin kimang maim wëen kaamök naalmëëpan ma? Ma kat wiak kat nawiin koröp oröak öpën ma? Pël naëpan.

8 Ne niamaan. Pi teënt kaamök elmëëpnaap. Omën Këep nem waisuma akun pötak yangerakë omnaröa naë kön wi kosang yewesaut koirum ma won?”

Parisi omnampre takis yewaö omnampë watepang ngönte

9 Omën narö pitëmtok pitëmtën kön wiin wotpilörö pël kön wiëë muntaröen wak irëak ya pöröaan Yesuuk watepang ngön nent epël mëëa.

10 “Omën naar piarip ngönën tup kaöetak së Anutuun ök mapënëak sa. Namp Parisi ngönën omën namp, namp takis yewa namp.

11 Pël ëak Parisi omnampök tauëë pimtën weseë epël mëëa. ‘O Anutu, ne omën naröa ök wonöp. Pötaanök niin yowe yeniak. Pit këkain ëëre omën utpet nant ë, öngre omp wëwëet utpet wasö pël yaurö. Ne pitëm ök wonöp. Pël ëak omën takis yewa epopë ök wonöp.

12 Pël ëak sant poutë akun nentepar pöteparë kaömp ngës olëak wëaakë yaaup. Pël yeë omnant koirak pöt wa top ëak moresiar wesak nokoliil nent nimëën yaö yaalniaup.’

13 Pël yemaan takis yewa pöp pëlëer tauëë kutömweriil itaampnaaten ëö ëën tok oriak epël mëëa. ‘O Anutu, ne saun omnamp. Pötaan yaköm kön newi.’

14 Kat wieë. Takis yewaup pi Anutuuk pim saunatë kangut won wes moolëak piin, ‘Omën wotpilëp,’ pël maan kaalak pim kaatakë sa. Ën Parisi pöp pim saunatë kangut om wiaan sa. Omën namp pimtök pimtën wak isak apna pöp Anutuuk wak irapnaap. Ën namp pimtën kön wiin irapna pöp Anutuuk wak isak mapnaap.”

Yesuuk runga koturö welaköt elmëa

(Matiu 19:13-15; Maak 10:13-16)

15 Omnarö pit pitëm runga koturö Yesuuk pim mores pitëm rangk mowiak welaköt elmëëpënëak wak yesën pim ruuröak pitën nga mëëa.

16 Pël ëën Yesuuk rungaaröen ngön mëak pim ruuröen epël mëëa. “Nga mangan. Wes mëen nem naë waisëp. Ke pilörö Anutuuk wa ngaöök mëëpënëak yaö yema pötaanök.

17 Ne yaap niamaan. Namp runga kot eporöa Anutuun kön wi kosang yewesa pöl naën ëëpna pöt Anutuu wa ngaöök yamëautak yok pangk neilaan ëëpnaat.”

Ngarangk monere urömaringëpë ngönte

(Matiu 19:16-30; Maak 10:17-31)

18 Ngarangk nampök Yesuun pëlpël mëak epël mëëa. “Rë yanuula ompyaup, ne tol ëak wëwë kosangta yaö sum?”

19 Maan Yesuuk epël mëëa. “Tol ëënak neen, ‘Ompyaup,’ pël yenëaan? Anutu kopëtapökëer ompyaup.

20 Ni ngön kosangöt epël kat yawiaup. ‘Ni öngre omp wëwëet kom ëënganok. Ni omën mëngkanok. Ni këkain ëënganok. Ni omën muntaröen kaar manganok. Ni nim ëlre pëpaarë ngön ngar öm.’ ”

21 Maan ngarangkepök epël mëëa. “Nem kotuukaan pipot ë waiseimaut.”

22 Pël maan Yesu pi ngön pöt kat wiak epël mëëa. “Kopët nent wia pöt ëëm. Ni së nim omnant menak sumat wak omën omnant wonörö këëpöt wes man. Pël ëën kutömweri omnant kosangöt orö nirëëpnaan. Pël ëäk wais nem ënëm elnë.”

23 Pël maan omën pöp pi monere uröm kaö panë wieëaup yak ngön pöt kat wiak ya utpet ëa.

24 Pël yaëen Yesu itenak epël mëëa. “Omën monere uröm kaö wieëaurö Anutuu wa ngaöök yamë pötak ilapënëak pomp ë yaë.

25 Pol kamel namp wap poë koröp korir yamë pöökë kanöök ilapna pöt kengkën. Ën omën monere uröm kësang wieëauröak Anutuu wa ngaöök yamë pötak ilapna pöt könöm panëët.”

26 Pël maan omën ngön pöt kat wia pöröak epël mëëa. “Omën ke pilörö Anutuu wa ngaöök yamëautak neilaan ëëpna pöt omën tolëëlepök wëwë kosangët öpën?”

27 Maan Yesuuk epël mëëa. “Omnaröak omnant pangk naën ëënë pipot Anutuuk yok pangk ëëpnaat.”

28 Pël maan Pitaak epël mëëa. “Kat wi. Ten omnant pout sëp wesak nim ënëm elniaut.”

29 Maan Yesuuk kangiiir epël mëëa. “Ne yaap niamaan. Namp pi Anutu wa ngaöök yamëauta yaat mëmpënëak pim kaare öngre ru, sasre nan, ëlre pep pörö sëp wasëpna pöt

30 pi peene akun epöök kangut selap wak wë ënëm akunaöök wëwë kosangët öpnaap.”

Yesuuk pimtë wel wiak wal ëëpnaaten ök maan akun nentepar nent ëa (Matiu 20:17-19; Maak 10:32-34)

31 Yesu pi pim ruurö wa top elmëak epël mëëa. “Kat wieë. Tiar Yerusalem kakë yewais. Pël ëën Omën Këëp nemëën tektek ngön yaauröak ngön epël retëng ëa pöt kë rapnaat.

32 Pit ne newak ngönën köpëlöröa moresi neulëën pitök ökre was neak utpet newesak waasöp ngës nampnaat.

33 Pël ëäk pës nemöak mën wel newiin akun nentepar nent yangaöök wieë kaalak wal ëëmaap.”

34 Pël maan ngön pöta songönte ilëëp ilaan pit ëngk ma e wesak ëwat nasën ëa.

Yesuuk omën it il tëa namp ompyaö mowesa (Matiu 20:29-34; Maak 10:46-52)

35 Yesu pi yesem Yeriko kak temanöm së itaangkën omën it il tëa namp kan öök wel aisëëë monatön kimang maim wëa.

36 Pël ëäk pi kat wiin omnarö yesem yaan omën muntaröen epël mëëa. “Pit tol yaë?”

37 Maan pitök epël mëëa. “Yesu Nasaretëpök yewais.”

38 Pël maan pi ngön ëäk epël mëëa. “Yesu, Tewitë ëap, ni neen yaköm kön newi.”

39 Pël yemaan omën wet rëak yesauröak leng ëëpën mëak nga yemaan pöten kat nemowiin ke urak kaalak ngön ëäk epël mëëa. “Ni Tewitë ëapök, neen yaköm kön newi.”

40 Pël maan Yesu pi leng ëäk kamtaöök taprek taueë epël mëëa. “Nem ngësël wak waiseë.” Maan mësak sëën piin epël mëak pëël mëëa.

41 “Nook ni tol elniimëak yaan?” Maan puuk epël mëëa. “Aköp, ni aan ne it nga sum.”

42 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “It nga sê. Nimtë neen kön wi kosang yewesautak ompyaö yesên.”

43 Pël yemaan tapêtakëër itöörar nga sêën Yesuu ënëm yesem Anutuun yaya mëëa. Pël yaëën omën pörek wëaurö pöten itenak pitta Anutuun yaya mëëa.

19

Sakias pim ngönte

1 Yesu pi Yeriko kak sê oröak el wesak sêpënëak yaëën

2 kak pörekaan omën takis yewauröa ngarang namp wëa yapinte Sakias. Pöp pi mon kaö wieëaup.

3 Pi Yesuu möönre koröp itaampënëak kent elmëa. Pël ëaup pi omën mëntëp yak omën muntaröak il mowariin pomp ëak itnaangkën ëa.

4 Pël ëak wet réak pömpö sê, “Eprek yewaisën itaampaatak,” pël wesak këra nementë ngaarëk isa.

5 Pël ëën Yesuuk pörek sê oröak ngaarëk itenak epël mëëa. “Sakias, teënt ira. Ne peene nim kaatak wais ömaat.”

6 Pël maan pi ya kë sak këraamentëkaan irë ngentiak Yesu koirak pim kaatakë sa.

7 Pël yaëën omën pörek wëaurö pit pöten itenak kaaö mëak epël mëëa. “Pi tol ëënak saun omnampë naë sê ilëak wë,” pël mëëa.

8 Pël ëën Sakias pi Yesuu naë tauëë epël mëëa. “Kaöap, ni kat wi. Nem omnant kom ëak tok nentepar wesak nent omën omnant wonöro mempaat. Pël ëak omnaröen morök elmëak monat waut pötë kanggiir peene nook il wesak maim oorek mempaan.”

9 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Omën epop niinta Apram pim köröop yak Apram pim ök Anutuun kön wi kosang yewasën. Pötaanök niire nim kaatakörö Anutuuk utpetakaan yaniö.

10 Ne Omën Këëpök omën epopë ök Anutuu naëaan kö saurö wa rongan ëak ompyaö mowasumëak waisaup.”

Inëen ru moresiar mon wa pöta watepang ngönte (Matiu 25:14-30)

11 Yesu pi ngön pöt ök maan omnaröak kön epël wia. “Pi Yerusalem kak temanöm yewasën Anutu peene wa ngaöök nimëëpnaan yaë,” kön pël yewasën Yesuuk itenak yal menak watepang ngön nent epël mëëa.

12 “Omp kaö namp yang wali nerak sêën omp ak wes moulmëën wë kaalak waisëpënëak sa.

13 Pi sêpënëak yeem pim inëen ru moresiar pöröen yas maan waisën mon 20 kina, 20 kina pël pangk pangk menak epël mëëa. ‘Ar mon epot wak ya mënak kaö wes wiak wëen waisumaat.’

14 Pël mëak yesën pim kaatak narö kaaö ëak piin epël mapënëak omën narö pim ënëm wes mëëa. ‘Ten nuuk omp ak sak ngarang elniimëëten kaaö.’

15 Pël maan pi sê wëën pit pi omp ak wes moulmëën wakaim olëak kaalak waisa. Pël ëak inëen ru mon menak sa pöröen ngön ëak epël mëëa. ‘Ar nem mon ninak san pötök ya mëngkën muntat tolëël koirak wë pöten itaampaan.’

16 Pël maan nampök wet réak wais epël mëëa. ‘Kaöap, ne nim mon 20 kina nangkën pötak nook ya mëngkën 200 kina pël oröa.’

17 Pël maan epël mëëa. ‘Inëen ru ompyaup, ni ya ompyaö mënan. Ni omën pasut ompyaö wesak ngarangk ëan. Pötaanök nook ka moresiar pötë ngarangk niulëëmaan.’

18 Pël ëën inëen ru munt nampök wais epël mëëa. ‘Kaöap, ne nim mon 20 kina nangkën pötak nook ya mëngkën 100 kina pël oröa.’

19 Maan omp aköpök epël mëëa. ‘Nook, ni ka mor nas pötë ngarangk niulëëmaan.’

20 Pël maan inëen ru munt nampök wais epël mëëa. ‘Kaöap, nim mon 20 kina nangkën pöt e wia. Ne poë koröp kautak kör koë wiak wakaimaut e wia.

21 Ne niin itaangkën ni nga yaaup yak muntaröa naëaan omnant yewauup. Ni omnant omën muntaröak ngëntën yewetaup. Pötaanök niin kas ëäk kö sëpanëak poë koröp kautak kör koë wiak wakaimaut.’

22 Maan omp aköpök epël ök mëëa. ‘Ni inëen ru utpetap. Nimtë ngön yaan taptak nimënt utpet ëaup pël yeniak. Ni neen, “Nga yaaup yak muntaröa naëaan omnant wëere omnant omën muntaröak ngëntën watö pël yaaup,” pël yenëaan pöt yaap.

23 Ni nem songönte pipël ewat wëak tol ëënak nem monet mon kaatak nawiin ëaup? Pël ëanëen ne wais kangitarang wan tapön.’

24 Pël mëak omën pörek wëauröen epël mëëa. ‘Ar mon 20 kina epët piikaan wa ëp ëäk 200 kina wa epop mënëë.’

25 Pël maan pit epël mëëa. ‘Kaöap, pi yok 200 kina waap.’

26 Maan puuk epël mëëa. ‘Ne niamaan kat wieë. Namp pi omnant menaut ngarangk ëäk wëen pöt munt nant erën wes mempaat. Ën namp pi menaut ngarangk naën tapët wak wëen pöt wa ëp ëen om pas öpnaat.

27 Peene pöt, nem kööre tokörö nook pitëm omp ak sumaaen kaaö ëa pörö mësak wais nem itöök mëngkën wel wiip.’”

*Yesu pi pol tongkiipë rangk wel aisëak Yerusalem kakë sa
(Matiu 21:1-11; Maak 11:1-11; Son 12:12-19)*

28 Yesu pi ngön pöt më pet irak Yerusalem kakël ko wesak wet rëak isa.

29 Pël ëäk yesem Olip tomök is oröak Petepasiire Petani ka pöteparë temanöm yesem ru naarën epël mëak wet rëak wes momëa.

30 “Arip ka ëngköök së oröak öngpök së itaangkën pol tongki ru namp omnaröa wel naisaanëp wii ngan ë ulmëen öpna pipop wilak mësak waisën.

31 Arip së pël yaëen omën nampök aripön, ‘Oröp ëënëak yawil?’ pëël yeniaan pöt epël man. ‘Aköpök epopön ya.’”

32 Pël maan piarip së itaangkën Yesuu mëëa pöl ëëëa.

33 Pël ëen itenak yawilën tongkiipë peparöak itenak epël mëëa. “Arip oröp ëënëak yawil?”

34 Maan piaripök mëëa. “Aköpök epopön yaanak yeë.”

35 Pël mëak Yesuu naë mësak së tongkiipë rangk pitëm ulpëenöt përe mourak Yesu wa ngaarëk moulmëa.

36 Pël ëen wel aisëak yesën ulpëenöt përeäk kamtaöök mourö sa.

37 Pël ëen Olip tomökaan ngemë Yerusalem kak temanöm yewasën omën pimëen saö ronggan pötak wëauröak pim ya it ngölöpöt yaaö pötëen ngön ëäk epël maö Anutuun yoöre ërëp mëëa.

38 “Yowe.

Omën omp aköp Aköpë këm ngöntak yewais epopön yaya mepa.

Kutömweri mayaap wiaap.

Anutu Ngaarëkep pim yapinte wak isak mepa.”

39 Ëlak wiak pël yemaan Parisi omën narö pitëm öngpök wëauröak Yesuun epël mëëa. “Rë yanuulaup, nim ruuröen pël epan ma.”

40 Pël maan Yesuuk mëëa. “Ne niamaan kat wieë. Pit yaya yenëa pöt ompyaö ya. Leng ëëpna pöt kël eplotök yaya neapnaat.”

Yesuuk Yerusalem omnaröaan ing ëa

⁴¹ Yesu pi pël mëak yesem Yerusalem kaöökë tomök së oröak kakën itenak yaköm ëën ing yeem epël mëëa.

⁴² “Yerusalem wëaurö, ar peene eptakëër mayaap önë kanöön ewat wë talte yok pangk ön. Pël ëaap kan pô ëlëep wia. Pötaanök itnaangkën yee.

⁴³ Kat wieë. Wë akun nentak arim kööre toköröak wais taap elniak ëm ket ëak kaö poutë il niwariipnaat.

⁴⁴ Pël ëak arimëntre arim ruurö pourö won niwesak arim kaat töölak wapötta ti olaan ur kosat wiaapnaat. Pöt tol ëënak? Anutuuk kaamök elniipënëak wes nemëen arim ngësë yewaisën köpël ëak kaaö ëan. Pötaanök pël elniipnaat.”

Yesu ngönën tup kaöetakaan omën narö waö ë momëa

(Matiu 21:12-17; Maak 11:15-19; Son 2:13-22)

⁴⁵ Yesu pi ngön pöt më pet irak ngönën tup kaöeta kakaati së itaangkën omnarö omnant ngawi yeem wëen itenak pit waö ë yemomëem epël mëëa.

⁴⁶ “Ngönën pepeweri Anutuuk epël ëa. ‘Nem ka pipët kimang yenëa kaat pël ëëpnaat.’ Ar pipël yaëen këkain yaauröa kaata ök yes.”

⁴⁷ Pël ëak pi akun poutë ngönën tup kaöetak së omnaröen ngönën ök maim wëen kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere omën kaöarö pit mëmpënëak kanten ngaöl ëa.

⁴⁸ Omën pourö pim ngönëntaan pim naë rë olëak wëen sëp wesa.

20

Yesure ngarangkörö neneren pëël elmëa

(Matiu 21:23-27; Maak 11:27-33)

¹ Kët nentak Yesu pi ngönën tup kaöetak së omnaröen ngönën ök maim wëen kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangköröere kaöarö pit së epël mëëa.

² “Nim eprek ë yaën pipot talëpë këm ngöntak ëeimën? Talëpök pël ëëm niia?”

³ Pël maan Yesuuk kangiiir pitën epël mëëa. “Nookta arën kangiiir nent pëël niamaatak ök nean.

⁴ Sonë i mëeima pöt talëpök maan eima. Anutuuk ma pimtök kön wiak eima?”

⁵ Pël maan pitëmënt neneren epël mëëa. “Tiar tol mapen? ‘Anutuuk,’ pël mepenaatëp pi epël niepan. ‘Tol ëënak Sonë ngönten kön wi kosang newasën yee?’

⁶ Ën, ‘Son pimtök,’ pël mepenaatëp omnarö pit Sonön. ‘Pi tektek ngön yaaö namp,’ pël weseë kël nimööpan.”

⁷ Pël mëak Yesuun kangiiir epël mëëa. “Sonë i mëeima pöta songönten ten köpël.”

⁸ Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Nookta ne talëpë këmtak yeëan pöt nenian-gan.”

Wain ya ngarangk utpetaröa watepang ngönte

(Matiu 21:33-46; Maak 12:1-12)

⁹ Yesu pi ngön pöt ök mëak watepang ngön nent omnaröen epël mëëa. “Omën namp wain ya newer ngënta. Pël ëak ya omnarö ngarangk ëëpënëak moulmëak pimënt yang wali nerek së wakaima.

¹⁰ Pël ëak wë kë yaaröa akunet temanöm sëen ngarangk moulmëauröak ulöp narö tö mëmpënëak inëen ru namp wes mëen sa. Së oröön pit möak waö elmëen elek kaalak sa.

11 Pël èen pepapök kaalak munt namp wes mēen sēen pöpta möak utpet mowesak waö elmēen elek tapël sa.

12 Pël èen pepapök kaalak wa ngolöp wesak wes mēen sēen pöpta këlangön kat mowiak ke ur mēen elek sa.

13 Pël èen ya pepap pi epël wesa. 'Ne tol èemete? Nem ru ulöpöököp wes mēemaan. Pit yok pangk pim ngönte kat wiak ngar öpën koröpök.'

14 Pël èak wes mēen sēen yaakë ngarangkörö piin itenak pitēmēt neneren epël mēea. 'Omēn epop pim pepapē mor kolut pout öpnaap. Pötaanök mēmpa. Pël èen yaat tiarimēen sēpnaan.'

15 Pël mēak pit wain yaaweriaan wa wilëngkël moolëak mēna." Yesu ngön pöt mēak epël pēël mēea. "Yaaweri pepapök ngarangköröen tol elmēepën?"

16 Pi wais ya ngarangkörö mēnak pim ya lupöök ngarangk ompyaö narö moulmēepnaat." Pël maan pit ngön pöt kat wiak epël mēea. "Won. Pël èepan."

17 Pël yaan Yesu pi pitēn iteneë epël mēea. "Ngönēn pepeweri ngön nemēen epël wia pöt tol nentaanök?"

'Wap omēn ka ök yarëaurök wël è moolëaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.'

18 Omēn namp wap epëtak söë urak kawi ngentiipnaap pi koröp ilak utpet èepnaap. Èn wapëtak pim rangk ngentiipna pöt omēn pöp ilak unön èak utpet panë sēpnaap."

*Yesuun Sisa takis yemengkauten pēël mēea
(Matiu 22:15-22; Maak 12:13-17)*

19 Pël maan ngön kosangötë ngarangköröere kiri ar yaaö kaöarö pit Yesu pim wain ya ngarangk utpetaröaan watepang ngön mēea pöt pitēmël ko wesak yemaan kat wiak mor öpënëak èakök omnaröen kas èen sēp wesa.

20 Pël èak Yesu morök Rom yang ngarangkëpë moresi moulmēepënëak it wawaö èeim wëa. Pël èeë omēn narö wes mēen Yesu naë sē ngönēn kat yawia koröp orök wë ngön nent maan pöt öpnaat weseë Yesuun morök elmēak epël mēea.

21 "Rë yanuulaup, ten niin èwat wë. Ni ngön wotpil yaaup, omnaröenta wotpil wesak ök yeniaup. Ni omēn isaare irëaurö omnant mööngkraar kangk naalmēen yaaup, omēn ompyaut pēen Anutuuk ök niaut omēn pourö yaap wesak rë yanuulaup.

22 Pötaanök ni kön wiin Rom omp aköp Sisa takis mampen ma Anutu pimēt mampen?"

23 Pël maan pitēm morök yaalmëa pöten itenak epël mēea.

24 "Mon kël nent koirak neneë. Könre yapin epot talëpëët?" Pël maan pit epël mēea. "Sisaëët."

25 Pël maan puuk epël mēea. "Omnant Sisaën yaö èa pipot Sisa mampun. Èn Anutuun yaö èa pipot Anutu mampun."

26 Pël maan omnaröa itöök pi aan wali öpna nent nokoirën èa. Pël èak pit kaip ti mangkën kat wiak yaan sak këm ur wariak wëa.

*Weletakaan wal yaauten Yesuun pēël mēea
(Matiu 22:23-33; Maak 12:18-27)*

27 Akun nentak Satusi ngönēn omēn narö Yesu naë sa. Omēn pörö weletakaan wal yaaö pöt won wia pël yaaurö.

28 Pit sē Yesuun epël mēea. "Rë yanuulaup, Moses pi tiarimēen ngön kosang nent epël retëng èaap. 'Omēn namp öng wak ru won wë wel wiin pöt pim nangapök kaalak öng pöp wak wë ru oröön pöt pim nanëpë yaö sēpnaat.'

29 Pël wiaap omën nanang narö 7 ëak wakaima. Pël ëaurö nanëp öng namp wak ru won wë wel wia.

30 Pël ëën nang pim rakëp öng tapöp wak wë wel wia.

31 Pël ëën ënëmak nang 3 pöpök öng tapöp wak ru won tapël wë wel wia. Pël ëaap omën 7 eporö pit öng kopët tapöp wak ru won wë wel wia.

32 Pël ëën ënëmak pitëm öng kapirëpta tapël wel wia.

33 Pötaanök omën 7 piporö öng kopët tapöp wauröep wë wal ëëpna akunaöök talëpë öng sëpën?"

34 Maan Yesuuk kangiiir epël mëëa. "Peene yangerak wë epöök öngre omp yeë.

35 Ën wë ënëm akun kaöaöök Anutuuk kat mowiin wëwë kosangtak weletakaan wal ë rëëpnaarö pit yok pangk öngre omp naëpan.

36 Anutuuk pit weletakaan wal ë moulmëëpnaat. Pötaanök pit pim ru sak enselöroa ök wë kaalak wel nawiipan.

37 Weletakaan wal ëëpena pöta ngönte Mosesök ngönën pepeweri retëng ëaut. Këra kotumentëk es wëlëng koteima pöta ngöntak Anutuuk piin epël mëëa. 'Ne Apramre Aisakre Yakopre porö pitëm Anutu.'

38 Omën wel wia pourö Anutuuk wëwëtarung wë pël wesa. Pötaanök Anutu pi wel wiauröaap won. Pi omën öp wëauröa Anutu."

39 Pël maan ngön kosangötë ngarangk naröak, "Rë yanuulaup, ni aan ompyaö yes," pël mëëa.

40 Pit kaalak pëël mapnaaten kas ëën sëp wesak pipët pëën mëëa.

Yesuuk Kristo pötaan Parisi omnaröen pëël mëëa

(Matiu 22:41-46; Maak 12:35-37)

41 Pël ëën Yesu pi epël mëak pëël mëëa. "Tol ëënak, 'Kristo, Yaö Mëëaupön pi Tewitë körööp' pël aim?"

42 Tewit pimtök Sam pep pöweri tan nent epël ëa.

'Anutu puuk nem Aköpön epël yema.

"Ni wais nem yaapkëetakël öm.

43 Pël ëaan nimëën kööre tok yaaö piporö nook maan nim weëre kosangöökë karök moulmëëmaat."

44 Tewit pimtök piin, 'Nem Aköp,' pël mëëaupök tol ëënak Tewitë ëap pël yaë?"

Ngön kosangötë ngarangköröa ngönte

(Matiu 23:1-36; Maak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Pël mëak Yesu pi omnaröa ëöetak pim ruuröen ngön epël ök mëëa.

46 "Ar ngön kosangötë ngarangköröa utpetatön ngarangk ëën. Pit ulpëen waliit mëak wa topöök koirak ërëpsawi mapnaaten kent yaurö. Pël ëak ngönën tupötëëre këere imën akunatë omën kaöaröa urötë wel aisapnaaten kent yaurö.

47 Pit pël yeem öng kapiröröa omnant pout pitëmëen weimeë morök elmëak omnarök pitën kön wiin isëpënëak Anutuun kimang wali yamëëaurö. Omën ke pilörö pit wë kangiiir akunetak könöm kësangöt koirëpnaat."

21

Öng kapir nampë Anutuun kiri wiauta ngönte

(Maak 12:41-44)

1 Yesu pi ngönën tup kaöetak wë we riak itaangkën omën monaringörö pit Anutuun monat kiri yawia.

2 Pël yaëën Yesu pi itaangkën öng kapir omnant won nampta pim mon kot köp möa nentepar wia.

³ Pël yaëen Yesuuk itenak epël mëëa. “Ne yaap niamaan. Öng kapir omnant won epopë mon yawi epëtak omën muntaröaat il yemowas.

⁴ Omën monaringörö pit ëlöt wiaan kopëtetepar yawi. Ën öng kapir epop pi omnant wonöpök pim wieëaut wiak won pan wesak wë.”

*Yesuuk ngönën tup kaöet utpet sëpnaata ngönte ök mëëa
(Matiu 24:1-2; Maak 13:1-2)*

⁵ Yesu pim ru narö pit ngönën tup kaöetak këlöt retëng ke nalre nal ëak ök rëëëa pötön itenak aöre mon Anutuun kiri mowia pötë ngönöt aö pël ëeim wëën Yesuuk epël mëëa.

⁶ “Wë akun nent temanöm sëën omën ityaangk epot epël wi naöpan. Ënëmak ngaaröak wais tööl olaan kël naö naöökë rangk wi naöpan, utpet panë sëpnaat.”

*Yesuuk könöm nentere nent orööpnaat pël mëëa
(Matiu 24:3-14; Maak 13:3-13)*

⁷ Pël maan pit epël mëak pëël mëëa. “Rë yanuulaup, nim yaan pöt akun taltak orööpën? Akun pöt temanöm yesën oröpöt oröön ten itenak ëwat sën?”

⁸ Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ar omnaröak lup wa irikor elniipanëën këëkë ngarangk ëën. Pit morök elniak naröak nem yapintak wais, ‘Ne Kristo,’ pël aöre naröak, ‘Kristo pim orööpna akunet yok temanöm yes,’ pël yeniaan pitëm ënëm elmëënganak.

⁹ Ar nga yapinte kat wiak kas ëëngan. Akun kaöaö ngolöp yaëën omën pipot wet rëak orööpnaat.”

¹⁰ Pël mëak yal menak epël mëëa. “Omën kur nementëkaanöröak kur nementëkël nga ëëpnaat. Ën yang omp ak nampë omnaröak nampëëröaan nga ëëpnaat.

¹¹ Pël yaëën moup kësang pan yangerak mööpnaat. Pël ëak yang we nantë këënre yauman kaöat orööpnaat. Pël yaëën mopöök oorek omën retëng ke nentere nent yaaröön ar kas ëënëët.

¹² Omën pöt naaröön wiaan pit wet rëak wa niulëak këlangön kat niwiipnaat. Pël ëak ngön kaatë së niulëak wii kaatë niulëëpnaat. Pël ëak omën omp akre yang ngarangköröa naë niulëëpnaat. Ar nem yapinte wak wë pötaanök pël elniipnaat.

¹³ Akun pötak ar nem songönten ök manëët.

¹⁴ Ar epël kön kosang wiaan. Ar wa nanuulëën wiaan tol man pël ëak kön selap ëënganak.

¹⁵ Nemtok arim këmötë ngön anëëtë wetetöt nimpaat. Pël ëak ompyaö elniin kööre tokörö arim ngönöt wak irëak ke ur noolepan.

¹⁶ Arim ëlre pep, sasre nan, ngöntre kar, pöröak arim kööre toköröen kup mowiin arim tekrakaan narö nimpënaat.

¹⁷ Pël ëak nem yapinte wak wë pötaan omën pourö ya sangën ëak kööre tok elniipnaat.

¹⁸ Nook ngarangk elniak wëën ar kö nasëngan pan, arim ngan ëp naööta mop nerapan.

¹⁹ Weëre kosangring wakaim olëak wëwë kosangët önëët.”

*Yesuuk Yerusalem kaö utpet ëëpnaata ngönte ök mëëa
(Matiu 24:15-21; Maak 13:14-19)*

²⁰ “Ar itaangkën ngaarö Yerusalem kaö taap yawiin pöt ka töölak utpet wasëpna akunet temanöm yes pël wasënëët.

21 Pël ëak Yutia yangerak wëaurö ar kas rosiraöökël sën. Yerusalem kak wëaurö ar kaö sëp wasën. Ën yang nantë wëaurö ka kaöaöökël sëngan.

22 Ngönëntak retëng ëa pöt kë rapnaan Anutuuk akun piptak kangut wes meën orööpnaat.

23 Elei, öng ru kepringöröere ru kapa yemenaurö, tol ëëneërö? Akun pötak Anutuuk omnaröen ya sangën elmëen yangerakë omnarö këlangön kaö panë kat wiipnaat.

24 Ngaaröak narö öp wesir olapnaat, narö moröak wii tëak wak pitëm kaatë së inëen wesak ulmëak öpnaat. Pël ëak ngönën köpëlörö pit Yerusalem kaö utpet weseim wëen Anutu pimtë akun mampna pötak sëak pet irëpnaat.”

Omën Këëp orööpnaata ngönte

(Matiu 24:29-31; Maak 13:24-27)

25 “Këtre ngoonre ari pötë omën it köpëlöt yaaröön yangerak i kaö maat kësangöt yamöön omnarö kas kaö ëëpnaat.

26 Pël yaëen kutömwer ëtëp ëen ariat tiak yesën omnarö yangerak omnant orööpna pötaan kor wë kas kaö panë ëak it köpköp tiak së wiaapnaat.

27 Pël yaëen Omën Këëp ne nem weëre kosangre iere kasir nemotring kutöm kepiltak yaaröön itaampnaat.

28 Omën ke pöt yaaröön, ‘Anutuuk niöpna akunet temanöm yes,’ pël wesak wal ë tauëë we riak itaampun.”

Këra nantön itenak akunet ëwat yes pöta watepang ngönte

(Matiu 24:32-35; Maak 13:28-31)

29 Pël mëak watepang ngön nent epël mëëa. “Ar këra wasre munt nantön itenak wa weswes ë yeë.

30 Ar itaangkën këre sak wil yewatën itenak kopi akunet temanöm yes pël yewas.

31 Pöta ök omën yeniak epot yaaröön itenak pöt, ‘Anutu wa ngaöök nimëëpënëak yaë,’ pël wasën.

32 Ne yaap niamaan. Omën e wë eporö wel wi won nasën wiaan omën yeniak epot orööpnaat.

33 Kutömre yang eptepar won sëpnaatepar. Ën nem ngön epët won nasëpan.”

Pim ruuröen wa korkor ngön ök mëëa

34 “Ar iire kaömp na olëölë imeë yangerakë omnantëen kön selap pötëen lupre kön arimot wes mëak wëen akun kaöaö kalaapöökë yaë pöl teënt pan niöpanëen ngarangk këëkë ëeimeëak ön.

35 Akun kaö pöt yang ël epotë wë eporö ar pouröa naë orö nireëpnaat.

36 Pötaanök ar kët el epotë ngaire wa kom eimeë Anutuun kimang ngaan-gan maim ön. Pël ëen omën könöm orööpënëak yeniak pöt yaaröön Anutuuk weëre kosang ningkën ing mës ngep ëak Omën Këëp nem ëöetak tauanëët.”

37 Akun poutë Yesu pi këtëkötë ngönën tup kaöetak omnaröen ngönën ök maim olëak pöt rö kanötë Olip tomöntak së ka ur pël ëeima.

38 Pël ëen omnarö pit ngönën kat wiipënëak wangam kan röökëerötë ngönën tup kaöetak pim naë seima.

22

Yutasök Yesuun kup mowiipënëak kosang wes mena

(Matiu 26:1-5, 14-16; Maak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

1 Kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngkët pitök Anutuuk mait elmëaut pël yamëëa pöt temanöm sa.

² Pël yaëen kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö pit omnaröen kas ëen Yesu ëlëëp mëmpëna kanten ap weseima.

³ Pël yaëen Seten pi Yutas Keriot kakaanëp pim lupmeri ilëa. Pöp Yesuu ru 12 pöröakaanëp.

⁴ Pël ëen kiri ar yaaö kaöaröere ngönën tup kaöeta polisöröa naë së Yesuun kup mowiak pitëm moresi ulmëëpnaata ngönte pitring ëa.

⁵ Pël ëen pit ërëpërëp ëak mon mampnaata ngönte ë kopëta wesa.

⁶ Pël ëen Yutas pi makre ku mëak ngës rëak akun nentak omnarö Yesu ent ë mëen pimënt wëen kup mowiipna kan ap weseima.

Ru naar mait elmëa akun ngëëngktakëen kaömp kopëta wesa

(Matiu 26:17-25; Maak 14:12-21; Son 13:21-30)

⁷ Kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngktak Anutuun mait elmëautaan kiri sëpsëpörö yamöa akunet temanöm sa.

⁸ Pël ëen Yesuuk Pitaare Sonön epël mëak wes mëëa. “Arip së mait elmëauten kön wiipenaan kaömpöt kopëta wes wiin. Pël ëen ten waisën nëmpenaan.”

⁹ Pël maan piarip epël mëëa. “Ka taltak kopëta wes wiinëak kent kön yawiin?”

¹⁰ Maan puuk kangiiir epël mëëa. “Kat wieë. Arip kak së oröak itaangkën omën namp i kepit wak wëen koirak pöt pim ënëm së ka ilapnaatak ilan.

¹¹ Pël ëak ka pepapön epël man. “Rë yanuulaupök, “Ne nem ruuröaring ka taltak Anutuuk mait elmëauten kön wiinaan kaömp nën?” pël ya, pël man.

¹² Pël ök maan ka kaö ngaarëk nent urre korumön ëak ompyaö wesauten pet elniin pötak kaömp ar ëak kopëta wasën.”

¹³ Pël maan piarip së mëëaul ëak mait kaömpöt ar ëak kopëta wesa.

Mait kaömp nak kë mena

(Matiu 26:26-30; Maak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Nëmpna akunetak Yesure pim ngön yaaö omnarö pit kakaati së kaömp yenautak wel aisëak wëa.

¹⁵ Pël ëak Yesuuk epël ök mëëa. “Nem këlangön kat wiima akunet temanöm yenewas. Pötaanök wet rëak mait kaömp epët arring ngawi numaataan kent pan yaalnë.

¹⁶ Ne yaap niamaan kat wieë. Ne mait kaömp epët kaalak nanën wë Anutuun wa ngaöök nimëëpnaatak kaömp pöta këët tekeri sëen numaat.”

¹⁷ Pël mëak wain kelön nent wak Anutuun yowe mëak epël mëëa. “Ar epët wak ngawi neë.

¹⁸ Ne niamaan. Yangerak eprek wain iit peene nëen pet yair. Arring kaalak nanën wë ënëmak Anutuuk wa ngaöök nimëak wëen piiring nëmpenen ëa.”

¹⁹ Pël mëak kaömpöt wak Anutuun yowe mëak pelak epël mëak mena. “Epët nem mësepët. Ar kaamök elniipnaan këëröt wes nimpaat. Pötaanök nënëël neen kön wieim ön.”

²⁰ Kaömp pöt nëen wain kelönte wak tapël ëak epël mëak mena. “Wain i epët sulöp ngolöpta nem iit. Wain i epëtak ne wel yawiem nem iit olama pötaan Anutuun omnaröaring sulöp ngolöp pöt kosang yewas pöt pet yaalni.

²¹ Iteneë. Omën kup newiak kööre toköröa moresi neulëëpnaap neering kaömp ngawi yen.

²² Omën Këep ne pöp nem Pepapë kan yaö neeaöök së wel wiimaap. Ën nemëen kup mowiipna pöp, elei, pi kangut kësang pan öpnaap.”

²³ Pël maan ngön yaaö omnarö pit, “Talëpök ëëpnaaten ya,” mëak neneren pëël mëëa.

Ruurö pit pitëm naëaan talëpök isëpën pötaan ngön nga ela

²⁴ Ruurö pit, “Talëpök tiarim naëaan isak wë,” pël mëak ngön nga ela.

²⁵ Pël yaëen Yesuuk epël mëëa. “Yang omp akörö pit omën pitëm iri wëaurö ngarangk elmëimeë pitök kangiir pitëmëen ping wesak, ‘Kaamök yaaurö,’ pël mapëneak kent yaaurö.”

²⁶ Ar pël ëenganok. Ar pöt, kaöarök koturöa ök sak ön. Ën wotöökörök inëen yaauröa ök sak ön.

²⁷ Ma ar aë. Talëpök isa? Wel aisëëë kaömp yen pöpök ma ar ëak korak wais yemangk pöpökëer isa? Wel aisëëë kaömp yen pöpökëer. Pël ëaap ne pöt, arim tektrak wë inëen yaauröa ök koröp orök wëaup.

²⁸ “Akun poutë këemre këlangön pöt nem naë yaaröön ar sëp nenewasën yaaurö.”

²⁹ Nem Pepapök ar wa ngaöök nimëëmëak wes nemëaut nook ar tapël wa ngaöök momëëneak yeniak.

³⁰ Ne wa ngaöök nimëak wëen ar neering këere kaömp ngawi neimeë omp aköröa urötë wel aisëëë Israel kur 12 pötëaanöröa ngönte ë pet irënëët.”

Yesuuk Pitaë piin yak mowasëpnaaten ök mëëa

(Matiu 26:31-35; Maak 14:27-31; Son 13:36-38)

³¹ “Saimon, Saimon kat wi. Seten pi raisatë koröp koëak wël yeë pöl ar morök elniipënëak ya.

³² Pël ëen nook nim kön wi kosang yewesaut won sëpanëak kaamök elniak Anutuun kimang mëëaut. Pötaanök ni ënëmak kaalak kaip tiak pöt nim karurö taë mowasun.”

³³ Pël maan Pitaak epël mëëa. “Aköp, ni weletak ma wii kaatak yesën pöt ne tepër sëpëaap.”

³⁴ Maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “Pita ne niamaan kat wi. Ni peene rök epëtak kokor ngön naën wiaan akun nentepar nent ëak neen wonwon mamëep.”

Këre monere öpre pötön mëëa

³⁵ Pël mëak pim ruuröen epël mëëa. “Ngaan ne ar wes yanimëem, ‘Monere këre ing kërre pöt wak sëngan,’ pël niiaut. Pël ëa akun pötak omën nantön elek ëaurö ma won?” Pël maan pit, “Won,” mëëa.

³⁶ Pël maan kaalak epël mëëa. “Peene pöt nga akunaö yaaröön namp monet wiaan pöt pangk waap. Ën namp kërëep wiaan pöt yok pangk wetaap. Ën namp öpwer won ëen pöt ulpëen rangkep përe omnamp mangkën öpwer kangiir mamp.

³⁷ Ne niamaan kat wieë. Ngönën pepeweri ngön epël ëa pöt nem naë kë öröopnaan yaë. ‘Pit pi utpetap wesak utpetaröa öngpök moulmëaup.’ Ngön nemëen retëng ëa pipot kë öröopnaat.”

³⁸ Maan ruurök epël mëëa. “Kaöap, ni itan. Ten öp neweriar wia.” Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ngönte sëp weseë.”

Yesuuk Kesemani ngësöök së kimang maima

(Matiu 26:36-46; Maak 14:32-42)

³⁹ Pël mëak wë olëak kakaan orök pim ë yaaul Olip tomöntakël yesën ruurö ënëm sa.

⁴⁰ Pël ëak së öröön Yesuuk ruuröen epël mëëa. “Ar moröktak wiap sënganëen kimang maë.”

⁴¹ Pël mëak këlötë mööna yaë pöl ëak së rar rë wesirak Anutuun kimang epël mëëa.

42 “Pep ni kat wiin pangk eën pöt kēlangön nem naë orööpēnēak yaë epot keker elnēep. Nem könöök won, nim kentöökē wiaul eëm.”

43 Pēl yemaan kutömweriaan ensel namp irē pim naë orōak kosang mowesa.

44 Pēl eën Yesu pi lupmer kēlangönring wē ke urak kimang yemaan köömöt omēn iitē ök sak orōak yangaak il ngentia.

45 Kimang mē pet irak wal ēak sē pim ruurōen itaangkēn pit piin yakōm pan eën ka uraan

46 epēl mēēa. “Ar tol eēnak ka ureim? Morōktak wiap sēnganēēn wal ēak Anutuun kimang maē.”

Yesu kööre tokōrōa moresi moulmēa

(Matiu 26:47-56; Maak 14:43-50; Son 18:3-12)

47 Pēl yamēem wēēn omēn kēsang pan pim naë orōa. Pēl ēak pim ru 12 pörōakaan namp Yutas pōp Yesu tot nēmpēnēak pim naë sa.

48 Pēl eën Yesuuk epēl mēēa. “Yutas, ni Omēn Kēēp neen kup mowiin nempēna pōtaan tot yenenēn ma?”

49 Pēl eën pim ruurō pit omēn orööpēnēak yaaō pōten itenak piin epēl mēēa. “Akōp, ten op möön ma?”

50 Pēl mēak pitēm naēaan nampök kiri ar yaaō wotöököpē inēēn ru namp möak pim kat yaapkēēp per olēa.

51 Pēl eën Yesuuk itenak epēl mēēa. “Ar sēp weseē.” Pēl mēak omēn pōpē katēēp morōak ompyaō mowesa.

52 Pēl ēak Yesu kiri ar yaaō kaōarōere ngönēn tup kaōeta polisörōere kaōarō pi öpēnēak sa pörōen itenak epēl mēēa. “Ar neen ngaap wesak wali neönēak inre tang wak yewais ma?”

53 Ne ket ēl epotē ngönēn tup kaōetak arring wēaup. Pēl eën ar akun pōtē neneön ēaurō. Pēl ēaap peene akun epēt arim akunet. Akun eptak kouta weēre kosangēt tekeri yaarō.”

Pitaak Yesuun wonwon mēēa.

(Matiu 26:57-58, 69-75; Maak 14:53-54, 66-72; Son 18:12-18, 25-27)

54 Pēl maan pit Yesu wali wak kiri ar yaaō wotöököpē kaatakē sa. Pēl eën Pita pi ēnēmēnēm sa.

55 Pēl ēak itaangkēn ngarō emöökē kakaati sē ilēak ka tomök es merak mor yesem wēēn Pita pi pitēm tekarak sē wel aisēa.

56 Pēl ēak es ēwaöök wel aisēaan inēēn koont nampök piin itneē epēl mēēa. “Omēn epopta Yesuring wēaup.”

57 Pēl maan Pitaak wonwon mēak epēl mēēa. “Koont epop, ne piin köpēlēp.”

58 Pēl mēak kot nent wēwē yaēēn kaalak omēn nampök piin itenak epēl mēēa. “Niinta pitēkaan nampök.” Pēl maan Pitaak epēl mēēa. “Omp epop, ne wonöp.”

59 Pēl mēak wē ngöpngöp yaēēn kaalak omēn munt nampök kosang wesak mēēa. “Yaap, omēn epopta Yesuring wēaup. Pi Kalili omnamp.”

60 Maan Pitaak mēēa. “Omp epop, ne nim ngön yaan pipten ēngk ma e yewas.” Pēl maötaring kokor ngön ēa.

61 Pēl eën Akōp kaip ti Pitaan itena. Pēl eën Pita pi Aköpē ngön epēl mēēa pōten kön wia. “Ni peene rōök epētak kokor ngön naēn wiaan akun nentepar nent ēak neen wonwon mamēēp.”

62 Ngön pēl mēēa pōten kön wiak ya ilak sēēn tomökēl sē ing kaō pan ēa.

Ngaarōak Yesuun ökre was mēak tang momōa

(Matiu 26:67-68; Maak 14:65)

63 Yesu ngarangk wēaurō pit piin ökre was mēak tang momōa.

64 Pël êak itöörarë poë koröpöök kör mokoëak epël mëëa. “Ni tektek ngön yaauppe. Talëpök yanimö?”

65 Pël mëak ngön utpetat kësang mëëa.

*Yesu kansolöröa naë moulmëak ngön ya mëna
(Matiu 26:59-66; Maak 14:55-64; Son 18:19-24)*

66 Êlpam walën omën kaöarö, kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö, wa top êak wë maan Yesu mësak pitëm naë sëën epël mëëa.

67 “Ni tenën ök nia. Ni Yaö Niiaup Kristo tapöp ma?” Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ne niamaatëp ar kat wiak wa yaap newasngan.

68 Ên nookta pëël niaan yok pangk ök nenëangan.

69 Peene pöt Omën Këëp ne Anutu weëre kosangëp pim yaapkëël wel aisëaama akunet temanöm yes.”

70 Maan pit pouröak epël mëëa. “Ni Anutuu Ruup ma?” Pël maan kangiiir epël mëëa. “Yok yak pil.”

71 Pël maan pit epël mëëa. “Oröpmorëën ngön ya mëmpen? Pimtë këmtakaan yok aan kat yawi.”

23

*Pit Yesu Pailatë naë së ulmëak ngön ya mëna
(Matiu 27:1-2, 11-14; Maak 15:1-5; Son 18:28-38)*

1 Omën pourö wal êak Yesu mësak Rom yang ngarangkëp Pailatë naë sa.

2 Pël êak Pailatën ngës réak epël mëëa. “Tenim itöök omën epmor ten omën pourö morök elnieimeë pi omp ak Sisa takis mangkanëak nga niaimeë pimtök pimtën, ‘Ne Kristo Yaö Neeaup,’ pël aöre ‘Ne omën omp aköp,’ pël yaaumur.”

3 Pël maan Pailat pi Yesuun pëël mëak epël mëëa. “Ni Yuta omnaröa omën omp aköp ma?” Maan kangiiir epël mëëa. “Yok yaan pi tapët.”

4 Pël maan Pailat pi kiri ar yaaö kaöaröere omnaröen epël mëëa. “Ne omën epöpë saun nent nokoirën.”

5 Maan pit kosang wesak ke urak epël mëëa. “Pi omnaröen ngön ök mëak lup es nga mowasën Yutia yang pourak akak yes. Pi Kalili yangerak ngës réak pël ë waisaumurök eprekta tapël yaë.”

Pit Yesu Erotë naë së ulmëak ngön ya mëna

6 Pël maan Pailat pi pöten kat wiak pitën epël mëëa. “Omën epop Kalili yangerakaanëp ma?”

7 Maan pit kangiiir mëëa. Pël ëën Pailat pi omën omp ak Erot pim yang ngarangk ëëëaurekaanëpök ëa pël wesak akun pötak Erot piita Yerusalem kak wëën yak Yesu wes mëen pim ngësël sa.

8 Pël ëën Erot pi Yesuun itenak ërëpërëp ëa. Pöt pi Yesuu yaaütön kat yawiem itaampënëak kent kön yawia. Pël êak pim itöök retëng nent ëën itaampën pël wesak ërëpërëp ëa.

9 Pël êak Yesuun pëël ke nentere nent yemaan Yesu pi ngön kangut nemaan ëa.

10 Pël ëën kiri ar yaaö kaöaröere ngön kosangötë ngarangkörö pit pim naë së tauak kosang wesak pi utpet ëa pöt mëëa.

11 Pël ëën Erotre pim ngaarö pit piin ököök elmëak ökre was mëëa. Pël êak ulpëën wali retëngretëng ëa ompyaö namp wa momëak kaalak wes mëën Pailatë ngësë sa.

12 Erotre Pailat piarip ngaan pöt nampnampön kööre tok yaauwaarök akun pötak ngöntre kar ëa.

Pailat pi Yesu kéra yetaparak mööpënëak kat mowia

(Matiu 27:15-26; Maak 15:6-15; Son 18:39-19:16)

¹³ Pailatök maan kiri ar yaaö kaöaröere ngarangköröere omën muntarö wa top äa.

¹⁴ Pël één epël mëëa. “Ar omën epopön, ‘Pi omnarö wa irikor yaalmëaup,’ pël aö nem naë wak wasan. Pël één nook pim songönte tekeri wasëpënëak arim ëöetak pëël mëëaut. Pël ëautak ne piin kat wiin pim utpet yaëen arim ngön yaatak moulmëan pöt nokoirën yeë.

¹⁵ Erotta tapël ëak kaalak wes mëen waisa. Kat wieë. Omën epop pi utpet tiarim mëmpena nent naën.

¹⁶ Pötaanök ne maan ngaarök om tang pëen möak wes mëëpnaat.”

¹⁷ [Krismaki poutë Anutuu mait elmëa akun ngëëngktak Pailatök omën namp wes më yeëa.]

¹⁸ Pël maan pit omën pourö ëlak wiak epël mëëa. “Pipmor mëngkën wel wiip. Parapasökëer wes nimë.”

¹⁹ Parapas pöp kak wë omën naröaring nga yaalem namp mëngkën wii kaatak ulmëaup.

²⁰ Pël maan Pailatök kaalak epël mëëa. “Ne Yesu wil momëëmaat.”

²¹ Maan pit ngön ëak epël mëëa. “Kéra yetaparak möön wel wiip. Kéra yetaparak möön wel wiip.”

²² Pël maan Pailat pi akun nentepar nent pötak epël mëëa. “Omën epop pi utpet oröp nent äa? Ne itaangkën pi mëmpena nent naën. Pötaanök ne maan ngaarök tang pëen möak wii kaatakaan wes mëëpnaat.”

²³ Pël maan pit ke ur olëak ngön ëak, “Pi kéra yetaparak möön wel wiip,” pël mëak ngön kaëpre ngön ëak Pailatë ngönte wa irikor ë olëa.

²⁴ Pël één Pailat pi pitëm ngön mëëa pöt kat wiak möön wel wiipënëak mëëa.

²⁵ Pël ëak pitëm këk mëëa pötaan omnamp mëngkën wii kaatak ulmëaö pöp wil moulmëak Yesu pitëm kentöök möön wel wiipënëak pëël elmëa.

Yesu kéra yetaparak möa

(Matiu 27:32-44; Maak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Pit Yesu mësak yesem kamtaöök omën namp yapinte Saimon, Sairini kakaanëp, pi yaakaan yewaisën koirak wali wak kéra yetapër mangkën waalak Yesuu ënëm sa.

²⁷ Pël één omën selap ënëm yesem öng narö Yesuun ingre tanëër sa.

²⁸ Pël ë yesën Yesu kaip ti epël mëëa. “Yerusalem öngörö, ar neen ing angan. Arimëntre arim ruuröaanökëer ing äe.

²⁹ Kat wieë. Ënëmak akun nent temanöm sëen epël anëët. ‘O, öng ru köpëlörö. Pit ru wilöore kapa mampö pël naën yaaurö. Pötaanök pitökëër ërëpërëp yaë,’ pël anëët.

³⁰ Akun pötak rosir kaöatön, ‘Pelak ngep elnieë,’ pël mëak kotutön, ‘Kör elnieë,’ pël manëët.

³¹ Kéra iiringöt es yemarën pangk naën yaë pöta ök ne omën ompyaö yaaup wel newiinë pöt pangk naën yaëëtak ar wel newiinëak kent yeë. Pötaanök kéra umönöt es marën pangk yaë pöta ök ar utpet yaaurök wel wiinëët.”

³² Pit omën utpet yaaö naarta Yesuring mööpënëak mësak sa.

³³ Pël ëak yang lup nent yapinte “Kepön Kos” pël yamëëa pörek së orök pi kéra yetaparak momöa. Pël ëak utpet omën naarta, namp yaapkëel namp katnëel, mö ulmëa.

³⁴ Pël één Yesu pi epël mëak kimang mëëa. “Pep, pitëm yaalnë epot köpël wë yaalnë. Pötaan pitëm saun epotë kangut won mowas.” Pël yemaan ngaarö pit pim ulpëenre poë koröpöt wak ngasamtak wiak talëpök öpën pöten itena.

35 Pël yaëen omnarö itenaan omën kaöarö pit epël mëak ökre was mëëa. “Pi omën muntarö kaamök yaaupök peene pimtök pimënt kaamök ëëp. Pi Kristo, Anutuun Yaö Mëëaup pöt pël ëëp.”

36 Pël yemaan ngaaröakta ökre was mëak naë së wain i somit menak epël mëëa.

37 “Ni yaap Yuta omnaröa omën omp aköp pöt nimtök nimënt kaamök ë.”

38 Pël mëak pim kepön löötak epël retëng ë ulmëa. “Omën epop Yuta omnaröa omën omp aköp.”

39 Pël yaëen utpet omën naar piiring möa pöaar nampök utpet wesak epël mëëa. “Nim ök pilëpta Kristo ma? Ni yaap pöp pöt nimënt kaamök yeem tenipta pël elni.”

40 Pël yemaan ngöntöpök nga mëak epël mëëa. “Nim këlangön kat yawiin tapël yaëëp ni Anutuun kas naën yaan ma?”

41 Tepër pöt, tepërim saunatë kangiir ompyaö yaalni. Ën omën epop pöt, saun wonöp.”

42 Pël mëak Yesuun epël mëëa. “Yesu nim omp ak sak waisumëetak neen kön wiim.”

43 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ne yaap niamaan. Peene tapëtakëer ni neering ngës ompyauuk ömëët.”

Yesu wel wia

(Matiu 27:45-56; Maak 15:33-41; Son 19:28-30)

44 Këtëp luptak 12 kilok pötak wëen kët itte utpet ëen yanget koö olëak wieë së wiap kan 3 kilok oröa.

45 Pël yaëen ngönën tup kaöetak poë koröp kësang ngeröök uteëaumpel luptak keliak nempelnempel ëak sa.

46 Pël ëen Yesu pi ngön ëak epël mëëa. “Pep, nem könöp nim moresi yanuulë.” Pël mëak yok wel wia.

47 Pël ëen ngaaröa wotöököp pi omën oröa pötön itenak Anutuun yaya mëak epël mëëa. “Omën epop pi yaap saun wonöp.”

48 Pël yaëen omën itaampënëak së wa top ëa pörö pit omën oröa pötön itenak yaköm kön wi kakë sa.

49 Pël yaëen Yesu pim karuröere Kalili yangerakaan ënëm sa pörö pit pëlëer wë omnant oröa pötön itena.

Yesu yang kel weera

(Matiu 27:57-61; Maak 15:42-47; Son 19:38-42)

50 Omën namp yapinte Yosep pöp Yutia yangerak

51 Arimatia kakaanëp, pi omën ompyaup yak wotpil wë Anutuuk wa ngaöök momëëpënëak kor wakaima. Pi kansol wotöököröaring wëaup. Pël ëaupök pim karurö Yesu mëmpënëak ngön yaan pi nerek wak nemaan ëa.

52 Omën pöpök Pailatë naë së Yesuun sokuren ök mëëa.

53 Pël ëen kat mowiin së yetaprakaan ent ëak poë koröp kölam ompyaö naöök kör koëak kël öngöp naö omnarö wa wiipënëak tëau wieëa pörökël wak sa. Kël öngöp pö omën namp wa nawiinö.

54 Pöt kë yesa akun ngëëngkët ëlpamök wiaan omnant kön ëa.

55 Pël ëen öng Kalili yangerakaan Yesuring saurö pit Yosepë ënëm së omën yangaöön itena. Pël ëak Yosep pi sokur tolëël yawi pöten itena.

56 Pël ëak kaalak kak së kolap köp nga kamp ompyaup Yesuun sokurak wa mëëpnaan wak sèpënëak kopëta wes wiak akun ngëëngktak ngön kosangta wieëaul koröp kë sa.

24

Yesu kaalak wal ëa

(Matiu 28:1-10; Maak 16:1-8; Son 20:1-10)

1 Sante wangam kan röökéer pan öngörö kolap köp nga kamp kopëta wes wia pöt wak yangaööké sa.

2 Së orök itaangkën kël kësang kan wari ulmëaumpel wa olaan kan të wieëa.

3 Pël ëën pit kël öngöpöökë kakaati së itaangkën Yesuu sokur won wieëa.

4 Pël ëën ap wesak ëngk ma e wasö yaëen omën naar ulpëen kölam panëëpëaar mëauwaar piarpim naë orök taua.

5 Pël ëën öngörö itenak kas ëën tok oriak yangaakël itenaan omën pöaarök epël mëëa. “Ar oröp ëënak öp wëaupön welaaröa naë ap yewas?”

6 Pi eprek won. Yok wal ëa. Ar pim ngaan Kalili yangerak wë ngön epël ök niiaö pöten kön wieë.

7 Pël epël niiaup. “Omën Këep ne saun omnaröa naë neulëen pitök këra yetaprak nemöön wel wiak kët nentepar nent yangaöök wieë kaalak wal ëëmaap, pël niiaup.”

8 Pël maan öngörö Yesuu ngaan ngön ök mëëa pöten kön wiak

9 yangaöökaan kaalak kas së Yesuu ru 11 pöröere omën muntaröen pitëm omën itaampöore kat wi ëa pötön ök mëëa.

10 Öng pörö Maria Matala kakaanëpre Soanaare Maria Semsë ëlëpre öng munt naröere pël ëak öng pörök së Yesuu ngön yaaö omnaröen ök mëëa.

11 Pël ëën pit ngön pöt kat wiak, “Öngre yokot ngön ya,” pël mëak wa yaap newasën ëa.

12 Pël ëak Pita pi wal ëak pöömpö së yangaöök orök tok oriak kël öngöpöök itaangkën poë koröp kör koëau pëen wiaan itena. Pël ëak omën oröa pöten kön selap ë kakë sa.

Omën naar Emeasë kanöök Yesuun itena

(Maak 16:12-13)

13 Kët tapëtak Yesuu ingre mor sauröakaan naar Emeas kakë sëpënëak sa. Ka pö Yerusalem kak naë 11 kilomita pöta ök wieëa.

14 Omën pöaar kamtaöök yesem omnant oröa pötë ngönöt aö yesa.

15 Pël yaëen Yesu pimënt piarpim naë orök piaripring sa.

16 Pël ëën omën pöaar itenak Yesuun pi newasën ëa.

17 Pël ëën pëël mëak epël mëëa. “Oröp nantëen nampnampön maö im?” Pël maan piarip leng ëak tok orieë yaköm ë sak ëa.

18 Pël ëak namp Kliopas puuk epël mëëa. “Elei, ka ël epotëaan omën pourö Yerusalem kak wëep ni kopëtapökëer omën pörek oröauten köpël wëen ma?”

19 Pël maan Yesuuk piaripön pëël mëak epël mëëa. “Pöt tol ëa?” Pël maan piarip kangiiir epël mëëa. “Yesu Nasaret kakaanëpë elmëa pöten yak. Pi tektek ngön yaaö namp, Anuture omnaröa ëöetak ngön kosang aöre ya weëre kosangringöt mëmpö pël yaaupök

20 kiri ar yaaö kaöaröere tiarim ngarangkörök Rom yang ngarangkëpë naë wes mëen puuk mëmpënëak maan këra yetaprak möaup.

21 Ten pöt, puuk Israel omnarö tiar utpetetakaan niöpnaat pël weseëan pöt pitök möön wel wia pöta ngöntere kët nentepar nent ëën munt nant oröa pötë ngönöt yak.

22 Tenim naëaan öng narök Santeetak röökéer yangaöök së itenak wais ök niaan yaan saut.

23 Pit së sokuren ap wesak wais epël niiaut. “Ten së itaangkën ensel naarök, “Yesu pöp öp sak wë,” pël yenia.”

24 Pël niaan tenim naëaan omën naar piaripta së yangaöök itaangkën öngöröa aan kat wia tapël itena. Pël ëaap pimtën itnaangkën ëa.”

25 Pël maan Yesuuk kanguur epël mëëa. “Arip kön won pan. Arip oröp ëënak tektek ngön yaaö omnaröa ngön retëng ëautön kön wi kosang newasën yeë?”

26 Kristo Yaö Mëëaup pi këlangön kat wiak kaalak pim ëwaare weëre kosang pimot öpna pöten arip köpël ma?”

27 Pël mëak Moses pim ngön ëa pötak ngës réak tektek ngön yauröak ngönën pepatë pimëën ngön ëa pöt pout ök mëëa.

28 Piaripring kak së orök el wesak sëpënëak yaëën piarip epël mëëa.

29 “Këtëp ilaan köö olapënëak yaëërek tenipring öpa.” Pël maan piaripring kakaati sa.

30 Pël ëak wë kaömp nëmpënëak wel aisëë puuk kaömpöt wak Anutuun yowe mëak pelak piarip mena.

31 Pël yaëën piarip pörekök kön tektek sak iten sokola. Pël ëën pi ëlëëp ilëa.

32 Pël ëën piarpimënt nampnampön epël mëëa. “Tepër kamtaöök yewaisem pi ngönën pepatëaan ngön songönöt ök niaan kat wiak ya kë saut.”

33 Pël mëak akun tapëtakëer wal ëak kaalak Yerusalem kakël sa. Pël ëak pörek së itaangkën ru 11 pöröaring piarpim karurö wëën itena.

34 Pël ëën pitök epël mëëa. “Yaap pan, Aköp wal ëak wë Saimonön ë pet elmëën itena.”

35 Pël maan piaripök piarpim kamtaöök yesën ëa pöta ngönthe ök mëak kak së kaömpöt yepelën piarpim piin këëkë itena pöta ngönteta ök mëëa.

Yesuu ruurö pit piin itena

(Matiu 28:16-20; Maak 16:14-18; Son 20:19-23)

36 Pit ngön pöt aim wëën Yesu pimënt pitëm tekarak orö réak epël mëëa. “Arim lupötë mayaap wiaap,” pël mëëa.

37 Pël ëën pit yaan sak, “Yesuu könöpök yaë,” wesak kas ëa.

38 Pël ëën pi epël mëëa. “Ar oröp ëën yaan utpet sak kön selap yeë?”

39 Nemënt tapöpök wë. Ar nem ingre morötön iteneë. Pël ëak morö pat ëak këëkë it nengëneë. Ne koröpre mëësëpring wë. Kön pörö epël wonörö.”

40 Pël mëak pim ingre moröt pet elmëa.

41 Pël ëën pit ya kë sak pim ngönthe kat wiak kön wi kosang newasën om yaan sak yeem wëën epël mëak pëël mëëa. “Arim kaömp nant eprek wia ma?”

42 Pël maan pit i kaö imën kota kaö nent mangkën

43 wak pitëm itöök na.

44 Na pet irak epël mëëa. “Ne arring wë epël niaimaut. ‘Ngaanëer Mosesë ngön kosangötre tektek ngön yauröa pepatë ngön wia pipotre tan pep Sam pöweri nemëën ngön ëa pipot pout kë rapënaat,’ pël niiaut.”

45 Pël mëak pimtök ngönën pepeweri ngön wia pöt ök maan kat wiak pitëm lupöt kan tëa.

46 Pël ëën Yesuuk epël ök mëëa. “Ngönën pepeweri epël wia. ‘Yaö Mëëaup, Kristo, pi këlangön kat wiak wel wiak akun nentepar nent pël wieë kaalak yangaöökkaan wal ëëpnaap.

47 Pël ëën omnarö lup kaip tiin pitëm utpetat këre moolapëna pöt pim yapintak ök maan Yerusalem kak ngës réak aö yesem yang poutë së pet irëpnaat,’ ëaut.

48 Pötaanök arim itenan puot tekeri wesak ök man.

49 Kat wieë. Nem Pepapök ngaan omnant arimëën yaö niia pöt nook wes nimëëmaat. Pötaanök ar om kak eprek wëën kutömweriaan weëre kosang pöt arim naë irapnaat.”

*Yesu kutömweri isa**(Maak 16:19-20; Ngön 1:9-12)*

⁵⁰ Pël mëak pit mësak Petani kak naë së oröak pim moresiar ngaarëk weë pit welaköt elmëa.

⁵¹ Pël yeem wil moulmëak kutömweri isa.

⁵² Pël ëën pit piin yaya mëak ërëpsawi kaö ë kaalak Yerusalem kak së

⁵³ wë kët ël epotë ngönën tup kaöetak wakaimeë Anutuun yaya maim wakaima.

Son

Yesu pi wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 60 pōta ök won sēen Sonök Yesuu ngōn ompyaō epēt retēng ēa. Son pi Yesuu ru 12 pōrōakaanēpök omēn pourōaan ēa. Pim ngōn pōt, omnarō Yesuun kōn wi kosang wesak wēwē kosangēt öpenēak retēng ēa. Pōtaanök Yesuu ya mēna pōta ngōnte naēn, pim ök mēēa pōta ngōnte ēa.

Pōt epēl wia.

Yesu pi Anutuu Kēmēt 1:1-18

Son i yamēaupre Yesuu ru wetēērō 1:19-51

Yesuu ya mēnaut 2:1-12:5

Yerusalem kak Yesuu naē orōaut 13:1-19:20

Yesuu wal ēak eō pet elmēaut 20:1-21:25

Kēm Ngōnte wēwētaringtak omēn sak orōa

¹ Ngaan panēer kutōmre yang won wiaan Kēm Ngōn pi wakaima. Kēm Ngōn pi Anuturing wakaima. Kēm Ngōn pi Anutu tapōp.

² Ngaan panēer pi Anuturing wē.

³ Piaripök ēl epot pout ket ēauwaar. Omēn nant kan naōökēlaan naarōōn. Won, Anutu puuk Kēm Ngōn piin maan omēn ēl epot pout ket ēa.

⁴ Pēl ēak pimēt wēwē pepap pēl saarēen pim wēwē pōtak omnarō piin kōn wiipenēak ēwa elnia.

⁵ Ēwa pepap pi ēwa elnieim wē. Pōtaanök koutak ēwaat ngep naalmēēpan.

⁶ Omēn namp Anutuuk wes mēēn orōa yapinte Son.

⁷ Pi ēwa pōta ngōnte omnarōen ök maan ēwa pepapōn kōn wi kosang wasēpēnēak orōa.

⁸ Son pi pōp ēwa wonōp pi om ēwa pepapē ngōnte ök apēnēak orōa.

⁹ Ēwa pep kē pōp pi orōak yanggerakē omēn pourō ēwa elnia, wē epop.

¹⁰ Anutu puuk Kēm Ngōn piin maan puuk yanggerakē omēnere omnant ket ēaup pitring wēēnak pit piin ēwat nasēn wakaima.

¹¹ Pi pimtē yang songōntak orōak wēēnak omnarō pit piin ngōntre kar naalmēēn ēa.

¹² Ēn omēn ngōntre kar elmēak piin kōn wi kosang wesaurō tiar Yesuuk pimēēn yaō niwasēn wē Anutuu korōngre ru seim wē.

¹³ Tiar omnarōa yaaul Anutuu korōngre ru sak naōn. Ēlre peparō pitēm kentōök ma kōnōök pēl naēn. Anutu puuk elniin pim korōngre ru seim wē.

¹⁴ Kēm Ngōn pi omēn orō rēak tenim tekarak wēēn ten pim ē rangiatōn iteneimaut. Pi komre kolap elnieimeē ngōn kēēt pēēn ök niāimaup. Ten pim ē rangiat iteneimaō pōt Anutuuk pim ru kopētap mena.

¹⁵ Son i yamēaup pi ru pōpē songōnten war wesak ök mēak epēl mēēa. “Omēn epopōn ne ngaan arēn epēl ök niāut. ‘Omēn nem ēnēm yewais pōp puukēer kaōap. Ne naarōōn wiaan pi wakaimaup.’”

¹⁶ Pi komre kolap pepap yak tiar pourō pim naēlaan komre kolap kēsangēn yaalniin ngangan weim wē.

¹⁷ Pōt tol ēēnak? Anutuuk tiarimēēn tektek ngōnōt pēēn Moses pim moresi mowiin nina. Pēl ēautak Yesu Kristo puuk komre kolap niwesak ngōn kēēt tekeri wes nina.

¹⁸ Omēn nampök Anutuun itnaangkēntak pim Ruup pimtökēer Pepapring wēaup. Pōtaanök Pepapē songōnte war wesak tiarēn ök yenia.

Son i yamëaupök war wesak mëä

(Matiu 3:1-12; Maak 1:1-8; Luk 3:1-18)

19 Yuta ngarangk Yerusalem kak wëaurö pit Anutuun kiri ar yaaö naröere Liwai ngönën omën narö Sonë naë wes mëen së epël pël pël mëä. “Ni talëp?”

20 Pël maan Son pi ngep naën war wesak epël ök mëä. “Ne Yaö Mëäaup, Kristo won.”

21 Pël maan pit piin kaalak epël pël pël mëä. “Ën ni Anutuu tektek ngön yaaö omnamp Elia ma?” Pël maan pi wonwon mëä. Pël maan pit kaalak epël pël pël mëä. “Ma ni Anutuu tektek ngön yaaö omnamp tenim kor wakaima pöp ma?” Pël maan pi kaalak wonwon mëä.

22 Pël maan pit epël mëä. “Ën ni talëp? Tenim wes nimëauröen së ök menaan. Nim songönten ök nia. Nimtok nimtëen talëp yamëäaup?”

23 Pël maan Son puuk epël mëä.

“Ne yang pultak wë ngön ëak epël yaaup.

‘Aköpëen kanö ngëseë.’

Ngaanëer Anutuu tektek ngön yaaö omnamp Aisaia pim tektek ngön ëa pöt nem naë kë yaarö.”

24 Pël maan omën wes mëauröa naëaan Parisi ngönën omën narö pit piin epël pël pël mëä.

25 “Ni Kristo won, ma ni Elia won ma ni Anutuu tektek ngön yaaö omnamp tenim kor wakaima pöp won ëen pöt ni tol ëënak omnarö i yamëaup?”

26 Pël maan Son pi epël mëä. “Ne omnarö i yaaptaring yamëaup. Ën omën namp arim tektrak wëen itnaangkën wë.

27 Ne utpet epopök yok pangk pim ing korötepar wii nemowilngan.”

28 Yotan i pouuk Petani kak Son pim omnarö i mëa lup pötak ngön pöt oröa.

Yesu Anutuu Sëpsëp Ruup

29 Ëlpamök Son pi itna pöt Yesu yewaisën itenak epël mëä. “Iteneë. Ëngkop Anutuu Sëpsëp Ruup. Kiri ar yaaurö sëpsëp ruurö Anutuuk omnaröa ketöt won wasëpënëak pit kiri ar ë yaë ök tapël Anutuuk tiar omnaröa ketöt puuk won niwasëpënëak wes mëen oröaup.

30 Omën pipopönök ne ngaan epël niiaut. ‘Omën nem ënëm yewais pöp puukëer kaöap. Ne naaröön wiaan pi wakaimaup.’

31 Nemëntta piin köpëlëp. Pël ëautak ar Israel omnarö piin ëwat sënëak i yanimë.”

32-33 Pël niak Son pi epël yenia. “Neenta köpël wëënak Anutuu omnarö i momëëmëak neeaupök epël neeaup. ‘Ni omën namp i yemomëen Ngëëngk Pulö irë rangk ngentiak öpna puopök omnarö Ngëëngk Pulö momëëmnaap.’ Pël neaan ne itaangkën Ngëëngk Pulö int ekëpë ök sak kutömweriaan irë pim rangk ngentiak wëa.

34 Ne pöten itenak war wes niamaan. Yaap, epop Anutuu Ruup.”

Yesuuk ru kong nent koirä

35 Ëlpamök Son pim ru naarring wë

36 itaangkën Yesu kan yesën epël ök yenia. “Iteneë. Ëngkop Anutuu Sëpsëp Ruup.”

37 Pël niaan tenip kat wiak Yesuu ënëm saut.

38 Pël ëen Yesu kaip ti itaangkën tenip pim ënëm yesën itenak epël pël pël yenia. “Arip oröp wë yewais?” Pël niaan tenip epël pël mëäaup. “Rë yanuulaup, ni ka taltak wëaup?”

39 Pël maan Yesuuk tenipön epël yenia. “Arip wais iteneë.” Pël niaan tenip piiring sê ka wêauten itenak kêt taptak piiring wê ka uraut. Tenip wiap kan 4 kilok saut pötaanök.

40 Yokot Son pim ngönte kat wiak neering Yesuu ênëm sa pöpê yapinte Entru, Saimon Pita pim nangap.

41 Pi teëntom sê pim nanêp Saimon koirak epël ök mëëa. “Tenip Anutuu Yaô Mëëaup Kristo koirak itenaut.”

42 Pël mëak Entruuk Saimon koirak Yesuu naë waisa. Pël êën Yesuuk Saimon piin itenak epël mëëa. “Ni Saimon, Sonë ruup. Ne nim yapinte Sipas yeniak.” Yapin Sipas pötere Pita pötepar tiarim ngöntak kël.

Yesuuk Pilipre Nataniel koirak

43 Êlpamök Yesu pi Kalili yangerakê sêpênëak kön wia. Pël êak itaangkên Pilip wëen epël ök mëëa. “Ni nem ruuröaring wê.”

44 Pilip pi Entruure Pita piarpim ka songönte Pesaita pörekaanêp.

45 Pilip pi sê Nataniel koirak epël ök mëëa. “Ngaanëer Anutuuk ngön kosangöt Moses mangkên retêng êere tektek ngön yaauröa retêng ê pël éaut kat wieim pöp ten koiraut. Pöp Yesu Yosep pim ruup Nasaret kakaanêp.”

46 Pël maan Nataniel pi epël mëëa. “Omên ompyaup ke pëlêp Nasaret kakaan naarööpanpe.” Pël maan Pilipök epël mëëa. “Wais itaampëen.”

47 Pël mëak Pilip Nataniel koirak Yesu pim naë waisën itenak pim songönten epël yenia. “Omên yewais êngköp pi yaap Israel omên yaapöp. Pi morököt wonöp.”

48 Pël yeniaan Nataniel pi Yesuun epël yema. “Ni tol êak nem songönten éwat wëen?” Pël maan Yesuuk epël yema. “Pilipök ngön neniaan wiaan ni kem songöntak wëen itenaut.”

49 Pël maan Nataniel kangiiir epël mëëaut. “O rê yanuulaup. Ni Anutuu Ruup. Ni Israel omnaröa omên omp aköp.”

50 Maan Yesuuk kangiiir epël ök yema. “Kem songöntak wëen nem itnak niaö kot taptan kön wi kosang yenewasën. Pötaanök ênëmak omên kaöat oröön itaampëët.”

51 Pël mëak Yesuuk kaalak rangk epël yema. “Ne yaap pan niamaan. Ênëmak ar itaangkên kutömwer kan têen Anutuu enselörö Omên Kêëp nem naë isak yeiraan itaampunëët.”

2

Yesuuk maan i yaaptak wain i sa

1 Kêt nentepar won sêen Kena kak Kalili yangerak omên namp öng mor mampênëak yaêën Yesu pim êlêp omên pöpê kaatak wêa.

2 Pël êën Yesure pim ruurö ten kêere imên nênëak tenên yas niia.

3 Pël êën sê wê wain iit won sêen Yesu pim êlêpök piin epël ök yema. “Pitëm wain iit kos sa.”

4 Pël maan Yesuuk epël yema. “Öng epop, ni nem ëëma pöten kön selap êëngan. Nem songönte tekeri wasuma akunet naën.”

5 Pël maan êlêpök inëênöröen epël ök yema. “Omên nant êënëak niaan pöt ênëm elmëen.”

6 Yuta omnarö tenim ngönënta wieëaul kaömp nênëak pöt mor i yairaut. Pötaanök ka pötak yang kap 6 êak wieëa. Kap nent peö éaan pöt 20 ma 30 kalen i ke pël wiaapnaat.

7 Pël êën Yesu pi inëênöröen epël ök mëëa. “Ar i kolak lê mëen peö ëëp.” Pël maan pit kolak wais mëak peö panê ë ulmëa.

8 Pël èen Yesu pi epël ök mëëa. “Ar nant kap pötëaan lë mëak wak sê këere imën ngarangkëp meneë.” Pël maan pit kolak lë mëak wak sê mangkën

9 i yaaptak wain i sa pöten kön nawiin ëa. Inëënörö i kolak sê mena pörö pitökëer ëwat wëa. Pël èen ngarangkëp pi omp öng koira pöpön ngön mëak epël mëëa.

10 “Omnaröa yaaul wain i ompyaut mangkën omën pourö nëmpënaatep tol èënak ompyaut om wiaan wain i pasit wet rëak ningkën nak kep ëak wëënak ënëmak wain i misëng wesaut ëlëëp ngep ëak wakaimaut wak yaën? Talëp pël yeëa?”

11 Yesu pim retëng nentere nent ëëpna ngës rëak Kena Kalili yangerak pim weëre kosang pet elniipënëak retëng pipët èen itenak ten pim ruurö weëre kosangö pim naë wia pël kön wi kosang wesaut.

12 Ènëmak Yesuu ëlre nangre ruurö pël ëak ten Kapaneam kak sê oröaut. Pörek sê akun wali naön.

*Yesuuk ngönën tup kaöetak omnarö sum ëeim wëën waö ë mëa
(Matiu 21:12-13; Maak 11:15-19; Luk 19:45-46)*

13 Anutuu mait elmëa akun ngëëngkët temanöm yesën ten Yesuring Yerusalem kakë saut.

14 Pël ëak pörek sê Anutuu ngönën tup kaöetak ilëak Yesu pi itaangkën omnarö ka lup nentak wë pol purimakaöre sëpsëpre intre pörö sum ë ën monat ngawingawi ë pël ëeim wëa.

15 Pël èen Yesu pi itenak wii koö nenges wak omënere pol purimakaöre sëpsëp pörek wëaurö waö ë mëak mon ngawingawi yauröa monat wak kömen moolëak urötta kaip ti yemoala.

16 Pël ëak intörö wak ngawingawi ëeim wëauröen epël yema. “Piporö wak kama seë. Nem Pepapë tup ngëëngk epët uröm kaatë ök wasngan.”

17 Pël yemaan pim ruurö ten ngönën pepeweri ngön epël retëng ëa pöten kön wiaut. “Ne nim kaat ompyaö wiaapnaataan weë yengenti.”

18 Yesu pit waö ë momëën ngönënë kaöaröak epël yema. “Nim ten waö yaalniin pöta songönte pet elniimëën retëng weë nent pet elniin itaampun.”

19 Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Ar tup epët tööl olaan pöt nook kaalak akun nentepar nent ök rëëmaat.”

20 Pël maan pit epël yema. “Akun selap pan krismaki 46 ke pël ök rëautep. Nuuk yok pangk akun nentepar nent kaalak ök ram ma?”

21 Yesu pim ngön mëëa pöt ngönën tupten nemaan, pimtë koröpöön yema.

22 Pël ëautak wë ënëmak weletakaan wal ë moulmëa akun pötak pim ruurö ten pim ngaanëer ngön ök niia pöten kön wiaut. Pël ëak ten ngönën pepeweri wieëa pötëre Yesuu ök niia pöteparën kön wi kosang wesaut.

Yesu pi omën pouröa songönöt ëwatëp

23 Anutuu mait elmëa akun ngëëngktak Yesu Yerusalem kak wëën omën selap pim retëng weëre kosangring yaaö pötön itenak piin kön wi kosang yemowas.

24 Pël èen Yesu pi pitëm songöntën ëwat wëa. Pötaanök pitëm piin kön wi kosang yemowas pöten yaap newasën yaë.

25 Pël èen nantön köpël naënëp yak omnaröak ök nemaan wiaan pimtok pitëm lupötë iten pet ira.

3

Yesu pi Nikotimasring ngönnöön ëa

1 Omën namp wëa yapinte Nikotimas, pi Parisi ngönën omën, Yuta omnaröa kaö namp.

2 Pi röök nentak Yesuu naë së epël mëëa. “Rë yanuulaup, niin ten ewat wë. Anutuuk ni ten rë niulömëak wes nimëaup. Anutu omën nampë naë won wiaan yok pangk nim yaën epël retêng it ngolöp nent naëpan.”

3 Pël maan Yesuuk kangiir epël ök mëëa. “Ne yaap pan niamaan. Namp pi ngolöp wesak yawilën wëwë kosangtak öpna pöp Anutuuk wa ngaöök mëëpnaap. Pël naënëpök yok pangk naëpan.”

4 Pël maan Nikotimas pi epël mëëa. “Tol ëak omën namp pi kaö saupök ngolöp wesak wilëpën? Ma kot sak kaalak ëlëpë lupmeri ilaan ngolöp wesak wilëpën ma?”

5 Pël maan Yesuuk kangiir epël mëëa. “Yaap pan niamaan. Namp pi iitere Pulöök elmëën ngolöp wesak yawilën wëwë kosangtak naön ëëpna pöp Anutuuk wa ngaöök namëëpan.

6 Omën kepëtakaan wilëpna pöp omën möönre koröp pëën wak öpnaat. Ën Pulöök elmëën ngolöp wesak wilën wëwë kosangtak öpna pöp Pulöökë weëre kosang wak öpnaap.

7 Ni nem ngolöp wesak wilën wëwë kosangtak ön pël ök yeniak pötaan yaan sak ëëngan.

8 Kentö pi pimtë yamöaul yamö. Pël ëak omnant pout ëtëp ë yesën nga ngönpel pëën kat yawiin. Ën songönte tarëkaan oröak yewais ma tarëk së pet yair pöt ni köpël wëën. Omën Pulöök elmëën ngolöp wesak wilën wëwë kosangtak öpnaarö pit tapël ëëpnaarö. Ni Pulöökë yaë pöten köpël wëën pötaanök.”

9 Pël maan Nikotimas kangiir epël mëëa. “Pöt tol ëak pël ëëpën?”

10 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ni Israel omnaröa rë yanuula kaö nampök tol ëënak köpël yaën?”

11 Ne yaap pan niamaan. Omnant tenim itenak kat wiak pël yaautön yeniak. Ök yeniaan ar kasëng yemengkaurö.

12 Ne yangerakë omnantëël niaanakta ar kön wi kosang newasën yeë. Pötaanök kutömweriil ko wesak niamaatep ar pötön köök kön wi kosang newasën ëën sa.

13 Arëkaan namp kutömweri nawisën Omën Këëp nemtokëër kutömweriaan yangerakël irëaup.

14 Ngaan Moses puuk yang pultak kamal könöp ket ëak këraarak möak wesir ulmëa pöta ök Omën Këëp ne tapël elnëëpnaat.

15 Pël ëën neen kön wi kosang newasëpnaarö wëwë kosangtak öpnaarö.

16 Anutu pi yangerak omnarö lup sant elniak pim Ru kopëtap wes nemëën irëaut. Pötaanök narö ar neen kön wi kosang newasënëërorö kö nasëngan, wëwë kosangtak önëërorö.

17 Ruup ne ngön ë pet yairauröa yaë pöl elniimëak won, omnarö utpetetakaan kama niömëak Anutuuk wes nemëën irëaut.

18 Pötaanök namp pi kön wi kosang newasëpnaap pi ngön ya nampan. Ën namp pi kön wi kosang newasën ëëpna pöp pi kö sëpënëak ngön ë pet irën wë. Pöt tol ëënak? Anutu Ru kopëtap neen kön wi kosang newasën ëa pötaanök.

19 Ngön ya mëmpna pöta songönte epël. Yesu pi ëwa pepap yangerak oröak wëënak omnarö pit pim ëwa pöten itaampnaaten kaaö ëën kouten kent ëa. Pöt pitëm wëwëet utpet pötaanök ëwaaten kaaö ëa.

20 Omën utpetat yaaurö pit ëwaaten kaaö yaë. Pit pitëm yaaut tekeri sëpan pötaan kas ëak ëwaatak naaröön yaë.

21 Ën namp pi kēet ngar öpna pöp ewa pöt temanöm wasëpnaap. Pël ëen pim omnant yaaut Anutu pim ngönta ököök ima pöta songönte tekeri sëpnaat."

Sonök Yesuu songönte war wesak ök mëä

22 Pël mëak Yesu pi pim ruurö tenring Yutia yangerakël saut. Pörek së wë omnarö i momëaut.

23 Inon kak, Selim kak naë pörek i kësang wieëa. Pötaanök omnarö sëen Son piita i momëeim wëa.

24 Akun pötak Erot pi Son wii kaatak nemoulmëen wiaan pël ëa.

25 Pörek Sonë ru naröere Yuta omën namp pitëm i yamëa pötaan neneren ngön nga ela.

26 Pël ëak pit Sonë naë së piin epël ök mëä. "Rë yanuulaup, ni omën namp ngaantak Yötan i pouuk niiring wë pim songönte war wesak ök mëëan pöpön kön wiaan ma? Omën pöpök omën i yemomëen omën pourö pim ngësël sa pet yair."

27 Pël maan Sonök kangiir epël mëä. "Pi yok pangk yaë. Anutuuk omën namp omnant ëëpënëak weëre kosang nemangkën wiaan pimtök yok pangk naëpan.

28 Arimtokëer ewat wë. Ne ngaan epël niaut. 'Ne Yaö Mëëaup, Kristo won. Pi tapöpëen wet rëak wes nemëaup.'

29 Omën namp pim öng yaup koirën pöt öngöp pimtë naë së öpnaat. Pël ëen ompöpë karip pi naë wë pim ngöntöpë ngönte kat wiak ërëpërëp ëëpnaat. Pöta ök omnarö Yesuu naë yesën itenak nem lupmer ërëpsawi kaö yeë.

30 Puukëer isëp. Ne irem."

31 Omën ngaarëkaan irëaup pi omnant pout il niwesaup. Omën yangerakaan öröaup pi yangerakaanëp. Pi yangerakë omën epotëel ngön apnaat. Omën kutömweriaan irëaup pi omën epot pout il niwesaup.

32 Pi pim omnant itaampööre kat wi ëautön ök yeniaanak omën naröak kat wiak kön wi kosang newasën yeë.

33 Omën namp pi kat wiak kosang wasëpnaap Anutuu ngönte kēet pöt pet yaalmë.

34 Anutu pim wes mëen waisa pipop pim Pulö mangkën peö ëaup. Pötaanök pi Anutuu ngön kēet ya.

35 Anutu pi pim Ruup lup sant elmëak ngarangk elniipënëak omnant pout pim moresì mowia.

36 Pötaanök namp pi Ruupön kön wi kosang wasëpna pöp wëwë kosangtak wakaim öpnaap. Namp pi Ruupë këm ngönta ënëm naën ëëpna pöp pi wëwëet naön ëëpnaap. Anutu pim ya këlängönte pim rangk wiakaim wiaapnaat.

4

Yesu pi Sameria öngöpring ngönaak ëa

1 Akun pötak Parisi ngönën omnarö pit ngön nent epël kat wia. "Yesu pi omnarö kësang pan i momëen pim ënëm yesën Sonë ruurö il yemowas," pël kat wia.

2 Pöt Yesu pi won, pim ruurö tenimënt omnarö i momëimaut.

3 Pël ëen Yesu pi ngön pöt kat wiak ten Yutia yangerakaan kaip tiak kaalak Kalili yangerakël saut.

4 Tenim kan sa pö Sameria yangerak öröak sëäua.

5 Pöök yesem Sameria yangerak ka naö Saika pël yamëëa pöök së öröaut. Ka pö Yakop pim ruup Yosep pim yang mena pöra naë wieëa.

⁶ Ka pöökë naë Yakop pim i öngöp ngaanëer tēau wieëa. Ten kan im Yesu koröpön eën itaangkën kêtëp luptak wëen i öngöp pöökë pourak wel aisëak kē yes.

⁷⁻⁸ Kē yesem wëen pim ruurö ten ka pöökë omnaröa ngēsë kaömp sum eënëak saut. Pël eën pimënt wëen Sameria kak pörekaan öng namp i kolöpënëak sa. Së pim naë oröa. Pël eën pi öngöpön iit nēmpënëak kimang mēëa.

⁹ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Ni Yuta omnampök yaanëp ne Sameria öngöppe. Tol eënak neen i kimang yenëaan?” Pim mēëa pöt Yuta omnaröere Sameria omnarö pit omnant ngawi naën yeëa. Pötaanök mēëa.

¹⁰ Pël maan Yesuuk epël ök mēëa. “Ni Anutuu omën ompyaut nimpna pöten ewat wë omën niin i kimang yeniak epop neen ewat wëen talte neen kimang neaan nook i omnaröa kol mangkën nak wëwë kosangta yaö sēpna pöt nimp.”

¹¹ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Omën kaöap, ni i kepit wonöpök eaanëp öngöp epö wali panëööp nim i won nasën yaaut yaan pipët tarëkaan öm?”

¹² Tenim ëap Yakop puuk i öngöp epö tēak pimëntre pim ruuröere pim pol sēpsēpre purimakaö pörö neimau. Nuuk Yakop i l mowesak i won nasën yaaut koiröm ma?”

¹³ Pël maan Yesuuk kangiiir epël mēëa. “Omën i öngöp epöökëan yena piporö pourö kaalak iiten eëpnaarö.

¹⁴ Ën omën nook iit ningkën nēnëerö kaalak iiten naëngan. I köloköta olaim wë pöl arim lupötë wieë pötë menmen eim wëen ar wëwë kosangtak önëerö.”

¹⁵ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Omën kaöap, i nim yaan pit nan. Pël eën ne i pipët nak kaalak iiten naën eëmaan. Pël ëak eprek wais yokola pöt sēp wasamaan.”

¹⁶ Maan Yesuuk epël mēëa. “Ni sē nim ompöp koirak epël waiseë.”

¹⁷ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Ne omp wonöp,” maan Yesuuk epël mēëa. “Nim omp wonöp yaan pipët yaap.

¹⁸ Ngaan ni omp mor nas waup. Pël ëaupök peene omp namp niiring wë pipop nim omp yaapöp won. Nim ngön yaan pit yaap.”

¹⁹ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Ne peene niin ewat yes. Ni Anutuu tektek ngön yaaö namp.

²⁰ Tenim ëarö pit rosir epöök wais Anutuun yaya maimaurö. Ën ar Yuta omnaröak pöt epël yak. ‘Omnaröa yaya mapena pörek Yerusalem kak.’ ”

²¹ Pël maan Yesuuk epël mēëa. “Öng epop, ni nem ngönte kat wiak kosang was. Akun nent orööpën sa. Pël ëak tiar rosir epöök wais nem Pepapön yaya nemangan. Ën Yerusalem kak sēeta yaya nemangan.

²² Ar omën arim köpëlötön yaya yamëëaurö. Ën ten Yuta omnarö pöt tenim ewatötön yaya yamëëaurö. Pöt tol eënak? Anutu pim omnarö utpetetakaan kama yewa ya pöt ten Yuta omnaröa naë oröa pötaanök.

²³ Akun nent temanöm sēpnaat ëa pöt yok oröa. Pël eën omnarö piin yaap yaya yamëëaö pörö nem Pepapön pitëm lupötök yaap yaya mapnaat. Nem Pepap pi omën ke pëlöröaan kent yaaup.

²⁴ Anutu pi Pulö. Pötaanök omën piin yaya yamëëaurö pit lupötök yaap yaya map.”

²⁵ Pël maan öngöpök epël mēëa. “Ne ewat wë. Yaö Mëëaup orööpnaap, pim yapinte Kristo. Pim orööpna akun pötak omën epot poutëet war wesak ök niäpnaap.”

²⁶ Maan Yesuuk epël mēëa. “Ne tapöp, niiring ngönaak yak epop.”

²⁷ Yesuuk pël yamëem wëen pim ruurö ten kaalak sê oröak pim öngöpring ngönaak yeëa pöten itenak yaan saut. Pël äak nampök öngöpön, “Ni oröpmor ömëak yewaisën?” pël nemaan. Ën Yesuunta, “Oröp ëënak öng pipopring ngönaak yaan?” pöt nemaan äaut.

²⁸ Pël ëën öng pöp i kepit pörek wiak kak sê omnaröen epël ök mëëa.

²⁹ “Waiseë. Itaampunëën. Omën namp e wais wë nem ngaan äaö pöt poutön ök yenëa. Omën epop Anutuu Yaö Mëëaup, Kristo koröp.”

³⁰ Pël maan pit kakaan oröak Yesuu ngësë waisa.

³¹ Akun pötak Yesuu ruurö tenök piin ke urak epël mëëaut. “Rë yanuulaup, ni kaömp në.”

³² Pël maan pi epël yenia. “Ne nem kaömp ke nampöt wia pöten ar köpël wë.”

³³ Pël niaan ten ruurö neneren epël mëëaut. “Omën nampök kaömp nant wak wais mena koröp.”

³⁴ Pël yemaan Yesuuk epël yenia. “Nem kaömpöt epël. Nem wes nemëaupë ngönte ngaarëk wak pim ya ngön äaut mëmpa pötak nem kaömpöt yaë.

³⁵ Ar këëre kaömp öñëak epël aim. ‘Ngon kong nent won sëën këëre kaömp köp sëënak öpen,’ pël aim. Pël äautak ne arën ök niamaan. Omnaröen iteneë. Arim këëre kaömp yewaul arök pit nemëën neweë. Nem omën nemëën öma akunet temanöm sa.

³⁶ Ya omën namp këët yeön ya pepap pi sumat yemangk. Ök tapël ya omën namp nemëën wë pöp pi kangit mempaat. Pël ëën pim öpna pörö pit wëwë kosangtak öpnaat. Pötaanök omën yangëntaupre yewaup piarip pouwaar ërëpsawi ë yaë.

³⁷ Pötaanök ngaanëer omën namp pim ngön epël äa pöt yaapët. ‘Omën namp pi ya ngëntën nampök këët yeö.’

³⁸ Ne arim ngaan ya mënak nangëntënrekëlök om këët öñëëtaan wes yanimë. Ya pöt naröak mënak ngëntën kë oröaut. Ar om pep sak këët öñëët.”

³⁹ Akun pötak Sameria omën kësang ka pöök wëaurö pit öng pöpë ngönte kat wiak Yesuun kön wi kosang wesa. Pöt öng pöp epël mëëa. “Pi nem ngaan äaö pöt poutön ök yenëa.”

⁴⁰ Pël ëën Sameria omnarö pim naë wais pitring öpënëak yema. Pël ëën pi akun nentepar pitring wakaimaut.

⁴¹ Pël ëën omën selap pimtë këmtakaan ngön kat wiak piin kön wi kosang wesak

⁴² öngöpön epël mëëa. “Ten nim ngön pëente kat wiak omën epopön kön wi kosang newasën. Tenimtokta pim ngönte kat wiak epël kön yawi. ‘Omën epopök yangerakë omnarö utpetetakaan kama niöpnaap,’ pöt peene kön yawi.”

Yesuuk yang ngarangkepë ya omnamp pim yokotup ompyaö mowesa

⁴³ Akun nentepar won sëën ten Kalili yangerakël saut.

⁴⁴ Pöt Yesu pimtök pimtëën wet rëak tekeri wesak epël ök äa. “Tektek ngön yaaö namp pimtë kaare yangerak wëën omnaröak pi kaö nasën wë wesak piin yaya nemaan ë yaë.”

⁴⁵ Pël äak Kalili yangerak sê oröaut. Pël ëën Kalili omnarö pit Yesu piin itenak ërëpsawi yaë. Pöt wet rëak pit pourö Yerusalem kak Anutuu mait elmëa akun ngëengtak wëën pi ya yamëngkën itena. Pötaanök pi sëën ngöntre kar yaalmë.

⁴⁶ Ten Kena kak Kalili yangerak sê oröaut. Pörek pimtë ngaan maan i yaaptak wain i sa pörek. Pël ëën kak pörekë naë Kapanëam kak pörek yang ngarangkepë pim ya omën nampë yokotup yauman wieëa.

47 Pël èen pöp pi Yesu pim Yutia yanger sêp wesak Kalili yangerak sê yaarö pöt kat wiak pim naë wais oröak epël kimang yema. “Nem yokotup yauman kao panë yeem wel wiipënëak yaë. Pötaanök ni tepër sê nem yokotup ompyaö wasumëak yewais.”

48 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ar retëng it köpëlöt arim itöök pet naalniin èen pöt kön wi kosang newasën èenëerö.”

49 Pël maan omën pöpök epël yema. “Kaöap, teënt pan sêpa, nem yokotup wel wiipanok.”

50 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni sê, nim yokotup öp wëerek.” Pël maan omnamp Yesuu ngönte wa yaap wesak kaalak kakë yes.

51 Pël êak pi kan kourak yesën pim inëen ruurö sê koirak epël ök mëëa. “Nim yokotup yok öp sak wë.”

52 Pël maan pi pitën akun taltak ompyaö sa pöten pël pël maan pit epël mëëa. “Kusi, kët luptak wëen pim koröp es nga pöt won sa.”

53 Pël maan pepap pi pimënt epël kön wia. “Akun taptak Yesuuk neen, ‘Nim yokotup yok öp öpnaap, pël neeautep.’ Pël êak piire pimorö Yesuun kön wi kosang wesa.

54 Yesu pi Yutia yangerakaan Kalili yangerak sê oröak retëng weëre kosang pipët kaalak èen nentepar pël saut.

5

Yesuuk Petesta i kaöök omën namp ompyaö mowesa

1 Wë akun nentak Yuta omnarö pitëm akun ngëëngk nent temanöm sëen ten Yesu piiring Yerusalem kakë saut.

2 Yerusalem kak naë sêpsöpöröa ka kanra ëöök i kaö nent Yuta ngöntak Petesta pël yamëëaut wieëa, pöta ëöök kët kosöp ka mor nas wieëa.

3 Ka pötë omën yauman ke nentere nent yaaurö, it ngaap saare ing il tējaore omën kël wëere pël ëaurö wë i kaö ëtëp elmëëpënëak kor wakaima.

4 Akun nantë Aköp pim ensel namp wes mëen wais i kaö ëtëp elmëen ëtëp yaëen omën wet réak ilapna pöp pim yaumante won sêpnaat.

5 Pël ë yaaurek omën namp kët kosöp ka nentak wieëa. Pi yauman eim wëen akun wali pan krismaki 38 pël won saup wieëa.

6 Yesu pi omën pöp ka uraan itenak akun wali yauman eimaup pöten ëwat wë omnampön epël yema. “Nim yaumante won sêpënëak kent saan ma?”

7 Pël maan yauman omnampök epël yema. “Kaöap, i kaö ëtëp yaëënaar omën namp wa neulëpnaap won. Nemtok sumaat pangk naën êak ilamëak yaëen wet réak saupök il yenewas.”

8 Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni wal ë tauak nim korumönte wak kan sê.”

9 Pël maan tapëtakëër ompyaö sak pim urte wak kan yes.

Yesu pim omnamp ompyaö mowesa akun pöt kë yesa akunetak ëa.

10 Pötaan Yuta omën kaöarök omën ompyaö mowesa pöpön epël mëëa. “Peene akun epët kë yesa akunet. Nim korumönte ömë pötaan nga wia.”

11 Pël maan omën ompyaö sa pöpök pitën epël mëëa. “Omën nem ompyaö newesaupök nem korumönte wak sum pël neeautep.”

12 Pël maan pit epël pël mëëa. “Omën talëpök nim korumönte wak sum pël yenia?”

13 Pël maan omën ompyaö sa pöp omën tok kësang ëaan Yesu omën pörök irikor êak yesën köpël êak ëngk ma e wesa.

14 Ēnemak Yesu pi Anutuu ngönən tup kaöetak sē omēn pöp koirak epēl yema. “Ni ompyaō saupök kaalak utpetat ēenganok. Pēl ēēmē pöt omēn könöm nant nim yaumante il niwasēpna pöt nim naē orōöpnaat.”

15 Pēl maan omēn ompyaō mowesa pöp Yuta kaōarōa naē sē epēl mēēa. “Omēn ne ompyaō newesa pöp Yesuuk ēa.”

16 Pēl maan Yuta kaōarō pit pōten kat wiak kē yesa akunetak Yesuuk omnamp kēēkē mowesa pōtaanök pōrek ngēs rēak kōōre tok elmēak mēmpēnēak kent wia.

17 Pēl ēēn Yesuuk kangiir epēl mēēa. “Nem Pepap pi akun poutē ya yamēngkaup. Pōtaanök ne ök tapēl yeē.”

18 Pēl maan Yuta kaōarō pit akun pōtak Yesu mēmpēnēak nga kup ria. Pöt pi pitēm ngön kosang wiaut ilap riak kē yesautak ēa pōtaanök. Pi Anutu pim Pep panēēp yamēm Anutuu ök sak pimtēēn omnarōen pet elmēa. Pōtaanök pit pouteparēēn pi mēmpēnēak ngön ē kosang wesa.

Yesuuk pi ya weēre kosangöt wak wē pēl ök mēēa

19 Yesu pi kangiir yema. “Ne yaap pan niamaan. Ruup ne nemtē könōök omēn nant naēngan. Nem Pepap yamēngkēn iteempa pöt mēmpaat. Pōtaanök omnant nem yeē epot nem Pepap yaēēnak ök yeē.

20 Nem Pepap ne pim Ruupōn kent ēak pimtē omnant yamēngka pout neen pet elnēim wē. Pēl ēak kaalak munt kēsang nant pet elnēēn pöt epot il wesak mēmpa pötōn ar yaan sēnēēt.

21 Nem Pepap pi omēn wel wiaurō wal ē moulmēak wēwē yemengkaupök tapēl Ruup neenta nem kentōök omēn narō wēwē yemengkaup.

22 Nem Pepap pi omnarō ngön yaatak kom naalmēēn yaaup. Ngön ya yamēngka pöt pout ne nenaut.

23 Pōtaanök omēn narō Pepen yaya mapnaarō, ök tapēl Ruup neenta yaya neapnaat. Ēn omēn Ruup neen yaya nenēaan ēēpnaarō pit Pep nem wes nemēaup piinta yaya nemaan ēēpnaat.

24 “Ne yaap pan arēn niamaan. Omēn namp nem ngōnte kat wiak nem wes nemēaup piin kön wi kosang wasēpnaap pi wēwē kosangtak öpnaap. Ne pi ngön yaatak naulmēēngan. Pi yok wel yawiaurek sēp wesak peene wēwē kosangtak wē.

25 Ne yaap pan arēn niamaan. Akun orōöpēnēak ēa pöt yaarō. Pōtaanök omēn wēwē kosangtak naön lup wel wiaurō pit peene Anutuu Ruup nem ngōnte kat wiipnaat. Pēl ēak kēēkē kat wiipna pōrō wēwēeta öngpök ilapnaan.

26 Nem Pepap pi wēwēeta songōnte. Pōtaanök pi pim Ruup ne elnēēn neenta wēwēeta songōn saup.

27 Ne Omēn Kēēp. Pōtaanök ar omnarō ngön ya mēnak kom elniimēak weēre kosang nenaup.

28 Ar epēten yaan sak ēēngan. Akunet temanöm yesēn omēn wel yangaōök wieēāo pourō nem ngōnte kat wiak

29 wal ēēpnaat. Omēn ompyaō ēaurō pit wal ēak wēwēetak öpnaan. Ēn omēn utpetatringōrō pit wal ēak nem naē ngön ya mēmpnaat.”

Narōak Yesuu songōnte war wesak ök mēēa

30 Pēl mēak Yesu pi kaalak epēl yema. “Ne omēn nant nemtē könōök naēngan. Nem Pepapök ēēmēak neea pōl ne omnarō ngön ya yemomēngk. Nem ngön ya yamēngk pöt wotpil panē yeē. Pöt ne nemtē könōök naēn, wes nemēaup pim könōök yeē.

31 Nem ngön ök yeniak epot nemtē könōōkaan nemtok nga ilak yeniak talte ar kat wiak yaap ma kaar wasēnēēt.

32 Nem Pepapök nem songönte aan yaap eëpnaat.

33 Ar ngaan omën narö Sonë naë wes meën pëel maan puuk nem ya yamëngkautaan ngön këët ök mëëa.

34 Nem Pepapök nem songönte ök yaaup yak omën nampök nem songönte ök apëna pötaan ne kön selap naën. Pël yeëetak ar neen kön wi kosang wasën Anutuuk ar utpetatë öngpökaan niöpënëak Sonë nemëën ök niia pöt kön wiinëak ök yeniak.

35 Son pi kalaötë rangiak ëwa yeë pöl omnarö ar ëwa elniin akun kot nent ëwa pöön ërëpsawi ëan.

36 Ar nem songönte ewat sënëak omën munt nantök pet yaalni. Omën weëre kosang pöt Sonë neekël utak niia pöt il yewas. Omën epot pout mëmpö së mën pet irumëak Pepak neeaut. Pötaanök nem ya yamëngk epot pimtök omnaröen nem songönte pet yaalni. Pël ëen ar itenak neen, 'Pi Pepapök wes meën irëa,' pöt kön wiinëet.

37 Pep, nem wes nemëaup, pimtök nem songönte tekeri wes nina. Ar pim këmtakaan ngön kot nent kat wiire ë kos iteempö pël naënörö.

38 Pël ëak pim ngönte arim naë wi naön. Pöt ar Pepak wes mëaup nemëën kön wi kosang newasën yeë.

39 Ar wëwë kosangtak önëak ngönën pepeweri ngön wia pipot pout sangk kelak kat wawiaurö. Ngön pipotök nem songönte war wes yaningk.

40 Pël yaëënak arökëer nem naë wais wëwëet önë pötaan kaaö yeë.

41 Ne omnaröak yaya neapnakök naën.

42 Ën arën ne ewat wë. Arim lupöt Anutuun rë noolaan wë.

43 Nemtok nem könöök newaisën. Nem Pepapök wes nemëën waisën ar ne sant newesak nem ngönte ngar naön yeë. Ën omën namp pim könöök waisëpna pöpökëer ar pi sant mowesak pim ngönte kat wiinëet.

44 Ar arimtok arimtéen neneraan yaya aimeë Anutu kopëtapök yaya niapnaaten kaaö yaauröak tol ëak Anutuun kön wi kosang wasën?

45 Arök nook Pepa naë arimëën ngön ya mëmpaat wasngan. Moses pim ngön kosang retëng ëaut wia pipotök ar ngön yaatak niulëëpnaat. Moses pim ngön kosang retëng ëa pötök, 'Tiar kaamök elniipnaat,' pël yewas. Pël naëpan.

46 Moses pim ngön retëng ëa pipot nemëën retëng ëaut. Pötaanök ar pim ngön pout kat wiak kosang wasan talte nemotta tapël kat wiak kosang wasën.

47 Ar pim ngön retëng ëa pöt kat wiak kosang newasën ëauröep tol ëak nemotta kosang wasën?"

6

Yesuuk omën 5000 pörö kaömp mena

(*Matiu 14:13-21; Maak 6:30-44; Luk 9:10-17*)

1-4 Yesu pi ngön pit më pet irak wë Anutuun mait elmëa akun ngëëngk pöt temanöm yesën, Kalili i kaö yapin nent Taipirias pöökë we naöökël saut. Pël ëen omën selap pan pi yauman omnarö ompyaö yemowasën itenaurö yak pim ënëm waisa. Pël ëen ten Yesu pim ruuröaring rosir naöök is wel aisëak

5 itaangkën omën kësang pan yewaisën Yesuuk Pilipön epël yema. "Omën selap eporö kaömp tarëkaan wak mangkën pangk eëpën?"

6 Pöt pimënt pöp pim eëpnaat kön wieëak Pilipön ököök mëëa.

7 Pël maan Pilipök epël yema. "Tiar yok pangk mon kësang 200 kina pöta kön kaömp sum ëak mempënaatëp pötëta omnarö pangk naëpan sa."

8 Pël maan Yesu ru namp Entru, Saimon Pita pim nangapök Yesuun epël yema.

9 “Yokot omp ulwas namp e wë epop pim naë kaömp kotut mor nas ën i kaö imën kot naar pël ëaap epteparök tiar omën selap eporö pangk naëpan sa.”

10 Pël maan Yesu itna pöt nön kësang naö wieëa. Pël ëën ten pim ruuröen epël yenia. “Ar omnaröen wel aisapën maë.” Pël niaan omnaröen maan wel aisëa. Omp pörö kësang pan 5000.

11 Pël ëën Yesuuk kaömp pöt wak Anutuun yowe mëak mampö së pet irak kaalak i kaö imënaar wak tapël ëak mangkën pangk ëa.

12 Pël ëën pit na pet irën Yesu pi ten pim ruuröen epël yenia. “Ar kaömp yemem kaö olëa epot wieë utpet ëëpanok wa top ëëë.”

13 Pël niaan ten kaömp mor nas pöteparë kaut wa top ëak kër 12 pötë waulön peö ëaut.

14 Omnarö pit pim retëng ëa pöten itenak epël yema. “Omën epop Anutuu tektek ngön yaaö kaöap tiarim kor wakaima pöp yangerak orööpnaat pël aan kat wia tapöp.”

15 Pël mëak pit Yesu moröak pitëm kaö was ulmëepënëak yaëen pimënt itenak kaalak rosiraöökë sa.

Yesu i kaöökë roro sa

(Matiu 14:22-23; Maak 6:45-52)

16 Wiap kan kët yeilaan Yesuu ruurö ten i kaö ëöökël ngemëaut.

17 Pël ëak pörek oröak wëen Yesu newaisën wiaan koö olaan ruurö tenimënt wangaöök ilëak Kapaneam kakël saut.

18 Pël ëak yesën kent kësangpel yamöön kaö maat kësang panë yamöa.

19 Pël ëën ten kaö ma ilë luptak 7 ma 8 kilomita pöta ök yesem itaangkën Yesu pi i kaöökë roro wangaöökë naë yewaisën ten itenak kas ëaut.

20 Pël ëën Yesuuk epël yenia. “Nemtok yeëerek kas ëëngan,” pël yenia.

21 Pël ëën ten pi wangaöök wa moulmëëñëak yaëen tapëtakëer tenimtë san pörek yaarö.

Omnarö Yesu koirëpënëak ap wesa

22 Ëlpamök omnarö i kaöökë ëngk komuntakël wëen sa pörö pit wal ë Yesuun ap wesak epël mëëa. “Kusi rö kan wang kopëtaö wiaan iteengk pöök Yesu om wëen pim ruurö pitëmënt saut.”

23 Pël yamëem wëen Taipirias kakëlaan wang nant kusiitak Yesu pim kaömp Anutuun yowe mëak omnarö mangkën na pörek së oröa.

24 Pël ëën omën Yesu pim kaömp mangkën na pörö pit itaangkën Yesure pim ruurö ten pitëm naë won. Pël ëën wang nantë ilëak Yesuun ap wasö Kapaneam kakë waisa.

Yesu pi wëwë koirëpena pöta kaömpët

25 Pörek wais i kaöökë ëngk komuntak Yesu koirak epël yema. “Rë yanuu-laup, ni taan epël waisaup?”

26 Pël maan Yesu pi kangiir epël yema. “Ne yaap pan niamaan. Ar nem retëng weëre kosangring pet elniin itenan pötaan won, om kaömpöt ningkën nëen kep elnia pötaan pëen neen ap wasö waisan.

27 Ar kaömp lëngë sasa yangerakë epëtaan pëen ya kaö mëngkanok. Kaömp munt arim nak wëwë kosangtak önë pötaan weë ngentiak ya mëmpun. Kaömp pöt Omën Këëp nook ar nimpaat. Pöt nem Pepap Anutu puuk ne wëwë kosangët nimpëak yaaö nëeaö pöt tekeri wesa. Pötaanök nook ningkën nak wëwë kosangtak önëët.”

28 Pël maan pit epël yema. “Ten tol ëak Anutu pim yaat mëmpun?”

29 Pël yemaan Yesuuk kangiir pitën epël yema. “Anutu pim yaat mëmpunëak pöt pim wes mëen waisaup neen kön wi kosang wasëñëët.”

30 Pël maan pit kangiir ngön epël yema. “Ni retëng talte yaëen ten itenak nim ngönte kön wi kosang niwasën? Ma ni ya oröpët mëmpëep?”

31 Tiarim ëarö yang pultak imeë kaömp mana pëenë neima. Pöt ngönëntak epël retëng ëa. ‘Pi pit nëmpënëak kutömweriaan kaömp meneima.’”

32 Pël mëak Yesu pi kaalak epël yema. “Ne yaap pan niamaan. Moses pi kutöm kaömpöt nemangkën eima. Nem Pepapök kutöm kaömp yaapöt yaningk.

33 Kaömp Anutu pim yaningk epët kutömweriaan irëaut. Pötaan omën pourö nak wëwë koirënëak irëaut.”

34 Pël maan pit epël yema. “Kaöap, ni kaömp epët kët poutë ten nineim öm.”

35 Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Nemënt tapöpök arim wëwë koirënë pöta kaömpët. Pötaanök omën namp nem naë waisëpnaap pi kaalak këen naëpan. Ën namp pi neen kön wi kosang newasëpna pöp pi iitenta naëpanëep.

36 Ne arën epël niaut. Ar nem yaautön iteneëak kön wi kosang nenewasën yeë.

37 Omën pourö Pepak nem ngësël waisënëak niaurö nem ngësë waisënëët. Pël ëën nem naë waisën nook yok pangk ke nanuurngan. Won pan.

38 Ne nemtë könöök ya mëmpëak kutömweriaan neiraan. Nem wes nemëaup pim könöök ya mëmpëak yangerak wes nemëën irëaut.

39 Pötaanök omën wes nemëaupë kentöök epël ya. Omën nemëën nenaö pörö namp il nanimëengan, won. Akun kaöaöök nenaual wal ë niulëëmaat.

40 Nem Pepapë kentöök epël ya. Omën narö it këëkë nengënak ne Anutuu Ruup pöt kön wi kosang newasënëerö ar wëwë kosangtak önëerö. Pël ëën akun kaöaöök nook ar wal ë niulëëmaat.”

41 Yesu pi pimtök pimtëen, “Ne kaömp tapët kutömweriaan irëaup,” wet réak pël mëëa. Pötaanök Yuta omnarö pit piin ya sangën ëak pimëën kaaö ngön mëëa.

42 Pit neneren epël mëëa. “Omën epop Yesu, Yosepë ruuppe. Tiar pim ëlre peparaën ewat wëep. Pi tol ëënak, ‘Ne kutömweriaan irëaup; pël ya?’”

43 Pël yemaan Yesuuk epël yema. “Arimënt neneren kaaö ngön mangan.

44 Omën namp pi pim könöök nem ngësë newaispan. Nem Pepapök mök ë momëënak nem ngësë waisëpnaat. Pël ëën nook akun kaöaöök wal ë moulmëen wëwëetak öpnaat.

45 Anutuu tektek ngön yaaurö pitök nem ngësël waisëpnaaröaan wesak ngön nent ngönëntak epël retëng ëaut. ‘Anutu pi omën pourö rë niulöpnaat.’ Pël ëën omën narö Pepa ngönte kat wiak ewat sënë pörö nem naë waisënëët.

46 Arim naëaan nampök nem Pepapön itnaangkënrö. Anutuuk wes nemëaup nookëer nem Pepapön itenaup.

47 Ne yaap pan niamaan. Namp pi neen kön wi kosang newasëpnaap pi wëwë kosangtak öpnaap.

48 Nemënt kopët tapöpök arim wëwë koirënë pöta kaömpët.

49 Ngaanëer arim ëarö pit yang pultak kaömp mana pëenöt neimeë ulöp sak wel wi saurö.

50 Ën kutömweriaan kaömp nak kö nasënganëët nem naë epët.

51 Wëwë kosangta kaömp epët kutömweriaan irëaut. Pötaanök narö ar kaömp pöt nënë pörö wëwë koirënëët. Nem kaömp ar nimpa pöt nemtë mësëpët yangerakë omnarö wëwë koirënëëtaan nimpaat.”

52 Pël maan Yuta omnarö pit pitëmënt neneren epël mëak ngön nga yaal. “Omën epop pi tol ëak pim mësëpët tiar ningkën nëmpënëak ya?”

53 Pël yemaan Yesuuk kangiir epël yema. “Ne yaap pan niamaan. Ar Omën Këep nem mësëpët nëere nem iit në pël naën ëënë pöt wëwëetak naön ëënëët.

54 Omèn nem iire mësëp nënë pörö ar wëwë kosangtak wëen ënëm akun kaöaöök wal ë niulëëmaarö.

55 Pöt tol ëënak wasnganok. Yangerakë kaömp pöt kaömp pasut. Ën nem mësëp epët kaömp panëët, i epët i kë panëët.

56 Pötaanök omèn narö ar nem iire mësëp pöt në seim önë pörö ar neering wëen ne arring wakaim ömaat.

57 Nem Pep wëwë pepapök wes nemëen irëaut. Pötaanök ne pim wëwëetakël wëaup. Ök tapël omèn ne neneim önëërö ar nem wëwëetakël wakaim önëët.

58 Kaömp kutömweriaan irëa epët arim ëaröa ngaan yang pultak neimeë ulöp sak wel wieima pötaat won. Omèn narö kaömp epët nënë pörö akun wali pan wëwëetaring wakaim önëët."

59 Yesu pi Kapaneam kak wë Yuta omnaröa ngönën tupta kakaati ngön pipot ök mëak ré mouleima.

Wëwë kosangtak öpena ngönte Yesuu naë wia

60 Pël maan Yesuu ënëm yaaö narö pit ngön pipot kat wiak neneren epël yema. "Ngön epot könöm yesëp. Talëp kat wiipën?"

61 Pitëmënt neneren kaaö ngön yemaan Yesu pimtë könöök itenak epël yema. "Ar ngön pipot kat wiin utpet yaë ma?"

62 Ma ar itanaan Omèn Këëp ne nem ka songöntakë kaalak isën pöt tol ëënëërö?"

63 Pulöök tiar wëwëat yaningk. Omnaröa weëre kosangöök yok pangk pël naëpan. Nem ngön ök yeniak epot kat wiak kosang wasën Pulöök arring wëen wëwëetaring önëët.

64 Pël ëënëetak arim tekrakaan omèn narö pit kön wi kosang newasën eim." Pël mëëa pöt Yesu pi omèn pimëën kön wi kosang newasën ëëpnaaröere ën pimëën kup mowiipna pöpön wet réak ëwat wëa.

65 Pël mëak yal menak epël yema. "Songön pi taptaanök epël niiaut. 'Omèn narö nem Pepapök kan mowasëpnaarö pitëmënt nem ngësël waisëpnaat,' pël niiaut."

66 Yesu ngön pötaan pim ënëm yaaö narö selap pit pi sëp mowesak sa, piiring kaal wak naën.

67 Pël ëën Yesuuk ten pim ru 12 pöröen epël pëël yenia. "Arta sëp newesak sën ma?"

68 Pël niaan Saimon Pita puuk epël yema. "Aköp ten talëpë ngësë sën? Ten nimtë ngöntakaan wëwë kosangët yeö.

69 Pël niaimeë ten niin kön wi kosang wesak ni Anutu pim omèn ngëëngkëp pël yaniwas."

70 Pël maan Yesuuk kangiiir epël yenia. "Ne ar yokot 12 ëak wa niulëaut. Tol ëënak arim naëaan namp Setenë ënëm yeë?"

71 Pël niia pöt pi Yutas, Saimon Keriot kakaanëp pim yokotup piinök niia. Pi Yesu pim ru 12 pörö tenëakaan namp pi pöpök wë ënëmak Yesuun kup mowiipnaap.

7

Yesuu nangarö pit piin kön wi kosang newasën ëa

1 Wë ënëmak Yesu pi kaalak Yutia yangerakël sëpnaaten kaaö ëën Kalili yangerakël sa. Pöt Yuta ngarangköröak pi mëmpënëak nga wëen kat wiak nasën ëa.

2 Yuta omnarö akun ngëëngk nent wiire këra ëp ka yaaö akun nent temanöm yesën

³ pim nangaröak epël ök yema. “Ni kak eprek sêp wesak Yutia yangerkäl sê. Pël êak retêng nant yaêên nim ruurö itaampnaan.

⁴ Omên namp pi pim yaautön omnarö itenak kent êepênêak pöt êlêep naên yaaup. Ni retêng weere kosangringöt yaaup. Pötaanök pitêm tekarak sê wê yoolök pël yaêên omên pourö it ningampnaan.”

⁵ Pim nangarö pitta piin kön wi kosang nemowasên. Pötaan pël yema.

⁶ Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Arimtokêer akun pasutê êênêët. Ên ne pöt nem ya yamêngkaut pet elmêema akun pöt ngolöp yaê.

⁷ Omên ngönên wonörö pit arimêên yok pangk kööre tok naalniipan. Pit nemêênökêer kööre tok yaalnêaurö. Pöt nook pitêm utpet yaaut war wesak yemak. Pötaanök nemêên kööre tok elnê yaê.

⁸ Pötaanök arökêer tiarim akun ngêengki pipten itaampunêên seê. Ên ne pöt nem ya yamêngkaut pet elmêema akunet ngolöp yaêêrek peene nasêngan.”

⁹ Pël mêak Yesu pi Kalili yangerkak om wakaima.

Yesu pi akun ngêengktak Yerusalem kakê sa

¹⁰ Wêên nangarö wet rêak wa topöök sê wêên ênemak sa. Omnarö itaampnanêak êlêep sa.

¹¹ Pël êên Yuta ngarangkörö pit wa topöökê öngpök ap wasên won êên epël mêêa. “Omên pöp tarêk wê?”

¹² Pël yemaan omnarö pit pimêên ngön laaök neneren naröak, “Ompyaö yaaup,” pël yemaan naröak, “Won, pi omnarö lup wa irikor yaalmêaup,” pël mêêa.

¹³ Pöt pit Yuta kaöaröen kas êên ngarêk wesak naên êlêep pitêmênt pël êa.

¹⁴ Akun ngêengki pöta luptak Yesu pi Anutuu ngönên tup kaöeta kakaati sê omnaröen ngönên ök yema.

¹⁵ Pël êên Yuta ngarangkörö pit yaan sak epël mêêa. “Omên epop tiarim pep kaatak neilaanêppe. Pi tol êak pepeweriaan ngönên songön êwat sak ök ya?”

¹⁶ Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Nem ngön arên ök yeniak epot nemtêët won. Anutuu ngönötök ök yeniak puuk ne wes nemêên waisaut.

¹⁷ Pötaanök narö ar Anutuu kêm ngönta ênem êênê pörö nem ngön ök yak epotê songönöt êwat sênêët. Pël êak ar nemtok rêak yêên ma Anutuuök ök neaan yêean pöt êwat sênêët.

¹⁸ Omên namp pimtê könöökkaan apna pöp pimtök pimtêên koröp ngar wak apnaat. Ên omên namp pi pim wes mêaupê yayaat orööpênêak ya mëmpêna pöpön korar won, wotpil yaê pël mapnaat.

¹⁹ Ngaanêer Moses puuk ngön kosang retêng äaut wiaan ngar naön yaauro. Tol êênak ne nempunêak yêe?”

²⁰ Pël maan omnarök kangiir epël yema. “Urmerap nim lupmeri ilêak wêên kaökäo saup. Talêpök ni nimpênêak yaê?”

²¹ Pël maan Yesu pi epël yema. “Ne kê yesa akun ngêengktak retêng weere kosang kopêtet êên ar yaan sak yêe.

²² Moses puuk arim yokoturöa koröp kaut ilênêak niia pipêt yaap Mosesök nga ilak neniaan. Ngaanêer arim êarök ngês rêaut. Pël äautak Moses puuk rangk niaan kê yesaö akunatê arim yokoturöa koröp kaut ileim yêe.

²³ Ar Moses pim ngön kosangöt ilap ringanêak kön wieimeê arim yokoturö kê yesa akunatê pitêm koröp kaut il yêe. Pël yaauroak oröp êên kê yesa akunetak nook omên yauman wiakaima namp ompyaö yemowas pötaan nemêên ya sangên yêe?

²⁴ Ar itöök itnêê ngön köntak angan. Omnant ompyaö wesak kön wi sokolak wotpil kanöökêl ê pël êêe.”

Omnaröak Yesuun, "Pi Kristo ma?" pël mëëa

25 Yerusalem kakaan omën naröak epël yema. "Omën mëmpënëak aim pöp e tapöp.

26 Iteneë. Pi yoolök wë ngön ök yeniaan omën kaöaröak pit ke urak nemaan yaëp. Ma pit kön wiin pi Anutuu Yaö Mëëaup, Kristo tapöp yaë ma?

27 Pël ëaap tiar pim ka songönten ewat wë. Pi Anutuu Yaö Mëëaup Kristo ëanëen tiar pim ka songönten köpël ëan tapön."

28 Pël maan Yesu pi ngönën tup kaöetak ngönën ök yamëem ngön ëak epël yema. "Ar yaap neen ewat wë, nem ka songöntenta ewat wë ma? Ar pël naën yeëetak ne nem könöök newaisënëp. Nem Pëpapök wes nemëen waisaup. Pi këëp. Ar piin köpël wë.

29 Ën ne piin ewat wë. Pöt ne ngaan piiring wakaimaupök puuk wes nemëen waisaup."

30 Pël maan pit wii motëepënëak kön wiin mor könöm ëa. Pöt pim mëngkën wel wiipna akunet temanöm nasën ngolöp yaëen yak mor könöm ëen sëp wesa.

31 Pël ëen omën selap piin kön wi kosang wesak epël mëëa. "Omën epop Anutuu Yaö Mëëaup, Kristo tapöp koröp. Omën munt nampök ënëm oröak pim retëng yaë epot il nemowaspän sa."

Polisörö Yesu wali öpënëak sa

32 Omnarö ngön laaök pël yemaan Parisi ngönën omnarö kat wiak kiri ar yaaö kaöaröen ök maan polis narö Yesu wak wii tëëpënëak wes mëen sa.

33 Pël ëen Yesuuk epël yema. "Akun kot nent ne arring wë olëak kaalak nem wes nemëen waisaupë ngësë sumaaup.

34 Pël ëen arök yok pangk ngaöl ë wais ne koirak itnaangkan. Ma nem öma pörekta ar pangk newaisngan."

35 Pël maan Yuta kaöarö pitëmënt neneren epël mëëa. "Pi talël sëen tiar ngaöl ëëpenaaten ya? Ma tiarim kar Krik omnaröaring wëaurö pitëm naë së Krik omnarö rë moulöpënëak ya ma?

36 Pi, 'Ngaöl elnëenëetak yok pangk koirak itnaangkan,' pël niak kaalak, 'Nem së öma pörek ar yok pangk newaisngan,' pël yenia epëtep, tol ëënak yenia?"

Yesu pi wëwë kosangta i köloköt yaningk

37 Yuta omnarö pitëm akun ngëëngkët wieë pet irëpënëak temanöm yesën akun nent ngëëngk wesak wa top kaö yeëa. Akun pötak Yesu pitëm tektrak wal ë ngön ëak epël yema. "Omën namp iiten ëen pöt wais nem naëan iit nëmpnaat.

38 Anutuu ngönëntak wia pöl, 'Omën narö neen kön wi kosang newasëpnaarö i yaapötë kölok olaim wë pöl pitëkaan wëwë kosangët oröeim öpnaat.'

39 Yesu pim ngön mëëa pipët Pulöön kön wieëak mëëa. Pi Pul pö omën piin kön wi kosang wasëpna poröaan wes mëen pitëk ilapnaat weseëak mëëa. Akun pötak Yesu pi pim ë rangi urtak nawisën wiaan Pulö neiraan. Pötaanök mëëa.

Omnarö kom ëak tok nentepar sa

40 Pël maan omën narö pöten kat wiak epël mëëa. "Omën epop pi yaap Anutu pim tektek ngön yaaup tiarim kor wakaim pöp."

41 Pël yemaan naröak epël mëëa. "Epop Yaö Mëëaup, Kristo tapöp." Pël maan naröak epël mëëa. "Kristo puuk pöt Kalili yangerakaan newaispan.

42 Ngönëntak epël wia. 'Kristo pöp Tewit pim kurmentëkaan orööpnaap. Pötaanök Tewit pim wakaimaurek Petelem pörek orööpnaat,' pël ëaut."

43 Pël maan omnarö pit komkap een tok nentepar sa.

44 Pël äak naröak Yesu wii motëpënëak kön wiin mor könöm een sëp wesa.

Omën kaöaröak Yesuun kön wi kosang newasën äa

45 Polisörö pit kaalak së Parisi ngönën omnaröere kiri ar yaaö kaöaröa naë oröön, “Ar tol éénak pi koirak newaisën yeé?” pël mëä.

46 Pël maan polisörö pit kangiir epël mëä. “Ngaan omën epopë ngön ya epël naënte.”

47 Pël maan Parisi ngönën omnarö pit epël mëä. “Pi arënta morök elnia ma?

48 Ten Parisiire ngönënë kaöarö nampökta piin kön wi kosang yemowas ma? Won.

49 Omën ngön kosang wiaut köpël piporö Yesuuk morök elmëen piin kön wi kosang wesa pörö pit Anutuuk kangut elmëen kö sëpnaarö.”

50 Pël maan pitëm kar namp Nikotimas ngaan Yesuu naë sa pöpök pitën epël mëä.

51 “Ma tiarim ngön kosang nentak omnarö pas ngön yaatak ulmëepen pël wia ma? Won. Pötaanök tiar pim songönten kat wiakök omën pipot elmëepenaat.”

52 Pël maan pitök kangiir epël mëä. “Niinta Kalili omën namp ma? Ngönëntak ngön wia pipot këkë sangk kelak ewat së. Anutuu tektek ngön yaaö namp Kalili yangerak naaröpanpe.”

8

Öng utpet yaaö nampë ngönte

1 [Omën pourö pitëm kaatë repak sëen Yesu pimënt Olip tomökël saut.

2 Pël äak pörekaan ëlpamök röökëer kaalak ngönën tup kaöetakë saut. Pël één omën pourö pim ngësë waisën pi wel aisëak pitën ngönën ök yema.

3 Pël yaëen ngönënë ngarangköröere Parisi ngönën omnarö pit öng namp ompringëpök omp këkainëpring yaëen itenak mësak Yesuu naë wais pitëm tektrak tau moulmëak epël yema.

4 “Rë yanuulaup, öng epop ompringëpök omp maimapring yaëen itena.

5 Pël äautep Moses pim ngön kosangtak pöt öng ke pëlörö kël mö wel wiipënëak äautep ni tol amte?”

6 Pitëm mëä pöt pit pi morök elmëen ngön nent maan ngön yaatak moulmëepënëak kön wiak yema. Pël één Yesu pi wel aisëak mor wotöök yangerak retëng yaë.

7 Pël yaëen pit piin pëel mëak rangkëer yaëen wal ë tauak epël yema. “Arim tekraakaan namp saun wonöp wë pöt puuk wet rëak kël mööp.”

8 Pël mëak pi kaalak wel aisëak mor wotöök yangerak retëng yaë.

9 Pël yaëen pit ngön pöt kat wiak ngarangkörö wot raan omën pourö pöp pöp oröak yesem won sa. Pël één Yesu pimënt wëen öngöp pim naë taueä.

10 Pël één Yesu pi we riak öngöpön itenak epël pëel yema. “Öng epop, omën ni mës niwak waisaurö pit tarëk wë? Ma pit nampök ni këlangön yaatak niulëepënëak ngön ë pet nairën ëepën ma?”

11 Pël maan öngöpök epël yema. “Kaöap, omën nampök yok pangk pël naalnëëpan.” Pël maan Yesu kangiir epël yema. “Nookta yok pangk ni këlangön yaatak nanuulëengan. Pötaanök ni së wë kaalak utpetat ëënganok.”]

Yesuuk yang omnarö ëwa yaalni

12 Yesu pi omën ngönën tup kaöetak wëauröen kaalak epël ök yema. “Ne ar yangerakë omnaröaan es ëwa yaalniaup. Pötaanök namp pi nem ënëm

elnëepna pöp koutak kan sak waisak naëpan. Pi ëwaatak ëwa elmëaan wëwëetak öpnaat."

13 Pël maan Parisi ngönën omnarö pit kangiir epël yema. "Nimtok nimtë songönte war wesak aan kat wiak yaap newasën yeë."

14 Maan Yesuuk epël yema. "Omën namp pimtok nimtë songönte yaan pöt ar pi yaap ya pël newasngan pöt yaap. Pël ëaatak nemtok nemtë songönte ök yak epët yaap. Ne nemtë kak waisaurekën ewat wë. Ën kaalak suma pörekënta ewat wë. Pël ëaap ar nem kakën köpël wë. Ën ne talël sumaap pötenta ar köpël wë.

15 Ar pöt yangerakë wëwëetakël kön wieë omnarö ngön yaatak yaalmëaurö. Ne pöt arim yeë pöl ngön yaatak naniulëënganëëp.

16 Nook omnarö komkap ëëmëak pël ëëma pöt yaapët. Pöt nemënt won, nem Pep wes nemëaup tenip pouwaarök pël ëënaat.

17 Tiarim ngön kosangtak epël retëng ëaut wia. 'Omën naar piarip ngön kopët nent, pouwaarök apna pöt yaap pël wasëpenaat.'

18 Nemtok nemtë songönte ök yeniaan Pep wes nemëaup puukta kaamök ëak ök yenia."

19 Pël maan pit epël yema. "Nim pepap tarëk wë?" Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. "Ar neen köpël wë. Pötaan nem Pepapönta köpël wë. Neen ewat sanëën nem Pepapönta ewat san tapön."

20 Yesu pi ngönën tup kaöeta ka kaö mon kiri yawiaurek wë omnaröen ngön pipot pout ök maimaut. Pël ëa akun pötak omnarö pit pi wii nemotëën yaë. Pöt pim mëngkën wel wiipna akunet temanöm nasën pötaanök.

Yesuuk, "Ar nem së öma pörek newaisngan," pël mëëa

21 Yesu pi ngön wet rëak ök mëëa tapët ngolöp wesak epël ök yema. "Ne ar sëp niwesak sëën neen ap wasö wais itnaangkan. Arim saunatring wë wel wiinëët. Pël ëënë pötak nem së öma pörek newaisngan."

22 Pël maan Yuta kaöarö pit neneren epël mëëa. "Pi tol ëëpënëak, 'Nem ömaarek ar newaisngan,' pël ya? Ma pimtok pimënt ënën ëak wel wiipënëak ya ma?"

23 Pël yemaan Yesuuk kangiir epël ök yema. "Ar yangerakaanörö. Ën ne ngaarëkaanëp. Ar yang eprekaanörö. Ën ne eprekaan wonöp.

24 Pötaanök ne epël niiaut. 'Ar arim saunatring wë wel wiinëët.' Ën arën nemtë songönte ök niak pöten kön wi kosang nenewasën ëënë pötak arim saunatring wë wel wiinëët."

25 Pël maan pit epël yema. "Ni talëp?" maan Yesuuk epël yema. "Ne tapöp ngaan nem songönte ök niaim tapöp.

26 Ne arim omnant yeë pötë ngönöt selap wia. Pël ëak ök niak arim yaaut ngön ya nimpaat. Pël ëëmaatak omën nem wes nemëaupë yaaut yaap yaaup. Pim neeautök ar yangerak omnaröen tekeri wesak ök niaim."

27 Pël maan pit pim Pepap Anutuun mëëa pöten kön tektek nasën ëa.

28 Pël ëën Yesuuk epël ök yema. "Ar ënëmak ne Omën Këëp wak ngaarëk nemöönë pötakök nem songönte ök niak pöten kön wi kosang newasënëët. Pël ëak pörekök ne nemtë könök omnant naën nem Pepapök ök neeautök iman pöten ewat sënëët.

29 Pep wes nemëën waisaup pi neering wë. Pi ne wil nenemëënëp kët epotë nem omnant yeë epot pim kentöök yeë."

30 Pël yemaan omën selap pan pim ngön pöt kat wiak piin kön wi kosang mowesa.

Ngön këëtak sëë niwasëpnaat

31 Yesu pi Yuta omèn piin kön wi kosang wesa pöröen epël yema. “Ar nem ngönte kat wiak kosang yenewas pöt nem ènèm panë yaalnë.

32 Pötaanök ar ngön këët kat wiak ewat sënë pötak ngön epëtak söë niwasën utpetatë inëen naengan.”

33 Pël maan pit ngön kangit epël yema. “Ten Apram pim ëarö. Ten omèn narök pitëm inëen naniwasënöröep. Tol ëënak, ‘Ar söë sënëët, pël yeniaan?’”

34 Pël maan Yesuuk kangiir pitën epël yema. “Ne yaap pan ök niamaan. Omèn narö utpetat yaë piporö pit utpetatë inëen yaë.

35 Inëen ruup pi inëen yaalmëaupë kaatak sasa naön yaaup. Èn ru panëepökëer pim pepapë kaatak sasa wëaup.

36 Pötaanök narö ar Anutuu Ruup nook söë yaniwas eporö ar söë pëen önëët.

37 Ar Apramë ëarö pöt ne ewat wë. Pël ëaap nem ngönte arim lupötë wi naön. Pötaanök ar ne nempunëak aim.

38 Ne nem Pepapë naëaan omnant itenak ewat saut arën ök yeniaan, arta arim pepapë ök niiaut pël yeë.”

Yesuuk, “Arim pepap Seten,” pël mëëa

39 Pël maan pitök kangiir, “Ten Apramë ruure ëarö,” maan Yesuuk epël yema. “Ar yaap Apram pim ruure ëarö talte pim omnant eima pöl ëën.

40 Ne Anutuu naëaan ngön kë kat wiaut ök niaan ar peene ne nempunëak aim. Apram pi ngaan omèn ke pil nent naën eimaup.

41 Ar arim pepapë ëaut yeë,” maan pitök kangiir epël yema. “Ten kain ru wonörö. Tenim Pep kopëtäp Anutu.”

42 Pël maan Yesuuk epël yema. “Anutu pöp yaap arim Pepap talte ar ne ompyaö elnëen. Pöt tol ëënak? Ne Anutu piiring wakaim wiak waisaut. Nemtë könöök newaisën. Won. Anutuuk wes nemëen waisaut.

43 Ar tol ëënak nem ök yeniak pötön kön nawiin yeë? Ar nem ngönte kat wiinëëtaan kaaö yeë pöta songönte epël wia.

44 Arim pepap Seten. Pötaanök ar pim kentöökë ènèm yeë. Pi ngaanëer omèn mëneimaupök om pël ëeim wë. Ngön këët pim naë won. Pötaanök ngön kë yaapët sasa sëp wesak wë. Pi kaar pepap yak kaar yaaup. Pötaanök pim könöökään kaar aim wë.

45 Èn ne pöt, ngön kë yaapöt ök yeniaanak ar kön wi kosang newasën ëeim.

46 Ar nampök nem saun nent nokoirngan. Ne omèn ke pëlëpök ngön yaap këët ök yeniaan tol ëënak kön wi kosang newasën yeë?

47 Anutuu ruurö pit pim ngönöt kat yawiaurö. Ar pöt Anutuu ruurö won. Pötaanök pim ngönöt kat nawiin yeë.”

Yesuuk, “Ne Apram naaröön wiaan wakaimaup,” pël mëëa

48 Pël maan Yuta omnarö kangiir epël yema. “Ten niin, ‘Sameria omèn urmerap pim lupmeri ilaan kaökaö saup,’ pël aim yaaut yaap aiman.”

49 Pël yemaan Yesuuk kangiir epël yema. “Urmerap nem lupmeri won. Ne nem Pepapöm wak isak yaan ar koröp kolak neaim.

50 Ne nemtën wak isak naën. Neen wak isak apna pöp omèn namp wë. Pöp Anutu pi tiar wak kom elniipnaap.

51 Ne yaap pan niamaan. Omèn namp nem ngön epët ngaarëk öpna pöp pi wel sasa nawiipan.”

52 Pël maan Yuta omnarök epël yema. “Ten niin ewat yes. Urmerap niik isak wë. Apram wel wiaup. Èn tektek ngön yaaö omnaröeta wel wiaut. Pël ëautep ni epël yaanëp. ‘Omèn namp nem ngönta ë pël ëëpna pöp pi wel sasa nawiipan.’”

53 Pël äautep nuuk Apram tiarim äap il mowasumëak yaan ma? Pi wel wiaup. Ën tektek ngön yaauröeta wel wiautep. Nuukëer talëpë ök sak ömëak yaan?"

54 Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. "Nemtok nemtëen wak isak ama pöt pangk naëpan. Nem Pepapök neen wak isak yaap. Arök, 'Pi tiarim Anutu pël yemak pöp,' pël yaatak neen wak isak naën yeë."

55 Pël äaap ar piin köpël wëen nookëer ewat wë. Ën nook arën ne piin köpël pël niamaatep arim yeë pöl kaar niangan. Ne piin ewatëp. Pötaanök pim ngönte ngaar wak ënem yaaup.

56 Tiarim äap Apram pi nem yangerak oröömaaten ewat sak ërëpre sawi äa. Anutuuk elmëen pim kõnöök itenak ya kë sa."

57 Pël maan pitök kangiir epël yema. "Nim krismakiat 50 naën wiaap. Ni yaap Apramön itenaup ma?"

58 Maan Yesuuk epël yema. "Ne yaap pan niamaan. Ne ngaanëer Apram naaröön wiaan wakaimaup."

59 Pël maan kël korak mööpënëak yaëen Yesu ngönën tupta kakaati ëlëep ilëak orök saut.

9

Yesu omën it il tējaō namp ompyaō mowesa

1 Yesure pim ruurö ten kan yesem itaangkën omën namp it il tējaup wëen itenaut. Omën pöp pim pëlëp ëlëpök wilaup wëa.

2 Pël ëen ten Yesuu ruuröak Yesuun epël pëël mëëaut. "Rë yanuulaup, talëpë saunetak omën epop it il tējaup ëlëpökaan oröa? Pimtë saunetak ma pim ëlre pepaarë saunetak epël äa?"

3 Pël maan Yesuuk kangiir epël yenia. "Pimtë saunetakre ëlre pepaarë saunetak won. Omën epët Anutuu ya yamëngkauta këët war wasëpënëak omën epop epël oröa.

4 Pötaanök këtëp wë epëtakëer Anutu nem wes nemëen waisaup pim yaat mëmpa. Koö olapnaan yaëerek koutak omën nampök ya nent namëngkan.

5 Nem yangerak öma pötak ar omnarö ewat sënëen nem es ewaöök ewa elniaapnaat."

6 Yesu pi pël niak waasöpët ngësak yangetaring ngawi sak omën pöpë itöörarë wa yemomë.

7 Pël äak epël yema. "Ni Siloam i kaöök së nim itöörar iiröm." Siloam pöt tiarim ngöntak, "Wes mëen sa," pël yak pöt. Pël maan së iirën it nga ngënak kaalak waisa.

8 Pël ëen omën pim kaköröere ka nantëaan piin ewatörö, ngaan omnaröen sum kimang yemaan itenauröak pitëmënt neneren epël mëëa. "Omën epop ngaan wel aisëëë omnaröen sum kimang yeniauppe."

9 Pël yemaan narök mëëa. "Mak, omën epop tapöp." Pël maan narök epël mëëa. "Won, omën munt tapöpë ök nampök wë." Pël yemaan omën pöp pitëmënt kat wiak mëëa. "Ne tapöp."

10 Pël maan pit epël mëëa. "Ni tol äak itöörar ompyaō saup?"

11 Pël maan puuk kangiir epël mëëa. "Omën pitëm Yesu pël aim pöpök pim waasöptaring yanget ngawi sak itöörarë wa nemëak epël neea. 'Ni Siloam i kaöök së iiröm,' pël neaan së iiran pötak nem itöörar ompyaō sak omnantön ityaangk."

12 Pël maan pit epël mëëa. "Omën pöp tarëk wë?" Pël maan pi, "Ne köpël," pël mëëa.

13 Pël maan Yuta omnarö pit omën it il tēak wakaima pöp mēsak Parisi ngönën omnaröa naë sa.

14 Akun Yesuu yanget kaplak ngawi sak omnampë itöörar ompyaö mowesa pöt Yuta omnaröa kē yesa akun ngēengk nentakök ēa.

15 Pötaan Parisi omnarö pit pēel mēak epël mēea. “Tol ēak nim itöörar ompyaö saup?” Pël maan itöörar ompyaö sa pöpök epël mēea. “Puuk yanget waasöptaring kaplak ngawi sak itöörarē wa nemēen irēn it nga yangēngk.”

16 Pël maan Parisi omën narök epël mēea. “Omën epop akun ngēengkēt kē sēpēnēak ngön kosang wi aut yailēn yak ten Anutuuk wes mēen newaisēnēp pöt ēwat yes.” Pël maan narök epël mēea. “Tol ēak omën saunaringēpök retēng ke epël ēēpēn?” Pitēmēt neneren pël mēak pitēm wēwēet kom ēa.

17 Pël ēak pit kaalak omën it il tēa pöpön epël mēea. “Omën nim itöörar ompyaö niwesa pöpön talēp yemaan?” Pël maan epël mēea. “Pi tektek ngön yaa omën namp.”

18 Yuta kaōarök omën pöp it il tēak wakaimaupök it nga ngēna pōten kön wi kosang wasēpnaaten kaaō ēen ēlre pepaarēn yas mēea.

19 Pël ēak epël mēea. “Epop arpim ruup ma? Ēlēpē yaatakaan it ngaap orōaup ma? Yak tol ēakök peene it nga yangēngk?”

20 Pël maan ēlre pepaar kangir epël mēea. “Epop tenpim ruup pöt ēwat wē, ēlēpök it ngaapöp wilaup.

21 Pël ēaupök peene tol ēak it nga yangēngk pōten tenip köpēl. Talēpök itöörar ngaul moulmēa wes pōtenta tenip köpēl. Ar pimtēn pēel maē. Pi kaō saupök pimtök pimtē songōnten ök niapnaan.”

22 Ēlre pepaar piarip Yuta kaōarōen kas ēēnak pël mēea. Pöt Yuta kaōarö ngön epël kosang wia. Omën nampök Yesuun pi Kristo, Anutuu Yaō Mēēaup pël war wesak apna pöp ngönën tuptakaan yaya mēpanēen waō ē mēēpnaat.

23 Pël wieēa pötaanök ēlre pepaar piarip epël mēea. “Pi kaō saupök arimtok pēel maē.”

24 Pël maan pit kaalak omën ngaan it il tēak wakaima pöpön ngön maan akun nentepar sa. Pël ēak epël mēea. “Ni Anutuu ēōetak yaap am. Ten omën pipöpön ēwat wē. Pi saun omnamp.”

25 Pël maan pi kangir epël mēea. “Pi saunaringēp ma won pöt ne köpēl. Ēn ne omën kopēt nentenökēer kön wia. Ne ngaan itöörar ngaap wakaimaup. Pël ēautak peenökēer it nga yangēngk.”

26 Pël maan pit epël mēea. “Pi tol elnia? Tol ēak itöörar ompyaö niwesa?”

27 Pël maan pi kangir pitēn epël mēea. “Ar tol ēēnak ök yeniaan kat wiinēeten kaaō yeē? Kaalak tol ēak niaan kat wiin? Ma arta pim ēnēm ēen ma?”

28 Pël maan pit piin utpet wesak epël mēea. “Nimtokēer omën pōmorē ēnēm yaaumoröp. Ten pörö Moses pim ngön wia pöta ēnēm yaaurö.

29 Ten pörö Anutuuk Mosesēn ngön ök mēea pöt ēwatörö. Ēn omën pipomorön ten köpēlēp. Talēlaan orōa?”

30 Pël maan omën pöpök kangir epël mēea. “Elei, omën epēt piita ke nalte. Ar köpēl, pi talēlaan waisa wes. Pël ēaupök nem itöörar ompyaö newesaut.

31 Tiar ēwat wē. Anutu pi saun omnaröa ngönöt kat nemowiin yaaup. Ēn omën namp Anutuun yaya maimeē pim könōökē ēnēm yaaupök mē yaē pötak pim ngōnte kat mowi yae.

32 Ngaanēer öng nampök ru it il tēa namp wilēn omën nampök itöörar ompyaö mowesa pël aan kat nawiin ēaut.

33 Anutuuk omën epop wes nemomēen ēanēen retēng ke epēlte naēn ēan tapön.”

³⁴ Pël maan pitök kanguir epël mēea. “Nim ëlëpë yaatak saunaring wēen pötaring wil niulēen wakaimaumor. Nuuk yok pangk ten ngönen rē niulómēak yaan ma?” Pël mēak waö ë mēa.

Yesuun kön wi kosang newasēn yaaurö pit lupmeri it ngaap sak wē

³⁵ Yesu pitēm pimēen pël elmēa ngön pöt kat wiak omēn pöp koirak epël yema. “Ni Omēn Kēepön kön wi kosang yewasēn ma?”

³⁶ Pël maan omēn pöpök epël yema. “Kaöap, Omēn Kē pöp talëp? Ni ök nea. Pël ēen ne kön wi kosang wasumaan.”

³⁷ Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni yok piin itenaup pöp peene niiring ngöngön yaë epop.”

³⁸ Pël maan omēn pöpök epël yema. “Aköp, ne kön wi kosang yaniwas.” Pël mēak pi rar rē wesirak Yesuun yaya yema.

³⁹ Pël yaēen Yesuuk epël yema. “Ne yangerakē omnarö ar kom elniimēak waisaup. Pötaanök omēn it ngaap pël yewesaurö pit it nga ngēmpnaat. Ēn omēn pitēmtok pitēmtēn it nga yangēnaurö pël yewesaurö pit kanguir ngaap sēpnaat.”

⁴⁰ Pël yemaan Parisi ngönen omēn narö pim naë wēaurö pit ngön pöt kat wiak Yesuun epël yema. “Nuuk tenēn, ‘Arta it ngaapörö’ pël yeniaan ma?”

⁴¹ Pël maan Yesuuk epël yema. “Arim itöt ngaap talte saunatē kangut won ön. Ar it ngaarö pël yaaurö. Pötaanök arim saunatē kangut wiaan ön.”

10

Sēpsēp ëmöökö watepang ngönte

¹ Yesu pi watepang ngön nent epël yema. “Ne yaap pan niamaan kat wieë. Omēn namp sēpsēp ëmöökö ëm kanërak neilaan maimerek ngaar kaö möak wel rēak öngpök yes pipop pi koröp kosangēp omnant kēkain yewaupt.

² Ēn ëm kanërak yeila pöpökēer sēpsēpöröa ngarangkēp.

³ Pi sēen kanweri ngarangkēpök kan tē mowiin ilapnaat. Pël ëak yapin maan kat wiin mēsak orööpnaat.

⁴ Pimorö mēsak orö ulmēak pimēt wet rapnaat. Pël ēen sēpsēpörö pit ngön kat yawiaurö. Pötaanök pimtē ngönte kat wiak ënēm sēpnaat.

⁵ Pit omēn maimapē ënēm nasēpan. Won, pit piin kas ëēpnaat. Pöt tol ëēnak? Pit omēn maimaröa ngönötön köpël ëak pötaan kas ëēpnaat.”

⁶ Yesu pi watepang ngön pöt maan pit pim ngön pitēn mēea pöta songönte ëngk ma e wesa.

Yesu pi sēpsēp ngarangk ompyaup

⁷ Pël yaēen Yesuuk kaalak epël yema. “Ne yaap pan niamaan. Nemēt tapöp sēpsēpöröa kanwer.

⁸ Tektek omēn kaarkaarörö, nem wet rēak waisa piporö, omnant kēkain yaaurö. Pötaanök sēpsēpörö pitēm ngönöt köpël ëak kat nemowiin eima.

⁹ Nemēt tapöpök kanwer. Pötaanök omēn namp nem naë wais oröak kakaati ilapna pöp Anutuuk utpetetakaan kama moöpnaap. Pël ēen pi ilēak oröak ëimeë kaömp neim öpnaap.

¹⁰ Kain omēn pöp pas newaispan. Pi sēpsēpörö kain wak mēnak utpet wasēpnaap. Ēn ne pöp ar omnarö nem naëaan wēwēet önēak waisaut. Pötaanök ërēpsawaring wēwēetak önēt.

¹¹ Ne sēpsēpöröa ngarangk ompyaup. Pötaanök sēpsēp ngarangk ompyaup pim wēwēet sēpsēpöröaan kēēpöt wes mampnaat.

¹² Omēn sēpsēp pep panēep won, sumetaan pēen ngarangk yaaup pi kent tokörö yewaisēn itenak sēpsēpörö moolēak kas sēen mēnak rep mēēpnaat.

13 Pöt pi sêpsêpöröaan kön selap naên, sumetaan pëen yeëa pötaanök.

14-15 Ne sêpsêpöröa ngarangk ompyaup. Pötaanök nem Pepap pi neen êwat wëen ne piin êwat wë. Òk tapël ne nem sêpsêpörö arën êwat wëen ar neen êwat wë. Pötaanök nem wëwëet arimëen kèépöt wes nimpaat.

16 Ën nem sêpsêp munt naröeta wë. Pörö em epöök wonörö. Pötaanök ne pöröeta koirumaap. Pël èen pit nem ngönte kat wiak tok kopët nent èen ngarangk kopëtap nemënt pötaan nemtok ngarangk èëmaan.

17 Nem wëwëet pitëmëen sêp wesak kaalak ömaat. Pötaanök nem Pepap ne lup sant yaalnë.

18 Omën nampök elnëen pangk wel nawiingan. Won. Pöt nemtë könöök wëwëet sêp wasumaat. Ne nem wëwëet sêp wasuma pöta weëre kosangët pangk wia. Ën kaalak öma pöta weëre kosang pöteta pangk wia. Ne pël èëmëak Pepak ngan rë nenaüt.”

19 Yesu pi pël maan Yuta omnarö ngön pöt kat wiak kaalak kom ëak tok nentepar sa.

20 Pël ëak naröak epël mëëa. “Urmerap pim lupmeri ilëak wëen kaökaö yaë. Tol èënak ar pim ngönöt kat mowieim?”

21 Pël maan naröak epël mëëa. “Ngön epët omën urmerapring wëaupë ngönte won. Urmerapring wëaupök yok pangk omën it il téaurö ompyaö mowasêpën ma?”

Yuta omnarö Yesuun kööre tok elmëa

22 Yuta omnaröa Yerusalem ngönën tup kaöeta kan tëa akunet temanöm sëen pöt ngëngk wesak kë sa yeëa pöt kopiirir akunetak temanöm sa.

23 Pël èen Yesu pi ngönën tup kaö pöta kaö nera yapinte Solomon pöta kakaati yesën,

24 Yuta omnarö pit wais pi tekarak ulmëak tauëë epël yema. “Ni tol èënak nim songönte wa ngep yaëën ten kön selap yeë? Ni yaap Kristo, Anutuu Yaö Nüiaup pöt tenën war wesak òk nia.”

25 Pël maan Yesuuk pitën kangiir epël yema. “Ne yok òk nüiautak ar kön wi kosang nenewasën yeë. Nem ya yamëngk epot pout nem Pepapë këm ngöntak yeë epotök ne Anutuu Yaö Nëeapup pöt tekeri yenewas.

26 Pël yeëetak ar nem sêpsêp toktakaanörö won. Pötaanök ar kön wi kosang nenewasën yeë.

27 Ën nem sêpsêpörö nem ngön kat yawiaurö. Pël èen ne pitën êwat wëen nem ènëm yaaurö.

28 Pël èen nook wëwë kosangët koir mangkën wakaim öpnaarö. Pit kö nasëpan. Won pan. Omën nampökta nem moresiaan wa ëp naëpan.

29 Nem Pepapök pit nemëen nenaurö. Pi weëre kosang panëëp omën èl pout il wesaup. Pötaanök omën nampök Pepa moresiaan wa ëp naëpan.

30 Neere nem Pepap tenip kopëtap.”

31 Pël maan Yuta omnarö pit kaalak këlöt wak pi mööpënëak yaë.

32 Pël yaëën Yesuuk epël yema. “Ne ya ompyaö epot pout Pepa naëaanötök pet elniautep, tol nentaanök ar kël nemöönëak yeë?”

33 Pël maan Yuta omnarö pit nerak wak epël yema. “Ten ya ompyaö pöt nentaan kön wiakök ni kël nimöönëak naën. Ni omën yaapöpök Anutuun ökre was aimeë nimtën Anutu pël aimën. Pötaanök kël nimöönëak yeë.”

34 Pël maan Yesuuk epël yema. “Arim ngönën pepeweri Anutuuk maan retëng èaut omën pim ya yamëngkauröaan epël wia. ‘Ar Anutu nem ökörö.’

35 Omën pörö pit ngaan Anutuu ngönte pitëm naë sëen pitën Anutuu urtak wë mëëa ngönën ngön epët kaëngk naën yaë.

³⁶ Pël äautak ne pöt, Pep pimtok neen yaö neak wes nemëënak yangerak irëaut. Pötaanök epël yak. 'Ne Anutuü Ruup,' pël yakap tol ëënak arök, 'Ni Anutuun ökre was yaan,' pël neaim?

³⁷ Nem Pepapë yaat namëngkën yeë pöt ar neen kön wi kosang nenewasën ëëneët.

³⁸ Ar nem ngönten kön wi kosang nenewasën yeë. Pël yeëetak ne nem Pepapë yaat yamëngk epot pöt Pep neering wëën ne Peparang wë pöt këëkë ëwat sënëën nem ya yamëngk epotön itenak neen kön wi kosang wasën."

³⁹ Pël maan pit kaalak wali öpënëak ëak mor könöm ëën yes.

⁴⁰ Ten Yesuring kaalak së Yotan olëak ëngk komuntakël Sonë ngaan omnarö i momëeima pörek së wakaimaut.

⁴¹ Pörek wëën omën selap pim naë wais oröak wë neneren epël yema. "Yaap, Son pi ya retëng nent naën äaut. Ën Son pim omën epopön ngön aim pöt nent kaar won."

⁴² Pël mëak omën pörek wëa pörö narö piin kön wi kosang yewas.

11

Lasaras wel wia

¹ Petani kak omën namp wëa yapinte Lasaras pi pörek yauman wieëa. Pim sasaar Mataare Maria piaripta kak taprekaar.

² Ngaan Maria pöpök i kôp nga kampët Aköpë ingesiarë lë momëak pim kepön ëptaring kol mowesaup. Pim nangap Lasaras pi yauman yeëa.

³ Pël ëën sasaarök Yesuu ngësël ngön epël wes mëa. "O Aköp, nim kent yaën pöp yauman yaë."

⁴ Pël maan Yesu pi ngön pöt kat wiak tenën epël yenia. "Yauman pipët pi wel wiipënëak naën. Piptak omnarö Anutuun yaya maimeë pim Ruup neenta yaya néanëët."

⁵ Yesu pi Mataare Mariaare Lasarasringöröen kent yeëa.

⁶ Pël yaaup yak Lasarasë yauman yaaup kat wiak pim kak wëaurek wëën akun nentepar sa.

⁷ Pël ëën ten pim ruuröen epël yenia. "Tiar kaalak Yutia yangerakë sëpa."

⁸ Pël niaan ten epël mëëaut. "Rë yanuulaup, peene tapët Yuta kaöarök kël nimööpënëak äautep ni kaalak tapël sëpenëak yaan ma?"

⁹ Pël maan Yesuuk epël yenia. "Kët nenta öngpök aöa 12 ëak wia. Pötaanök yanget ëwa wiaan omën namp këtëk kan yesem kawi nengentiipan.

¹⁰ Ën omën namp rö kan yesem ëwaat won pötaan kawi ngentiipnaat."

¹¹ Pi ngön pöt niak kaalak ënëm tenën epël yenia. "Tiarim ngöntöp Lasaras pi ka uraarek së it moilmaan."

¹² Pël niaan ten epël mëëaut. "Aköp, pi ka urak pöt ompyaö sëpnaat."

¹³ Yesu pi Lasaras wel wiauten yeniaanank tenök pöt ka yaap uraan yenia wesan.

¹⁴ Pël yeëan pöt Yesu pi war wesak epël yenia. "Lasaras wel wia.

¹⁵ Ne wet rëak pim naë nasën äaut. Ën wel wiak wiaanak neen kön wi kosang newasënëëtaan së ya momëmpaat. Pötaanök arim kön wi kosang wasëneëtan ërëpërëp yeë. Yok peenök pim naë sëpa."

¹⁶ Pël niaan Tomas, yapin nent Ruprup Ëak Wilaup, puuk ten pim karuröen epël yenia. "Sëpa, tiarta piiring erën ëak wel wiipenaan."

Yesu pi weletakaan wal yaautere wëwëeta pepap

¹⁷ Pël niak ten Yesuring së oröak Lasaras yangaöök kët kong nent wieëa pöt ëwat saut.

18 Petani kak pörek Yerusalem kak naë 3 kilomita pöta ök wieëa.

19 Pötaanök Yuta omën narö selap pan Mataare Mariaan yaare sër mapëneäk së wëa.

20 Pël ëën Mata pi Yesu yesën kat wiak koirëpënëäk kamtaöök tenim naë waisa. Pël ëën Maria pi om kak wëa.

21 Pël ëën Mata pi wais ten nikoirak Yesuun epël yema. “Aköp, ni eprek wëanéën nem nangap wel nawiin ëan tapön.

22 Pël ëaap ne niin ewat wë. Peenta ni Anutuun omën nantön kimang maan pöt yok pangk nimpnaat.”

23 Pël maan Yesuuk epël yema. “Nim nangap kaalak wal ëëpnaap.”

24 Pël maan Mataak epël yema. “Pim akun kaöaöök ten omën pourö wal ëëna pötak wal ëëpna pöten ne yok ewat wë.”

25 Pël maan Yesuuk epël yema. “Weletakaan wal yaautere wëwëeta pepap nemënt tapöp. Omën namp neen kön wi kosang newasëpna pöp pi wel sasa nawiipan. Om wakaim öpnaat.

26 Pötaanök omën narö nem naëaan wëwëet wak neen kön wi kosang newasëpna pörö wel nawiipanëëro. Pit om wakaim öpnaarö. Ni pöten kön wi kosang yewasën ma won?”

27 Pël maan Mataak Yesuun epël yema. “Mak Aköp, ne niin kön wi kosang yeniwäs. Ni Anutuu Ruup, pim tenën Yaö Niiaup Kristo, ngaan Anutuuk yangaak oröömëep pël ëaup.”

Yesu pi ing ëa

28 Mata pi Yesuun pël mëäk së pim nangap Mariaan ngön laaök epël mëëa. “Rë yanuulaup pi wais wë niin ya.”

29 Pël maan Maria pi kat wiak teënt wal ëäk Yesuu ngësë waisa.

30 Yesu pi kakë nasën, Mataë koira pörek om wëa.

31 Pël ëën Maria pi teënt orök yewaisën Yuta omën piaripön yaare sër mapnak së piarpim kaatak wëaurö pit itaangkën Maria pi teënt wal ëäk yaaröön yangaöök së ing apënëäk yes wesak pit pim ënëm waisa.

32 Pël ëën Maria pi tenim naë wais orök Yesuun itenak pim naë iri wel aisëäk piin epël yema. “Aköp, ni eprek wëanéën nem nangap wel nawiin ëan tapön.”

33 Pël mëäk ing yemaan Yuta omën pim ënëm waisaö pöröeta top ëäk ing ya. Pël ëën Yesu pi pöten itenak ya ilak sa.

34 Pël ëäk epël yema. “Ar pim sokur tarëk weeraurö?” Pël maan pit piin epël yema. “Aköp, së itaampa.”

35 Pël maan Yesu pi ing ya.

36 Pël yaëën Yuta omnarö pit neneren epël yema. “Iteneë. Omën epop pimëen kent pan kön wieëaap.”

37 Yemaan narök epël yema. “Omën epop pi it il tëaup ompyaö mowe-sauppe. Pi kaamök elmëanéën Lasaras wel nawiin ëan tapön.”

Yesu pi Lasaras wal ë moulmëa

38 Yesu pi kaalak ya ilak sëën yangaöök së oröa. Omën pöp kël öngöpöök wi ulmëäk kël saulöp naöök ur wari ulmëëa.

39 Pël ëaan Yesuuk epël yema. “Ar kël epö wa pëlëer wieë.” Pël maan omën wel wiaupë sasëp Mata puuk epël yema. “Aköp, pi wel wiin wieë akun kong nent saup yak kamp utpet yaë.”

40 Pël maan Yesuuk piin epël yema. “Tol ëënak yaan? Ne wet rëäk epël niakat. ‘Ni kön wi kosang wasumë pötak Anutuu weëre kosangët oröön itaampëët,’ pël niakat.”

⁴¹ Pël maan pit këlö wa pëlëer wiin Yesu pi ngaarëkël iteneë epël yema. “Pep, ne niin yöwe yeniak. Ne kimang niaan kat yawiaup.

⁴² Ne niin ewat. Ni kët poutë nem kimang ngönöt kat yawiaup. Ën om omën e taua eporöaan kön wiak pit nuuk ne wes nemëen waisan pöt kön wi kosang wasëpna pötaanök epël yeniak.”

⁴³ Pël mëak pi ngön ëak epël yema. “Lasaras, ni wal ëak orö.”

⁴⁴ Pël maan omën welap wal ëak oröa. Ingre moresiarë wii tëautre ën kepönöök poë koröp kör koëaöre pöt om ëaul ëaan. Pël ëën Yesuuk omnaröen epël yema. “Wil moulmëë. Pël ëën sëpnaan.”

Kaöarök Yesu mëmpënëak kup ria

(Matiu 26:1-5; Maak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Yuta omën selap Mariaaring wais wëaurö pit Yesu ëa pöten itenak narö piin kön wi kosang wesa.

⁴⁶ Pël ëën narök së Parisi ngönën omnaröen Yesu ëa pöten ök mëëa.

⁴⁷ Pël ëën kiri ar yaaö kaöaröre Parisi omnarö pit kansolörö wa top ë ulmëak epël mëëa. “Omën Yesu pömor retëng it ngolöpöt yaëp tol elmëëpen?

⁴⁸ Pi om pël ëeim wëen tiar kat koko öpena pöt omën pourö pim naë së rë olëak piin kön wi kosang wasëpnaat. Pël ëën Rom ngaarö wais tiarim omnaröere ngönën tup kaöere pöt utpet niwasëpnaat.”

⁴⁹ Pël yaan pitëm kar namp yapinte Kaiapas pöp krismaki pötak kiri ar yauröa wotöök wëaup puuk epël mëëa. “Ar kön won pan.

⁵⁰ Epël kön wieë. Yuta omën pourö kö sënganëen kopëtapök wel wiipna pöt ompyaut.”

⁵¹ Pim ngön mëëa pipët pimtë könöök won, pi krismaki pötak kiri ar yauröa wotöök wë yak Yesu kopëtapök Yuta omnaröaan wel wiipna pöten war wesak mëëa.

⁵² Pël ëaup Yesu pi Yuta omnarö tenimtëën won, Anutuuk pim omnarö yang ël epotë wë eporö rongan kopëtet ë niulëëpënëak pël ëaup. Pöt Kaiapas pi kön nawiin wë ëa.

⁵³ Pël maan pit kët pötak Yesu mëmpna ngönte ngës rëa.

⁵⁴ Pël yaëen Yesu pi Yuta omnaröa itöök sak waisak naën. Kak pörek sëp mowesak yang omën wonra kautakël kak nerekë yapinte Iprem pörek së ten pim ruuröaring wakaimaut.

⁵⁵ Yuta omnaröa Anutuu mait elmëa akun ngëëngkët temanöm yesën ka kotutëaan omnarö lup kölam tëëpënëak wet rëak Yerusalem kakë sa, pitëm ngön kosangta wieëaul.

⁵⁶ Pël ëën pit ngönën tup kaöeta kakaati së Yesuun ap wesak pitëmënt neneren epël mëëa. “Ar tol yewas? Pi akun ngëëngk eptak newaisën ëëpën koröp.”

⁵⁷ Pël yemaan kiri ar yaaö kaöaröre Parisi ngönën omnarö pit ngön kosang epël wiä. “Omën namp pim wëaurekën ewat wë pöt ök aan wali öpenaan.”

12

Mariaak Yesu ingesiarë i köp kaampët lë momëa

(Matiu 26:6-13; Maak 14:3-9)

¹ Anutuu mait elmëa akunet temanöm sëpënëak ngolöp yaëen kët 6 ëak wiaan ten Yesuring Petani kak së oröaut. Kak pörek Lasaras Yesuuk wele-takaan wal ë moulmëaup pim kak.

² Pël ëën omën pörek wëaurö pit Yesuring kaömp ngawi nëmpënëak kaömp ar ëa. Pël ëak Mata pi kaömp yokorön Lasaras pi omën Yesuring wel aisëëë kaömp yena pöröaring wëa.

³ Pël èen Maria pi i köp nga kamp sum kësang yaaö kep kot nent wak Yesuu ingesiare lë momëak pim kepön ëptaring kol yemowas. Pël èen i pöta kammepel ka pöt ur wariak wieëa.

⁴ Pël èen Yesuu ruurö tenim naëaan namp, Yutas Keriot kakaanëp, Yesuun kup mowiipnaap puuk epël ya.

⁵ “Tiar tol èënak i köp nga kamp epët omnarö menak 300 kina wak omnant wonörö mempen naën?”

⁶ Pi omën omnant wonöröaan kön nawiin wë mëëa. Pi mon kërëëp ngarangk èë kain yaaup yakök pël èëpënëak mëëa.

⁷ Pël yemaan Yesu pi epël yema. “Pël mangan. Pi epët nem yangerak neweerëpna akunetaan peram wiak wakaimautak yaalnë.

⁸ Omën ngöntök yaaö piporö arring akun wali öpnaaröak ar ènëmak yok pangk ompyaö elmëënëët. Èn ne pöt, arring akun wali naön èëmaap yak pim ompyaö yaalnë epët yok pangk yaalnë.”

Kiri ar yaaö kaöarö Lasaras mëmpënëak kup ria

⁹ Yuta omën selap pan Yesu Petani kak wë pöt kak wiak waisa. Pit Yesu pimtën itaampënëak won, Lasaras Yesuuk weletakaan wal ë moulmëa pöpönta itaampënëak waisa.

¹⁰ Pël èen kiri ar yaaö kaöarö pit Lasaras piita Yesuring mëmpënëak kup ria.

¹¹ Pöt Yuta omën selap pan Lasarasë ëa pötaan kiri ar yaaö kaöarö kasëng menak Yesuun kön wi kosang wesa pötaanök.

Yesu pi pol tongkiipök Yerusalem kakë sa (Matiu 21:1-11; Maak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Èlpamök omën rongan kësang Anutuun mait elmëa akun ngëëngktak wa top ëak wëa pörö Yesu Yerusalem kak waisëpnaan yaë pöt kat wia.

¹³ Pël ëak pit èrëpërëp yeem këëmre kewis wak kamtaöök koirëpënëak yewaisem ngön ëak epël ya.

“Yowe.

Aköpë këm ngöntak yewais epöpön yaya mepa.

Pi Israel omnaröa omp aköp.”

¹⁴ Pël yemaan Yesu pi pol tongki ru namp koirak rangk wel aisëa. Pöt ngönën pepeweri wieëa pöl ëa.

¹⁵ “Saion kak wëaurö ar kas èëngan.

Arim omën omp aköp arim naë yewais.

Pi pol tongki ruupë rangk wel aisëak yewais.”

¹⁶ Pël elmëauta songön pöt pim ruurö ten akun pötak kön nawiin ëaut. Ènëmak pi kutömweri is ë rangiat wak wëënak ten epël kön wiaut. “Ngaan pimëën ngönën pepeweri wia pöt kë rapënëak omnaröak pimëën pël elmëa,” pöt kön wiaut.

¹⁷ Ngaan omën Yesuuk Lasarasën ngön mëak weletakaan wal ë yemoulmëën itena pöröak Yesu pim ëa pöten ök maima.

¹⁸ Pël èen omën kësang pan pim retëng ëa pöt kat wiak pi koirëpënëak kamtaöök waisa.

¹⁹ Pël èen Parisi ngönën omnarö pitëmënt neneren epël mëëa. “Ar iteneë. Omën pourö pim naë së rë olëak wë. Tiar yok pangk naënganpe.”

Krik omën naröak Yesuun itaampënëak mëëa

²⁰ Yuta omnarö akun ngëëngktak Yerusalem kak së Anutuun yaya mapënëak yesën Krik omën narö pitring sa.

21 Pël ëäk omën pörö pit Pilip, Kalili yangerak Pesaita kakaanëp, pim naë wais epël mëëa. “Ngöntöp, ten Yesuun itaampunëäk yewais.”

22 Pël maan Pilip pi së Entruun mëäk piarip së Yesuun ök mëëa.

23 Pël ëën Yesuuk tangiir epël ök mëëa. “Omën Këëp nem kutömweri is ë rangiat öma akunet temanöm yes.

24 Ne yaap pan niamaan. Korupaë öpö yangerak nangëntën ngaarëk wiaapna pöt kopët tapö om wiaapnaat. Ën yangerak ngëntëpna pötak rëngap yaaröön ëlëp moö sëën kaalak kë selap utöpnaat.

25 Ök tapël namp pi pimtë möönre koröpöön kent ëëpna pöp kö sëpnaat. Ën namp e yangerak wë pi nemëën yak pim möönre koröpö këëpöt wasëpna pöp wëwë kosang koir mangkën wakaim öpnaat.

26 Pötaanök omën namp nem inëën elnëëpënëäk pöt nem ngönte kat wiak ënëm ëëp. Pël ëäk nem kak öma pörek nem inëën ru sak öpnaap. Pël ëën nem inëën elnëëpna pöp nem Pepapök ping mowasëpnaat.”

Yesu pimtë wel wiipnaataan ök mëëa

27 Yesuuk pël niak kaalak epël yenia. “Nem lupmer könöm yaëëp tol am? Ma epël mem ma? ‘Pep, nem naë oröpënëäk yaë epët wa ap was,’ pël mam ma? Pël mema pöt pangk naëpan. Könöm orö nerëëpënëäk waisaut.

28 Pötaanök Pep, ni nim yapinte kaö was.” Yesu pi pël yemaan kutömweriaan ngön nent epël irëa. “Ne nem yapinte kaö wesaut. Pötaanök kaalak kaö wasumaan.”

29 Pël ëën omën piiring taueëaurö pit ngön pöt kat wiak naröak epël yema. “Tangre kaö yera.” Pël yemaan naröak epël yema. “Ensel nampök piin ngön yema.”

30 Pël yaan Yesuuk nerek wak epël yema. “Ngön pipët nemëën naën. Ar kaamök elniipënëäk yaarö.

31 Peene Anutuuk omën ngönën wonörö këlangön yaatak niulëäk yangerakë kaöap, Seten, pi il mowasëpnaat.

32 Pöt omnarö pit ne yangerakaan wak ngaarëk këraarak nemöönak yang ël epotë omnarö pourö wa nem naë niulëëmaat.”

33 Pim ngön mëëa pöt pimtë wel wiipnaaten mëëa.

34 Pël ëën omën piiring wëaurö pit epël yema. “Ten ngön kosangtak epël kat wi yeë. ‘Yaö Mëëaup, Kristo pi akun wali wakaim öpnaap.’ Pël wiaap tol ëënak ni epël yaan? ‘Omnarö pit Omën Këëp wa ngaarëk mööpnaat,’ pël yaan. Omën Kë pöp talëp?”

35 Pël maan Yesu pi pitën epël yema. “Nem es ëwa epö arim naë akun kot nent wiaapnaat. Pötaanök ar ëwa elniipnaatak koutak ngëp elniipanok sak waiseë. Pöt omën namp koutak yesëm pöt, pim sëpna kön wiaul nasën ëëpnaat.

36 Pötaanök ëwa elnia epöökëër pöten kön wi kosang weseë. Pël ëënë pötak ar ëwa pepap nem ingre mor sënëët.”

Yuta omnarö Yesuun kön wi kosang newasën ëa

Yesu pi pël më pet irak së ëlëëp ilaan pit itnaangkën ëa.

37 Pit ngaanëër pitëm itöök Yesu pim retëng selap pan yaëënak piin kön wi kosang nemowasën eima.

38 Pöt Aisaia pim tektek ngönte epël retëng ëa pöt kë oröa.

“Aköp, omnaröa naëaan nampök tenim ngönte kön wi kosang newasën yaë. Ën Aköp, ni ya yamëngkem nim weëre kosangö pet elmëën nampökta pöten itenak kön nawiin yaë.”

39 Pël äak pitëm Yesuun kön wi kosang newasën äa pöta songönte Aisaia puuk ngön nent epël äa.

40 "Pitëm itöök itaampööre lupmeri kön wi pël äak

Anutuu naë rë olaan ompyaö mowaspanëak

Anutuuk pit it ngaap mowesak lupöt këlötë ök wes moulmëaurö."

41 Aisaia pi Yesuu kutöm ë rangiatön itneëak ngön pipot wet rëak äaut.

42 Pël äaut omën kaö narö selap pit Yesuun kön wi kosang weseëak war wasëpnaatep Parisi omnaröak ngönën keimön elmëëpanëak kas ëen yak wesak wakaima.

43 Pit Anutuuk pitëm yapinte wak isëpnaaten kent panë naën. Omnarö pitëmtok pitëmtë yapinte wak isak mapna pötenök kent pan äa.

Yesuu ngöntak omnarö kom elniipnaat

44 Yesu pi ngön äak epël yema. "Omën namp pi neen kön wi kosang newasëpna pöp nemtën pëen naëpan. Pep wes nemëen waisaup piinta kön wi kosang wasëpnaat.

45 Ën namp neen itnengempëna pöp Pep wes nemëen waisaup piinta itaampnaat.

46 Ne ëwa pepap yak omën neen kön wi kosang yenewesaurö koutak önganëak ëwa elniimëak yangerak irëaut.

47 Pötaanök omën namp nem ngönte kat wiak ngaar naön ëëpna pöp ne këlangön yaatak moulmëëmëak ngön ë pet nairën ëëmaap. Ne omnarö këlangön yaatak moulmëëmëak neiraan, utpetetakaan kama moömëak irëaup.

48 Omën namp ne kasëng nemenak nem ngönten kaaö ëëpna pöp ngön ë pet yairauröa ök pi kom elmëëpnaap. Pöt nem ngön wet rëak ök yeniak epotök akun kaöaöök ngön ë pet yairauröa yaë pöl ëëpnaat.

49 Nem ngön aim epot nemtë könöökään naën. Won, Pep wes nemëaup puuk ök neeautök pim neeaul war wesak ök niain.

50 Pël äak ne ewat wë. Ar nem Pepapë ngön ngaar önë pöt wëwë kosangët koir nimpnaat. Pötaanök nem ngön ök niain epot pim ngan rë nenautök ök niain."

13

Yesuuk pim ruuröa ingöt i moira

1 Anutuu mait elmëa akun ngëëngkët temanöm yesën Yesu pimtë ëëpnaaten epël kön wia. "Ne yanger sëp wesak nem Pepapë ngësë suma akunet temanöm yes," pël kön wiak omën pimorö yangerak wëaurö lup sant elnieima. Pim lup sant elnieima pöt om wiaan wel wiipnaat.

2 Wiap kanök ten kaömp neim wëen Setenök Yutas Keriot kakaanëp, Saimonë ruup, pim lupmeri ilaan Yesu kööre toköröa moresi moulmëëpënëak kön wia.

3 Ën Yesu pi pöt epël kön wia. "Ne nem Pepapë naëaan irëaup kaalak pim ngësë sumaap. Pötaanök pi nook omnant pout ngarangk ëëmëak rë nemëa."

4 Pël kön wiak kaömpöt sëp wesak wal ë ulpëen rangkëp përe wiak poë koröp sak kol yewas pöp nent wa ura.

5 Pël äak Yesuuk iit söwarweri lë wiak ngës rëak ruuröa ingöt i yaniir. Pël äak poë koröp pötaring kol niwesaut.

6 Pël ë Saimon Pitaë naë sëen epël yema. "Aköp, nuuk nem ingesiar yok pangk i neneirngan."

7 Pël maan Yesuuk epël yema. "Nem yeë epëten ni köpël wëen. Ënëmak ewat sumëët."

8 Pël maan Pitaak epël yema. “Nuuk yok pangk nem ingesiar i neneirngan pan.” Pël maan Yesuuk kangiiir epël yema. “Nook i naniir eëma pöt ni neering naöngan.”

9 Pël maan Saimon Pitaak epël yema. “Aköp, ingesiar pëen i neirnganëp, morre kepönre pötta i neir.”

10 Pël maan Yesuuk kangiiir epël yema. “Omën namp koröp pou iirëpna pöp pi ënëm kaalak irëpnaataan ya kaö namëngkën eëpnaat. Om ingesiar pëen kaalak iirëpnaat. Pël éaap ar kölam téauröak pourö kölam pëen naön.”

11 Pim pël niia pöt piin kup mowiipnaap tenring wëen itneëak epël yenia. “Ar pourö kölam pëen naön.”

12 Yesu pi ten pim ruuröa ingöt iir pet irak pim ulpëen waliip wa mëak kaalak tenim naë wel aisëak epël yenia. “Ar nem yaalni epëta songönten éwat wë ma?”

13 Ar neen, ‘Aköp, tenim rë yanuulaup,’ pël neaim pöt yaap, ne arim pöp.

14 Pötaanök ne arim Aköp, rë yanuulaupök arim ingöt iir yanuulë epël arök arim karuröa ingöt i moirën.

15 Arim eëneël nook peene pet yaalni. Pötaanök nem yaalni epët arök yal menak nem yeë epël eën.

16 Ne yaap pan niamaan. Inëen yaaö nampök pim ngarangkëp il nemowaspan. Ma omën ya nga wes mëen sa nampökta pim wes mëaup il nemowaspan.

17 Ar pipët éwat wë. Pöta ök eëneë pötak ërëpsawiarang eim önëët.

18 Ne ngön epët ar pouröaan neniaan. Omën nemëen wesa pöröen ne éwat wë. Pël éaap omën epot ngönën pepeweri ngön wia pöt kë rap. Pöt ngönën pepeweri epël wia. ‘Omën neering kaömp yen epopök neen utpet pan elnëepëneëak yaë.’

19 Omën pöt naaröön wiaan wet réak ök yeniak. Pötaan ënëmak oröön pöt epël kön wiinëët. ‘Pi yaap Kristo pim ök niia tapöt,’ pël kön wiinëët.

20 Ne yaap pan niamaan. Omën namp nem ya ngan rë menak arim naë wes yanimë epop sant mowasënë pöt ne tapël sant newasënëët. Èn ar ne sant elnëenë pöt nem wes nemëaup tapël sant elmëenëët.”

Yesu pi Yutasë pimëen kup mowiipnaaten war wesak mëä

(Matiu 26:20-25; Maak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 Yesu pi pël niak ulöp es mokotön epël yenia. “Ne yaap pan niamaan. Arim naëaan namp ngaaröa naë së nemëen kup mowiipnaat.”

22 Pël niaan ruurö ten it neneren ëak talëpön ya pël kön wiak ëngk ma e wesaut.

23 Pël ëak ruuröa naëaan ne Yesu pi neen kent yaaup yak pim naë wëen,

24 Saimon Pita puuk kepönööring, “Tol?” elnëak, “Talëpön yaarek pëël maan ök niap,” pël yaalnë.

25 Pël elnëen ne Yesuu ngësël ko wiak epël mëëaut. “Aköp, talëpön yaan?”

26 Pël maan Yesuuk epël yenëa. “Kaömp kaut iistak mëak mempa pipopön yeniak.” Pël neak kaömp kaut iistak mëak Yutas, Saimon Keriot kakaanëp pim ruup, yemangk.

27 Pël eën Yutas kaömp pöt nëen Seten pim lupmeri ilëa. Pël eën Yesuuk epël yema. “Omën nim eëmëak yaën pipët teënt eëm.”

28 Pël ök yemaan ten piiring wëa pörö kat wiak këëkë kön nawiin éaut.

29 Pël ëak ten naröak epël kön wiaut. “Yutas pi tiarim mon kërëep wieëaupok akun ngëëngktakëen omën nant wë wes yamë ma ngöntök yaaurö omën nant mampëneëak wes yemomë,” pël wesaut.

30 Yutas pi kaömp kaö pöt wa nak tapëtakëer kakaatianan oröak rö kan koutak sa.

Kan ngolöpö

³¹ Yutas pi oröak yesën Yesuuk epël yenia. “Peene Omën Këëp nem yapin pingët tekeri yaaröön nook Anutuu yapin pingëteta tekeri wes yamë.

³² Omën Këëp ne Anutuu weëre kosangöt tekeri yewas. Pötaanök Anutuuk Omën Këëp nem weëre kosangöt tekeri wasëpnaat. Akun wali nasën wiaan pël ëëpnaat.

³³ Nem ruurö, ne akun kot nent arring wë olëak sëen ar neen ap wasënëet. Pötaanök Yuta omnaröen mëä tapët arënta yeniak. Nem së öma pörek ar peene yok pangk newaisngan.

³⁴ Ne kan ngolöpö epël koir yaningk. Ar neneren lup sant ëeim ön. Nem ar lup sant elnieimaa pöl arta arimtok neneraan lup sant ëeim ön.

³⁵ Pël ëënë pöt omnaröak arën itaangken nem ruurö pël koröp orööpnaat.”

Yesuuk Pitaë yak mowasëpnaat war wes mëä

(Matiu 26:31-35; Maak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Pël yeniaan Saimon Pitaak epël yema. “Aköp, ni talël sum?” Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Nem së öma pörek yok pangk peene newaisngan. Ënëmak waisumëët.”

³⁷ Pël maan Pitaak epël yema. “Aköp, tol ëënak nim ënëm newaisën ëëm? Ne nimëen wel wiimëak pöt yok pangk wel wiimaat.”

³⁸ Pël maan Yesuuk kangiir epël yema. “Ni nim wëwëet nemëen këëpöt wasumëëp ma? Ne yaap pan niamaan. Kokor ngön naën wiaan ni akun nentepar nent yak newasumëët.”

14*Yesu pi tiarim Pepa ngësë sëpena kanö*

¹ Yesuuk kaalak yal menak epël yenia. “Ar ya ngës ëëngan. Anutuun kön wi kosang wesak neenta kön wi kosang newasën.

² Pöt tol ëënak? Nem Pepapë kak kaat kësang wia. Pötaanök ne wet rëak pörek së arimëen ur nant kopëta wes ulmëëmaan. Pël naën wieëanëen ne wet rëak ngön pipët arën ök neniaan ëan tapön.

³ Pël ëa pötaanök ne pörek së arim uröt kopëta wes ulmëak ar neering önëen kaalak wais nikoirumaat.

⁴ Ën nem kan suma pöön ar ëwat wë.”

⁵ Pël niaan Tomasök epël yema. “Aköp, nim kan sumë pöön ten köpël. Tol ëak ëwat sën?”

⁶ Pël maan Yesuuk epël yema. “Kan pö nemënt tapöp. Ne ngön këëtere wëwëeta pepap. Kan maim naöök së Pepa naë naaröongan. Nemënt kan kopët tapö.

⁷ Ar wet rëak neen yaap ëwat sanëen nem Pepapönta ëwat san tapön. Peenök ar piin itenak ëwat yes pël kön wiinëet.”

⁸ Pël maan Pilipök epël yema. “Aköp, ni Pepen pet elniimë pötak ten yok pangk ëënaat.”

⁹ Pël maan Yesuuk epël yema. “Pilip, ne akun wali pan arring wakaimauppe. Ni neen ëwat nasën ma? Omën neen ityaangk pöp nem Pepapönta ityaangk. Oröp ëënak ni epël yaan? ‘Ni Pepen pet elni,’ pël yaan.

¹⁰ Ni, ‘Ne Pëpaaring wëen Pep pi neering wë,’ nem yak pöt kön wi kosang nenewasën imaup ma? Nem ngön arën ök yeniak epot nemtë könöokaan nga ilak ök neniaan. Pep pi neering wë pimtok pim yaat yamëngk.

¹¹ Ar ne Pëparing wëen Pep pi neering wë nem ök yeniak epot kat wiak kosang weseë. Pël naën ëak pöt nem ya yamëngk epotön itenak kön wi kosang neweseë.

12 Ne yaap pan niamaan. Omën namp neen kön wi kosang newasëpna pöp puuk yok pangk nem ya yamëngk epot mëmpnaat. Pël ëak kaõ panë wesak mëmpö yesem pim ya pötak nemët il newasëpnaat. Ne Pepa ngësë sumen ëa pötaan pël ëëpën sa.

13 Pël ëën ar nem yapintakël kimang neanë pöt Anutuu Ruup nook nem Pepapë weëre kosangöt tekeri wesak yok pangk nimpaat.

14 Ar nem yapintak neen omën nant ëëmëak kimang neaan pöt pangk ëëmaat.”

Yesuuk Ngëengk Pulö wes mëëpënëak ök mëëa

15 “Ar ne lup sant elnëënë pötak nem ök yeniak pöl ëënëët.

16 Pël ëak ne Pepen kimang maan puuk Ël Kaamök munt namp arimëën wes mëëpnaat. Pël ëën akun wali arring wakaim öpnaat.

17 Ngëengk Pul pö ngön këët tekeri yewesa pöta Pulö omën ngönën wonöröak itaampöore ewat së pël naën yaau. Pötaanök pit sant mowesak naön ëëpnaat. Pi peene arring wë arim lupötë wakaim öpnaap. Pötaanök ar piin ewat wë.

18 Ne ar sëp niwasën ru wamir sak naöngan. Arim ngësë kaalak waisumaap.

19 Akun kot nent wia pöt pet irën omën ngönën wonöröak neen itnaangkën ëëpën sa. Ën ar pöt neen itaampunëët. Ne öp wëaup. Pötaanök arta öp öneët.

20 Akun pötakök ne Peparang wakaiman, ar neering wëën ne arring wakaiman pöten ewat sënëët.

21 Omën namp nem këm ngönte ngaar wak öpna pöp pi lup sant elnëëpnaap. Ën namp lup sant elnëëpna pöp nem Pepapök pi lup sant elmëëpnaat. Nookta tapël lup sant elmëak nem songönte tekeri wesak pet elmëën itaampnaap.”

22 Yesu pi pël maan Yutas, Keriot kakaanëp won, pim ngampupök epël yema. “Aköp, ni tol ëënak nim songönte tenimtë tekeri wes niak omën ngönën wonöröaanta pël naalmëën ëëmëak yaan?”

23 Pël maan Yesuuk kanggiir epël yema. “Omën namp ne lup sant elnëëpna pöp pi nem ngönta ënëm ëëpnaap. Pël ëën nem Pepapök pi lup sant elmëën tenip pim naë së piiring önaat.

24 Ën namp pi ne lup sant naalnëën ëëpna pöp nem ngönötë ënëm naën ëëpnaap. Ngön arim e kat yawi epot nemtëët won. Pep nem wes nemëaupök nangkën wak waisaut.

25 “Nemënt arring wë ngön epot pout ök yeniak.

26 Ënëmëak arim Ël Kaamököp, Ngëengk Pulö, Pepak nem yapintakël wes mëëpna pöök ar rë niulak arim könöt wa ngolöpngolöp niwasëpnaat. Pël ëën ar nem ök niaimaõ pöt poutön kön wiinëët.

27 Ne ar sëp niwasumëak nem mayaapët ningkën arring wiaapnaat. Nem pöt omnaröa mayaap pöta ök wontak yaningk. Ar ya ngës ëak kas ëëngan.

28 Ar ngön epël ök niaan kat wiaurö. ‘Ne kamaarek së rëak kaalak waisumaat,’ pël niiaut. Pep pi kaõap ne il newesaup. Pötaanök ar yaap neen lup sant elnëan talte nem Pepa ngësë suma pöten ërëpërëp ëën.

29 Këët naaröön wiaan wet rëak ök yeniak. Pötaan ënëmëak oröön itenak ar kön wi kosang newasënëët.

30 Yangerakë kaõap Seten pi waisëpënëak kan ko yaë. Pötaanök ne arën ngön wali neniaan ëëm sa. Pi wais ne il nenewaspan.

31 Yangerakë omën ngönën wonörö nem Pepapön lup sant yaalmëa pöten itenak kön wiipënëak pim ngön ök neeautë ënëm yaaup. Yok, wal ëak sëpa.”

15

Yesu pi wain elweë

1 Yesu pi ten pim ruuröen ök niak kaalak watepang ngön nent epël ök yenia. “Ne wain këwei ököp. Ën nem Pepap pi wain ya ngësöp.

2 Nem lööre morötë nautön eëpna pöt ngësöpök oröak il moolapnaat. Ën mor nant utöpna pöt pi mënt il mooléak ompyaö mowasèn selap utöpnaat.

3 Ar pöt, nem ngön ök niaan kat wian pötak ompyaö niwesa.

4 Pötaanök nem arring eim öma pöl ar neering eim ön. Wain mor nemor elwei yal naën pëlëer wë yok pangk nautpan. Ök tapël, arta neering naön eëne pöt kë won eëneët.

5 Ne wain songönte. Ar nem moröt. Pötaanök namp neering wëen ne piiring ömaap pim këet selap uteim öpnaat. Ën ar ne söp newesak wë arimënt omnant pangk naëngan.

6 Pötaanök neering naön eëpna pöp ngësöpök wain morötë yaë pöl il moolaan wa top éak esuwesi yemar pöl elmëepnaat.

7 Ar neering wë nem ngönte kat wiewim önë pöt ar omën nenten kimang neaan yok pangk nineim ömaat.

8 Pötaanök ar kë selap yautön nem ruurö pöt tekeri yesën önë pöt nem Pepapë weëre kosangöt oröön omnarö itaampnaat.

9 Nem Pepapök ne lup sant elnëim wë pöl nook ar lup sant yaalni. Pötaanök ar nem lup sant pöta öngpök ön.

10 Ar nem këm ngönta ënëm eim önë pötak nem lup sant pöta öngpök wakaim önëët. Neenta tapël nem Pepapë ngön ngaar weimeë pim lup sant pöta öngpök wëaup.

11 “Ne ngön pipot nem ya ërëpërep pöt arim naë oröak peö éak wiaapënëak ök yeniak.

12 Ne ngön epël niaut. ‘Nem lup sant elnieima pöl ar nener lup sant elmëeim ön,’ pël niaut.

13 Omën namp pim karuröaan wel wiipna pöpön, ‘Lup sant panë yaë,’ pël mepenaat.

14 Ar nem yeniak pöl eëne pötak nook itaangkën nem ngöntörö pël koröp orööpnaat.

15 Inëen yaaup pi pim ngarangkëpë omnant yaauten köpël wë. Pötaanök nook arën, ‘Inëenörö,’ pël naniwasën yeë. Nem Pepapë naëaan ngön kat wiaut ök niaimaut. Pötaanök ne arën, ‘Nem ngöntörö,’ pël yaniwas.

16 Arök ne arimëen kom ë neneulëen ëaurö. Nookëer ar këet selap uteim önëak yaatak kom ë niulëaut. Pël eëen arim kë pöt oröak wiaan ar nem yapintak Pepen omën nantön kimang manë pöt yok pangk nimpnaat.

17 Ne arën kosang wesak epël yeniak. Ar neneraan lup sant ëeim ön.”

Ngönën wonöröak Yesuu ruurö kööre tok elniipnaat

18 “Ngönën wonöröak kööre tok yaalniin pöt, ‘Pit wet rëak Aköpön kööre tok elmëaurö yak tenënta tapël yaalni,’ pël wasën.

19 Ar yaap ngönën wonöröa rongantak wëan talte pitëm karurö pël wesak kent elniipën. Ar pitëm toktak wonörö. Nook pitëm naëaan kama niön pitëm wëwëet söp wesaurö. Pötaan kööre tok yaalni.

20 Arën nem ngön epël niak pöten kön wiaan. ‘Inëen yaaö nampök pim ngarangkëp il nemowaspan.’ Pit neen kööre tok elnëaut. Pötaan arënta tapël elniipnaat. Pit nem ngönta ënëm yeëa talte arimteta kat wiak ënëm eëpën.

21 Pël eëpnaatak pit Pep ne wes nemëaup piin köpël éak kasëng mena. Pötaanök ar nemorö pël wesak kööre tok elniipnaat.

²² Ne yaap pitēm naē orōak ngōn ōk nemaan ēan talte pitēm saun pōtē kangut tekeri nasēn ēēpēn. Pēl ēēpnaatak ōk maan kat wiak kaaō ēaurō. Pōtaan saunat wiaapnaat.

²³ Omēn neen kōōre tok yaalnē piporō nem Pepapōnta kōōre tok yaalmē.

²⁴ Ne ya ke nentere nent omēn ngaanōrōa naēnōt pitēm tekrak mēneimaut. Pēl naēn ēan talte saunatē kangut pitēm naē naarōōn ēēpēn. Pēl ēēpnaatak pit nem ya mēna pōtōn itenak ten Pep pouwaarēn kōōre tok yaalni.

²⁵ Pēl yaē pōtak ngōnēn pepeweri ngaan ngōn kosang nent epēl ēa pōt kē yaarō. 'Pit pas neen kōōre tok elnēaut.'

²⁶ Ēl Kaamōkōp nook nem Pepapē naēaan wes mēēn arim ngēsē waisēpnaat. Pōp ngōn kēēt tekeri yewesa pōta Pulō Pepapring wēaupōk wais nem ngōnōt war wesak ōk niapnaat.

²⁷ Pēl ēēn pōt arta ngaanēer nem ya ngēs rēaurekaan akun wali neering wakaimaurō. Pōtaan nem songōnte arōkta tekeri wesak ōk anēēt."

16

¹ Yesu pi ten pim ruurōen kaalak epēl ōk yenia. "Ar kōn wi kosang yewesaut sēp wasnganok pēl niiaut.

² Pit ar pitēm ngōnēn tupōtēaan waō ē nimēēpnaat. Pēl ēak kaalak akun nent orōōn pit ar mēn wel yaniwiem Anutuun kaamōk yaalmē pēl kaar wasēpnaat.

³ Pit neen kōpēlre Pepenta kōpēl. Pōtaanōk pēl elniipnaat.

⁴ Naarōōn wiaan ōk yeniak. Pōtaanōk ēnēmak orōōn pōt epēl wasēnēēt. 'Pim ngaan ōk niia pōtak yaarō,' pēl wasēnēēt."

Ngēēngk Pulōōkē ya yamēngkaut

"Ne ngaan arēring wē yak ngōn pipot ōk neniaan ēaut.

⁵ Pēl ēautak peene pōt nem wes nemēaupē ngēsē sumēak yaēēn arim naēaan nampōk neen, 'Ni talēl sum?' pēl nenēaan yeē.

⁶ Ne sēēn omēn orōōpnaaten ōk niak pōtaan ya ngēs yeē.

⁷ Pōtaanōk ne yaap niamaan. Ne ar sēp niwesak sēēn arim naē omēn ompyaut orōōpnaat. Ne nasēn ēēma pōt Ēl Kaamōkōp arim naē newaispan. Ēn nem suma pōtak nook wes mēēn irapnaat.

⁸ Pi irapna pōtak ngōnēn wonōrō saunaring wēanre wotpil sak wēan pōta songōnte tekeri wes menak ngōn ya yamēngkauta songōnteta tekeri wes mampnaat.

⁹ Saunaring wēa pōta songōnte eptakēl tekeri wasēpnaat. Neen kōn wi kosang nenewasēn yaaurō pōtakēl tekeri wasēpnaat.

¹⁰ Ēn wotpil sak wēa pōta songōnte eptakēl tekeri wasēpnaat. Ne nem yaat pet irak Pepa ngēsē sēēn ar kaalak itnaangkēn ēēnēēt pōtakēl tekeri wasēpnaat.

¹¹ Ēn ngōn ya yamēngkauta songōnte eptakēl tekeri wasēpnaat. Anutuuk yangerakē kaōap Seten pi kēlangōn yaatak ulmēēpēnēak ngōn ē pet irak wē pōl pit tapēl elmēēpnaat pōtakēl tekeri wasēpnaat.

¹² "Ngōn kēsang wiaap ōk niamaatep peene tapētakēer ar yok pangk ēnēm naēn ēēnēēn sa.

¹³ Ngōn kēēt tekeri yewesa pōta Pulō irēak ngōn kēēta songōnte pet elniin ēwat sēnēēt. Pēl yeem pim kōnōōkaan rēak nant neniapan. Pepa naēaan kat wiaul war wesak omēn ēnēm orōōpnaatōnta ōk niapnaat.

¹⁴ Pi nem ngōnre omnant wak ōk yeniaan nem yaayat orōōpnaat.

¹⁵ Pepa omēn pout nemot. Pōtaanōk, 'Pi nem ngōnre omnant wak tekeri wes nimpnaat,' pēl niiaut."

Yesu pi sak kaalak waisëpnaap

16 “Akun kot nent won sëen ar neen itnaangkan. Kaalak akun kot nent tapël won sëen waisën itaampunëët.”

17 Pël niaan ruurö tenimtok tenimënt neneren epël määaut. “Pi tol ëënak epël ya? ‘Akun kot nent won sëen ar neen itnaangkan. Kaalak akun kot nent tapël won sëen waisën itaampunëët,’ pël yaap. Pël niak kaalak, ‘Pepa ngësë sumaat,’ pël yaap.

18 ‘Akun kot nent,’ pël ya pöt tol nenten ya? Tiar pöta songönten köpël yeë.”

19 Pël mëak ten Yesuun pëël menëak yaëen pimtok itenak epël yenia. “‘Akun kot nent won sëen ar neen itnaangkan. Kaalak akun kot nent tapël won sëen waisën itaampunëët,’ ar nem pël niak pötaan pëël neanëak yeë ma?

20 Ne yaap pan niaaman. Ar ingre ya ilak kaö panë anëët. Pël yaëen omën ngönën wonörö pit ërëpsawi ëëpnaat. Arim lupöt ya ngës ëënëët. Pël ëënëëtak pötak kaip tiin ërëpsawi koirënëët.

21 Öng namp pi ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat wiipna akunet temanöm yesën ya ngës ëëpnaat. Pël ëen ruup oröön pöt ya ngës pöt won sëen rungaap oröa pötaan ya ërëpërëp kön wi yae.

22 Pöta ök ar peene ya ngësring wë. Pël yeëtak ne kaalak arën itaangkën ënëmak ar ërëpsawaring önëët. Pël ëen omën nampök arim ërëpsawi pöt wa ëp naalniipan.

23 Akun pötak arök neen omën nentaan pëël nenëangan. Ne yaap pan niaaman. Ar nem yapintak Pepen omën nentaan manë pöt yok pangk nimpnaat.

24 Ar ngaan omën nent önëëtaan nem yapintak kimang nemaanörö. Pötaanök kimang maan ningkën arim naë ërëpsawi kësang pan oröak wiaapnaat.”

Yesu pi yangerakë omën utpetat il wesa

25 “Ne wet rëak arën watepang ngön niaut. Ën ënëm pöt kaalak watepang neniangan. Nem Pepapë songönte tekeri wesak ök niamaat.

26 Akun pötak arimtok nem yapintak Pepen kimang manëët. Nook arimëen kimang mema pöt neniaan yeë.

27 Ar ne lup sant elnëk Pepa naëaan waisaup pöt kön wi kosang yenewes. Pötaan Pepak ar lup sant yaalni.

28 Ne ngaan Peparang wakaim olëak pi moulmëak e yangerakë waisaup. Pël ëak peene wakaim olëak yanger sëp wesak kaalak Pepa ngësë sumaat.”

29 Pël niaan ruurö ten epël yemak. “Peene pöt watepang neniaan, tekeri wesak ök yeniaan.

30 Ten peene niin ewat yes. Ommarök pëlpël neniaan wiaan nim könök war wesak yaaup. Ni omën poutön ewatëp. Pötaanök ten peene ni Anutuu naëaan irëaup pöt kön wi kosang yewas.”

31 Pël maan Yesuuk kanggiir epël yenia. “Yaap, peenök kön wi kosang yewas ma?

32 Kat wieë. Akun örööpnaat pël niak pöt yok oröa. Pël ëen ar repak arim kaatë sënëak noolëk sëen nemënt ömaat. Pël ëëmaatak nemënt won. Nem Pepap pi neering wë.

33 Ar neering wëen arim naë mayaap oröak wiaapënëak niaut. Ar yangerak wë këlangön kat wiinëët. Pël ëënëëtak yangerakë omën utpetat nook il yemowas. Pël yaëen arim lupöt kosang sak ön.”

17

Yesu pim ruurō tiarimēen kaamök elniipēnēak kimang mēea

1 Yesu tenēn pēl niak we riak kutōmweriil iteneē epēl yema. “Pep, akunet yok orōa. Pōtaanōk nook nim yapin pingēt tekeri wes mempaat, nuuk nim Ruup nem yapin pingēt tekeri wes man.

2 Nuuk omēn nem naē wa neulēaurō wēwē kosangēt koir mampēak ne yangerak omnarōa ngarangk wes neulēaup.

3 Wēwē kosangta songōnte epēl. Pit ni Anutu kēēp niin ēwat wē nim wes nemēaup, Yesu Kristo, neenta ēwat ōpna pōtak wēwē kosangēt pitēm naē orō rēēpnaat.

4 Ne nim ya ngōn neaan pōt mēnak pet irumēak yeē. Pēl yeem yangerak nim yapin pingēt tekeri wes yemangk.

5 O Pep, ngaan kutōmre yang naarōon wiaan ne nim naē wē kutōm ē rangiatring wakaimaut. Pōtaanōk kaalak peene ē rangi tapēt nan.

6 “Ne yangerakē omēn nim ne nenan pōrōen nim songōnte ōk maimaut. Omēn nimēen yaō wesak nem naē wa neulēa pōrō nim ngōnta ēnēm yaē.

7 Pēl ēak omēn ne nenan pōt pout nim naēaanōt pōt pit ēwat yes.

8 Ngōn pout ne nenan pōt nook pit mangkēn yeō. Pēl ēak ne nim naēaan waisan pōt pit ēwat sak nuuk ne wes nemēan pōtenta kōn wi kosang yewas.

9 Ne pitēmēen kimang yeniak. Omēn ngōnēn wonōrōaan won, omēn nim ne nenan pōrōaan kimang yeniak. Ni pit nimēen yaō wesaurō pōtaanōk.

10 Omēn nim piporō tepērimorō. Nem eporō tepērimorō. Pit nem weēre kosangō pet yaalmēen nem yapin pingēt orō yarē.

11 Pit pōt yangerakē wēwēet om yal menak ōpnaarō. Ēn nem yangerakē wēwēet pet yair. Pēl ēak ne nim naē waisumaan yeē. Pep, ni ngēēngkēp, nim weēre kosang nenan pōtring nuuk ngarangk elmēm. Pēl ēēn muumōngk ōpnaan. Pēl ēak tepērim lup kopētēmer sak wē pōl pitta tapēl ēak ōpnaat.

12 Ne pitring wē nim weēre kosang nenan pōtring ngarangk elmēm muumōngk wakaimaut. Ne ngarangk yaalmēen namp kō nasēn. Nim ngōnēntak ēan pōt kē rapēnēak kopēt namp kō sēpēnēak yaō ēan pōpōkēer kō sa.

13 Ne peene nim ngēsē aprumēak yeē. Pōtaanōk nem ērēpsawiet pitēm lupōtē orōak ulōl sak wiaapnaataan yangerak wē ōk yeniak.

14 Ne nim ngōnōt ōk mē pet irēn omēn ngōnēn wonōrō pit kōore tok yaalmē. Pōt ne omēn ngōnēn wonōrō pitēm yaaul naēn ōk tapēl pitta omēn ngōnēn wonōrō pitēm yaaul naēn. Pōtaanōk kōore tok yaalmē.

15 Ne pit yangerakaan ōmēak kimang neniaan. Omēn utpetapē moresiaan ē moulmēmēak kimang yeniak.

16 Ne omēn ngōnēn wonōrō pitēm yaaul naēn, ōk tapēl pitta omēn ngōnēn wonōrō pitēm yaaul naēn.

17 Nim ngōn kēētak kom elmēmēn nimēen yaō sak ōpnaan. Nim ngōn pōt kēēt.

18 Nuuk neen ya ngōn neak yangerak omnarōa ngēsē wes nemēen pōl nook pit ya ngōn mēak omnarōa ngēsē wes yemomē.

19 Nuuk pit ngōn kēētak kom elmēmēn nimēen yaō sak ōpēnēak nook nem wēwēet pitēmēen yaō yemowas.

20 “Ne pitēmēen pēen kimang neniaan. Omēn pitēm ngōn kat wiak neen kōn wi kosang wasēpna pōrōaanta yeniak.

21 Ne omēn eporō pourō lup kopētēmer sak ōpna pōtaan kimang yeniak. Pep, ni neering wēēn nem niiring wē pōl pit tepēring ōpēnēak kimang yeniak. Pēl ēēn ngōnēn wonōrō pit pōten itenak nuuk ne wes nemēen waisan pōt kōn wi kosang wasēpēnēak pōtenta kimang yeniak.

²² Pit tepërim lup koftermer sak wë epël pitta tapël sak öpënëak ë rangiat nim ne nangkën pöt nook pit yemangk.

²³ Pit lup kopëtemer panë sak öpnaataan ni neering wëen ne pitring wë. Pël ëen omën ngönën wonörö pit pöten itenak nuuk ne wes nemëen waisan pöten kön wiak nuuk ne lup sant yaalnëen pöl pit lup sant yaalmë pötenta kön wiipnaat.

²⁴ Pep, omën nim ne nangkën pörö nem kutöm ë rangiat itaampnaan nem ömaarek ten pourö önëak kimang yeniak. Nem kutöm ë rangi pöt ni ngaanëer kutömre yang won wiaan ne lup sant elnëak nenaup.

²⁵ O Pep wotpilëp, omën ngönën wonörö pit niin köpël wëen nookëer niin ëwat wë. Ën omën nem naë wë eporö pit nuuk ne wes nemëen waisan pöten ëwat wë.

²⁶ Ne nim songönte tekeri wes menaut. Pël ëak tekeri wes meneim ömaat. Pël ëen ne lup sant yaalnëen pöl pitta tapël elmëen. Pël ëen ne pitring ömaan."

18

Yesu Kesemani wëen ngaarök wali wa

(Matiu 26:47-56; Maak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Yesu pi kimang ngön pet irak pim ruurö ten koirak i Kitron pömer olëak ëngk komuntakël Olip ya newer wieëa pörökë saut.

² Pörök së wëen Yutas ngaröen kup mowiiipnaap pi Olip ngës pöön ëwatëp yak Yesure ruurö ten ngës pöök kët poutë pörök wa top ë yaaut yak.

³ Pörök së wëen Yutas pi Rom nga naröere kiri ar yaaö kaöaröere Parisi ngönën omnaröa naëaan polis narö koirak nga ë omnant wak es mangiak waisa.

⁴ Pël ëen Yesu pi omnant elmëepna pötön ëwat wëak kepöngk wiak naë së epël pëel yema. "Aë, ar talëpön ap weseim?"

⁵ Pël maan epël yema. "Ten Yesu Nasaret kakaanëp koirënëak yewais." Pël maan Yesuuk epël yema. "Ne tapöp." Pël mëak itaangkën Yutas ngaröen kup yemowiem pit pourö wëa.

⁶ Pël ëen pit pim, "Ne tapöp," pël mëëa pötaan kasngaë kan së yangaak yengenti.

⁷ Pël ëen kaalak rangk pëel yema. "Aë, ar talëpön ap weseim?" Pël maan epël yema. "Yesu Nasaret kakaanëpön."

⁸ Pël maan Yesuuk epël yema. "Ne tapöp niakat. Ar nemtën ap yewas pöt omën eporö om wes momëen sëp."

⁹ Pi pim wet rëak Anutuun, "Omën nim ne nenan pörö namp ap naön," pël mëëa pöt kë rapënëak ngön pipët mëëa.

¹⁰ Pël yemaan Saimon Pita pi öpwer wëaup yak yepatuukaan përeak kiri ar yaaö wotöököpë inëen ru namp yapinte Malkas pöp möak pim kat yaapkëep per olëa.

¹¹ Pël ëen Yesuuk Pitaan epël yema. "Öpwer kaalak yepatuuk më. Këlangön Pepak yenangk epot sëp newasngan."

Pit Yesu wak Anasë naë sa

¹² Pël maan ngaröere pitëm wotöököpë polisörö pit Yesu wali wak wii tëa.

¹³ Pël ëak pit pi wak wet rëak Anasë naë sa. Pöt Kaiapas pi akun pötak kiri ar yaauröa wotöök wëaup Anasë koontup wak wëa.

¹⁴ Kaiapas pöp wetkaal Yuta omnaröen, "Omën pourö kö sënganëen kopëtapök wel wiipna pöt ompyaut," pël mëëa pöp.

Pitaak Yesuun yak mowesa

(Matiu 26:69-70; Maak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Ten Saimon Pita pit Yesu wak yesën ënëm saut. Pël ëak kiri ar yaaö wotöököp pi neen ewatëp yak nemënt Yesuu ënëm kiri ar yaaö wotöököpë ëmööké öngpök ilëaut.

¹⁶ Ën Pita pi om ëm ngësöök taueëa. Pël ëën kiri ar yaaö wotöököpë ewatëp nook kaalak ka tomök orö öng ëm kanëra ngarangk wëa pöpön mëak Pita koirak öngpök saut.

¹⁷ Pël ëën öng ëm kanëra ngarangk pöpök Pitaan epël yema. “Yesuu ruuröakaan namp ni koröp.” Pël maan Pitaak, “Ne won,” pël yema.

¹⁸ Pël mëak polisre inëën yaaurö tomök ëp ëën es merak taueë mor yesa pöröa naë së es mor yes.

Kiri ar yaaö wotöököpök Yesuun pëël mëëa

(Matiu 26:59-66; Maak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Kiri ar yaauröa wotöököpök Yesuun pim ruuröen pëël mëak omnaröen ngönën ök yamëëa pötenta pëël mëëa.

²⁰ Pëël maan kangiiir epël mëëa. “Ne omnaröa ëöetak ngön ök yamëëaup. Yuta omnaröa ngönën tupötëere ngönën tup kaöetak wa top ëak wëën ök yamëëaup. Ëlëëp naën.

²¹ Tol ëën neen pëël yenëaan? Nem ngön ök yamëëauröen pëël ma. Pit nem yamëëa pöt ewat wëerek kat mowi.”

²² Pël yemaan polis namp pim naë taueëaupök Yesu mor kaë momöak epël mëëa. “Ni wotöököpön pil mangan.”

²³ Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ne ngön utpet yak pöt utpet pöt war wesak aan ten kat wiinaatep. Yaap yakap oröp ëënak pas yenëmöön?”

²⁴ Pël maan pim moresiarië wii motëa pöt om ëaul ëaan Anasök wes momëën kiri ar yaaö wotöököp, Kaiapas, pim ngësë sa.

Pitaak kaalak Yesuun yak mowesa

(Matiu 26:71-75; Maak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita pi es mor yesem tauaan piiring wëa pöröak epël yema. “Niinta pim ru namp koröpök.” Pël maan pi yak wesak, “Ne won,” pël yema.

²⁶ Pël maan kiri ar yaaö wotöököpë inëën ru namp Pitaë öp möak katëëp per olëa pöpë karipök epël yema. “Yaap, ne itaangkën Olip yaöök piiring wëën itenaut koröp.”

²⁷ Pël maan Pitaak epël yema. “Ne won.” Pël yemaan kokor namp ngön ya.

Pit Yesu wak Pailatë naë sa

(Matiu 27:1-2, 11-14; Maak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Pit wangam kan röökëer Yesu Kaiapasë naëaan mësak Rom yang ngarangkëpë ka kaöetakë mësak yes. Pël ëak pitëmënt pörö yang ngarangkëpë kaatak lup kewil ëëpanëak kakaati neilan ëa. Pöt tol ëënak? Pit lup kewil ëak pöt Anutuu mait elmëa akun ngëëngktak kaömp nanën ëëpën sa pötaanök.

²⁹ Pël wesak om tomök tauaan Pailat pi pitëm naë së epël pëël yema. “Ar oröpmor ëën omën epop ngön yaatak ulmëëenëak mësak yewais?”

³⁰ Pël maan pit epël yema. “Pi utpet naën ëanëën ten pas mësak newaisën ëan tapön.”

³¹ Pël maan Pailatök epël yema. “Arimtok mësak së ngön yaatak ulmëak arim ngön kosangta wieëaul elmëëë.” Pël maan Yuta omnaröak epël yema. “Ar Rom omnarö arim ngön kosangtak tenim naë omën yamëngkautaan nga wia.”

³² Yuta omnarö pit pël yemaan ngaan Yesu pimtök pim këra yetaprak möön wel wiipnaat ngön pël mëëa pöt kë oröa.

³³ Pël maan Pailat pi kaalak kakaati ilë wë Yesuun ngön maan seën epël mëëa. “Ni Yuta omnaröa omën omp aköp ma?”

³⁴ Maan Yesuuk epël mëëa. “Ngön pit nimtök kön wiak yaan ma omën naröak ök niaan yaan?”

³⁵ Pël maan Pailatök kangiiir epël mëëa. “E, ne Yuta omnamp ma? Nimtë omnaröere kiri ar yaaö kaöaröak nem naë mësak wais yanuuléep. Ni tolël äaup?”

³⁶ Pël maan Yesuuk kangiiir epël mëëa. “Nem omnarö wa ngaöök yamëa pöt yangerakaan wonte. Pël ëëëanëën nem ruuröak nga elmëën Yuta omnaröak ne neneön ëan tapön. Nem omnarö wa ngaöök yamëa pöt yangerakaan wonte.”

³⁷ Pël maan Pailatök epël mëëa. “Ën ni omën omp ak namp ma?” maan Yesuuk epël mëëa. “Nim neen omp ak namp pël yenëaan pipët yaap. Ne ngön këët tekeri wasumëak yangerak wes nemëën nem ëlëpök newilaup. Pötaanök namp pi ngön këëta ënëm ëëpna pöp nem këm ngönte kat wiipnaap.”

³⁸ Pël maan Pailatök epël mëëa. “Ngön kë pöt tol nent?”

Pailatök Yesu këra yetaprak mööpënëak mëëa

(Matiu 27:15-31; Maak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pël mëak kaalak tomökël orö epël yema. “Nem piin nga elmëëma utpet nent pim naëlaan nokoirën.

³⁹ Arim yeë pöl ne Anutuu mait elmëa ngëëngk akunetak omën namp wii kaatakaan öpënëak wes nimë yeë. Pötaanök ne ar Yuta omnaröa omën omp aköp wes nimëën sëpën ma?”

⁴⁰ Pël maan pit ngön ë olëak epël yema. “Pipmor won. Ni Parapasökëer wes nimë,” pël yema. Parapas pöp pi omnarö mënak pitëmot kain yëwaup.

19

¹ Pailatök pim ngaaröen maan Yesu pol koröp wapötringöök momöa.

² Pël ëak ngaaröak ökre was mëak wii këmampön ulte ket ëak kepönöök mowaëak ngaaröa ulpëën köp möa namp wa momëa.

³ Pël elmëak naë së epël mëëa. “Yowe, Yuta omnaröa omën omp aköp,” pël mëak mor kaë momöa.

⁴ Pël yaëën Pailat pi kakaatiaan orö Yuta omnaröen epël yema. “Iteneë. Ne piikaan nga elmëëma utpet nent nokoirën. Pötaan arimëntta ewat sënëak wes yanimë.”

⁵ Pël mëak Yesu pi këmampön ulre ulpëën pötring mësak tomök orö ulmëak epël yema. “Omën epopön iteneë.”

⁶ Pël maan kiri ar yaaö kaöaröere polisörö iteneë ëlak wiak epël yema. “Këra yetaprak möön wel wiip. Këra yetaprak möön wel wiip.” Pël yemaan Pailat pi epël yema. “Piikaan nga elmëëma utpet nent nokoirën. Pötaanök arimtok wak këra yetaprak momöëe.”

⁷ Pël maan Yuta omnaröak epël yema. “Pimtök pimtën, ‘Ne Anutuu Ruup,’ pël yamëem Anutuu yapinte wa ngep yaë. Pötaanök tenim ngön kosangtak, ‘Pi wel wiip,’ pël ya.”

⁸ Pël yemaan Pailat pi ngön pöt kat wiak kas pan ëa.

⁹ Pël ëak kaalak Yesu mësak pim ka kaöeta kakaati ilë epël mëëa. “Ni tarëkaan oröaup?” Pël maan Yesuuk kangiiir nemaan ëa.

¹⁰ Pël ëën Pailatök epël mëëa. “Töl ëënak neen ngön nenëaan yaën? Ne wil niulëëmaare këra yetaprak nimööma poutë weëre kosangët pangk äaup. Ni pöten köpël ma?”

11 Pël maan Yesuuk kangiiir epël mēea. “Anutuuk weëre kosang naningken éanēen neen ngep éak nenēaan éan tapōn. Pōtaanōk omēn ne newak nim ngēsē wes nemēa pōpē saunetak nimēt il yewas.”

12 Pël maan Pailat pi ngōn pōt kat wiak wes momēēpēnēak yemaan Yuta omnarōak ngōn éak epël yema. “Ni omēn pipmor wes mēēmē pōt Rom omēn omp ak kaōap Sisa ngōntre kar naalmēēn ēēmēēt. Omēn namp pi pimtōk pimtēn omēn omp akōp apna pōp pi Sisa piin kōōre tok elmēēpnaat.”

13 Pël maan Pailat pi ngōn pōt kat wiak Yesu mēsak tomōkōl orō ngōn ē pet yaira urtak wel aisēa. Ur pōta yapinte Kēl Purpurwer. Pōwer Yuta ngōntak Kapata pël yamēea.

14 Akun pōt Anutuu mait elmēa akun ngēēngktakēēn omnant wa kōn yaaō kēttak yak kētēp luptak wēēn Pailatōk Yuta omnarōen epël yema. “Arim omēn omp akōpōn iteneē.”

15 Pël maan pit ngōn éak epël yema. “Pi wel wiip, wel wiip. Kēra yetaparak mōōn wel wiip.” Pël maan Pailatōk epël yema. “E, arim omēn omp akōp kēra yetaparak mōōmēak yak ma?” Pël maan kiri ar yaaō kaōarōak epël yema. “Ten omēn omp ak munt nampta won, Sisa kopētap.”

16 Pël maan Pailat pi ngōn pōt kat wiak Yesu kēra yetaparak mōōpēnēak ngarōa naē wes yemomē.

Yesu kēra yetaparak mōa

(Matiu 27:32-44; Maak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Ngarō pit Yesu pimtē kēra yetapēr menak waalēn kakaan mēsak yang lup nenta yapinte Kepōn Kos, Yuta ngōntak Kolkota, pōrekē yes.

18 Pōrek sē Yesu kēra yetaparak mō yemoulmē. Yesu tekarak, ēn omēn naar, namp we naōōk ē yaulmē.

19 Pël ēēn Pailatōk ngōn nent epël retēng éak kēra yetaparak wi yaulmē. “Yesu, Nasaret kakaanēp, Yuta omnarōa omēn omp akōp.”

20 Yesu yetaparak mōa yang lup pōt Yerusalem kak naē yak Yuta omnarō kamtaōōk kaal wak yeem sangk kel yeēa. Retēng pōt Pailatōk Yuta ngōntakre Rom ngōntakre Krik ngōntak poutē wi ulmēaut.

21 Pël ēēn Yuta omnarōa kiri ar yaaō kaōarōak Pailatēn epël yema. “Ni, ‘Yuta omnarōa omēn omp akōp,’ pël retēng ēēnganēp. Epël ē. ‘Puuk, ‘Ne Yuta omnarōa omēn omp akōp,’ pël yaapok,’ pël retēng ē.”

22 Pël maan Pailatōk epël yema. “Yok retēng éanrek epël wiaap,” pël yema.

23 Ngarō pit Yesu yetaparak mō ulmēak pim ulpēēnre poē korōpōt kom éak kong nent wesak neenemot éa. Pël éak pit pim ulpēēn waliip omnarōa ket yeem ilak korir namēēnēp wa.

24 Pël éak pit neneren epël ok mēea. “Tiar epop kelinganēp. Om ngasamtak wiak talēpōk opēn pōten itaampa.” Pit pël ēēn ngōnēntak epël éa pōt kē orōa.

“Pit nem ulpēēnre poē korōpōt kom éak wak ngasamtak wiak talēpōk nem ulpēēn waliip opēn pōten itena.”

Pël wia pōtak ngarō pit pël éa.

25 Yesu kēra yetapra ingtak ōng epël éak taueēa. Yesu ēlēpre ēlēpē nangapre Maria, Klopasē ōngōpre Maria Matala kakaanēp pël éak taueēa.

26 Pël ēēn Yesu pi itaangken pim ēlēpre ne pim ru kent yaup, tenip pim naē tauaan ēlēpōn epël yema. “Ma, epop nim ruup.”

27 Pël mēak neen epël yenēa. “Epop nim ēlēp.” Pël nean akun pōtak ne Maria mēsak nem kaatak sē ulmēak ngarang elmēēimaut.

Yesu wel wia

(Matiu 27:45-56; Maak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Pël mëak Yesu pi pim yaat pet yair pël kön wiak ngönëntak wia pöt kë rapënëak epël ya. “Ne iiten yaë.”

²⁹ Pël yaan pit i kaö kel newer wak wain i som kep nent peö ëak wieëa pötak wariak këkalëp naö yapinte isop pöök wa téak këmtak yemowas.

³⁰ Pël ëen Yesu i pöt nak epël ya. “Yok pet yair.” Pël ëak kepönö töak ngemaan pim könöp oröön wel yawi.

Nga omën nampök Yesuu kalapmorök ingëp wesira

³¹ Anutuu mait elmëa akun ngëëngktakëen Yuta omnarö pit omnant wa kön yeëa. Pötaanök pit omën sokur akun ngëëngktak këra yetaprak möaurö ngaarëk utaapnaaten kaaö ëen së Pailatën epël mëëa. “Ten yok pangk së ing kilöt rë moutak sokur ent ë wiin ma?”

³² Pël maan Pailatök ngaarö wes mëen së omën Yesuu naë möa pöaarë ing kiltepar rë yemout.

³³ Pël ëak Yesuun itaangkën pi yok wel wia ëen ing kiltepar nemoraan yaë.

³⁴ Pël ëautak nga omën kopët nampök ingëper kalapmorök wesirën iire ëröt yaarö.

³⁵ Omën pöt yaëen itenaup nook arta kön wi kosang wasënëak ngön yaap ök yeniak. Ne ewat wë ngön yaap yeniak. Pötaanök ar kön wi kosang wasën.

³⁶ Ngönëntak epël wia pöt kë rapënëak oröa. “Pit pim kos naö mö narëëpan.”

³⁷ Ën ngönëntak ngön munt nent epël ëa. “Omnarök pitëm ingëp möëa pöpön itaampnaan.”

Yesu weera

(Matiu 27:57-61; Maak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Yesu wel wiin Arimatia kakaan omën namp Yosep ngaan Yesuu ru sak wakaimaupök Yuta omën kaöaröen kas ëen ëlëëp wëaupök Pailatë naë së Yesuu sokur ent ëëpënëak ök mëëa. Pël ëen Pailat pi kuure mak maan së sokur ent ëa.

³⁹ Pël ëen Nikotimas ngaan röök nentak Yesuu naë sa pöp pi kolap köp nga kamp yaaö kep nent pim könömët 45 kilokram pöta ököf wak sa.

⁴⁰ Pël ëen piarip Yuta omnaröa welarö weerëpënëak yaaul kolap köp nga kamp yaaö pöt wa momëak poë koröpöök kör koëa.

⁴¹ Yesuu yetaprak möa yang lup pöta nokoliil ngës naö wieëa. Ngës pöök omën sokut wak së wiipënëak yaö ëa kël öngöp naö wieëa. Pö omën namp nawiinö.

⁴² Pöt Anutuu mait elmëa akun ngëëngktakëen Yuta omnarö pit omnant kön yaëen kël öngöp pö naë wiaan yak piarip Yesuu sokur wak së weera.

20

Yesu weletakaan wal ëa

(Matiu 28:1-8; Maak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Santeetak röökëer Maria Matala kakaanëp koutaring omën yangaöökë sa. Pël ëak së itaangkën kël ur wari ulmëampel wa olaan kan të wieëa.

² Pël ëen pi itenak pöömpö wais ten Saimon Pitaë naë oröak epël yenia. “Pit tiarim omp aköp wak së tarëk wia wes? Ten köpël.”

³ Pël niaan ten Pita kaatakaan oröak omën yangaöökë saut.

⁴ Pël ëak kan kourak yesem nook Pita ënëm rë moolëak ne wet rëak omën yangaöök së oröaut.

⁵ Pël ëak ne öngpök neilaan. Om tok ori öngpök itaangkën Yesuu poë koröp pëenö wieëa.

6 Pël äak wëen Saimon Pita pi nem ënëm wais omën yangaöökë öngpök së itaangkën poë koröpö wieëa.

7 Pël ëen itaangkën poë koröp Yesuu kepönöök kör koëauta wieëa. Pö muntaöring erën äak wi naön. Ponspons ëau pëlëer wieëa.

8 Pël ëen wet rëak së oröaup nookta öngpök së itenak kön wi kosang wesaut.

9 Pël ëa akun pötak Anutuuk ngönëntak, “Pi weletakaan wal ëëpnaap,” pël ëa pöt kön nawiin ëaut.

10 Pël äak tenip kaalak kakël saut.

Yesu pi Maria Matala kakaanëp ëö pet elmëa
(*Matiu 28:9-10; Maak 16:9-11*)

11 Maria pi omën yangaöök om wë ing aim wiak kël öngöpöök tok oriak itena.

12 Pël äak itaangkën ensel naar ulpëen kölamaar mëëauwaar kël öngöpöökë kakaati Yesuu urtak, namp ingesiare urtak namp kepönöökë urtak äak wel aisaëëëa.

13 Pël ëëëaurekaan epël mëëa. “Öng epop, ni tol ëënak ing yaan?” Pël maan epël mëëa. “Omnaröak nem Aköpë sokur wa pi nerek wia. Ën ngaöl yeëep pit korak tarëk wia wes? Ne pöten köpël.”

14 Pël mëak kaip ti itaangkën Yesu tauëëa. Pël ëen Maria pi itenak, “Epop Yesu,” pël newasën ëa.

15 Pël ëen Yesuuk epël mëëa. “Öng epop, ni tol ëënak ing yaan? Talëpön ap yewasën?” Pël maan Maria pi ngës pöökë pepapök ya wesak epël mëëa. “Kaöap, nuuk pim sokur wak së nerek wiaup pöt wiaurekën ök nea. Pël ëen ne së ömaan.”

16 Maan Yesuuk epël mëëa. “Maria.” Pël maan Maria pi kaip tiak Yuta ngöntak, “Raponai,” pël mëëa, pöt tiarim ngöntak, Rë yanuulaup.

17 Pël maan Yesuuk epël mëëa. “Ni ne wali neöngan. Ne nem Pepapë ngësë nawisën wë. Pël ëaarek ni së nem karuröen epël ök mam. ‘Ne Anutu nem Pepapë ngësë isumaap. Nem Pep pöp arim Pepap. Ën nem Anutu pöp tapël arim Anutu.’”

18 Pël maan Maria Matala kakaanëp pi wais ten Yesuu ruuröen epël yenia. “Ne omp aköpön itenaut.” Pël niak Yesu ngön piin mëëa pöt tenën ök niiaut.

Yesu pim ruurö ëö pet elmëa
(*Matiu 28:16-20; Maak 16:14-18; Luk 24:36-49*)

19 Yesuu ruurö ten Sante rö kan Yuta omnaröen kas ëen ka kan wari ulmëak kakaati wëen Yesu pi wais tenim tekarak tauëë epël yenia. “Arim naë mayaap wiaap.”

20 Pël niak pim kalapre morre pöt pet elniin piin itenak ya kë saut.

21 Pël yaëën Yesuuk kaalak epël yenia. “Arim naë mayaap wiaap. Pepak ne wes nemëen waisaut, nook tapël ar wes yanimë.”

22 Pi pël niak pul mën nimëak epël yenia. “Ar Ngëëngk Pulö weë.

23 Pël äak omnaröa saunat kërë moolaan won sëpnaat. Ën nemokërëen ëen pöt om wiaapnaat.”

Yesuuk Tomas ëö pet elmëa

24 Yesu ten pim ru pöröen ëö pet elnia akun pötak tenim kar namp yapinte Tomas yapin nent Ruprup Äak Wilaup, pi won.

25 Pël ëen tenök piin epël ök mëëaut. “Ten Aköpön itenaut.” Pël maan Tomas pi epël yenia. “Nemtok nem itöörarök pim moresiare wap sëëteparën

itaampöore mor wotööring morö itaampöore en kalapmorök ingöp äa seltak mores wesir itaampö pël naën äëma pöt yaap newasngan.”

²⁶ Wë sant nent won sëên Santeetak Yesuu ruurö ten Tomasring kaalak kakaati wa top äak ka kan wari ulmäak wëên Yesu pi kaalak wais tenim tekarak tauëë epël yenia. “Arim naë mayaap wiaap.”

²⁷ Pël niak Tomasën epël yema. “Nim mor wotö nem moresi wiak itan. Pël äak mores nem kalapmorök ingöp äa seltak wesir. Pël äak kön selap äënganöp kön wi kosang newasum.”

²⁸ Pël maan Tomasök epël yema. “Ni nem Aköp. Ni nem Anutu.”

²⁹ Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni neen itenakök kön wi kosang yenewasën ma? Omën neen itnaangkënöröak kön wi kosang newasëpna porö èrëpërëp äëpnaarö.”

Son pim pep epwer retëng äauta songönte

³⁰ Yesu pi tenim itöök retëng selap pan imaut. Pël äa pöt ne pout pep epweri retëng naën.

³¹ Ne pi Anutuu Yaö Mëëaup, Kristo, Anutuu Ruup pöt ar kön wi kosang weseimëë pim naëaan wëwë kosangët koirënëëk yak kopët eptepar retëng yëë.

21

Ru 7 porö i kaöök wëên Yesu ëö pet elmäa

¹ Wë akun nentak Yesuu ruurö Taipirias i kaöök së wëên Yesu tenim naë oröa. Ten ru eporö,

² Saimon Pitaare Tomas yapin nent Ruprup Äak Wilaup, Nataniel Kena kak Kalili yangerakaanëpre Sepeti pim ruaarre ten Yesuu ru munt naar pël äak wëên oröa.

³ Wë Saimon Pita pi epël yenia. “Ne i kaöök imën nga ë sumaan.” Pël niaan ten epël mëëaut. “Tiar pourö sëpenaan.” Pël mëak tenta wangaöök ilëak ten pourö së röök pötak animaö namp naön äaut.

⁴ Ten i kaöök së wëên ëwa téak kët mapënëak yaëën itaangkën Yesu pi i pisöök tauëëa. Pël ëën ten itenak piin Yesu pël newasën äaut.

⁵ Pël yaëën Yesuuk epël yenia. “Nem ruurö ar imën namp koran wesetak?” Pël niaan ten epël mëëaut. “Won pan.”

⁶ Pël maan pi epël yenia. “Ar wangaöökë ë yaapkeëlöök olaë. Pël äak narö korönëën.” Pel niaan ten iirëep kaöökë öngpok olaan imënörö kësang pan ilëak peö äak wëên werunëak poprak äaut.

⁷ Pël ëën nook Pitaan epël mëëaut. “Ëngkop Omp Aköppe.” Pël maan Saimon Pita pim ulpëënöp përë wiak ya yamëngkem wëaurekaan Omp Aköpë yapinte kat wiak ulpëënöp wa mëak i kaöök sörok yoola.

⁸ Pël yaëën ten wangaöökë ngarëk së imën iirëep weru wiaut. Pöt i pisö wali won, kot nent temanön, 100 mita pöta ök.

⁹ I pisöök së el ulmäak itaangkën es newes meraan imënre kaömp nant ar ëëëa.

¹⁰ Pël ëën Yesuuk epël yenia. “Ar arim imën peene wan poröakaan narö wak waiseë.”

¹¹ Pël niaan Saimon Pita pi wangaöökë ngarëk is iirëep weru i pisöökël yawi. Pël äak itaangkën imënörö peö pan ëëëa. Pitëm saareet 153 pöt selap pan iirëep ilëpna saltak nailën äaut.

¹² Pël äaan Yesuuk ten së kaömp nën yenia. Pël ëën ten pourö, “Epop Omp Aköp,” pël wesak tenëkaan nampök Yesuun, “Ni talöp?” pël nemaan äaut.

¹³ Pël ëën Yesuuk wais kaömpöt kom ë ninak imënöröeta tapël yaë.

14 Yesu pi weletakaan wal ë wë tenim naë orö nirëen nentepar nent ëa pöt pipët.

Yesuuk Pitaan sëpsëpörö ngarangk ëëpna pötaan akun nentepar nent ök mëëa

15 Ten kaömp na pet irak Yesuuk Saimon Pitaan epël yema. “Saimon, Sonë ruup, nim neen lup sant yaalnëen pöt eporöaat il yemowasën ma won?” Pël maan Pitaak epël yema. “Omp Aköp, yaap ni ëwat wëen. Ne lup sant yaalni.” Pël maan Yesuuk kanggiir epël yema. “Ni nem sëpsëp ruurö ngarangk ëeim öm.”

16 Pël mëak Yesuuk kaalak akun nentak epël yema. “Saimon, Sonë ruup, ni neen lup sant yaalnëen ma?” Maan Pitaak epël yema. “Aköp, yaap ni ëwat wëen. Ne lup sant yaalni.” Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni nem sëpsëpörö ngarangk ëeim öm.”

17 Pël mëak kaalak akun munt nentak epël yema. “Saimon, Sonë ruup, ni neen lup sant yaalnëen ma?” Pël maan Pita pi Yesu pim akun nentepar nent, “Ni neen lup sant yaalnëen ma?” pëël mëëa pötaan ya ngës ëak epël yema. “Aköp, ni omën poutön ëwat yaaup. Nem niin lup sant yaalni pötenta ëwat wëen.” Pël maan Yesuuk epël yema. “Ni nem sëpsëpörö ngarangk ëeim öm.”

18 Ne yaap pan niamaan. Ni ngaan ulwas wë kan nim kent kön wiautëël sumëak nimtök nim yepatu urak seimaup. Wë ulöp sumë pötak nim moresiar elmëak wëen maim nampök wii nitëak nim kaaö ëëmë pöl mës nuwak sëpnaat.”

19 Yesu pi ngön pipët Pitaë wel wiipna akunetak Anutuu yapinte wak isëpnaat pötakëlök mëëa. Pël mëak kaalak epël yema. “Nem ënëm ëëm.”

Yesuu ru kent yaaup, Son, pim ngönte

20 Yesure Pita piarip yesem Pita pi kaip ti itaangkën ne piarpim ënëm yesan. Ne ngaan kaömp naö akunetak Yesuu naë wel aisëëë piin epël mëëaut. “Aköp, talëpök niin kup mowiipën?”

21 Pël ëen Pitaak neen itenak Yesuun nemëen epël yema. “Omp epop tolël ëëpën?”

22 Pël maan Yesuuk kanggiir epël yema. “Nem kentöök pi om wëen ne kaalak waisuma pöt nemtëët. Ën ni nem ënëm ëëm.”

23 Pël maan pit repak së pitëm karuröen epël mëëa. “Omën pöp wel nawiin ëëpën ya,” pël mëëa. Pël ëaap Yesu pi pöt, wel nawiin ëëma pöten nemaan. Pi om epël mëëa. “Nem kentöök pi om wëen ne kaalak waisuma pöt nemtëët.”

24 Yesu pi neenök ngön pipot ëa. Ne tapöpök ngön epot retëng ë yaningk. Epot pout yaaupöt. Nem karuröeta nem epotön yaap ya pël yewas.

25 Yesu ya ke nentere nent mëneimaut kësang wiaap. Ne kön wiin pöt pout pepatë wiipena pöt selap pan ëëpnaat.

Ngön Yaaö Omnarö

Yesu wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 33 pöta ök won sêen Luk puuk Ngön Yaaö Omnaröa Ya Mêmpeimauta Ngön epêt retêng ëa. Pi wet rêak Yesuu ngön ompyaut retêng ëak kaalak epêt ëa. Ngön epêt, Ngëêngk Pulöök kaamök elmëen Yesuu ruuröak ngön ompyaut Yerusalem kak ngës rêak ök mëak Yutiaare Sameria yang pötë ök maö sa. Pël ëak yang nantë ök maö së pet ira. Pitaë ya mënauta ngönte Sowi 1-12 wia, ën Poolëët Sowi 13-28 wia.

Pöt epël wia.

Ngönën ya mëmpënëak kopëta wesaut 1:1-26

Yerusalem kak ngönën ya mënaut 2:1-8:3

Yutiaare Sameria pötë ngönën ya mënaut 8:4-12:25

Poolë ngönën ya mënaut 13:1-28:31

1. Pim ngës rêak ya mënaut 13:1-14:28

2. Yerusalem kak ngönënë wa top kësangpel 15:1-35

3. Pim ënëm ya mënaut 15:36-18:22

4. Pim ënëm panë ya mënaut 18:23-21:16

5. Pim wii kaatak ulmëaut 21:17-28:31

Yesu pi Ngëêngk Pulö wes mëpënëak kup mowia

¹ O Tiopilas,

Ne peene kaalak pep epwer retêng ë yaningk. Nem ngaantak ngön retêng ë nina pötön ni ëwat wëen pöt Yesu pim ya mëmpööre ngönën aö pël ima pötë ngönöt akun pim yaat ngës rêa

² pörekaan mëmpö yesem Pepapë akun mowia pöt temanöm sêen pepapök koirak kutömweri isa. Pël ëen akun pötak Yesu pi weletakaan wal ëak kutömweri nawisën wëen Ngëêngk Pulöök kaamök elmëen puuk pim ngön yaaö omën wet rêak yaö elmëaö pöröen pitëm ya mëmpnaata ngönöt ök maima.

³ Pël ëak kët akun selap 40 ruuröa naë ëö pet elmëeim wakaima. Pöt pit piin itenak pi yok yaap wal ëak wëa wesak kön wi kosang mowasëpna yak pël ëak pi wet rêak ruuröen Anutuu songönöt ök maima. Puuk omën pourö wa ngaaök nimëak wë.

⁴ Pël ëen akun nentak Yesuu ngön yaaö omnarö pit wa top ëak wëen Yesu pi pitën ngön kosang wesak epël ök mëëa. “Ar teëntom Yerusalem kak sêp wasnganok. Ar eprek om kor ön. Pël ëen nem Pepapök Ngëêngk Pulö nimpënëak neen ök neaan nem arën ök niia pö nimpnaat.

⁵ Ngaan ök niak pöt omën eptaanök ngaan Son pi i yaaptak öngre ompörö i momëa. Ën kot nent wë pöt nem Pepapök Ngëêngk Pulöök i ket ëak nimpëpnaat.”

Yesu kutömweri isa

(Maak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁶ Akun nentak kaalak Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Yesuring Olip tomök së wë ruurö pit epël pëlpël mëëa. “Aköp aë, tiarim ëaröa ngaanëer eima pöl ni yok pangk aan Israel omnarö tiarimtok tiarimënt nener ngarangk ëëpen ma won?”

⁷ Pël maan pi kangiir epël ök mëëa. “Iteneë. Nem Pepap pimtök akun nenten yaö wasën wia pötakök omën puot orööpnaat. Yaö ëa pötakök omën pöt orööpna akun pöten ar ëwat nasëngan.

⁸ Pël ëenëetak ar epël kön wiaan. Pi weëre kosang kësang ar nimpënaat, akun Ngëêngk Pulö arim ngësë waisëpna pötak. Pël ëen ar nem ngönta omnarö pël

sak wë nem songönte tekeri wesak Yerusalem omnaröen ök mëak aö aö ë yesem Yutia omën muntaröen ök mëak om aö yesem Sameria omnaröen ök mëak aö yesem kaare yang nantë së pet irëp. Pël ëen omën pourö neen ewat sêpnaan.”

⁹ Akun pötak Yesu pi ngön epot ök më pet yairën Anutuuk koirak kutömweri isa. Pël ëen ruurö pit mopöök iteneim wëen kepëltak is ilëak kö sak sa.

¹⁰ Pi sêen pit ngaarëkël om iteneim wëen tapëtakëer omën naar pitëm naë oröak tauëëa, ulpëen kölam panëëwaar mëauwaar pöaarök pitën epël ök mëëa.

¹¹ “Kalili omnarö, ar oröp morëen mopöökël we riak itnakaim? Yesu pi Anutuuk koirak o kutömweri yawis. Pi peene ar itenaan yawis pi tapël kaalak irapnaap.”

Yutasë urtakëp koir ulmëa

¹² Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Olip tomökaan kaalak Yerusalem kakë sa. Tomökaan kakë saö pöt wali won, om wan kilomita pöta ök.

¹³ Pël ëak Yerusalem kaökë öngpök së oröak el wesak ka wet rëak pitëm së wakaim wiak sa pötak së ilëa. Pël ëak ka kaö ngaarëkël wieëa pörek së wel aisëak wakaima. Pit omën eporö, Pitaare Son, Semsre Entru, Pilipre Tomas, Patolomiuure Matiu, Sems muntap Alpias pim ruup, piire Saimon pi ngaan Rom kamanëp sêp mowasëpënëak aima omën tok pötakaanëp, piire Yutas muntap Sems muntapë ruup.

¹⁴ Pit omën piporö öng naröaring pit pourö wa top ëak wëa. Maria Yesu pim ëlëp, piire pim yokoturö pit pourö wë Anutuun ök maima.

¹⁵ Akun nentak Yesuu ru 120 porö kaalak wa top ëak wë Pita pi pitëm tekrak wal ë tauak epël ök mëëa.

¹⁶ “Nemorö, Ngëengk Pulöök ngaanëer elmëen omën omp ak Tewit puuk ngönën pepeweri ngön nent retëng ëaö pöt peene kë oröa. Pi Yutas pöp omën Yesu moröpnaarö mësak kan pet elmëen Yesu moröaup piinök ëa. Pöt Yutas pi kawi ngentiin muntap pim urtak sêpna pötenök ëa.

¹⁷ Tiar ewat wë. Yesu pi Yutas tenring öpënëak mëëaup. Pël ëen Yutas pi tenring ya waup.”

¹⁸ Pi pël ëak Yesuun kup mowia utpet pöta sumet waup. Pël ëak pi sum pötaring yang lup nent sum ëa pöt, kawi ngentiak yaat pöt menak oröa.

¹⁹ Pël ëen Yerusalem kakë omën pourö pit ngön pöt wak wë yok wel wia wesa. Pël ëak pit yang pöta yapinte Akeltama pël mëëa. Yapin pöta songönte pöt epël, Omën Iifa yanget.

²⁰ “Tewit pi tan pep Sam pöweri Yutas pimëen epël retëng ëa.

‘Pim kaat om pas wiaap.

Omën namp pötak öpan.’

Ën Sam pöweri tan munt nentak epël ëa.

‘Omën muntapök pim urtak sak pim ya mëna pöt kaalak mëmp.’

²¹⁻²² Pötaanök tiar omën munt namp pim urtak koir ulmëëpenaan, Yesu pim ngön yaaö omnarö 11 tenim naë. Pël ëen puuk Aköp Yesu weletakaan kaalak wal ëa pöt apnaap. Pötaanök tiar omën namp tiarimtë naëlaan koirëpenaan. Pi ngaan pan tiarring wëen Sonök Yotanëk Yesu i yemomëen itenaupök om wë yewaisem wëen Anutuuk Yesu koirak mopöök kutömweri yawisën itenaö pöpök.”

²³ Pita pi ngön pël ök maan pit omën naar tekeri wesa. Nampë yapinte Yosep, omnaröak Pasap pël yamëëa pöp, pim yapin munt nent Sastas pël yamëëaup. Ën nampë yapinte Mataias.

²⁴ Pöaar wël ë ulmëak Aköpön epël ök mëëa. “O Aköp, ni omën pouröa lupötön ëwatëp. Pötaanök niin pëlpep yeniak. Omën epaarë naëaan namp ma nampök ya epët wak Yesu pim ngön yaaö omnamp pël sëpnaap?”

²⁵ Pël ëak puuk Yutas pim ya sëp wesa epët mëmpnaan. Pi pöt yok sa, Aköpë pimëën kaare yang yaö ulmëaö pörekë.”

²⁶ Pël mëak talëpök isëpënëak itena pöt Mataiasök isa. Pël ëën pit pi il moulmëën Yesu pim ngön yaaö 11 pitring wakaima.

2

Ngëengk Pulö irëa

¹ Yuta omnaröa akun ngëengk kësang nent yapinte Pentikos pël ya pötak Yesu ingre mor saurö pit ka nentak wa top ëak wëa.

² Akun pötak pit kakaati wëën omën nempel mopöökaan uure kapkapëer kent ket ëak teëntom irë pitëm wëa ka pötak ilëak pangk ëak wieëa.

³ Pël yaëën pit itaangkën omën pitëm tekarak oröa pöt es wilëngre yangap pötë ök sak kom kap ëak omnaröa rangk ngentia.

⁴ Pël ëak Ngëengk Pulö Yesuu ingre mor saurö pitëm lupötë ilëak peö ëak pit weëre kosang kësang kaamök elmëën ngës rëak ka nantëëroa kakë ngönötring ngön ök aima.

⁵ Akun pötak Yuta omën ka waliitëaanörö Yerusalem kak së peö ëak wëa. Pit ngönëntaan kent ëak pitëm kaat sëp wesak së wëa.

⁶ Pël ëak wë pit u pömpelën kat wiak naë së ityeengka pöt Yesu pim ruurö pit omën sa pöröa ngönötë ngönën ök maan kat wiak yaan sa.

⁷ Pël ëak epël mëëa. “Elei, omën ngön ya eporö pit pourö Kalili omnaröep.

⁸ Pit tol ëakök aan tiar neenem ngönötë kat yawi?”

⁹⁻¹¹ Tiarim kakë ngön ke nentere nent kësang wia. Pël ëaatak tiar ka poutë ngönötëël ya kësangöt Anutu pim weëre kosangööring yamëngkauten kat yawi. Itneë. Tiar narö Patia yangrakaanörö, narö Mitia yangrakaanörö, narö Ilam yangrakaanörö, narö Mesopotemia yangrakaanörö, narö Yutia yangrakaanörö, narö Kapatasia yangrakaanörö, narö Pontas yangrakaanörö, narö Asia yangrakaanörö, narö Prisia yangrakaanörö, narö Pampilia yangrakaanörö, narö Isëp yangrakaanörö, narö Lipia yanggerak Sairini kak naëaanörö. Tiarim naëaan, narö Rom kakaanörö, Yuta yaapöröere köpël Yuta panëëroa öngpök ilëaurö. Ën tiarim naëaan naröeta Krit kustaakaanörö, narö Arepia yangrakaanörö. Yaap pan, tiarim kakë ngönöt selap wiaatak yok pangk tiarimtë ngönötë Anutu pim weëre kosangring ya yamëngka pöta ngönte ök niaan kat yawi.”

¹² Pël mëak pit yaan sak kön selap ëak neneren epël maima. “Elei, pit tol ëak epël ya?”

¹³ Pël yemaan naröak ökre wasiin wesak epël mëëa. “Pit wain i ngaat nak kön irikor ëak ya.”

Pitaak omnaröen ngönën ök mëëa

¹⁴ Pitëmënt pël aö yesën Pita pi Yesuu ngön yaaö omnarö 11 pitëm naëaan wal ë tauak maap ngön ëak epël mëëa. “Yuta omnarö, ar tenim karuröere Yerusalem kak wëaurö, ar këëkë wesak kat wieë. Pël ëën omën e yaarö epëta ngönte ök niamaan.

¹⁵ Arim naëaan naröak ten i nak kön irikor ëak wë yak pël aim. Pöt won. Peene wangam kan ngölöp 9 kilok yaë. Talëp epëtak i nak kön irikor yeëa?

¹⁶ Epët Anutu pim ngaanëer tektek omnamp Soel piin epël ök maan retëng ëa.

17 'Anutuuk epël ya. Ënëm pan yangaakë wëwëet won wasuma akunetak nem Pulö wes mëen irëak yang poutë omnarö pangk elniipnaat. Pël ëen arim koont yokoturö pit nem ngön pöt war wesak apnaat.

Ën omp ulwas narö pit pöt, nook wangar ke pëlöt rë moolamaat.

Ën omp ulöpörö pitta nook wangar rë moolamaat.

18 Yaap, akun pötak nem Pulö wes mëen iraan

inëen öngre ompörö pitök nem ngön ompyaut war wesak ök apnaat.

19-20 Pël ëen akun pötak elmëen mopöök retëng kësang orööpnaat.

Këtëp röök wiipnaat.

Ën ngoonöp pöt, i möak omën iitë yaarö ke pöl koröp orööpnaat.

Pël ëen yangrakta tapël yaaröön ar yaan sak ëënëët.

Es koulöpre es yaapre omën i ököt orööpnaat.

Omën pipot wet rëak orööpnaat.

Pël ëen Aköp nem akun kaöet orööpnaat.

21 Pël ëen omën namp pi neen merëk neaan pöt ne pi kama ömaat.'

22 Soel Anutu pim tektek ngön yaaup puuk ngön lup pöt retëng ëa. Pël ëen ënëmak Pita puuk muntat kaalak yal menak epël ök mëëa. "Israel omnarö, ar këëkë wesak kat wiaan. Ne peene Yesu Nasaret kakaanëp piin ök niamaan. Anutu puuk omën pipop weëre kosang retëng ke nampre nampöt tiarim it köpëlöt pet elniipënak wes nimëaup. Anutu puuk weëre kosang pöt mangkën wak irëa pöt arim naë oröa. Pël ëaut ar yok ëwat wë.

23 Ën ngaanëër Anutu puuk Yesu pimëen kön wia pölök arök omën utpet ngaarö pitëm naë wes mëen pitök këra yetaprak möa.

24 Pël ëen Anutu puuk weletakaan wal ë moulmëa. Weleta këlangön ke nentere nent kat wia pötë öngpökaan ent ë moulmëa. Pi weletak kosang sak wii naön ëa.

25 Iteneë. Omën omp aköp Tewit pi ngaanëër pan wetete ngön nent Yesu pim naë omën orööpna pötaan retëng ëa.

'Ne itaangkën Aköp pi neering wëaup.

Pi nem naë pan wë.

Pël ëen ne omën nantön kas naëngan.

26 Pötaanök nem lupmer ërëpsawi panë yeë.

Pël ëak ërëpsawi tan yamëem nem koröpwerta omën ompyaut orööpnaataan kor wë.

27 Oröpmorëënök? Ni ne sëp newasën welaaröa wii kaatak öma saltak wal ë neulëan.

Ni nim ya omën ompyauwelaaröa kaöök wieë söp ëëmëak nenëaan ëan.

28 Ni yok wet rëak wëwë ngölöp ompyaut öma pöta kanö pet elnëaup.

Pël ëak akun poutë neering wëen ne ërëpsawi om eim ömaap.' "

29 Pita puuk Tewitë retëng ëa pöt ök më pet irak yal menak epël mëëa. "O karurö, ne ngön epët tekeri wesak ök niamaan, omën omp aköp Tewit pim gönte. Ngan panëer pi wel wiin yang kel weeraupe. Pël ëaup pim yanget Yerusalem kak eprek e wiaan itenëim wë epët.

30 Tewit pi Anutuu tektek ngön yaaö omnamp Anutuuk piin kosang wesak epël ök mëëa. 'Nim ëaröa naëaan nampök nimtë ök omën omp ak sëpnaat.'

31 Tewit pi Anutu pim omnant ëëpna pötön pi wet rëak ëwat sa. Pël ëak Anutuuk Kristo Yaö Mëëaup welaaröa naëaan wal ëëpnaap pöteta ök mëëa. Pël ëak pi epël ök mëëa.

'Anutu pi omën pöp sëp mowasën

welaaröa wii kaatak wieë söp naëpanëëp.'

32 Omën pöp Yesu Anutuuk welaaröa naëaan wal ë moulmëen ten itenakök pöta ngönte arën ök niaim.

33 Pël ëaup pi Anutu pim pepapök yok pim yaapkëetakël moulmëen weëre kosang kësang wak wë. Pël één Pepapök ngaanëer kup mowia pöl Ngëengk Pulö mena. Pël ëautak omnant arim itaampööre kat wi pël yeë epot Yesu pim Ngëengk Pul ten ninaö pö.

34 Pël ëaup tiar ewat wëep. Tewit pi pimtëenök ngön epot naën. Pi kutömweri nasënepök om ngön epot epël ëa.

‘Anutu puuk nem Aköpön epël ya.

Ni wais nem yaapkëetakël öm.

35 Pël ëeë neen kor wëen pöt omën nimëen kööre tok yaaö piporö nook maan nim weëre kosangöökë karök ilapnaat.’

36 Pötaanök Israel omnarö ar epël kön wieë. Yesu epop arök këra yetaprak möan pöp Anutu puuk kaö wes moulmëen pi tiarim Kristo pim Yaö Mëëaup pël sak wë.”

Omën selap pan lup kaip tiin i momëa

37 Pita pi pël maan omnarö pit pöt kat wiak pitëm lupöt könöm ëa. Pël één narö pit Pitaan pëël mëëa. ‘En narö pit ngön yaaö omën muntaröen pëlpël mëak epël mëëa. “Karurö, ten tol één?”’

38 Pël maan Pita pi pitën epël ök mëëa. “Ar neenem utpet yaaut kasëng mampun. Pël één Anutuuk arim ketöt ent elniin ar Yesu Kristo pim ru ulöpökörö pël sak önë pötaan ten ar i nimëënaan. Ar pël ëak wëen Ngëengk Pulö nimpnaat.

39 Pöt öröp morëëenök? Anutu pim ngön kosang wesa pöt epël wia. ‘Ne omën epot ningken pöt arimëntre arim koröngre ruuröere ën omën yang ël epotë wëaurö pourö pangk elniipnaat.’ Omën epot Aköp tiarim Anutu puuk omën pourö yas niaan pim naë sëpenaarö tiar nimpnaat.”

40 Pita pi ngön pöt ök më pet irak kaalak ngön nant kosang wesak epël ök mëëa. “Omën utpet yaauröaring ar pourö kö sënganëën.”

41 Pël maan omën kësang pan pit ngön pöt kat wiak kön wi kosang wesa. Pël één Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök i momëa. Akun pötak omën i momëa kësang pan, 3000 porö, pit Aköpök wet réak kön wi kosang yewesa poröaring erën ë moulmëa.

42 Omën pël ëa porö pit Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök omnant rë moulpna pötaan kent pan ëeima. Pit pël ëak wa top ëak kaömp ngawi neimeë Anutuun yaya maöre kimang maö pël eima.

Ingre mor saurö ompyaö wakaima

43 Anutu puuk kaamök elmëen pim ngön yaaö omnarö weëre kosang ke nentere nent yaëen omnarö pöten itenak yaan seima.

44 Pël één omën wet réak Yesuun kön wi kosang wesa porö pit lup kopëtemer sak wë pitëm omnant neenemot wieëa pöt sëp wesak ngawingawi ëeim wakaima.

45 Pël ëak akun nantë pit pitëm yangre omën nantë sumat wak pöt kaömp sum ëak omën ngöntök yaaurö meneima.

46 Pël eimeë akun poutë pit Anutu pim ngönën tuptak wa top ëak pitëm kaatë kaömp ngawi në pël eimeë ërëpsawi yaautaring wakaima. Pël ëak pit lup kopëtemer sak wë kaömp ngawi neimeë, Anutuun yaya maima.

47 Pël één Yerusalem kak omën wëaurö pit pitëm wëwë pöten itaangkn ompyaö pan ëa. Pël één kët poutë Aköpök omën muntarö koirak kön wi kosang yewesa poröaring yal men moulmëa.

3

Omën ing il téaup ompyaö mowesa

1 Kët nentak wiap kan 3 kilok Yuta omnaröa Anutuun kimang yamëëa akun pötak Pitaare Son piarip Anutu pim ngönën tup kaöetakë sa.

2 Pël ëak itaangkën ngönën tup kaöetak ka kanër pitök ka kan ompyaur pël yamëëa pöra naë omën namp ing il téaup wëa ngaanëër ëlëpë yaatakaan pël éaup wilaup pi pimtök kan sak waisak pël naën yaaup. Pi akun poutë omnarök wak së moulmë pël yeëa. Pël ëen omnarö Anutu pim ngönën tuptak ilëak yaaröön sumatön kimang maim yeëa.

3 Pël ëaö pöpök Pitaare Son piarip Anutu pin ngönën tup kaöetak ilapënëak yaëen sum kot nent mampënëak mëëa.

4 Pël ëen piarip pörek tauak omën pöpön it kökö ngëneë Pitaak epël mëëa. “Ni tenipön itan.”

5 Pël maan pi omnant mampënëak ya wesak piaripön itena.

6 Pël ëen Pita puuk epël mëëa. “Yaköm, ne kot nim nimpaat won. Pël ëaatak ne omën maim nent wa pötaar ni nimpaan. Yesu Kristö Nasaret kakaanëp pim weëre kosangöök ök niamaan. Wal ëak kan së.”

7 Pël mëak Pita puuk mor yaapkëësi morök kaamök elmëak wal elmëen tapëtakëër pim ingesiar el mö rëen kosat kosang sa.

8 Pël ëak ingesiar ompyaö sëen pi sörok olëak tauak kan ing ëa. Pël ëak piaripring Anutu pim ngönën tup kaöetak ilëak kaalak kan ing ëak sörok olëak Anutuun yowe mëëa.

9 Pël ëen omën Anutu pim ngönën tup kaöeta kakaati wëaurö pit itena pöt pi kan ing ë Anutuun yaya yamëëa.

10 Pël ëen pit itenak epël mëëa. “E, omën epop pi Anutu pim ngönën tup kaöeta ka kan yapinte ompyaur pörek wë sum kimang yaaup,” pël mëëa. Pël mëak pit omën pöpön itenak pim naë öröa pöten yaan sa.

Pitaak Anutuu ngönën tup kaöetak ngönën ök mëëa

11 Omën pöp pi Pitaare Son ent ë moulmëak sëpnaaten kaaö ëa. Pël ëak pi piaripring mor yal ëak Anutu pim ngönën tup kaöetak purpur omnarö pitëm éapë yapin ngamp Solomon pël yamëëauweri wëen omnarö pit yaan sak së pitëm naë wa top ëa.

12 Pël ëen Pita pi pitën itenak epël mëëa. “O Israel nem karurö, ar epëten yaan sak ëëngan. Tenip tenpimë weëre kosang nentak omën epët naën. Arök tenpim ngönën wak wëaö pötaan omën epop ompyaö sa wesak tenipön itaangkan. Won.

13 Omën epët Anutu pimtök yaë. Anutu, pöp pi tiarim ëarö Apramre Aisakre Yakop pitëm yaya maima pöp, tiarim Anutu, puuk pim inëënep, Yesu, pim weëre kosangöt tiarën pet yaalni. Pöp ngaan arök kaöaröa naë wes momëënak pimëën ngön ya mënaup. Pël ëak Rom yang ngarangkep Pailat pi mangkën puuk kan wes momëëpënëak ëa pöt

14 arök kosang ngentiak omën wotpil ompyaö pöp kasëng menaurö. Mak, ar ke urak Pailatën maan Yesu pim urötak omën yamëngkaup wii kaatakaan kan wes mëen sa.

15 Pël ëen arim ngöntaan pitök tiarim omën wëwë ompyaut yaningkaup mëna. Pël éaupök Anutu puuk weletakaan wal ë moulmëen wëwëetaring wëen tenip itenaut. Pötaanök pöta ngönte ök aim wë.

16 Pël Yesuun kön wi kosang yewasën pim weëre kosangööring omën epop ompyaö yemowas. Yaap, Yesu pi tenip piin kön wi kosang wasënëak kaamök elniak pötak omën epop arim itöök ompyaö sak wë.

17 “Ngöntre karurō, ne arēn ewat wē. Arre arim kaōarōak Yesuun utpet elmēaurō. Pēl ēautak ar pim songönte ewat nasēn wē yak pēl elmēaurō.

18 Pēl ēaap Anutu pim ngaanēer tektek ngön yaaō pörōen ök maan tekeri wesa pöt kē orōa. Pi ngaan epēl mēēa. ‘Kristo Anutu pim Yaō Mēēaup pi kēlangōn kaō pan kat wiipnaap.’

19 Pēl mēēa pōtaanōk ar arim lupōt kaip tiak Anutu pim ē pēl elmēēn. Pēl ēēn arim saunat won niwasēpnaan.

20 Pēl ēak wē ēnēmak Anutu puuk ulōpre moup elniak arim lupōt weēre kosang niwasēpnaan. Pēl ēak kaalak Yesu Anutu puuk tiarim kama niōpēnēak Yaō Mēēaō pōp arim naē wes mēēpnaan.

21 Pēl ēēpnaatak pi kutōmweri om wē Anutu pim ngolōp ngolōp wasēpna akun mowia pōten kor wē. Pēl ēēpēnēak ngaanēer Anutuuk tektek ngön yaaō omēn ngēngkōrōen ök maan tekeri wesa.

22 Pōt Moses puuk nant epēl ēa. ‘Anutu, tiarim Akōp, puuk tektek ngön yaaō namp wes mēēn waisēpnaat. Pōp arimtē naēaan namp. Pēl ēēn Anutu pi neen yaō elnēa ke pēlēp. Ar pim ngön apna pipōt pout ngar ön.

23 Ēn omēn Anutu pim tektek ngön yaaō omnampē ngön kat nawiin ēēpna pörō Anutu pim omnarōaring naōpan. Pit kō sēpnaat.’

24 Moses puuk ngön pēl retēng ēa. Pēl ēēn Anutu pim tektek ngön yaaō omēn muntarō Samuelre pim kasngaēl pörōen ngön ök maan tekeri wesa pöt peene tiarim tekrak yaarō.

25 Ngön epot Anutu puuk tektek ngön yaaō omnarōen maan pitōk pitēm kēmōtēaan ngaanēer retēng ēēn wiakaimautōk peene tiarim naē kēet yaarō. Tol ēēnak wasngan. Ar pitēm kurmentēkaanōrō. Pōtaanōk ngön kosang wia epēt Anutu puuk arim ēarōaan ēaō epēt ar pourōaan yes. Kat wieē. Anutu puuk Apramōn epēl ök mēēa. ‘Ne nim ēere kōrōōrō ulōpre moup elmēēn yangerak omēn pourō pangk ē pet irēpnaat.’

26 Pēl ēak Anutu pi pim Inēēnēpōn yaō mēak wes mēēn wet rēak arim ngēsē waisa. Pi ulōpre moup elniin arim utpet yaaut sēp wasēnēak waisa.”

4

Pit Pitaare Son ngön yaatak moulmēa

1 Pitaare Son piarip omnarōen ngön ök maim wēēn kiri ar yaaurōere Anutu pim ngönēn tup kaōeta polisōrōa ngarangkēpre Satusi ngönēn omnarō piarpim naē sa.

2 Pit sē kat wiin piarip Yesu pim wel wiak weletakaan wal ēa pōta ngönte ök mēak tiarta wel wiak tapēl wal ēēpenaarō omnarōen pēl ök maim wēēn pit sē kat wiak piarpimēēn ya sangēn kōn wia.

3 Pēl ēak kētēp irē ilapēnēak yaēēn yak om morōak ēlpamōk ngön ya mēmpēnēak wii kaatak moulmēa.

4 Ēn piarpim ngön ök maima omēn pörōa naēaan omēn kēsang pan saareet 5000 pörō Yesuun kōn wi kosang wesa.

5 Ēlpamōk ngönēnē ngarangkōrōere kaōarōere ngön kosangōtē ngarangk yaaurō pit pourō Yerusalem kak wa top ēa.

6 Anas kiri ar yaaurōa wotōōkōp piire Kaiapas, Sonre Alesantaare Anas pim kurmentēkaanōrō pit pourō wa top ēak wēa.

7 Pēl ēak wa top pōtak Pitaare Son piarip pitēm tekrak tau moulmēak pēlpēl mēēa. “Arip talēpōn maan pimtōk pimtē weēre kosang ningkēnak omnamp ompyaō wesauwaar? Ma talēpē yapinte mēak ompyaō wesauwaar?”

8 Pit pēel maan Pita pi Ngēēngk Pulō pim lupmeri peō ēēn epēl ök mēēa. “Omēn kaōere ngarangkōrō,

9 ar tenpim omnamp ngaanëer ing il tēaup ompyaö mowesan pöten pēlpēl yeniak.

10 Pötaanök arēn ök niaan Israel omnarö ar pourö ewat seē. Yesu Kristo Nasaret kakaanēp pim weere kosangöök omēn arim tekarak taua epop ompyaö sak wē. Arök Yesu Kristo pöp kēra yetaprak möön wel wiaupök Anutuuk weletakaan wal ē moulmēa.

11 Ngönēntak ngön nent epēl wia.

‘Wap omēn ka ök yarēauröa wēl ē moolēaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.’
Wap pöta yapinte Yesu.

12 Pi tapöpök tiar niwak wēwē ompyautak niulēepnaap. Yang epera rangk omēn wē eporö tiarim naēaan nampök tiar niwak wēwē ompyautak niulēepna pöten yaö neniaan. Yesu pimēnt kopēt tapöp.”

13 Pēl maan ngönēn ngarangkörö pit yaan panē sa. Pöt Pitaare Son piarip kaö wonaar. Pēl ēak piarip ewat kaatak neilaanaarök wa top kaöetak ngön apnaaten kas köpēl weere kosangring ök mēēa. Pēl ēēn pit piaripön epēl wesa. “Piarip Yesuring wē weere kosang epēl wa,” pēl wesa.

14 Pēl ēak pit itaangkēn omēn ingesiar ompyaö mowesa pöp piarpim naē yaap tauaan itenak ngön kangiir mapnaat pangk naēn ēēn sēp wesa.

15 Pēl ēak omēn kaöarö pitēmēnt ngönaak apēnēak piarip ka ngerö nentakēl wes momēa.

16 Pēl ēakök pitēmēnt ngön epēl ē kopēta wesa. “Tiar omēn epaar tol elmēēpen? Omēn Yerusalem kak wēa porö pit epēl kön wia. ‘Omēn weere kosang epēt omnarö yok pangk naēnganēēt. Retēng piarpim yaē epēt tiar yak newasngan.’ Ngarangkörö tiar piarpim ēa pöt kaar newasngan.

17 Kopētēt om ulöl sak sēpan pötaanök tiar ngön ē kosang wasēn piarip kaalak Yesu pim ngönte naēn ēēpnaan.”

18 Pēl mēak pit kaalak piaripön yas maan koirak sē tau moulmēak Yesu pim ngönte omēn muntaröen ök mapanēak nga mēēa.

19 Pēl maan Pitaare Son piarip tauēē Pitaak ngön kangit epēl mēēa. “Arimtok omēn eptepar kom ēak iteneē. Kan taltakēer ompyaut? Ten arim ēnēm ēēn ma Anutu pim ēnēm ēēn? Pēl ēautak ten Anutuū ēnēm ēēna pöt arim ēnēm naēngan.

20 Tenip yok pangk pim ngönte anaaten kaaö naēngan. Omnant Yesu pim yaēēn tenpim itenak kat wiak pēl ēaö pipot tenip yok pangk ngep naēngan.”

21-22 Omēn Anutuuk pim ingesiar ompyaö mowesa pöp pim krismakiat omēn naar ulpēēn il wesaup pöp pi ulwas wonöp. Pēl ēēn omnarö pit Anutuuk omēn pöp ompyaö mowesa pötaan Anutuun yaya mēēa. Pötaanök ngönēnē konsolörö pitök piarip kēlangön kat mowiipēnēak itaangkēn kan won ēēn ap wesak piarip kaalak omnaröen ngön ök mepanēak nga mēak wes mēēn sa.

Ingre mor saurö pit ngönēn ök apnaataan weere kosang öpēnēak Anutuun kimang mēēa

23 Pitaare Son piarip wes mēēn kaalak piarpimoröa naē sē kiri ar yaaö kaöaröere ngönēnē ngarangköröa ngön mēēaö pöt ök mēēa.

24 Pēl ēēn kat wiak pit pourö kön kopētaö wesak Anutuun epēl ök mēēa. “Nuukēer kaöap, ni kutömwer ket ēak pöweri omnant mowian. Pēl ēak yanger ket ēak porak omnant moulmēan. I kaö ket ēak i kaöökē omnant moulmēan.

25 Ni ngaan panēer Ngēēngk Pulö elmēēn tenim ēap omēn omp aköp Tewit nim inēēn ngaanēpön maan ngön nent epēl retēng ēa.

‘Tol ēēnak köpēlörö neen ya sangēn ēa?’

Ën tol ëënak omnarö nemëen kup riipënëak ëa?

²⁶ Yang omp aköröere wotöökörö ne Aköpre nem Yaö Mëëaup nga elniipënëak wa rongan ëa.

²⁷ Ngön pöta këet peene e yaarö. Pöt oröpmorëen? Yerusalem ka kaö eprek omën omp aköp Erot piire Pontias Pailatre köpël omnarö pit Israël omën kaöaröaring wa top ëak Yesuun nga elmëëpënëak ëa. Pi nim Inëen ompyaup ni ngaan ya yaö mëëaup.

²⁸ Pit wa top ëak omnant orööpënëak ngaan nim köpëta wes menan pöpön nga kupre wap wieima. Pël ëeim wëen omnant orööpënëak ëan pöt nimtë weëre kosangöök elmëen oröa.

²⁹ Pötaanök ten peene ni tenim Aköpön kimang yeniak. Omnarö pit nga kup yari pötaanök ni ten nim inëenörö kaamök elniaan kas köpël nim ngön ompyaut war wesak ök menaan.

³⁰ Ni kaamök elniaan yauman omnarö ompyaö mowesak weëre kosang it ngolöp ke nampöt nim inëen ru ngëengkep Yesu pim weëre kosangöök mëmpunaan.”

³¹ Pit Anutuun ngön pil ök maö së pet yairën ka pitëm wëa pöt moup ket ëak möa. Pël ëen Ngëengk Pulö pitëm lupötë ilëak peö ëen pit Anutuu ngönte kas köpël omnaröen ngës rëak ök maö sa.

Ingre mor saurö pit lup köpëtemer sak wakaima

³² Akun pötak omën Yesuun kön wi kosang wesa pörö pit lup köpëtemer sak pitëm naëaan nampök epot nemtëët pöt naën. Won. Pitëm omnant pout ngawi wiak wakaima.

³³ Pël ëak Yesuu ngön yaaö omnarö weëre kosang kësang wak pitëm Aköp Yesu weletakaan wal ëa pöten omnaröen ök maan Anutuuk omën piin kön wi kosang wesa pörö komre kolap kaö elmëen pit ompyaö wakaima.

³⁴⁻³⁵ Pël wakaimëë pitëm tekrakaan nampök omën nentaan ngöntök naën. Pit tol ëakök pël eima wasgan. Pitëm naëaan nampök kaare yangatë sumat wak pöt Yesu pim ngön yaaö omnarö pitëm naë wak së mangkën kom ëak ngöntök yaaurö meneima.

³⁶ Akun pötak omën namp pim yapinte Yosep pi pitring wakaima. Omën pöpön Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök pim yapin nent Panapas pël maima. Yapin pöta songönte Omnarö Lup Ketumön Yemowesaup. Pi Yuta omnamp Liwai pim kurmentëkaanëp Saipras kustak wilaup.

³⁷ Omën pöp pim yang lup nent omnarö menak sumat wak ngön yaaö omnaröa naë së kom ë mampënëak mena.

5

Ananaiasre Sapaira

¹ Panapas pi pël ëa. Ën omën pöröa naë öngre omp naar wëa. Ompöpë yapinte Ananaias. Ën öngöpë yapinte Sapaira. Ananaias puuk pim yang lup nent omnarö menak sumat wa.

² Pël ëak kaö nent yoolök wasëpënëak kaö nent ëlëëp wia. Pël ëen pim öngöp piita ëlëëp wia pöten kön wiin ompyaö ëa. Pël ëen pi sum kaö nent wak së ngön yaaö omnarö menak, e tapët pël mëëa.

³ Pël ëen Pitaak piin epël ök mëëa. “Ananaias, Seten puuk nim lupmer utpet panë niwasën Ngëengk Pulöön morök elmëëmëak nim yangeta sumat wak kaö nent ëlëëp wian.

⁴ Ni wet rëak yanget sum naën wieëa akun pötak yang pöt nimtëët pël wieëa. Ën ënëmak ni yang pöt omnarö menak sumat ningkën wan pöt nimtëët.

Oröpmorëënök ni sum kaö nent ëlëëp wiak ngön kaar ëaup? Nim ngön kaar pipët ten omnaröen pëen nenian, Anutuun kaar yemaan.”

⁵⁻⁶ Pël maan Ananaias pi ngön pöt kat wiak wel wiak së ngentia. Pël ëen yokoturö pit kat wiak së pim sokur poë koröpöök kör koëak wak së yang kel weera. Pël ëen omnarö pit ngön pöt kat wiak kas kaö panë ëa.

⁷ Kot nent wë ngöpnögöp ëak 3 aöa pël won yesën pim öngöp Sapaira pim ompöp wel wia pöten kat nawiin yak Pita pim kaata kakaati së ilëa.

⁸ Pël ëen Pita pi epël pëlpël mëëa. “Arip yangeta sumet epët pëen wauwaar ma?” Pël maan öngöpök epël mëëa. “Yok nim wan pi tapëter.”

⁹ Pël maan Pita puuk epël mëëa. “Aripök Aköpë Pulöön morök elmëënë pöten kön wiin kengkën sa ma? Kat wiaam. Omën nim ompöp yang kel weeraurö pit ka kanrak pi yawir niinta niöpnaat.”

¹⁰ Pël maan tapëtakëer öngöpta wel wia. Pël ëen yokoturö pit kaalak wak së pim ompöpë naë moweera.

¹¹ Pël ëen Yesuu ingre mor sauröere omën muntarö ngön pöt kat wia porö pourö kas kësang panë ëa.

Retëng it köpëlöt mëna

¹² Akun pötak Yesu pim ngön yaaö omnarö pit weëre kosang it ngolöpöt kësang omnaröaan elmëa. Pël ëen omën Yesuun kön wi kosang wesa porö pit Anutuu ngönën tup kaöetak purpur omnarö pitëm ëapë yapin ngamp Solomon pël yamëëauweri wa top ëak Anutuun ök maim wakaima.

¹³ Pitëmënt pëen pël ëeim wëen omën muntarö pitëm wëwëatön itenak pit ompyaö wëaurö pël yamëëaurö yak pitring öpnaaten kas ëeima.

¹⁴ Pël ëaatak omën kësang pan Aköpön kön wi kosang wesak pim ingre moröröaring yal mena.

¹⁵ Pël ëen Yesuu ngön yaaö omnarö pit pitëm yaat om mëmpö yesën omnarö pit pitëm yauman omnarö wak së kamtaöökë kan ëöök urötring wi moulmëa pöt pit epël mëakök ëa. “Pita pi kamtaöök yesem pim moresök moröpnaat. Ën nent pöt pi yesën pöt pim könöpök pitëm rangk ilap riak sëen ompyaö sëpnaat.” Pit pël mëak wak së mowieima.

¹⁶ Pël ëen Yerusalem kak we naöökëan naöökë ka pötëaan yauman omnaröere omën pitëm lupötë urmerarö wëaurö pourö wak së Yesu pim ngön yaaö omnarö pitëm naë oröön waö ë momëak ompyaö mowesa.

Ensel nampök ngön yaaö omnarö wii kaatakaan ent ë moulmëa

¹⁷ Ënëmak kiri ar yaurö pitëm wotöököpre omën piiring wëaurö pitëm yapinte Satusi, pit Yesu pim ngön yaaö omnaröa yaaö pötön itenak war kön wiak ya sangën ëen utpet mowasëpënëak kön wia.

¹⁸ Pël ëak së ngön yaaö omnarö wak wii kaatak moulmëen utpet yauröaring wëa.

¹⁹ Pël ëen rö kan Anutuu ensel nampök wii kaata kanwer të mowiak ngön yaaö omnarö wël ëak mësak orö epël ök mëëa.

²⁰ “Ar Anutu pim ngönën tup kaöetak së wëwë ngolöpta ngönte omnaröen ök man.”

²¹ Pël maan pit ngön pöt ngar wak wëen këtëp ngampi yoolaan ngönën tup kaöetak ilëak ngës réak omnarö ré moula.

Pit pël ëeim wëen kiri ar yauröa wotöököpre pim omnarö pit Yuta omën kaöaröen yas maan ngönënë kansolörö wa top ëa. Pël ëak wii kaata kaöapë ngësël ngön wes mëa, Yesu pim ngön yaaö omnarö wii kaatakaan koirak waisëpënëak.

22 Pël äaatak ngönënë polisörö pit wii kaata kakaati së itaangkën Yesu pim ngön yaaö omnarö pit won wieëa. Pël ëen pit kaalak ngönënë ngarangköröa naë së pitën ök mëëa.

23 “Ten wii kaatak së itaangkën kan ngarangkörö wëen ka kanötta om wari seëa. Pël äaan ten koirënëak kakaati së itaangkën won wieëa.”

24 Pël maan ngönën tup kaöeta polisöröa kaöapre kiri ar yaaüröa wotöököp pöt kat wiak kön selap wiak neneren epël mëëa. “Pitëm yaë pipëtakaan oröpöt oröpënëak yaë?”

25 Pël aö yeem wëen omën namp pitëm wa topöök së epël ök mëëa. “Kat wieë. Arim omën wii kaatak ulmëan pörö pit ngönën tup kaöeta kakaati së omnaröen ngönën ök maim wë.”

26 Pël maan polis ngarangkëpre pim koturö pit së Yesuu ngön yaaö omnarö koirak sa. Pit koirak yewaisem tang nemomöön, omnaröak pit kël momööpanëak kas ëa.

Ngön yaaö omnarö pit ngönënë kansolöröen kas naën, ngön ök mëëa

27 Pit Yesu pim ngön yaaö omnarö koirak kakaati së ngönënë kansolöröa naë tau moulmëen tauaan kiri ar yaaüröa wotöököpök pitën epël pëël mëëa.

28 “Ten arën Yesuu ngönte anëëtaan nga nenian ëan ma? Ma arök kön wiin pöt omën pasit yaë ma? Yerusalem omnaröen ngön pöt ök maan pitök tenën Yesu möan pël apna pöten ar kent yeë.”

29 Pël maan Pitaare karurö pit kangiiir epël mëëa. “Ten yok pangk ar yang omnaröa ngönte ngar naöngan. Ngön Anutu pim ök niia pöta ënëm ëënaat.

30 Arök Yesu këra yetaprak möön wel wia. Pël äaupök tiarim ëere körööröa Anutu puuk weletakaan wal ë moulmëa.

31 Pël ëak Anutuuk koirak së pimtë naë ulmëen pim yaapkëetakël wë. Pël ëen Anutu puuk kaö wes moulmëen tiarim keponöök wë kaamök elniak Israelörö tiarim kanöökël pourö wa nuulëen utpetat kasëng mampunëen. Pël ëen Anutuuk arim utpetat wa moolapnaat.

32 Ngön pöt tenök ök yeniaan Ngëëngk Pulöökta omën pötön war wesak yenia. Anutuuk omën pim ngönte kat yawiaürö ten Pulö yaningk.”

Kameliel pi ngönënë kansolöröen ngön yaaö omnarö kön wialök elmëëpenëak mëëa

33 Ngönënë ngarangkörö ngön pöt kat wiak ya sangën ëen Yesuu ngön yaaö omnarö mëmpënëak ëa.

34 Pël yaëen Parisi omën kaö namp Moses pim ngön ë kosang wesaut rë yemoulaup pi pitëm tekrak wëa, pim yapinte Kameliel. Pit omën pöpön kön wiin ompyaö yaaup. Puuk ngönënë ngarangköröa tekrakaan wal ëak Yesuu ngön yaaö omnarö ka kaö nerakël wes momëen sa.

35 Pël ëen pitën epël ök mëëa. “Israel omën nem karurö, tiar omën eporö omën nant elmëëpenëak pöt kön wialök elmëëpenaan.

36 Kat wieë. Ngaan panëër won, peen peen omën namp wakaima yapinte Tiutas. Pimtok pimtën kön wiin, ‘Ne omën kaöap,’ pël wesak omnaröen maan omën kësang 400 ke pël ëak yang ngarangkëpön nga elmëëpenëak sa. Pël ëen narö pitök pi mëngkën pim iri wëaurö pit pim ngön pöt sëp wesak repak sa.

37 Pël ëen kaalak Yutas Kalili omnamp puuk omën muntarö wak Rom yang ngarangkëpëen nga elmëa. Pël ëa akun pötak yang ngarangkëp pi ka poutë omnaröa yapinöt wë yesën ngaarö pitök pöpota mëna. Pël ëen pim iri wëauröeta pim ngönte sëp wesak repak sa.

38 Pël äaut pötaanök Yesuu ngön yaaö eporöen tiar mop mowiak itöök elmëaapa. Pitëm ngön epot omën pëenök yeëa pöt won sëpnaat.

39 Ën omën puot Anutuuk kaamök elmëen pim weëre kosangöök yeëa pöt tiarök yok pangk il nemowasngan. Pötaanök mowëen it mongënaapa. Tiar pël yeem Anutu pimtën nga elmëënganok.”

Ngön yaaö omnarö Yesuu yapintaan ëö sëpna pöten ërëpërp ëa

40 Pël maan ngönëne kansolörö pit Kameliel pim wes mëen sëpënëak ëa pöt ngar wa. Pël ëak pit Yesuu ngön yaaö omnarö koirëpënëak maan koirak sëen ngönëen ngarangköröak polisöröen maan pës möön epël mëëa. “Ar kaalak Yesu pim ngönte omnaröen ök manganok.” Pël mëak wes mëen sa.

41 Pël ëak Yesuu ngön yaaö omnarö pit wa toptakaan oröak yesem ërëpsawi ëa. Pöt Anutuuk pitëm ya mëna pöten itaangkën yok pangk ëen pit Yesuu ngöntaan yok ëö mongawisëpnaa pël wesa.

42 Pël ëak kët ël epotë pit ka yaapötëere Anutuun ngönëen tup kaöetak së omnaröen Yesu Anutu pim Yaaö Mëëaup ngön ompyao pöt ök maima.

6

Pit omën 7 ëak ngön yaaö omnarö kaamök ëëpënëak moulmëa

1 Akun pötak Yuta omën narö Yesuu ingre mor saurö selap sak wë tok nentepar pitëm tekarak kom kap oröa. Pöt Krik ngön yaauröak Yuta ngön yaauröen kaaö ngön mëak epël mëëa. “Kët poutë omën omnant ngöntök yaurö kaömp yemangkem ar Krik ngön yaauröa öng kapidörö ompyao wesak nemangkën ë yeë.”

2 Pël ëen Yesu pim ngön yaaö omnarö 12 pöröak Yesuu ingre mor sauröen yas maan së wa top ëen epël ök mëëa. “Kat wieë. Kaömpre monat kom yaaö ngön pötak tenim ya mëmpuna kanöt il yeniwari pipët pangk naën yaë. Tenim ya kë pöt Anutu pim ngönte omnaröen ök nianëak ëaut.

3 Karurö, ar peene arim naëaan omën 7 ëak kom ë moulmëen pitök omnant kom ëëpëna ya pöt ngarangk ëëp. Pit omën Ngëëngk Pulö pitëm lupötë wieëa könringöröak moulmëen.

4 Pël ëen tenimtokëër kët ël epotë Anutuun ök maimeë pim ngönte tekeri wesak ök niaim önaan.”

5 Pël maan omën pourö ngön pöten kent ëak omën eporö ulmëa. Wet rëak Stiwen omën pöp pi Anutuun kön wi kosang pan yewesaup Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëaö pöp moulmëa. Pël ëak namp Pilip, namp Prokoras, namp Naikena, namp Taimon, namp Pamenas, namp Nikolas Antiok kakaanëp, pi köpël omnamp ngës rëak Israel omnaröa ngönëen wak wëaö pöt yaaup. Pël ëak Yesuun kön wi kosang wesaup. Pit omën piporö moulmëa.

6 Pël ëak pit Yesu pim ngön yaaö omnaröa naë moulmëen pitëmëen Anutuun ök mëak pitëm moröt kepönötë mowiak welaköt elmëa.

7 Anutuun pim ngönte ulöl sëen Yerusalem kak omën wëaurö pitëm naëaan selap pan Yesu pim ru sa. Pël ëen kiri ar yaauröa naëaan selap pitta Yesuun kön wi kosang wesa.

Yuta omnarö pit Stiwen wali wa

8 Stiwen pi Anutuuk komre kolap elmëak ngönëne weëre kosang ke nentere nent kaamök elmëen retëng weëre kosang omnaröa yok pangk naënganëët omnaröa tekarak mëneima.

9 Pël yaëen omën narö Stiwen pim yaaö pötön kaaö ëeima. Omën pörö pit tok nentak wë Yuta omnaröa ngönëen tup nent, yapinte wii natëënöröa ka pötak wa top ëeima. Omën pörö pit Alesentriaare Sairini kakaanörö. Ën narö Silisiaare Esia yangrakaanörö. Pit së wa top ëak Stiwenring ngön nga ela.

10 Pël ëaap Pulöök kaamök elmëaan yak pitök pi il nemowasën ëa.

11 Pël èèn pit omèn naröak Stiwen pimèèn ngön mööngk réak mapëna yak sum elmèèn pitök ngön mööngk réak epël mëëa. “Pi Moses tiarim ëapre Anutuun pim këmtakaan utpet wesak yaan ten kat wiaut.”

12 Pël maan omèn pörö pit omèn yaapöröere ngönënë ngarangköröere ngön kosangötë ngarangkörö pit ë nga mowesak Stiwenë naë së moröak wais ngönënë kansolöröa tekrak tau moulmëa.

13 Pël ëak omèn ngön kaar apnaaröeta piiring tau moulmëèn kaar epël mëëa. “Omèn epop pi akun poutë Anutuu ngönën tup ngëëngk epëtëre Mosesë ngön kosangötön utpet wesak yaaup.

14 Ten kat wiin pi epël ya. ‘Yesu Nasaret kakaan pipopök ngönën tup epët tööl komun ëak Mosesë ngaantak tiarim ëarö ngön mena pötë urtaköt wiipnaat.’”

15 Pël maan ngönën ngarangk kaöarö pourö pit Stiwen pim ë kosaöön it kökö mongnaan ëwa panë téak enselöröa ë kos koröp oröa.

7

Stiwen pi ngönënë kansolöröen ngön ök mëëa

1 Pël èèn kiri ar yaauröa wotöököpök Stiwenën epël pël pël mëëa. “Ngön e ya epët kaar ma yaaup?”

2 Pël maan pi kangiiir epël ök mëëa. “Nem pepere karurö, ar nem ngön epët kat wieë. Anutu, ëwa pepap, pi ngaanëër tiarim ëap Apram pi Mesopotemia yangerak om wëënaar Anutu pi pim naë oröak epël ök mëëa.

3 ‘Ni nim omënerë kaare yanger sëp wesak nem yang pet elniima pörek së öm.’

4 Pël maan pi Kaltia yang pör sëp mowesak ka kaö naö Aran pörek së wëèn pim pepap wel wia. Pël èèn ënëmak Anutu puuk wes mëèn kaalak yang Israel omnarö tiarim wë eprekël waisa.

5 Pël ëaap Anutu pi yang lup nent pimtëèn panë wesak, ‘Epët nemët,’ pël apna nent wël ë nemangkën ëa. Won pan. Anutu pöp om epël kosang wes ök mëëa. ‘Ënëmak yang epër nimpaat. Pël èèn nim ruure ëarö oröak pep sak öpnaat.’ Pël mëëaö akun pötak Apram pim öngöp ru nawilën ëa.

6 Pël èèn Anutuuk kaalak ngön munt nent epël ök mëëa. ‘Nim ruure ëarö yang maim nerek së wëèn omèn pörek wëauröak ngarangk elmëèn ya pas mëneim sum won öpnaat. Pël èèn pörekörö pitök këlangön ya pas mangkën krismaki 400 pil wakaimpënaat.

7 Pël èèn ënëmak nook omèn pit këlangön kat mowiiipna pipörö ngön ya mëmpaat. Pël èèn ënëmak nim ruure ëarö pit yang pör sëp wesak yang eprek wais wë neen yaya neaimpënaat.’

8 Pël mëak Anutuuk Apramre ëaröaan pim ngön kosang wes mëëa pöt pet elmëepënëak Apramön pim ruure ëaröa koröp kaut ilëpënëak ök mëëa. Pël èèn omnaröak koröp kaut ila pöten itenak Anutu pim Apramön ngön kosang wes mëëa pöten kön wiipnaan. Pël èèn wëak pim öngöp yokot namp wila yapinte Aisak wë akun 7 ëak won sëèn 8 pötak koröp kaut ila. Pël èèn Aisak puuk wë pim ruup Yakop wilak tapël elmëa. Pël èèn Yakop puukta wë pim ruurö 12 pörö tapël elmëa. Pël èèn pöröak wë 12 tapël ëak pitëm naëaan Israel omnarö tiarim kur 12 ëak oröa.

9 “Yakopë ruurö pit omp kaö sak wë Yosepëèn këëpöt kön mowia. Pël ëak pi omèn narö mëë menak sumat öpënëak kön wiak mangkën pit koirak Isëp yangrakë sa. Pi pörek së inëèn ru sak wë waur eima, sum won. Pël èèn Anutuuk pi sëp nemowasën,

10 kōnōm nant pim naē yaarōön Anutu puuk ngarangk elmēeima. Pël ēak Anutuuk pi ēl kaamök elmēak kōn tektek kaō mangkēn Pero Isēp yang omēn omp akōp pim naē wēēn piin itaangkēn ompyaō ēēn kaō wes moulmēēn puuk Isēp yang ngarangkēpē yaat ngarangk ēa. Pël ēak wē Pero pim kaata yaat pour pi ngarangk ēak wakaima.

11 Pël ēēn wē ngōntōk kēsang nempel Isēpre Kanan yangrak orōak wiaan omnarö kaōmpēēn utpet ē yesēn Israel tiarim ēarōeta tapël ēa.

12 Pël yeem Yakop pi kat wia pōt Isēp yangrak omnarōak wet rēak akun pōtaan kaōmpōt wa kōn wiaut wia. Pël maan pi ngōn pōt kat wiak tiarim ēarō pim ruurō ngēs rēak wes mēēn Isēp yangrak sē kaōmp wak waisa.

13 Pël ēak wais wē akun nentak kaalak sa. Sē orōön Yosepök nanōrōen epël ök mēēa. 'Ne arim nangap Yosep.' Pël yemaanak Pero piita Yosepē nanōrōen ēwat sa.

14 Pël ēēn Yosepök nanōrōen epël ök mēēa. 'Ar sē tiarim pepap Yakopōn maan wais eprek Isēp tiarim karurōaring ōpenaan.' Yakopē omēn kurmentēkaan pōrō 75.

15 Yakopre pim kurōōkaan pōrō Isēp yangrak sē wē ulōp sak we pōök wel wia.

16 Pël ēēn ēnēmak pit pourōa kosat wak sē omēn yangaōōkē wieēaurek Sekem pōrek weera. Yang pōr ngaanēer Apram puuk Emo pim omnarōa naēaan sum ēa.

17 'Israel omnarö pit Isēp yangerak wē ulōl sa. Pël ēēn Anutu pim Apramōn yang yaō mēēa pōrekē sēpēnēak Isēp yanger sēp wasēpna akun mēna pōt temanōm sa.

18 Pël ēa akun pōtak Isēp omēn omp ak munt namp orōa, pōp Yosepōn kōpēlēp.

19 Omēn pōpök Israel tiarim ēere kōrōōrōen morök elmēak epël maima. 'Ar ru wilak pōt wak sē pēlēer mowiin. Pël ēēn wel wiipnaan.'

20 Pël maan akun pōtak Moses pi pim ēlēpök wilak itaangkēn pim mōōnre korōp ompyaō ēēn itenak ēlēpök ngarangk ēak kapa yemangkēn ngoon naar namp won sa.

21 Pël ēēn ēlēp pi yang ngarangkēpē ngōnte ngar wak Moses wak sē pēlēer mowia. Pël ēēn yang ngarangkēpē koontupök sē koirak pim ru ket ēak ngarangk elmēeima.

22 Pël eim wēēn Moses pi kaō sak wē Isēp omēn kaōarōa naēaan kōn tektek wak kaō panē sa. Pël ēak pi ya kēsangōt wak ngōn weēre kosangringōt pitēn ök maima.

23 'Wē ēnēmak krismaki 40 ēak won sēēn Israel omēn pim karurō kaamök elmēēpēnēak kōn wia.

24 Pël ēak pi yesem itna pōt Isēp omēn nampök Israel omēn namp mōa. Pël ēēn pi pim karip kaamök ēak Isēp omnampē utpet elmēa pōta kangiir Isēp omnamp mēna.

25 Pël ēa pōten Moses pi epël kōn wia. 'Nem omnarö pit neen epël kōn wiipnaat. "Anutuuk pi kaamök elmēēn tiar Israel omnarö Isēp yangrakaan nikoirēpēnēak yaō mēēaup," pël kōn wiipnaat.' Pël ēa pōt pit pël kōn nawiin ēa.

26 'Ka urak wangam kanök Israel omēn naar nga yaalēn pi ngerōök yaalmēem epël mēēa. 'Arpimēnt tapaarök yeēerek nga elngan.'

27 Pël maan omēn ngōntōp ngep ēak yamōa pōpök Moses mōk ē moolēak epël mēēa. 'Talēpök ni tenim kaō sak wē ngōn ē pet irumēak niia?

28 Ma nim peen kusi Isēp omnamp mēnan pōl kaalak neenta nemēmpēak yaan ma?'

29 Pël maan Moses pi ngön pöt kat wiak yang pör sêp wesak Mitian yangerak kas sê wakaim wê öng namp wak yokot naar wila.

30 “Moses pi yang pörek wëen krismaki 40 ëak won sëen akun nentak yang pultak Sinai tomök ikanöök këra kot nementëk es wëlëng yokota. Pël ëen Anutu pi enselëpë ök sak es wëlëngöökë öngpök wëen

31 Moses pi pöten itenak yaan sak itaampënëak naë yesën Aköpök epël ök mëëa.

32 ‘Ne nim ëarö Apramre Aisakre Yakop pitëm Anutu.’ Pël maan Moses pi yaan sak reireë urak kaalak itaampnaaten kas ëa.

33 Pël yaëen Aköpök epël ök mëëa. ‘Ne ngëengkëp yang eprek wë. Pötaan yang nim tauaan pipët welakët yak kan wariaarek nim ing korötepar përe ola.

34 Ne itaangkën Isëp omnaröak nem omnarö utpet moweseim wë. Pël ëen ne kat wiin pit ya utpetaring wë neen merëk neaim wë. Pötaanök ne pitëm könömöt ent ë moolamëak yewais. Wal ë. Wes nimëen Isëp yangerakë sumëen.’ ”

35 Stiwen puuk kaalak epël ök mëëa. “Moses pi ngaanëer Israel omnarö pitök pim ngönte wa moolëak epël mëëa. ‘Talëpök ni tenim kaö sak wë ngön ë pet irumëak nia?’ pël mëëa. Pöt pit omën pöp Anutuuk Israel omnarö pit ngarangk ëak këemre këlangönë öngpökaan ent ë moolmëëpënëak yaö maan wëen enselëpök këra kotumentëk es wëlëngöökëan ök mëëa pöten pit köpël pötaanök.

36 Pël ëak Moses puuk omën pörö mësak yesem Isëp yangerakaan i kaö Köp Möauukaan yang pultakë pötë yesem retëng ke nampöt mëneim wëen krismaki 40 ëak won sa.

37 Pël ëak Moses puuk Israel omën pimoröen epël ök mëëa. ‘Anutu tiarim Aköp puuk tektek ngön yaaö namp wes mëen waisëpnaat. Pöp arimtë naëaan namp. Pël ëen Anutu pi neen yaö elnëa ke pëlëp,’ pël mëëa.

38 Moses pi tapöp ngaan yang pultak omnaröaring wa top ëak wakaima. Pi akun pötak tiarim ëaröaring wëen ensel Sinai tomök ngön ök mëëa pöp piarip pouwaar wëa. Pël ëëëak Moses pi Anutu pim naëaan pim ngön lëngë nasëpanë pöt wak tiarimëen mena.

39 Pël ëënak tiarim ëarö pit Moses pim ngön pipët wa olëak kaalak Isëp yangerakël sëpënëak ëa.

40 Pël ëak pit Moses pim nanëp Eron pim naë së oröak epël mëëa. ‘Moses pi tiar Isëp yangerakaan mësak wais eprek niulëak pi talël sa wes? Ten köpël yaëërek nuuk omën kön nent ket ë nin pötak tenim omp ak sak wotöök réak mës niwak sëpnaan.’

41 Pël mëak akun pötak purimakaö ru kön namp ket ëak animaö narö möak kön kaar pöpëen kiri ar ë mowiak pitëmtë omën ket ëaö pötaan ërëpsawi elmëeima.

42 Pël eim wëen Anutuuk mopöök omnant wia epot këtre ngoonre ari puotön yaya mapënëak pit kasëng momena. Omën pipot Anutu pim tektek ngön yaaö omën nampök epël retëng ëa.

‘Israel omnarö ar yang pultak imeë krismaki 40 ëak sa.

Akun pötak animaö kiri ar ëëiman.

Pël ëan pöt nemëen won.

43 Ar wet réak omnant arimtë ket ëautön yaya maimaurö.

Pël ëak ar omp ak kaarëp Molok pim poë koröp ngönën tup kaarkaarte tiak wak

pötaring omp ak kaarëp Repan pim ari könte wak sa pël eimaurö.

Pötaanök peene nook ar kama niwak wes nimëen maimerek Pabilon yan-grakë sënëen.'

44 "Tiarim ëarö pit yang pultak wakaima akun pötak poë koröp ka nent Anutu pi pitring wë pöta ökre waste tiak wak ima. Ka pöt Anutu pimtök Mosesën ök rapnaal pet elmëen ök réak wak ima.

45 Pël ëen ënëmak tiarim ëarök poë koröp ka pöt pitëm peparöa naëaan wak Yosuaaring imeë yang munt ner Anutuu omën yang pörek wëaurö waö ë momëa pörek së oröa. Pël ëaut poë koröp ka pöt om wiakaim wiaan yang omën omp aköp Tewit pi oröa.

46 Pël ëen Tewit pim wëwëeten Anutu kent elmëa. Pël ëen Tewit pi Anutuun epël kimang mëëa. 'Ne yok pangk ni, nem ëap Yakop pim Anutu, nimëen ngönën tup ompyaö nent ök ram ma?'

47 Pël mëëautak omën omp aköp Solomon, Tewit pim ruup, puuk ka pöt ök rëa.

48 Pël ëaap Anutu O Ngaarëkëp pi ka omën moresök ök yera epotë pëen naöpanëpön tektek ngön yaaö omnampök pël ëa.

49 'Aköp pi epël ëa. Ne kaöap kutömweri wë omën pout ngarangk ëak wëaup.

Ën yang pipër nem weëre kosangöökë iri wia.

Pötaanök arök yok pangk ka nent nem wel aisëëë kë sumaan ök nenerangan sa.

50 Iteneë. Nemtok nem omën ket ëaö epot pout il wesak wë.' "

51 Stiwen puuk kaalak kansolöröen epël ök mëëa. "Arim lupötë wa olëere kön utpet pötök peö ëak wë köpël omën ket ëak Anutuu ngönte kat nawiin yaaurö. Ar kët ël epotë Ngëëngk Pulöökë ngönötta wa olaim wëaurö. Tiarim ëarö pit pim ngönöt wa olaimaurö. Arta tapël yeë.

52 Yaap, tiarim ëarö pit Anutu pim tektek ngön yaaö omnarö pitëm naëaan namp öp sa wasngan. Pourö utpet mowesa. Pit omën wotpil waisëpnaapön tektek ngöntak war wesak ëaö pörö pourö mënak won wesaurö. Pël ëaurök peene arökta omën wotpil tapöp ngaaröa naë wes mëen mëna.

53 Tiar tapörök Anutuu naëaan ngön ë kosang wesa pöt öpenëak enselörök tiarim ëaröen ök mëëautak arta ngön pötë ënëm naën yeë."

Pit Stiwen kël möön wel wia

54 Stiwen pi pël maan ngönënë kansolörö pit ngön pöt kat wiak ya sangën ëen kë ruru kön wia.

55 Pël ëen Ngëëngk Pulö pim lupmeri ilëak peö ëa. Pël ëen pi we riak itena pöt Anutuu naë ëwa kësangpel ëaan Yesu Anutu pim yaapkëetak tauaan itena.

56 Pël ëak Stiwen pi pitën epël ök mëëa. "Kat wieë. Ne peene itaangknë kutömwer kan tëen Omën Këëp pi Anutu pim yaapkëël tauaan ityaangk."

57 Pël yemaan kansolörö pit Stiwen pi Anutuu yapinte ngep yaë wesak kat wiipanëak kat ur wariak ngön kaëpre ngön ëak wal ëak së morök

58 weruak Yerusalem ka pöökë wilëngkëël koliil së olëak kël momöa. Pël ëak omën pimëen ngön aima pörök pitëm ulpëenöt përéak omp ulwas nampë yapinte Sool pim naë rongan ë ulmëa.

59 Pit pi kël yemomöön Stiwen pi kimang ngöntak Aköpön epël ök mëëa. "O nem Aköp Yesu, ni nem könöp kama neö."

60 Pël mëak rar rë wesirak ngön ëak epël mëëa. "Aköp, ni omën utpet yaalnë eporö kangit mangkan." Pi ngön pil ök më pet irak wel wia.

1-2 Sool pi Stiwen mængkën ya kë sa. Pël ëen omën ngönën kat wiaurö pitök pim sokut wak së yang kel weera. Pël ëak pit ingre ya ilak aima. Pël ëa akun pötak Yerusalem kak omën wëa pöröak ngës réak Yesuu ingre mor saurö mëmpö waö ëak rep momëen Yutia yangraakan Sameria yangrakë sa. Pël ëen Yesu pim ngön yaaö omnarö pitëmënt Yerusalem kak wakaima.

3 Pël ëaan Sool pöpök Yesu pim ingre mor sa pörö utpet mowesak pitëm kaatë kakaati ilëak öngre omp pourö moröak wii téak wak së wii kaatak ulméa.

Pit Sameria kak ngön ompyaut ök mëä

4 Yesu pim ingre mor rep momëen saö pörö pit neenem yesautë pim ngönte ulöl wesak ök maö sa.

5 Pël ë yesën Pilip pi Sameria kak së omnaröen Kristo Anutuu Yaö Mëëaup pim ngönte ök mëä.

6 Pël yemaan omën kaö pan pim naë wa top ëak retëng omnaröa it köpëlöt ëaö pötön itenak pim ngönöt këëkë pan kat wieima.

7 Pël yaëen omën selap urmerarö pitëm lupötë wëa pörö waö ë mëen merëkre ngönëer oröak sa. Pël yaëen omën kosat kël waare kan utpet yaaö pourö ompyaö panë sa.

8 Pël ëen omën Sameria kak wëaö pörö Pilip pim ëa pöten itenak ërëpsawi kaö pan ëa.

9 Akun pötak kak taprek omën namp wëa pim yapinte Saimon pi kempre pölang pöt ewat panëep. Pël ëen Sameria kak pörökë omnarö pit pim yaaö pöten yaan sa. Omën pöp omnaröen pi pitëm kaöap pël maim yeëa.

10 Pël ëen kak pörökë omën kotre kaö pourö pit pim ngön mëëaö pöten këëkë pan kat wiak epël maima. "Omën epop pi weëre kosang kaö pan wak Anutuu naëaan irëa."

11 Yaap, pit akun wali pim yaaö pötön itenak yaan sak pim ngön yaaut këëkë kat wieima.

12 Pël eim wëenak Pilip pi waisak Anutu pi omnarö wa ngaöök nimëak wë pöpë ngön ompyaö pötre Yesu Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pim ngön ompyaö pöteta ök maan omën narö piin kön wi kosang wasën Pilip pi omën pörö i momëa.

13 Pël ëen Saimon piita Yesuun kön wi kosang wasën Pilipök i momëen Pilipring wakaima. Pël ëak pi Pilipë retëng kësang ke nalöt yaaö pötön itenak yaan sa.

14 Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Yerusalem kak wë Sameria omnarö Anutuu ngönte wak wëa pöt kat wiak Pitaare Son wes mëen itaampö sa.

15-17 Pël ëak pitëm naë së oröak itaangkën pit Aköp Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëen wëa. Pël ëaap itaangkën Ngëengk Pulö pitëm naë neiraan wieëa. Pël ëen Pitaare Son piaripök Ngëengk Pulö pitëm lupötë ilapna pötaan kimang mëak piarpim moresiar pitëm kepönötë rangk mowiin Ngëengk Pulö pitëm lupötë ilëa.

18 Pël ëen Saimon pi Yesu pim ngön yaaö omnaarë moresiar omnaröa kepönötë yemowiin Ngëengk Pulö pitëm lupötë ilëa pöten itenak pi weëre kosang pöt piarpim naëaan sum ëëpënëak kimang mëä.

19 "Arpim weëre kosang wa pipët nampun. Pël ëen nookta omnaröa kepönötë nem moresiar mowiin Ngëengk Pulö pitëm lupötë ilapnaan."

20 Pël maan Pita pi epël mëä. "Ni korar pan yaanëp. Nim sum pötak yok pangk Anutuu naëaan Pulö sum ëëm wesak yaan. Pötaanök nim sumetaring utpet kak sumëët.

21 Anutu pi nim lupmeri itaangkën yok pangk naën. Pötaanök ni tenring ya epëtak naön ëëm sa.

22-23 Yaap, ne niin ewat wë. Nim lupmer warre kaur pömpelök peö äak wiaan utpetatök par elniak wë. Pötaanök ni pipot kasëng menak Aköpön kimang maan puuk nim utpetatë saunat lupmeri wia pipot won niwasëpnaan.”

24 Pël maan Saimon pi piaripön epël mëëa. “Arip nemëën Aköpön kimang maë. Pël ëën omnant nim yenëaan pöt nem naë kaalak naaröön ëëpnaan.”

25 Pitaare Son piarip ngön weëre kosangringöt pël ök mëak Yesuu naëaan ngön kat wia pöt ök mëak Yerusalem kakë sa. Yesem Sameria yangera öngpök ka wieëa pötë ngön ompyaut ök maö sa.

Pilipök Itiopia omnampön ngön ompyaut ök mëëa

26 Ënëmak Aköpë ensel nampök së Pilipön epël ök mëëa. “Wal äak ëngkël së Yerusalemëlaan kan Kasa kakël sa pipöök sum.” Kan pö yang pultak yesau.

27-28 Pël maan Pilip pi wal äak sa. Yesem itaangkën omën kaö namp Itiopia yangerakaanëp piita kan tapöök yesa. Omën pöp Itiopia yangerak öng aköp yapinte Kantesi pim kaatere ya omnaröa ngarangkep, pi Yerusalem kak së Anutuun yaya mëak kakë sëpënëak kar pol osörök weruak yaaö naöök wel aisëak yesem Aisaia Anutuu tektek ngön yaaup pim pep retëng ëauwer sangk kelö yesa.

29 Pël yaëen Anutuu Pulöök Pilipön epël ök mëëa. “Ni kar osöröa weruak yes ëngköökë naë së.”

30 Pël maan Pilip teëntom së itaangkën omën pöp Aisaia pim pep ngaan retëng ëa pöwer sangk kelö yesa. Pël ëën pi omën pöpön pëël mëëa. “Ni ngön sangk yaalën pita songönten ewat wëën ma won?”

31 Pël maan pi kangir epël ök mëëa. “Omën nampök pet naalnëën ëëpna pöt ne tol äak ewat sum? Pötaanök ni nem naë wais wel aisëak ök nea.”

32 Pël maan Pilip pi karöökë ngaarëk is wel aisëak omën pöpë ngönën pepeweriaan sangk kelö yesa pöten kat wia. Pöt epël. “Omnaröa sëpsëporö mööpënëak wak yes pöl elmëa.

Sëpsëp ruuröa ëpöt ilëpënëak yaëen këlël naën yaë pöl ngön won sak wëa.

33 Omnarö pit pi ngep äak utpet elmëak ngön yaat wotpil wesak namëngkën ëa.

Pit pim wëwëet won pan wes moolaan pim yangerakë wëwëet won sa.

Omnarö pitök pim ru wilëpnaaröen itnaamanpan.”

34 Omën kaö pöpök Pilipön epël pëlpël mëëa. “Omën epop ngön epot pimtëen ya ma omën nampëen ya?”

35 Pël maan Pilipök ngön kangit ök mëëa. Pi ngës rëak Anutu pim ngönën pepeweriaan omën kaöap pim sangk kela pöt war wesak Yesu pim songönte pim ngön ompyao pöt ök mëëa.

36 Pël äak kamtaöök om yesem omën kaö pöpök i kaö naöön itenak Pilipön epël ök mëëa. “Itan. I kaö nent ëngk wiaap. Ni yok pangk ne i nemëëm ma won?”

37 [Pël maan Pilip pi epël mëëa. “Nim lupmerök Yesuun kön wi kosang wasën pöt ne yok pangk i nimëëmaat.” Pël maan pi epël mëëa. “Ne Yesu Kristoon pi Anutuu ruup pöt kön wi kosang yewas.”]

38 Pël mëak pi karaö leng ëëpën maan leng ë ulmëën piarip i kaöotak ngemë Pilipök i momëa.

39 Pël äak piarip i kaöötakaan yaaprën Aköpë Pulöök Pilip kama wak yang maimerekël sa. Pël ëën omën kaöap pi Pilipön itnaangkën äak pim sëpënëak sa pöl yesem ërëpërëp kaö ë sa.

40 Ën Pilip pi itaangkën pi Astot kak wëa. Pël äak Astot il mowesak kan yesem kamtaöök ka wieëa pötë Anutuu ngön ompyaut ök maö yesem Sisaria kak së oröa.

9

*Sool pi lup kaip tiak ingre mor sa
(Ngön 22:6-16; 26:12-18)*

¹ Sool pi Aköp Yesu pim ingre mor saurö mëmpënëak ngön kosang wia. Pël ëak pi kiri ar yauröa wotöököpë naë së

² pep nant Yuta omnaröa ngönën tupötë ngarangk Tamaskas kak wëauröaan retëng ëépënëak maan pël ëak Sool mena. Pep pötë ngön epël retëng ëa. Sool pi omën öngre omp Yesuu ingre mor saurö koirak wii tëak Yerusalem kakë wak sëpënëak wiak mena.

³ Pël ëën Sool pi sa. Seim Tamaskas kak temanöm yewasën kutömweriaan ëwa naö teënt pan irë piik ela.

⁴ Pël ëën pi yangerak së ngentiak kat wiin ngön nent epël mëëa. “Sool, Sool, ni tol ëënak ne utpet neweseimën?”

⁵ Pël maan pi kangiir epël mëëa. “Aköp ni talëp?” Pël maan pi epël ök mëëa. “Ne Yesu. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.

⁶ Wal ëak Tamaskas kak së orö. Pël ëën omën nampök nim omën ëëmë pöt ök niapnaat.”

⁷ Pël yemaan omën Soolring kan pöök yesaö pörö pit yaan sak ngön wonök tauëë pit ngön yamëëa pöt yok kat wieëak omën ngön pöt yaaö pöpön itnaangkën.

⁸ Pël ëën Sool pi yangerakaan wal ëak it ngaulak omnantön itaampënëak ëa pöt pangk naën. Pël ëën omnaröak mor yal ëak Tamaskas kak së möulmëa.

⁹ Pël ëën akun nentepar nent om it ngaap sak wakaima. Pël yeem iire kaömpre omnant nanën.

¹⁰ Tamaskas kak pörek Yesuu ingre mor saö namp wëa yapinte Ananaias. Pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën Aköp pim naë së ëö pet elmëak epël ök mëëa. “Ananaias.” Pël maan pi kangiir epël mëëa. “Aköp, ne e wëep.”

¹¹ Pël maan Aköpök piin epël mëëa. “Ni wal ëak kan naö yapinte Wotpil kan pöök së Yutas pim kaatak oröak pitën epël pël pël mam. ‘Omën namp Tasas kakaanëp yapinte Sool pi wë ma?’

¹² Omën pöp pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën omën namp pim yapinte Ananaias pöpök së pim moresiar kepönöök mowiin pim itöörar kaalak ompyaö sa pël itëna.”

¹³ Pël maan Ananaias pi kangiir epël mëëa. “Aköp, omnaröak omën pipöpön aan kat wiaut. Pi nim omnarö Yerusalem kak wëaurö utpet yemowesauip.

¹⁴ Pël yaaupök kiri ar yauröa kaöarö pitök maan pi omën niin yaya yeniaurö wii tëépënëak Tamaskas kakë waisa.”

¹⁵ Pël maan Aköpök epël mëëa. “Ni pim ngësë së. Omën puop pi nem ngönte wak köpël omënere yang omp aköröere Israel omnarö arën ök niapënëak yaö mëëaut.

¹⁶ Pötaanök nemtok pim ënëmak nem ngönte aö yesën këëmre këlangön orö morëëpna pötönta ök memaat.”

¹⁷ Pël maan Ananaias pi së ka pötak ilëak pim moresiar Sool pim kepönöök mowiak epël mëëa. “Sool, nem karip, Aköp Yesu kamtaöök koirak ngön ök niaa pöpök nook nim itöörar nganga sëën Ngëëngk Pulö nim lupmeri ilëak peö ëépënëak wes nemëën yewais.”

¹⁸ Pël maötaring omën pim itöörarë pe ëëëa pömpel ilak unglön it nganga sa. Pël ëak wal ë tauaan Ananaias puuk i momëa.

¹⁹ Pël ëënak Sool pi kaömp nak weëre kosang wa.

Sool pi Tamaskas kak ngönën ök mëëa

20 Sool pi Yesuu ingre mor saurö Tamaskas kak wëäö pöröaring akun nentepar ma nentepar nent wë teëntom Yuta omnaröa ngönën ka wieëautë ilëak Yesuu songönte war wesak omnaröen epël ök mëëa. “Yesu pi Anutu Ruup.”

21 Pël maan omnarö pit kat wiak yaan sak epël mëëa. “Elei, omën epop pi Yerusalem kak omën Yesuun yaya yamëëauröaan nga yaaupök kaalak eprek wais tapël ëak wii tëak wak kiri ar yaaö kaöaröa ngësë sêpënëak waisaupök tolël ëak epël ëa?” pël mëëa.

22 Pël ëaap Sool pi weëre kosang pan wesak Yesu pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pöta ngönte ök maan Yuta omën Tamaskas kak wëaurö pit ngön kangit mapnaat won ëa.

23 Wë akun wali yesën Yuta omën ngönënë ngarangkörö pit wa top ëak Sool mëmpënëak ngön ëa.

24 Pöt pi kat wiak wëën omnarö pit Tamaskas ka pöök kël ëmööökë ëm kanrak kët kanaan rö kanë Sool mëmpënëak nga wieïma.

25 Pit pël ëaan rööök lupöök omën pim karuröak Sool mësak sê kolöm ëp kër naëëpök waulak ëm kë kanöök wii ngan ëak wilëngkëel wes momëën ngemë ngentiak oröak sa.

Sool Yerusalem kak wakaima

26 Yerusalem kak sê Yesuu ruuröaring yal mëmpënëak ëën pit pim Yesuu ru sak wëa pöten kaar yema wesak pit piin kas elmëa.

27 Pël ëën Panapas pi Sool koirak Yesuu ngön yaaö omnaröa naë sa. Pël ëak Panapas puuk Sool pim kamtaöök yesem Aköpön itaangkën ngön ök maan Tamaskas kak sê kas kôpël omnaröen Yesuu ngönte ök mëëa pöten Yesuu ngön yaaö omnaröen ök mëëa.

28 Pël ëën Sool pi pitring wë Yerusalem kak we naöökaan naöök kas naën Yesuu ngönte ök maïma.

29 Pël eimeë Sool pi Yuta omën Krik ngön yauröaring ya mëmpööre ngön nga elö pël eim wëën pit kangiir pi mëmpënëak nga kup rieïma.

30 Pël yaëën pim ingre moröröak kat wiak Sool koirak Sisaria kak sê wes mëën Tasas pim kakë sa.

31 Akun pötak Yutiaare Kaliliire Sameria yang pötë omën Yesuu ingre mor saurö pitëm naë mayaap oröak wiakaima. Pël ëaan pit Aköpë ikanöök wëën Ngëëngk Pulöök kaamök elmëën weëre kosang wak ulöl sak wakaima.

Pita pi Inias ompyaö mowesa

32 Pita pi yang poutë Anutuu ingre mor sauröa wëwëatön wa kom ë sak waisak eïma. Akun nentak pi Anutuu omnarö Lita kak wëaurö pitëm naë sê oröa.

33 Pël ëak itaangkën omën namp ingre mor kël waup yapinte Inias pöp wëa. Pi urtak pëën ka urakaimën krismaki 8 ëak won saup.

34 Pël ëën Pita puuk piin epël ök mëëa. “Inias, Yesu Kristo ompyaö yaniwas. Pötaan wal ëak nim urre korumön ompyaö was.” Pël maan tapëtakëër wal ëa.

35 Pël yaëën Litaare Seron ka pöteparë omën pörö pit pöpön itenak lup kaip tiak Aköpë ë pëla ëa.

Pitaak Tapita öp wes moulmëa

36 Kak nerekë yapinte Yopa pörek Yesuu ingre mor sa öng namp wëa yapinte Tapita, Krik ngöntak Tokas pël yamëëa. Öng pöp pi kët poutë omnaröaan ompyaö elmëeimeë pit omnant ngöntök yaëën pöt kaamök elmëeim wëaup.

37 Pël ëak akun pötak öng pöp pi yauman nent koirak wel wia. Pël ëën öngörö pit sokur i moirak wak sê ka ngerö ngaarëk nentak sê mowia.

38 Yopa kak pörek Lita kak naë wieëa. Pötaan Yesuu ingre mor saurö pit Pita Lita kak wë pöten kat wiak omën naar wes meën së epël mëëa. “Ni tiarip koirak teënt sëpa.”

39 Pël maan Pita pi wal ëak piaripring sa. Pël ëak ka tomök oröön mësak ka kaö ngaarëktakël isa. Pël ëën öng kapiröröak Pita tektrak ulmëak elre waar ë poë koröpre ulpëen Tokas pim öp wë korir mëak pit menautön pet elmëa.

40 Pël ëën Pita pi öngörö waö ë tomökël momëen yaröön rar rë wesirak Anutuun kimang mëëa. Pël ëak sokura ngësël kaip tiak epël ök mëëa. “Tapita, wal ë.” Pël maan öngöp it ngaulak Pitaan itenak wal ë wel aisëa.

41 Pël ëën Pita puuk moresi moröak wal ë tau moulmëak öng kapiröröere Anutuun pim omën muntaröen ök maan ilaan Tapita mës mena.

42 Pël ëën Pita pim ëa pöta ngönte ulöl sak sëen omën munt narö kësang pan Yopa kak wëaurö Aköpön kön wi kosang wesa.

43 Pël ëa akun pötak Pita pi Yopa kak pörek omën pol koröpöt ket ëëpënëak kopëta yewesa nampë yapinte Saimon pöpring akun wali wakaima.

10

Ensel nampök Koniliasën ngön ök mëëa

1 Sisaria kak omën namp wëa pim yapinte Konilias pi Rom nga omën 100 pöröa wotöököp. Nga omën pörö pit Itali yangerakaan waisa.

2 Omën pöp pi ngönëringëp yak pit öngre ruurö Anutuun yaya maim wëaup. Pël ëeimeë omën pöp Yuta omnarö omnantëen ngöntök yaëen kaamök ëak Anutuun ök yamëëaup.

3 Kët nentak wiap kan 3 kilok pötak pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën Anutuun ensel nampök së piin epël mëëa. “Konilias.”

4 Pël maan pi enselëpön itenak kas ëak pëlpël mëëa. “E Aköp tol ë?” Pël maan enselëpök epël mëëa. “Anutu pi nim kimang ngönöt kat wiak nim omën ngöntök yaaurö kaamök yaalmëan pöten itaangkën ompyaö ëën puuk kangut nimpnaat.

5 Pötaanök ni peene omën narö wes meën Yopa kak së omën namp yapinte Saimon, yapin nent Pita, pöp koirak waisëp.

6 Omën pöp pi Saimon yapin ngampup pol koröpöt ket ëëpënëak kopëta yewesaup pim kaatak wë. Ka pöt i kaö ëöökël wia pipët.”

7 Pël mëak sëen Konilias pi pim inëen ru naarre nga omën ngönëring namp piiring wëaup pöröen ngön maan sëen,

8 Konilias pi pitën enselëpë ngön ök mëëa pöt pout ök mëak wes meën Yopaë sa.

Pita pi wangerötë yemangk pöl ëa

9 Omën pörö së ka urak ëlpamök kan kourak yesem së Yopa kak temanöm oröak itna pöt këtëp luptak wëen Pita pi Anutuun ngön mapënëak ka kaö kë yesaur ngaarëkël wieëa pörekël isa.

10 Pël ëak pi këen pan ëen kaömp nëmpënëak yeëa. Pël ëën pit kaömp kopëta yewasën Pita pi kor wë wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën,

11 kutömwer kan tëen omën nempel poë koröp kaöatë ök nempel irëa. Kaut kong nent ulöp urak wes meën yangerak irëa.

12 Pömpelë öngpök animaö ke nampre namp intre imën, kamal pörö wëa.

13 Pël ëën Pita pi ngön nent epël kat wia. “Pita, ni wal ë narö möak ar ëak në.”

14 Pël maan Pita pi epël mëëa. “Aköp, ne yok pangk pël naëngan. Omën epot Yuta omnarö tenim naë nga pan wia. Pël ëën ne ngaanta nanën yaaup.”

15 Pël maan ngön tapët kaalak rangk mëä. “Anutu pim kaömp numëak nimpëna pipotön nuuk nga wia pël angan.”

16 Omën pöt akun nentepar nent oröak teënt kaalak kutömweri isa.

17 Isën Pita pi wel aisëak pim wangarëta ök itena pöta songönten kön wieim wëen Koniliasë naëaan sa pörö pit Saimon pim kaaten pëel maan omnaröak pet elmëen ka pöta ëmööké ëm kanrak së tauë,

18 epël pëlpël mëä. “Omën namp yapinte Saimon, yapin nent Pita, pöp eprek wë ma?”

19 Pël maan Pita pi omën pim naë oröa pöten kön ya mëneim wëen Ngëengk Pulöök epël mëä. “Kat wi. Omën naar namp ëak ni nikoirëpënëak waisaurö e wë.

20 Pötaanök wal ëak orö pit koirak pitring së. Nemtok wes mëen yewaisrek kön selap eëngan.”

21 Pël maan Pita pi oröak ngemë pitën epël mëä. “Arim ap weseiman pöp ne epop. Ar tol eënak yewais?”

22 Pël maan pit kangiir epël mëä. “Rom nga omnaröa wotöököp yapinte Konilias puuk ten nim ngësë wes nimëen yewais. Omën pöp pi ompyaö panëöp Anutuun yaya maim wëaup. Pël eëen Yuta omnarö pit pim wëwëeten itaangkën ompyaö yaaup yak Anutuu ensel nampök ni koirak pim naë sëen nim këmtakaan ngön kat wiipënëak mëä.”

23 Pël maan Pita pi omën pörö koirak së piiring ka ura.

Ëlpamök Pitaare omën Yopa kakaan Yesuu ingre mor saurö pit kopëta wesak pitring sa.

24 Pël ëak pit yesem kan kourak së ka nent ura. Wangam kan yesem Sisaria kak së oröa. Pël eëen Konilias pi pim nanang karuröen ök mëak wa top ëak Pitaan kangk eim wëa.

25 Pël eëen Pita pi së oröak kakaati ilapënëak yaëen Konilias pi koirak ngëengk mowesak rar rë mowesira.

26 Pël eëen Pitaak Koniliasën epël ök mëä. “Wal ë. Ne ngëengkëp won, omën nim karip.”

27 Pël mëak piarip ngöngön aö kakaati ilë itaangkën omën kësang pan wa top ëak wëen Pita puuk pitën epël mëä.

28 “Ar ten Yuta omnaröa songönten ëwat wë. Ten omën muntaröaring omnant ngawi eënganëak kan waria. Pël ëautak Anutuuk ne arim naë waisumaaten ngel könöm eënganëak wangarëtak ök neak pet yaalnë.

29 Pötaanök ne arim ngönte kat wiak wa nanuulaan ngar wak yewais. Pötaanök ne pëlpël niamaan. Oröp eënak neen ngön neeauro?”

30 Pël maan Konilias pi kangiir epël ök mëä. “Ne omën it ngölöp nenten itanak wëen kët akun nentepar nent yes. Pël eënak niin yas niiaut. Pöt epël. Ne wiap kanök 3 kilok pötak Anutuun kimang maim wëen akun tapëtakëer omën poë koröp kölam panëö wetaö namp nem naë oröak epël ök neeaute.

31 “Konilias, Anutu pi nim kimang ngönöt kat wiak nim omën ngöntök yaauro kaamök yaalmëan pöten itaangkën ompyaö eëen puuk ni kangut nimpnaat.

32 Pötaanök ni peene omën narö wes mëen Yopa kak së omën namp, yapinte Saimon yapin nent Pita, pöp koirak waisëp. Omën pöp pi Saimon yapin ngampup pol koröpöt ket eëpënëak kopëta yewesauup pim kaatak wë. Ka pöt i kaö ëöökël wia pipët.’

33 Pël neaan ne nim ngësë teëntom ngön wes nimëaut. Pël eëen ni ompyaö ëak tenim naë wais oröön ya kë yes. Pötaanök ten Anutuu ëöetak wais wa top ëak wë. Aköp pi ngön tol nent ök niamëak niia?”

Pita pi Konilias pim kaataköröen ngönën ök mëä

34 Pël maan Pita pi ngës rëak epël ök mëä. “Yaap pan. Anutu pi omnarö mööngkraar kangk naalmëen yaaup.

35 Pi yok pangk omën ke nampre namp, ngön nerre ner pimëen yaya maö ompyaö elmëeim wëäo piporöaan kent yaaup.

36 Anutu pim Israel omnarö tenën ngön ök niiaö pöten ar ewat wë. Pi Yesu Kristo pim ngön ompyaut war wesak ök niia. Pi omën pouröa Aköp pël sak wëen tiar Anutuuk yal mangkën lup kopëtemer sak öpenaat.

37 Ar Son pim omnarö i momëen omën ompyaut oröa pöten ewat wë. Pöt Kalili yangerak oröak Yuta yang poutë ulöl sak sa.

38 Ar yok ewat wë. Anutu pi Yesu Kristo Nasaret kakaanëp yaö mëak pim Ngëengk Pulö elmëen weëre kosang kaamök elmëen pi yang poutë ya ompyaö mëmpö yesem Setenë omën utpet mowesaö porö ompyaö moweseima.

39 Pël ëen ten pim ngön yaaö omnarö pim Yerusalemre Yuta yang poutë ëa pöt pout iteneim wëen pit pi këra yetaprak momöön wel wia.

40 Pël ëen yangaöök wieë kët nentepar nent won sëen Anutuuk wal ë moulmëen omën naröen ëo pet elmëa.

41 Pël ëaup pi Yuta omën pouröa ëöetak naröön. Ten Anutu pim ngönte anëak yaö niiaurö tenimtokëer piin itenaut. Pi weletakaan wal ëen ten piiring iire kaömp ngawi naut.

42 Pël yeem tenën pim ngön ompyaut omnaröen ök maö yesem Anutuuk omën öpre wel pourö pim naë ngön ë pet irëpnaat pöta ngönte omnaröen ök menëak niiaut.

43 Anutu pim tektek ngön yaaö omnaröak epël ëa. ‘Omën namp pi Yesuun kön wi kosang wesaöpna pöp pim utpetat Anutuuk Yesuu weëre kosangöök ent ë moolapnaat.’”

Ngëengk Pulö köpël omnaröa naë irëa

44 Pita pi ngön pöt ök maim wëen Ngëengk Pulö omën pim ngön kat wieim wëäo poröa naë irëa.

45-46 Pël ëen omën pörek wëa porö pit omën muntaröa kakë ngönötë aö Anutuun yaya maima. Pël ëen Yuta omën Yesuu ingre mor saurö Yopa kakaan Pitaaring sa porö pit Anutuuk Ngëengk Pulö köpël omnarö ulöl wes mena pöten itenak yaan sa. Pël ëen Pitaak epël ök mëä.

47 “Ngëengk Pulö ngaan tiarim naë irëa pöl peene pitëm naë yeira. Pötaanök tol ëen tiar i nemomëen ëëpen?”

48 Pël mëak Pitaak pit Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëepënëak maan pël ëa. Pël ëak pit Pita pitring wëwë yeem moulmëak sëpënëak mëä.

11

Pita pi Yerusalem kak ingre mor sauröen ngön ök mëä

1 Yesuu ngön yaaö omnaröere ingre mor sa Yutia yangerak wëauröak köpël omën narö pitta Anutuun ngönte wa kosang wesa pël aan kat wiak wëen, Pita pi Yerusalem kakë sa.

2 Pël ëen akun pötak Yesuun kön wi kosang wesa narö ngön ë kosang wesaatak Anutuun yaö ëak koröp kaut ila poröak piin epël mëä.

3 “Ni tol ëënak Anutuun yaö ëak koröp kaut nailënröa naë së pitring kaömpre omnant ngawi yaën?”

4 Pël maan Pita pi omnant pim naë oröa pötön ök mëä.

5 “Ne Yopa kak wë Anutuun ök yemaan wangerötë yemangk ke pël äak itaangkën omën nempel poë koröp kaotë ök nempel irëa. Kaut kong nent ulöp urak wes meën kutömweriaan irë nem naë ngentia.

6 Pël ëen ne öngpök itaangkën animaö ke nampre namp kosangöökaan kakë, kamalre int pourö omën pömpelë öngpök wëa.

7 Pël ëen ngön nent epël yaan kat yawi. ‘Pita, ni wal ë narö möak në.’

8 Pël neaan ne epël yemak. ‘Aköp, ne pël naëngan. Omën epot Yuta omnarö tenim naë nga pan wia. Pël ëen ne ngaanta nanënëp.’

9 Pël maan ngön tapët kaalak rangk kutömweriaan epël yenëa. ‘Anutu pim kaömp numëak nimpëna pipotön nuuk nga wia pël angan.’

10 Omën pöt akun nentepar nent oröak kaalak sasa kutömweri isa.

11 Pël ëen akun tapëtak omën naan namp äak ka nem wëauta ka kauri wais taueëa. Omën pörö pit Sisaria kakaan omën nampök ne koirak sënëak wes meën waisa.

12 Pël ëen Pulöök neen epël ök yenëa. ‘Ni omën eporöaring sum. Köpëlöröak ya wesak kön selap ëënganok.’ Pël neaan ne omën tiarim kar ingre mor sa 6 äak neering e taua eporöaring së Konilias pim kaatak oröak kakaati ilëaut.

13 Pël ëen ensel namp pim kaata kakaati tauaan itaangkën ngön ök mëëa pöt tenën ök yenia. Enselëpök Koniliasën epël ök mëëa. ‘Ni peene omën narö wes meën Yopa kak së Saimon, yapin nent Pita, pöp koirak waisëp.’

14 Pël ëen omën pöpök wais Anutuuk kama niön niire nim kaatakörö ompyaö sënë pöta ngönte ök niapnaat.’

15 Konilias pi enselëpë ngön ök mëëa pöt ök yenia. Pël ëënak ne ngës rëak ök yemaan Ngëëngk Pulö ngaan tiarim naë irëa pöl pitëm naë yeira.

16 Pël ëen ne Aköp pim ngaan ngön ëa pöten kön yawi. ‘Son pi i yaaptak omnarö i momëa. Ën ënëmak nem Pëpapök Ngëëngk Pulöök i ket äak ar nimëëpnaat.’

17 Pël äaut yak Anutuuk akun tiarim Aköp Yesu Kristo kön wi kosang wesa pötak tiarim naë kësangën porpor elniaut ök tapël peene pit kësangën yaalmëen nook tol ëen Anutuun kan mowariim?”

18 Pita pi pël maan pit ngön pöt kat wiak pitëm nga ëa pöt sëp wesak Anutuun yaya mëak epël mëëa. “Anutuuk pit wetete mowasën köpël omnaröeta pitëm utpetat kasëng menak wëwë ngölöpta kanöök yes.”

Antioi kak ngönën oröa

19 Stiwen wel wiin ngönënë ngaaröak Yesu pim ruurö këëmrë këlangön ke nentere nent wa menak rep momëen narö Pinisia yangerkël yesën, narö Saipras kustakël yesën, narö Antioi kakël yesën, pël ëa. Pël äak pit pötë së wë Yuta omnaröen pëen ngönën ök maima.

20 Ën omën narö Saipras kustakaanre Sairini yangerkëlaan Antioi kakël sa pöröak köpëlöröenta Aköp Yesu pim ngön ompyaut ök maima.

21 Pël ëen Aköpök omën pim ngön ompyaut ök maima pöröak weëre kosang mangkën omën kësang pan piin kön wi kosang wesak pim naë rë olëa.

22 Pël ëen Yesu ingre mor Yerusalem kak wëaurö pit ngön pöt kat wiak Panapas Antioi kakë wes meën sa.

23 Së oröak Anutu pim omnarö ompyaö elmëa pöten itenak ërëpsawi äak Aköpë naë rë olëak öpënëak kosang wesak ök maima.

24 Panapas pi omën ompyaup, kön wi kosang yewesautere Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëëëaup. Pötaanök omën kësang pan Aköpë ingre mor sa.

25 Pël ëen Panapas pi Sool koirëpënëak Tasas kakë sa.

26 Pël äak koirak kaalak Antiok kakë sa. Pël äak piarip pörek Yesuu ingre mor sauröaring wë krismaki kopët nenta öngpök omën kësang pan rë mouleima. Pël ëën Antiok kak omën wëa pöröak ngës rëak Yesuu ingre mor saö pöröen yapinte Kristoëërö pël maima.

27 Akun pötak Anutuu tektek ngön yaaö narö Yerusalem kakaan Antiok kakë sa.

28 Pël äaö pöröa tekrakaan omën namp Akapas pi Pulöök elmëen ënëmak yang poutë ngöntök kësangpel orööpna pöta ngönte pitëm tekrak wal ë tauak tekeri wesak ök mëëa. Pël ëën ënëmak Klotias Rom omën omp aköp pim wëa akunetak ngöntök pömpel oröa.

29 Pël ëën Yesuu ingre mor saurö pit neenem sumatëaan kaut ingre mor sa pitëm karurö Yutia yanggerak wëa pörö kaamök elmëëpënëak ngön kopëta wesa.

30 Pël äak sum pöt Panapasre Sool mangkën wak Yerusalem kak së Yesuu ingre mor sauröa wotöökörö mena.

12

Erot puuk Sems mënak Pita wii kaatak ulmëa

1 Akun pötak yang omp aköp Erot pi Yesuu ingre mor sa narö utpet mowasëpënëak ngës rëa.

2 Pël äak maan Sems Son pim nanëp öp wesirën wel wia.

3 Pël ëën pi Yuta omnaröen itaangkën pit pöten kent ëa. Pël ëën kaalak maan Pita wali wak wii tëa. Pël ëa akun pötak kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëngkët wia.

4 Pël ëa akun tapëtak pit Pita moröak wii kaatak moulmëen wëen nga omën 16 pöröak akun nentak kong nent pöröak ngarangk yeem kaalak akun nentak kong nent pöröak së ngarangk yeem pël eima. Anutuu mait elmëa akunet pet irënak Erot pi omnaröa itöök ngön yaatak moulmëëpënëak ëa.

5 Pël ëën pit Pita wii kaatak moulmëak ngarangk pan ëaap Yesuu ingre mor saurö pitök Anutuun kaamök elmëëpënëak kosang wesak kimang maima.

Ensel nampök Pita wii kaatakaan ent ë moulmëa

6 Erot pi ëlpamök Pita ngön yaatak moulmëëpnaat yak nga omën naar, namp mor nasring wii motëa, namp nasring motëa. Pël ëën rö kan Pita piarpim tekrak ka uraan nga muntarö ka kanrak ngarangk wëa.

7 Pël ëaan tapëtakëer Aköpë ensel namp oröön wii kaata kakaati ëwa kësang ëa. Pël ëën enselëpök kuröpweri moröak yaan mowesak epël ök mëëa. “Ni teënt wal ë.” Pël yemaan pim moresiarë wii tëa pöngesiar wilak yangaak ngentia.

8 Pël ëën enselëpök epël ök mëëa. “Nim poë koröpö taë wes urak ing körötepar wa më.” Pël maan Pita pi pël yaëen enselëpök kaalak ök mëëa. “Nim ulpëenëp wa mëak nem ënëm wais.”

9 Pël maan Pita pim ënëm oröak wë enselëpë elmëa pöten yaap yeë pël newasën, wanger yemangk pël wesa.

10 Pël äak ngarangk rongan nent il wesak së kaalak rongang munt nent il wesak së ka kan ainu kosangpelök warieëa pömpel pimënt om tëak yesën itnal oröak sa. Ka kan pömpel Yerusalem kakël ök wesak wieëa. Pël äak piarip kamtaöök yesem enselëp pi tapëtakëer irikor ök ök sa.

11 Pël ëën Pita kön tektek sak epël ëa. “Ne peenök kön tektek sak kön yawi. Aköp pi pim ensel namp wes mëen wais ne Erot pim moresiaanre Yuta omnarö pitëm omnant elnëëpënëak äaö pötëëlaan ent ë yeneulë.”

12 Pi kön tektek sa pet irak Maria, Son yapin nent Maak, pim ëlöpë kaatakë sa. Ka pötak omën kësang pan wa top ëak Anutuun kimang maim wëa.

13 Pël ëën Pita pi ka pöta kanrak së kórang kórang yaalmëen inëen koont namp yapinte Rota pi kanwer motëepënëak wal ëak orö,

14 kat wia pöt Pitaë ngön kóngkómö ëa. Pël ëën pi ërëpëp pan ëak teëntom kakaati ilë wëauröen, “Pita e ka kanrak taua,” pël mëëa.

15 Pël maan pit epël mëëa. “Ni kaökaö yaan ma?” Pël maan pi ke urak, “Yaap, e wë,” pël maan pit epël mëëa. “Pipop pim enselëpön yaan.”

16 Pit pël aim wëen Pita pöp om ka kanwer kórang kórang maim tauaan orö kanwer të mowiak itena pöt Pita ëën yaan kaö sa.

17 Pël ëën Pita pi pit ngön ngaarëk wesak apanëak moresring angan elmëak Aköpë wii kaatakëan mësak së wes momëa pöten ök mëëa. Pël mëak epël mëëa. “Ar Semsre pim karuröen ök man.” Pël mëak Pita pi oröak we naöökël sa.

18 Ëlpam walën ngaarö pit yaan kaö sak Pita talël sa pël mëak ap wesa.

19 Pël ëën Erot pi omën narö wes mëen Pitaan ap wes pet ira. Pël ëën pi nga omën wii kaatak ngarangk wëaurö koirak omën pöten pëel maan ök nemaan ëa. Pël ëën Erot pi pit mëmpënëak mëëa. Pël ëak Yutia yangerakaan Sisaria kakël së wakaima.

Erot wel wia

20 Erot pi Taiaare Saiton omnaröaan nga elmëeim wëen pit pöta ngönte piiring apënëak wa top ë së wet rëak Erot pim kaata ngarangkëp Plastas pim naë oröa. Pël ëak piin ngönte kar elmëak Erot pim kööre tok wieëa pöt won wasëpënëak ök mëëa. Pöt tol ëënak? Pit omën omp aköp Erot pim yangerakaan kaömp sum yeëa pötaanök.

21 Pël ëak Erot pi omnarö akun mena. Pël ëak wë akun pöt temanöm sëen pi ë rangiak pim omp ak urtak wel aisëë ngön kësang pan ök mëëa.

22 Pël yemaan omnarö pit ëlak wiak epël mëëa. “Omën epop omën ngön won, Anutuu apna pöl ya.”

23 Pël yemaan Erot pi ngön pöt kat wiak pimtëen kön wiin isën Anutuu yapinte wa ngep ëa. Pötaanök tapëtakëer Anutuu ensel nampök elmëen pim yaatak iwalörö ka ëak mën ilën wel wia.

24 Anutuu ngönte kaö sak ka poutë sa.

25 Pël ëa pötak Panapasre Sool piarpim yaat pet irak Son, yapin nent Maak, pöp koirak pit pourö Yerusalemään Antiok kakë sa.

13

Soolre Panapas ngönën yaatak wes mëa

1 Antiok kak Yesuu ingre mor sauröa tektrak tektek ngön yaaöre rë yemoula narö wakaima. Pitëm yapinöt epot. Panapasre Simion yapin nent Koröp Koup, piire Lusias Sairini yangrakaanëp, Maneyen Erot yang omp aköp piiring piarip piarip yaaupre Soolre piporö wakaima.

2 Pël ëak ingre mor saurö pit akun nentak Anutuun yaya mapënëak kaömp ngës olëak wëen Ngëengk Pulöök epël ök mëëa. “Ar Panapasre Sool piarip nem ya mëmpënëak mëëaö pöt menak wes momëë.”

3 Pël maan pit kaömp ngës olëak om wë Anutuun kimang mëak pitëm moröt piarpim rangk mowiak welaköt elmëak wes mëen sa.

Soolre Panapas Sairas kustak ngön ompyaut ök maima

4 Ngëengk Pulöök wes momëen piarip Son, yapin nent Maak, pöp ya kaamök elmëepënëak koirak piaripring yesem Selusia kak së oröak i kaö wangaöök ilëak së Sairas kustak oröa.

5 Pël äak wangaöökāan ngentiak pit Salamis kak Yuta ommarōa ngönēn tupötē Anutuu ngön ompyaut ök maima.

6 Pël äak pit kus pötak ya mëmpö wirö wa pak äak yesem Pepos kak sē orōak itaangkēn Yuta omēn namp kak pōrek pōlangre kēap ke nentere nent yaaup wēa yapinte Payeru. Omēn pöpök ommarōen, “Ne Anutuu tektek ngön yaaup,” pël kaar maima.

7 Omēn pöp pi kus pötakē Rom yang ngarangkep Sesias yapin nent Polas pi-iring ngönt réak wēa. Yang ngarangk pöp pi éwat panēp. Pōtaanök Panapasre Sool piarpim kēmtakaan Anutuu ngōnte kat wiipēnēak yas mëēautak

8 pōlangre kēap omēn pöp Krik ngōntak Elimas pël yamēēaup pöpök yang ngarangkēp pi Yesuu ngön ompyaut kat wiipanēak piaripōn nga mëēa.

9 Pël ēēn Sool yapin nent Pool pim lupmeri Ngēēngk Pulö peö äak wēēn Elimas pöpōn nga iteneē epël mëēa.

10 “Setenē ruup, ni ommant ompyautēēn kööre tok yaaup. Ni kaarōtēēn wot kaō sak wē saun koireim wēaup. Ni Anutu pim ngön yaapöt wak kaip tiktik äak nimtē kōnōökāan kaaröt yaaup.

11 Pōtaanök peene Anutu pim wēere kosangta songōnte nim naē orōōn ni itōōrar ngaap sak akun nantē ēwaaten itnaangkēn ēēmēēt.” Pël yemaan tapētākēer kepil koutē ök nempel itōōrarē kaka elmēēn pi talēpök mor yal äak kan pet elmēēpēnēak eim wakaima.

12 Pël ēēn omēn pōten itenak yang ngarangkep pi Yesuu kōn wi kosang wesa. Pël ēēn piarip Aköpē ngōnte ök yemaan kat wiak yaan sa.

Poolre Panapas Antiok kak Pisitia yangerak ngönēn ök mëēa

13 Poolre karurö pit Pepos kakaan wangaöök ilēak Peka kak Pampilia yangerakēl sē wangaöökāan ngentiak Son Maak sēp wesak kaalak Yerusalem kakē sa.

14 Pël ēēn pitēmēt Peka kak sēp wesak Antiok munterek Pisitia yangerak sē orōa. Pël äak pit kē yesa akunetak Yuta ommarōa ngönēn tuptak ilēak wel aisēa.

15 Pël ēēn ommarō Moses pim ngön kosangōtre tektek ngön yaaurōa ngönöt ngönēn pepeweri wia pöt nent sangk kelēn kat wia. Pël äak ngönēn tup ngarangkörōak Poolre Panapas piarpim ngēsēl ngön epël wes mëēa. “Karaar, arip ngön ompyaō ten lup taē niwesak ök nianē nent wiaan pöt peene ök niaan kat wiinaan.”

16 Pël maan Pool pi wal äak moresring angan elmēak ngēs réak epël ök mëēa. “Ar Israel ommarōere kōpēl omēn ngönēn kat wiaurō, ar kat wieē.

17 Ngaan panēer ten Israelōrōa Anutu puuk tenim ēere kōrōōrōen yaō elmēēn pit akun wali Isēp yangerak yaam wēēn Anutuuk kaamök elmēēn ulōl panē sa. Pël ēaan Anutu pim wēere kosangōök elmēēn pit yang pör sēp wesa.

18 Pël ēēn Anutu pi pitēm yang pultak eima pōtaan kōnōmēt wak wēēn krismaki 40 äak won sa.

19 Pël ēēn ēnēmak yang 7 pötē omēn Kanan yangerak wēaurō Anutuuk won wes moolēak pitēm yanger Israel ommarō mangkēn pit krismaki 450 pël wakaima.

20 Wē ēnēmak Israel ngarangk narō moulmēēn wē wē ē yesem Samuel tektek omēn pöp orōa.

21 Akun pötak pitēm naē omēn omp ak namp orōöpēnēak maan Anutuuk Pensaminē kurtakaan Kis pim ruup, Sool pöp tekeri wes mangkēn pöpök Israel ommarō ngarangk äak wēēn krismaki 40 äak won sa.

22 Pël ēēn Anutu puuk Sool wa moolēak Tewit urtak moulmēa. Pël äak Anutu pi Tewit pimēēn epël mëēa. ‘Ne Sesi pim ruup Tewit pim wēwēeten itaangkēn

ompyaö ëen kent yaalmë. Pötaanök nem ya ngön mema pöt mëmpnaat,' pël mëëa.

²³ Pël äautak Anutuuk Tewit pim ëere körööröa naëlaan Israel omnarö tenim ompyaö niwasëpna namp orööpënëak yaö ëa pötak Anutuuk maan Yesu oröa.

²⁴ Yesu naaröön wiaan Sonök Israel omnarö pitëm utpetat kasëng mangkën i momëepënëak mëëa.

²⁵ Pël ëak Son pi pim ya pet irëpna akunet temanöm yesën omnaröen epël ök mëëa. 'Ar neen tol weseim? Ne Anutuu kama niöpënëak Yaö Mëëaö pöp wasngan. Ar kat wieë. Omën namp nem ënëm yewais pöp pi omën kësangëp. Ne utpet epopök yok pangk pim ing körötepar wii nemowilngan. Omën pöp arim kor wakaima pöp.'

²⁶ "Karurö, Apramë ëaröere köpël omën ngönën kat wiaurö, ar kat wieë. Anutuuk tiar utpetatë naëaan niöpëna pöl pet elnia ngön pöt tiarim naë yaarö.

²⁷ Omën Yerusalem kak wëauröere pitëm wotöökörö pit omën pöpë songönten këëkë kön nawiin ëa. Pël ëak pit tektek omnaröa ngönöt pitëm kë yesaö akunatë ngönën pepeweri sangk kelak pötë songönötta kön nawiin wel wiipëna ngön yaatak moulmëa. Pöt tektek omnaröak ngön pël ëëpnaat ëa pöt kë oröa.

²⁸ Pit Yesu pim saun nent nokoirënk om pas Rom yang ngarangkëp Pailatök këk maan möön wel wiipënëak ke urak mëëa.

²⁹ Pit tektek ngön yaaö omnaröa pimëën ngön ëa pöt pout elmë pet irak këra yetaprakaan ent ëak së yangaöök weera.

³⁰ Pël ëen Anutuuk weletakaan wal ë moulmëa.

³¹ Omën wet réak piiring Kalili yangerakaan Yerusalemë sa pörö pit kët selap piin iteneima. Pël ëa omën pöröak pöta ngönte Yuta omnaröen ök maim wë.

³²⁻³³ Pël ëënak tenök Aköpë ngön ompyaut arën epël ök niaim. Omën pipëten Anutuuk tiarim ëaröen ök mëëaut peene pitëm ruure ëarö tiarën ök yenia. Pi Yesu wal ë moulmëa pötak tan pep Sam pöweri tan 2 pöta lupët epël ya.

'Ni nem Ruup.

Peene kët eptak ne nim Pepap pöt pet yaalmë.'

³⁴ Anutuuk pi weletakaan wal ë moulmëaup. Pötaanök kaalak wel wiak söp naëpan. Anutuuk pim ngönte pil ök mëëa.

'Nem Tewiten kup mowia pöt ne wëwë ompyaö pöt nimpaat.'

³⁵ Pël ëen tan munt nent Tewit puuk Anutuun epël mëëa.

'Ni nim ya omën ompyaup welaaröa kaöök wieë söp ëëpënëak nenëaan ëan.'

³⁶ Pël retëng ëak omën omp aköp Tewit pi Anutuuk ya ngön mëëa pöt omën pimöröa öngpök mëneim olëak wel wia. Pël ëen pit pim ëere körööröa naë yang kel weerën pim koröpö yangaöök wieë söp ëa.

³⁷ Ën Tewit pim mëëa pöp yangaöök wieë söp naën Anutuuk wal ë moulmëaup.

³⁸ Pötaanök ar këëkë ewat seë. Ten arën epël ök niaim. Omën pöpök arim utpetat wa niölëaut.

³⁹ Moses pim ngön kosang pötak arim utpetat ent ë niölëak ar omën wotpil pël naniwasën. Omën pöpök omën pouröa utpetat ent ë niulaan piin kön wi kosang mowasën puuk, 'Nem omën wotpilörö,' pël niaim wë.

⁴⁰ Pötaanök ar këëkë ngarangk yeemak ön, tektek ngön ëa pöt arim naë orööpanëën. Pit epël ëa.

⁴¹ 'Kat wieë, ar Anutuun ökre was yaaurö.

Ar itenak yaan sak wel wiinëën.

Ne omnant arim tekarak ëëmaatep ar yok pangk kön wi kosang newasngan.

Ën omën nampök pöten ök niaan yok pangk yaap ya pël newasngan.' "

42 Pool pi ngönën ök meäk piar Panapas kakaatian orööpënëak yaëen omnarō pit epël mëëa. “Kaalak kë yesa akun muntetak ngön pipot ök nian.”

43 Pël mëak ngönën tuptakaan tomökël oröa. Pël ëën Yuta omën naröere kopël ngön kat wia narō pit Poolre Panapas piarpim ënëm sa. Pël ëën piarip ngönën ök mëak pitëm lupöt es nga mowasën pit weëre kosang Anutuu ulöpre moup pötak öpënëak mëëa.

44 Kë yesa akun muntetak ka pöökë omën pourö Anutuu ngönte kat wiipënëak wa top ëa.

45 Omën kësang pan së wa top ëën Yuta omën narō pit itenak piarpimëën ya sangën ëa. Pël ëäk Pool pim ngönten wak irëak koröp kolak mëëa.

46 Pël ëën Poolre Panapas piarip kas köpël ngön epël mëëa. “Yaap, tenip Anutu pim ngönte wet réak ök niaut. Pël ëautak ar kasëng menak Anutuuk wëwë ompyaut nimpëna pöt pangk naën pël pet yaë. Pötaanök tenip ar sëp niwesak köpël omnaröa ngësë sënaat.

47 Aköpök ngönën pepeweri epël retëng ëäk ten nina pöt yaapët pötaanök. ‘Nook ar köpël omnaröa es ëwaö pël wes yanuulë. Pötaanök ar ëwa ngön pöt yang poutë ök më pet irën pöt Anutuuk pit kama moöpnaat.’”

48 Pël maan köpël omnarō pit ngön pöt kat wiak ya kë sak Anutuu ngönten ompyaö pan pël mëëa. Pël ëën Anutuu wëwë kosangtaan yaö elmëa pörö piin kön wi kosang wesa.

49 Pël ëën Anutuu ngönte yang pörek ulöl sak sa.

50 Pël ëën Yuta omën narō pit öng kaöarö ngönën wak wëauröere kak pörekë kaöarö es nga mowasën Poolre Panapas utpet panë mowesak waö elmëen pitëm yang pör sëp mowesak sa.

51 Pël ëën piarip pitëm utpetat wieëa pötë ökre was ëäk piarpim ingesiarëaan yangre ulölöt kërë ngep elmëak Aikoniam kakë sa.

52 Pël ëën Yesuu ru Antiok kak wëaurö pit ërëpsawiarang wëën Ngëëngk Pulö pitëm lupötë peö ëäk wiakaima.

14

Poolre Panapas Aikoniam kak ya mëna

1 Poolre Panapas piarpim Antiok kak ëa pöl kaalak Aikoniam kak pörek ëa. Piarip Yuta omnaröa ngönën tuptak ilëak ngönën ök maan pit piarpim ngön pöten kat wiin ompyaö panë ëën omën kësang pan Yuta omën naröere köpël omën narō pit Yesuun kön wi kosang wesa.

2 Pël ëën Yuta omën piarpim ngön wa yoolëaurö pit köpëlöröen këk maan Yesuu ingre mor sauröen kaaöre këëpöt elmëa.

3 Pël ëën piarip Aikoniam kak akun wali we Aköpë ngönte ök mapnaaten kas naën Yesuuk weëre kosang kaamök elmëaan retëng ke nentere nent weëre kosang panëët mëna. Piarpim ya ke pël mëna pötak Aköpë lup sant pömpel kësang pan pitëm naë wia pöta ngönte yaapët pet elmëa.

4 Pël ëa akun pötak ka pöökë omnarō pit kom ëa. Narō Yuta omnarō pitëm ënëm ëa. Ën narō pit Yesuu ngön yaauwaar piarpim ënëm ëa.

5 Pël ëën Yuta omnaröere köpëlörö pit pitëm kaöaröaring wa top ëäk Poolre Panapas utpet mowasëpënëak ngön ëäk kël mööpënëak mëëa.

6 Pël ëën piarip kat wiak kas së Likionia yangerak Listraare Tepi ka kaö pöörarë sa. Pël ëäk pöörarë naë ka kot wieëa pötë wa pakpak ëeim wakaima.

7 Pël ëeimeë Yesuu ngön ompyaut ka pötë ök maim wakaima.

Poolre Panapas Listraare Tepi pöörarë ya mëna

⁸ Listra kak pörek omp namp ingesiar utpet äaup wëa. Omën pöp pi ëlëpë yaatakaan pël äak oröaup yak kan naënëp.

⁹ Pi wel aisëë Pool ngön ök yaan kat wieëa. Pël ëën Pool pi omën pöpön itaangkën pi Yesuu ompyaö mowasëpnaat pöt kön kosang wieëa. Pël ëën Pool pi it kökögënëë kosang wesak epël mëëa.

¹⁰ “Ni wal äak nim ingesiar mëngkre mëngk mësäak tau.” Pël maan omën pöp pi teëntom wal äak yok kan ing yaap äa.

¹¹ Pël ëën Likionia yang pörek wëaurö pit Pool pim äaö pöten itenak pitëm ngönrak ngön äak epël aö sa. “Ëlarörö pit omën möönre koröp wak tiarim tekarak oröak wë.”

¹² Pël mëak pit Panapas pöpön pitëm ëlar nampë yapinte Sus pöpë ngamp mëëa. Pël äak Pool pöp pi ngön kaö yaaup pël mëak pitëm ëlar nampë yapinte Emis pöpë ngamp mëëa.

¹³ Pël ëën pitëm ëlar Sus pöpë tupët ka pöökë wilëngkëël wieëa. Tup pöta ngarangkepök pol purimakaö omp narö wak këra puut wii mëak öngö moutak ka kaö pöökë ëm kanrak wak së omnaröaring wa top äak pol pörö möak piarpimëën kiri ar ëëpënëak äa.

¹⁴ Pël ëën Poolre Panapas piarip pöt kat wiak pitëm elmëëpënëak äa pöten kaaö yaë pël pet elmëak ulpëënaar wa keliak pitëm toköök së ngön äak epël mëëa.

¹⁵ “Ar pël ëëngan. Tenip omën arim karaar. Tenip arën ngön ompyaut omën utpet pipot sëp wasënëak ök niaim. Pël ëën ar lup kaip tiak Anutu wëwë pepap pim naë önëak niaim. Pi kutömrë yangre i kaö epot ket äak pötë omën wia epot ket äaup.

¹⁶ Yaap, omnarö pit ngaan pitëmtë könöök omnant yaëën pi it mongnaan ë seima.

¹⁷ Pël äaatak pi akun poutë ompyaö elmëeim wiak pi yaap wë pöt pet elmëeima. Pi mopöök kopüimor elmëën kaömp këët orööpna akunet yemangk. Pël ëën pöt nak kep äak wë ërëpsawi eim wë.”

¹⁸ Pël mëak piarpimëën kiri ar ëëpënëak äa pötaan ke panë urak maan sëp wesa.

¹⁹ Yuta omën narö Antiokre Aikoniam ka pöörarëaan së omnaröen këk maan pit Pool kël möak wel wia wesak weruak kaöökë wilëngkëël koliil së moolëak kaalak kakë sa.

²⁰ Pël ëën Yesuu ingre mor saurö pit së pi tekarak ulmëak wëën wal äak kaalak kakë sa. Pël äak ëlpamök Panapas koirak Tepi kakë sa.

²¹ Pël äak piarip ngön ompyaut ök maim wëën ka pöökë öngpök omën kësang pan pit kat wiak Yesuu ënëm äa. Pël ëën piarip kaalak Listraare Aikoniam kak së wë kaalak Antiok Pisitia yangerak wieëa ka pötakël sa.

²² Yesem Yesuu ingre mor sauröen ngön kosang wesak epël ök maö sa. “Tiar Anutuuk wa ngaöök nimëëpënëak kent yeë pöt wet réak e wë eprek këëmre këlangönë rangk öpenaat. Pötaanök ar kön wi kosang yewesautak kosang sak ön.”

²³ Piarip ök maö yesem ka poutë ingre mor saurö pitëm wotöökörö moulmëak piarip kaömp ngës olëak Aköpön kimang ngöntak mëak pitëm kön wi kosang yewesauup pim naë wa moulmë sa.

Poolre Panapas kaalak Antiok kak Siria yangerakë sa

²⁴ Ënëmak piarip kaalak Pisitia yangerak së oröak yesem Pampilia yangerak së oröa.

²⁵ Pël äak Peka kak ngönën ök mëak Atelia kak së oröak,

²⁶ wangaö wak kaalak yesem Antiok kak sê oröa. Kak pôrekök ingre mor sauröak Anutuuk lup sant pöta öngpök wa moulmëak wes mëen sa. Piarip ya ngön mëea pöl mëmpö sê pet irak kaalak sê piarpim ya ngön wak saö pôrek sê oröa.

²⁷ Pël ëak ingre mor saurö wa top elmëak Anutuuk kaamök elmëaan piarpim ya mëmpö ima pötê ngönötre ên kôpël omnarö Anutuuk kan tê mowiin piin kön wi kosang wesa pöta ngönöt ök mëea.

²⁸ Pël ëak piarip akun wali pan Yesuu ruuröaring pôrek wakaima.

15

Ngönënë wa top kësangpel Yerusalem kak oröa

¹ Yesuu omën narö Yutia yangerakaan sê Antiok kak oröak ingre mor sauröen epël ök maima. “Ar Moses pim ngön ë kosang wesa pöt ngar wak arim koröp kaut nallën ëënë pöt Anutuuk yok pangk kaalak naniöpan.”

² Pël maan Poolre Panapas ngön pöten kaaö ëak piarip pitëmëen ngön kosang kaö pan ëak piaripring ngönngön apanëak nga mëea. Pël ëen ingre mor saurö pit Poolre Panapas piarip omën naröaring Yerusalem kak sê Yesuu ngön yaauröere wotöökörö pitring ngön pöt wotpil wasëpnaan sêpënëak mëea.

³ Pël ëak ingre mor saurö pit wes momëen yesem Pinisiaare Sameria yang pötê ingre mor sa pôröen kôpël omnarö Yesu pim ênem sa pöten ök maan pit êrêpêrêp pan ëa.

⁴ Pël ëen pit Yerusalem kak sê oröön Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröere Yesuu ingre mor saö muntarö pit itenak yoöre êrêp kaö mëea. Pël ëen piarip Anutuuk kaamök elmëaan piarpim ya mëmpö ima pötê ngönöt ök mëea.

⁵ Pël ëen Yesuun kön wi kosang wesa narö Parisi pôröak wal ëak epël mëea. “Ar pitëm koröp kaut ilak Anutuun yaö mowesak Moses pim ngön ë kosang wesauta wia pöl ëëpnaan ök maë.”

⁶ Pël maan Yesuu ngön yaauröere wotöökörö pit ngön pöt ëak söë wasëpënëak wa top ëa.

⁷ Pël ëak pit ngön selap aim olëak Pita pi pitëm tekarak wal ë tauak epël ök mëea. “Nem karurö, ar êwat wê. Ngaanëer Anutuuk tiar ya kom ë ninak neen kôpël omnaröen ök maan pit kat wiak kön wi kosang wasëpënëak neeaut.

⁸ Anutu tiarim lupötön ityeengkaupök tiarimëen elnia pöl Ngëengk Pulö kôpël omnarö mena. Pim elmëa pötak pitëmëen ya kê sa pöt pet yaalni.

⁹ Pi tiarën nal elniak pitën nal naalmëëpan. Won. Pit piin kön wi kosang mowesa. Pötaanök pitëm lupöt kôlam mowesa.

¹⁰ Pël yaalniin oröp ëënak ar Anutuun ököök elmëënëak yeë? Tiarim ëaröa eima pöl tiarta Moses pim ngön ë kosang wesa pöta ênem naën yaaurö. Ngön ë kosang wesa pöt tiarim kasngelötê omën könöm nant weta pöl wetak imaut. Pötaanök könöm tapöt kaalak Yesuu ingre mor saurö er mowatngan.

¹¹ Tiar epël kön wi kosang wesaut. Aköp Yesu pim lup sant pötak Anutu tiar niwaupök omën pôröeta yemoö.”

¹² Pita pi pël maan wa topöök wëaö pôrö ngön naën wëen Panapasre Pool piarip piarpim ya mëmpö yesën Anutuuk kaamök elmëen kôpëlöröa itöök ya retëng nant mëmpö ima pötê ngönte ök maan kat wia.

¹³ Pël ëak Sems pi epël mëea. “Karurö, ar nem ngönte kat wieê.

¹⁴ Anutu puuk wet rëak kôpël omnarö pimtëen wesak mokoira pöta ngönte Saimon yapin nent Pita puuk ök niaan kat yawi.

¹⁵ Anutuu këmtaande tektek ngön yaaurö pitëm ëa pötëët ök yenia. Pöt epël ëa.

¹⁶ Aköp pi epël ya.

“Ne ënëmak kaalak waisak omën omp ak Tewit pim ka töölak wia pipët köpre mor ëak ka pöta omnant köt sa pipot ngolöp ngolöp wesak wa wesir ulmëëmaat.

17 Pötaanök omën muntarö pit ne pitëm Aköp neen ngaöl elnëëpnaat. Köpël omën tapörö nemëen wesak yaö wesaurö.”

18 Aköp ngaanëer pan ngön pöt tekeri wes wiaupök peeneeta tapël ya.’

19 Pël yaatak ne kön epël yawi. Köpël omën narö lup kaip tiak Anutuu ngësël ko yawi piporö tiarök kaalak könömër nemangkan.

20 Köpëlörö pit omp ak kaarkaaröröaan animaö kiri ar ëak wak në imeë, öngre omp nga ë, animaurö iit orööpanëak nailën om ar ëaut në, ën animauröa iit në, pël eim wë pöt sêp wasëpnaan pep retëng ë mempen.

21 Köpëlörö pit Yuta omnarö ya utpet mowesak omën pipot ëëpan. Yuta omnarö pit omën pipot Moses pim pepeweri retëng ëa pötön ngaantakëer iteneë kë yesa akun poutë ngönën tupötë sê ilëak sangk kelak kat wieim wë. Pötaanök tiar kan kosang mowariipenaan.”

Pit köpël omën ingre mor sauröa ngësël pep wes mëa

22 Pël mëak Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröere ingre mor saö muntarö pit ngön kopëta wesak omën naar Poolre Panapasring Antiok kakë sêpënëak yaö mëëa. Pël ëen Yutas yapin nent Pasapasre Sailas piarip sa. Omën pöaar ingre mor saö pöröa wotöökaar.

23 Piarip sêpënëak yaëen pep newer epël retëng ëak piarip mena. “Ten Yesuu ngön yaaöere wotöök arim karurö, tenök arimëen pep epwer retëng ë yaningk. Ar köpëlöröa öngpökaan ingre mor sak Antiok kakre Siria yangerakaan Silisia yangrakë wëaurö arën yowe yeniak.

24 Tenim naëaan omën narö wais arën ngön ke nampnampöt ök niak arim könöt wa irikor elnia pöt yaan kat yawi. Piporö tenök arim ngësë wes namëen.

25 Pötaanök ten wa top ëak lup kopëtemer sak omën epaar wës mëen arim ngësë yewais. Piarip Panapasre Pool tiarim kar ompyauwaar piaripring wes momëen yewais.

26 Panapasre Pool piarip tiarim Aköp Yesu Kristo pim yaatak wë kö sêpnaaten kön selap naën yaauwaar.

27 Yutasre Sailas pöaar arim ngësë wes mëen yewais. Pël ëak benim ngön pepeweri retëng ëan pöt piarpim këmtakaanta ök niapnaat.

28 Ten Ngëëngk Pulööring kön kopëtaö wesak wë. Pötaanök Yuta omnaröa yaë pöl könöm muntat naningkan. Ar omën epotökëer eim ön.

29 Omp ak kaarkaaröröaan kiri ar ëaut nënganok. Ar Animauröa iit nënganok. Animaurö iit orööpanëak nailën om ar ëaut nënganok. Öngre omp nga ëënganok. Ar ngarang këëkë ëak omën pipot keker elmëim önë pöt ompyaö önët. Yowe pan. Ompyaö ön.”

30 Pit pepewer pël ëak mangkën wak Antiok kak sê oröön Yesuu ingre mor saurö wa top ëen pep pöwer mena.

31 Pël ëen pep pöweri ngön wieëa pöt sangk kelak pit ngön ompyaö pöt kat wiak ërëpërëp kaö ëa.

32 Pël ëen Yutasre Sailas piarip Anutu pim tektek ngön yaaö omnaar pël sak wë akun wali pan ingre mor sauröen ngönën ök maim wë taë mowesa.

33 Piarip Antiok kak pörek akun wali wakaim wiak sêpënëak yaëen ingre mor sauröak kan yaö mëak wes momëen saö pöröa ngësël sa.

34 [Pël ëautak Sailas pi pimtë kentöök Antiok kak om wakaima.]

³⁵ Pël ëen Poolre Panapas Antiok kak om wë ingre mor saö naröaring omën muntarö rë mouleim Aköpë ngönënte ök maim wakaima.

Poolre Panapas kom ëa

³⁶ Wakaim wiak ënëmak Pool puuk Panapasën epël ök mëëa. “Tepër kaalak ka poutë yesem ingre mor sauröen itaampö sëpa. Tepër ngaan pitën ngön ompyaut ök mëëaut. Pötaan pit ompyaö wë ma utpet wë pöten itaampëaan.”

³⁷ Pël maan Panapas pi Son, yapin nent Maak, pöp koirak piaripring sëpënëak maan,

³⁸ Poolök epël mëëa. “Omën pipop ngaan Pampilia yangerak së ök ë nimëaup. Pötaan tepërring nasëpan.”

³⁹ Pël mëak piarip ngön nga yaalem wiak kom ëak Panapas pi Maak koirak wangaök Saipras kustakël sa.

⁴⁰ Pël ëen Pool pi Sailas koirak piarip sëpënëak yaëen ingre mor saurö pitök Aköpë lup sant pöta öngpök moulmëak wes mëen sa.

⁴¹ Siriaare Silisia yang pötë yesem ingre morörö taë mowaso sa.

16

Timoti pi Poolre Sailasring sa

¹ Poolre Sailas piarip Tepi kak së wë olëak Listra kak së oröa. Pël ëak itaangkën omën Yesuun kön wi kosang yewesaö namp wëa pim yapinte Timoti. Pim ëlëp Yuta öngöp tapël Yesuun kön wi kosang yewesaup. Ën pim pepap pöt Krik ompöp.

² Ingre mor sa Listraare Aikoniam ka pöörarë wëa pöröak Timoti piin, “Omën ompyauip,” pël maima.

³ Pötaanök Pool pi Timoti piiring pim yaatak sëpënëak kön wia. Pël ëen Yuta omën ka pötë wë sëëaurö pit Timoti pim pepap Krik omnamp yak kön selap ëa. Pöt tol ëënak? Pit Anutuun yaö ëak koröp kaut nallënörö. Pötaanök Pool puuk Timoti koröp kaut ila.

⁴ Pël ëak pit ka poutë yesem Yerusalem kakaan Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröa ngön ëmön ë mena pöt ingre mor sauröen ök mëak ngar weim öpënëak mëëa.

⁵ Pël ëen ingre mor sauröa kön wi kosang yewesa pöt kaö sëen kët poutë omën muntarö yal mangkën selap sa.

Pool pi Masetonia kak wangerötë yemangk pöl ëa

⁶ Ngëengk Pulöök Asia yangerak së ngön ök mapanëak nga maan pit om yesem Prisiaare Kalesia yang pöraarël sa.

⁷ Pël ëak pit Misia yangera kautak së örök Pitinia yangerakël sëpënëak yaëen Yesuu Pulöök kan mowaria.

⁸ Pël ëen pit Misia pörekaan el wesak Troas kak së oröa.

⁹ Pël ëak rö kan Pool wangerötë yemangk pöl ëak itaangkën Masetonia omën namp pim naë wais tauëë kosang wesak epël ök mëëa. “Ni i kaö olëak Masetonia yangerak wais ten kaamök elniim.”

¹⁰ Pël yemaan Pool pi itenak ten Sailasën ök niaan Anutuuk Masetonia yangerak ngön ompyaut ök manëak yas yenia pël wesak sënëak teëntom ko ëaut.

Litia pi Pilipai kak ingre mor sa

¹¹ Ko ëak wangaök ilëak Troas kakaan Samotres kustak së örök ëlpamök Napolis kak së örök,

¹² wangaöökään ngentiak pörekaan yangerak sê Pilipai kak sê oröaut. Ka pö Rom omnaröa wëau, Masetonia yang pörekê ka kaöaö. Pöök ten akun selap selap wë,

¹³ kê yesa akunetak ka ëmöököë ëm kanërak wele rëak imeri saut. Ten kat wiin Yuta omnarö pit pörek Anutuun ök yamëëa. Pël ëaut yak sê itaangkên öng narö wais wëa één pitring wel aisëak ngönaak ëaut.

¹⁴ Pël één öng pöröa naë Tiatira kakaan öng namp poë koröp köp möömaap ëa ompyaut ket yeem mon yewaup yapinte Litia pi Anutuun yaya yamëëaup. Aköpök lupmer kaip motiin Poolë ngön ök yamëëa pöt këékê kat wiak kön wi kosang yewas.

¹⁵ Pël één piire pim kaatakörö i momëen öng pöpök tenën epël yenia. “Ar neen kön wiin, Aköpë ënëm yes pöt, nem kaatakë waiseë.” Pël niak ke yaurön ten pim ngönte ngar wak piiring saut.

Pit Poolre Sailas Pilipai kak wii kaatak ulmëa

¹⁶ Akun nentak ten yang lup Yuta omnaröa Anutuun ök yamëëautak yesem koont urmerap pim lupmeri wëaö namp koiraut. Urmer pöp piiring wë omën orööpnaatön ök më pël yaaup. Pël één omën kësang pan pitëm naë omnant ënëm orööpnaatön puuk itenak yemaan sumat mangkên pim ngarangk yaurö pit mon kësang pan weim yeëa.

¹⁷ Koont pöp tenim ënëm yewaisem ngön ëak epël aö yewais. “Omën eporö Anutu O Ngarëképë ya omnarö. Pitök Anutuuk kama niöpna pöta ngönte ök niaaö yaurö.”

¹⁸ Kët ël epotë pël aimën Pool pi kaaö één kaip tiak urmerapön epël yema. “Ne Yesuu weëre kosangöoring yeniakerek koont pipop sêp mowesak oröak sê.” Pël maan tapëtakëer koontup sêp wesak oröak yes.

¹⁹ Oröak sëen koontupë ngarangkörö pit itaangkên pitëm ngaanë mon yewa pöl kaalak naöpanëen yeëa. Pël één Poolre Sailas moröak ka tomök sê kaöaröa naë ngön yaatak yemölmë.

²⁰ Pël ëak ngön ë pet yairauröen epël yema. “Iteneë. Yuta omën epaar ieping ëak wëwë utpetat tiarim tekrak wais yawi.

²¹ Pël ëak piarip tiar Rom omnaröa ëënganëak nga wieëaut pet elniak ënëm ëëpenëak yenia.”

²² Pël maan omën ngön pöt kat wia pörö pit pourö el sak maan ngarangköröak ulpëënaar kelï moolëak pitëm nga omnaröen maan pës yemomö.

²³ Pël ëak utpet mowesak wii kaatak moulmëak ka pöta ngarangkëpön këékê pan ngarangk ëëpenëak ök yema.

²⁴ Pël maan wii kaata ngarangkëp kat wiak wii kaata ka kakaati panëetak sê moulmëak ingesiar këra uamngesiarë tep mö mowia.

²⁵ Röök lupöök Poolre Sailas Anutuun kimang mëak rangk tan yemaan wii omnarö kat wiaan,

²⁶ tapët pöt moup kësang nempel möön wii kaata wapöt tiak sê yengentiin ka kanöt téak yesën wii omnaröa morötë wii téa pötta wilak sa.

²⁷ Pël één wii kaata ngarangkëp pi ka ureimaurekaan wal ëak itena pöt wii kaata kanöt të wiaan itenak wii omnarö oröak kas sa pël wesak yepatöökään öpwer téak pimtok pimënt wesirëpenëak ëa.

²⁸ Pël yaëen Poolök ngön ëak epël mëëa. “Nimtok nimënt utpet wasngan. Ten pourö e om wë.”

²⁹ Pël maan wii kaata ngarangkëp pim ya omën nampön maan esuwes mangkên wak pöömpö kakaati ilëa pöt kas ëak reireë urö Poolre Sailasë naë sê ngentia.

30 Pël ëak piarip koirak tomök orö epël ök mëëa. “O nem kaöaar, ne tol yaal ëënak Anutu pi ne kama neöpën?”

31 Pël maan piarip epël ök mëëa. “Ni Aköp Yesuun kön wi kosang wasumë pötak niire nimorö Anutuuk kama niöpnaat.”

32 Pël mëak piarip Aköpë ngönte piire pim kaatak wëauröen ök mëëa.

33 Pël maan rök tapëtakëër pi piarip koirak së piarpim pës momöaut i moirën teëntom piire pimorö i momëa.

34 Pël elmëen pi piarip koirak pim kaatak së ulmëak kaömp menak piire pimoröa Anutuun kön wi kosang wesa pötaan ërëpsawi kaö ëa.

35 Pël ëak wëen ëlpamök ngön ë pet yairaurö pitök polis narö wes mëen së epël ök mëëa. “Ni omën epaar wes momëen sëpën pël ya.”

36 Pël maan wii kaata ngarangkëp pi ngön pöt kat wiak Poolön epël mëëa. “Ngön ë pet yairaurö pit ne arip wes nimëëmëak ya. Pötaanök wes nimëëmaatak lup wiaptaring sën.”

37 Pël maan Pool pi polisöröen epël mëëa. “Tenip Rom omën sauwaarök tenpim saun nant wiaan pöt pit yok pangk ngön yaatak niulëak tekeri wasëpnaatep pit köntak tenip pouröa ëöetak niulëak pës nimök wii kaatak niulëaurö. Pël ëautep peenök kaalak ëlëëp wes nimëëpënëak ëa ma? Pël naëngan pan. Pitëmtok waisak wes nimëen oröönaat.”

38 Pël maan polisörö pit piarpim ngön pöt kat wiak së ngön ë pet yairauröen ök maan pit kat wia pöt Rom omnaarök ëa. Pël ëen pitëm utpet elmëa pöten kön wiak kas ëa.

39 Pël ëak pit së yaköm köm mëak wii kaatakaan wes mëen oröa. Pël ëen piaripön epël ök mëëa. “Arip yok pangk ka epö sëp wesak sën ma?”

40 Pël maan piarip wii kaat sëp wesak Litia pim kaatak së ingre mor sauröen itenak wa korkor ngön mëak sa.

17

Tesalonaika kak Poolre Sailas mööpënëak ëa

1 Poolre Sailas piarip së Ampipolisre Apolonia ka pöörar il wesak Tesalonaika kak së oröa. Kak pörek Yuta omnarö pitëm ngönën tupët wieëa.

2 Pël ëak Pool pim yaaul Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak ngönën pepeweri ngön wia pöt omnaröaring aima. Pi kë yesa akun nentepar nent pötë öngpök pël eima.

3 Pi Anutuu ngönta songönte werak epël ök mëëa. “Anutuuk Kristo pim Yaö Mëëaö pöp këlangön kat wi yesem wel wiak kaalak wal ëëpënëak mëëaup. Yesu nem peene ök yeniak epop pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup.”

4 Pël maan pitëm naëaan omën narö pit kat wiak wa yaap wesak Poolre Sailas piarpim ngësël rë olëa. Pël yaëen Krik omën Anutuun yaya maim wëaö naröere öng isa narö pitta tapël ëa.

5 Pël ëen Yuta omnarö pit pöten itenak ya sangën ëen omën utpet kan paspas eim wëaö naröen maan pitök omën ka pöök wëa muntarö koirak ëlakëlakëër Sesonë kaatak së Poolre Sailas ngön yaatak moulmëëpënëak kaata kanöt të moolëa.

6 Pël ëak Poolre Sailas won ëen ap wesak Sesonre ingre mor saö narö koirak ka ngarangköröa ngësë weruak yesem ngön ëak epël maö sa. “Omën pöaar utpet petpet ë ka nantë imauwaarök eprek wais oröön,

7 Sesonök pim kaatak koirak së ulmëak wë. Omën pöaar piarip Rom omën omp aköp Sisa pim ngön ë kosang wesaut ilak omën omp ak ngolöp namp yapinte Yesu pim ënëm ëëpënëak ök aö yaauwaar.”

8 Pël maan ka ngarangköröere omnarö pit ngön pöt kat wiak yaan kaö sa.

9 Pël äak Sesonre piiring wëaurö pitëm naë oröa pöt kaalak orööpanëak pitëm naëaan sumat wak wes mëen sa.

Poolre Sailas Peria kak ya mëna

10 Rö kan tapöök ingre mor saurö pit Poolre Sailas wes mëen Peria kak së oröak Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëa.

11 Omën pörek wëaurö pit ngön kat yawiaurö, Tesalonaikaaröa ök wonörö. Pit Anutuu ngönte kat wiipënëak kent äak kët poutë ngön pöten yaap ma kaar pöten itaampënëak ngönën pepat wak iteneima.

12 Pël äak Yuta omën naröere Krik öng yapinring naröere omp narö pit selap Yesuun kön wi kosang wesa.

13 Pël ëen Yuta omën Tesalonaika wëaurö pit Pool Peria kak wë Anutuu ngönte ök yamëem wëaut kat wiak kak pörek së piarip utpet mowasëpënëak omnaröa könöt irikor mowesak lupöt es nga mowesa.

14 Pël yaëen ingre mor saurö pit Pool wes momëen i kaöökël sa. Ën Sailasre Timoti piarip Peria kak om wakaima.

15 Pël äaan omën Pool mësak saurö pit Atens kak moulmëa. Pël äak kaalak sëpënëak yaëen Pool pi Sailasre Timoti pim ngësël teëntom sëpënëak maan sa.

Pool Atens kak ngönën ök mëëa

16 Pool pi piaripön kor Atens kak wë itaangkën kak pörek omp ak kaaröro kësang wëen itenak pim yaat utpet pan ëa.

17 Pël ëen pi Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak Yuta omnaröere köpël omën munt Anutuun yaya yamëëa naröaring ngönëntaan aima. Pël äak pi kët poutë wa top yaaurek së omën pas së wëauröen ngönën ök maima.

18 Pël ëen Epikurianre Stoik ewat omën narö pit piiring ngön nga yaalem pitëm naëaan naröak epël mëëa. “Omën ngön paspas aö pipop pi tol apënëak aim?” Pël yemaan naröak epël mëëa. “Pi ka nantëëröa omp aköröa ngön nant apënëak niaim koröp.” Pool pi Yesu weletakaan wal ëaup pim ngönente ök yemaan yak pit pël maima.

19 Pël äak pit Pool koirak ngön ök äak kat yawiaö yang lup nent yapinte Ariopakas pörek së kaöaröa naë ulmëak epël mëëa. “Ten nim ngön ngolöp omnaröen ök maimën piten aan kat wiin.

20 Ten nim ngönten kat wiin maim yaë. Pötaanök ngön pita songönte ök aan kat wiinaan.”

21 Pitëm Poolön mëëa pöta songönte epël. Pit omën suure kak Atens kak wëaö pörö pit akun poutë ngön ngolöpöt ök äak kat wieima.

22 Pit Pool Ariopakas pörek moulmëak, pëel maan wal äak kaöaröen epël ök mëëa. “Atens omnarö, arim omp aköröen kosang wesak yaya yamëëauten ne ewat wë.

23 Ne arim kak yesem itaangkën arim omp ak yaya yamëëauröa kaat wia. Pël äaan itaangkën omp ak nampë könnta rangk retëng nent epël wiaan itenaut. ‘Epët omp ak tiarim köpëlöp pimët.’ Pël äaan itenaut. Pötaanök arim omp ak köpël wë yaya pas maö iman pöpë ngönte ök yenia.

24 Anutu pi yanger ket äak yangera rangk omnant wia epot ket ëaup pi kutömre yangë Kaöap. Pötaanök pi yok pangk ka omnaröa ök rëautak naöpanëëp.

25 Pi nantön elek ëen aan omën moresök yok pangk kaamök naalmëënganëëp. Piita pimtök omnaröa wëwë pipotre omën pout nineim wëaup.

26 Anutu pi tiarim ë kopetap ket ëaup. Pël ëen piikaan ulöl sak wëen rep nimëak kaare yang ninaup. Pimtök tiar öpenëak yaö niak niulëaup yak tiar yanger ninak yanggerak öpena akunet ninaup.

27 Tiar Anutuun ngaöl ë yesem koirëpenaat pël ëepenëak epël ket elnia. Pël ëak pi kamaarek naön tiar omën pouröak pangk pangk ëak wëaup.

28 Pël ëa pötaanök puuk tiarim songön ket ëak wëen tiar wëwëetaring wë kan së waisö ëeim wë. Pötak arim naëlaan ëwat omën naröak epël niaim. ‘Tiar ta pim ruurö; pël niaim wë.

29 Yaap, tiar Anutuu ruurö. Pötaanök tiar piin kön wiin omp ak morökörö kolre siluwaare këlotök omnaröak kön wiak moresring ket ëak pitëmëen ngëengk mowasö ima pötëel kön nawiingan.

30 Yaap, ngaanëer omnarö pit köpël wë yak omnant pipot ket ëeima. Pël yaëen Anutu pi pitëm omën wak ima pötön nga nemaan ëa. Ën peene akun eptak Anutuuk yang ël epotë omën pouröen pim ngön kosangët epël ök yenia. ‘Ar arim utpet yaaö pout kasëng menak nem naël waiseë.’

31 Pël ëak pi yang ël epotë omën pourö wotpil niwesak wël ëak kom elniipna yak akun nent wia. Pi ngaanëer omën namp tiar kom elniipënëak yaö mëëaup. Pi pim ëëpna pöt yaapöt tiar omën pouröen pet elniipënëak omën pöp weletakaan wal ëa moulmëa.”

32 Pël maan pit omnamp weletakaan wal ëa pöt kat wiak naröak ökre was mëëa. Ën naröak epël mëëa. “Ni ënëmak omën pipëta ngönte kaalak aan ten kat wiinaan.”

33 Pël maan Pool pi pit sëp mowesak sa.

34 Pël ëen narö Pool pim ënëm ëak Yesuun kön wi kosang wesa. Pël ëa pörö eporö, namp Taionisias Ariopakas kaöaröa naëaanëp, ën öng namp yapinte Tamaris, piaripre ën piarpim kar narö.

18

Pool pi Korin kak ya mëna

1 Ënëmak Pool pi Atens kak sëp wesak Korin kakë sa.

2 Pël ëak së Yuta omën yapinte Akuila pöp koira. Pi Pontas yangerakaanëpök piar öngöp Prisila Itali yangerak wë olëak ngaan ngaantakëer së wëa. Pöt Rom omën omp aköp Klotias puuk Yuta omën Rom kak wëaö pourö kan sëpënëak maan sa. Pël ëauwaar piarpim naë Pool pi sa.

3 Pi piaripring ya ngawiap yak piaripring së wë poë koröp ka ök yarëaut ket ëeima.

4 Pël ëeimeë Pool pi kë yesaö akunatë Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak Yutaare Krik omnaröaring Yesuun kön wi kosang yewesauta ngönöt aima.

5 Pël eim wëen Sailasre Timoti Masetonia yangerakaan ënëm së oröön Pool pi pim waur muntet sëp wesak akun poutë Yesu pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pöta songönte kosang wesak ök maima.

6 Pël ëen narö pit kat wiak pim ngönte wa olëak piin utpet wesak maan pi kangir pim ulpëenëpökaan ulölot keke ur moolëak epël mëëa. “Ar kö sënë pöta songönte arimtëet, neering ngawi won. Pötaanök ne peene ar sëp niwesak köpël omnaröa ngësë sumaan yeë.”

7 Pël mëak Pool pi Yuta omnaröa ngönën tupët sëp mowesak Tisias Sastas pim kaatak së wakaima. Omën pöp pi Anutuun yaya maim wëaup pim kaat Yuta omnaröa ngönën tupta naë wïëëa.

8 Pël ëen Yuta omnaröa ngönën tupta wotöököp, pim yapinte Krispas, piire pim kaatakörö pit Aköpön kön wi kosang yewasën Korin omën narö pitta Pool pim ngönte kat wiak Aköpön kön wi kosang wasën i momëa.

9 Pël ëak röök nentak Pool pi wangarötë yemangk pöl ëen Aköpök ngön nent epël ök mëëa. “Ni kas ëak ngönën ök yamëëaut sëp wasnganok, om ök maim öm.

10 Ne niiring wëen omën nampök wal ëak ni utpet naniwaspan. Ne omën selap pan ka epöök nem ënëm sêpënëak yaö mëëaup pötaanök.”

11 Pël maan Pool pi ka pöök Anutu pim ngönte ök maim wëen ngoon 18 ëak won sa.

12 Ënëmak Rom yang ngarangk namp, pim yapinte Kalio, pi Krik yang pör ngarangk ëak wëen akun pötak Yuta omnarö pit wa top ëak Pool wali wak sê ngön yaatak moulmëak epël ök mëëa.

13 “Omën epop Rom omnaröa ngön kosangöt ilap riak omnaröen Anutuun yaya mapënëak kan maimat pet yaalmë.”

14 Pël maan Pool pi ngön apënëak yaëen Kalio pi wal ëak Yuta omnaröen epël mëëa. “Yuta omnarö, ar kat wieë. Omën epop Rom ngön ë kosang wesaut ilap riak utpet nant yaëen neen neanë pöt ne yok pangk arim ngönöt kat niwiimaat.

15 Pël ëëmaatëp ar neen ngön nentere nent, yapin ke nentere nent arim ngönëntakël wieëaut aim. O o, arök neen ngön ke pilöt kat wiimaat wesaurö ma? Won pan. Arimtok omën pita ngönte wotpil weseë.”

16 Pël mëak ngön yaatakaan waö ë momëa.

17 Pël ëen pit tomök oröön Krik omnarök Yuta ngönën tupta ngarangkëp yapinte Sostenis, pöp morök tang möak utpet mowasö yesën Kalio pi om it mongneëa.

Pool pi kaalak Antiok kak Siria yangerakël sa

18 Pool pi Yesuu ingre mor sauröaring ket selap wë ënëmak pit sêp mowesak Akuilaare pim öngöp Prisila pit naar namp ëak Senkria kakël sa. Pël ëak pörek sê Anuturing ngön kosang wesaö pöta këtët pet irak pim ngan ëpët kat ë moolëa. Pël ëak wang Siria yangerakël sêpna naöök sa.

19 Pël ëak Epesas kak sê orök pit Yuta omnaröa ngönën tuptak sê ilëak Pool pi pitring ngönaak wali aim.

20 Pël ëen pit Pool akun wali pitëm naë öpënëak maan, “Pël naëngan,” mëak sêpënëak yeem epël ök mëëa.

21 “Ënëmak Anutuuk kaalak arim naë waisumëak neaan pöt waisumaat.” Pël mëak Akuilaare Prisila piarip kak pörek moulmëak pit pouröen yaköm köm mëak sa.

22 Yesem Sisaria kak sê orök Yerusalem kak sê ingre mor sauröen yoöre ërëp mëak kaalak Antiok kakël sa.

23 Pörek sê orök wë akun wali wali sëen Antiok kak pörek sêp wesak ka nantë Kalesiaare Prisia yang pöaarël yesem Yesuu ingre mor sauröen ngönën ök mëak taë mowasö sa.

Apolos pi Epesasre Korin pöteparë ya mëna

24 Omën namp, Alesantria kakaanëp pim yapinte Apolos, pi Epesas kak sê wakaima. Omën pöp pi omnant kësang ëwat sa pet irak ngönën pepeweri ngön wia pöt pout ëwatëp.

25 Omën pöp pi Aköpë elnia kan pöt ëwat wë pöta ngönte kosang wesak yaaup. Pël ëak pi Yesu pim songönte apënëak pöt pout mëngkre mëngk yaaup. Pël ëaap pi om Son pim omnarö i momëa pöten pëen ëwat wakaima. Ën Yesuu ru ulöpöököp pël sak wë pötaan i momëëpna pöten köpël wëa.

26 Pi ngön pöt kosang wesak Yuta omnaröa ngönën tuptak ök maima. Pël ëen Akuilaare Prisila piaripök koirak sê piarpim kaatak ulmëak kan Anutuuk tiarimëen elnia pötön ök maima.

27 Pël ëen Apolos pi Krik yangerakë sêpënëak kent yaë maan Epesas kak ingre mor saurök kaamök elmëak pep newer Yesuu ingre mor saö Krik yangerak wëauröaan pi sant mowasêpënëak retëng ë mena. Pël ëen pörek sê

wë Anutuuk lup sant elmëen omën piin kön wi kosang yewesaurö pit ompyaö kaamök elmëeima.

²⁸ Pël eimeë Yuta omnaröa köpël waswas eim wëaut omnaröa itöök ke ur mooleäk pepeweri ngön wia pipot Yesu Kristo Anutuu Yaö Mëëa pöp pim ngönte këëkë wesak ök mëëa.

19

Pool pi Epesas kak ya mëna

¹ Apolos pi Korin kak wëen Pool pi yang lup nerak ya mëmpö yesem Epesas kak së oröak itaangkën Yesu pim ënëm yaaö narö wëa.

² Pël ëen pitën epël pëlpël mëëa. “Ar ngaan Yesuun kön wi kosang wasën Anutuuk Ngëengk Pulö nina ma won?” Pël maan pit ngön kangit epël mëëa. “Ten ngaan Anutuuk Ngëengk Pulö yemengka pipët kat nawiinörö.”

³ Pël maan Pool pi pitën epël pëlpël mëëa. “Ën ar i mëënëak talëpë ënëm ëaurö?” Pël maan pit epël mëëa. “Ten pörö Son pim omnaröak i nimëak ngön niiaö pöta ënëm yaaurö.”

⁴ Pël maan Pool pi pitën epël mëëa. “Son pim i momëa pöt omnarö pit lup kaip tiak pitëm utpetat kasëng mena pötaanök pël elmëa. Pël ëak pi pitën epël ök mëëa. ‘Ar nem ënëm waisëpna pöpön kön wi kosang wasën.’ Omën pöp Yesu.”

⁵ Pël maan pit ngön pöt kat wiin Aköp Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëa.

⁶ Pël ëak Pool pi pim moresiarring pitëm kepönötë mowiin Ngëengk Pulö pitëm rangk iraan ngön maimat aö Anutu pim ngönöt tekeri wesak ök mëëa.

⁷ Omën pörö pit 12 ëak wëa.

⁸ Pool pi Yuta omnaröa ngönën tuptak ilëak pitring ngönënëen yak aöre elö eim wëen ngoon naar namp ëak ilëa. Pi Anutu pim tiar wa ngaöök nimëa pöt pit kat wiipënëak kent ëa.

⁹ Pël ëen omën narö pit lup kosang panë ëak kön wi kosang newasën omnaröa ëöetak Aköpë elnia kan pötön utpet wesak ëa. Pël ëen Pool pi Yesuu ingre mor saurö pit koirak omën kaö namp yapinte Tiranas pim pep kaatak së omnaröaring ngön ngawi aima.

¹⁰ Pi pël eim wëen krismaki nentepar pöteparë öngpök Yuta omënre köpël omnarö pit pourö Asia yangerak wëaurö Aköpë ngönte kat wia.

Siwa pim ruuröa ngönte

¹¹ Anutu pi Pool weëre kosang kaamök elmëaan retëng omnaröa it köpëlöt eima.

¹² Omnarö pit poë koröp kaut Pool piik mësël ëak wak së yauman yaaurö mësël elmëen ompyaö sa. Ën urmerarö wëaurö tapël ëak waö ë momë pël ëeima.

¹³⁻¹⁴ Pël ëen Yuta omën Anutuun kiri ar yaauröa wotöök namp pim yapinte Siwa pim ruurö 7 ëak pit kaate sak waisö imeë omën urmerarö pitëm lupötë wëaurö waö ë momë pël eima. Pël ëak pit Yesuu yapintak urmeraröen ököök mëak epël mëëa. “Ni urmer utpetap, ten Yesu, Pool pim ök aö yaaup, pim weëre kosangtak waö ë yanimë.”

¹⁵ Pël maan urmerap epël mëëa. “Ne Yesuun ëwat wë, Poolönta ëwat wë. Pël ëaap ar tarëkaanörö?”

¹⁶ Pël mëak omën urmerap wëa pöpök akak sak omën ököök eima pörö mëmpö waö elmëak poë koröp pöt keliak moolaan koröp yoolörö kaatakaan oröak kas sa.

17 Pël ëen Yuta omënre köpël omën Epesas kak wëa pörö pourö omën pöta ngönte kat wiak pit kas panë ëen Aköp Yesu pim yapinte ngar wa.

18 Pël ëen Yesuun kön wi kosang wesa narö së omnaröa ëöetak pitëm ngaan utpet eima pötön war wesak ök mëä.

19 Pël ëäk kempre këar nga yaaurö pit pitëm kempre këar pep kësangöt wak së omnaröa itöök war wesak es momera. Pep pötë sumat 50,000 kina ke pëlëët.

20 Pël ëen omën weëre kosangring pöten itenak maan omën muntarö pitëk yal mangkën pitëm lupötë Aköpë ngönte taë sa.

Epesas omnarö pit ngön ë olëäk mëä

21 Ënëmak Aköpë Pulöök Poolön ya ngön maan pi Masetoniaare Krik yang pöraarëel ya nga ë yesem kaalak Yerusalem kak orööpënëäk mëä. Pël maan Pool pi pim omnaröen epël mëä. “Ne pötë sa pet irak pöt Romëelta sumaa.”

22 Pël mëäk pi Timotiire Erastas pim kaamökaar piarip Masetonia yangerak wes mëen yesën pi Esia yangerak wakaima.

23 Akun pötak omën narö selap pan Epesas kak wëaurö pit Aköpë kanöök yesauröaan kööre tok kësang pan elmä.

24 Pöta songönte epël oröa. Omën namp yapinte Temitrias pi siluwaatring öng ak nampë yapinte Atemis pim ka könöt ket ëeima. Piire pim ya omnarö sum kësang orööpnaak yak ket ëäk wes mëeima.

25 Pël yaaurö yak Temitrias pi pim ya omnaröere ën pim ngönt ya tapët yamëna narö pitën yas maan sëen epël ök mëä. “Karurö, ar ëwat wë. Tiarim omën eptak mon kësang koir yaningkën ompyaö wëaut.

26 Ar Pool piin ëwat wë. Pim yaautön tiar kat yawiaurö. Pi Epesas kak eprekaan Esia yangerakë omnaröen epël ök maim wëaup. ‘Öngre omp ak kaarkaar omën moresök ket ëa eporö kë wonörö.’ Pool pi pël yemaan omën kësang pim ngön pöta ënëm yaë.

27 Tiarim mon wauret utpet ëëpnaaten ne ya ngës yaë. Pël ëen omnarök ökre was niapanëäk. Pötaanök tiar këëkë ngarangk naën ëëpena pöt ngön pöt kaö sak Atemis pim yaya yamëäa kaat utpet wasëpnaat. Pi tiarim öng ak kaöap Esia yangerakre ën yang kaö nantë omnaröa yaya yamëëaup pöt kön nawiipan.”

28 Pël maan pit Temitrias pim ngön pöt kat wiak ya sangën ëen ngön ëäk epël maima. “Atemis pi Epesas omnarö tiarim kaö panëëp,” pël maima.

29 Pël mëäk Epesas kak pörekaan omën kësang pan ngön pöt maö së Masetonia yangerakaan Pool pim ya kaamök omën naar Kaiasre Aristakas piarip morök wak weruak së pitëm wa top kaöaöök moulmä.

30 Pël ëen Pool pi pitëm wa topök sêpënëäk yaëen Yesuu ruurö pitök pörek sëen utpet mowaspanëäk kan mowaria.

31 Pël ëen Esia yangerakaan yang ngarangk Pool pim ngönt narökta pi wa topök sêpanëäk nga mëäk ngön wes mëä.

32 Pël ëen wa topök wëäo pörö pit kön irikor ëäk pitëm wa top ëa pöta songöntön kön nawiin, narö ngön nent aö yesën, narö nent aö yesën pël eima.

33 Pël eim wëen Yuta omnarö omën namp yapinte Alesanta pöp mök ë momëen wa topök tauaan pit itenak wa top pöta songönte apënëäk yaë wesa. Pël ëen Alesanta pi moresring angan elmëäk wa top pöta songönte Yuta omnarök naente pöt ök mapënëäk ëa.

34 Pël ëen omnarö pit itena pöt, pi Yuta omnampök yeëa ëen pit këm top ëäk ngön ëäk epël mëä. “Atemis pi Epesas omnarö tiarim kaö panëëp.” Pël maim wëen aöa nentepar sa.

³⁵ Pël ëën ka pöökë omnant komre kap yaaupök omnaröen ngön angan pël mëak epël mëëa. “Epesas omnarö, ar kat wieë. Omën ka nantëerö pit Epesas omnarö tiar öng ak kaöap, Atemis, pim yaya yamëëa kaatere kël ngëëngk mopöökkan irëa pö ngarangk yeë pöt pit ewat wë.

³⁶ Omën nampök ngön pöt yok pangk wa noolapan. Pötaanök arök pas köntak ëënganëp wiap sak weë.

³⁷ Ar iteneë. Omën tiarim wa topöök wak wasan epaar piarip tiarim ngönën tuptakaan omnant kain naön. Pël ëäk tiarim öng aköpönta utpet wasak naënaar.

³⁸ Pötaanök Temitriasre pim mon waur yaaurö pit omën nampëën kööre tok wieë pöt ngön yaaö akunetak ngön yaatak moulmëën kat yawiaupök kat wiak wötpil mowasëpnaan.

³⁹ Ën ngön nant om wieë pöt yok pangk wa toptak ngön yaaö akunetak ëäk söë wasënëët.

⁴⁰ Pötaanök tiarim wa top epö utpet yeëerek Rom yang ngarangköröak ngön yaatak niulëëpnen ëa. Iteneë. Peene wa top epöök ngön kaëpre ngön ë yoolak pötë songön nent won. Pötaan yang ngarangkëp pëël niiaan tol mapen?”

⁴¹ Pël mëak omnant komre kap yaaup puuk rep momëën pitëm kaatë sa.

20

Pool pi Masetoniaare Krik yangeraarë sa

¹ Ënëmak ngön kaëpre ngön pöt ë olëak won wesak wëën Pool pi Yesuu ingre mor sauröen yas maan së pim naë wa top ëën pepanöm ngön ök mëak yaköm köm mëak Masetonia yangerakë sa.

² Pël ëäk pi omën we pöököröa naë yesem ingre mor sauröen ngön kësang mëak lup taë mowasö yewaisem tenim naë Krik yangerak wais yaarö.

³ Pël ëäk pörek wëën ngoon naar namp ëäk won sa. Pël ëën pi ko ëäk wangaöök Siria yangerakë sëpënëak kat wia pöt Yuta omnarö pimëën nga wia pël maan kat wiak kaalak Masetonia yangerakël sëpënëak kön wia.

⁴ Pël ëën omën ke epëlok Timotiiring Poolë ënëm elmëa. Peria kakaan Sopata, Pirasë ruup, Tesalonaika kakaan Aristakasre Sekantas, Tepi kakaan Kaias, ën Esia yangerakaan Tikikasre Tropimas omën piporö Timotiiring Poolë ënëm elmëa.

⁵ Pël ëäk pit pörö wet rëak Troas kak së oröak tenën kor wëa.

⁶ Pël ëën Yuta omnaröa kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngkët won sëën Pilipai kakaan wang naöök ilëak akun mor nas kan kourak yesem won sëën Troas kak oröak pitring sant kopët nent wëën won saut.

Pool pi Troas kak Yutikas öp mowesa

⁷ Wangam kan sënaat yak Sante wiap kan kë nënëak wa top ëäk wë Pool pi ngönën wali pan ök maim wëën röök lup yes.

⁸ Ka ngaarëk tenim wa top ëan pötak es rompeet selap uteëa.

⁹ Pël ëën omp ulwas namp yapinte Yutikas pi ulöl kanöök wel aisëëë Pool ngönën ök yaan kat men ë wë ka kom eim olëak ka sasa ura. Pël ëäk ka kaö wali pan nentper nent ngaarëk pötakaan kawi ngentiak së yangaak ngentiin oröak itena pöt wel wia.

¹⁰ Pël ëën Pool pi oröak ngemë wa kapariak epël yema. “Ar kön selap ëëngan. Pi öp wë.”

¹¹ Pël mëak Pool pi kaalak kakaati ilëak këët pelak naut. Pël ëäk kaalak ngön kaut ök maim wëën ëwa tëën ten saut.

¹² Pël ëën omnarö pit omp ulwas pöp öp wëën mësak së pim kaatak ulmëak pit ya kë pan sa.

Pool pi Troas kak wë olëak Mailitas kakë sa

13 Pool pi ten Asos kak së kor ön niak wet rëak wangaöök wes nimëak pimënt yangaak wais kak tenim wëa pörek oröaut.

14 Pël ëen koirak ten pourö kaalak wangaöök ilëak Mitalini kakë saut.

15 Pörekaan yesem ëlpam walën Kaios kuste il wesak kët kopët nent won sëen Semos kustak oröaut. Pörekaan yesem ëlpam walën Mailitas kak së oröaut.

16 Pël ëak Pool pi Yuta omnaröa akun ngëëngk kësang nent yapinte Pentikos pël ya pötak Yerusalem kak së omnaröaring wa top ëëpënëak kön wia. Pötaanök Esia yangerakë sëna akunet won ëen Epesas kak il wesak wangaöök el wesak Mailitas kakë saut.

Pool pi Epesas ngarangköröen yaköm köm mëa

17 Pool pi pörek wë ingre mor sauröa wotöökörö pim naë wais wa top ëëpënëak Epesas kakël ngön wes mëa.

18 Pël ëen pit naë wais oröön epël ök yema. “Karurö, ar ëwat wë. Nem ngaan Esia yangerak wais oröak ya ngës rëak mëmpö wais pötön ar ëwat wë.

19 Yuta omën narö kët ël epotë ne utpet newasëpënëak kan ëël eim wëen ne ya këlangön pötaring wëen nemtë yapinte wak irëak Aköpë yaat yamëngkaup.

20 Pël yeem nem ngön ök niiaöre rë niulö pël yaautë nant ök niak nant ngep naën ne ar kaamök elniak ompyaö sëneëk yak wa topötëere neenem kaatë ök niiaö imaut.

21 Ne ngön pöt kosang wesak ar Yuta omënere köpël omnaröen epël ni-iaimaut. Ar utpetat kasëng menak Anutuu naë rë olëak tiarim Aköp Yesuun kön wi kosang wasënëak ök niiaimaut.

22 Peene pöt ne Yerusalemë sumëak Ngëëngk Pulöök yenëa. Pël ëaap ne pörek së oröp nent koirum wes ne pöten köpël yaë.

23 Om nem imautë yesën Ngëëngk Pulöök epël neaimaut pöten ëwat wë. ‘Ni wii kaatak wa niulëak këlangön kat niwiipnaat,’ pël neeaimaut.

24 Pël ëaap ne nem koröpöön kön selap naën. Nemëngkën wel wiima pöteta yok pangk. Ne pöt, tiarim Aköp Yesuuk kan yaö neea pöök ulöp ngarngar wë mësaö yesem mëş pet irumëak kent yaë. Pël ëak Anutu pim ngön ompyaö pötak komre kölap niweseim wë pöta ngönte kaö wes ök amëak kön wia.

25 “Ar kat wieë. Ne ngaan arim tekötë imeë Anutuuk wa ngaöök nimëak wë pöta ngönte ök niiaö imaut. Ën peene pöt ne kön wiin ar kaalak neen itnaangkan.

26-27 Pötaanök ne peene war wesak ök niamaan. Akun poutë ne arring wë Anutu tiarim naë ya yamëngk pöta ngönte war wesak ök niiaö imaut. Pël ëak ne pim ngönte amaataan pölöp naënëp. Pötaanök arim tekraakaan namp kö sëpna pöpë songönte nemët won.

28 Ngëëngk Pulöök ar omnarö pol sëpsëp ket ëak ngarangk elmëenëak nina piporëre arimët ngarangk këëkë ëeim ön. Anutu pimtë Ruupë iitak omën piporö kama wak pim ingre mor wesaurö. Pötaanök ar ngarangk këëkë ëeim ön.

29 Ne ëwat wë. Ënëmak nem ent ë niulëëma akun pötak omën utpetarö arim tekarak oröak utpet niwesak kent tokoröa sëpsëpörö mëmpënëak waö yaalmë pöl elniipën sa. Pötaanök ngarangk këëkë ëeim ön.

30 Arimtë tekraakaan narö oröak Yesuu ingre mor saurö ar pitëm ngësël sëneëk yak pitëmte könötëaan ngön kaar rëak niapnaan yaë.

31 Pötaanök ar këëkë panë ngarangk ëak nem elnieima pöten kön wieim ön. Ne arring krismaki nentepar nent pötë öngpök kët kanaan rö kanë ngön ompyaut ök niak taë niwasö imeë akun nantë arimëen yaköm ëak ing lelaparing kaamök elnieimaut.

32 “Peene ne ar Anutuu naë niulëak pimtök ngarangk elniipënëak piin kimang yemak. Pël èën ar pim naëaan ngön ompyaö poutë weëre kosang pöt pim komre kolaptakaan öneët. Pim ngön pötak kosang niwasëpnaat. Pël èën omën ompyaö Anutu pim omnaröaan yaö ëaö pöt yok pangk nimpnaat.

33 Ne monere uröm pötön kaur ëak arën kimang neniaanëp.

34 Ar ëwat wëen neenta mor epesiarring ya mënak koirak nemënt weëre nem kaamökörö mampö pël yaaup.

35 Nem pël yeë pötak nook arën ya kosang mënak omnant koirak koröp wiap yaaurö kaamök elmëënë pöt pet elnieimaut. Tiar pël yeem pöt Aköp Yesu pim ngön epël mëëa pöten kön wiipnaat. ‘Omnant yemangk pöpë ërëpsawi pötak yeö pöpë ërëpsawi pöt il wasëpnaat.’ ”

36 Pool pi ngön pipöt ök më pet irak ngarangköröaring rar rë wesirak Anutuun ök yema.

37-38 Pël ëak pit pim wet rëak epël mëëa pöten kön wia. “Ar neen kaalak itnaangkan,” pël mëëa pöten kön wiak kapariak tot nak ingre ngön elmë mësak së wangaöök yanuulë.

21

Pool pi wangaöök Yerusalemë sa

1 Pit ent ë moulmëak wangaöök ilëak el wesak Kos kustakël saut. Pörekaan yesem ëlpam walën Ros kustak së oröaut. Pël ëak pörekaan Patara kak së oröaut.

2 Pël ëak itaangkën wang munt naö Pinisia yangerakë sëpënëak yeëa èën pöök wamp riak saut.

3 Pël ëak yesem Saipras kuste katnëël wiaan itnal keker elmëak Siria yangerakël yesem Taia kak së leng ë ulmëak kak pörekë urömat të menaut.

4 Pël èën pörek Yesuu ingre mor saurö koirak pitring wë sant nent won sëen Pulöök pit kaamök elmëen Pool Yerusalemë sëpanëak nga yema.

5 Pël èën pörek wëen tenim akunet won sëen kak pörek sëp wesak yesën Yesuu ingre mor sauröere pitëm öngre ruurö ten wes nimëëpënëak kakaan weler rëak i kaö pouuk së rar rë wesirak Anutuun kimang mëëaut.

6 Pël ëak neneren yaköm köm mëak ten wangaöök wamp yariin pit kaalak kakë yes.

Akapas Sisaria kak Poolön tektek ngön mëëa

7 Wangaöök ilëak Taia kakaan yesem Tolemes kak së oröak Yesuu ingre mor sauröen yoöre ërëp mëak pitring wë ka kopët nent yaur.

8 Ëlpamök Tolemes kakaan wal ëak yesem Sisaria kak së oröak ngönën ök yanëëa namp kak pörek wëa yapinte Pilip pim kaatak së piiring wakaimaut. Omën pöp pi Yesuu ngön yaaö omnaröa ngaan omën 7 ëak ya ngön mëëaö pöröakaan namp.

9 Pöp koont kong nent wëa. Pit omp naön Anutuu tektek ngön aim wëaurö.

10 Ten Sisaria kak om wëen Yutia yangerakaan tektek ngön yaaö omën namp pim yapinte Akapas pi wais yaarö.

11 Pël ëak tenim naë wais Pool pim yepatu wak pimtë ingre moresiarë tëak epël ök ya. “Pulöök epël yenëa. ‘Yepat epöökë pepap Yerusalem kak sëen Yuta omnaröak epël elmëak köpël omnarö mampnaat,’ pël ya.”

12 Pël aan ngön pöt kat wiak ten ka pöökë omnaröak Pool pi Yerusalemë sëpanëak nga mëëaut.

13 Pël maan Pool pi epël yenia. “Oröpmorëenök ingre yailak ëak nem lupmer wa könöm yenewas? Ne Yerusalem kak sëen wii kaatak neulëere nemöön

wel wi pël ëëma pöten kas naën. Pöt oröpmorëën? Omnarö Yesuu ngönte kat wiipëneäk kent yaë.”

14 Pël niiaan ten pim könö ilak menaat pangk naën ëën epël yemak. “Aköpë kentöökë ya pil ëëp.”

15 Akun nant won sëën Yerusalem kakë sënëak ko ëäk,

16 Sisaria kakaan Yesuu ingre mor saö naröaring ten pourö së Saipras kustakaan omën namp yapinte Neson pim kaatak niulëaut. Omën pöp ngaanëer Yesuu ënëm eim wëaup.

Pool pi Sems pim naë sa

17 Yerusalem kak së oröön Yesuu ingre mor sauröak ërëpsawi ëäk koir yanuulë.

18 Pël ëën ëlpamök Poolring Sems pim naë së itaangkën wotöökörö piiring wëa.

19 Pël ëën Pool pi yoöre ërëp mëak Anutuuk kaamök elmëaan köpëlöröa öngpök ya ke nentere nent mëmpö ima pötë ngönöt ök yema.

20 Pël ëën pit ngön pöt kat wi pet irak Anutuun yaya mëak Poolön epël yema. “Karip, ni ëwat wëën, Yuta omën kësang pan, tausen selap narö. Yesuun kön wi kosang wesa. Omën pörö pit Moses pim ngön ë kosang wesauta öngpök ilëak wë.

21 Pël ëaup omën naröak nimëën epël ya. ‘Pool pi Yuta omën köpël omnaröa öngpök wëauröen Moses pim ë kosang wesa pöt ngar wak rungaaröa koröp kaut moilööre Yuta omnaröa kan ngaanöök së pël ëëpanëak nga yamëëan,’ pël yaap.

22 Nim eprekë waisauteta pit kat wiaap tiar tol ëëpen?

23 Pël ëa pötaanök ni tenim niana epël ëëm. Tenim naëaan omën kong nent pit Anutuu ëöetak omën nant naën ëëpëneäk ngön ë kosang wesaurö wë.

24 Pötaanök ni omën pöröaring Anutuu ngönën tup kaöetak së pitëm öpna pöl wë ngönëneën kölam téak öm. Pël ëäk ni pit sum elmëën pitök ngönëneën kölam téak öpëneäk yaaö pöl kiri ar ëäk pitëm kepön ëpöt kat ëëpnaan. Pël ëëmë pötak omnarö pitök niin itaangkën ten Yuta omnaröa yaaul ëan pël niwasëpnaat. Pël ëëmë pötak pit itenak omnaröa nimëën ngön aö ima pötön kaar pël wasëpnaat.

25 Ën köpël omën Yesuun kön wi kosang wësauröaan tiar ngaan ngön epël kosang wesak pep retëng ë menaut. ‘Ar omp ak kaarkaaröröaan kiri ar ëaut nënganok. Ar animaurö iit orööpanëak nailën ar ëaut nënganok. Ar animauröa iit nënganok. Ar öngre omp nga ëënganok.’ ”

26 Pël maan Pool pi omën pörö koirak ëlpamök së Yuta omnaröa ngönëneën kölam téak öpëneäk yaaö pöl ëa. Pël ëäk pi Anutuu ngönën tup kaöetak së kiri ar yaauröen kët taltak omën pörö ngönëneën kölam téa pöta kiri wiipën pël mëëa.

Yuta omnaröak Pool Anutuu ngönën tup kaöetak moröa

27 Akun 7 kosang wesa pöt temanöm yesën Yuta omën Esia yangerakaan naröak Pool Anutuu ngönën tup kaöetak wëën itenak omnaröen kék maan moröë ngön ëäk epël mëëa.

28 “Israel omnarö, ten kaamök elnieë. Omën epop kaatë yesem Israel omënere Mosesë ngön ë kosang wesautre Anutuu ngönën tup kaö epëten wak irëak yaaup. Pël ëäk nenteta, pi köpël omnarö mësak Anutuu ngönën tup kaö epëtak wais kewil elmë pël yaaup,” pël mëëa.

29 Pöt pit ngaan Tropimas köpël omnamp Epesas kakaanëp piiring ka pöök wëën itenak Yuta omnaröa ngön ë kosang wesaut ilak Poolring Anutuu ngönën tup kaöetak yesaup pël wesak mëëa.

30 Pël maan omën Yerusalem kak wëa pörö pourö lup es nga sak sê wa top êak Pool moröak Anutuu ngönën tup kaõeta kakaatiaan weruak tomök sê moulmëak tapëtakëer kanöt waria.

31 Pël êak Pool mëmpënëak omën Yerusalem kak wëaurö pourö lup es nga sak nga yaal ngön pöt Rom nga omnaröa wotöököpë ngësél sa.

32 Pël ëen tapëtakëer pi nga omnaröere pitëm ngarangkörö koirak teëntom pitëm naë sa. Pël ëen omnarö pit piire pim nga omnaröen itenak Pool tang mööpënëak ëaurekaan sêp wesa.

33 Pël ëen nga omnaröa wotöököp pi Pool pim naë sê wali weë pimoröen epël mëëa. “Omën epop wii weë naõorar motëë.” Pël mëak omnaröen pëël mëëa. “Epop talêp?”

34 Pël maan omën kësang pörök wëaurö pit ngön êak naröak nent aõ yesën naröak nent aõ yesën ngaaröa wotöököp pi omën pöta songönten këëkë kat nawiën êak nga omnaröen maan Pool mësak pitëm kaatakël sa.

35 Pël ëen Pool pi ka pöta riringeweri sê tauaan omnaröak mëmpënëak kosang pan ëa. Pël yaëen nga omnarö pit Pool ngar wak sa.

36 Pël ëen omën kësang pan pitëm ënëm yesem ngön êak epël mëëa. “Pipop mën wel wieë,” pël mëëa.

Pool pi pitmë songönte ök mëëa

37 Nga omnarö pit Pool pitëm kaata kakaati wak ilapënëak yaëen Pool pi pitëm wotöököpön epël pëël mëëa. “Ne niin ngön nent ök niam sa ma?” maan wotöököpök epël mëëa. “Ni Krik ngönör êwat wëen ma?”

38 Ne kön wiin ni Isêp omnamp ngaantak pi nga wak yang ngarangkepëen nga omën kësang pan 4000 pörö nga ë õpöt wak yang pultak mësak saup.”

39 Pël maan Pool pi epël mëëa. “Ne Yuta omnamp Silisia yanggerak Tasas ka kepönöokaanêp. Ne yok pangk omnaröen ngön ök mam ma?”

40 Pël maan wotöököp pi kuure mak maan Pool pi riringeweri tauëë moresring omnaröen angan elmëen pit ngön leng ëen Yuta ngöntak omnaröen ngön ök mëëa.

22

1 Pool pi epël ök mëëa. “Pepere kar nemorö, ar kat wieë. Ne saun wonöp pël niamaan.”

2 Pël maan pit kat wiaan Pool pi pitëmte Yuta ngöntak ök yemaan pit ngön kaêp sêp wesak kat këkö wiaan pi epël mëëa.

3 Ne Yuta omën arim karip. Nem ëlêpök Silisia yanggerak Tasas kak newilaup. Pël ëen kotuukëer Yerusalem kak e taprek Kameliel pim pep kaatak wëen rë neulön omën tiarim ëere körööröa ngön ë kosang wesa pöt pout êwat saup. Pël êak ar epreköröa yeë pöl neenta Anutuu ënëm ëëmëak kosang ngentieimaup.

4 Ne ngaan õngre omp Yesuu kan ngölöp epöök yaaurö mëmpënëak utpet mowesak moröak wii kaatak moulmëeimaup.

5 Kiri ar yaauröa wotöököpre Yuta ngönënë kaõarö pitökta niapnaat. Omën pörö pit nê Yesuu ruurö wali õmëak pep newer retëng ë Yuta omën tiarim karurö Tamaskas kak wëaurö mampëak nena. Pël ëen omën pörö wali wak waisën Yerusalem kak eprek këlangön kat mowiiipënëak saut.”

Pool pim ingre mor sa pöta songönte ök mëëa

6 “Ne seim Tamaskas kak temanöm yewasën këtêp luptak wëen kutõmweriaan ëwa kaõempel teënt pan irë neek yaalnê.

7 Pël ëen ne yanggerak sê ngentiak kat wiin ngön nent epël yenëa. ‘Sool, Sool, ni tol ëënak nê utpet neweseimën?’

8 Pël neaan ne kangiir epël meëaut. ‘Aköp, ni talëp?’ Pël maan pi epël ök yenëa. ‘Ne Yesu Nasaret kakaanëp. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.’

9 Pël ëën omën neering sa pörö ëwa pëenpelën itena. Ën omnampë neen ngön neea pöt pit kat nawiin.

10 Pël ëën ne epël pëlpël yemak. ‘Aköp, ne peene tol ëëm?’ Pël maan Aköpök epël yenëa. ‘Wal ëak Tamaskas kak së orö. Pël ëën omën nampök nim ëëmëak Anutuu yaö ëa pötön ök niapnaat.’

11 Pël neaan ëwa pömpelök nem itöörar ngaap wes noolaan wëen omën neering sauröak mor yal ëak Tamaskas kak së neulnäa.

12 “Omën namp kak pörek wëa yapinte Ananaias, pi Moses pim ngön ë kosang wesa pötë ënëm yaaup. Omën pöpön Yuta omën ka pöök wëauröak pimëen kön wiin ompyaö yeëa.

13 Omën pöpök nem naë wais tauak neen epël yenëa. ‘Sool, nem karip, ni peene kaalak itöörar ngangsa së,’ pël neaan tapëtakëer nem itöörar ngangsa sak piin itenaut.

14 Pël ëën pi epël yenëa. ‘Anutu, tiarim ëere körööröa yaya maimaup, pim ëëpnaatön ëwat sumëak kom ë niulëak pim ya omën wotpilëpön itenak pim këmtakaan ngön kat wiimëak kom ë niulëaup.

15 Pötaanök ni Anutuu ya omën sak nim omën itenak kat wiak pël ëan pipot omën pouröen ök maan kat wiip.

16 Oröpmorëen kör ëëm? Kaa ë. Pël ëën i nimëen tiarim Kaöapön merëk maan nim utpetat wa niulapnaan.’ ”

Anutuuk Pool köpëlöröa ngësël wes mëa

17 “Ne kaalak Yerusalem kak wais wë Anutuu ngönën tup kaöetak së kimang yamëem omnant wangartak ityaangk pöl ëaut.

18 Pël ëak itaangkën Aköpök neen epël yenëa. ‘Ni eprek wë nem ngönte ök amë pöt omnarö kat wiak kosang newaspan. Pötaanök teëntom sëp mowesak sum.’

19 Pël neaan ne kangiir epël meëaut. ‘Aköp, pit ëwat wë. Ne ngaan ngönën tupötë së omën niin kön wi kosang yewesaurö moröak wii kaatak moulmëere pës mö pël eimaut.

20 Pël ëën Stiwen nim ngön ompyaut yaaup omën naröak mën wel wiaut. Akun pötak ne iteneë yok pangk yaë wesak pim momënauröa ulpëenöt ngarangk ëaut.’

21 Pël maan pi epël yenëa. ‘Ni peenëer sum. Ne kan maim panë nerek köpël omnaröa naë wes nimëemaan yeë.’ ”

Rom nga omnaröa wotöököpök Pool ngarangk elmëa

22 Yuta omnarö pit kat wiaan Pool pi ngön ök aö së köpël omnaröa ngësël sëpëna ngön lup pöt yaan pit kaaö ëak ngön ë olëak epël meëa. “Mën wel wieë. Omën ke pilëp yang eprek naöpan. Pi öp öpan.”

23 Pël mëak pit ya sangën kaö ëak ëlak wiak pitëm ulpëenöt ent ëak keke elmëak yangerakaan sumplölöt wes ngaarëk momëa.

24 Pël ëën nga omnaröa wotöököpök pim koturöen maan pit Pool kaatak mësak së moulmëa. Pël ëën nga omnaröa wotöököpök Yuta omnaröa Pool pimëen ngön ë olëak aö yesa pöta songönten kat wiipënëak pës kaö pan momööpënëak meëa.

25 Pël ëën pit pës momööpënëak wii yatëen Pool pi nga omnaröa ngarangk namp pim naë tauaan epël ök meëa. “Arim ngön ë kosang wesautak ngön ë pet nairën wieë yok pangk ne Rom omnamp pës yamöaurö ma? Oröp ëënak ne pil elnëeim?”

26 Pël maan nga omnaröa ngarangk pöp pi wotöököpë naë së epël mëëa. “Ni tol elmëëmëak yaën? Omën epop Rom omnamp tiarimënt tapöröep.”

27 Pël maan nga omnaröa wotöököp pi Poolë naë së epël mëëa. “Ni neen ök nea. Ni Rom omnamp ma?” Pël maan Pool pi mak mëëa.

28 Pël maan wotöököpök epël mëëa. “Ne sum kësang panë ëak Rom ka pep saup.” Pël maan Pool pi epël mëëa. “Nem ëlre pepaar Rom kakaanaarök ne newilaup. Pötaan neenta Rom tapöp.”

29 Pël maan omën Pool pës möak songönte kat wiipënëak yaaurö pit teëntom pan pölöp ëak sëp mowesa. Pël yaëen nga omnaröa wotöököp piifa kat wiin Pool pi Rom omnampök wii motëa pöt kat wiak kas ëa.

30 Ëlpamök nga omnaröa wotöököp pi Yuta omnaröa Poolön nga elmëa pöta songönten kat wiipënëak wii wil moulmëak kiri ar yaauröa wotöököröere ngönënë kansolörö wa top ë moulmëak Pool wii kaatakaan pitëm tekrak mësak orö moulmëa.

23

Pool Yuta ngönënë kansolöröen ngön ök mëëa

1 Pool pi ngönënë kansolöröen nga iteneë epël mëëa. “Karurö, ne Anutuü itöök wëaup. Peene wë epëntenta kat men ëen utpet nentaring naön.”

2 Pël maan kiri ar yaauröa wotöököp Ananaias puuk Pool pim naë tauëëauröen këm kantik mor kaë mööpënëak kék mëëa.

3 Pël ëen Pool pi epël mëëa. “Ni nim koröpöök ompyaö saan lupmer pöt titi téak utpet ëaup Anutuuk nimööpnaap. Ni ngön ë kosang wesauta ököök ne wotpil newasumëak nimënt pöp ngön ë kosang wesa tapët ilak nemööpënëak kék maan yenemö.”

4 Pël maan Pool pim naë tauëëa pöröak epël mëëa. “Ni Anutu pim kiri ar yaauröa wotöök kaöapön utpet wesak yemaan.”

5 Pël maan Poolök epël mëëa. “Karurö, pi kiri ar yaauröa wotöököp pöt ne köpël yak mëëan. Ne piin ëwat ëen pël nemaan ëan tapön. Ngönëntak omën ngarangk ke pilöröen ökre was mangan yak nga wia pöten ne ëwat wë.”

6 Pool pi ëwat wëen ngönënë kaöaröa naëaan, narö Parisi ngönën yaaurö, narö Satusi ngönën yaaurö pël ëwat wë pitën epël ök mëëa. “Ne Parisi omnamp. Nem ëarö tapörö. Ne kön wiin omnarö weletakaan wal ëëpnaat kön kosang wieë ök yaautaan yak ngön yaatak yeneulë.”

7 Pël maan Parisiire Satusi omnarö pit neneren ngön kaö mëak komkap ëa.

8 Pit epëtak pël ëa. Satusi omnarö pit weletakaan wal yaaöre omnarö könpringöröere enselörö wë pötön kon wi kosang newasën yaaurö. Ën Parisiirö pit omën pötön kön wi kosang yewesaurö.

9 Pötaanök pit neneren ngaaren ngön maö yesem Parisi omnaröa naëaan ngön kosangötë ngarangk naröak wal ë tauëë ngön ëak epël mëëa. “Ten pim utpet nent nokoirën. Ensel nampök ma kön nampök piin ök maan apna pöt yok pangk.”

10 Pël ëak pit ngaampel kaö wesak yaalën nga omnaröa wotöököp pi omnarö Pool narö nal sak weruak yesën koröp ilak wel wiipanëak kas ëen pim nga omnaröen epël ök mëëa. “Ar pitëm tekrak së Pool wali wak së tiarimté ka kaöetak ulmëëë,” pël mëëa.

11 Röök pötak Aköpök Pool pim naë së oröak epël ök mëëa. “Ni ya ngës ëëngan. Nem ngönte Yerusalem kak eprek war wesak omnaröen ök yemaan tapël Rom kak së ök mam.”

Yuta omnarö Pool mëmpënëak kup ria

12-13 Ëlpamök Yuta omën selap 40 il wesaurö wa top ëak Pool mëmpënëak Anutuu ëoetak ngön ë kosang wesa. Pit pi pan mëmpënëak pitëm iire kaömp ngës olëak wet reak pi pan mënakök ënëmak iire kaömp nëmpënëak ngön ë kosang wesa.

14 Pël ëak pit kiri ar yaaö kaöaröere ngönënë wotöököröa naë së epël ök mëëa. “Ten kaömp ngës olëak Pool mënakök kaömp nënëak Anutuu ëoetak ngön ë kosang wesaut.

15 Pötaanök arre ngönënë ngarangkörö nga omnaröa wotöököpë ngësë ngön wes mëak epël ök maë. ‘Ni yok pangk Pool tenim naë wes mëën waisëpën sa ma? Ten pim ngön ëauta songönten këëkë kat wiinaan.’ Pël maan arim ngësë wes mëën yewaisën kan kourak nga wiak mëmpunaan.”

16 Nga kup yariin Pool pim sasëpë ruup kat wiak nga omnaröa kaata kakaatu së Poolön ök mëëa.

17 Ök maan Pool pi nga omnaröa ngarangk nampön ngön maan sëën epël mëëa. “Ni yokot epop wotöök kaöapë naë mësak së. Pël ëën pim ngön nent ök mapnaan.”

18 Pël maan nga omnaröa ngarangk pöp yokotup mësak wotöök kaöapë naë së epël ök mëëa. “Wii omnamp Pool pöpök yokot epop nimëën ngön nent waarek mësak waisën ök niapën pël aanak mësak yewais.”

19 Pël maan nga omnaröa wotöök kaöapök yokot pöp moresi wak së pëlëër moulmëak piarpimënt wë ëlëp epël pël mëëa. “Ni ngön tol nent ök neam?”

20 Pël maan yokot pöpök epël ök mëëa. “Yuta omën ngönënë wotöökörö pit ngön kup riak ni ëlpamök Pool pitëm naë wes mëën së pim ngön ëauta songönte këëkë wesak maan kat wiipën pël morök ya.

21 Pötaanök ni pitëm ngönte kat mowiingan. Pit omën 40 il wesak selap pan kaömp ngës olëak Pool mënakök iire kaömp nëmpënëak Anutuu ëoetak ë kosang wesak Pool kan kourak yesën nga wiak mëmpënëak nim kuure mak mamë pötaan kor wë.”

22 Pël maan nga omnaröa wotöök kaöapök yokotupön epël ök mëëa. “Nim ngön ök yenëaan epët omnaröen manganök.” Pël mëak wes mëën sa.

Nga omnaröa wotöököpök Pool yang ngarangkep Pilis pim ngësë wes mëa

23 Nga omnaröa wotöök kaöapök ngön maan pim ngarangk naar sëën epël ök mëëa. “Arip nga omën selap pan 200 ëak koirak kaalak omën 70 pol osörök yesauröere kaalak omën munt 200 ëak ingëpöt wak yaaurö pöröeta koirak rö kan 9 kilok pötak sënëën kopëta wasën.

24 Pël ëak Poolëenta pol os narö koirën. Pël ëak ar ngarangk këëkë elmë yesem Rom yang ngarangkep Pilis pim naë së moulmëën.”

25 Pël mëak nga omnaröa wotöököpök epël retëng ëak mena.

26 “O Pilis, Klotias Lisias nook yang ngarangk ompyaup nimëën pep epwer retëng ë yaningk. Yowe.

27 Yuta omnarö pit omën pipop morök mëmpënëak yaëën ne kat wian pöt pi Rom omnampök ëa. Pël ëën neere nem nga omnarö tenök pitëm morötëaan wa ëp ëaut.

28 Pël ëak pit songön oröptak utakök Pool mëmpënëak yaë pöta songönte ëwat sumëak ngönënë ngarangköröa wa toptak wak së moulmëaut.

29 Pël ëak ne pitëm Poolëën ngön ëaö pöt kat wian pöt Yuta ngönënta ngön ë kosang wesautë wieëaul ëa. Pi omën utpet mëmpö ma wii motë pël ëëpna nent naën.

30 Pël ëën ne kat wiin omën narök Pool mëmpënëak nga kup riak yaë pël ök yenëa. Pël ëën kat wiakök nim ngësë wes mëën waisëpën yewas. Pël ëak omën pimëën ngön apnaaröen epël ök mëëaut. ‘Ar Sisaria yang ngarangkepë naë sëak ngön aë,’ pël ök mëëaut. Yok nem ngönte pi tapët.”

³¹ Nga ommarö pit pitëm wotöököpë mëëa põl ëak Pool mësak ngarangk ë yesem rö kan Antipatris kak së oröa.

³² Pël ëak ëlpamök nga omën yanggerak yaaurö pit kaalak pitëm kakë yesën pol osöröak yaaurö pitëmënt mësak Sisaria kak së oröa.

³³ Pël ëak yang ngarangkëpë naë së pepewer menak Pool moulmëa.

³⁴ Pël ëën yang ngarangkëp pi pep pöwer sangk kelak Poolön epël pëël mëëa. “Ni yang lup taltakaanëp?” Pël maan Poolök epël mëëa. “Ne Silisia yangrakaanëp.”

³⁵ Pël maan epël mëëa. “Omën nimëën ngön aimaurö pit waisënak nim ngönten kat wiimaat.” Pël mëak pim nga ommaröen Pool wak së omën omp ak Erot pim ka ngaantak ulmëak ngarangk ëëpënëak mëëa.

24

Yuta ommarö Poolëen ngön ya mëna

¹ Wë kët mor nas won yesën kiri ar yaauröa wotöök kaöap Ananaias piire pim ngarangk narö ën ngön yaatak ngön apna omën namp yapinte Tetalas pit pörö Sisaria kak së oröak yang ngarangk kaöap Pilis piin Poolëen ngön ya mëmpna pöta ngönöt ök mëëa.

² Pël ëën Pool pitëm naë wëen yang ngarangkëp Tetalasën ngön maan wal ë Poolë ngësël wesak epël mëëa.

“Tenim kaöap Pilis, ni ëwat kësangëp yak yoöre ërëp niaanaan. Ni kan ompyauuk niulëak ngarangk elniaan tenim yang eprek mayaap wiaan wakaimaut.

³ Pötaanök ten ya ompyautaring wë niin yoöre ërëp yeniak.

⁴ Ne ngön muntat yal menak niaan wali sëpan. Pötaanök ni sant elniak tenim ngön kot niana epët kat wi.

⁵ Omën eit epmor, pi omën kööre tok koir mampö yaaumor. Pi Yuta omën kaare yang poutë wëauröa naë öngöpöngöp ëak nga wilö yaaumor. Pël ëak puuk Nasaret ka pepemor pël ya omën pömörë ngönnges wak yaaö pömeriarë kaök sak wëaumor.

⁶ Omën epmor pi Anutuu ngönën tup kaöet kewil elmëëpënëak yaëënak ten waut. [Pël ëak tenim ngön ë kosang wesauta wiewaul ngön yaatak moulmëënëak yaëënak,

⁷ nga ommaröa wotöököp Lisisa puuk waisak kosang kaö ëak tenim more-siaan wa ëp ëaumor.

⁸ Pël ëak Lisisa pi omën Poolön ngön apna pörö nim naë wais ök niapënëak mëëaut.] Pël ëën nimitok omën epmorön pëël maan pimtök pimtë këmpelëkaan niaan kat wiimëën. Pi tol yaëënak ten pimëën ngön ya mënan pöt ök niapnaat.”

⁹ Pël maan Yuta ommarö pitta kaamök ëak Poolë ngësël wesak epël mëëa. “Ngön pout yaapöt.”

Pool pimtë songönte Pilisën ök mëëa

¹⁰ Pël maan yang ngarangkëpök Poolön moresring ni a pël elmëën Pool pi epël ök mëëa.

“Ne niin ëwat wë. Ni yang epëra kaök sak wëen krismaki selap saup. Pötaanök nem ngönte niin ök niamëak ërëpsawi yëë.

¹¹ Pöt epël. Ne Yerusalem kak së Anutuan yaya memëak saut. Pörek së wëen akun 12 pëen yes. Ni pitën pëël mamë pöt pit ök niaan kat wiak yaap ëa wasumëët.

12 Akun pötak pit neen itenaan ne Anutuu ngönën tup kaöetak omën nampring ngön nga naalëënëp. Ne omën narö nga elëpënëak Yuta omnaröa ngönën tupötëere ka kaöaöökë öngpök wa top naalmëën äaut.

13 Pitëm ngön nemël wesak äö ngön ya mëmpö pël yaë epot yaap wonötök ya. Kë nentaring aan ni kat wiak wa yaap newasnganëëtök ya.

14 Ën nem peene niama epët yaaptak niamaan yeë. Ne kan ngolöpök yesem Anutu tenim ëaröa yaya maimaö tapöpön yaya yamëëaup. Pël yaëënak pitök itenak ten kan ngolöp epök yesauröen Yuta ngönën ngaante utpet mowasënëak yeë wesa. Pël äaap ne Mosesre tektek ngön yaauröa retëng äaö pöt pout erën äak itaangkën yaap ëën kön wi kosang wesa.

15 Ne yaap Anutuun kön wi kosang wesak pimtën kor wë. Ënëmak pimtök omën utpetre ompyaö pourö weletakaan wal ë niulëëpna pöten kor wë. Yuta omën eporöeta ten pourö pël kön wi kosang wesa.

16 Ne akun poutë Anutüre omnaröa ëöetak ompyaö ömaataan kosang ngen tieim wëaup. Pötaanök nem lupmerën kat men ëën utpetat won.

17 “Ne Yerusalem kak nasën wëën krismaki selap sëën ënëmak omnarö kaamök elmëak mon mampööre Anutuun kiri möwi pël ëëmëak kaalak Yerusalemë saut.

18 Pël äak ne Anutuu ngönën tup kaöetak së ngönënëën kölam tëak öma pöta kiri yawiem wëën pit neen itenaut. Pël äautep omën selap neering wa top äak wë ngön paspas aim naön. Won.

19 Yuta omën Esia yangerakaan waisa narökëër pörek wëaut. Pötaanök pit nemëën ngön apënëak äanëën eprek waisan tapön.

20 Pötaanök omën eporö pitök ne utpet tol nent äak ngönën ngarangköröa ëöetak tauaan itena pöt ök niap.

21 Songön kopët nent wia. Ne ngaan pitëm tektrak tauëë ngön äak epël mëëaut. “Ne kön wiin omnarö weletakaan wal ëëpnaat kön wi kosang weseë ök yaataan peene ngön yaatak yeneulë.”

22 Pool pi pël më pet irën Pilis pi Aköpë kan ngolöpök yesauröa wëwëatön ëwat panë wë Yuta omnarö kor öpënëak epël ök mëëa. “Ënëmak nga omnaröa wotöököp Lisis pi waisënak ne arim ngönte pet irumaat.”

23 Pël mëak nga omnaröa ngarangk nampön Pool wii nemotëën kakaati ulmëëpënëak mëëa. Pël äak pim karurö itenak omnant mampööre ngarangk elmë pël yaëën nga mepanëak ök mëëa.

Pilis pi Pool wii kaatak krismaki nentepar moulmëa

24 Kët akun nant won sëën Pilisre pim öngöp yapinte Trusila Yuta omnaröa naëaanëp piarip pouwaar sa. Pël äak Pilis pi ngön kat wiipënëak Poolön yas mëëa. Pël ëën Pool pim naë së omnaröa Yesu Kristo piin kön wi kosang wewesa pölön ök maan kat wia.

25 Pël ëën Pool pi kaalak yal menak omnarö wëwë wotpil öpenaatare utpet ëënganëën ngarangk ëëpenaatre Anutuuk ënëmak tiar ngön yaatak niulnëëpnaata ngönte pël äak mëëa. Pi pël maan Pilis pi kat wiak kas äak epël ök mëëa. “Ni së, ënëmak mop nent oröön ngön niamaatak.”

26 Pim pël mëëa pöt, “Ne ngaak Poolön ököök pël elmëën mon nangkën wii kaatakaan wes momëëmakok,” pël weseë akun selap Poolön yas yemaan së piiring ngöngön eima.

27 Ënëmak krismaki nentepar sëën Posias Pestas puuk yangerak ngarangk ëëpënëak Pilis pim urötak sak wëën Pilis pi sëpënëak yeem Yuta omnarö ya kë sëpnaak yak Pool wii kaatak om wëën sa.

25

Pool pi Sisa pim ngönte kat wiipënëak ngön ëak mëä

1 Pestas puuk pim yanger ngarangk eëpënëak Sisaria kak sè wëen akun nentepar nent won sëen Yerusalemë sa.

2 Pël ëen kiri ar yaaö kaäaröere Yuta ngarangkörö pim naë sè Poolë ngësël wesak epël ök mëä.

3 “Ni tenim ngönte kat wiak Pool pipop wes mëen Yerusalemë waisëp.” Pit kamtaöök nga wiak mëmpënëak kaar pël mëä.

4 Pël maan Pestas pi kangiiir epël mëä. “Pool pi Sisaria kak wii kaatak om wëen ne akun kot nent kaalak sumaaup.

5 Pötaanök arim omën kaäarö neering sënaat. Pël ëak sè omën pöp utpet nent ëa ëen pöt yok pangk pimëen ngön apnaat.”

6 Pël mëak Pestas pi Yerusalem kak pitring wëen kët 8 ma 10 ëak won sëen kaalak Sisaria kakë sa. Pël ëak pi ngön kaatak sè wë Pool mësak sëpënëak mëä.

7 Pël ëen pi sè wëen omën Yerusalemaan sa pörö pim naë tauëë ngön könöm nant pim ngësël wesak mëä. Pël ëaap pitëm Pestasën mëä pöt pi kat wiak yaap wasëpna nant nemaan ëa.

8 Pël ëen Pool pi pitëm ngön pöt ilak kangiiir epël mëä. “Ne utpet ëak Yuta omnarö tenim ngön ë kosang wes wia pöt ilap nariin ma Anutuu ngönën tup kaöetenta utpet nent naënëp. Pël ëak tiarim omën omp aköp Sisaanta utpet wesak nemaan yaaup.”

9 Pël maan Pestas pi Yuta omnarö wiap mowesak Poolön epël ök mëä. “Ni yok pangk kaalak Yerusalem kak sëen ne pörekök nim ngönte kat niwiimaaten kent yaën ma?”

10 Pël maan Pool pi epël mëä. “Ka e nem taua epët omën kaäap Sisa pim ngön yaaö kaat. E tapëtakökëer nem ngönte kat wiimëet. Ni ewat wëen ne Yuta omnarö utpet nent naalmëenëp.

11 Ne utpet nent yaën pit itenak nemëen ngön ëak nempëna pötaan ngön won. Yok pangk nempënaat. Pël ëaap pitëm nemëen ngön ya pipot kaar ya. Pötaan yang ngarangk omën nampök pitëm moresi pas wes namëen eëpnaat. Pötaanök ne Rom omën omp aköp Sisa puuk ë pet irëpënëak yak.”

12 Pël maan Pestas pi pim kaamököröaring ngön ëak Poolön epël ök mëä. “Ni ngön ë olëak Rom omën omp aköp Sisa puuk nim ngönte pet irëpënëak yaan. Pötaan ne pim ngësë wes nimëëmaan sum.”

Pestas pi Akripaan Poolön pëël mëä

13 Ënëmak akun nant won sëen omën omp ak namp Akripa, piire öng nangap Penaisi, piarip Sisaria kak Pestasën yoöre ërëp mapënëak sa.

14 Pël ëak wë akun selap selap yesën Pestas puuk Poolë ngönte Akripaan epël ök mëä. “Omën namp eprek wii kaatak wë. Pilis pi pim ngönte ë pet nairën ëen om wëaup.

15 Pël ëen ne Yerusalem kak sè oröön kiri ar yaaö kaäaröere Yuta ngarangkörö pit nook pim ngönte pet ir olëak mëmpënaan memëak ök yenëa.

16 Pël ëen ne pitën epël ök mëäut. ‘Ten Rom omnarö om pas könömöt omën muntarö nemangkën yaauro. Omën ngönte wieëaup pimënt ngön yaatak tau moulmëen pimëen ngön eaö pöröa ëöetak tauëë ngön apnaat. Pötaanök ten akun mangkën pim ëen pitëm ngön yaatak moulmëa pöta songönte ök niapnaat.’

17 Pël maan Yuta omnarö wais wëen kau naën wangam kan tapëtakëer ne ngön kaatak sè wë pi koirak waisëpënëak mëäut.

18 Pël èen wais wëen omën pimëen ngön yaaö pörö ngön ëa. Pël èen ne wet rëak pi utpetat yaaup wesak pit pim utpet ëaö nent apënëak ya wesak kat wian pöt won.

19 Pit pitëmtë ngönën wak wëautaan ngön iraan isën yeemak aö omën namp yapinte Yesu pël yamëëaup wel wiaup pël ya. Ën Poolök pöt öp wë pël ya.

20 Pël èen ëngk ma e wesak Poolön epël pëlpël mëëaut. “Ni kaalak Yerusalem kak së nim ngönte pörek pet irum ma?”

21 Pël maan Pool pi kaaö neak wii kaatak wë ënëmak Rom omën omp ak Sisa pim naë së ngönte ë pet irëpënëak yenëa. Pël èen ne maan pi wii kaatak om wëen nga omnarö pit ngarangk eim wëen nem pi Sisaapë ngësë wes mëëma pötakök pet irëpënëak mëëaut.”

22 Pël maan Akripaak Pestas piin epël ök mëëa. “Nemtok omën pipopë ngönte kat wiimëak yeë.” Pël maan Pestas puuk, “Ëlpamök yok pangk kat wiimëët,” pël mëëa.

23 Ëlpamök Akripaare Penaisi piarip ë rangi kësangöt ëak omnaröa itöök wa top kaatak yesën nga omnaröa wotöök kaöaröere kak pörekë omën yap-iringörö pourö piaripring kakaati së wa top ëa. Pël èen Pestas puuk maan Pool koirak sa.

24 Pël èen Pestasök pitën epël mëëa. “Omën omp ak Akripaare ar omën e wë epörö peene kat wieë. Ar omën epopön iteneë. Yuta omën selap pan Yerusalem kakaan eprekë wëaurö pit pourö ne omën epop pëel elmëen mëmpëna pötaan aim wë.

25 Pël ëaap ne pim utpet ëa nenten kat wiin mëmpënaata ök naën yaë. Pël ëak pimtök neen pi Rom omën omp ak Sisa puuk pet irëpënëak yenëa. Pötaanök wes mëen sëpnaan yaë.

26 Pël ëak ngön këët ap wesak omp ak kësangëpëen pep retëng ëak wes mëëmaataan poprak yeë. Pötaanök omën epop omp ak Akripa nimëntre arim naë tau yaulmé. Pötaanök arök pim songönte tekeri weseë. Pël èen pepewer retëng ëak wes mëen sëpnaan.

27 Ne wii omën namp wes mëëmëak pepetak pim songönte wes mëëma pötaar yok pangk ëëpnaat. Ën pël naën ëëma pöt pangk naën ëëpnaat.”

26

Pool pim ngönte Akripaan ök mëëa

1 Akripa pi Poolön epël mëëa. “Ni nim ngönte yok pangk a,” maan Pool pim utpet naën pöten apënëak mor ngar wesak epël ök mëëa.

2 “Omp ak kësangëp Akripa, ne kat men èen ompyaö pan yaëen nim ëöetak war wesak Yuta omnaröa nem ngësël wesak aim pöta kangit niamaan yeë.

3 Tiar Yuta omnaröa ngönënëen ngaal witwit ë omnant yeë pöten ni ëwat wëen. Pötaanök ni wiap sak kat wiaan ök niamaan.

4 “Nem kotuuk kak wëwë wakaimautre Yerusalem kak së wakaimaö pöten Yuta omnarö pit ëwat wë.

5 Ne ngaan pitring wakaimaup yak neen ëwat wë. Pötaan pitök yok pangk apënëak pöt nem pitëm naë ngönën ya mënëimautön apnaat. Ne ngaan Parisi omnaröaring wë pitëm yaaö kan pöök imaup Pötak ngönën muntatë wëwëatre yaaup il yewas.

6 Ne peene eprek wëen pit nemëen ngön ya yenemëngk. Pöta songönte epël. Anutu pim tiarim ëaröen weletakaan wal ëëpenëak ngön ök mëëaö pöt kön wi kosang wesak këët orööpnaataan kor wëaö pötaanök ngön yaatak yeneulë.

7 Tiarim earö, kur 12 pötëaan pörö, kët kanaan rö kanë Anutuun yaya maimëë kön wi kosang wesak omën pötön kor wakaima tapël ne yeë. O omën omp aköp, ne pöten kor wëäö pötëaanök Yuta omnarö pit nem ngësël wesak aö ne ngön yaatak neulnëeim.

8 Tol ëënak ar Yuta omnarö Anutuun kön wiin puuk yok pangk omnarö weletakaan wal ë niulëëpna pöt pangk naën pël weseim? Ngön pöt kaar won.

9 “Ne ngaanëër Yesu Nasaret kakaanëp pim yapinte wak irapënëak omnant kësang elmëeimaut.

10 Ne Yerusalem kak ya pöt mëngkën kiri ar yaaö kaöarök neaan Yesuu ingre mor saö narö selap pan wii kaatak moulmëaup. Pël ëën ngön yaatak wëën ne omnarö pitring kaamök ëak mëmpënëak maimaut.

11 Pël eimeë akun selap ngönën tupötë ilëak omnarö Aköpön utpet wesak apëna yak këlangön kësang meneimaut. Pël ëak ya sangën pan ëën ka kamaatëëta tapël utpet mowasumëak seimaut.”

*Pool pim ingre mor sa pöta songönte ök mëëa
(Ngön 9:1-19; 22:6-16)*

12 “Ne pël eim wëën kiri ar yaaö kaöarök Yesuu ingre mor saurö ömëak kosang newesak pep nant nangkën wak Tamaskas kakë saut.

13 O omën omp aköp, ne kan kourak yesem këtëp luptak wëën itnan pöt kutömweriaan ëwa kësang kët ëwaat il wesaö nempel irë neere omën neering saurö tenëk yaalni.

14 Pël ëën ten yangerak së ngentiak wieë ne kat wiin Yuta ngöntak ngön nent epël yenëa. ‘Sool, Sool, ni tol ëënak ne utpet neweseimën? Nim nemëën pël eimën pitaan omën kë nga ket ëa nent ing möak rë niwalën këëm kat yawiin,’ pël yenëa.

15 Pël neaan ne kangiir epël mëëaut. ‘Aköp, ni talëp?’ Pël maan Aköpök epël yenëa. ‘Ne Yesu. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.

16 Ni wal ë tau. Ne peene ni nem inëën niwasumëak ëö pet yaalni. Pötëaanök ni nem omën pet yaalni epëtëre ënëmak pet elniima pötön omnaröen ök mam.

17-18 Pël ëën ne Yuta omnaröere köpël omnaröa morötëaan ent ë niulëëmaan. Köpëlöröa ngësël wes nimëën pitëm naë së it ngaul moulmëën kout kasëng menak ëwaatakël ko wiak Setenë yaat sëp wesak Anutuu ngësël rë olapnaan. Pël ëak pit Anutuun kön wi kosang wasën pitëm utpetat kërë moolaan pit Anutuu yaö mowesauröa ronganta öngpök ilëak öpnaat.’”

Pool pim ya mënauten Akripaan ök mëëa

19 “Omën omp ak Akripa, ne kutömweriaan omën pöt itaampöore ngön kat wi pël ëak wa nemoolaan ëaut.

20 Wet rëak Tamaskas kak ök mëak pörekaan Yerusalem kak së ök mëak Yutia yangerak ka wieëa pötë ök maö yesem köpël omnaröenta epël ök mëëaut. ‘Arim utpetat kasëng menak Anutuu ngësël ko wiak wëën arim omnant yaautön itaangkën lup kaip tiauröa yaaul ëëpnaan.’

21 Nem pël ëaö pötëaanök Yuta omnaröak ne Anutuu ngönën tup kaöetak wëën wali newak nempënëak ëa.

22 Pël ëaatak Anutu pi ne kaamök elnëaan omën isaare irëa pouröen ngönën ök maö imeë tektek ngön yaauröere Moses pitëm ngönötta ök maö imaupök peeneeta e tauëë ök yak.

23 Pit epël ëa. Kristo, Anutuu Yaö Mëëaup, pi këlangön kat wieim olëak wel wiipënëak mëëaup. Pël ëak weletakaan wet rëak wal ëak Yuta omënere köpël omën pouröaan ëwa ngön pöt tekeri wes mëmpënëak mëëaup pitëm ngön pöt kaamök yaaup.”

24 Pool pi pim utpet naën pöten pël maan Pestas pöpök ngön äak epël mää. “Pool ni kaökaö yaën. Pep kaatë ilëak ewat kësangöt ömëak kön waur eimeë kön irikor äak kaökaö yaën.”

25 Pël maan Pool pi epël mää. “Ngarangkëp, ne kaökaö naën. Yaap kön wieë yak.

26 Omën omp ak Akripa pi omën epotön ewat wë. Pötaanök ne kasinkasin naën ök yak. Omën epot ëlëep naaröönöt. Pötaanök ne kön wiin omën omp aköp piita itenak kat wiak äak ewat wë.

27 Omën omp ak Akripa, ni ngaanëer tektek ngön yaaurö pitëm ngönöt kön wi kosang yewasën ma? Ne ewat wëen ni kön wi kosang yewasën.”

28 Pël maan Poolön epël mää. “Ni pil neaim wë akun wali nasën tapët ne Yesuu ënëm eëma yangap yeë pël yewasën ma?”

29 Pël maan Pool pi epël mää. “Peen eëmëere ënëm eëmë poutepar yok pangk. Ne Anutuun epël yemak. Niire ar omën ngön epët kat yawi eporö pourö nem yeë epël Yesuu ënëm eënëak yeniak. Pöt nem wii netëen wë epël eënëen won.”

30 Pool pi pël maan omp ak Akripaare Rom yang ngarangkëpre Penaisiire pitring wel aisëaurö pit wal äak,

31 repak yesem pitëmënt neneren epël mää. “Omën epop pi mëmpööre wii kaatak ulmë pël ëepëna pöta ök naën.”

32 Pël maan Akripaak Pestasën epël ök mää. “Omën epop pi omën omp ak kaöap Sisa puuk pim ngönte kat wiipënëak ngön nemaan ëen pöt nuuk yok pangk wes momëen sèpnaat.”

27

Pool wangaök ilëak Rom kakël sa

1 Pestas pi ten wangaök Itali yangerakë sënëak yenia. Pël eën Rom omnarö Poolre wii omën munt narö Sulias mës yemangk. Sulias pöp Rom omën omp ak kaöap Sisa pim nga omën 100 pöröa wotöököp.

2 Ten wang naö Atramitiam kakaan waisa pöök wamp riaut. Wang pö Esia yangerak kaö yangapötë sèpnaö. Pël eën ten Aristakas, Masetonia yangerak Tesalonaika kakaanëp, pi ten pourö saut.

3 Pël äak ëlpamök Saiton kak së oröak Sulias pi Poolön ompyaö elmëen pim karuröa naë së itenak kaömpre omnant yeö.

4 Pël äak Saiton kak sèp yewasën kent kësangpel weëre kosangring yamöön wangaökë ngarangkörö pitök wangaö wotpil wesak we kent wonöök Saipras kustakël saut.

5 Pël äak i kaö olëak Silisiaare Pampilia yangeraar ngësngës elmëak yesem Maira kak Lisia yangerak oröak ngentiaut.

6 Pörek nga omnarö wotöököpök wang munt naö Alesantria kakëlaan Rom kakël sèpënëak yaëen koirak pöök wamp riaut.

7 Pël äak yesën kent nga yaëen poprak ë yesem akun nant won sëen Naitas kak temanöm wesaut. Pël eën kentöök kan niwariin Krit kustakël yesem we kent wonöököl Salmoni wot köngkömö temanöm wesaut.

8 Pël äak wang ngarangkörö pit ya kësang mëngkën ten Krit kusta ngësngësöök i kaöök yesem yang lup nenta yapinte Kaö Yangap Ompyau pël yamëea naö Lasia ka kaöaökë naë wieëa pörek së oröaut.

9 I kaöök akun wali seimën Yuta omnaröa Anutuuk utpetat won mowasëpënëak kön yawia akunet won sa. Pël eën kaö ma nga yaaö akunet temanöm sëen wangat sèpënëak pomp yaëen Poolök epël ök yema.

10 “Ompörö, ne kön wiin peene sēpena eptak omēn nant kö sēpenaan yeē. Urōmat pēen wasngan. Wangaö utpet ēēn omēnere urōmere pout i kaöök ilapenaan yeē.”

11 Pēl maan nga omnaröa wotöököp pi Poolē ngön pöt kat wiak yaap newasēn wangaöökē pepapre ngarangkēpē ngōntepar kat wiak yaap wesa.

12 Kaö yangap pō kent akunaöök wangatē wiaapna urte wonrek yak omēn wangaöök wēaurō Krit kus taptak kaö yangap munt naö yapinte Pinis pōrek sē öñēak ya. Pō kētēpē yeilēaul wieēau yak kentō maap namōön yaau.

Kent kaöempel möa

13 Kaö Yangap Ompyaö pöök wēēn i kaöökaan kent ulöl kot nent yamö. Pēl ēēn pit pipöök kaamök elmēēn yok pangk Pinis sē orööpnaat wesa. Pēl ēäk wangaö taē yewesau weruak kopēl ngaarēk wiak Krit kus pōta ngēsngēsöök saut.

14 Pēl ēēn akun wali nasēn tapēt kent kēsang nempel kus pötakēlaan yamö.

15 Pēl ēäk kent pöök wangaö mök ēäk wak yesēn ten kaalak i kaöökēl wak sēñēak ök ēēn pangk naēn ēēn sēp mowesak wēēn kentöök niwak saut.

16 Pēl ēēn we kent wonöök kus kot nent yapinte Kota pötakēl saut. Pēl ēäk ten wang kot weruak yesaut wa kaöaöökē ngaarēk wiinēak ya kaö mēnaut.

17 Pēl ēäk wangaöök waur yaaurō wa wang kaöaöökē ngaarēk wiak wang kaöaö kelpanēak wa ngaöök mēak wii yatē. Pēl ēäk pit Aprika yangerak i kaö kep rorookēl sēpanēak kas ēa. Pēl ēäk pōē koröpöt ent ē ulmēēn kentöök niwak saut.

18 Pēl ēēn ēlpamök kaö maare kent nga kaö ēēn wangaöökaan uröm nant ngēs rēak yemoola.

19 Pēl ēäk yesem wngam kan muntetak pitēmtē morōtring wangaöökē omnant wa yemoola.

20 Pēl ēēn seimeē kētre ngoon nampön itnaangkēn kent kēsangpel möeim wēēn omēn pourö kö sēñēak yeē wesaut.

21 Omnarö akun wali kaömp nanēn. Pēl ēēn Poolök pitēm tekrak sē tauak epēl ök yema. “Ompörö, ar nem ngön kat wiak Krit kuste sēp newasēn ēanēēn tiar utpet epot nokoirēn ēan tapön.

22 Pötaanök ne epēl niamaan. Ar kosang seē. Tiarkaan namp kö nasēngan. Wangaöökēer utpet ēēpnaan yaē.

23 Ne Anutuu omnamp yak piin yaya yamēēaup. Pötaanök peene rö kan pim ensel nampök nem naē tauēē epēl yenēa.

24 ‘Pool, ni kas ēēngan. Nim ngön pet irumēēn Rom omēn omp ak kaöap, Sisa, pim ēöetak taumēēt. Anutu ompyaö yaaup yak nim kimang mēēan pöt kat wiak kaamök elniin niire omēn niiring wangaöök wēaurō öp sēñēēt.’

25 Ompörö, ne kön wiin Anutuu orööpēñēak neea pöt pout kē orööpnaat. Pötaanök ar kosang seē.

26 “Ēn wang epö kentöök wak kus nentak sē moolapnaö.”

27 Sant nentepar won sēēn Etria i kaöök warial yesem rö kan röök lupöök wangaöök waur yaaurök kat men ēa pöt kus nent temanöm yewasem ēa.

28 Pēl ēēn pit ökö i kaöök olēak itna pöt 36 mita pēl ēa. Ēn kot nent yesem wiak kaalak olēak itna pöt 27 mita ēa.

29 Pēl ēēn kēlötē wieēaurek sēnganēak kas ēēn wangaö leng ēēpēñēak wangaö taē yewesa kong nent wangaöökē ēlēerakēl yoola. Pēl ēäk pit kēlötön itampēñēak kētēp teēt ngampiipnaataan pitēm omp aköröen kimang mēēa.

30 Pēl ēäk wangaöök waur yaaurō wangaöökaan kas sēpēñēak wang kotte wes mēēn i kaöök ngemapēñēak yeem ngön kaar wangaö taē yewesa muntat wot karerakēlaan olapēn yema.

³¹ Pël eën Pool pi nga omnaröa wotöököpön epël ök yema. “Wangaöök waur yaaö eporö pit wangaöök naön eëpna pöt tiar pourö kö sèpenaat.”

³² Pël maan nga omnarö wang kotta wii ngan äaut il meën i kaöök yes.

³³ Ëlpam walëpënëak yaëen Pool pi omnaröen kaömp nëmpënëak yema. “Akun wali ya ngësring imeë kaömp nanën waiseimën sant nentepar won yes.

³⁴ Pötaanök këk niamaan. Kaömp neë. Pötak kosang niwasën öp önëet. Kat wieë. Tiar pourö muumöngk öpenaat. Namp kot nent utpet naëngan.”

³⁵ Pël mëak pi kaömp peret nent wak pitëm eöetak Anutuun yowe mëak pelak ngës rëak yen.

³⁶ Pël eën pit pourö ulöp ketumön sak kaömp yen.

³⁷ Ten omën wang pöök ima pörö 276.

³⁸ Kaömp na pet irak pit wangaö kengkën sèpëna yak kaömp kër köpötring munt nant wa i kaöök yemoola.

Wangaö utpet äa

³⁹ Ëlpam walën wangaöök waur yaaurö pit yang lup pöten köpël yak itaangken kaö yangap naö i pis pëenö wieëa pöökël wangaö ökre was leng eëpënëak yaë.

⁴⁰ Pël äak wii wangaö taë yewesa pöt il momëen öngpök yes. Pël eën pit këra wangaöökë sèpnaal wotpil wasö yesauraar wil wiak poë koröp wot karërak ngan ë uteëau wëlël ë ulmëak wëen kentöök wak yesën kaö yangapöökël saut.

⁴¹ Yesem wangaö kep roro saurek sè wangaöökë wot karër i pisöök elak taë sak wëen kaö maatök kasngaëlaan möön wangaö pötöp repa.

⁴² Pël eën nga omnarö pit wii omnarö wangaöökëan i kaöök sörok olëak kas sèpanëak mëmpënëak kön wia.

⁴³ Pël yaëen ngaaröa wotöököpök pit Poolre wii omën muntarö mëmpañëak nga yema. Pël äak ten pouröen ngön äak epël yenia. “Ar pourö kaö ma yailaut éwat wë pöt wet rëak i kaöök sörok olëak seë.

⁴⁴ Ën muntarö ar wangaöökëan këra luprak rëaut wak pötë ngaarëk sè i pisöök oröeë.” Pël niaan namp utpet naën. Ten pourö muumöngk sè karmak oröaut.

28

Pool pi Molta kustak wakaima

¹ Karmak sè oröak kat wiin kus pöta yapinte Molta pël ya.

² Kak pörökë omnaröak ompyaö yaalni. Kopi ngës rëak yepelën ëp yaëen pit es mer ulmëak niaan ten pourö esuwesi saut.

³ Pël äak Pool es nant yangerakaan wa mera pöt kamal namp es nga eën öngpökaan oröak pim moresi kant mënak wë.

⁴ Pël eën kak pörökë omnarö pit Poolë moresi kamalöp mënak wëen itenak pitëmënt neneren epël mëëa. “Omën epop pi omën yamëngkaupök i kaöök yewaisem wel nawiin om öp waisa. Pötaanök kangit orö yemorë.”

⁵ Pël mëëaap Pool pöp kamalöp pim moresiaan kërë es momerak won koröp oröak wëaut.

⁶ Pël eën pit pön mampööre wel wiak sè ngenti pël eëpënaat wesak itenaan utpet ke pël nent pim naë naröön äa. Pël eën pit kaip tiak neneren epël mëëa. “Omën epop ëlarëpön äan,” pël mëëa.

⁷ Ka pöta naë yang wieëa pör kus pöta kaöapë yanget. Omën pöpë yapinte Papias, puuk ten mës nuwak sè pim kaatak niulëak ompyaö ngarangk elnieim wëen kët nentepar nent saut.

⁸ Pël äak pörek wëen Papias pim pepap pi yauman koröp es ngaare ya wiap më pël yaeën Poolök pim naë së Anutuun kimang mëak mores pim rangk mowiin ompyaö yes.

⁹ Pël yaalmëen kus pötakë yauman omën muntarö kat wiak waisën ompyaö yemowas.

¹⁰ Pël ëen pit ten ompyaö ngarangk elnieimën wëak kan sëna akunetak kan kourakë kaömpre waatöt wa wangaöök niwiin wak saut.

Pool pi Rom kak së oröa

¹¹ Kus pötak wëen ngoon naar namp äak won saut. Pël ëen kent akunaöök Alesantria kakaan wang naö kus pötak wais wiakaima pöök ten niwak saut. Wang pöökë wot karërak yang omp ak nanang naarë yapintepar Kastaare Polas pöaarë könaar wieëa.

¹² Pöök yesem Sairakius kak së oröak wëen kët nentepar nent yes.

¹³ Pël ëen kak pörek wil ulmëak wa pak äak yesem Risiam kak së oröak kët kopët nent wëen nenta kautak kent ulöl kot nent i kaöökaan yamö. Pël ëen akun nentepar won sëen Putiolai kak së oröak ngentiaut.

¹⁴ Pël äak pörek Yesuu ingre mor saö narö koirak pitring önëak niaan sant nent wë olëak Rom kakël saut.

¹⁵ Ten yesën Yesuu ingre mor saö Rom kak wëaurö pit tenim yesaut kat wiak narö kan kourak wais kaömp yewaurek Apias kak pörek wais yanikoir. Ën narö kan koö ka nentepar nent äak wieëa pörek wais yanikoir. Pël ëen Pool pitën itanak kön ketumön sak Anutuun yowe yema.

¹⁶ Pël äak Rom kak së oröön yang ngarangköröak Pool pi ka yaaptak öpënëak maan wëen nga omën namp kët poutë ngarangk eim wakaimaut.

Pool pi Rom kak ngön ompyaut ök maima

¹⁷ Kët nentepar nent won sëen Pool pi Yuta omën Rom kak wëauröa kaöaröen ngön maan wais wa top ëen epël yema. “Karurö, ne ngaan Yerusalem kak wakaimaut. Pël ëeë tiarim omnarö utpet nent naalmëen ma ëaröa ngön ë kosang wesa nent wa noolaan. Pël äautak pit omën epëtaanök ne wii kaatak neulëak Rom yang ngarangkëpë ngësë wes yenemë.

¹⁸ Pël ëen Rom yang ngarangkëp pi nem ngönte kat wiak itaangkën nempënaata ök won ëen wes nemëepënëak ya.

¹⁹ Pël äaap Yuta omnarö pit pöten kaaö ëen ke urak pitëmtok ngön ë pet irëpënëak ya. Pël ëen ne kan munt ëëma nent won ëen ngön äak Sisa pimtok nem ngönte ë pet irëpënaat pël mëëaut. Ne Yuta tiarim karuröaan ngön amëak newaisën.

²⁰ Pitëm ne elnëa epëta songönte ök niamëak yas niaanak waisan. Nem kentöök omnaröa moresiarë wii netëa epëta songönte ar ëwat sënëak yaalnë. Pöta songönte epët. Anutuuk omën namp tiarimëen yak wes nimëepënëak maan Israel omnaröa kor wakaima pöpë ngön epëtaanök.”

²¹ Pël maan pit epël yema. “Yuta omnarö pitök Yuta yangerakaan nimëen ngön anëak pep wes nanimëen ma nampök nim ngönte wak wais ök niaan nimëen utpet wesak naën.

²² Pël äaatak omën we nantëaanöröak waisak pit omën Yesuu ingre mor sauröen kaaö yaë pël aim. Pötaanök ni omën Yesuu ingre mor sauröaan tolël kön wiaan pöten kat yaniwi.”

²³ Pël mëak akun wiak omën selap pan röökëer Pool pim kaatak wais wa top ëen ngönën songönöt ök maim wëen këtëp ngemë yeila. Ök maö së Anutu pim tiar wa ngaöök nimëak wë pöta ngönte ök yema. Pël äak Mosesre tektek ngön yaauröa retëng ëa pötta ök maan pit kat wiak pitën lupöt wal ëen Yesuun kön wi kosang wasëpënëak ök yema.

²⁴ Ök maan kat wiak narö kosang yewas. Ën narö kat wi kosang newasën yaë.

²⁵ Pël ëak pitëmënt ngön ngës wi yesa. Pöt Pool pi wet rëak epël yema. “Ngëengk Pulöök kaamök elmëen ngaanëer tektek ngön yaaup Aisaia puuk ngön këet tiarim ëaröen epël ök mëea.

²⁶ ‘Ni së omën piporöen epël ök ma. Ar ngön pëen kat wiinëetak songönte ëwat nasëngan.

Pël ëak itaampunëetak yok pangk omnantön itnaangkan.

²⁷ Omën piporö pitëm lupöt kosang saurö, kat il wariaurö, it mësëaurö.

Pit pël naën ëanëen itaampööre kat wiire kön wi pël ëan tapön.

Pit pël naën ëanëen nem naë rë olaan ompyaö mowesan tapön, Anutuuk pël ya.’

²⁸ Pötaanök kat wieë. Anutuuk tiar utpetetakaan kama yaniö ngön ompyaö pöt köpël omnaröa ngësël yes. Pël ëen pit kat wiipnaat.”

²⁹ [Pël maan Yuta omnarö pitëmënt ngön nga elö yes.]

³⁰ Pool pi Rom kak ka nent pintok sum ëak wë omën pim naë yesaurö ompyaö moweseim wëen krismaki nentepar sa.

³¹ Pi Anutuuk wa ngaöök nimëa pöta ngönte werak ök mëak Aköp Yesu Kristo, tiarimëen Yaö Mëëaup, pim ngönteta kas köpël omnaröen ök maim wëen nampök kan nemowariin ëa.

Rom

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 27 pöta ök won sêen Pool pi Korin kak wê pep epwer retêng êak öng Pipi pöp mangkên wak sê Rom kakê ingre morörö mena. Rom ka pö Itali yangerakê ka kaöaö. Pool pi Rom kak sê ngönên ya ménak Yesuu ingre morörö kaamök elmêépênêak kent kön wia. Pötaanök pit êwat sak kopêta wasêpênêak epwer retêng ê mena. Pep epwer Poolök ingre mor, Yutaare omên ngönên köpêl wêaö pöröaan êa.

Pool pi epêl êa. Omên pourö, Yutaare ngönên kopêlörö, utpetatê öngpök wê. Omên Yesuun kön wi kosang yewesauröakêer Anutuuk, “Wotpilörö,” pêl ya. Omên pörö Ngêêngk Pulöök utpetatê öngpökaan ent ê ulmêen Yesuuk yal ménak wêwê ngolöptak wê.

Pöt epêl wia.

Ngön ngês rêaut 1:1-17

Wêwê ngaante 1:18-3:20

Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaata ngönte 3:21-4:25

Kristook yal menak wêauta ngönte 5:1-8:39

Anutuu Israel omnaröen elmêépnaata ngönte 9:1-11:36

Ingre moröröa wêwêta ngönte 12:1-15:13

Ngön mêet 15:14-16:27

Pool pim ya mëneimauta songönte

¹ Ne Pool Yesu Kristo pim ya omnampök pep epwer retêng ê yaningk. Anutuuk neön pim ngön yaaö omên sak wêen pi ne pim ngön ompyaut aim ömêak neulêaup.

² Ngön ompyaö pipot ngaanêer Anutuuk tiarên ök niapênêak tektek ngön yaauröen kosang wesak ök maan ngönên pep ngêêngkweri retêng êaut.

³ Ngön ompyaö pöt, Anutu pim Ruup omên sak Tewit pim kurtakaanöröa naê öröa.

⁴ Pêl êak lup kölam wakaima. Pötaanök Anutu pim weêre kosangöök weletakaan wal ê moulmêak pim songönte tekeri wasên tiar, “Yesu Kristo pi yaap Anutuu Ruup,” pêl yewas.

⁵ Anutuuk elmêen Yesu Kristook komre kolap elnêak pim ngön yaaö omên newesa. Pi omên yang kaö poutê wêaurö pim ngön ngaarêk wak Kristo piin ping wasênêak pêl êa.

⁶ Ar Rom kak wêaurö arta Anutuuk pitring Yesu Kristo pim omên sênêak yas niiaurö.

⁷ Rom omnarö ar Anutuuk lup sant elniak yas niaan pim omên sak wêaurö. Ne arimêen ngön epêt retêng ê yaningk. Tiarim Pepap Anuture Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt arim naê wiaap.

Pool pi Rom omnaröen iteempênêak êa

⁸ Ne wet rêak ngön epêt ök niamaan kat wieê. Arim Kristoon kön wi kosang yewesauta ngönte yang poutê omnaröak yaan kat yawi. Pötaanök ne arimêen Yesu Kristoon yoöre êrep yemaan Anutuu naê yes.

⁹ Pöt Anutu neom kosang ngentiak ênem yeem pim Ruupê ngön ompyaut ök yamêêaupök neen itena. Pi neen êwat wêen ne kêt êl epotê arimêen kimang maim wê.

¹⁰ Ne wet rêak arim naê newaisên wê Anutuuk kön wiin ompyaö êen kan nent koir nangkên waisumêak kimang maim wê.

¹¹ Nem waisumêak kent yaê pöta songönte epêl. Ne wais rê nuulön Pulöökaan kaamök nant wak kosang sak öneak kent pan yaê.

12 Pöt nem kentöök arim kön wi kosang yewesautak ne kaamök yaalnëen nem kön wi kosang yewesautak ar kaamök yaalniin pël ëak tiarim lupöt taë niwasëp.

13 Nem karurö, ar nem songönten ëngk ma e wasnganëen kat wieë. Ne omën maimaröa naë së ngönën ök maan Anutuun naë rë olëa pöl wet réak arim naë wais ngönën yaata kë tapët itempëak kent kön wieimaut. Pël ëautak akun poutë omën nantök kan newariin arim naë waisumëak poprak ëeimaut.

14 Anutuuk ngönën ya epët nenaut yak omën pourö, kakaan kosangöökë ewatre köpël pourö ne yok pangk ök mam wesaut.

15 Pötaanök Rom omnarö ngönën epët arënta ök niamaataan ya walwal yaalnë.

Ngön ompyaö pöt Anutu pim weëre kosangtaringët

16 Yaap, ne ngön ompyauten ëo naën yaaup. Pipët tiar omën pourö Anutuun kön wi kosang yewasën ompyaö yaniwas. Pi wet réak ten Yuta omnarö pël elniak peene ar omën muntaröeta tapël yaalni.

17 Pöt ngön ompyautak Anutuu tiarim saun won wasën pim ëöetak wotpil wë pöta songönte epël pet yaalni. Tiar ngës réak Anutuun kön wi kosang mowasën wotpil niwasën kön wi kosang yewesautak öpa. Pöt ngönëntak epël wia. “Omën Anutuun kön wi kosang mowasën wotpil mowasëpna pipop wëwë kosangtak öpnaap.”

Omnarö pit Anutu kasëng mena

18 Anutuuk omën pi kasëng menak utpet eimeë pim ngön këet ngep yaalmë piporöaan kangiir pim ya sangënte kutömweriaan tekeri yewas.

19 Pöta songönte epët. Anutu pim songön nant tiarën pet yaalni. Pötaanök pim songön tiar omnaröa itaampena salöt tekeri niwesautak omën utpetat yaë piporö itaampënaaten kaaö yaëen Anutuuk kangiir ya sangën elmëeim wë.

20 Ngaan panëer Anutu pim omnant pout ket ëa pörekaan wais peene e wë eptak oröa pim omnant ket ëa pötön ityaangk. Anutu pöp omnaröa itnaangkënëp pim omnant ket ëa pötök pim retëngre weëre kosang pömpel om wiakaim wiaapnaampel pöt tekeri yewas. Pötaanök omnarö pitëm utpetatön, “Epot utpetatok pël newasën,” yok pangk pël naëpan.

21 Pöt tol ëen? Pit Anutu wë pöten ewat wëak won wiaana ëëpna pöl Anutuun ping wesak yoöre ërëp nemaan kön irikor selap pan eim wëen pötök kör mokoëen koö panëetak wëen kön won sak wakaim.

22 Pël ëëë pitëmtën, “Ten ewatörö,” pël aö pitëmtën ing ti wak ya pötak kaökauröa ök yes.

23 Pël ëëë Anutu, ëwa pepap wëwëetaringëp, piin yaya nemaan omën kö wesaut omënere intre imënre kamalre pöröa könöt ket ëak pötön yaya maim wë.

Utpet ke nentere nent eima

24 Pël yaëen Anutu pi pit kasëng mangkën pitëm könötök kentre kaur kësang koirak kentöröa ök eimeë pitëm möönre koröpöt kewil ë pet yair.

25 Omën pël yaë piporö Anutu pim ngön këet kasëng menak pöta kangiir ngön kaarötön yaap wesak omnant Anutu pim ket ëa pötön Anutuu urtak yaya maim wë. Pël ëaap omnarö tiar kët ël epotë Anutuun yaya maim öpa. Yaap.

26 Pit utpet pël yaëen Anutuuk kasëng mangkën kentöröa ök kentre kaur utpet panë eim wë. Öngörö pit Anutuu kan yaö mëëaö pö sëp wesak öng muntaröaring omën ëöaat eim wë.

27 Ën ompöröeta tapël öngörö sêp wesak pitëm lupötë kentre kaur pötök es ket êak yokotön ompörö pitëmënt pitëmënt utpet panë ëeim wë. Pël yaëen wa irikor pöta kangut lupre koröp poutë yeö.

28 Pit pitëm könötök Anutu moröak öpnaaten kaaö ëa. Pötaanök Anutuuk kanguir pit wil moulmëen pitëmte utpet pötë ënëm eimeë omën utpet ke nentere nent omnaröa naënganë salöt eim wë.

29 Pit omën utpet ke nentere nent pitëm lupötë peö êak wia. Pit utpet ëere korar ë, omnantön kentre kaur ëere kööre tok ë pël ëeim wë. Pit war ëere omën mën wel wi, ngön nga elööre kaar aan muntapëët ëp ë, muntarö utpet mowasööre omnaröa ngönöt kain wak kaö wasööre

30 ëöetak ökre was aö pël ëeim wë. Pit Anutuun kööre tok elmëere ngön ë olëak aö, ieping ëere pitëmtok pitëmtën wak isak aö, utpetatëen kan ngësööre ëlre peparöa ngön wa olaö pël ëeim wë.

31 Pit êwat wonörö, ngön apnaatak pitëmtë ngön pöta ënëm naën yaaurö. Pitëmtë karuröen kent naën eimeë muntaröenta yaköm naën yaaurö.

32 “Omën utpet ke pipot yaaö piporö wel wiipnaat,” Anutu pim ngön kosang wesa pöt omën piporö pit ngön pöt yok êwat wë. Pël ëaap pit köntak utpet ke pilöt yaë. Pël yeem pitëmënt naën, omën muntaröeta tapël yaëen pit itenak ërêpërêp êak taë yemowas.

2

Anutuu ngön ya yamëngka pöt wotpil panëët

1 Yaap, omën ke piporö utpetarö. Pël ëaap ar Yuta omën narö arimtok arimtën wak isak epël kön yawi. “Eë, omën pörö utpet yaëen Anutuuk kanguir könöm mampna pöt yok pangk yaë.” Pël kön wieë arta utpetat yaaurö. Pötaanök arim utpetatë kangut naön ëënë pöta kan nent won. Ar pitëm yaë pöl yaaurö. Pötaanök ar pit utpet yaë pöt pet yaalmëem arimëntta utpet yaaurö pöt pet yaalni.

2 Tiar êwat wë. Anutu pim ngön yaatak omën utpet ke pil yaë piporö pitëm utpetatë kangut mampna pöt yok pangk.

3 Ngöntörö, yaap ar pil kön yawi. Pël ëaap arimëntta utpet tapël yeem ar kön wiin Anutuuk arim utpetatë kangut naningkën ëëpën ma?

4 Tol ëën? Anutu pi ompyaö elniak akun wali kor wëen kangit teënt naningkën yaë. Ma Anutu pim ompyaö yaalni pöten kön wiin omën pasit yaë ma? Anutu pi arim lup kaip tiinëëtaan ompyaö yaalni ar pöten köpël ma?

5 Pël ëaap ar lup kosang pan êak kaip natiin yeë. Ar pël ëeim wëen Anutu pim ya sangën pöt kaö sëen pim ngön yaatak wotpil niwasëpna akun pötak kangut nimpnaat.

6 Pöt Anutu pi omnant kom êak tiarim wëwëatë ökök nimpnaap.

7 Tiar narö wëwë kosangtaring ëwaatak wëen Anutuuk yaya niap naataan wëe ngentieim öpena piporö wëwë kosangët koir nimpnaat.

8 Ën narö pitëmtëen kön wieë ngön këët kasëng menak korar ëeim öpna piporö Anutuuk ya sangën kaö pan elmëak kangut mampnaat.

9 Këlangönre könöm kësang pipot omën utpet yaë piporö pourö pitëm naë orööpnaat. Wet réak Yuta omnaröa naë yaaröön muntaröa naëta orööpnaat.

10 Ën tiar omën ompyaö yeë pörö Anutuuk elniin mayaaptaring ëwaatak wëen yaya niapnaat. Wet réak Yuta omnarö pël elniak omën muntarö tapël elmëëpnaat.

11 Anutu pi mööngkraar kangk naën yaaup.

12 Omën köpël wëa narö Moses pim ngön kosangöt won wë utpet yaë piporö Anutuuk pit pourö ngön kosangöt won om wëen ngön ë pet irën kö sêpnaarö.

Ën Yuta omën Moses pim ngön kosangötring wë utpet yaë piporö Anutuuk ngön kosang pötë wieëa pöl pitëm ngönöt ë pet irën kö sèpnaarö.

¹³ Pöta songönte epët. Omën Moses pim ngön kosangöt kat pëenötë kat yawi piporöen Anutuuk, “Wotpilörö,” pël naëpan. Ngön kosangöt kat wiak ngaarëk yeö piporöen Anutuuk, “Omën wotpilörö,” pël mapnaat.

¹⁴ Omën maim narö ngön kosangöt ök nemaanöröak pitëmtë könöök ngön kosangötë wieëaul yaë. Pël yaë piporö ngön kosangöt won wëetak pitëm könötök ngön kosangöt pet yaalmë.

¹⁵ Pël yaëen pötök ngön kosangöt pitëm retëng ëa pöt tekeri yewas. Ën pitëm lupötökta kön ke nentere nent ök ëen nantëen, “Pangk,” nantëen, “Pangk naën,” pël yaë.

¹⁶ Pipët akun kaöaöökëenök pël yaë. Ënëmak Anutuuk Yesu Kristoon maan tiarim lupötë omnant ëlëep yeë pipot pout tekeri wasëpnaat. Nem ngön ompyautak ök ni yeë pöl ëëpnaat.

Yuta omnarö pit kön wiin ngön kosangöt yok pankg kaamök elmëëpnaat pël wesa

¹⁷ Ar narö arimtën, “Ten Yuta omnarö,” pël aimeë Moses pim ngön kosangöt kosang wesak wak wëen, “Pötök ngön yaatak yok kaamök elniipnaat,” pël yewas. Pöt arimtok arimtën ping wesak pipël yeem, “Ten Anutuu omnarö,” pël yak.

¹⁸ Ar Anutu pim kenten ëwat wë. Ngön kosangöt rë nuulaurö. Pötaanök wotpilre korar pöteparë songönöt ëwat wë.

¹⁹⁻²⁰ Ar kön wiin, “Ten ngön kosangötring wëen ëwat poutë songönöt pötë öngpök wia,” pël weseë, “Ten omën it ilëaurö kan pet elmëere koutak wëaurö ëwa elmë, kön ëngk ma e yaaurö wetete mowasö, rungaarö rë moulö pël yaaurö,” ar pël aim.

²¹ Yaap, ar omën muntaröen ngönën ök yamëem arimtë lupötëelta ök nemaan yaaurö. Ar omnaröen, “Kain ëënganok,” pël yaauröak arimëntta kain yaaurö.

²² “Öngre omp wëwëat kon ëëngan,” pël yamëëauröak arimtokëer öngre omp wëwëat kom yaaurö. Pël yeem omën muntaröa ngönën kaarötë ngëëngk yewesautön kaaö yaauröak pitëm tuptakaan kaar ngëëngk yewesa tapöt kain yewaurö.

²³ “Ten Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yewaurö,” pël aö arimtën wak isak yaauröak Anutuu ngön kosang pöt ilap riak pim yapinte utpet yewasaurö.

²⁴ Arim yeë pipta ngönte ngönëntak epël wia. “Arim utpet yeë pipotön omën muntaröak itenak Anutuu yapinte utpet wesak ya.”

Koröp kaut yaila pötak Yuta omnarö kaamök naalmëen ëa

²⁵ Ar Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yewan talte arim Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pöt kë ëëpën. Pim ngön kosangöt ilap yariauröak Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pörö omën Anutuun yaö ëak koröp kaut nailën wëaö pöröa ök wë.

²⁶ Ën omën Anutuun yaö ëak koröp kaut nailën wë pim ngön kosangöt ngaarëk yeö piporö Anutuuk pitëmëen kön wiin ompyaö sëen omën pimëen yaö ëak koröp kaut yail pöröa ök mowasëpnaat.

²⁷ Pël ëak omën Anutuun yaö ëak koröp kaut nailënrek pim ngön kosangöt ngaarëk yeö piporöak ar Yuta omën Anutuu ngön kosangötring wë pimëen yak koröp kaut yailerek pël weseë ngön kosangöt ilap yari pöröen utpet yeë pöt pet elniipnaat.

28 Pöt tol een? Koröpöök pëen Yuta omnaröa möönre koröp wak wë koröp kaut ilak Anutuun yaö yewas pöt kaar yaë. Pit koröpöt ilauröak könöt Anutuun naë rë noolaan. Pötaanök pit Yuta omën panëëro won.

29 Yuta omën panëëro, Anutu pimörö, pitëm songönte epël wia. Pit lupmerök Yuta koröp oröak wë Anutuun sak wë. Pitëm koröp kaut yail pipët lupmeri yaat. Pipët ngön kosangtaanök naën, Pulöökë yaat. Omën pël yaë pipörö omnaröak pëen ping wesak nemaan Anutuukta ping wesak ya.

3

Wëwë utpet pötak wëwë ompyaut wak neirapan

1 Koröpöök pëen koröp kaut yaila pöt yok pangk kë naarööpan. Pötaanök tiar Yuta omnarö omën muntarö il mowesak Anutuun sak wë ma won? Ma Anutuun yaö äak koröp kaut yaila pötakaan omën ompyaut jaarö ma won? Pöten kön wiipa.

2 Yaap, tiar Yuta omnaröak omën ke nentere nent poutëen omën muntarö il mowesak Anutuun sak wë. Wet réak Anutuuk pim ngönente omën pouröa naë tekeri wasëpenëak ningkën tiarim naë wia.

3 Pël äaan narö, "Tiar ngönën epta ënëm sëpenaat," neneraan pël maimeë ënëm nasën yaëen ar kön wiin Anutuukta omnaröa yeë pöl pim ngön kosang wesak nina pöt sëp wasëpen ma?

4 Won pan. Tiar omën pourö tiarim ngön kosang wesa pöt kaar apenaat, Anutu pi kaar naënëp aan kosang yesaup. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. "Omnaröak nim ngön kosangöt kë jaarö pöt itaampnaat.

Ën ngön ë pet yairautak ngön yaatak niulëen il mowasumëep."

5 Ën nent epël kön wieë. Tiar utpet yaëen Anutu akun poutë wotpil yaaup. Pötaanök tiarim utpet pötak Anutu wotpil yaaö pöt tekeri wasën pöt tol apen? "Anutuuk tiarim utpetatë kangir elniipnaatak pi korar yaalni," yok pangk pël apen ma? Ngön epët nem könöökään won, omnaröa yaautak yeniak.

6 Won pan. Anutu pi korar elnia talte wotpil wesak tiar omnaröa ngön ë pet nairën ëëpën.

7 Ën nenteta kön wieë. Omën naröak epël kaar ya. "Tiarim ngön kosang wesa pöt sëp yewasem kaar yak. Pël yeëetak Anutu pi ngön aan kosang yesaup. Pötaanök tiarim ngön kaar pötök Anutuun ngön yaapöt tekeri wes yaë. Pël een pötök Anutuun yaya kaö panë yes. Pël yaë pi tol ëënak tiarën, 'Saun omnarö pël niak utpet kangut yaningk?'" pël yak.

8 Pël äak omën naröak epël apën koröp. "Anutu yapinte ompyaö sëpnaan utpet ëëpa." Omën naröak nem yapinte utpet wasëpenëak neen kontak, "Pool pi ngön utpet pipët ya," pël yak. Pitën ngön kaar piptaan Anutuuk utpet kangut mampna pöt yok pangk.

Omën wotpil namp naön, won pan

9 Pöt tolëel? Tiar Yuta omnaröak ompyaö äak omën muntarö il yemowas ma? Won pan. Yutaare omën muntarö tiar pourö utpetatë weëre kosangta öngpök wë pöta ngönte wet réak war wes niiaut.

10 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. "Omën wotpil namp naön, won pan.

11 Omën Anutuun ewat namp naön. Omën nampök Anutuun ëël naën yeë.

12 Pourö Anutu kasëng menak yes.

Pël yeem pourö utpet panë sak wë.

Omën ompyaö yaaö namp naön, won ë won pan.

13 Omèn yangaöök sok ner weerak yang ngep naën èën kamp yaë pöl pitèm këmötëaan ngön pipot kamp yaë.

Pit ngön kaar kësang yaaurö.

Pit kamal ngaaröa omèn utpet wesak yamëngk pöl ngön nga yaaurö.

14 Kët èl epotë omnaröen utpet panë wesak ngön kosang yamëëaurö.

15 Nga kan kengkën eimeë omèn mën wel yawiaaurö.

16 Pitèm yesautë omnarö utpet elmëere këlängön mampö pël yaaurö

17 Pit ngöntre karuröaring lup koptemer sak naën.

18 Kot nent Anutuun kas naën yaaurö.”

Ngön pipot ngönëntak wia.

19 Yaap, tiar éwat wë. Ngönëntak ngön kosang epot Anutuu ngön kosangötë öngpök wëaurö tiarimëen éaut. Pötaanök tiarim naëaan nampök, “Ne wotpilëp,” pël naëngan. Yang èl epotë omèn pourö tiar Anutuu ëöetak saunar- ingörö pëen wë.

20 Pöta songönte epët. Omèn namp ngön kosangötë ènëm yaëen Anutuuk, “Wotpilëp,” pël nemapan. Ngön kosang tapötök tiarim saunat war yewas.

Omèn Kristoon kön wi kosang wasëpna pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël mapnaat

21 Pël yaëetak peene pöt, Anutuu tiarim saunat won wasën pim ëöetak wotpil wë pöt tekeri yewas epët Moses pim ngön kosang pöta kanöököl won, maimaöököl yaarö. Pöta ngönte Moses pim ngön kosangtakre tektek ngön yaauröak wet réak éaut.

22 Wotpil öpena pöt epët. Omèn namp Yesu Kristoon kön wi kosang yewas pipopön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël yema. Yutaare omèn muntarö tiar omèn pourö piin kön wi kosang wasën pöt Anutuuk, “Omèn wotpilörö,” pël niapnaat. Pöt tiar omèn kopëtarö, narö maimarö won.

23 Tiar pourö utpet éak Anutu pim ompyaö öpenëak niia pöl naön yaaurö.

24 Pël yaëen Yesu Kristo pi tiarim saunat wa pötaan Anutuuk komre kolap elniak utpetat pout won niwesak tiarën, “Omèn wotpilörö,” pël niia. Pöt pi tiarim ompyaö yaaö nenta kangiir naalniin, yaap nina.

25 Anutuuk Yesu pi wel wiin iit yangerak ngentiin omèn pourö piin kön wi kosang wasën tiarim saunat won nuwesak Anutuu naë nuulëëpënëak wes nimëa. Ngaan panëër Anutuuk omnaröen wiapre kor elmëak pitèm saunaté kangtu teent nemangkën ëa. Pël éautak peene pöt, pim wotpil yewesa pöt pet elniipnaan Yesu tiarimëen wel wiipënëak wes nimëa.

26 Pi wotpil yewesaöre omèn pourö Yesuun kön wi kosang yewas piporöen, “Omèn wotpilörö,” pël yaaö pöt peene akun epöök pet elniipënëak wes mëa.

27 Pël éaap tiarimtok tiarimtën ping wesak apen ma? Won, kan pöt il waria. Oröptak kan pöt il yewari? Moses pim ngön kosangötë ènëm yaaö pötak il yewari ma? Won pan. Kön wi kosang yewesa pötak kan pöt il yewari.

28 Pöta ngönte tiar epël yaaurö. Omèn namp kön wi kosangtaring wë pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël yamëëaup. Èn namp Moses pim ngön kosangötë ènëm yaaö pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël nemaan yaaup.

29 Ma Anutu pi Yuta omnarö tiarimté Anutu ma? Won, pi Yuta omënëre omèn muntaröa Anutu.

30 Anutu kopëtap pi tiar pouröaap. Pötaanök tiar Yuta omèn koröp kaut yaiauröak piin kön wi kosang yewas pöröen, “Wotpilörö,” pël yenia. Èn omèn muntarö koröp kaut nailënröök kön wi kosang yemowas pöröenta, “Wotpilörö,” pël yema.

31 Pël èèn, “Kön wi kosang yewesa pötak Moses pim ngön kosangöt wak yeira,” pël ya ma? Won, ngön pël naën. Tiar ngön kosang tapöt ngolöp wesak taë yewas.

4

Anutuuk Apramön, “Wotpilëp,” pël mëä

1 Apram omën yaapöp, tiar Yuta omnaröa ëap, piin tol apen? Pim ëa pöten kön wiipa.

2 Apram pi ompyaö eim wiak wotpil sanëen yok pangk pimtën kön wiak ing ti wak ëan tapön. Pël ëaap Anutuuk ëöetak won.

3 Pöta ngönte ngönentak epël wia. “Apram pi Anutuun kön wi kosang wesa. Pötaanök Anutuuk piin kön wiin wotpil sa.”

4 Pöta songönte tiar ëwat wë. Omën namp waur elniin omnant yemangk pötak kësangënte pël naën, waur ëa pöta sumet pël ë yaë.

5 Èn omën namp pimtök pimtën, “Nem ompyaö yeë pötaan Anutuuk nemëen kön wiin wotpil yes,” pël newasëntak, “Anutu pimtökëer kësangën elnëak wotpil yenewas,” pël kön wiin Anutuuk pim piin kön wi kosang yewas pötaan, “Wötpilëp,” pël yema.

6 Tewitökta ngön ke pilöt ök ëa. Pi omën Anutuuk kön wiin wotpil yes pöpön ök ëa. Anutuuk omën pöpë ompyaö yaë pötaan won, pimtë kësangëntaan kön wiin wotpil yes pël ök ëa. Omën pöp ërëpsawi yaë pël ëa. Tewit pi ngön ke pilöt epël ëa.

7 “Omën Anutuuk pitëm ketöt ent ë moolëak saunat won wes yeemoola pörö ërëpsawi ëëpnaarö.

8 Omën namp Kaöapök kön wiin saun won yaë pöp ërëpsawi ëëpnaap.”

9 Yuta omën Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pöröakëer Anutuuk tiarim saunat won yewas pötaan ërëpsawi yeë ma? Won. Omën muntarö koröp kaut nailënöröeta Anutuuk pitëm saunat won yemowas pötaan ërëpsawi yaë. Tiar ëwat panë wë. Anutu pi Apram pim kön wi kosang yewesauten kön wiin wotpilëp pël ëa.

10 Anutuuk akun taltak Apramön kön wiin wotpilëp pël ëa? Koröp kaut ilak wëautak ma nailën wëautak? Pi pël naënëpök Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa.

11 Apram pi koröp kaut nailën wë Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa pöt pet ëëpnaan pim koröp kaut ilëpënëak ök mëä. Pötaanök Apram pi omën koröp kaut nailën Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk kön wiin wotpilëp pël yaë pöröa ëap.

12 Pi tiar Yuta omën koröp kaut yail pöröeta tiarim ëap. Tiarim koröp kaut yail pötaan won. Tiarim ëap Apramë koröp kaut nailën Anutuun kön wi kosang wesa pöl yeë pötaan pi tiarim ëap.

Kön wi kosang yewas pörö Anutu pim kup wia pöta yaö yes

13 Ngaanëer pan Anutuuk Apramre pim ëarö yang eprak pangk ëak öpenëak kup mowia. Pöt Apram pi Moses pim ngön kosangta ënëm yaëenak pël nemaan. Apram pi Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk kön wiin wotpilëp pël ëa pötak pël kup mowia.

14 Omën ngön kosangta ënëm pëen yaaurö Anutu pim yaö mëä pöt yewan talte Anutuun kön wi kosang yewesaut om pas wiaapën. Pël èèn Anutu pim kup mowia pöteta wiap sëpën.

15 Pöt ngön kosang pötak tiar utpet yaë pöt pet elniin saunatë kangut tiarim rangk yaarö. Pël yaëetak ngön kosangöt won talte tiar ngön kosangöt yail pël naën ëëpen.

16 Anutu pi Apramre pim earö enëm oröopenaarö tiar komre kolap elniak ngön kup niwia. Pötaanök Aköpök kup niwia pöt öpena pörö tiar piin kön wi kosang wesak öpenaat. Pöt omën ngön kosangtaring wëaurö tiarimënt won, om ke tapël kön wi kosangtaring Apramë ëa pöl yaaö pörö pourö öpenaat. Apram pöp tiar pouröa ëap.

17 Anutuuk Apram pimëen ngönëntak ngön nenteta epël kup mowia. “Nook ni omën pouröa ëap pël wes yanuulë.” Ngön pöt, Apram pi yaap Anutu pim kön wi kosang wesa pöpë ëoetak tiarim ëap. Anutu pöp omën wel wiauröa wëwëat yemangk. Pimënt tapöpök omnant won wieëautön maan yaarö.

18 Anutuuk Apramön, “Nim earö selap kaö pan orööpnaat,” kup mowia. Pël maan Apram pim ru won ëen yang kaö nantë omnaröa ëap pël sëpna pöt kön wi kosang wesakaima.

19 Apram pim krismakiat 100 pöt temanöm yesën koröpö won sa. Ën Seraata tapël koröp won sëen ru wilëpna akunet pet ira. Pël ëauwaarök Apram pöp kön tapëten ëeim wë pim kön wi kosang yewesa pöt wiap newasën ëa.

20 Apram pi Anutuu ngön kup mowia pöten kön selap ëak kön wi kosang yewesaö pöt këlök newasën ëa. Won, pi kön wi kosang yewesaut taintaë wes wak wakaima. Pël ëaö pötak Anutuu yapinte wak isa.

21 Pöt, “Anutu pim omën nant yaö neea pöt kë orööpnaat,” pël këekë kön wiakaima pötaanök.

22 Apram pi kön wi kosang yewesautaring ke pël wakaima. Pötaanök Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa.

23 Ngönëntak Anutuuk Apramön wotpilëp pël kön wia ngön pöt Apram pimtën naën.

24 Won, tiar pouröaan ëa. Anutu, tiarim Kaöap Yesu weletakaan wal ë ulmëaup, puuk piin kön wi kosang yewesaurö tiarënta, “Wotpilörö,” pël niapnaat.

25 Anutuuk Yesu pi tiarim saunatëen wel wiipënëak wes mëen wel wia. Pël ëen tiar wotpil niwasëpënëak weletakaan wal ë moulmëa.

5

Anutuuk tiarën, “Wotpilörö,” pël yenia

1 Tiar Aköp Yesu Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk, “Wotpilörö,” pël yenia. Pötaanök tiarim Aköp Yesu puuk elniin tiar Anuturing lup kopëtemer sak wë.

2 Pi kopëtapök komre kolapring wëauta kanwer të niwiin peene pöta öngpök wë. Pël yeë Anutuu ëwaataring kutömweri öpena pöten kön wieë ërëpsawi yeë.

3 Pötaan pëen ërëpsawi naën. Könöm nant tiarim naë orö yaë pötëenta ërëpsawi yeë. Pöt könöm pötök tiarim lupöt kosang niwas yaë pötaanök.

4 Tiar lup kosang pötaring wëen Anutuuk moröktak ök elniin kosang wëen tiarimëen ya kë yes. Ya kë sak omën ompyaut nimpna pöten kön wiak kor wë.

5 Tiar kor wëen kë naaröön yaëen ëö yes pël naën. Pöt epël. Anutuuk pim Ngëengk Pulö tiarim lupötë wes mëen lup sant yaalni. Pötaanök ëö naën yeë.

6 Tiar wëwë kosang öpenaata weëre kosang pöt won wëen Anutu pimtë akun mowia pötak Kristook Anutu kasëng menaurö tiar utpetetakaan niöpënëak wel wia.

7 Omën pimtök pimtën kön wiin wotpil yaapëen wel wiipena pöt tiarim naë pangk won. Ën omën omnarök kön wiin ompyaö nampëen wel wiipena pötaar yok pangk wel wiipen wes.

8 Pël ëaap tiar saunaring wëen Kristo pi tiar kaamök ëak wel wia. Pël ëa pötak Anutu pi lup sant yaalni pöt pet yaalni.

⁹ Pël èen peene Kristo tiarimèen wel wiin pim iit il ngentiin tiarim saunat won sèen Anutu pi tiar pouròen, “Wotpilörö,” pël yenia. Pötaanök tiar èwat panë wë. Kristo pi kaamök elniin Anutuuk tiarim utpetatë kangut nangingkën èepnaat.

¹⁰ Tiar Anutuun kööre tok elmëeim wëen pim Ruup tiarimèen wel wiak wiap niwasën Anuturing wë. Pötaanök tiar èwat panë wë. Peene Anuturing wë eptak pi wëwë kosangtak wë kaamök elniaan ompyaó panë öpenaat.

¹¹ Pël èen pöt pëen won. Tiarim Aköp Yesu Kristo puuk elniin tiar Anuturing lup kopëtemer saut. Pötaanök pim yaalni pötaan peene eptak Anuturing tiar pouró èrëpsawi yeë.

Atamök wel yawiaut koirën Yesuuk wëwëet koirä

¹² Ngaan panëer omën kopëtap Atam puuk saun koirën saun pöt yangerak oröa. Pël èen saun pötaan wel yawia pöt oröa. Pël èen omën pouró tapël utpet èeimeë saun wak wel wieima.

¹³ Moses pim ngön kosangöt naaröön wieëa akun pötak utpet pöt yangerak ulöl sak wiakaima. Pël èautak ngön kosang pöt won wiaan Anutuuk, “Pit nem ngön wa olëa,” pël kön wiak kangut pangk nemangkën ëa.

¹⁴ Pël èen wel pöt Atam pim naëaan ngës rëak oröak wiaan wais Moses pim naë oröa. Pël èen wel pötak omën pouró ngep ëak wiakaima. Omën pörö köpël wë utpet eimeë Atam pim Anutuu ngön kat wiak wa olëa pöl naën èautak weletak pitta ngep ëa.

Atam pöp wel yawiauta wotöököp omën ènëm orööpnaap Kristo pim ökre was ëa.

¹⁵ Pël èaap komre kolap pöt ngön wa yoolëauta ök naën. Omën kopëtap Atamë wa olëautak selap wel wian. Pël yaëen Anutu pim komre kolap pöt, omën kopëtap Yesu Kristo pim kësangën elniä pötak Atamë ngön wa olëa pöt il wesak omën selap kiri elniä.

¹⁶ Anutuu kësangën pöt omën kopëtap Atam pim utpet ëa pöta ök won. Yaap, omën kopëtap Atam pi Anutuu ngön wa olaanak Anutuuk ngön ë pet irak omën pouró wel wiipënëak ök ëa. Pël èaap omën selap Anutuu ngön wa olaanak Anutuuk kësangën elniak wotpil niwesa.

¹⁷ Omën kopëtap Atam pi ngön wa olëak utpet sa. Pim pël ëa pötak wel pöt oröak yang omën pouró ngep ëak wiakaima. Pël èautak omën kopëtap Yesu Kristo pim ëa pöta këetak Atam pim ngön wa olëa pöta këet il yewas. Anutu pim komre kolapre kësangën pötak tiar, “Omën wotpilörö,” pël yenia. Pël niaan tiar Kristoorring wë kaó sak öpenaat.

¹⁸ Pötaanök omën kopëtap Atamök Anutuu ngön wa olëa pötak Anutuuk ngön ë pet irak tiar omën pouró kö sèpenëak ök ëa. Tapël omën kopëtap Yesu Kristook wotpil wesak tiarimèen wel wia pötak Anutuuk tiarën, “Omën wotpilörö,” pël niak wëwë kosangët yaningk.

¹⁹ Omën kopëtapök ngön wa olëa pötak selap utpet san. Tapël kopëtapök ngön ngaarëk wa pötak selap wotpil niwasëpnaat.

²⁰ Pël èen ènëmak Moses pim ngön kosangöt oröön omnarö ngön kosang pöt ilap riak utpet kësang panë yeë. Pël yeëetak Anutu pim komre kolap pötak utpet pöt ngep ëak ompyaó niweseim wë.

²¹ Këet epël orööpënëak ëa. Saun pötak wel yawia pöt oröa tapël Anutu pim komre kolap pöt Yesu Kristo pim wel wia pötaan kaó sèpna pötak Anutuuk wotpil niwasëpënëak ëa.

¹Yaap, Anutu pim komre kolap pötak utpetat ngep yaë. Pötaan tolëel apen? Tiar Anutu pim komre kolap pöt tiarim utpetat ngep ëak tekeri sêpnaan utpet ëeim ôpenaan apen ma?

²Won pan. Tiarim lupötë utpetat wel wi olëauröak tol ëën kaalak utpet pöt yal menak ôpen?

³Tiar narö Yesu Kristook yal mampenëak i yamë akun pötak pim wel wia pöl tiarta piik yal menak wel yawi. Pöten ar kôpël ma?

⁴I yamë piptak Kristook yal ëak wel yawi. Pël ëën tiar Kristoorring yang kel yaniwer. Tol ëënak pël yaë? Pep pim weëre kosang pötak Kristo weletakaan wal ë ulmëa tapël tiarta wal ë niulëen wëwë ngolöpta kanöök yes.

Kristoorring wëwëetak ôpenaat

⁵Tiar Kristoë wel wia pöl wel yawi pötak piik yal yemangk. Pötaanök tiar epël ewat panë wë. Anutuuk pi wal ë ulmëa pöl tiar wal ë niulëen piik yal ëak ôpenaat.

⁶Pöta songönte epël kat wi yeë. Tiarim lup ngaanöt Kristoorring këra yetaprak möaut. Pöt tiarim lupmeri utpetatë weëre kosang wia pöt këre olaan utpetatë inëen naën ëëpenëak pël ëaut pötaanök.

⁷Namp pi wel wiak utpetatë iriaan ent ëaupök kaalak utpetatë öngpök naön ëëpnaat.

⁸Yaap, tiar Kristo piiring wel wiaurö. Pötaanök kön wi kosang panë wasën wëwëetakta piiring wë.

⁹Pöt tiar ewat wë. Kristo pi weletakaan wal ëaup. Pötaanök kaalak wel nawiiipan. Wel pötak yok pangk pim weëre kosangö wak neirapan.

¹⁰Pi utpetatë weëre kosangöt won wes olapënëak wel wiin pangk ëa. Wel wia pötaanök kaalak wel nawiiipan. Peene wë epët pöt Anutuun yak wë.

¹¹Ar tapël arimtën kön wiin arim lupötë utpetat wel wi olëak Yesu Kristook yal ëak Anutuun yak wë pël ëëp.

¹²Arim yang koröp lëngë sasa pipotë kentre kauratë ënëm ëënganok utpetat pôrek wieë wer yanuun inëen elmëëngan.

¹³Pël ëakta arim möönre koröp pipotë korarötëel pëel elmëen utpetatëen inëen ëëpan. Ar weletakaan wal ë nuulëaurö. Pötaanök Anutu pim yaatak wë arim möönre koröpöt piin yaö elmëen wotpil wëauta inëen ëëp.

¹⁴Pöt ar Moses pim ngön kosangötë öngpök naön Anutu pim komre kolap pötak wë. Pötaanök kaalak utpetatön kön wiin kaö nasën ëëpnaat.

Tiar wotpil wëauta inëen sak wë

¹⁵Pötaanök tol ëëpen? Ngön kosangötë öngpök naön Anutu pim komre kolap pötak wë. Pötaanök yok pangk utpetat ëëpen ma? Won pan.

¹⁶Ar epël kat nawiin yaaurö ma? Omën kaö namp arim möönre koröpöt pëel elmëak pim këm ngönte ngaarëk wak inëen elmëëneët. Pöta ök utpetatök arim kaö sëen pim inëen elmëeim wiak kö sënëët. Ën Anutu pim këm ngön ngaarëk yewautak arim kaö sëen pöta inëen elmëënë pötak Anutuuk, "Omën wotpilörö," pël niapnaat.

¹⁷Ngaan utpetatök arim kaö sëen inëen elmëeim wakaimauröak peene pöt ngönën rë nuula pöt ngaarëk panë yeö. Pötaanök Anutuun yaya mëpa.

¹⁸Ar utpetatë weëre kosangtakan ent ë nuulëen wotpil wëautak kaö sëen inëen sak wë.

¹⁹Tiar yang omnarö pëen. Pötaanök ar ngön pipotë kat wiin omnaröa omnant yautëel ök ëak yeniak. Ar ngaanëer arim möönre koröpöt kentre kaurre utpet ke nentere nent pötëël pëel elmëak pötë inëen elmëeim wakaimaurö. Tapël peene akun eptak pöt ompyaö panë sënëen arim möönre koröpöt wotpil wëautakël pëel elmëeim ön.

²⁰ Ngaan utpetatök arim kaö sēen inēen ēeimeē wotpil wēauta inēen naēn eimaurō.

²¹ Pēl eimeē pōta kē oröpöt koireimaurō? Utpet eima pōten peene eptak kōn wiin ēō yes. Pōta kēēt wel.

²² Peene akun eptak pōt Anutuuk utpetatē sulōptakaan wil niulēen pim inēen sak wē. Pēl yeē pōta kēēt arim wēwēat ngēengk sak ompyaō wē wēwē kosangēt wak om wakaim önēēt.

²³ Pōt arim utpetatē inēen yaauta kang pōt wel koirēnēēt. Ēn Anutu pim kēsangēn yaalni pōta kēēt Yesu Kristook yal menak wēwē kosangēt koirēnēēt.

7

Tiar wēwē ngolōptak wē

¹ Karurō, ne Moses pim ngōn kosangōtē öngpök wēaurō arēn niamaan. Ar ngōn kosangōt kōn yawiaurō epēl ēwat wē. Omēn namp pi öp wē pōtakēer ngōn kosangōtē iri wē.

² Pōta ngōn nokoliil nent epēl wia. Öng ompringēp pim ompöp wel nawiin wēen ngōn kosangtak piar ompöp erēn elmēaan wē. Ēn wē ompöp wel wiin pōt ngōn kosang pipēt pim naē mop yemowi.

³ Pōtaanök öngöp pim ompöp öp wēen sēp wesak omp muntap koirak piiring wēen pōt öngre omp wēwēet utpet wesak saun yokoir. Ēn ompöp wel wiin pōt ngōn kosang pipēt pim naē mop mowiin wē omp muntap koirak öngre omp wēwēet utpet newasēn yaē.

⁴ Karurō, arim songōnte tapēl wia. Kristo pi pim koröpō weletaan pēel elmēaup ar piik yal ēen ngōn kosangtaan wel wiin pōtē öngpōkaan wil nuulēen wē. Peene pōt ar weletakaan wal ēaup Kristo pimēen sak wē. Pi tiar Anutuu inēen yaēen tiarim wēwēatē kēēt pim yapintak sēpēnēak wal ēa.

⁵ Tiar lup ngaanötring wakaiman akun pōtak ngōn kosangōtök elniin utpetatēen kentre kaur eimeē tiarim möönre koröpöt saun koirēn pōta ya mēneimeē weletaan yaō ēaut.

⁶ Peene pōt, Kristook yal menak ngōn kosangtaan wel wian pōtak ngōn kosangōtē nitēen wakaima pōtakaan wil nuulēen wē. Pōtaanök kaalak ngōn kosang ngaan retēng ēa pōtē ēnēm naēn wēwē ngolöp Ngēengk Pulōök pet yaalni eptak Anutuun inēen yaalmē.

Saunatök utpet niwesa

⁷ Pōtaanök tol apen? “Ngōn kosang pōt utpetat,” pēl apen ma? Won pan. Ngōn kosangōt won ēen ne utpetatē songōnte ēwat nasēn ēan tapōn. Ngōn kosang pōtak epēl ya. “Ni omēn muntarōa omnantōn war ēēnganok,” pēl ya. Ēn pōtak pēl naēn ēanēen war yaaō pōten kōpēl ēan tapōn.

⁸ Ngōn kosang pipēt war yaaō pōten ya. Pēl ēen ne war yaaō pōten kōn wiaan utpet yaaō pōtak kante koirak nem lupmerēn kēk yaalmēen war nentere nent orō yenerē. Ngōn kosangōt won ēen utpet yaaō pōt weere kosang won ēan tapōn.

⁹ Ne ngaan ngōn kosangōt kēkē ēwat nasēn wē nemtēn kōn wiin ompyaō wakaimaup. Ēnēmak war yaauta ngōn kosangēt orō rēa pōtak utpetatē songōnte ēwat wēen nem lupmeri utpetat kaö sēen

¹⁰ nemtēn kōn wiin, “Wel yawiauta kanōököl yes,” pēl ēaut. Anutu pi ngōn kosang pōtak elnēen ompyaō ömēak ēautak pōtak ne wel yawiauta kanōököl wakaiman pōt pet elnēaut.

¹¹ Ne ngōn kosang pōten kōn wiaan utpet yaaō pōtak kante koirak morök elnēak pipēl ngōn kosangtaan wel yawiauta kanōököl neulēa.

¹² Tiar epël ewat wë. Ngön kosang pöt ngëengköt, ën kom ëak nent nent wasëneta ngëengk, wotpil, ompyaut.

¹³ E tol am? Ngön kosang ompyaö pötak wel yawiauta kanöököl neulëa pël am ma? Won pan. Utpet yaaö pötak wel yawiauta kanöököl neulëa. Piptak ngön kosang ompyaut pet elnëak pël ëa. Omën pipët tol ëënak ëa? Ne utpet yaauta songönte tekeri yesën ewat sak utpet yaaö pöten utpet panëët pël wasumëak ëa. Pël ëën ngön kosang ompyaö pötak utpet yaaö pöt sasa utpet panëët pöt pet yaalnë.

Saunatök utpet niwesa

¹⁴ Tiar ewat wë. Ngön kosangötëël Anutu pim Pulöök pimtë kentöön pet yaalni. Pël yaëenak ne yang koröpööring utpetatë öngpök wë pötë inëën yeë.

¹⁵ Ne nem omnant yaautë songönten köpël wë. Ne omën ompyaut ëëmëak kentre kaur yaalnë pöt naën yaaup. Ën utpetat ëënganëak kaaö yaalnë pötökëer yaaup.

¹⁶ Nem omën utpetat ëënganëak kaaö yaaut yaaö pöta ngönte ök yeniak pipët. "Ngön kosangöt ompyaut."

¹⁷ Pötaanök nem korar yeë epot nemtë könöök won, utpetatök nem lupmeri wieë këk yaalnëenak yeë.

¹⁸ Ne songönte epël ewat wë. Nem lupmeri omën ompyaut wi naön, nem lup ngaan pömeri. Pötaanök ompyaut ëëmëak yeemak pangk naën yaaup.

¹⁹ Ne omën ompyaut ëëmaap pël yeemak naën yaaup. Ën omën utpetat naën ëëmaap pël yeemak yaaup.

²⁰ Ne utpetat naën ëëmaap pël aöök yaaö pöt nem könöök won, utpetatök nem lupmeri wieë këk yaalnëenak yeë.

²¹ Ne itaangkën omën epët nem naë orö yaë. Omën ompyaut ëëmëak yeem utpetat pëën ë yeë.

²² Yaap, nem lupmerök Anutu pim ngön kosangötön kent pan yaalnë.

²³ Pël yaëen ne itaangkën utpet ngaan nem lupmeri wiakaima pötök nem ömpyaö ëëmëak kön yawi pötön kööre tok elmëak wii netëen pötë öngpök wë.

²⁴ O, ne omën utpetemor. Nem koröpö weletaan yaö yaë eptakaan talëpök ent ë neulëëpën?

²⁵ Ne tiarim Aköp Yesu Kristook ent ë niulëa pötaan Anutuun yoöre ërëp yamëëaup. Nem ök yeniak pipta songönte pöt epël yaë. Nemtë könrë lupötök pöt Anutuu ngön kosangötëen inëën yaëetak utpet ngaan nem lupmeri wiakaima pötëen inëën yaë.

8

Kristook saunat ent ë nuulëak Ngëengk Pulö yaningk

¹ Pötaanök omën Yesu Kristooring yal menak wëaurö tiarim naë utpetatë ngön kangit ë pet yaira pöt won ëëpnaat.

² Pöta songönte epël. Ngaan ne utpet pëen eimeë wel yawiauta kanöököl seimaup. Peene pöt, Yesu Kristooring yal menak wë pötaan Pul wëwë kosangët yaningk pöök ent ë neulëen utpetatë öngpök sëere wel wi pël naëngan ompyaö eim ömaap.

³ Mosesë ngön kosang pötök ompyaö niwasëpënëak yaëen tiarim lup ngaanötök weëre kosangöt wak iraan pomp ëa. Pël ëautak Anutuuk yok pangk ëak pimtë Ruup wes mëen tiar omën utpetaröa möönre koröp wak yangerak oröa. Pël ëën Anutuuk elmëen pi tiarim saunatë kangut wak wel wia.

⁴ Anutuuk ngön kosangötë wotpil wieëaut tiarim naë orööpënëak pipël ëa. Pöt tiar lup ngaanötë wëwëetak naön wë Ngëëngk Pulöökë yaalni pöl yeë pötaanök.

⁵ Omën lup ngaanötë wëwëetak wë piporö pitëm könöt ngaan wëwë pötakël rë olëak wë. Ën omën Pulöökë yaalmë pöl yaë piporö pitëm könöt Pulöökë naë rë olëak piiring wë.

⁶ Omën könöt lup ngaanötë wëwëetakël rë olëak wë piporö wel wiak kö sêpnaarö. Ën könöt Pulöökë naë rë olëak wë piporö mayaaptaring wakaim öpnaarö.

⁷ Pöta songönte epël. Omën könöt lup ngaanötë wëwëetakël rë olëak wë piporö Anutuun köore tok yaalmë. Pël yeem pit pim ngön kosangöt ngaarëk naön yaauröak tol ëak pël ëëpën?

⁸ Omën lup ngaanötë wëwëetak wë piporö Anutuuk pitën itaangkën pangk naën yaë.

⁹ Ar pöt, lup ngaanötë wëwëetakël naön. Pulöökë wëwëetak wë. Pël ëën Anutu pim Pulöö arring wë. Omën namp Kristoë Pulö pim naë won ëëpna pöp pi Kristoë omnamp won.

¹⁰ Yaap, utpetat yaautak arim möönre koröpöt wel wiipënëak yaö elniarö. Pël ëauröak Kristo arring wëën yak Anutu pim arën, “Omën wotpilörö,” pël niia pötaan wëwë kosangtak wë.

¹¹ Anutu pim Pul Yesu weletakaan wal ë moulmëa pö arring wë. Pötaanök Anutu Yesu Kristo weletakaan wal ë moulmëa pöpök elmëen pim Pul arring wë pöök arim möönre koröp kö sêpënëak yaö yaalni pipot wal ë niulëen önëet.

Ngëëngk Pulöök Anutuu ru yaniwas

¹² Karurö, Anutu pim tiarimëen elnia pötaan kangit elmëëpenëak pöt yok pangk lup ngaanötë wëwëetak naön ëëpenaat.

¹³ Pöta songönte epël. Ar lup ngaanötë wëwëetak önë pöt wel wiak kö sënëet. Ën Ngëëngk Pulöökë yenia pöl ëën weëre kosang ningkën koröpöökë utpetat moolëak pöt wëwë kosangtak wakaim önëet.

¹⁴ Omën Anutuu Pulöökë ënëm yes piporö Anutu pim ruurö.

¹⁵ Pöt Anutu pim Pul arim wa pö ar omën nantök wii nitëen kas ëënëak naalniin ëa pötaanök. Won, Pulöök Anutu pim ruurö elniin pim weëre kosangöök Anutuun, “Pep, ni tenim Pep ompyaup,” pël maim wë.

¹⁶ Ngön pöt tiar Anutu pim ru sak wë Ngëëngk Pulöök tiarim lupötë kaö wesak tekeri wasën kat wiak pël yemak.

¹⁷ Yaap, tiar Anutu pim ru sak wë. Pötaanök pim omnaröaan omën ompyaup yaö ëa pöt öpenaat. Pël yeem Anutuu Kristoëen yaö ëa pöteta piiring öpenaat. Pöt Kristo tiarimëen këlangön kat wia pöl tiar pimëen këlangön kat yawi. Pötaanök Anutuuk kutömweri tiarënta piiring ping wesak niak ë rangiat nimpnaat.

Tiar ënëmak kutömweri wëwë ompyaup öpenaat

¹⁸ Ne kön wiin kutömweri ping wesak niak ë rangiat nimpna pöt kaöet. Ën peene wë eptak këlangön kat yawi epët pöta ök won, kotte.

¹⁹ Anutuu omën ket ëa epot pout Anutuuk pim ruurö tiarim ë rangiat tekeri niwasëpenëak ulöp kant mëneë kor ëeim wë.

²⁰ Anutuuk elmëen pim omën ket ëa pipot om pas wakaima. Pöt pitëmtë kentöök naën, Anutu pimtok pël ëëpënëak yaö mëëaut. Pël ëaut yak pit Anutu pimtë ompyaö mowasëpnaaten kor wë.

²¹ Pit Anutuuk pitëm söpre tet ëak wiakaima pötakaan ent ë ulmëen Anutuu ruuröaring yal ëak ompyaö wë kaalak omën nantë inëen naën ëëpna pöten kor wë.

²² Tiar ëwat wë. Omën pasut Anutuu ket ëa epot pout öngöröa ru wilëpënëak lel yaillën këlangön kat yawiem ruupëen kor wë pöl akun kaöaö oröön ompyaö sëpnaaten kor wë.

²³ Pitëmënt pëen won, Anutuuk Ngëengk Pulö kaö wesak ningkën waurö tiarta këlangön kat yawiem Anutuuk tiar pim ru wes pet niirak tiarim yang koröpöt ent ëak ngölöpöt nimpënëak kor wë.

²⁴ Pöta songönte epël. Anutu tiar utpetatë öngpökaan ent ë nuulëa. Pël ëautak peene tiar pi pet irak koröpöt ngölöp niwasëpënëak kor wë. Pi pet irak koröpöt ngölöp wesa talte tiar pim pël ëëpnaaten kor wë. Pöt namp pim omën kor wë pöten ityaangk talte pi kaalak kor naön ëëpën.

²⁵ Omën itnaangkënten kön wi kosang wesak öpenaat pël weseë ya kë sak kor wë.

²⁶ Tiarim kön wi kosang yewesa pötak tiar weëre kosang won ëen Ngëengk Pulöök kaamök yaalni. Pöt tiar Anutuun kimang mapënëak tolëël maan pangk ëëpën pöten köpël pötaanök. Pël yeëetak Pulö pimtök tiarim lupötë wë Anutuun kimang maim wë. Pi omnaröa naënël lupötëaan ing maimeë Anutuun kimang maim wë.

²⁷ Pël yaëen Pep pi omnaröa lupötön panë ityaangkaupök Pulöökë kön pötenta ityaangk. Pöt Pulö pi Anutuu könöökë ënëm ëak Anutuu omnarö tiarim kangiir kimang maim wë pötaanök.

²⁸ Tiar ëwat wë. Anutuun lup sant yaalmëa pörö, omën nentere nent tiarim naë orö nirëak ompyaö yaniwesaut kaamök elmëëpnaat. Pi yas niapënëak kön wia pötaanök pël elnia.

²⁹ Anutuuk omën pim wet rëak kön wia pörö tiar pim Ruupë ök sëpënëak kom ëa. Pötaanök pim nangarö tiar selap sëen pimënt nan kaöap pël sak öpnaat.

³⁰ Pël ëen Anutuuk pim kom ëa pöröen yas niia. Pël ëak yas niia pöröen, “Wotpilörö,” pël niia. Pël ëak wotpil niwesa pörö ping wesak ë nirangia.

Anutuu lup sant pöt tiar sëp naniwaspan

³¹ Anutu pi tiarimëen pipël kaamök yaalni pöten tol apen? Pi tiar kaamök elniaap talëpök kööre tok elniak pim moresiaan wa ëp elniipën? Won.

³² Pi keimön naalniin pim Ruup tiarimëen wes nimëen tiarim kangiir wel wia. Pötaanök pi kaamök elniak omën muntatta ket ël epotë nineim öpna pöt tiar kön wia.

³³ Omën Anutu pimtëen yaö wesaurö tiar talëpök ngön yaatak niulëëpën? Won. Anutuuk wotpil niweseim wë.

³⁴ Pötaanök talëpök utpetatë kangut ningkën kö sëpen? Won. Yesu Kristo pi tiarimëen wel wia pöt pëen won. Pi wel wiak kaalak weletakaanta wal ëaup. Pël ëak Anutu pim mor yaapköesi wë tiar kaamök elniipënëak Anutuun kimang maim wë.

³⁵ Pötaanök omën oröpötök Kristo pim lup sant yaalni pötakaan ent ë nuulëëpën? Könömöt yewautak ma këlangön kat yawiautak ma utpet yaniwas pötak ma ngöntök yaautak ma omnantëen il ngentingenti yaautak ma nga yaalniutak ma yamëngkautak pötök pël naalniin ëëpnaat.

³⁶ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ten nimëen sak wëen yak ket ël epotë utpet wesak nimëneim wë.

Pitök tenën itaangkën pol sëpsëp yamö pöröa ök sëen pël elnieim wë.”

³⁷ Omèn kõnöm pipot tiarim naë oröak Anutuu naëaan ent ë nanuulaan yaëën tiarök kõnöm pipot il mowas pet yair. Pël yeë pöt Kristo lup sant yaalni pöpök weëre kosang niwasën taintäë wë.

³⁸ Nem pël yak pöta songönte epël. Nem kõn kosang wia pöt omèn nentak Anutu pim lup sant yaalni pötakaan ent ë nanuulëëpan. Weletak ma wëwëetak ma enselöröak ma omèn kaö sak kutöweriaan yanggerakë wëaurö ma omèn peene wia epotök ma ënëm orööpna pötök,

³⁹ omèn olaanötök ma öngkölaan pötök, omèn ke nentere nent wia pipotök Anutuu lup santakaan ent ë nanuulëëpan. Lup sant pöt tiarim Aköp Yesu Kristook yaalni.

9

Pool pi Yuta omnaröaan ya këlangön ëa

¹ Ne Kristook yal menak wëaupök nem ök niama epot kaar won, yaapöt. Ngëengk Pulöökta ngön epot yaap pöt pet elnëen nem lupmerök kõn yawi.

² Ne ngön epot ök niamaan. Yuta omèn nem karuröen yaköm pan kõn weimeë nem lupmer utpet pan.

³ Nem kentöök kan nent wiaan pöt Anutuuk pit kama moöpnaan ne kangiiir es parëaöökë kanöökël sak Kristo pëlëer wëen ne pëlëer ömëak kent kõn yawi.

⁴ Ten Israel omnarö Anutuuk pimëen yaö niwasën pim ru sëen pim ëwaat pet elnia. Pël ëak ngön taë wes mena pöt ninak pim ngön kosangöt ök niiaurö. Pël ëak piin yaya maim öna kan pöt pet elniak kup ke nentere nent niwia.

⁵ Tenim ëarö ngönënë kaö sak wakaimaurö. Pël ëënak Kristo omèn möönre koröp wak tenim kurtak oröaup omèn poutë kaö sak wë, Anutu tapöp. Piin yaya maim öpa, kët ël epotë. Yaap.

Anutu pi omnarö pimëen yaö yaniwas

⁶ Anutuuk ten Yuta omnaröen pim omèn sënëak niia pöt ten pourö pöp panë nasën. Pël ëautak pim kup niwia pöt mos naën ëa. Pöt Israel pöpökaan ulöl sa Yuta omèn pörö pourö Anutuun kõn wi kosang wasën yaö nemowasën ëa pötaanök.

⁷ Ën Apram pim ëaröeta pourö pim ök nasën ëa, naröakëer. Pöta ngönte ngönëntak epël kup mowia. "Aisak pim ëaröakëer nim yaö sëpnaat."

⁸ Pipta songönte epël wia. Omnaröa wëwëetakël pëen Apram pim wilën ulöl sa pörö Anutuu ru nasën. Anutu pim kup mowiautakël wilën ulöl sa pöröaar pit Apramë ë panëerö pël sa.

⁹ Pöta kup mowia pipët epël ëa pötaanök. "Kriskaki nent won sëen nem akun wia pötak kaalak wais kaamök elmëen Sera pi yokotup wilëpnaat," pël mëëa.

¹⁰ Pötaar won. Repeka pim naëëta tapël oröa. Pi tenim ëap Aisak piiring wë ru naar yak sak wila.

¹¹ Piarip tep ëak ëlëpë yaatak wë omèn utpetere ompyaö pöt naën ëa. Pël ëautak Anutu pim wet rëak pimtë kõnööök omnaröaan yaö ëa pöl akun pötakta pël ëëpënëak kent kõn wia. Pi piarpim ëa pötaan won, pimtë yaö elmëa pötaan kom elmëa.

¹² Pël ëak Repekaan, "Nanëpök nangapë inëen ëëpnaat," pël ök mëëa.

¹³ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. "Ne Yakopön kent yaë. Ën nanëp Isoon kaao."

¹⁴ Pötaan tiar Anutu pim ëa pöten, "Korar ëa" pël apen ma? Won pan.

¹⁵ Pöt pi Mosesën epël ök mëëa pötaanök. "Ne omèn nampön mait elmëëmëak pöt yok pangk pël elmëëmaap. Ën nampön yaköm elmëëmëak pöt pël ëëmaap."

16 Pötaanök Anutu pi omën nampë kentöore weë yengentiaö pötaan won, pimtë yaköm pötak yaalmë.

17 Pöt Anutu pim Peroon ngön ök mëëa pöt ngönentak epël wia pötaanök. “Ne nem weëre kosang pöt nim naë tekeri wasën nem yapinte yang poutë aö së pangk ëëpënëak kaö wes niulëaut.”

18 Pötaanök tiar Anutuun ewat wë. Pi omën nampön yaköm elmëëpënëak pöt yaköm elmëëpnaap. Ën namp pim lupmer il mowariipënëak pöt yok pangk pël ëëpnaap.

Anutu pi ya sangënre yaköm pout yaaup

19 Anutu pël yaëën arim naëaan narö köpël wë epël an koröp. “Ten Anutu pim kent ëëpna pöten yok pangk kan nemowariingan. Ten utpet ëëk pim kentöökë ënëm yeë. Pël yaëën Anutu pi oröp ëënak tenën kön wiin utpet yaë?”

20 Ar pël aan kangiir epël niamaat. Ar omën talöröak Anutuun ngön ke pil yemak? Pangk pël naëngan. Ma yang kap nentak yok pangk pim ket elmëaupön, “Ni tol ëënak ne epël ket yaalnëën?” pël mapën ma? Won.

21 Omën kap ket yaaup pim kentöök yangetaring ket ëëpënëak pöt yok pangk ket ëëpnaat. Yang ulöp kopët nentak kap nentepar, nent kaöatëën nent kotutëën, pël ket ëëpënëak pöt yok pangk.

22 Anutu pim kentöökë wia pöt kap ket yaaupë ök. Pi pim omën ket elnia eporö pim kentöök omnant elniipënëak pöt yok pangk. Omën naröen nga elmëak pitëm naë pim weëre kosangöt tekeri wasëpënëak kent kön wia. Pël ëaap pi omën pim nga elmëak kö mowasëpnaaröen ya wiap elmëak teëntom namëngkën ëa.

23 Anutuuk omën munt pim yaköm elniipënëak kön wiaurö tiarim naë pi ëwaare ë rangi pout pangk ëëëaupök pöt tekeri wasëpënëak omën kö mowasëpnaaröen ya wiap elmëak teëntom namëngkën ëa. Pi wet réak tiar ëwaare ë rangi pöt öpenëak kopëta wes niwia.

24 Pöt tiar tapöröen pi yas niaup. Yuta omën tenimëntëer won, ar omën muntaröeta.

25 Pöta ngönte tektek omën Osea pöpë pepeweri epël wia. “Omën wet réak nemëën newasën ëauröen, ‘Nem omnarö,’ pël memaat. Ën wet réak lup sant naalmëënorö lup sant elmëëmaat.

26 Ën, ‘Ar nemëën newasën yeë,’ pël mëëa yang pörëkta kaalak, ‘Ar Anutu wëwëetaringëp pim ruurö,’ pël memaap.”

27 Ën tektek omën Aisaia puukta Israel omnaröaan ngön ëak epël ëa. “Israel omnarö selap sak i pis i kaöaöökë ëöök pötë wia pöl ëëë pël ëautak Anutuuk om kopët naar kama öpnaat.

28 Pöt Aköp pi ngön yaatak teënt pan ë pet irak kangut yangerakë omnarö mampnaat pötaanök.”

29 Aisaia puuk kaalak tektek ngön nent epël ëa. “Anutu kutömweri ngaarëk wëaupök tiarim ruure ëarö mait naalmëën ëanëën tiar Sotomre Komora ka pöörarë wakaimauröa ëa pöl kö san tapön.”

Israel omnarö wotpil sëpënëak poprak ëa

30 Pötaan tiar tol apen? Epël apenaat. Omën muntaröa naëaan narö wotpil sëpnaataan weë nengentiin ëauröak wotpil sak wë. Pit Anutuun kön wi kosang yewasën wotpil mowasën wë.

31 Ën Israel omnarö ten wotpil sënëak weë ngentiak Moses pim ngön kosangöt ngaarëk weimeë pompre kaö ë imaut.

32 Pit tol ëënak wotpil nasën ëa? Pël ëëpnaan Anutuun kön wi kosang newasën, pitëmtë wëwëat kaamök ëën wotpil sëpën wesak ëa pöt pangk naën

ëa. Pit Kristoon kaaö elmëak omnaröa këlötëaan söë urak kawi yengenti pöl ëa.

³³ Pöta ngönte ngönëntak Kristoën ngön nent epël ëa.
 “Kat wieë. Ne Saion kak omnarö söë uröpënëak kël naö yawi.
 Kël weë panë naö omnarö kawi ngentiak utpet sêpënëak yawi.
 Pël ëen omën namp piin kön wi kosang wasëpna pöp ëö nasëpan.”

10

Israel omnarö pit Anutu pim wotpil yewas kan pöök nasën ëa

¹ Karurö, nem lupmerök Anutuuk Israel omnarö pit utpetetakaan kama moöpënëak kent pan yaalnëen Anutuun kimang maim wë.

² Ne pitën ëwat wë. Pit Anutu pim inëen elmëëpnaaten kent ëak weë yengenti. Pël ëaap Anutuu kan ompyaut köpël wë yak köntak yaë.

³ Pit Anutuuk wotpil yaniwas kan pö kasëng menak pitëmtok wotpil sêpnaataan weë ngentiak ya yamëngk. Pël yeem Anutuu iri wë pim wotpil yaniwas kan pöököl nasën yaë.

⁴ Tiar ëwat wë. Moses pim ngön kosang pöt Kristo oröön mop mowia. Pötaanök omën pourö piin kön wi kosang yewasën pit, “Omën wotpilörö,” pël yema.

⁵ Moses pi omën Anutuuk pitën, “Wotpilörö,” pël mapënëak ngön kosangöt ngaarëk yewa pöröaan epël retëng ëa. “Omën namp ngön kosang pout ngaarëk öpna pöp Anutuuk piin, ‘Wotpilëp,’ pël maan wëwë koirëpnaap.”

⁶ Omën Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk pitën, “Wotpilörö,” pël yema pörö epël kön nawiin yeë. “Talëp o kutömweri is Kristo koirak irapën?”

⁷ Ma “Talëp öngk yangera öngpök ngemë Kristo weletakaan koirak aprëpën?” Kristo pi tiar piin kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil wesa pörö tiarim naë wë. Pötaanök tiar piin ap newasngan.

⁸ Tiar Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil wesa pörö kön pël nawiingan. Tiar epël kön wiak yak. “Anutuu ngönte arim naë wia, arim këmötëere lupötë.” Ngön pöt kön wi kosang yewesauta ngönte tenim ök yeniak pipët.

⁹ Arim këmötëaan, “Yesu tenim Aköp,” pël ök yeem lupötök Anutuuk Yesu weletakaan wal ë ulmëa pöt kön wi kosang wasënë pöt Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat.

¹⁰ Pöt tiarim lupötök Yesuun kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil niwasëpnaat pötaanök. Këmötök, “Pi tenim Aköp,” pël yaan utpetetakaan kama niöpnaat.

¹¹ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën piin kön wi kosang wasëpna pöp pi yok pangk ëö nasën ëëpnaap.”

¹² Pöt Yutaare omën muntarö tiar omën kopëtarö, narö maimarö won pötaanök. Tiarim Aköp kopëtar puuk omën pourö kaamök elniipënëak kimang maim wë pörö komre kolap elnieim wë.

¹³ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën Aköpön kaamök elmëëpënëak kimang mapna pörö Anutuuk utpetetakaan kama öpnaat.”

¹⁴ Tol ëak omën piin kön wi kosang newasën wë pörök kaamök elmëëpnaataan mapën? Tol ëak Anutuu ngönte kat nawiin ëaurök kön wi kosang mowasëpën? Tol ëak pim ngönte ök nemaan wiaan kat mowiipën?

¹⁵ Tol ëak pim ngönte ök mapënëak wes namëen wiaan ök mapën? Pöta ngönte ngönëntak epël retëng ëa. “Omnaröa Anutuu ngön ompyaut wak yewais pöt ompyaö pan.”

Israel omnarö pit ngön ompyaut kön wi kosang nemowasën ëa

¹⁶ Ngön ompyaut pitëm naë oröautak narö ngaarëk naön yaë. Pöta ngönte tektek omën Aisaia puukta epël ëa. “Aköp, ten nim ngönte ök mëëautak kat nawiin yaë.”

¹⁷ Kön wi kosang yewesauta songönte epël. Kristoë ngön pöt, omnaröak ök niaan kat wiak kön wi kosang yewas.

¹⁸ Ne epël niamaan. Pit ngön ompyaut kat nawiin ma? Won, pit yok kat wiaurö. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Pitëm këm ngönöt yang epotë sa pet yair.

Ën ngönöt ka poutë pangk yaë.”

¹⁹ Ne kaalak pëlpël niamaan. Israel omnarö kön nawiin ëa ma? Pöta kang nent Mosesök Israel omën pimoröen epël mëëa.

“Ne omën maimarö arim urtak wa ulmëen ar pitëmëen yak wëwë ompyautaan warre kaur ëënëët.

Ën ne omën köpël narö arim kangiir ömaat.

Pël ëen ar pitëmëen ya sangën ëënëët.”

²⁰ Ënëmak Aisaia pi Anutu pim omën muntaröa ompyaö wasëpna pöten kön wieë kas köpël pitëmëen ngön epët pëen wes wia.

“Nëen ngaöl naalnëënöröak nokoiraut.

Nëmëen pëlpël nenëaan ëaurö ëö menaut.”

²¹ Pël ëak Israel omnaröaan epël ëa.

“Ne akun wali pan pitën ya yemaan kat wiak wa olaimaut.”

11

Anutu pi Israel omën naröen yaköm elmëa

¹ Ne kaalak pëël niam. “Anutu pi pim Israel omnarö kasëng panë momena ma? Won pan. Neenta Israel omnamp, Apram pim ëap, Pensaminë kurtaakanëp.

² Anutu pi omën pim ngaanëër pimëen yaö wesa pörö kasëng nemangkën ëa. Pöta ngönte tektek omën Elia pim ngönte ngönëntak wia pöt kat nawiin ma? Elia pi kimang ngöntak Israel omnaröaan Anutuun kaaö ngön epël mëëa.

³ “Aköp pit wet rëak nim tektek ngön yaaö nem karurö mënak kiri ar yaaö uröteta kelën nemënt wëen neenta nempënëak yaë.”

⁴ Pël maan Anutuuk kangiir epël mëëa. “Ne omën selap pan 7000 yang ompak Paal pöpön yaya nemaan wë pörö ngaata öngpökaan ngarangk elmëeim wë.”

⁵ Tapël peene akun eptakta Anutuuk omën kopët naar komre kolap elniak yaö niwasën wë.

⁶ Anutu tiarim ompyaö yaautaan won, pimtë komre kolap yaalni pötaan yaö niwesa. Omnarö ompyaö yaëen pi yaö yemowas talte komre kolap yaalmë pöt kë ëëpën.

⁷ Pöten tol apen? Israel omnarö këët koirëëak wë ngenti imautak pourö nokoirën ëan. Kopët yaö niwesauwaar tenimtokëër yokoir. Ën muntarö pöt Anutuun ngön wa olaan puuk elmëen lupöt il wariak wë.

⁸ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Anutuuk pitëm lupöt wa irikor elmëak it ngaapre katun mowesa.

Pël ëa pötepar peeneta om wia.”

⁹ Ën Moses pim ngön kosang Yuta omnaröa kent eima pötak wii motëa pötaan Tewitök epël ëa.

“Pitëm kaömp neim wë pöt animauröaan kalaap wiire pongön të pël yeë pötë ök ëëp.

¹⁰ Pit omnantön itnaangkën ëëpnaan pitëm itöt röök ulak ëëp.

Pit omèn kònöm panëet wak wëen pitëm kasngelöt pak ëeim öp.”

Anutuuk omèn maimarö kama yeö

11 Ne kaalak pëel niamaan. Yuta omnarö pitëm wiapre kor ëa pötak ngentiak sasa utpet ëa ma? Won pan. Pit omèn muntaröa wëwë ompyautaan war ëen tapël öpënëak Anutuu ngön wa olaan Anutuuk omèn munt pörö utpetetakaan kama wa.

12 Yuta omnarö Anutuu ngön wa olaan Anutuuk omèn pourö ompyaö yaalmë. Pit kawiap ëen omèn muntarö ompyaö yaalmë pöt pitëm kaalak Anutuu naë rë olëak öpna akun pötak Anutuuk kaö wesak ompyaö elniipnaat.

13 Ne peene ar köpël omnaröen ök niamaan. Anutuuk ar köpël omnaröen pim ngönte ök niamëak yaö neaan pël yeem arim naë ya yamëngk pöten kön wiin kaöet pël yaë.

14 Ne ya pöt yamëngkën Yuta omèn nem kar narö Anutuuk arën ompyaö yaalni pötaan war ëen pim naë rë olaan kama niöpën wes.

15 Anutuu pitëm kasëng mena akun pötak puuk elniin köpël omnarö ar piiring lup köpëtemer san. Pötaanök Anutuu pitëm kaalak öpna pötak tolëël orööpën? Ommarö weletakaan wal ëak wë pöl Anutuuk kaö wesak ningkën ar wëwë ompyaö panëetak ön sa.

16 Ngön nokoli nentepar epël wia. Yuta omnaröa yaaul omèn namp kaömp nemes wak Anutuun yak kom ëak kaö nent mangkën pöt Anutuuk pout pimat pël wasëpnaat. Ën këraamentta Anutuuk kön wiin misënöt pimat pël wasëpna pöt morötta pimat pël wasëpnaat. Pöta ök Anutuuk kön wiin Yuta omèn tenim ëarö pimirö Yuta omèn pourö yok pimirö pël yaë.

17 Yuta omnarö ten këra olip yaapmentë ök, ën ar köpël omnarö këra olip kosangöökmentë ök Anutuuk yaapmentë mor nant ulöp nautön ëautaan il moolëak kosangöökmentë mor nemor urtak yal men moulmëen ëlmentök kaamök ëak mor nailënötring kolap yaningk.

18 Ar arimtën kön wiin isën Yuta omèn këra mor mosutë ök ëen il moolëa pöröen ökre was manganok. Ar om mormor misënö kaamök naën, misënök mormor kaamök yaalni. Misën pö Yuta omnaröa ëarö.

19 Ar, “Anutuuk ten urötak yal men niulëpënëak mor mosut il moolëa,” pël an koröp.

20 Yok. Pël anëetak pit kön wi kosang newasën ëautaanök il moolëa. Ën ar pöt, kön wi kosang yewesautaring pitëm urötak wëerek arimtën wak isak anganëen ngarangk këkë ëen.

21 Anutuuk mor ëlmentëkaan oröaut Yuta omèn pörö pitëm utpet ëaö pötaan mait naalmëen il moolëaut. Pötaanök arta utpet ëënë pöt mait naalniipan.

22 Tiar Anutu pim yaë pöten iteneë pim yakömrë ya sangën yaäö pöteparën ityaangk. Omèn pim wëwëeten kaäö yaauröaan ya sangën yaalmë. Pël ëautak Anutuuk arën yaköm elniin wë. Ar pim naë önë pöt tapël elnieim öpnaat. Ën pël naën ëënë pöt arta il niolapnaat.

23 Ën Yuta omèn il moolëa pörö kaalak lup kaip tiak kön wi kosang wasën pöt Anutu kaalak yal mampënëak wëere kosang yaë pöpök pangk pël elmëepnaat.

24 Ar këra olip kosangöökmentë ök wëen pömentëkaan ilak omnaröa naënganëel Anutuuk yaapmentëk yal men nuulëaurö. Pötaanök Yuta omèn il moolëa pörö kaalak ëlmentëk yal men ulmëepna pöten pomp naëpan.

Anutu pi tiarën yaköm yaaup

25 Karurö, ar arimtën kön wiin ispanëak ne ngön ngaan ëlëep wiakaimaut peene tekeri yes epët ewat sënëak kent yaë. Israel omèn narö lup kosang ëeim

wëen akun won sëen köpël omnarö Anutuu naë rë olapënëak yaë porö pël ë pet irënak

²⁶ pötaan Israel omën pourö Anutuu naë rë olaan kama niöpnaat. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ompyaö Niwasëpnaap Saion kak oröak utpet Yakop pim ëaröa naë wia pöt won wasëpnaat.

²⁷ Pël ëën nem pitëm saunat ent ë moolama pötak nem ngön taë wes mena pöt kë orööpnaat.”

²⁸ Yuta omnarö ngön ompyaut kasëng menak Anutuun kööre tok elmëa. Pitëm pël ëa pötak ar köpël omnarö kaamök elniin ngön ompyaut kat wiak Anutuu naë rë olëaurö. Pël ëauröak Anutu pitëm ëaröen kup mowiak Yuta omnarö pimëen yaö wesa pötaan lup sant yaalmë.

²⁹ Anutu pi pim kön kosangtak omnaröen ompyaö elmëëpënëak yas mëea pöt wiap nasëpan.

³⁰ Köpël omnarö ar ngaanëer Anutuu ngön wa olaimauröak peene Yuta omnarö Anutuu ngön wa olëa pötaan Anutuuk yaköm yaalni.

³¹ Tapël Anutuu arën yaköm yaalni pötaan puuk peene Yuta omnaröenta yaköm elmëëpënëak elmëen pit peene pim ngön wa yoola.

³² Anutu pim elmëa pöta songönte epët. Pi tiar omën pouröen yaköm elni ipënëak elniin pim ngön wa olaimaurö.

Anutuun yaya mepa

³³ Elei, Anutu pim könre ëwat pöt maimalëp. Pim könre ëwat pöt öngpök pan tiar yok pangk naëngan. Ën pim ya yamëngka pöteta ëwat naëngan.

³⁴ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Aköpë könpelën talëpök ëwat sa?

Ma pi köpël wëen talëpök kön mena? Won.

³⁵ Ma talëpök pi wet réak menaurek kangit mampën? Pël naëpan.”

³⁶ Omnant poutë songönte pim naë wia. Pi omnant poutë pepap. Omën pout pi kopëtapëët. Pötaanök tiar kët ël epotë piin yaya maim öpa. Yaap.

12

Tiarim möönre koröpöt Anutuun kiri elmëëpa

¹ Karurö, ne Anutu pim yaköm yaalni pötaan kosang wesak niamaan. Ar arim möönre koröpöt Anutuun pëel elmëen kiri yemangk pöta ök ëëp. Pël ëëë arimtën pimorö pël weseë pim yaë pöt eim ön. Pël yeem pöt Anutuun yaap inëen eim önëët.

² Ar ngönën wonöröa yaaul ëënganok. Arim könre lupöt Anutuun pël elmëen ngolöp wes nimp. Pël ëak arim wëwëatta ngolöp wes nimpnaat. Pël ëën Anutu yaalni pöten ëwat panë sënëët. Ar omën ompyaöre wotpil panë Anutuu kent yaë pöt kom ëak ëwat sënëët.

³ Anutuuk komre kolap elnäak ngön yaaö omën newesau. Pötaanök ar pouröen niamaan kat wiewë. Ar arimtë wëwëere ëwat yaautön köntak kön wiin ispan. Anutuu nina pöl kön kosang wiewë arim wëwëere ëwat yaautön wotpil wesak kön weswes ëëë.

⁴ Tiar ëwat wë. Tiarim möönre koröp kopëtaöökë kaut selap wë. Ën kaö pötök ya yamëngka pöt selap.

⁵ Tapël tiar omën selapök Kristook yal mangkën möönre koröp kopëtaö pël yes. Pël yeë tiar nener yal yeë.

Anutu pim wëere kosang pötring ya ke nentere nent mëmpa

⁶ Anutu pi komre kolap elniak pim ya ke nentere nent mëmpenëak weëre kosang yaningk. Pötaanök omën namp pi Anutu pim ngönte tekeri wesak apnaataan weëre kosang mangkën pöt pim kön wi kosang yewesauta ökök pim ngönte tekeri wesak ap.

⁷ Namp pi kaamök yaaö yaataan weëre kosang mangkën pöt karurö kaamök elmëep. Namp rë yemoula yaatan weëre kosang mangkën pöt rë moulöp.

⁸ Wa korkor ngön yaaö yaataan mangkën pöt ap. Namp kësangën yaaö yaataan mangkën pöt panë wesak ëep. Ngarangk yaaö yaataan mangkën pöt ya kaö mëmp. Yaköm elmëak kaamök yaaö yaataan mangkën pöt ërëpsawi kön wieë elmëep.

Lup sant elmëëpena ngönte

⁹ Arim karurö yaap wesak lup sant elmëë. Ar utpet yaaut kasëng menak ompyaö yaautakël rë olëak weë.

¹⁰ Arim karurö pitta Kristoëerö pël weseë lup sant elmëë. Ar weë ngentiak arim karuröa yapinöt wak isak maë.

¹¹ Wiapre kor won, ya kë sak wë Aköpë inëen elmëë.

¹² Aköpön kor eimeë ërëpsawaring weë. Pël ëen konöm nant arim naë oröön kosang sak tauëë kimang maim weë.

¹³ Ën Anutuü omnarö omën nantëen elek yaëen pöt pit kaamök elmëak omën ka nantëaanörö arim naë waisën pöt ompyaö ngarangk elmëë.

¹⁴ Omën narö ar utpet yanuwasën pöt Anutuuk ompyaö mowasëpnaan kimang maë. Ar piin utpet wasëpnaaten kimang manganëp ompyaö mowasëpnaan kimang maë.

¹⁵ Omën narö ërëpsawi yaëen pöt pit kaamök ëak ërëpsawi ëë. Ën narö ing yaan pöt kaamök ëak ing aë.

¹⁶ Ar omnaröaring lup kopëtemer sak weë. Arimtën kön wiin ispan irëak omën yaapöröaring weë. Arimtën kön wiin ëwatingörö pël ëen ping wesak angan.

¹⁷ Utpetatëen kangiir kangiir ëënganak. Ar këkë kön wiak omnarö itaangkën ompyaö ëëpna pötökëer ëë.

¹⁸ Ar nga elmëenëak kön wiinganok. Kan nent wiaan pöt karuröaring mayaap weë.

¹⁹ Karurö, omën narö utpet yaalniin pöt kangiir elmëënganak. Anutuuk kangiir elmëëpnaan wiaap. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. "Saunatë kangut pet yaira pipot nem yaat. Nook kangiir elmëëmaat. Aköp pi pël ya."

²⁰ Ar pöt epël ëë. "Arën kööre tok yaalniarö këen yaëen pöt kaömp meneë. Iiten yaëen üt meneë. Pël ëen utpet yaautön kön wiak ëö sëpnaan."

²¹ Utpetatök ar il niwaspan. Won, ar omën ompyaut yeem utpetat ngep ëë.

13

Yang ngarangköröa ngön ngaarëk öpa

¹ Tiar omën pourö yang ngarangköröa ngön ngaarëk öpa. Yang ngarangkörö pit om pas naaröön, Anutuuk ya menak moulmëen wë.

² Namp pi yang ngarangköröa ngön wa yoola pöp Anutu pim moulmëauröa ngön wa yoola. Pël yaë pöp kangut öpnaat.

³ Ompyaurö pit yang ngarangköröen kas naën ë yaë. Utpet yaaurö pitökëer kas ë yaë. Pötaanök ar pitën kasinkasin won öneak pöt omën ompyaut pëen ëen. Pël ëen pit arën itaangkën ompyaö sëpnaat.

⁴ Piporö pit Anutuu ya omën narö pitök ar ompyaö önëak ngarangk yaalni. Pël yaëetak ar utpet yaëen pöt pit kangut nimpnaatak pitën kas ëen. Pit Anutuu ngön ngaarëk wak utpet yaauroaan nga yaalmë.

⁵ Pötaanök pitëm ngönöt ngaarëk ön. Pöt kangut elniipanëen kasiin pëen won, arim lupötökta ompyaut ëënëeten kön wiak ön.

⁶ Pit Anutuuk ya pipot mangkën yamëngk pötaan ar monat takis men yeë.

⁷ Pötaanök omnant epot mampunëak niapna piporö meneë. Pit takis ke nentere nent poutëen kimang niaan pöt meneë. Pit omën kaöarö ëen pöt pitëm yapinöt wak isak maë.

Tiar lup sant yeem Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö

⁸ Ar omnaröa omën nant nina pötë kangut men pet ireë. Ën lup sant yaaö pötaar pet irnganëp om ëeim ön. Omën muntaröen lup sant yaalmë pipop Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö.

⁹ Anutu pim ngön kosang nant epël wia. “Öngre omp wëwëet kom ëëngan. Ni omën mën wel wiingan. Ni këkain ëëngan. Ni omën muntaröa omnantön war ëëngan.” Ngön kosang pipotere munt nantta wia pout erën ëak epël ya. “Nimtéen lup sant yaën tapël nim karipön elmëem.”

¹⁰ Omën lup santtaring öpna pipop muntapön utpet naalmëëpan. Pötaanök lup sant yaë pipop Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö.

Tiar wotpil wesak öpa

¹¹ Pël ëënëak niauta songönte epël. Ar akun epta songönte ëwat wë. Kaëaan yaan sak wal ëëpena akun temanöm yes. Pöt ngaanëer ngës rëak ngönën kat wiak kön wi kosang wesan pötak Kristo pim kama yanu pöt pet irëpna akunet wali wiewëat peene pöt temanöm yes pötaanök.

¹² Kout pet irëpënëak yaëen ëlpan wal ëëpënëak yetapöörar yamë. Pötaanök koutakë yaaüt moolëak ëwaatakë kelre ngilö wetak öpa.

¹³ Tiar kët ëwaatak wëaul wotpil wesak öpa. I ngaüt nak kön irikor ëak ngön wa olangan. Ngasam pas eimeë öngre omp nga ëëngan. Ngön nga elööre omën muntaröa omnantön warre kaur ë pël ëëngan.

¹⁴ Tiar Aköp Yesu Kristo pim ök sak wë tiarim koröpöökë kentre kaur pötë ënëm ëëpenaataan kön wiinganëp pim ënëm ëëpa.

14

Karuröa wëwëat sangk kelngan

¹ Omën pitëm kön wi kosang yewesaut wiap yaë piporö mësak wais ingre moröröa öngpök ulmëë. Pël ëak pitring ngönaak anëëtaan kön ke nalre nal wiak angan.

² Omën narö pitëm kön wi kosang yewesaut weë yaë pörö pit kön wiin pangk ëen yenaüt pout nëmpnaat. Ën kön wi kosang yewesaut wiap yaë piporö mësëpöt won, këenre kaömp pëen yenauro.

³ Omën omnant pout yena pöröak mësëpöt nanën yaaö pöröen kön utpet wiipan. Ën omën mësëpöt nanën yaaö pöröak pout yenauroen kön wiin, “Utpet yaë,” pël ëëpan. Won, omën piporöeta Anutuuk kama waurö.

⁴ Pötaanök arim öröptak omën kaö nampë inëen ruupön pim yaauta songönten utpet wesak aan pangk ëëpën? Pi weë sëpën ma wiap sëpën pöt pimtë kaöapökëer itenak pangk apnaat. Kaöap pi taë mowasëpna weët wiewëaupök taë mowasën tauaapnaat.

⁵ Omën narö Anutuun yaya mapënëak kön wiin kët nant kaöat ën nant kotut pël yaë. Ën narö pël ëepënëak kön wiin kët pout mëngkre mëngk wia pël yaë. Pit pourö pitëm ëëpna pöt kön kosang wiak pël ëëp.

⁶ Omën kët nant kaöat pël kön yawi piporö pit Anutuu yapinte kaö wasëpënëak pël yaë. Ën omën kaömp pout yen pöröeta Anutuun yowe mëak pim yapinte wak kaö yewas. Omën mësepöt nanën yaë pörö pitta Anutuu yapinte kaö wasëpënëak pël yeem piin yowe yema.

⁷ Tiarim öp wë pöt tiarimtok naön. Wel yawi pöteta tiarimtok wel nawiin.

⁸ Öp wë pöt Aköpëën wë. Wel yawi pöteta Aköpëën wel yawi. Pötaanök öp öpenaarö ma wel wiipenaarö tiar Aköpëërö.

⁹ Kristo pi wel wiauröere öp wëaurö tiar pouröa kaö sëpënëak wel wiak wal ëa.

¹⁰ Ar naröak tol ëën arim karuröa wëwëatön sangk kelkel ëak utpet wesak yemak? Ën narö arta tol ëën arim karuröen ökre was yemak? Tiar pourö Anutuu naë sëën pim ngön yaatakök niaan pet irëpnaat.

¹¹ Pöta ngönte ngönentak epël wia.

“Aköp pi epël ya. Ne wëwëetaring wëaupök yaap pan yeniak.

Omëm pourö neen rar rë wesirak yaya neapnaat.

Pël ëak Anutuun, ‘Pi Anutu panëëp,’ pöt war wesak apnaat.”

¹² Pötaanök tiar omën pourö tiarim wëwëatë songönöt Anutuun ök mepenaat.

Omnant elmëen wiap ëëpanëën ngarangk ëëpa

¹³ Pötaanök tiar nenera wëwëatön sangk kelkel ëak utpet wesak yaaut sëp wesak kön epël wiipa. Tiarim karurö omën nant elmëen kawiap ëak saun koirpanëën ngarangk këëkë ëëpa.

¹⁴ Ne Aköp Yesuuk yal menak wë omën yena nentere nent epot kewilringöt won pël kön kosang yawi. Pël yeëetak omën namp pi könöök omën nantön kewilringöt pël wesak nëmpna pöt yaap kewil mowasëpnaat.

¹⁵ Ar kaömp nant yenën arim kar namp itenak kaömp pöt kewilringöt pël wesak ya këlangön ëën pöt ar lup sant naalmëen yeë. Kristo pi omën pipopëenta wel wiaup. Pötaanök arim yena pötak utpet mowaspan.

¹⁶ Arimtok arim yeë pipotön ompyaö pël yewesetak muntaröak utpet wesak apanok sëp weseë.

¹⁷ Pöta songönte epël. Anutuu wa ngaöök yanimë pöta këet iire kaömp yena pöt won. Pöta kë pöt wotpil mayaap wë, ërëpsawiaring wë pipët Ngëëngk Pulöök yaningk.

¹⁸ Omën Kristoë inëën sak wë omën pötring öpna pöp Anutu pim yaauten itenak kent yaëën omnaröakta kön wiin omën ompyaup pël sëpnaat.

¹⁹ Pötaanök tiar ompyaö pipot pëën ë yesem mayaap öpa. Pël ëak ompyaö yeem karurö lup kosang yemowas pötökëër ëëpa.

²⁰ Ar yenauteën pëën kön wieë Anutuu yaat utpet wasngan. Yaap, omnant pout nënë ompyaat. Pël ëautak ar omën nant yenën pötak omën muntarö ëngk ma e wesak kön utpet yariwiin ar saun yokoir.

²¹ Arim kar namp ëngk ma e wesak kön utpet wiipanëën animaöre wain i ngaat nëëre omën ke nentere nent yeë pöt sëp wasënë pöt yok pangk.

²² Arim kön kosangötök omnant yaautön ompyaat pël yewas pipöt arimëntre Anutuukëër ewat wë. Omën namp pi kön wiin pim ëëpna pöt yok pangk pël wesak pötökëër ëëpna pöp ërëpsawi ëëpnaap.

²³ Ën namp pi kön selap yaalmëënak köntak nëmpna pöt Anutuuk kön wiin utpet sëpnaat. Pöt pi kön kosang pöt won wiaanak ëa pötaanök. Omnant pout kön kosang nawiin wë ëëpena pöt saunaring ëëpnaat.

15

Tiarim karuröen kön wieë lup kosang sêpnaan kaamök elmëëpa

1 Kön wi kosang yewesautaring wëaurö tiar omën pitëm kön wi kosang yewesaut wiap pöröen kaaö elmëënganëp kaamök elmëak pitëm könömöt öpa. Tiarimté kentöökë ökök eëngan.

2 Tiarim karuröen kön wieë lup kosang sêpnaan kaamök elmëëpa.

3 Kristo piita tapël pim kentöökë ënëm naën ëa. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën narö niin utpet wesak yeniaan nemëën yes.”

4 Ngön ngaanëer ngönëntak retëng ëa pöt tiar rë nuulöpënëak retëng ëa. Ngön pipotök ëpre wiap elniak lup kosang niwasën Anutuü wais nikoirëpnaataan kor öpenëak retëng ëaut.

5 Anutu pi wiapre korre lup kosang yewesa poutë pepapök elniin Yesu Kristoë ëa pöl lup kopëtëmer sak ön.

6 Pël ëëë arim lupre këmët erën ëak Aköp Yesu Kristo pim Pepap Anutuun yaya man.

Kristo pi Yuta omnaröere kopël omnarö kaamök elmëa

7 Pötaanök Kristook ar sant niwesak nuwa pöta ök Anutuü yapinte ngaarëk wes mëënëëtaan arimënt nener sant weseim ön.

8 Ne Kristo pim sant niwesa pötaan epël niamaan. Anutu yaap yaaup pöt pet elniak pim ten Yuta omnaröa ëaröen ngön kup mowia pöta këët orööpënëak Kristo pi wais ten Yuta omnaröa inëën elnia.

9 Pël ëak Anutu ar köpël omnaröeta pim yaköm yaalni pöten yaya manëak pël ëa. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ne köpël omnaröaring wë yaya niaimeë nim yapinte ompyaö wesak tan rë wiwi niamaat.”

10 Ngön munt nent ngönëntak epël wia.

“Köpël omnarö arta Anutuü omnaröaring ërëpsawi ëën.”

11 Ën kaö nenteta epël wia.

“Köpël omnarö, ar pourö Aköpön yaya maë. Omën pouröere pourö piin yaya map.”

12 Ën Aisaia puuk ngön nent epël ëa.

“Sesi, Tewitë pepap, pim kurmentëkaan omën orööpna pöp pi köpël omnaröa kaö sêpnaap.

Pël ëën köpël omnarö pit piin kön ngannan eimeë pitëm ompyaö mowäsêpnaapön kor öpnaat.”

13 Anutu omën ompyautëën kön kosang wiak kor wë pötë pepapök ar Ngëëngk Pulöökë weëre kosangöök kön kosang wiak pim kama niöpna pöten kor önëak Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk elniin ërëpsawiire mayaap pöt kësang pan ön.

Pool pi pimtë ya yamëngkautaan ërëpërëp ëa

14 O karurö, nem lupmerök ar omën epot yeë pöten kön pan wia. Ar arim wëwë ompyaö pan pötaring wë arim naë ëwat ke nentere nent wiaan nener yok pangk rë yemoulan pöten kön kosang yawi.

15 Pël ëaap Anutu pim komre kolap elnëak arimëën yaatak neulëa pötaan ne ar itenak kaaö ëënëëten pölöp naën omën ke nentere nent ëënëak pep epwer ngolöp wesak retëng ë yaningk.

16 Puuk ne ar köpël omnaröen Yesu Kristo pim inëën ru wes neulëa. Ne kiri ar yaaupë ök wë Ngëëngk Pulöök ar köpëlörö ngëëngk niwasën kiri ar yaalmë pöl ëën Anutuuk arën itenak kent ëëpnaak yak ngön ompyaut ök yeniak.

17 Ne Yesu Kristook yal menak Anutuu yaat yamëngk pötaan yok pangk ërëpsawi ëëmaap.

18 Ne omën munt nantön ök neniangan. Won, kopët epëten ök niamaan. Kristook kaamök elnëen ar köpël omnaröa naë ök niaaöre ya mëmpö pël elniin pim ngön ngaarëk waurö.

19 Pël yaëen Ngëëngk Pulöök weëre kosang nena pöök retëng ke nentere nent yamëngkën ar Anutuu ngön ngaarëk waurö. Pël ëëë Kristo pim ngön ompyaut Yerusalem kakaan ngës réak aö yesem yang maim nera yapinte Ilirikam pörek së mën pet iraut.

20 Ne akun poutë ngön ompyaut omën Kristoë ngönënte kat nawiinöroën ök mamëak weë ngentieimaut. Pël yeem omën muntaröa ngës réak ök maimaurek amaaten kaaö.

21 Pöta ngönte ngönëntak epël wia.
 “Omën pim ngönte kat nawiin ëauröak piin itaampnaat.
 Omën pim ngönte ëwat nasënöröak ëwat sëpnaat.”

Pool pi Spen yangerakë sëpnaanök Rom omnaröen itaampënëak mëëa

22 Ne ya epët yamëngkemak pötak il newariin arim naë newaisën ëaut.

23 Pël ëautak peene pöt ne yang pötë ya mën pet irak arim naë wais itampaat. Pöt akun wali arim naë waisumëak kent kön wieimaut pötaanök.

24 Ne Spen yangerakël sumaanök arim naë waisumëak kön yawi. Pël ëak wais arring wë yeem ya kë sumaat. Pël ëak wë olëak arim naëaan nampök mës newak së kanö pet elnëen sumaat.

25 Peene pöt ne Yerusalem kak së Anutuu omnaröen itenak koröpöökë kaamök elmëëmaan sumaan yeë.

26 Pöt Masetoniaare Krik ingre mor saurö pit ngön kopëta wesak Anutuu omën omnant elek yaaö Yerusalem kak wëauröaan omën nant wes mëëpënëak kom ëa.

27 Pitëmtok pël ëëpënëak kent kön wia. Pël ëaap pit Yuta omën pöröa kangiiir nenteta wieëa. Pöt Yuta omën naröak köpël omnaröen ngön ompyaut ök mëak pitëm lupöt kaamök elmëa. Pötaanök köpël omën pöröak kangiiir Yuta omën ingre mor sauröaan koröpöökë omnant mampënëak kent kön wia pöt yok pangk.

28 Pël ëën ya epët pet irak pitëm omën kom ëa epot wak së Yerusalem kak wëaurö menak Spen yangerakë sumaanök arim naë waisumaat.

29 Ne kön wiin nem arim naë waisuma pötak Kristo pi tiar ompyaö elniin pangk ëëpnaat.

30 Karurö, ne ke urak epël niamaan. Tiarim Aköp Yesu Kristoore Ngëëngk Pulöök kaamök elniin lup sant yaaö pöteparën kön wieë neering weë ngentiaak Anutuun kaamök elnëëpnaan kimang maim ön.

31 Ar nem Yutia yangerak së omaatak Anutuuk ngarangk elnëak omën ngön ompyaut kasëng menauröa moresiaan neöpnaataan kimang maim ön. Pël ëak omnant wonörö mempaam wak sumaatak Yerusalem ingre mor saurö itenak kent ëëpna pötaanta kimang maim ön.

32 Pël maan Anutuuk kent yaëen pöt ne ërëpsawiarang arim naë wais ömaatak kë sumaat.

33 Anutu, mayaap pöta pepap, ar pouröaring öp. Yaap.

16

Pool pi omnaröaan yowe mëëa

1 Ne öng tiarim karip Pipi arim naë yewais pöpë songönte ëwat sënëen ök niamaan. Pi Senkria kak wë ingre mor saurö kaamök yaaup.

² Pi omnarö kaamök yaalmëem neenta tapël yaalnëaup. Pötaanök nem kentöök ar Aköpëen weseë Anutuu omnaröa yok pangk eëpena pöl pi sant mowasën. Omnantëen elek yaëen pöt kaamök elmëen.

³ Ne Akuilaare pim öngöp Prisila piaripön yowe yemak pël ök man. Piarip neering Yesu Kristo pim yaat yamëngkauwaar.

⁴ Piarip ne wel wiimëak yaëen piarpim wëwëet utpet wesak nemëen wel wiipënëak ëauwaar. Pötaanök nemënt won, köpël omnaröa naëaan ingre mor sa muntaröakta piaripön yowe yemak.

⁵ Ne ingre mor saurö piarpim kaatak ngönënenëen wa top yaaö pöröaanta yowe yemak pël ök man.

Pël ëak omën nem kar panëep Epinitas piin yowe yemak pël ök man. Ne Esia yangerak ya yamëngkën pi wet réak ngönën kat wiak waup.

⁶ Maria arim naë ya kaö yamëngkaupönta yowe tapël yemak pël ök man.

⁷ Antronikasre Sunias Yuta omën nem kar neering wii kaatak wakaimauwaar piarpimëenta yowe yemak pël ök man. Ne om wëen piaripök wet réak Kristoë ngönte kat wiak wauwaar. Pël ëak pim ngön yaaö omnaröa ök sak wë.

⁸ Kristoën yak nem kar panëep Amplietas pimëenta yowe yemak pël ök man.

⁹ Epanas tiarring Kristoë yaat yamëngköp pimëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak nem kar panëep Stekis pimëenta tapël yë pël ök man.

¹⁰ Apelis omnaröak itenak Kristoë yaat ompyaö yamëngk pël yamëëaupëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak Aristopulas pim kaatak wëauröaanta yowe yemak pël ök man.

¹¹ Yuta omën nem karip Erotion pimëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak omën Nasisas pim kaatak wë Aköpë ngönte wa pöröaanta yowe yemak pël ök man.

¹² Traipinaare Traiposa Aköpë yaat yamëngk öng pöaarëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak nem kar panëep Pesis tapël Aköpëen yak ya kaö yamëngköpëenta yowe yemak pël ök man.

¹³ Rupas Aköpë omnaröak itenak ompyaö panëep pël yema pöpre pim ëlëp nem ël sa pöpëenta yowe yemak pël ök man.

¹⁴ Pël ëak Asinkritasre Plikonre Emisre Patropasre Emasre pitëm kar pitring wë pöröaanta yowe yemak pël ök man.

¹⁵ Pël ëak Pilokokasre öngöp Suliaare Neriaare koont nangap Olimpasre Anutuu omën pitring wë pöröaanta yowe yemak pël ök man.

¹⁶ Neneren lup santak yowe mëak mor menëë. Ka poutë ingre mor sak wëauröak yowe yenia.

Omën naröak ingre mor saurö kom ëa

¹⁷ Karurö, ne kosang wesak epël niamaan. Omën kom elniak arim kön wi kosang yewesaut irikor yaalni pöröen ngarangk këëkë ëen. Pit ngönën rë nuula pöt irikor yaalni. Pötaanök pit kasëng momampun.

¹⁸ Pöt omën ke pil yaë piporö pit tiarim Aköp Yesu Kristoë inëen naën. Won, pit pitëmtë koröpökë kentöökë ënëm yaë. Pël yeem pit omën utpetatë songönte këëkë ëwat nasënöröen morök elmëak wiap yemowas.

¹⁹ Ar ngön ompyaut ngaarëk yeö pöt omën pourö yok kat yawi. Pötaanök ne arim wëwëetaan érëpsawi yë. Pël yëëetak nem kentöök ar ompyaö yaauten ëwat panë önëët, utpet yaauten kön wiingan.

²⁰ Pël ëen Anutu mayaap pepap puuk akun wali nasën wiaan Seten ing mës olaan arim ikanöök wiapp.

Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

Omën naröak Rom omnaröen yowe yema

²¹ Timoti neering ya ngawiap puukta arën yowe yenia. Pël ëen Yuta omën nem kar Lusiasre Sesonre Sosipata pöröeta tapël yenia.

²² Ne Tetias, Poolök ngön epot ök neaan pep epwer retëng yeë epop Aköpring wë yowe yeniak.

²³ Kaias piita yowe yenia. Ne pim kaatak neulëak ompyaö elnëen wëen ingre mor pourö wais pim kaatak ngönënenëen wa top yaë. Ën Erastas ka epöökë mon ngarangkëpre tiarim karip Kotas piaripökta yowe yenia.

²⁴ [Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap. Yaap.]

Tiar Anutuun yaya mepa

²⁵ Anutu pi Yesu Kristoë ngön ompyaö nem ök yeniak epotök yok pangk taë niwasëpnaat. Ngön ompyaö epot ngaanëer ëlëep wiakaimautök peene akun eptakök Anutuuk tekeri yewas.

²⁶ Tektek omnarö ngaan retëng ëen këet tekeri oröa. Pël ëen Anutu wakaim öpnaap omën pourö kat wiak ngön ngaarëk öpenëak kosang wesak maan ngön ompyaut tekeri sëen yang poutë omnarö pangk kat yawi.

²⁷ Yesu Kristo pim elnia pöten kön wiak kët ël epotë yayaatakan yayaatak maim öpa. Yaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim nanëp, Pool.]

1 Korin

Yesu pi wel wiak kutömweri sèèn wê krismaki 24 pöta ök won sèèn Pool pi Epesas kak wê pep epwer Korin kak ingre morörö retèng ë mena. Korin ka pö Krik yangerakè ka kaö naö. Pörek Yuta omèn narö Krik omnaröaring wakaima. Korin kak wëauröakaan selap utpet eëima.

Pool pim pep epwer pöt, Korin kakaan wes mēēnak kangwer mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngēs rēaut 1:1-9

Ingre morörö komkap ëa 1:10-4:21

Öngre omp wëwëeta ngönte 5:1-7:40

Omp ak kaaröröa ngönte 8:1-11:1

Ingre moröröa yaya yaaöre wëwëeta ngönte 11:2-14:40

Kristoë wal ëautere tiarim wal ëēpenaat 15:1-58

Yutia ingre moröröaan kaamök elmēaut 16:1-4

Ngön mēēt 16:5-24

1-2 O Anutuu ingre mor sa Korin kak wëaurö, ne Pool Anutuu këmtak Yesu Kristoë ngön yaaö omèn sumëak neulëaup, ne tiarim karip Sostenis piiring wê pep epwer retèng ë yaningk. Anutuuk ar pim omèn wes niulëēn Yesu Kristook yal menak wëēn ngëēngk niwasën wë. Pi ka poutëaan tiarim Aköp Yesu Kristoon yaya yamëëaurö pitta pim omèn wes moulmëa. Pi pitre tiar pouröa Aköp.

³ Tiarim Pëpap Anuture Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt arim naë wiaap.

Pool pi Anutuun yowe mēëa

⁴ Anutu pi Yesu Kristo pimëēn yak komre kolap elnieim wë. Pötaan ne arimëēn kön wieë kët ël epotë Anutuun yoöre ërëp maim wë.

⁵ Anutuuk komre kolap pöt yaalniin Kristook yal menak wëēn ompyaö niwasën ar kön tektek wë pöta songönte kosang wesak ök yaurö.

⁶ Pipët Kristoon tekeri wesak yaaö ngön pöt arim naë kosang sak wia.

⁷ Pötaanök ar Aköp Yesu Kristo pim orö tekeri rëēpna akuneten kor wë Ngëēngk Pulöökë yaningk pötön ngönëntaan ngöntök naëngan.

⁸ Tiarim Aköp Yesu Kristo puuk wotpil niwasën taë wëēn ënëmak pim waisëpna akun kaöaök Anutuu ëöetak ketre saun won önëēt.

⁹ Pöt Anutu pi pim Ruup tiarim Aköp Yesu Kristooring lup kopëtemer sënëak yas niiaurö pötaanök. Pi pim elniipënëak ök niia pöt yaalniin piin pangk kön wi kosang wasëpenaat.

Ingre mor saurö komkap ëa

¹⁰ Karurö, tiarim Aköp Yesu Kristo pim weëre kosang nena pötaan ngön epët kosang wesak niamaan kat wieë. Ar komre kap ëënganëp ngön ke kopëtal aë. Arim könre lupöt kopëtal wiaan weë.

¹¹ Nem karurö, öng Kolowi pim kaataköröak arim tekrak komkap wia pël neeaut.

¹² Nem pël yeniak pöta songönte epët. Ar epël yamëëaan ya. Arim naëaan naröak, “Ten Pool pimorö,” pël yaan naröak, “Ten Apolos pimorö,” pël yaan naröakta, “Ten Pitaëerö,” pël yaan naröak, “Ten Kristoëerö,” pël yeëan ya.

¹³ E tolëël? Kristo pi welung wera ma? Ma Pool neok arimëēn yak këra yetaprak wel wian ma? Ma ar nem ënëm ëënëak nem yapintak i nimëa ma? Won.

¹⁴ Ne arëkaan omën selap i namëen, Krispasre Kaias piarpimënt. Nem omën selap i nemomëen ëan pötaan ne kön wiin ya kë yes.

¹⁵ Pötaanök omën naröak nook ar nem ënëm ëënëak nem yapintak i nimëan ngön pöt yok pangk naëpan.

¹⁶ Aö, ne kat kolanëp. Stepanas pim kaataköröeta i momëauppe. Munt naröeta i momëan ma won wes ne ëngk ma e wesak yaë.

¹⁷ Kristo pi ne omnarö i mëëmëak wes nenemëen, ngönën ök amëak wes nemëaup. Pël ëëma pöt ne ëwatöröa ngön ya pöl naëngön. Pël amaatep Kristo pim këra yetaprak möa pöta këët mos sëpan.

Kristo pi Anutuu weëre kosangöt pet yaalni

¹⁸ Yaap, Kristo pi këra yetaprak wel wia ngön pöten omën kö yesauta kanöök wëaröak kön wiin mos ë yaë. Ën omën Anutuuk kama yanu pörö tiarök kön wiin ngön pötak Anutu pim weëre kosangöt pet yaalni pël yewas.

¹⁹ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ne omën narö pitëmtën kön wiin ëwatörö pël yewas piporö pitëm ëwatöt wak moiramaap.

Pël ëak omën narö pitëmtën kön wiin kön tektek yaaurö pël yewas piporö pitëm könöt wa moolamaap.”

²⁰ Pötaanök ëwat omën piporö tolëël ëëpën? Ma kön tektek yaaö piporö tolëël ëëpën? Ma omën yangerakë omnantëen ngön nga eleim wë piporö tolëël ëëpën? Anutuuk yangerakë ëwat pöt irikor yaaut pël pet yaalni.

²¹ Anutu ëwat pepap puuk kön wiin yangerakë omnarö pitëmtë könötök piin ëwat nasën ëëpënëak elmëa. Pim ngönënöt ten ök yaan kaar omën naröak mosut pël yewas pöt ök aan omën narö kat wiak kön wi kosang wasën utpetetakaan kama moöpënëak kent yaë.

²² Ten Yuta omnaröak epël yak. “Ni omën it ngolöpöt tenim itöök ëen pöt nim ngönten wa yaap wasënaat.” Ën ar Krik omnaröak epël yak. “Ni ngön nent ök aan pöta songönte tenim könötök ëwat sak pöt nim ngönten wa yaap wasënaat.”

²³ Pël yaketak ten Kristo këra yetaprak möön wel wia pöta songönte ök yaan Yuta omnarö pit kat wiak kaaö yaë. Ën omën muntarö pitta kat wiak, “Kön irikor ëak yak,” pël yewas.

²⁴ Pël yaëen omën Anutuuk pimëen yaö niwesaurö, Yuta omënre omën muntarö, tiar kön wiin Kristo këra yetaprak möön wel wia pöta ngöntak Anutu pi ëwatre weëre kosangringëp pöt pet yaalni.

²⁵ Omën Anutuuk elmëen naröak kön wiin irikor yaë epëtak yangerakë omnaröa ëwatöt il yemowas. Ën omën Anutuuk elmëen naröak kön wiin wiapre kor yaë epëtak yangerakë omnaröa weëre kosangöt il yemowas.

²⁶ Karurö, ar ngaanëer Anutuuk yas niak pimëen niwesa pötak arim wakaimauten kön wieë. Omnaröak arim tekrakaan omën selap ëwatre weëre kosang yapinringörö pël naniwasën ëa.

²⁷ Pël ëaap omën yangerakë omnaröak ëwat wonörö pël yewas piporö Anutuuk yas niak ëwat yaningkën ëwatörö ëö yemongawis. Ën weëre kosang wonörö pël yewas piporö Anutuuk yas niak weëre kosang yaningkën weëre kosangringörö ëö yemongawis.

²⁸ Pël ëak omën omnaröak kön wiin omën pas yapin won irëak wëen omnaröa kaaö yaaurö Anutuuk yas yeniaan isaurö il yemowas.

²⁹ Anutuuk yang omnarö tiar pim ëöetak tiarimtok tiarimënt wak isnganëak pël elnia.

³⁰ Anutuuk tiar Yesu Kristooring öpenëak niulëa. Tiar piiring wë ëwatöt wak Anutuun kön yawi. Kristo puuk kaamök elniin Anutuuk tiarën, “Wotpilörö,”

pël yenia. Anutuuk tiarimëen yak ulmëen pi utpetetakaan kama niön kôlam sak wë.

³¹ Anutuuk tiar ngönëntak epël wia pôt ëëpenëak pël elnia. “Namp pi ërëpsawi ngön apënëak pôt Aköpëel ko wesak ap.”

2

Pool pi Kristo këra yetaparak möa pöta ngönte ök mëëa

¹ Karurö, nem ngaan Anutuu ngön këët ök niamëak wais arim naë wakaiman pötak ngön öngpökötre ëwatringöröa ya pöl neniaan ëaut.

² “Ne ngön munt nant nemangön, Yesu Kristo këra yetaparak möön wel wia pôt pëen ök memaat,” pël wesak waisaup.

³ Pël ëak wais wiapre korring wë ngönën wak isak niangönëak kas kön wiak reireë ureimaup.

⁴ Pël yeem nem ngön aöre ngönën ök niaaö pël eiman pôt omnaröa yaë pöl ar kön ngolöpöt önëak neniaan. Won, ne ök yeniaan Ngëëngk Pulöök kaamök elnëen pim weëre kosangöön itenaurö.

⁵ Omnaröa ëwatötön kat wia pötaan won, Anutu pim weëre kosang elnia pötaan ar piin kön wi kosang wasënëak ne wiapre korring wakaimaup.

Anutuu Pulöök ëwatöt yaningk

⁶ Ne omën Anutuu wëwëetak kosang sak wëauröen ëwatta ngönöt ök yeniak. Yang omnaröere omp aköröa ëwatta ngönöt naën. Pörö pit kö sëpnaarö.

⁷ Anutu pim ngön ëlëëp wiakaimaut nem war wesak ök yeniak epot ngaanëer kutömre yang won wiaan Anutu pimtë wakaimautak kopëta wes wiin wiakaimautök peene tiar kutömweri së ëwaatak öpenëak war wes yaningk.

⁸ Yang omp aköröak Anutu pim ëwat ëlëëp wieëa pöten ëwat nasën ëa. Pit ëwat ëanëen yok pangk kutöm Aköp, iere kasir pepap, këra yetaparak namöön ëan tapön.

⁹ Pit ëwat naën ëautak ne ngönëntak epël wia pöten ök yeniak.

“Omën omnaröak itaampööre kat wiire kön wi pël naënöt Anutuuk omën piin lup sant yaalmëauröaan kopëta wes wia.”

¹⁰ Ngön pipët ëlëëp wiautak Anutu pim Pulö wes mëen pöta songönte tekeri wes nina. Pöt Pulö pi omën poutë songönöt ëwatëpök Anutu pim yaauta songönteta ëwat wë.

¹¹ Tiar omnarö nampök nampë könöön ëwat naöngan. Pimënt kön pepapökëer ëwat öpnaat. Pöta ök omën nampök Anutuu könöön ëwat naöngan. Pimtë Pulöökëer ëwat wë tekeri yewas.

¹² Anutu pi yang omnaröa könö tiar nangingkën ëa. Pi tiar pim omën ompyaut yaningk pöta songönten ëwat sëpenëak pim Pulö ningkën waut.

¹³ Ten Anutuu omën ompyaut yaningk pöta songönten omnaröa könötëaan ök neniaan. Ngëëngk Pulöök re nuulon omën Pulööring wëauröen ngönënta songönte tekeri wes yaningk.

¹⁴ Omën Ngëëngk Pulö naönörö pit Anutuu Pulöök ngön rë moula pôt korar wesak kat nawiin yaë. Ën Ngëëngk Pulö waurö tiarökëer pöta songönten ëwat wë. Pötaanök omën Pulö naönörö pit songönten yok pangk ëwat nasën ëëpnaat.

¹⁵ Omën Anutuu Pulö ningkën waurö tiar omën pout yok pangk kom ëëpenaat. Ën Pulö naönörö pit tiarim songönten ëngk ma e wesak pangk kom naën ëëpnaat.

¹⁶ Pöt pit Anutuu songönten köpël wë pötaanök. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Talëpök Anutuu könöön ewat wë?”

Talëpök pi omnantön ewat sèpnaan rë moulöpën?”

Omèn Pulö naönöröak yok pangk naën èëpnaatak tiar Pulöök rë nuulön Kristoë kön yawi pöl yeë.

3

Ngönën ya yamëngk piporö Anutuu ya omnarö

¹ Karurö, ne omèn Anutuu Pulö wauröen ök yamëëa pöl arën ök niamëak ök èen pangk naën èaut. Kristoë ngöntaan ar öngaaröa ök köpël wë. Pötaanök ne yangerakë omnaröen ök yamëëa pöl arën ök niaut.

²⁻³ Öngaarö pit kaömp kosangöt nanëmpan, kapa pëen nëmpnaat. Ar öngaaröa ök ngönënten köpël wëen yak ne ngönën öngpököt pëen ök niaut. Èn peeneeta ar wëwë ngaantakël wë. Pötaanök ngön öngpököt pangk ewat nasëngan. Ar arim karuröen kaaö èere neneren sërere ngön aö pël yeë pötak wëwë ngaantakël wë yangerakë omnaröa yaaul yeë pël pet yaalni.

⁴ Ar naröak, “Ten Poolëëro,” pël yaan naröak, “Ten Apolos pimirö,” yak. Pötaanök yang omnaröa wëwëetakël wë pël yeniaak.

⁵ Ar tol èen ten Apolos kom yaalni? Ar kön wiin Apolos puukëër kaöap Kristo pim ököp pël yaë ma? Ma Pool nookëër kaöap Kristo pim ököp pël yaë ma? Won, tenip om Aköpë inëen pëen yaauwaarök namp ya nentak kom è niulëen ya yamëngkën ar piin kön wi kosang wesaut.

⁶ Tiar ya lupöök nampök wet réak öpöt ngëntën nampök nön yati. Pöta ök ne wet réak ngönën ök niaan Apolos ènëmak ngarangk elnia. Tenip om pël èauwaar Anutuukëër kaamök èen këet yaarö.

⁷ Pötaanök ngëntöore nön ti pël yaë pöaar yapin wonaar. Èn kaamök èen këet yaarö pöpökëër yapinringëp.

⁸ Yangëntaupre nön yatiaup piarip kopëtalaar. Èn sum öpna pöt neenem ya yamëngkauta ökök Anutuuk namp nal mangkën öpnaat.

⁹ Tenip Anuturing ya yamëngkauwaar. Èn ar pöt Anutu pim ya lupö pël yeë. Pël èen pi ngarangk yaalni. Ar tenpimirö won.

Ngönënë ya omnarö ka ök yarëauröa ököro

Ar Anutu pim kaat pël yeë.

¹⁰ Anutu komre kolap elnëak pim yaatak neulëaup. Pël èen omèn ka ompyaut ök yarëaupök wet réak ök èak wap kosang panëët yewesir pöl nook wet réak ngönënta songönte ök niaut. Pël èen omèn muntarö yal menak wap pötë rangk ök yarë pöl narö peene arim naë ngönën ya yamëngk. Omèn peene arim naë ya yamëngk porö pit këëkë wesak ngönën ök niaö ngarangk elniip.

¹¹ Ne Kristo pim ngönte arën ök niaut. Pim ngön pöt ka wap weit wesira pötë ökök. Pötaanök omnaröak pöt ti olëak wap muntat yok pangk newesirën èëpnaat.

¹² Wap weë pötë rangk ka ök rapënëak naröak koolre siluwaare kël sum kësangring ompyaö pipot wak pël yeë. Èn naröak këra wiapötre perre koin teënt sak yaila utpet pipot wak pël yeë.

¹³ Pël èen omnarö tiarim neenem ya yamëngkautë songönöt tekeri sèpnaat. Akun kaöaöök Anutu pi tiarim ya mëneimautë këet esuwesök war wasèpnaat. Tiar pimëen ompyaö elmëeiman pöt koolre siluwaare kël sum kësangringötë ök nanikotön èëpnaat. Èn utpet elmëeiman pöt këra wiapötre perre koin teënt sak yail pötë ök es kot won sèpnaat.

¹⁴ Pël èen omèn narö wap weë pötë rangk ök rëen esuwesök nokotön èëpna porö Anutuu naëaan kangut öpnaarö.

15 Ën narö wap weë pötë rangk utpetatring ök rëen es kotön kangut naön ëëpnaat. Pël yaëen omën pörö es nokotön wëen Anutuuk omën pëenörö esuwesiaan kama wa ulmëen öpnaat.

Ingre mor saurö pit Anutu pim ngëengk tupët

16 Ar Anutuu ngëengk tupta ökörö. Pötaanök pim Ngëengk Pulö arim lupötë wë. Pöten ar köpël ma?

17 Omën namp pi Anutu pim tup ngëengk wesa pöt utpet wasën pöt Anutuuk kangiiir utpet mowasëpnaat. Pöt Anutuu tup pöt ngëengkët pötaanök. Pim ngëengk tup pöt ar tapörö.

Tiar ngönënë wotöököröen wak isak angan

18 Arimtok arimtë lupötön morök elmëengan. Arëkaan namp pimtën kön wiin yangerakë omnaröa ewatöt wak wë pël yewas pipop Anutuu ëöetak ewatëp pël sak öpënëak pöt yang omnaröa ewatöt kasëng menak wëen pitök piin kön irikor yaaup pël map.

19 Yangerakë omnaröa ewat pipot Anutuuk itaangkën kë wonöt pël yaë. Pipta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omën omnaröak kön wiin ewatringörö pël yewas piporö morök yaëen Anutuuk maan pitëmtë morök pötök utpet yemowas.”

20 Ën kaalak ngönëntak nenteta epël ya.

“Aköp pi yangerakë omnaröa ewatötön kön wiin pasut pël yaë.”

21 Pötaanök arëkaan naröak ngönënë wotöökörö komre kap ëak wak isak anganok. Omën pout arimtëëtök.

22 Pool neere Apolosre Pita ten pourö arimorö. Ën yang epërere öp wëautere wel yawiautere omën peene wia epotere ënëmak orööpnaat pipot pout arimot. Anutuuk arimëen yaö ëaut.

23 Ar pöt Kristoëerö, ën Kristo pöp Anutuup.

4

Aköp pimtök pim ya omnaröa wëwëat kom ëëpnaat

1 Ar ten ngönënë wotöököröen kön wiin Kristo pim inëen wë Anutuu ngön kë ngaanëer ëlëëp wiakaima pöt ngarangk ëak ök yaaurö pël sëp.

2 Pël ëen ngarangköröa ngön kosangët epël wia. Ngarangkëp pim ya mena pöt këëkë wesak ngarangk ëëp.

3 Ne pöt, arök ma omën munt naröakta ya Anutuu nena pöt wël elnëenë pötaan ne kön selap naëngön. Pöt omnaröa wël yaë pöt pasut. Nemptokta nem yaaut wël naëngön.

4 Nemptok nem yaauten kön wieë utpet nent nokoirën yaaup. Nook nemtën pël aan pangk naëpan. Aköpökëer nem yaaö pöt wël elnëëpnaat.

5 Pötaanök akun Anutuu wia pöt naaröön wiaan omnaröa wëwëat kom ëengan. Ënëmak Aköpë waisëpna akun pötak pi omën koutak ëlëëp wia pöt wak ëwaataak wiak omën tiarim könöök kent kön wia pötta tekeri wasëpnaap. Pël ëak Anutuuk omnarö tiarim yaaut kom ëak neenem yaautë kangut nimpnaat.

Korin omnaröak pitëmtën wak isak aimä

6 Karurö, ne ngön pipët ök yeniem ar kaamök elniipënëak ten Apolos tenpimtë songönte ök yeniak. Pël ëak ngön ngönëntak wia pipot ilap riinganëen tenpim ënëm ëenëeten kent yaë. Pötaanök ar naröak kom ëak ngönënë wotöökörö nampön wak isak ëak nampön wak irëak angan.

7 Karurö, ar muntarö il wesak ngönënë wotöökörö yok pangk kom ëen ma? Won. Anutu pimtök omën pout yaningk, arimtok naön. Pötaanök Anutuuk

omèn pout yaningk pöten ar tol èèn arimtèn kòn wiin nangingkèn koröp oröön arimtèn wak yawis?

⁸ Elei, ar arimtèn kòn wiin lupötè ngönèn peö èak wè. Ar arimtèn kòn wiin Anutuü omèn ompyaö pout wak pim èöetak kaö sak wè ten il yaniwas pèl yewas. Won, ar kaö nasèn wè. Pèl èaap nem kentöök ar pèl èak wè pöten kent yaè. Pèl kaö sak wèan talte ten kaamök elniin arring kaö sak öpen.

⁹ Ne epèl kòn yawi. Kristo pim ngön yaaö omnarö ten Anutuuk kot niwesak omnaröa iri yanuulè. Ten yang ngarangköröa omnarö ngön yaatak ulmèak weletaan yaö elmèèn wè pöröa ök. Pèl èèn enselre omèn pourö tenèn it top yaalni. Ne kòn wiin Anutuuk ten pèl èènèak yanuulè.

¹⁰ Ten Kristoè ngönte ök yak pötaan omnaröak tenèn kòn wiin kopèl waswas yaaurö pèl yaè. Èn ar Kristook yal menak wè arimtèn kòn wiin èwatingörö pèl yaè. Omnaröak tenèn kòn wiin wiapre kor yaaurö pèl yaè. Èn arimtok arimtèn kòn wiin weère kosangringörö pèl yaè. Pèl èèn omnaröak arèn wak isak yeem tenèn wak irèak yaaurö.

¹¹ Ngaanèer ngöntök èauröak om ngöntök è imeè iire kaömpre poè koröp poutön ngöntök èeim wè. Pèl yaèèn omnaröak yanimöön kan yeem oröptak lenèak yeè?

¹² Pèl yeem ten kèere kaömp koirènaak yak tenimtè morötök kèlangön kat wiak ya yamèngk. Omnaröak tenèn ökre was yeniaan kangiiir ompyaö wesak yemak. Pitök utpet yaalniin kangiiir utpet naalmèèn yeè.

¹³ Pit utpet wesak yeniaan kangiiir wiap yaalmè. Ten yang èl epotè omnaröak wa irman yaniwesaurö. Pitök tenèn kòn wiin utpet panèerö pèl yaniwas. Tenèn pèl elnieimauröak peeneeta tapèl yaalni.

Pool pi Korin omnaröen pim yaaul èèpènèak mèèa

¹⁴ Ne ar èö sènèèn ngön pipot neniaan. Ar nem ruurö yak yaköm èèn kòn tektek sènèak ök yeniak.

¹⁵ Ar Kristook yal menak wèèn omèn selap pan ngarangk elniipènèak yaè. Pèl èaap ar pep selap won. Nemènt kopètapök ngön ompyaut ök niaan Yesu Kristook yal mangkèn arim pep saup.

¹⁶ Pötaanök ne ke urak epèl yeniak. Nem yeè pöl èeè.

¹⁷ Ar nem yeè pöl èènèak Timoti arim naè wes mèèn yewais. Ngönèntaan pi nem ru panè sak wè ya ompyaö yamèngkaup. Puuk nem Kristook yal menak wè omnant yaaö pöten arim kònöt ngolöp wes nimpnaat. Kristook yal menak èpena ngön pöt nè ka poutè ingre mor sauröen ök maim wè.

¹⁸ Ar naröak neen, “Pi eprek newaispan,” pèl aimeè kölokkölok eim wè.

¹⁹ Pèl èaap Aköpök kòn wiin pangk èèn pöt peene tapèt arim naè waisumaat. Pèl èak pitèm kölokkölok ngön yaaö pötaan ngön naèngan. Pitèm omnant yaautè songönöt tekeri wasèn ar pit weère kosangringörö ma won pöten itaampunèèt.

²⁰ Anutu pim wa ngaöök nimèèn wè pöta songönte ngön pèèn yaaut won. Pöt weère kosangring wè Anutuü ngönta ènèm yaaut.

²¹ Ar taltaan kent kòn yawi? Utpet èeim wèèn ne pèsementring waisumaaten kent kòn yawi ma ompyaö wèèn lup sant elniak mayaaptaring waisumaaten kent kòn yawi.

5

1 Ne ngön nent omnaröak epël yaan kat yawi. Arim tekarak öngre omp wêwê utpet nent ngönën köpëlöröakta naën yaaut oröak wia. Omën nampök pim pepapë öngöp wak wê pël kat yawi.

2 Omën utpet pöt oröak wiaan ar tol één arimtën wak yawis? Pöt pangk naën. Ar utpet oröak wia pötaan yaköm kön wiak omën pipop arring öpanëen waö ë mëëne pöt ompyaö.

3 Yaap, ne arim naë won kamaarek wê. Ën nem könö pöt arring wê. Pötaanök ne arim naë wêa ëëma pöl omnampë utpet ëa pöt kat wiak kom ëak epël yeniak.

4 Ar tiarim Aköp Yesu Kristo pimorö pël kön wieë wa top yaëen nem könö arim naë wiaan tiarim Aköp Yesu Kristo pim weëre kosangö nimpnaat.

5 Pël één ar omën pöp Setenök këlangön menak pim wêwê ngaante won wes olaan Anutuuk akun kaöaöök Aköp Yesu pim tekeri sêpna pötak pim lupmer kama öpnaan waö ë mëë.

Pool pi Korin omnaröen omën utpetap waö ë mëëpënëak mëëa

6 Omën utpet pöt om wiaan arimtën wak isak yak pöt pangk naën. Ngön nokoli epëten ar köpël ma? “Pol pëwëö repak kot nent oröak yaapötë sëen pout kakam ëëpnaat.” Pöta ök utpet arim naë wia pötak ar pourö utpet niwaspanëen ngarangk këëkë ëëë.

7 Ar pöt utpet wonörö. Pötaanök pol pout kakam ëëpanëak pëwëö ti yemoolak pöl omën pöpë utpetatök ar pourö utpet niwaspanëen pi waö ë mëë. Anutuuk ar mait elniak arim utpetat won sêpënëak Kristo sêpsêp ket ëak möa. Pötaanök arta utpet ëënganëen omën pöp waö ë mëë.

8 Yuta omnaröa ketre saunat wa moolëak Anutu pim mait elmëa pötaan yoöre ërêp yamëëa pöl tiar utpet pout kasëng menak kölam wê ngön këët apa.

9 Ne pep newer wet réak epël retëng ë ninaut. “Ar omën öngre omp wêwëat utpet yaë piporö kasëng meneë,” pël niiaut.

10 Ne omën piporöen kön wieë omën ngönën köpël wê öngre omp wêwëat utpet yaaöre keimön yaaö, këkain yaaöre Anutu pim urtak omp ak kaarörö ngëëngk yewesa pörö kasëng mampun pël newasën ëaut. Ar ngönën köpëlöröaring ngöntre kar naën yeëan talte yang epër yok pangk sêp wasën.

11 “Ar omën namp pimtën, ‘Ne ngönën wak wê,’ pël aimeë arën, ‘Karurö,’ pël niain wê öngre omp wêwëat utpet ëëre omnantön war ë, Anutuu urtak omp ak kaarörö ngëëngk wasööre omnaröen ökre was maö, i ngaat nak kön irikor ëëre këkain ë pël yaë ke piporö kasëng mampun,” pël kön wiak retëng ë ninaut. Kot nenteta piiring kaömp ngawi ëëngan.

12-13 Nook ngönën wonöröa wêwëat yok pangk kom naëngön. Anutuukëer pël ëëpnaat. Ën ar ingre mor sauröakëer arim wêwëat yok pangk kom ëënëët. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën utpetap arim tekraakan waö ë mëë.”

6

Ngönën kat wiauröak nener ngön yaatak ulmëëngan

1 Ar ingre mor sauröa naëaan omën namp pim karipëen ngön wieë ar keker elniak ngön yaatak moulmëëpënëak pöt yang ngarangk ngönën wonöröa naë yok pangk sêpën ma? Won. Pi Anutuu omën sauröa naë së moulmëën kom ëëp.

2 Ënëmak akun kaöaöök Anutuu omën saurö tiarök yanggerakë omnaröa wêwëat yok pangk kom ëëpena pöten ëwat wê. Ar ënëmak yanggerakë omnaröa wêwëat kom ëënë pöt kot wia epöökëer yok pangk kom ëënëët.

3 Tiarök enselöröa wewëatta yok pangk kom eëpena pöt ar ewat wë. Yaap, tiar ya kaö pipët mëmpenaarö. Pötaanök yangerakë wewë epëtaan kom eëpena pöt kotte.

4 Pötaanök ar ingre mor sauröa naë yangerakë omnantëen ngön wieëa pöt tol ëënak ngönën won arim ewat pöröen pitök kom eëpën yemak?

5 Ne ngön pipët ar kat wiak ëö sënëak ök yeniak. Arim naëaan ewat omën namp karaar kom eëpnaap won ma?

6 Wë koröppe. Pël ëaap ngönën kat wia nampök karip ngönën wonöröa naë ngön yaatak ulmëen ya yamëngk.

7 Arim nener ngön yaatak yaulmë pötak arim ngönëntakë wewëat wak yeira. Omnarök ar utpet niwasöore arimot këkain ë pël yaëen kangiiir naalmëen ëënë pöt yok pangk.

8 Pël ëaap arimtok omën naröaan utpet mowesak këkain yeë. Pël yeem ingre mor sa arim karuröaanta tapël elmëak utpet panë yaalmë.

9 Omën utpet yaaurö Anutuuk wa ngaöök nemomëen eëpna pöten ar ewat wë. Ar omën epotön köpël eëngan. Omën öngre omp nga yaaöre Anutuu urtak omp ak kaaröro ngëëngk yewesa, öngre omp wewëet utpet yaaöre omp nampök namp ëöaat yaalmëaö,

10 këkain yaaöre omnantön war yaaö, i ngaat nak kon irikor yaaöre utpet wesak yaaöre omnarö möak këkain yaaö utpet ke pilörö Anutuuk wa ngaöök nemomëen eëpnaat.

11 Ngaan ar narö pi tapël wakaimaurök peene Aköp Yesu Kristook yal yemangkën tiarim Anutu pim Pulöök i niirak arim utpetat won wes nuulaan wotpil sak pimtëen yaö sak wë.

Ompyaö wë Anutuu yapinte wak isak apa

12 Ar narök epël yak. “Omnant pout yok pangk eëmaat,” pël yak. Pöt yok pangk yaketak omën nantök ar pangk kaamök naalniipan. Neenta, “Omën pout yok pangk eëmaat,” pël amaatak omën nent kaö sëen inëen elmëëngönëen pël naëngön.

13 Ar narök epël yak. “Kaömp pöt yaatakëët yak nëen yaatak yes. Ya epët kaömpötëët,” pël yak. Pöt yok pangk yaketak Anutuuk piptepar won wasëpnaat. Ën möönre koröp epö öngre omp nga yaaö pötë yaö wonö. Tiarim möönre koröp epö Aköpë inëen elmëëpënëak yaö ëau. Aköp pi tiarim möönre koröp epöökë pepap.

14 Anutuuk Aköp weletakaan wal ë ulmëaupök tiarta tapël pim weëre kosangöök wal ë niulëepën sa.

15 Arim möönre koröp pipot Kristo pim koröp lup nant ar pöt ewat wë. Ar kön wiin arim möönre koröp wak öng kan pas yaaupring erën ëen pangk eëpën ma? Pël naëngan, won pan.

16 Omp namp öng kan pas yaaupring erën yaë pöp pi öng pöpring koröp kopëtaö yeö ar pöten köpël ma? Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Piarip pouwaar erën ëen koröp kopëtaö pël eëpnaat.”

17 Ën namp Aköpring yal ëak wë pipop piiring könre lup kopëtemer sak wë.

18 Öngre omp nga yeë pippel sëp weseë. Utpet muntat omnarök yaë pipot pitëm koröpöt utpet newasën yaë. Ën namp öngre omp nga ëak pöt pimtë koröpöt utpet wasëpnaat.

19 Arim koröp pipö Ngëëngk Pulö pim ngëëngk tupët pöt ar köpël ma? Anutuuk Pulö arim lupötë ulmëen wë. Arim koröp pipö arimtëö won, Anutu pimö.

²⁰ Puuk sum kësang elniak ar utpetatë öngpökaan kama wak pimëen niwesa. Pötaanök ar ompyaö wë pim yapinte wak isak aë.

7

Öngre omp yaauta ngönte

¹ Arim ngön neen pepeweri pëel neean pöt ne kangir ök niamaan kat wieë. Omën namp omp tek öpna pöt ompyaö.

² Pël ëenëetak öngre omp nga yaaut kësang wia. Pötaanök pötak wer niöpanok ompörö neenem öngöp wak wëen öngöröeta neenem ompöp wak öne pöt ompyaö.

³ Ompöpë koröp pipö pim öngöpëö. Pötaanök keimön elmëëpan. Ën öngöpë koröp pipö ompöpëö. Pötaanök keimön elmëëpan.

⁴ Pöt tol ëen? Öngöp pimtök pim koröpö ngarangk naën, pim ompöpök pël yaë. Tapël ompöp pimtök pim koröpö ngarangk naën, pim öngöpök pël yaë.

⁵ Öngre omp weëaurö ar nener koröp keimön elmëëngan. Om Anutuun ök manëak wet rëak ngön ë kat men ëak akunet om wiaan arim koröp keimön ëënë pöt yok pangk. Pël ëen akun pöt pet irën Setenök morök elniin arim koröp ngarangk naën wë öngre omp nga ëënganëen kaalak erën ëen.

⁶ Ar öngre omp ëënëak yeniak pöt ne kosang wesak neniaan. Ar pël ëënë pöt yok pangk pël yeniak.

⁷ Nem kentöök ar pourö nem ök tek önëak kent yaë. Pël yaëetak Anutuuk elniin narö öngre omp wak wëen narö tek wë. Pi tiar pël ëëpenëak weëre kosangöt kom ëak narö nant narö nant yaalni.

⁸ Öngre omp tekre kapirörö ne arën ök niamaan kat wieë. Ar nem ök tek önë pöt ompyaö.

⁹ Pël ëenëetak arim koröpöökë wëwëat ngarangk naën yeem öngre omp ëënë pöt ompyaö. Koröpöökë kentre kaurat kaö sak ngep elniipna pöt pangk naën. Pötaanök öngre omp ëënë pöt ompyaö.

¹⁰ Öngre omp weëaurö, ne arën kosang wesak ök niamaan kat wieë. Ngön epët nook won, Anutu pim këm ngönte. Öngöp pi pim ompöp sëp waspan.

¹¹ Ma yok pël ëak pöt om öp. Won ëen pöt pim ompöp kaalak koirak lup kopëtemer sak öp. Ën ompöp piita pim öngöp wes mëëpan.

¹² Öngre omp muntarö, nem arën ngön niama epët Aköpëët won, nemtëët. Omp ngönën kat wia namp öng Kristoon kön wi kosang newasënëp koirën piiring öpënëak kent yaëen pöt wes mëëpan.

¹³ Ën tapël öng ngönën kat wia namp omp Kristoon kön wi kosang newasën nampning wëen piiring öpënëak kent yaëen pöt wes mëëpan.

¹⁴ Pöt tol ëen? Öng ngönën kat wia pöpëen Anutuuk omp Kristoon kön wi kosang newasënëp yaö elmëa. Tapël omp ngönën kat wia pöpëen Anutuuk öng Kristoon kön wi kosang newasënëp yaö elmëa. Pël naën ëa talte piarpim ruurö Anutuu ëöetak kölam nasën ëëpën. Pit Anutuuk pimëen yaö wesa.

¹⁵ Ën ngönën köpël öng ma omp nampök pim weëaup sëp wasëpënëak yaan pöt ngönën kat wia pöpök il newariipan. Anutuuk tiar mayaaptak öpenëak yaö niwesa. Pötaanök nga elpanök ngönën köpëlëp sëp wasëpënëak yaan ngönën kat wiaup yok pangk kat mowiin sëpnaat.

¹⁶ Öngörö, arim ompöröak sëp niwasëpënëak yaan il mowariak kaamök elmëen Kristo pim naë rë olaan kama öpna pöten ar köpël wë. Tapël

ompöröeta, arim öngöröak sêp niwasêpênêak yaan il mowariak kaamök elmêen Kristo pim naë rê olaan kama öpna pöten ar köpêl wê.

Anutuuk yas niaan wakaiman pöl öpa

¹⁷ Om ar pourö Anutuuk arim wêwê önêak yaö elniin wakaiman yas niaan pim naë rê olêak wêaö pötak wakaiman pöl weë. Ngön pipêt ar ka poutê ingre mor sauröen kosang wesak ök niaim wê.

¹⁸ Namp Anutuun yaö êak pim koröp kaut moilên wêen Anutuuk yas mêea êen pöt pim ila pöt ngep êepnaaten kön wiipan. Ên namp nailên wêen Anutuuk yas mêea êen pöt ilêpnaaten kön wiipan.

¹⁹ Koröp kaut yailaut ma nailên yaaut piptepar om pastepar. Anutuu ngön kosangta ênêm êepena pötaar omên kêet.

²⁰ Anutuuk yas niaan pim naë san pötak wakaiman pöl weë.

²¹ Ar inêen êeim wêen Anutuuk yas niaa êen pöt wil niulêepnaaten kön selap êenganok. Arim wil niulêepnaata kan nent oröön pöt pöök seë.

²² Inêen wê ma won pöten kön selap naên êepenaata songönte epêt. Omên namp inêen wêen Aköpök yas mêea pöp puuk wil moulmêen pimêen yes. Ên namp inêen won wêen Aköpök yas mêea êen pöt Kristoê inêenêp pël yes.

²³ Anutuuk ar sum kaö elniak utpetatê öngpökaan kama niwak pimêen niwesaurö. Pötaanök omnaröa yaautê ênêm êenganêp pim ênêm seë.

²⁴ Karurö, omên pourö tiar Anutuuk yas niaan pim naë san pötak wakaiman pöl piiring öpa.

Ongre omp tekre kapiröra ngönte

²⁵ Ne öngre omp teköra ngönte ök niaamaan kat wieë. Ngön epêt Anutuuk ök nenêaan, nemtok kêsangên elnêak weëre kosang nangkên nem ngön kêet ök yeniak epêten yaap pël wasênêet.

²⁶ Ne kön wiin akun eptak kêere ngaat oröak wia pötaanök peene wê epêl önê pöt ompyaö.

²⁷ Öngre omp êaurö pöt nener wes mêenêak kön wiinganok. Ên öngre omp naên wê pöt pël êênêeten kön wiinganok.

²⁸ Omp tekörö ar öng önê pöt saun won. Ên öng tekörö ar omp önê pöteta saun won. Om öngre omp êak wêen pöt könömöt arim naë orööpnaat. Pötaanök orööpanêen tek önê pöten kent yaë.

²⁹ Karurö, nem yeniak pöta songönte epêt. Tiar yang eprek öpenêak akun niwia pöt pet irêpênêak temanöm yes. Pötaanök akun kot êptak ar öngre omp êauröak teköra ök sak weë.

³⁰ Ên ingre ya ilak yaauröak pël naên koröp oröak weë. Êrêpsawi yaauröak won koröp oröak weë. Omnant sum yaauröak omnant wonöra ök sak weë.

³¹ Yangerakê omnantêen ya kaö yamêngkauröak pötêen kent naên yaauröa ök sak weë. Yangerakê omên pöt teent kö sêpnaat. Pötaanök tiar pipotön kaö wesak kön selap êengan.

³² Ar omên pasutêen kön selap naên êênêeten ne kent yaë. Omp tekörö pit Aköpök itaangkên ompyaö sêpna yak pim yaataan kön yawiaurö.

³³ Ên omp öngringörö pitêem öngöröak itaangkên ompyaö sêpna yak yangerakê omnantêen kön yawiaurö.

³⁴ Pit Aköpê omnantre yangerakê omnant pouteparêen kön yawiaurö. Ên öng tekre ulwasörö pit pitêem koröpre lup pöt kölam sêpênêak kön wieë Aköpê yaataan kön yawiaurö. Ên öng ompringörö pitêem ompöröak itaangkên ompyaö sêpna yak yangerakê omnantêen kön yawiaurö.

³⁵ Nem yeniak pipët arim yaaut kan wariak neniaan, kaamök elniipënëak yeniak. Nem kentöök ar wotpil wë Aköpëen yak weë ngentiak pim yaat mëmpunëak kent yaë.

³⁶ Ën omp namp pim koontup kaö sak omp öpna salëpök nga ngentiipënëak kön wiin pangk naën ëen pöt lup kaip tiak omp mampënëak kön wiin pangk ëen omp mës mampna pöt utpet nasëpan.

³⁷ Ën omën namp pim könöök koontup tek öpënëak kön kosang wiak pöt pangk pël ëëpnaat.

³⁸ Nem yeniak pipta songönte epët. Omën namp pim koontup omp mampna pöt ompyaö ëëpnaat. Ën namp pim koontup omp nemangkën ëen tek öpna pöt ompyaö pan ëëpnaat.

³⁹ Öng namp pim ompöp öp wëen sëp wesak muntap koirëpna pöt pangk naën. Ën ompöp wel wiin pim omp kent kön wiipna namp yok pangk koirëpnaat. Pöt kontak won, Aköpön kön wieë pël ëëpnaat.

⁴⁰ Pël ëëpnaatak nemtë könöök, pim ompöp wel wiin pimënt öpna pöt pi ompyaö pan öpnaat. Ne kön wiin Anutu pim Pulöök kön pipö tekeri wes nangkën yeniak.

8

Animaut omp ak kaaröröaan kiri ar yaauta ngönte

¹ Ne omp ak kaaröröaan kiri ar yaauta ngönte ök niamaan kat wieë. Arök, “Ten kön wiin omnantë songönötön tiar pourö ewat wë,” pël yak. Pël yaketak ne epël yeniak. Tiar omnantë songönötön ewat wë pël apena pöt tiarimtën wak isak apenaat. Pël apenaatak tiar neneren lup sant elmëëpena pöt lup kosang sëpenaat.

² Omën namp kön wiin pi omnantë songönte ewat wë pim ëwatten wak isak yaan pöt pi këëkë ewat nasën wë pël apenaat.

³ Ën namp pi Anutuun lup sant elmëëpna pöt Anutuuk omën pöpön ewat sak pimëen wasëpnaat.

⁴ Ar animaö omp ak kaaröröaan kiri ar ëaut yok pangk nëmpen ma won pöten pëël yenëak. Arim, “Omp ak kaar omnaröak ket ëa pörö kë wonörö,” pël yak pöt yaap yak. Ën, “Anutu kopëtap këëp, muntarö won,” pël yak pöteta yaap yak.

⁵ Kutömweriire yangerak omën kaöarö kësang omën naröak pitën, “Anutu” pël yamëëaurö wë. Omp ak selap omën ngönën wonöröak ngëëngk wesak yaya yamëëaurö wë pöt yaap.

⁶ Pël ëaap Anutu kopët namp wë. Pöp tiarim Pep panëëp. Puuk omën ël epot pout ket elniin pim inëen elmëëpenëak wë. Ën Aköp kopët namp wë. Pöp Yesu Kristo. Puuk omën ël epot pout ket elniak wëwë kosangët ningkën wë.

⁷ Ar pourö, “Omp akörö kaarörö,” pöt këëkë ewat nasën wë naröak ngaan omp ak kaaröröaan kiri ar eimaö pöten kön wiak kaömp yenam kaömp pöt omp ak kaaröröaan kiri ëaut pël kön wieë yen. Pël ëak arök, “Yok pangk nën ma won?” pël ëak kön selapring yen pötak arim lupöt utpet yaniwas.

⁸ Kaömp yenaare won pötök kaamök elniin Anutuu naë nasëngan. Tiar kaömp omp ak kaaröröaan kiri ëaut nanën ëëpena pöt Anutuuk tiarën itenak utpetarö pël newaspan. Ën kaömp pöt nëmpena pöteta puuk itenak ompyaürö pël newaspan.

⁹ Om këëkë ngarangk ëëë. Arök, “Ten kaömp omp ak kaaröröaan kiri ëaut nëna pöt yok pangk,” pël yewas. Pël yeëetak omën kaömp pöten, “Yok pangk

nën ma won?" pël kön selap yaë pöröak ar pël yaëen itenak tapël èen pötak pitëm lupöt utpet mowaspanëen ngarangk èëë.

¹⁰ Omën kaömp omp ak kaaröröaan kiri äautön, "Num ma won?" pël kön selap yaë pöpök itaangkën ar, "Omp akörö kaarörö," pël yewas pörö nampë ngönën tupta kakaati sé yenën pi tol èëpën? Piita kaömp ke pilöt yok pangk nempnaat wesak arim ènem èak kaömp pöt nëen pötak pim lupmer utpet wasëpnaat.

¹¹ Arim, "Omp akörö kaarörö," pël yewas pötaan omën pöten kèèkè wesak kön nawiin yaë pöp pim lupmer utpet sèpnaat. Ngönën kat wia arim kar pöp Kristook pi utpetetakaan kama öpënëak wel wia.

¹² Ar ngönën kat wia arim karuröen utpet pipël elmëak pitëm lupöt utpet yemowas pipët Kristoonta utpet yaalmë.

¹³ Pötaanök nem kaömp ke pilöt yena pötak nem karipë lupmer utpet yemowasën pöt animaut sasa nanëngan, pi utpet sèpanëen.

9

Pool pim ya yamëngkautaan sum naön pötaan èrëpsawi ëa

¹ Anutuu yaat nem mëmpëak kent yeë epët omën nampök il newariipan. Ne tiarim Aköp Yesu Kristo pim ngön yaaö omnamp piin itenaup. Nook pim yaat mënautaan ar piin kön wi kosang wesak wë.

² Omën narök neen, "Pi Aköpë ngön yaaö omën wonöp," pël ya. Pël yaatak arök pöt neen, "Pi ngön yaaö omnamp," pöt éwat wë. Pöt nook pim ngönte ök niaan kön wi kosang wesak wë pötaanök. Arim wëwëetak ne Aköpë ngön yaaö omnamp pöt pet yaë.

³ Omën nemëen kaaö ngön ya pöröen kangiiir epël yemak.

⁴ Nem arim naë Anutuu yaat yamëngkaö pötaan arim naëaan iire kaömp öma pöt pangk naën ma?

⁵ Aköpë nangaröere Pitaare ngön yaaö muntarö pit pitëm öngörö mësak yesaurö. Ne yok pangk pël naëngan ma? Pangk pël èëmaap.

⁶ Elei. Ar kön wiin ten Panapas tenpimënt arën ngönën ök yeniem kaömpre omnantë waurat pangk èen ma? Tenpimtok pël èëna pöt pangk naëpan.

⁷ Nga omnarö kaömpre ngaë omnant pitëmtë monatök naöpan. Èmre ya yaurö pitta kèët oröön yok pangk nempnaat. Pol purmakaö ngarangk yaurö pitta yok pangk kapa kolapöt kolak nempnaat.

⁸ Ngön pipët omnaröa kön pëenëëtök naën. Pipta ngönte ngönëntakta wia.

⁹ Anutu pim ngön kosangët Mosesök epël ëa. "Pol purmakaöp ya kaamök elniak korupait tööpënëak ing samsam yeem nempënëak yaëen këmët il mowariingan." Anutu Mosesën ngön mëëa pipët pol purmakaöröaan pëen nemaan ëa.

¹⁰ Won. Anutuuk ten pim ya omnaröaanta kön wiewë ngön pipët Mosesën ök maan retëng ëa. Omën ya yamëngkaupre kèët oröön yewaup piarip köp sèen nant öpënëak kön wiewë ya mëmpna pöt yok pangk.

¹¹ Tenök arim lupöt kosang sënëak ngönën ök niaim wë. Pötaanök arök kangiiir koröpöökë kaamököt nimpunë pöt yok pangk naën ma?

¹² Ya omën muntarö koröpöökë kaamök pöt yemangk. Pötaanök ten wet rëak ya yamëngkaurö pit il yemowasën nimpunëët pangk önaat.

Pël èënaatak Kristo pim ngön ompyaut il wariinganëak pötön naën pas këlangön kat wiak ya yamëngk.

¹³ Ngönën omën Anutu pim tup kaëetak waur yaurö pit omnarök Anutuun yak kaömpöt wak wais wiin pötëaan nant yeö ar pöten éwat wë. Èn kiri ar yauröeta animaö kiri yemangk pötëaan yeö.

14 Pöta ök Aköp Yesuuk ten pim ngön ompyaut ök yaurö ar kat yawiauröak koröpöökë kaamököt ningkën önëak kosang wesak ök niaut.

15 Ne pöt, arök koröpöökë omnant nampunëak neniaan äaut. Peeneeta pël eëneak retëng naën. Won, ne omnantëen kimang neniangan. Kaömpötëen këen äak wel wiimëak yeem pöt arën kaömpëen neniangan. Ne arim naëaan omnant naön yaaö pötaan ërëpsawi yeë. Ën nem kentöök ar nenangkën yaëen pötaan ërëpsawi eim öma pöten kent yaë.

16 Nem ngön ompyaut ök ni yeë pötaan nemtën wak isak naëngön. Pöt Kristook ne pël eëmeak kosang wesak neeaut. Ne pim ngön ompyaut ök naën yeëan talte pim ya mëmpëak neeaut sëp wesak pötaan ya këlangön kaö eëm.

17 Ya pipët nem könöök yamëngkem talte sum ömaaten kent kön wiim. Pël eëmaatak ya pipët nem könöök naën, Aköpök epël eëmeak nangkën sum naön.

18 Pël äa pötaanök ne kangiir oröpöt yeö? Nem kangiir yeö pöt epët. Ngön ompyaut ök niak kangiir sumere omnant naön yaaup. Ngön ompyaut amëak ne kangiir sumere omnant yok pangk ömaat pël newasën yaaup.

Pool pi omën pouröa inëen sa

19 Ne omën pouröa inëen wonöpök nem könöök ngönën ök niaan omën kësang pan Kristoë naë rë olanëak ar pouröa inëen saut.

20 Ne Yuta omnaröa naë ya yamëngkem pitën ngönën ök maan Kristoë naë rë olapënëak pitëmtë yaaul yaaup. Mosesë ngön kosangta öngpök naönöpök omën pöta öngpök wëauröen ngönën ök maan Kristoë naë rë olapënëak pitëm yaaul yeem pim ngön kosangöt ngaarëk yewaup.

21 Tapël omën munt Moses pim ngön kosangta ënëm naën yauröa naë ya yamëngkem arën ngönën ök niaan Kristoë naë rë olanëak neenta Mosesë ngön kosangta ënëm naën yaaup. Mosesë ngön kosangta ënëm naënöpök Anutuu ngön kosangët wa noolaan, Kristoë ngönte ngaarëk yewaup.

22 Omën pitëm kön wi kosang yewesaut wiap, omnant eëpënëak kön selap yaë piporöa naë ya yamëngkem pitën ngön ök maan Kristoë naë rë olapënëak pitëm ök yesën omnaröak neen kön wiin wiapöp pël yewas. Omën pouröen ngönën ök niaan narö Kristoë naë rë olaan utpetetakaan kama niöpënëak arim ök saut.

23 Nem pël yeë pipët ngön ompyaut kaö sëen nemëntta këët ömëak yeë.

Anutuu omën këët öpenaataan weë ngentiipa

24 Ar omën epëten ewat wë. Ngasam yaaurek omën pourö nener il wasëpënëak pöömpö sëpnaat. Pël eëpnaatak wet rëak së yaö äaurek orööpna pöpök këët öpnaat. Pötaanök Anutuu omën këët önëetaan weë ngentieë.

25 Omën ngasam äak nener il wasëpënëak yaë piporö weë ngentiak koröpöökë këlangön yaaö pöten kön nawiin yaë. Pit omën lëngë sëpna pötëenta pël yaë. Ën tiar pöt Anutuu naëaan omën weë panë om wiakaim wiaapnaataan tapël eëpa.

26 Nemëntta pöömpö yaaupë ököp. Ne pöt leng eëmeak yaö äaurekën it kökö ngënal yesaup. Ne omën mor yamö pöpë ököp. Ne köntak namöön yaaup, kaëngk mööngönëak këëkë itnee yamöaup.

27 Omën namp ngasamtak muntapök il mowaspanëak pimtë koröpö weë yewas pöl utpet eëngönëak nem koröpöökë kentre kaur pöt ngep yaalmëaup. Nemtok ngönën ök niaim olëak kö sungönëak pël yaaup.

10

Moröktak wiap sënganëen ngarangk këëkë eëpa

1 Karurö, ne ar tiarim earö, Mosesring wakaimaurö, pitëm imautön engk ma e wasnganëen ök niamaan kat wieë. Anutu pi kepiltak kaka elmëak kanö pet elmëen pit seim i kaö Köp Môau olëak sa.

2 I yamëa pöta ök kepil pötak kaka elmëen i kaö ilën irë olëak sê Moses pim omën sa.

3 Pël ëen Anutu pim Pulöök kaömp tekeri wes mena pöt pit pourö në sa.

4 Iiteta Pul tapöök tekeri wes mangkën në sa. I pitëm në sa pöt kël Pulöök pet elmëa pöökaan yaaröön kolak neima. Kël pöökë yapinte Kristo. Iit kël pöökaan yaaröön nëen kaamök elmëeima pöl Kristook pit kan yesën pitring wë kaamök elmëeima.

5 Pël äautak pitëm tekrakaan pouröak utpetat ëeima. Pötaan Anutuuk këepöt kön mowiin yang mopöök wel wi won sa.

6 Pitëm naë omnant oröa pötök tiarën pepanöm yenia pël yaë. Pitëm ëa pöl tiar omnantön warre kaur ëenganëak pël yaalni.

7 Pitëm tekrakaan narö pitëm ëa pöl Anutuu urtak omp ak kaaröroaan ngëengk wesak yaya manganok. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omnanrö wel aisëeë iire kaömp nak wal ëak tan uröore ngasam paspas ë pël eima.”

8 Pit naröa ëa pöl tiar öngre omp nga ëënganok. Pit pël yaëen Anutuuk pitëmëen ya sangën elmëen omën kësang pan 23,000 ëak kët kopëtetak wel wia.

9 Pit naröa ëa pöl tiar Aköpön morök elmëengan. Pit pël yaëen kamal ngaaröak mëngkën wel wia.

10 Pit naröa ëa pöl tiar Anutuun kaaö ngön angan. Pit pël yaan Anutuuk pim ensel ngaap wes mëen mëngkën wel wia.

11 Omën muntaröak Anutu kasëng mempanëak pepanöm elmëepënëak omën pipot pitëm naë oröa. Akunet pet irëpënëak yaëen wë eporö tiarta kön tektek sëpenëak ngönëntak retëng ëa.

12 Pötaanök ar narö arimtën kön wiin isën tiarim earö il wesak wë pël yewas pörö ar wiap sak utpet ëënganëen ngarangk këëkë ëëë.

13 Morök ke nentere nent ar utpet ëënëak arim naë oröa pöt arimënt pëen won, omën pouröa naë yaarö. Pipot arim naë yaaröön ar yok pangk Anutuun kön kosang wiaan puuk kaamök elniin morökta weëre kosang pötak wa nuulaan wiap nasëngan. Won, ar moröktak wëen pi kaamök elniin weë sak tauanëët.

Anutuu ënëm yeem urmeraröa ënëm naëngan

14 Pötaanök, nem kar panëerö, ar omp ak kaaröroaan ngëengk wesak yaya yamëëaut kasëng meneë.

15 Ar könringörö. Pötaanök nem niama epët kat wiak kön wi pet ëëë.

16 Wain iit kelöntak lë mëak welaköt elmëak Anutuun yowe yamëëa pöta songönte tiar ëwat wë. I pipët Kristo pim i tiarimëen lë mëa pöt. Tiar wain i pöt yenem piiring lup kopëtemer sak wë. Ën kë pelak yen pöt, yenem pim möönre koröpö këra yetaprak möa pötak yal yeë.

17 Kë kopëtet wiaan tiar pourö yen. Pötaanök tiar selap pöröak erën ëak möönre koröp kopëtao pël sak wë.

18 Israel omnaröa yaautön kön wieë. Omën animaö Anutuun kiri yemangk pöta kaut yen piporö pit kiri ar yaautak Anuturing lup kopëtemer mowasëpënëak pël yaë.

19 Nem yeniak pipta songönte pöt tolëël? Ne, “Omp ak kaaröro pit kaöarö,” ma “Omnanröak pitëmëen kiri yemangk pöt kaöat,” pël yeniak ma?

20 Won, ne epël yeniak. Omën ngönën wonörö pitëm kiri yemangk pöt Anutuun won, urmeraröaan yemangk. Pël yaëen ar pitëmëen kiri mampöore pitring kaömp ngawi në pël ëënëëten ne kaaö yaë.

21 Aköpë i kelöntak yenauroak urmeraröaktakaan nëmpena pöt pangk naëpan.

22 Ar utpet pipot èënë pöt Aköp ya sangèn mongawisèn nimpënaat. Pi weëre kosangringëp, ar weëre kosang wonörö. Pötaanök pi ya sangèn mongawisngan.

Anutuun ping wesak maim öpa

23 Arök, “Tiar omèn pout yok pangk èëpenaat,” pël yak pöt yaap yak. Pël yaketak omèn poutök kaamök naalniipan. Arök, “Tiar omèn pout yok pangk èëpenaat,” pël yaketak omèn poutök kosang naniwaspan.

24 Ar arim omnant èënëëten kön wiinganok, arim karurö kaamök elmëënëëten kön wiewë.

25 Animaut uröm kaataakaan önë pipotön, “Epot omp ak kaaröröaan kiri elmëa ma won?” pël èak kön selap èënganëp neë.

26 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Yangerere yangerak omnant wia epot pout Aköpëët.” Pël wia pötaanök tiar yok pangk omèn pout nëmpenaat.

27 Omèn ngönën wonöröak ar pitring kaömp ngawi nënëak yas niak kaömpre animaut ningkën pötön, “Epot omp ak kaaröröaan kiri elmëa ma won?” pël èak kön selap èënganëp köntak neë.

28 Pël èënëëtak omèn namp nim naë öpnaapök animaö pötön, “Epot omp ak kaaröröaan kiri èaut,” pël ök niaan pöt pi utpet mowasën pim lupmer utpet èëpanëën nënganok.

29 Pipot nëën arim lupöt utpet sepanëën won, arim karipë lupmer utpet èëpanëak yeniak. Ar nampök epël an koröp. “Ne tol èën omèn animautön kön selap yaë pipopön kön wiak nanën èëm?”

30 Ne Anutuun animautaan yowe mëak yenën omnaröak nem yena pötaan utpet wesak neneapan.”

31 Pël aan ne epël yeniak. Ar iire kaömp nëëre omèn nant ë pël èënëak pöt Anutuun ping wesak aöök èën.

32 Yuta omènre omèn muntaröere ingre mor saurö wiap sëpanok pël elmëëngan.

33 Nem yeë pöl èëë. Nem omnant yeë epot omèn pourö kaamök elmëëmëak weë ngentiak yeë. Nemtëën naën, omèn pourö kaamök elmëën ompyaö sëën Anutuuk utpetetakaan kama moöpënëak yeë.

11

1 Ne Kristoë kanöök ing mësäak pim ök yeë arta tapël nem yeë epël èëë.

Ngönënë wa toptak ompyaö èëpenaata ngönte

2 Ar omnant nem niaul yeem ngön ök niaut taë wak wëën ne arën kön wiin ompyaö yaë.

3 Pël yeëetak nem kentöök ar epëtenta ewat sënëak kent yaë. Ompöröak öngörö ngarangk ëa. Kristook ompörö ngarangk ëa. Èn Anutuuk Kristo ngarangk ëa.

4 Tiarim yaal omp namp pim kepönö kör koëak wëën pöt omnaröak itenak, “Pi omèn munt nampë ikanöök wë,” pël ya. Pël yaatak omp namp ngönën tuptak Anutuun ök maöre pim ngönte tekeri wesak aö pël èëpna pöt pi omèn munt nampë ikanöök won. Pötaanök pël yeem pim kepönö kör koëëpna pöt utpet èak pim Kaöap Kristo ëö mongawisëpnaat.

5 Èn öng namp ngönën tuptak Anutuun ök maöre pim ngönte tekeri wesak aö pël yeem pim kepönö kör nokoëën wëën pöt omnaröak piin, “Ompöpë ikanöök naön wëa,” pël aan pim ompöp ëö mongawisëpnaat. Pöt öng kan

pas yaaö namp pim kepön epöt kat ë olëak wë utpet yaë pöl pim kepönö kör nokoëen wëa pötak utpet sak öng ke pöpë ök sèpnaat.

⁶ Öng namp pim kepönö kör nokoëen ëëpënëak pöt pim kepön epöt kat ë olap. Pël ëëpnaatak öng namp pim kepön epöt kat ë olaan omnaröak piin kön wiin, "Pi öng kan pas yaaö namp," pël wasën pi ëö kësang sèpnaat. Pötaanök öngörö pipël ëäk ëö sèpanëen pitëm kepönöt kör koëëp.

⁷ Ömpöp pi Anutu pim ök wë pim weëre kosangre ë rangi pöt pet yaë. Pötaanök pi Anutuu ök kaö sak wë pöt pet ëëpnaataan pim kepönö kör nokoëëpan. Ën öngöp pi ompöpë iri wë pöt pet ëëpnaataan pim kepönö pangk kör koëëpnaat.

⁸ Pöta songönte epët. Anutuuk ompöp ket ëëpënëak öngöpökaan kaut naön. Öngöpökëer ompöpökaan kaut wak ket ëa.

⁹ Tapël ompöp pi öngöpëen yak ket naën. Öngöpökëer ompöpëen yak ket ëaup.

¹⁰ Pël ëa pötaanök öngöp pi ompöpë iri wë pöt pet ëëpnaataan kepönö kör koëak öpnaat. Pël ëen pöt enselöröak pöten itaangkën ompyaö ëëpnaat.

¹¹ Pël ëëpnaatak tiar öngre omp Aköpë wëwëetak namp nerak naön, namp-namp kaamök ëäk wë.

¹² Nem yeniak pipta songönte epët. Anutuuk öng wetëëp ompöpökaan ket ëen kangüir pörekaan was peene wë epöök pöt öngöröak ompörö yawil. Omën pout Anutuuk maan örök wia.

¹³ Ar omën epëten kön wieë. Öngörö pitëm kepönöt kör nokoën wë omnaröa tekarak Anutuuök ök mapna pöt yok pangk pël yewas ma? Pël naëpan.

¹⁴ Tiarim wëauten ar ëwat wë. Omp namp öngöröa ök pim kepön epöt wali sèpna pötak omnaröak ëöak mapnaat.

¹⁵ Ën öngörö pit ngan ëp waliit pitëm kepönöt kör koëëpënëak Anutuuk menaurö. Pötaanök öng namp pim kepön epöt wali sèpna pöt ompyaö.

¹⁶ Omën namp ngön epët komun uröpna pöpön epël memaat. Ten Kristoë ngön yaaö omnaröere Anutuu ingre mor sa pourö epël pëen yaaurö.

Korin omnaröak Aköpë këere iit utpet wesa

¹⁷ Ar Anutuun yaya manëak wa top yeëan pötë ompyaö newasën, utpet yewesan. Pötaanök nem yeniak epët, arën kön wiin ompyaö won.

¹⁸ Ne wet reäk epël niamaan. Ar ngönënëen wa rongan yaëen arim tekarak komre kap yaaröa pël aan ne kat wiin yaap koröp yaarö.

¹⁹ Ne kön wiin komkap pipot pas naaröön, ar yangerakë omnarö yak arën ökre was elniin ngönëntak kosang yes pörö tekeri wasëpënëak yaarö.

²⁰ Arim ngönënëen wa top yeëan pötë Aköpë këet nënëak yeem irikor yeëan.

²¹ Ar epël yeëan. Kaömp nënëak Aköpön kön nawiin apre pap arim kaömp wak yesan pöt neenemot yenan. Pël ëäk narö iire kaömp kësang nak kön irikor yaëen narö këen wë.

²² Elei, ar pipël ëënëak pöt arim kaatë nënëetep won ma? Ma ar kön wiin Anutuu ingre mor saurö pipël elmëak ngöntök yaaurö ëö yemowas pöt pangk yaë ma? Arim yeëan pötaan tol niam? Kön wiin ompyaö yen pël niam ma? Won, pël naëngan.

Aköp Yesu pim ruurö këerë i elmëa

²³ Ne ngön ngaan Aköpë naëaan wa pöt niaut. Pöt epël. Aköp Yesuuk Yutasök piin ngaaröen kup mowia röök pötak kaömp nent wak

²⁴ Anutuun yowe mëak pelak epël ök mëëa. “Epët nem mësepët. Arimëen yak pëël elniak wel wiimaat. Neim önëël nem elniauten kön wieë neim önëët.”

²⁵ Pël mëak kaömp pöt nëen wain kelönte tapël wak yowe mëak epël mëëa. “Wain i epët sulöp ngolöpta nem iit. Wain i epetak ne wel yawiem nem iit olama pötaan Anutuu omnaröaring sulöp pöt kosang yewas pöt pet yaalni. Neim önëël nem elniauten kön wieë neim önëët.”

²⁶ Pël éaan ar këere i nënëël Aköpë wel wiauta songönte tekeri weseim wëen kaalak waisëpnaat.

Namp pi Aköpë këere iit utpet wesak pöt saun koirëpnaat

²⁷ Pël wia pötaanök omën namp Aköpë iire këët pas köntak nëmpna pipop Aköpë möönre koröpre i pöt utpet wasën saunaring ëëpnaat.

²⁸ Pötaanök ar këere i nënëak pöt wet rëak arim lupöt wa kom ëakök nën.

²⁹ Pöt namp pim lupmer wa kom naënrek Aköpë këere iit köntak nëmpna pöt pim saunaring nëmpna pötaan Anutuuk këlangön mampanaat.

³⁰ Ar pël yeëan pötaanök arim naëaan narö kësang weëre kosang won, yauman yaëen narö wel yawi.

³¹ Ën tiarimtok tiarimtä lupöt wotpil wesak wa kom yeëan talte Aköpök wa kom elniire këlangön nimpö pël naën ëëpën.

³² Aköpë tiarim lupöt wa kom yaalni pöt yang omnaröaring kö sënganëak këlangön yaningk.

³³ Pötaanök, karurö, ar Aköpë këere iit ngawi nënëak wa top yeem pöt neneren kor ëen pourö wais pet irënak ngës rë pël ëen.

³⁴ Ar këen panë ëen pöt arimtä kaatë nën, wa toptak utpet ëen kangut orö nireëpanëen.

Ngön muntat nemtok naë waisak ök niak ngan rë nimpaat.

12

Ngëengk Pulöök weëre kosang ke nentere nent yaningk

¹ Tiar ngönën yaat mëmpenëak Ngëengk Pulöök weëre kosang ke nentere nent yaningk. Karurö, ne ar pöta songönten këëkë ewat sënëak kent yaë.

² Ar ewat wë. Ngaan ngönën köpël wëen yang omp ak wëwëat wonörök wer niön pitëm ënëm seimaurö.

³ Ne epël niamaan kat wieë. Omën namp Anutuu Pulöök kaamök elmëen pöt, “Yesu sasa kö sëpën,” pël nemaan ëëpnaat. Ën namp Ngëengk Pulöök kaamök naalmëen ëen pöt, “Yesu pi Aköp,” pël nemaan ëëpnaat.

⁴ Pulöök Aköpë ngönën ya ke nentere nent mëmpenëak weëre kosang yaningk, Pul pö kopëtaöök.

⁵ Tiar Aköpë ya ke nentere nent yamëngk, Aköp pöp kopëtap.

⁶ Aköpë ngönën yaat mëmpena kan ke naöre naö wia. Anutu pöp kopëtapök tiar omën pourö neenem weëre kosangöt ninak ya pipot mëmpenëak kaamök yaalni.

⁷ Pulö pi ngönëntak ompyaö wesak öpenëak neenem weëre kosangöt kom ëak yaningk.

⁸ Namp pi Pulöök weëre kosang mangkën ngönën ewat kaö panë apnaat. Ën namp pi Pul tapöök weëre kosang mangkën ngönën öngpököt wa kotiak apnaat.

⁹ Namp pi Pul tapöök weëre kosang mangkën Anutuu yaat kosang mëmpnaataan kön wi kosang yewesautaring öpnaat. Ën namp pi Pul tapöök weëre kosang mangkën yaumanörö ompyaö mowasëpnaat.

10 Namp pi Pulöök weëre kosang mangkên ya it ngolöpöt mëmpnaat. Namp weëre kosang mangkên wetete ngön apênëak kön tektek mowasëpnaat. Namp weëre kosang mangkên Pulööre urmerarö pitëm yaautë songönte kom ëëpnaat. Namp weëre kosang mangkên këm ngön ngolöpöök ok aan kaip tiipnaat. Namp weëre kosang mangkên këm ngön ngolöpöök ok aan kaip tiipnaat.

11 Ya pipot pout mëmpenëak Pul kopëtapöök tekeri wes yaningk. Pël elniak pimtë könöök omën pourö neenem weëre kosangöt kom é yaningk.

Tiarim koröpö kopëtaö, kaut selap

12 Omnarö tiar tiarim koröpö kopëtaö. Ën koröpöökë kaut selap. Pël ëën pipot erën ëën koröp kopëtaö pël yaë. Pöta ök omën selap eporö Kristooring erën ëën kopëtap pël yaë.

13 Tiar narö Yuta omnarö, narö omën muntarö, narö inëen yaaurö, narö inëen naënörö. Pël ëaap tiar Anutu Pulöök wa niulëen möönre koröp kopëtaö yeö. Anutuuk pim Pulö ningkên tiar pourö pim Pul kopëtaö wak wëen tiarim lupötë wë.

14 Tiar ëwat wë. Koröpöökë kaut kopët nent won, selap.

15 Pötaanök ingesök tol ëak epël apën? “Ne mores won pötaan koröpöökë kaut won.” Pël aö omën koröp ëlö sëp wesak pëlëer së öpën ma? Pël naëpan.

16 Ën katëëpökta tol ëak epël apën? “Ne itö won pötaan koröpöökë kaut won.” Pël aö omën koröp ëlö sëp wesak pëlëer së öpën ma? Pël naëpan.

17 Koröp pouuk itöt pëen wëanëen tol ëak ngön kat wiipën? Ën koröp pouuk katöt pëen wëanëen tol ëak wot mööpën? Pël naëpan.

18 Anutu pi ëwat wë. Pim könöök koröpöökë kaut neenem öpnaarek mulmëa.

19 Koröpöökë kaö epot ke kopëtet pëen ëanëen koröp ëlö yok pangk wi naön ëan tapön.

20 Pël naën. Tiar pöt koröpöökë kaut selap pötök erën ëën kopëtaö pël yaë.

21 Itöök moresën epël nemapan. “Ni kaamök naalnëen ëëmëetak nemënt yok pangk ömaap.” Ën kepönöökta ingesën epël nemapan. “Ni kaamök naalnëen ëëmëetak nemënt yok pangk ömaap.”

22 Won, tiarim koröpöökë kaö nantön kön wiin kaöat won pël yewas pipot won ëëpena pöt ompyaö naön ëëpenaat.

23 Ën tiarim koröpöökë kaö nantön kön wiin pasut pël yewas pipot ompyaö wesak ngarangk ëëpenaat. Ën ëöaatta ompyaö panë wesak kör koëëpenaat.

24 Pël ëëpnaatak koröpöökë kaö nantön tiar itaangkên ompyaut pël yaë pipot kör nokoëen ëëpenaat. Anutu pimtök tiarim möönre koröpöt ket elniak kaö nantön utpetat pël yewas pipot puuk kön wiin ompyaö ëën kör koëëpenaat.

25 Pël ëëpena pötaanök tiarim möönre koröpöök komre kap pöt naën ëëpenaat. Kaö pout nener kaamök ëëpënëak ëaut.

26 Koröpöökë kaö kopët nent këlängön kat yawiin pöt pout këlängön kat wiipnaat. Ën kaö nent ompyaö wëen pöt pout ompyaö öpnaat.

27 Ar pöt erën ëën Kristo pim möönre koröpö pël yeë. Ën neenem wëwëetak pöt pim koröpöökë kaut pël yeë.

28 Pël yaëen Anutuuk pim ingre mor saurö tiarim naë ya omnarö epël ulmëa. Wet réak ngön yaaö omnarö ulmëa. Pöröaarek tektek ngön yaaurö, pöröaarek ré yemoulaurö, pöröaarek ya it ngolöpöt yamëngkaurö, pöröaarek yauman ompyaö yewesauröere omnarö kaamök yaalmëauröere ngarangk yaalmëauröere këm ngön ngolöpöök yaaurö pël ulmëa.

²⁹ Anutuuk pourö ngön yaaö omnarö pël naulmëen ëa. Pourö tektek ngön apënëak naulmëen, pourö omnarö rê moulöpënëak naulmëen, pourö ya it ngolöpöt mëmpënëak naulmëen,

³⁰ pourö yauman ompyaö wasëpënëak naulmëen, pourö këm ngön ngolöpöök apënëak naulmëen, pourö këm ngön ngolöpöök ök aan kaip tipënëak naulmëen.

³¹ Anutuuk ar ngönënë yaat mëmpunëak weëre kosang nimpna pöt taltak kaöet pöt wël ëak önëen kosang ëëë.

Pël yaëen nook kan ompyaö panë epö pet elniimaan.

13

Lup sant yaauta ngönte

¹ Ne ka nantëeröa ngön köngkömötëëre enselöröa ngön köngkömötë omnarö pangk kat wiipnaat pël yeem lup sant naën yeëanëen nem ngön yaaut kuupre into ngönötë yaan omnaröa ngön këët kat nawiin yaë pöl kontak yeëan tapön.

² Ën ne tektek omnaröa ök wë ngönën tekeri wasöore ngön öngpökotre ewat poutë songönöt ewat weëre tomönötön mop wiipënëak kön wi kosang wesak maan pël ë pël yeem lup sant naën yeëanëen omën pasuröa ök wëan tapön.

³ Ma nem omnant kom ëak omën ngöntök yaurö mampöore Kristo pim ngöntaan yak maan naröak newak es newaliin wel wi pël yeem lup sant naën yeëan talte kangut naön ëëm.

⁴ Omën lup santring wëa pörö ya wiaptaring wë sant yemowesaurö. Pit omën muntaröa omnantëen kön utpet mowiire pitëmtën kön wiin isën kölokkölok ë pël naën yaurö.

⁵ Pit omnant omnaröak kön wiin omën muntaröen naalmëëpanëët ëën pöt pël naën yaurö, keimön naën yaurö. Pit ya sangën naën yaurö, utpet yaalmëen kanguir naalmëen yaurö.

⁶ Pit utpetatëen ërëpërëp naën, ompyautëen ërëpërëp yaurö.

⁷ Omën lup santring wëa pörö omnaröak utpet yaalmëen kosang sak wë elmëëpnaatön ompyaö ëëpnaat pël weseë Anutuun kön kosang wiak pim ompyaö ëëpna pöten korkor eim wë këlangön kat yawiem kosang sak wëaurö.

⁸ Lup sant yaaö pöt kö nasën ëëpnaat. Ën tektek omnaröa ök Anutuu ngönte tekeri yewesa pöt kö sëpnaat. Këm ngön ngolöpötë yaaö pöteta, kö sëpnaat. Ën ewat ke nentere nent pötta kö sëpnaat.

⁹ Pöt epël. Tiar ewatöt kaut pëen ewat wë. Ën Anutuu ngönteta kaut pëen tekeri wesak yaurö.

¹⁰ Ënëmak Anutuu wais omën poutë songönte tekeri wes nimpnaatak kaö kot pipot kö sëpnaat.

¹¹ Ne ngaan koturöa ök wë pitëm ngön ya pöl aimaut. Pël ëak koturöa kat yawi pöl kat wieimeë pitëm könötë wia pöl wiakaimaut. Pël ëautak omp kaö sak koturöa yaaö pöt ent ë olëaut.

¹² Tiar könitweri këere wot kante itenak këëkë itnaangkën yeë pöl peene Anutuu songönte itenak om kotte pëen ewat yes. Ënëmak Kristoë tekeri sëpnaatak ëö ningkën piin këëkë itaampnaat. Peene pöt tiar Anutuu songönte kaut pëen ewat wë. Akun pötak Anutuu tiarën ewat panë wë pöl pim songön pout ewat sa pet irëpnaat.

¹³ Pël ëën kosang wiapna pöt epot. Anutuun kön wi kosang yewesautere piin kön kosang wiak pim ompyaö ëëpnaaten kor wëautere lup sant yaaut, omën nentepar nent pipot kosang wiaapnaat. Lup sant yaautakëer kaöet.

14

Pulöök weëre kosang yaningk pöta ngönte

¹ Ar lup sant yaaut kaö wesak kosang ngentiak arim karurö sant elmëëë. Pël êak pöt ngönënë weëre kosang Ngëëngk Pulöök yaningk pipot önëën ök ëëë. Pipot Anutuu ngönte tekeri wasënëak weëre kosang yaningk pipot önëën wet rêak ök ëëë.

² Pöta songönte epël. Omën këm ngön ngolöpöök ya pipop omnaröen nemaan, Anutuun yema. Pi Pulöök elmëën ngön ëlëöpöt ök yaan omnarö kat nawiin, Anutuukëer kat yawi.

³ Pël yaëetak omën Anutuu ngönte tekeri wesak ya pipop omnarö kaamök elmëak pitëm kön wi kosang yewesaut taë wasën kosang sak öpënëak yema.

⁴ Omën këm ngön ngolöpöök ya pipop pimënt kaamök yaë. Ën omën Anutuu ngönte tekeri wesak ya pipop ingre mor sa pourö kaamök yaë.

⁵ Ne ar pourö këm ngön ngolöpötë anëak kent yaë. Ën Anutuu ngönte tekeri wesak anëak kent kaö pan. Omën Anutuu ngönte tekeri wesak ya pipop omën këm ngön ngolöpöök ya pöp il yewas. Ën namp këm ngön ngolöpöök yaan nampök kaip tiak ingre mor saurö kaamök elmëëpna pöt omën këm ngön ngolöpöök ya pipop ya kaö yamëngk.

⁶ Pötaanök karurö, ne arim naë wais këm ngön ngolöpöök ök niaan pötak pangk kaamök naalniipan. Pël ëëmaatëp arim naë wais Anutuu ngön ök nea pöt niam ma êwat nent nim ma pim këm ngönte tekeri wesak niam ma ngönënë rë niulöm pël ëëma pötaar kaamök elniipnaat.

Anutuu ngönte apenëak këm ngön ngolöpötë pangk naëngan

⁷ Ar omën pasut nger pëep köntak mëmpööre wëlemp köntak tang mö pël yaëën ngön këët pangk kat wiin ma? Kat nawiingan.

⁸ Ën kuupö pas yamëngkën talëpök pangk kat wiak ngaëën ya pël wesak ko ëëpën? Pangk pël naëpan.

⁹ Pöta ök arta këm ngön ngolöp omnaröa pangk kat nawiipanëöök yaan talëpök pangk kat wiipën? Kat nawiipan. Arim ngönöt pas mopöök sëpnaat.

¹⁰ Yang epot poutë omnaröak këm ngön ke nentere nentak ngön ök ya. Pël yaatak köntak naën ompyaö wesak yaan kat yawi.

¹¹ Ën omën nampök ngön ök neaan kat nawiin ëëma pöt puuk neen, “Maimap,” pël yenewasën nookta piin, “Maimap,” pël mowasumaat.

¹² Arim naë tapël wia. Ar weëre kosang Ngëëngk Pulöök yaningk pipot önëak kent yeë. Pötaanök weë ngentiin Ngëëngk Pulöök ulöl wes ningkën weëre kosang ingre mor saurö kaamök elmëëpna pöt önëët.

¹³ Pötaanök omën këm ngön ngolöpöök apna pipop ngön pöt kaip tiin omnarö kat wiipnaan Anutuun weëre kosang kimang map.

¹⁴ Pöt epël. Ne këm ngön ngolöp nem köpëltak Anutuun kimang mema pöt nem këmëtere lupmerök yaan könöök naën pas öpnaat.

¹⁵ Pötaanök ne tol ëëm? Ne Anutuun kimang nemtë ngöntak lupmerre könöök memaap. Ën Anutuun tan memaanta tapël memaap.

¹⁶ Ma ar namp lupmerök këm ngön ngolöpöök Anutuun yowe yemaan omën ngolöp weëre kosang pöt naön nim ngönte pangk kat nawiin ëëpna pipop tol êak kat wiak kaamök êak, “Yaap,” apën? Pël naëpan.

¹⁷ Ni yaap Anutuun yowe mamëetak omën ngolöp pöp taë nemowaspan.

¹⁸ Ne ar pourö il nuwesak këm ngön ngolöpöök ngön yaaup yak Anutuun yowe yemak.

19 Pël yeëetak ingre mor sauröaring yaya yamëëautak nem kentöök ngön kopët omnaröa kat wiipnaatepar amëak kön yawi. Këm ngön ngolöp selap omnaröa pangk kat nawiin ëëpna pöt amaaten kaaö.

20 Karurö, ngönöt kat wiak wël yaaataan rungaaröa ök ëëngan. Utpet yaaö pötönökëer öngaaröa ök köpël ëëë. Pël ëak ngönöt kat wiak wël yaaö pötaan kaöaröa ök ompyaö wesak ëëë.

21 Ngönën ngön nent epël wia.
 “Ne omën eporöen omën naröa ngön maimatëëre omën maimaröa këm ngönötë ök maan pit nem ngönte kat nawiin ëëpnaat, Aköpök pël ya.”

22 Pötaanök tiar kön wiin Anutuuk këm ngön ngolöpötë ngön yaaut ngönën kat wiauröaan won ngönën köpëlörö pim weëre kosangöön pet elmëen itaampënëak kön wia. Ën kangjiir Anutuu ngönte tekeri wesak ök yaaut ngönën köpëlöröaan won kat wiauröaan Anutuu songönte tekeri wasën itaampënëak kön wia.

23 Pötaanök ar ingre mor saö pourö wa top ëak këm ngön ngolöpötë ngön aim wëen ngolöp ngönën kat yawiauröere köpëlörö ilëak itenak pöt arën kön wiin kaökaö yaë pël wasëpnaat.

24 Ën ar ingre mor saö pourö Anutuu ngönte tekeri wesak ök aim wëen ngönën köpëlöp ma ngolöp kat yawiaup ilëak kat wiak pöt arim yaauten itenak pim saunatön kön wiipnaat. Pim tekeri wesak yaan kat wiipna pötök pim utpet yaaut kom ëën

25 pim lupmeri omnant wieëa pöt tekeri sëen itenak rar rë wesirak Anutuun yaya mëak epël niapnaat. “Yaap Anutu arim tektrak wë,” pël niapnaat.

Ngönëñëen wa top yaautë ompyaö wesak ëëpa

26 Karurö, ne tol niam? Arim Anutuun yaya manëak wa top ëënëëëtë nampök tan nent apnaat, nampök wetete ngön apnaat, nampök Anutuu ngön ngolöp mena nent apnaat, nampök këm ngön ngolöp naöök apnaat, nampök këm ngön ngolöp pöt kaip tiipnaat. Pipot pout yaëen ingre mor saurö kaamök elmëëp.

27 Këm ngön ngolöpötë anëak pöt pouröak anganok kopët naar ma naar namp pöröak kopët pöppöp yaan nampök songönöt kaip tiak ök niap.

28 Ën omën kaip tiipnaap won ëën pöt këm ngön ngolöpötë anë pörö ingre mor sauröa wa toptak anganok. Namp pi pël apënëak pöt pëentak Anutuun map.

29 Ën Anutuu ngönte tekeri wesak anëak pöt omën naar ma naar namp aan muntarö ngön pöt kat wiak kom ëëë.

30 Namp pi wel aisëaan Anutuuk ngön nent apënëak kön weswes elmëen wal ë apënëak yaëen pöt wet rëak tauëë ngön yaaup leng ëëp.

31 Ar pourö Anutuu ngönte pangk tekeri wesak anëët. Pël yeem pöppöp aan kat wiak nener lup kosang wasënëët.

32 Omën Anutuu ngönte tekeri wesak ök yaaö pörö pitëm ngön apna pötön ngarangk ëëë ök apën ma won pöt kön wiip.

33 Pöt Anutu pi tiar omnant irikor ëëpenaaten kaaö, mayaap öpenaaten kent yaaup pötaanök.

Ka nantë Anutuu omnaröa wa topötë yaaul

34 ar ngönëñëen wa top yeem öngöröak ngön angan. Moses pim ngön kosangtak öngörö ompöröa ikanöök öpën pël wia.

35 Öngörö, arök wa topötë ngön anë pöt ëöaringët. Pötaanök ar ngön nantë songönöt ëwat sënëak pöt arim kaatë ompöröen pëël maan ök niap.

³⁶ Elei, Korin omnarö ar kön wiin arimtokëer omën muntarö il wesak Anutuu ngönte ewat panë wë. Ar kön wiin Anutuu ngönte wet rëak arim naë oröön ök aimarö ma? Ma arimtokëer kat wiaurö ma? Pël won.

³⁷ Arim naëaan namp pi pimtën kön wiin, “Ne Anutuu ngönte tekeri wesak yaaup,” ma “Ne ngönënë weëre kosang nant Pulöökë naëaan waup,” pël ëëpna pipop pi nem ngön retëng yeë epëten Aköpë ngön kosangët pël wasép.

³⁸ Namp ngön epët kat wiak yaap newasën ëëpna pipopön, “Anutuu ngönte tekeri wesak yaaup,” pël nemangan.

³⁹ Pötaanök, karurö, ar Anutuu ngönte tekeri wesak anëëtaan weë ngentieë. Pël ëak këm ngön ngolöpötë yaaup kan wariingan.

⁴⁰ Ar ngönënëen wa top yaaütë omnant irikor ëënganëp ompyaö wesak ëë.

15

Kristo wel wiak wal ëa

¹ Karurö, nem Kristoë ngön ompyaut ök niaan ar kat wiak wak wë pipët kaalak ngolöp wes nimpaan.

² Ngön ompyaö pipët ök niaan wak pötakël wëen pöt Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat. Om pas kön wi kosang wesan talte pël naalniin ëëpën.

³ Omën kaöet Anutuuk neen neaan kat wiak nook arën ngës rëak ök niaut. Pöt epët. Ngönëntak Kristo pi tiarim saunatéen wel wiipënëak ëa pöl ëaup.

⁴ Pël ëak ngönëntak ëëpënëak ëa pöl yang kel weerën kët nentepar nent won sëen kaalak wal ëaup.

⁵ Pël ëak wet rëak Pitaan ëö pet elmëak ënëmak pim ru 12 pöröen ëö pet elmëa.

⁶ Pörekaan pim ru kësang pan 500 pörö wa top ëak wëen ëö pet elmëa. Omën pörö narö wel wiin kësang om öp wë.

⁷ Pörekaan Sems ëö pet elmëak ngön yaaö omën pouröen ëö pet elmëa.

⁸ Pël ëaupök ënëmak ne runga kar yawil pöpë ök utpet yaaupön ëö pet elnëaut.

⁹ Ne ngön yaaö omën nem karuröa ök won, utpetap. Ne Anutuu ingre mor saurö mënak utpet weseimaup yak ngön yaaö yapinte nenëanganë salëp.

¹⁰ Anutuuk komre kolap elnëak pim ngön yaaö omën wes neulëen wë. Pim komre kolap pöt nem naë mos naën ëaut. Nook ngön yaaö muntarö il wesak ya kaö mëneimaut. Pöt nem weëre kosangöök won, Anutuu komre kolap elnëa pötak mëneimaut.

¹¹ Nook ma pitök ngönën ök niian pöt kotte. Kaöet pöt ngönën kopëtet ten pouröak ök niaan kat wiak kosang wesan.

Wel wiaurö weletakaan wal ëëpenaat

¹² Tenök, “Kristo weletakaan wal ëaup,” ngönëntak pël ök niaan tol ëënak arim naëaan naröak, “Wel wiaurö weletakaan wal naëpan,” pël aim?

¹³ “Wel wiaurö weletakaan wal naëpan,” arim ngön pöt yaap pöt, “Kristo weletakaan wal naën ëa,” pël apa.

¹⁴ Kristo weletakaan wal naën ëanëen tenim ngönën ök yeniiatre arim piin kön wi kosang yewesaut kë naën ëan tapön.

¹⁵ Pël ëak pöt pëen won. Ten Anutuun epël niaut. “Pi Kristo weletakaan wal ë ulmëaup,” pël niaut. Wel wiaurö wal yaaup wi naön ëanëen Anutuuk tol ëak Kristo wal ë ulmëan tapön. Pël ëen tenim ngön yeniak epotön kön wiin, “Pit Anutuu ngësël wesak kaar yaauro,” pël ëan tapön.

¹⁶ Tiar, “Wel wiaurö weletakaan wal naëpan,” ngön pël yeëan talte Kristoonta, “Weletakaan wal naënëp,” pël apen.

17 Kristo wal naën éanëen arim kön wi kosang yewesaut mos sëen utpetatë öngpök wëan tapön.

18 Pël ëen omën Kristoon kön wi kosang wesak wel wiaurö kö san tapön.

19 Tiar Kristoon kön kosang wiak pim ompyaö elniipnaaten kor wëen yangarakë wëwë eptakökëer kaamök elnianëen omën muntarök tiarën, “Kaökaurö,” pël wesak yangarakë yaköm yaaut il wesak yaköm kaö pan elnian tapön.

20 Pël won. Kristo pi yaap wel wiak kaalak wal éaup. Pi wet réak wal ëen pim pël éauten tiar kön wiin omën wel yawia eporö Anutuuk tapël weletakaan wal ë niulëëpnaat.

21 Pöt epël. Omën kopëtap Atam puuk wel yawia pöt ngës rë nina. Tapël omën kopëtap Kristo puuk weletakaan wal yaaut ngës rë nina.

22 Pöt epël. Tiar Atamë éarö pötaanök pim éaul pourö wel yawi. Tapël Kristoorring yal menak wë pötaanök Anutuuk weletakaan wal ë niulëëpën sa.

23 Tiar yaap wal ëëpenëak éa pöl ëëpenaat. Kristo pi wet réak wal éa. Pël ëen ënëm pim orööpnaatak pimëen sa pöröeta wal ëëpenaat.

24 Pël ëen omën pout won sëpnaat. Akun pötak pi yangarakë ngarangkre omën kaö yapinringörö kö mowesak Setenë weëre kosangringörö tapël elmëak pim omp ak ya pöt kë oröön Anutu pim Pepap kaalak mampnaat.

25 Peene pöt kaö sak wë pim yaat mëneim wë ënëmak pim kööre tokörö il mowesak pim omp ak ya pöt kë oröön Anutu mampnaat.

26 Kristo pi utpetat il wesak ënëm wel yawiauteta il wesak won mowasëpnaat.

27 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Anutuuk moulmëen Kristook omnant pout il wesak kaö sak wë,” pël wia. “Omnant pout” ngön pöten tiar kön wiin Anutuuk pimëntta pötring öpnaat pël newasën éa. Pöt Anutu tapöpök Kristo omnant pipotë kaö sak öpënëak moulmëa pötaanök.

28 Pep pi omënere omnant pout Kristoë ikanöök moulmë pet irën Ruup Pep pim kaö wes moulmëa pöpë ikanöököl wëen Anutuuk tiar pouröa kaö sak öpnaat.

29 Omën wel wiaurö kaamök elmëëpënëak i yamë pörö pitën tolël kön wiipen? Omën wel wiaurö weletakaan wal naën ëëpën talte oröpmorëen omën narö pit kaamök elmëëpnaan i mëëpën?

30 Ën omnarö kët ël epotë utpet elniak këëmre këlangönë rangk yanuulë pöten tolël kön wiipen? Wel wiaurö weletakaan wal naën ëëpën talte ten wal ëëpenaata ngönte ök yaan omën naröak pël naalniin ëëpën.

31 Kët poutë ne, “Omnarök nem Anutuun yak ya yamëngk pötaan nempën ma won?” pël kön yawi. Ngön pipët ne tiarim Aköp Yesu Kristook yal menak wë arim wëwëatön ya ërëpërëp yaë pötaan pil yeniak.

32 Wel wiaurö weletakaan wal naën ëëpën talte nem Epesas kak wakaimautak wal ëëpenaata ngönte ök yaan omnarö kent ngaaröa ök utpet elnëauta kangut naön ëëm. Wel wiaurö weletakaan wal naën ëëpën talte omnaröa ya pöl ëëpen. Pit epël ya. “Ëlpamök wel wiipenaatak peenëer këere imën nëmpa.”

33 Nant kaar niapanok. Ar utpet yaauröaring önë pöt pitök arim wëwëet utpet niwasëpnaat.

34 Kön irikor pipot sëp wesak könöt wotpil wesak weë. Utpetat ëëngan. Ar kat wieë. Arim naëaan narö Anutuun köpël wë ënëm naën yeëan. Pötaanök ar kat wiak ëö sënëak yeniak.

Möönre koröp maimaö wak weletakaan wal ëëpenaat

35 Naröak epël an koröp. “Wel wiaurö tol äak weletakaan wal eëpën? Pit möönre koröp ke tolëëlöt wak wal eëpën?”

36 Ar pël aan pöt epël niamaat. Ngön pipët ngönën köpëlöröa ngönte. Ar omnant ngëntän mout söp ë yesën rëngapöt yaarö.

37 Arim omnant öpöt yangënt pöt möönre ëp ënëm orööpna pöt nangëntën, lëlöpöt pëen yangënt, korupaëere omën muntat.

38 Anutu pim könöök lëlöp ke nentere nent pötë elmëen neenem möönre koröpöt yaarö.

39 Wëwëetaring wëaurö tapël wiaan möönre koröpöt ke kopët naö won. Omnaröa möönre koröpö naö, imënöröa möönre koröpö naö, intöröaö naö, pisöröaö naö, pël wë.

40 Kutömweri wëauröere yangerak wëaurö tapël wë. Kutömweri wëauröa ë rangiat nant, ën yangerak wëauröaat nant.

41 Këtëpë ëwaat maim, ngoonöpëëteta maim, ariatë ëwaatta maim. Ën ari pöt kom äak neenem ëwa ke nentere nent wia.

42 Weletakaan wal yaauteta tapël wia. Möönre koröp yang kel yewer epö maimaö, utpet sëpnaö. Ën möönre koröp kaalak wal eëpna pö maimaö, utpet naëpanëö.

43 Möönre koröp yang kel yewer pö weëre kosang won sak utpet sëen yang kel yewer. Ën weletakaan wal eëpna pö ompyau, weëre kosangring wal eëpnaö.

44 Möönre koröp yang kel yewer pö yangerakëö. Weletakaan wal eëpna pö kutömweriö. Yangerakë möönre koröpö wia pöl kutömweriööta wia.

45 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Atam, wet rëak oröaup, pi yangerakë wëwëetaringëp.” Ën Atam muntap ënëm oröaup, Kristo pöp, pi Pulööringëp yak wëwëeta pep sak wë.

46 Pël ëaap Pulöökë wëwëet wet rëak naaröön. Yang eprekë wëwëetakëer wet rëak oröön Pulöökë wëwëet ënëm yarë.

47 Atam wet rëak oröaup, yangerakaanëp, Anutuuk yangetak ket ëaup. Ën Atam ënëm oröaup Kristo pöp kutömweriaanëp.

48 Yangerakë omën pourö Atam Anutuuk yangetak ket ëaupë ökörö. Ën omën kutömweri wëwëet öpenaarö kutömweriaanëp Kristo pim ök öpenaarö.

49 Tiarim möönre koröpö omën yangetak ket ëaup pimöökë ök wë tapël ënëmak tiarim möönre koröpö omën kutömweriaanëp pimöökë ök öpenaarö.

50 Karurö, ngön epët niamaan kat wieë. Tiarim yang koröp epöök Anutuuk kak nasëngan. Ma söpre tetring epöök kosang wieëaut pep nasëngan.

51 Kat wieë. Ne ngön ëlëöp epët tekeri wesak niamaan. Tiar omën pourö wel nawiingan. Narö öp wëen Anutuuk teëntom möönre koröp ngolöpö kaip ti nimpnaat.

52 Ënëmak akun pet irëpna pötak ensel nampök kuup mëngkën it mësak yengaul pöta ök teëntom pan möönre koröp ngolöpö öpenaat. Kuup yamëngkën omën wë wiaurö weletakaan söp won wal yaëen öp wëaurö tiar möönre koröp ngolöpö kaip ti nimpnaat.

53 Tiarim möönre koröp söp yaaö epöök ngolöp sak söp naën eëpnaat. Ma weletaan yaö ëa epöök ngolöp sak wëwë kosangët öpnaat.

54 Yaap, tiarim möönre koröp söp yaaö epöök ngolöp sak söp naën eëre weletaan yaö ëa epöök ngolöp sak wëwë kosangët epël wia pöt kë rapnaat. “Anutuuk wel pöt ngep ëën won sa.”

55 “Wel pöta weëre kosangët tarëk? Wel pöta ngaat tarëk? Won.”

56 Ngön kosangöt wa olaan saun pöt weëre kosang yeö. Pël ëak pötak nga elniin wel yokoir.

57 Anutu pi tiarim Aköp Yesu Kristo pim weëre kosangtak kaamök elniin wel pöt il yemowas pötaan yowe mepa.

58 Pötaanök, nem kar panëërö, ar taintaë wesak tauëë. Ar Aköp Yesu pimëen yak ya yamëngk epot mos naëpanëët pël weseë kët ël epotë kosang wesak pim yaat mëneim ön.

16

Yerusalem kak ingre mor sauröaan mon wa top ëëpënëak mëä

1 Ar Anutuu omën Yutia yangerak wëauröaan monat kopëta wasënëak pöt nem Kalesia yangerak omën ingre mor sauröen ök mëëan pöl ëë.

2 Ar Anutuuk kaamök elniin ya mënak neenem mon koirënë pötëaan nant kom ëak Sante poutë wa top wes wieim ön. Ne waisën wa top wasënëëtaan ya kaö mëngkanëën.

3 Pël ëën ne wais oröön omën arim monat wak sëpënëak ulmëënë pörö Yerusalem ngönënë kaöaröaan wetete pepat menak wes mëën monatring wak sëpnaat.

4 Ën monat kaö ëën pöt neering ten pourö sënaat.

Pool pi Korin omnaröa naë sëpënëak mëä

5 Ne Masetonia yangerakël sumëak kön yawi. Pötaanök pöl sakök arim naë waisumaat.

6 Pël ëak akun kot nent arim naë ömaat. Ma wëën kopi akunet pet irëpën koröp. Pël ëën arök kaamök elnëak kan naö koir nangkën pöt nal sumaat.

7 Ne akun eptak om itningënal el wesak sëën pangk naëpan. Pötaanök Aköpön kat wiin pangk aan pöt akun wali arring ömëak kent kön yawi.

8 Peene pöt ne Epesas kak om wëën Pentikos akunet won sëën sumaat.

9 Pöt omnarö selap ngönënëën kööre tok yaalnëetak ya kaö mëngkën këët orööpënëak Aköpök ngönënë kanö ngölöp wes nangkën wë pötaanök.

10 Timoti nem yeë pöl Aköpë yaat yamëngkaup. Pötaanök pi waisën pöt ya kë sëpnaan sant elmëën.

11 Piin kön wiin irepan. Neere kar narö piin kor wë. Pötaanök ngarangk ompyaö elmëak kan naö koir mangkën waisëp.

12 Tiarim karip Apolos pöp pi kar naröaring arim ngësë waisëpënëak ke urak maan pangk kengkën nasën yaë. Peene won, ënëmak mop naö oröön pöt yok pangk waisëpnaat.

Ngön mëët

13 Ar arimtën ngarangk këëkë ëeimeë kön wi kosang yewesautak taë weë. Pël ëëë lupöt kosang wesak weëre kosangring weë.

14 Pël ëëë arim omnant pout ëënëën lup santetaring ëëë.

15 Ar ëwat wë. Stepanasre pim kaatakörö Krik yangerak wet rëak Kristoon kön wi kosang wesak weë ngentiak Anutuu omnarö kaamök elnieim wë.

16 Karurö, ne kosang wesak epël niamaan. Omën ke pilöröre munt narö kaamök elniak ya mëneim wë piporöen itaangkën arim wotökörö pël ëëp.

17 Ne arim naë won pötaan ya utpetaring wëën Stepanasre Potunetasre Akaikasringörö pitök arim kanggiir waisën ya ërëpëpë yeë.

18 Pit ne ya kë newasën wë. Pötaanök arta kat wiak ya kë sënëët. Omën ke pilöröen kön wiin ompyaö sëp.

¹⁹ Ingre mor saö Esia yangerak wëaurö pitök yowe yenia. Ën Akuilaare öngöp Prisilaare ingre mor saö piarpim kaatak wa top yaurö pitta Aköpëen yak yowe pan yenia.

²⁰ Tiarim kar pourö yowe yenia. Ar neneren lup santak yowe mëak mor meneë.

²¹ Epët Pool nemtok nem yowe yeniak epët nemtë moresök retëng yeë.

²² Namp Aköpön lup sant naalmëen ëëpna pöp pi kö sëpnaap. Aköp Yesu, ni wais.

²³ Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

²⁴ Tiar Yesu Kristook yal menak wë pötaan ar pouröen lup sant yaalni. Yaap.

[Yok pi tapët.

Ne Pool.]

2 Korin

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 26 pöta ök won sêen Poolök pep epwer Korin kakê ingre morörö retêng ë mena. Pi wet réak Masetonia yangerakaan pep newer Korin omnaröaan retêng ëak wes mēen oröon Taitas Korin kakaan pim naë sê koirak pitēm naëaan narö lup kaip tiak wēen narök piin, “Ngön yaaö omēn yaapöp won,” pël ëa pot ök maan Poolök kat wiak epët retêng ëa.

Pöt epël wia.

Ngön ngēs rëaut 1:1-11

Poolre Korin ingre moröröa ngönte 1:12-7:16

Yutia ingre moröröaan kaamök elmēēpna ngönte 8:1-9:15

Poolök pim ya mēnauta ngönte ök ëa 10:1-13:10

Ngön mēēt 13:11-13

¹ O Anutuu ingre mor saö Korin kak wëauröere Krik yangerak wëaurö, ne Pool Anutu pimtë këmtak Yesu Kristoë ngön yaaö omnamp ne tiarim karip Timoti piiring wë pep epwer retêng ë yaningk.

² Anutu tiarim Pepapre Aköp Yesu Kristo piaripök komre kolapre mayaap pöt ningkēn arim naë wiaap.

Pool pi Anutuun yowe mēēa

³ Tiar Anutu tiarim Aköp Yesu Kristo pim Pepapön yaya mepa. Tiar kön wiin pi sant yaauta pepap, tiarim Anutu wiap yaalniaup pël yae.

⁴ Pël yeë këemre këlangön nentere nent tiarim naë yaaröön wiap yanuwe-saup. Pël ëēn Anutuu wiap yanuwās pöl omēn narö këemre këlangön nentere nent yeön pöt tiarök pim wiap yanuwās pötaring pangk kaamök elmēēpenaat.

⁵ Yaap, Kristoë këemre këlangön kat wieima pöl tiarta këemre këlangön kēsang kat yawi. Pöta ök tiar Kristook ya menak wēen pi wiap kēsang nuweseim wē. Pötaanök Anutuun yaya mepa.

⁶ Tenim këemre këlangön kat yawi pöt, ar wiap nuwāsēn Anutuuk utpete-takaan kama niöpēnëak pël yeë. Ën Anutuuk ten wiap yanuwās pöt, ar wiap nuwāsēnëak pël yaalni. Ar ya wiaptaring tenim këemre këlangön kat yawi tapët kat yawiin Anutuuk wiap nuwāsēn önēēt.

⁷ Tenim ar ompyaö ëēnëak kön kosang wian pöt këlok nasēn. Pöt ten kön wiin tenim këlangön kat yawi pöl arta kat yawi pël yaë pötaanök. Tapël Anutuuk ten wiap yanuwās pöl arta wiap nuwāsēpnaat.

⁸ Karurö, ne tenim këlangön kat wia pöta ngönte ök niamaan kat wieë. Ne ar tenim Esia yangerak këlangön kat wia pöten ewat sēnëak kent ëēn ök yeniak. Ten pörek sē wēen këemre këlangön kēsang tenim naë orök ngep elnia. Pël ëēn ten kön wiin ompyaö sēna kanö won ëēn, “Wel wiinaat,” pël ya ngēs kön wiaut.

⁹ Yaap, pan ten wel wiinëak yeë pël wesaut. Pël ëautak këemre këlangön pöt om pas orö naniirēen. Tenimtë weere kosangötön kön wiin iraan Anutu wel wiaurö wal ë yaulmëaup piin kön wi kosang wasēnëak omēn pöt tenim naë orö nirëaut.

¹⁰ Omēn utpet panë nant tenim naë oröön wel wiinëak ëaö pötëaan Anutuuk kama ent ë niulëa. Wē ënëmak kaalak utpetetakaan ent ë niuleim öpnaap. Ten piin kön kosang elaan pi kaalak ent ë niulëēpnaap.

11 Pötaanök ar ten kaamök äak Anutuun kimang maë. Pël ëën Anutu pi omën selap arim kimang pöt kat wiak kangut ninak ten ompyaö elniipnaan. Pël yaëen ar pim ten kaamök yaalni pöten Anutuun yoöre ërëp manëët.

Pool pi Korin omnaröen kaar nemaan

12 Ten tenimtéën kön ompyaö yawi pöt eptaanök. Omën ngönën kat nawiinöröa naë tenim elmëeima pöt, tenim lupöt wiap nasën kôlam wëen Anutuuk kaamök elniin wotpil wesak elmëeimaut. Ën arim naë elnieima pöt pitëm naë elmëeimaut il wesak elnieimaut. Tenim ar pouröa naë elnieima pöt yangerakë ëwatötring won, Anutuuk komre kolap elniin pël elnieimaut.

13-14 Ten ngön öngpököt retëng ë naningkën. Arim sangk kelak ëwat sënëët pëen retëng ë yangingk. Peene pöt, ar pöten om kot nent ëwat sak wë. Nem könök këëkë ëwat sënëak kent yaë. Ar pël ëënë pöt Aköp Yesu pim akun kaöaök ten arim ëwat önëëtaan kön ompyaö yawiin ar kangür tenim kaamök yaalni pötaan kön ompyaö wiinëët.

15-16 Yaap, ne arën kön wiin tenimëën kön ompyaö yawi pël yaë. Pötaanök akun nentepar arim naë waisën pouteparëen ar ya kë sënëak ëaut. Pël ëëma pöt, nem könök Masetonia yangerakë waisumaatak arim naë wais wë olëak Masetonia eprek waisumëak kön wiaut. Pël äak eprek wë olëak kaalak arim naë wais wëen ar kaamök elnëak wes nemëen Yutia yangerakë sumëak kön wiaut.

17 Pël kön wiautak arim naë newaisën ëaut. Pël ëaö pötaanök ar neen kön wiin, “Kön selap yaaup,” pël yaë ma? Ma kön wiin ne omnant ëëmëak kopëta wesak yang omnaröa ë yeë pöl. “Pël naëngan,” weseë “Yok, pël ëëmaap,” kaar ya pël yaë ma? Won pël naën yaaup.

18 Anutu pi yaap yaaup pöt kön wiinëët. Tapël ne arën niamëak kön selap akun tapëtakëer mak ma won poutepar neniaan ëaut.

19-20 Pöta songönte epël. Anutuu Ruup, Yesu Kristo pim ngönte ten Sailasre Timoti epaarök ök niaut. Yesu Kristoë ngön nent äak kaip tiak nent naën ëaut. Won, tenök Anutuu omnant ëëpënëak ya pöt Kristook yaë, pël ök niaut. Pël niaan kë yaarö. Yesu Kristo pim pël yaä pötaan tiarök piin, “Pim ngön kosang niwesa pöt yaap,” pël weseë Anutuun yaya maim wë.

21 Anutu pimtok ten arring Kristoë naë kosang wes niulëak pim yaat mëmpunëak yenia.

22 Pimënt tapöpök tiar pimtëen yaö nuwesak, “Anutuu Pulö tiar nina pöl pim ompyaö niwas pet irëpënëak kup niwia pöt kë öröopnaat,” pël wasëpenëak Ngëengk Pulö wes mëen tiarim lupötë ilëak wë.

Pool pi Korin kakë teënt nasën ëauta songönte ök mëëa

23 Nem arim naë waisumëak ök niaa pöt ne kaar neniaan ëaut. Anutu pi nem nian pipët yaap pöt ëwat wë. Pi nem arim naë newaisën ëa pöta songönte ëwat wë. Ne Korin kakë waisanëen arën nga niaan ya këlangön ëan tapön. Pël ëënganëak newaisën ëaut.

24 Nem pël yeniaak pöt, arim kön wi kosang wasënë kanö nem nga niaa pö pël kön wiinëëten kaaö. Yaap, ten kön wiin ar kosang wë Anutuun kön wi kosang yewas. Pël ëaap om ar ya kë sënëëk yak kaamök elniak ya yamëngk.

2

1 Ne kaalak wais ya këlangön koir naningkan pël kön kosang wiaut.

2 Nook ya këlangön koir nimpaatëp talöröak ya kë newasëpën? Won. Nook ya këlangön koir nimpa pötaan tol äak ar ya këlangönring wë ne ya kë newasën? Pangk pël naëngan.

³ Pël èenë pötaanök ne arim naë waisën ya kë newasënë salöröak ya këlangön koir nangkanëak pepewer retëng ë ninaut. Pöt ne tiarimtën epël kön kosang wiaut pötaanök. Nem ya kë suma pötak arta ya kë sënëët.

⁴ Pël èenëetak nem pep retëng ë ninautak ne arimëën ya këlangön èen ing aimeëak ar ya këlangön niwasumëak naën, nem arimëën lup sant kaö pan yaalni pöt ewat sënëak retëng ë ninaut.

Omën utpet ëaupë saunet won wasëpënëak mëëa

⁵ Omën pim utpet ëautaan ya këlangön kön wian pöp nemënt won, arta ya këlangön koir ninaup. Ne pimëën nga panë naalmëëngön. Pi ar pourö won, naröakëër ya këlangön koir ninaup.

⁶ Pim utpet ëaö pöt, ne kat wiin omën selap arök kangit pet iran. Pël èen ne kön wiin pet yair. Pötaanök kangit kaalak mangkanok

⁷ yakömring wë sasa utpet ëëpanëën pim saunat won mowesak wa wiap mowesëë.

⁸ Pël elmëak arim piin lup sant yaalmë pöt sëp newasën om wia pöt pet elmëën pi pöten ewat sëpënëak ke urak yeniak.

⁹ Nem ngönte retëng ë ninaö pöta songönte eptaanök. Nem ngönöt pout ngaarëk yeö ma won pöta songönte war wasumëak morök elniaut.

¹⁰ Ar omën namp utpet èen pim saunet won yemowasën pöt neenta tapël ëëmaap. Èn omën namp utpet èen nook saunet won yemowas pöt arta ompyaö önëët Kristoë ëöetak pël yaë.

¹¹ Pötaanök Setenök tiar utpet elniipënëak kön wieim wë pöten tiar ëngk ma e newasën wë. Pötaanök pi tiar ököök elniak il niwaspanëën, “Omën pöpë saunet won mowasëpa,” ne kaalak ök yeniak.

Pool pi Taitasëen ya ngës kaö ëa

¹² Ne kaalak nem Masetonia yangerakë waisumëak ëa ngön ngës rëa pöta kaut yak menak ök niamaan kat wiëë. Nem Kristoë ngön ompyaut ök amëak Troas kal së öröan akun pötak ne itaangkën Aköpök pël ëëmëak kanö tekeri wes yenangkën omën kësang kat wia.

¹³ Pël ëautak ne itaangkën nem karip Taitas arim naëaan newaisën èen ya ngës kaö èen pi koirumëak pit sëp wesak Masetonia yangerakë waisaut.

Kristook pim weëre kosangët tekeri yewas

¹⁴ Wais wë Taitas koirak puuk arim ompyaö yaauta ngönte ök yenëa. Pötaanök ërëpërëp ëak Anutuun yoöre ërëp yemak. Ten Kristook yal menak wëën omën pim il niwasën inëën yaalmëaurö tenim naë Anutuuk pim weëre kosangët tekeri yewas. Pël yaëën ten wes nimëën pim ngönte ulöl wasën omnarö ewat yesën pöten kön wiin misëng kamp ompyauta ök yaë.

¹⁵ Yaap, tenim ngönën ya yamëngk pöt Anutuuk itenak tenën kön wiin misëng kamp ompyauta ök èen tenim Kristoëën yak ya yamëngk pöten kön wiin ompyaö yaë. Tenök Kristoë ngönte ök maan wak wëën Anutuuk utpetetakaan kama yeö pöröere kat wiak kasëng menak kö sëpna pöröa naë ngönën ya yamëngk pöten Anutuuk kön wiin ompyaö yaë.

¹⁶ Kö yesauta kanöököl wëaö pörö pit tenim Kristoë ngönte ök yak pöten kön wiin wel yawiauta kampöökë ök èen kasëng menak kö sëpnaarö. Èn wëwëeta kanöököl wëaö pörö pit pöten kön wiin misëng kamp ompyautë ök èen wak wëwëetak öpnaarö. Talëpök ya epët pangk ëëpën? Omën namp pimtok mëngkën pangk naëpan.

17 Ya epët omën narö mon öpënëak köntak Kristoë ngönte ök ya. Ten pöröa ök won. Anutuuk pim yaatak niulëen wotpil wesak pim ëöetak Kristoë naë rë olëak wë pim ngönte ök yaauro.

3

Sulöp ngolöpta ya omnarö

1 Nem Anutuuk ten pim yaatak niulëen pim ëöetak wotpil wesak pim ngönte ök yaauro pël yeniak pöten ar kön wiin tenimtok tenimtën ping wesak yak pël yewas ma? Ten pöt won. Omën kaar arim naë wë piporö ar pitëm yaat ompyaut pël wasënëak pepat omën muntaröa naëaan wak yewais. Pitëm sêpnaatak arta pep ke tapöt pit omën muntarö mangkën pitta tapël pitën kön wiin ompyaö sêpënëak pitëmëen retëng ëënëak pit kent yaauro. Ten pël naëngan.

2 Ar tapöröak tenim lupötë wë tenim wetete pep retëng ëauweri ökörö. Omnarö arim wëwë ompyaut itaangkën pötak tenim ya arim naë yamëngk pöta songönte tekeri wasën ompyaö pël wasêpnaat.

3 Tenök arim naë ya yamëngkën Kristoë pepewer pël sauro pöta songönte yoolök wia. Pöt i retëng yaë pötaring naën, Anutu wëwëetaringëp pim Pulöök retëng ëaut. Pöt kël welingweri won, omën lupmeri.

4 Kristook kaamök elniin ten arimëen Anutuun kön kosang yawi pötaan pil yeniak.

5 Ya epët mëmpunëak tenim weëre kosangtak naën. Tenimtok yok pangk ëënaat pël newasngan. Won, Anutuuk weëre kosang ningkën yeë.

6 Anutu pimënt tapöpök ten pim sulöp ngolöpta ngönte ök anëak weëre kosang ninaut. Sulöp ngolöp pöt omnaröak retëng ëaut won, Anutu Pulöök ök yenia pipët. Moses pim ngön kosang retëng ëa pötak elniin kö sêpenëak ëauröak Pulöök wëwë ngolöpët koir yaningk.

7 Anutuuk ngön kosangöt kël wêsapöök retëng il Moses mena. Pël ëa akun pötak Anutu pim ëwaö omnantëere Moses pim këere wot kantik elmëa. Pël ëen ënëmak ëwa pö wiap yesën Israel omnarö Mosesë këere wot kanten itaangkën it sosor elmëa. Ngön kosang kö yesautaring pöt Anutu pim ëwaööring oröa.

8 Ën ëwa peene Pulöök omnarö ompyaö yaalni eptak yaarö epö kaö panëö.

9 Mosesë ngön kosang omnarö kö sêpenëak ëa pöt ëwaööring oröa. Ën Anutuuk omnarö wotpil niwasën wëwëetaring öpenëak ya pöt ëwa kaö panëööring yaarö.

10 Yaap, Moses pim ngön kosang pöt tiar ngaan kön wiin ëwaat pël ëa pöten peene kön wiin ëwa wonte pël yaë. Pöt epël. Pulöök tiar ompyaö yaalni epö ëwa kaö panëö ngön kosangta ëwaö il yewas.

11 Moses pim ngön kosang kö sa pöt ëwaööring oröa. Pötaanök omën ompyaö kosang wiaapnaat Pulöök yaalni epta ëwaö kaö panëö.

12 Ten omën ompyaö pipot kosang wiaapnaat pël kön kosang wieë Anutu pim ëwa tekeri wasêpna pöön kor wë. Pötaanök weë ngentiak pim ngönte tekeri yewas.

13 Pël yeem ten Mosesë ök naën yaauro. Pi Israel omnarö ëwa pim këere wot kantik wieëa pö kö yesën itaampanëak poë koröpökör kor koëaup.

14 Ten tekeri wesak yaketak pitëm lupöt kosang sak wëen yak kön nawiin yaauro. Pöt epël. Ngaanaan wais peene wë eptak pit Mosesë ngön kosangöt sangk yekelem pitëm lupöt kör koëak wë pötaan kön nawiin yaauro. Omën namp Kristook yal ëëpna pötaar Anutuuk kör pöt wilën ëwat sêpnaat.

15 Yaap, peeneeta pit akun poutë Mosesë ngön kosangöt sangk kelën kat yawia pötë pitëm könre lupöt kör koëen kön nawiin yaaurö.

16 Pël yaaurö pitëkaan namp lup kaip tiak Aköpë naë rë olaan pöt puuk kör pöt wilën kön tektek sèpnaat.

17 Pöt tol èënak? Aköp pi Anutuu Pulö. Aköpë Pul pö omën nampë lupmeri wëen pöt pi ngön kosangre omën muntatë iri naöpan. Pulöök kaamök elmëen ompyaö öpnaat.

18 Èn tiar pöt, omën nentak tiarim könre lupöt kör nokoëen wëen Aköpë ëwaö tiarëk elniin pim ëwa pö tiarim naë tekeri yes. Aköp pi Pul tapö. Pötaanök ëwa pim naëaan yewais pöök tiar ngölöp yanuwasën pim ök seim öpnaat.

4

Ngön yaaö omnarö pitëmtëen kön wiin yang kaputë ök ëa

1 Anutu pi ya ngës èën pim sulöp ngölöpta ngönte ök anëak niulëen yak ten lup wiap naën, weë ngentiak ya yamëngk.

2 Pël yeem utpetat yaëen omnaröak itaangkën ëö koirnganëak ëlëëp yaaö pöt kasëng menaut. Pël ëak Anutuu ngönte ngön kaarötring irikor ëak morök yaaö pöteta naën yaaurö. Won, ten Anutuu ëöetak pim ngön këët yaan omën pourö pit neenem lupötë kom ëak pöt ompyaö pël yewas.

3 Pël yaëetak ngön ompyaö tenim ök ë yeë epot omën naröaan ëlëëp wia. Kö yesauta kanöököl yesa poröaan ëlëëp wiaan kön nawiin ë yaë.

4 Ngön ompyaut kat wiak kosang newasën yaë piporö yang omp aköp Setenök pit ëwaat itaampanëak pitëm könre lupöt il mowaria. Èwa pöt Kristo Anutuu ök panëëp pim ngön ompyautakaan yewais. Ngön pötak Kristoë ëwaöön ök ya.

5 Ten ngön ompyaut ök yeem tenim ngön nant ök neniaan. Yesu Kristo puukëer Aköp, èn ten pöt om pimëen yak arim inëen yaaurö pël ök ni yeë.

6 Anutu pi ngaanëer songöntak koö olëak wiaan ëwa tëtëpënëak maan pël ëaup. Pi tapöpök ten pim ëwaata songönte ëwat sënëak niaan pim ëwaat tenim lupötë oröa. Pim ëwaöökë songönte epël. Ten Yesu Kristoon ityaangkem Anutuu ëwaöön ëwat yes. Pötaanök ten arim inëen sak wë.

7 Anutuu ëwa ompyaö tenim lupötë wia pö weëre kosangring wiaatak ten pöt, weëre kosangring won, yang kaputë okörö. Pötaanök Anutuuk weëre kosang tenim naë won, pimté naë wia pöt tekeri wasëpënëak pim ëwa ompyaö pö wiapre kor wëaurö tenim lupötë niwia.

8 Utpet ke nentere nent yaalniitak pötök panë utpet naniwasën yaë. Ten omnantëen kön selap yeëetak pötëen panë wesak naën yaaurö.

9 Kööre tok yaalniitak Anutu pi ten sèp naniwasën yaë. Yanimëngktak wel nawiin yaaurö.

10 Yesu pim këlangön kat wiak wel wia pöl ten akun ël epotë omnaröak elniin tenim koröpötë këlangön kat wiak wel wi ap yaaurö. Pöt këlangön pipot tenim naë yaaröön Yesu tenim koröpötë wë pöt tekeri sëen omnarö ityaangk.

11 Pöt epël. Omnarö pit ten Yesuu omnarö pël niak mën wel niwiipënëak yaë. Pöt könöm pipot tenim naë yaaröön Yesu tenim koröp kö sèpna epotë wë pöt tekeri yes.

12 Pöta songönte epël. Ten wel yawiautakël wë pötak ar wëwëetak wë.

13 Ngönëntak ngön nent epël wia. “Ne Aköpön kön wi kosang wesaup yak pim ngönte ök ëaut.” Pötakël tenta piin kön wi kosang yewesaurö yak pim ngönte ök yak.

14 Ten kön epël wesal yaauro. Anutu Aköp Yesu weletakaan wal ë ulmäaup puuk tenta Yesuuk yal menak wëen wal ë niulëak arring pim naë niulëen öpenaarö. Pël yewas pötaanök ten kas köpël pim ngönte ök yak.

15 Yaap, tenim këlangön kat yawi pöt arimëen yakök yeë. Pël ëen omën kësang pan Anutuun kön wi kosang wasën pi ulöf wesak ompyaö elniin piin yaya maim wëen pim yapinte kaö panë sëpnaat.

16 Yesuuk yal menak wëen Anutuuk wal ë niulëen öpenaat pël kön wieë wiap naën Anutuuk yaat weë ngentiak yamëngk. Tenim koröpöt kö sëpënëak yaëetak lupöt Anutuuk kët ël epotë ngolöp niwasën ompyaö yes.

17 Yaap, tenim peene yangerak këlangön kat yawi epët kotte, pet irëpnaat. Pötak kaamök elniin wëwë ompyaö kosang wiaapnaat Anutuuk naëaan önaat. Wëwë ompyaö pöt puuk ulöf wes ningkën këlangön kat yawi kot epët il yewas.

18 Ten tol ëënak pël yeniak? Omën yoolök ityaangk epot kö sëpnaat yak pötëël kön kosang nawiin. Omën ëlëep wia pöt kosang wiaapnaat yak pötëël kön kosang yawi.

5

Ngön yaaö omnarö pit lup kosang sak wakaima

1 Tenim wiap naën Anutuuk yaat weë ngentiak yamëngk pöta songön nent epël. Yang koröp ka yaamta ök epöök yaam wëen sak ilën Anutuuk koröp ngolöp omën moresring ket naënö ka ket ëak kutömweri ningkën pöök wëen kosang wiaapnaat.

2 Ten yang koröp epööring wë koröp ngolöpö ningkën kutömweri önaataan ing aim wë.

3 Pël ëen tenim koröp epö sëp wesak koröp ngolöpö wak öna pötak tenim lupre könöt yool naöpan.

4 Peene pöt, ten yang koröp yaam epööring wë könömöt yeweem ing aim wë. Wel wiak koröp epö ent ë moolanaaten kön nawiin. Won, Anutuuk koröp ngolöpö ningkën wak ompyaö önaaten kön wia. Anutuuk pël elniak tenim koröp kö sëpna pöökë kanguir ngolöpö ningkën wak piiring önaat.

5 Anutu pimënt kopëtapökëër omën ompyaö pöt tenimëen orö nirëen öneak tenim lupre könöt ko ë wia. Pël ëak, “Anutu pim Pulö tiar nina pöl koröp ngolöp pim kup niwia pö yaap nimpnaat,” pël wasëpenëak Ngëëngk Pulö wes mëen tiarim lupötë ilëak wë.

6 Pötaanök ten lup kosang sak wë. Peene pöt, ten kön wiin yang koröp epööring wë Anutuuk wëaurek piiring naön.

7 Won, peene omën ompyaö Anutuuk nimpna pöt ten itnaangkën wieë omën pipot önaat kön wi kosang wesak wë.

8 Pël ëë lup kosang sak wë tenim kentöök koröp epö ent ë olëak Aköpë wëaurek piiring öneak kent kön wia. Ten kön wiin pël ëëna pöt ompyaö pël yewas.

9 Pël ëaap yang koröp epööring önaat ma piiring öna pöt kaöet won, kotte. Kaöet pöt ten weë yengentiin Aköpök itaangkën pangk ëëpnaat.

10 Nem yeniak pöta songönte epël. Wë ënëmak omën pourö Kristoë ngön ë pet yairarek oröön yang koröpööring wë omnant eimaut, utpetere ompyaö pötë kangut neenemot nimpnaat.

Anuturing lup kopëtemer sak öpenaata ngönte

11 Kristoök tenim omën eimaut, utpetere ompyaö pötë kangut neenemot nimpna pöten kön wieë Aköpön kasinkasin yeë. Pötaanök ten omnaröen maan pit, “Anutuuk ngön pitëm ök yenia pöt yaap,” pël wasëpënëak weë

ngentieim wë. Pël yaëen Anutu tenim wotpil wesak kön wiire omnant ë pël yaaö pöt ewat wë. Ën tenim wotpil wesak wë pöt nem kentöök arta arim könöte ewat sënëak kön yawi.

12 Tenim pël yeniak pöt, tenimtok tenimtën wak isak yaan ar tenën kön wiin ompyaö sepënëak neniaan. Won, arök tenimëen kön wiin isën wak isak anëak pël yeë. Pël ëen omën narö lupmeri omnantön kön nawiin koröpöökë omnant wak yawis piporöak tenën utpet wesak yaan arök kangiiir maan pit ngön won ëëpnaat.

13 Pit tenën, “Kön irikor yaauro,” pël ya. Pitëm ngön pöt, tenën, “Köntak Anutuu yaat pëen kaö yamëngk,” pël wesak, “Kön irikor yaauro,” pël ya. Ën ar pöt, tenën, “Kön ompyautaring wë,” pël kön yawi wes. Yaap, ar kön tektek nimpunëak kön ompyautaring wë.

14 Kristo pim tenimëen lup sant yaalni pötak elniin Anuture arimëen yak ya ompyaö pöt yamëngk. Pöt epël. Ten kön kosang wiin Kristo kopëtapök tiar pouröa kangiiir wel wia pötak tiar pourö wel wiaut.

15 Pim wel wia pöt, omën wëwëetaring wë eporö tiar yal menak tiarimtën kön wiipenëak won, omën tiarimëen yak wel wiak wal ëaup piin kön wiipenëak pël ëa.

16 Pötaanök peene pöt, yang omnaröak muntaröa koröpöt itenak kom yaalmë pöl tenimtok kaalak pël naalmëengan. Yaap, ngaanëer ten pitëm kom yaalmë pöl Kristoon elmëak piin kön wiin omën pasip pël weseimaut. Ën peene pöt, pël naalmëen tenim Aköp pël yewas.

17 Yaap, Kristook kaamök elniin ten itaangkën pi omën wonöpök tenim Aköp pël yewas. Pötaanök omën namp Kristook yal menak wëen pöt Anutuuk ngolöp panë yemowas. Pël ëen omën utpetat ngaan pim naë wiakaima pöt won yesën ngolöpöt yaarö.

18 Omën pipot, Anutu pimtök yaalni. Puuk Kristo pim tiarimëen këra yetaprak wel wia pötaan pim kööre tok tiarën elnieima pöt won nuwasën piiring lup kopëtemer saut. Pël ëen Anutu pi ten omën muntaröenta pim kööre tok pitën yaalmë pöt won mowasëpna kanöön ök manëak niulëaut.

19 Pipët Anutuuk Kristoë këra yetaprak wel wia pötak tiar omnaröa pimëen kööre tok elmëima pöt won nuwasën piiring lup kopëtemer sak wë. Anutu pi tiarim utpetatë kangut nimpnaaten kön nawiin tiarim kööre tok elmëeima pöt won nuwasën piiring lup kopëtemer sëpena ngön pöt anëak niulëaut.

20 Pim pël elniautaan ten Kristoë ngönte yaauroak niaim pötak Anutuukta yenia. Ten Kristoë urtak wë Anutuu naë rë olaan arim piin kööre tok yaalmë pöt won nuwasën piiring lup kopëtemer sak önëak ke urak yeniak.

21 Kristo omën utpetat naën pöp Anutuuk tiarim utpetat pim rangk mowiin wel wia pöt tiar piik yal menak wëen Anutuuk tiarën, “Omën wotpilörö,” pël niapenëak ëa.

6

Ngön yaaö omnarö pit këemre këlangönring wakaima

1 Ten Timoti Anuturing ya ngawi yauuwaarök kosang wesak epël yeniak. Anutuu komre kolap ningkën wa pöt mos ëëpan.

2 Pöt Anutuuk epël ëa pötaanök.

“Akun nem ar kaamök elniimëak ëautak ar neen kimang neaan kat wiaut. Pël ëak ar utpetetakaan niömëak yaö ëa pöt kaamök elniaut.” Kat wieë. Peene eptak Anutu ar kaamök elniipenëak yaë. Peene taptak utpetetakaan niöpënëak yaë.

³ Omnaröak tenim ya yamëngkauten utpet wesak apanëak pitëm ya utpet ëepnaat naalmëen yeë.

⁴⁻⁵ Won, ten Anutuu ya omnarö pöt tenim omnant yaautök tekeri yewas. Ten epël yeë. Këlangönë öngpök wëere këere ngaë rangk wë, utpet elniire tang nimö, wii kaatak niulëere wa top ëak nga elni, ya kaö mëmpöore ka naökön ëere kaömp won wë pipot pout yeem kosang wë.

⁶ Ten ket won, ëwating wë, omnaröak utpet yaalniin kangiir naalmëen, sant mowesak Ngëëngk Pulööring wë, lup sant yaaurö.

⁷ Ngönën këët ök yeem Anutuu wëere kosang yeö. Puuk elniin wotpil wëen pötak ngaë omnant ingëpre tangre ngilö yeö pöl Setenring nga elöore pim nga yaalni pöt il wari pël yaaurö.

⁸ Omën naröak tenën wak isak yaan naröak wak irëak ya. Naröak tenën utpet wesak yaan naröak ompyaö wesak ya. Naröak tenën, “Kaar yaaurö,” pël yeniaan ten kaar naën yaaurö.

⁹ Pitök imanörö pël yeniaan yapingring wëaurö. Tenën, “Wel wiipënëak yaë,” pël yeniaan yal menak öp wëaurö. Utpet yaniwasën kö nasën yaaurö.

¹⁰ Ya ngës kaö yaalniin pas ya ompyaöring wëaurö. Omnant wonöröak ompyaö yaalmëaurö. Omnantön ëël yaauröak omnant pout wieëaurö. Tenim pël yaaö pötak ten Anutuu ya omën këerö pöt tekeri yewas.

¹¹ O Korin omnarö, ten omnant ngep naalniin pout war wesak ök yeniak. Ten arën lup sant kaö panë yaalni.

¹² Ten arën lup sant kot naalniin. Arökëer tenën lup sant kot yaalni.

¹³ Pepapë ruuröen ngön ök yema pöl ne epël niamaan kat wieë. Tenim lup sant kaö panë yaalni pöl arta kangiir tenën elnieë.

Tiar Anutuu ngëëngk tupöt

¹⁴ Ar ngönën kat wiaurö ngönën kat nawiinöröen arim keerö pël wesak pitring yal ëak lup kopëtemer sak öngan. Omën wotpil yaaurö pit tol ëak utpet yaauröaring lup kopëtemer sak öpën? Ma ëwaatak wëaurö tol ëak koutak wëauröaring lup kopëtemer sak öpën? Pangk pël naëpan.

¹⁵ Kristoore Seten piarip tol ëak nampnampön ngöntre kar ëëpën? Won. Ën ngönën kat wiauröere kat nawiinörö pitta tol ëak kopëtal sëpën? Pangk pël naëpan.

¹⁶ Ma Anutuu ngëëngk tupëtere polarö tol ëak erën ëëpën? Pangk pël naëpan. Kat wieë. Anutu wëwëapë tup pöt tiar. Pöta ngönte Anutuuk epël ëa.

“Ne pitring yal ëak pitëm tekrak ömaat.

Ne pitëm Anutu pël sak wëen pit nem omnarö pël sak öpnaat.”

¹⁷ Pötaanök Aköpök epël ya.

“Ar utpet yaauröa yaë pipot ëëngan.

Pëlëer wë.

Kewil yaaut kasëng meneë.

Pël ëën nemtok ar niömaan.

¹⁸ Pël ëak pep elniak wëen nem koröngre ru sak önëët.

Aköp wëere kosang pout pangk ëaupök pël ya.”

Anutuuk pël ya pötaanök ngönën kat nawiinöröaring yal menak öngan.

7

¹ Kar panëerö, Anutu pi ngön ompyaö pipotön kup niwia. Pötaanök omën utpet yaaut tiarim koröpre lup utpet yewesa pöt wa moolaan kölam tëep. Pël ëën Anutuun kasinkasin yeem kölam pëen öpa.

Korin omnarö lup kaip tiin Pool ërëpërëp ëa

² Arim lupöt ten keimön elniingan. Tenök arim naëaan namp korar naalniin ëaut, ma utpet naniwasën ëaut, ma nampön morök elniak pim omën nent naön ëaut.

³ Ne ngön pipët ar utpet yeë pöt war wasumëak neniaan. Nem ngaan niak pöl tenim lupöt arimëen kosang wia. Wel wiipenaat ma öp öpena pout arring pël ëëpenëak kent yaë.

⁴ Ne arën kön kosang panë wiin nem ngönte ngaarëk önëët pël wesak arën kön wiak wa ping yewas. Ten këlangön nentere nent kat yawiem arën kön wiak lup kosang sak wë ërëpërëp kaö panë yeë.

⁵ Ten Masetonia yang eprek wais oröak kë nasën këlangön nentere nent kat wiaut. Pöt ngönën kat nawiinöröak nga yaalniin kat wiaurö utpet sëpanëak kas kön wiaut.

⁶ Pël yaëën Anutu pi omnarö këlangönring wëen wiap yewesaupök ten wiap niwasëpënëak Taitas wes mëen kaalak waisa.

⁷ Pim waisa pötaan pëen won, arim pim wiap mowesan pöta ngönte tenën ök niaan kat wiak wiap saut. Pël ëak arim nem këlangön kat yawiautaan yaköm ëen neen itaampunëak kent ëen nemëen yak arim yaat ke urak yamëngkan pöt ök niaan ya kë kaö parë saut.

⁸ Nem pep ngaan retëng ë ninan pöwerök arim lupöt utpet niwesaut. Pöten ne kön wiin utpet naën yaë. Pep pöwer retëng ë ningkën arim lupöt utpet san akun pötak yaap lup utpetaring ëaut. Peene kön wiin ya këlangön kön wian pöt akun mënte pötaan ne kön wiin ya utpet naën yaë.

⁹ Won, peene pöt ne kön ompyaö yawi. Pöt ar ya këlangön kön wian pötaan won, ya këlangön pötak lup kaip yatiaut yokoir pötaan ya kë yes. Anutu pimtë könöökë wiaul ya këlangön kön wieimauröak tenim ngönötök ar utpet naniwasën ëaö pötaan ya kë yes.

¹⁰ Pöt epël. Anutu pimtë könöökë wiaul tiarim ya këlangön kön yawia pötak elniin lup kaip yatiaut koirën Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat. Ya këlangön kön yawia ke pil pöten tiarök kön wiin ompyaö yaë. Ën yang omnaröa yaaul yaëen ya këlangön kön yawiem lup kaip natiin ëautak ya sangën eim öpnaat. Tiar yang omnaröa yaaul yaëen pöt pitëm ya këlangön kön yawia ke piptak kö sëpena kanöököl niulëen öpenaat.

¹¹ Pël ëëpenaatak arim ya këlangön kön wiaö pöt, yang omnaröa ya këlangön kön wiautak lup kaip natiin yaaö pöl ar pël naën ëaut. Won, Anutuu kent kön yawiaul ar ya këlangön kön wiin pöta këët arim naë oröak wia. Pöta këët epël. Nem ngaan utpet arim tekrak wia pötaan pep retëng ëautak ar teëntom wak weë ngentiak utpet yaaö pipët wotpil wesaut. Ar kaalak neering lup kopëtemer sëpenëak kent kön wiin kosang wesak omën utpet pipët ëaö pöp kangut elmëaut. Ar omën pipot pël yaëen pötök utpet pöta songönte arim tekrak won wia pöt tekeri wesaut.

¹² Pötaanök nem pepewer ngaan retëng ë ninaö pöt omën utpet ëa pöpëen won, ma pim utpet elmëa pöpëen won, pep pöwer Anutuu ëöetak arim lupöt nemëen kosang wia pöten ar këëkë kön wiinëak retëng ë ninaut.

¹³ Arim lup kaip tian pötak tenim lupöt wiap niwesaut.

Tenim lupöt wiap niwesan pöt pëen won, Taitas pim lupmer wiap mowasën ërëpsawi ëautaan ten kön wiin ompyaö ëaut.

¹⁴ Ne ngaan Taitas arim naë newaisën wëen arën ping wesak maan pi arim naë wais ityaangkën ne ëö nasën ëaut. Tenim arën ök niiaut pout yaapöt tapël arën ping wesak mëean pötenta pi arën itenak yaap wesa.

¹⁵ Taitas arim naë waisën ar ngëengkm elmëak sant mowesak pim ngönte ngaarëk wan pöten kön wieë arimëen lup sant elnieim wë.

¹⁶ Ne arën kön kosang wiin nem ngönte ngaarëk önëët pël weseë ërëpërëp yeë.

8

Masetonia ingre mor sauröak Yutia omnaröaan kësangën elmëa

¹ Karurö, Masetonia yang eprek ingre mor sauröa naë Anutuu pim komre kolap elmëen omën nant oröa pöten ten ar ëwat sënëak kön yawi.

² Pit këere ngaë rangk wë ngöntök wakaimauröak pas ërëpsawi kësang ëak Yutia yangerak ingre mor saurö kaamök elmëak monere omnant mampënëak wa rongan ëa.

³ Yaap, ne pitëm ëauten itenak war wesak ök yeniak. Pitëm mampënëak ëa pöt menak kaalak pitëm könöök muntat mena.

⁴ Pit ke urak ten kuure mak maan pit kaamök ëak Anutuu omën Yutia yangerak wëaurö mampënëak kosang wesak niia.

⁵ Pitëm pël ëa pöt tenim monat pëen mampënëak kön wian pöt naën. Pit Anutuu kön wiaul wet rëak Aköpön pëel elmëak tenënta tapël elnia. Pël ëak monat menaut.

⁶ Pit pël ëa pötaanök ne Taitas wet rëak monat mampena ya pöt arim naë ngës rëa pöp piin ya ompyaö yewesa ya pöt yal menak pet irëpënëak kosang wesak yemak.

⁷ Arim omnant yaaö pout ompyaö pan yeë. Kristoon kön wi kosang yewesaöre ngönën ök yaaöre ngönënta songönte ëwat wëaöre ngönën yaat kaö yamëngkaöre lup sant yaalniao pipot pout ompyaö pan yeë. Pötaanök tapël mon mampunë ya ompyaö pipteta kengkën sak mëneë.

⁸ Ne mon mampunë ngön pipët kosang wesak neniaan. Ar Masetonia omën ingre mor sauröa ëauta ök arim lup sant yaaut yaap pöt tekeri sëpnaan kosang wesak kaamök ëëpënëak ëauten ök yeniak.

⁹ Ar tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap elnia pöten kön wia. Pi omnant poutë pepapök pöt kasëng menak arimëen omën ngöntök yauröa ök sak wakaima. Pöt ar Anutuu naëaan omën ompyautë pep sënëak Kristook kësangën elnia. Pötaanök arta monat kësangën tapël ëëë.

¹⁰ Arim mon mampunë pöt nem könöök epël niamaan kat wieë. Ne kön wiin arim krismaki iriitak ngës rëak mon wa rongan ëaö pöt pet irënë pöt ompyaö ëënëët. Pöt ar wet rëak mampunëak kön wieë ngës rëaurö.

¹¹ Pötaanök peene mon pöt men pet ireë. Arim wet rëak mampunëak kön wiak kosang wesan pöl neenem wieëaul men pet ireë.

¹² Pöt epël. Arim kentöök kësangën ëak monat mampunë pöt Anutuuk arim naë won pöten kön nawiin, wia pötenökëër kön wiin pangk ëëpnaat.

¹³ Ne ar pit kaamök elmëak mon kaö mangkën ompyaö sak wëen ar ngöntök panë önëëten neniaan, pourö kopëtal önëak yeniak.

¹⁴ Akun eptak arim naë omnant ulöl wia pötaan omën ngöntök wëaurö kaamök ëën pangk ëëpnaat. Ënëmak ar ngöntök wëen ulöl wieëauröak kanggiir kaamök elniipnaat. Pël yeem ompyaö önëët.

¹⁵ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omën kaömp kësang waurö pit nak won wesa.

Ën kotkot waurö pit nak këen naën ëa.”

Pötaanök nem könöök ar pourö kopëtal önëen monat pit mampunëak kön yawi.

Taitasre karaar Korin kakë sëpënëak mëä

16 Anutu pi Taitasën elmëen nem yeë pöl ar kaamök elniipënëak kent kaö pan yaë pötaan Anutuun yoöre ërëp yemak.

17 Pi tenim kimang mëäaut kat wia pötaan pëen won. Pimtë kentöök kaamök elniipënëak kent kaö pan ëen arim naë kaalak waisëpnaat yaë.

18 Akun pötak tenim kar nampä wes mëen Taitasring waisëpnaat. Omën pöp ingre mor sauröak pim ngön ompyaut ök yaauten kön wiin ompyaö yaë.

19 Pöt pëen won, epteta. Ingre moröröak ten kësangën monat yewaö ya ompyaö pöt kaamök elniipnaaten pi il ulmëa. Aköpë yapinte ngaarëk isën omnaröak tenën itenak, “Pit tiar kaamök elniipënëak kent yaë,” pël apënëak ten ya pöt yamëngk.

20 Pël yaëen omnaröak tenën, “Poolre piiring wëaurö monat ngarangk naën ëa,” pël apanëak kësangën mon yewa pöt ten ngarangk ëëë wa top yeë.

21 Tenim omnant yeë epot Aköpök pëen itaangkën ompyaö ëëpënëak won. Omnaröakta itaangkën ompyaö sëpënëak kön yawi.

22 Tenim kar munt nampä piaripring wes mëen yewais. Omën pipop akun nantë ök elmëak itaangkën pi kosang ngentiak ya yamëngkaup. Peene pöt pi arim ompyaö yaauten kat wiak ya mëmpënëak kent kaö pan ëak yewais.

23 Taitas pipop nem karip neering arim naë ya yamëngkaup. Ën omën munt piiring yewais pipaar, ingre moröröak wes mëen yewais. Piarip ingre mor sauröa öngpök ya yamëngkem Kristoë yapinte wak isak yaaawaar.

24 Pötaanök pit arim naë waisën pöt lup sant elmëë. Pël ëen ingre mor saurö pöten kat wiak tenim arën ping wesak yak pöten yaap wasëpnaan.

9

Kësangën monat kopëta wesauta ngönte

1 Yaap, arim Anutuu omën Yutia yangerak wëauröaan kaamök ëak monat mampunë pöt yok kopëta wes pet iran ne pël yewas. Pötaanök ne pöta ngönte wali wesak retëng ë nangingkan.

2 Arim mon mampunëak ngës rëan pöt ne ëwat wë Masetonia yangerak wëauröen arën ping wesak epël ök mëäaut. “Tiarim kar Korin kak Krik yangerak wëaurö krisimaki iriitak mon wa rongan ëëpënëak kopëta wesaut.” Pël maan arim mon mampunëak kosang wesan pöten kat wiak pitëm naëaan narö tapël ëëpënëak weë ngentiak wia. Pötaanök ar monat mampunëëtaan wali wesak retëng ë nangingkan.

3 Peene pöt, tenim arim mon yawi pötaan ping wesak mëäaut mos ëëpanëak kar wes mëëmëak ök yeniak eporö wes mëen monat men pet irënëen kaamök elniipnaat. Nem könöök arën ping wesak mëäa pöl pitring kopëta wasënëet.

4 Pël naën ëen Masetonia omën narö neering wais itaangkën ar kopëta newasën ëen pöt tenim arën kön kosang wia pötaan ëö yesën arta ëö sënëet.

5 Pël ëënganëak kar eporö wet rëak wes mëen arim naë wais kësangën monat wa top ëënëak neak pöt arring kopëta wasëpnaan këk mamëak kön wiaut. Pël ëen ten ënëm wais itenak tenim këkre töötak won, arim kentöök kësangën monat wa top ëan pël wasënaat.

6 Epël kön wieë. Omën namp öpöt kopët nent ngëntëpna pöp këëtta tapël kopët nent oröön wa nëmnpnaap. Ën namp öpöt selap ngëntëpna pöp këëtta selap tapël oröön wa nëmnpnaap. Pöta ök omën kësangën ëak omnant kësang yemangk pöröakëer tapël omnant kësang öpnaarö.

7 Arim kësangën monat wa yemangk pöt arimtok neenam kent kön wiaul menëë. Omnaröa këk yaautaan kön selapring mangkanok. Pöt Anutu pi omën lup kengkëring yemangk pöp lup sant yaalmë.

⁸ Anutu weëre kosangringöpök moup wes nimpnaat. Arim wewëeta kaamököt ningkên pangk êen kaalak muntat rangk nimpnaat. Pël êen kêt ël epotë ar ulöpre moupring wë omën muntarö kaamök kësang elmëenëët.

⁹ Kaamök ëëpenaata ngönte ngönëntak epël wia.

“Omën kësangën yaaup ngöntök yaurö omnant kësang yemangk.

Pël êen pim ompyaö yauten omnarö kön nganngan ëeim öpnaat.”

Pël wia pötaanök arta ök tapël ëëë.

¹⁰ Anutuuk öpöt omën yangëntaup mangkên pi ngëntën Anutu tapöpök ulöl wes mangkên wa yen. Pöta ök puuk arim wewëeta kaamököt ningkên öpöt yangënt pöl omën muntarö yemangkên ulöl wasën këët oröak kaö yes pöl arim ompyaö yaaut kaö sëpnaat.

¹¹ Anutuuk ar kësangën ëëneak omën ompyaö ke nentere nent ningkên ulöpre moupring önëët. Pël êen ten arim kësangën monat wak së mangkên pit pötaan Anutuun yoöre ërëp mapnaat.

¹² Pöt Anutuu omnarö kaamök elmëak omnant mampunëët koröpöökë kaamököt pëen naalmëengan. Pötak elmëen ërëpre sawi ëak Anutuun yaya mapnaat.

¹³ Ar Kristoë ngön ompyaut ök yauröak pim ngön pöt ngaarëk wak kësangën ëak Yutia omnaröere omën muntarö omnant mampunë pöt arim kësangën monat mampunë pötak tekeri wasën omën selap itenak Anutuun yaya mapnaat.

¹⁴ Pël ëak Anutu pi komre kolap kësang pan elniin arim naë wia pötaan pitëm könöt arim ngësël wes mëak Anutuun kimang mapnaat.

¹⁵ Anutu pi kësangën kaö pan elniak Kristo tiarim naë wes mëen irëa pöten pangk tekeri wesak naëngan. Pötaanök om yaan sak piin yoöre ërëp mepa.

10

Poolök omnaröa ngön yaaö omnaröen utpet wesak ëauta kangüir mëëa

¹ Pool ne Kristoë pimtën wak irëak wiap elmëa pöl ke urak niamaan. Ar korar wesak neen epël yak. “Pool pi tiarim naë wë wiap ngön ya. Ën kamaarek wë pöt kosang ngön yaaup,” pël yak. Pël yaketak ne tapöpök ke urak epël niamaan kat wieë.

² Yaap, omën tenën, “Pit yang omnaröa yaë pöl yaurö,” pël yenia piporöen pangk ngön kosang menaat. Pötaanök nem arim naë waisumaatak tapël ngön kosang niamaat elnëengan.

³ Ten yang omnaröa yaë pöl naën yaurö. Won, ten yangerak wëauröak omën Anutuun kööre tok yaalmëauröen nga elmëenëak yang omnaröa nga yaë pöl naën yaurö.

⁴ Ngaë omnant wak wë epot yangaakaan wonöt. Anutuu weëre kosangringöt pangk Setenë ngaë ëmö tööl moolëak utpet yemowesaurö.

⁵ Pël yeem ten omnaröa ngönëntaan kaar yaaö pöta songönte tekeri wesak utpet wes yemoolak. Pël ëak pitëm ëwatöt wak yawisa pötak Anutuun ëwat sëpenaata kanö il yemowaria pöta songönte tekeri wesak wa yemoolëaurö. Pël ëak omnaröa kön yawi pöt pout Kristoë ngönte ënëm ëëpënëak kan pet yaalmë.

⁶ Ar Kristoë ngönte ngaarëk wak kengkên sa pet irënë pötak arim tekrak narö wa yoolaan pöt këlangön mampunaat.

⁷ Ar omnant poolök wia pöten këëkë iteneë. Omën namp pimtën kön kosang wiin, “Ne Kristo pimop,” pël wasëpna pöp pi Kristo pimop tapël tenta Kristoëerö pël wasëp.

⁸ Aköpök ten weëre kosang ninak ya mëmpunëak niulëa. Pöt ar utpet niwasënëak won, lup kosang niwasënëak pël ëa. Nemtok tenim ya yamëngk epëten ping wesak yaketak nem yak epëten pangk ëö naëngan.

⁹ Ar nem pep epotön, “Ten kas niwesak ököök yaë,” pël wasënëeten kaaö.

¹⁰ Pöt ar naröak neen epël yak. “Pool pi pepatë pöt weëre kosangring kas ngönöt yaëetak tiarim naë wais pöt ngön pasut reireë ngönring ya.”

¹¹ Omën ngön pöt ya piporö epël kön wiip. Ten kamaarek wë pepatë retëng ë yaningk pipot arim naë wais këet mëmpunaat.

¹² Arim naëaan narö pitëmtën wak isak aim wë piporöa ök ten pël naëngan. Omën piporö naröen kön wiin iraan pitëmtën wak isak aimeë ngön köntaköt sangk kelemeë ewat won wëaurö.

¹³ Ten pöt, Anutuuk ya naningkënten ping wesak naëngan. Pim ya mëmpunëak yaö niia pöten pëen ping wesak anaat. Pim ya mëmpunëak yaö niia pöl mëmpö wais arim naë yaarö.

¹⁴ Tenim arim naë wais ya yamëngk pöt Anutuu sowi wia pöt ilap nariin yeë. Won, Anutuuk yaö niaan ten wet réak arim naë wais Kristoë ngön ompyaup ök niia pötaan tenëen ping wesak yak.

¹⁵ Ten omën naröa ya yamëngkaurek së wë ngön mööngk réak yeem tenimtën ping wesak naën yaurö. Won, kön wi kosang yewesaut arim naë oröak ulöl sëën Anutuu yaö niia pöl tenim yaat arim naë wia pöteta kaö sêpënëak kön kosang wiak wë.

¹⁶ Pël ëen arim naë tenim ya mënaut ulöl yesën ten ar il niwesak yang munt omën naröa ngönën yaat namëngkënkrek së ya yamëngkem omën muntaröa yamëngkaurek pitëm ya mëna pöten ieping ngön naën ëënaat.

¹⁷ Pël ëak ngönëntak ngön epël wia pöt ëënaat. “Namp ërëpsawi ngön apënëak pöt Aköpë elmëa pöt ap.”

¹⁸ Pöt epël. Omën pitëm wak isak ya pöp won, omën Aköpök piin wak isak yema pöpönökëer tiar kön wiin ompyaup pël ëëpnaat. Pötaanök ten ngön yaaö omnarö tenimtën köntak wak isak naëngan. Won pan.

11

Poolök ngön yaaö omën kaaröröa songönte war wesak mëëa

¹ Ne ngak köpël ngön niaan kat wiinëëten kent yaë. Pötaanök niamaan pas kat wieë.

² Arim nem ngönte kat wiinë pöta songönte epël. Anutuu arimëen kön kësang wieë pimëen niwasëpënëak yaë pöl neenta arimëen tapël yaë. Pepapök pim koont ulwas ompyaup omp nampön yaö yaalmë pöl nook ar Kristoën yaö wes niulëaut.

³ Pël ëautak Setenë kamalöpë lupmeri ilëak tiarim ëap Ewa morök elmëa pöl ngönën omën kaaröröak arim könöt utpet niwasën ar wotpil wesak Kristoë ënëm nasën ëënganëak ya ngës yaë.

⁴ Nem ya ngës kön yawi pöt epël. Omën naröak arim naë wais tenim Yesuu ngönte ök niia pöl neniaan, pim ngönte wak irikor ëak ök niaan ar kat wiin ompyaö ëa. Ar Anutuu Pulö wauröak peene pitök niaan ar ngönën maimet wak pöta iri wë. Ar ngön ompyaut kat wiauröak peene pitök maimet ök niaan kat wiin ompyaö yaë.

⁵ Omën pörö arim naë wais, “Ten Anutuu ngön yaaö omën kaö panëërö,” pël yenia. Pël ëak neen wak irëak yaatak nook pit il yemowas.

⁶ Yaap, ne pitëm ök ompyaö wesak ngön naën yaaup. Pël yaaupök ne ngönënta songönte këëkë panë ewat wë. Ne aring wë pöta songön nentere nent ök yeniem nem ewat pöt tekeri yewasën ar iteneimaurö.

⁷ Nem arèn Anutuu ngön ompyaut ök niautak ne ar kaö sënëek yak nemtèn wak irèak wè ya mènaut. Pèl èeè ar kaamök elnèak omnant nampunèak kimang neniaan. Nem omnantön kimang neniaan èan pöten ar neen kön wiin omèn pasipök utpet niwesa pèl yewas koröp. Won.

⁸ Ne arim naè ngönèn ya yamèngkèn ingre mor sa ka nantèerök kaamök elnèa. Ne pitèm naè ya namèngkèn wèen pas monere omnant nenaut.

⁹ Ne arim naè wè ngöntök èen kaamök elnèenèak kimang neniaan èaut. Won, kar narö Masetonia yangerakaan waisa pörök kaamök elnèen pangk èaut. Ne ngaan ar könöm ningkônèak arèn kaamök elnèenèak kimang neniaanèp peeneeta tapèl èemaap.

¹⁰ Kristo pim ngön kèet nem lupmeri wia pötaan ne yaap panè yeniak. Nem arèn omnant nampunèak kimang neniaan yeè pöten ping wesak yaan Krik yangerakaan omèn nampök il newariin èepnaat.

¹¹ Ne tol èen pèl yeniak? Arèn lup sant naalni yeemak yeniak ma? Won, Anutu èwat wèen ne arèn lup sant yaalni.

¹² Èn omèn pitèmtèn, “Ten Anutuu ngön yaaö omnarö,” pèl kaar yenia piporö pitèmtèn ping wesak, “Pool pim Anutuu ngön yaaüröa yaat yamèngk tapèl tenta yeè,” pèl yenia. Pèl yeniaatak nem arim naè ya mènana pötak arim naèaan monere omnant naön èautak pit pèl yeem arim naèaan kangut yeö. Pötaanök pit kaalak pitèmtèn ping wesak, “Poolè Anutuu ngön yaaüröa ya yamèngk tapèl tenta yeè,” pèl apanèak ne arim naè ya yamèngken arim naèaan monere omnant naön èan pöl èemaap.

¹³ Omèn pörö pit Anutuu ngön yaaö omèn kaarörö. Pit kaar aö morök yaèen omnarö pitèn kön wiin Kristoè ngön yaaö omnarö pèl yewastak pit wonörö.

¹⁴ Pitèm morök yaalni pöten yaan sak èengan. Seten pi ensel èwaaringöröa ök sak morök yaaup.

¹⁵ Pötaanök pim inèen yaaüröeta Anutuu inèen wotpilöröa ök sak yaèen yaan sengan. Pit ènemak pitèm utpet yaauta kangut öpnaarö.

Pool pi ngön yaaö omnaröa yaat yamèngkem këlangön ke nentere nent kat wieima

¹⁶ Wet rëak niak pöt kaalak amaap. Ne ngak köpèl ngön yeniaan ar neen kön wiin, “Köpèlèp,” pèl wasngan. Pèl èenèetak, “Köpèlèp,” pèl newasënë pöt yok pangk pèl wasenèet. Pèl yeem omèn kaar piporö pitèmtèn ping wesak yaan arim kat yawi pöl neenta nem yaaten kot nent ping wesak amaan kat wieè.

¹⁷ Nem niama epèt Aköpè këm ngöntak won. Ne köpèl ngön niak nem ya yamèngkauten ngak ping wesak niamaan.

¹⁸ Omèn narö selap pitèm yangerak omnant yaautön kön wieè pitèmtèn wak isak yaaürö. Pötaanök ne tapèl amaan.

¹⁹ Elei, arèn kön wiin èwatörö pèl yewesautak omèn pörö arim naè wais köpèl ngönöt ök niaan kat yawi.

²⁰ Pitèm inèen niwasöore morök elniak arim omnant wa èp èere pitèmtèn wak isèpènèak arèn wak irèak niaöre è kosaök nimö pèl yaèen ar kön wiin ompyaö yaè.

²¹ Ar tenèn korar wesak, “Poolre piiring wèaurö weère kosang wonörö yak omèn munt eporöa weère kosangring ya yamèngk epèl naèn èaut,” pèl wesak yak. Ngön pipèt yaap yak. Pitèm weère kosangring ngönèn ya utpet yamèngk pöl ten naèn èaut. Pèl èautak ar korar wesak tenèn kön wiin, “Weère kosangring wonörö,” pèl wesak yaan ne èö yaè.

Pèl yeèetak omèn namp kosang wesak pimtèn wak isak yaan pöt neenta tapèl amaap. Nem yeniak pipèt köpèlöröa ngön ya pöl yeniak.

²² Ngön yaaö omën kaar pöröak pitëmtën, “Ten Yuta omnarö,” pël ya. Pël yaatak neenta tapöp. Pit Israel omnarö pël ya. Neenta tapöp. Pit Apramë éarö pël ya. Neenta tapöp.

²³ Pit Kristoë ya omnarö pël ya. Neenta tapöp, nook pit il yemowas. Elei, ne peene kaalak köpëlöröa ngön ya pöl ngön köntak yeniak. Ne pit il mowesak ya kaö panë yamëngkaup. Nook pit il yemowasën akun selap wii kaatak neulëimaut. Pit il yemowasën akun selap tang nemöeimaut. Ne Pit il yemowasën akun selap wel wi ap ëeimaut.

²⁴ Akun mornas pötë Yuta omën kaöaröak maan wii uamngesring nemöeimën 39 éaut.

²⁵ Akun nentepar nent ëak Rom ngarangköröak maan kourmentring nemöaut. Nentak Yuta omën naröak kël nemöaut. Akun nentepar nent ëak i kaö wangaöök wëen wangaö utpet ëak kaöök ilaan ne i kaöök ilëaut. Akun pötë nentak i kaöök wariäl seim wëen röök nent kët nent ëak won saut.

²⁶ Ne ngönën ya mëmpö kaare yang nantë yesaup. Pël yaëën i nga yaurem newak saap éaut. Nantë yesën nemot kain ëëpënëak éaut. Yuta omën nem karuröere omën muntaröak nempënëak éaut. Ka kaöatëere yang omën wonötë utpet ëëmëak éaut. I kaöök kö saap éaut. Ngönën omën kaaröröak nempënëak éaut.

²⁷ Ne këlangön ya ke nentere nent yamëngkaup. Akun nantë rö kan ka naökön yaaup. Iire kaömp won ëën këën wëaup. Weë ngentiak ya mëmpëak kaömp ngës olëak wëaup. Ép yeweem ulpëen won ëën ap yewesaup.

²⁸ Pöt pëen won. Kët ël epotë ne ka poutë ingre mor sauröaan ya ngës kön wëim wëaup pötakta ngön yaaö omën kaarörö il yemowas.

²⁹ Ingre mor sa namp lup wiap yaëën pöt ne ya këlangön kön yawi. Ën nampök nampön këk maan saun yokoirën pöt ya utpet kön yawi.

³⁰ Ne nemtën wak isak amëak pöt omën wiapre kor nem pet yaalni pöten wak isak amaap.

³¹ Anutu, Aköp Yesu pim Pepap, tiarim akun poutë yaya maim öpenaap, pi éwat wëen ne kaar naën, yaap yeniak.

³² Omën nem naë oröa eptak nem wiapre kor yaaut pet yaalni. Pötaanök ök niamaan kat wieë. Ne Tamaskas kak wëen yang omp ak Aretas pim yang ngarangkep ne wali neöpënëak kaöökë ëm kanötë nga wieima.

³³ Pël ëën nem karuröak ne kolöm ëp kërëöpök waulak wii téak ëm kan kotuuk wilëngkëel wes nemëen yangerak ngentiak oröak kas saut. Omën nem wiapre kor yaaut pet yaalni ke piptenökëer wak isak yeniak.

12

Aköpök Poolön wangarëtak omnant pet elmëa

¹ Nemtën ping wesak aan pangk naën yaëëtak köntak ping wesak niamaan. Ne wangarëtak Aköpök omnant pet elnëen ityaangkën ngön ëlëëpët ök neeauta ngönte ök niamaan.

² Ne Kristoë omën nampön éwat wë. Omën pöp pi ngaan Anutuuk koirak së kutömweri omnant pet elmëen itenak wëen krismaki 14 ëak won yes. Pi yang koröpöoring sa ma könöök pëen itena wes ne pöten köpël. Anutuukëer éwat wë.

³ Anutuuk omën pöp koirak kutömweri sa pöt pëen ne éwat wë. Yang koröpöoring sa ma könöök pëen itena wes ne pöten köpël. Anutuukëer éwat wë.

⁴ Pi pörek wë ngön ke nentere nent yang omnaröa pangk naënganëët kat wia. Ngön pöt ök apañëak Anutuuk nga mëëa.

5 Omèn pöpönökëer ping wesak amaat, nemtën won. Nemtën ping wesak amëak pöt nem wiapre kor yeë pötenökëer amaat.

6 Ne nemtën ping wesak amëak pöt omèn köpëlöröa ngön ya pöl naengan, yaap amaat. Yok pangk amaatak omnaröak neen kön wiin ispanëen pël naengan. Omèn nem ya mëmpöore ngön aö pël yaëen ityaangk pipot pëen wiaap.

Këmampön öngöökë yewal pöl Pool pim koröpöök këlangön nent wiakaima

7 Nem omèn kutömweri sa pël yeniak pöp nemënt tapöp. Pörek sëen Anutuuk omèn nentere nent pet elnëen itaampöore kat wi ëan pötön wak isak kaö panë wesak anganëak Anutuuk kön wiin këlangön nent nem naë öröak wia. Pöt këmampön öngöökë yewal pöl Setenök wap elnëen këlangön kat wiak nemtën wak isak naën yaap.

8 Pël ëen sëp newasëpënëak akun nentepar nent Aköpön kimang mëëaut.

9 Pël maan pi kangiir epël yenëa. “Won, ne ni komre kolap elniin pangk yaë. Ni wiapre kor yaëen pöt nem weëre kosangöt ningkën nim naë yoolök yaëen omnaröak këëkë itaampnaat.” Pël neaan pötaanök Kristoë weëre kosangöt nem naë örööpënëak nem wiapre kor yaautön ërëpsawiarang kaö wesak amaat.

10 Pötaanök wiapre kor wëen naröak utpet wesak yenëa. Pël yaëen ne ngäe rangk wëen pit utpet newasën këlangön kësang kat yawi. Omèn pipot pout ne Kristoë yaat yamëngk pötaan nem naë yaaröön pötëen ya kë yes. Öröptaan ya kë yes? Ne wiapre kor wëen Kristoök weëre kosangöt yanangk.

Pool pi Korin omnaröaan ya ngës ëa

11 Nem yeniak pipët, köpëlöröa ngön ya pöl nemtën ping wesak nian. Ne pël amaaten kaaö yaëetak arimtok neen ping wesak naën yeë. Pël yak pötak elnëen pil nian. Ne omèn pasipök omèn arim naë wais, “Ten ngön yaaö omèn kaö panëerö,” pël niaan kat wiin ompyaö yaë pöröak ne il nenewasën yaë.

12 Ne arring wë lup wiapring retëng it ngolöp weëre kosangringöt, omnaröak pangk naenganëët, ngön yaaö omèn yaapöröa mëmpna salöt mëneimaut. Pötak ne ngön yaaö omnamp pöt pet elnia.

13 Nem ka nantë ingre mor saurö kaamök elmëan pöl ar naalniin ëan ma? Won, ne tapël kaamök elniaut, kopët nentaar naën. Pöt ne ar könöm ningkanëak arën kaamök elnëak koröpöökë omnant nampunëak kimang neniaan ëaut. Nem arën monere omnant kimang neniaan ëaö ompyaö pöten utpet ëan pël yewas ma? Elei, utpet pipötön nemëen kön utpet wiingan.

14 Ne akun nentepar arim naë waisaup. Peene kaalak waisumëak ko yeë. Pël ëak wais arën omnantön kimang neniangan. Ne arim monat ömëak won, Kristo pim omèn panë niwasumëak waisumaap. Tiar omnarö rungaaröak ëlre peparö kaamök naalmëen, ëlre peparöakëer rungaarö kaamök elmë yeë. Tapël nook arim pep sak wë pötaan arim naëaan omnant naongan.

15 Nook pöt, arim lupre könöt ompyaö sëpënëak nem omnant pout këëpöt wesak nem wëwëeteta pëël elniima pöten ya kë yes. Ne arën lup sant kaö yaalniin ar kangiir kot elnëen ma?

16 Ar naröak neen epël yak. “Yaap, Pool pi ëöetak tiarën omnantön kimang yeniem könöm nangingkën ëaut. Pël ëautak pi morök yaapük ëlëëp pël elniak wiap sësë niaan pim iri ilëaut.” Pël aö ar neen kön wiin, “Pi omnarö tiar morök elniin pim iri ilapenëak wes nimëa,” pël yewas.

17 Arim pël yewas piptaan pëël niamaan. Nook omnarö wes mëen waisa pötak morök elniin nem iri ilëaurö ma? Won.

18 Ne Taitasën arim naë waisëpënëak kék mëak tenim kar nampring wes mëen waisaut. Akun pötak Taitasök morök elniak arimot ëlëëp wa ma? Won, tenip pouwaar kön kopëtal wiak kopëtal yaaupaar.

19 Nem kar panëëro, arök tenën, “Wotpil yaurö,” pël wasënëak retëng ë yaningk pöt kön wieim wë ma? Won, ngön epot pout, ten Kristook yal ëak wë Anutuu ëöetak ar kosang sënëak ök yeniak.

20 Ne arim naë wais itaangkën nem kent kön yawi pöl won wëen itaangkönëak ya ngës yaë. Tapël arim kent kön wiaul naalniin nga elniingönëak ya ngës yaë. Arim naë wais itaangkën utpet ke epëlöt arim naë wiaapanëak ya ngës yaë. Ngön nga yaalaöre war yaaö, ya sangën yaaöre keimön yaaö, ökre was yaaöre ngönöt kain wak yaaö, wak isak yaaöre komkap yaaö utpet pipot arim naë wiaapan.

21 Arim naëaan narö öngre omp nga eimeë lup kewilring wë koröpöökë kentötë ënëm eimaut lup kaip tiak wa nemoolaan wëen nem kaalak waisumaatak itenak Anutu nemopök elnëen ëö sak arim ëöetak ing aan kön wiin irapanëak ya ngës yaë.

13

Poolök Korin omnaröen pitëm kön wi kosang yewesaut këëkë ngarangk ëëpënëak mëä

1 Ne akun nentepar arim naë waisaup. Peene kaalak waisën nentepar nent ëëpnaa yaë. Nem wais elniima pöt ngönëntak ngön nent epël wia pöta ök ëëpnaat. “Omën namp utpet ëen ngön ë pet irënëak pöt omën naar ma naar namp itena pöröak ök aan yok pangk pet irëpnaat.”

2 Ne ngaan arim naë waisën akun nentepar ëa pötak omën saunaringöröere ar muntarö pouröen pepanöm niak pöl peene kamaarek wë tapël yeniak. Nem waisumaatak mait naalniin ëëmaat.

3 Ar, “Kristook kaamök elniiaan pim ngönte ök yaan,” pöta këet itaampunëak kent yeërek nem waisumaatak mait naalniin nga yeniaan itaampunëet. Kristook omën nent elniipënëak pöt wiap naalniipan, weëre kosangring elniipnaat.

4 Yaap, ngaan wiap yaëen këra yetaprak möaup. Peene pöt Anutuu weëre kosangööring wal ëak wë. Tapël ten ngön yaaö omnarö Kristook yal ëë weëre kosang won yeë. Ën arën elniina pöt piiring wë Anutuu weëre kosangtaring wë pöta songönte tekeri wasënaat.

5 Ar kön wi kosang yewesautaring wë ma won pöten itaampunëen arim lupöt morök elmëak songönte tekeri wasën. Yaap, arim lupötön ök elmë pat ëën. Ne kön wiin Yesu Kristo arim lupötë wë pël yewas. Pël yewasetak arim lupöt ök ëënë akun pötak ar ök ëen kön wi kosang yewesaut won wiaan pöt pi arim lupötë won pël ëëpnaat.

6 Pël ëëpnaatak nem kön kosangtak arimtok tenim lupöt morök elniak Yesu Kristo wë pöten ëwat sënëet.

7 Ten ar utpet ëënganëak Anutuun kimang maim wë. Pöt omnarö ten ar kaamök elniin ompyaö yeë pöt itenak tenën, “Poolre piiring wëaurö ngönën ya këet yamëngk,” pël apënëak won, ar ompyaö ëënë pötenökëer kimang maim wë. Ar ompyaö yaëen pöt tolëël wotpil niwasën? Pël naëngan. Pël ëëna kanö won ëen ngön yaaö omnaröa weëre kosangöt tenim naë wia pöt tekeri nasën ëëpna pötaan omën narö tenën, “Poolre piiring wëaurö pit ngönën ya këet namëngkën yaë,” pël apnaat. Pël apnaatak ne omnaröak tenën ping wesak apënëak kent kön nawiin. Om ar ompyaö ëënë pötenökëer kent yaë.

⁸ Pöt tolëel? Tenim ök epëlöröak ngön këet il nemowariingan, om kaö sêpnaan kaamök ëënaat. Pötaanök ar ngön këet ngaarëk wak wotpil wëen tenök pangk wotpil naniwasngan.

⁹ Tenim arim naë waisënaatak ten itaangkën ar ngön këet ngaarëk wak wë weëre kosangring önëetak ten weëre kosangring wotpil naniwasën omnarö korar wesak tenën, “Poolre piiring wëaurö wiapre kor yaurö,” pël wasën pöt ten ya kë sak önaat. Pötaanök ar Anutuu ngön këet ngaarëk wak arim wëwëat wotpil wasënëëtaan piin kimang maim wë.

¹⁰ Aköpë weëre kosang nena pöt pim omnarö utpet wasumëak won, taë wasumëak nenaat. Pötaanök ne arim naë wais itaangkën ar saunaring wëen këlangön kat wiinëen niangönëak kamaarek wë pep epwer wa korkor ngön retëng ë yaningk.

Ngön mëet

¹¹ Ngön kaut epël niak pet irum. Karurö yaköm. Arim wëwëat wotpil wesak ön. Pël ëak wa korkor ngön epot kat wiak lup kopëtemer sak mayaap ön. Pël ëën Anutu lup santre mayaap pepap arring öpnaat.

¹² Neneren lup santak yowe mëak mor meneë. Anutuu omën eprek wëauröak arën yowe yenia.

¹³ Aköp Yesu Kristoë komre kolap, Anutuu lup sant, Ngëëngk Pulöökë wiapre kor pöt arim naë wiakaim öp.

[Yok pi tapët,
Ne Pool.]

Kalesia

Yesu pi wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 17 pōta ök won sēen Poolök pep epwer Aköpē ingre mor Kalesia yangerak wēaurō retēng ē mena. Pool pi wet rēak Kalesia yangerak Antiokre Aikoniam, Lистраare Tepi ka pōtē sē ngōnēn kopēlōrōen ngōnēn ök maan kat wiak Yesuu ingre mor sa (Ngōn Yaaō Omnarō 13, 14). Wē akun nentak Yuta omēn Poolē ngōnten kaaō ēa narō pitēm naē sē Anutuuk pit wotpil wasēpnaan Mosesē ngōnte ngaarēk opēnēak maan pitēm ngōn kaar pōtē ēnēm ēa. Pēl ēēn Poolök kat wiak omēn Yesuun kōn wi kosang wasēpnaarōakēer Anutuuk wotpil wasēpnaarō pēl retēng ēa.

Pōt epēl wia.

Ngōn ngēs rēaut 1:1-10

Poolök pim ya mēnauta ngōnte ök ēa 1:11-2:21

Anutuu komre kolap ngōn ompyaut 3:1-4:31

Kristoē wēwē pōt wii kaatak wē pōtak ök won 5:1-6:10

Ngōn mēēt 6:11-18

¹⁻² O Anutuu ingre mor sa Kalesia yangerak wēaurō, ne Pool Yesuu ngōn yaaō omnamp kar narōaring wē pep epwer retēng ē yaningk. Omnarōak ne ya epēt mēmpēak yaō nenēaan ma wes nenemēēn ēaut. Won, Yesu Kristoore tiarim Pepap Anutu, Yesu weletakaan wal ē moulmēa pōp, piaripök ya epēt mēmpēak yaō neeaut.

³ Anutu tiarim Pepapre tiarim Aköp Yesu Kristo piaripök komre kolapre mayaap pōt ningkēn arim naē wiaap.

⁴ Kristo pi tiarim Pepap Anutu pim kēm ngōnte ngaarēk wak tiarim utpetatēēn pim wēwēt kēpōt wasēn mēngkēn wel wia. Pōt tiar yangerak utpet im wē epotēēlaan ent ē nuulēpēnēak pēl ēa.

⁵ Pōtaanök tiar kēt ēl epotē Anutuun yaya maim öpa. Yaap.

Yesu pim ngōn ompyao pōt kē kopētet

⁶ Elei, ar Yesu Kristo pim komre kolap elnieimeē Anutu puuk yas niaan wēēn kaar omēn narōak pitēm kōnōtēaanōt ngōnēntak yal menak ök yeniaan kat wiak wali nasēn wiaan kaalak pi sēp yemowasēn ne yaan yes.

⁷ Pēl ēaap ngōnēn kē kopēt tapēt wia. Ēn omēn munt narōak lup wa irikor elniak Kristo pim ngōnēnta utpet wasēpna pōrōaar wē.

⁸ Pōtaanök tenim naēaan nampök ma kutömweriaan ensel nampök tenim wet rēak ngōnēn ök niia pōt wa irikor ēak ök nian talte es parēaōökē kanōökē yaō sēn.

⁹ Tenim ngaan ök niia pōt kaalak epēl ök niamaan. Omēn ngōnēn ök niaan wa pōt wa irikor ēak maimat ök niia piporō es parēaōökē kanōökē yaō sēp.

¹⁰ Ne ngōn pōt omnarōak kat wiak nemēēn ya kē sēpēnēak ēan ma? Won pan. Ne Anutuuk nemēēn ya kē sēpēnēak kent yaē. Ma omnarōak nemēēn kōn wiin isēpēnēak kent yeē ma? Pēl ēan talte Kristo pim inēēn omnamp pēl nasēn ēēm.

Pool pim Yesuu ngōn yaaō omnarōa yaat ngēs rēauta ngōnte

¹¹ Karurō, ne ök niamaan kat wieē. Nem ngōnēn ök niaan kat wieim wē pipot omnarōa kōnōkaan wonōt.

¹² Ne omēn nampök ök neeaōre rē neulō pēl naēn. Yesu Kristo pimtök tekeri wes nenaut. Pōtaanök nem ngōnēn ök yeniak epot kēēt.

¹³⁻¹⁴ Nem Yuta omnarōaring wē ngōnēnta ēnēm eima pōta ngōnte ar yok kat yawiaurō. Ne Yuta omēn tenim kaōarōere ēere kōrōōrōa ngōnōtē ēnēm ēēmēak

wē ngentieimeē nem kar narō il mowesak kaō saup. Pēl ēeimeē ingre mor saurō pitēm Anutuun kōn wi kosang yewesa pōt sēp wasēpēnēak utpet panē moweseimaup.

¹⁵ Pēl ēautak ne nem ēlēpē yaatakaan naarōn wiaan Anutuuk komre kolap elnieimeē yaō newesak pim yaat mēmpēak yas neea.

¹⁶ Pēl ēak pi pim Ruupē ngōnte kōpēl omnarōen ōk memēak kōn wiak ēnēmak pim Ruupōn pet elnēa. Pēl ēēn akun pōtak ne omnarōen pim songōntaan pēl nemaan ēaut.

¹⁷ Pēl ēak ne Yerusalem kakēl Yesuu ngōn yaaō wet rēak wakaima pōrōa naē nasēn, Arepia yang ngōnēn ngarangk won pōrekēl saut. Pōrek sē rēak Tamaskas kakēl saut.

¹⁸ Anutuuk pim Ruupōn pet elnēēn wē krismaki nentepar nent won sēēn Pitaan ngōnngōn memēak Yerusalem kakēl saut. Pōrek sē piiring wēēn sant nentepar sa.

¹⁹ Pōrek sē wē Yesuu ngōn yaaō munt narōen itnaangkēn, Akōpē nangap Sems pōpōnōkēer itenaut. Pōtaanōk ar Yesu Kristo pimtok pim ngōnte tekeri wes nena pōten ēwat wē.

²⁰ Ngōn e retēng yeē epot kaar won, Anutuū ēōetak yaap panēēt.

²¹ Ne Pitaare Sems piarpim naē sē wē Siriaare Salisia yang pōteparēēl sē wakaimaut.

²² Pēl ēaan akun pōtak Yutia omēn Kristoē ingre mor sak wēa pōrō pit neen itenak ēwat nasēn ēa.

²³ Pit om omnarōak ngōn pēēnte epēl aan kat wia. “Tiar ingre mor saurō mō waō elnieimaupōk peenē ngōn tapēt ōk ya.”

²⁴ Pēl ēak pit nem naē orōa pōten Anutuun yaya maima.

2

Pool pi Yerusalem kak sē Yesuu ngōn yaaō narō koira

¹ Ne Yerusalem kakē nasēn wēēn krismaki 14 ēak won sēēn kaalak sumēak Panapas koirak Taitasring ten pourō saut. Taitas pi Yuta omēn wonōp yak tenim yaaul korōp kaut nailēnēp.

² Ne kōntak nasēn, Anutuuk ōk neaan saut. Pēl ēak kōpēl omnarōen ngōnēn ōk yamēēa pōten ngōnēnē wotōōkōrō pēēn wesak nem ya yamēngkaō pōtaan ēngk ma e wesak kan newariipanēak ōk mēēaut. Pit nga neaan nem ya mēmpō imautre ēnēm mēmpō suma pōt mos sēpanēak ōk mēēaut.

³ Pēl ēēn pit Taitas neering wēaupōn Krik omnamp wesa. Pēl ēautak nem ngōnte kat wiak Yuta omnarōa yaaul korōp kaut ilēpēnēak nemaan ēa.

⁴ Pēl ēaap ngōnēn omēn kaarkaar narō pit Yesu Kristo puuk tiar wil niulēēn wēāō pōten itaampēnēak ingre mor saurō tenim tekarak ēlēp ilēa. Omēn pōrō pit tiar Moses pim ngōn kosangta ōngpōk niulēēn Kristo sēp wesak wii omnarōa ōk sak ōpenēak yaaurō.

⁵ Pēl yaaurōak arim naē ngōn ompyaut wa irikor ēēpanēak ten pitēm Taitas pim korōp kaut ilēpna ngōn pōt kot nent kat nemowiin ēaut.

⁶ Ēn omēn omnarōak ngōnēnē wotōōk yewas pōrō pit tol ēa? Ne omnarōak pitēn kōn wiin irapna ma isēpna pōten kōn selap naēn. Pōt Anutuuk itaangkēn komkap ēak wi naōn. Ngōnēnē wotōōk pōrō pit ngōn ngolōp nent ōk nenēaan.

⁷⁻⁸ Won pit nem ya yamēngka pōten itenak epēl kōn wia. Anutuuk Pita pi Yuta omnarōa naē Yesuu ngōn yaaō omnarōa yaat mēmpēnēak wēere kosang menak kaamōk elmēaupōk tapēl ne kōpēl omnarō arim naē Yesuu ngōn yaaō yaat mēmpēak kaamōk elnēaut. Pōtaanōk pit epēl kōn wia. Anutuuk Pita Yuta

omnaröen ngön ompyaut ök maim öpënëak yaö mëëaup. Ök tapël kaalak köpël omnarö arën ök niaim ömëak neen yaö neea.

⁹ Pël ëen Semsre Pitaare Son omnaröak ngönënë wotöök mowesa pörö pit Anutuuk ne komre kolap newesak ya epët nena pöten kön wiak ten Panapas ngöntre kar elniak mor yaningk. Pöt pit kön wiin tenip köpël omnarö arim naë ya yamëngkën pit Yuta omnarö pitëm naë ya mëmpnaat pël wesa pötaanök pël elniaut.

¹⁰ Pël ëak ngön köpët nentakëer epël niiaut. “Ngöntök yaaö tenim naë wëaurö ompyao elmëen.” Pël niaan neenta tapël kön wiak kent ëen kosang wesak mëneimaut.

Poolök Pitaë saunet war wesak nga mëëa

¹¹ Ënëmak Pita Antiok kak wais utpet nent ëen nook omnaröa ëöetak nga mëëaut.

¹² Pita pi utpet epël ëa. Wet réak pi köpël omnaröa naëaan ingre mor sauröaring kaömp ngawi neim wëen Sems puuk omën narö Yerusalem kakaan wes mëen waisa. Pël ëen Pita pi omën Anutuuk ompyao elmëëpënëak koröp kaut ilëpënëak këk yamëëa pöröen ök maan kaaö mepanëak kas ëen akun pötak ngës réak omën wet réak piiring kaömp ngawi neima pöröaring kaalak pël naën ëa.

¹³ Pël yaëen Yuta omën pim karuröeta tapël korar yaëen Panapas piita pitëk yal mena.

¹⁴ Pël ëen ne itaangkën pit wotpil wesak ngön ompyauta kan wotpilöök nasën yaëen omnaröa ëöetak Pitaan nga mëak epël mëëaut. “Ni Yuta omnampök köpël omnaröaring kaömp ngawi neimeë Yuta omnaröa yaaut sëp yewasën. Pël yeemak tol ëen köpël omnaröen Yuta omnaröa yaaul ëëpënëak kosang wesak aimën?”

Namp pi Yesuun kön wi kosang wesak pöt wotpil öpnaat

¹⁵ Yaap, ten köpël omën Moses pim ngön kosangta ënëm naënöröa wëwëetakël naaröönörö, Yuta omnaröa wëwëetakël oröaurö.

¹⁶ Pël ëaap ten ëwat wë. Anutu pi omën Moses pim ngön kosangta ënëm pëen ëëpënëak yaaö pöpön, “Omën wotpilëp,” pël nemapan. Won. Omën Yesu Kristoon kön wi kosang wasëpna pöpönök, “Omën wotpilëp,” pël mapnaat. Pötaanök Yuta omnarö Anutuuk tenim Mosesë ngön kosangta ënëm yë pötaan won, Kristoon kön wi kosang yewas pötaan, “Wotpilörö,” pël niapënëak Yesu Kristoon kön wi kosang wesaut. Pöta songönte epët. Omën namp Moses pim ngön kosang pëenta ënëm ëëpënëak yaëen Anutuuk piin, “Omën wotpilëp,” pël nemapan.

¹⁷ Pël ëen ten Yuta omnarö Kristoë naë së rë olëak önëak ëäkök saun omnaröa ök yeem pöt tol an? Kristo pi utpetatëen këkre tö yaaup pël an ma? Won ë won pan.

¹⁸ Ne Moses pim ngön kosangöt moolëaupök kaalak së olëaurekaan öma pötak omnaröak neen, “Saun omnamp,” pël neapnaat.

¹⁹ Ngön kosangtak mö wel newiin peene pöta iri ilëak naön. Pël elnëa pöt Anutuua naë rë olëak ömëak elnëa.

²⁰ Ne Kristooring këra yetaprak nemöön wel wiaup. Pötaanök nem peene wë epët nemtok won, Kristo pimtök nem lupmeri wë. Pël ëen Anutu pim Ruup kön wi kosang yewas pötaan peene wëwëetaring wë. Pi nemëen yak pim wëwëet këëpöt wasën möön wel wia.

²¹ Ne Anutu pim komre kolap pöten utpet wesak naën. Ngön kosangtak saunat won yewesaut wiewëanëen Kristo këpök wel wian tapön.

3

Ngön kosangta ënëm yaaöre kön wi kosang yewesaö pöta songönte

1 Kalesia omën kaökaurö aë. Ne Yesu Kristo pim koröpö këra yetaprak möa pöten këékë ök niaan ewat sauröak tol ëen omën naröak kön irikor elniin Moses pim ngön kosangötë iri ilanëak yeë?

2 Ne omën nenten pëlpël niamaan ök neaë. Ngëengk Pulö wan pöt tol ëak waurö? Ngön kosangöt ngaarëk wakök waurö ma ngön ompyaut kat wiak kön wi kosang yewesautaan waurö?

3 Ar tol ëen kaökaö yeë? Ngëengk Pulöök kaamök elniin wëwë ngolöpët ngës rëauröak Ngëengk Pulö sëp wesak arimtok arimté koröpöök kaamök elniin wëwë ngolöp tapët önëak kön wia ma?

4 Omën kësangöt arim wan pöt pas waurö ma? Ne kön wiin pas naön ëan pël yaë.

5 Nem wet rëak pëlpël niia pöt kaalak rangk niamaan yeë. Anutuuk Ngëengk Pulö ninak arim tekarak retëng nant yaalni pipot ngön kosangöt ngaarëk wakök yewaurö ngön ompyaut kat wiak kön wi kosang yewesautaan yewaurö ma? Ar pipot ewat wëak sëp wesak kaökaö yeë.

6 Pöta ngönte ngönën pepeweri epël wia. “Apram pi Anutuun kön wi kosang mowasën Anutuuk pim kön wi kosang yewesautaan piin, ‘Ni omën wotpilëp,’ pël mëëa.”

7 Pötaanök ar epël kön wiin. Omën Apramë ëaul ngön ompyaut kat wiak kön wi kosang yewas piporö yaap Apram pim ruure ëarö.

8 Anutuuk köpël omnarö pit piin kön wi kosang mowasën pitën, “Ar omën wotpilörö,” pël mapnaat pël kön wieë Apramön ngön ompyaut epël mëëaut ngönën pepeweri wia. “Yangerakë omën pourö nim neen kön wi kosang yewasën pipël yaalnëen pöt ompyaö elmëëmaat.”

9 Apram Anutuun kön wi kosang wasën ompyaö elmëëa. Pöta ök omën piin kön wi kosang yewas piporö tapël yaalniaup.

10 Omën ngön kosangöt ngaarëk yeön Anutuuk pitën, “Ar omën wotpilörö,” mapnaat pël wasëpna piporö Anutuuk pit kasëng mampnaat. Pöt ngönën pepeweri ngön nent epël wia. “Omën namp akun poutë ngön kosangötë ngön wia pipotë ënëm naën yaaö pipop Anutuuk kasëng mampnaap.”

11 Ën ngönëntak nent epël wia. “Omën namp Anutuun kön wi kosang wasën piin, ‘Omën wotpilëp,’ pël mapna pipop wëwë ompyautak öpnaap.” Pötaanök tiar epël këékë kön wia. “Omën ngön kosangötë ënëm ëëpna pipopönök, ‘Ni omën wotpilëp,’ pël neniapan.”

12 Ngön kosangta ënëm yaaö pöt Anutuun kön wi kosang yewesautaat won. Pöt maimet. Pöt ngönën pepeweri epël wia. “Omën namp ngön kosang poutë ënëm ëëpna pöpök wëwë ompyaut öpnaap.” Pöt tiar yang omnaröak yok pangk naëngan pötaanök Anutu puuk kasëng yanimangk.

13 Ngönën pepeweri Anutuuk kasëng yemangk pöta ngön nent epël wia. “Omën këraatë mö yaut pörö Anutuuk kasëng yemangk.” Pötaanök Kristo pi tiarim kangir këraarak möön utaan Anutuuk kasëng mena. Pël ëen puuk tiar Anutuun ngön kosangöt ngaarëk naön yaëen kasëng nimena pötakaan wa ent ë nuulëa.

14 Anutuuk Apram welaköt mampënëak yaö mëëa pöt ar köpël omnaröeta ningkën tiar pourö Anutuun kön wi kosang wasën pim Ngëengk Pul nimpënëak yaö niia pö öpenëak Kristo kasëng mena.

Ngön kosangtak Anutu pim kup mowia pöt wa noolaan

15 Karurö, tiarim yaautak ök wiak niamaan. Omèn naar piarip omèn nentaan kuure mak ëak taë wasën munt nampök won wasööre yal mampö pöt naëpan.

16 Ën Anutuuk Apramre pim ëap piaripön omèn ompyaut pël kup mowia pöt pim ruure ë pouröaanök nemaan, kopëtap Kristoon kön wieëak mëëa.

17 Nem ngön niak pöta songönte epël. Wet rëak Anutuuk Apramön ngön taë wes mena pöta këët orööpënëak mëëa. Pël ëën wakaim krismaki 430 ëak won sëën omèn munt nent Moses pim ngön kosang pöt oröa. Pël ëaap ngön kosang Anutuuk omèn munt namp Mosesën ök mëëa pötak pim wet rëak Apramön kup mowia taë wes mena pöt yok pangk wa nemoolapan.

18 Pöt tiar ngön kosangta ënëm ëën Anutu pim yaö niia pöt nimpën talte pim ngön taë wes nina pötaan naön ëëpen. Pël ëaap Anutu pim Apramön ngön taë wes mena pötaan këët mena.

19 Elei, ngön kosang pöt oröp ëënak ëa? Pipët Anutuuk tiar omèn pourö utpet yaaurö pöt ëwat sëpenëak ënëm kaalak ëaut. Pël ëaap ngön kosang pöt wieë Apramë ëap Anutuu kup mowia pöp oröön won sëpenëak ëaut. Pipët enselöröak tiarim omèn tekrakëp Moses piin maan retëng ë ninaut.

20 Ën Anutu pim Apramön kup mowia pöt omèn tekrak nampön maan ök nemaan. Won, Anutu pimtok ök mëëa.

Moses pim ngön kosang pöt tiarim pep kë yaningkaupë ököt

21 Pötaanök ngön kosang pötak Anutuu Apramön ngön taë wes mena pöten kööre tok yaalmë ma? Won pan. Omnarö ngön kosang nenta ënëm ëak wëwë kosangët koirëpna pöt wiaapën talte ngön kosangta ënëm ëën Anutuuk tiarën, “Ar omèn wotpilörö,” pël niapën.

22 Pöt ngönën pepeweri ngön nent epël wia. “Omèn pourö utpetatök wii nitëën pöta öngpök wakaiman.” Tiar omnarö Yesu Kristoon kön wi kosang wesak Anutuu omnant Apramön ngön taë wes mena pöt kön wi kosang yewesa kan pöököl öpen pël wia.

23 Kön wi kosang yewesa pöt won wiaan Moses pim ngön kosang pötak ten Yuta omnarö wii nitëën wakaiman. Pël ëak wëën ënëmak kön wi kosang yewesa pöt orö tekeri sak wil niulëa.

24 Pötaanök ten ngön ompyaut kat wiak kosang wasën Anutuuk tenën, “Omèn wotpilörö,” pël niapënëak Moses pim ngön kosang epot pep kë yaningkaupë ököt yak kaamök elniak kan Kristoë naë sëna pöök niulëën wëën Kristo oröa.

25 Peene pöt kön wi kosang yewesauta kanö oröön ten ngön kosangta iri naön.

Kön wi kosang yewesautak Anutuu ru yaniwas

26 Ar Yesu Kristoon kön wi kosang yewas. Pötaanök Anutuu ru sak wë.

27 Pöta songönte epët. Kristook yal menak i yamë piporö ar pim ë pël yeë.

28 Pötaanök Yuta omënere Krik omèn, isaare irëa, öngre omp komkap wëaut pet irën ar pourö Yesu Kristo piiring wëwë kopëtal sak wë.

29 Yaap, ar Kristoë omnarö. Pötaanök Apram pim ëere körö panë sak wë Anutuu omèn piin yaö mëëa pöt öneëro.

4

Tiar omèn mosutëën inëën yaauröak Anutuu ru panë san

1 Yaö niia pötaan watepang ngön nent yal menak niamaan kat wieë. Yokot namp pim pep wel wiaupë omnant pout öpnaatak kotup pötaan yok pangk ngarangk naëpan. Pël yeem akun pötak pimtok pep nasëpan, inëën ru koröp oröak öpnaat.

² Pep ngarangk yaauröa iri wë ënëmak pim pepapë akun mowia pöt temanöm sëën öpnaat.

³ Tiarim songönte pöta ök pan. Tiar ngaan rungaaröa ök wë tiarim ëere peparöa omën mosuté iri wakaimaüt.

⁴ Pël ëën ënëmak akun wia pöt temanöm sëën Anutuuk pim Ruup wes mëën öngöpë naëaan oröak Moses pim ngön kosangötë ënëm ëa.

⁵ Pöt tiar ngön kosangötë öngpökaan ent ë niulëën Anutuu ru panë sëpenëak pël elnia.

⁶ Yaap ar pim koröngre ru sak wëën yak Anutuuk maan pim Ruupök Ngëengk Pulö wes mëën tiarim lupötë ilëak wë kaamök elniaan Anutuun, “O Pep, ni tenim Pep ompyaup,” pël maim wë.

⁷ Ar pim inëën ru won, Anutuuk niön ru panë sak wë. Pötaanök ru namp pim pepapë mor kolut yeö pöl ar Anutuu yaö niia pöt önëët.

Pool pi Kalesia omnaröaan kön selap ëa

⁸ Yaap, ar ngaan Anutuun köpël wë omp ak kaarkaaröa iri wii kaatak wë pöl wakaimaurö.

⁹ Pël eimaurök Anutuun ëwat yes. Pötaanök ne peene epël yeniak. Anutu pi arën ëwat wë. Pël ëaap ar tol ëënak kaalak kaip tiak yangerakë omën mosuté öngpök së yeilak? Ar pipotök kaalak wii nitëëpanok pipël ëëngan.

¹⁰ Pël eimeë Anutuuk arën, “Wotpilörö,” pël niapënëak akun poutë këere imën në, wa top nentere nent eimeë, këtre ngoonre krismaki nantön akun kaöat pël maim wëaurö.

¹¹ Pötaanök nem arim naë ya yamëngk epët ngentiipanëak ya ngës kaö yeë.

¹² Nem karurö, ne ke urak niamaan. Moses pim ngön kosangötök wii netëën wëën Anutuuk wil neulëën arim ök sak wë. Pötaanök arta nem Kristo pimtën pëën kön wi kosang wesak wë pöl ëën. Ne arim naë wëën ar utpet nent naalnëën ëaut.

¹³ Ar ëwat wë. Ne ngaan yaumanring wë nem koröpö weë nasën wëautaan ngön ompyaut ök niaimaut.

¹⁴ Yaap, nem koröpö weëre kosang won ëa pötaan ar ne sant elnëënëak poprak elnëaut. Pël ëautak ar neen këëpöt ëak kasëng nenangkën. Won, ar Anutuu ensel nampë elmëënë pöl elnëaut, ma Yesu Kristo pimtën elmëënë pöl ne elnëaut.

¹⁵ Akun pötak arim nemëën ërëpsawi ëan pöt tol ëak won sa. Ne arim ompyaö eima pöten ëwat wëep. Akun pötak ar kaamök elnëënëak arim it ëënöt yatianëën ne ti nenan tapön.

¹⁶ Pël ëaurök ne ngön këët ök niamëak pepanöm niaan ar ne kööre tok yaalni pël yewas.

¹⁷ Ngönën omën kaarkaar piporö pit ar pitëm ök sënëak weë yengenti. Pël yaë pöt pit utpet niwasëpënëak yaë. Pit ar pitën kön wiin isëpnaataan nem naëaan kom elniipënëak kent yaë.

¹⁸ Omën narö omën ompyautaan ar pitëm ök sënëak kent yaalniipna pöt ompyaö. Pöt akun arim naë öma pötëër won, akun poutë.

¹⁹ Nem koontre yokot panëerö, ne omën nentak ök wiak niamaan. Ne arimëën yak öngöröa ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat yawi pöl peene këlangön kat yawi. Nem këlangön kat yawi epët ar Kristo pim ë pël ëëneëtaan yeë.

²⁰ Peene akun eptak ne ar tolëël wë pöten kön selap yeë. Pötaanök nem retëng ë yaningk pöt sëp wesak arim naë wais wë këntak këëkë wesak ök niamëak kent yaë.

Öng Ekaare Sera piarpim ngönte

²¹ Moses pim ngön kosangötë iri önëak yaauro, ne arën pëel niamaan ök neaë. Ar ngön pöt sangk kelak kat yawiauro ma won?

²² Ngönëntak epël wia. Apram pim yokot naar wakaima. Nampë yapinte Ismael inëen koontup Eka puuk wilaup, ën nampë yapinte Aisak pöp öng yaapöp Sera puuk wilaup.

²³ Inëen koontupë pöp omnaröa ru yawil pöl yaap wila. Ën öng panëepë pöp Anutuu kosang wes mena kan pötakël wila.

²⁴ Ngön pipta këet epël wia. Öng pöaar ngön taë wes mena nentepar wia pöteparë ök ëa. Nent Sinai rosiraöök Mosesën ngön ök mëëa pöt wii yatë pöta ököt inëen koont Eka wii ket ëak motëen wakaima pöpë ök yaë. Omën ngön taë wes mena pötë iri wë pörö pit Eka pim ëaröa ëaö pöl wii ket ëak motëen wë inëen pëenë yaauro.

²⁵ Eka pöp Arepia yangerak Sinai rosiraöök wii ket ëak motëen wëen pim ruure ëaröeta oröak piiring wakaima Yerusalem kakre Sinai rosir pötepar keerël wia. Eka pim ruure ëarö Sinai rosiraöök oröa pörö wii ket ëak motëen wakaima pöl Yuta omën Yerusalem kak oröa pörö Moses pim ngön kosangötök wii motëen wakaim wë.

²⁶ Ën Yerusalem o ngaarëk kutömweri wia pö Sera pim ökö. Sera pi inëen ru wonöp pötaan ök tapël Yerusalem ngaarëk wia pöök wëaurö Moses pim ngön kosangta inëen naën yaauro. Pötaanök Yerusalem ngaarëk wia pö tiarim ëlëp.

²⁷ Ngönëntak Sera ru köpël wakaimaupre inëen koont Eka akun kot nent Apramring wakaimaup piarpim ngönte epël wia.

“Öng epop, ni nim yaat kol waup ru nawilënëp, ni ërëpëpë ë.

Öng epop, ni ru wilumëak lel yailën këlangön kat nawiin yaaup, ni ya kë yesem ngön a.

Pöt öng ru köpël wëen wes mëaup pim ruure ëarö selap pan kot nent ompring wakaimaupë ruure ëarö il wasëpnaat.”

²⁸ Karurö, ar Seraë ruup Aisak pim ökörö. Anutuu Apramön ru mampënëak kup mowiin Aisak oröa pöl kup taptakaan ulöl sak arta Anutuu ru sak wë.

²⁹ Pël ëen ngaan yokot omnaröa yawilaul wila pöpök Pulöök Sera mangkën wila pöpön kööre tok elmëa. Pël ëa pöt peeneeta omën ngön kosangta ënëm yaaö pöröak tiarën tapël yaalni.

³⁰ Pël ëaap ngönën pepeweri yokot pöaarëen ngön tolëël wia? Pi epël ya. “Inëen koontupre pim ruup piarip waö elmëen sëp. Pöt inëen koontupë ruupök öng yaapöpë ruupring pepapë pimëen yaö mëëa pötë pep sëpan pötaanök.”

³¹ Karurö, tiar inëen koontupë ruure ëarö won, öng panëepë ruure ëarö, Anutuu omnarö.

5

Tiar sulöptakaan wil nuulëaurö, pötaanök ompyaö öpa

¹ Kristook tiar ompyaö sak öpenëak sulöptakaan wil nuulëa. Pötaanök wëë sak taueë omën muntaröak kaalak sulöptak niulëëpanëen inëen yaniwasën pöt ke mourpa.

² Ne Pool, nook niamaan kat wiewë. Naröak Anutuuk arën, “Omën wot-pilörö,” pël niapnaan, “Arim koröp kaut ileë,” pël niaan kat mowiinganok. Pël ëenë pöt Kristook ar yok pangk kaamök naalniipan.

³ Kaalak këëkë wesak niamaan. Namp pi pim koröp kaut ilak pöt pi Moses pim ngön kosang poutë ënëm ëëp.

4 Ën ngön kosangötë ënëm yeem pöten, “Anutuuk, ‘Omën wotpilörö,’ pël niapnaat” yewas piporö Kristo kasëng mangkën Anutuu komre kolap pöt arim naë wi naöpan.

5 Pöt epël. Tiar Ngëëngk Pulöökë kaamöktak kön wi kosang yewesautaring sak wëen Anutu tiarën, “Ar omën wotpilörö,” pël niapënëak koreim wë.

6 Pöta songöte epët. Tiar Yesu Kristook yal menak wë pöt koröp kaut yaila pötere pël naën yaaö pöteparën mos wasëpenaat. Ën Anutuun kön wi kosang weseë neneren lup sant yaalmëa pötenökëer këet pël wasëpenaat.

7 O Kalesia omnarö, ar ngaan ngönën kanöök ompyaö yesauröak peene talëpök ngön kaarötök niak ar ngön këeta ënëm ëënganëak il niwaria.

8 Anutu arën yas yeniaaup pi ar pil ëënëak këkre tó neniaan.

9 Ne omën nentak ök ëak niamaan. Pol pëwëö repak kot nent oröak yaaptak sën pout utpet yaë pöl omën narö ngön kaaröt ök yeniaan ar utpet sa pet yair.

10 Nem kön kosangtak arimëen kön epël yawi. Tiar Aköpring yal menak wë ar kaar omnaröa könöt sëp wesak nem könöökë ënëm ëënëët. Pël yaëen kot ma kaö namp arim könöt wa irikor yaalni pipop pi pim wa irikor yaaö pöta kangut öpnaat.

11 Karurö, ne koröp kaut ilënëak niaim wëanëen kaar omën pörö pit kööre tok naalnëen ëan tapön. Pël niaim wëanëen Kristo tiarim kangiir këra yetaprak wel wia pöta ngöntaan pitëm nemëen kön utpet wia pöteta won ëan tapön.

12 Nem kentöök omën arim koröp kaut ilënëak kön wa irikor yaalni piporö pitëmtë koröp kaut pout ilak won wasëp.

13 Karurö, ar pöt Anutuuk ar Moses pim ngön kosangötök wii nitëëpanëak yas niaurö. Pël elnia pöt ar ngön kosang pöt won wë pötaanök koröpöökë ngönöt ngaarëk önëak anganok lup santaring neneraan inëen ëeim ön.

14 Pitaanök Moses pim ngön kosangötë kepön erën ëak epël ëaut. “Nimtëen lup sant yaën tapël nim karipëen elmëem.”

15 Pël ëaap arimënt sërere ngön aöre neneraan nga elmë pël eim önë pötak pourö utpet sënëët. Pötaanök arimtok arimtën ngarangk ëeim önëëk yak ök yeniak.

Pulöökë wëwëetere wëwë ngaanta ngönte

16 Ne ngön pipot epël wesak niamaan. Ar Ngëëngk Pulöökë ënëm ëen. Pël ëënë pötak koröpöökë kentre kaur pipotön kat nemowiingan.

17 Tiarim koröpöökë kentre kaur yaautök Ngëëngk Pulöön kööre tok yaalmë. Ën kangiir Pulöökë kentre kaur pötök lup ngaanötön kööre tok yaalmë. Pël yaëen poutepar nentak nenten nga yaalmë. Pötaanök ar omnant ëënëak kengkën sak naëngan.

18 Ën Pulöökë ënëm ëënë pöt Anutuuk arën, “Omën wotpilörö,” pël niapnaan Moses pim ngön kosangötë iri naön ëënëët.

19 Koröpöökë yaaut epot. Öngre omp nga ëere wa ngangaaringöt ëere utpetat ëak ya ngës naën ë,

20 Anutuu urtak omp ak kaarörö ngëëngk mowasöore kempre këarre pölangre pöt ë, kööre tok ëere ngön nga elö, kentre kaur ë, kölöp ëere keimön ë, welung werak wëaare komkap ë,

21 war ë, i ngaat nak kön irikor ëere i ngaat nak kaökaö ëak tanre ngön aö pël yaaö pipotre omën utpet munt ke tapëlöt wia. Nem ngaan ök niak pöt kaalak yeniak. Omën namp utpet pipotring öpna pöp pi yok pangk Anutuuk wa ngaöök nemomëëpan.

²² Pulöök omën utpet ke pilöt eëpenëak naalniin. Won, pöök elniin kē ke epot tiarim wēwēatē yaarō. Lup sant, ya ērēp, mayaap, omën nampök utpet elniin kangiiir ya wiap elmē, kēsangēn, ompyaō ē, ngōnt kosang wesak wēwē,

²³ wiap sē sē, koröpöökē kentōōn ngarangk ē, pipot Pulöökē kēēt. Ngōn kosangötōkta omën ompyaō pipot eëpenëak ok yenia.

²⁴ Yesu Kristoēn yaō sak wēaurō pit pitēm lup ngaan pötē kentre kaur utpetatring pöt kēra yetaparak mōōn won sa.

²⁵ Pulöök tiar pim kanöök niulēa. Pōtaanök pim kanöökēl sēpa.

²⁶ Tiar tiarimtē yapinöt kontak wak isak aōre tiarim karurō ya sangēn mongawisak pitēm omnantēēn itenak kentre kaur ē pēl eēngan.

6

Tiar kar narō kōnōmōtring wēēn kaamök elmēēpa

¹ Karurō, omën namp saun nent koirēn pöt ar Pulööringörōak ya wiaptak ompyaō mowasēn. Pēl yeem pöt arimēntta Setenök morök elniipanēēn ngarangk eēn.

² Arim naē kōnōm nant wiaan pöt nener kaamök ēak won weseē. Pēl yeem pöt Kristo pim ngōn kosangöt pout ngaarēk onēēt.

³ Omën namp pi yapin won wēak pimtēn kōn wiin isēpna pipop pi pimtē lupmer morök yaalmē.

⁴ Ar pourō neenem wēwēatōn kēēkē itenak ompyaō ma utpet pötōn ēwat seē. Pēl ēak ompyaō wiaan pöt omën muntarōaan won, arimtēēn ērēpsawi eēnēēt.

⁵ Pöt omën pourō neenem kōnōmōt wak onēēt.

⁶ Ar omën ngōn rē yanuulēm omnant won wē piporō omnant ompyaō wesak kaamök elmēē.

⁷ Ne ar pourōen ok niamaan kat wieē. Arimtok arimtēn morök eēnganok. Ar yok pangk Anutuun morök naalmēēngan. Omën namp pi ya mēmpna pōp ēnēmak pōta kēēt ōpnaap.

⁸ Omën namp koröpöökē yaat mēneim ōpna pōp pōta kē utpetat koirak kō sēpnaap. Ēn namp Pulöökē yaat mēmpna pōp pi ēnēmak Pulöökē kēēt, wēwē kosang pöt koirēpnaap.

⁹ Pōtaanök tiar omën ompyaut eēpenaataan kaaō eēngan. Tiarimtok wau-retain kos wiap naēn eēpena pōtak kēēt tiipena akunetak kē ompyaō kaōat ōpnaat.

¹⁰ Pōtaanök tiar omën pourō kaamök elmēēpena kanō orōōn pöt ompyaō elmēēpa. Pēl yeem wēf rēak tiarim kar Anutuun kōn wi kosang yewas eporōen kōn wieē ompyaō elmēēpa.

Wa korkorre welakōt ngōnte

¹¹ Retēng kaōat pi wia pipot nemtē moresök arimēēn yeēerek iteneē.

¹² Omën narō pit omën muntarōak pitēn ping wesak apēnēak arim korōp kaut ilēnēētaan wēē yaē. Pit Kristo kēra yetaparak mōa pōten aim wē wesak utpet mowaspanēak pēl yaē.

¹³ Omën Mosesē ngōn kosangöt ngaarēk yeō pēl weseē korōp kaut ila pōrō pit Moses pim ngōn kosang pout ngaarēk naōnōrō. Pēl yaaurōak arim korōp kaut ilēn pitēmtēn ping wesak apēnēak pēl ya.

¹⁴ Ne pöt, omën munt nantōn won. Akōp Yesu Kristo pim kēra yetaparak wēl wia pōtaan piin yaya yaaup. Kristo pim kēra yetaparak wēl wia pōtak yangerakē omën utpetat nem naē wieēa pōtta kō saut. Ēn neenta tapēl pōtak wēl wi olēaut.

¹⁵ Koröp kaut ilööre nailën yaaö pötak kēēt won. Anutuu kön ngolöpöt ningkēn ngolöp sak wē eptaar kēēt.

¹⁶ Omēn kön epö wak wē ēnēm yaē piporö pourö, Anutuu omēn kēērö, Anutuu mayaapre ya ngēs pöt arim naē wiaap.

¹⁷ Ne omēn nampök kōnōm muntat nampnaaten kaaö. Omēn naröak Yesu pimēen nemöa mörmöröt nem koröpöök wia pötaanök.

¹⁸ Karurö, tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naē wiaap. Yaap.

[Yok pi tapēt.

Ne arim karip, Pool.]

Epesas

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 32 pöta ök won sêen Pool pi Rom kak wii kaatak wê pep epwer retêng êak Tikikas mangkên wak sê Epesas kakê ingre mor saurö mena. Pêl êên pit sangk kelak ka naê wieêa pôtê wes mēa.

Pep epweri Poolök Aköpê ingre moröröaan retêng êa. Tiar pim möönre koröpö, pi tiarim kepönö. Tiar pim kaat, pi möör wapêt. Tiar pim öng koröp oröön pi tiarim omp koröp oröa.

Pöt epêl wia.

Ngön ngês rêaut 1:1-2

Kristoore pim ingre morörö 1:3-3:21

Kristook yal menak wêauta ngönte 4:1-6:20

Ngön mēet 6:21-24

¹ O Epesas ingre mor saurö, kosang wesak Yesu Kristoê kentöökê ênêm êeim wêaurö, ne Pool Anutuu këmtak Yesu Kristo pim ngön yaaö omên nampök pep epwer retêng ê yaningk.

² Anutu tiarim Pepapre Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt ningkên arim naê wiaap.

Tiar Kristook yal menak wêên Anutu welaköt elnieim wê

³ Tiar Kristook yal menak wêên tiarim Aköp Yesu Kristo pim Pepap Anutu puuk kutömweriaan ngönênê welaköt ke nenfere nent nineim wê. Pötaanök ping wesak mepa.

⁴ Anutuuk ngaan panëer yanger won wiaan pim ëöetak ketre saun won öpenaataan Kristook yal mempenêak kom ê niulêa.

⁵ Pi ngaanëer kön pil wiin wiakaima. Pötaanök pi lup sant elniin tiar Yesu Kristook yal yemangkên pim ru niwasëpënêak kent kön wiak kön pipêl kosang wes niwia.

⁶ Pi tiar pim ru paupaö panëepök yal menak wêên komre kolap ompyaut kësangên elniin wê. Pötaanök yaya mepa.

⁷ Pi wel wiin pim iitak tiar utpetetakaan sum êak ent ê niulêak saunat kërê niulêa. Elei, Kristo pim komre kolap pöt peö êak wia.

⁸ Yaap, pi pöt kësangên elniak könre lup ngölöp pöt lê nimêa.

⁹ Pêl êak pimtê ngaanëer kön wiin ompyaö êên Yesuuk ya mëmpënaat pêl kön wiin wiakaima pötak ênëmak pim kön êlëep wia pöt tekeri wes nina.

¹⁰ Anutu pi epêl kön wia. “Ne wotpl weseim wêên akun kön wian pöt temanöm sêen kutömweriaan yangerakê omên epot pout erên wasên Kristook pep sak öpnaat.”

¹¹ Anutu pi omên nant ëëpënêak kön wiak pöt yok pangk yaaupök ngaanëer tiar Kristook yal mangkên pimorö pêl sak öpenêak kön wia.

¹² Tiar wet rêak Kristook kaamök elniipënêak kor wakaim wê eporö Anutuun kêt êl epotê kön wieimeë pim komre kolap kësangên elnia pötaan yaya maim öpenêak pêl kön wia.

¹³ Arta ngön këet, Anutuu ar utpetetakaan niöpna ngön ompyaö pöt kat wiak Kristoon kön wii kosang wasên Anutuuk Ngëêngk Pul wet rêak yaö niia pöt ar pimorö pöt pet elniipënêak ninaurö.

¹⁴ Ngëêngk Pulö tiarring wê pötaanök Anutuu omên ompyaö yaö elnia pöt öpenaat pöt êwat yes. Pêl êak wakaim wê tiar pim komre kolap kësangên yaalnia pötaan yaya mepenêak Anutuuk sasa niön piiring wakaim öpenaat.

Pool pi Epesas omnaröaan Anutuun kimang mëä

¹⁵ Ne ar tiarim Aköp Yesuun kön wi kosang wesak Anutuu omën tiarim karurö lup sant yaalmë pöta ngönte kat wiaut.

¹⁶ Pötaanök kët ël epotë arimëen yak Anutuu yoöre ërëp maimëë nem kimang ngöntak arimëen ök maim wë.

¹⁷ Ne kimang ngöntak tiarim Aköp Yesu Kristoë Anutu, kutöm ë rangi Pepap, piin këëkë ewat sënëëtaan kön ompyaut nimpööre pim songönte tekeri wes nimpö pël ëëpënëak ök maim wë.

¹⁸⁻¹⁹ Ën nem kimang ngön eptakta ar yas niaan wëen kutömwëriaan omën ompyaut onëak kor wë pöt ewat sëere tiar pim ru niwesaurö omën nimpnaat kësang panëët pöt ewat sëere weëre kosang kaö pan tiar piin kön wi kosang weseim wëaurö ningkën wia pöt ewat së pël ëënëëtaan arim lupotë ëwa elniipënëak ök maim wë. Pim weëre kosang tiarëk wia pötak

²⁰ ngaan Kristo weletakaan wal ë moulmëak o kutömwëri pim yaapkëetakël moulmëen wë.

²¹ Pël ëen Kristo pi omën kaö kutömwëriaan yangerakë wëaurö pourö il mowesak kaö panë isak öpënëak moulmëa. Pöt peene eptakëer pëen won, ënëm akunaöökta wakaim om öpnaap.

²² Pël ëak Anutuuk omnant pout wa top ëak pim ingrak rongan ë moulmëen omën pötë kaö sak wë pim ingre mor saurö tiarimëen kepön erën ëak niulëa.

²³ Möönre koröpöt kepönöök yal mangkën pangk ëëpna pöl tiar ingre mor saurö möönre koröp ket ëak wë Kristook yal mangkën pangk ëëpnaat. Ën ingre mor saurö Kristook yal mangkën pangk yaë pöpök omën poutë peö ëak pangk yaalni.

2

Anutuuk tiar pourö Yesuring weletakaan wal ë niulëa

¹ Ngaanëer ar utpet ke nentere nent ëimeë pötök arim lupöt mën wel niwieima.

² Akun pötak kan utpetaöökël wë urmeraröa kaöapök elniin pim naë së rë olëak wakaiman. Pi peeneeta ngön wa olë yaaurö pitëm lupotë wëen Anutuu ngönte wa olaim wë.

³ Tiar pourö ngaan pitëm ök koröpöökë kentötë ënëm eimaut. Pël ëimeë tiarim koröpöökë könötë ënëm imeë naröa ök Anutuu kölöpta iri wakaimaut.

⁴ Pël ëautak Anutu pi ya ngës kësang ëak lup sant kaö pan elnia.

⁵ Pël elniak tiarim wa olë yaataan lupöt wel wiauröak Kristooring wal ë niulëa. Yaap, Anutu pi komre kolap elniak utpetetakaan niwa.

⁶ Pi tiar Yesu Kristook yal yemangkën piiring wal ë niulëak kutöm wëwëet ninak weëre kosangring öpënëak niulëa.

⁷ Pi Yesu Kristoën pim lup sant elniaö pötak omën munt ënëm orööpna pörö pim komre kolap kësang pan kësangën elnia pöt itaampënëak pël elnia.

⁸ Pöt pi komre kolap yaalniem arim Kristoon kön wi kosang yewesutaan utpetetakaan niwa. Pöt arimtok yok pangk naën ëan tapön. Anutuuk yaap elnia.

⁹ Ar Anutuuk pël elniipënëak ya ompyaö nent namëngkën ëaurö. Pötaanök arimtën ing ti wak angan.

¹⁰ Anutu pimtok wëwë ngolöp epët nina. Tiar Yesu Kristook yal mënëë Anutuu kan ompyaö kopëtaö wes nina pöök ing mësaim öpënëak pël elnia.

Kristook Yuta omnaröere köpël omnarö erën ë niulëa

11 Ar ngaan köpël wakaimaurö pöten kön wieë. Akun pötak koröp kaut nailën wëen Yuta omën koröp kaut ila pöröak arën koröp kaut nailënorö pël niiaumaut.

12 Pël ëen ar ngaan Kristo won wë ten Yuta omën Anutuun yaö sauröaring naön, pëlëer wakaimaurö. Ar pörök wëen omën ompyaö nent ënëm arimëen orööpnaataan kor naön. Ën Anutuunta köpël wakaimaurö.

13 Ngaan maimerek wakaimaurök peene Kristo pim iit arimëen il olëa pötak wa niulëen Yesu Kristook yal ëak Anutuu naë wë.

14 Pöt Kristo pimtök tiar mayaap yaningk. Ngaan Yuta omnaröere köpël omnarö tiarim naë kööre tok wiaan sowi kësangpel tekarak wiakaimaut. Pël ëautak Kristook pim mönre koröpö këëpöt wesa pötak sowi pö të olëak köpëlre Yuta omën pourö rongan kopëtet ë niulëaut.

15 Moses pim ngön kosangötre Yuta omnaröa yaaut won wasëpënëak pimtë koröpöt këëpöt wesa. Omën rongan nentepar pöteparë urtak rongan ngolöp kopëtet ë niulëen tiar piik yal ëak mayaaptaring öpenëak pël elnia.

16 Pim këra yetaprak wel wia pötak Yuta omënere köpël omën pourö wa erën elniin këra yetap pörak Anutuu naë niulëak komre kap tiarim tekarak wieëa pöt won wesaut.

17 Pël ëen pi ten Yuta omën Anutuu naë wakaimauröere ar köpël omën maimerek waikaimaurö tiarën mayaaptaring öpena ngön ompyaö pöt ök niapënëak waisa.

18 Pöt Kristo tiarimëen wel wia pötaanök Yuta omënere köpël omën tiar Ngëengk Pul kopëtaöoring wë kan kopëtaö wes nina pöök së Pepa naë orööpnaat.

Ingre mor saurö tiar Anutu pim tup ngëengkët

19 Pötaanök akun eptak ar suurö won. Ar ngönën omnaröaring erën ëak Anutuu ru sak wë.

20 Tiar pöt Anutu kaat. Ar ngëlangre pasöt Yesuu ngön yaaö omnaröere tektek ngön yaaö omnarö ten wapöt.

Ën Yesu Kristo pimënt pöt möör wapët.

21 Pël ëen tiar omnarö piik yal mampö seim wëen taë niwasën Aköpë tup ngëengkët pël orööpnaat.

22 Arta ten ingre mor sauröaring Kristook yal mangkën Ngëengk Pulöök elniin Anutu pim tupët pël sak wëen pi öngpök wë.

3

Anutuuk Pool köpël omnaröen ngön ompyaut ök mapënëak ya pöt mena

1 Pool ne Yesu Kristo pim ngönte ar köpël omnaröen ök yeniak e taptaan wii kaatak neulëaut.

2 Yaap, ar neen kat wian. Anutuuk komre kolap elnëak arim naë ya mëmpëak ök neeaut.

3 Pël neak pim ngön ëlëëpöt war wes nenaut. Pöta ngön mëntte wet rëak pep epweri retëng ëaut.

4 Ar ngön pipët sangk kelak pöt nem könöök Anutu pim ngön ëlëëpöt Kristoëen ëaut ëwat panë san pöten ëwat sënëët.

5 Ngön ëlëëp epët ngaan omën wë aprö ima pöröa naë Anutuuk tekeri wes nemangkën ëautak peene eptakök Ngëengk Pulöök ten ngön yaaö omnaröere tektek ngön yaaurö tekeri wes yaningk.

6 Ngön ëlëëp pöt epët. Köpël omnarö ar ngön ompyaut wak wë ten Yuta omnaröaring rongan kopëtet ëak Anutuu omën ompyaut tenring pep sak wë.

Pël ëë Yesu Kristook yal ëak Anutuu ten Yuta omnaröen kup niwia pöt pep sak wë.

⁷ Ne pim ngön ompyaut ök niamëak Anutu pim weëre kosangöök komre kolap kësang elnëak pim ya omën wes neulëa.

⁸ Ne ngönën omnaröa iri wëaupök Anutu pimtök ar kopël omnaröen ngön ompyaut ök niamëak komre kolap kaö elnëak ya epëtak neulëaut. Kristo pim ulöpre moup ngön epët kaö panëët omnaröa yok pangk pout ëwat nasënganëët.

⁹ Anutu ngaanëer omën ël epot ket ëaup pim kön epët ëlëep wiak wakaima. Pël ëautak peenök kön ëlëep pöt omën pourö war wes nimpëak neea.

¹⁰ Anutuu ingre mor sauröa naë pim ëwat ke nentere nent epot akun eptakök wëlël ë wiin enselöröere kutömweri weëre kosangringörö pifta itenak ëwat sëpenëak ëlëep wia.

¹¹ Anutu pi ngaan akun wontak pim könöök ngön kosang wesa pöta këet tiarim Aköp Yesu Kristo wes yamëem tekeri wesa.

¹² Pël ëën tiar piik yal ëëë kön wi kosang wesak kasinkasin won Anutu naë yes.

¹³ Pötaanök epël niamaan kat wieë. Ne arimëen yak këëmre këlangönë rangk wë eptaan arim lupöt irepan. Ar pöten ping weseë.

Pool pi Epesas omnaröaan Anutuun kimang mëëa

¹⁴ Ne Pepen rar rë mowesirak arimëen kimang yemak.

¹⁵ Pöt pi kutömweriaan yangerakë omën pourö tiarim pep sak wëen pim naëaan oröan.

¹⁶ Anutu pi ë rangi pout pangk ëëëaupök Ngëëngk Pulö elmëen weëre kosang koir ningkën arim lupöt kaö sak kosang sënëak kimang yemak.

¹⁷ Pël ëak ar Kristoon kön wi kosang wasën pi arim lupötë öpënëak kimang yemak. Pël ëak ar pim lup sant pötak misën il tëak kosang sak tauëë

¹⁸ ngönën omën muntarö pitring ar pourö lup sant pöta songönre lööre kalap naöökkan naöök pout kengkën ëwat sënëak kimang yemak.

¹⁹ Pël ëak Kristoë lup sant omnaröa ëwatöt il yewesa pipëta öngpök önëak kimang yemak. Pël ëaan Anutuu naë lup moup peö ëak wia pippel ar peö elniipnaan.

²⁰ Anutu pim weëre kosangöök tiarim lupötë ya yamëngk pöpök omën kaö panëët yaalniem tiarim kimang yamëëaare elniipënëak kön yawia pöt il yewas.

²¹ Ingre mor sauröa naëre Yesu Kristoë naë pimëen yaya yal menmen aim om wiakaim wiaap. Yaap.

4

Ingre mor saurö tiar Kristoë möönre koröp sak wë

¹ Ne tiarim Aköp Yesu pim ngönëntaan wii kaatak neulëaup nook kosang wesk niamaan kat wieë. Anutuuk omën kaö panëëtaan yas niaurö. Pötaanök wëwë ompyaö önëak niulëa pöl weë.

² Pël ëëë arimtën kön wiin iraan ya wiap pötaring wë kar naröa könöm elniipna pipöt lup santak wetak weë.

³ Pël ëëë Pulö pim mayaapta wiirupök wa erën elnia pipët ilpan. Pötaan ngarangk ëeim weë.

⁴ Anutuuk pim omën ompyaö kopëtetaan kor öpenëak yas niaan tiarta rongan kopëtet ëak Ngëëngk Pul kopëtaööring wë.

⁵ Tiarim Aköp kopëtap kön wi kosang yewesaut kopëtet, ën i yamëaut kopëtet.

⁶ Pël ëaan Anutu pi tiarim Pep ngawi kopëtap. Puuk pout kepön erën elnia. Pël ëak tiar weëre kosang kaamök elniin pim yaat yamëngkën tiarim lupötë wëaup.

⁷ Yaap, tiar rongan kopëtet ëak wëen Kristook neenem yaatë weëre kosangöt nina.

⁸ Kristo pim tiarimëen elnia pöta ngönte ngönën pepeweri epël wia. "Pi kutömweri isëpënëak omën kësang pan il mowesak wii tëak mësak ngaarëk isa.

Pël ëak pi omnarö kësangën elmëa."

⁹ "Ngaarëk isa" ngön pöt oröptaanök ëa? Songönte epët. Pi wet rëak maim o ngaarëkaanök yangerak irëa.

¹⁰ Pi irëaupök kutömre yang poutë pangk ëak öpënëak kaalak kutömweri is pörek wëauröaan kaö sak wë.

¹¹ Pël ëëë pi tapöpök kësangën elniak omnarö weëre kosang kaamök elnieë narö pim ngön yaaö omën niwesa, narö tektek ngön yaaö niwesa, narö ngönën ök yaö niwesa, narö ingre mor sauröa ngarangk niwesa, narö rë yanuulaö niwesa.

¹² Pipët ngönën omnarö tiar pim ya ompyaut mëmpenaataan kopëta niwasën pim möönre koröp pöt tiarim naë kaö sak kosang sëpenëak omën piporö niulëa.

¹³ Pipël pipël ya mëmpeimeë tiar kön wi kosang yewesaöre Anutuu Ruupë songönten ewat poutepar mëngkre mëngk sëen lup koptemer sak öpenaat. Pël ëëë kaö sak Kristo pim wëwë ompyaö panëëtakël së öpenaat.

¹⁴ Pël ëak tiar rungaaröa ök nasënganëp kosang sak öpenaat. Pöt kent yamöön këra ëpotë ëtëp yaalmë pöl rungaaröa ök ëngk ma e yewas pöröak kaar omnaröa ngönötön kat wiak kön irikor ëak këlok sëpnaat.

¹⁵ Pël ëëpnaatak tiar lup santaring wë ngön këët pëen aimeë kaö sak Kristo tiarim kepönöököp pim ök sëpa.

¹⁶ Pi tiarim kepönöök elniin ingre morre pöt nener yal menak omën sëen ompyaö yaë. Tiar kaö ke nentere nent neenem ëëpenëak kopëta wes nina pöta ënëm yeem lup santaring neenemëen kaamök ëëë kaö sak kosang sëpenaat.

Ingre mor saurö wëwë ngölöptak öpa

¹⁷ Ne Aköpë urtak sak kosang panë wesak niamaan. Ar köpël omnaröa yaë pöl arim könöt omën pasutëël wiak önganok.

¹⁸ Pitëm lupöt koö olëaan yak ewat nasën wë lup kosang ëak Anutuu wëwëet kasëng menak tomökël wë.

¹⁹ Pël ëëë öö köpël pitëm könöt utpetatëël kosang wiak wë utpet ke nentere nent eimeë kewilring wë.

²⁰ Ar pöt, wëwë pipët önëak Kristoë songönte rë naniulön ëaut.

²¹ Ar yaap Kristoë ngönte kat wiaurö. Ngön pipët Yesu pim ngön këët epël rë nuulon kat wiaut.

²² Ar lup ngaanötring wëen arim kentre kauratök morök elniin utpet wakaiman. Pötaanök lup ngaan pipot ent ë olaë.

²³ Pël ëak Pulöök lupre kön ngölöp niwasëpnaaan kuure mak mëak

²⁴ lup ngölöp pipot wa mëëë. Pipot Anutuuk pim ök mëngk wesak ket ëaut, wotpilre ngëëngk panëët.

²⁵ Pötaanök ar kaar yaaut moolëak ngön yaapöt pëen neneren ök maë. Pöt tiar Kristoë ingre mor sak nener yal yeë. Neneren kaar apena pöt tiarim yal ëa pöt ilpenaat.

26-27 Ar kölöptak utpet nent eëngan. Setenëen kan motëënganëen kölöp ëeim wëen këtëp ilepan.

28 Këkain yaauröak pöt sëp wesak omnant koirënëen kosang ngentiak ya mënak nant ngöntök yaaurö meneë.

29 Arim këmötëaan ngön utpetat anganok ompyaut pëen omën kat wiipnaarö kaamök elmëëpnaan aim weë.

30 Ar Anutuu Ngëëngk Pulöön ya utpet eëpnaat elmëëngan. Pi tapöök niöpna akunetak ar Anutu pimorö pöt pet elniipënëak yaö niwesau pötaanök.

31 Ar omën ya utpetaring yaaö, ngaare ya sangën, ngön kosang, ökre was, utpet pipot pout moolaë.

32 Ar ngöntre karurö kaamök elmëak arim lupöt meneë. Pël ëak pitëm saunat won mowesë, Anutuu Kristoë kangiiir arim saunat won niwesa pöl.

5

Tiar ëwaöök öpa

1 Anutuuk lup sant elniin pim ru sak wë. Pötaanök pim ë pël ëëë.

2 Kristo pi tiarimëen yaköm ëen lup sant elniak pim wëwëet tiarimëen yak këepöt wesak pim möönre koröpö omën köp nga kamp misëngringöt ar yaaö pöl Anutuun kiri ëen kë sa. Tapël ar yakömre lup sant kantakël weë.

3 Ar Anutuu omnarö. Pötaanök öngre omp nga yaaö, utpet wa ngangaaring omnantön kentre kaur ngön pipot kot nent arim tekarak orööpän.

4 Ngön ëöaat, köntak yaaö puot, ngön utpetat, pangk naënganë pipot anganëp Anutuun yoöre ërëp aim weë.

5 Ar epël kön wieë. Öngre omp nga yaaöre utpet wa ngangaaringöt yaaöre omnantön kentre kaur yaaö Anutuu urtak yangerakë omnantön omp ak yewesaö piporö Anutuuk wa ngaöök mëak wëwë kosangta yaö nemowaspan.

6 Ar morök omnaröa utpet ke pilöt ëënëak ngön kaar yenia pipot kat wiingan. Anutu omën pim ngön wa olëak utpet ke pil yaë piporö kangiiir nga yaalmëaup.

7 Pötaanök ar omën piporöaring wa meilak eëngan.

8 Ar ngaan koutak wakaimauröak peene pöt Aköpök wa niulëen pim naë rë olëak ëwaatak wë. Pötaanök ëwaatak wëauröa wë pöl weë.

9 Eëwaatak wëa pöta këët epot. Lup ompyaö, wotpil, ngön yaapöt yaaö pipot.

10 Pël ëak ar omën nant ëënëak pöt Anutuuk kent eëpën ma won pöt ëwat sakök ëëë.

11 Kar naröak kouta omën mosut yaëen kaamök eënganok omën pouröen wëwë pipotön utpetat pël ök maë.

12 Ne omën ëlëëp yaaö pipotön naëngan, amaaten ëö yaë.

13 Pël ëaap tiar omën ke pilöt tekeri wasën ëwaatak elmëen pipotë songönte yoolök sak wiaapnaat. Pöt omën tekeri yewas pöt ëwaöök wesira.

14 Pöta ngönte epël wia.

“Ka ureëaup, ni wal ë.

Lup wel wiaup, öp së.

Pël ëen Kristook ëwa elniipnaan.”

15 Pötaanök arimtë wëwëatön ngarangk këëkë ëëë. Kön wonöröa wëwëat önganëp könringöröa wëwëat weë.

16 Peene akun eptak tiarim naë utpetat kësang pan wia. Pötaanök akun nant il mëënganëp akun poutë omnarö kaamök elmëak kosang ngentiak ya mëmpa.

17 Pötaanök ar köpël eënganëp Aköpë ya ngön ya pipöt kön wieë.

18 I ngaat nak kön irikor eëngan. Piptak utpet yaniwas. Pötaanök pël eënganëen Anutuu Pulöök arim lupötë peö ëak wiaapna pötaar elniip.

19 Pël eëë karuröaring arim këmötök ngönën tanre tan Pulöök yangngk pipot Aköpön lupre könötökta tan aim weë.

20 Pël eimeë akun poutë omën ël epot poutëen tiarim Aköp Yesu Kristo pim yapintak tiarim Pepap Anutuun yowe maim weë.

Öngre ompöröa ngönte

21 Ar Kristoon yaya yaauro. Pötaan neneraan inëen eëë.

22 Öngörö, Aköpön inëen yaalmë pöl arim ompöröa ikanöök weë.

23 Kristo tiar pim ingre mor saurö utpetetakaan niwa pöp tiarim kepön erën ëak ngarang elnieim wë pöl ompöpök pim öngöp ngarang yaalmë.

24 Pötaanök ingre mor sauröa Kristoon inëen yaalmë pöl öngörö ar arim ompöröaan inëen elmëëë.

25 Ompörö ar, Kristo pim ingre mor saurö tiarimëen yak pim wëwëet këëpöt wesa pöl arim öngöröaan lup sant elmëëë.

26 Kristo pim ngön ompyautak tiarim utpetat i niirak kölam niwesak tiar pim ingre mor saurö Anutuun yaö niwasëpënëak wel wia.

27 Pël ëak tiar, pim ingre mor saurö, ketre saunere utpet ke nentere nent won kölam pëen ngëengk niwesak pimtëen niöpënëak wel wia.

28 Ompörö ar arimtë koröpö sant yewas pöl arim öngörö sant moweseë. Pöt öngre omp pouwaar yal ëak koröp kopëtaö sak wë pötaanök. Omp namp pi pim öngöp sant yemowas pipop pimtë koröpöota sant yewas.

29 Tiarim naëaan omën namp pimtë koröpö këëpöt newasën. Won. Pimtok pimtë koröpö kaömp menak ompyaö wesak ngarangk yaë. Pöta ök Kristook ingre mor saurö ngarangk elnieim wë.

30 Pöt tiar pim möönre koröp pöökë kaut pötaanök.

31 Pöta ngön nent ngönentak epël wia. “Omp namp pim ëlre pepaar sëp wesak öngöpök yal mangkën pöt piarip lupre koröp pöt kopëtap pël sak öpnaat.”

32 Ngön ëlëëp epta songönte öngpök wiaan nook kön wiin pöt Kristoonre pim ingre mor sauröaan yaë.

33 Pël ëaap arimtëenta yaë. Ompörö ar arim koröpöön sant yaalmë pöl arim öngörö lup sant elmëëë. Pël eëen öngörö arta arim ompöröa inëen elmëëë.

6

Ëlre pep, koontre yokot pitëm ngönte

1 Rungaarö ar, Aköpëen yak ëlre peparöa ngön ngaarëk weë. Pël eëenë pöt ompyaö.

2 Ngönentak epël wia. “Ni nim ëlre pepaarë ngön ngaarëk wë.” Ngön kosang piptakëer Anutuuk yal menak kup mowia.

3 Pöt epët. “Pël eëëmë pötak yangerak akun wali ömëët.”

4 Ën ëlre peparö, ar arim koontre yokoturö ya sangën mongawisngan. Ar ngönën rë moulak pepanöm mëak ngarangk elmëëë. Pël eëen pit kaö sak ngönenta ënëm eëpnaan.

Inëen yaaöre ngarangk pitëm ngönte

5 Inëenörö ar, arim ngarangköröa ngön ngaarëk weimeë Kristoën inëen yaalmë pöl pitën kasinkasin ëak pitëmtëen pëen inëen elmëëënëak weë ngen-tië.

6 Pöt arim ngarangkörök itaangkën ompyaö eëpnaataan pëen won. Ar pël yeem Kristoë inëenörö pël weseë Anutuu kan yanuulë pöök kön kengkënring seë.

7 Pipët omnaröen kön wieë won, Aköpön kön wieë ya kë sak arim yaat mëneë.

8 Ar epël kön wieë. Namp pi inëen wë ma won wë ya ompyaö mëmpna pöt Aköpök kangut ompyaö koir mampnaap.

9 Ngarangkörö arta tapël arim inëenöröen ompyaö yaalmëem pitëm kas eëpnaat elmëengan. Aköp ar pouröa ngarangk ngawiap kutömweri wë pöp omnarö pim eöetak isak irëak won, mëngkre mëngk wia.

Tiar nga omnaröa ök sak öpa

10 Ne ngön kaut epël nimaan. Aköpök yal menak pim naëaan weëre kosangöt wak pötring weë.

11 Ar Setenök morök elniipëneak yaëen weëre kosangring tauak pi ke ur momëenëen Anutuu ngaë omnant yaningk pöt wak weë.

12 Tiar omën möönre koröpring eporöaring nga naalëen. Won. Ensel utpetaröere Setenë inëen yaauröere yang ngarangk utpet koutak wëauröere urmer ke nampre namp mopöök wëaurö pitring nga yaal.

13 Pötaanök ar Anutuuk ngaë omnant yaningk pipot wak weë. Pël eën nga yaaröön pöt kangiiir elmëen kas seën weëre kosangring tauanëet.

14 Ar epël ëak taueë. Ngön këetak yepat ket ëak ureë. Ën wotpil wëwë pötak ulpëen kosangëp ket ëa pötë ök koröp oröön riipetakël mëak weë.

15 Anutuu mayaap yaningk pöta ngön ompyaut omnaröen ök manëet kopëta wesak ing kör ket ëak mëeë.

16 Pël ëak arim kön wi kosang yewesautakta ngilöatë ök wesak weë. Pël eën pötök utpetatë pepap Setenë es wisangöt pörang urak sëpnaat.

17 Anutuu utpetetakaan yaniö kön pötak ul kosangta ök waëë. Pël ëak Anutuu ngöntak Ngëëngk Pulöökë öpwer pël seën wak weë.

18 Ar ket ël epotë Ngëëngk Pulöökë weëre kosangtak kimang maë. Anutuun kimang ke nentere nent maimeë kaaö köpël Anutuu omnaröaan kimang maë.

19 Pël yeem ne ngönën ök memëak yaëen Anutu kaamök elnëak nem mema pöt këmtak newiin kas köpël ngön ompyaö ëlëëp wia pöta songönte tekeri wasumaan nemëenta kaamök elnëak kimang maë.

20 Ne ngön ompyaut ök amëak Anutuuk neulëaupök nem pël yaootaan wii kaata neulëaup. Pël eën ar Anutuuk ne ngön ompyaut tekeri wasum pël neeaö pöl kas köpël mëmpaan Anutuun kimang maë.

Ngön mëët

21 Tikikas puuk pep epwer wak wais ninak nem yaoota ngönöt pout ök niapnaat. Tikikas pöp tiarim kar panëëp Aköpë këm ngön ngaarëk wak inëen yaap.

22 Pi nook arën tenim songönte ök niaan kat wiak ya kë sënëëk yak wes mëen yewais.

23 Anutu Pepere Aköp Yesu Kristo piaripök ar nem karurö mayaap tekeri wes ninak arim kön wi kosang yewesaut taë niwasën lup santaring weë.

24 Ar tiarim Aköp Yesu Kristoë naë rë olëak wë lup sant yaalmëaurö arim naë Anutuu komre kolap pöt wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karip, Pool.]

Pilipai

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 32 pöta ök won sêen Pool pi wii kaatak wê pep epwer retêng êak Epaprotaitas mangkên wak sê Pilipai kakê ingre mor saurö mena. Pool pi wet rêak Pilipai kak sê ngönên ök maan narö Yesuun kön wi kosang wesa (Ngön Yaaö Omnarö 16:11-40). Pêl êên ênemak Pool pi wii kaatak wêên ingre moröröak mon nant wa rongan êak Epaprotaitas mangkên wak sê Pool mena. Pêl êên Pool yowe mêak pep epwer mena. Pi wii kaatak wê êrêpêrêp yeem pitta Kristooring wê pötaan êrêpêrêp êêpênêak kent kön wiak retêng êa.

Pöt epêl wia.

Ngön ngês rêaut 1:1-11

Poolê ngönte 1:12-26

Kristook yal menak wêauta ngönte 1:27-2:18

Timotiire Epaprotaitas piarpim êêpnaat 2:19-30

Pepanôm ngönte 3:1-4:9

Kaamök elmêautaan yoöre êrêp ngönte 4:10-20

Ngön mêet 4:21-23

1 O Pilipai kak Anutuu omnarö Yesu Kristook yal menak wê pöröere ngönênê wotöököröere ngönênê ya kaamök yaaurö, Poolre Timoti Yesu Kristo pim inêên yaauwaar tenip wê nook pep epwer retêng ê yaningk.

2 Anutu tiarim Peparé Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolap mayaap pöt ningkên arim naê wiaap.

Pool pi Anutuun yoöre êrêp mêêa

3 Ne arimêên yak akun êlötê kön weswes eimeê Anutu nemopön yoöre êrêp maim wê.

4⁵ Ar wet rêak ngön ompyaut kat wia pötak ngês rêak neering top êak aö aö imeê peene pêl yeê pöten kön wieê nem Anutuun ök yamêêa pötê êrêpsawiarang wê ar kaamök elniipnaataan ök yamêêaup.

6 Pêl êak ne epêl kön yawi. Anutu ngês rêak arim lupötê ompyaö yaalni pöpök ompyaö elni seimeê Yesu Kristo pim waisêpna akun kaöaöök pet irêpnaap.

7 Ar nem ru ulöpöökörö. Pötaanök Anutuuk ompyaö elnieim öpnaat nem kön yawi pöt yok pangk. Pöt nem wii kaatak wêaöre Kristoê ngön ompyauta songönte tekeri wasên omnarö ngön pöt taê wesak öpênêak ngön yaatak neulêên wêaö pöteparê ar neering lup kopêtemer sak wêên Anutuuk komre kolap elniak kaamök yaalni.

8 Yaap, Anutu êwat wêên ne yaap pan ök yeniak. Yesu Kristoê tiarên ya ngês kêsang yaalni pöl ne arên yaalni.

9 Pêl êêê ne arim lup sant yewesaö pöt kaö sêên Anutuu omnant kêêkê êwat sak ompyaöre utpet pötepar kom êênêetaan Anutuun kimang yamêêaup.

10 Pêl êak ar omnant kêet kom êak Kristo pim waisêpna akun kaöaöök saun won, wotpil önêetaan pêl yaap.

11 Ar pêl eim wêên Yesu Kristook kaamök elniin wotpil wêauta kêet arim naê oröak kaö sêpnaat. Pêl êên omnarö pöten itenak Anutuun yaya mêak pim yapinte ping wesak aim öpnaat.

Pit Pool wii kaatak moulmêak ngön ompyaut il newariin êên ulöl sa

12 Karurö, ar êngk ma e wasnganêên ök niamaan kat wieê. Pit nem wii kaatak neulêautak ngön ompyaut il nemowariin êên ulöl yes.

13 Pötaanök nga omën pourö Rom omën omp ak Sisa pim kaatak ngai yaaö pöröere omën munt kak eprek wëauröeta pit neen ewat wë, nem Yesu Kristoë ngön ök yaautaan wii ka eptak neulëa pöten.

14 Pël een ingre mor sa nem kar narö kësang nem Kristo pimëen yak wii kaatak neulëa pöten kön wieë Aköpön kön kosang wiak kas köpël Anutuu ngönte ök aim wë.

15 Yaap, omën narö ne utpet wesak wak neirapënëak Kristo pim ngönte ök aim wë. En narö neen ompyaö elnëepënëak pim ngönte ök aim wë.

16 Omën nem ompyaö elnëepënëak Kristoë ngönte ök aim wëa pörö pit omën naröak ne ngön ompyauta songönte amëak wii kaatak neulëa pöten kön wiak lup sant elnëepënëak Kristoë ngönte ök aim wë.

17 En omën ne wak neirapënëak Kristoë ngönte ök aim wëa pörö pitëmtëen wak isak apënëak pim ngönte ök aim wë. Pit korar yeem ne wii kaatak wëen pitëm ngön ompyaut ök yaaö pötaan wii kaata ngarangkörök könöm munt nant nem rangk newiak yal mampënëak yaë.

18 Pipët ompyaö. Pöt omën narö korar yeem Kristoë ngönte ök aim wë, en narö wotpil yeem pël eim wë pouteparëen ne ërëpsawi yeë. Nemëen pitëm Kristoë ngönte ök ya pipët kaöet. Pötaanök ërëpërëp yeë.

19 Yaap, ne ërëpsawi eim ömaap. Pöt ne epël kön yawi pötaanök. Ar nemëen Anutuun kimang yewamang Ngëngk Pul Yesu Kristoë wes mëen waisa pöök kaamök elnëen ne wii kaatakaan ent ë neulëëpnaat.

20 Ne omën nant yeem ëöere kaskas naën ëëmëak kent kaö pan. Ne akun ëlötë Kristoë ngönte ök ëak pim yapinte wak isak yaupök peeneeta öp wëere wel wi pël ëëma pötak kas köpël tapël pim yapinte wak isak amaap.

21 Nemtë könök epël yawi. Ne yangerak öma pöt Kristoë songönte war wesak amaap. Pöt ompyaö. En wel wiima pöt pim naë sumaap. Pöt ompyaö pan.

22 Ne yangerak yal menak öma pöt nem Kristo pimëen yak ya mëmpa pötak kë orööpnaat. Pötaanök nem ëëmaaten kön selap yaë. Pöt nem wel wiimaat ompyaut ma öp ömaat ompyaut ne pöten kön nawiin.

23 Yaap, ne ëngk ma e yewas. Nemtë kentök wëwë epët sëp wesak së Kristo piiring öma pöt nemëen ompyaö pan.

24 Pël ëëmaatak ne yang eprek yal menak öma pöt ar kaamök elnieim ömaat. Pöt arimëen ompyaö pan ëëpnaat.

25 Ne pipten kön kosang yawi. Pötaanök ne ewat sak wel nawiin öp wë arim kön wi kosang yewesaut kosang sëere pötaring ërëpsawi ë pël ëënëetaan arim naë wë kaamök elnieim ömaat.

26 Pötaanök nem arim naë kaalak waisumaatak ar nemëen ërëpsawi ëak yok pangk Yesu Kristoon yaya manëët.

Pilipai omnarö pit Poolring këlangön kat wia

27 Ar kopët eptenökëer kosang wesak weë. Kristoë ngön ompyauta wia pöl wotpil wesak weë. Pël éaan ne arim naë wais itaampööre kamaarek wëen pöt omnarök arën, "Pit lup kopëtemer sak wë kosang sak tauëë nener yal menak weë ngentiak ngön ompyaut ök ya," pël aan kat wiimaat.

28 Pël yaëen ar kas naën yaëen itenak pit kö sëen ar muumök önëët pöt kön wiipnaan.

29 Anutuuk arim naë orööpënëak ëa pöt Kristoon kön wi kosang wasënë pötaan pëen won, pim ënëm yeem këlangön kat wiinë pötaanta elnia.

³⁰ Ngaan ar itenaan ne Kristoë yaat yamëngkën omnaröak këlängön kat newiak utpet neweseimaut. Peeneeta ar kat yawiin tapël yaalnë. Pël yeem arta tapël yaalni.

2

¹ Ar Kristoök yal menak kosang sak wë ma? Pi ar lup sant yaalniin ya kë yesem wë ma? Ar ngëëngk Pulööring lup kopëtemer sak wë ma? Neneren lup sant elmëak yaköm elmë yeë ma?

² Ne kön wiin ar yok pël yaauro pötaanök ërëpsawi yeë. Pötaanök ne ërëpsawi kaö pan ëëmaan epël ëëë. Ar kön kopëtal wieë neneren lup sant elmëëë.

³ Arimtën kön wiin isëpënëak omnant ëënganok arimtën wak irëak omën muntaröen kön wiinakëër isëp.

⁴ Arimtëën pëën kön wiak kaamök ëënganëp karuröaanta pël ëëë.

⁵ Yesu Kristoë pimtën kön wia pöl arimtën kön wieë. Pi epël kön wia.

⁶ Pi Anutuu wëwëere weëre kosangring wëaupök weë ngentiak Anutuu ök öpënëak naën.

⁷ Pël äaap pi pipot sëp wesak inëen yaauroä ök sak wakaima. Pël yeem yang koröp wak omnaröa ök sa.

⁸ Pi omën möönre koröp wak wë pimtën wak irëak Anutuu ngön ngaarëk wak wel wia.

Omnaröak piin utpetap wesak këra yetaparak möön wel wia.

⁹ Pötaanök Anutuuk pi ngaarëk pan wak isak yapin nent mëëa. Pötak yapin pout wa ngep ëak wë.

¹⁰ Anutuuk omën pourö, kutömweriaan yangerakë, öpre wel pourö, rar rë wesirak Yesuun yaya mëak

¹¹ Anutu Pepapön ping wesak maimeë,
“Yesu Kristo pi Aköp,” pöt tekeri wesak apenëak pël ëa.

Tiar ariatë koutak ëwa yaë pöl omnaröa tekrak ëëpa

¹² Nem kar panëerö, Kristo Anutuu ngönte ngaarëk wa pötaan nem arring wakaimautak akun ëlötë nem ngön ngaarëk weim pöl peeneeta kamaarek wë eptak il wesak pël ëëë. Anutuu pimëën kama niwa pöta këët orööpnaan kasinkasin yeem ompyaö wesak ya mëneë.

¹³ Pöt Anutu pimtök ar pim kent kön yawiaut kent ëak ënëm ëënëëtaan kaamök elniak arim lupötë ya mëneim wë pötaanök.

¹⁴ Ar omnant pout ya yamëngkem kaaöre këëpötre ya sangën ngön anganok.

¹⁵ Pël ëënëë pöt saun won wëen naröak arën, “Pit utpet yaë,” pël neniapan. Pël ëën ar korar yaaöre utpet yaaö pöröa tekrak wotpil eim önëët. Pël yeem pöt ariatë koutak ëwa yaë pöl ëënëët.

¹⁶ Pël ëëë pöt pit kout sëp wasëpnaan wëwë kosangta ngönte ök maim ön. Pël ëënëë pöt Kristo pim waisëpna akun kaöaöök ne pas kontak ya namëngkën äaut pël wesak arimtëën ërëpsawi ëëmaat.

¹⁷ Arim kön wi kosang yewesaut Anutuun kiri yaalmë pöta ök yaëën ne arim kön wi kosang yewesaut taë wasumëak wak wiima pöt, nem iit wain iita Anutuun kiri yaë pöl il olaan arim kiri yaautak yal mangkën Anutuuk itaangkën ompyaö yaëën arring ërëpsawi ëëmaat.

¹⁸ Ën Anutuuk neaan wel wiin pöt arta tapël pötaan neering ërëpsawi ëën.

Timoti pim ngönte

¹⁹ Aköp Yesu Kristo pi kön wiin pangk ëën pöt ne arim ngönte kat wiak ya kë sumaan akun kot nent Timoti arim naë wes mëën wais rëak kaalak waisëpnaat.

²⁰ Nem naë omèn munt namp won, Timoti pimènt nem arimèèn yaalni pöl yeem arimèèn kòn nganngan yaaup.

²¹ Omèn muntarö pit Yesu Kristoë yaataan kòn nawiin pitèmtë omnantëèn pëen kòn yawi.

²² Ar Timoti pim ompyaö yaë pöten ëwat wë. Ompre ruaarë ya yamëngk pöl pi neering ngön ompyauta yaat yamëngkaup.

²³ Pötaanök nem kentöök wii ka eptak nem ëëma nent kat wiak pöt tapëtakëer pi arim naë wes mëëmaat.

²⁴ Nem kòn kosangtak epël yawi. Aköp pi kat wiin pangk ëèn pöt akun wali nasën wiaan nemëntta arim naë waisumaap.

Epatrotaitas pim ngönte

²⁵ Ne tiarim karip Epatrotaitas arim ngësë wes mëèn waisëpënëak kòn yawi. Pi neering Kristoë yaat ngawi mëmpö nga omnaröa yaë pöl weë yengentiaup. Ne omnantëèn ngöntök wëen pi wes mëèn wais kaamök yaalnëaup.

²⁶ Pi yauman yaëen ar kat wiak pimëèn kòn selap äutaan ya këlangön kòn wiak arim naë waisëpënëak yaarek wes mëèn waisëpnaat.

²⁷ Yaaup, pi yauman eim wel wiipënëak ëa. Pël äaap Anutuuk piin yaköm elmëak ompyaö mowesa. Pimtën pëen won, nemëenta yaköm elnëa. Pöt ne ya këlangönring wëen pi këlangön munt pim wel wiipna pöt rangk naalnëen ëa.

²⁸ Pötaanök nem kentöök ar piin itenak ya kë sëen nem naë arimèèn könöm wia pöt kengkën sëpënëak pi arim naë teëntom wes mëèn waisëpnaat.

²⁹ Pötaanök pi waisën pöt Aköpön yoöre ërëp mëak piin sant elmëeë. Omèn pim ök ke pilörö kaöarö pël weseë.

³⁰ Pöt arim urötak ne kaamök elnëëpënëak pim wëwëet keimön naën, Kristo pim yaat yamëngkem wel wiipënëak äaup pötaanök.

3

Omèn Kristoon kòn wi kosangyewas pöp Anutuuk piin, “Wotpilëp,” pëlyema

¹ Karurö, ne ngön nent ök niamaan kat wieë. Ar Aköpëerö pötaanök piin yoöre ërëp maë.

Nem ngaan retëng ë niaan tapët kaalak rangk yeë. Pötak kaamök yaalni pötaan pël ëëmaaten kaaö naën.

² Omèn utpet kent toköröa ököröaan ngarangk këëkë ëëë. Pit arim koröp kaut ilak Moses pim ngön kosangta öngpök wa niulëëpanëen ngarangk ëëë.

³ Pit Anutuun yaö sëpënëak koröp kaut yailtak pël naën yaë. Pël yaëetak tiarimtok Anutuun yaö sëpenëak omèn utpetat tiarim lupötë wia pöt wa moolaan Anutuuk tiarën kòn wiin pim omnarö pël yes. Pël ëen Ngëengk Pulöök tiar kaamök elniin Anutuun yaya maimeë Yesu Kristoëerö pötaan piin yoöre ërëp yamëem tiarim wëwë ngaanten kòn kosang nawiin ngolöptakël wë.

⁴ Ne nem wëwë ngaanten kòn kosang wiimëak kent yeë talte yok pangk ëëm. Ën omèn namp pi pimtën kòn wiin pim wëwë ngaante ompyaö ëèn pötak pi yok pangk kaamök elmëëpnaat pël yaëen pöt nemtak pimët il mowasëpnaat.

⁵ Nem yeniak pöta songönte epël. Ne newilën wieë kët mor nas nasiaan nentepar won sëen nent pötak ten Yuta omnaröa yaaul koröp kaut neila. Pël ëèn ne Israel omèn Pensamin pim kurmentëkaanëp. Nem ëlre pepaar Yuta omnaar, ne Yuta panëëp. Ne Parisi ngönëen omnampök tenim yaaul Moses pim ngön kosangöt ngaarëk wak weë ngentieimaup.

⁶ Pël äaupök ne kòn wiin, “Nook Yesu pim ingre mor saurö utpet yemowasën Anutuuk neen kòn wiin ompyaö sëpnaat,” pël weseë eimaup. Pël yeem Moses

pim ngön kosang pout ngaarëk wak weë yengentiin nem karuröak neen kön wiin pangk ëa.

⁷ Pël ëaupök ngaan omën këët wesak wak wakaima pötön peene Kristook rë olëak wë kön wiin mosut pël yaë.

⁸ Yaap, omën pipot pëen won, nem Aköp Yesu Kristoon kön wiimëak omën muntatön kön wiin omën omöt yaë. Ën piin kön wiima pötak omën pout il yewas. Ne Kristo ömëak pim naë rë olëak omën nem ngaan kön wiin kaöat pël sa pöt kasëng menak pötön ulölöt pël yewas.

⁹ Pël ëak Kristook yal men pet irumëak kent yaë. Pël ëak peene Anutuuk neen, “Wotpilëp,” neapënëak Moses pim ngön kosangöt ngaarëk naön. Puuk nem Kristoon kön wi kosang wesautaan neen, “Wotpilëp,” pël yenëa.

¹⁰ Ne omën kaö kopët nentakëer ewat sumëak kent yaë, pöt Kristoon ewat sa pet irumaan. Ne Kristo weletakaan wal ëaup pi weëre kosang kaöet pim naë wia pöt nampënëak kent yaë. Kristo pi ngön ompyaut ök yaan naröak piin utpet wesak këlangön mena pöl elnëen pim ök ëëmëak kent yaë. Kristo pi pim wëwëet keimön naën tiarimëen wel wia pöl neenta nem wëwëet keimön naën pim ök ëëmëak kent yaë.

¹¹ Pël ëëma pöt Anutuuk weletakaan wal ë neulëëpnaat.

Pool Anutuu yaö mëëa pöta këët öpënëak ke urak pöömpö sa

¹² Pël ëëpnaatak ne Kristoon ewat sa pet irak wotpil panë wë pël newasën. Pël ëaap omën ompyaut Kristook nampënëak newa pöt ömëak weë ngentieim wë.

¹³ Karurö, yaap, ne omën ompyaö pöt wa pet iran pël newasën yeëetak omën kopët eptakëer yeë. Nem wet rëak eima pöt kasëng menak omën ompyaö pöt ömëak weë yengenti.

¹⁴ Anutuuk Yesu Kristoë tiarimëen elnia pötaan wotpil wë kutömweri sëpenëak yaö niia. Pötaanök ne yaö niia pöta këët ömëak weë ngentiak pöömpö yes.

¹⁵ Ar narö lup kësang sauröak nem yeniak pipël kön wiak ënëm ëëë. Ën narö kön maimal yawi pörö Anutu pimtök arim kön yawi pöta songönte tekeri wes nimpnaat.

¹⁶ Pël ëëpnaatak omën kaöet epët. Anutuu kan pet elnia pöök yal menak sëpa.

¹⁷ Karurö, ar pourö nem yeë epël ëëë. Pël ëak omën munt tenim ënëm yaë pöröenta këëkë itenak pitëm yaë pöl ök ëëë.

¹⁸ Omën narö pit Kristoëörö pël aöök pim këra yetaprak möauta ngönten kaaö ëak maimal wë pötak pim ngönten kööre tok yaalmë. Ne ngaan pitëmëen ök niiautak peene kaalak ya utpetaring wë ök yeniak.

¹⁹ Pit pitëm yenaute koröpöökë omnantön kaö wesak kentre kaur yaaurö. Pël ëak omën utpet tiarim kön wiin ëö ëëpena pötön pit pitëmten ping wesak yaaurö. Pël ëak yangerakë omnantëen kentre kaur eim wë. Pötaanök Anutuuk pit es parëaöökë kanöök moulmëen kö sëpnaat.

²⁰ Tiar pöt, kutömweri yaaurö. Pötaanök kor wëen Aköp Yesu Kristo wais nikoirën Anutuu naë së öpenaat.

²¹ Pël ëën pi wais tiarim möönre koröp pasut lëngë sëpna pöt ngolöp wasën pim möönre koröp ompyau lëngë nasën ëëpna pöökë ök sëpnaat. Pi omnant pout pim weëre kosangtak il wesaup pim weëre kosang pötak pël ëëpnaat.

4

Pool puuk lup kopëtemer sak wëëre ërëpërëp ëëre omën ompyautëen kön wii pël ëëpënëak mëëa

¹ Pötaanök karurö, ne ar lup sant elnieimeë arën itaampëak kent yaë. Ne Kristoë yaat yamëngkën ar pimorö pël sak wëen arimëen ërëpsawi yeë. Nemorö, nem yeniak pipël Aköpök yal menak taë wesak taueë.

² Öng Youtiaare Sintiki, ne aripön epël niamaan kat wieë. Ne arip Aköpök yal menak wëaö pöaarök lup kopëtemer sak önëak kosang wesak yeniak.

³ Ën neering ya ngawi yaaö kë panëëp, niinta öng pöaar kaamök elmëëmëak ök yeniak. Pöt piaripre Klemenre omën Anutuuk wëwë kosangët mampëneak pitëm yapinöt pepeweri retëng ëa muntarö pit neering top ëak ngön ompyaut anëak ya kaö mëneiman pötaanök.

⁴ Ar Aköpök yal menak wë ërëpërëp ëëë. Ne kaalak epël yeniak. Ërëpërëp ëëë.

⁵ Aköpë kaalak waisëpna akunet temanöm yes. Pötaanök omën pouröen ya wiap elmëëë.

⁶ Ar omën nantre nantëen kön selap eënganëp kët ël epotë Anutuun ök yamëëautak piin yoöre ërëp maimeë pötëen kimang maim weë.

⁷ Pël ëën Anutuuk pim mayaap omnarö tiarim ëwat sa pet nairnganë pö nimpnaat. Ar Yesu Kristook yal menak wëen mayaap pö arim könre lupötë pangk ëak wiaapnaat.

⁸ Ne ngön më epët ök niamaan kat wieë. Ar omën epotön kön wieim weë. Ngön yaap yaaut, ompyaö yaaut, wotpil yaaut, kölam yaaut, omën omnarök kön wiak ya kë sëpnaat yaaut, omën omnarök kön wiin ompyaö yaaut. Pipot ompyaut, wak yawisaut pötön kön wieim weë.

⁹ Nem omnant rë nuulak pet elnian pötön ar ëwat wë. Pipot pëen ëeim ön. Pël ëën Anutu mayaap pepapök arim naë öpnaat.

Pool pi Pilipai omnaröa piin kësangën elmëa pöten ërëpërëp ëa

¹⁰ Ne Aköpök yal menak arök akun wali won sëen kaamök elnëënëak kön yawi pötaan ërëpsawi kësang pan yeë. Yaap, ar ngaan kaamök elnëënëak kent kön wieimautak pël ëënë kanö won ëën naën ëaut. Pël ëautak peene kanö oröön kaamök yaalnë.

¹¹ Ne omën nenten ngöntök ëaö pötaan kimang neniaan yeë. Won. Ne epël kön wiak wë. Omën ke nentere nent nem naë yaaröön pöt ya kë sumaap.

¹² Nem ngöntök wëaare omnantring wëa pouteparën kön wiin pangk yaë. Ne kep ëak wëaare këen wëa pöteparënta ya kë yesaup. Ën omnant selap wieëaare won pötenta tapël yaaup. Anutuuk nem yaaö pöten ya kë suma pöt pet elnëen pël kön yawiaup.

¹³ Yaap, Kristo pi weëre kosang nangkën omën pout yok pangk yaaup.

¹⁴ Pël yaaupök könöm nent koirak wëen ar kaamök elnëan pöt ompyaö elnëan.

¹⁵ Pilipai omnarö, ar ëwat wë. Nem ngës rëak ngön ompyaut ök ëautak ne Masetonia yanger sëp wasën ingre mor sa ka muntatëëro kaamök elnëak mon nenangkën ëaurö, arökëër nenauro.

¹⁶ Ne Tesalonaika kak wëen akun nentepar kaamök elnëak sum nant wes nemëan.

¹⁷ Ne arim nenan pöten kimang neniaan ëaut. Pël ëautak Anutuuk arim nenan pöta kangiir omën ompyaut nimpëneak kent kön yawi.

¹⁸ Ne arim naëaan omnant kësang waut. Ar omnant kësang pan nangkën pangk yaë. Arim omën ompyaut Epaprotaitas menan pöt wak wais nangkën peö yaë. Kësangën pipot omën köp kamp Anutuun kiri yemera pötë ököt. Pi pötön itenak ompyaut pël kön wiak ya kë sa.

¹⁹ Anutu nemop pi omnant ompyaö kësang pan Yesu Kristo pim naë mowiin wia. Pötaanök ar Yesu Kristook yal menak wëen Anutuuk arim omën ngöntök yeë pöt pout nimpnaat.

²⁰ Anutu, tiarim Pepap, pim yapinte ngaapëel wak isak maim öpa. Yaap.

Ngön kaö mëët

²¹ Ne Anutuu omnarö Yesu Kristook yal menak wë pöröen yoöre ërëp yemak pël ök maë. Ën kar nem naë wë eporöeta arën yoöre ërëp yenia.

²² Anutuu omën eporö pourö arën yoöre ërëp yenia. Pël yaëen pitëm naëaan omën omp ak Sisa pim ka eptak wë inëen yaalmëa naröeta yoöre ërëp niapënëak kent pan yaë.

²³ Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim lupötë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karip, Pool.]

Kolosi

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 32 pöta ök won sêen Pool pi Rom kak wii kaatak wê pep epwer retêng êak Tikikasre Onisimas piarip mangkên wak sê Kolosi kakê ingre mor saurö mena. Pim retêng êauta songönte epêl. Pool pi ngönên ya yamëngkautaan wii kaatak moulmêên wêên Epapras pim naë sê omên naröak Kolosi ingre moröröen ngönên kaaröt mëea pöt ök mëea. Pitëm ngönên kaar pöt epêl. Anuture omnaröa tektrak tiarim yaya mapenaarö wê. Nent, Yesu pi Anutuu ök won, enselöröa ököp. Ën nent pöt, kaömp nant ngês olêak wêaare koröp kaut yaillaut ngön pöt ök maan kat wiak Poolök ngön kaar pöt tekeri wasëpênêak retêng ë mena.

Pöt epêl wia.

Ngön ngês rêaut 1:1-8

Kristoë wëwëetere ya yamëngkaut 1:9-2:19

Kristook yal menak wêauta ngönte 2:20-4:6

Ngön mëet 4:7-18

1-2 O Anutuu omnarö, Kristo pim kentöökê ënëm ëeim Kolosi kak wëaurö ne Pool Anutuu këmtak Yesu Kristoë ngön yaaö omên nampök Timoti tiarim karip piiring wê pep epwer retêng ë yaningk.

Anutu tiarim Pepap pim komre kolap pöt ningkên arim naë wiaap.

Pool pi Kolosi omnaröaan Anutuun yoöre ërëp mëea

3 Tenpim akun ël epotê Anutuun arimêên kimang yamëëautê Anutu, tiarim Aköp Yesu Kristoë Pepapön, yoöre ërëp maim wê.

4 Pöt Epapras puuk ar Kristook yal êak wê kön wi kosang mowasööre Anutuu omên pourö lup sant elmê pël yaauta ngönte ök niaan kat yawi pötaanök.

5 Ngön yaapët, ngön ompyaö pöt, wet réak arim naë yaaröön ar omên ompyaut kutömweri arimêên yaö ëa pöta ngönte kat wiaurö. Pötaanök ar kön kosang wiak omên ompyaö arimêên kutömweri yaö ëa pötön kor wê pötaan kön wi kosang wasööre lup sant elmê pël yaaurö.

6 Anutuu ngön ompyaö pöt wet réak arim naë oröön kat wiak pim komre kolap pöta songönte këékê êwat san akun pötak ngês réak ngaarêk wêên arim naë ulöl sa. Pël yaëen yang muntatëeröa naëeta tapël ngaarêk yeön ulöl sê yes.

7 Ngön ompyaö pöt, Epapras, tenpim kar panëëp, neering Kristoë inëen yaalmê pöpök rê nuulön kat wian. Puuk nem urtak Kristo pim yaat këékê wesak yamëngk.

8 Pi tapöpök Ngëëngk Pulöök arim naë lup sant yaaut tekeri wes nina pöten tenipön ök yenia.

Pool pi Kolosi omnaröaan Anutuun kimang mëea

9 Pël yenia pötaanök tenip ngön pöt kat wia akun pötak ngês réak Ngëëngk Pulöök arim lupre könöt kaö nuwasën Anutuu arim ënëak kön yawi pöten êwat panë sënëëtaan kimang maim wê.

10 Pël ëen ar Aköpê kan pet yaalni pöök yok pangk yesën pi itenak ërëpsawi ëëpnaat. Pël yaëen arim naë këet oröön omên ompyaö ke nentere nent yeem Anutuu yaauten këékê êwat sêen êwat pöt kaö sêpnaat.

11 Tenip ar ërëpsawiarang ya wiap wëere lup kosang wê pël ënëak Anutuuk pim wëere kosang kaö panëetak wëere kosang nimpnaataan kimang maim wê.

12 Pël maimeë Pep ar kaamök elniin pim omnaröaan yaö niwesaut, ëwaatak wia pöt, tenring öpenaataan yoöre ërëp maim wë.

13 Anutu pi tiar kouta öngpökaan nuwak pim Ru panëepë wa ngaöök yanimë pöta öngpök niulëen wë.

14 Pim Ru pöpök utpetetakaan ent ë niulëak tiarim utpetat won wes nuulëa.

Kristo pim wëwëetere ya yamëngkaut

15 Kristo pi Anutu itnaangkanëpë ököp. Pi ngaanëer omnant won wiaan wakaimaupök peene pötë kaö sak wë.

16 Anutuu Ruup pi kutömweriaan yangerakë omën ël epot pout ket ë pet iraup. Omën tiarim ityaangkautre itnaangkënöt, weëre kosangring kutömweriire mopöök wëaurö, isaare irëa pourö ket ëa. Anutuuk moulmëen Kristo pi omën ël epot poutë pep sak öpënëak ket ëa.

17 Pi omën pout won wiaan wakaimaup. Pim weëre kosangöök elmëaan omnant pout neenem urötë wë.

18 Pi ingre mor saurö tiarim kepön sak wë. Pël ëen ingre mor saurö tiarim möönre koröpö pël yaë. Pimënt tapöpök ingre mor saurö tiarim songönte. Puuk omën poutë kepön erën elniak öpënëak weletakaan ngës rëak wal ëa.

19 Pöt Anutu pim kentöök pimtë wëwëere weëre kosang pout yang elmëen wak wë.

20 Pël yaëen Anutu pi pim Ruupön maan omën ël epot pout kutömweriaan yangerakë, piiring lup kopëtëmer sak öpënëak kön wia. Pël ëëpënëak pim Ruup këra yetaparak möön iit il ngentiin pötak mayaap pöt tekeri wes nina.

21 Ar pöt, ngaanëer Anutu nerek wëen ar nerek wë omën utpetat ëeimeë piin kööre tok elmëeimauro.

22 Pël ëauröak Kristo pim koröpre mësëpring oröak wel wia pötak ar wiap nuwasën peene Anutu piiring wë. Puuk arim ketre saunat won nuwasën lup kölam wëen Anutuu ëöetak niulëëpënëak pël ëa.

23 Pötaanök ar kön wi kosang yewesaut weë panë sak tauaan omën nantök wer nuön kön wi kosang yewesaut këlok sëpanëen ngönën rë nuula pöt taë wes wak ön. Pool ne ngön ompyaö piptaan ya omën saup. Ngön ompyaö pöt tenök ar yang ël eptëeröen ök niaim.

Pool pi Kolosi omën ingre mor saurö kaamök elmëa

24 Nem arimëen këlangön kat yawi eptaan ya kë yes. Kristo pim ingre mor saurö, tiar pim möönre koröp wak wë pöröaan këlangön kat wia. Pöta ök neenta arimëen këlangön kat wiima nant om wia. Pötaanök ar ingre mor saurö kaamök elniak këlangön om wia pöt kat wi pet irumaaten kent yaë.

25 Anutu pim ngönte tekeri panë wesak ök niamëak ingre mor sauröa ya omën neulëaup.

26 Pim ngön epët, ngaanëer ëlëëp wiaan tiarim ëere köröörö kat nawiin wë aprö imautak peeneek pim omnarö tiar tekeri wes yaningk.

27 Anutuuk pim omnarö tiarën ngön ëlëëp ompyaö panëët, omën ngönën kopëlörö arim naë wia pöt, tekeri wes nimpënëak kent yaë. Pöt epët. Kristo pi arring wë. Pötaanök ar piin kor wëen puuk nukoirak kutömweri së piiring önëët.

28 Pötaanök tenök Kristo pim songönte omën pouröen tekeri wesak niaim. Pël eimeë utpet yaaut kasëng mampunëak pepanöm niaaöre ëwating wë rë nuulëeim. Ar Kristoë ök sak önëëk yakök yaalni.

29 Ne ar pël ëënëak pim weëre kosang kaöat yenangk pötring weë yengenti.

2

Kön wi kosang wesak wë ngön kaaröt ke ur olapa

¹ Ne ar omën epotön ewat sënëak kent kön yawierek kat wieë. Arre ingre mor sa Leotisia kak wëauröere omën ingre mor sa munt neen itnaangkën naröaanta weë ngentiak ya kaö yamëngk.

² Ne ar lup kopëtemer sak neneren lup sant elmëëë lup kosang sëëre kön këëkë wieë kön wi kosang wasö pël ëëneak weë yengenti. Ar pël ëënë pötak Anutu pim ngön ëlëëp wiakaima pöta songönten ewat sënëët. Pöta songönte Kristo.

³ Pi kön tektekre ewat pepap yak omën poutë songönöt ewat wë.

⁴ Nem pël yeniak pöt, omën naröak ngön kaar niak wiap nuwaspanëak ngön pipët ök yeniak.

⁵ Nem yeniak pöta songönte epël. Nem koröpöök maimerek wë, ën lupmer pöt arring wë. Pël ëëë arën itaangkën arim lup kopëtemer sak wë wotpil yaautre Kristoon kön wi kosang yewesaut taë wia pöten ërëpsawi yeë.

Kristook yal ëak wëwë kosangët öpa

⁶ Ar Aköp Yesu Kristo wan pöl piik yal menak weë.

⁷ Pël ëak piik misën il téak pim weëre kosangöök kosang sak wë kön wi kosang yewesauta kan ök niak rë nuula pöök pëën wë kaö wesak yaya maim weë.

⁸ Omën naröak ngön kaar mos kë wonöt ök niaan kat wiin pötök wii nitëpanëën këëkë ngarangk ëak weë. Pöt Kristo pim naëan wonöt, ëaröa ngön pas yangerakë pëënöt.

⁹ Ar ewat wë. Anutuu wëwëere weëre kosang pout Kristoë koröpöök pangk ëak wakaima.

¹⁰ Pël ëaap piik yal ëak wë pim wëwëet wak omën nenten ap newasngan. Pi isaup, omën isauröa kepönöököp.

¹¹ Ar pöt, Yuta omnaröa yaaul Anutuun yaö ëënëak koröp kaut nailën ëauröak wëwë utpetat kasëng menak Kristoë naë rë olëak piik yal menak wëen puuk koröp kaut yail pöl elniak Anutuun yaö niwasën wë.

¹² Arim i yanimë piptak Kristook yal ëak wel wiin piiring yang kel niweera. Ën i yanimë taptak Anutu pim weëre kosangöök Kristo weletakaan wal ë moulmëa pöpök ar pim weëre kosangöön kön wi kosang yewasën Kristooring wal ë nuulëa.

¹³ Ngönën köpël wakaimaurö, ar ngaanëer arim lupötë Anutuun yaö naën wëwë ngaantakël wë utpetat eimaurö. Pël ëën pötök lupöt mën wel niwia. Pël ëautak peene pöt, Anutuuk elniin Kristooring wëwëetak wë. Pël yaëën pi tiarim utpetat ent ë yanuula.

¹⁴ Tiar Moses pim ngön kosangötë ngön wia pöt ngaarëk naön wëen pötök utpet kangut tiarim naë orööpnaat, pël ëa. Pël ëautak Anutuuk utpet kang pöt kerë olëa. Kristo pim këra yetaprak möön wel wia pötak Anutuuk kang pöt won wesa.

¹⁵ Kristoë këra yetaprak isa pötak Anutuuk kutömweriaan mopöök omën utpet isaare weëre kosangringörö il mowesak pitëm weëre kosangöt ent ë moolëak omnaröa ëöetak pitëm songönöt tekeri wesa.

Tiar Kristooring wel wiaurö

¹⁶ Tiar Moses pim ngön kosangötë öngpök naön. Pötaanök omën nampök arim iire kaömp yena pötaanre krismaki ma ngonon ma sant pötë öngpök akun nent ngëëngk newasën yeë pötaan utpet wesak niaan pöt kat mowiinganok.

¹⁷ Omën pipotön ököököt pël apenaat. Këët orööpënëak yaëën wet reak oröaut. Peene kë panë pöp, Kristo, pimënt oröak wë.

¹⁸ Omèn naröak arimtèn wak irëak enselöröen yaya manëak kaar yenia pipot kat mowingan. Pit omèn pipotön wangeroté itena pël niak köntak ieping eimeë yangerakë kentöökë ènëm yaë.

¹⁹ Omèn ke pilörö Kristook yal naën wë. Pi tiarim kepönö, èn ingre mor saurö tiar pim mönre koröpö. Kepönöök mönre koröpö kaamök elniin urötre kosatring yal èen pangk yaë. Pël éaan Anutuuk weëre kosangöt yaningkën kaö yes.

²⁰ Ar Kristoorring wel wiin yangerakë omnantë öngpökaan ent ë nuulëauröak tol èen yang omnaröa yaaul yeë? Tol èen ngön kosang ke epot ngaarëk yeë?

²¹ “Epot mor öngan.” “Epot nëngan.” “Epot mësël èëngan.”

²² Ngön kosang pipotök tiarim yangerakë omnant wak wëen lëngë yes pötön ya. Ngön kosang pipot omnaröa könöökäanöt Mosesë ngön kosangötë yal yemangk, Anutuu naéaan wonöt.

²³ Ngön kosang pipotök enselöröen yaya maimëë arimtèn wak irëak arim mönre koröpötön nga elmëenëak yenia. Pël yaalni pipotön omèn naröak kön wiin ompyaö yaë pël yewas. Pël yaëetak pötök koröpöökë kentre kaur pöt pangk kan newariipan.

3

Anutuuk tiar Kristoorring weletakaan wal ë nuulëaurö

¹ Ar Kristoë wal èautak yal ëak piiring wë. Pötaanök omèn këët o kutömweri Anutuu yaapkëetakël, Kristoë kaö sak wë pörek wia pötön war kön wieë.

² Ar yangerakë omnantön kön wiinganok, kutömweri wia pötön kön wieim ön.

³ Pöt Kristoë wel wiatak ar yal ëak wel wiin arim wëwëat Kristoorring Anutuu naë ëlëëp wiin wia pötaanök.

⁴ Ènëmak Kristo wëwë pepap pim orö tekeri sèpna akunetak arta piiring Anutuu ëwaatak orö rëenëët.

Lup ngaanöt sèp wesak lup ngolöpöt öpa

⁵ Pötaanök koröpöökë kent arim yeë pipot sasa kasëng meneë. Pöt epot. Öngre omp nga yaaö, lup kewilring yaaö, öngre omp neneraan kentre kaur yaaö, omèn muntaröa omnantön war yaaut. Omèn muntaröa omnantëen war yaaö pötak Anutuu urtak yangerakë omnantön omp ak yewas.

⁶ Omèn Anutuu ngön wa olëak utpet pipot yaaö piporö puuk kangut mamptaat.

⁷ Arta ngaanëer omèn ke pilöröaring wë pitëm yaaul eim wakaimaurö.

⁸ Pël éauröak peene pöt, ngaare ya sangën, kön utpet mowiire ökre wasre köö ngön, utpet pipot sèp weseë.

⁹ Ar neneren kaar mangan. Lup ngaanötë utpet yaaut ent ë olëak

¹⁰ lup ngolöpöt wak wë pötaanök. Anutuuk lup ngolöp pöt ket ëak nina. Pël ëak ket elniaupök kët ël epotë könöt ngolöp nuwasën könring sak pimtë ök seim wë.

¹¹ Wëwë ngolöp eptak tiarim kom ëak wakaima pöt won yes. Yuta omnaröere muntarö, koröp kaut yailauröere nailën yaaurö, éwatöröere köpëlörö, inëen yaauröere inëen naënörö, pöt pout mosöt pël yaë. Èn Kristo tiar pouröa kaö sak tiarim lupötë wë pötakëer këët pël yaë.

Neneraan lup sant elmëëpa

¹² Anutuuk ar pimëen yaö nuwasën pim omèn sak wëen lup sant yaalni. Pötaanök omnaröen yaköm kön wieë kaamök èere sant elmë, arimtèn kön wiin

wak iraöre ya wiap ë, omnaröak utpet yaalniin kangiir nga naalmëen ë pël ëëë.

¹³ Naröak könöm nant elniin pöt wak weë. Ën arim tekrakaan nampök utpet elniin pimëen ngön wieë pöt kangiir elmëenganëp om pim utpet pöt won wes moolaë. Kristook arim utpetat won wes nuulëa pöl arta ëëë.

¹⁴ Lup sant yaaö pötak omën ompyaö muntat il yewas. Pël ëak pötak ulöp urak ëen pangk yaë. Pötaanök omën ompyaö pipot yeem lup sant pötaring weë.

¹⁵ Pël ëen Kristook mayaap yaningk. Pötak arim lupöt wotpil wesak ompyaö yeë ma won pöt pet elniip. Anutuuk ar möönre koröp kopëtaö wak lup kopëtemer sak mayaptaring önëak yas niia. Pötaanök kët ël epotë piin yoöre ërëp maim weë.

¹⁶ Kristo pim ngönte arim lupötë ilëak kaö söp. Ar ëwat wë. Neneren rë moulöore utpet yaaut kasëng mampënaan pepanöm maö pël ëëë. Arim lupötök Anutuun yoöre ërëp elmëak ngönën tanre Pulöök elniin Anutuun yaya tan aö pël ëëë.

¹⁷ Anutu Pepen Aköp Yesu tiarimëen elnia pötaan yoöre ërëp maimeë omën këmtak aöre moresök ya mëmpö pël yeë pipot Yesuun wesak ëëë.

Ëlre pepere rungaaröa ngönte

¹⁸ Öngörö, arim ompöröaan inëen elmëëë. Aköpëen yaö saurö, ar pël ëen ompyaö ëëpnaat.

¹⁹ Ömpörö arta, arim öngöröen nga elmëëngan, lup sant elmëëë.

²⁰ Rungaarö ar, arim ëlre peparöa ngön ngaarëk weë. Pël yaëen Anutuuk itaangkën pangk ëëpnaat.

²¹ Ën peparö arta, arim rungaarö ya utpet ëëpanëen ya sangën mongawisngan.

Inëen yaaöre ngarangköröa ngönte

²² Inëenörö ar, kët ël epotë arim ngarangköröa ngön ngaarëk weë. Arim ngarangköröak itaangkën ompyaö ëëpnaataan pëen won, Aköpön kasinkasin yeem weë ngentiak pitëm ngön ngaarëk weë.

²³ Arim ya yamëngk pipot pout omnaröaan won, Anutuun yeë. Pötaanök weë panë ngentiak mëneë.

²⁴ Ar ëwat wë. Aköpök kangut nimpnaat. Puuk ar pim omnaröaan yaö ëa pöt ningkën önëët. Pöt ar Aköp Kristo pim inëen yaalmë pötaanök.

²⁵ Ën omën utpet yaë pipot Anutuuk pim utpet yaë pöta kangut mampnaap. Anutu pim ngön yaatak omën yapinringre yapin won pourö mööngkraar kangk naalniipan

4

¹ Ngarangkörö ar, wotpil wesak arim inëenörö mëngkre mëngk ngarangk elmëëë. Pöt arta arim wotöököp kutömweri wë arën itena pël weseë.

Kimang yamëëautere ompyaö wëauta ngönte

² Ar pourö kosang wesak Anutuun ök maim ön. Pël eimeë ök yamëëautak Anutuun këëkë kön wiak yoöre ërëp maim ön.

³ Pël ëak arim ök yamëëautak tenimëenta Anutuun kimang maim ön. Pi kan nent koir ningkën pim ngönte ök mëak Kristoë ngön ngaan ëlëëp wiakaima pöt ök meanan kimang maim ön. Ne ngön pöt ök yamëëautaan wii kaatak wë.

⁴ Kimang maim önë pötak kaamök elnëaan nem ëëmëak neea pöl ngön ëlëëp wiakaimauta songönte wa kotiak ök memaat.

⁵ Ngönën kat nawiin wilëngkëël wëaurö pitring wë akun il wasnganëën omnant këëkë kön wieëak ëën.

⁶ Arim ngönöt ompyaö pan misëngring tomunaté ök ëëp. Pël wë omnaröen ngön kaip ti mampunëëtaan poprak naën ëënëët.

Poolök Tikikasre Onisimas wes mëa

⁷ Nem wë pöta ngönte Tikikas puuk waisak ök niapnaat. Pi nem kar panëëpök Aköpë ya omën ompyaup, neering ya ngawi yamëngkaup.

⁸ Ten tolëël wë pöta ngönte ök niaan kat wiak lup kosang sënëak nook wes mëen yewais.

⁹ Pël ëak Onisimas, tiarim kar panëëp, piiring wes mëen yewais. Pi arim kakaanëp ya sëp newasën om wëaup. Piaripök eprekë yaaut ök niapnaat.

Pool pi Kolosi omnaröen yoöre ërëp mëëa

¹⁰ Aristakas neering wii kaatak wëaupök arën yoöre ërëp yenia. Ën Maak, Panapas pim nang karip, puukta tapël yenia. Pi arim naë waisën pöt nem niak pöl sant mowasën.

¹¹ Ën Yesu, yapin nent Sastas, piita arën yoöre ërëp yenia. Yuta omën nem karuröa naëaan pitökëër ketumön newesak omnarö Anutuuk wa ngaöök mëëpënëak neering ya yamëngk.

¹² Pël ëak arim kakaanëp, Epapras, Yesu Kristoë ya omnamp, puukta yoöre ërëp yenia. Ar kosang sak Anutuu arim ëënëak yaalni pöt kön wi sokolön yak kët ël epotë kosang wesak kimang maim wë.

¹³ Pim songönten nem ëwat wë yeniak epop. Pi arimëenre Leotisiaare Irapolis ka pöteparë omnaröaan kaamök elniipënëak ya kaö yamëngkaup.

¹⁴ Luk root ompyaupre Timas piaripta yoöre ërëp yenia.

¹⁵ Ne tiarim kar Leotisia kak wëauröen yoöre ërëp yemak pël ök man. Pël ëak öng Nimpaare pim kaatak ngönënëën wa top yaauröenta tapël man.

¹⁶ Pep epwer ar sangk kelak pöt wes mëen Leotisia ingre mor saurö pitta sangk kelëp. Ën kangiir Leotisia omnarö menan pöwer pit sangk kelak ningkën arta sangk kelën.

¹⁷ Pël ëak Akipas pipopön, “Aköpë ya nina pipët këëkë wesak mën,” pël man.

¹⁸ Pep epwer omën nampön maan retëng ëa. Ën kaö epët pöt nemtok retëng yeë. Nemtok arimëen yoöre ërëp ngön retëng yeë. Ar ne wii kaatak wë pöt kön wieë nemëen Anutuun kimang maë.

Anutu pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karip, Pool.]

1 Tesalonaika

Yesu pi wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 20 pōta ök won sēen Pool pi Korin kak wē pep epwer Tesalonaika kakē ingre mor saurōaan retēng ēa. Pi wet rēak Tesalonaika kak sē ngōnēn ök maan narō Yesuun kōn wi kosang wesa (Ngōn Yaaō Omnarō 17:1-9). Pitēm pēl ēa pōtaan Yuta omēn narōak nga yaalmēēn ingre morōrōak Pool wes mēēn sa. Pēl ēak ya mēmpō sē Korin kak orōak wēēn Timoti pim naē sē orōak pitēm ngōnte ök mēēa.

Yuta omēn narōak ingre morōrōaan nga elmēak utpet mowesa. Pēl maan kat wiak Poolök pit kosang sak öpēnēak mēēa. Pēl ēak Yesuu kaalak waisēpnaata ngōnte retēng ē mena.

Pöt epēl wia.

Ngōn ngēs rēaut 1:1

Anutuu yoöre ērēp ngōnte 1:2-3:13

Kristoē kentōökē ēnēm ēēpenaat 4:1-12

Kristoē kaalak waisēpnaata ngōnte 4:13-5:11

Wa korkor ngōnte 5:12-22

Ngōn mēēt 5:23-28

¹ O Tesalonaika kakē ingre mor saō Anutu tiarim Pepapre tiarim Aköp Yesu Kristooring yal menak wēaurō ne Pool Sailasre Timoti piaripring wē pep epwer retēng ē yaningk.

Anutu pim komre kolapre mayaap pöt ningkēn arim naē wiaap.

Tesalonaika omnarō kōn wi kosang weseimeē wotpil wakaima

² Akun poutē ten arēn kōn wieē Anutuun yoöre ērēp mēak arimēēn kimang maim wē.

³ Pöt ten arim Kristoon kōn wi kosang wasēn kēēt yaarōōn ompyaō yaaöre lup sant yeem ya kaō yamēngkaöre tiarim Aköp Yesu Kristoon kōn kosang wiak piin kor yeem lup kosang sak wēa pötōn kōn wieē Anutuun pēl maim wē.

⁴ Karurō, Anutu ar lup sant yaalniaupök pimēēn yaō elnia pōten ten ēwat wē.

⁵ Ngōn ompyaō tenim arēn ök niaima pöt ngōn pēēn won, Ngēēngk Pulōökē weēre kosangōök ök yeniaan Pul pōök tenim lupötē ngōn pöt yaapöt pet elnia. Pēl ēēn ten kaamök elniak arim naē ya yamēngkēn tenēn itenak omēn ke tolēlörō pōten ēwat saurō.

⁶ Pēl ēak Anutuu ngōn ompyaut wak wēan pōtaan kōnōmöt arim rangk yawisēn Ngēēngk Pulōök kaamök elniin ērēpērēp ēak ten Aköpē wēwēeta ēnēm saurō.

⁷ Ar pēl ēan pōtaanök omēn Masetoniaare Krik yangerarē ngōnēn wak wēaurō arim wēwē ompyauta ngōnte itenak ēnēm ēa.

⁸ Pöt eptaanök. Aköp pim arim naē ya yamēngkauta ngōnte aō yesem Masetoniaare Krik yangerarē wēaurō kat yawiin arim Anutuun kōn wi kosang weseim wē pōta ngōnte ulōl sak yang munt nantēeta yes. Omēn pourō pōten kat wia pōtaan tenök ök mena pöt pangk naēn.

⁹ Omēn pōrō pitēmtok ten arim naē wais wēēn omēn arim naē orōa pōta ngōnten ök yenia. Pitök omēn kōn ökre wasut arim wet rēak ngēēngk weseim pöt sēp wesak Anutu wēwēetaringēp pim naē rē olēak pim inēēn sak wē pōta ngōnte ök ya.

¹⁰ Pēl ēak pitök arēn, “Anutuu Ruup kutömweriaan wes mēēn kaalak waisēpnaap piin kor eim wē,” pēl ya. Pim Ruup Yesu pöp nganēēr wel wiin

kaalak wal ë moulmëaup ënëmak Anutu pim ya sangën elniipna pötakaan kama yaniö.

2

Poolë Tesalonaika kak ya mënauta ngönte

¹ Karurö, ar ëwat wë. Ngaan ten arim naë wais ngönën ök niia pöt mos nasën. Won.

² Ten arim naë naaröön wë wet rëak Pilipai kak om wëen naröak utpet niwasën këlangön kat wia pöt ar ëwat wë. Pël ëaatak ten Anuturing wëen kaamök elniin lupöt kosang sak wëen naröak kööre tok kaö yaalniin Anutuu ngön ompyaut ök niiaut.

³ Tenim ngönën ök yeniak epët ngön korar nentak ök neniaan. Ten wëwë kewilring wëa pötak morök elniinëak naën.

⁴ Anutuuk tenën ökre was elniak itaangkën yok pangk ëënak pim ngön ompyaut ök nianëak niaan yewais. Omnaröak tenim yaaten itenak kent ëëpnaataan won, Anutu lupöt ityaangkaupök itenak kent ëëpënëak ök yeniak.

⁵ Ar ëwat wë. Ten ngön pöt arök tenën kön wiin ompyaö ëëpënëak ököök neniaan ëaut. Won pan. Pël yeem tenim ngön niia pötakta tenim omnantön kentre kaur yaaö pöt wa ëlëëp newasën ëaut. Pöt Anutu piita ëwat wë.

⁶ Ten Kristoë ngön yaaö omnaröak ar tenim yapinte wak isak anëak ngön kosang wesak niana pöt yok pangk ëëpnaat. Pël ëëpnaatak ar ma omën muntaröak pël ëënëak neniaan ëaut.

⁷ Ten ngaan aring wakaima pötak ël nampë pim runga koturöen wiap yaalmë pöl elnieimaut.

⁸ Ten arën lup sant yaalni pötaan Anutuu ngön ompyaut ök nianëak kent kön wiAUT. Pöt pëen won. Tenim wëwëet ar kaamök elniipnaan pëel elniinëak kön wiAUT. Pöt arën lup sant kaö panë yaalniAUT.

⁹ Karurö, ar tenim ya kosang mëneimautön ëwat wë. Pöt ten Anutuu ngön ompyaut ök niiautak këëre kaömpöt arim naëaan önganëak tenimtok këtre rö kan poutë ya mëneimaut.

¹⁰ Anuturë ar pourö tenën ëwat wë. Ten ar Anutuun kön wi kosang yewesauröa naë ya yamëngkem utpet nent naën, wotpil wakaimaut.

¹¹ Ar ëwat wë. Omp nampë pim rungaarö ngarangk yaalmë pöl ten arimëen elniaut.

¹² Ten arim könre lupöt kosang nuwasën wëen Anutu pim naë sëen wa ngaöök nimëen pim ëwaatak önëak yas yenia pöpök arën itenak ya kë sëpënëak kosang wesak niiaut.

Tesalonaika omnarö kön wi kosang panë wesak lupöt kosang sak këlangön kat wia

¹³ Omën epëtenta ten Anutuun yoöre ërëp maim wë. Ngaan arim naë wais Anutuu ngönte ök niaan kat wian pötak ar omnaröa ngön pasit pël newasën Anutuu ngönte pël wesak waurö. Yaap, ngön pöt Anutu pimtok ar piin kön wi kosang yewesauröa könre lupötë ya yamëngk.

¹⁴ Karurö, omën nant Anutuu ingre mor saurö, Yutia yangerak Yesu Kristoë ënëm yaauröa naë oröa pöt arim naëta oröa. Pöt arim yangerakë omën karuröak elniin këlangön kat wia pöl pitta Yuta omën pitëm karuröak wet rëak elmëen kat wiaurö.

¹⁵ Yuta omën porö tiarim Aköp Yesu Kristoore Anutuu tektek ngön yaaö omnarö mën wel wiak ten waö ë nimëAUT. Pël ëak Anutuu omën ompyaö kent yeëa pöt wa yoolëmak omën pouröaan kööre tok yaaurö.

16 Pitök ten Anutuu utpetetakaan kama niöpna ngön pöt ar omën muntaröen ök nianganëak il niwariipënëak pël äaut. Pël yaëen pitëm saunat kaö panë saut. Pël äaatak Anutuu ya sangën pömpel peene pitëm naë yaarö.

Pool kaalak Tesalonaika omnaröa naë së itaampënëak kent kön wia

17 Karurö, ten akun kot eptak ar sêp niwesak wë arën itaampunaataan yaköm kön wiaut. Yaap, ten arën itnaangkën wë arimëen kön wieim wëaurö. Pël yeem kaalak wais it ningampunëak weë panë ngentiaut.

18 Ten arim naë waisënëak kent kön wiaut. Ne Pool nook akun selap waisumëak ökre was ëen Setenök tenim kanö il niwariak wë.

19 Ënëmak tiarim Aköp Yesu kaalak waisën tiar pourö pim itöök taupenaat. Ten arën itaampunëak kor wë akun pötak Aköpë ëöetak arën itenak tenim arim naë ya mëneimauta këët pël wesak ya kë sënaat.

20 Yaap, ten arim naë ya yamëngkën ar Anutuun kön wi kosang wesan pötaan ya kë sënaat.

3

Poolök Timoti Tesalonaika omnarö weëre kosang mampënëak wes mëen sa

1 Ten arën itnaangkën wë ya këlangön kön wiinganëak tenipökëer Atens kak om ön pël wesak

2 tiarim karip Timoti tenipring Anutuu yaat yamëngkem Kristoë ngön ompyaut ök yaaup arim naë wes mëaut. Ten pi arim lupöt kosang nuwesak arim kön wi kosang yewesaut taë nuwasëpënëak wes mëaut.

3 Ar narö munt naröak utpet yanuwasën pötak arim kön wi kosang yewe-saut irikor elniipanëak äaut. Arimtokëer ëwat wë. Anutuuk tiar omnaröak utpet elniipënëak yaö niia.

4 Pöt yaap ngaantak tenim aaring wakaima pötak, “Ënëmak omën naröak tiar utpet nuwasëpnaat,” pël ök niiaut. Pël niaan tenim ök niia pöl yaaröön ityaangk epët ar yok ëwat wë.

5 Omën naröak utpet nuwasëpënëak ëa pötaanök nem arën itnaangkën wë këlangön kat wian pöl kaalak kat wiinganëak akun pötak arim kön wi kosang yewesauta songönten ëwat sumëak Timoti wes mëen waisa. Pöt Setenök arën ököök niaan tenim arim naë ya mëneima pöt mos ëëpanëak kön selap äaut.

Timoti pim ngön ompyaut wak sëen Pool pi ërëpërëp ëa

6 Peene pöt, Timoti arim naëaan wais e oröak wë arim kön wi kosang yewesaöre lup sant yaaö ngön ompyao pöt tenipön ök yenia. Pël niak arök tenimëen yak ya ërëpërëp kön wieim wëan pöttere tenim arën itaampunëak kent kön yawia pöl arta tenimëen yeëan pötenta ök yenia.

7 Karurö, arim wëwëeten kat wia pötaanök omnaröak ten utpet yanuwasën këlangön kat yawiem arim kön wi kosang yewesauten kön yawiin pötak tenim lupöt kosang yewas.

8 Pöt epët. Ar Aköpring lup yal ëak kosang sak wë pötaan ten peene lup kengkën sak önaat.

9 Arim yeëan pötaan ten Anutuun yoöre ërëp yemak. Pöt arën kön wieë Anutu tiarimopön ök yamëem arimëen ërëpërëp kaö yeë.

10 Këtre röök poutë ten arim naë wais itenak ngönën lup irikor yeë pöt wotpil wes nimpunaataan kosang wesak kimang maim wë.

Pool pi Tesalonaika omnaröa naë sëpënëak Anutuun kimang mëëa

11 Anutu tiarim Pepapre tiarim Aköp Yesu piarpimtok kanö tē niwiin arim naë waisënaat.

¹² Aköpök kaamök elniin arimëntre omën naröen lup sant yaalmëan pöt kaö sëen tenim arën lup sant yaalni pöl elmëeim ön.

¹³ Pël ëen arim lupöt kosang niwasën tiarim Aköp Yesu pim omnaröaring waisëpna pötak ar Anutuu tiarim Pëpapë ëöetak utpet nent won, kôlam pëen önëet.

4

Wëwë wotpilten Anutu kent yaë

¹ Karurö, ne ngön munt nent niamaan kat wieë. Ngaan arim wëwë ompyaut wëen Anutuuk itenak kent ëëpnaata songönten ök niaan kat wiak ënëm eimaurö. Peene pöt, ne Aköp Yesu pim yapintak ngön nent kosang wesak epël niamaan kat wieë. Arim wëwë ompyaö pöt kaö wesak eim ön.

² Ar ngön pout Aköp Yesu pim yapintakël tenim ök niia pötön ewat wë.

³ Anutuu kent yaaö pöt epët. Öngre omp nga yaaö pout kasëng menak lup kôlam panë önëak kent yaë.

⁴ Ën ompörö ar öng koirënëak pöt lup kopët nemer wë wotpil wesak koirëë.

⁵ Omën ngönën won, Anutuun köpël wë pöröa öngöröaan kentre kaur ëak yokoir pöl ëëngan.

⁶ Arim karurö utpet elmëak pitëm öngörö këkain elmëënganok. Pöt tenim ngaan ök niia pöl Aköpök omën utpet ke pil yaaurö kangut mamnaat.

⁷ Anutuuk tiarën yas yenia pöt öng nga ëëpenaataan won, lup kôlam öpenëak yenia.

⁸ Pötaanök omën ngön epët kasëng yemangk pöp omën muntapön won, Anutu Ngëëngk Pulö ar yaningk pöpön kasëng yemangk.

⁹ Ne arim karuröen lup sant elmëënë pöta ngönte pangk retëng ëak ök neniangan won. Pöt Anutuuk arën neneraan lup sant elmëënëak yok ök niia.

¹⁰ Pël niaan ar yaap arim kar Masetonia yang poutë wëauröen lup sant yaalmë. Pël yaënak karurö tenök, "Pötakëer kaö wesak eim ön," kosang wesak pël yeniak.

¹¹ Tenim ngaan kosang wesak ök niia pöl wiap sak wëere omnant ngarangk ë, omnant önëen arimtë moresök pëen ë pël ëënëen kosang wesak eim ön.

¹² Pël yeem kaömpre omnantëen kimang nemaan yaëen ngönën köpëlörök itaangkën ompyaö ëëpnaat.

Aköp pi kaalak wais tiar wal ë nuulëëpnaap

¹³ Karurö, ar wel wiauröen ëngk ma e weseë ngönën köpëlöröa kaalak wal ëëpnaat köpël wë ingre yailak ya pöl anganëen ök niamaan kat wieë.

¹⁴ Tiar Yesu pim wel wiak kaalak wal ëa pöten kön wi kosang yewas. Pötaanök Anutuuk Yesu pim kaalak waisëpnaatak omën piin kön wi kosang wesak wel wiauröeta wal ë moulmëen piiring waisëpnaat pël kön wieë.

¹⁵ Pöta ngönte Aköpë këm ngönte epël niaanaan kat wieë. Ënëmak Aköpë kaalak waisëpna akunetak öp öpenaarö wel wiauröa wotöök rëak kutömweri nasëngan.

¹⁶ Anutuuk ngön kosang wesak aan ensel wotöököpök ngön ëak yeniaan kutömweriaan kuup yamëngkën Aköp pimtok yangerak irapnaat. Pël yaëen omën Kristoon kön wi kosang weseimeë wel wia pörö wet rëak wal ëëpnaat.

¹⁷ Pël ëen Anutuuk mësak yawisën akun pötak öp öpenaarö kutöm kepilrak koirak Aköpön mopöök itaampenaat. Pël ëak piiring kët ëlötë wakaim öpenaat.

¹⁸ Pötaanök arim karuröen ök mëak lup kosang moweseë.

5

Tiar Aköpë waisëpnaaten kangk eim öpa

¹ Karurö, “Akun tol ëak sëenak omën pöt orööpën?” ma “Omën oröp nentak ëen orööpën?” ngön pöta songönten ar ëwat wë. Pötaan ök neniangan.

² Aköpë waisëpna akunetak ëëpnaaten arimënt ëwat wë. Omën këkainëpë rö kan yaarö pöl teënt orööpnaap.

³ Omën Yesuu ngönte ngaarëk naönöröak, “Akun eptak mayaap wë ompyaö öpenaat,” pël aim wëen Aköpë akunet oröön kö sëpnaarö. Öng nampë ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat yawi pöl pit këlangön kat yawiin mait naalmëëpan.

⁴ Karurö, ar koutak naön Aköpë akuneten ëwat wë. Pötaanök omën këkain nampë ëlëëp waisën yaan yes pöl Aköpë akunet yaaröön pël naëngan.

⁵ Ar këtre ëwaata yaö saurö. Tiar koutere rö kanë yaö wonörö.

⁶ Pötaanök omën ka kun yesauröa omnantön itnaangkën wë pöl ëënganëën kön wotpil wesak wë ngarangk këëkë ëëpa.

⁷ Rö kanötë omnarö ka nga yeem itnaangkën yaaurö. Ën rö kan tapötë i ngaat nak kön irikor yaaurö.

⁸ Pël yaauröak tiar Anutuu ëwaatak wëaurö. Pötaanök irikor ëënganëp kön ompyaö wetete öpa. Tiar Anutuun kön wi kosang wasööre lup sant ë pël ëak pötak ulpëen kosangëp ket ëak wak öpa. Pël ëak Anutuuk tiar utpetetakaan kama niöpna pötaan kön kosang wiak kor wë pötak ul kosangët ket ëak waëak öpa.

⁹ Pöt eptaanök. Anutu pi tiarimëën ya sangën elniipënëak neniaan. Won, pi tiarim Aköp Yesu Kristook utpetetakaan kama niöpënëak yaö niia.

¹⁰ Yesu pim tiarimëën yak ngaanëër wel wia pöt tiar narö wel wiire om öp wë pël ëaapena pörö piiring sasa wakaim om öpenëak ëa.

¹¹ Pötaanök peene yeëan pöl arim karurö kosang mowesak nener kaamök elmëeim ön.

Ngön mëët

¹² Karurö, ten kosang wesak epël niaanaan kat wieë. Ar omnarö arim naë ngönënë ya yamëngk piporöa ikaanöök ön. Pit Aköpök arim kaö wes moulmëënak könre wetete ninak wotpil yanuwas.

¹³ Pitëm arim naë ya yamëngk pötaan kön wiin isën lup sant elmëën. Pël yeem ar ingre mor saurö mayaaptaring ön.

¹⁴ Karurö, ten ngön kosang epël ök niaanaan. Ar omën wisën yaauröen pepanöm man. Pël ëak kas yaë piporöa lupöt taë mowesak wiapre kor yaaö puorö kaamök elmëën. Pël yeem omën pouröaan ëpre wiap elmëën.

¹⁵ Omën nampök utpet yaalniin kangüir elmëënganëën ngarangk ëën. Akun poutë kosang ngentiak arim karuröere omën pouröaanta wëwë ompyaut wël ëak elmëën.

¹⁶ Kët ëlötë ërëpërëp eim ön.

¹⁷ Akun poutë Anutuun ngön ök maim ön.

¹⁸ Omnant pout arim naë yaaröön pöt Anutuun yoöre ërëp maim ön. Anutuuk ar Yesu Kristooring yal menak wë pipot pout eim önëak kent yaë.

¹⁹ Ngëëngk Pulöökë ngönte apënëak yaëën wa olëak mëak kan mowaringanok.

²⁰ Anutuu ngönte omnaröa tektek yenia pöt kaaöre këëpöt ëak kasëng mangkanok.

²¹ Ngön pout ökre was ëak ompyaut wël ë moröak wë

²² utpetat mop mowiin.

²³ Anutu, mayaap pepap, pimtök arim lupöt kölam niwasën pangk ëëp. Pi ngarangk elniin tiarim Aköp Yesu pim kaalak waisëpnaatak arim könre lupre koröpötë utpetere korar nent wi naöpan.

²⁴ Anutu yas yeniaupök pim ngönte akun poutë aan kat wiin kë yaaröaupök ngön ök yenia epët yaap mën pet irëpnaap.

²⁵ Karurö, ar Anutuuk ten kaamök elniipnaan kimang man.

²⁶ Karuröen lup santak yowe mëak mor meneë.

²⁷ Ne Aköpë yapintakël kosang wesak epël yeniak. Ingre mor sa kar pouröen pep epwer sangk kelak ök man.

²⁸ Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim nanëp, Pool.]

2 Tesalonaika

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 20 pöta ök won sêen Poolök Korin kak wê pep epwer Tesalonaika ingre moröroan kaalak retêng ë mena. Pi kat wiin pit kön irikor ëak Kristoë kaalak waisëpna pöt yok oröa pël wesa pöt kat wiak wotpil wasëpënëak pim waisëpnaata ngönte kaalak retêng ë mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngës räaut 1:1-2

Yoöre ërëp ngönte 1:3-12

Kristoë kaalak waisëpnaata ngönte 2:1-17

Kristoë kentöökë ënëm ëëpnaat 3:1-15

Ngön mëet 3:16-18

¹ O Tesalonaika kak ingre mor saurö, ne Pool Sailasre Timotiiring wê pep epwer retêng ë yaningk. Pöt Anutu tiarim Pepapre tiarim Aköp Yesu Kristo wê pötaanök.

² Anutu tiarim Pepapre tiarim Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë wiaap.

Pool pi Anutuun yoöre ërëp mëëa

³ Karurö, akun poutë ten arimëen yak Anutuun yoöre ërëp maim wëen pangk yaë. Arim kön wi kosang yewesaut kosang panë yesën neneraan lup sant yaalmëan pöt kaö yes pötaanök.

⁴ Pël yeë pötaan ten arim yapinte wak isak Anutuu ingre mor saö ka nantë wëauröen ök yemak. Arim kööre toköröak utpet yaalniin këlangön kat yawiem lup kosang sak wê kön wi kosang yewesaut taë wes wak wê.

Anutuuk tiar wotpil wesak wël ëak ya yamëngkaut

⁵ Arim wëwë pitak Anutuuk wël ëak ya yamëngkaut wotpilte pöt pet yaalni. Ar wëwë ompyaö pipët wak wëen arën kön wiak wa ngaöök nimëëpnaataan këlangön kat wiinëak niia.

⁶ Anutu pimtok wotpil wesak ya mënak omën këlangön kat yaniwi pörö kangiir këlangön kat mowiiipnaat.

⁷ Pël ëak ar këlangön kat yawi pörö puot kërë niolaan tenring ompyaö eim öpnaat. Pim pël ëëpna pöt tiarim Aköp Yesu Kristo kutömwer sëp wesak es kësang newesring tekeri jaaröön pim ensel weëre kosang pöröa piiring waisëpnaatak pël ëëpnaat.

⁸ Pël ëak omën Anutuun köpël wê tiarim Aköp Yesu pim ngön ompyaut ngaarëk naön yaë pörö puuk kangut mampnaarö.

⁹ Omën pörö pit Anutuuk kangut menak waö ë momëen Aköpë ëöetak wëaut sëp wesak pim weëre kosangöökë ëwaaten itnaangkën sasa kö sëpnaarö.

¹⁰ Pim waisëpna akun pötak omën pim yapinte wak isak aimeë kön wi kosang wesak wëa pörö piin yaya mapnaat. Ën arta tenim ngönën ök niiaut kön wi kosang wesan pötaanök pitëm tekrak önëet.

Pool puuk Tesalonaika omnarö Anutuuk weëre kosang mampënëak kimang mëëa

¹¹ Ar pël ëënë pötaanök ten akun poutë Anutuuk kaamök elniipënëak kimang yamëëaurö. Wëwë önëak yas niia pöt pi arën kön wiin ompyaö wëen pangk ëëpënëak kimang yamëëan. Pël yeem pi weëre kosang ningkën arim kentöök omën ompyaut pout ëënëak kön yawi pöt ëëre arim ya Kristoon kön wi kosang weseë yamëngk pötta pet irö pël ëënëak kimang yamëëan.

¹² Pël yeem ar tiarim Aköp Yesu Kristoë yapinte wak isak aim wëen puukta arën tapël wak isak apënëak kimang yamëëan. Tiarim Anutüre Aköp Yesu Kristo piaripök komre kolap elniin pël ëënëët.

2

Omën ngön wa yoolëaupë ngönte

¹ Karurö, tiarim Aköp Yesu Kristo kaalak waisën piiring wa top ëëpena ngönte kosang wesak epël niaanaan kat wieë.

² Omën naröak Aköp kaalak waisa ngön pöt yaan kat wiak kön irikor ëak ya ngës ëënganok. Ngön kaar pöt omën nampök tektek ngön yaauröa ök sak niia ma nampök pimtë könöökään réak niia ma naröak, “Pool puuk retëng ëak wes momëen kat wia,” pël ök niia wes.

³ Omën namp kaar ke pilöt ök yeniaan pöt kat mowiinganok. Aköpë waisëpna akunet pas naarööpan. Wet réak omën kësang Anutuu ngönte wa olëak pi kasëng meneim wëënak omën Anutuu ngönte wa olaima pöp utpet mowesak es parëaöökë ping mowasëpnaap pi tekeri sëënak ënëmak Aköpë akunet orööpnaat.

⁴ Pi omën pouröa Aköp pël sëpënëak pitëm omnant Anutuu ök yewesaare ngëëngk wesak yaya yamëëa pötön kööre tok elmëëpnaat. Pi pimtën ne Omnip Aköp pël aö omnaröa yaya yamëëa pötë rangk isak Anutuu ngönën tup kaöeta kakaati ilëak wel aisëëë pimtën, “Ne Anutu tapöp,” pël apnaat.

⁵ Ne ngaantak arring wë ngön pöt ök niaimaut. Pöt ar kat kolak wë ma?

⁶ Peene omën utpet pöp waisëpënëak yaëen omnant il wariak wë pöten ar ëwat wë. Ënëmak Anutuu pimëen akun mowia piptak tekeri orööpnaap.

⁷ Ar ëwat wë. Peene wëwë Anutuu ngön wa yoolëa pöt kot wiaan omën naröak pël yaë. Pël yaëen omën utpet pöt kot yewesa pöp om kot wesak wë ënëmak sëpnaap.

⁸ Pël ëën omën Anutuu ngönte wa olaima pöp tekeri oröön utpet pöt kaö panë sëen Aköp Yesu wais pim këm muntönöök momöön wel wiipnaap. Pim waisëpnaatak ëwa pööring oröön omën pöp kö sëpnaap.

⁹ Omën Anutuu ngönte wa olaima pöp Setenë weëre kosangöök wais morök elniipënëak ya weëre kosang ke nentere nent mënak retëng it ngolöpöt mëmpnaat.

¹⁰ Pël yeem pi Setenë weëre kosangöök omën kö sëpna pörö morök elmëëpnaat. Omën pörö Anutuuk utpetetakaan kama moöpënëak pim ngön këët öpënëak maan kaaö ëa pötaanök kö sëpnaarö.

¹¹ Pit pim ngön këëten kaaö ëa pötaanök Anutuuk omën kaar nantëen wa yaap wesak kön wi kosang wasëpna yak omën weëre kosang nent pitëm naë wes mëen oröak morök elmëëpnaat.

¹² Pötaanök omën ngön këëten kön wi kosang newasën utpetatëen kentre kaur eima pörö Anutuuk kangut mampnaat.

Anutuuk ar utpetetakaan kama niöpënëak yaö elnia

¹³ Tenim kar Aköpë lup sant yaalni pörö, ten arimëen yak Anutuun yoöre ërëp maim wë. Ngaan panëër Anutuuk ar utpetetakaan kama niöpënëak yaö niia. Pël ëën pim Pulöök ar Anutu pimtëen omën panë sënëak niulëen ngön këëten kön wi kosang wesan pötaanök utpetetakaan kama niwa.

¹⁴ Anutuuk ar utpetetakaan kama niöpënëak ngön ompyaut tenim arën ök niia pötak yas niia. Pöt ar tiarim Aköp Yesu Kristooring ëwaatak wë pim omën ompyaut ngawi eim önëak niia.

¹⁵ Pötaanök karurö ar kosang sak taueë Anutuu ngönënte tenim këmötök rë nuulööre pepatë ök niiaö pël elnieima pötë ënëm ëeim ön.

¹⁶ Tiarim Aköp Yesu Kristoore Anutu tiarim Pepap, piaripök lup sant elnia. Pël êak komre kolap yaalniem arim lupöt kosang nuweseim ôpnaat. Pël êên omên ompyaö piarpim nimpna pötêên kangk eim wê.

¹⁷ Piaripök arim lupre könöt kosang nuwesak omên ompyautêên aöre mëmpö pël êênêên weëre kosang nimp.

3

Poolök, “Anutuun ten kaamök elniipnaan kimang mäë,” pël mëëa

¹ Karurö, ten ngön munt nent wia. Pöt epêt. Ar Anutuun ten kaamök elniin ya mëngkên Aköpê ngönte arim naë êa pöl teëntom ulöl sëên omnarö wak ping wesak apënaan kimang man.

² Omên selap pan Kristoon kön wi kosang newasën wê. Pötaanök Anutuuk ten utpetaröa moresiaan kama nuupnaan kaalak kimang man.

³ Pit piin kön wi kosang newasën yaëetak Aköp pi ya ompyaö yamëngkên tiar piin kön wi kosang wasëpena pöt pangk êëpnaat. Pi Setenök utpet niwaspanëên weëre kosang nimpnaat.

⁴ Aköpök ten könre lupöt kosang niwasën tenök arimëên kön kosang yawi. Ten arën epël kön yawi. Tenim ngön kosang wesak ök yeniak pöt ar peeneaan ênëma poutë om eim önêët.

⁵ Aköpök arim lupötë ya yanimëngkên Anutuun arën lup sant yaalni pötëre Kristoë kosang sak taueë könömöt wak wakaima pötenta êwat sën.

Poolök omên pourö ya mëmpënëak mëëa

⁶ Karurö, ten tiarim Aköp Yesu Kristoë urtak wê kosang wesak epël ök yeniak. Kar narö benim ngönën ök niia pöta ênëm naën wisën wê porö mop mowieë.

⁷ Ar êwat wê. Tenim yaaul ök êênêët. Ten ngaantak arring wê wisën naën eimaut.

⁸ Akun pötak ten arim moresiaan këere kaömpöt pas naön eimaut. Arim naëaan pas önganëak sum pëênë êak önëak kêtëkre rö kan poutë ya kosang mëneimaut.

⁹ Tenim arim naë ya mëneimaö pötak ar këere kaömp nimpunëak kimang niianëên pangk êan tapön. Pël êaatak ten pël naën ar benim ênëm êênëëk yak tenimtok këere kaömp öna yaat mëneimaut.

¹⁰ Ngaant benim arring wakaima pöten ar êwat wê. Pötak nga ngön nent epël ök niiaut. Omên namp ya namëngkên êëpna pöp kaömp mangkan.

¹¹ Pöt oröptaanök ngön pöt niian wasngan. Ten kat wiin epël aim. Omên arim teköökëan narö ya namëngkên wisën wê kar naröa omnantëên ngön pas köntak yamëëan pël ya.

¹² Ten Aköp Yesu Kristoë urtak omên piporöen ngön kosang wesak epël yeniak. Ar êlëëp wal ê réak wê arimtëên ompyaö wesak ya yamëngkem këere kaömp wak neim weë.

¹³ Pël wia pötaan, karurö ar ompyaö yaautaan kaaöre këëpöt ëënganok.

¹⁴ Omên namp benim ngön pep epweri retëng ê yaningk epot ngarëk naön yaëên pöt ëö sëpnaan war wes mëak këre momëên.

¹⁵ Pël yeem piin kön wiak arim kööre toköp pël wasnganok, won. Arök piin kön wiin arim kar namp pël sëên pepanöm man.

Ngön mëët

¹⁶ Aköp, mayaap pepap, pimtök omên ke nentere nent yaaröön mayaap nineim öp. Pi tapöpök ar pouröa naë öp.

¹⁷ Ne Pool tapöpök arën yoöre ërëp epët nemtë moresök retëng yeë. Mor retëng epët nemtëët. Nem pep poutë yaaulök arimëënta yeë.

¹⁸ Tiarim Aköp Yesu Kristoë komre kolap pöt arim naë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim nanëp, Pool.]

1 Timoti

Yesu pi wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 35 pöta ök won sêen Poolök pep epwer Timoti pimêen retêng éa. Timoti pöp, pim élêp Yuta öngöp, ên pepap Krik ompöp. Pi Epesas kak ingre mor saurö ngarangk éak wêen Poolök epwer retêng é mena. Ngön irikor nant pitêm naé yaaröön Poolök Timotiin tolêl ngarangk êêpen pöta ngönöt éak mena.

Pöt epêl wia.

Ngön ngês rêaut 1:1-2

Ngönênêen wa top yaauta ngönte 1:3-3:16

Timoti pim ya mempna ngönte 4:1-6:21

¹⁻² O Timoti ngönên ök niaan kön wi kosang wesak nem ru panê saup, ne Pool Anutu tiar utpetetakaan niöpnaapre Yesu Kristo tiarim kor wêaup piaripök neaan Yesu Kristoê ngön yaaö omên saupök pep epwer retêng é yaningk.

Anutu Peperè tiarim Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre ya ngêsre mayaap pöt ningkên nim naé wiaap.

Ngönên kaarötön pepanöm mêêa

³ Ngaan ne Masetonia yangerakêl sumêak yeem ni Epesas kak om wêen ke urak niian pöl yal menak ömêak rangk yeniak. Ni omên ngönên kaaröt ök yema pôro omên muntaröen kaalak mepanêen nga yamêem pirek om wê.

⁴ Pit omnaröen pitêm êere körööröa ngön kaaröt ök yema. Pêl éak pötêen neneraan nga eimeé wêwê ompyaut öpna pötaan kaamök naên yaé. Pötaanök pit ngön ke pilöt kaalak apanêen nga mam.

⁵ Nem niin pitên nga mamêak yeniak pöta songönte epêt. Pit kat wiipna pöt pitêm lupöt kewil won wiaan kengkên wê Anutuun kön wi kosang panê wesak wêen pötök lup sant yewesaut pitêm lupötê orööpnaat.

⁶ Omên kaar yaaö pôro pit ngönên kan pö sêp wesak kasêng menak ngön kê won mosut nga ilak aim wê.

⁷ Pit Mosesê ngön kosangöt rê moulöpênêak yaêetak pöta songöntere pitêm rê moulöpna songönteta kôpêl wêak yaaurö.

⁸ Tiar ngön kosang pöta songönte éwat wê. Pötaanök ngön kosangta kan pet yaalni pöökê ênem êepena pöt yok pangk.

⁹ Tiar éwat wê. Anutuuk Mosesên ngön kosangöt ök maan retêng éa pöt omên wotpilöröaan won. Pi om ke epêlöröen pitêm utpet yaauta songönte pet elniipênêak éa. Ngön kosangöt ilap yariauröere ngön kosangöt wa yoolêaurö, Anutu kasêng yemengkauröere utpet yaaurö, Anutuun yaya nemaan yaauröere piin wapwap yemêëaurö, pitêmtê êlre peparö yamêngkauröere muntarö yamêngkaurö,

¹⁰ Öngre omp nga yaauröere ompörö pitêmtok pitêment neneraan kaip tiak yaaurö, öngre omp narö mon wêere inêen elmê pêl êêpênêak omnarö kain yewauröere kaar omnarö, Aköpê yapintak kaar éak kosang yewesauröere omên kêëtaan kööre tok yaalmêaurö. Omên ke pilöröen pitêm utpet yaauta songönte pet elniipênêak ngön kosang epot éaut.

¹¹ Ngön yaap ngön ompyautak wia pipêt Anutu êrêpsawiarang wêauta pepap puuk arên war wesak ök niamêak neeaut.

Pool pi Anutuuk piin yaköm elmêa pöten yoöre êrêp mêêa

¹² Tiarim Aköp Yesu Kristo puuk wêere kosang nenak ya epêt mëmpaat pêl kön wiin pangk êen nenaut. Pötaanök ne piin yoöre êrêp yamêëaup.

13 Ne ngaan pim yapinte ngep elmëak pim ingre mor saurö utpet wesak piin ökre was maimaut. Ne köpël wë piin kön wi kosang nemowasën. Pötaanök yaköm elnëak mait elnëaut.

14 Tiarim Aköpök komre kolap kësang pan elnëaut. Pël ëen ne Yesu Kristoor-ing yal menak wë piin kön wi kosang mowesak lup santaring wë.

15 Yesu Kristo pi utpet yaaurö tiar utpetetakaan niöpënëak yangerak irëa ngön pöt yaap pan. Pötaanök kat wiak kön wi kosang wasëpenaat. Ne epop utpet yaauröa wotöököp.

16 Pël ëautak Yesu Kristo pi mait elnëak pim yaköm pöt kësang wia pöta songönte nem naë tekeri wesa pipët om pas won. Omën ënëmak piin kön wi kosang wesak wëwë kosangta yaö sëpnaarö pit Yesu Kristook utpet yaauröa wotöököp neen yaköm kësang elnëa pöten itenak pit tapël elmëëpna pöten kön wiipënëak pël elnëa.

17 Wëwë kosangta Omp Aköp, pi wel yawiaut wonöp, itnaangkënëp. Pi kopëtapökëer Anutu Këëp, piin ping wesak yaya aim öpa. Yaap.

Poolök Timotiin ompyaö wesak ngönën ya mëneim öpënëak këk mëëa

18 Timoti nem ruup, omën narök ngaanëer ngön tekeri wes nina pöten kön wieë ya ngön epët yeniak. Pötaanök ni tektek ngön pöt taintaë wak wë Aköpëen kööre tok yaauröa öngpök ompyaö wesak ngönën ya mëneim öm.

19 Nim kön wi kosang yewesaut taintaë weë lupmer utpetat won wiaan kengkën wë ngönën yaat mëneim öm. Omën narö kön ompyaat pitëm lupötë wieë kan ompyau pet yaalnëa pöt kasëng mangkën kön wi kosang yewesaut këlok sëen wa irikor ëeim wë.

20 Omën pöröa naëaan Aimeniasre Alesanta pöaar nook Anutuun ökre was yamëëaut sëp wasëpënëak Setenë moresë moulmëaut.

2

Kimang yaauta ngönte

1 Ne wet rëak epël kosang wesak nimaan kat wi. Anutuun omën pourö kamök elmëëpnaan ök maimeë kimang ngöntak yoöre ërëp man.

2 Tiar mayaaptaring ompyaö wë Anutuu kanöököl wotpil öpenaataan omën omp aköröere ngarangk pouröaan kimang man.

3 Kimang pël maim önë pötak tiar utpetetakaan niwaup Anutu pi itaangkën ompyaö ëëpnaat.

4 Pi omën pourö utpetetakaan niön ngön këëta songönten ëwat sëpenaaten kent yaë. Pötaanök omën pouröaan kimang man.

5 Tiarim utpetetakaan niöpna munt namp won, Anutu kopëtap wë. Pël ëen omnaröere Anutuu tekrak omën kopëtap Yesu Kristo Anuturing yal nimampënëak wë.

6 Pi tapöpök Anutuu akun mowia pötak tiar omnarö utpetetakaan sum ëak wil nuulëpënëak pim wëwëet këëpöt wesak wel wia. Pim pël elnia pötak Anutuu tiar utpetetakaan kama niöpënëak kent kön yawi pöt pet yaalni.

7 Pötaanök Anutuuk pim ngön yaäo omën sak ngönën kë pöt ök niamëak neulëaup. Pël ëak ar köpël omnarö kön wi kosang yewesauta ngönën këët rë niulömëak neulëaup. Ngön epët kaar won, yaap yeniak.

8 Nem kentöök ka poutë omnarö pit ngaare ngön nganga pöt sëp wesak pitëm lupöt kölam wë Anutuun kimang maim öpënëak kent yaë.

Öngöröa ngönte

⁹ Nem kentöök öngöröeta ëöaat naën ulpëen mëak köröpö këëkë ngep ëak öpna pöt yok pangk. Ën pit ieping ëak kepön ëpötë ë rangiak polre kal ëak ulpëen ompyaö panë retëngretëng sum kësangringörö mëak öpan.

¹⁰ Öngörö pit “Anutuu ënëm yaaurö” pël weseë pöt pël yaauröa yaaul omën ompyaut pëen ëëp.

¹¹ Öngörö pitëmënt wak irëak këm ur wariak wë kat yawia yaat pëen mëmp.

¹² Ne öngöröak rë yemoula yaat mëmpööre ompörö il mowasö pël ëëpanëak yeniak. Pit om irëak wë ngön kat wiwi pëen ëeim öp.

¹³ Pöta songöntë epët. Anutuuk wet rëak Atam ket ëa. Pël ëak ënëm Ewa.

¹⁴ Pël ëakta Atamök Setenë morököt kat wiak wiap nasën ëa. Öngöpökëer morök ngönte kat wiak saun koira.

¹⁵ Pël ëautak öngörö pit ëöaat naën lup santaring wë Anutuun kön wi kosang wasööre lup kölam wë pël ëeim öpna pötak ru wilak ngarangk yaëen Anutuuk utpetetakaan moöpnaat.

3

Ngönënë wotöök wëauta ngönte

¹ Namp pi ngönënë wotöök öpënëak yaan pöt, “Ya ompyauten ya,” pël apenaat. Ngön pipët yaap.

² Ar omën ke epëlëp ngönënë wotöök moulmëen. Ngönënë wotöököp pi wotpil wëen omnarö pim utpet nent nokoirën yaaup, öng kopëtapring wëaup, pim kentöt sëp wesak pimtën ngarangk ëak ompyaö wesak wëaup, omën kamaatëaanörö ngöntre kar yaalmëaup, omnarö ompyaö panë rë yemoulaup,

³ i ngaat nak kön irikor naën yaaup, ya sangën teënt ëak ngön kosang naën yaaup, omnaröaan wiapre kor yaalmëaup, monatëen kent naën yaaup.

⁴ Pi pim öngre ruurö ngarangk ompyaö yaalmëaup. Pël ëen pim ruurö pimtë këm ngönte ngaarëk yewaurö.

⁵ Ngön pipotë këët epët. Omën pim öngre ruurö ngarangk ompyaö naën yaaö ke pilëpök yok pangk Anutuu ingre morörö ngarangk naëpan.

⁶ Omën ngölöp ngönën kat yawia nampök ngönënë wotöök yok pangk naön ëëpnaat, kölok kölok yaëen Anutuuk Setenë elmëa pöl waö ë mëen këlangön kat wiipanëen.

⁷ Omën namp omën ingre mor nasënröakta itaangkën ompyaö yaaö pipöpökëer yok pangk wotöök öpnaap. Pöta songönte epët. Pit itaangkën pangk naën ëen pöt ökre was maan Setenök lup irikor elmëen pim kalaapöök öpnaat.

Ngönën ya kaamök yaauröa ngönte

⁸ Ar omën ke epëlörö ngönën ya kaamök moulmëen. Ngönën ya kaamök yaaurö pitta tapël wotpil wëen naröak itaangkën ompyaö yaaurö. Pit yangap yar naën yaaurö, i ngaat kësang nak omnaröa omnantëen kentre kaur naën yaaurö.

⁹ Pit ngönën kë ngaanëer ëlëëp wiakaimaut peene tekeri wesa pöt taintä wëë pötaan lup könöm naën yaaurö.

¹⁰ Wet rëak ök elmëak itaampun. Pël ëen pit yok pangk ëak ngönën ya kaamök ëëpnaan.

¹¹ Pitëm öngöröeta tapël wotpil wëen naröak itaangkën ompyaö ëëp. Pit ëlëëptak omnaröen ökre was apanëp pitëm kentöt sëp wesak omën ompyaut pëen ëeim öp.

¹² Ngönën ya kaamök yaaup pi öng kopëtapring wë pimtë öngre ruure omën pim kaatakörö këékë ngarangk yaaup.

¹³ Ën ngönën ya kaamök yaaö namp ya ompyaö mëmpna pöp pi yapinring öpnaap. Pël ëëë kosang wesak pimtë Yesu Kristoon kön wi kosang wesa ngön ompyaö pöt ök maim öpnaap.

Aköpë elnieim wë pöta songönte

¹⁴ Ne teënt nim naë wais itaampëak kent yaëënak pep epwer retëng ë yaningk.

¹⁵ Pël yeëetak omën nentak kan newariin wë akun il yewasën pöt ni Anutuu ru saurö tiarim ompyaö öpnaata songönten ëwat sumëak pep epwer retëng ë yaningk. Ka nenta möörö ngentiipanëën wap kotre kaöat taë wesak wesiraapna pöta ök tiar Anutuu ruurö Anutu wëwëetaringëp pim ingre morörök wap kotre kaö sak wë ngön këët ngentiipanëak waalak wë.

¹⁶ Yaap pan, Anutuu ngönën ngaanëër ëlëëp wiakaimaut peene tekeri wesa pöta songönte kësang panëët. Songön pöt Yesuun epël ya.

“Pi omën sak tiarim naë tekeri saup.

Pi wotpilëp pöt Ngëëngk Pulöök tekeri wesaup.

Enselörök piin itenaup.

Pim ngönte yang kaö poutë pangk ëaup.

Yangerakë omnarök kön wi kosang mowesaup.

Anutuuk koirak kutömweri isaup.”

4

Ngön kaar yauröa ngönte

¹ Ngëëngk Pulöök këékë wesak ngön epël ök ya. Omën narö ënëmak ngönën sëp wesak pul kaarötre urmeraröa ngönötë rë olapnaat.

² Omën kaarörö ngön kaar pöt yema pörök utpet pitëm naë wia pötök pitëm lupöt wa irikor elmëën omën ompyautre utpetat yok pangk kom naëpan.

³ Omën ke pilörö pitök öng tekre omp tek wë kaömp nant ngës olëak öpna pötakël morök elmëëpënëak rë yemoul. Pël ëaap kaömp epot Anutuuk tiar omën Kristoon kön wi kosang wesak ngön këët ëwatorö yoöre ërëp mëak nëmpenëak ket ëaut.

⁴ Anutuu omnant ket ëa epot pout ompyaö pëënöt. Pötaanök Anutuun yoöre ërëp maimeë nant yenem nantön kaaö naëngan.

⁵ Pöt Anutuuk tiarim kaömp pangkpangk nëmpenëak ngön ëa pöten kön wieë yoöre ërëp yemak pötak kaömp pöt welaköt ëën nëmpenëak yok pangk yeë.

Timoti pi Kristoë ya omën ompyaup

⁶ Ni ngönënte kön wi kosang weseë ngön këëta ënëm ëak weëre kosang wak omën muntaröen nem ngön pipot pouf ök mamë pöt Yesu Kristoë ya omën ompyaup pël sumëët.

⁷ Pël yeem öng ulöpöröa ëlar ngön mos pipot kasëng man. Ni Aköpë kanöök seim ömë pötaan lupmerök kengkën sumë yaat mën.

⁸ Ni ëwat wëën. Koröpöök kengkën sumëak ya yamëngkën pöta këët ompyaut. Ën lupmerök kengkën sak Aköpön kön wi sokolumë pöt kë ompyaö panëët. Pötök yangerakë wëwëetere kutömweri wëwëet poutepar kaamök elniipnaat.

⁹ Ngön epët yaap panëët, kat wiak kön wi kosang wasëpnaat.

10 Anutu wëwëetaringëpök kē ompyaō panëet nimpna pōtaan piin kor wë weë ngentiak ya kësang yamëngk. Anutu pōp pi omèn pourō utpetetakaan niōpënëak kent yaaupök tiar piin kōn wi kosang yewas pōrō yaap utpetetakaan niōpnaap.

11 Ni ngōn pipot pout omnarōen òk mēak rē moulōn ènèm èëp.

12 Ni yokot ulwas wëèn. Pōtaanök omnarōak niin kōn wiin irepan. Ni lup santre kōn wi kosang yewesautaring lup kōlam wëèn nim ngōnèn yaautre wëwëet tekeri sèèn omnarō itenak ènèm èëp.

13 Neen kor wë ngōnèn sangk kel mampōore rē moulō pël èeim òm.

14 Akun ngōnèn ngarangkörōa morōt kepōnōök yaniwiin tektek ngōn yaaurōak ngōn war wes nina pōtak Ngëëngk Pulōök ya mëmpëak weëre kosang kësangèn elnia pōta kēet mos sèpanëèn ngarangk èëm.

15 Ni omnarō itaangkèn nim yaat ompyaō sèpnaataan akun poutë kosang ngentiak mëneim wëèn kēet orōöp.

16 Nimtë koröpōökë wëwëetere ngōnèn òk yamëëauten ngarangk èëm. Ni akun poutë ya kosang pël mëmpë pōtak omèn nim ngōn kat yawiaurōere nimèntre ar pourō wëwë ompyautak ònëet.

5

Ingre morōrō ompyaō elmëëpenaata ngōnte

1 Omp ulōp nampōn ngōn mamëak pōt ser erak ngōn manganëp nimtë pepapōn yemaan pōl wiap ngōn mam. Omp ulwasōrōen mamëenta nimtë nanëpōn yemaan pōl mam.

2 Èn òng ulōpōrōen ngōn mamëenta nimtë èlëpōn yemaan pōl mam. Òng ulwasōrōen ngōn mamëenta kōn ompyautaring nimtë sasëpōn yemaan pōl mam.

Òng kapirōrōa ngōnte

3 Òng namp pim ompōp wel wiin pimènt wëèn pōt ompyaō elmëëm.

4 Èn òng kapir namp pim ruure èarōaring wëèn pōt pit epël kōn wiip. “Tiarim ya kaōet pi ngarangk elmëëpenaat,” pël weseë wet rëak pim pitëmëèn elmëeima pōta kanguir elmëëp. Pël èëpna pōt Anutuuk itaangkèn ompyaō èëpnaat.

5 Òng kapir namp pim kaamök elmëëpnaap won èèn pimènt wë pōt Anutuun kōn wi kosang wesak kët kanaan rō kanë Anutuuk pi kaamök elmëëpënëak kimang maim wë.

6 Èn kapir namp koröpōökë kentōtë ènèm eim wë pipop pim lupmer wel wia.

7 Ni òng kapirōrō ngōn pipta ènèm eimeë saun won òpnaan kēëkë wesak òk mam. Pël èèn omnarō itenak kōn wiin ompyaō èëpnaan.

8 Namp pim karurō kaamök elmëëre pimtë kaatakōrō wet rëak kōn wiak kaamök elmë pël naèn yaë pipop pim kōn wi kosang yewasut kasëng menak kōpëlōrōa òk sak wë pitëm utpet yaaō pōt il yemowas.

9 Òng kapir namp pim krismakiat 60 èak won saup pim omp kopëtapring wakaimaup ke pilëpökëer kaamök elmëëpnaan pim yapinte òng kapirōrōa pepeweri wiaapnaat.

10 Pi sant yeëa ma won pōta songōnte tekeri wasëpnaan pëël mam. Ru wilak omnaat menak ngarangk yeëa ma won? Omèn ngolōpōrō pim naë waisën ompyaō yaalmëa ma won? Ngōnèn omnarō sant yaalmëa ma won? Omèn këlàngōn kat yawiaurō kaamök yaalmëa ma won? Lup sant ke nentere nent

yeëa ma won? Songönöt kat wiak pi omèn ompyaö pipot eima pël kön wiakök pepeweri wiim.

11 Öng ulwasörök pitëm ompörö wel wia piporöa yapinöt pepeweri wiinganok. Ke pilörö kentre kaur è yesem Kristo kasèng menak omp koir yaë.

12 Pël èak öng tek wë Kristoë inëen èëpënëak wet réak pim Kristo pimënting öpënëak ngön kosang wesa pöt yailën saunaring yaë.

13 Pël èakta nent epël yaë. Pit ka poutë ilëak orö yesem wisën eim wë. Pël yeem omèn muntaröa omnantön kön wieë pitëm ngönöt kain wak kaö wesak yeem ngön utpet ke nentere nent naëpanëët aim wë.

14 Pötaanök pit utpet ke pipot èëpanëen nem kentöök öng ulwasörö pit kaalak omp wak ru wilak pitëm kaat ngarangk èëp. Pël èëpna pötak tiarim kööre tokörök ngön utpetat tiarën niapënëak pitëm utpetatön ngaöl èak sêp wasëpnaat.

15 Nem ngön yeniak pipta songönte epët. Öng kapir narö Aköpë kamtaö ilap riak Setenë ènëm yes.

16 Ngönën öng namp pim kurtak öng kapir narö wëen pöt ngarangk elmëep. Pël èëpna pötak öng kapir pörö pit ingre moröröa naëaan omnant naön wëen ingre mor pörök öng kapir muntarö omèn kaamök elmëepnaat won pörö yok pangk kaamök elmëepnaat.

Ngönënë ngarangköröa ngönte

17 Ar ngönënë ngarangk ya ompyaö yamëngkauröa sumat isak mampun. Pël èënëak pöt pitëm naëaan ngönën ompyaö ök aöre rè niulö pël yaaö piporö wet réak pël elmëen.

18 Pöta ngönte ngönën pepeweri epël wia. “Purmakaöp ya kaamök yaalniem koinöt nëmpënëak yaëen këmët il mowariingan.” Tapël nenteta epël wia. “Ya omnamp pim ya yamëngkauta kangut yok pangk öpnaap.”

19 Omèn kopëtäpök ngönënë ngarangk namp utpet yaë wesak arim èöetak ngön yaatak mouleëpënëak yaan pöt kat mowiingan. Èn omèn naar ma naar namp pörök niaan pötaar kat mowiim.

20 Èn ngarangk namp saun nent koirën pöt omèn pouröa èöetak moulmëak wotpil mowasum. Pël èen pim karurö itenak kas èëpnaan.

21 Ne Anutüre Yesu Kristoore ensel Anutuu yaö elmëaurö pitëm èöetak kosang wesak epël yeniak. Ni ya pipët këëkë wesak ngarangk èëm. Pël èak ni ngön nenta songönte nokoirën wë teënt nimtë könöök ök mangan. Pël èak omnarö omnant mööngkraar kangk elmëengan.

22-25 Ni omnarö ngönën yaatak moulmëëmëak teëntom mores kepönök wiak welaköt elmëengan. Pöta songönte epët. Omèn narö pitëm saunat yoolök wiaan pöta kangut naaröön yaëen ityaangk. Èn naröaat èléep wia. Ènëmak oröön itaampenaat. Pöta ök omnaröa ompyaö yaaut yoolök wia. Peene yoolök wi naön yaë epot yok pangk akun wali èléep wi naöpan. Ni teëntom köntak omnarö ngönën yaatak moulmëëm pöt omèn pöröa saunatë kangut nim rangk isëpnaat. Pötaanök nimtë wëwëet ngarangk èen lupmer kölam wiaap.

Ni yaumanre ya këlangön yaën. Pötaanök won sëpnaan i yaapöt pëen nënganëp wain i kot nentaring na pël èëm.

¹ Inëen yaaö ngönënring pöröak pitëm ngarangköröen, “Kaöarö” pël weseë ping wesak ap. Pit pël naën eëpna pöt omën narö pöten itenak Anutuu yapintere ngönënte wak irëak aöre utpet wesak aö pël eëpnaat.

² Inëen yaauro pit pitëm ngarangk Kristoon kön wi kosang wesak wë pörö pitën, “Pi nem karip,” pël wesak wak irepan. Pit pitëm ngarangköröen epël kön wiip. “Pi Kristoon kön wi kosang yemowasën lup sant yaalmë. Pël eënen ne ya yamëngkën pöta këet öpnaat.” Pël kön wieë pit weë ngentiak inëen panë elmëep.

Omën këetre mosutë ngönte

Ni omnarö ya pöt mëmpnaan kosang wesak rë moulöm.

³ Omën namp tiarim Aköp Yesu Kristo pim ngön këëtere Anutuu ënëm yaauta ngönte sëp wesak maimet aim wë pipop

⁴ Pi pimtën kön wiin isën kön won pan wë. Pël ëak pi irikor ëak wë omën mosutön ngön kosang wesak aimeë ngön lup nantë songönötëen ngön nga elëpënëak kent yaë. Pël yaë pötök omën epot jaarö. War, komkap, ökre was, omnampön köpël wë pas köntak, “Pi utpet yaaup,” pël wasö pël yaaö pöt jaarö.

⁵ Pël ëak kët ël epotë ngön ke urak aim wë, omën ke pil yaë piporö pitëm könöt ëngk ma e wia. Pël yeë ngönën këet këëkë wak naön yaë. Pël yeem pit epël yewas. “Aköpë ngönëntakël wëäö pöt monere urömaring wëaut,” pël yewas.

⁶ Yaap, omën namp pi pimtë omnantön, “Ne yok pangk ëa,” pël weseë Aköpë ngönënta ënëm eëpna pöt yok pangk omën ompyaut kësang orö morëëpnaat.

⁷ Tiar tiarimtë songönte ewat wë. Ëlöröak elek niwilaurö. Wë ënëmak wel wiak elek tapël sëpenaarö.

⁸ Pötaanök kaömpre poë koröpre pöt wak wë pöt, “Yok pangk ëa,” pël wesak öpenaat.

⁹ Ën omën narö monere uröm kësang pan koirëpënëak kent yaë piporö pit Setenök morök elmëen pim kalaapöök öpnaat. Pël ëak omën pasutön kent yaaö pötak wer moön kö sëpnaarö.

¹⁰ Monere urömatön kent yaaö pötak utpet ke nentere nent pötë songönte pël yaë. Omën narö monere urömatön kent yaëen pötök wer moön ngönën sëp wesak këlangön kaö kat wieim wë.

Pool pi Timoti ompyaö öpënëak mëä

¹¹ Anutuu omnamp ni, omën ke pilöt kasëng mamp. Pël ëak wotpil wëäö, ngönënring wëäö, kön wi kosang yewesautaring wëäö, lup sant yaautaring wëäö, weë ngentiak ulöp ngarngar yaautaring wëäö, wiap së së yaautaring wëäö, omën pipotring ömëëtaan weë panë ngentiim.

¹² Ni Kristoon kön wi kosang yewesautaring ömëëtaan weë ngentiim. Pël ëak wëwë kosangët wak öm. Ni omnaröa ëöetak Anutuun kön wi kosang wesan pöt mëëan pötak pi wëwë kosang pötak ömëak yaö niwesa.

¹³ Anutu omën pout wëwë yaningkaupre Yesu Kristo Rom yang ngarangk Pontias Pailatën ngön yaapët kosang wesak mëëaup piarpim ëöetak kosang wesak epël yeniak.

¹⁴ Aköpë ngön kosang wes yaningk pipot irikor ëëre omnaröak utpet wesak aö pël eëpanëen ngarangk këëkë eim wëënak tiarim Aköp Yesu Kristo örööpnaat.

¹⁵ Anutuuk akun wiawut wia pötak pimtök Kristo tekeri wes ulmëëpnaat. Pimënt kopëtapökëer ërëpsawaring wëwëere weëre kosang pötë pepap pi omën omp aköröa Omp Aköp, pimënt tapöpökëer kaöröa Kaöap.

16 Pi kopëtap wel yawiaut wonöp, ëwa panë omnaröa nasënganëëta öngpök wëaup. Omën nampök piin itnaangkën ëaup, peeneeta nampök itnaangkanëëp. Weëre kosangre yaya yamëëa pöt pim näë wieëaut om wiakaim wiaap, kosang pan. Yaap.

Omën omnant selap wieëauröa ngönte

17 Ni omën omnant selap wieëauröen ök mam. Pël ëën koröp ngaarëk wak omën lëngë sëpna pipotön kön wiin pitëm kaamököt pël ëën kosang wesak öpan. Anutu pi moup pepap puuk omnant ulöl wes ningkën wak ërëpsawiarang öpenaap piin kosang wesak öp.

18 Ni ök mam. Pël ëën omën omnant selap wieëaurö ya ompyaut selap mënak perper ëak pitëm omnant kom ëak omën muntarö mamp.

19 Pël ëëpna pötak pitëm ënëm kaamök elmëëpna omën weëre kosangringöt koirak wëwë kosang këët öpnaat.

Wa korkor ngönte

20 Timoti, ni Anutuu ngön nina pipët këëkë wesak ngarangk ëëm. Pël ëak ngön pas kë won pipot kasëng mamp. Omën narö tiarim ngönëntaan kööre tok yaalni piporö pitëm ngön pipten, “Ëwat kësangöt yewaut,” pël kaar ya.

21 Pit, “Ten ëwatingörö,” pël aim olëak irikor ëak ngönën kasëng menaut pötaanök.

Anutu pim komre kolap pöt arim näë wiaap.

[Yok pi tapët. Ne nim pepap, Pool.]

2 Timoti

Yesu wel wiak kutömweri sèen wê krismaki 36 pöta ök won sèen Pool kaalak wii kaatak wê Timotiin epwer retèng ë mena. Pool pi pimtê wel wiipna akunet temanöm yesën kön weswes ëëë Timoti pim Epesas kak ingre mor saurö ngarangk ëëpnaal ngan rë mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngës rëaut 1:1-2

Yoöre ërëpre wa korkor ngönöt 1:3-2:13

Weteteere pepanöm ngönöt 2:14-4:5

Pool pimtê ngönte 4:6-18

Ngön mëët 4:19-22

1-2 O Timoti nem ru ulöpöököp ne Pool Anutuuk Yesu Kristoë ngön yaaö omën sumëak neulëak tiarim wëwëet Yesu Kristooring yal mangkën nimpnaat kosang wesak niia pöten ök niameak wes nemëaupök pep epwer retèng ë yaningk.

Anutu Pepere tiarim Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre ya ngësre mayaap pöt ningkën nim naë wiaap.

Tiar ngönëntaan ëö ëëngan

3 Nem ëere peparöa eima pöl neenta lupmer utpetat won wiaan kengkënring wê Anutuun inëen elmëeim wê. Pël ëëë nimëen yak kët ël epotê Anutuun kimang maimëe yoöre ërëp maim wê.

4 Ne sêp yaniwasën nim neen yaköm ëen ing ëan pöten kön wieë ërëpërëp kësang pan ëëmaak yak niin itaampaaten kent yaë.

5 Ne nim kön wi kosang pan weseim wëen pipten kön wia. Kön wi kosang ke pil pipët nim öng ëap Loisre ëlëp Yunis piarpim eimautak niinta tapël yaën pël kön yaniwi.

6 Pötaanök nim könö it nganga niwesak epël niamaan. Ngaan nem more-siar nim kepönöök yaniwiin Anutuuk welaköt elniin ngönën ya mëmpëak weëre kosang waup. Pötaanök weëre kosang pöta këët ngarangk ëak ulöl wasum.

7 Nim elnia pöten kön wieë epël kön wiim. Anutu pim Pul tiar yaningk pöök kas ëëpenëak naalniin weëre kosang ëëre lup sant ëëre tiarimtok tiarimtën ngarangk ë pël ëëpenëak yaalni. Pötaanök weëre kosang waö pöta këët ngarangk ëak ulöl wasum.

8 Ni tiarim Aköpë ngönönte ök amëëtaan ëö ëëngan. Pël ëak ne pim yaat yamëngkën wii kaatak neulëaup neenta ëö ëëngan. Ni Anutuu naëaan weëre kosang wak nem yaaul ngönëntaan këlangön kat yawiem kön wiin pangk ëëp.

9 Anutu pim tiar utpetetakaan niwak wotpil öpenëak yaö niia pöt tiarim ompyaö nëntaan won. Ngaanëer pan Anutu pi yang epër won wiaan Yesu Kristook tiar ompyaö niwasëpnaat pël kön wia pötak komre kolap elnia.

10 Pim komre kolap elnia pötak peene tiarim utpetetakaan niwaup, Yesu Kristo, yaaröön tekeri yes. Kristo pi weleta weëre kosangöt wa olëak pim ngön ompyautak wëwë kosang wiakaim wiaapna pöt war wes yaningk.

11 Pël ëen Anutuuk ne pim ngön yaaö omën sak ngön ompyaö pöt aöre rë moulö pël ëëmëak neulëaup.

12 Pël ëaut pötaanök ne këemre këlangönring wëaup. Pël ëëë pöten ëö naën nem kön wi kosang yewesaup Anutu pöpön kön selap naën yaaup pi weëre kosangringëpök nem ya yamëngkautre wëwëet ngarangk elnëëpënëak yemangk pöt pout ngarangk ëak wëen akun kaöäö temanöm sëpnaat.

13 Ngön yaap nem këmtakaan ök yeniak pipta ököök eëm. Ni Yesu Kristoor-ing yal menak wë ngön pipët piin kön wi kosang wasöore lupmerök sant mowasö pël eëmeën yeniak pipël eëm.

14 Ni Anutuuk omën ompyaö ngarangk eëmëak nina pipët ompyaö wesak ngarangk eëm. Ngëengk Pul tiarim lupmeri wia pöök kaamök elniaan ya pipët mëmp.

15 Ni ewat wëen. Esia yangerak ngönën omën pourö ne sêp newesaut. Pitëm naëaan Piselasre Emosenis piaripta.

16 Aköp pi Onesiporas pim öngre ruuröen yaköm elmëep. Pitëm pepapök ne wii kaatak wëen kaaö naalnëen akun kësang nem naë wais ya kë newe-seimaup.

17 Pi Rom kak wais neen ap weseim wiak nokoiraut.

18 Aköpök kön wiin pangk eën akun kaöaöök yaköm elmëep. Pi Epesas kak nemëen inëen ya kësang mëneimaut. Pöten iteneimaup niinta ewat wëen.

2

Poolök Timotiin Yesu Kristoë nga omën sêpënëak mëä

1 Nem ruup ni, tiar Yesu Kristoor-ing yal menak wëen komre kolap yaningk pötak weëre kosang sak öm.

2 Pël ëak omnaröa itöök nem ngönën ök niaan kat wia pipot nuukta tapël omën naröen kön wiin ya ompyaö mëmpnaarö pël eën pöt pitën maan omën muntaröen ök map.

3 Ni Yesu Kristo pim nga omën ompyaö namp pël sak tenring këëmre këlangönë rangk öm.

4 Ne nim ömëel pöten kön wiimëek yak ngön nokoliit ök niamaan kat wi. Omën namp köore tokörö il wasêpënëak nga yaatak wë pi ya muntat namëngkën yaaup. Ngaaröa kaöapök pim yaaten itenak kent eëpënëak nga ya kopëtet ompyaö wesak mëmpnaat.

5 Eën namp pi omën muntarö il mowasêpënëak ngaal witwit yeem ngasam pöta ngön kosangta ënëm naën eëpna pöp këet naön eëpnaap.

6 Eën namp pi ya lupöök akun poutë ya kaö mëneim öpna pöp puuk wet réak ya lupöökkaan kaömp këet öpnaap.

7 Ngön pipot ingre mor saurö tiarim wëwëeten ya. Aköpök kön koir ningkën nem ngön ök yeniak pipotë këëtön ewat sumëet. Pötaanök kön wiaam.

8 Ni Yesu Kristoon kön wiaam. Pi omën omp ak Tewit pim ëapök weletakaan wal ëaup ngön pöt ngönëntak ök ni yeë pöt.

9 Ne ngön ompyaö pipot ök yaan omnarök nem ngönten kaaö eën utpet yaaröen yaalmë pöl këëmre këlangön ke nentere nent kat yenewi. Pit wii yenetë. Pël ëautak Anutu pim ngönte wii natëen yaë.

10 Pötaanök ne Anutu yaö wësaurö pitëmëen këëmre këlangön epot kat yawi. Pit Yesu Kristook utpetetakaan moön Anutuu ëwaatak wakaim öpënëak këlangön kat yawi.

11 Ngön epël wia epët yaap.

“Tiar pim weletak yal menan pöt wëwëetakta yal mempnaat.

12 Tiar këlangön kat yawiem weë ngentiipena pöt piiring ngarangk sêpnaat.

Tiar pi yak mowasêpena pöt puukta tiar yak niwasêpnaat.

13 Tiarim ngön kosangët wiap sêpna pöt pim ngön kosangët kosang sak wiaapnaat.

Pi nalre nal naën yaap.”

Ya omën namp Anutuuk itaangkën ompyaö yaë pöta ngönte

14 Ni ngön epët ngölöp wesak Anutuu ëöetak omnaröen mëak pit ngön utpetatëen nga elepan pël mam. Pël yaë piptak kaamök naalmëen ngön utpet pötök pöt kat yawiaurö utpet yemowas.

15 Anutuuk niin kön wiin kë sêpnaataan weë ngentiak yaat mëmp. Pël yeem ngön këet wotpil tekeri wesak maim wëen omën ëöaat nim rangk nawisën ëëpnaat.

16 Ngön pas kë won Anutuu kent naën pipot apan. Pipotök utpetatë kanöök wes mëen Anutuun kasëng mempanëen.

17 Kaar pipot ëmpöl kaöatë yaë pöl ulöl sak utpet yewas. Omën ke pil yaauröakaan naar Aimeniasre Pailitas.

18 Piarip irikor ëak ngön këet kasëng menak ënëmak weletakaan wal ëëpenaat ya pöt yok oröa pël kaar aimeë omën muntaröa kön wi kosang yewasaut utpet weseim wë.

19 Pël yaatak Anutuuk pim ingre morörö tiar ka wap ket ëak wesirën taintäe tau. Wap pöta möönök ngön epël wia. "Aköp pi pim omnaröen ëwat wë." Pël ëak munt nent epël wia. "Omën Aköpön, 'Yaap pi tiarim Aköp,' pël maimëë pim yapinte wak yaaurö pit utpetat kasëng mamp."

20 Omën omnant kësang wieëaupë ka kaöetak kelön nant omën sum kësangët koolre siluwa pötök ket ëëre këraare yangatök ket ë pël ëaut wia. Nant ya kaöatë yaut, nant pasutë yaut pël ëak wia.

21 Namp pi omën pas pöt kasëng menak pim lupmer kôlam wasën pöt pi kelön ya kaöatë pötë ök sêpnaat. Pël ëen Ka Pepapök piin kön wiin ompyaö ëen peram mowasën pi yaap Ka Pepapëen ya ompyaö ke nentere nent mëmpnaat.

22 Timoti ni omp ulwasöröa kentre kaur yaaut sêp mowesak öm. Pël ëak omën lup kôlamring wë Anutuun kaamök elmëëpëneëak maim wëauröaring wotpil wëere kön wi kosang mowasö, lup sant elmëere mayaaptaring wë pël ëëmëen weë ngentiim.

23 Ni köpël ngön utpet pipot kasëng mamp. Pipotök nga koir yaë pöten ëwat wëen.

24 Aköpë inëen yaaö nampök ngaal witwit ngön epan. Pi omën pourö ngötre kar elmëimeë ompyaö wesak ngönën ök maim öp. Pël yaëen nampök piin utpet yaalmëen pöt ya sangën elmëëpan.

25 Pël ëak omën pim ngön wa olë yaaurö pitën wiapre kor elmëak pitëm könöt wotpil mowasëp. Pël ëen pit Anutuuk kaamök elmëen lup kaip tiak ngön këet ëwat sêpën sa.

26 Pël ëak pitëm lupöt kan tëen ngaanëer Setenök pim ngön ngaarëk öpënëak kalaapö mowiin wak wakaima pörekaan ent ë olëak ompyaö sêpnaat.

3

Akun kaöaö temanöm yesën wa irikor kësang orööpnaat

1 Ni epël kön wiaam. Akun kaöaö temanöm yesën könöm ke nentere nent orööpnaat. Pöt epot.

2 Omnarö pitëmtën kent ëen keimön ëëpnaat, monatön kentre kaur ëëpnaat, pitëmtën wak isak apnaat, ieping ëëpnaat, Anutuun ökre was apnaat, pitëm ëlre peparöa ngönöt wa olapnaat, omnant mangkën yoöre ërëp nemaan ëëpnaat, Anutuun ngëengk nemowasën ëëpnaat,

3 omën pitring irëauröenta ngötre kar naën ëëpnaat, omnarök mayaap elmëëpëneëak yaëen kanguir nga elmëëpnaat, omnaröen ökre was apnaat, pitëmtök pitëmtë koröpötön ngarangk naën ëëpnaat, kentre imënoröa yaë pöl ëëpnaat, omën ompyaö yaautön kööre tok ëëpnaat,

⁴ pitëm karuröen morök elmëak kööre toköröa moresi moulmëepnaat, teënt pan köntak pitëm kön ëngk ma e pötë ënëm ëepnaat, pitëmtok omën kaðarö pël kaar apnaat, koröpöökë omnantön kent yeem Anutuun kent naën ëepnaat.

⁵ Pël yeem pit koröpöök Anutuu ënëm yaaö kaarkaar sak wë Anutu kasëng menak öpnaat. Ni omën ke pilörö kasëng mamp.

⁶ Pitëm naëaan narö ëlëep ka nantë së ilëak öng kön wonöröen ngön kaar ke nentere nent mëak pitëm ngönën kaar pötë ënëm ëepënëak morök yaalmë. Öng pörö pitëm saunatë könömöt wetak wë kön selap wëaurö kentre kaur ke nentere nent pötök wer moön ënëm yaurö.

⁷ Pit kët ël epotë ngön kat wiak kön ya mëneimeë ngön këeta songönte ëwat nasën yaurö.

⁸ Omën öngörö morök yaalmëa pörö ngaan Sanisre Sampris piarpim Moses pim ngönten kööre tok elmëa pöta ök ngön këetaan kööre tok yaurö. Pitëm könöt utpet yaurö yak kön wi kosang yewesaut kaëngk yaurö.

⁹ Pitëm omnant yaautë këët kaö naarööpan. Sanisre Sampris piarpim ëa pöl köpël yaauta këët tekeri sëen omën pourö itaampnaat.

Weëre kosang tauëe Anutuu ngönta ënëm yaauta ngönte

¹⁰ Ni neering yesaup nem ngönën ök yamëäöre kan yaaö, omnant yaaö poutë songöntere Anutuun kön wi kosang yewesaöre ya wiap yaaö, lup sant yaaöre këere ngaatë rangk wë,

¹¹ omnarök utpetat kësang yaalnëaöre këlangön kat yawiaö pötön ëwat wëen Antiokre Aikoniamre Listra ka pötë së wë këlangön kaö kat wieim wëen Aköpök utpet pötë öngpökaan ent ë neulëaut pöten ëwat wëen.

¹² Omën narö Yesu Kristook yal menak Anutuu ngöntak öpna piporo kööre toköröak utpet mowasëpnaat.

¹³ Ën omën utpet kaar yauröak omnaröen morök yemaan Setenökta pitën morök tapël maan utpet panë sëpnaat.

¹⁴ Ni pöt, ngön kë kat wiak kön wi kosang wesang pipot taintaë wak öm. Ni ten ngön pipot rë niulauröen ëwat wëen.

¹⁵ Nimtënta ëwat wëen. Nim kotuukaan ngëëngk ngönën pepewer sangk kelak kat wieimaup yak pötak kön ompyaut ningkën Yesu Kristoon kön wi kosang wasën Anutuuk utpetetakaan niöpnaap.

¹⁶ Ngönën pep pipot pout Anutu pimtë Pulöökë kaamöktak oröaut. Pötaanök ngön pipotök ëwat ninak tiarimtë utpetatön pet yaalni. Pël ëak tiarim wëwëat ompyaö niwasak wotpül öpna pöt rë yanuul.

¹⁷ Köpëta niwasën Anutuu omën kë panë sak ya ompyaö ke nentere nent mëmpenëak ngönën pep pöt öröa.

4

Poolök Timotiin Anutuu ngön këët kosang wesak ök mapënëak mëëa

¹ Ne Anutuu ëöetakre Yesu Kristo omën wel wiaare öp wëaurö tiarim ngönte ë pet irëpnaapë ëöetak pim akun kaðaöök wais wa ngaöök nimëepna pötaan kosang wesak epël niamaan kat wiim.

² Anutuu ngönte ök mëak omën pötaan kent yauröere kaaö yaaö pouröen wiap elmëak kosang wesak ök mam. Pël ëen ngön pötak elmëen pitëm lupöt it nganga sëp. Pitëm utpetatön nga maan lup kaip tiip. Konöt kosang mowasën Anutuu kanöök sëp. Pël yaëen kët ël epotë wiap elmëak këëkë wesak rë mouleim öm.

³ Ënëmak akun nent temanöm sëen omnarö wotpil ngönten kaaö ëak pitëmtë kentötë ënëm eimeë ngönën kaaröt kat wiipëneak yeem pëël maan rë yemoula ke nampre nampörö wais rë mouleim öpnaat.

⁴ Pël ëen pit ngön këët kasëng menak ëlar ngön pöt kat wieim öpnaat.

⁵ Ni pöt, kët ël epotë kön tektektaring wë këemre këlangönë rangk öm. Pël ëëë omnaröen ngönën ök maim öm. Nim omnarö kaamök ëak ngönën ök yemaan ya pöt panë wesak mëmpeim öm.

Pool pi ya pet irëpënëak mëëa

⁶ Wain iit Anutuun kiri yaalmë pöl nem iit lë olemëak yeë. Nem wëwë epët sëp wasuma akunet temanöm yes.

⁷ Ne nem yaat weë ngentiak mëneimaut. Nem yaat mëmpö wais pet ir yoolak. Kan yaö neea pöök mësaö wais yaö neeaurek yaarö. Nem kön wi kosang yewesaut wil këlok naën.

⁸ Pël ëen peene pöt kutömweri ul ë rangiaut, sum kësangring omën wotpilöröaan yaö ëa pöt nemëën ëaut akun kaöaöök Omp Aköp, ngön ë pet yairäö wotpilëp puuk nampnaat. Pöt nemënt pëen won, pim orööpna akuneten kent ëak kor wakaimaurö pitta mampnaat.

Ngön mëët

⁹ Peene teëntom nem naë waisum.

¹⁰ Timas pi yangerakë omnantön kentre kaur ëak ne sëp newesak Tesalon- aika kakë sa. Pël ëen Kresen piita Kalesia yangerakë yesën Taitasta Talmesia yangerakë sa.

¹¹ Pël ëen Luk pimënt tenip wë. Pötaanök ni Maak koirak arip waiseë. Pi yok pangk ya kaamök elnëëpnaap.

¹² Tikikas pöpökëer nook wes mëen Epesas kakël sa.

¹³ Nim waisumë pötak nem ulpëen waliip Troas kak Kapas pim kaatak wiaan pöp wak waisum. Pël ëak pep pepatring ket ëautre imën koröpöök ket ëaö pipotta wak waisum. Ne pep imën koröpöök ket ëaö pipotön kent pan yaë.

¹⁴ Ainötök omnant ket yaaup Alesanta pi utpet kaö elnëaut. Pötaanök Aköpök kangut mampnaat.

¹⁵ Niinta omën pöpön ngarangk këëkë ëëm. Pi kosang ëak tenim ngönöt wa olëaup.

¹⁶ Wet rëak nem ngön yaatak neulëa pötak omën namp ne kaamök naal- nëen, won pan. Omën pourö ne sëp newesa. Aköpök pitëm korar elnëa pöta kangut won wes moolap.

¹⁷ Aköp neering wë ngönën ulöl wasën köpël omnaröeta kat wi pet irëpënëak kaamök elnëak weëre kosang nenak utpet kaöatë naëaan ent ë neulëaut.

¹⁸ Aköp pi utpet ke nentere nenta öngpökaan newak ompyaö wesak kutömweri wa ngaöök nemëëpnaap. Tiar akun poutë pim yapinte ngaarëk wak aim öpa. Yaap.

¹⁹ Ne Akuilaare pim öngöp Prisilaare Onesiporasë öngre ruurö pit pouröaan yowe yemak pël ök mam.

²⁰ Erastas pi Korin kak wakaimaup. Tropimas yauman ëen Mailitas kak ent ë moulmëaut.

²¹ Kentre wap akunet temanöm sëpanëen teënt waisum.

Yupulasre Pütenre Lainasre Klotiaare ingre mor eprek wëaö pourö pitta yowe yenia.

²² Aköp nim könöpring öp. Pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne nim pepap, Pool.]

Taitas

Yesu pi wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 35 pōta Ōk won sēen Poolōk pep epwer Taitas pimēen retēng ēa. Taitas Krik omēn Poolring wakaimaupōk Krit kustak ingre mor saurō ngarangk ēak wēen Poolōk epwer retēng ē mena. Pim pep epwer pōt, Taitasēn tolēel ngarangk ēēpēn pōta ngōnōt mena. Ngōn epēt 1 Timoti pōweri wia pōtē ōk.

Pōt epēl wia.

Ngōn ngēs rēaut 1:1-4

Ngōnēnē ngarangkōrōa ngōnte 1:5-16

Omēn pourōa ngōnte 2:1-15

Wa korkorre pepanōm ngōnōt 3:1-11

Ngōn mēēt 3:12-15

¹ O Taitas, ne Pool Anutuu inēen yaaupōk pep epwer retēng ē yaningk. Puuk Yesu Kristoē ngōn yaaō omēn neulēak pimēen yaō elniaurō arim kōn wi kosang yewesaut taē wasēn pim wēwēetak wē pōta kēēt kēēkē ēwat sēnēak neulēaut.

² Ne ar ya kē sak wēwē kosangēt ōnēētaan kor ōnēak arim kōn wi kosang yewesaut taē yanuwas. Anutu pi kaar naēnēpōk yangerak omnant naarōn wiaan pōtaan kup nuwia.

³ Pēl ēak puuk ēnēmak pim akun wia pōtak wēwē kosangta songōnte pim ngōntak tekeri wēs nina. Anutu kama yanuwa pōpōk ngōn epēt nenak ōk amēak neaan pēl yeē.

⁴ Taitas niin ngōnēn ōk niaan nem yeē pōl kōn wi kosang wesak nem ru panē saup, niin yoōre ērēp yeniak.

Anutu Pepere tiarim kama yanuwaup, Yesu Kristo, piarpim komre kolapre mayaap pōt ningkēn arim naē wiaap.

Ngōnēnē wotōōkōrōa ngōnte

⁵ Ni ingre mor saurōa naē omēn nant korar wia pōt wotpil wesak ka poutē ngōnēnē wotōōkōrō moulmēēmēak nem ōk niia pōl Krit kustak niulēen wēaup.

⁶ Ne epēl ōk niiaut. Omēn namp pi omnarōa itōōk ketre saun won panēēpōk ōng kopēt nampringēp, pim ruurōeta Kristoon kōn wi kosang yewesaurōak pitēm kentōōkē ēnēm ēak utpet naēn yaaōre pitēm ēlre peparōa ngōn wa nemoolaan yaaō omēn ke pilēpōk ingre morōrōa kepōnōōk moulmēēn ōp.

⁷ Ngōnēnē wotōōkōp pi Anutu pim yaat ngarangk yaaupōk omnarōa itōōk ketre saun won, wotpil ōp. Pi pimtēn ping wesak ēak ya sangēn teēt ēēpan. I ngaat nak kōn irikor ēak omnarō kōntak mōōpan. Monere urōmatēēn war ēēpan.

⁸ Omēn kamaatēaanōrō ngōntre kar elmēēp. Kōn ompyautaring wē wotpil ompyaō ōp. Pimtē wēwēet ngarangk ēēp.

⁹ Pi tenim ngōnēn kē rē yanuul pōt taē wes wak ōp. Pēl ēēē ngōnēn kē pōt rē mouloōre omēn ngōn pōt wa yoolēaurōa kaarōt tekeri wasō pēl ēēp.

Krit kustak kaar omnarō selap wakaima

¹⁰ Omēn selap ngōn wa yoolēaurō wē. Pit ngōn mosut ēak morōk yaalni ke pilōrō selap Yuta omēn, “Ar Anutuu ngōnta ēnēm panē ēēnēen arim korōp kaut ilēē,” kaar pēl yaaō pōrōa naēaanōrō.

¹¹ Pit monere urōmat ōpēnēak ngōnēn naēpanēēt aō ompōrōere pitēm ōngre ruurō utpet yemowesaurō. Pōtaanōk ngōnēnē wotōōkōrō ar pit il mowariēē.

¹² Pitëmtë Krit kustakaan ewat omën nampök epël ök ëa. “Krit omnarö ten kaar yaaurö. Ten animauröa ök kë köntak yeem wisën yaaurö.”

¹³ Krit ewat omën pöpë ök ëa pöt yaapët. Pötaanök pitëm kön wi kosang yewesaut taë wesak öpnaan kosang wesak ök maë.

¹⁴ Pël ëak pit Yuta omnaröa ëaröa ngön pasutre omën ngön këet wa yoolëauröa ngön kosang wesak ya pipotön kat wiipan pël maë.

¹⁵ Omën pitëm lupötë kölam wë pörö pit omën poutön kön wiin kölam wia pël yaaurö. Ën utpetatök pitëm lupötë utpet wasën Kristoon kön wi kosang newasën yaaö pörö pit omën poutön kön wiin kölam won pël yewas. Pöt pitëm köne lupöt pu wariin ompyaöre utpet pöt kom naën yaaurö pötaanök.

¹⁶ Pël yaëetak Anutuun ewat wë pël yaauröak pitëm yaautök pi kasëng yemangk pöt pet yaalni. Anutuuk pitën itaangkën utpet pan ëen pit pim ngönte wa olëak omën ompyaut ëëpënëak ëen pangk naën yaaurö.

2

Öngre omp ulöpöröa ngönte

¹ Pit utpet ke pipot yaauröak ni pöt ngönën këet pëen rë moull.

² Omp ulöpöröen i ngaat nak kön irikor ëëpan pël ma. Pit omën ompyaut yaëen omnaröak pitën ping wesak ap. Pël ëak pitëmtë wëwëat ngarangk ëëp. Pël yeem këëkë wesak kön wi kosang wasöore neneren lup sant elmë pël ëëp. Pël yaëen omnaröak pitëmëen utpet yaalmëen pöt kosang sak öp.

³ Tapël öng ulöpöröenta öngöröa Anutuu ngön ngaarëk yewa pöl ëëpnaan ök ma. Pit omnaröen utpet wesak mepan. Pël ëak i ngaat keimön nëmpan. Pël yeem öng ulwas ompringöröen ompyaö yaaö pöt rë moulak pet elmëëp.

⁴ Pël ëak öng ulwas pöröen pet elmëen pitëm ompre ruuröen lup sant elmëëpnaan.

⁵ Pël ëak pitëmtë wëwëat ngarangk ëak lup kölam öpnaan. Pël yeem pitëmtë kaatë omnant këëkë wesak ngarangk ëak omnaröaan ompyaö elmëak ompöröa ngönöt ngaarëk öpnaan. Pit pël yaëen pöt omnaröak pitëm yaautön itenak Anutuu ngönten utpet wesak naëpan.

Omp ulwasöröa ngönte

⁶ Öngre omp ulöpöröen mëëa tapël omp ulwasöröenta ök ma. Pitëmtë wëwëat ngarangk ëëpnaan kosang wesak ök ma.

⁷ Ni ompyaö yaaö pötaan wotöök rëak wëen omnarö nim yaaö pöten itenak ök ëëp. Ni rë moullömëen, wotpil wë këëkë wesak rë moull.

⁸ Ngön kë omnaröak wa utpet wesak naën ëëpna pöt pëen ök ma. Pël ëen nim kööre tokörö pit tiarën utpet wesak niapënëak ök ëen pangk naën ëen ëö sëpnaan.

Inëen ruuröa ngönte

⁹ Inëen ruuröen pitëm kaöaröa ngönöt ngaarëk wak ompyaö wesak ya mëngkën pit itenak ya ërëpërëp ëëpnaan ök ma. Pitëm kaöaröen ngön utpetat kangir mepan.

¹⁰ Pit pitëm kaöaröa omnant këkain ëëpanëp ompyaö wesak pitëm ngönöt ngaarëk öp. Pël ëen pit itenak, “Yok pangk yaë,” pël wasëpnaan. Inëen ruurö pit ya ompyaö ke pil yamëngkën Anutu tiarim kama yanuwaup pim ngönënte ngaarëk sëen omnaröak itenak kön wiin, “Ngön pöt ompyaut,” pël wasëpnaat.

Tiar lup kölam wë Kristo pim akun kaöaöön kor öpa

¹¹ Anutu pi yang ël epotë omën pourö kama niöpënëak pim komre kolap pöt tekeri wes nina.

¹² Komre kolap pötak Anutu kasëng menak wëäö pötëre yangërakë kentre kaur pöt sëp wesak e yangërak wë eptakëër tiarim wëwëat ngarangk ëak wotpil wë omën Anutu ënëm yaauröa wëaul öpenëak rè yanuul.

¹³ Pël ëën tiar wëwë pötakël wë kön kosang wiak kë ompyaö oröön ërëpsawi ëëpena pöten kor eim wë. Yaap, tiar kor eim wëën Yesu Kristo jaaröön pim ëwaat tekeri sëën itaampenaar. Pi tiarim Anutu, ompyaö yanuwas pöp,

¹⁴ tiar utpetatë öngpökaan kama niwak kölam niwasën pim omnarö pël sak wë kosang wesak ompyaö yaaö pöt ëëpenëak pim wëwëet tiarimëën keimön naën kësangën elniak wel wia.

¹⁵ Ngön pipot pout ök ma. Weëre kosang nina pöt pout wak wë ngön pipot öpnaan ke urak mëak wa olapanëën kosang wesak ma. Pit niin kön wiin iraan nim ngönte wa olapan.

3

Tiar wëwë ompyautak kosang sak öpa

¹ Nim ingre mor sauröen yang ngarangköröere kaöaröa iri öpnaan ngolöp wesak ök ma. Pit ngönöt ngaarëk wak wëën ya ompyaö nant mangkën pöt mëmp.

² Pit omnaröen utpet wesak mëak ngön kosang mepanëp ompyaö elmëak ëpre wiap elmëëp.

³ Tiar ngaan Setenök morök elniin ngön këëta kanö irikor ëak köpël wë ngön wa olaimaurö. Pël ëak tiarim wëwëat ngarangk naën kentre kauratë ënëm pëën eimaurö. Kët ël epotë tiar utpet yaëën omnarö tiarën kaaö yaalniin tiarimëntta neneraan kaaö eimaurö.

⁴ Pël ëaurök Anutu tiar kama yanuwaup pim ompyaö elniire lup sant elni pël yaaö pöt tekeri wes ninak

⁵ kama niwaurö. Pi tiarim wotpil yaataan won, pimtë yakömtak pël elniaurö. Pi tiarën yaköm elnieë tiarim lupöt iirak pim ru niwasën Ngëëngk Pulöök tiarim lupöt ngolöp niwesa.

⁶ Anutuuk Yesu Kristo tiar kama yanuwaaupë tiarimëën elnia pötaan Ngëëngk Pul pö tiarim naë wes mëën wais kaamök kësang elnia.

⁷ Anutuuk komre kolap elniak, “Wotpilörö,” pël niak yaö niwasën kön kosang wiak kor wë wëwë kosangët öpenëak pël elnia.

⁸ Ngön pipot yaapöt.

Taitas, nem kentöök ni omën Anutuun kön wi kosang wesaurö omën ompyaut eim öpnaan kosang wesak omën yaap pipot ëëpnaan ök ma. Pipot ompyaut, omnarö kaamök yaalni.

⁹ Ngön utpet ke epëlöt kasëng man. Ngön mosutëën nga elngan. Èere körööröa songönöt kaö wesak angan. Moses pim ngön kosangtak wia pötön nga angan. Omën pipot pout mosut, kaamök naalniipanëët, pötaan kasëng man.

¹⁰ Èn omën namp ngön kaar ëak ingre morörö kom yaalmëën pöt akun nent ma nentepar wotpil mowas. Pël ëën pi kat nawiin yaëën pöt kasëng moman.

¹¹ Ni ëwat wëën. Omën ke pilëp korar wë utpet yaaup. Pimtë yaaut tiarën pet yaalni.

Ngön mëët

¹² Ne Atemas ma Tikikas namp nim naë wes mëën wais orööpna pötak teëntom nem naë Nikopolis kakë wais. Ne kopi akunaöök pörek ömëak kön yawi pötaanök.

¹³ Ni Sinas, Rom ngön kosangöt ewatëpre Apolos piarip kaamök ompyaö elmëak kamtaöökë omnant menak wes mëen sëp. Piarip omnantön ngöntök ëëpanëen kaamök elmë.

¹⁴ Tiarim ingre mor saurö pitta ompyaö yaauta yaat këëké wesak mënak kosang sëp. Pël yaëen narö koröpöökë omnant ëël yaëen pöt kaamök elmëen pitëm ngönëntak wëaut kë ëëpnaat.

¹⁵ Omën neering wëaurö pit pourö niin yoöre ërëp yenia. Ngönëntak lup sant yaalni pöröenta tapël yaalmë pël ök ma.

Anutu pim komre kolap pöt ar pouröa naë wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne nim pepap, Pool.]

Pailimon

Yesu wel wiak kutömweri sèèn wè krismaki 32 pöta ök won sèèn Pool Rom kak wii kaatak wè pep epwer Pailimon pimèèn retèng èa. Pailimon pöp omnant kèsang wieëaupök Kolosi kak wèèn ingre mor saurö pim kaatak wa top èeima. Poolè epwer retèng èaö pöta songönte epèl. Pailimonè inèèn ru namp, Onisimas, pim omèn nent kèkain èak kas Rom kakè sa. Pèl èak Pool koirak lup kaip tiak Kristoon kön wi kosang wesa. Pèl èèn Poolök Onisimas kaalak Pailimonè naè wes yamèem Pailimonök pim saunet won mowasèpènéak pep epweri ök mèak mangkèn wak sa.

Pöt epèl wia.

Ngön ngès rèaut 1-3

Pailimon pimtèèn yaya ngönte 4-7

Onisimas pimèèn kimang mèèaut 8-22

Ngön mèèt 23-25

¹ O Pailimon, ne Pool Yesu Kristoè ngönte yaataan wii kaatak neulèaupök Timoti tepèrim ngöntöp piiring wè tenpim ya ngawiap nimèèn pep epwer retèng è yaningk.

² Öng Apia tenpim karipre Akipas tenpim yeè pöl Anutuu yaat kosang ngentiak yamèngk pöppe ingre mor saö nim kaatak ngönènéèn wa top è yae pöröaanta yoöre èrèp yak.

³ Anutu tiarim Pepapre Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt ningkèn arim naè wiaap.

Pool pi Pailimonèèn Anutuun kimang ngöntak yoöre èrèp mèèa

⁴⁻⁵ Pailimon, ni Aköp Yesuun kön wi kosang wesak Anutuu omnaröen lup sant yaalmèan pöt naröak aan kat wiaut. Pötaanök ne kèt èl epotè nimèèn Anutuun kimang ngöntak yoöre èrèp maim wè.

⁶ Ni omnaröen nim Kristoon kön wi kosang yewesa pöten ök maan tiar Kristook yal èak wèèn Anutuu tiarèn ompyaö yaalni pöten èwat sèpènéak kimang yemak.

⁷ Ngöntop, ni Anutuu omnaröen lup sant elmèèn pit ya kè sa. Pèl èèn ne pöt kat wiak ya kè sak èrèpèrèp yeè.

Pool pi Pailimonön Onisimas sant mowasèpènéak mèèa

⁸ Ni lup sant yaalmèan pötaan epèl nimaan kat wi. Kristook pim yaatak neulèèn wè. Pötaanök nook omnant èèmèèn kèk niamèak pöt pangk nimaan.

⁹ Pèl èémaatak tepèr nampnampèèn yak lup sant yeè pötaan wiap wesak nimaan. Ne Pool omp ulöpöp Yesu Kristo pimèèn yak wii kaatak neulèèn wèaupök

¹⁰ Onisimas, nem ruup, pimèèn kosang wesak kimang yeniak. Nem wii ka eptak wèautak piin Kristoè songönte ök maan kön wi kosang wesak nem ru sak wè.

¹¹ Pi ngaan nim inèèn yaaupök pim akunet pet nairèn wiaan nim sèp wesautak ompyaö wesak kaamök naalniin èaup, peene tepèr pouwaar yok pangk kaamök elniipnaap.

¹² Pötaanök nook pi nim naè wes mèèn yewais. Pi nem ru ulöpöököp yak ne sèp newesak nim naè yewaisèn ya kèlangön yaè.

¹³ Ne Kristoè ngön ompyaut ök yaataan wii kaatak neulèèn wèaupök pi nim urötak kaamök elnèèpènéak kent yaè.

14 Pël yaëetäk ni pötaan kuure mak nenëaan wiaan piin maan nem naë öpënëak kön nawiin éaut. Pöt ni ompyaö elnäak piin maan öpnaan ke urak niamaaten kaaö yaë. Könöök pël elnäëmëeten kent yaë.

15 Ne kön wiin Onisimas pi kaalak wais niiring sasa öpnaataan Anutuuk maan akun kot nent sêp niwesa.

16 Ngaan pi nim inëen ru wakaimaup. Peene pöt, pöt pëen won. Pi nim éan pöl Kristook yal meneë yak inëen pëen won, nim kar panë sak wë. Ne piin lup sant yaalmë. Èn ni ne il newesak nim inëen ruupök nim éa pöl Aköpön kön wi kosang wesak wëen lup sant kësang pan elmëeim ömëëp.

17 Ni kön wiin tepër Kristoë yaat yamëngkauwaar pël wesak pöt nim neen sant yaalnëen pöl piinta elmë.

18 Pi utpet nent elnia ma omën nent nim naëaan këkain éa pöt ök neaan kangiiir nimpaat.

19 Ne Pool nemtë moresök epël retëng yeë. Onisimas pim omën nim naëaan wa pötë kangiiir nimpaan. Ni éwat wëen pötaan ngolóp nuwesak epël neniangan. Ne kaamök elniin Kristoë omën sak wëen pötaan nim naë kangiiir nampë kësang nent wia.

20 Pötaanök Aköpëen yak ne ompyaö elnäak Onisimas sant mowas. Tepër Kristook yal menak wëerek pël elnäen ya kë sumaan.

21 Ni nem këm ngönte ngaarëk ömëët pël kön wieë pep epwer retëng ë yaningk. Yaap, ne kön wiin ni il wesak munt nantta ëëmëëp.

22 Ne kön wiin Anutuuk nim kimang yamëëaut kat wiak wil neulëen nim naë waisumaap. Pötaanök Onisimas pim nim naë waisëpnaatak ne nim naë wais ömaan ur nent kopëta was.

Yoöre ërëp ngönte

23 Epapas, Yesu Kristoë ngönte ök yaataan wii kaatak moulmëen neering wë pöp pi yoöre ërëp yenia.

24 Èn Maakre Aristakasre Timasre Luk neering ya yamëngka pörö pitökta tapël yenia.

25 Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim lupmeri wiaap.

[Yok pi tapët.

Ne nim karip, Pool.]

Ipru

Yesu wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 37 pöta ök won sêen omên nampök pep epwer Ipru omên ingre mor saö naröaan retêng éa. Omên retêng éa pöp, tiar kópêl. Pi ingre morörö kööre toköröak pitêm kôn wi kosang yewesaut irikor yaalmêên kasêng mampênêak yaêên epwer retêng é mena. Pi Kristoë yaatere yapintak Mosesêet il yewas pöt pet elmêa.

Pöt epêl wia.

Kristook Anutuu songönte tekeri wes pet ira 1:1-3

Kristook enselörö il yewas 1:4-2:18

Kristook Mosesre Yosua il yewas 3:1-4:13

Kristoë kiri yaaö yaatak Mosesêet il yewas 4:14-7:28

Kristoë sulöp ngolöptak Mosesêet il yewas 8:1-9:28

Kristoë kiri éautak Mosesêet il yewas 10:1-39

Kön wi kosang yewesauta ngönte 11:1-12:29

Wa korkor ngön mêet 13:1-25

Anutuuk pim Ruupön maan pim ngönte ök niia

¹ Ngaanêër Anutu pi tektek ngön yauröen ök maan tiarim éaröen ngön ke nentere nent, kan ke naöre naö ök maö ima.

² Pêl éautak peene yangeraké omnant won wasêpna akunet temanöm yesên akun eptak pim Ruupön maan pim ngönte ök niia. Ruup Pepapök maan omnant pout ket éaup omnantê pep sêpênêak mêea.

³ Anutuu é rangiere éwaat pim naê wiaan tekeri yewas. Pi Anutuu ök panêep pim weêre kosang ngöntak omnant pout kaamök elniaan taê sak wia. Puuk wel wiak tiar kölam niwasêpênêak tiarim saunat won wes olêak, kaalak kutömweri wal êak sê Anutuu yaapkêel wel aisêak weêre kosangring wê.

Anutuu Ruupök enselörö il yewawas

⁴ Pi Anutuuk yapin kaöet mangkên enselöröaat il yewas. Tapêl pi kutömweri isak Anutuu yaapkêel wê weêre kosang wak enselörö ngep elmêak wê.

⁵ Ne tol êên pêl yeniak? Ngaan Anutuuk ngönêntak epêl mêea pöt enselöröen ök nemaan éa.

“Ni nem Ruup.

Peene ne wil nuulêak nim Pep sak wê.”

Ën epteta enselöröen nemaan éa.

“Ne pim Pep sak wêên

pi nem Ru sak ôpnaat.”

⁶ Nent pöt, Anutuuk pim Ru wetêep yangerak wes mêên waisêpênêak éa pötak epêl ök mêea.

“Ne Anutu nem ensel pourö piin yaya map.”

⁷ Nent pöt, pim enselöröen, “Pit Ruupê iri wê,” weseê pitêmêên epêl éa.

“Ne Anutu nem enselöröen maan kentöökê ök yesaurö.

Ën nem inêênöröen maan es wilêngöökê ök yesaurö.”

⁸ Ën nent pöt, Ruupêên Anutuuk epêl ök mêea.

“O Anutu, ni omp aköp akun wali om ngarangk eim omêep.

Nim omên wa ngaöök yamêên pörö wotpil wesak ngarangk yaaup.

⁹ Ni wotpil yaaütön kent yaaup, utpet yaaütön kaaö yaaup.

Pötaanök Anutu ne, nim Anutuuk ni êrêpsawi êêmêak yaö niaan êrêpsawi kaö yaêên nimotök karuröaat il yewas.”

¹⁰ Nent epêl mêea.

“Aköp ni omnant won wiaan yanger ket éan.

Nim moresring kutömwer ket éan.

¹¹ Kutömre yang pipot kö yesèn ni pöt wakaim om ömëep.

Poë koröpö sëpar yes pöl pipot ëëpnaat.

¹² Nuuk pit poë koröpö rang rë yawi pöl ëëmëet.

Pël éak ulpëenëp përéak ngakëp yamë pöl elmëëmëet.

Ën ni pöp om wakaim omëep.

Ni ulöp sak wiap nasëngan.”

¹³ Nent epël wia pöt, Anutuuk pim enselöröen nemaan, Ruupön mëëa.

“Ni wais nem yaapkëetakël wel aisëak weëre kosangring weën

omën nimëen kööre tok yaaurö nook maan nim weëre kosangöökë karök ilapnaat.”

¹⁴ Ën enselöröen tolël mëëa? Pit omën könöröa ök ëën Anutuuk pim inëën ya mëmpënëak wes yamëaurö. Pël ëën wais omën Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaarö kaamök yaalni.

2

Anutuu utpetetakaan yaniwa pöt kësangët

¹ Yaap, Anutuu Ruupök enselörö il yewas. Pötaanök tiar pim ngönte ök niaan kat yawi epët kat kolak sëp wasnganëën taë wes wak öpa.

² Anutuu ngön kosangöt enselöröen maan ök mëëa pöt yaap panëët. Omnarö ngön pöt ngaarëk naön wa yoolaan kangiiir Anutuuk utpetetakaan mowasö ima.

³ Pötaanök tiar Anutuu ngönte, Ruupë ök éa pöt, wa olëak Anutu tiar utpetetakaan kama niöpna kaö pöt kasëng mangkën tol éak kangut won ëëpën? Orööpnaat. Pim tiar utpetetakaan kama niöpna ngön pöt, Aköp Yesuuk wët réak ök aan omën kat wiauröak ngön pöt yaap pël aan kat yawi.

⁴ Pit pël yaëën Anutu pimtakta Aköp Yesuu ngönte yaap pöt tekeri wasëpënëak retëng weëre kosangring it ngolöp ke nentere nent mëneima. Pël yeem pim könöök elmëen Ngëëngk Pulöök ngön pöt kaamök éak ngönën ya mëmpënëak weëre kosang ke nentere nent omnarö nina.

Yesu pi tiar omnarö utpetetakaan kama yewauta pep saup

⁵ Yang ënëm orööpënëak Anutuuk mëëaur nem yeniak epër, Anutuuk enselörö ngarangk ëëpënëak nemaan éa.

⁶ Won. Pöta ngönte ngönëntak ngön nent epël wia.

“Anutu, ten omën pasuröaan ni oröptaan kön yaniwiin?

Ten omën pëënöröaan ni oröptaan ompyaö yaalniin?

⁷ Ni ten akun kot nent enselöröa iri önëak niulëen pitök il niwesa.

Pël ëën kaalak ënëmak ni ten wak ngaarëk isak ëwaat ë nirangian.

⁸ Pël éak ni ten omnant pout ngarangk ëënëak tenim iri niulëan.”

Yaap, Anutu pi tiar omnant pout ngarangk ëëpënëak niulëa ngönën piptak pël éa. Pötaanök kopët nent tiar ngarangk naëngan won, pout ngarangk ëëpenaat. Pël ëëpenaatak peene itaangkën tiar omnant pout ngarangk naën yeë.

⁹ Peene pöt, tiar itaangkën ngön pipët Yesuun éa. Anutuuk pi akun kot nent enselöröa iri öpënëak moulmëen pitök il mowesa. Pël ëën pi këlangön kat wiak wel wiin pim pël éa pötaan Anutuuk pi wak ngaarëk isak ëwaö ë morangia. Pim këlangön kat wiin ë morangia pöt, Anutuuk tiar omën pourö komre kolap elniak tiar kaamök elniipnaan wel wiipënëak maan pël éa.

¹⁰ Anutu pi omnant pout ket éak pötë pep sak wë. Pi omën kësang pan pim ru sak kutömweri së ëwaatak öpenëak kent kön wia. Pël éak Yesu tiar omnarö

utpetetakaan kama yewauta pep pané sêpênêak yaô maan kêlangôn kat wia. Anutu pi pël êên kâ sa.

¹¹ Yesu tiarim kôlam yaniwesaupre kôlam niwesauro, tiarim Pepap kopêtap. Pôtaanök pi tiarên, “Nem nangarö,” pël niapênêak ëö naêpan.

¹² Pi tiarên ëö naên Anutuun epël mëëa.

“Nem nangaröen nim ngönte ök memaat.
Ne ingre moröröa tekarak wê niin yaya niamaat.”

¹³ Ên nent epël.

“Ne pitring piin kön kosang wiimaat.”

Kaalak nent epël.

“Anutuu runga nena pôröaring wê.”

Yesu pi tiar kaamök elniipênêak yang koröpö wa

¹⁴ Anutuu ruurö tiar yang koröpöoring wê. Pôtaanök piita tapël ëa. Pöt pimtê weletak weleta pepap Seten won mowasêpênêak yang koröpö wa.

¹⁵ Pël êakta omên weletaan kas yaautak wii ket êak nitêên wakaimaurö wil niulêpênêak pël ëa.

¹⁶ Pim yang koröpö wa pöt, enselöro kaamök elmêepênêak naên, tiar Apramê êarö kaamök elniipênêak pël ëa.

¹⁷ Tiar pim nangarö kaamök elniipna kan muntat won. Pôtaanök tiarim ök pané sa. Pël êak Anutuun kiri yaauta wotöök sak ya ngês êên wotpil nuwasêpênêak Anutuu ëöetak ya kaö mëna. Pöt tiarim utpetat iir niolapênêak pël ëa.

¹⁸ Setenök piin morök yaalmêên kêlangôn kat wiaup yak omnaröa naë morök orö yanirêên yok pangk kaamök elniipnaap.

3

Yesuuk Moses il yewas

¹ Yesuuk kôlam niwesa nem karurö, Anutu kutömweri wêaupök ar piiring önêak yas niiaurö. Ar Yesuun kêêkê kön wieë. Pi Anutuuk wes mëên pim ngönte ök êak kiri yaauta wotöök saupê ngönte tiarök ök yaaurö.

² Anutuuk pim omnaröa naë Mosesën ya ngön maan ya pané wesak mëna pôl Yesuukta tapël ëa.

³ Kaat ök rêaupê yapintak kaata yapinte il yewas pôl Yesu Anutuu kaata pepapök Moses pim kaatak wêaup il mowesën omnaröak pim yapinte wak isak ya.

⁴ Ka epot pout ök rêaup wê. Omnant poutê pepap Anutu.

⁵ Moses pi Anutuuk ya ngön maan pim omnaröa naë inêên ya yamêngkem Anutu pim ênêmak apna pôta ngönte ök maima.

⁶ Kristo Anutuu Ruup pi Anutuuk ya ngön maan ya pané wesak yamêngkem Anutuu omnarö ngarangk elnieim wê. Anutuu omên pôrö tiar tapörö. Pöt pas won. Tiar kön kosang wieë pim yaô niia pôtön kor ôpena pôt pim omnarö pël apenaat.

Israel omnarö lup kosang êak Anutuu ngönte wa olêa

⁷ Pôtaanök Ngêêngk Pulöök ngön epël ëa pôt tiarimêên yes.

“Ar peene Anutuu ngönte kat yawi eptak

⁸ Israel omnaröa Anutu kasêng menak lup kosang ëa pôl êêngan.

Pit yang mopöök ima akun pôtak pim ngönte wa olêak ökre was elmêëima.

⁹ Arim êarö pôrek krismaki 40 pôtê öngpök nem ya kosang mëneima pôtön iteneêak

köntak utpet elnê ökre was elnêëimaut.

- 10 Pël eën ne omën pöröen ya sangën eën epël äaut.
 'Pitëm könöt nem pet yaalmëa pöl nawiin sa rëak yesaurö.
 Pit nem yaautön ewat sêpnaaten kaaö yaaurö.'
 11 Pöten kölöp elmëak ngön kosang wesak epël äaut.
 'Pit nem kaare yang kësyaurek newaispan pan.' "

Israel omnaröa Anutuu ngönte wa olëa pöl eëngan

- 12 Karurö, arim naëaan namp lupmeri kön utpetat wieë kön wi kosang newasën ëak Anutu wëwëap kasëng mengkanëën ngarangk këëkë ëeim ön.
 13 Pël ëak arim naëaan namp utpetatë moröktak elniin lup pu wariinganëën kët ël epotë neneren wa korkor ngön maim ön. Pël ëak ar neneren ngön ëak kat yawiem pöt, "Ngönëntak, 'Peene,' pël ëa pöl peene taptakëer ngön ngaarëk ömaat," pël kön wieë ngaarëk weim ön.
 14 Tiarim wet rëak Kristoon kön wi kosang wesan pöl taë wes wak yesem weletak orööpena pötaan Kristooring lup kopëtëmer sak wë.
 15 Pöta ngönte ngönëntak epël ëa.
 "Ar peene Anutuu ngönte kat wiak pöt
 Israel omnaröa pi kasëng mena pöl lup kosang eëngan."
 16 Pöt talöröak Anutuu ngönte kat wiak kasëng mena? Pöt maim naröak naën, Israel omën Mosesök Isëp yangerakaan mësak waisa tapöröak äaut.
 17 Ma talöröaan Anutuuk krismaki 40 pötë öngpök ya sangën elmë ima? Pörö utpetat ë yesem yang mopöök wel wi won sa.
 18 Ma talöröaan pi kölöp elmëak ngön kosang wesak, "Pit nem kaare yang kësyaurek newaispan," pël ëa? Pöt pim ngönte wa olaima pöröaan ëa.
 19 Tiar pöten ityaangk. Pit Anutuun kön wi kosang newasën äautaan pim kaare yang kësyaurek neilaan ëa.

4

Kësya kaare yangerak orööpenëak niiaut

- 1 Anutuuk pim kësya kaare yangerak sësöpënëak kup niwia. Pötaanök arim naëaan namp utpet ëak neilaan eënganëën ya ngës kön wiipa.
 2 Pitëm ngaan ngön ompyaut kat wia pöl tiarta äaut. Pit ngön pöt kat pëen wiak taë wa naön ëa pötaan pötak kaamök naalmëën ëa.
 3 Ën tiar ngön pöt taë wak wë eporö kësya kaare yangerak sësöpënarö. Anutu pi kaare yang pören epël mëëa.
 "Ne kölöp elmëak ngön kosang wesak epël äaut.
 'Pit nem kaare yang kësyaurek newaispan pan.' "
 Yaap, pim yanger ket ëa pötak kësya kaare yang pöreta kopëta wesaupök kölöp ngön pöt mëëa.
 4 Anutuu omnant ket ëa pötak ngönëntak kët 7 pöta ngönte epël ëa.
 "Anutu pi kët 6 pötë ya mëneim pet irak 7 pötak kësya."
 5 Pöta ngön nent kaalak epël ëa.
 "Pit nem kësya kaare yangerak newaispan pan."
 6 Omën ngaan ngön ompyaut kat wia pörö ngön pöt wa olëa pötaan Anutuu kësya kaare yangerak neilaan ëa. Peene pöt, narö kat wiak taë wasëpna pöt pörök ilapnaat.
 7 Omën ngaan wakaima pörö neilaan äautak Anutuuk tiar pim kësya kaare yangerak ilapënëak kaalak akun munt nent niwia. Akun pöt peene. Pël eën akun wali won sëen ënëmak ngön nem kön ngolöp wes ninañ pöt Anutuuk maan Tewitök epël retëng ëa.
 "Ar peene Anutuu ngönte kat yawi eptak lup kosang eëngan."

8 Yosuaak Israel omnarö mäsak Anutuuk kë yesa kaare yangerak sê oröanëen ënëmak Anutuuk akun munt nentakëen naën ëan tapön.

9 Pötaanök tiar ëwat wë. Kë yesa kaare yang Anutuuk kup niwia pör om wia. Pim kêt 7 pötak kë sa pöl pim omnarö tiar pim naë sê kë sëpenaat.

10 Omën pim kë yesa kaare yangerak sê oröopena pörö Anutu pim ya mën pet irak kë sa pöl ëëpenaarö.

11 Pötaanök tiar kë yesa kaare yang pörök sê öpenaan weë ngentiipa. Omën ngaanöröa ëa pöl Anutuuk ngön wa olëak kan kourak sê kö senganëen.

12 Anutuuk ngönte wëwëetaringët, omnaröa naë weëre kosang yaaut. Pöt öp nga panëëweri ök, öp newer nalaan nal poutë ngaö wë pöwerta il wesak nga panëëwer. Pöwerök omnaröa kos yasinre ilëenötta yail pöl omnaröa könöpre lupmer kom yaë. Pël yeem omnaröa kön yawiaare kent yaaö pötë songönöt war yewas.

13 Anutuuk ëöetak omën nent ëlëep wi naön. Omën ket ëa pout pi tekeri wasën pim ëöetak yoolök wiaan itena. Omnant pout itenak ëwat wëaup pi tiarim yaaut kom ëak kangut nimpnaap.

Yesu pi tiarim kiri yaauta wotöököp

14 Yesu, Anutuuk Ruup, kiri yaauta wotöököp, pi kaö panë sak kutömweri sê tiarimëen Anutuun kimang maim wë. Pötaanök kön wi kosang yewesaut, tiarim pël yak pöt, taë wak öpa.

15 Kiri yaauta wotöököp Anutuuk naë tiarimëen kiri ëeim wëaup, pi tiar wiapre kor yaëen ya ngës yaalniaup. Morök ke nentere nent tiarim naë yaarö pöt pim naëëta oröaap wiap sak utpet naën ëa. Pël ëa pötaanök pangk kaamök yaalniaup.

16 Pël yaalni pötaanök tiar kas köpël Anutu komre kolap yaalniaup pim naë oröeim öpa. Pël ëen könöm nentere nent orö yanirëen puuk ya ngës elniak pim komre kolaptak kaamök elniipnaat.

5

Kiri yaauta wotöököp Yesu pi utpetetakaan pangk kama niöpnaap

1 Yuta omnaröa kiri yaauta wotöököp moulmëepënëak yaaö pöt pi omnaröaan Anutuuk inëen elmëepënëak omnaröa naëaan ilak yemoulmë. Pël ëen Anutuuk omnaröa utpetat won wes moolapënëak omnant menak animaurö kiri ar ë yemangk.

2 Kiri yaauta wotöököp pi yang omnamp, wiapöp. Pötaanök Anutuuk yaautön köpël ëere kanöön irikor ë pël yaauroen wiap yaalmëaup.

3 Pim wiap yaautaan Anutuuk pi omnaröa utpetatëen kiri ar yeem pimtëenta tapël ëëpënëak mëëa.

4 Kiri yaauta wotöököpë ya pöt kaöet. Pötaanök omën namp pimtë könöök ya pöt nampan. Won, Anutuuk Eronë elmëa pöl ya pöt mangkën yamëngk.

5 Kristo piita tapël pimtën wak isak, “Ne kiri yaauta wotöököpë yaat yok pangk mëmpaat,” pël weseë namëngkën ëa. Anutuuk ya pöt menak epël ök mëëa.

“Ni nem Ruup.

Peene nook wil nuulëak nim Pep sak wë.”

6 Ën ngönëntak nent epël ëa.

“Ngaan Melkiseteë kiri eima pöl ni pim urtak wë eim ömëëp.”

7 Ngaan Yesu yangerak wakaima pötak pi ingre ya ilak aimeë kimang ngöntak Anutuun ök maima. Pi Anutuuk yok pangk weletakaan kama

öpenëak kön wiin Anutuuk pim ikanöök wë pim ngönte ngaarëk wa pötaan kat wiak kaamök elmëeima.

⁸ Yaap, pi Anutuu ru panëepök pas këlangön ya mënak pim ngönte ngaarëk yewem ngön ngaarëk yewauta songönte ëwat panë sa.

⁹ Pël ëen pim Pepapë ngönte ngaarëk yewa pöt kaö sak kosang sëen pi omën pim ngönte ngaarëk yeö pörö utpetetakaan kama wëen wëwë kosangtak öpna pöta pep sa.

¹⁰ Pël ëen Anutuuk Yesu pi tapöpök Melkisetë pim kiri eima pöl pim urtak wë kiri yaauta wotöök öpenëak mëëa.

Öngaaröa ök ëëngan

¹¹ Melkisetë pim ngön pöt, selap wiaap ök niamaatep ar kat wiak kön tektek nasëngan. Pötaanök war wesak niamaatak tenim naë ya kaö wia.

¹² Ar akun wali ngönën kat wi waisauröak muntarö rë moulön pangk ëëpnaatep om köpël wëen naröak rë nuulöpna pöta ök yeë. Pël ëen ke pilörö ar ngönën wet rëak kat wiaut kaalak ök niama yangap yeë. Ar kë kosang yenauröa ök won, kapa pëen yenauröa ök wë. Pötaan ngönën öngpököt pangk kat nawiingan, yoolököt pëen kat wiinëët.

¹³ Kapa yena pöröen öngaarö pël mepenaat. Pöta ök omën pörö pit öngaaröa ök könöt weë nasënörö. Pötaanök wotpil yaauta ngönte kat wi naskolpan.

¹⁴ Ën kë kosang yena pöröen kaöarö pël mepenaat. Pöta ök omën könöt weë saurö pitëm könöök omnant kom yaauröak omën ompyaöre utpetat pangk kom ëëpnaat.

6

Kön wi kosang yewesaut taë wak öpa

¹ Nem pël niak pötaan Kristoë ngönën wet rëak kat yawi pöt ëwat sa pet irak yal menak ngönënëen kaö sak öpa. Tiarim ka möör wapët wesirën taë äaan kaalak tiak rangk newesirën ë yeë pöl omnant kë wonöt kasëng menak Anutuun kön wi kosang yewesa wet rëak kat yawi pöt rangk naën ëëpnaat.

² Pöt epot. Ngönën i mëëre Ngëëngk Pulö öpenëak mores kepönöök yawia, weletakaan wal ëëpnaare Anutuuk akun kaöaöök kom ëak ngön ë pet irëpna ngön wet rëak kat yawi pöt kaalak kat nawiingan.

³ Anutu kat wiin pangk ëëpën pöt ngönën wet rëak kat yawi pöt ëwat sa pet irak ngönënëen kaö sak öpa.

⁴ Omën Anutu kasëng mena pörö kaalak lup kaip tiak pim naë rë noolapan. Pit ngönëntak pitëm lupöt ëwa elmëen kutömweriaan Anutuuk omën ompyaut wes mëen wak Ngëëngk Pulööring wakaima.

⁵ Pit Anutuu ngönte ök ëen ompyaö ëen omën weëre kosang akun kaöaöök mëmpnaata lup nant itena.

⁶ Omën ke pilörö pit Anutu sasa kasëng mena. Pël ëa pötak pitëm könötök Anutuu Ruup kaalak këra yetaprak möa. Pël yaëen omnarö itenak piin ökre was mëëa. Pël ëa pötaanök omnaröak maan pit kaalak lup kaip tiak Anutuu naë rë noolapan.

⁷ Omën ke pilöröaan ngön nokoliit niamaan. Yang nerak kopi rangkrangk peleim wëen yangera öngpök sëen omnant oröak kaö sëen këët oröön omën ya yangëntaurö yeö. Pipët, Anutuuk yanger welaköt elmëen këët yaarö.

⁸ Ën nön pëen orööpna pöt kë won ëen yanger utpet pël yewas. Yang utpet pör Anutuuk kaaö elmëen ënëmak es kotak won sëpnaar. Omën utpet yaaö ke pilörö Anutuuk tapël elmëëpnaat.

⁹ Nem kar panëerö, yaap, ten ngön könömöt niaut yak arën kön kosang wiin yok pangk Anutu kasëng nemangkan pël yaë. Ten arën kön kosang wiin ar ompyaö yaëen Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat pël yaë.

¹⁰ Anutu pi korar naën yaaup. Ar pimëen yak pim omnarö itenak kaamök elmëak lup sant elmëeimauroak om ëeim wë pöten tol ëak kat nikolöpën? Pël naëpan.

¹¹ Tenim kentöök arim neenemëen weë yengenti pöl om ëeim wëen akun pet irëpënëak kön yawi. Pël ëen arimëen kutömweriaan mor kol kosangöt wiak kor wë pöt önëet.

¹² Ten ar wisën ëënëëten kaaö. Tenim kentöök ar omën Anutuun kön wi kosang wesak weëre kosangring wë pim kup mowia pötë pep sa pöröa ök ëënëak kön yawi.

Anutu pim kup niwia pöt këet

¹³ Apram ke pilëpön Anutuuk ngön kup mowiak omën kaö talëpë yapintak kosang wasëpënëak ap wasën pim ököp won ëen pimtë yapintak kosang wesa.

¹⁴ Pël ëak piin ëpël ök mëëa. “Yaap pan, ne welaköt kësang pan elniin nim ruure ëarö selap pan oröak ulöl sëpnaat.”

¹⁵ Pël maan Apram pi yaap wesak kaaö köpël kor wakaimeë Anutuu kup mowia pöta këet wa.

¹⁶ Tiar omnaröa ngön ë kosang yewesaut epël wia. Omën namp pim ngönte kosang wasëpënëak kaö nampë yapintak kosang wasëpnaat. Pël ëen omnarö pim ngönte wa ngep elmëëpënëak kön wiin kaöapë yapintakël kosang wesa pöten kat wiak yaap wesak sëp wasëpnaat.

¹⁷ Anutu pi kup niwia pöt sëp wesak maimet naëpan këet öpenaarö tiar war wes ningkën ewat sëpenëak kent kön wia. Pötaanök pim kup niwia pöt pimtë yapintakël kosang wesa.

¹⁸ Anutuu kup niwiak pim yapintakël ngön ë kosang wesa pöt pangk kö sëen kaar naëpan. Pël wia pötaanök, tiar pim kol uröök ilëak wëen ngarangk elniin pim kup niwia pöta këet öpenëak taë wak kor eim wë.

¹⁹ Anutuu kup niwia pöta këe tiarim öpenëak kön kosang wiak kor wë pötak tiarim wëwëat taë yanuwas. Pöt wiapre kor wonte, ngëengk tupta poë koröp ngeröök utaukë kasngaëël, Anutuu naë, wia. Pötaanök taë yanuwas.

²⁰ Ngeröök pö tiarim wotöököp, Yesu, puuk tiar kaamök elniipënëak wotöök rëak keli olëak ilëa. Pi Melkisetë pim ök kiri yaauta wotöök sak pël ëeim kosang öpnaapök pël ëa.

7

Melkisetë songönte

¹ Melkisetë pöp, pi Salem kakë omp aköp, Anutu kaö panëep pimëen kiri ëeimaup. Pi tapöpök Apram nga së yang omp ak naröere pitëm omnarö mënak yewaisën kamtaöök koirak welaköt elmëaup.

² Pël ëen Apramök pim omnant wa pöt kom ëak lup 10 pötëaan kopët nent pi menaup. Pim yapin Melkisetë pöt, tiarim ngöntak wotpil yaaö omp aköp pël apenaat. Ën Salem omp aköp pöteta, mayaap omp aköp pël apenaat.

³ Melkisetë pim ëlre pepere ëaröa songönte ngönëntak war wesak naën ëa. Ën pim wilaare wel wiauteta naën. Pël ëaap tiarök piin Anutuu Ruupë ök kiri yaatak wakaim öpnaap pël wasëpenaat.

⁴ Ar Melkisetë pi kaö panëep pöt kön wieë. Pöt tiarim ë kaöap Apram pi nga së yang omp akörö mënak uröm wa pöt kom ëak lup 10 pötëaan kopët nent pi mena. Pötaan pi kaö panë sak Apram il yewas pël kön wieë.

⁵ Ën Liwai pim ruure ë kiri yaat yamëngk pörö Yuta omën pitëm karuröak omnant pout kom ëak lup 10 pötëaan kopët nent mampënëak Mosesë ngön kosangtak ök ya. Liwai omën pöröa karurö pitta Apramë ruure ëarö. Pël yaëetak kiri yaauröak pitëm karuröa naëaan omnant öpënëak Mosesök ëa.

⁶ Pël ëaap Melkisetë pöp Liwai pim kurmentëkaanëp won, maimap, Apram pim omnant kom ëak lup 10 pötëaan kopët nent mangkën welaköt elmëa. Apram Anutuu wet réak kup mowia pöp Melkisetëek welaköt elmëa.

⁷ Yaap, tiar ëwat panë wë. Tiar omnarö welaköt yaalni pöpökëer kaöap. Ën yeö pöp kotup. Pötaanök Melkisetë welaköt elmëa pöp kaöap, ën Apram wa pöp kotup.

⁸ Liwai pim kurtakaan kiri yaaö lup 10 pötëaan kopët nent yewauröak kö seimauro. Ën Melkisetë lup 10 pötëaan kopët nent wa pöp wëwëetaringëp ngönëntak pël ya.

⁹ Liwai pöpön tiar yok epël apenaat. “Apramë lup 10 pötëaan kopët nent wak Melkisetë mena pötak Liwai pöpta piarip pouwaar ëa,” pël apenaat.

¹⁰ Pöt Liwai naaröön wiaan pim ë pepap Apram Melkisetëek kamtaöök koirak welaköt elmëa pötak Apramök pim omnant kom ëak lup 10 pötëaan kopët nent mena. Pötaanök Liwai piita pim ë pepap Apramring pël ëa. Pël ëa pötak Apramre Liwaire pim kurtakaanörö Melkisetëek il yewas pöt pet yaë.

Kiri yaaö ngaanöröa urtak ngolöpöp oröa

¹¹ Ngaan Liwai pim kurtakaanöröak ngës réak kiri yaat mëna pötak Anutuuk Mosesën ngön kosangöt ök maan Yuta omnarö nina. Liwai pim kurtakaanöröak omnarö pangk wotpil yewasanëën kiri yaaö muntap naaröön ëan tapön. Pit wotpil newasën ëa. Pötaanök kiri yaaö ngolöp oröa pöp, Liwai pim kurtakaanëp Eron pim ök won, Melkisetëë ököp.

¹² Anutuuk kur nementëkaan kiri yaaö ngaanörö wa moolëak kur muntementëkaan omën ngolöpöp moulmëepënëak pöt pitëm ngön kosang ngaanötta wa moolëak ngön kosang ngolöpöt wiipna pöt pangk ëëpnaat.

¹³ Omën orööpënëak Anutuuk ök yenia Yesu pöp Liwai pim kurmentëkaan won. Yesu pim kurmentëkaanörö kiri naën yaaurö.

¹⁴ Tiar ëwat wë. Tiarim Aköp pi Yutaë kurtakaan oröaup. Omën kur pötakaanöröak kiri yaaö ya pöt mëmpënëak Moses pi nemaan ëa.

Yesu pi Melkisetëë ök kiri yaaup

¹⁵ Kiri yaaö ngolöpöp Yesu, Melkisetëë ököp, pim oröa pötak ngön kosang ngolöpötta oröa pöt tekeri yewas.

¹⁶ Yesu pi kiri yaauröa kurmentëkaan ngön kosangtak ëa pöl won. Kan maimetakël kiri yaaö saup. Pi wëwë kosangtaring wë pöta weëre kosangöökël kiri yaaö sak wëaup wë.

¹⁷ Piin Anutuuk ngönëntak war wesak epël ëaup. “Ngaan Melkisetëë kiri eima pöl ni pim urtak wë eim ömëëp.”

¹⁸ Ngön kosang ngaan kiri yaaurö Liwai pim kurmentëkaan orööpënëak ëa pöt weëre kosang kaamök naalniin ëa. Pötaanök Anutuuk kama wa moolëa.

¹⁹ Mosesë ngön kosangtak omnant ompyaö wes pet nairën ëa. Peene pöt, Anutuuk kan ngolöp ompyaö naö ngës yaniwi. Pö ompyaö panëö ngön kosang ngaanöt il yewas. Kan ngolöp pöök pangk Anutuu naë sepënaat.

²⁰ Anutu pi om pas Yesuun kiri ëëpënëak yaö nemaan. Pimëën wesak ngön ë kosang wesa pötaanök mëëa. Omnaröa ngaan omën narö kiri ya mëmpënëak moulmëeima akun pötë ngön ë kosang yewesa pöt won, köntak moulmëeima.

²¹ Yesuun pöt, Anutuuk ngön epël ë kosang wesa. “Aköp pi ngön ë kosang wesak epël niak kaalak muntet naëpan.

'Nuuk kiri eim kosang ömëep.' "

²² Anutu pi kiri yaaö ngaanöröaan ngön ë kosang newasën ëautak Yesuun pël ëautaan sulöp ngolöp Yesuuk yanité epët ompyaö panëet ngaanöt il yewas pöt kön wiaapenaat.

²³ Kiri yaaö ngaan pörö wel wiin pöp urtak pël ë waiseima pötaanök selap.

²⁴ Yesu pöp wëwë kosangtaring wë. Pötaanök pim kiri yaaö ya pöt om kosang wiaapnaat.

²⁵ Pi wëwë kosang wëaupök omën piin kön wi kosang wesak Anutu temanöm yewas pörö kaamök elmëepënëak Anutuun kimang maim wë. Pötaanök pi omën pörö akun poutë utpetetakaan kama weim öpnaap.

Yesu tiarim kiri yaauta wotöököpök pangk kaamök elniipnaap

²⁶ Kiri yaauta wotöök ke pipël pipop tiar pangk kaamök elniipnaap. Pi wot-pilëp, utpetere saun nent wi naönöp, kölam pëenëp, Anutuuk saun omnaröa naëaan wak kutömweri kaö wes ulmëaup.

²⁷ Yuta omën kiri yaauta wotöök pörö kët ël epotë wet rëak pitëmtë saunatëen kiri ar ëakök omnaröaan ënëm yaaurö. Ën Yesu pöt, pitëm yaaö pöl naën. Akun kopëtet pimtë wëwëet Anutuun pëel elmëak tiarimëen kiri ëen pet ira.

²⁸ Yaap, Mosesë ngön kosang wet rëak oröa pötak omën weëre kosang wonöröak kiri yaauta wotöök öpënëak mëëa. Pël ëautak Anutuu ngön ë kosang wesa ënëm oröa eptak pim Ruupëen yaö yaë. Pël ëen Ru pöp Anutuuk omnant pout pangk elmëak moulmëen kosang wë.

8

Yesu pi kutömweri ngönën tup këetak kiri eim wë

¹ Ngön pipotë kepönte epël. Tiarimëen kiri yaauta wotöök sak wë pöp pi o kutömweri së kaö sak Anutuu yaapkëetakël wel aisëak weëre kosangring wë.

² Pi kutömweri së kiri yaaö wotöök yaat Anutuu tupta kakaati ngëengk panëetak mëneim wë. Tup pöt, ngönën tup këet omnaröak ök neraan, Aköp pimtok ök rëaut.

³ Yang omën kiri yaauta wotöökörö Anutuun kiri wiire ar ë pël ëëpënëak moulmëen wë. Pötaanök tiarimëen kiri yaauta wotöök sak wë pöpta tapël kiri ëëpna pöt pangk ëëpnaat.

⁴ Yang eprek Yuta omnaröa ngön kosangötë wia pöl Anutuun kiri ar yaaöre omën ke nentere nent yawiaurö wë. Pötaanök pi yangerak om wë talte kiri yaaö yaat namëngkën ëëpën.

⁵ Yuta omnaröa kiri yaaurö pit ngönën tup ökre wastak yaë. Kë pöt kutömweri wia. Yangerak omnaröa yaë pöt Moses pim ëa pöl ökre was yaë. Kë pöt kutömweri wia. Pi poë koröpötök ngönën tupët ök rapënëak yaëen Anutuuk epël mëëa. "Kat wi. Rosiraöök könte pet elnian pöl omnant pout ëëm."

⁶ Peene pöt, sulöp ngolöp Yesuu tiarimëen nitëa pötak ngaante il yewas. Tapël Yesuu tiar kaamök elniipna ya pötak Liwai omën kiri yaauröa yaat il yewas. Sulöp ngolöptak ngaante il yewas pöta songönte epël. Anutuu peene kup niwia pötak ngaan Mosesën kup mowia pöt il yewas. Pötaanök sulöp ngolöp kup niwia pöta taë yewas pötak ngaante il yewas.

Sulöp ngolöptak ngaante il yewas

⁷ Sulöp ngaante mos naën ëanëen Anutu pi ngolöpët orööpënëak naën ëan tapön.

⁸ Anutu pi pim omnaröen kön wiin pangk naën ëen epël mëëa.

“Wë akun nentak Israel omnaröere Yuta omnaröaan sulöp ngolöp nent war wasumaat,

Aköpök pël ya.

⁹ Ngaan pitëm ëarö Isëp yangerakaan mësak yewaisem pitring sulöp tëaut pöta ök won.

Pit pöta öngpök wë ënëm naën yaëën ne kasëng menaut,

Aköpök pël ya.

¹⁰ Ën ënëmak Israel omnaröaring sulöp tëëma pöt epël.

Nem kosang wesaut pitëm könötë mowiak lupötë retëng ëën wiaapnaat.

Pël elmëak ne pitëm Anutu pël sak wëën pit nem omën sak öpnaat.

¹¹ Akun pötak omën isaare irëa pourö neen ëwat sa pet irëpnaat.

Pötaanök omën pourö nener rë moulööre nampök karipön, ‘Aë, ni Aköpë songönte ëwat së,’ pël nemapan.

¹² Pitëm nem ngön wa olëa pöt ent ë olamaap.

Pël ëak pitëm utpetatön kön wi naön ëëmaap.

Aköpök pël ya.”

¹³ Anutu pim sulöp Yesuring oröa pöten, “Ngolöpët,” pël ya pötak ngaante sëpar sa pöt pet yaë. Pël naën ëanëën ngolöpët war newasën ëan tapön. Sulöp ngaan pöt omën nantë wak wëën sëpar yes pöl ëak won sa.

9

Kiri yaaö wotöök ngaanörö animauröa iitak kiri ëeima

¹ Sulöp ngaantak Anutuun yaya mapna wetete ngönre yangerakë ngönën tupët wiakaima.

² Ngönën tup pöt poë koröpötök epël wesak ök rëa. Ka pöt, ngeröök wiak nentepar wesak tomökëeta yapinte ngëëngk kaat pël yema. Pötak ur ket ëautak es rampewesring kaömp peret Anutuun yaö ëaut yawia.

³ Pël ëak poë koröpöök ngeröök utak kakaati panëeta yapinte ngëëngk panë kaat pël yema.

⁴ Pötak kiri yaaö ur koolötök ompyaö panë wesak ket ëa pöt wieëa. Kiri yaaö ur pötak Anutuun es koolöp wes mëëpënëak köp nga kampöt kiri ar ëeima. Pël ëak ka pötak Mosesë ngön kosangta umkek kool wa mëa pöteta wieëa. Umkek pöta öngpök kap koolötring ket ëa nent wiaan pötak kaömp mana pöt wesireëa. Pël ëën umkek tapta öngpök Eronë sungkör amail ëa pööring kël welung ngön kosangöt retëng ilaut wieëa.

⁵ Umkek pöta rangk pöt, ensel Anutuun ëwaööring naarë kõnaar ket ëën pöaarë wereweriarök umkek pöta ur Anutuun omnaröa saunat won yewesa pöt akaak ë ulmëëa. Pötë ngön pöt, tol ëak pout ök aan pangk ëëpën?

⁶ Pit pël ë ulmëak wë kët ël epotë kiri yaaurö pit ngönën tup poë koröpötök ök rëa pöta ka tomökëetak pitëm yaat mëmpö ilëak oröeim wakaim yeëa.

⁷ Ën ka pöta kakaati panëetak pöt, kiri yaaö wotöököp pimtökëer krismaki nenta öngpök akun kopët nent sa yeëa. Pöt pas nasën, animaö iit Anutuun kiri ëëpënëak wak yesa. Pël ëak së wet rëak pimtë utpetatëën kiri ëäkök omën pouröa kön nawiin wë utpet yaautëën kiri ë yeëa.

⁸ Omën pöta songönte Ngëëngk Pulöök epël pet yaalni. Kaata ka tomökë pöt, poë koröpö utaan ngëëngk panë tuptak ilapena kanö naaröön yaë.

⁹ Poë koröp ka pöt, peene yangerak wë epta ököt. Pötak, omnant Anutuun kiri wiire ar ë pël yaaö pötak omën Anutuun yaya yamëëauröa lupöt wotpil nemowaspan.

¹⁰ Pipët, iire kaömpre ngönëneën koröp iirö pël yaaut. Koröpöökë yaaö pipot, Anutuuk omnant pout ngolöp wasën këët naaröön wiaan wiakaima.

Kristoë iitak kiri ëa

11 Kristo pi omën këet oröak wia pöta kiri yaaö wotöök sak wë. Pël ëak poë koröp ka yangerak wia pötak won, kë panë omnaröak ök neraante kutömweri wia pötak ilëak ya yamëngk.

12 Pim ngëëngk panë ka pötak ilëa pötak memeere purmakaö iitaring won, akun kopët nentak pimtë iitaring ilaan pet ira. Pël ëak Anutuun kiri yeem tiar utpetetakaan ent ë niulëa. Pöt kosang wiaapnaat.

13 Memeere purmakaö i pötre purmakaö ruupë es kosöt omën utpet ëak ngönëñëen pangk naën yaauroa rangk lë mëak Mosesë ngön kosangtak kaalak ngönëñëen ëëpënëak kölam moweseima.

14 Pël ëeimauroak Kristoë i weë panëetak pötë yaaut il yewas. Anutuu Pul kosang wakaim öpna pöök Kristo kaamök elmëen saun won wë pim iitere koröpö Anutu kiri mena. Pël ëa pötaanök Anutu wëwëapë inëen ëëpenaan pim iitak yok pangk tiarim lupöt iirak kölam niwesak mos yaaut wa moolapnaat.

Kristoë iitak sulöp ngolöpët taë wesa

15 Taptaanök Kristo pi wel wiin pötak tiar sulöp ngaantakël wë saun ëeiman pötakaan ent ë yanulë. Pël yaë pötaanök Anutuuk pimëen yaö sauro pim wëwë kosangta mor kol kup niwia pöt öpenëak Kristo sulöp ngolöpta songön sak wë.

16 Mor kolut yewauta songönte epël wia. Pepap wel wiinak pangk ruup röak ëëpenaat.

17 Öp wëen mor koltaan ngön ëa pöt kosang nasëpan. Wel wiipna pötakëer ngön pöt kosang sëen këet orööpnaat.

18 Sulöp ngaan pöt tapël wia. Animaup öp wëanëen ngönöt kosang nasën ëan tapön. Möön wel wiak iit lë olëa pötakëer ngönöt kosang seima.

19 Moses pi ngön kosang pout omnaröen ök më pet irak memeere purmakaö ruurö moak iit wak i yaaptaring irikor ëa. Pël ëak këra isop mormorök pol sëpsëp ëp köp möaut wa téak i pötë wariak ngön kosangötë pepatëere omën pouröa rangk ke möeima.

20 Pël yeem epël ök mëëa. "I eptak sulöp Anutuuk ar ngar önëak ngön ë kosang wes nina pöt taë yewas."

21 Pël ëak poë koröp ngönën tupëtere kiri yawia kelönre omnant poutë i pöt ke möeima.

22 Yaap, ngön kosangötë ëa pöl omnant pout animaö iitak ke möön kölam sëpnaat. Ën animaö iit lë noolaan ëëpna pöt Anutuuk pangk utpetat ent ë nanuulaan ëëpnaat.

Kristook tiarimëen kiri ëa

23 Kutömweri omën këet wia pöta ökre wasut i pasutök iirak kölam wasëpënëak Mosesën mëëa. Ën këet kutömweri wia pötëen Kristo pimtök kiri ëa. Pim kiri ëa pöt kaö panëet yangerakëet il yewas.

24 Pöt epël. Kristo pi ngönën tup omën moresök ök rëa këeta ökre was pötak neilaan ëa. Pi kutömweri öngpök ilëa. Pël ëak pörek Anutuu ëöetak wë tiarimëen kimang maim wë.

25 Kiri yaaö wotöök ngaanörö pit yaap krismaki poutë ngëëngk panë kaatak yeila. Pöt, pitëmtë iitaring won, i pasut wak kakaati sa yaë. Ën Kristo pi pim iitere koröpö rangkrangk kiri eim öpënëak neilaan.

26 Kristo pi pöröa ök talte yangera oröaurek ngentiak akun selap wel wi waisëpën. Pi pël naën om wë akun pet irëpnaat temanöm yesën tiarimëen pimënt kara ëen utpetat ent ëëpënëak akun kopëtet tekeri oröa.

27 Anutuuk omën pourö akun kopëtet wel wiipënëak niiaurö. Pël ëak pöta rangk pim naë ngön yaatak orööpënëak niia.

28 Tapël Kristo piita akun kopëtet omën selap tiarim saunat pim rangk isën pimënt kiri êak wel wia. Pël êaupök omën piin kor eim wë pörö tiarim utpetat kaalak ent êëpënëak won, pimëen kama niöpënëak akun nentepar pöt orööpnaap.

10

Mosesë ngön kosangtak kiri êeima pötök saunat won newasën ëa

1 Mosesë ngön kosangtak omnant êëpënëak ëa pipot om omën këet Anutu pim Kristoë oröautak ngës réak orööpënëak kön wiauta kön pëenöt yaarö, kë panëet won. Pötaanök kiri yaaö wotöökörö pit ngön kosangöt ngaarëk wak krismaki poutë kiri rangkrangk yaëen omën pörek Anutuu naë yesauröa lupöt wotpil nemowasën yaë.

2 Pël êanëen kiri yaaüt won san tapön. Pörek Anutuun yaya yamëëaurö saun won wasën lup kölam sa talte pitëm utpetatön kön selap naën êëpën.

3 Pël êaap kiri yaaö pöt krismaki poutë yaaröön pitëm saunatön kön yawi.

4 Pöt epël. Purmakaöre memeerö möak iit il yoola pötak pangk utpetat won nasëpan.

5 Pötaanök Kristo pi yangerak orööpënëak yeem Anutuun epël mëea. “Ni animaurö kiri ar ëere omnant wi pël yaaüten kaaö yaaup.

Pël yaaupök nim ngönte ngaarëk ömëak möönre koröpö war wes yenangkën.

6 Animaö ulpëen kiri ar yaaöre utpetatëen kiri yaaö pöt elniipnaaten ya kë nasën yaaup.

7 Pël mëak ne kaalak epël mëëaut.

‘Anutu, ngönëntak nemëen ngön ëa pöl, nim ngönte ngaarek ömëak yaarö.’”

8 Pi wet réak epël mëea. “Ni animaurö kiri ar ëere omnant wi pël yaaüten kaaö yaaup, ma animaö ulpëen kiri ar yaaöre utpetatëen kiri yaaö pöt elniipnaaten ya kë nasën yaaup,” pël mëea. Omnaröa kiri wiire ar ë pël yaaö pöt ngön kosangta wieëaul yaaütak pi pël ök mëea.

9 Pël êak yal menak nent epël mëea. “Ne nim ngönte ngaarëk ömëak yaarö.” Pi pël mëëë kiri yaaö ngaanöt won wes yemoolëem Anutuu ngönte ngaarëk öpena ngölöp pöt ulmëa.

10 Pötaanök Yesu Kristo pim Anutuu ngönte ngaarëk wak akun kopëtet pim iitere koröpö tiarim utpetatëen kiri ëautaan Anutuuk kölam niwasën wë. Pötak kosang wiaapnaat.

Kristo kiri elniin pangkyäë

11 Kiri yaaö ngaanörö kët ël epotë kiri ar ëeim wëëp pötak ketre saunat yok pangk won newaspan.

12 Kristo pi pöt, akun kopëtet pim iitere koröpö tiarim utpetatëen kiri kosang wiaapnaat ëa. Pël êak kutömweri së Anutuu yaapkeël wel aisëak wë.

13 Pël ëëë Anutuuk omën pimëen kööre tok yaaurö wa pim iri moul-mëëpnaaten kor wë.

14 Pi akun kopëtet pim iitere koröpö kiri ëen pötak omën utpetat won wesak kölam wesa pörö wotpil niwesa. Pöt kosang wiaapnaat.

15 Ngön pöt yaap wasëpenëak Ngëengk Pulöökta ngönëntak epël ök yenia.

16 “Aköpök epël ya.

Akun ënëm orööpna pötak pitring sulöp tëëma pöt epël.

Nem kosang wesaut pitëm lupötë mowiak könötë retëng ëen wiaapnaat.”

17 Kaalak yal menak epël ya.

“Ne pitëm saunatre utpetatön kön wi naön ëëmaap.”

18 Anutuuk tiarim utpetat won wes pet ira pötaan kiri yaaurök kaalak kiri eëpna pöt pangk naëpan.

Kön wi kosang panë wesak Anutuu naë sëpa

19 Karurö, Yesu pim tiarimëen wel wia pötak kan të niwiin kas köpël ngëengk panë kaatak Anutuu eöetak yok pangk ilapenaat.

20 Pöta kan ngolöp pöt pimtok köpëta wes nina. Pël yeem pim wel wia pötak Anuture omnaröa tekarak ngeröök wieëa pö ent é olaan wëwë kanöök ilapenaat.

21 Pël eën tiarimëen kiri ëa kaöap puuk Anutuu omnarö tiarim kaö sak wë.

22 Pötaanök Anutuu naë sëpa. Kristo pim iitak tiarim lupöt kölam wasën utpetaté könömöt tiarim naë won wiaan koröpöt i yaap ruru wontaring iirën lup ompyaö wë kön wi kosang panë wesak pim naë sëpa.

23 Anutu, omnant kup niwia pöp, yaap pöta këet nimpnaap. Pötaanök lup selap naëngan tiarim kup niwiin kön kosang wiak ök yak pöt taë wak öpa.

24 Pël ëak tiar tol ëak nener kaamök ëak lup sant elmëere ompyaö é pöt eëpen pël kön wiipa.

25 Pël eë omën naröa yaë pöl ngönënë wa topötön kaaö eënganëp nenera lupöt kosang wasëpa. Yaap, Aköpë waisëpna akunet temanöm yes pël kön wieë wë panë ngentiak nenera lupöt kosang wasëpa.

Anutuu Ruup kasëng mangkan

26 Tiar Kristoë ngön këet tekeri niwasën wak wë ewatring kaalak utpetat eëpena pöt pötëen kiri naëpan.

27 Omën Anutuun kööre tok elmëëpna pörö pitëm utpetat om wiaan pit pölöpring pitëm ngön é pet irëpnaataan kor wëen es nga panëewesök kotak won mowasëpnaat.

28 Omën namp Mosesë ngön kosangöt ilap yariin omën naar ma naar nampök itenak tekeri wesak pöt wiap naalmëen möön wel wieima.

29 Èn ar omën Anutuu Ruup kasëng yemangk pöpön kön wiin tol yaë? Pi utpet kaö panë yaë pötaanök kangut yok pangk öpnaat. Kristoë iit Anuturing yal eëpenëak il olëa pötak pim utpetat iirak kölam mowesa pöten pasit wesak Pul komre kolap yaningkaun ökre was yema. Pötaanök kangut öpnaat.

30 Tiar ngön epël mëëa pöpë songönten ewat wë. “Saunaté kangut yaaö pöt nem yaat. Kangut nook eëmaat.” Pël ëak nent epël wia. “Aköp pi pim omnaröa ngön é pet irëpnaap.”

31 Anutu wëwë pepapök pël ëa pötaanök tiar pi kasëng menak wë pöt ngön é pet irëpna pöten kas kaö panë eëpenaat.

Kön wi kosang yewesautak kosang sak öpa

32 Ngaan arim kön wi kosang wesan pöten kön wieë. Akun pötak Anutuu ngönte wak wëen pötak arim lupöt ëwa elniin ngönënëen këlangön kat yawiem wiap nasën wë ngentiak wa mëneimaurö.

33 Akun nantë omnaröa eöetak tau niulëak ökre was niak këlangön kat niwieimaurö. Akun nantë arim kar këlangön kat yawiauröaring wa meilak yeem këlangön kat wieimaurö.

34 Arim karurö wii kaatak wëen yaköm ëeimaurö. Èn arim kööre tokörök monere urömat kain yeön uröm kë kosangöt wia pël weseë ya kë seimaurö.

35 Pötaanök arim kön wi kosang yewesaut wiap wasnganëp taintaë wak weë. Pël eënë pöt kë kësangët koirenëët.

36 Ar Anutuu ngöntakël wë omnant yaö niia pöta këet önëen kosang sak weë.

³⁷ Nem yeniak pöta ngönte ngönentak epël wia.
 “Akun kot pan nent wia pöt pet irën waisëpënëak yaë pöp teënt waisëpnaap,
 kor naöpan.

³⁸ Nem omën wotpilörö kön wi kosang yewesautaan wëwë kosangët öpnaat.
 Ën narö kas ëak ne sëp newasën pöt kön wiin ompyaö nasën ëëpnaat.”

³⁹ Tiar pöt, kas ëak Anutu sëp wesak kö nasënganëërö. Kön wi kosang wesak
 wëwë kosangët öpenaarö.

11

Kön wi kosang yewesauta ngönte

¹ Kön wi kosang yewesauta songönte epël. Omnant yaö niaut öpenaaten
 kön kosang wiire omën itnaangkënötön yaap wasö pël yaaö pöteparök erën
 ëën kön wi kosang yewesaut pël yaë.

² Ngönën omën ngaan wakaimaurö pitëm kön wi kosang yewesautaan
 Anutuuk pitën kön wiin ompyaö ëa.

³ Tiar kön wi kosang yewesautaring Anutuuk këmtak aan kutömre yang
 pout oröa pöt kön yawi. Omën ityaangk epot itnaangkënrekaan ket ëa.

Apelre Inokre Noa pitëm ngönte

⁴ Apelre nanëp Keen piarip pouwaar Anutuun kiri yeem Apel puukëer
 kön wi kosang yewesautaring pël ëa. Pötaanök Anutuuk Apelëëten kön wiin
 ompyaö ëën Keenëët il wesa. Anutuuk pim kön wi kosang yewesauten itenak
 kiri ëauten kön wiin ompyaö ëën, “Omën wotpilëp,” pël mëëa. Apel pi kön wi
 kosang yewesautaring wakaima. Pötaanök wel wiaupë ngönte kat wiewim wë.

⁵ Inok tapël kön wi kosang yewesautaring wakaima. Pël ëa pötaanök pi
 wel nawiin öp wëën Anutuuk koirak kutömweri wak isa. Anutuuk pi wak
 isën omnarö ap wasën pitëm naë won ëa. Pim nawisën wëa pöten, ngönentak,
 “Anutuuk piin kön wiin ompyaö ëa,” pël wia.

⁶ Omën namp Anutuun kön wi kosang newasën ëën pöt Anutuuk yok pangk
 piin kön wiin ompyaö naëpan. Pöt epël. Omën Anutuu naë sëpna pöp pi Anutu
 yaap wë omën piin ap wasö naë yesaurö kangut yemengkaup pöt kön wi
 kosang wesak sëpnaat.

⁷ Noa piita tapël kön wi kosang yewesautaring wëën Anutuuk omën ënëm
 orööpnaaten wetete maan kat wia. Pël ëak Anutuu ngönte ngaarëk wak piire
 pim öngre ruurö öp sëpënëak wangaö ket ëa. Pim kön wi kosang yewesautak
 omën muntaröa kön wi kosang newasën yaaut war wasën Anutuuk pim kön
 wi kosang yewesauten itenak, “Omën wotpilëp,” pël mëëa.

Apramë ngönte

⁸ Apram piita kön wi kosang yewesautaring wë Anutuu ëëpënëak mëëa pöt
 ngaarëk wa. Anutuuk, “Yang nem nimpa pörekë së,” pël maan pim sëpna
 pören köpëlöpök ngönte ngaarëk wak köntak sa.

⁹ Omën suuröa yang maimerek wë pöl pi kön kosangtaring wë yang kup
 mowia pörek wakaima. Ënëmak pim ruure ëaar Aisakre Yakop piaripönta
 yang pör öpënëak kup mowiautak piarip poë koröp ka yaamöt ök réak
 wakaima. Piarpim ëa pöl Apram piita pël ëëima.

¹⁰ Apram pi kutömweri ka kosang Anutuuk ök rëa pöök öpënëak kön kosang
 wiewë poë koröp ka yaamöt ök réak wakaima.

¹¹ Sera piita kön wi kosang yewesautaring wakaima. Pi ulöp sak ru akunet
 pet iraupök Anutuu ngön kup mowia pöt yaap wesak këët mampënëak kön
 wi kosang wasën kaamök elmëën kepring sak wila.

12 Pël ëa pötaanök omën kopëtap Apram ulöp sak ru akunet pet iraupökaan ruure ë oröak ulöl sauröak kutömweri ariere i pisötë ök selap sak wë.

13 Omën piporö kön wi kosang yewesautaring wakaim wel wia. Omën Anutuuk kup mowia pöt pit naön maimerek wë könötök kön wi kosang wesak ërëpsawi ëak pitëmtën kön wiak epël ëa. “Tiar yang eprek omën maimapë yangerak yaam wë kak panë sëpenaat,” pël ëa.

14 Tiar ewat wë. Omën ke pil ëa piporö pitëm ëa pötak yang pitëmtë panë nentakël sëpënëak ëa pöt pet yaë.

15 Pël ëaap pit pitëm yang sêp wesak sa pören kön wieëanëen kaalak sëpënëak kengken kön wiak san tapön.

16 Pit yang pörek sëpënëak kön nawiin kutöm kaare yang ompyaurekël sëpënëak kent kön wieima. Pël ëa pötaanök Anutuuk pitëmëen ka kaö ompyaö naö ket ë menak pitëm piin, “Tenim Anutu,” pël mapnaaten ëö naën ëa.

17-18 Anutuu Apramön morök elmëa pötak pi Anutuun kön wi kosang weseë pim ruup Aisak kiri ar ëëpënëak kopëta wesa. Anutuuk wet rëak, “Nim ruure ëarö Aisak pim naëaan orööpnaat,” pël kup mowia. Pël ëautak Apram piin kön wi kosang weseë pim ru kopët tapöp kiri ar ëëpënëak ëa.

19 Pi, “Ne Aisak kiri ar ëën pöt Anutu wal ë ulmëëpna weit wia,” pël wesaup yang ruup mënak kiri ar ëëpënëak yaëen Anutuuk nga maan sêp wesa pöt, ruup wetatakaan wal ëëpna pöta ök ëa.

Aisakre Yakopre Yosep pöröa ngönte

20 Aisak piita Anutuun kön wi kosang wesak wëaup yak pim ruaar Yakopre Isouon welaköt elmëak omnant ënëm piarpim naë orööpnaatön wetete ök mëëa.

21 Yakop piita kön wi kosang yewesautaring wë wel wiipënëak yeem pim ru ë Yosepë ruaarön welaköt elmëak pim sungköröa ë mök ëëë tok oriak Anutuun yaya mëëa.

22 Yosep piita kön wi kosang yewesautaring wë pim wel wiipna akunet temanöm yesën Israel omnarö pit ënëmak Isëp yanger sêp wesak kaalak pitëmtë yangerak sëpënëak mëak pim kosat wak së weerëpnaata ngönte ngan rë mena.

Mosesë ngönte

23 Moses oröön pim ëlre pepaar piaripta Anutuun kön wi kosang wesak wë yak yokotupön itaangkën ompyaö ëën omën omp aköpë ngönten kas naën ëlëëp wiak wëen ngon naar namp ëak won sa.

24 Moses piita Anutuun kön wi kosang yewesautaring wë kaö sak wëen omnarök piin, “Peroë koontupë ruup,” pël yemaan yapin kaöet öpanëak kaaö ëa.

25 Pi utpetat ëak akun kotte ërëpsawiarung öpnaaten kaaö ëën pim kar Anutuu omnarök yal ëak pitring këlangön kat wiipënëak kön wia.

26 Pël yeem pim Kristo Anutu yaö mëëaupëen yak, “Nem utpeta sak ëëma pötak monere uröm Isëp yangerak wia pöt il yewas,” pël kön wia. Pöt pi ënëmak Anutuuk kang ompyaut mampnaaten kön wieë pël ëa.

27 Moses pi kön wi kosang yewesautaring wë Anutu omnaröa itnaangkënpön könök itenak taë wesak yang omp aköpë nga elmëëpnaaten kas naën Isëp yanger sêp wesak sa.

28 Pi Anutuun kön wi kosang wesak wë yak Israel omnaröen ensel yokot wetëëro mëmpna pöp pitëm naë newaisën mait elmëëpënëak maan mait sëpsëpörö möak iit ka kanötë ke möa.

Omën munt naröa kön wi kosang wesauta ngönte

²⁹ Israel omnarö pitta kön wi kosang wesak wë yak Isëp yanger sëp wesak i kaö Köp Mōauuk orōön kaö ilën yang yaaprak èngk komuntakël sa. Pël èën Isëp nga omën pitëm ènëm saurö tapël èëpënëak yaëen iimpel kaalak wais ngep èak wa mèa.

³⁰ Ènëmak Israel omnarö pit tapël kön wi kosang wesak wë kët 7 pötë öngpök Yeriko kaöökë èmöök wirö taap èak seimën kël èmö tööla.

³¹ Öng omp nga yaaup Reap piita Anutuun kön wi kosang wesak wë yak Israel omën naar èlëep Yeriko kakën èwat sèpënëak ityaangkën ngöntre kar elmèak kaamök elmèa. Pël èën Israel omnarök omën Anutuun kön wi kosang newasën èaurö yamèngkem pi namèngkën èa.

³² Ne wali wesak niam ma? Pangk pël naëngan. Kitionre Parakre Samsonre Septaare Tewitre Samuelre tektek ngön yaaö omën pörö pitëm ngönöt nia-maatep akun won.

³³ Om kot epët pëen niamaan kat wieë. Pitta Anutuun kön wi kosang yewesautaring wë yang kaö nantë omnaröen nga elmèak il wesak wotpil yewesa yaat panë wesak mènak Anutuu kup mowia pöta kèët wa. Pit kent nga lainonöroa këmöt il yemowariaurö,

³⁴ es wëlëng kësangöt ngaap yewesaurö, ngaë öngpök yesem wel nawiin yaaurö, wiap wëaurök weëre kosang yesaurö, nga yaalem weë panë èak yang kaö nantëerö waö è yamëaurö.

³⁵ Öng narö pitta Anutuun kön wi kosang wesak wëen pitëm ru wel wiaurö wal èën koirä. Èn omën narö wii kaatak ulmèak pitëm kööre tokörök koröpöt utpet mowesak, “Anutu kasëng mampunë pötak wil niulëënaat,” pël maan pit weletakaan wal èak wëwë ompyaut öpnaataan kat nemowiin èa.

³⁶ Narö pöt, kööre tokörök ökre was mèak tang momök seenötring tèak wii kaatak moulmèa.

³⁷ Narö pöt, kël momöön wel wia, narö öp sootring luptak ila, narö ngernger ila. Narö poë koröpre ulpëen won pol sèpsèpre meme koröpöt wetak kèën yaköm è sak wëen utpet yemowasën këlängönë rangk wakaima.

³⁸ Pël yaalmèën omën pörö ompyaö panëerök yang omnarö utpet panë wë yak kaaö èën waö è momèën repak yang omën wonötèere rosiratë köntak pentak è yesem kël öngöpre yang öngöpötë wakaima.

³⁹ Omën pörö kön wi kosang yewesautaring wëen Anutuuk itaangkën ompyaö èa. Pël èaap yangerak wëa pötak pim kup mowia pöta kèët nokoirën èa.

⁴⁰ Anutu pim ompyaö niwasëpna pöt pitëmënt pëen won, tiar pourö elni-pënëak kön wia. Pötaanök wet réak ompyaö nemowasën èa.

12

Yesuun itenak kön wi kosang wasëpa

¹ Tiar pöt, omën ngaan kön wi kosang yewesautring wakaima pöröa ngönöt kat yawi. Pötaanök pitëm ènëm èëpenaan könömötre utpetatök wii ket èak nitèak wë epot ent è olèak weë ngentiak kan Anutuuk sèpenèak yenia pöök sëpa.

² Pël yeem Yesuun iteneim öpa. Puuk tiarim kön wi kosang yewesaut ngës rë yanging. Pël èak kön wi kosang weseim öpenaat kaamök yaalni. Pi tapöpök këlängön kat wi pet irak ya kè sak èrèpre sawi èëpnaaten kön wieë kosang sak kera yetaprak këlängön kat wiak èö mongawisa pöten kön wiin pasit pël èa. Pël èaup peene pöt, kaö sak Anutuu mor yaapkëësiil wë.

Anutuuk wotpil yaniwas pöta ngönte

³ Saun omnarökak Yesuun kööre tok yaalmëen weë sak wakaima pöten kön wieë arim lupöt wiapre kor ëengan.

⁴ Ar utpetat ëenganëak weë ngentieim wë. Pël yaëen omnarökak këlangön kat niwiin wel nawiin ëaurö.

⁵ Anutu pi ar pim ruurö pël weseë ngönentak arim lupöt kosang niwasëpënëak epël yenia pöten kön wieë.

“Nem ruup, Aköpök wotpil niwasën kön wiin irepan.

Këlangön kat niwiin nim lupmer wiap sëpan.

⁶ Pöt epël. Aköp pi omën pim lup sant yaalmëaurö wotpil yemowas.

Pël ëak ru yemowesaurö wotpil sëpënëak yamöaup.”

⁷ Anutuuk ar wotpil sënëak yanimöön wiap sënganok. Pöt pi ar pim ruurö pël weseë pil yaalni. Ma ru talëp pepapök pës nemomöön yeëa?

⁸ Won, peparö pitëm ruurö pës möak wotpil mowas yaë. Anutuuk ar pël naalniin yeëa talte pim ru panëërö won, kain ruurö pël apen.

⁹ Ar kön wieë. Tiarim pep yangerakörökak möak wotpil yaniwasën pitëm ngön ngaarëk wa yeë. Pöl Anutu tiarim könöröa pepapë ngönte ngaarëk panë öpena pöt pangk ëëpnaat. Pël yeem ompyaö öpena.

¹⁰ Pit akun kot nent pitëm könöök möak wotpil niweseimaut. Ën puuk tiar ompyaö wë pim ök kölam sëpenëak pil yaalni.

¹¹ Wotpil yaniwasën ya kë nasën ya këlangön kön wi yeë. Ënëmak wotpil niwasën wëen kosang sauröa naë këet oröön mayaap wë ketre saun won wotpil sak öpena.

Kosang sak Anutuu kentöökë ënëm ëëpa

¹² Ar pöt, Anutuu ënëm ëere yaat mëmpö pël ëenëëtaan ingre mor kël wauröa ök weëre kosang won yaaurö. Pötaanök kosang sak weë ngentieë.

¹³ Omën ing kël wauröa ök yaaurö arim ënëm yeem wiap sak utpet ëëpanëen ompyaö sëpnaan wotpil wesak weë.

¹⁴ Kosang sak omën pouröaring mayaap wë lup kölam wesak weë. Lup kewiring öpena pöt Aköpön itnaangkan.

¹⁵ Arim naëaan namp Anutu kasëng menak pim komre kolap elmëëpnaat naön ëëpanëen ngarangk ëëë. Pël ëak arim tekraakaan namp kar kapangmentë ök sak wë amail ëak nikoën utpet sënganëen ngarangk këëkë ëak weë.

¹⁶ Pël ëak arëkaan namp Iso pim ök öng nga yeem ngönën sëp waspanëen ngarangk ëëë. Iso pi ngaan pim nangapön epël mëëa. “Ni akun kopët eptak kaömp ar ëë nampë pöt nook pepa mor kol ru wetëëpë yewaut wa nimpaat,” pël mëëa.

¹⁷ Ar pim ngönte ëwatörö. Ënëmak pim pepap wel wiipënëak yaëen welaköt elmëak mor kolut mampënëak maan pepap kat nemowiin ëa. Pi pepapök welaköt elmëëpënëak ing ëaap ngaan utpet ëaut wa moolapna kante won ëen pomp ëa.

Tiar Saion rosir ompyauk Anutuu kak yaarö

¹⁸ Ar peene pöt, arim ëaröa ëa pöl Sinai rosir pangk mor weëre mësel ë pël ëënë pöök së naaröön. Ngaan pit Sinai rosiraöökë iri wëen es wëlëng kaö yokotön uröam wariak koö olëak wieë kent kaö yamöön

¹⁹ kuup ngön yaan Anutuu ngönte kat wia. Pël ëak pit kas ëen Mosesën kaalak muntat apanëak Anutuun ök mapënëak mëëa.

²⁰ “Omën peën won, animao nampta rosiraöök ing mësaan pöt kël möön wel wiip,” Anutuu ngön pël mëëa pöt kaalak kat wiipanëak kas ëen mëëa.

²¹ Omën pöt oröeim wëen Mosesta kas ëak epël mëëa. “Ne kas kaö ëen reireë yaur.”

²² Ar rosir ke pëlöök oröak omën pölöpringöt itnaangkën ëaurö. Saion rosir; Anutu wëwëap, pim ka kaöaö Yerusalem kutömweri wia pöök oröak omën ompyaö panëet itenaurö. Pël yeem ensel ërëpsawi yaauroa wa top kësangöökre

²³ omën Anutuuk wet rëak ru wesak yapinöt kutömweri retëng ëa pöröa wa topöökta oröaurö. Pël ëak Anutu omën pouröa ngön ë pet irëpnaapre omën piin kön wi kosang wasën wotpil wes pet irauröa könöröa temanön saurö.

²⁴ Pël ëak Yesu, sulöp ngolöpët Anutüre omnaröa tekrak tëa pöpë naë saurö. Apel mëngkën wel wiautak pim iit il ngentiin Anutuuk itenak kangit mena. Pël ëautak Yesu wel wiautak pim iit il yengentiin Anutuuk itenak kaamök elnia. Pötaanök Yesu pim iitak Apelëet il yemowas.

Anutu pi kutömre yang pout ëtëp elmëëpnen ëa

²⁵ Ar Anutu ngön ök ni yaë pöp kasëng mengkanëen ngarangk ëeim ön. Ngaan Mosesë yangerak wë ngön ök mëëa pöt wa olaan kangut orö morëaup. Peene pöt, kutömweri wë ngön ök niaim wëen pi kasëng menak tol ëak kangut nokoirën ëëpen?

²⁶ Ngaanëer pi ngön yemaan yanger ëtëp ëaup. Peene pöt, pi kup niwiak epël yenia. “Ne wë ënëmak kaalak yanger pëen won, kutömre yang pout akun kopët nent ëtëp elmëëmaap.”

²⁷ “Kaalak akun kopët nent ëtëp elmëëmaap,” pël ëa pöt ëtëp elmëen omnant pim ket ëaut pout kö sëpënëak kön wiak ëa. Kö sëen pangk ëtëp naëpanëet oröak kosang wiaapnen ëa.

²⁸ Anutuuk wa ngaöök nimëen pim omën ompyaö nimpna pötë pep sak öpena pöt ëtëp naëpanëet kosang wiaapnaat pötëen piin yoöre ërëp maim öpa. Pël ëeimeë kasinkasin ëak karangkin elmëak pim kön wiin ompyaö yaaö pöl yaya maim öpa.

²⁹ Pöt tol ëën? Anutu tiarimop pi esuwesi ök omnant pim kön wiin pangk naën ëëpnaat kö wasëpnaap.

13

Anutuuk kön wiin ompyaö yaauta ngönte

¹ Ar Kristoë omnarö pötaan neneren lup sant elmëeim ön.

² Omnarö maimerekaan yewaisën sant elmëenëëten kat kolngan. Ngaan omën narö pël yeem enselöröen köpël wë omën yaapörö wesak sant elmëa.

³ Arim kar wii kaatak moulmëa pöröen kön wiin ar pourö niulëa pël weseë sant elmëen. Pël ëak arim karurö këlangön kat yawi pöten kön wiin ar pourö këlangön kat yawi pël weseë sant elmëen.

⁴ Öngre omp wëwëeten kön wiin ompyaö ëëp utpet wasngan. Omën öngre omp nga ëëre öngre omp wëwëet utpet wasö pël yaë pörö Anutuuk kangut mampnaarö.

⁵ Arim lupöt monere urömatëen kentre kaur ëëpan. Omnant arim wia pötön kön wiin pangk ëëp. Pöta ngönte Anutu pi ngaanëer epël ëa.

“Ne ar sëp naniwasngan. Kasëng nanimangkan.”

⁶ Pël ëa pötaanök tiar kön kosang wieë epël apenaat.

“Aköp pi kaamök yaalnëaup yak ne kas naën ëëmaap.

Omën nampök pangk utpet naalnëëpan.”

Ngönën ök niiaut wak wë Yesuu ënëm ëëpa

⁷ Arim wotöök reäk Anutuu ngönte ök niak rë niuleimauröen kön wieim ön. Pël ëak wëwë taltak wë wel wia pöten kön wieë Yesuun kön wi kosang weseima pöl ëeim ön.

⁸ Yesu Kristo pi ngaan wakaimaupök wë wakaim öpnaap. Pim wëwëet ke kopëtalte.

⁹ Pël ëa pötaanök ngönën maim ke nentere nent kat wiin pötök wer niön Anutuu kanö sëp wesak maimaöök sengan. Pim komre kolap yaalni pötak tiarim könöt kosang wasën öpena pöt Anutu itaangkën pangk ëëpnaat. Omnant yenaute ngön pasutök pangk taë naniwaspan. Pötök omën pël yaaurö kaamök naalmëën ëa. Pötaanök ngönën maim ke pipot kat wiingan.

¹⁰ Kristo tiarimëën kiri ëa pöp kaamök elniipënëak tiarim naë wë. Pël ëaap Yuta omën yangerakë ngönën tuptak animaurö kiri ar yaaö porö yok pangk pim naë sëen kaamök naalmëëpan.

¹¹ Kiri yaaö wotöökörö pit animaurö möak iit pëen omnaröa utpetatë saunataëen kiri ëëpënëak ngëengk panë tupta kakaatiitakël wak yesën këerö kaöökë wilëngkëël esuwesi mereim wë.

¹² Pël yaëen Yesu piita tapël pim iitak tiar omnaröa lupöt kölam niwasëpënëak kaöökë wilëngkëël möön wel wia.

¹³ Pël ëa pötaanök tiarta kaöökë wilëngkëël yes pöl Yuta omnaröa kiri yaaut sëp wesak piiring wë pim ëö sa pöl ëëpa.

¹⁴ Pöt yang eprak ka kosang naö won. Pötaanök ënëm ka kosang tekeri wasëpnaöön kön nganngan ëeim wë.

¹⁵ Pötaanök Yesu tiarimëën kiri ëa pötaan tiarök kangiir tiarim yaya yamëëautak Anutuun kiri elmëeim öpa. Yaap, tiarim këmötök pim songönte tekeri wasëpa.

¹⁶ Neneren sant wesak kaamök yaaut kat kolngan. Pöt Anutuuk itaangkën kiri yaauta ök ompyaö ëëpnaat.

¹⁷ Arim wotöököröa ngön ngaarëk yeweem pitëm ikanöök ön. Ënëm pitëm ya yamëngkauta këet Anutuun ök mapnaarö. Pötaanök pit arim könre lupöt kosang sënëak ngarangk elnieim wë. Pël ëen ar pitëm ngön ngaarëk yeön pöt pit ya ompyaöring ya mëneim öpnaat. Pël naën yaëen pöt ya utpetaring ya yamëngkën pötak tolëël kaamök elniipën? Won.

¹⁸ Ar tenimëën Anutuun kimang maim ön. Ten tenim lupötön kat men ëen Anutuu ëöetak wotpil wë kët ël epotë pim yaat wotpil wesak mëmpunëak kent yaë.

¹⁹ Pötaanök ar Anutuun kimang ngöntak ök maan kaalak wes nemëën arim naë teëntom waisumëak kosang panë wesak ök yeniak.

Kimang ngönte

²⁰ Anutu mayaapta pepap puuk tiarim Aköp Yesu, sëpsëp ngarangk kaöap, pim iitak sulöp ngolöp wiakaim kosang wiaapna pöt taë wesa pötaan wele-takaan wal ë moulmëa.

²¹ Pi tapöpök pim kentöökë ënëm ëëneën omnant ompyaö ke nentere nent nimp. Pël ëak pim kön wiin ompyaö yaaut Yesu Kristoë weëre kosangöök arim lupötë war wasëp. Pim naë yayaatakan yayaatak om aim kosang wiaap. Yaap.

Ngön mëët

²² Karurö, ne kosang wesak epël yeniak. Pep retëng ë yaningk epët kotte. Pötaanök pepanöm ngön epët këékë wesak kat wieë.

²³ Ar kat wieë. Tiarim karip, Timoti, pi wii kaatakan wil moulmëa. Pötaanök pi teënt waisën pöt koirak tenis pouwaar wais arën itaampunaat.

²⁴ Arim ngönënë wotöököröere Anutuu omën pouröen yoöre erëp yemak pël ök man. Kar Itali yangerakaan wais wë eporöakta arën yoöre erëp yenia.

²⁵ Anutuu komre kolap pöt arim naë wiaap. Yaap.

Sems

Yesu wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 20 ma 30 pēl won sēen Sems, Yesuu nangapök, pep epwer retēng ēa. Sems pöp, pi Yerusalem kakē ingre morörö ngarangk ēak wēa. Pim epwer pöt, ingre mor yang yang kaō nantē repak sa pöröaan wēwē ompyauta ngönte ēak mena.

Pöt epēl wia.

Ngön ngēs rēaut 1:1

Kön wi kosang yewesautere ēwat ngönte 1:2-8

Monere urömaring wēaare won wēauta ngönte 1:9-11

Morök yaauta ngönte 1:12-18

Anutuu ngönte kat wiak ēnēm ēēpenaat 1:19-27

Mööngkraar kangk ēengan pöta pepanöm ngönte 2:1-13

Kön wi kosang yewesautere pöta kēēt 2:14-26

Yangapöökē ngönte 3:1-18

Yangērakē omnantēēn kent yaauta ngönte 4:1-5:6

Ngön mēēt 5:7-20

¹ O Anutuu omēn repak saurö, ne Sems Anuture tiarim Aköp Yesu Kristoē inēen ru saupök pep epwer retēng ē ninak yoöre ērēp yeniak.

Tiar moröktak kosang yanuwas

² Nem karurö, morök ke nentere nent arim naē yaaröön pöt, “Ompyaö yaē,” pēl wesak ērēpsawi ēen.

³ Ar ēwat wē. Morök ke pilöt yaaröön arim Anutuun kön wi kosang yewesa pöt taē sēen arim lupöt yok pangk kosang sak morökötē öneēt.

⁴ Pēl ēen arim naē kosang sak wēauta kēēt kēēkē orööp. Pēl ēen ngönēnē omēn nenten ap newasngan, ketre saun won ompyaö öneēt.

Kön won ēen pöt Anutuun kimang mapa

⁵ Arēkaan omēn namp kön won ēen pöt Anutuun kimang map. Pēl ēen pi omēn pouröaan nga naēn kēsangēn yaaupök kön koir mampnaat.

⁶ Pēl ēēpnaatak pi kön selap naēnēpök Anutuun kön wi kosang yewesautaring kimang map. Omēn namp kön selap yaaupök kimang mapna pöt kēraamenti kent möak wak nalaan nal yaē pöta ök ēēpnaat.

⁷⁻⁸ Omēn ke pilēp kön naöraring wē pim omnant yaautön ēngk ma e yewesau. Pēl yeem puuk Aköpön kimang maan mampnaaten kön nawiipan.

Omēn mon wonöröere mon wieēauröa ngönte

⁹ Tiarim kar ngönēn kat wia namp omnant wonöpök Anutu pim ngönēntak wak isak yaauten kön wieē ērēpsawi eim öp.

¹⁰ Ēn tiarim kar namp monere uröm kēsang wieēaupök pöt Anutuuk piin wak irēak mapnaaten kön wieē ērēpsawi eim öp. Kēra puutē lēngē yes pil won sēpnaat pötaanök.

¹¹ Kēra puut weerak wēen kētēp aprak nga panē maan koö möak ngentiak pitēm köp möēēa pöt ngaap sēpnaat. Pipta ök panē omēn omnant kēsang wieēaupta muntat öpēnēak ya yamēngkem kö sēpnaat.

Morök yaalniauta ngönte

¹² Omēn morököt pim naē yaaröön wiap nasēn ēēpna pöp ērēpsawi ēēpnaap. Morököt pim naē yaaröön ke ur moolaimēē lup kosang sak öpna pöp Anutuuk wēwē kosang omēn piin lup sant yaalmēaurö mampnēak kup wia pöt kangiir mampnaap.

13 Omèn namp morököt pim naë yaaröön pöt, “Anutuuk morök epël yaalnë,” pël naën ëëpnaat. Anutu pi utpet ëëpënëak morök yaalmëa pöt wonöp. Pi omnarö utpet ëëpënëak morök naalmëen yaaup.

14 Pël yaaupök omèn namp pimtë koröpöökë kentre kauratök wer moön wii ket ëak motëak pötök morök yaalmë.

15 Pël ëen koröpöökë kentre kauratë këet utpetat. Utpet pöt kaö sëen pötë këet wel yawiaut.

16 Nem kar panëëro arök, “Anutuuk tiar utpet ëëpënëak morök yaalni,” pël wesak ëngk ma e wasnganok. Pi pël naën yaaup.

17 Omèn ompyaöre wotpil pout Pep kutömweri wëaup pim naëaan yewais. Pi ëwa mopöök wia pötë pepapök wes mëen iraan yeö. Pipot kaip tiktikre kaka yaaütök pi irikor naën, ompyaut pëen yaalniaup.

18 Anutu pimtë könöök pim ngön këet tiar ninak pim ru nuwesa. Pim omèn ket elnia pourö pël elniipënëak kön wiak tiar wet rëak elnia.

Tiar Anutuu ngön kat wiak ënëm ëëpa

19 Nem kar panëëro, ar omèn epëten ëwat seë. Ar pourö ngön ök yeniaan këëkë kat wiin. Pël ëak ngön kangut teënt manganök wet rëak kön wiakök man. Pël ëak nga teënt elmëënganok.

20 Tiar ngaare ser yaalmëem omnarö kaamök elmëen wëwë wotpil naön yaëen Anutuuk kön wiin ompyaö naëpan.

21 Pötaanök utpet yaaup arim lupötë kaö sak wëwëat kewil yengawis pöt kërë moolaë. Pël ëak arimënt wak irëak wë ngön Anutuuk arim lupötë nuwia pöt ngaarëk weim weë. Ngön pöt ngaarëk yeön Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat.

22 Ën arimtë lupöt morök elmëak Anutuu ngönte kat pëen mowiinganok kat wiak ënëm ëën.

23 Omèn namp pi Anutuu ngönta ënëm naën kat pëen mowiipna pöp pi könitweri këëre wot kan ityaangk pöta ök ëëpnaap.

24 Pi pim këëre wot kanten könitweri itenaupök së tapëtakëer kat kolöpnaap. Pöta ök omèn Anutuu ngönte kat pëen mowiipna pöp ngön pöt teëntom kat kolak pim utpet yaaup sëp newaspan.

25 Ën omèn Anutuu ngön kosang ompyaut utpetetakaan ent ë yanuulë pötë pëen itenak kat nokolön këëkë itenak itneim wë pim ityaangkaö pötë ënëm eim öpna pöp pi wëwëatak wëen Anutuuk ompyaö elmëen ërëpsawi ëëpnaap.

26 Omèn namp pimtën ngönëntak wëaup pël weseë pim këmët ngarangk naën wë pöt pimtë lupmer morök elmëen pim ngönën yaaö pöt mos ëëpnaat.

27 Tiarim ngönën yaauta këët Anutuuk kön wiin ompyaö sëpna pöt epët. Ru wamërre öng kapiröro kaamök elmëëpenaatare yangerakë omnaröa utpet yaaütök utpet niwaspanëen ngai ëëpnaat pöten pi kön wiin ompyaö sëpnaat.

2

Tiar omnarö neneraan sant yeem narö kasëng mangkan

1 Nem karurö, ar tiarim Aköp Yesu Kristo, ëwa pepapön, kön wi kosang yewesaurök omèn isaare irëaurö mööngkraar kangk elmëënganok.

2 Ar ngönën tuptak wa top ëak wëen omèn naar, namp ë rangi ompyaut ëak ulpëen ompyaö retëngretëngëp mëaup, namp omnant won ulpëen sëparëp mëaup, piarip wais yeilaan

3 ar omèn ompyautringëp piin sant mowesak, “Kaöap, ur ompyaö eptak wais wel aisa,” pël mëak omèn omnant wonöp piin sant nemowasën, “Nimëen urte wonok pirek taua,” ma “Nimëen urte wonok nem ikanöök e yangerak eprek wel aisa,”

4 pël manë pöt ar kön wiin ompyaö eëpën ma? Won, utpet eëneët. Ar omnarö kön utpetatring kom elmëen Anutuuk kön wiin pangk naën eëpnaat.

5 Nem kar panëerö, kat wieë. Omën yangerakë omnaröak kön wiin pasurö pël yaë pörö Anutuuk piin kön wi kosang wesak pim wa ngaöök yamëautak ilapëneäk yao mëa. Pim wa ngaöök yamëaö pöt omën piin lup sant yaalmëauröen kup mowia.

6 Ën ar pöt, omën omnant wonörö eö yemengkaurö. Ar kön wiin talöröak utpet yanuwat? Ma talöröak ngön yaatak yanuulë? Omën omnant wonöröak pël naalniin kësang wieëauröak yaalni.

7 Pël yeem Kristoë yapin ompyaö arim rangk wia pöten utpet wesak ya. Pötaanök ar tol eën pitën wak isak yemak?

8 Aköpök ngönën pepeweri ngön kosang nent epël ëa pöt kön wieë. “Nimtëen lup sant yaën tapël nim karipëenta elmë.” Ar ngön kaö epët ngaarëk onë pöt ompyaö eëpnaat.

9 Ën ar omën isaare irëaurö omnant mööngkraar kangk elmëenë pöt utpet eën ngön kosang pötak ar ngön wa yoolëaurö pöt pet elniipnaat.

10 Omën namp ngön kosangöt ngaarëk yeweem lup kopët nent ap öpna pöt Anutuuk piin kön wiin omën pout wa yoolëauröa ök sëen kangut mamnaat.

11 Pöt epët. “Ni öngre omp wëwëet kom eënganak,” pël ëa tapöpök, “Ni omën mëngkanok,” pöteta ëaup. Pötaanök ar öngre omp wëwëet kom naën wë omën namp mëmpunë pöt Anutuu ngön kosangöt wa olanëët.

12 Pël eën Anutuuk akun kaöaök ngön kosang ngolöptak kom elniipnaat. Ngön kosang ngolöp pötak utpetetakaan ent ë nuulea. Pötaanök ngön kosang pöten kön wieë ompyaö wesak ngön aöre wëwë wë pël eëë.

13 Omën namp muntaröaan yaköm naalmëen yaaö pöp Anutuuk tiar kom elniipna pötak yaköm naalmëen eëpnaap. Ën namp muntaröaan yaköm yaalmëa pöp Anutuuk kom elniipnaatak yaköm yaalmëen kas köpël tauaap-naap.

Tiar omën ompyaut naën, kön wi kosang pëen wasëpena pöt mos eëpnaat

14 Nem karurö, omën namp këmtak, “Ne Kristoon kön wi kosang yewesauap,” pël yeem muntarö kaamök elmëere ompyaö elmë pël naën eëpna pöp, pötak kaamök elmëepën ma won? Pangk naëpan. Kön wi kosang yewesa ke piptaan Anutuuk utpetetakaan kama nemoöpan.

15 Kar namp ulpëenre kaömpötëen ap yewasën pöt

16 arëkaan nampök, “Ompyaö öm. Ëp önganëen ulpëenëp mëak kaömp nak kep eëm,” pël yamëem koröpöök kaamök naalmëen eën pangk eëpën ma won? Pangk naëpan.

17 Tiarim kön wi kosang yewesa pöt pi tapël yaaut. Tiarim pël yaaö pötakëer wiaan pöt këet oröön ompyaö naalmëen eëpena pöt kön wi kosang yewesaut mos eëpnaat.

18 Pël eëpnaatak arim naëaan nampök epël apën koröp. “Omën namp kön wi kosang yewesautaring wëen namp omën ompyaut yaaup.” Pël apnaatak ne piin kangüir epël memaap. Ni omën ompyaut naën eëmë pöt tol ëak Kristoon kön wi kosang yewesautaring wëen pöt pet eëm? Pël naëngan. Pël eëmëetak nem ompyaö yaaö pötak ne Kristoon kön wi kosang yewesautaring wë pöt pet elniipnaat.

19 Ni Anutuun kön wiin kopëtap wë pël yewasën. Pöt ompyaö. Pël yaëetak pöt pëen pangk naëpan. Pöt urmeraröeta tapël Anutuun kön wi kosang wesak wë piin kas ëak reirëë yaur.

²⁰ Ni ewatët wonöp. Ni kön wi kosang yewesautaring wëen pöta këët omën ompyaut naën yaaup. Pötaanök nim kön wi kosang yewesa pipot mos sêpnaan pet elniimaap.

²¹ Kat wieë. Tiarim ëap Apram pi tol yaëënak Anutuuk piin, “Omën wotpilëp,” pël mëëa? Pöt epët. Pi ngaan Anutuu ngönte ngaarëk wak pim ruup Aisak kiri elmëëpënëak ëa. Pim omnant yaaö pötaan Anutuuk piin, “Wotpilëp,” pël mëëa.

²² Ar kön nawiin ma? Apram pi kön wi kosang wesak wë omën ompyaut ëa. Pi kön wi kosang yewesautaring wëen këët oröön omën ompyaut ëa pötaan pim kön wi kosang yewesa pöt kë ëa.

²³ Pël ëën, “Apram Anutuun kön wi kosang wasën pim pël ëa pötaan Anutuuk kön wiin wotpilëp pël sa,” ngönëntak ngön wia pipët kë oröa. Yaap, Anutuuk piin, “Wotpilëp,” pël mëëak piin ngönt kip mëëa.

²⁴ Pötaanök ar pourö kat wieë. Anutuuk omën namp pim kön wi kosang yewesautaan pëën won, omën ompyaut yaautaanta, “Wotpilëp,” pël mapnaat.

²⁵ Apramë ëa pöl öng omp nga yaaö namp Reap piita tapël omën ompyaut yaëën Anutuuk piin, “Wotpilëp,” pël mëëa. Pöt pi Israel omën ngaan Yosuaak yang ngaakëren ëlëëp itenak waisëpënëak wes mëën sa pöaar sant mowesak kaamök elmëëk wes mëën kan muntaöökël sa. Pël ëën pim ompyaö ëa pötaan Anutuuk pël mëëa.

²⁶ Epëten kön wieë. Tiarim koröpöök könöp won ëanëën wel wian tapön. Tapta ök tiar kön wi kosang yewesautaring pëën wë omën ompyaut naën ëëpena pöt tiarim kön wi kosang yewesa pöt sokutë ök ëëpena.

3

Tiarim yangapöt ngarangk ëëpa

¹ Nem karurö, arëkaan selap rë yaula ya omën sënganak. Kat wieë. Anutuuk ënëmak ingre moröröaan sapsap wël yeem rë yaula ya omnarö tenimëën kaö wesak wël elniipnaat.

² Tiar pourö omnant ëëpenëak utpet ke nentere nent yaurö. Omnarö tiarim këmötök utpet nent naën yeëan talte omën ompyaö panëëroak tiarim koröpöt ngarangk ëëpen.

³ Pol osopë kan yesaut ngarangk yeë pöt tiarim kentöökë ënëm ëëpënëak wii kotu pim këmtak kapul yemoulmë. Pël ëak wii pöt wer yeön osöp pim kepönö pokol ëak omnampë sëpënëak kön wia pöök yesaup.

⁴ I kaö wangaöönta kön wieë. Wangaööta kësang panëëmpel. Pël ëaatak kent weëre kosangöök möak mök ëën i kaöök yesau. Ën wangaöök moröak së pëlpël yaaö pöt kot panëët. Ngarangkëpök pötak moröak lup nentakël ko wiak sëpënëak kön wiipna pöt yok tap pantak së moulmëëpnaat.

⁵ Tiar omnaröa yangapöökta tapël yaë. Yangap pö kotuuk aan omën kësangöt orööpnaat.

Ën epëten kön wieë. Omën namp es ngëpöpët il olaan pöt kaö panë sak kosangre koinöt kot won sa yaë.

⁶ Pël wiaatak tiarim yangapö esuwesi ök. Pipöök tiarim koröpöök wë kaip tiktik ëak ngön utpet ke nentere nent yeem koröp pou utpet wes yaë. Yangapöök ngön utpetat yeem es ket ëak kotak omnaröa wëwëat utpet yewas. Utpet yewas pöta weëre kosang pöt Setenök yangingk.

⁷ Tiar animaö reraö ke nampre namp kosangöökkaanre i kaöökkaan, imëñre intre kamal porö wak wiap wasëpenëak pöt pangk pël ëëpena.

⁸ Pël ëëpenaatak talëpök yangapö wiap wasën ngön ompyaut apën? Pangk pël naëngan. Kamalöp pim këmtak welakre kakamöt wiaan kant nimëngkën wel yawi pöta ök tiarim yangapöök ngön utpetat yeem omnarö utpet yewas.

⁹ Yangap Aköp tiarim Pepapön yaya aim wë tapöök kaalak omën Anutuuk pimtë ök panë wesak ket ëauröen utpet wesak yaaurö.

¹⁰ Anutuun yaya ngön yamëëautere utpet wesak yaaut yangap kopët tapöökään yaarö. Pötaanök nem karurö, wëwë korar pipël wëen pangk naëpan.

¹¹ Epël kön wieë. I kölok kopët nentakaan i yaapmerre kakam yaaumer yaaröa ma? Won.

¹² Karurö, ar kön wieë. Yok pangk këra kementök muri ulöp utöpën ma? Ma wii neweëëk yok pangk kem ulöp utöpën ma? Pöta ök panë i yaapmerta kakam yaaumeriaan naaröpan. Pël wiaap ar tol ëën yangap kopët tapöökään ngön utpetere ompyaö pout aim. Pöt pangk naëngan.

Ëwat ompyaut Anutuuk yangingk

¹³ Arim naë omën narö kõnre wetete ompyaut wieë omën ompyaöre utpetat kom yaëën pöt pitëm wëwë ompyautök pit kön ompyaöring wë pitëmënt wak irëak omnarö wiap yemowesa pöt tekeri wasëp.

¹⁴ Ar omnantëën war yeem omnaröaan lup utpetaring wë arimtën wak isak, “Ten kön ompyautaring wë,” pël angan. Pël anë pöt kaar anëët.

¹⁵ Pitëm kön ke pöt Anutu naëaan won, yang omnaröa naëaan waut. Pitëmënt kõnööökë ënem yeem Setenë kön yawia pöl yaaurö.

¹⁶ Omnantëën war yeem omnaröaan lup utpetaring önë pöt nga yaalem utpet ke nentere nent eim önëët.

¹⁷ Yangerakë kõnöt ke pil yaë. Pël yaëetak kõnre wetete ompyaut Anutu naëaan yaaröön arim wak wë pöt lup kölam önëët. Pël yeem omnaröaring lup yal ëak wë pit wiap mowesak pitëm ngönöt kat wiinëët. Pël ëak ya ngës elmëak omën ompyaut pëen elmëënëët. Pötaan kön selap naën wotpil wesak önëët.

¹⁸ Pël yeem ar omnaröaring lup kopëtemer sak wë wiap mowasën këët oröön wotpil wëäo pöt lulöl sëpnaat.

4

Tiar yangerakë omnantëën kent yeem pöt Anutuun kööre tok elmëëpenaak

¹ Arim neneraan kööre tok yeem nga yaal pöta songönte tol ëënak yeë? Ar pourö koröpöökë kentre kauratë ënëm yeem kööre tok ëak nga yaalaurö.

² Ar omnant önëak kent yeem naön yaauröak omnarö mëmpunëëten kent yeë. Ar omnantëën war yeem pangk naöngan. Pötaanök neneraan kööre tok yeem nga yaalaurö. Ën omnantëën kentre kaur yeem Anutuun kimang nemaan yeëan. Pötaanök naningkën yaë.

³ Ar Anutuun omnantëën kimang yamëem pöteta naön yaaurö. Pöt tol ëën? Ar kön wotpil won, korar wiak wë omnant wak arim korööpöökë kentre kauratë ënëm ëënëak kimang yamëëan. Pötaanök naningkën yaë.

⁴ Utpetarö aë, ar öng nampë ompöp sëp wesak muntapë naë së wë pöta ök Anutu kasëng menaurö. Omën namp yangerakë omnantëën kentre kaur yeem pöt Anutuun kööre tok yaalmëaup. Ar pöten kön nawiin ma? Pötaanök yangerakë omnantëën kentre kaur ëënë pöt Anutuun kööre tok elmëënëët.

⁵ Ngön Anutuuk ngönëntak epël ëa pöt pas naën. “Anutu tiarim lupötë kön nuulëa pöröen pi kentre kaur kësang yaë.”

⁶ Pël äak rangk komre kolap yaalni. Pöta ngönte ngönentak epël wia. “Anutuuk omën pitëmtën wak isak yaaurö kasëng yemangkem pitëmtën wak irëak yaauröaan komre kolap yaalmëaup.”

⁷ Pötaanök ar arimënt wak irëak Anutuuk ikanöök weë. Pël äak Seten waö ëën sëp niwesak kas sëp.

⁸ Anutuuk naë rë olaë. Pël ëën pi arim naë panë wais ngarangk elniipnaan. Utpetarö, arim utpet yaaut sëp weseë. Kön selap yaaurö, arim könöt kopëtal wieë.

⁹ Arim utpet yaautön kön wieë yaköm äak ingre ya ilak aim weë. Omën utpetatëën sôm yaaut sëp wesak elere war eim weë. Pötëën ërëpërëp yaaut sëp wesak ya ngësring weë.

¹⁰ Pël ëëë Aköpë ëöetak arimtën wak irëak aim ön. Pël ëën puuk kaalak wak isak niapnaan.

Karurö kom elmëengan

¹¹ Karurö, ar neneren utpet wesak manganok. Ar arim karuröen utpet wesak mëak kom äak, “Pit utpet yaaurö,” pël yamëem pöt, Anutu pim neneren lup sant ëëpenëak ngön kosang wesak niia pöten utpet wesak äak, “Korar yaë,” pël manëët. Ën ar Anutuuk ngön kosang pöten, “Korar,” pël manë pöt, ngön pöt ngaarëk naön arimtën kön wiin isën ngön ë pet yairauröa ök sënëët.

¹² Anutu kopëtapökëër ngön kosang wesak niiaupök kom elniipnaap. Pimtok mait elniipën ma nimpën. Ar pim ök talte arim karurö kom elmëen. Pangk pël naëngan.

Tiarimtën wak isak anganok

¹³ Elei, ar narö epël yaaurö. “Peene ma ëlpamök ka kësang naöök së wë krismaki nenta öngpök ya yamëngkem mon kaö panë öpenaat.” Pël yak pöröen epël niamaan kat wieë.

¹⁴ Ëlpamök arim naë orööpnaaten köpël wë. Arim wëwëat muntönöökë ök. Muntön naöökë akun kot nent oröak is lööla äak won yes pöl ar akun kot nent wë wel wiinëët.

¹⁵ Pötaanök, “Tiar ya epot mëmpenaat,” pël anganok ngön ke epël an. “Aköpë kentöök niaan pöt wëwëetak om wë ya epot mëneim öpenaat,” pël an.

¹⁶ Ar ngön pël naënöröak arim omnant ëënë pötön kön yawiem arimtën wak isak yaaurö. Arimtën wak isak yaaö pöt ompyaö naën yaaut.

¹⁷ Pötaanök omën namp ompyaö yaauta songönten ewat wëak pël naën ëëpna pöt utpet ëëpnaat.

5

Omën monere uröm kësang wieëauröa ngönte

¹ Omën urömere kaar es kësang wieëaurö, ar këëkë kat wieë. Arim këlangön kat wiinë pöten kön wiak ya ngës ëën.

² Arim urömere kaar es kësang pöt köt sëën pöë koröpötta iwalöröak na pet irëpnaat.

³ Ën monatta polirang äak kö sëpnaat. Pël ëëpna pöt arim mon pötön keimön äak omnarö kaamök elmëak nemangkën yaaut tekeri wasëpnaat. Pël äak esuwesi koröpöt es kotak utpet yewas pöl arim monatön keimön yaaö pipotta arim lupöt utpet wasëpnaat. Pöt peene yanger pet irëpnaat temanöm yesën ar monere urömatön keimön äak kësang wa rongan äak wë pötaanök.

⁴ Këëkë kat wieë. Inëën ruurö pit arim yaak kaamök elnia. Pël ëauta sumat nemangkën, om ngön kaar maim wë. Pël ëën ar keimön elmëen inëën ru pöröak monat naön äak kaaö ngön aan Aköpë kutömweri wëaup kat wia.

⁵ Ar e yangerak wë kaömp kësang neimeë arim kentötë ënëm yaaurö. Pël yeem kaömp kësang nak polöröa ök kewis wiak wëen arim mën wel niwiipna akunet temanöm yes.

⁶ Ar omën wotpil yaaurö ngön yaatak moulmëak mënän. Pël ëen pit kanggiir naalniin ëa.

Tiar këlängön kat yawiem ya wiapring Aköpë waisëpnaaten kor öpa

⁷ Karurö, pit pël ëauröak lupöt kosang sak këlängön kat wieimeë ya wiapring Aköpë kaalak waisëpnaataan kor ön. Ar ya neweri pepapë yaë pöten kön wieë. Pi omnant ngëntak këët orööpnaataan kor eim wë. Pël yeem lup kosang sak wë këtre kopi ëen orööpnaataan kor wëaup.

⁸ Yaap, Aköpë waisëpna akunet temanöm papnë sa. Pötaanök yaaweri pepapë yaë pöl ya wiapring weë.

⁹ Karurö, neneren kaaö ngön manganok. Anutu, ngön ë pet yairaup, waisëpënëak yaëen pël anë pöt ngön ë pet irak kangut nimpnaat.

¹⁰ Karurö, tektek ngön yaaö omën ngaan Aköpë yapintak pimtë ngönte aima pöröen kön wieë. Pitëm kööre toköröak utpet yaalmëen këlängön kat wieimeë ya wiapring ya mëneima. Pötaanök pitën kön wieë pitëm ëa pöl mëneë.

¹¹ Tiar omën këlängön kat yawiem lupöt kosang sak wakaima pöröen kön wiin ërëpsawi yaë. Ën Yoop pim ngönteta kat yawiaurö. Pi këlängön kësangöt kat yawiem lupre kön kosang sak wëen ënëmak Aköpök ompyaö elmëa pöten kat wiaut. Yaap, Aköp pi ya ngës kaö elniak sant panë yaniwas.

Ngön ë kosang yewesauta ngönte

¹² Nem karurö, ngön niama epëten kaöet pël weseë ngaarëk ön. Arim ngönöt kosang wasënëak Anutu yapintakël utak, “Anutuu ëöetak yaap yeniak,” pël aöre omën nantë yapinótëel utak aö pël ëenganok. Won, ar omën nent ëënëak pöt om, “Mak, ne pël ëëmaap,” pöt pëen an. Ën naën ëënëak pöt om, “Won, pël naëngan,” pöt pëen an. Pël anë pöt Anutuuk kanggiir nga naalniin ëëpnaat.

Omën wotpilëpök Anutuun kimang mapna pöt kaamök kësang elmëëpnaat

¹³ Arëkaan namp këlängön kat yawiem pöt Anutuun kimang map. Ën namp ërëpsawiarang wë pöt Anutuun yaya tan ap.

¹⁴ Ën namp yauman wak wë pöt ngönënë kaöaröen yas map. Pël ëen pit wais Aköp Yesu pim yapintakël i kolapët wa yemomëem Anutuuk kaamök elmëëpnaat kimang mapnaat.

¹⁵ Pit Anutuuk omën pöp ompyaö mowasëpënëak kön wi kosang wesak piin kimang mapna pöt kaalak wal ë moulmëen ompyaö sëpnaat. Ën saunat wiaaneta ent ë moolapnaat.

¹⁶ Pötaanök ar ompyaö sënëen arim utpet ëaut neneren tekeri wesak mëak arimëntëen Anutuun kimang maë. Yaap, omën wotpil wëaupök kimang mapna pöt Anutuuk kaamök kësang elmëëpnaat.

¹⁷ Elia pi omën tiarim ök tapëlëpök Anutuun kopi nepelën ëëpënëak kosang wesak kimang mëëa. Pël ëen kopi nepelën wieë krismaki nentepar nent ngon mor nas nasiaan namp pël sa.

¹⁸ Pël ëen pi kaalak kimang maan Anutuuk kat mowiin kopi kësang pan pelën këere kaömp oröa.

Omën ngön këët sëp wesaurö kaalak mësak waisëpa

¹⁹ Nem karurö, arëkaan namp Anutuu ngön këët sëp wasën kaalak nampök lup kaip motiin ngön këët ngaarëk öpna pöten kön epël wieë.

²⁰ Omën pim karip utpet yaauta kanöökaan lup kaip motiipna pöp pi kaamök elmëen Anutuuk saun omën pöp pim utpet pout won mowasën könöp wel nawiin öpnaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karip, Sems.]

1 Pita

Yesu wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 34 pōta òk won sēen Pitaak ingre mor saō narōaan pep epwer retēng ēa. Pita pōp Yesuu ru 12 pōrōakaan namp. Omēn pōrō omēn narōak utpet mowesak pitēn, “Utpet yaaurō,” pēl mēēa. Pēl ēēnak Pitaak pit kōn wi kosangtak taē sak òpēnēak Yesu Kristoē ngōn ompyaut ngolōp wes mena. Pitaak pitēm Yesuu wel wiak wal ēautere kaalak waisēpnaaten kōn kosang wia pōtaan kēlangōn kat yawiem kōn wi kosang yewesaut kēlok nasēn ēēpnaat pēl weseē retēng ē mena.

Pōt epēl wia.

Ngōn ngēs rēaut 1:1-2

Anutuuk utpetetakaan kama niwaut 1:3-12

Wēwē kōlam òpenaata ngōnte 1:13-2:10

Kēlangōn akunetak ingre mor saurōa ēēpnaat 2:11-4:19

Ingre mor saurōa irēak inēēn ēēpnaat 5:1-11

Ngōn mēēt 5:12-14

¹ O Anutuu omēn arim ka songōnōt sēp wesak kas sē Pontasre Kalesiaare Kapatosiaare Esiaare Pitinia yang pōtēēl repak wēaurō, ne Pita, Yesu Kristo pim ngōn yaaō omēn saupōk arimēēn pep epwer retēng ē yaningk.

² Ngaan Anutu Pep pim kōnōōk pimēēn kom ē nuulēēn Ngēēngk Pulōōk ngēēngk wes nuulēa. Pōt Yesu Kristoē ngōnte ngaarēk wak wēēn pim iitak i niirak kōlam niwasēpēnēak pēl ēa.

Anutuu komre kolapre mayaap pōt arim naē ulōl sak wiaap.

Tiar wēwē ompyaō kutömweri wia pōten kor eim wē

³ Anutu tiarim Akōp Yesu Kristo pim Pepapōn yaya maim òpa. Pim tiarimēēn ya ngēs kaō yaaō pōtak Yesu Kristo weletakaan wal ē ulmēak wēwē ngolōpēt nina. Pēl ēēn wēwē ngolōp pōt tiarim naē wia pōtaan Anutuu kup niwia pōta kēēt òpenēak kōn kosang wia.

⁴ Pēl yeē pōtaan tiar Anutuu mor kol yaō niia pōt òpenēak kor eim wē. Pōt kumkum ēēre kōt sē pēl naēnōt kosang wiaapnaat arimēēn kutömweri wia.

⁵ Ar Kristoon kōn wi kosang wesak wē pōtaan Anutu pim weēre kosangōōk ngarangk elnieim wē. Pēl ēēn akun kaōaō temanōm yesēn pim utpetetakaan kama niwak ompyaō elniipna pōt tekeri wesak pēl elniipnaat. Pēl ēēpna pōt kopēta wes pet ira.

⁶ Pōtaan ērēpērēp yaaurō. Pēl yaēēn Anutuuk morōk nant elniipēnēak kōn wiin pangk ēēn pōt akun kot nent arim naē kēlangōn nant orōōpnaat. Pēl yaēēn ērēpērēp ēēn.

⁷ Morōk pōtōk arim piin kōn wi kosang yewesaut yaapēt pōt tekeri wasēpnaat. Kool pōt wiapōt esuwesōk pim songōnte war yewas. Ēn arim kōn wi kosang yewesaō koolōt il yewas pōt morōk elniin kosang wia pōt tekeri wesēn Yesu Kristoē orōōpnaatak Anutuuk ya kē sak yaya yeniem ē nirangiak ping wesak niapnaat.

⁸ Yesu Kristo arim itnaangkēn ēaupōn lup sant yaalmē. Peeneeta itnaangkēn tapōpōn kōn wi kosang wesak ērēpērēp kaō yeē. Arim ērēpērēp pōtak yangerakōt il yewasēn pōten kēmōtōk war wesak naēngan.

⁹ Arim ērēpērēp yaauta songōnte epēl. Piin kōn wi kosang yewesautaring wē pōtaan Anutuuk ar utpetetakaan kama yanu.

¹⁰ Anutuu ar utpetetakaan kama yanu pipēt, pim tektek ngōn yaaō omnarō pōta songōnte koirēpēnēak ap weseima. Pēl ēak Anutuu komre kolap nimpēnēak ēa pōt war wesak pōta songōnten kēēkē kōn nawiin ēa.

11 Kristo pim Ngëengk Pulö pitëm lupötë wë Kristo këlängön kat wiak kutömweri isak ëwaatak öpënëak mëëa. Pël maan pit, “Akun taltak ma ke tolëël yaëen Kristo pi pël ëëpën?” pël maimëë kangkkangk ëeim wakaima.

12 Anutuuk pitën, “Arim ya yamëngk epot kaamök naalniipan, omën ënëmak orööpnaarö kaamök elmëëpnaat,” pël mëëa pöta këët arim naë yaarö. Pitëm ya yamëngkem ngön war wesa pöt, Ngëengk Pul kutömweriaan wes mëën irëa pöök omën narö kaamök elmëën ngön ompyaut ök niaan kat wiaurö. Ngön ompyaö pöta songönte enselöröakta ëwat sëpënëak kent kön yawiitak pangk pël naën yaë.

Anutuuk ngëengk öpenëak yenia

13 Pötaanök könöt wotpil wesak këëkë ngarangk ëeim ön. Pël ëak Yesu Kristoë tekeri sëpnaatak komre kolap war was nimpnaaten kön kosang wieim ön.

14 Ar Anutuu ruuröak pim ngönte ngaarëk weë. Ngaan ngönën köpël wë kentre kauratë ënëm ëëiman pöta ök ëënganok.

15 Anutu, ar pim ru sënëak yas niaup, pim ngëengk wë pöl arta ngëengk sak wë omnant ëën.

16 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Ne ngëengk wë. Pötaanök arta ngëengk ön.”

Yesuu iitak utpetakaan ent ë nuulëa

17 Anutu, arim Pep pël mëak yaya yemak pöp, pi omën isaare irëaurö, mööngkraar kangk naalmëën yaaup. Pi tiar neenem omnant yaaütë ökök ngön ë pet irëpnaap. Pötaanök yangerak önëël piin kasinkasin elmëëimeë ompyaö ëeim ön.

18 Ar ëwat wë. Arim ëere peparöa kanöököl wëwë utpet wakaimauröak Anutuuk pötëaan ent ë nuulëëpënëak sum elnia. Pöt koolre siluwa lëngë yesa pötök won,

19 Kristoë i sum kësangringtak sum ëak ent ë nuulëaurö. Pi sëpsëp möön söëere kewil wonöpë ök wakaima.

20 Pi ngaanëër yanger won wiaan pël ëëpënëak yaö mëëaupök peene akun pet irëpënëak yaëen arimëën tekeri orö rëaup.

21 Kristo pim pël ëa pötaan Anutuun kön wi kosang weseim wë. Pi Kristo weletakaan wal ë ulmëak ë morangia. Pël ëa pötaan Anutuun kön wi kosang wesak pim niöpnaataan ërëpsawiarang kor eim wë.

Anutuu ngöntak ngölöp wes yanuulë

22 Ar ngön këët ök niaan kat wiak ngaarëk yeö pël yaëen pötak arim lupre könöt kölam yanuwat. Pipët arim karuröen këëkë lup sant elmëënëak oröa. Pötaanök kosang wesak neneren lup sant ëeim ön.

23 Ar ngölöp wesak wil niulëën wë pipët, kö yesauröa naëaan won, kö nasën yaaö Anutuu ngön wëwëetaring kosang wiaapna pötakëlaan oröaurö.

24 Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omnarö pit nönre koinötë ökörö.

Pitëm ë yerangi pöt puutë ökök.

Nönöt umön yarëaut, puut teënt kërë yesaut.

25 Ën Anutuu ngön pöt kosang wiaapnaat.”

Anutuu ngön pöt ngön ompyaö pitëm ök niaa pipët.

2

1 Ar ngolöp wes niulëaurö pötaanök utpet ke nentere nent moolaë. Kaar aöre morök ë, war ëere omnaröen utpet wesak aö pël yaaut sêp weseë.

2 Önga ngolöp wilauröa ëlöröa kapaatön kent yaë pöl arta ngönënë kapaaten kent panë ëën. Pël ëënë pöt kosang sak wëen Anutuu utpetetakaan kama yanu pötak kaö sak ompyaö önëët.

3 Ar yaap Aköpë sant yaalni pöten kat men yeë pötaan pël ëeë.

4 Aköp Yesu, wëwëeta pepap, piik yal ëeë. Pi omën ka ök yarëauröa wap ompyaut öpënëak utpetat wël ë yemoola pöl omnaröak piin kaaö elmëen Anutuuk kön wiin isën möör wap wesir ulmëaup.

5 Ar Anutuuk wëwëet nina pörö piik yal ëak wap pöta ök sak Ngëengk Pulöökë tup sën. Pël ëak kiri yaauröa ök sak arim lupre könöt Anutuun kiri yaalmëen Yesu Kristoë ëautaan arën kön wiin ompyaö ëëpnaat.

6 Nem yeniak pöta songönte ngönën pepeweri epël wia.

“Kat wi.

Ne Saion rosiraöök wap nent yewesir.

Wap pöt möör wap sum kaö panëët.

Omën namp piin kön wi kosang wasëpna pöp ëö nasëpan.”

7 Ar piin kön wi kosang weseim wë pörö kön wiin ompyaö panë yaë. Ën omën kön wi kosang newasën pöröaan ngönëntak epël ëa.

“Wap omën ka ök yarëauröa wël ë moolëaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.”

8 Ën nenteta pitëmëen epël ëa.

“Pi kël kotuukë ök sak wëen narö ing wot möak kawiap ëëpnaat.

Ën kël kësangöökë ök sak wëen pötäl urak kawi ngentiipnaat.”

Omën pörö Anutuu ngönte wa yoola pötaan pim ëëpënëak mëea pöl ing wot möak kawiap ëëpnaat.

Tiar Anutuu omën saut

9 Ar pöt pitëm ökörö won. Anutuuk pimëen nuwasën pim omën sak kutöm Aköpëen kiri yaaurö. Ar pim omën wötpilörö. Koutak wëen puuk yas niaan pim ëwa ompyautak ilëak wë. Pim ompyaö yaauta ngönte aim önëak yas nia.

10 Ar ngaan omën pas wakaimauröak peeneek Anutuu omën sak wë. Ar ngaan Anutuu ya ngëstak naön ëauröak peeneek pim ya ngëstak wë.

Tiar Anutuu inëen ëëpnaat

11 Nemorö, ne kosang wesak niamaan kat wieë. Ar yangerak yaamre su kak wë pötaan koröpöökë kentre kaur arim lupre könötëen kööre tok yaaö pipot sêp weseë.

12 Pël ëak ngönën köpëlöröa tekrak wotpil ön. Pël ëen pit arim songönten itenak, “Utpet yaaurö,” pël yenia pöt sêp wesak Anutuu waisëpnaatak arim ompyaö yaautaan piin yaya mapnaat.

13 Ar Aköpön kön wieë omnaröa ngön kosangöt ngaarëk ön. Yang omp ak wotöök wëaupre

14 pim yang ngarangk utpet yaauröen nga maöre ompyaö yaauröen ping wesak maö pël ëëpënëak wes yamëa pöröa ngön ngaarëk ön.

15 Anutuu kentöök arim ompyaö yaautak omën köpël wë ngön kaar ya pipöröa këmöt ur mowariipnaaten kent yaë.

16 Ar utpetetakaan wil nuulëen ompyaö wë. Pël ëeë omnaröen, “Utpetakaan wil nuulëen wë,” pël morök mëak ëlëëp utpetat ëënganok, Anutuu inëen sak wë ompyaö ëeim ön.

17 Ar omën pouröen ping wesak an. Ngönën omën arim karuröen lup sant elmëen. Anutuun kasinkasin elmëen. Yang omp aköpön ping wesak an.

Kristo tiarimëen këlangön kat wiak pim ingtak sëpenëak kanö pet elnia

¹⁸Inëenörö ar, arim kaöaröen kasinkasin elmëak pitëm ngön ngaarëk ön. Pöt omën ëpre wiap yaalniauröaan pëen won, yaar ser yaauröaanta tapël elmëen.

¹⁹Pöt eptaanök. Pit ar saun wonrek këpök këlangön kat yaniwiin Anutuun kön wiëe ya sangën naën wëen pi arën kön wiin ompyaö ëëpnaat.

²⁰Ën ar utpet nent ëen kaöarök pës yanimöön ya sangën naën ëënë pöt Anutuuk kön wiin ompyaö ëëpën ma? Pël naëpan. Wotpil wëen këlangön kat yaniwiin ya sangën naën ëënë pötakëer Anutuuk kön wiin ompyaö ëëpnaat.

²¹Anutuuk ar Kristoë ëaul wotpil wë këlangön kat wiinëak niulëa. Pi arimëen këlangön kat wiak pim ingtak sënëak kanö pet elnia.

²²Pi utpet nent naënëp, pim këmtakaan kaarre morök nent naaröönöp.

²³Omnarök utpet wesak yemaan kangiiir nemaan ëa. Këlangön kat yemowiin kangut mampënëak nemaan, Anutu wotpil wesak ngön ë pet yairaup pimëen yaö mowesa.

²⁴Tiarim utpetatök pim rangk isën këra yetaprak möön wel wia. Pöt tiar utpetat sëp wesak wotpil öpenëak pël ëa. Pim koröpö utpet wesa pötaan tiar ompyaö san.

²⁵Ar ngaanëer pol sëpsëpöröa yaë pöl kanö wiaan irikor ëeimauro. Peene pöt, arim ngarangkëp Kristo, lupre könötë pepapök, yas niaan pim naë orök wë.

3

Öngre ompöröa ngönte

¹Öngörö ar, inëenöröa yaë pöl arim ompöröa ikanöök wë pitëm ngön ngaarëk ön. Pël ëen omp narö Anutuu ngön ngaarëk naën ëëpna pörö arën itaangkën ngön nemaan yaëen arim ompyaö yaauten itenak pim naë rë olapnaat.

²Yaap, arim ompörö ar Anutuun kasinkasin yaalmëem kölam wë pöten itenak pim naë rë olapnaat.

³Ar koröpöt pëen ompyaö sëpnaan kepön ëpötë ë morangiire polere kal ëëre ulpëen ompyaö retëngöt më pël ëëngan.

⁴Om ëpre wiap arim lupötë ëlëëp wia pötök arim lupre könötë ë morangiin. Pël ëënë pöt sëpar nasën kosang wiaan Anutuuk itaangkën isëpnaat.

⁵Öng ngaan Anutuun yaö sak wakaima pörö pit tapël Anutuun kön kosang wiëe pitëm ompöröa ikanöök wë ngön ngaarëk weim wakaima.

⁶Sera pa tapël ëak pim ompöp Apramë ngön ngaarëk weimeë piin, “Kaöap,” pël maima. Pötaanök ar pim ëa pöl ompyaö yeem arim ompöröa ëëpna nenten kas naën ëënë pöt pim ök önëet.

⁷Ompörö, arënta tapël niamaan. Ar öngöröaring wë arim Anutuun kimang ngön ök manëet il wariipanëen pit weëre kosang wonörö pël weseë ompyaö elmëen. Pitta wëwë kosangtaan yaö mëëaurö pötaanök.

Lup kopëtemer sak öpa

⁸Epët ar pouröaan niamaan. Ar lup kopëtemer sak omnaröen yaköm ëen. Arim karuröen Anutuu omnarö pël weseë lup sant elmëak komre kolap elmëimeë arim lupöt wak irëak ön.

⁹Omnarök utpet yaalniin kangiiir elmëënganok. Utpet wesak yeniaan kangiiir manganok. Won, Anutuuk welaköt elniipënëak yas niiauro. Pötaanök pël yaëen pöt Anutuun pitta welaköt elmëëpnaan kimang man.

¹⁰Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omën ërëpsawiarang ompyaö öpënëak kent yaë pöp

pim këmtakaan ngön utpetere kaaröt orööpan.

¹¹ Utpetat kasëng menak omën ompyaut ëëp.

Pël ëäk mayaaptak öpnaan ke urak pöta yaat mëmp.

¹² Aköp pi omën wotpil yaauröen itenak pitëm kimang yamëëaut kat yemowiaup, utpet yaaurö kasëng yemengkaup.”

Ompyaö yaautaan këlangön kat wiipenaat

¹³ Karurö, ar ompyaö sënëëtaan kosang yengentiin talëpök utpet niwasëpën?

¹⁴ Ar wotpil wëen këlangön kat yaniwiin pöt ërëpsawi ëënëët. Ar pitën ya ngës kön wiak kas ëëngan.

¹⁵ Arim kõnre lupöt Kristoon kasinkasin ëäk kaö mowasën. Pël ëen omnarök arim omën ompyaut önëäk kor yeë pöta songönten pëël yeniaan pöt ompyaö wesak ya wiaptaring ök manëël kopëta wesak ön.

¹⁶ Pël ëäk arim kõnöt kengkën ëënëën wotpil ön. Pël ëënë pöt omnarök arim Kristook yal ëäk ompyaö yaautakël utak utpet wesak yeniem pitëm kaar yaauta songönte tekeri seën ëö sëpnaat.

¹⁷ Anutuuk kön wiin wotpil yaautaan këlangön kat wiipena pöt ompyaö ëëpnaat. Ën utpet yaautaan pël ëëpena pötaar pangk naën ëëpnaat.

Kristo pi tiarim saunatëen wel wia

¹⁸ Kristo pi wotpilëpök tiarimëen wel wia. Pi wotpilëpök utpetarö tiar Anutuu naë wa nuulëepënëäk akun kopët nent pël ëa. Koröpö wel yawiin kõnöp wel nawiin ëa.

¹⁹ Pël ëäk pim kõnöp omën ngaan wel wiauröa kön wii kaatak wëauröa naë së ngönën ök mëëa.

²⁰ Kön pörö omën ngaan Noa pim akunetak Anutuu ngön wa olaimauröa kõnörö. Noa pi wangaö ket ëeim wëen Anutu pit pim ngön ngaarëk öpënëäk pimtë ya wiap yaautak om korkor elmëeima. Pël ëautak omën kopët 8 pöaar pëen pim ngönte ngaarëk wak wangaöök ilaan i ngep naën ëa.

²¹ I pipët ngönën i yanimë pöta ökre waste. Pöt epël yaë. I yanimë pöt koröpöökë kewilötëen naën, Anutuun kimang yemaan utpetat won yanuwas. I yanimëen Anutuuk Yesu Kristoë weletakaan wal ëa pötaan ompyaö yanuwas.

²² Pi weletakaan wal ëäk kutömweri së Anutuu yaapkëel wëen enselöröere kutömweri yapingringre weëre kosangringörö pim iri wë.

4

Kristoë këlangön kat wia pöl yeem utpetat kasëng mempa

¹ Kristo pi yangerak këlangön kat wia. Pötaanök pim ëa pöten kön wieë kosang sën. Namp koröpöök këlangön kat wiipnaapök utpet yaaut sëp wasëpnaat.

² Pötaanök peene ngës rëäk koröpöökë kentre kauratë ënëm ëënganëp Anutuu këm ngönte pëen ngaarëk weim ön.

³ Ar ngaan ngönën köpël wë köpëlöröa kentöökë yaaut epël eimaurö. Öngre omp nga ëëre omën utpetatön kentre kaur ë, i ngaat nak kön irikor ëëre këëre imën keimön nëëre i ngaat keimön nak utpet ë, Anutuu urtak omp ak kaaröröaan ngëëngk mowasö, pël yaaö pöt ë waiseimeë pöt kaö wesak wakaimaurö.

⁴ Peene pöt, utpet ke pilöt pitring naën yeë pötaan yaan sak utpet wesak yenia.

⁵ Pël yeniaatak wë ënëmak Anutu omën welere öpöröa ngön ë pet irëpnaap pim naë së tauak pitëm eimautë songönöt ök maan kangut mampnaat.

⁶ Pël ëëpnaat pötaanök Kristo pi omën ngaan wel wiauröa naë së ngön ompyaut ök mëëa. Pit koröpööring wel wiauröak Anutuu öp wë pöl könöpring öpna kanö pitëmëën orööpënëak pël ëa.

Weëre kosang Anutuu yaningk pötring ya mëmpa

⁷ Karurö, omën ël epot poutë won sëpna akunet temanöm yes. Pötaanök ompyaö wesak Anutuun ök manëëtaan arim könre lupöt pëën weseë.

⁸ Pël ëak lup sant yaauten kön wiin kaö sëën kosang wesak lup sant ëeim ön. Pël yeem nenëraan utpet yaaut ngep ëënëët.

⁹ Ar karurö arim naë yewaisën omnant keimön elmëënganëp kaaö köpël sant mowasën.

¹⁰ Ar pourö Anutuuk ngönën ya mëmpunëak neenem weëre kosang ke nentere nent nina. Pötaanök arim karurö kaamök elmëënenëak ompyaö wesak weëre kosang pötring epël mëmpun.

¹¹ Namp ngönën apënëak pöt Anutuu ngön pëënöt ap. Namp narö kaamök elmëëpënëak pöt weëre kosang Anutuuk yamangk pööring pël ëëp. Pit pël yaëën omnaröak Yesu Kristoë weëre kosangöök yaë pöten itenak Anutuun yaya mapnaan pël ëëp. Ë rangiere weëre kosang pöt pim naë wieëautök wiakaim wiaap. Yaap.

Kristoë këlangön kat wia pöl ëëpenaat

¹² Kar panëërö, morök kësang nent arim naë orööpnaan yaë. Pöten itenak omën ngölöpët pël wesak yaan sëngan.

¹³ Morök pöt yaaröön Kristoë këlangön kat wia pöl, “Tenta yeë,” pël kön wiak ërëpsawi ëën. Wë ënëmak Kristoë ë rangiet tekeri orö yarëën ërëpsawi kaö ëënëët.

¹⁴ Omnaröak arën Kristoë omnarö pël weseë utpet wesak yeniaan pöt ërëpsawi ëënëët. Pitëm pël elniipna pötak Anutuu Pul ëwaring pö arring wë pöt pet elniipnaat.

¹⁵ Arim naëaan namp mënautaan ma kain ëautaan ma utpet ëautaan ma omën muntaröa yaat wa ëp ëautaan kangut elmëën këlangön kat wiipan.

¹⁶ Ën omën namp pi Kristoë omnamp pötaan këlangön kat yawiem pöten ëö sëpanëp Kristo pimop pötaan Anutuun yoöre ërëp map.

¹⁷ Anutu pim omnaröa songönte tekeri wasëpna yaat mëmpna akunet oröak wia. Pötaanök pim omnarö tiarim naë ngës réak ngön ya nimëmpna pötak omën pim ngön ompyaut ngaarëk naön yaaurö tol elmëëpën? Elei, pit këlangön kaö kat mowiipnaat.

¹⁸ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Anutuuk omën wotpilëp utpetetakaan kama wak ompyaö wasëpënëak ya kaö mënak ompyaö yewasën pöt, omën pi kasëng menak utpet yaaup tol ëëpën?”

¹⁹ Pël wia pötaanök omën Anutuu kön wiaul këlangön kat yawi porö wotpil wë pitëm wëwëet Anutu pim moresi ulmëëp. Pi ket elniaupök pimtë ök yenia pöl ompyaö wesak kaamök yaalniaup.

5

Wotöököröa ngönte

¹ Ngönënë wotöökörö, neenta wotöök arim karipök, kosang wesak nia-
maan. Nem itöök Kristo këlangön kat wiak wel yawiin itenaupök wë ënëmak

pim ë rangiet tekeri sêen piiring pöta pep sumaap. Pötaanök niamaan kat wieë.

² Anutuu sêpsêpörö ngarangk êënëak niiaurö këkre töotak won, ya ngêstak itenak ngarangk elmêen. Pêl yeem monere uröm won, ya mëmpunêetaan ulö es ngaaring mëmpun.

³ Pêl êak omên omp ak sak arim ngarangk elmêenêak niulêa pörö il mowasnganêp arim ênêm êêpnaan ngönênê kanöök wot ran.

⁴ Pêl êen Kristo, sêpsêp ngarangk kaöap, pim tekeri sêpnaatak omên ompyaö weit kangiir ningkên önêet.

Tiarimtên wak irêak ngarangk këêkê êêpa

⁵ Ulwasörö, arênta tapêl niamaan kat wieë. Ar arim kaöaröa iri ön. Pöt ngönêntak epêl wia. “Anutu pi omên pitêmtên wak isak yaaurö wak yeirêaup. Ên pitêmtên wak irêak wêaurö ompyaö yaalmêaup.” Ngönêntak pêl wia pötaanök ar kotre kaö pourö arimtên wak irêak neneraan inêen êeim ön.

⁶ Tok oriak Anutu weëre kosangringêp pim iri ön. Pêl êen pimtê akun wia pötak ar wak isêpnaat.

⁷ Puuk ngarangk elnieim wê. Pötaanök arim naë könömöt oröön pöt pim moresi mowiin.

⁸ Ar könöt wotpil wesak arimtên ngarangk êeim ön. Kent toköröa imên mëmpênêak këm nga êak sak waiseim wê pöl arimêen nga yaaup, Seten, pi arim tekarak wê talêp mëmp ma talêp mëmp wesal yaë.

⁹ “Ingre mor sa tenim kar yang êlötê wêaurö morök ke tapêl elmêeim wê,” pêl weseë kön wi kosang yewesautak kosang sak wê pi ke ur momêen.

¹⁰ Pêl êak akun kot nent këlangön kat yawiin Anutu, komre kolap yaaup, Kristook yal menak piiring ë rangi kosang kö nasêpanêêtê pep sênêak yas niiaup, puuk ompyaö nuwesak tau nuulêak weëre kosang nimpnaat.

¹¹ Weëre kosang pöt pim naë wiakaim wiaap. Yaap.

Ngön mëêt

¹² Ne ngön kot epêt Sailasên maan retêng yaë. Pi nem ngönt këep. Ne arim lupöt kosang niwesak komre kolap arim wak wê pöt Anutuu komre kolap këet pöt ök niamêak yeë. Piptak taë sak ön.

¹³ Papilon kakaan ingre mor sa Anutuu arring yaö wesaurö yoöre êrêp yenia. Ên Maak nem ru sak wêaup puukta tapêl yenia.

¹⁴ Neneren lup santak yowe mëak mor meneë.

Kristook yal menak wêaurö arim naë mayaap wiaap.

[Yok pi tapêt.

Ne arim kariip, Pita.]

2 PITA

Pitaak pep epwer ingre mor saö naröaan retëng ëa. Omën naröak ngönën kaaröt ök maim wëen Pitaak wotpil wasëpënëak kent kön wiakök omën Yesuun itaampöore kat wia pöröa pitëm ngönën ök mëëaut kön ngolöp wes mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngës rëaut 1:1-2

Anutuu yaö niwesauta ngönte 1:3-21

Ngönën kaar yaauröa ngönte 2:1-22

Kristoë kaalak waisëpnaata ngönte 3:1-18

¹ O Yesu Kristoon kön wi kosang wesak tenim ök sak wëaurö, Saimon Pita ne ya omën pim ngönte yaaupök arimëen pep epwer retëng ë yaningk. Tiarim Anutu, Yesu Kristo, utpetetakaan kama yanu pöp, pim wotpil yaautak kaamök elniin kön wi kosang wesaurö.

² Ar Anutüre tiarim Aköp Yesuun kön kosang wiak wëen piarpim komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë kaö sak wiaap.

Anutuuk tiar pimtëen yaö niwesaurö

³ Anutu pim ëwa ompyaö yaautak yas niaup tiar piin ëwat wëen omnant pout koröpöökëere lupmeri wëwëeta kaamököt pim weëre kosang kësangöök war wes ninaut.

⁴ Pël ëak pim ëwa ompyaö tapöök omën kaö ompyaö kup niwiauta këet nina. Pim kup niwia pötaan koröpöökë kentre kauratëen kö yesaö epët kasëng menak Anutuu wë pöl öpenaat.

⁵ Pël ëëpenaak pötaanök ke urak arim kön wi kosang yewesautak wotpil wëaut yal mampun. Wotpil wëautak ngönënë songön ke nentere nent kön tektek yesaut yal mampun.

⁶ Kön tektek yesautak koröpöökë ngarangk yaaut yal mangkën koröpöökë ngarangk yaaö pötak weëre kosang wëaut yal mampun. Weëre kosang pötak Anutuu wëaul önëët yal mampun.

⁷ Anutuu wëaul önëetak ngöntre kar yaaut yal mangkën ngöntre kar yaaö pötak lup sant yaaut yal mampun.

⁸ Omën pipot arim naë ulöl sak wiaapna pöt tiarim Aköp Yesu Kristoon ëwat yesaut mos naëpan.

⁹ Ën namp pi omën pöt won wëen pöt piin epël apenaat. “Pi it il tëauröa ök sak kön ëngk ma e wesak wë utpetat lir moolëa pöten kat kola,” pël apenaat.

¹⁰ Karurö ar, Anutuuk yas niak pimëen yaö wes nuulëaurö. Pötaanök kosang sak yas nia pöt kë ëëpnaataan weë panë ngentiin. Pël ëënë pötak utpet nasëngan ompyaö önëët.

¹¹ Pël ëaan tiarim Aköp, utpetetakaan kama yanuwaup, Yesu Kristook sant niwesak kan të niwiin poprak naëngan pim wa ngaöök yanimë pötak ilëak wakaim önëët.

¹² Yaap, ar omën pipot rë nuulön ëwat wëen ngön kë arim wa pötak kosang niwasën wë. Pöt ne ëwat wëak om ngolöp wes nineim ömaap.

¹³ Ne kön wiin öp wë pël eim öma pöt pangk ëëpnaat.

¹⁴ Pöt epël. Ne kön wiin tiarim Aköp Yesu Kristoë neea pöl akun kot nent wë wel wiimaap.

¹⁵ Pötaanök ne wel wiin omën pipotön kön wiaanëek yak ngolöp wesak kosang wes yaningk.

Pita pi Kristoë naë wë pim ëwaöön itena

¹⁶ Tiarim Aköp Yesu Kristoë weëre kosangring kaalak waisëpnaata ngönte tenim ök niaö pipët ëlar ngönaak omën könöökkan reäk neniaan. Ten piiring wë Aköpë ëwaöön itenaut yak ök niaut.

¹⁷⁻¹⁸ Ten piiring rosir ngëëngköök wëen Anutu Pepapök piin ping wesak mëak ëwaö yemangkën ten kat wiaan Anutuuk kutöm ëwaöökkan epël ya. “Epop nem ru ulöpöököp. Ne pimëen ya kë panë yes.”

¹⁹ Pël yaan ten kat wiak tektek ngön yaaö omnaröa ngön ëa pötön kön wiin yaap pan ëaut. Pötaanök ar pitëm ngön pötön këékë kön wiaan. Pipotök koutak esuwesi ëwa yaë pöl elniaan Kristo waisëpnaat. Pim waisëpna akunet temantöm yesën pi tangewesi yaarö pöl oröak arim könre lupötë ëwa elniipnaat.

²⁰ Omën kaö epëten wet reäk kön wieë. Tektek ngön ngönën pepeweri wia pipotë songön pipot omnaröa könötëaan pangk naëpanëët.

²¹ Tektek ngön pipot omnaröa könötëaan kön wiak naënöt. Anutuu ngönöt Ngëëngk Pulöök tekeri wes mangkën aima.

2

Ngönën kaar yaauröa ngönte

¹ Ngaan Israel omnaröa näe tektek ngön yaaurö wëen kaar yaauröeta wakaima pöl kaar yaaö narö arim naë orööpnaat. Pit arim naë ëlëëp wë ngönën kaar arim kön wi kosang yewesaut utpet wasëpnaat niak Kristo pitëm kaöap këlangön kat wiak pimëen mowa pöpönta pi kaöap pöt ngep ëak wonwon apnaat. Pël yaëen Anutuuk kangut teënt mamnaat.

² Pël ëen ngönën omën selap pitëm yaaul öngre omp nga ëëpnaat. Pël yaëen omën mutarö pitën itenak ngönënë kanöön utpet wesak apnaat.

³ Kaar omën pörö pit monere urömatön war ëen arim naëaan öpënëak morök elniak ngön kaaröt niapnaat. Omën ke pëlöröaan Anutuuk ngaanëër ngön kosang wiaut wiap nasën kosang wiakaimaut peene pet irën kö sëpënëak yaë.

⁴ Ensel narö nganëër utpet yaëen Anutuuk mait naalmëen wii tëak es parëaöök moolëa. Pël ëen koutak së ngan i akuneten kor eim wë.

⁵ Omën ngaan pan wakaimauröeta pi mait naalmëen i ngep ëëpënëak maan Anutuu ngön wa olëaurö pourö kö sa. Pël ëen Noa wotpil wëauta ngönte yaaupring omën kopët 7 ëak öp sa.

⁶ Kaalak Sotomre Komora ka pöörarta tapël kö sëpënëak maan es kot won sa. Pël ëa pötak omën ënëm utpet ëëpnaaröaan pepanöm ëa.

⁷ Lot pi wotpil wë omën utpetaröa öngre omp nga yaautëen ya utpetaring wëen Anutuuk mait elmëak kama wa.

⁸ Omën wotpil pöp pitëm tektrak wë kët ël epotë pitëm utpet yaautön itaampöore kat wi pël eimeë kön utpetaring wakaima. Pötaanök kö nasën ëa.

⁹ Aköp pi ompyaö ëaurö mait elmëa pötaan pim ngön kat yawiaurö morökötëaan pangk kama öpnaap. Ën utpet yaaurö ngan i akunetak këlangön kat mowiipnaap.

¹⁰ Omën narö pitëm koröpöökë kentre kaur utpetatë ënëm yeem Aköp ngep yaalmë pörö këlangön kaö kat mowiipnaap.

Ngönën omën kaar pörö pitëmtën wak isak aimeë pitëmtë könöök omnant yeem kutömweri ëwaatak wëauröen kas naën utpet wesak yamëëaurö.

¹¹ Pël yaauröak ensel kaö weëre kosangring pit il yemowas pöröak Aköpë ëöetak kangiiir utpet wesak nemaan yaaurö.

12 Omèn piporö kön won, animaö omnant köntak yaë pöröa ökörö. Animaö pörö omnaröak mööpenëak pitëm ëlöröak yawilaurö. Pit omnantë songönötön kön nawiin utpet wesak aimeë animauröa yaë pöl kö sëpnaarö.

13 Pël ëak pitëm utpet yaautë kangiir këlangön kat wiipnaarö. Pit këtëkötë ëö köpël koröpöökë kentre kauratë ënëm yeem utpet ke nentere nent yaautön kön wiin ompyaö ëëpnaat. Pit ëöa pipot yauröak arim kaatë wais kaömp ngawi yenem utpet niwesak pitëm pël yaaö pötaan ërëpsawi yaurö.

14 Pitëm itöt öngöröen kentre kauraring iteneimeë utpetat kep köpël yaurö. Pël ëak omèn lup wiap yauröen wiap sësë mëak utpet yemowesaurö. Pit monere urömat keimön panë yaurö. Elei, omèn ke pilörö pit es parëaöök së kö sëpnaarö.

15 Pit wotpil wëauta kanö kasëng menak irikor yeem tektek ngön yaaö omèn kaar Pelam, Pioë ruupë kanöök yesaurö. Pi utpetatëen sumat öpënëak kent yaëen

16 pimtë pol tongki ngön wonöpök omèn ngönring irikor yeem utpet ëëpanëak kan mowaria.

17 Kaar omèn piporö i leep yarëautë ökörö. Kepilöt kentöök wak së waisö yaëen kopi nepelën yaë pöta ökörö. Omèn ke pilörö Anutuuk köö panëetak öpënëak yaö mëa.

18 Pit pitëmtën ping wesak ëak ngön mosut yamëem köpël omnaröen koröpöökë kentre kauratë ënëm yeem öngre omp nga ëëpënëak wiap sësë yamëëaurö. Köpël omèn pörö utpetat sëp wesak kan ngolöpöök sëpënëak yaëen pël yaalmëaurö.

19 Pël yeem epël yema. “Omèn eptak wii ket ëak nanitëen ëëpnaat,” pël yemaatak pitëmtë omnant yaautök utpet mowesak wii motëen wëaurö. Omèn nent tiarök kaö wesak inëen elmëëpena pöt pötak wii ket ëak nitëëpnaat.

20 Omèn namp pi tiarim Aköp Yesu Kristo, utpetetakaan kama yaniwaup, piin kön wi kosang wesa pötak yangerakë utpet yaaut sëp wesak wë ënëmak kaalak pötë së rë olaan wii motëëpna pöt ngaan utpet wakaima pöt kotte, ënëm pöt kaö panë sëpnaat.

21 Omèn ke pilëp pi wotpil wëauta kanöök nasënëpök yaë talte pangk ëëpën. Anutuü ngön kosang ngëëngkötë rë moulaupök kan pö kasëng yemangkën pangk naën pan yaë.

22 Omèn pël yaë pöp piik ngön nokoliil epël ëa pöt kosang yes. “Kentëp pi köl ngës olëak kaalak yen.” Ën nent. “Polöp pi iir moulmëen kaalak kepi yeila.”

3

Aköpë waisëpnaata ngönte

1 Nem kar panëerö, ne ngaan pep newer retëng ë ninaut. Peene epwer kaalak ningkën neweriari yes. Pouweriarë wotpil wesak kön wiinëëtaan ngön epët ngolöp wes nimpëak retëng yeë.

2 Tektek ngön yaaö omèn ngëëngköröa ngaanëer ngön ëa pötre tiarim Aköp utpetetakaan kama yaniwaupë ngön kosang ngön yaaö omnarö tenim arën ök niia pötönta kön wiinëak ëaut.

3 Ar wet rëak epël kön kosang wiin. Yangera pet irëpna akunet temanöm yesën omèn pitëmtë koröpöökë kentre kauratë ënëm yaurö oröak ökre was ngön epël niapnaat.

4 “Yesu kaalak waisëpënëak ëa pöt yaap ma? Pi tarëk wë? Tiarim ëarö wel wieimaurö. Ën omèn epot pout yanger yaaröön oröautta tapël om wiaap.”

⁵ Pël yeem Anutuu ngaanëer ëa pöten kön wiipnaaten kaaö yaauro. Ngaanëer Anutuuk maan kutömre yang oröa. Yanger i kaöökaan oröak i kaö tapöökë rangk wiakaima.

⁶ Pël ëen ënemak Anutuuk maan i kaöök yang ngaan wiakaimaur ngep ëak utpet wesa.

⁷ Ën kutömre yang peene e wia epot Anutuuk tapël maan es kot won sêpênëak yaö ëa. Epot om wiaan ënemak Anutuu ngönën wonöröaan ngön ë pet irêpnaatak pitring kö sêpnaat.

⁸ Kar panëerö, ar omën epëten ëngk ma e wasngan. Aköp pi tiar omnaröa kön yawi pöl naën. Pi kêt kopët nenten kön wiin krismaki 1000 pöta ök yaaup. Ën krismaki 1000 pöten kön wiin kêt kopëtet pël yaaup.

⁹ Aköp pi pim ngön ëa pöta këet tekeri wasêpnaaten ëngk ma e ëak akun wali naön. Omën naröak kön wiin pël koröp yaë. Won, pi omnarö kö sênganëak arimëênök kor wë. Pi omën pourö lup kaip tiinëak korkor yaë.

Kutömre yang epot won sêpnaat

¹⁰ Aköp pi korkor yaëëtak pim akun kaöet këkain yaauroa yaë pöl ëlëëp tapët pöt orööpnaat. Pël yaëën kutömwer rirre por kêsang ëak won yesën omën pörek wieëa pöt pout es kotak won sêpnaat. Pël ëen yangere yangera rangk omën epot pout es kot won sêpnaat.

¹¹ Pël ëêpnaat pötaanök ar wotpil wë Anutuu ngönte taintaë wak ön.

¹² Pël yeem Anutuu kaalak waisêpna akuneten kor wë akun pöt teënt orööpnaan kosang wesak ya ompyaö mëmpun. Akun pötak kutömwer es kotak kö yesën omën pörek wieëa pöt pout tapël es kot won sêpnaat.

¹³ Tiar pöt, kutömre yang ngolöpötön Anutuuk kup niwiin kor wë. Pörek wotpil öpen sa.

Aköpön kor wë ngarangk këëkë ëêpa

¹⁴ Nem kar panëerö, ar omën pötëen kor wë pötaan arim lupötë kölam pëen utpetat won wiaan Anuturing lup kopëtemer sak önëen kosang sak ön. Pël ëen pi arën itaangken pangk ëêpnaat.

¹⁵ Aköpök pim akunet wali yewas pöten kön wiin tiar pourö utpetetakaan kama niöpênëak yaë pël wasën. Ngön pöt tiarim kar panëep Pool Anutuuk könö kaö wes mangkên puuk nant retëng ë ninaut.

¹⁶ Yaap, omën pipotön pim pep poutë tapël retëng ëa. Ngön pim pepatë wia pöt, nant könömöt, pötë songönöt koirêpenaataan ya kaö mën yeë. Ngön pöt omën kön wonre lup wiapre kor yaaö narö pitök ngönën pep muntatë yaë pöl wa irikor ëak ë yaë. Pël yeem kö sêpênëak yaë.

¹⁷ Nem kar panëerö, ar ngaan wa korkor ngön pöt ök niaan kat wiauro. Pötaanök omën ngön wa yoola piporöa utpet yaaütök wer niön arim lupöt këlok sak wiap sêpanëen ngarangk këëkë ëën.

¹⁸ Pël ëak tiarim Aköp Yesu Kristo utpetetakaan kama yaniwaup pim komre kolapta songönte ewat sak kosang sën. Tiarim piin ping wesak yaaut kosang wiakaim wiaap. Yaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karip, Pita.]

1 Son

Yesu wel wiin wë krismaki 60 pöta ök won sëen Sonök pep epwer ingre mor saö naröaan retëng ëa. Son pöp Yesuu ru 12 pöröakaanëp. Pi omnarö Anutuun lup sant yaalmëem karuröenta elmëepënëak mëëa. Pël mëak omën naröak, “Yang omnarö utpetarö. Pötaan Yesu yang koröpööring newaisën ëa,” pël ya pörö kaar ya pöt retëng ë mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngës rëaut 1:1-4

Ëwaare kaö pöteparë ngönte 1:5-2:29

Anutuu ruuröere Setenë ruurö 3:1-24

Ngön yaapötre kaaröt 4:1-6

Lup sant yaauta ngönte 4:7-21

Kön wi kosang yewesauta ngönte 5:1-21

Wëwëeta ngönte

¹ Ne omën kaö nenten kön tektek niamaan. Omën kaö pöt wëwëeta ngön këeta pep pöp ngaanëer kutö mre yang won wiaan wakaimaup. Ten piin kat wiak tenim itöök itenak moresring moröak pël ëaut yak tekeri wesak arën ök niaim.

² Wëwë këeta pepap tekeri orö rëen itenaut. Yakök wëwë kosangta pepapön war wesak ök niaim. Wëwë kosangta pep pöp Pepapring wakaimaupök tenim naë tekeri oröön itenaut.

³ Ten itenak kat wiak pël ëakök arënta ök yeniak. Ar kat wiin tiar lup kopëtemer sak Pepere pim Ruup Yesu Kristooring lup kopëtemer sak öpenëak ök yeniak.

⁴ Pël ëen tiarim naë ërëpre sawi kësang pan oröak wiaapna yak ngön epët retëng ë yaningk.

Tiar ëwaatak öpa

⁵ Yesuu naëaan ten epël kat wiak ök yeniak. Anutu pi ëwa pepap yak pim naë ëwa pëenë wia. Koö nent pim naë wi naön. Won pan.

⁶ Tiar koutak wë Anuturing lup yal menak wë pël apena pöt kaar apenaat. Pël ëak ngön këëteta yok pangk wak naön ëëpenaat.

⁷ Anutu pi ëwaatak wë. Pötaanök tiarta ëwaatak wë pöt lup kopëtemer sak wëen pim Ruup, Yesu Kristo, pim iitak tiarim utpetat kërë nuulaan kölam téak wë.

⁸ Tiar tiarimtën saun wonörö pël yak pöt tiarimtë lupöt morök yaalmë. Pël ëen ngön këët tiarim lupötë wi naön yaë.

⁹ Anutu pim ngön ëa pöt kë rëak wotpil yaniwesaup. Pötaanök tiar tiarim saunat war wesak yemoolak pötak pimtök tiarim utpetatë songönte ent ë nuulëak kölam yaniwas.

¹⁰ Tiar tiarimtën utpet nent naën yaaurö pël yamëem pöt Anutuu ngön niia pöt wa kaar weseim wë piin kaar yaaup pël yemak. Pël ëen pim ngönte tiarim lupötë wi naön yaë.

2

Anutuu ngönte ngaarëk yeweem pim naë öpa

¹ O nem ruurö, ar saunaring önganëak ngön epët retëng ë yaningk. Ën arim naë namp utpetat yaë pöp tiarim kaamököp, Yesu Kristo, wotpilëp, Pepapë naë tiarimëen ke urak kimang më yaë pöp wë.

² Anutuuk tiarim saunat ent elniipna yak puuk tiarim kangiir wel wiaup. Pöt tiarimënt won, yangerakë omën pourö tiarim saunat waup.

³ Tiar Anutuu ngön kosangta ënëm ëëpena pötak piin ewat wë pël kön këëkë wiapenaat.

⁴ Ën omën namp pi, “Ne Anutuun ewatëp,” pël aimeë pim ngönte ngaar naön öpena pöpön, “Pi kaar omnamp, ngön këët pim lupmeri wonöp,” pël apenaat.

⁵ Namp pi Anutuu ngönta ënëm ëëpna pöp pi Anutuun lup sant kë elmëëpnaap. Tiar Anutuu naë rë olëak wë pël kön këëkë wiipena pöt epël ëëpenaat.

⁶ Namp pi, “Ne Anutuu naë rë olëak wë,” pël apna pöp pi Yesuu wëaul wëen pangk ëëpnaap.

Ngöntre kar rëak ëwaatak öpa

⁷ Nemorö, nem ngön retëng ë yaningk epët ngolöpët won, arim ngönën ngës rëak kat wiaurek rë nuulaut. Ngön ngaan kat wieima tapët kaalak ök yeniak.

⁸ Pël ëak retëng yeë epët ngön kosang ngolöp nent pël yaë. Ngön kosang ngaan wia pipët peene Yesuu naëre arim naë poutepar kë yaëen ityaangk. Pël yaëen kout won yesën ëwa këët oröak wia. Pötaanök songön pouteparëënök ngön kosang ngaan wiaut peene retëng yeë epët ngön kosang ngolöp nent pël yaë.

⁹ Omën namp pi pimtën, “Ne ëwaatak wë,” pël aimeë pim karipön kööre tok yaalmë pipop pi om koutak wë.

¹⁰ Ën namp pim karip lup sant yaalmë pipop pi ëwaatak wë. Pötaanök omën nentak elmëën nengentiipan.

¹¹ Pël ëaap omën pim karipön kön utpet yemowi pipop pi koutak wë. Pötaanök koö pötak pim itöörar ngep elmëën pim sëpnaalën itnaangkën yaë.

¹² Nem ruurö, Kristoën yak Anutuuk arim saunat ent ë nuulëaurö. Pötaanök ngön epët retëng ë yaningk.

¹³ Peparö, ar Omën ngaan kutömre yang won wiaan wakaima pöp, Anutuu Ruup piin ewat wë. Pötaanök ne ngön epët retëng ë yaningk. Ën ulwasörö, ar Seten il mowesaurö. Pötaanök ngön epët retëng ë yaningk.

¹⁴ Ruurö, ar Pepen ewat wë. Pötaanök ne pep epwer retëng ë yaningk. Peparö, ar Omën ngaan wakaima pöpön ewat wë. Pötaanök epwer retëng ë yaningk. Ën ulwasörö, ar Anutuu ngönte arim lupötë wiaan weëre kosang ëak Seten il wesaurö. Pötaanök retëng ë yaningk.

Tiar yangaakë omnantëël lupre könöt wiak öngan

¹⁵ Ar yangaakë omnantëël arim lupre könöt wiak önganok. Namp pi pim lupmer yangaakë omnantëël rë olëak wë pipop pi tiarim Pepapön lup sant naalmëen yaë.

¹⁶ Yang omnaröa yaautön tiar ewat wë. Yangaakëlaan omnant koröpöökë kentre kaur yaautre itöök itenak kent yaautre pitëm omnant wieëautëen wak isak yaaö pipot Anutuu naëaan wonöt. Pipot yangaakëlaanöt.

¹⁷ Yang epërere omnaröa omën kentre kaur yaaö pöt seim së won sëpnaat. Ën Anutuu ngönte kat wiak ngaarëk öpna pöp pi om wakaim öpnaap.

Kristoën kööre tokörö oröak wë

¹⁸ Nem ruurö, akun kaöet temanöm yes. Ar ngaan Kristoën Ngaap orööpnaat pël aan kat wiaurö. Peene pim ngaarö selap oröak wë. Pötaanök tiar, “Akun kaöet temanöm yes,” pël yewas.

¹⁹ Nga pörö tiar sêp niwesaut. Pêl éaap pit pörö tiarimörö won. Tiarimörök éanêên tiarring wéan tapôn. Pit tiar sêp niwesa. Pötaanök, "Pit maimarö yak tiar sêp niwesaut," pêl yewas.

²⁰ Ar pöt Ngëengk Pulö waurö. Pötaanök éwattaring wéaurö.

²¹ Ar ngön kèet kópêl wê pêl weseë ne pep ewer retêng é naningkên. Won. Ar ngön kèet kat wiak kaar epot ngön kèeta naéaan wonöt pêl yewesaurö. Pötaanök retêng é yaningk.

²² Talêp kaar omnamp? Omên namp pi Yesuun pi Kristo, Anutuu Yaö Mëéaup won pêl yema pöp pi kaar omnamp. Omên pöp pi Pepapre Ruup kasêng menak Kristoon köore tok yaalmê pöp Kristoên Ngaap.

²³ Omên namp pi Yesu kasêng yemangk pöp Anututa kasêng yemangk. Ên namp Ruupön ping wesak yema pipop Pepapta yeö.

²⁴ Ngaanêër ngönên ngön ök niaim pöt olanganok. Wak ön. Pêl éênê pötak Pepapre Ruup arring wéên önêët.

²⁵ Pêl éên Kristoë wêwê kosang tiar nimpênêak niia pötak önêët.

Ngëengk Pulöök ngön kèeten ök niaim wê

²⁶ Lup wa irikor elniipênêak yaë pöröaan kasiinök ngön epêt retêng é yaningk.

²⁷ Ar pöt, Kristoë naéaan Ngëengk Pulö waurö. Pêl éên pi arring wéên ar omên nampök omnant pet elniipênêak nemaan yaaurö. Pulöök omên pout pet yaalni. Pipot kaar won, yaapöt. Pötaanök pulöökê ök yenia pipêl Yesu taintaë wak ön.

²⁸ Nem ruurö, ar Kristooring ön. Pêl éên ênêmak pim tekeri sa rëepna akun pötak tiar ëö nasengan. Pim ëöetak kosang sak tauaapenaat.

²⁹ Ar piin wotpil wê pêl weseë itaangkên omên namp wotpil tapêl wéên pöt Anutuu ruup pêl wasên.

3

Tiar Anutuu ru sak wê

¹ Kat wieë. Pep pi lup sant maim nal elniak pim ru niwesa. Yaap, tiar Anutuu ruurö. Omên ngönên wonörö pit Anutuun kópêl wê yak tiarênta kópêl yaë.

² O nem ngöntörö, tiar yaap peene Anutuu ru sak wê eporö. Tiarim ênêm ôpena pöten kópêl, om epêl kôn yawi. Wê ênêmak Kristo orö rëepna pötakök piin itenak pim ök sêpenaat.

³ Pötaanök omên piin kor wéaurö tiar Kristoë kölam wê pöl lup koore katêp êak kölam wakaim ôpenaat.

⁴ Namp pi utpetat yaë pipop Anutuu ngön kosangêt wa yoola. Ngön wa yoolêa pötak saun kèet.

⁵ Ar éwat wê. Kristo pöp saun wonöpök tiarim saunat won nuwasêpênêak oröaup.

⁶ Omên Kristooring wê pöp utpetat naên yaë pipop. Ên utpetat yaaö pipop pi Yesuun itenak éwat nasên wê.

⁷ O nem ruurö, omên narök lup irikor elniipênêak yaan kat mowiinganok. Omên wotpil yaap pi Yesuun wéaul wotpil wéaup.

⁸ Ngaanêër Setenök utpetat ngês rêa. Pêl éaupök utpetat é om seim wê. Pötaanök omên namp utpetat yaë pipop Setenê omnamp. Anutuu Ruup pi pöt, Setenê utpetat yaë pöt wa moolapênêak oröaup.

⁹ Pötaanök namp pi Anutuu ru sak wë pöp pi utpet naën yaaup. Pöt pi Anutuu naëaan wëwëeta weëre kosang wak wë pötaanök. Pi Anutuu ru sak wë yak utpetat naën yaë.

¹⁰ Anutuu ru sak wëautere Setenë ru sak wëauta këet epël tekeri sëen itampenaat. Omën wotpil naön yaë pöp pi Anutuu ruup won. Ën namp pim karurö sant nemowasën yaë pöpta Anutuu ruup won.

Tiar neneraan lup sant ëëpa

¹¹ Ar nganëër neneraan lup sant elmëëpena ngön epët kat wieimaurö.

¹² Tiar Keen pim kanöök sëngan. Pi Setenë ru sak pim nangap mënaup. Pöt tol ëënak wasnganok. Pim yaaut utpet, ën nangapë yaaut wotpil ëa. Pötaanök mëna.

¹³ Karurö, ar ngönën wonörök kööre tok yaalniin yaan sënganok.

¹⁴ Tiar tiarim karurö lup sant yaalmë pötak weleta kanö kasëng menak wëwë kosangtakël el menan pöt ëwat wë. Ën omën namp pi pim karipön lup sant naalmëen yaë pipop weleta kanöökël om wë.

¹⁵ Namp pi pim karip këëpöt mowasën pöt omën yamëngkaupë ököp. Omën ke pilëpë naë wëwë kosangët wi naönöp pël yewas.

¹⁶ Tiar lup sant pöta këet epël tekeri wasën ëwat saut. Kristo pi pim wëwëet këëpöt wesak tiarimëen wel wia. Pötaanök tiarta tapël tiarim karuröaan wëwat këëpöt wasëpa.

¹⁷ Omën namp pim urömat selap wiaanok kom ëak pim kar ngöntök yaaup nemangkën yaë pipop pi Anutuun lup sant naalmëen yaë.

¹⁸ O nem ruurö, tiar lup sant yaaö pöt këm pëentak anganëp, lup sant elmëëpenëak pöt könöökre moresiarökta mëmpa.

Tiar Anutuu ëöetak kosang tauaapenaat

¹⁹⁻²⁰ Pël yeemak ngön këëta ënëm yeë pël wasëpenaat. Ën tiarim lupötök tiarimtën utpet yeë pël wasën pöt Anutuuk elniin pim ëöetak mayaap öpenaan. Pöt Anutu pi tiarim ök won. Pi tiarim könre lupötë kön yawia pöt il niwesaup yak omnant poutön ëwat wë.

²¹ O ngöntörö, tiarim lupötök tiarimtën utpet naënëp pël wesak pöt Anutuu ëöetak kosang taupenaat.

²² Pël ëak omën ke nentere nentaan Anutuun kimang maan nimpnaat. Pöt pim ngön kosangët ngaarëk wak pim kentöökë ënëm yeëan. Pötaanök pël elniipnaat.

²³ Pim ngön kosangët epël wia. Tiar pim Ruup Yesu Kristoon kön wi kosang weseimeë pim ök niia pöl tiarim lupötök neneraan lup sant elmëëpa.

²⁴ Omën namp Anutuu ngön kosangta ënëm yaë pöp pi Anuturing wëen Anutu piiring wë. Anutuu Pulö ningkën wë. Pël ëën Pul pöök Anutu tiarring wë pöt pet elniin ëwat yes.

4

Ngëëngk Pulööre pul kaarö

¹ Nemorö, omën selap, “Ne Anutu ngön yaaö omnamp,” pël kaar yaaurö yang poutë wë. Pötaanök, “Anutuu, Pulö neering wë,” pël yaauröa ngönöt wa yaap wasnganok. Pit pul pitëm lupötë wë pö ökre was ëak Anutuu naëaanörö ma won pöten itampun.

² Ar Anutuu Pulö epël tekeri wasën ëwat sënëët. Omën namp pi, “Yesu Kristo pi omën sak yangerak öröaup,” pël aan pöt ar piin, “Pulö Anutuu naëaan waup,” pël wasënëët.

³ Ën namp, “Yesu omèn sak yangerak oröaup,” pël naën èen pöt piin, “Pulö Anutuu naëaan naönöp,” pël wasenëët. Pipop Kristoën Ngaapè pul wa tapö waup. Ngaan, “Kristoën Ngaap orööpnaat,” pël niak pöpök oröak wë.

⁴ O nem ruurö, ar Anutuu ru sak wë. Pötaanök pim Pul arring wë epöök Seten omèn ngönèn wonöröaring wë pipop il yemowasën yak arökta kaar omnarö il yemowas.

⁵ Kaar omnarö pit yangerakaanörö. Pötaanök yangerakë omnantëël ya. Pël èen yangerakaan omèn ngönèn wonörö pit kat yawi.

⁶ Tiar pöt, Anutu ruu sak wë. Omèn Anutuun ewat wë pöp tiarim ngönöt kat yawi. Ën Anutuu ru sak naön yaaö pöp pi tiarim ngönöt wa yoola pipop. Ke pil piptak Pul ngön këët tekeri yewesa pöör pul kaarkaarö piarpim këët tekeri yesën ityaangk.

Anutu pi lup sant yaauta pepap

⁷ Nemorö, tiar neneraan lup sant ëeim öpa. Lup sant yaaö pöt Anutuu naëaante. Pötaanök omèn namp lup sant yaautaring wë pöp pi Anutuu ru sak piin ewat wë.

⁸ Anutu pi lup sant pepap. Pötaanök omèn namp pim karuröen lup sant naalmëen yaë pipop pi Anutuun köpël wë.

⁹ Anutu pim Ru kopëtapök tiar wëwë koir nimpëneäk wes mëen yangaak oröa. Pötak pim lup sant elnieim wë pöt pet yaalni.

¹⁰ Anutu pim tiarën lup sant elnieim wë pöt epël pet yaalni. Tiar Anutuun lup sant naalmëen ëaut. Puukëer tiarën lup sant elniak pim Ruup wes mëen yangerak oröak tiarim saunat ent elniipëneäk wel wia.

¹¹ O nem ngöntörö, Anutuuk tiarën lup sant kësang ke pipël yaalni. Pötaanök tiarta neneraan lup sant tapël ëëpa.

¹² Omèn nampök Anutuun itnaangkën ëaut. Tiar neneraan lup sant yaalmë pötak Anutu pi tiarring wë. Pël èen tiarim Anutuun lup sant yaalmë pöt kaö sëpnaat.

¹³ Pi pimtë Pulö tiar ninaup. Pötaanök, “Tiar piiring wëen pi tiarring wë,” pël këëkë kön yawi.

¹⁴ Pep pi pim Ruup tiar yangerakë omèn pourö utpetetakaan kama niöpëneäk wes mëa. Pël ëaup ya pöt yamëngkën ten itenaut yakök war wesak ök yeniak.

¹⁵ Pötaanök omèn namp Yesuun, “Pi Anutuu Ruup,” pël ya pipop pi Anuturing wëen Anutu piiring wë.

¹⁶ Anutu pim lup sant kësangët tiarimëen elnia pöten kön wiak kön wi kosang yewas.

Anutu pi lup sant yaauta pepap. Pötaanök omèn namp lup santaring wë pipop pi Anuturing wëen Anutu piiring wë.

¹⁷ Tiarim Anutuun lup sant yaalmëaut epël ëëpenëäk kaö yes. Pi tiar omèn pourö akun kaöaöök ngön yaatak niulëen kas naën ëëpenëäk kent yaë. Tiar Kristo pim wë pöl yangaak eprek wë. Pötaanök Anutuu ëöetak kosang sak taupnaat.

¹⁸ Tiar nampön lup sant yaalmëem pöt piin kas naalmëen yeë. Pötaanök lup sant yaaö pöt kaö sak kas yaaut roköt ë yoola. Kas yaaö pöta songönte epët. Omèn namp pi utpetatë kangutön öpëneäk ewat wë pöl kas yaaup. Pötaanök omèn pim utpetatë kangutön kas yaaö pipop pim Anutuun lup sant yaaut oröak kaö nasën wieëa pël apnaat.

¹⁹ Anutuuk wet rëak tiar lup sant elnieëa. Pötaanök tiar lup sant pötaring wë.

²⁰ Ën omèn namp pi, “Ne Anutuun lup sant yaalmëaup,” pël yeemak pim karipôn kaaö yaalmë pipop kaar omnamp. Pim karipôn itneëak lup sant naalmëen yaë pipop pi Anutu ëlëöpöpön lup sant naalmëen yaë.

²¹ Yesu pim ngön kosangët epël wia. Omèn Anutuun lup sant yaalmëa pöp pim karipönta lup sant elmëep.

5

Yangerakë omnant il yemowas pöta songönte Anutuun kön wi kosang yewas epët

¹ Omèn Yesuun pi Kristo Anutuu Yaö Mëëaup pöt yaap wesak wë piporö pit Anutuu ru sak wë. Pël ëak pit Pëpapön lup sant yaalmëem pim ruuröenta yaalmë.

² Tiar Anutuun lup sant elmëak pim ngön kosangta ënëm yeemakëer Anutuu ruuröen lup sant yaalmë pël kön wiipenaat.

³ Pöt tiar Anutuu ngön kosangta ënëm yaalmë pöt piin lup sant yaalmë. Pim ngön kosangta ënëm yaaö pöt könöm wonte.

⁴ Anutuu ru sak wëaurö pit kosang sak yangerakë omnant ent ë yemoola. Tiarim pël yeë pöta songönte Anutuun kön wi kosang yewas epët.

⁵ Talëpök yangerakë omnant ent ë moolapën? Omèn namp Yesuun Anutuu Ruup pël kön wi kosang yewas pipopök ent ë yemoola.

Anutuuk Yesuu ngönte war wesak niiaut

⁶ Yesu Kristo pi omèn nampök i yaaptaring momëen këra yetaprak pim omèn iit il olapënëak oröa. I yaaptaring pëen momëëpënëak won, omèn iiteta il olapënëak oröa. Pulö pi ngön këeta pëpap. Pötaanök pi Yesu Kristoë ngönte war wesak ök niaim wë.

⁷ Omèn nentepar nent epteparök Yesuu ngönte war wesak ya.

⁸ Pulööre i yaapëtere omèn iitere pël ëak pit omèn nentepar nent pipotök pitëm ngönte kopëtet.

⁹ Tiar omnaröak ngön ök aan kat wi yeëep. Anutu pim ngön ya epotök omnaröaat il yemowas. Anutuu ngön pötök pim Ruupön ök niaim wë.

¹⁰ Namp Anutuu Ruupön kön wi kosang yewas pipop Anutuuk pim lupmerën ök yema pötenta kat wiak kosang yewas. Ën namp Anutuun kön wi kosang newasën yaë pipop pi Anutu pim Ruupëen ngön këet ök niia pötenta kön wi kosang newasën yaë. Omèn namp ke pipëlëpök Anutuun kaar omnamp pël ya.

¹¹ Wëwë kosangta ngön këet Anutu pim ök yenia epët. Pi wëwë kosangët ninaut. Ën wëwë kosangta pep pöp pim Ruup.

¹² Omèn Ruupë naë rë olëak wë pipop pi wëwëetak wë. Ën namp Anutuu Ruupë naë rë olëak naön yaë pipop pi wëwëetak naön yaë.

Tiar wëwë kosangtak wë pöten kön wiipa

¹³ Ar Anutuu Ruupön kön wi kosang yewas pöröak wëwë kosangtak wë pöten ëwat sënëak ngön epët retëng ë yaningk.

¹⁴ Tiar epët ëwat wë pötaan Anutuu ëöetak kas naëngan. Tiar pim kentöökë ënëm yeemak omèn nentaan kimang mepena pöt pi tiarim kimangöt kat wiipnaat.

¹⁵ Pi tiarim kimangöt kat yawiaup pöt ëwat wë. Pötaanök omèn nentaan kimang mëëaut yaningk pötenta ëwat wë.

¹⁶ Omèn namp pi itaangkën pim karip utpet kot Anutuu es parëaöök wes namëëpanë sal nent yaëen pöt pi Anutuun pim karipëen kimang maan wëwë kosangta kanöök wa moulmëëpnaat. Omèn utpet kot Anutuu es parëaöök

wes namëëpanë salte yaë pipopön yeniak. Utpet ke nentere nent omnarö es parëaöökël wes yamëaut wia pötëël kimang manëak neniaan.

¹⁷ Omnant utpet yeë epot saunaring pëenëët. Pël ëaap saun nant es parëaöökël nasënganëët.

¹⁸ Tiar epël ëwat wë. Anutuu ru sak wëaup pi utpetat naën yaaup. Anutuu Ruupök ngarangk yaalmëen Setenök pi namööpan.

¹⁹ Tiar epël ëwat wë. Tiar Anutuu ru sak wëen ngönën wonörö pit Setenë iri wë.

²⁰ Tiar epël ëwat wë. Anutuu Ruup puuk irëak tiar Anutu këëpön ëwat sëpenëak kön nina. Pël ëen tiar Anutu këëpre Ruup Yesu Kristo piaripring wë. Pi Anutu këëp, wëwë kosangta pepap.

²¹ O nem ruurö, ar omp ak kaarkaarörö kasëng meneë.

[Yok pi tapët.

Ne arim pepap, Son.]

2 Son

Yesu wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 60 pōta ök won sēen Sonök pep epwer kak nerek ingre mor saurōaan retēng ēa. Narōak kön wiin pi ōng nampēen retēng ēa. Ēn narō selap kön wiin ingre mor saurōaan pēl ēa. Sonök pit neneren lup sant elmēere kaar omnarōa ngönötēen ngarangk ē pēl ēēpēnēak mēēa.

Pōt epēl wia.

Ngön ngēs rēaut 1-3

Lup sant yaauta ngōnte 4-6

Ngōnēn kaarōtēen pepanōm ngōnte 7-11

Ngön mēēt 12-13

¹ O ingre mor sa, Anutu pimtēen wesaurō, ne ngōnēnē wotōök nampök arimēen pep epwer retēng ē yaningk. Ne yaap pan arēn lup sant yaalni. Pōt nemēt won. Ngön kēēt kat yawiaurō pitta ten pourō lup sant yaalni.

² Ngön kē tiarim naē wia epēt om wiakaim wiaapnaat. Pōtaanök arēn lup sant yaalni.

³ Tiar ngön kēētere lup santtaring wēen Anutu Pepere Ruup, Yesu Kristo, piarpim kōmre kolapre yakōmre mayaap pōt tiarim naē wiaap.

Tiar lup sant yaautaring ōpa

⁴ Arim naēaan narō Pepa ngön kēēt tiarēn ök niaā pōt kat wiak ēnēm yaē pēl aan kat wiak ya kē saut.

⁵ Ingre mor saurō, kaalak ök yeniak. Tiar neneraan lup sant ēēpa. Ngön kosang epēt ngolōpēt won, ngaanēer kat wieimaut.

⁶ Lup sant yeē pōtak Anutuu ngön kosangta ēnēm yeē. Tiar ngaanēer ngön kosangtak lup sant ēēpena epēt kat wiaut.

⁷ Kaar omnarō selap pan orōak yang poutē wē. Pit Yesu Kristoon, “Pi omēn sak naarōōnōp,” pēl yaaurō. Pōtaanök nampök ngön ke pēlte yaan pōt pi kaar omnamp, Kristoēn Ngaap, pēl wasēpenaat.

⁸ Ngarangk kēēkē ēēn. Pēl yaēen arim ya yamēngk pōta kēēt, nent kō nasēpan, pout ōnēēt.

⁹ Omēn namp pi Kristoē ngōnte taintaē wak naōn ilap riak ngön maimetar-ing irikor yaē pipop Anutu piiring naōn yaē. Ēn namp Kristoē ngōnte taintaē wak wē pipop Pepapre Ruup pouwaar piiring wē.

¹⁰ Pōtaanök namp pi arim naē wais orōak Yesuu ngōnte won, maim nent ök yeniaan pōt omēn pōp koirak arim kaatē sē ulmēak yoōre ērēp manganok.

¹¹ Omēn namp kaar omēn pōpōn yoōre ērēp mēak ompyaō yaalmē pipop pi omēn pōpē ya utpet pōt kaamök yaaup.

Ngön mēēt

¹² Ne arēn ngön kēsang ök niamaatak pepatē retēng ēēmaaten kaaō. Nem kentōök naē wais arring ngōnngōn ēak ērēpsawi kaō ēēpenaaten kent yaē.

¹³ Ingre mor sak nem naē wēen Anutuuk pimēen yaō wesaō eporō, pit niin yowe yenia.

[Yok pi tapēt.

Ne arim pepap, Son.]

3 Son

Yesu wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 60 pōta ök won sēen Sonök pep kot epwer omēn namp yapinte Kaias pimēen retēng ē mena. Pep epwer pōt Kaiasēn yaya mēak Taiotrepisē utpet ēautaan pepanōm mēea.

Pōt epēl wia.

Ngōn ngēs rēaut 1-4

Kaiasē ngōnte 5-8

Taiotrepisre Temitrias pōaarē ngōnte 9-12

Ngōn mēēt 13-15

¹ O Kaias nemop, ne ngōnēnē wotōök nampök pep epwer nimēen retēng ē yaningk. Ne niin lup sant yaalni.

² Nemop, ne nimēen Anutuun kimang yemak. Ni könre lup ompyaō wēen pi tapēl omnant nim yaēn pipot ompyaō sēere nimēntta kēlangōnre yauman won omēeten kent yaalni.

³ Kar narōak nim naēaan wais ni ngōn kēeta ēnēm yaēn pēl neeaut. Pēl ēēn ne kat wiak ērēpērēp kēsang ēaut. Yaap, nim ngōn kēeta ēnēm yaēn pōten ne ēwat wē.

⁴ Nem ruurō pit ngōn kēeta ēnēm yaēen pōt ne ya kē yes. Omēn muntatēen ya kē yesa pōtak il newaspan.

Kaias pi ya ompyaō mēneima

⁵ Nemop, ni ingre mor saurō ompyaō yaalmēan pōt, nimtē naēaanōrō pēen won, kamaatēaanōrōeta yaalmēan pōt ompyaō.

⁶ Omēn pōrōak nim pitēmēen lup sant elmēauten ten ingre morōrōen ök niaan kat wiaut. Pōtaanōk ni Anutuun kōn wieē karurō kan kourakēen kaamök elmēak wes mēēmē pōt ompyaō.

⁷ Pit Yesu pim yaat mēmpō yesem ngōnēn kōpēlōrōa naēaan sum naōn yaaurō.

⁸ Omēn ke pilōrō pitring top ēak ya mēmpnaan kaamök elmēēpa. Pēl ēēn ngōn kēēt ulōl sēpnaan.

Taiotrepis pi utpet yaaup ēn Temitrias pi ompyaō yaaup

⁹ Ne ar ingre morōrōaan ngōn nent retēng ēaut. Pēl ēautak Taiotrepis pi arim wotōök opēnēak yaaupök nem ngōnte kat nawiin yaē.

¹⁰ Pōtaanōk ne arim naē wais orōak pim wēwēeta ngōnte amaata. Pi nemēen ngōn ke nampōt paspas yaaup. Pēl ēak pōt pēen won. Pimēntta ingre mor sa narō ka nantēaan waisēn pim kaatak wa naulmēen yaaup. Pēl ēēn omnarōak pitēm kaatē wa ulmēen pōt nga mēak omēn pēl ēa pōrō ingre morōrōa naēaan waō ē yamēaup.

¹¹ O nemop, ni omnarō utpetat yaēen ēnēm elmēengan. Ni omēn ompyaut wēl ēak ēēm. Omēn ompyaō yaē pipop Anutuu omnamp. Utpetat yaē pipop Anutuun kōn nawiin yaē.

¹² Omnarōak Temitrias piin ping wesak ya. Pi ngōn kēeta ēnēm yaēen wēwē ompyaō pōt tekeri yes. Pēl ēēn nookta piin ping wesak yak. Ar neen ēwat wē. Nem ngōn epēt yaapēt.

Ngōn mēēt

¹³ Ne niin ngōn kēsang ök niamaatak pepatē retēng ēēmaaten kaaō.

¹⁴ Nem kentōök teēntom pan naē wais niiring ngōnngōn apēaaten kent yaē.

¹⁵ Ni mayaaptaring öm. Omën ngöntre kar eporöak yowe yenia. Ęn nuuk nem yoöre  r p ep t ngöntre karuröen mam.

[Yok pi tap t.

Ne n m pepap, Son.]

Yut

Yesu wel wiak kutömweri sêen wê krismaki 50 pöta ök won sêen Yut, Yesure Sems piarpim nangapök ingre mor saurö kosang sak ngönên omên kaaröra ngönötêen ngarangk êepênêak pep epwer retêng ë mena.

Pöt epël wia.

Ngön ngês rêaut 1-2

Ngönên kaar yaauröa ngönte 3-16

Kön wi kosang yewesauta ngönte 17-23

Yaya mepena ngönte 24-25

¹ O Anutuu ru sênêak yaö niaurö, ne Yut, Yesu Kristoë inêen ruup, Sems pim nangap, nook pep epwer retêng ë yaningk. Tiarim Pepap Anutuuk lup sant elnieim wêen Yesu Kristook ngarangk yaalniin ompyaö wê.

² Anutu pim ya ngêsre mayaapre lup sant pöt ningkên arim naë ulöl sak wiaap.

Omên ngönênêen kööre tok yaauröa ngönte

³ Kar panêrö, Anutuuk tiar utpetetakaan kama nuweim öpna pöta ngönte wet réak arimêen retêng êêmêak kön wiaut. Pël êaupök peene pöt ar kosang wesak ngönên arim wak wê pöt ngarangk êak omên ngön pöt kööre tok yaalmêauröa ngön kaaröt ke ur olanë yak retêng êêmêak kön yawi. Ngönên pöt Anutuuk ngaan pim omnarö mangkên arim naë oröön wak wê pipët.

⁴ Nem peene ngön epët retêng yeë pöta songönte epël. Omên Anutuu ngön wa yoolëa pörö pitëm utpet yaaut êlêëp wiak ingre morörö arim öngpök ilêak arim könöt irikor elnieim wê. Anutuuk tiar komre kolap elniak utpetat kërë yoola ngön yaap pöt irikor êak epël yeniaurö. “Anutuu pël yaalniaö pötaan ar yok pangk öngre omp nga êênêët. Pël yaêen kaalak ompyaö niwasêpnaat,” pël yenia. Pit ngön kaar pöt yeniem Aköp Yesu Kristo tiarim Kaöap kasêng yemengkaurö. Omên pörö Anutuuk ngaanêer utpetatê kangut kêsang pan mampênêak mëa.

⁵ Nem peene niama epët ar êwat sak kat wi pet irauröen kaalak ngölöp wes niamaan yeë. Ngaanêer Israél omnarö Isêp yangerak kêlangön kat wiewim wêen Anutuuk ent ë moulmêak yang munterekë mësak sa. Pël êen ênêmak narö piin kön wi kosang newasên yaêen pörö mên wel mowia.

⁶ Ên enselöröenta kön wieë. Pit narö Anutu pim ya mëmpênêak yaö elmëa pöt mëneim naön pitëm wêaurek sêp wesaurö. Pël êen Anutuuk pit sasa wii par êak koutak moulmêen akun kaöaöök ngön yaatak moulmêak kangut mampnaataan kor wê.

⁷ Sotomre Komora ka kepön kêsang pöörarre munt kot naë wieëa pötë ëa pötenta kön wieë. Omên pörök wêaö pöröeta enselöröa utpet ëa pöl eima. Pörö pit öngre omp nga yeem ompöröak omp karuröaring utpet ke tapöpöt êeima. Pël êênak Anutuuk es kosangwesi wes mëen sasa kotak won sa. Pöten tiar itenak, “Utpet êëpena pöt, Anutuuk kangii tapël elniipnaat,” pël wasêët.

⁸ Pël êëpenaatak omên arim naë êlêëp ilêak wê pipörö utpet ke tapël yaaurö. Pitëm wangar nentere nent mena pötêël utak mëak omnaröaring utpet yeem pitëmtë wêwêat utpet wesak omên wa ngangäët yaaurö. Pël yeem Aköp ngep elmêak kutömweri êwaatak wêauröen utpet wesak yamêëaurö.

⁹ Enselöröa wotöököp, Maikel, ngaan Setenring Mosesë sokuraan nampnampön ngön kosang yamêem Setenên utpet wesak nemaan om epël mëa. “Aköpök kangii nga niapnaat,” pël mëa.

10 Pël äautak omën arim öngpök ilëak wë piporö omnantë songönöt köpël wëak köntak utpet wesak yamëëaurö. Pël yeem pitëm omnant yaaut pol rerauröa köntak yaë pöl yaëen pitëmtë yaautök utpet yemowas.

11 Yakömpe. Pit tol ëëpën? Pit omën ngaan wakaima eporöa ökörö. Keen pim utpet ëa kan tapöök yes. Pelam pi monat öpënëak omnaröen utpetat ëëpënëak mëëa pöl yaë. Ën Kora pimtën wak isak ëak Mosesë ngönte wa olaan Anutuuk mën wel wia pöl elmëëpnaarö.

12 Omën piporö wais oröak kaömpre animautön kent ëën ëö köpël arim lup kopëtemer sënëak wa rongan yaaut utpet yewesaurö. Pitëm omnant yaaut mos ëak omnarö kaamök naalmëen yaë. Pötaanök kepilöt kentöök ilak yamëen kopi nepelën yaë pöta ökörö. Ën nent, këra nant ulöp akunatë nautön yaëen omnaröak songönöt kama ti olaan umön rë yes pötë ökörö.

13 I maatë möön këkoot yaarö pöl pit utpet yaëen pitëkaan ëö yaaut yaaröön ityaangk. Ën nent, pit ari nantë mop teköök wa wasëpënëak moulmëautök uröt sëp wesak köntak unak wireim wë pötë ökörö. Ke pil yaarö Anutuuk kaare yang koö utpet panë olëauren yaö elmëen pörek wakaim öpnaarö.

Utpet yaarö kangut öpnaat

14 Omën utpet ke pëlörö Atam pim kurmentëkaan orö yewaisem wais Inok pi 7 pöpök tektek ngönöt pitëmëen epël ëa. “Kat wieë. Aköpring pim ensel ngëëngkörö kësang pan waisëpnaan yaë.

15 Pël ëak omën pourö ngön yaatak niulëak kom elniak omën pi kasëng menaurö pitëm ya utpet mëneimaure piin utpet wesak maimautaan kangut mamnaat.”

16 Omën arring irikor ëak wë puorö pit kaaö ngön aöre omën nant pitëm naë yaaröön lup mëmpö pël yeem pitëmtë kentre kauratë ënëm yaaöre pitëmtën wak isak ëak omën karuröa omnant öpnaataan wiap sësë mëak wa ëpre wer yaarö.

Wa korkor ngönte

17 Nem kar panëërö, ar tiarim Aköp Yesu Kristoë ngön yaaö omnaröa omnant orööpnaatë ngön ök niama pötön kön wieim ön.

18 Pöt pit epël ök niamaut. “Ënëmak, akun kaaö temanöm yesën omën narö oröak Anutuu ngönten ökre was ëak piin kön nawiin pitëmtë kentre kauratë ënëm ëëpnaat.”

19 Omën ke pilörö pitök ingre morörö ar komkap yaalni. Pit yangerakë omnantëen kön wieimeë Anutuu Pulö naön, won wë.

20 Nemorö, ar pöt epël ëen. Anutuu ngön arim kön wi kosang yewesa pöt kön wieë arim lupöt kosang wesak Ngëëngk Pulöökë weëre kosangtak piin ök maim ön.

21 Anutuuk ar lup sant yaalni pötaan lup sant pöt önëëtaan pim naë ön. Pël ëëë tiarim Aköp Yesu Kristoë yaköm elniak wëwë kosangët nimpna pöten kor eim ön.

22 Omën Kristoë ngönta songönten ëngk ma e yewesauröen yaköm elmëen.

23 Ën omën narö es parëaöökë kanöök yesën pöt es kotpanëen kaamök elmëak kama möön. Ën narö pitëm koröpöökë kentre kauratë ënëm ëak utpet yaëen yaköm elmëak tapël kaamök elmëen. Pël yeem pitëm utpet yaautök utpet niwasën arka tapël ëënganëen ngarangk ëak utpet pötön kas ëën.

Anutuun yaya mepenaata ngönte

24 Anutu pi weëre kosangringëpök ngarangk elniaan wiap sak utpet naëngan. Ëwa pepap pimtök kaamök elniaan pim ëöetak saun won, ërëpsawiarang önëët.

²⁵ Anutu pöp pimënt wëaö tapöpök tiarim Aköp Yesu Kristoë ompyautaan utpetetakaan kama yanuwaup. Pötaanök pim yapinte wak isak mepa. Pimtokëer tiarim kësang mowasën wotöök sak wë, pim weëre kosangö om wiaap. Pimënt tapöpök ngaanëer wakaimaupök, peene wë, om wakaim öpnaap. Yaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim karp, Yut.]

Ēnēma Ngönte

Yesu wel wiak kutömweri sēen wē krismaki 60 ma 65 pōta ök won sēen Sonök ingre mor saurōaan retēng ēa. Ingre mor saō porōa Yesu Kristo pi Aköp pēl wesa pōtaan kēlangön kat yawiem Sonök kosang sak öpēnēak kent ēa. Son pi kus nent yapinte Patmos pōtak wii kaatak wēen Anutuuk wangarōtē yemangk pōl elmēak omēn ēnēm orōöpnaatōn pet elmēa. Wangar pōtē kēlangön kēsang yaarōön Yesuuk Setenre kööre tok muntarō il mowesak piin kon wi kosang yewesaurō kutömre yang ngolöpōtē öpenēak pet elmēn ök niia.

Pöt epēl wia.

Ngön ngēs rēaut 1:1-20

Ingre mor saō ka 7 pōtēerōaan retēng ēa 2:1-3:22

Pepewer pesöm ēak wii 7 tēauta ngönte 4:1-8:1

Kuup 7 pōtē ngönte 8:2-11:19

Kamal kēsangēpre animao nga ngaawaarē ngönte 12:1-13:18

Wangar ke nentere nent mena 14:1-15:8

Anutuu omnarōaan ya sangēn 7 pōtōn itena 16:1-21

Papilon kaō utpet wasēn Seten kēlangön kat wia 17:1-20:10

Ngön ya kēsangēt orōöpnaat 20:11-15

Kutömre yang ngolöpōtre Yerusalem ngolöpō 21:1-22:5

Ngön mēēt 22:6-21

¹ Ngön epēt ngaanēer elēp wiakaimautak Yesu Kristook tekeri wes wia. Ngön epēt Anutuuk Yesuun pim inēen ruurōen omnant akun wali nasēn wiaan orōöpna pōtōn tekeri wasēpēnēak pet elmēa. Pēl ēēn pim ensel namp wes mēēn ne Son pim inēēn ruupōn ök neeaut.

² Ne Sonök omēn pōtōn itenak Anutuu ngön ök neeaōre Yesu Kristoē omnant tekeri wes nenaō pōtenta poutōn ök yēniak.

³ Omēn namp ngön kē orōöpna epēt ngönēnē wa toptak sangk kelēpna pöp ērēpērēp ēēpnaap. Ēn namp ngön pep epweri retēng yeē epēt sangk yekelēn kat wiak ngaarēk öpna pōpta ērēpērēp ēēpnaap. Ngön pōta kēēt orōöpna akunet temanöm yes pōtaanök.

Sonök ingre mor saō ka 7 pōtē wēaurōaan pep retēng ēa

⁴ Ne Son nook ngön epēt ingre mor saō Esia yangerak ka 7 pōtē wēaurō arimēēn retēng ē yaningk. Anutu ngaan panēer wakaimaup peeneeta wē wakaim öpnaap piire Ngēēngk Pul Anutuu itōök ur pim wel aisēak ngarangk yaalni pōta naē wēao pōök komre kolapre mayaap pöt ningkēn arim naē wiaap.

⁵ Ēn Yesu Kristo puukta komre kolapre mayaap pöt ningkēn arim naē wiaap. Pi wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wes yaningkaupök wet rēak weletakaan wal ēak yang omp akōrōa kaō sak wē.

Pi tapöpök tiarimēēn lup sant elniak tiarim kangiir wel wia pōtak utpetatē öngpōkaan ent ē nuulēa.

⁶ Pēl ēak puuk niaan piiring kaō sak ngarangk eim kiri ar yaaurōa ök Anutu pim Pepapē inēēn sak omnarōaan kimang yamēēaurō. Tiar pourō Yesu Kristo pim yapinte wak ngaarēk isak yemaan ngarangk elnieim öp. Yaap.

⁷ Kat wiaē. Yesu pi kutöm kepilōtring wais orōön omēn pourō itaampenaat, omēn pim wel wiipēnēak elmēa pōrōaring. Pēl ēak yangerakē omēn pourō

piin itenak pitēm utpet elmēautaan kangut mampnaaten ya ngēs ēēn ing kaō apnaat. Yaap pan.

⁸ Akōp Anutu weēre kosang pepap, ngaan wakaimaup peeneeta wē wakaim ōpnaap, pi epēl ya. “Ne tapōp wot rēaupōk kaalak ēnēm remaap.”

Son pi Kristoon itena

⁹ Ne Son, arim karip, tiar Yesuring yal menak wēēn Anutuuk wa ngaōk nimēēn kēlangōn kat wieimeē kosang sak wē. Nem Anutuu ngōnte ōk neeaōre Yesu Kristoē omnant tekeri wes nenautōn ōk yaautaan kōore tokōrōak Patmos kustak neulēaut.

¹⁰ Pēl ēēn Sante, Akōpē akun pōtak Anutuu Ngēēngk Pulō pim weēre kosangōk nem naē orōōn ne kat wiin nem kasngaēlaan kuup nga ngōn naōōkē ya pōl ngōn ēak

¹¹ epēl ya. “Omnant nim itaampē epot pout pepeweri retēng ēak ka 7, Epesasre Simenaare Pekamamre Tiatiraare Satisre Pilatepiaare ēn Leotisia ka potē ingre mor saurōaan wes momēēm.”

¹² Pēl yaan ne talēpōk nem kasngaēlaan ngōnaak yenēa pōten itaampa yak kaip ti itaangkēn es rampe koolōtōk ket ēa 7 ēak wieēa.

¹³ Pēl ēēn ne itaangkēn namp es rampe pōtē tekarak wēa. Pōp omnampē ōk sak ulpēēn wali el wesak sē ingesiariē il menaō namp mēak yepat koolōtōk ket ēa naō pim riperek rēewarōk ēak wēa.

¹⁴ Pim kepōn epōt kōlam panēēp, int awang ēpre urōam lup kōlamōtē ōk. Ēn itōōrar pōt es wēlēngōōkē ōk panēōōrar, omnant omnarōa lupōtē wieēautōn ityaangkaup.

¹⁵ Ēn pim ing pōwesiarta aini ke nal nent yapinte paras pēl yema pōt es kēsangwesi ar ēak ompyaō wasēn simpelang yera pōta ōk yeēa. Ēn pim kēm ngōn pōmpel iitē nga yaurem kuk ya pōl yeēa.

¹⁶ Pim mor yaapkēēwesi ari 7 ēak wali weēa. Ōp newerta nalaan nal nga panēēwer pim kēmatakaan orōak irēēa. Ēn pim kēēre wot kante kētēpē nga panē yema pōl ēēēa.

¹⁷ Ne piin itenak yaan sak imēn kōn sak kawī ngentiak sē pim ingesiariē naē ilēaut. Pēl ēēnak pim mor yaapkēēwes nem rangk nowiak epēl yenēa. “Ni kas ēēngan. Ne wot rēaupōk kaalak ēnēm remaap.

¹⁸ Kat wi. Ne wēwē pepapōk wel wiak wal ēaup, peene om ōp wē wakaim ōmaap. Pēl ēēē welere wel kakē kaō sak wē. Pōtaanōk nook kan pōwer tēak omnarō wal ē moulmēēmēak pōt pangk pēl ēēmaap.

¹⁹ Pōtaanōk nim omēn ityaangkēn epot retēng ēēm. Omnant peene epotre ēnēmak orōōpna pout pēl ēēm.

²⁰ Nim itaangkēn ari 7 ēak nem mor yaapkēēwesi wak wēan pōtre ēn es rampe 7 ēak wieēa pōt ngōn kepōn nent. Pōta songōnte epēt. Ari 7 pipot ingre mor saō ka 7 pōtē wē pōrōa ngarangkōrōen ya. Ēn es rampe koolōtōk ket ēa 7 pōt ingre mor saō ka 7 pōtē wēaurōen ya.”

2

Epesas kakē ingre mor saurōa ngōnte

¹ Akōp es rampeetē tekarak wēaō pōpōk epēl yenēa. “Ni Epesas kakaan ingre mor saurōaan epēl retēng ē.

“Ngōn epēt omēn mor yaapkēēwesi ari 7 ēak wali wak es rampe koolōtōk ket ēa 7 pōtē tekarak kan ing yaaup nem ngōnte.

2 Ne arim omnant yaautōn ēwat wē. Ar ya kosang mēmpōore kēlangōn kat yawiem kosang sak wē pēl yaaō pōten ēwat wē. Ēn pēl yeem ar utpet omnarōa yaautōn kaaō ēēn omēn pitēmētēn, ‘Ten Kristoē ngōn yaaō omnarō,’ pēl kaar yaaurōen wēl ēak itenak pit kaar yaaurō pēl kōn wian pōtenta ēwat wē.

3 Ēn omēn narō pit itaangkēn ar nemorō pēl sēēn utpet yaniwasēnak kaaō ēēn sēp nenewasēn kēlangōn kat yawiem kosang sak wēāō pōtenta ne ēwat wē.

4 Pēl yaautak omēn eptaan arēn kōn wiin pangk naēn yaē. Ngaantak ngēs rēak kōn wi kosang wesān pōtak arim lup sant ēan pōt won sē yes.

5 Ngaan ar wēwē ompyaut wakaimaurōak wiap sak sēp wesān. Pōtaanōk arim wēwē ngaan pōten kaalak kōn wiak ōn. Pēl ēak lup kaip tiak wēwē wet rēak wakaiman pōl ōn. Ēn lup kaip natiin ēēnē pōt ne arim naē orōak arim es rampewes kama wēēn ingre mor saurō won sēnēēt.

6 Arim wēwē ompyaut wakaiman pōt sēp wesautak omēn eptaan kōn wiin ompyāō yaē. Nem Nikolasre pim ingre morōrōa wēwē utpetatēēn kaaō yaalmē pōl arta yaalmē.

7 “Katringōrōak Ngēēngk Pulōōk ingre mor saurōen ngōn ōk yenia pipēt kēkē kat wiin. Omēn namp pim wēwē ompyautak utpetat il wesak kosang sak ōpna pōpōn nook, ‘Ni wēwē kosangta kēraamentēkaan ulōpōrō neim ōmēēp,’ pēl ōk memaap. Kēra pōment Anutuū ya lupōōk wē.”

Simena kakē ingre mor saurōa ngōnte

8 Akōpōk kaalak neen epēl ōk yenēa. “Ni Simena kakaan ingre mor saurōaan epēl retēng ē.

“Ngōn epēt omēn wot rēaupōk ēnēm remaap, wel wiak kaalak wal ēak ōp wēaup nem ngōnte.

9 Arim kēlangōn kat yawi pōten ne ēwat wē. Ēn omnantēēn elek panē yēē pōtenta. Pēl yeētak kutōmweri arimēēn omnant kēsang wia. Ēn omēn narō pitēmētēn, ‘Ten Yuta omnarō,’ pēl ya pōrōak utpet wesak yenia pōtenta ne ēwat wē. Pit, ‘Ten Yuta omnarō,’ pēl yaatak Yuta omēn yaapōrō won, Setenē ingre mor panē saurō.

10 Arim omēn kēlangōn kat wiinēak yēē epten kas ēēnganok kat wieē. Seten pi ar narō morōk elniipēnēak omēn narōen maan wii kaatak nuulēēpnaat. Pipēt ar kēlangōn wak imeē kēt moresiar pēl sēnēēt. Pēl ēēnēētak Anutuun kōn wi kosang weseim wē wel wiinē pōt nook wēwē kosangēt ningkēn neering wakaim ōpenaat.

11 “Katringōrōak Ngēēngk Pulōōk ingre mor saurōen ngōn ōk yenia pipēt kēkē kat wiin. Omēn namp pim wēwē ompyautak utpetat il wesak kosang sak ōpna pōp es parēāōk sē kēlangōn kat nawiipan.”

Pekamam kakē ingre mor saurōa ngōnte

12 Akōpōk kaalak neen epēl ōk yenēa. “Ni Pekamam kakaan ingre mor saurōaan epēl retēng ē.

“Ngōn epēt omēn ōp nalaan nal nga panēēwer wēēaup nem ngōnte.

13 Ne arim kakēn ēwat wē. Seten pi ka pipōōkē kaō sak wēēn omnarō utpet kaō panē yaaurō. Pēl yaaurōak kōn wi kosang yewesaut taē wak wē. Ēn ngaan arim karip Antipas wotpil wesak nem ngōnte omnarōen ōk maō ima pōp omēn utpet narōak arim kak Setenē ngarangik yaalmēa pōrek pi mēn wel wia akun pōtak kasēng nenemangkēn kōn wi kosang neweseimauro.

14 Pēl ēaurōak arim wēwē utpet epēl yēē epotōn ne kōn wiin pangk naēn yaē. Ar Pekamam kakaan ingre mor saurōa naēaan narō Pelam pim ngōn kaarta ēnēm yaaurō. Pelam pōp ngaan Pelakēn wetete ōk maan puuk Israel

omnaröen morök maan animaö kön Anutuu ökre was kaaröroaan kiri ar éaut yenem öngre omp nga éaurö.

15 Ën arim naëaan naröeta tapël Nikolasre pim ingre moröroa ngön utpetatë ënëm yaaurö.

16 Pötaanök ar lup kaip tiin. Ën won ëënë pöt akun kot panë nentak arim naë was oröomaat. Pël éak öp nga nem këmtak wia epwerring omën piporöaring nimëmpaat.

17 “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këkë kat wiin. Omën pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp kutömweri kaömp yapin mana pël ya pöt nem naë ëlëöp wia epot mempaat. Pël éak kël kölam naööta mempaat. Kël pöök yapin ngölöp nent retëng ëulmëëmaat. Yapin pöt omën muntarö köpël wëen omën kël pö waapna pöpökëër éwat öpnaat.”

Tiatira kakë ingre mor sauröa ngönte

18 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Tiatira kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Anutuu Ruup pim itöörar es wëlëngöökë ök panëöörar, omnant omnaröa lupötë wieëa pötön ityaangkaup. Ën pim ing pöwesiar aini ke nal nent yapinte paras pël yema pöta simpelang yera pöl yeëa. Ngön epët Anutuu Ru ulöpököp nem ngönte.

19 Ne arim omnant yaautön éwat wë. Arim lup sant yaaöre kön wi kosang wesak ya wotpil mëmpö, nemëen yak ya ompyaö mëmpöore këlangön kat yawiem kosang sak wë pël yaaö pötön ne éwat wë. Arim wet réak omnant eiman pöt peene il wesak ompyaö panë yaaurö.

20 Pël yaauröak arim utpet epël yeë pöten ne kön wiin pangk naën yaë. Öng utpet yaaö namp ngaan wakaima yapinte Seseipel pöpë ök yaë pöpönta arring öpënëak mëëaurö. Öng pöpök pimtën, ‘Ne Anutuu tektek ngön yaaö omën namp,’ pël kaar mëak ngönën kaaröt nem ënëm yaalnëauröen öngre omp nga ëëre animaö kön Anutuu ökre was kaaröroaan kiri ar yaaö pöt në pël ëëpënëak morök yaalmëaup.

21 Nook pim omp nga yaaö pöt sëp wasëpënëak akun mangkën pi lup kaip natiin kaaö éaup.

22 Kat wi. Ne öng pöpön maan yauman ëëpnaat. Ën omp öng pöpring utpet yaaö pöröeta lup kaip natiin yaëën pöt nook maan këlangön munt nant pitëm naë orö morëëpnaat.

23 Pël éak öng pöpë wëwëeta ënëm yaaurö mën wel mowiimaat. Pël ëen ka nantë ingre mor saurö pöten itenak ne omën pouröa könre lup wël yaaup pöten éwat sëpnaat. Ne tapöpök ar omnarö neenem omnant yaautë kangut nimpaap.

24 Omën munt Tiatira kak wëaurö ar ngön utpet pöta ënëm naën yaaurö. Pël yeem ngön utpet pöten omën naröak, ‘Setenë ngön öngpököt,’ pël ya pöt ar éwat nasën yaaurö. Pël yaaö pöröen epël ök yeniak. Ne këlangön munt nant naningkan, om epët pëen nimpaan.

25 Arim wëwë ompyaö yaaö pöt kosang panë wesak ön. Pël ëen nemënt kaalak akun nentak wais oröomaap.

26 Namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak wë nem ngönte ngaarëk weimeë wel wiipna pöp nook weëre kosang menak köpël omnaröa kaö wes moulmëëmaap.

²⁷ Pël ēēn pi ngarangk ēēē aini sungkōr naō wak wē omnarō yang kaput mōōna kelak unōn yaē pōl kōpēl omēn pōrō elmēēpnaap. Weēre kosang nem mampa pōt nem Pepapōk nenaut.

²⁸ Ne omēn pōt menak tangewesta mempaat.

²⁹ “Katringōrōak Ngēēngk Pulōōk ingre mor saurōen ngōn ōk yenia pipēt kēēkē kat wiin.”

3

Satis kakē ingre mor saurōa ngōnte

¹ Akōpōk kaalak neen epēl ōk yenēa. “Ni Satis kakaan ingre mor saurōaan epēl retēng ē.

“Ngōn epēt omēn Anutuu Ngēēngk Pulō wak ari 7 ēak wali wak wēaup nem ngōnte. Ne arim omnant yaautōn ēwat wē. Omnant yaaō pōt omnarōak arimēēn, ‘Pit wēwēetaring wēak yaē,’ pël yenia. Ēn nook arim lupōtōn itaangkēn wel wiaurōa ōk wē.

² Pōtaanōk wal ēak it nganga seē. Arim kōn wi kosang yewesaō kot wieēaut sasa won sēpanok taē weseē. Arim omnant yaautōn itaangkēn Anutuu ēōetak wotpil naēnōrō.

³ Pōtaanōk ngōn rē nuulōn kat wiak wan pōten kōn wiin. Pël ēak ngōn pōt ngaarēk wak lup kaip tiin. Ar wal ēak it nganga nasēn ēēnē pōt nga omēn nampē yaē pōl nem akuneten kōpēl wēēn tapēt pōt orōak kangut nimpaat.

⁴ Pël ēēmaatak ar Satis kakaan omēn narō utpetat naēn yaaurō. Omēn narōa ulpēēn kōlamōt pēēn ē yerangia pōl ar wēwē kōlam wē. Ne arēn kōn wiin wotpilōrō. Pōtaanōk arim ulpēēn kōlamōt ē yerangian pōl wēwē kōlamtaring neering wakaim ōnēēt.

⁵ Omēn namp pim wēwē ompyautak utpetat il wesak kosang sak ōpna pōpōkēēr ulpēēn kōlamōp mē moulmēēmaap. Pël ēak pim yapinte wēwē kosangta pepeweriaan kērē nemoolanganēēp. Anutu nem Pepapre pim enselōrōa ēōetak pi nemop pōt tekeri wesak amaāt.

⁶ “Katringōrōak Ngēēngk Pulōōk ingre mor saurōen ngōn ōk yenia pipēt kēēkē kat wiin.”

Pilatepia kakē ingre mor saurōa ngōnte

⁷ Akōpōk kaalak neen epēl ōk yenēa. “Ni Pilatepia kakaan ingre mor saurōaan epēl retēng ē.

“Akōp ne omēn ngēēngkēp. Ne tapōp omēn kē panēēp. Ngaanēēr Tewit pim yang omp ak sak weēre kosangring omnarō ngarangk elmēēima pōl nook kutōmweri omp ak sak weēre kosangring ngarangk ēēē kanwer tē wiin omēn nampōk newariipan. Ēn kanwer wariin nampōk pangk natēēpan, won pan. Ngōn epēt ne tapōpē ngōnte.

⁸ Ne arim omnant yaautōn ēwat wē. Ar weēre kosang kēsang won wē nem ngōnte ngaarēk weiman. Pël yeem nem yapinte ēlēēp nenowasēn tekeri wesak aiman pōten ne ēwat wē. Pōtaanōk nook kanwer tē nuwiin wiaan omēn nampōk yok pangk newariipan.

⁹ Kat wieē. Setenē ingre mor arim naē wēaurō pit pitēmtēn, ‘Ten Yuta omnarō,’ pël kaar yenilaurō. Pit Setenē utpetatē ēnēm yaaurō, Yuta omēn yaapōrō won. Omēn pōrōen nook maan arim ikanōōk rar rē nuwesirak nemtok arimēēn lup sant yaalniān pōten ēwat sēpnaarō.

¹⁰ Ar kēlangōn kat yawiēm kosang sak ōnēak nem arēn ōk yeniak pōt ngaarēk weiman. Pōtaanōk omēn utpet nant yangerak wēaurōaan morōk elmēēmēak yangerakē wes mēēma pōt nook ar ngarangk yaalniin arim naē naarōōpan.

11 Ne akun kot nent won sëen arim ngësë waisumaap. Pötaanök omën nampök irikor elniin arim ompyaö yaauta kangut naön ëënganëen ompyaut arim naë wia pöt kosang wes wak ön.

12 Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp nook Anutuu ngönën tupta möör wapta ök wesak wesir moulmëëmaap. Pël ëen pi Anutuu naë kosang sak öpnaap. Pël ëen nem yapin ngolöpëtere Anutuu yapintere pim ka kaöaöökëet piik retëng ë ulmëëmaap. Ka pöökë yapinte Yerusalem ngolöpö, kutömweri nem Pepapë naëaan irapnaö.

13 “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këëkë kat wiin.”

Leotisia kakë ingre mor sauröa ngönte

14 Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Leotisia kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Aköp nemënt ngön yaapta pepapök wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wesak yaaup. Ne Anutuu omnant pout ket ëa pötë pepap. Ngön epët Aköp nemtë ngönte.

15 Ne arim yaauta songönte ëwat wë. Ar nemëen kaaö panë elnëere lup sant panë elnë pël naën yaaurö. Poutepar arim naë irikor ëak wia. Pötaanök arimtok kaaö panë elnëenëak kön wiak pöt pël elnëenëet. Ën lup sant panë elnëenëak kön wiak pöt pël elnëenëet. Pël ëenëetak poutepar irikor ëak wi naöpan.

16 Ar pöt nemëen kaaö panë elnëere lup sant panë elnë pël naën yaao poutepar irikor ëak yeëan. Pötaanök ne arimëen kaaö elniak wa niolamaat.

17 Ar arimtën epël yaaurö. ‘Ten monere uröm omën nant kësang wieëaurö. Omën kësang panë pöt tenimtokëer wak ompyaö wë omën nentaan ngöntök naën yaauröp,’ pël yak. Pël yaketak arim lupre könöt utpetatring wëen omnarök yaköm elniipna salörök yak. Arim lupötë omën nantëen ngöntök yeem it il téak yool wë pöten arimënt itnaangkën wëan.

18 Pötaanök ne arën ök niamaan kat wieë. Ar nem naëaan songre sar ngolöp weë panëet wak ön. Pël ëak arim koröp yool wë pipot ngep ëenëen ulpëen kölam ompyautta nem naëaan ön. Pöt arim koröp yool wë pipot omnarök it ningankën ëö sënganëen. Pël ëak i kolap nenteta arim itötë wa mëen omën nantön itaampunëen nem naëaan ön.

19 Ne omën nem lup sant yaalmëa pörö pit utpet yaëen pöt ngön kosang mëak wotpil yemowesaup. Pötaanök ar kosang ngentiak lup kaip tiin.

20 Kat wieë. Ne ka kanrak taueë kontkont yaaup. Omën namp ne kontkont yemaan kat wiak kan të newiin pöt kakaati së piiring kaömp ngawi nak tenis önaat.

21 Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpön nook, ‘Ni nem naë wais nem omp ak urtak wel aisëak neering omnarö ngarangk ëëpa,’ pël ök memaap. Pöt ne utpetat kasëng menak nem Pepapë naë pim omp ak urtak wel aisëak omnarö ngarangk eim wë pöl arta ëenëet.

22 “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këëkë kat wiin.”

4

Kutömweri omnarö Anutuun yaya maim wë

1 Aköp ngön ök neë pet irën ne wangar yemangk wesak itaangkën kutömweri kan newer të wieëa. Pël ëen omën këm ngön naö yaan kat wiin nem wet rëak kuup ngönöökë ök ngönaak neea tapöpök kaalak epël yenëa. “Ni eprek apër. Pël ëen omën ënëm orööpnaatön pet elniimaan,” pël yenëa.

² Pël yenēaan taptakēer Anutuu Ngēengk Pulō pim weēre kosangōök nem naē orōön itaangkēn kutōmweri Akōpē ur nent wiaan Anutu pōtak wel aisēēa.

³ Pim kēere wot kante kēl kōp mōaō naōōrarēn yapintepar saspaare konilian pël yema pōōrarē ök pengpeng yeēa. Pël ēēn iere kasir naō pim urtak wirō kaōrok elmēēa. Iere kasir pō kēl kēra ēp korōp orōa naōön yapin emeral pël yema pōökē ök yeēa.

⁴ Pël ēaan ur nant 24 ēak omp ak urtak wa taap elmēak wieēa. Pël ēaan ngarangk narōeta 24 tapēl ēak ur pōtē wel aisēēa. Pit ulpēēn wali kōlamōrō mēak ul koolōtōk ket ēaut omp akōrōa yewaēa pōtē ököt pitēm kepōnōtē waēak wēa.

⁵ Pël ēēn Anutu pim ur wel aisēēa pōtakaan kent tangar mēnak tangre kaō kēsang yera. Pël yaēēn pim urta itékēēl es wēlēng 7 ēak yokota. Es wēlēng pōt Anutuu Ngēengk Pulō.

⁶ Ēn ur pōta itékēēl omēn nent i kaōre kōnitōtē ök pan nent wieēa.

Pël ēaan kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring narō tekrak wēa. Pōrō omp ak urtak wirō kaōrok ēak taueēa. Pitēm it ulōpōt kēsang pan, koēlaan kasngaēl pangk ēak orōēa.

⁷ Kutōm omēn wēwēetaring pōrō, namp kent nga laionōrōa ököp, namp pol purmakaō ompōrōa ököp, namp pi it omēn kēere wot kan waup, ēn namp int turpōrōa ököp.

⁸ Kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrō pit wer 6 ēak uteēa. Ēn pitēm it ulōpōt kēsang panē orōēa. Pōt weratē tomökōlaan ikanōököl poutē pangk ēēa. Pit pël ēak wē Anutuun yaya yaaut leng naēn, rōökre kēt poutē epēl maim wē.

“Akōp Anutu ni weēre kosang pout weēaup.
Ni wakaimaupök wēēn om wakaim omēēp.
Ni ngēēngkēp, ni ngēēngkēp, ngēēngk panēēp.”

⁹ Kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrō pit Anutu omp ak urtak wel aisēēaup wē wakaim om öpnaap piin yaya maimēē ping wesak mēak yoōre ērēp maim wēaurō. Pit pël yaēēn

¹⁰ ngarangk 24 pōrō pit Anutu omp ak urtak wel aisēēa pōpē naē rar rē mowesirak yangerakēl tok oriak wē omēn wakaim öpna pōpōn, “Puukēer weēre kosang pepap,” pël weseē pitēm omp ak ul koolōtōk ket ēa pōt perak urta ikanōök wiak yaya ngōn epēl maim wēauro.

¹¹ “O Akōp, ni tenim Anutu.

Nuukēer kaō panēēp.

Ten pourō yaya niaimēē ping wesak niak nimtē naē weēre kosang wia pël yeniaan kē yes.

Nimtok omnant ēl epot pout ket ēaup.

Nuuk wiaapēnēak kōn wiak ket ēēn om wia.

Pōtaanök yaya yeniaan kē yes.”

5

Sonök pep newer pesōm ēak wii tēak wiaan itena

¹ Ne kaalak itaangkēn Anutu pi omp ak urtak wel aisēē pim mor yaap-kēēwesi pep newer weēa. Pep pōweri retēng nant koēlaan kasngaēl ēēē. Pël ēaan omnarōak wilak sangk kelpañak pep pōwer tep mōak wii 7 ēak tē ulmēēa.

² Pël ēaan ne itaangkēn ensel weēre kosangring nemorök ngōn ē olēak epēl ya. “Omēn wotpil talēpök pep epweri wii 7 ēak tēa epot pangk ilak pepewer wilēpēn?”

³ Pël yaan omēn nampök o kutōmweriaan ma e yangerakaan ma yang epra ikanōökēlaan wotpil nampök pep pōwer wilak itaampnaataan kengkēn nasēn ēaut.

⁴ Pël ēēn ne itaangkēn wotpil nampök pep pōwer wilak itnaangkēn ēēn ing kēsang panē ēaut.

⁵ Pël ēēn omēn ngarangk nampök epël yenēa. “Ni ing anganēp kat wi. Yutaē kurmentēkaan kent laionōpē ök weēre kosang panē namp orōak wē, Tewitē ru ēap. Pim wēwē ompyautak utpetat il wesaupök yok pangk wii 7 pōt pout ilak pep pōwer wilēpnaap.”

Son pi Sēpsēp Ruupōn itena

⁶ Pël neaan ne itaangkēn Sēpsēp Ru namp taueēa. Pōp omēn mēnaurōa ök pim korōpōök ēmpōl ēēea. Pi Anutuu omp ak urōtere kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrōere ngarangkōrōa tekarak taueēa. Pim kepōnōök watōt 7 ēak orōēea. Ēn itōtta 7 tapēl ēak wēa. It 7 pōt Anutu pim Ngēēngk Pulō, kaare yang poutē wes mēēn pangk ēak wē pō.

⁷ Pël ēēn ne itaangkēn Sēpsēp Ru pōpök sē Anutu pi pim omp ak urtak wel aisēak wē pep pōwer pim mor yaapkeēwesil wali wak wēēn kama yeōn itenaut.

⁸ Pël yaēēn kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrōere ngarangk 24 pōrō Sēpsēp Ru pōpē naē sē rar rē mowesirak yangerakēl tok oria. Pit omēn intōatē ök nant neenemot wak, ēn sōwar koolōtok ket ēa nantta neenemot wak wēa. Sōwar pōtē ōngpök omēn nant Anutuun kiri ar ēēn es koulōp kōp nga kampōt ngaarēk yawisa pōt wieēa. Ēs koulōp kamp ompyaō omnarōa Anutuun yayaare kimang yamēēaut.

⁹ Pit pël ēak tan ngolōp nent epël yema. “Ni omēn wotpil kaō panēēp, pepeweri wii tēa pōt yok pangk wa ilumēēp. Omēn narōak ni nimēngkēn wel wian. Pël ēēn wel wian pōtak omnarō kaalak Anutu pimēēn kama waup. Yaap, ni omēn mōōnre korōp naōre naō, ngōn nerere ner, yang poutēērō waup.

¹⁰ Nuuk maan pit niiring kaō sak wē kiri ar yaaurōa ök sak tenim Anutu pim inēēn sak omnarōaan kimang yamēēm wēaurō. Pël ēak pit yangerakē omnarōaan ngarangk elmēēpnaarō.”

Omēn pourō Sēpsēp Ruupōn yaya maim ōpenaat

¹¹ Pël yemaan ne kaalak itaangkēn ensel selap pan kēm top ēak yaan kat wiaut. Ensel pōrōen sangk kelēn pōt selap pan tausenre milion pōta ök yes. Pit omp ak urōtere kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrōere ngarangkōrō wa taap ēak taueē

¹² ngōn ēak epël ya. “Sēpsēp Ru omnarōa mēn wel wia pōp pi omnant poutē kaō saup, poutē pepap, ēwaare weēre kosangre ēwat wieēaup pël yamēēm yaya maimēē ping wesak yemaan kē yes.”

¹³ Pël yaan ne kat wiin omnant pout Anutu pim mor ket ēa, kutōmweriaan yangerakē, i kaōōkaan yangra ikanōökē, pōtōk ngōnaak aō yesēn ne kat wiin epël ya.

“Anutu pim omp ak urtak wel aisēeaupre Sēpsēp Ruup piaripōn yōore ērēpre yaya maimēē ping wesak mēak weēre kosangōt piarpim naē wia ket ēlōtē pël maim ōpa.”

¹⁴ Pël yaan kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrōak, “Yaap,” pël yemaan omēn ngarangk pōrek wēa pōrō piarpim ikanōök rar rē mowesirak yangerakēl tok oriak yaya yema.

6

Sĕpsĕp Ruupōk wii 6 ĕak tĕa pōt pepeweriaan il olĕa

1 Ne kaalak itaangkĕn Sĕpsĕp Ru pōpōk pepeweri wii 7 ĕak tĕĕĕa pōtĕaan wan pō il yoola. Pĕl ĕĕn ne kat wiin kutōm omĕn mor kong nent wĕwĕetaring pōrōakaan nampōk ngōn ĕak yaan kat wiin pim kĕm ngōn pōmpel tangre kaō ket ĕak yarĕem epĕl yema. “Ni wais.”

2 Pĕl yemaan ne kaalak itaangkĕn pol os kōlam namp wĕa. Pōpĕ rangk omĕn namp raĕĕp wak wel aisĕak wĕa. Pĕl ĕĕn omĕn pōrek wĕaurōak pi ul nent waĕ yemōulmĕ. Pōt omĕn nga wotōok yesaurōa ulōtĕ ōkōt. Pĕl ĕĕn pi omĕn nga ĕak il yewesaurōa ōk nga ĕak il mowasĕpĕnĕak sa.

3 Sĕpsĕp Ru pōpōk kaalak pepeweri wii tĕĕĕa munt 2 pō il yoolaan ne kat wiin kutōm omĕn wĕwĕetaring pōrōakaan munt nampōk, “Ni wais,” pĕl yema.

4 Pĕl yemaan pol os munt kōp mōaō namp yaarō. Pōpĕ rangk omĕn namp wel aisĕĕĕa pōp pitōk wĕĕre kosang yemangk. Pōt puuk maan yanggerak mayaap won sĕĕn omnarō nener mĕmpĕnĕak wĕĕre kosang yemangk. Pōtaanōk omĕn pōp pi ya pōt mĕmpĕna yak ōp nga panĕ newer yemangk.

5 Sĕpsĕp Ruupōk kaalak pepeweri wii tĕĕĕa munt 3 pō il yoolaan ne kat wiaan kutōm omĕn wĕwĕetaring pōrōakaan munt nampōk, “Ni wais,” pĕl yema. Pĕl yemaan ne itaangkĕn pol os kōō namp wĕa. Pōpĕ rangk omĕn namp wel aisĕĕĕa pōp pi omĕn kōnōmōt wĕl yaaō nent sikel pĕl yema pōt wali wak wĕa.

6 Pĕl ĕĕn ne kat wiin kutōm omĕn mor kong nent wĕwĕetaring pōrōa tekraakaan nampōk epĕl yema. “Omnarōa ya lupōtĕ kaōmp nant utpet mowasĕn umōn rĕ sĕĕn ngōntōk ĕĕp. Pĕl yeem kaōmp ōpĕnĕak yaĕĕn kaōmp ompyaut kap kot nentak wesirak mon kĕsang 3 kina pōta ngōnt wesak mangkĕn sum ĕĕpnaat. Ēn tapĕl kaōmp utpetat kap kot nentepar nent pōtĕ wesirĕn mon 3 kina tapĕl sum ĕĕpnaat. Pĕl ĕĕpnaatak ni kaōmp utpet yewasĕn pit olip kolapring nant ar ĕĕre wain i nĕ pĕl ĕĕpnaat ngōntōk ĕĕpanĕĕn olipre wain yaat utpet mowasngan.”

7 Pol Sĕpsĕp Ruupōk kaalak pepeweri wii tĕĕĕa munt 4 pō il yoolaan ne kat wiaan kutōm omĕn mor kong nent wĕwĕetaring pōrōakaan munt ĕnĕm nampōk, “Ni wais,” pĕl yema.

8 Pĕl ĕĕn ne itaangkĕn pol os korōpōōk kaplak ilĕa namp wĕa. Pōpĕ rangk omĕn namp wel aisĕĕĕa pōp pim yapinte Wel pĕl yema pōp wĕa. Pĕl ĕĕn omĕn pim ĕnĕm waisa namp pim yapinte Wel Kak pĕl yema pōpta orōak wĕa. Pĕl ĕĕn omĕn kutōmweri wĕa pōrōak yanger kom ĕak lup 4 wesak piarip yang lup ner menak omĕn yang pōrek wĕaurō mĕn wel wiipĕnĕak wĕĕre kosang yemangk. Pit epĕl ĕĕpnaarō. Pitĕmĕnt nener mĕn wel wiire ĕn narō kĕĕnĕĕn ya sak ilak wel wi, narō yauman ke nentere nent wak wel wiire narō animāō ngaarōak mĕn wel wi pĕl ĕĕpnaarō.

9 Sĕpsĕp Ruupōk kaalak pepeweri wii tĕĕĕa munt 5 pō il yoolaan ne itaangkĕn omĕn wel wia narōa kōnōrō Anutuun kiri ar yaarekĕ ikanōōk wĕa. Pōrō pit ngaantak Anutuun ngōnte taĕ wes wak wĕ tĕkeri wĕseima pōtaanōk kōore tokōrōak mĕngkĕn pitĕm kōnōrō Anutuun naĕ wĕa.

10 Omĕn kōn pōrōak ngōn ĕ olĕak maap epĕl yema. “O Akōp wĕĕre kosang pepap, ni kĕĕkĕ wesak wotpil yewesaup. Ni akun taltak yanggerakĕ omnarōaan ngōn ya mĕnak pitĕm ten nimĕna pōta kangut mamp?”

11 Pĕl yemaan Akōpōk omĕn kōn pōrō ulpĕĕn kōlam waliit neenemot menak epĕl ōk yema. “Ar kaalak akun kot nent kĕ seim wĕĕn arim kar arring ya ngawi yamĕngka narō mĕn wel wiipĕnĕak yaō mĕĕa pōrō pitta mĕn wel wiinak ne kangut arim kōore tokōrō mempaat.”

¹² Pël yemaan ne itaangkēn Sēpsēp Ruupök kaalak pepeweri wii tēēa munt 6 pō il yoolaan moup kēsang panē nēmpel yamō. Pël ēēn kētēp kaip tiak maan ne itaangkēn poē korōp kouukē ök sak koō olaan ngoonōpta tapēl kaip tiak maan omēn iitē ök kōp mōak wēa.

¹³ Ēn ariatta kutōmweriaan ti yangerak ngentiin itaangkēn kēra nantē ulōpōrō kōp namōōn wiaan kent mōak tō olaan wia pōtē ök yaē.

¹⁴ Ēn kutōmwerta kēra ēpōtē pesōm mō yawi pōl ēēn won yesēn kaō kusre rosiratta tiak nerekaan nereké yaē.

¹⁵ Pël yaēēn yang omp akōrōere ngarangkōrō, nga omnarōa wotōōkōrōere monere urōm omnarō, omēn weēre kosangringōrōere omēn pourō, inēēn ya yamēngk pōrōere omēn yaap wēa pōrō pit pourō yang ōngōpre rosiratē kēl ōngōp kēsangōtē ēlēēp ilēak wēa.

¹⁶ Pël ēak pit ngōn ē olēak epēl ya. “Kēlre rosirat pelak ngep elniip, Anutu pim omp ak urtak wel aisēēē itningampanēēn ēlēēp ilepeanaan, Sēpsēp Ruupōkta ya sangēn elniipanēēn.

¹⁷ Akun kaōaō yaarōōn kangut nimpa pōt peene yok orōak wia. Pël ēēn Anutūre Sēpsēp Ruup piarip ya sangēn elniipnaan yaē. Pōtaanōk omēn talēpōkēer nga pōt il wasēpēn?”

7

Israel omēn 144,000 pōrō Anutuun yaō elmēa

¹ Ngōn pōt pet irēn ne itaangkēn ensel 4 ēak yang kaō 4 pōtē tauēēa. Yang kaō 4 pōtēaan kent 4 tapēl ēak wais i kaōre yang, wiire kēra pōt mōak utpet waspanēak ensel pōrōak il warieēa.

² Pël ēēn ne itaangkēn ensel munt namp kētēpē yengampiaulaan orōak yawisēn itenaut. Pi Anutu, wēwē pepapē, omēn nent omnarō pimēēn yaō wesak yapin mowiiipna pōt wali wak is ensel 4 ēak Anutuuk yangererē i kaō utpet wasēpēnēak weēre kosang mena pōrōen ngōn ē olēak ngōn kosang yamēem

³ epēl yema. “Ar peenēer teēntom i kaōre yang, wiire kēra pōt utpet wasnganok. Kot nent kor wēēn wet rēak omēn tiarim Anutu pim inēēn yaaurō pimēēn yaō wesak yapinte pitēm ē kosatē mowiiinak ēnēmak yok pangk utpet wasēnēēt.”

⁴ Pël yemaan ne kat wiin ōngre omp Anutuuk pimēēn wesak yapin mowia pōrō sangk kelēn 144,000 pipēl Israel omnarōa kurōtē saulaan yaarō.

⁵ Pit epēl ēa.

Yuta pim kurmentēkaan 12,000,
Rupen pim kurmentēkaan 12,000,
Kat pim kurmentēkaan 12,000,

⁶ Asa pim kurmentēkaan 12,000,
Naptalai pim kurmentēkaan 12,000,
Manasa pim kurmentēkaan 12,000,

⁷ Simion pim kurmentēkaan 12,000,
Liwai pim kurmentēkaan 12,000,
Isaka pim kurmentēkaan 12,000,

⁸ Sepulan pim kurmentēkaan 12,000,
Yosep pim kurmentēkaan 12,000,
ēn Pensamin pim kurmentēkaan 12,000.

Omēn pipōrō Anutuuk pimēēn wesak pitēm ē kosatē yapin mowia.

Omēn kēsang panē Anutuun yaō mēēa

⁹ Ne omēn pōt itenak kaalak itaangkēn omēn kēsang panē wa top ēak wēa. Pōrōen omēn nampōk yok pangk sangk naalpan. Omēn pōrō mōōnre korōp naōre naō, ngōn nerere ner, yang poutēērō wais erēn ēa. Pit Anutu, pim omp ak urtak wel aisēēaupre Sēpsēp Ruup piarpim itēkēel taueēa. Pitēm wēwē ompyautak utpetat il wesautaan ulpēēn kōlam waliirō mēak kewis komōt wali wak wēa.

¹⁰ Pēl ēēē ngōn ēak epēl ya. “Tiarim Anutu, pim omp ak urtak wel aisēēaupre Sēpsēp Ruup piarpōk tiar utpetetakaan kama nuun ompyāō wē.”

¹¹ Pēl yaan ensel pourōak Anutu, pim omp ak urtak wel aisēēaupre ngarangk 24 pōrōere kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrō wirō wa taap elmēak taueēa. Pēl ēak pit omp ak urta itēkēel rar rē wesirak tok oriak Anutuun yaya mēak

¹² epēl yema.

“Yaap, tenim Anutu,

ten nimēēn ērēpērēp ēak ping wesak yeniak.

Ēwat pout nīmētē naē wiaan yayaare yoōre ērēp yeniak.

Nuukēēr wēere kosangring wēaupōk

omnant pout pangk ngarangk yeēaup.

Omēn pipot pout nim naē wiakaim wiaapnaat.

Yaap.”

Omēn eporōa kēlangōn kat yawia pōt pet ira

¹³ Pēl yemaan ngarangk 24 pōrōa naēaan nampōk neen epēl pēēl yenēa. “Omēn ulpēēn kōlam waliit mēa eporō talōrō? Tarēkaan waisa?”

¹⁴ Pēl neaan ngōn kangit epēl yemak. “O kaōap, ne kōpēl. Nimtokēēr ēwat wēēn.” Pēl maan puuk epēl ōk yenēa. “Omēn eporō pitēm kōōre tokōrōa kēlangōnē ōngpōkaan waurō. Pitēm ulpēēnōt Sēpsēp Ruupē iitak iirak kōlam wesaurō.

¹⁵ Pōtaanōk pit Anutu pim omp ak urta itēkēel taueē kētre rōōk poutē pim ngēēngk tuptak pimēēn inēēn yaalmēm yaya maim wēaurō. Pēl ēēn Anutu pimēt pim omp ak urtak wel aisēē ngarangk yaalmēaup.

¹⁶ Pit kaalak kēēnēēn ēere iiten ē pēl naēpan. Ēn kētēpōkta nga elmēere omēn nantē es nga naōōk pitēk isō pēl naēpan.

¹⁷ Sēpsēp Ruup omp ak urta luptak wēa pōpōk pit ngarangk elmēak mēs wak sē i kōlokta yoolēaurek sē wēwē kosangta iit kol mangkēn nēmpnaat. Pēl ēēn Anutuuk pitēm ing telapōt tun mokorak won mowasēpnaat.”

8

Sēpsēp Ruupōk pepeweri wii tēēa 7 pō il olēa

¹ Sēpsēp Ruupōk kaalak pepeweri wii tēēa munt 7 pō il yoola. Pēl ēēn kutōmweriaan ngōn nent naēn wieē akun kot nent ap aōa pōta ōk won yes.

² Pēl ēēn ne itaangkēn ensel 7 ēak Anutuū ēōetak taueē kuup 7 tapēl ēak yeōn itenaut.

³ Pēl ēēn ensel munt namp wais Anutuun ur kiri yaalmēauta naē taō yeō. Pōp pi sōwar koolōtōk ket ēa neweri omēn nant kōp nga kamp ompyaut wiipēnēak wak wais taō yeō. Pēl ēēn pi omēn es koulōp kōp nga kamp ēēpna pōt kēsang panē mangkēn yeō. Omēn kōp nga kamp pōt Anutuun kiri yaalmēaurek ur koolōtōk ket ēa pōtak kiri ar ēēn es koulōp kōp nga kamp ompyaut ngaarēk yawisem Anutuū omnarōa pimēēn yayaare kimang yamēēa pōtring erēn ēēpēnēak mangkēn yeō.

4 Pël ëen ensel Anutuu ëöetak tauëëa pöp pi omën köp nga kamp pöt moresi wak wë ar ëen es koulöpö ngaarëk yawisem Anutuu omnaröa pimëen yayaare kimang yamëëa pötring erën ëak yawis.

5 Pël yaëen enselëp pi söwar pöwer omën köp nga kampöt wiaan wak Anutuun ur kiri yaalmëautakaan es neues korak söwarweri wiak yangerak yoola. Pël ëen kent tangar mënak tangre kaö kësang yeraan moup yamö.

Ensel 4 ëak kuup mëna

6 Ne pöt itenak kaalak itaangkën ensel 7 pörö pitëm kuup 7 ëak wak wëa pöt mëmpënëak yaë.

7 Ensel wet kaal rëa nampök pim kuupö wet rëak mëngkën kopi kësangpel ëp ulöpötring yepelën esre omën iitring ngentiak yang lup ner pour es kot won yes. Ën yang lup neraar om wia. Lup es kota pörek omnant wieëa pöt wiire këraare nön pout es kot won panë yes.

8 Ën ensel 2 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël ëen tomönötë ök nempel es yokotön olaan i kaöök yengenti. Pël ëen i kaö ë naö kaip tiin omën i sëen naöörar om wieëa.

9 I kaö ë omën i sa pöök animaö wëa pörö pourö wel wiin wangat pout utpet yaë.

10 Ën ensel 3 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël ëen ari naö es kalaö newesi yokot pipël pan kotak kutömweriaan ti yangerak yengenti. Pël yaëen iitre i rëëpöt pout kom ëak 3 yes. Pël ëen ari pöök ngentiak yang nera iit ngep ëen munteraarëet om wieëa.

11 Ari ti ngentia pöökë yapinte welakre kakam pël ya. Pötaanök i we naöökël wieëa pöt welakre kakam sëen we naöörarë wieëaut om ompyaö wieëa. Pël ëen omën narö kësang i welak yaaö pöt nak wel yawi.

12 Pël yaëen ensel 4 pöpök pim kuupö yamëngkën këtëp kom ëak rongan 3 yesën ngoonöpre ariatta tapël yaë. Pël ëen këtëre ngoonre ari rongan 3 pötëaan nent mëngkën lup nent ëwa naën nenteparökëër ëwa yaë. Pël ëen këtëkre rô kanötë lup nentak ëwa naën wiaan lup nenteparökëër ëwa yaë.

13 Pël ëen ne itaangkën int tup kësang panë nemor wal ëäk mopöök yesën kat wiaan int pöpök ngön ëak epël ya. “O yaköm, yaköm, yaköm pan. Ensel munt 3 pöröak pitëm kuupöt mëmpna pötak yangerakë omnaröa naë utpet kësang panë nempelëar nempel ëak orööpnaan yaë. Yang omnarö tol ëëpën?”

9

Ensel 5 pöpök kuup mëna

1 Ensel 5 pöpök kuup mëngkën ne itaangkën ari naö kutömweriaan tiak wais yangerak ngentiak wieëa. Ari pö ensel nampönök ya. Ën ne itaangkën yang öngöp wali panë naö wieëa. Pöökë leng ëa pörekën ne köpël. Yang öngöp pöökë kiët ensel pöp mangkën yeö.

2 Pël ëak puuk öngöp pöökë kanwer të wiin es koulöp naö öngöp pöökëan oröak yawis. Es koulöp pö es kësangöte koulöp pöökë ökö. Pël ëen es koulöp pöök këtëpre mop epö ka wariin koö yoola.

3 Pël ëen es koulöp pöökëan mop narö oröak yangerak yeira. Pöröa kant yamëngka nga pöt körngapöröa yaë pöl yaurö.

4 Pël ëen kutömweri wëauröak pitën epël ök yema. “Ar nönre këra, wiire omnant ke nampre nampöt e yangerak oröak wë epot pout utpet wasnganok om mait elmëen. Ën omën Anutuun yaö ëak pitëm ë kosatë pim yapinte nawiin piporöakëër utpet mowasën.

5 Ar ngoon 5 pōrōa ōngpōk omēn piporō utpet moweseim ōn. Pēl ēēnēetak mēn wel mowiinganok.” Pēl yemaan mop pōrō omēn narō kant mēnak kēlangōn yemongawis. Pōt kōrngap nampē omēn namp kant momkēna kēem kat yawi pita ōk yeēa.

6 Ne omēn pipot poutōn itenaup. Pipot ngoon 5 pōrōa ōngpōk orōōpna pōtak wel wiipna kanten ap kēsang panē wasēpnaatak pangk kangk nokoirpan. Pit wel wiipēn kōn wiak pēl ēēpnaatak pangk pēl naēpan.

7 Ne itaangkēn mop pōrō pol osōrōa ngaōōk sēpēnēak kopēta wes ulmēen wē pōl ēak wē. Mop pōrōa kepōnōtē omp ak ul koolōtōk ket ēautē ōkōt waēak wēa. Kēere wot kan pōt omnarōa ōkōrō.

8 Ēn pitēm kepōn ēpōt, ōngōrōaatē ōk wali panēet orōēēa. Kē pōt kent nga laionōrōaatē ōk panēet orōak wēa.

9 Pitēm ripatē aini ngilōatē ōkōt ngep ēēēa. Ēn wer pōt pol osōrōa teētng ngaōōk sēpēnēak kaaratē nga ē raare wisangōt wa wiin wak weruak yesēn u kēsang ya pōl ya.

10 Pitēm suut kōrngap pōrōaatē ōkōt. Wap nantta omnarō wesirēn kēem kat wiipnaat suutē orōēēa. Pitēm nga ēēpna pōt suutē wēa pōtōk omnarō ngoon 5 pōrōa ōngpōk utpet yemowas.

11 Pit pourōa kepōnōōk omēn omp ak namp wēa. Omp ak pōp ensel yang ōngōp wali panēōōkē ngarangk wēa pōp. Pim yapinte Yuta ngōntak Apaton, Krik ngōntak Apolion, ēn tiarim ngōntak, “Omēn omnant pout utpet yewesauap,” pēl apenaap.

12 Kēlangōn kēsang wet kaalte, kuup 5 pōōkē mēngkēn orōa pōt peene pet yair. Kēlangōn munt nentepar om wia, ēnēmak orōōpnaatepar.

Ensel 6 pōpōk kuup mēna

13 Ensel 6 pōpōk kuup mēngkēn ne kat wiin ngōn nent yeem ya. Ngōn pōt ur Anutuun kiri yaalmēaō koolōtōk ket ēa pim itēkēēl wieēa pōta tepōn 4 pōtēēlaan orōak

14 ensel 6 kuupō wak wēa pōpōn epēl ōk yema. “Ensel utpet 4 ēak i kēsang Yupretis pēl yema pōmeri pouuk wii kaatak wē piporō kan wes mēen sēp,” pēl yema.

15 Pēl yemaan ensel 4 pōrō kama wēl ē yemoulmē. Ensel utpet pōrō, yangerakē omēn pourō kom ēak rongang 3 wesak nentakōrō mēn wel mowiin nenteparēērō om ōpnaat pēl maan pitōk ya pōt mēmpēnēak kor wakaima. Pitēm pēl ēēpna pōt ngaantakēer krismakiire ngoon, kētre aōa akun pōt mowia.

16 Pit pēl ēēpēnēak kan yesēn pitēm nga omēn pol osōrōa rangk wel aisēak wēa pōrō pitring yes. Pitēm sareet pōt kēsang pan, 200 milion pēl aan kat yawi.

17 Ēn pol osōrōere pitēm rangk omēn wēa pōrōen wangartak epēl itenaut. Omnarōa ripatē aini ngilōat ngep ēēēa. Ēn pōtē retēngretēng ēēēa pōt epot. Kōp mōaare kunōm ka uraare kop retēng ka ura pōt pitēk pangk ēēēa. Pol osōrōa kepōnōt kent laionōrōa kepōnōtē ōk seēa. Pēl ēēn pitēm kēmōtēaan kēl kop retēng ka ura es yokota nantring koulōpre wēlēngōt jaarōa.

18 Pēl ēēn pitēm kēmōtēaan kēl kop retēng ka ura es yokota pōtring koulōpre wēlēngōt jaarōa 3 pōtōk yang omnarōa naēaan rongang nentak wēa pōrō pourō mēn wel yawiin nenteparē wēaurō om wē.

19 Pol os pōrōa wēere kosang pōt kēm kanre suutē wieēa. Pitēm suut pōt kamalōrōa ōkōt, kepōnōtta wēa. Su pōtōkta omnarō mōak utpet wasēpnaat.

²⁰ Pol osōrōa kēmōtēaan omēn utpet 3 ēak orōa pōtōk yanggerak omēn rongan nentak wēa pōrō mēn wel wiipēnēak nentepar pēl naalmēēn yaē. Pēl yaēēn omēn wel nawiin pōrō lup kaup tiak utpet yaaot sēp newasēn yaē. Pēl ēak pitēm omp ak kaar aini koole siluwaare parasōtōk ket ēēre kēraare kēlōtōk omēn kōn ket ēaut sēp newasēn yaē. Omēn kōn pōt itaampōore kat wiire kan ing ē pēl naēn yaēētak pōtēēn yaya yamēēa pōt sēp newasēn yaē.

²¹ Pēl yeem nga ēēre kemp ē, wēwē utpet ōngre omp nga ēēre omēn kōntak kēkain ē pēl yaaō pōtta sēp newasēn yaē.

10

Enselēpōk Son pep newer mangkēn na

¹ Ne omēn pōt yaarōon itenak kaalak itaangkēn kutōmweriaan ensel weēre kosangring munt namp yeira. Pōp pim korōpōōk kepilōt pe ēēn kepōnōōk iere kasirō wesirak wēa. Kēēre wot kante pōt kēt ket ēak mēak ēwa ēēēa. Ēn ingesiar pōt es wēlēngōōkē ōkōp.

² Pi pep kot newer wilak wali weēa. Pim ing yaapkēēwes i kaōōkē rangk mēsēak katnēēwes yanggerak mēsēak wēa.

³ Pēl ēēēaupōk kent laionōpē ya pōl maap ngōn ē olēak aan tangre kaō akun 7 ēak yera.

⁴ Pēl yaēēn ne ngōn pōt retēng ēēmēak yeem kat wiin kutōmweriaan ngōn nent epēl yenēa. “Tangre kaō akun 7 ēak yeraan ngōn aan kat wian pōt ni retēng ēēnganēp kōnōōk wa wi,” pēl yenēa.

⁵ Pēl yeneaan ensel nem wet rēak itaangkēn pim ingesiar nas i kaōōkre nas yanggerak pēl ēak wēēn nem itena pōpōk kaalak o kutōmweriil pim mor yaapkēēwes ngaarēk wesak wē

⁶ Anutu wakaim ōpnaapōk, kutōmre yang, i kaōre omnant pōtē wieēa pōt pout ket ēa pōpē yapintak ngōn kosang wesak epēl ya. “Anutu pi omnarōaan kor wakaimaup, kaalak naōpanēēp.

⁷ Ensel 7 pōpōk pim kuupō mēngkēn Anutuu ngōn ēlēēp ngaanēēr pim inēēn ru tektek ngōn yaurōen ōk mēēa pōt kē orōōpnaat.”

⁸ Pēl yaan ngōn nem wet rēak kutōmweriaan ōk neaan kat wian taptak kaalak epēl yenēa. “Ni sē ensel i kaōōkre yangera rangk taueēa pōpē pep wilak wali wak ōpna pōwer kama ōm.”

⁹ Pēl neaan ne enselēpē naē sē pep kot pōwer nampēnēak maan pi epēl yenēa. “Ni pōt num. Nim kēmtak kapulak kant mēnak numē pōt ngēntōtē ōk misēng pan ēēpnaat. Pēl ēēpnaatak yaatak sē wieē welakre kakam ēak nga ēēpnaat.”

¹⁰ Pēl neaan ne pep kot pōwer pim moresiaan wak naut. Pēl ēēn nem kēmtak kapulak nēēn ngēntōtē yaē pōl misēng pan ēaut. Ēn yaatak sē wieēak kaalak welakre kakam ēak nga ēaut.

¹¹ Pēl ēēn ne epēl kat yawi. “Ni kaalak omēn yang kaō nantē neenem ngōnōt yaaōre pitēm omēn omp akōrōa naē orōōpna pōt tekeri wesak maim ōm.”

11

Omēn naarōk Anutuu ngōnte ōk apnaat

¹ Ne ngōn pōt kat wiaan nampōk sungkōr ōk naō nenak epēl ōk yenēa. “Ni wal ēak ōk epō wak sē Anutuu ngōnēn tup kaōetere ur pimēēn kiri yaalmēautak epōōring ōk wiak omēn pōrek piin yaya yamēēa pōrōen sangk kelum.

² Pēl ēēmēetak tup ka ngēēngkta ēm pipō ōk wiinganēp, mosēp. Pipōōkē ōngpōk Anutuuk omēn ngōnēn kōpēlōrōaan yaō maan pit Yerusalem ka

ngëengk pipö krismaki nentepar nent ngoon 6 pöröa öngpök ka pö utpet wasëpnaat. Pötaanök ök wiingan.

³ Pël èen omèn naar nem songönte tekeri wasëpnaan wes mëëmaat. Ne piarip wes mëen nem ngönte tekeri wesak apnaataan kaplak ilaim wëen krismaki nentepar nent ngoon 6 pörö pet irëpnaat.”

⁴ Omèn pöaar këra olip rikötre rampeetë rangina yaë pöl yangera pepap, Aköp, pim ëoetak ëwa yaaüwaar.

⁵ Omèn namp piarip utpet mowasëpën wesak elmëëpna pöt es wëlëngöörar piarpim këmteparëaan oröak mokotöpnaat. Yaap, omèn piarip utpet mowasëpna pörö akun tapëtakëër wel wiipnaarö.

⁶ Piarip kutömweriaan weëre kosang wak akun piarpim Anutuu ngönte aö sëpna pötë piaripök kopi nepelën ëëpënëak maan nepelën ëëpnaat. Weëre kosang tapööring i epot pout kaip tiak omèn i sëere yangerak omnant këere ngaat orö pël ëëpënëak maan pël ëëpnaat. Piaripök ya pöt mëmpënëak kön wiipna pöt pangk ëëpnaat.

⁷ Piaripim Anutuu ngönte ök aö seimeë së pet irëpna pötak animaö utpet nga namp yang öngöp wali panë pöokaan oröak piaripring nga elak puuk piarip mëen wel mowiipnaawaar.

⁸ Pël èen omèn pöaarë sokuraar ka kësang piarpim Aköp këra yetaprak möon wel wia pöökë kamtaöök mowiin wiaapnaat. Ngön nokoliitak ka pöön Sotmore Isëp pël ya.

⁹ Pël èen omèn möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëaan narö wais erën ëak piarpim sokuraarön iteneimeë së kët 3re én kët kaö nent pël sëpnaat. Pël ëëpnaatak omèn nampökta itenak wak së welaaröa yangaöök moweërëpnaaten kuure mak nemaan ëëpnaat.

¹⁰ Pël ëak yangerakë omèn pourö piarpim wel wia pötaan yak ërëpërëp ëak këere kaömp ngawi nak nener omnant yowe mampnaat. Pöt yangerakë omèn pörö utpet yaëën Anutuu tektek ngön yaaö omèn pöaarök pit këëmre këlangön menak utpet moweseima pötaanök.

¹¹ Ën kët 3re kaö nent won sëen Anutuuk pim omèn wel wia pöaar wëwëeta ëmö mangkën kaalak öp sak tauaan omèn pourö piaripön itenak kas kësang pan yaë.

¹² Pël èen piarip kat wiaan kutömweriaan ngön naö ngön ëak epël yema. “Arip e ngarëkël apreë.” Pël maan piarip kan aprö is kutöm kepilötë öngpök ilëak yesën köore tokörö itenaut.

¹³ Pël èen akun tapëtakëër moup nempel möak ka kaöaöökë lup ner utpet wes yoolaan lup 9 ëak om wia. Moup yamöön omèn 7,000 ka kaöaöökë lup nerak wëaurö wel wiin, lup 9 pötë wëaurö om wë omèn pörök oröa pöten itenak kas kësang panë yeëm Anutu kutöm pepapë yapinte wak isak yema.

¹⁴ Këlangön kësang 2 kuup 6 pöökë mëngkën oröa pöt peene pet yair. Këlangön 3 ënëm panë pöt, peene tapët orööpnaan yaë.

Ensel 7 pöpök pim kuupö mëna

¹⁵ Ensel 7 pöpök pim kuupö mëngkën kutömweriaan omèn naröak ngön ë olëak epël ya. “Tiarim Aköp Anutu pi Kristo pim Yaö Mëëaupring omnaröa kaö sak wë om wakaim öpnaap.”

¹⁶ Pël yaan ngarangk 24 Anutuu ëoetak pitëm omp ak urötë wel aisëëea pörö pit rar rë mowesirak tok oriak Anutuun yaya yamëem

¹⁷ epël yema.

“O Aköp Anutu, weëre kosang pout wieëaup, ni ngaanëer wakaimaupök peeneeta wëen. Ni nimtë weëre kosang kësangö wak omp ak sak ngarangk yaalniin.

Pötaanök ten niin yoöre ërëp yeniak.

¹⁸ Yangerakë omën niin köpëlörö ya sangën elnieim wë, ën nim pitëmëen ya sangën elmëëmë pöt yok peene yaarö.

Nim omën wel wiauröa wël ëak kangut mampë pöteta yok yaarö.

Peene nim inëen ru tektek ngön yaaö omën pöröere ën nim omën pourö, kotre kaö,

niin kasinkasin yaalnia pörö pit ompyaö kangut mampëep.

Pël ëak omën yang omnarö utpet yewesauröeta utpet mowasumëep.”

¹⁹ Pit ngön pöt ök më pet yairën Anutuu tup ngëengk kaöet kutömweri wia pöt kan tëen ne itaangkën Anutu pim umkek Mosesë ngön kosangöt wieëa pöt tup pöta kakaati wia. Pël ëen ne itanaan kent tangar mënak tangre kaö réak moup möak kopi kësangpel ëp ulöpötring yepel.

12

Öng nampre kamal kësangëpë ngönte

¹ Ne itaangkën kutömweri retëng kësang nent yaarö. Pöt öng nampök pim koröpöök këtëpök ulpëen ket ëak mëak wëa. Ngoonöp pöt pim ingesiarë iri wëa. Ën kepönöök pöt ari 12 pötök ul ket ëak waëak wëa.

² Pöp ru yak wë wilëpënëak lel yailën këlängön kësang kat yawiem merek ya.

³ Ën omën munt nantta kutömweri taprek yaarö. Omën pöt kamal kësang panë nemorë ök sak wëa. Pömor köp möaamorök pim kepönöt 7 ëak wëen watöt 10 ëak pötëaan oröëea. Ën omën omp aköpë ulöt 7 ëak pim kepön 7 pötë waëëea.

⁴ Pim su pömentök kutömweri möak ari tit nent ti olaan tit nentepar pëen om wë. Pël ëaan kamal pöp öng ru wilëpënëak yaaö pöpë itëkéel sé nga kor taö yeö. Öng pöp rungaap wilën pi wa nëmpënëak pël yaë.

⁵ Pël ëen öng pöpë yokot ënëmak yangerakë omën pourö weëre kosangring ngarangk elmëëpna pöp yawil. Pël ëen akun tapëtakëer pit rungaap teëntom panë wak yes, Anutu pim omp ak urtak wel aisëëea pöpë ngësë.

⁶ Pël ëen öng pöp kan kas sé yang lup omën won ner, Anutuuk mangkën krismaki nentepar nent ngoon 6 ëak wëen ngarangk ëak kaömpre omnant mampënëak yema.

⁷ Ne kaalak itaangkën kutömweri nga kësang panë nempel yaarö. Nga pöt Maikelre pim enselörök kamal kësang pömorre enselöröaan nga yaalmë. Pël yaëen pit kangir yaalmë.

⁸ Pël yaëen Maikelre pim enselörök pit il mowesak, “Ar e kutömweri yok pangk naongan,” pël yema.

⁹ Pël mëak kamal pömor wa yangerak yemoola. Pöp kamal wet ngaanëer pan wakaimaupök yangerakë omën pourö morök yaalmëaup, Seten pöp. Piire pim enselörö wa yemoola.

¹⁰ Ën ne kat wiin kutömweriaan ngön naö ngön ë olëak epël ya.

“Peene Anutuuk tiar utpetetakaan kama yanu.

Peene pim weëre kosangöök omnant pout il mowesak pi Aköp pël sak wë pöt pet yaalni.

Ën pim Ruup Kristo puukta pi kaö sak wë pöt pet yaalni. Pöta songönte epët. Seten pi tiarim Anutu pim ëöetak tiarim karuröaan röökre kët poutë ngön utpet wesak yamëëa pöp piaripök kutömweriaan wa yemoola.

¹¹ Tiarim karurö Yesu Kristo, Sëpsëp Ruupë i il olëa pötak weëre kosang wak pim ngönte ök aimeë Seten il mowesa.

Pit pitēm wēwēat keimōn naēn Anutuu ngōnte taē wes wak wēēn pitēm kōöre tokōrōak mēnaurō.

12 Pōtaanōk kutōmweri wēaurō ar ērēpērēp ēē.

Ēn yangerakre i kaōök wēaurōaan yakōm pan.

Seten pi pim akunet ēwat wē yak ya sangēn ēēn arim naē orōak nga kaō elniipnaan yaē.”

13 Kamal kēsang pōp pi yangerak wa moolēa pōten kōn wieē ōng yokotup wila pōp utpet mowasēpēnēak nga yes.

14 Pēl yaēēn Anutuuk ōng pōp int tup wereweriarē ōk neweriar yemangk. Pōt pi kamalōpē naēaan kas wal ēak yang lup omēn won panē nerek sē wēēn Anutu ngarangk elmēak kēere kaōmp menēim wēēn krismaki 3 ēn ngoon 6 pēl sēpēnēak yemangk.

15 Pēl ēēn kamal pōpōk ōng pōp i wak sēpēn pēl kōn wiak kōm ngēs olaan i kēsang nemer nga urak ēnēm yes.

16 Pēl ēēn yangerak ōng pōp kaamōk elmēak kēm nga ēēn i kamalōpē kōm ngēs olēa pōmer ngemē ilēak won yes.

17 Pēl ēēn kamal kēsangēp pi ōngōpōn ya sangēn ēēn pim ru wet rēak wilaō muntarō Anutuu ngōn kosangōt ngaarēk wēēre Yesu pim omnant tekeri wes mena pōt taē wes wak wēaurō nga elmēēpēnēak yes.

18 Pēl ēak kamal kēsang pōp i kaōökē pisōök tauak kor wē.

13

Animaō nga naar orōa

1 Ne omēn pōtōn itenaan animaō nga namp i kaōōkaan yaarō. Pōp pim kepōnōt 7 ēak wēēn watōt 10 ēak pōtēaan orōēēa. Omēn omp ak ulōt 10 tapēl ēak wat 10 pōtē waēak wēa. Pim kepōnōtē yapin Anutuun utpet wesak yaaō nant wieēa.

2 Animaō nga nem itena pōp pi pusi kēsang nga namp lepat pēl ya pōpē ōkōp. Ingesiar pōt imēn nga namp pea pēl ya pōpē ōk. Ēn kēm pōt kent nga laionōpē ōk. Animaō nga pōp kamal kēsangēpōk pim wēēre kosangō menak pim omp ak urtak wel aisēē yangerakē omnarō ngarangk ēēpēnēak yema.

3 Pēl yaēēn ne itaangkēn animaō nga pōpē kepōn naō omnarōak wisang ēak mēnaupē kepōnōōkē ōk seēa. Pēl ēautak ēmpōlō yok pu wariin yaap sak wēēn omēn pourō pōten itenak yaan sak ēak pim ēnēm yes.

4 Pēl ēak omnarō kamal kēsang pōpōk pim wēēre kosangō animaō ngaap mena pōtaan kamalōpōn yaya mēak animaō ngaapōnta yaya mēak epēl ya. “Talēp animaō ngaapē ōk wēēre kosangring wē? Ma talēpōk pi il mowasēpēn? Won pan.”

5 Kamal kēsangēpōk animaō nga pōpōn, “Ni Anutuu yapinte wa ngep elmēak utpet wesak mam,” pēl ōk maan Anutu kuure mak yema. Pēl ēak pi krismaki 3 ēn ngoon 6 pōrōa ōngpōk yang omnarō ngarangk elmēēpēnēak animaō ngaapōn tapēl yema.

6 Pēl maan pi Anutuun utpet wesak mēak yapinte wa ngep elmēak pim wēautere kutōmweri wēaurōenta utpet wesak yema.

7 Pēl ēak animaō nga pōpōn Anutuuk pim omnarōen kōöre tok elmēak puuk il mowesak omēn mōōnre korōp naōre naō, ngōn nerere ner, yang poutēērō ngarangk elmēēpēnēak kuure mak yema.

8 Pēl maan yangerakē omēn pitēm yapinōt wēwē kosangta pepeweri retēng naēn ēa pōrōak animaō nga pōpōn yaya yema. Pep pōwer yang epēr naarōn wiaan Sēpsēp Ru ēnēmak mēn wel wia pōpōk omēn wēwē kosangtak ōpnaarōa yapinōt retēng ēauwer.

⁹ Katringörōak ngōn epēt kēekē kat wiin.

¹⁰ Anutuuk omēn namp wii kaatakēn yaō ēēpna pōp yok sēpnaap. Ēn nampōn kōōre tokōrōak mēmpēnēak yaō ēēpna pōp mēmpnaap. Ngōn pōt ngōnēntak wia. Pōtaanōk omēn ke pilōt Anutuū omnarōa naē yaarōōn pōt kosang sak wē piin kōn wi kosang yewesaut taē wes wak ōp.

¹¹ Ne kaalak itaangkēn animāō nga munt namp yangera ōngpōkaan yaarō. Pōp wat naōōrar wēa pōōrar sēpsēp ruurōaatē ōk. Ēn pim ngōnaak yaaō pōt kamal kēsangōrōa ngōnōtē ōk kaō yaaup.

¹² Animaō nga 2 pōpōk munt wet kaal pōpē wēere kosang pout wak wēa. Pēl ēak pi wet kaal pōp kaamōk ēak yangerakē omēn pourō animaō wet kaal pim kepōn naō mēngkēn wel wiin ēmpōlō pu wariaō pōpōn yaya mapēnēak yamēēaup.

¹³ Animaō nga 2 pōpōk ya it ngōlōp ke nentere nent mēneim wē. Pēl yeem kutōmweriaan esuwes wes mēen yangerakēl yeiraan omnarō iteneim wē.

¹⁴ Pēl ēēn Anutuū kuure mak mēēaul animaō nga wet kaalēpē itōōk ya it ngōlōpōt yamēngka pōtōk yang omnarōen morōk epēl maim wē. “Ar animaō nga ngaantak ōp wesirēn wel wiak kaalak ōp wēaupē kōnōp ket ēak kōn pōpōn yaya maim ōn.”

¹⁵ Pēl yaēēn Anutuuk kat mowiin puuk animaō kōn ket ēa pōp wak kēm muntōn momōōn ngōnaak yaan omēn animaō kōn pōpōn yaya nemaan yaē pōrō mēneim wē.

¹⁶ Pēl ēak animaō nga 2 pōpōk omēn pourō kotre kaō, monere urōmaringre il ngentingenti yaaō, omēn yaap wēaōre ēn inēēn yaaō pourōen maan animaō wet kaalēpē yapinte pitēm mor yaapkēētēere ē kosatē wi pet yair.

¹⁷ Namp animaō pōpē yapintere saareet piik nawiin ēēn pōt animaō pōpōk omēn pōp omnant sum ēere omnarōakta pim naēaan sum ē pēl naēpan pēl yema.

¹⁸ Animaō nga pōpē yapinta songōn pōt epēl kēekē kōn wiipa. Yapin pōt saareet 666 pēl wia. Pōtaanōk omēn namp kōn wetete wē pōt saare epēt sangk kelak pōta songōnte ēwat sēp.

14

Omēn 144,000 pōrō tan ngōlōp nent ēa

¹ Ne kaalak itaangkēn Sēpsēp Ruup Yerusalem kak Saion rosiraōōk taueēa. Pēl ēēn omēn 144,000 Sēpsēp Ruuprē Pepap Anutu piarpim yapintepar pitēm ē kosatē wieēa pōrōeta piiring wēa.

² Pēl ēēn ne kat wiin kēm ngōn nempel i kēsang nant nga yaurem kuk aōre tangre kaō kēsang rē pēl yaē pōta ōk kutōmweriaan yaarō. Ngōn nem kat wian pōt omēn selap intō tang yamōōna ya pōl ēaut.

³ Omēn 144,000 pōrō Anutu pim omp ak urtak wel aiseēa pōpre kutōm omēn mor kong nent wēwēetaring pōrōere ngarangk 24 pōrōa ēōetak taueē tan ngōlōp nent aim wē. Tan ngōlōp pōt omēn muntarōak ēwat nasēpan. Omēn 144,000 Anutuuk yang omnarōa naēaan pimēēn kama wa pōrōakēer pangk ēwat sēpnaat.

⁴ Omēn pōrō pit ōngōrō mēsēl naēn wonōrō. Pit yaap wēwē wotpil wakaima. Pēl ēēē Sēpsēp Ruupē ngōnte ngaarēk wak kaatē ya mēmpō seima. Omēn pōrō Anutuuk pōta kangūir pit yang omnarōa tekōōkaan kama waurō. Pēl ēēn Anuturē Sēpsēp Ruupē ingre morōrōa wotōōkōrō pēl sak wēa.

⁵ Pit ngōn kaar aōre utpet nent ē pēl naēn, won.

Ensel 3 pōrōak ngōn nant ōk mēēa

6 Ne kaalak itaangkën ensel munt namp mopöök wal ëak yesën itenaut. Pöp möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëëroen Anutuu ngön ompyaö wiakaim wiaapna pöt ök mapënëak yes.

7 Pël ëak pi ngön ë olëak epël ya. “Anutu pim omën pourö kom ëak ngön yaatak niulëëpna akunet yok yaarö. Pötaanök piin kas yeem ping wesak maë. Pi kutö mre yangre i kaöre kölok pout ket ëa pöpön yaya maë.”

8 Pël aö yesën ensel munt namp pim ënëm yesem epël ya. “Kat wieë. Pabilon ka kaöaö omën naröak yok utpet yewas. Yaap, pit utpet panë wesak tööl yoola. Omën ka pöök wëa pörö öng omp nga yaaö nampë wain iit omnarö mangkën nak piiring utpet yaë pol pitëm utpet yaaö pöt yang omën pouröen rë moulön ulöl sa. Pötaanök pitëm ka kaöaö töölön pitta kö yes.”

9 Pël aö yesën ensel munt 3 pöp wet kaal pöaarë ënëm yesem ngön ëak epël ya. “Omën narö animaö nga pöpre pim omën kön ket ëaupön yaya mëak pim yapinte pitëm moresiire ë kosaöök wiaapëna pörö

10 omën nampë wain iit mangkën nak kön irikor yaë pöl Anutuuk pitëm ya sangën elmëen këlangön kat wiipnaarö. Kot nent wiap naalmëëpan, ya sangën kaö elmëak kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek wes mëen ensel ngëëngköröere Sëpsëp Ruupë ëöetak këlangön kaö pan kat wiipnaarö.

11 Es pitëm këlangön kat mowiipna pöwes nariin om yokotön koulöpö ket ëlötë o ngaarëk aprö seim öpnaat. Omën animaö ngaapre pim omën kön ket ëaupönta yaya yamëem pim yapinte pitëk wiaapna pörö röökre ket poutë këlangön kat wieim öpnaarö.”

12 Pël ëëpnaat pötaanök utpet ke nentere nent Anutuu omën pim ngön kosangöt ngaarëk wëere Yesuun kön wi kosang wasö pël eim wëaurö arim naë yaaröön pöt kosang sak ön.

13 Ne kaalak kat wiin ngön nent kutömweriaan epël yenëa. “Ni ngön epël retëng ë. Omën Aköpë naë rë olëak wë akun eptak ngës rëak wel wiipna pörö ërëpërëp ëëpnaarö.” Pël yaan Ngëëngk Pulöök epël yenëa. “Yaap pan. Pit wel wiin pitëm ya mëmpnaatë kangut Anutuuk mampnaarö. Pötaanök yok pangk pitëm ya kaö mëmpna pöt pet irak kë yesem ërëpërëp eim öpnaarö.”

Enselöra omnarö koirëpnaata ngönte

14 Ne ngön pöt kat wiak kutömweriil itaangkën kutöm kepil kölam kësang ner wiaan itenaut. Pël ëen kepil pöra rangk namp wel aisëëëa. Pöp omnaröa ököp, pim kepönöök omp ak ul koolötök ket ëa nent waëak moresi öp nga panë newer wak wëa.

15 Pël ëen ensel munt nampök Anutuu ngëëngk tup kaöeta kakaatiaan oröak ensel kutöm kepilta rangk wel aisëëëa pöpön maap ngön ëak epël yema. “Yangerakë kaömpöt köp sëen tiak kama ömë akunet yok yaarö. Pötaanök ni së öpwerring ti.”

16 Pël maan ensel kutöm kepilta rangk wel aisëëëa pöp së pim öpwer yangerak wesirak kaömp köp saut yati.

17 Pël yaëen ne itaangkën ensel munt namp kutömweri ngëëngk tup kaöeta kakaatiaan öp nga panë newer wali wak yaarö.

18 Pël ëen ensel munt Anutuun kiri ar yaaö urtak esuwesi ngarangk yaaupök pötakaan oröak ensel öp nga panëewer wali wak wëa pöpön maap ngön ë olëak epël yema. “Yangerak wii wain ulöpörö köp sak wë. Pötaanök së öpwerring tö.”

19 Pël maan ensel pöp së pim öpwerring yangerakaan wain ulöprö töak rongan yaë. Pël ëak wain ulöp pörö ing mësaan iit oröak sëpënëak wa kap kësang këlötök ket ëa nenta öngpök yewesir. Wain ulöpöröa ing mësaan iit oröak sëpna pöt Anutu pim omnaröen ya sangën elmëëpnaata ök ëëpnaat.

20 Pit Yerusalem kaöökē ka tomök wii wain ulöp pörö kap kēsang pötak wesirak ing mēsaan pötakaan omēn iit orōak i yaapötē ök yaē. I pöt orōak kaö wetak omnarōa kepönöt il yewas. Rēēptakaan opetakē waliit 300 kilomita pöta ök.

15

Ensel 7 pörōak omēn utpet panē nant 7 tapēl ēak wali wak wēa

1 Ne itaangkēn kutömweri retēng kēsang munt nent orōak wēen itenak yaan saut. Ne itaangkēn ensel 7 pörö omēn utpet panē nant 7 tapēl ēak omnarō utpet mowasēpnaat wak wēa. Omēn utpet pöt orōön ēnēmak kaalak munt nant naarōön ēēpnaat. Anutu pim ya sangēnte pōrekök pet panē irēpnaat.

2 Pēl ēēn ne omēn kēsang i kaöökē ök nenten itenaut. Omēn pöt kōnitweri öktak esuwesi köp möak wē pöl ēēa. Ēn omēn animao nga pōpring nga elak piire pim omēn kōn ket ēaupre pim yapinta saareet il wesa pörö Anutuuk pim intōat mangkēn wali wak i kaö kōnitweri ök pōökē ēöök taueēa.

3 Pēl ēēē Sēpsēp Ruupēēn tan nent Moses Anutuu inēēn ruupē tan pöta ök epēl aim wē.

“O Aköp Anutu, ni weēre kosang pout wieēaup.

Nim ya pout kosang kaö panēēt, pölōpringöt.

O omēn pourōa Omp Aköp,

nim wēwē pötakēēr wotpil ompyaō panēēt.

4 Aköp, nimēnt tapöpökēēr ngēēngk panēēp.

Pötaanök ten omēn pourō niin kasinkasin elniak nim yapinte wak isak nianaat.

Nim wotpil yewesa yaat tekeri panē orōak wia.

Pötaanök yang kaö poutēaan narō nim naē wais yaya niapnaat.”

5 Tan pöt pet irēn ne kaalak itaangkēn kutömweri ngēēngk tup kaöet poē koröpötök ök rēa pöta kakaati ngēēngk tup panē pöt kan tē wieēa.

6 Pēl ēēn ensel 7 pörö omēn nant omnarō utpet mowasēpnaat 7 tapēl ēak wak tup ngēēngk panē pöta kakaatiaan yaarō. Pit ulpēēn wali ompyaō kewil won, ēwaēwa yaaō nant mēak wēa. Pēl ēak yepat koolötök ket ēa nant pitēm ripatē wirō rēwarök rēak wēa.

7 Pēl ēēn kutöm omēn mor kong nent wēwēetaring pörōak söwar koolötök ket ēa 7 ēak ensel 7 pörö yemangk. Söwar pötē Anutu wēwē kosangtaringēp pim ya sangēnöt peō ēēēa.

8 Ēn Anutuu ēwaare weēre kosang pō es koulöpōökē ök sak tup ngēēngk panēetak wiaan es koulöp pō kakaati peō ēaan omnarō pōrek ilapnaat pangk naēn. Ēnēmak utpet 7 enselōrōak wak yewais pöt pet irēpna pötakēēr ilapnaat.

16

Anutu pim omnarōaan ya sangēnöt söwar 7 pötē wieēa

1 Ne kat wiaan tup ngēēngk panēēta kakaatiaan ngön nent ensel 7 porōen epēl ök yamēem ya. “Ar söwar 7 pötē öngpök Anutuu ya sangēnöt wia pipot kömen yangerak olaē,” pēl yema.

2 Pēl maan ensel kopēt pöpök pim söwarweri wieēaut wak sē kömen yangerak yoola. Pēl ēēn omēn animao ngaapē yapinte pitēk wiak pim omēn kōn ket ēaupōn yaya maima pörōa naē ēmpöl utpet kēsang panē nant orō morēēn kēlangōn kaö kat yawi.

³ Ēn ensel 2 pöpök pim söwarweri wieëaut i kaöök kömen yoola. Pël èen i kaö pö kaip tiin omèn wel wiauröa iitë ök koröp oröön omèn i kaöök wëa pörö wel wi won yes.

⁴ Pël yaëen ensel 3 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësangötëere kölokötë kömen yoola. Pël èen pötta kaip tiin omèn i koröp yaarö.

⁵ Pël èen ne kat wiaan ensel i pout ngarangk yaaö pöpök Anutuun epël yema.

“O Ngëëngkëp, ni wakaimaupök wëen.

Nim kangut yemengka yaat wotpil yamëngkaup.

⁶ Omnaröak tektek ngön yaaö omènere nim omèn muntarö mën wel wiin pitëm iit oröak ngentieimaut.

Pötaanök omèn utpet pöt eima pörö nuuk omèn i epot mangkën yen.

Nim wotpil yewesa yaat yamëngkën pitëm utpetatë kangut yeö.”

⁷ Pël yemaan ne kat wiaan kaalak ur Anutuun kiri yaalmëautakaan ngön nent ngön ëak epël ya.

“Yaap, Aköp Anutu weëre kosang pepap,

nim ya yamëngkaut wotpilre ompyaö yamëngkaup.”

⁸ Ēn ensel 4 pöpök pim söwarweri wieëaut këtëpë rangk kömen yoola. Pël èen Anutuuk këtëp nga panë wesak maan omnarö es kotöpënëak yema.

⁹ Pël èen këtëp nga panë wesak maan omnaröa koröpötë es mokotön Anutu utpet pötën maan pit utpet mowasëpënëak oröa pöpön utpet wesak yema. Pit lup kaip tiak piin ping wesak nemaan yaë.

¹⁰ Ēn ensel 5 pöpök pim söwarweri wieëaut animaö ngaapë omp ak urtak kömen yoola. Pël èen animaö pöpë ikanöök omèn wëen ngarangk elmëeima pöröa naë koö yoola. Pël èen omèn pörö këemre këlangön kat yawiem kë kant mënak wë.

¹¹ Pël ëak pitëm ëmpölre këemre këlangön yaaö pötëen Anutu kutömweri wëaupön utpet wesak yema. Pitëm utpet yaaut kasëng menak lup kaip natiin yaë.

¹² Ēn ensel 6 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësang nemerën Yupretis pël yema pömeri kömen yoola. Pël èen i pömer leep raan omèn omp ak këtëpë yengampiaul wëauröa wais nga elëpna kanö yaarö.

¹³ Pël yaëen itanaan urmer ömöröa ök narö 3 ëak yaarö. Namp kamal kësangëpë këmtakaan, namp animaö ngaapë këmtakaan, namp animaö nga munt 2 pöpön tektek ngön yaaö kaar omnamp pël yema pöpë këmtakaan pël ëak yaarö.

¹⁴ Urmer pörö Setenëeröak omèn it ngölöp ke nentere nent yaaurö. Pit yang ël epotë omp aköröa ngësë yes. Pitök omèn omp ak pörö Anutu weëre kosang pepapë akun kaöaöök nga elëpnaan wa rongan elmëëpënëak yes.

¹⁵⁻¹⁶ Pël ëak së koirak yang lup nentak wa rongan yaalmë. Yang lup pöta yapinte Yuta ngöntak Amaketon pël ya.

Pël yaëetak Kristook epël ya. “Kat wieë. Ne këkain omnaröa yaë pöl ëlëep waisumaap. Pötaanök namp pi ka uraan këkainëpök wais pim poë koröpö wilak sëen yool wë omnaröa ëöetak ëö ëëpanëen itit ngarangk ëëpna pöp ërëpërëp ëëpnaap.”

¹⁷ Ēn ensel 7 pöpök pim söwarweri wieëaut mopöök kömen yoola. Pël yaëen tup ngëëngk panëetak omp ak urtakaan ngön kosang nent epël ya. “Nem omèn utpet pipotring omnarö yamëngk pöt peene pet yair.”

¹⁸ Pël yaan kent tangar mënak tangre kaö yeraan moup yamö. Moup pömpel kësang panëëmpel ngaan ke pël nent möön itnaangkën ëautak peenök yamö.

19 Pël ēen Papiion ka kēsang pō luptak weerak 3 wasēn omnarōa kaat tōōl ngentiak utpet yes. Pōt Anutuuk Papiion omnarōa utpet yaautōn kōn wiak omēn nampē muntap wain i ngaat mangkēn nak kēlangōn kat yawi pōl pitēn ya sangēn kaō elmēen utpet yes.

20 Yanger moup kēsang yamōōn i kaō kusōt mop wiak sēen rosiratta won yes.

21 Pël ēen kutōmwēriaan kopi kēsang yepelēn ēp ulōp kēsangōt omnarōa rangk ngentiin kēlangōn kaō kat yawi. Ēp ulōp kopēt nemesi kōnōmēt omnarōa kōnōmta ōk. Pël ēen pōtōk utpet panē mowesa pōtaanōk omnarōak Anutuun utpet wesak yema.

17

Ōng omp nga yaaup pi sum utpet wa

1 Ne omēn pōten iteanaan ensel 7 ēak sōwar nant 7 tapēl ēak wali wak wēa pōrōakaan nampōk wais neen epēl ōk yenēa. “Ni wais. Pël ēen ōng omp nga ē yaē pōp pim utpetatē kangut Anutuuk mangkēn ōpnaatōn pet elniimaan. Ōng pōp pi ka kaō i kēsangōtē ēōōk wieēa pō.

2 Yang omp akōrō pit ōng pōpring utpet yaaurō. Ēn omēn yaapōrōeta sēen ōng pōpōk wain iit mangkēn nak kōn irikor ēak piiring utpet tapēl yaaurō. Pōtaanōk Anutuuk utpet kangut mampanaāt.”

3 Pël neaan Ngēengk Pulō pim wēere kosangōōring nem naē orōōn ensel pōpōk ne mēsak sē yang lup omēn won nentak yeneulē. Pël ēen ne pōrek wē itaangkēn ōng namp animao nga kōp mōaō nampē rangk wel aisēēa. Animaō pōpē korōpōōk yapin Anutuun utpet wesak yaaō nant kēsang retēng ēēa. Ēn pim kepōnōt 7 ēak wēen pōtē watōt 10 ēak orōreēa.

4 Ōng pōp ulpēen kōp nentepar mōa namp mēak polre kal ēak ē rangi ompyaut pim korōpōōk pangk ēak wēa. Pël ēak kelōn koolōtōk ket ēa nent wali wēa. Pōta ōngpōk pimtē omp nga yaauta utpet kamp yaaō kōmkēēnringōt peō ēēa.

5 Pël ēak pim yapin ēlēpēt ē kosaōōk retēng ēēa. Pōt epēt. “Papiion ka kaōaō, ōngre omp nga yaaōre utpet kōmkēēnringōt yaaō pōtē ēl panēēp.”

6 Ne itaangkēn ōng pōpōk Anutuū omnarō mēnak pitēm iit nak kōn irikor ēak wē. Omēn pōrō Yesuu yapinte wak kaō wesak aima. Pōtaanōk pit mēnak pitēm iit nak wē.

Ne ōng pōpōn itenak yaan panē saut.

7 Pël yaēen enselēpōk epēl yenēa. “Ni orōpmorēen yaan panē yesēn? Nook niin ōng pipopre animao kepōnōt 7 ēak wēen pōtē watōt 10 ēak orōaupōk ōngōp kōka ēak wēa pōp piarpim songōntepar ōk niimaan kat wi.

8 Animaō nim itenaō pōp ngaantak wēaupōk peene won wia epop ēnēmak kaalak yang ōngōp wali panē pōōkaan orōak apēr sasa kō sēpnaap. Pël ēen omēn yangerak ōpna pōrōa yapinōt wēwē kosangta pepeweri yang epēr naarōōn wiaan retēng naēn ēa pōrōak animao pōpōn itenak yaan sēpnaat. Animaō pōp ngaantak wakaimaupōk peene won wia ēnēmak orōōpnaap.

9 “Pōta songōnte kēēkē ēwat sēpa. Pōt epēt. Kepōn 7 ēak wēa pēl ya pipot rosir 7 pōtōnōk ya. Ōng pōp rosir 7 pōtē rangk wel aisēēaap.

10 Ēn kepōn 7 ēak wēa pēl ya tapōtōk omēn omp ak 7 pōrō pēl ya. Pitēm naēaan 5 pōrō wel wiin kopēt nampōkēer peene yangerakē omp ak sak om wē. Ēn munt namp pi omp ak nasēn won wē. Ēnēmak pōp orōak akun kot panē nent ōpnaap.

11 Animaō nga pōp ngaanēer wakaimaupōk peene won wia, pōp piita omp ak namp munt 7 pōrōak erēn ēēn 8 ēak wē kō sēpnaap.

12 “Ēn watōt 10 ēak nim itenaō pōt omēn omp ak 10 pōrōenōk ya. Pōrō pit peene omp ak nasēn wē. Akun kot panē 1 aōa ke pil pōtak weēre kosang wak animaō nga pōpring omēn omp sak ōpēnaarō.

13 Pēl ēak omēn omp ak 10 pōrō pit kōn kopēt nent wieē pitēm weēre kosangre omnarōen ngarangk elmēēpna pōt animaō nga pōp kōn wes mampnaat.

14 Pēl ēak pit Sēpsēp Ruupring nga elak pōpōk pit il mowasēpnaarō. Pi omēn isaō pourōa Kaōap, omēn omp ak pourōa Omp Akōp. Pōtaanōk omēn piiring ōpna pōrō, pim yas mēak pimfēēn yaō ēēn pim ngōnte kēēkē wesak ōpna pōrō pourō, piiring erēn ēak yang omp ak pōrōaring nga elak il mowasēpnaarō.”

15 Pēl neak kaalak epēl ōk yenēa. “I kēsangōt ōng omp nga yaaupē ēōōk wel aisēēa pōt omēn mōōnre korōp naōre naō, ngōn nerere ner, yang poutēērōenōk ya.

16 Ēn watōt 10 ēak orōaan nim itenan pipot yang omp ak 10 ēak nem ōk niaō pōrōere animaō nga pōpre ēak pitōk ōng omp nga yaaō pōpēēn kōōre tok elmēēpnaarō. Pēl ēak pitōk pi utpet mowesak ulpēēnre poē korōp pim ē rangiēēa pōt wa ilak keli moolēak yool moulmēēpnaat. Pēl ēak pim korōpre mēsēp kaō nant nak nant es momarēpnaat.

17 Yaap, Anutuuk pimtē ngaantakēēr kōn wia pōl pitēm lupōtē kōn pout mangkēn pit ya pōt mēmpnaat. Ya pōt pit kōn kopēt naō wieē omēn omp ak sak ōpēna weēre kosang pitēm pōt animaō pōp mampnaat. Pēl ē seim Anutuu akun menautak pet irēpnaat.

18 Ēn ōng nim itenan pipop ka kēsang yang omp akōrō ngarangk elmēēpna pō.”

18

Papilon ka kēsang pō utpet ēa

1 Omēn pōt pet irēn ne kaalak itaangkēn ensel munt namp kutōmwēriaan yangerakēl yēriaan itenaut. Pōp Anutuuk weēre kosang kēsang mangkēn pim ēwaōōk yangerak ēwa ē pet yair.

2 Pēl ēēn pi ngōn ē olēak epēl ya.

“Papilon yok utpet yaē.

Papilon ka kēsangō utpet ēak kō yes.

Pēl ēēn peene urmer ke nampre nampre int utpetarō pitēmēt pēēn wē.

3 Ka kēsang pō utpet yes pōta songōnte epēl.

Ōng pōpōk omēn nampē muntap wain iit mangkēn nak kōn irikor yaē pōta ōk omp nga ēēre utpetat kēsang ē pēl yaaō pōt pet elmēēn yang omēn pourō tapēl ēeim wēaurō.

Pēl ēak yang omp akōrō pit ōng pōpring utpetat ēeimaurō.

Pēl yaēēn ōng pōpē omēn nant kēsang ōpnaataan kentre kaur yaaō pōtaan yangerakē omēn monere urōmatēēn ya yamēngkaurōak omnant menak pim naēaan sum kēsang weima.

Pōtaanōk kō yes.”

4 Pēl yaan ne kat wiaan ngōn munt nent kutōmwēriaan epēl ya.

“Nem omnarō, ar ōng utpet pipop sēp wesak kas seē, ōng pipopring wē saun koirak pōtē kangut ōnganēēn.

5 Ōng pōpē utpet yaaō pōt kēsang panē sēēn

Anutu kutōmwēri wē pōp itenak utpet kangut mampēnēak kōn wieim wē

6 Ar omēn utpet kangut pi mampunē pōrō pim kēlangōn omēn muntarō yemengka pōtōn kōn wiak kangut mampun.

Ar pēl ēēnēak pōt pi omnarō utpet mena ēēn pōt kangiir il wesak mampun. Omēn nampē muntap i ngaat mangkēn nak utpet yes pōl ōng pōpōk omnarō utpet wesak kēlangōn kat mowieima.

Pōtaanōk i nga kosang panēet yemangk pōl il wesak kēlangōn kēsang kat mowiin.

7 Pi pimtēn wak isak yeem pim utpet yaautēēn ērēpsawi eima pōta ōk arōk kangiir kēlangōn kat mowiin ing ap.

Pim lupmeri kōn korar epēl wieēaup.

'Ne ōng ak kēsangēp yak omp ak urtak wel aisēē omnarō ngarangk yaalmēaup.

Ne ōng kapirōa ōk omnantēēn il ngentingenti naēnēp.

Kōnōm nant nem naē orōōn ingre ya ilak naēnganēēp.'

8 Pimtok kōn korar pōt wieēa pōtaanōk kēt kopēt nentak utpet epot pim naē orōōpnaat.

Anutuuk maan yaumanre ngōntōk yaaōre ēn ingre ya ilak yaaō pōt orōōpnaat. Akōp Anutu utpet kangut yemengka pōp weēre kosang kēsang yaaup yak puuk maan es kotōpnaat."

Pēl yaan kat wiaut.

9 Yangerakē omp ak piiring ya utpet yamēngkem pōtēēn ērēpsawi eimaurō ōng pōp, ka kaō pō, es yokotōn koulōpō ngaarēk yawisēn itenak pimēēn ingre ya ilak apnaarō.

10 Pit Papilon ka kaō pōōkē omnarōa kēlangōn kat yawia pōten itenak pitta tapēl ēēpanēak kas ēēn om kamaarek tauēē epēl apnaat.

"O yakom, ka kaōaōōn yakōm pan.

Papilon ka kaōaō, 1 aōa akun kot pita ōngpōk

nim saunatē kangiir utpet yaēn."

Pēl yaan kat wiaut.

11 Ēn yangerakē omēn monere urōmatēēn ya yamēngkaurōeta omnarōak pitēm naēaan urōmat kaalak sum naēpan pēl wesak pimēēn ingre ya ilak apnaarō.

12 Pitēm urōm pōt epot. Koolre siluwa, kēl ompyaut, polere kal, songre sar, poē korōp ke naōre naō ompyaō retēngretēng ēaut, kēra kōp nga kamp ke nampre namp yaautre omēn nant kēra sum kēsangōtōk ket ēaut, aini parasre yaap, kēl retēngretēng ēautōk ket ēaut,

13 omēn kamp ompyaō kēra korōp neweriaan yewaut yapinte sinamon pēl yema pōtre ēwamōt, kēra ēpre kōmau nga kamp ompyaut, wainre i kolap kaōmp ar ēēpnaat, korupaē lōlōpōt, pol purmakaōre sēpsēpōrō, pol osōrōere ēn kaar pitēm wii ngan ēak wak weruak yaautre, ēn omēn inēēn yaaurōere, pitēm sum yaaō pōt pipot.

14 Omēn monere urōmatēēn ya yamēngkaurōak ōng pōpōn epēl ya.

"Omēn nant nim ōmēak kent kōn yawian pōt sasa won yes.

Monere kēere kaōmpre omēn ompyaō ē rangi pōtta won yes.

Pōtaan omēn pipot pout kaalak naōngan, won pan."

15 Pēl ēak omēn monere urōmatēēn ya yamēngka pōrō omēn ke pilōt pim naē sum yeēa pōrō Papilon ka kaō pōōkē omnarōa kēlangōn kat yawia pōten itenak pitta tapēl ēēpanēak kas ēēn om kamaarek tauēē ingre ya ilak ēak epēl apnaat.

16 "O yakōm, ka kēsangōōn yakōm pan.

Ka kēsang epō ōng nampē ōk.

Pi ulpēen ompyaō retēngretēng kōp nentepar mōa namp mēak pim korōpōok koolre songre sar ē rangiak wēaup.

¹⁷ Akun kot 1 aōa pōta ōngpōk pim monere urōm pout kō yes.”

Ēn i kaō wangatē ngarangk pōrōere omēn narō wangat wak ka muntatē yes piporō, wangatē inēen yaaurōere omēn i kaō pōok mon ya yamēngka pōrō pourō pit Pabilon kak pēlēer wiaan kamaarek tauēē

¹⁸ itaangkēn ka pō es yokotem koulōpōt orōak yesēn itenak ngōn ēak epēl yema. “Ēlei, ka kēsang epōokē ōk naō e nerek wi naōn, won pan.”

¹⁹ Pit pēl mēak kaplak ilaimeē ingre ya ilak ēak epēl aim wē.

“O yakōm, ka kēsang epōon yakōm pan.

Wangatē ngarangk yaaurō tiar ka kēsang epōokē urōmat wak yesem monere urōm kēsang weimaurō.

Akun kot 1 aōa pōta ōngpōk ka epō kō yes.

²⁰ Kutōmweri ngēēngkōrōere Anutuū ngōn yaaōre tektek ngōn yaaō omēnere pim omēn muntarō ar ka pō won yes pōtaan ērēpērēp ēēn.

Ka pōok utpet elnieima pōtaan Anutuuk kangut yamangk.”

Pēl yaan kat wiaut.

²¹ Ēn ne kaalak itenaan ensel weēre kosangring nampōk kēl kēsang panē naō wak wal ēak i kaōok yoolēm epēl ya.

“Nem kēlō i kaōok yoolak epēl

Anutuuk ka kēsang Pabilon pō utpet

wasēn sasa kō sēen kaalak itnaangkan.

²² Pēl ēēn intōere iraō ngōn aōre pēēp mēmpō,

polere kuup ngōn aō pōt ka pōokaan kaalak yaan kat nawiingan.

Ēn omnarōakta ka pōok ya ke nentere nent yamēngkēn itnaangkan.

Korupaēta kas yamōem yaan kat nawiingan.

²³ Ka pōokaan es rampe newes kaalak ēwa naēn ēēpnaat.

Ōngre omp yaēēn ipre kēr yemangka pōtenta itnaangkan.

Ngaantak ka pōokē omēn monere urōmatēēn ya yamēngkaurō yangerakē kaō sak wakaimaurō.

Ēn ka pōokaan narōak kempre tēptēp wak yeem omēn muntarōen morōk elmēeimaurō.

²⁴ Pabilon ka kēsang pōokē omnarōak Anutuū tektek ngōn yaaō omēnere pim omēn muntarō mēneima.

Ēn yang omēn narōeta kōore tokōrōak mēneima pēl ēautē saunat Pabilon ka kēsang tapōok wieēa.

Pōtaanōk Anutuuk kangut yaalmē.”

19

Omnarō Pabilon kaō utpet yesēn ērēpērēp ēa

¹ Ne omēn pōtōn itenak kat wiaan kutōmweriaan omēn kēsang pan ngōn ē olēak epēl ya.

“Tiar Anutuun yaya mepa.

Tiarim Anutu tapōpōk tiar utpetetakaan kama nuwa.

Ē rangiere weēre kosang pipot pim naē wia.

² Pi tapōpōk pim ngōn yaatak omnarōa wēwēat wotpil wesak wēl yaaup.

Ōng omp nga yaaō pōpē utpet pōmpelōk yangerakē omnarō utpet mowe-seima.

Pēl ēēn Anutuuk pi utpet kangut mena.

Ōng pōpōk Anutuū inēēn ru narō mēneimaup. Pōtaanōk kangiir elmēa.”

3 Pël ēak pit kaalak ngōn ē olēak epël ya.

“Anutuun yaya mepa.

Ka kēsang pō es yokotem koulöpō kēt ēl epotē aprō seim wē.”

4 Pël yaan ngarangk 24 pörōere kutōm omēn mor kong nent wēwētaring pörō pit rar rē mowesirak tok oriak Anutu pim omp ak urtak wel aisēēa pōpōn yaya mēak epël ya.

“Yaap, Anutuun yaya mepa.”

5 Pël yaan kat wiaan Anutuu omp ak urta naēaan ngōn ēak epël yeem ya.

“Anutuu inēen ruurō, ar pourō tiarim Anutuun yaya maē.

Piin kasinkasin yaaō kotre kaō pourō pël ēēē.”

Sēpsēp Ruup ōng koirēn pim ipre kēr mampna akun kēsangēt orōa

6 Ngōn pōt ē pet yairēn ne kaalak kat wiaan ngōn munt nempelök omēn kēsang pan rongan ēak wē ngōn kaēp aōre i kēsang nant nga yaurem kuk aō, tangre kaō kēsang yeraan nga ngōn aō pël yaē pōl ngōn ē olēak epël yeem ya. “Anutu tiarim Akōp wēere kosang pout wieēaupök peene kēsang panē sak wē omnant pout ngarangk yaalni.

Pōtaanōk piin yaya mepa.

7 Sēpsēp Ruupē ōng koirēpna akunet yok yaarōn ōngōp piin korkor yaē.

Pōtaanōk tiar kōn ompyaō wieē ērēpērēp kēsang panē yeem,

pim yapin pingetakēer wak isak aim ōpa.

8 Anutuuk ōng pōp ulpēen ompyaō ēwaēwa yaaō kewil won panē namp mēēpēnēak mena.”

Ulpēen ompyaō pōp Anutuu omnarōa wēwē ompyaō wotpilten ya.

9 Enselēpök neen epël ōk yenēa. “Ni ngōn epël retēng ē. Omēn Anutuuk Sēpsēp Ruupē ōng koirēpna akunetak kaōmp ngawi nēmpēnēak yas mēēaō pörō ērēpērēp ēēpnaarō.” Pël neak kaalak epël yenēa. “Ngōn epēt Anutuu ngōn kē panēēt,” pël neeaut.

10 Pël neaan ne piin yaya mamēak pim ingesiarē ikanōök rar rē mowesirak tok yariin epël yenēa. “Neen pil elnēengan. Anutu pimtēnōkēer yaya mam. Niire nim kar Yesuu ngōnte ōk yak pörō tiar ya kopēt nent ngawi yamēngkaurō.” Yesuu ngōnte ten kaamök elmēen tektek ngōntak aōre songōnte tekeri wesak aō pël yeē pōt Pulōökē yaat.

Omēn pol os kōlamōpē rangk wel aisēēa pōpē ngōnte

11 Ngōn pōt ōk neē pet irēn ne itenaan kutōmwer kan tēen pol os kōlam namp wēen itenaut. Omēn namp pōpē rangk wel aisēēa pōpē yapintepar nent, “Yaap wotpil yamēngkaup,” ēn nent “Ngōn yaap yaaup,” pël ya. Omēn pōp pi omnarō ngōn yaatak ulmēak kangut mampōore nga elō pël yeem wotpil yaaup.

12 Pōpē itōōrar pōt, es wēlēngōökē ōkōōrar. Ēn kepōnōök pōt, omp ak ul nant selap waēēa. Pim korōpōök pimtē yapinte wieēa. Pōt pimtōkēer ēwat, omēn muntarō kōpël wē.

13 Pim ulpēenēpök omēn iitōk petak urak wēa. Ēn pim yapinte pōt, omnarōak piin, “Anutuu ngōnte,” pël yamēēaup.

14 Pël ēen kutōmweri nga omnarō ulpēen ompyaō kōlam panē kewil won narō mēak pol os kōlam narōa rangk wel aisēak omēn pōpē ēnēm yes.

15 Omēn pōpē kōmtakaan ōp nga panē newer orōak irēēa. Ōp pōwerring yang omēn pim kōore tokōrō mēnak wēere kosangring ngarangk elmēēpnaap. Puuk wii wain ulōpōrō kēl kap kēsang nentakaan ing mēsaan iit yaarō pōl omnarōen Anutuuk ya sangēn elmēak mēngkēn pitēm iit orōōpnaat.

16 Pöpë ulpëenëpökre kopirak pim yapinte epël retëng ëeëa. “Omën omp aköröa Omp Aköp, isauröa Kaöap.”

17 Ne kaalak itaangkën ensel namp këtëpök taueëa. Pël ëeë ngön ë olëak int ngaarëk wal ëak yaauröen epël yema. “Ar pourö Anutuu këere imën nënëën wais rongan ëeë.”

18 Ar omën omp aköröere nga omnaröere pitëm wotöököröere pol osöröere pitëm rangk wel aisëak wë pörö pourö, inëen yaauröere yaap wëaurö, kotre kaö, pit pouröa mësëpöt nënëën wais rongan ëeë.”

19 Pël yemaan ne itaangkën animaö nga pöpre ën yangerakë omp aköröere pitëm nga omnarö pit Yesu pol osöpë rangk wel aisëëeapre pim nga omnaröaring nga elëpënëak rongan ëak wëa.

20 Pël ëen puuk animaö pöpre ën tektek ngön yaaö kaar omën pöp wali yeö. Tektek ngön yaaö omën pöp pi wet rëak ya it ngölöpöt animaö pöpë ëöetak mëneimautak omën animaö pöpë yapinte pitëk mowiak animaö kön pimtë ket ëa pöpönta yaya maima pörö morök elmëeima. Pël ëen omën utpet pöaar wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi yemoola.

21 Pël ëak omën pol osöpë rangk wel aisëëa pöpök nga omën utpet pöaarë naë wëaö pörö pim öp nga panë këmtakaan öröëëa pöwerring mën wel yemowi. Pël ëen intöröak wais omën mëna pöröa mësëpöt wa neim olëak kep panë yaë.

20

Seten pi wii kaatak moulmëëpnaap

1 Ne kaalak itaangkën ensel namp yang öngöp waliöökë kietaring wii seen naö wali wak kutömweriaan yeirëa.

2 Pël ëak ensel pöpök kamal kësang ngaan panëer wë Anutuu ëöetak omnaröan utpet wesak aim wëaup, Seten, pöp enselëpök wak krismaki 1000 pötë öngpök öpënëak wii seen pööring të yemowi.

3 Pël ëak enselëpök wa yang öngöp wali pöökë öngpök moolëak kaalak kan wariak taë panë wes yemoulmë. Krismaki 1000 pöt won nasën wiaan yang omnarö kaalak morök elmëëpanëak pël yaalmë. Ēnëmak krismaki 1000 pël won sëenak örö moulmëen akun kot panë nent öpnaap.

4 Ne kaalak itaangkën omp ak ur nant wiaan pötë omën narö wel aisëëa. Anutuuk pit omën muntarö ngön yaatak moulmëak kangut mampna ya pöt mangkën wak wëa. Pël ëen ne itaangkën omën naröa könörö Yesuun kön wi kosang wesak pim yapinte tekeri wes ök aö yeem Anutuu ngönte kosang wes morök wëa. Pitëm pël yaaö pötaan köore toköröak ngernger il moolaan wel wia. Omën pörö animaö nga pöpre pim kön ket ëa pöpëen yaya maöre pim yapinte pitëm ë kosatëere morötë mowi pël naën ëa. Pitökëer Anutuuk weletakaan wal ë moulmëen wë Kristooring omp ak sak ngarangk wakaimë së krismaki 1000 ke pipël won yes.

5 Pitëm weletakaan wal ë moulmëa pöt wet rëaut. Ēn omën munt wel wia pörö wal naën wia. Pit krismaki 1000 pöt won sëenak wal ëepënëak kor wë.

6 Omën Anutuuk wet rëak weletakaan wal ë moulmëa pörö ngëengk mowasën ërëpërëp eim öpnaarö. Omën pörö kaalak wel wiak es parëaöök nasën ëëpnaarö. Pit kiri ar yaauröa ök sak Anuture Kristoon yaya yamëem Kristooring omp ak sak ngarangk yaat mëneim wëen krismaki 1000 ke pël won sëpnaat.

Seten pim këlangön kaö panë kat wiipnaata ngönte

7 Krismaki 1000 pöt won sëenak Seten wii kaataakaan kan të mowiin örööpnaap.

⁸ Pël äak yang kaö nantëaan nantë wëa pörö pouröa naë së morök elmëen rongan nentepar ëen Kokre Mekok pël sëen nga wa top ëëpnaat. Pël ëëpna pörö pangk sangk nekelngan, i pisotë ök kësang panë ëëpnaat.

⁹ Omën pörö yang kaö poutëaan wais Anutuu omnaröere Yerusalem ka kësang pim kent kön wia pö wa taap äak mëmpënëak yaëën Anutuuk es neues kutömweriaan wes mëen irë omën pörö es kot won wasëpnaat.

¹⁰ Pël ëën Seten pit morök elmëa pöp puuk wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek animaö ngaapre tektek ngön yaaö kaar omnamp wet rëak wa moolaan wëa pöwesi moolapnaat. Pël ëën pit omën naar namp pörö röökre kët poutë es yokotön këlängön kësang kat wieim öpnaarö.

Ngön ya kësang mëmpnaata ngönte

¹¹ Ne kaalak itaangkën omp ak ur kôlam kësangëtere pötak wel aisëëa pöpön itenaut. Pël ëën kutömre yanger pim naë mop wiak won yes.

¹² Pël yaëën itaangkën omën wel wiaurö kotre kaö omp ak urtak wel aisëëa pöpë ëöetak tauëëa. Pël ëën pep nant yawil. Pël äak newër yawil. Pöwer wëwë kosangta pepewer. Pël äak puuk omën wel wiaurö pitëm wëwëatë songönöt pepötë iteneë wël yaalmë.

¹³ Pël ëëpënëak omën i kaöök wel wiaurö i kaöökaan wal yaë. Yaap, omën wel wia pourö weletekaan wal ëën neenem wëwëatë kangut yemangk.

¹⁴ Pël äak welere wel kaö wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi moolaan kö yes. Omën pörek sëpna pörö wël 2 kosang pöt wiak sasa kö sëpnaarö.

¹⁵ Anutuuk itaangkën omën namp pim yapinte wëwë kosangta pepeweri won ëën pöt wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi yemoola.

21

Kutömre yang ngolöpöt yaarö

¹ Ne omën pötön itenak kaalak kutöm ngolöpwerre yang ngolöpren itenaut. Kutömre yang wet rëak oröak wiakaima pöt kö sak sëen i kaööta won wieëa.

² Pël ëën ka kësang ngëëngk Yerusalem ngolöpöön itenaut. Ka ngolöp pö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan itenaut. Pö ë rangi ompyaö panë nant äak wëa. Pöt öng namp pim omp yaö äak wëaup öpënëak ë rangiak wë pöl äak yeira.

³ Pël ëën ne kat wiaan omp ak urta naëaan ngön äak epël ya. “Kat wieë. Anutu pi pim omnaröa tekraak wë. Pi pitring wëën pit pim omën sak öpnaarö. Ën Anutu pimtok pitëm naë wë pitëm Aköp pël sak wakaim öpnaat.

⁴ Pël äak puuk pitëm ing telapöt tum mokorön ërëpëpëp ëëpnaat. Pöt pit kaalak wel wiire ën kön utpetaring wë, ingre ya ilak aöre këlängön kat wi pël naën ëëpnaat. Omnant ngaan wiakaima pöt pout won sa pötaanök.”

⁵ Pël yaan omën omp ak urtak wel aisëëa pöpök epël ya. “Kat wieë. Ne peene omnant pout ngolöp wesak orö yaulmë.” Pël ök äak neen epël yenëa. “Ngön epot yaap panëët, omnaröa kön wi kosang wasëpnaat. Pötaanök retëng ë.”

⁶ Pël neak kaalak epël ök yenëa. “Omën epot pout yok oröak wë. Ne tapöp wot rëaupök kaalak ënëm remaap. Omnant ngës ré ulmëaupök kaalak pet irumaap. Omën namp iiten yaëën pöt nook i omnaröa kol mangkën nak wëwë kosangta yaö sëpnaat sum won mangkën nëmnpnaap.

⁷ Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wasëpna pöp omnant ompyaö epot poutë pep sëpnaap. Pël ëën ne pim Anutu pël sak wëën pi kanguur nem ruup pël sak öpnaap.

8 Pël ëëpnaatak omën toköröen kas ëak neen kasëng nampööre kön wi kosang nenewasën ë, ya utpet ke nentere nent mëmpööre omën muntarö mën wel wi, öngre omp nga ëëre kipre kêar nga ë, Anutuu urtak omp ak kaaröröere kön ket ëauröaan ngëëngk wesak yaya aöre ngön kaar aö, omën ke pil yaaö piporö pourö öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi së es koteim öpnaarö. Pël yeem wel akun 2 kosang pöt wiak sasa kö sëpnaarö.”

Yerusalem ka ngölöpö

9 Pël neaan ensel 7 pöröakaan namp nem ngësë waisa. Ensel 7 pörö pit söwar 7 ëak omën utpetatta 7 tapël ëak wiak wak wëa. Pöt ënëmak akun pet irëpënëak yaëen omnarö utpet mowasëpnaat. Pöröakaan namp nem naë wais pël yenëa. “Ni wais. Pël ëën Sëpsëp Ruupë öng koirëpnaapön pet elniimaan,” pël yenëa.

10 Pël neaan Pulöökë weëre kosangö nem naë oröön ensel pöpök ne wa newak së tomön wali panë naöök neulëak Yerusalem ka ngëëngkö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan pet elnëen itenaut.

11 Ka kësang pöök Anutuu ëwaö elën ëwa ke maim nal panë tëak wieëa. Pöt yaap kël ompyaö saspaare ën könitwari yaë pöl pan ëwaëwa yeem wëa.

12 Yerusalem ka pöök ëm kësang wali panë naö ök rëeëa. Ëm pöök kan 12 ëak rë wieëa. Pël ëën ensel narö 12 tapël ëak kan ëëtë ngarangk taueëa. Kan pötë Israel omën kur 12 piporöa yapinöt retëng ëëëa.

13 Ëm këtëpë yengampiaul pöök kan neraar ner ëak rë wieëa. Këtëpë yeilëaul we pöökël kan neraar ner tapël ëak rë wieëa. Ën we naöökaan naöökta om tapël ëëëa.

14 Ëm pöökë ingöök kël 12 ëak kosang wesak wieëa. Kël pötë Sëpsëp Ruupë ngön yaaö omën 12 pöröa yapinöt retëng ëëëa.

15 Ensel neen ngönaak neea pöp pi këkalëp ök yawia koolötök ket ëa naö wali wak wëa. Pö ka kësang pööre ëmööre ëm kanöt ök wiipnaö.

16 Ka pöökë ë mor kong nent pötë waliit ke kopëtal pan. Ën ensel pöpök ka pö pim këkalëpööring ök wiin waliire mëntere tingk pöt ke kopëtal yaë. 2400 kilomita pël yaë.

17 Pël ëën enselëpök ökööring ëmöökë tingkët ök wiin 70 mita pël yaë.

18 Ka kësang pöökë ëm pö, kël ompyaö saspa pööring ök rëeëa. Ën ka pö kool pëënëëtök ök raan könitwari ök pengpeng yeëa.

19 Ën ëm pöökë ingöök kël sum kësang yaaö ke naöre naöring ë rangi ulmëëa. Kël ompyaö wet kaal panë rëak wia 1 pöökë yapinte saspa, ën munt kunöm ka ura 2 pöökë yapinte sapaia, ën munt kölam 3 pöökë yapinte aket, ën munt këra ëp koröp oröa 4 pöökë yapinte emeral,

20 ën munt köp möaö 6 pöökë yapinte konilian, ën munt kop retëng ka ura 7 pöökë yapinte krisolait, ën munt këra ëp koröp oröomaap kangk ëa 8 pöökë yapinte peril, ën munt kop retëng ka uröomaap kangk ëa 9 pöökë yapinte topas, ën munt kop retëngre këra ëp koröp ka uröomaap kangk ëa 10 pöökë yapinte krisopres, ën munt kunöm ka uröomaap kangk ëa 11 pöökë yapinte aiasin, ën munt köp karkar möa panë 12 pöökë yapinte ametis. Kël ompyaö 12 epotring ëm ingöök wiak ë rangi ulmëëa.

21 Ën ka kan 12 pöt kal kölam sum kësangring nant 12 pötiring ket ëëëa. Kal naöök kan newer naöök newer pël ëëëa. Ka kësangöökë kamënt pötta koolötök lë mëen könitwari ök pengpeng yeëa.

²² Ne ka kësang pöök ngëengk tup nent ök rëan itnaangkën, won. Aköp Anutu weëre kosang pout wieëaupre Sëpsëp Ruup piarpimtok ngëengk tup ket ëak wëa.

²³ Ka pöök këtre ngoon ëwa naö naëpan, won. Anutuu ëwaöök së elën Sëpsëp Ruup es rampewesi ök ket ëak ëwa ëën ka pöök ëwa tëak wia.

²⁴ Yangerakë omën pourö ka pöökë ëwaöök kan ing yaaurö. Ën yangerakë omp akörö pitëm ë rangiat ka pöökë wak sëpnaarö.

²⁵ Ka pöök koö noolapan. Pötaanök kët poutë ka pöökë ëm kanöt tē wiakaim öpnaat.

²⁶ Pël ëën omën pourö pitëm monere urömere ë rangiat pout ka pöökël wak sëpnaat.

²⁷ Pël ëëpnaatak omën wëwë utpet ke nentere nent yaautre kömkëenringöt yaautre kaar yaaut pangk wak ka pöökë öngpök nasëpan, won. Om Sëpsëp Ruupë yapinöt wëwë kosangta pepeweri retëng ëa pörökëër ka kësang pöökë öngpök sëpnaarö.

22

Wëwë kosangta itere këraament

¹ Ensel pöpök kaalak ka pöök i omnaröa kol mangkën nak wëwë kosangta yaö yesa pömerën pet elnëen itenaut. I pömer könit ket ëak ëwaëwa yaaumer Anature Sëpsëp Ruupë omp ak urtaakan orök yesaumer.

² I pömer ka pöökë kamtaöökë luptak yesaumer. Ën i pömeri poö naöökaan naöök këra nant wëwë kosangët yemengka pöt tau seëa. Pöt krismaki kopët nenta öngpök akun 12 ëak ulöpörö ngoon nampnampë öngpök utö aprö yesa. Këra pötë ëpötök omnaröa këlangönre yaumanöt ompyaö yemowesa.

³ Omnant pout Anutuuk won wiaapënëak kön wiaut ka pöök wi naöpan. Om Anature Sëpsëp Ruupë omp ak uröt ka kësang pöök wiaan Anutuu inëen ruurö piin yaya maim öpnaat.

⁴ Omën pörö pim këere wot kanten itaampnaat. Pël yaëën pim yapinte pitëm ë kosatë wiaapnaat.

⁵ Ka pöök koö olaan es rampeere këtëpök ëwa naëpan, won. Aköp Anutu pimtë ëwa kësang pömpelök ëwa elmëaan pit omp ak sak akun ëlötë om omnant poutë ngarangk wakaim öpnaarö.

Yesu pi teënt kaalak waisëpnaap

⁶ Ne pötön itënaan enselëpök epël ök yenëa. “Ngön epot pout yaap panëët, omnaröa pangk kön wi kosang wasëpnaat. Aköp Anutu pim Pulö tektek ngön yaaö omnarö kaamök yaalmë pöpök pim inëen ruurö omën peene orööpnaatön ëwat sëpënëak pim ensel namp pitëm naë wes mëa.”

⁷ Pël yenëaan Yesuuk epël ök ya. “Kat wieë. Ne teëntom waisumaap. Omën namp nem tektek ngön pep epweri wia epot ngaarëk weim öpna pöp pi ërëpërëp ëëpnaap.”

⁸ Ne Sonok ngön epot kat wiak omën epotön itenaut. Ne epotön kat wiire itaampö pël ëak ensel ök neeaöre pet elnë pël ëaö pöpë ingesiarë ikanöök rar rë mowesirak tok oriak piin yaya mamëak yaëën

⁹ epël yenëa. “Ni neen pil elnëëngan. Anutu pimëntenökëër yaya mam. Niire nim kar tektek ngön yaaöre omën pourö ngön pep epweri wia pöt ngaarëk yeö pörö tiar ya kopët nent ngawi yamëngkaurö pötaanök.”

¹⁰ Pël neak pi kaalak epël ök yenëa. “Anutuu ngön pep epweri wia epot ngep ëak önganok. Ngön pötë këët orööpna akunet temanöm yes.

11 Omēn wēwē utpet wēa pōp piita om yal menak pēl ē seim ōp. Kewilring wēa pōp piita om yal menak pēl ē seim ōp. Wotpil wēa pōp piita om yal menak pēl ē seim ōp. Ēn lup kōlam wēa pōp piita om yal menak pēl ē seim ōp.”

12 Pēl yenēaan Yesuuk kaalak epēl ōk ya. “Kat wi. Ne teēntom pan waisumaap. Ne omēn pourōa sumat wak wais pitēm omnant yaautē kangut neenemot mempaap.

13 Ne tapōp wot rēaupōk kaalak ēnēm remaap. Ne omnant ngēs rē ulmēaupōk kaalak pet irumaap.

14 “Omēn pitēm ulpēēnōt iirak lup kōlam wē pōrō pit ērēpērēp ēēpnaarō. Pēl ēak kēra wēwē kosangēt yemengka pōmentēkaan yok pangk ulōp tō nak ka kēsangōōkē ēm kanōt tē wiaan ōngpōk ilapnaarō.

15 Pēl ēēpnaatak omēn ke epēlōrō ka pōōkē ōngpōk neilapan, om ka tomōk ōpnaarō. Kentre pol ket ēak wēwē kewilring wēere kipre kēar nga ē, ōngre omp nga ēere mēn wel wi, Anutuu urtak omp ak kaarōrōere kōn ket ēaurōaan ngēēngk wesak yaya maō, ngōn kaar aōre pōtē ēnēm ē, omēn ke pil yaaō pōrō ka tomōk ōpnaarō.

16 “Ne Yesu nook nem ensel namp wes mēēn wais ar ingre mor saurōen ngōn ōk niia. Ne Tewit pim kurmentēkaan orōaup. Ne tapōpōk tangewesi ōk ēwaaringēp.”

17 Pulōore Sēpsēp Ruupē ōng yaup piaripōk, “Ni wais,” pēl ya. Pēl ēēn omēn namp ngōn pipēt kat wiak pōt puukta, “Ni wais,” pēl ap. Yaap omēn namp iiten yaēēn pōt waisēp. Pi i omnarō kol mangkēn nak wēwē kosangta yaō yesa pōt nēmpēnēak kent yaēēn pōt nēmp. I pōt sum won, yaap nēmpnaat.

18 Ar Anutuu tektek ngōn pep epweri wia epot sangk kelak kat wiinēērōaan pepanōm ngōn epēt ōk yeniak. Omēn namp Anutuu ngōnte wak pim kōnōōkaan ngōn munt nantring yal menak irikor ēēpna pōp Anutuuk maan omēn utpet nant omnarō utpet mowasēpna pep epweri retēng ēa pōt pim naē orōōpnaat.

19 Ēn omēn nampōk pep epweriaan Anutuu ngōn nent kērē olēak irikor ēēpna pōp Anutuuk kangiiir piin epēl mapnaap. “Kēra wēwē kosangēt yemengka pōmentēkaan ulōp tō nēere ka kēsang ngēēngk epōōk wē nem omnarōa ēēpēnēak pep epweri ngōn ēa pōl naēngan.”

20 Ngōn epot tekeri wesa pōpōk epēl ya. “Yaap, ne teēnt waisumaap.” Yaap. Akōp Yesu, ni wais.

21 Akōp Yesu pim komre kolap pōt Anutuu omnarō arim naē wiaap. Yaap.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiu 1:1-2:12
2	Matiu 2:13-3:6
3	Matiu 3:7-4:11
4	Matiu 4:12-25
5	Matiu 5:1-26
6	Matiu 5:27-48
7	Matiu 6:1-24
8	Matiu 6:25-7:14
9	Matiu 7:15-29
10	Matiu 8:1-17
11	Matiu 8:18-34
12	Matiu 9:1-17
13	Matiu 9:18-38
14	Matiu 10:1-23
15	Matiu 10:24-11:6
16	Matiu 11:7-30
17	Matiu 12:1-21
18	Matiu 12:22-45
19	Matiu 12:46-13:23
20	Matiu 13:24-46
21	Matiu 13:47-14:12
22	Matiu 14:13-36
23	Matiu 15:1-28
24	Matiu 15:29-16:12
25	Matiu 16:13-17:9
26	Matiu 17:10-27
27	Matiu 18:1-22
28	Matiu 18:23-19:12
29	Matiu 19:13-30
30	Matiu 20:1-28
31	Matiu 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Matiu 21:23-46
2	Matiu 22:1-33
3	Matiu 22:34-23:12
4	Matiu 23:13-39
5	Matiu 24:1-28
6	Matiu 24:29-51
7	Matiu 25:1-30
8	Matiu 25:31-26:13
9	Matiu 26:14-46
10	Matiu 26:47-68
11	Matiu 26:69-27:14
12	Matiu 27:15-31
13	Matiu 27:32-66
14	Matiu 28:1-20
15	Maak 1:1-28
16	Maak 1:29-2:12
17	Maak 2:13-3:6
18	Maak 3:7-30
19	Maak 3:31-4:25
20	Maak 4:26-5:20
21	Maak 5:21-43
22	Maak 6:1-29
23	Maak 6:30-56
24	Maak 7:1-23
25	Maak 7:24-8:10
26	Maak 8:11-9:1
27	Maak 9:2-29
28	Maak 9:30-10:12

date	Scripture
1	Maak 10:13-31
2	Maak 10:32-52
3	Maak 11:1-26
4	Maak 11:27-12:17
5	Maak 12:18-37
6	Maak 12:38-13:13
7	Maak 13:14-37
8	Maak 14:1-21
9	Maak 14:22-52
10	Maak 14:53-72
11	Maak 15:1-47
12	Maak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31-5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29-6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39-7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36-8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40-9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51-10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38-11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37-12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22-14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19-17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29-22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54-23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44-24:12
29	Luk 24:13-53
30	Son 1:1-28

date	Scripture
1	Son 1:29-51
2	Son 2:1-25
3	Son 3:1-21
4	Son 3:22-4:3
5	Son 4:4-42
6	Son 4:43-54
7	Son 5:1-23
8	Son 5:24-47
9	Son 6:1-21
10	Son 6:22-40
11	Son 6:41-71
12	Son 7:1-29
13	Son 7:30-52
14	Son 7:53-8:20
15	Son 8:21-30
16	Son 8:31-59
17	Son 9:1-41
18	Son 10:1-21
19	Son 10:22-42
20	Son 11:1-53
21	Son 11:54-12:19
22	Son 12:20-50
23	Son 13:1-30
24	Son 13:31-14:14
25	Son 14:15-31
26	Son 15:1-27
27	Son 16:1-33
28	Son 17:1-26
29	Son 18:1-24
30	Son 18:25-19:22
31	Son 19:23-42

date	Scripture
1	Son 20:1-31
2	Son 21:1-25
3	Ngön 1:1-26
4	Ngön 2:1-47
5	Ngön 3:1-26
6	Ngön 4:1-37
7	Ngön 5:1-42
8	Ngön 6:1-15
9	Ngön 7:1-29
10	Ngön 7:30-50
11	Ngön 7:51-8:13
12	Ngön 8:14-40
13	Ngön 9:1-25
14	Ngön 9:26-43
15	Ngön 10:1-33
16	Ngön 10:34-48
17	Ngön 11:1-30
18	Ngön 12:1-23
19	Ngön 12:24-13:12
20	Ngön 13:13-41
21	Ngön 13:42-14:7
22	Ngön 14:8-28
23	Ngön 15:1-35
24	Ngön 15:36-16:15
25	Ngön 16:16-40
26	Ngön 17:1-34
27	Ngön 18:1-21
28	Ngön 18:22-19:12
29	Ngön 19:13-41
30	Ngön 20:1-38

date	Scripture
1	Ngön 21:1-16
2	Ngön 21:17-36
3	Ngön 21:37-22:16
4	Ngön 22:17-23:10
5	Ngön 23:11-35
6	Ngön 24:1-27
7	Ngön 25:1-27
8	Ngön 26:1-32
9	Ngön 27:1-20
10	Ngön 27:21-44
11	Ngön 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25-3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13-5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15-8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22-10:13
27	Rom 10:14-11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22-16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18-2:5
6	1 Korin 2:6-3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19-10:13
16	1 Korin 10:14-11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27-13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12-2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14-7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Kalesia 1:1-24
15	Kalesia 2:1-16
16	Kalesia 2:17-3:9
17	Kalesia 3:10-22
18	Kalesia 3:23-4:20
19	Kalesia 4:21-5:12
20	Kalesia 5:13-26
21	Kalesia 6:1-18
22	Epesas 1:1-23
23	Epesas 2:1-22
24	Epesas 3:1-21
25	Epesas 4:1-16
26	Epesas 4:17-5:2
27	Epesas 5:3-33
28	Epesas 6:1-24
29	Pilipai 1:1-26
30	Pilipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipai 2:19-3:6
2	Pilipai 3:7-4:1
3	Pilipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21-2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18-4:18
9	1 Tesalonaika 1:1-2:9
10	1 Tesalonaika 2:10-3:13
11	1 Tesalonaika 4:1-5:3
12	1 Tesalonaika 5:4-28
13	2 Tesalonaika 1:1-12
14	2 Tesalonaika 2:1-17
15	2 Tesalonaika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22-3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitas 1:1-16
27	Taitas 2:1-14
28	Taitas 2:15-3:15
29	Pailimon 1:1-25
30	Ipru 1:1-14
31	Ipru 2:1-18

date	Scripture
1	Ipru 3:1-19
2	Ipru 4:1-13
3	Ipru 4:14-5:14
4	Ipru 6:1-20
5	Ipru 7:1-19
6	Ipru 7:20-28
7	Ipru 8:1-13
8	Ipru 9:1-10
9	Ipru 9:11-28
10	Ipru 10:1-18
11	Ipru 10:19-39
12	Ipru 11:1-16
13	Ipru 11:17-31
14	Ipru 11:32-12:13
15	Ipru 12:14-29
16	Ipru 13:1-25
17	Sems 1:1-18
18	Sems 1:19-2:17
19	Sems 2:18-3:18
20	Sems 4:1-17
21	Sems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Son 1:1-10

date	Scripture
1	1 Son 2:1-17
2	1 Son 2:18-3:2
3	1 Son 3:3-24
4	1 Son 4:1-21
5	1 Son 5:1-21
6	2 Son 1:1-13
7	3 Son 1:1-14
8	Yut 1:1-25
9	Ēnēma Ngönte 1:1-20
10	Ēnēma Ngönte 2:1-17
11	Ēnēma Ngönte 2:18-3:6
12	Ēnēma Ngönte 3:7-22
13	Ēnēma Ngönte 4:1-11
14	Ēnēma Ngönte 5:1-14
15	Ēnēma Ngönte 6:1-17
16	Ēnēma Ngönte 7:1-17
17	Ēnēma Ngönte 8:1-13
18	Ēnēma Ngönte 9:1-21
19	Ēnēma Ngönte 10:1-11
20	Ēnēma Ngönte 11:1-19
21	Ēnēma Ngönte 12:1-18
22	Ēnēma Ngönte 13:1-18
23	Ēnēma Ngönte 14:1-20
24	Ēnēma Ngönte 15:1-8
25	Ēnēma Ngönte 16:1-21
26	Ēnēma Ngönte 17:1-18
27	Ēnēma Ngönte 18:1-24
28	Ēnēma Ngönte 19:1-21
29	Ēnēma Ngönte 20:1-15
30	Ēnēma Ngönte 21:1-27
31	Ēnēma Ngönte 22:1-21